LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. A·810·1/G 1750
Family INDO EUROPEAN
Sub-Family TEUTONIC
Branch EAST
Group —
Language GOTHIC
Dialect
Locality
Contents Gospels
Version Codex Argenteus
~~Translator~~ Editors { Ericus Benzelius / Edward Lye
Published by Oxford Univ. Press
Place London
Date 1750
Accession No. 1154
Accession Date Jan. 15, 1834
Price $6.83

Decipherer of 'Silver Bible' Speaks at Harvard

Dr. Svedburg of Sweden, one of the distinguished tercentenary guests, to report on developments in measuring size of very large proteins.

Among distinguished guests at Harvard today is Dr. The(odor) Svedberg, Professor of Chemistry at the University of Upsala, Sweden, who is to officially report on his latest developments in measuring the size of very large proteins. He is best known, however, for his deciphering of the Codex Argenteus, the "Silver Bible" of Upsala.

This remarkable manuscript made in the sixth century is among the most precious possessions of the University of Upsala. It records a translation of the Gospels into Gothic, originally made in the fourth century by Bishop Ulfilas.

Carried Over Europe

In the course of many upheavals, this manuscript was carried at one time or another, over most of Europe; and, in the early part of the seventeenth century, was held in the city of Prague. In 1648, at the end of the Thirty Years' War, it was carried away from Prague by a Swedish count and shortly thereafter passed into the library of Queen Christina of Sweden.

When in 1654 Christina renounced the throne and retired to live in Rome, the manuscript resumed its travels and for a time was taken to Holland. After a few years it returned to Sweden and in 1669 was given to the University of Upsala where it has remained ever since.

The Silver Bible was written for the most part in silver letters, from which it has obtained its name of Codex Argenteus. The codex leaves are a purple-dyed parchment. Some of the letters and decorations are also inscribed in gold.

Became Effaced

In the course of many centuries and many accidents, the lettering has grown more and more effaced, much of the silver and gold has been worn away. Some has penetrated from one side of the parchment sheet to the other, thereby blurring the outline of letters on both sides.

Although most of the manuscript had been deciphered earlier, The Svedberg used modern techniques of photography to reveal much that had hitherto been obscured. For this work he achieved international eminence, though he is in addition a brilliant physicist and engineer.

Among other prominent researches, he has in recent years developed a technique for measuring the sizes of gigantic protein molecules found in food materials. At one time it was commonly accepted that molecules would have to be classed with atoms and electrons as forever beyond the vision of research, even by way of the microscope.

Ultra-violet Light

It was Professor Svedberg's scientific background which enabled him to realize the possibility of photographing the pages of the Codex by methods which should reveal more than the human eye could see directly. He tried many photographic techniques, using infra-red, visible, and ultra-violet light, and also x-rays and radium emanations. Of all the methods he tried, the use of ultra-violet light from a powerful mercury vapor lamp proved most suitable.

Silver shows high reflecting power for such ultra-violet light, and even the greatly discolored letters of the manuscript still retain much of this power. In this way the photographs showed the silver writing as light on a dark background and made the photographic reproductions far clearer than visible light would do. In fact, where late translators had inscribed their opinion of what faded letters should be, ultra-violet light disregarded such changes and showed the true text beneath.

Letters Stand Out

Another method of using ultra-violet light was in such a way as to oblique illumination. In this method, the parchment shines with a bluish fluorescence and the writing appears dark with the letters standing out with extraordinary clarity.

In the case of the writing which penetrated from the reverse side of the leaf, this appeared as dark shadows on the photographs and could easily be distinguished from the text under examination. The photographs made by Professor Svedberg at the University of Upsala were published in a tremendous volume with a Latin introduction, one copy of which is owned by Harvard University. It can be inspected at any time in the Widener Library Treasure Room. The work has proved of the utmost value to scholars engaged in the study of early Bible manuscripts everywhere.

In addition to the Gospels and much of the other New Testament material kept by the University of Upsala, there are many individual pages which were torn from the book and are scattered throughout Europe at various libraries. For instance, there are several pages in German and Swiss institutions, and the Ambrosian Library at Milan retains much of II Timothy.

Prof. The. Svedberg
Nobel Prize Winner in 1926

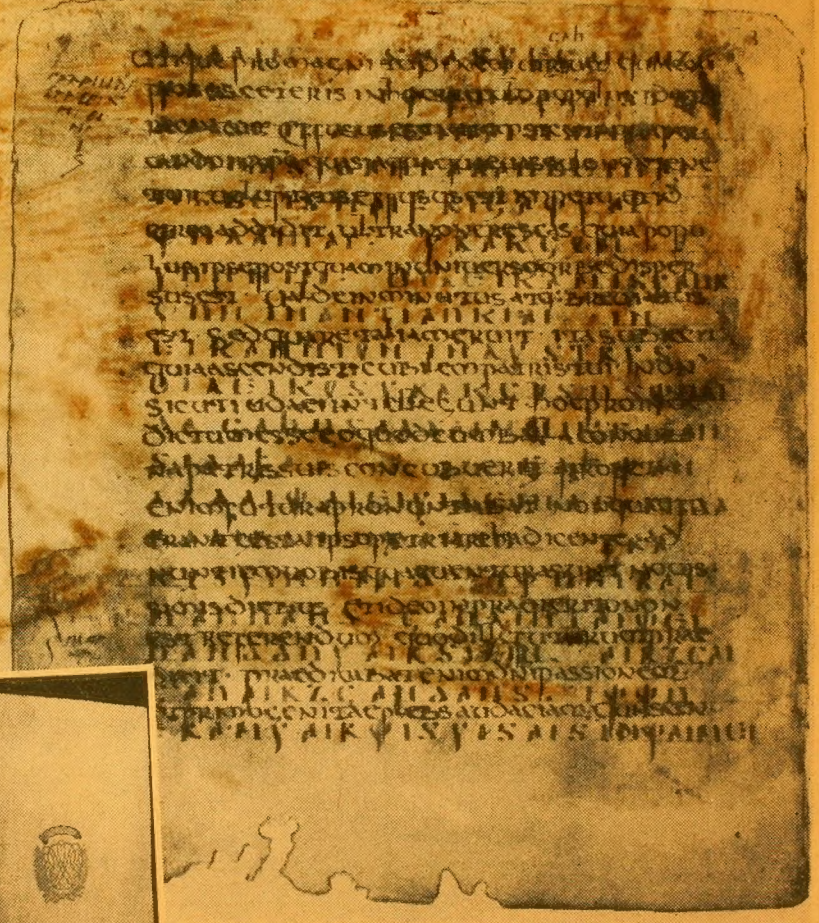

Wide World; By a Staff Photographer; Courtesy of Harvard University

Page From the 'Silver Bible': 2 Tim. III, 9-14

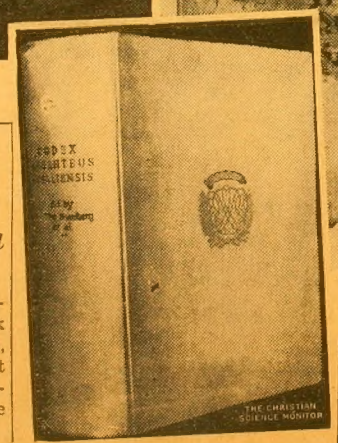

Back of Book, Codex Argenteus Upsaliensis

Harvard Shows Articles of Gold Dug in Panama

Helmets, shields and dress ornaments of pure beaten gold, the work of Panama Indians of centuries ago, have been placed on exhibition at Harvard as a part of a Tercentenary display showing the work of the Division of Anthropology.

The gold pieces were collected by an expedition sent out by the Peabody Museum to excavate a site at Panama. The village was sit-

Haigis Faces Strenuous Schedule Of Speaking Engagements This Week

John W. Haigis, Republican candidate for governor, will spend little will start with a rally in the afternoon at the American Legion Farm in Haverhill, under the auspices of

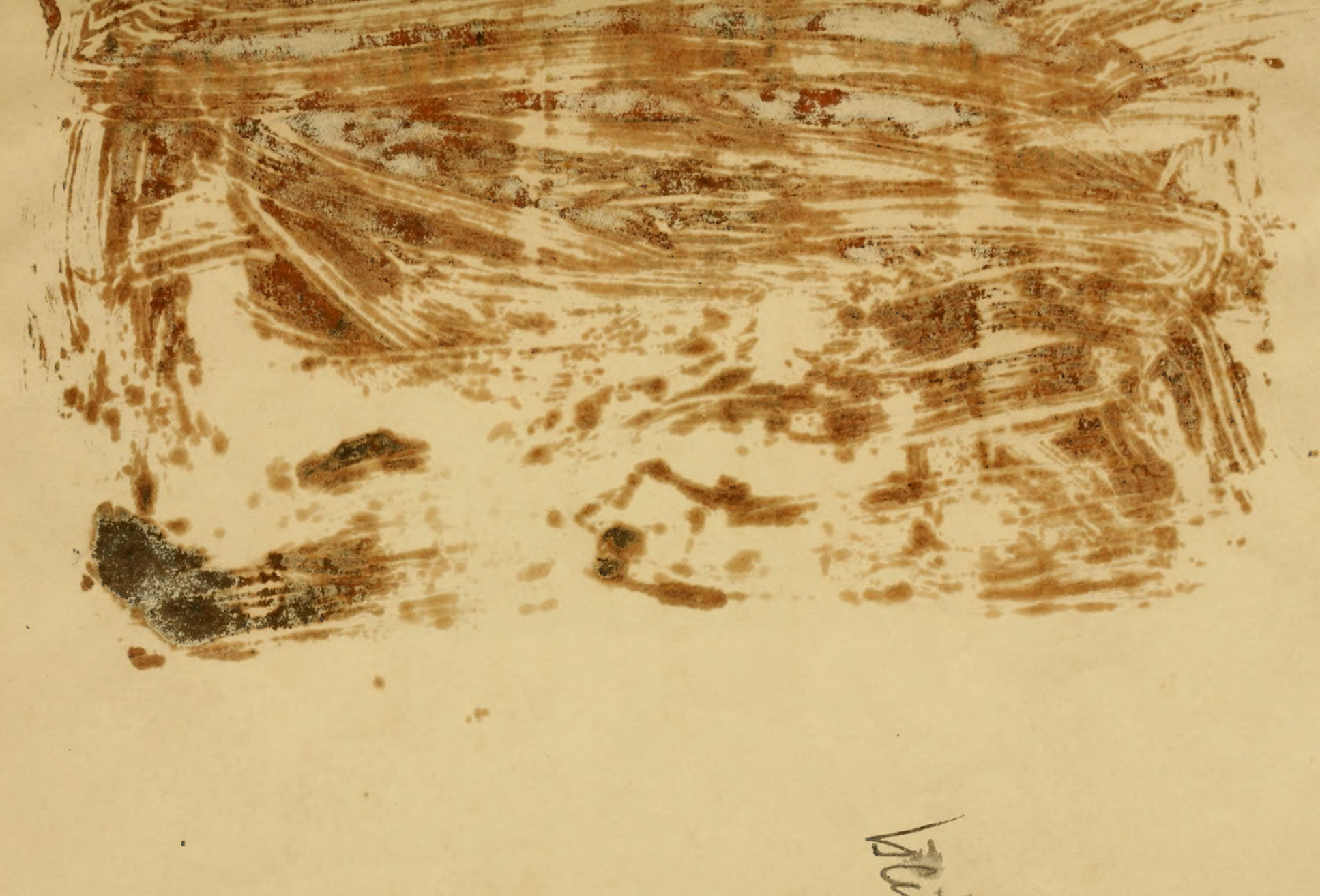

SACRORUM EVANGELIORUM

VERSIO GOTHICA

EX

CODICE ARGENTEO Emendata atque Suppleta,

CUM

Interpretatione LATINA & ANNOTATIONIBUS

ERICI BENZELII

NON ITA PRIDEM

ARCHIEPISCOPI *UPSALENSIS.*

Edidit, OBSERVATIONES ſuas Adjecit,

Et GRAMMATICAM GOTHICAM Præmiſit

EDWARDUS LYE A.M.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO,

MDCCL.

Imprimatur,

J. PURNELL,

VICE-CAN. *OXON.*

Febr. 19. 1749.

Nobiliſſimo Illuſtriſſimoque

Dno Dno

JOANNI

Comiti GRANVILLE,

Vice-Comiti CARTERET,

Baroni CARTERET de HAWNES,

Inſulæ JERSEIENSIS Ballivo Regio,

Domino de Sto OUEN,

Auguſtiſſimo Britanniarum Regi

A Sanctioribus Conſiliis,

Et

Nobiliſſimi Ordinis PERISCELIDIS Equiti,

EDWARDUS LYE

S. P. D.

QUUM *reverendiſſimi* BENZELII *obitu, eruditis omnibus merito deflendo, id mihi ſoli intellexiſſem negotii dari, ut haſce Evangeliorum Gothicorum reliquias ſumma fide & diligentia recognitas in lucem publicam proferrem, haud mihi integrum exiſtimavi, alibi quam apud Te,* COMES ILLUSTRISSIME, *patrocinium quærere; Te nimirum huic optimo Præſuli non fama tantummodo, verum etiam colloquio & conſuetudine cognitum. In* SUECIA *enim cum apud* SERENISSIMAM REGINAM ULRICAM *Legatus eſſes, tanto literarum amore flagrabas, ut inter ardua Legationis munia obeunda teneri non potueris, quin celeberrimam*

UPSA-

UPSALÆ *Academiam inviſeres. Ibi Tu,* VIR NOBILISSIME, OXONII *noſtri (an Tui dicam?) decus & deliciæ, doctiſſimorum ſocietatem colendo, eorum ſententias de omni tam philoſophiæ, quam politioris humanitatis genere ſciſcitando, Tuam invicem dicendo, effeciſti, ut maximam de Te conciperent opinionem* UPSALENSES; *quæ & apud eos tam firma ad hodiernum uſque diem permanſit, ut nihil iis charius ſit, nihil quo ſe magis jactent, quam honoratum & amabile nomen* CARTERETI. *Advenientem excepit Te* BENZELIUS, *Vir ea ſagacitate in dignoſcendis hominum ingeniis, ut eximias Hoſpitis dotes cito perſpexerit. Et hæc fuit cauſa, cur ſecum ſtatuiſſet, parvulum hoc, ſi molem ſpectes, amicitiæ monumentum Tibi offerre, & opus ſuum Tuo nomine cohoneſtare. Scilicet, Antiſtes venerandus adeo Te admiratus eſt, adeo eruditionem Tuam, Græcam præſertim ſuſpexit, ut eam, dum inter homines erat, ſuis paſſim prædicando animum explere nequiret.* *

Quare maxime dolendum eſt, tanto Viro per mortem non licuiſſe laudes Tuas feliciori calamo poſteris conſecrare. Quod ad me attinet, cum tali conatui longe impar ſum, haud mediocri ducam honori, ſi munuſculum hoc, mea qualicunque manu oblatum, benigne accipere non dedigneris. Vale, VIR ILLUSTRISSIME, *diuque vive, Literarum lumen & ornamentum.*

* Hæc patent *ex literis cl. Andr. Norrelii Bibliothecæ Upſalenſis Præfecti ad me datis Upſalæ d.* XXI *Junii* CIↃDCCXLVIII. *quæ ſic ſe habent,* Viro non tantum apud Vos eruditionis gloria conſpicuo, verum etiam per totum orbem Europæum celebratiſſimo, *John Lord Carteret* —— B. Archiepiſcopus *E. Benzelius,* qui ſummum illum virum, quum *Athenæum* noſtrum ſua præſentia cohoneſtaret, hoſpitio exceperat, multis, ut cætera ſilentio involvam, denarravit, quam ſolide linguam Græcam calluerit, quæ cognitio, ut probe ſcis, tam rara eſt in homine Politico, præſertim Aulico, quam quæ rariſſima. Sed hæc obiter, ut indicio duntaxat eſſet, quantum nomen & memoriam incomparabilis iſtius Viri deveneremur.

PRÆFATIO.

CAP. I.

§. 1. ADOLESCENTEM me cepit ſtudium verſandi codices manuſcriptos, & ad inſtructiores extra patriam admiſſus bibliothecas alio non magis calebam quàm non dum editos deſcribere, canitie venerandos cum impreſſis committere. Poſtquam autem anno hujus ſeculi tertio auguſtiſſimi regis CAROLI XII. providentia Bibliothecæ publicæ Upſalenſi me præfecerat, involabam in codices antiquos, ſpe inveniendi nonnulla, minimum literaturam Romanam juvatura. Hæc quia me fefellit colligebam varia hiſtoriam patriæ, medii ævi, illuſtrantia, quæ poſtmodum edidi in *Monumentis eccleſiæ Sueo-Gothicæ*, hinc conferre cœpi veterrimum codicem, vulgo dictum *Argenteum*, continentem fragmenta ſacrorum Evangeliorum Mœſo-Gothice, cum editione quam *Franciſcus Junius* dedit Dordrechti, anno 1665.

§. 2. Remorabantur aggredientem partim exigua linguæ Gothicæ cognitio, cujus tamen guſtum mihi dedit Londini ſummus vir *Georgius Hickeſius*, partim difficultas legendi membranas, quarum ſcriptura plurimis locis evanuerat; ſed juvenilis ardor, & veriorum lectionum varietas, quin & ſupplementorum copia ſtimulum addidere ne antea à labore deſiſterem quam integrum codicem abſolveram. Sic reſtituto Ulphila, quia plurima ſacrorum Evangeliſtarum loca mirifice illuſtrari videbam, Latine transferendi cupido ſubiit animum, quò pluribus prodeſſet Tranſlatio inter vetuſtiſſimas numeranda, *nec lucerna foret ſub modio poſita.* Quoto enim cuique ſatis eſt otii addiſcendæ linguæ Gothicæ? Latina autem, Iſlandica & Suecana verſiones, quæ illi à latere junguntur in editione Stockholmenſi, non Gothicam repræſentant, ſed vulgatas.

§. 3. In Annotationibus digito monſtravi præcipua loca, quibus ex cod. MS. editionem Junianam emendavimus, quin & ea, quibus Gothus vel accurata verſione

ſione vel interpunctione commoda facem prætulit: docui item quid meum ſit de explicatione quorundam locorum judicium.

CAP. II.

§. 1. HÆC præfari ſufficeret, ſed quia dubia quædam adhuc multorum animis inſident, utrum ex Græco fonte verſio hæc profluxerit, an ex verſione Latina: Gothica ſit, an vero Theotiſca: unde Gothis Græcæ linguæ notitia: & quæ ſunt reliqua, ea ſolvere conabor, minimum apud eos, qui præjudiciis non prorſus occupati & rationum pondera excipiunt.

§. 2. Primæ autem quæſtioni quia in Annotationibus ſatisfeciſſe mihi videor, hoc loco ſub uno adſpectu ſolum ponam quæ illic paſſim monui, id eſt contextum Græcum intra manus fuiſſe Interpreti noſtro. Sed etiam ex illis non niſi pauca proferam, ne actum agam, & ex uno *Lucæ Evangeliſta*. Ejus itaque cap. 2, 15. Καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες, noſter ϚΛh ψΛI MΛNS ψΛI hΛIKΔϚRS, *Latinus* autem: *Paſtores*. Hunc ſi fuiſſet ſequutus, haberemus tantum ψΛI hΛIKΔϚRS. nunc preſſe inſiſtendo veſtigiis Græcis, ϚΛh ψΛI MΛNS ψΛI hΛIKΔϚRS. *Et* (vel *quod*) *homines iſti paſtores.*

Cap. 7, 49. καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι. ϚΛh ΔNΓNNNNN ψΛI MIψΛNΛKNMBϚΛNΔΛNS. *Latinus* autem: *Et cœperunt qui ſimul accumbebant.* Juxta illum foret: ϚΛh ΔNΓNNNNN ψΛIЄI MIψΛNΛKNMBIΔЄΔNN. nunc verbum verbo reddit.

Cap. 9, 53. ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς ἱερουσαλήμ. NNTЄ ΛNΔVΛIKψI ÏS VΛS ΓΛΓΓΛNΔX Δn ÏΛIKNSΛΛЄM. *Latinus* autem: *quia facies ejus erat euntis in Jeruſalem.* Sic foret: NNTЄ ΛNΔVΛIKψI ÏS VΛS ΓΛΓΓΛNΔIS Δn ÏΛIKNSΛΛЄM. nunc vero ΓΛΓΓΛNΔX, πορευόμενον.

Cap. 19. 37. ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεόν. Noſter religioſa imitatione ΔNΓNNNNN ΛΛΛΛI SX MΛNΛΓЄI SIПXNϚЄ ÞΛΓINXNΔΛNS hΛZϚΛN ΓNψ. Quod etſi non *Latine*, verbis tamen Latinis foret: *cœperunt omnis multitudo diſcipulorum læti laudare Deum.* Vulgatus autem propius genio linguæ: *cœperunt omnes turbæ diſcentium gaudentes laudare Deum.*

§. 3. His non contentus, poſſemus autem addere ſexcenta, dicat cur *Matthæi* 27, 52. καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων, verterit ϚΛh MΛNΛΓΛ ΛЄIKΛ ψIZЄ ΛIΓΛNΔΛNЄ ϒЄIhΛIZЄ *& multa corpora jacientium ſanctorum.* Quare *Marci* 8, 17. ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; reddiderit NNTЄ ΔΛПBΛTΛ hΛBΛIψ hΛIKTX ÏZϒΛK *quia obduratum habetis cor veſtrum.*

Quam-

Quamobrem *Lucæ* 1, 10. ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἦν προσευχόμενον ἔξω transtulerit ᚷᚨᚺ ᚨᛚᛚᚨᛊ ᚺᛁᚢᚺᛗᚨ ᚷᚨᛊ ᛗᚨᚢᚨᚱᚷᛖᛁᚢᛊ ᛒᛖᛁᛞᚨᚾᛞᚨᚾᛊ ᚢ-ᛏᚨ, *& omnis turba erat populi expectans foras.*

Qua de cauſſa, apud eundem Evangeliſtam cap. 7, 25. ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες vertatur ᛊᚨᛁ ᚹᛚᛁ ᛁᚾ ᚷᚨᛊᛏᚷᚱᛗ ᚷᚢᛚᚹᚨᚾᚨᛁᛗ ᚷᚨᚺ ᚦᚱᛞᛖᛁᚾᚨᛁ ᚷᛁᛊᚨᚾᛞᚨᚾᛊ, *Ecce, qui ſplendido amictu & victu utuntur.* Item cap. 18, 32. καὶ ὑβρισθήσεται transferatur ᚷᚨᚺ ᚨᚾᚨᛗᚨᚺᛏ-ᚷᚨᛞᚨ *Et defraudabitur.*

Tandem, quid cauſſæ noſtro fuerit, ut pro *Johannis* 16, 6. ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν dederit ᚱᚨᚾᚴᛁᚹᚨ ᚱᛚᛞᚨᚾᛒᛁᛞᚨ ᛁᛉᚷᚨᚱ ᚺᚨᛁᚱᛏᛟ, *triſtitia obduravit cor veſtrum.*

§. 4. Mihi rationes cur ſic interpretatus ſit, obviæ. Nimirum vel culpa codicis Græci, quo uſus eſt Gothus, vel non ſatis expendendo abbreviaturas, *Matth.* 27, 52. τ κεκοιμημένων legit τ κεμένων. *Marci* 8, 17. pro ἔτι legit ὅτι. *Lucæ* 1, 10. pro προσευχόμενον ἔξω legit προσδεχόμενον ἔξω. illud ſi inveniſſet, haberemus ᛒᛁᛞ-ᚷᚨᚾᛞᚨᚾᛊ ᚢᛏᚨ, Suecice: *bedjande ute.* Ibidem 7, 25. pro τρυφῇ legit τρο-φῇ. quin & cap. 18, 32. pro ᾧ ὑβρισθήσεται legit ᾧ ὑστερήσεται, ut & *Johannis* 16, 6. pro πεπλήρωκεν, πεπώρωκεν, ceu etiam in quibuſdam dudum monuit *Mareſchallus.* Neutro autem horum locorum ei præluxit verſio Latina, neque ex illa hujuſcemodi aberrationes manare potuerunt.

§. 5. Scio nonnullos contentioſiores urgere convenientiam quæ interdum eſt, verſionis Gothicæ cum Latina: verum hæc quoque gratis; nam multæ lectiones verſionis Vulgatæ genuinum repræſentant contextum Græcum. Cujus aſſertionis evidentiſſimum argumentum conſenſus codicum MSS. Græcorum, qui eccleſiæ Occidentalis nunquam fuerunt, qualis eſt Alexandrinus, & antiquarum verſionum Orientalium, cum verſione Vulgata, adeo ut etſi nunc Codices plures Græci hanc illamve lectionem non tueantur, veterrima tamen ſit & prorſus genuina.

CAP. III.

§. 1. QUÆSTIONEM, *Gothica ſit an vero Theotiſca Interpretatio* nos proxime tractaturos diximus, id vero, poſtquam *Georgio Hickeſio* & *Maturino Lacrozio* viris præſtantiſſimis reſponderunt *Laurentius Arnell* noſtras, & *David Wilkinſius*, commodiſſime futurum credo ſi excepero pondera argumentorum *Arnæ Magnæi* in epiſtola ad *Adolphum Fridericum Baſſewitzium*, regis Magnæ Britanniæ, ut Electoris Hannoverani, ad auguſtum regem noſtrum annis 1719, 1720. & ſequentibus Legati. Hoc faciam non voluptate contradicendi, nec ſtudio exagitandi *Magnæum*, quem magni faciebam, ſed amore veritatis. En epiſtolam, quam laudatus *Baſſewitzius* mecum communicabat: —— "Inter alias "collo-

"colloquii materias ſeſe obtulit IV Evangeliſtarum codex, qui *Argenteus* vulgo "appellatur, & in Upſalenſi bibliotheca nunc aſſervatur, quem *Franciſcus Ju-* "*nius*, vir eruditiſſimus, anno 1665, Dordrechti, ſub nomine *Novi Teſtamenti* "*Gothici* edidit, & ab *Ulphila* Gothorum epiſcopo, verſionem iſtam factam eſſe "credidit, quam illius, ut & *Jacobi Uſſerii*, maximi viri, opinionem plurimi ex- "inde, ſine ulteriori diſquiſitione ſecuti ſunt, creditur que vulgo Gothicam iſtam "tranſlationem ex Græco fonte profluxiſſe. Ego dixi, me de hiſce rebus non "parum dubitare, magiſque in eam propendere ſententiam: eſſe antiquiſſimam "hanc tranſlationem, non *Gothicam* ſed *Germanicam*, factamque ex Latino co- "dice, ac ita ſine fundamento *Ulphilæ* adſcribi. Protuli breviter argumenta, "quibus hanc meam ſententiam ſtabilire volui, quæ hac ſchedula nunc repetere "libet. Cæterum ubi ſæpe dictam verſionem non videri eſſe *Gothicam*, nuper "dixi, id intelligi volo ex eorum hypotheſi, qui Gothos ex ſola Scandinavia e- "rupiſſe, & linguam, qua veteres Sueciæ incolæ tum temporis loquebantur, ſe- "cum in peregrinas terras tranſtuliſſe ſtatuunt, unde & Sueci hodierni ſuum idio- "ma pro *Gothico* habent, ſed temporis longinquitate nonnihil mutato, & Iſlan- "dicam dialectum *veterem Gothicam* vulgo nuncupant. Neque enim hic inqui- "rendi locus eſt, an parentes Gothorum illorum, qui peragratis Græcorum & "Romanorum terris tandem in Hiſpania conſederant, Oſtro-Gothiæ tantum & "Weſtro-Gothiæ, Suecici regni provinciis, ortum ſuum debuerint. Nec magis "ad hanc rem pertinet, an bene vel ſecus illi egerint, qui libros Iſlandicos, in "Iſlandia conſcriptos, indeque in Sueciam tranſmiſſos, illic quaſi vetuſtos Gothi- "cos edidere, & *lingua antiqua Gothica ſcriptos eſſe*, in fronte eorum annotarunt. "Verum hæc ſaltem in anteceſſum dicenda erant, ut pateret, quid per *Gothicam* "*linguam* heic intelligendum veniat: illud nimirum idioma, quo Scandinaviæ "priſcos incolas uſos eſſe, partim ſcimus, partim probabiliter concludimus. His "præmiſſis rem ipſam aggrediar. Et primo ſatis conſtat, unâ eademque lingua "loqui Superioris ac Inferioris Germaniæ populos, Confœderatarum Provincia- "rum incolas, Holſatos, Danos, Suecos, Norvegos, Fœroenſes ac Iſlandos. Om- "nes hi, inquam, eadem lingua utuntur, ſed variis fluente dialectis. Qualiter "Germanorum loquelæ à ſe invicem abludant, non eſt ut heic diſquiramus, & "omnibus fere id notum eſt. Nec magis hîc demonſtrare juvat, in quo conſi- "ſtat differentia idiomatum, quæ Danis, Norvegis, Suecis, Iſlandis, nunc ſunt "in uſu. Hoc loco ſaltem conſideranda venit univerſalis illa diſcrepantia, quæ "eſt inter idioma Germanorum conjunctim ſumtorum, & loquelam omnium eo- "rum, qui propius ſeptentrionem habitant, Danorum nempe, Suecorum, Nor- "vegorum, Iſlandorum. Iſta diverſitas, quantum ego obſervavi, in his ſequen- "tibus præcipue conſiſtit. 1. Germani demonſtrativos (ut loquuntur gramma-

"tici)

"tici) articulos vocibus præponunt; Dani vero, Sueci, Norvegi, Iſlandi, eoſ-
"dem vocibus ſuffigunt. ex. gr. quod Germanis eſt: **der koenig, das Reich,**
"**das Land, die Macht, das Recht, die Gnade**, Dani, Sueci, Norvegi di-
"cunt: *Kongen, Riget, Landet, Magten, Retten, Naaden.*

"2. Germani nulla agnoſcunt verba Paſſiva, ſed à verbo Subſtantivo auxilium
"mutuo ſumunt. ex. gr. quod Latinis eſt, *Amor, Ligor:* Dani, Sueci, Norvegi
"efferunt: *Jag elskes, jag bindes*; Germani vero **Ich werde geliebt, ich**
"**werde gebunden.**

"3. Germani in Supinis vel Participiis Præteritis verborum, augmenta adſci-
"ſcunt. ex. gr. **Gegeben, Gethan, Geritten, Gegangen** &c. quod à Se-
"ptentrionalium populorum idiomate penitus abeſt.

"4. Germani variis vocibus, præcipue collectivis, ſyllabam **ge** præponunt.
"ex. gr. **das gebeine, das geſinde, das geſchmeiſſe** &c. cui nihil ſimile in
"Septentrionalium idiomate occurrit.

"5. Germani multis præponunt verbis voculam **be.** ex. gr. **befragen, be-**
"**nemen, benennen** &c. id quod Septentrionalibus, præcipue veteribus, ſu-
"perfluum videretur, & in eorum idiomate non invenitur.

"Plura certe ſunt, in quibus Germanorum & Septentrionalium magis popu-
"lorum dialecti ab invicem diſcrepant, ſed hæ, quas enumeravi varietates, mi-
"hi viſæ ſunt extantiores, & ad rem præſentem maxime facere. Nunc dicta ap-
"plicabimus & 1. quantum ad Articuli demonſtrativi ſitum attinet, ille ſemper
"in hoc codice nominibus Subſtantivis præponitur, non vero ſubnectitur. Vi-
"deatur Lucæ 9, 37. *af thamma fairgunja*, **von dem berge.** Lucæ 20, 15. *us*
"*thamma veinagarda*, **auſs dem weingartten.** Marci 5, 8, *us thamma mann*,
"**auſs dem manne.** Matth. 8, 24. *thata skip*, **das ſchiff.** quæ Dani & Sueci
"dicerent: *af bierget, af wingaarden, af manden, skibet.* & longe plura iſtiuſ-
"modi adduci poſſent.

"Ad 2. videatur Matth. 8, 24. ubi *gahulith vairthan* extat, quod Græce eſt
"καλύπτεσθαι. plura exempla huc adducere nunc non vacat.

"Ad 3. vocem *gahulith* repeto, quæ nunc ſecundum analogiam eſſet **gehehlet.**
"& innumera ſunt in hoc codice verba, quæ ſyllabam *Ga* (**Ge**) ab initio adſci-
"ſcunt. *GaHaban*, tenere: *gaHailjan*, ſanare: *gaHrainjan*, mundare: *gaLauſ-*
"*jan*, ſolvere: *gaLukan*, claudere: *gaSitan*, ſedere: *gaStandan*, manere: *ga-*
"*Tamjan*, domare: (*a*)*gaTiuhan*, nunciare, & ſexcenta alia, quæ nemo Septen-
"trionalium pro ſuo dialecto agnoſcere poteſt.

(*a*) *GaTiuhan*, Lege *gaTeihan*, id enim *nuntiare*, ſed *gaTiuhan*, ducere.

"Ad 4. refero vocem *Gaskoh*, calceamenta, quæ extat Lucæ 15, 22. quaſi eſ-
"ſet Geſchuc: item (*a*) *Gahugd*, mens, animus, Marci 12, 30. cujus vocis ety-
"mon, quantum nunc occurrit, Germanis periit; Iſlandis vero Hugr adhuc A-
"nimus eſt, Sueci *Hug* efferunt, Dani paullo corruptius *Hu*. Ceterum tam Da-
"nis quam Suecis *at hugſa*, recordari dicitur. Augmentum vero illud initiale *ga*
"nemo Septentrionalium habet.

"Ad 5. ſylva vocabulorum ex hoc codice proferri poſſet, ſed ſufficient hoc lo-
"co, ut puto, *Biniman*, benemen: *Bivindan*, bewindan, involvere: *Birin-*
"*nan*, berennen: *Biſpeivan*, ausſpeyen: *Biſauljan*, beſudlen: *Bibundans*,
"gebunden. quæ omnia à Septentrionalium loquela, præcipue veteri illa, val-
"de abludunt.

"Properanter nimis, fateor, & abſque ſufficienti meditatione hæc à me prolata
"ſunt; verum nihilominus elucere hinc arbitror, idioma quo conſcripta eſt hæc
"Verſio, longe propius ad Germanicam loquelam, quam ad Septentrionis diale-
"ctum accedere, id quod adhuc magis illuceſceret, ſi quis ſingulas hujus verſionis
"voces, flexiones earum, & varia huc pertinentia conferre vellet cum idiomate
"illo, quod majoribus noſtris ante DCCCC vel M annos in ore erat. His taliter
"qualiter abſolutis, diſpiciendum erit, an indubia ſit eorum aſſertio, qui ſæpe di-
"ctam verſionem ex Græco codice factam eſſe volunt. Scrupulum, niſi fallor,
"injicient hæc ſequentia. *Thaiaufeilus*, Theophilus, Lucæ 1, 3. *Thaddaius*, Mar-
"ci 3, 18. *Lazarus*, Lucæ 16, 20. *Zakkaius*, Lucæ 19, 8. *Xriſtus*, Marci 15, 32.
"*Iſraelis* ibidem. *Peilatus* aliquoties. *Aggilus*, Lucæ 1. verſibus 26, 28, 30, 35,
"38. Has nominum terminationes ad Græcorum imitationem factas eſſe nemo
"dicet. Et Latina manifeſte ſunt. *Aqvos*, flumina, Matth. 7, 25, 27. Joh. 7, 38.
"*Aqvai*, flumine, Marci 1, 5. *Kubituns*, Luc. 9, 14. *Anakumbjan*, diſcumbere,
"ibidem. *Militondans*, milites, Lucæ 3, 14. *Vidovo*, vidua, Lucæ 7, 12. & forte
"plura, quæ admiſcuiſſe interpretem veriſimile non eſt, niſi Latinum codicem
"ante oculos habuiſſet. Interea diſſimulari non debet, eſſe in hac verſione non-
"nulla loca, quæ Græco quam Latino textui ſimiliora videntur.

"Hinc tandem concludo, eſſe hunc codicem, qui hactenus Gothicus dictus
"eſt, antiquiſſimam verſionem Germanicam factam ab aliquo Romanæ linguæ
"gnaro, qui Latinam verſionem ut plurimum ſit ſecutus, ſed interea Græcum
"quandoque conſuluerit textum. Latina iſta verſio an *Hieronymi* fuerit, dubi-
"to: antiquiorem quandam fuiſſe magis crederem, nec deſunt penitus hujus rei
"argumenta, modo tempus ſuppeteret ſingula ſatis rimari. Quidquid de hoc
"ſtatuatur, id demum certum erit, nullo ſatis ſolido fundamento verſionem ſæ-

(*a*) *Gahugd*, Lege *Gahugda*.

"pe

"pe dictam ad Ulphilam Gothorum episcopum, referri. Scribunt quidem au-
"ctores fide digni dictum Ulphilam sacrum codicem in suam transtulisse lin-
"guam; at hanc istam esse versionem nemo probabit. Et codex ipse Argenteus
"tam remote à Gothorum sedibus in cœnobio Werthinensi olim asservatus, nul-
"lum hujus rei præbet argumentum, immo longe aliud nobis persuadet. Vellem
"equidem præstantissimum hocce antiquitatis monumentum, Gothicum esse, ut
"majorum nostrorum idioma, quod cum Suecica gente idem fere semper fuit,
"inde discere possemus; sed veritati ubique litandum esse censeo."

§. 2. Hactenus cl. *Magnæus*, cui, quod ad Primum argumentorum, nimirum *Quod codex Argenteus & Teutones* sive *Germani articulos demonstrativos vocibus præponant, Gothi vero Scandinaviani & reliqui Septentrionales subnectant* (ex. gr.

	Cod. Arg.	Germani.	Sueci.
Nomin.	SA ψINDANS,	der koenig,	*konungen.*
Genet.	ψIS ψINDANIS,	des koenigs,	*konungens.*
Dat. & Abl.	ψAMMA ψINDANA,	dem koenige,	*konungenom.*
Accus.	ψANA ψINDAN,	den koenig,	*konungen.*)

ideo Teutonicam esse versionem, non vero Gothicam, quo minus assentiar, facit quod observasse mihi videar olim apud Gothos, majores nostros, nullum fuisse Articuli *demonstrativi*, vel si mavis appellare *definitivi* usum.

§. 3. Si superessent integræ Vigeri Spa i. e. Sapientis, Legiferi Uplandiæ, qui vixit seculo p. N. Chr. — (*a*) regnante Ingello, vel Lumberi, Legiferi West-Gothiæ etiam ante illata sacra Christiana, Collectiones Legum, quarum priori ortum debet Jus Uplandicum, alteri West-Gothicum, sed tunc usitatæ loquendi scribendique rationi accommodata, certiora daremus testimonia, nunc provocandum ad Inscriptiones Runicas. *Hillestoensis* apud *Olavum Verelium* antiquarium peritissimum, Runographiæ Scandicæ cap. VIII.

--IK ΨAÞIR ÞUAΨ AT ИUNAR ARΨI.
IN MOTHIR KUAM AT SUNAR ARFI.

moderno idiomate, *Och modren kom at ärfva sonen.*

Salensis ibidem, p. 37.

ÞIИTI ÞΡ AΡΨTAK MTÞ AÞUA ИTIK ÞΡΨIR
ÞAΨ ΡAÞÞR ИIK.
VISTI UK ALFTAN LITU AKVA STEN YFTIR
ULM FATHUR SIN.

Hodie, *Visti och Alfdan låto hacka Stenen efter Ulm fader sin.*

(*a*) Torf. serie p. 238. ad seculum VI. refert. *Wildæ* Præpart. Hodeget. p. 119. ad Sec. VII. Skani-

Skanilenſis eodem capite, p. 38.

ᚿᛁᚠᚢᛁᚱ ᛅᚢᚴ ᛁᚿᚴᚢᛅᚱ ᛅᚢᚴ ᛁᛅᚱᛚᛅᛒᛅᚿᚵᛁ
ᛚᛁᛏᚢ ᚱᛁᛋᛏᛅ ᚱᚢᚾᛅᚱ.
SIGUITHR AUK INGUAR AUK JARLABANGI
LITU RISTA RUNAR.

nunc *Sigvither och Inguar och Jarlabengi*
låto riſta Runarna.

Vaſſundenſis, p. 40.

ᛁᚿᚴᛁᚠᛅᛋᛏᚱ ᛚᛁᛏ ᚱᛅᛁᛋᛅ ᛋᛏᛅᛁᚿ.
INGIFASTR LIT RAISA STAIN.

hodierno uſu *Ingifaſter låt reſa ſtenen.*

Plura ſis vide eodem capite & ſequentibus, item apud omnes qui paſſim Inſcriptiones Runicas edidere (quæ, ut obiter dicam, ut junctim prodeant ſuadeo & peropto) puta *Buræum*, *Peringſkioldium*, *Olavum Celſium* virum eruditiſſimum, paſſim in Actis Litterariis Sueciæ.

§. 4. Jam ſi vetuſtiſſimis temporibus eadem fuit Teutonum, quà quà patuere, & Septentrionalium lingua, quod nemo diffitebitur, nam nec hodieque niſi dialecti ſunt, oportet etiam Teutonas Articulis hujuſcemodi tum caruiſſe. Quia vero nunc habent pariterque Mœſo-Gothi præfigunt, ſi quæras unde ergo mutuos ſumſerint? dicam ſine ambitu à Græcis, cum expeditionum bellicarum armorumque ſocietate conjuncti illos modo vincerent, modo ab illis vincerentur.

§. 5. Sed hæc mox copioſius, nunc ne paradoxis me delectari ſuſpiceris, par eſt oſtendam, Cod. Argent. alia præbere eaque evidentiſſima argumenta imitationis linguæ Græcæ. *Alphabetum Ulphilanum manifeſte ex Græco formatum eſt*, ſicut optime monuit *Godefr. Guil. Leibnitius* epiſtola ad Joh. Chamberlainium p. 27. *ſed populos Teutonicos à Græcis remotiores litteris ex Romano Alphabeto corruptis uſos conſtat.* Sonus geminati elementi Γ & Γ ante Κ ex. gr. in ΑΓΓΙΑΝS, Ἄγγελος: ΓΑΓΓΑΝ, *Gånga*, ΓΑΓΓ, *Gång*, ΜΓΚIS, Marci 10, 37. quid niſi Græcus? Ratio numerandi, Α, 1, Β, 2. Γ, 3. Δ, 4. Ε, 5. Ϛ, 6. Ζ, 7. Η, 8. Ψ, 9. Κ, 20. Λ, 30. Μ, 40. &c. &c. prorſus Græca. Numerus Dualis Nominum, Pronominum, Verborum, indubitatum indicium Græciſmi. Dixi ad imitationem linguæ Græcæ hoc factum eſſe, non enim hic dicendi locus eſt de convenientia & propinquitate utriuſque linguæ Græcæ Gothicæque. Multo remotiori ætate hæc cœpit, & ad primas migrationes gentium referenda, adeo ut & Græca & Gothica Septentrionaleſque omnes, item Teutonicæ, alterius veterrimæ, ſive Scythicam ſive alio nomine appellaveris, mihi perinde erit, filiæ ſint, prorſus ut vere dixerit *Franciſcus Junius* Græcam & Gothicam linguam non niſi dialectos eſſe, & hinc toties in Gloſſario Gothico, cum in etymis eruendis occu-

occupatur, provocet ad linguam Græcam, præſertim qualis in ore erat Dorum atque Æolum.

§. 6. Concludo itaque, non ſequi Germanicam eſſe verſionem, quæ in codice Argenteo, quia Articuli demonſtrativi nominibus præponuntur tam in idiomate Mœſo-Gothico quam Germanico hodierno, in Scandinaviano nunc ſubjiciuntur, ſed ſicuti apud hoſce recens, ſi cum quatuordecim admodum ſeculis comparetur, illorum uſus, ſic & Mœſo-Gothos & Teutonas à Græcis illos accepiſſe; addo, Italos, Gallos, Hiſpanos, à Gothis & qui illis miſti, victoribus didiciſſe articulos nominibus præfigere, quæ obſervatio eſt eximii viri *Lamberti Kateni* in Manuductione ad notitiam linguæ Belgicæ, T. 1. p. 355. *'T is opmerkeliik dat (niettegenſtaende de Italianen, Spanjaerts en de Gallen, bevorens zii door de volkeren van Duitſchen ſtamme verwonnen waren, van geene* Articuli *wiſten, zo dat ze zulks van hare verwinners, en dat genoegſaem op eene wiize, ſchiinen geleert te hebben) egter de oud-Duitſche ſchriften, als 't Mœſo-Gottiſch, Aengelſaxiſch, en Frankduitſch, waer van de twee laeſtgenoemde nogtans eenige eeuwen jonger ziin dan die overwinningen, van zulk gebruik geen teeken hebben.*

§. 7. Vim *Secundi* argumenti, quo utitur optimus Magnæus fateor me non capere. *Matthæi* 8, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων vertitur ᛋᛁᛚ ᛋᚹᛖ ᚹᚨᛏᚨ ᛋᚲᛁᚾ ᚴᚨᚺᚾᛚᛁᚹ ᚴᛚᛁᚴᚹᚨᚾ ᚦᚱᚨᛗ ᚴᛖᚴᛁᛗ. Germanice Alſo, daſs auch das ſchifflein mit wellen bedeckt ward. Quaſi non etiam Sueci diceremus: *ſå at ock skepet wardt hôlt af wågarne.* Nihil unquam uſitatius, licet pauci norint rationem differentiæ inter phraſes, *skepet hôlides* & *skepet wardt hôlt*, ut ut in loquendo illam obſervent. Immo, validum contra Teutoniſmum codicis Argentei argumentum, quod ille agnoſcat ſimplicem vocis Paſſivæ formationem, ſicut etiam nos Sueo-Gothi, Teutonibus autem neceſſaria circumlocutio Participii & vocis Seyn ſ. Werden.

§. 8. *Tertia Quartaque* ratio (junctim enim tractabimus) deſumitur ex augmento *Ga* verbis nominibuſque præmiſſo in Cod. Argenteo, pariterque lingua Germanica. Ex. gr. *Gahailjan*, Sanare: *Gahrainjan*, Mundare: *Gaſtandan*, Manere: *Gaskoh*, Calceamenta: *Gahugda*, Animus; Germanice in Præterito Perf. Er hat Geheilt: Er hat Gereinigt: Er iſt Geſtanden. *Gaskoh*, quaſi Geſchue. Sueo-Gothice, *at Hela: at Stå: at Rena: Skor: Hug* &c. Sed hanc objectionem excipere non difficile altius cogitanti, Sueo-Gothos etiam *Ga* ſive *Ka*, eâdem enim runa ſive elemento alphabetico (ᚴ) exprimebatur Latinorum Græcorumque G & K, verbis nominibuſque olim præfixiſſe, ejuſque veſtigia etiamnum ſupereſſe, adeo ut multa vocabula, quæ nunc pro monoſyllabis habentur, compoſita ſint ex *Ga* ſive *Ka* & ipſa radice.

Verbi gratia. KNUT ex *Ka* & *Nut*; hanc enim fuiſſe vocem ſimplicem evidens ex *Not*, *Net*, Rete, itemque Latinorum *Nodus*. Scripſiſſe autem Septentrionales *Kanut* & contracte *Knut* ipſum nomen proprium *Kanuti* teſtatur.

GAS ex *Ga* & *Ans*, hæc enim altera pars compoſiti, conſtat ex Latino *Anſer*.

KLINKA ex *Ka* & *Loka*, quod hodieque dialecti Daliæ Wermlandicæ, Latinis *Peſſulus*.

KRINGLA, Orbis, ex *Ka* & *Ring*, quod à rotunditate & ambitu hodieque quod Latinis *Annulus*. *Kring-lôpa* idem quod *Lôpa i ring*, circumcurſitare, gyrare.

KRYPA ex *Ka* & *Refva*, unde *Hummelref*. Simplex in Latinorum *Repere*. unde Gallorum *grimper*.

GLUPSK, Vorax, ex *Ge* & *Ulf*, Lupus, qui etiam à voracitate & quia infeſtiſſimum animal domeſticis, & ut ille ait *triſte ſtabulis* appellationem ſortitus, ſicut etiam *Lupus marinus*, piſcium ſui generis rapaciſſimum.

Gnoka, Nog. *Gnoka giſting*, nunc *Nog geſtning*. v. Cantil. Ragnari Lodbrok. Strophe III.

GUNST ex *Ge* & *Ynneſt*, olim *Anſts*, Gratia. *Ulphilas* Lucæ 2, 40. *Anſts Guths was ana imma*, Gratia Dei erat ſuper eum.

GRANSKA ex *Ge* & *Ranſaka*, accurate ſcrutari & in rem aliquam inquirere.

Hæc ſpeciminis loco, & ne nimietate obſervationum Grammaticarum tædioſus ſim, nihil addam, nec quod ad *Quintum* argumentum de particula *Bi* in cod. Arg. verbis præpoſita, ſimul ac Germanis familiari, quæ ipſa noſtratium *Wid*, ſive ut antiqui *Wither*; nam hæc notiſſima.

CAP. IV.

§. 1. GOTHOS Scandinavia egreſſos eſſe, & qua ætate, loca item quæ peragrabant quoad cum Romanis bella gerere cœperunt, poſſem evincere, nullo adſcito colore; ſed ad aliud hæc reſervans tempus, id mihi negotii nunc datum putabo ut oſtendam qua ætate & modo Chriſtianis ſacris Gothi, quorum uſibus tranſlatio hæc ſacrorum evangeliorum dicata fuit, ſint initiati. Quia vero ſine nexu hiſtoriæ civilis manca omnis hiſtoriæ eccleſiaſticæ tractatio, addam quæ de variis inter Romanos Gothoſque prœliis ac fœderibus uſque ad occupatam ab Alarico Romam veterum teſtimoniis conſtant.

§. 2. Gothicum nomen in hiſtoricis, qui ſuperſunt Latinis haud invenies memoratum ante ætatem Antonini Caracallæ, idque primum occaſione diaſyrtici dicti, quod cum Romanorum more, ex devictis gentibus non modo *Germanici*, ſed & *Parthici*, *Arabici* ac *Alemannici* cognomina ſibi adſciverat, in eum conjecit Helvius Pertinax: poſſe illum etiam *Geticum Maximum ſe appellare, quod Getam*

Getam occiderit fratrem, & Gothi Getæ *dicerentur, quos ille dum ad orientem tranſiit, tumultuariis prœliis devicerat,* Spartianus vita Caracallæ cap. 10. Erant itaque tunc Gothi in Dacia Trajani, nunc Tranſylvania, anno æræ Chr. 214. illic enim aliquantum morabatur Auſonia hæc beſtia in itinere conſtitutus orientali, ceu idem *Spartianus* teſtis, cap. 5.

§. 3. Gothos hac ætate in Thracia etiam fuiſſe credendum *Symmacho* hiſtorico, cujus fragmentum nobis ſervavit *Jornandes* Geticis, cap. 15. Scribit enim Maximinum, qui Alexandro Severo ab exercitu, quæ erat illius imperii infelicitas & tot malorum origo, quin & præcipua interitus cauſſa, factus Imperator, *ex infimis parentibus in Thracia natum eſſe, patre Gotho nomine Micca* (ſic codd. meliores, quin & *Jornandes* de Regnorum Succeſſ.) *matre Alana, quæ Ababa* (cod. opt. Vaticanus, olim Palatinus, *Abara*, quod probo, vetus enim & frequens Septentrionalibus noſtris, *Haber*, Jornandes dicto loco *Abaqua*) dicebatur, unde quoque Septimio Severo per jocum *Thraciſcus* audiebat. *Herodianus* lib. VI. cap. 8. ait eum fuiſſe τὸ μὲν γένος τῶν ἐνδοτάτων Θρᾳκῶν καὶ μιξοβαρβάρων, ἀπό τινος κώμης, *è quodam Thraciæ, & quidem intimæ vico, ſemibarbarum.* Quia vero ſub hoc Severo meruit, & provecta demum ætate in imperatorium ſublatus eſt faſtigium, anno æræ Chr. 235. oportet ſeculo II vergente parentes ejus Thraciam inhabitaſſe.

§. 4. Sub Gordiano III, qui ab anno 238 ad 244 imperavit, ductu, ceu probabile eſt, Miſithei Gothos victos conſtat indicio tituli, quem ei mortuo ſtatuerunt milites & *Capitolinus* in Gordianis cap. 34 ad poſteritatem tranſmiſit: DIVO GORDIANO VICTORI PERSARUM, VICTORI GOTHORUM, VICTORI SARMATARUM, & reliqua. Actus haud dubie de illis triumphus in ipſa expeditione Perſica anno 242, in qua quidquid hoſtium in Thraciis fuit, delevit, fugavit, expulit atque ſubmovit, ceu ait *Capitolinus* lib. dicto cap. 26.

§. 5. Romanis jam pridem fœderatos & annua munera ſibi ſtipulatos fuiſſe, cum aliunde notum, tum ex cauſſa inimicitiarum cum Philippo imperatore. *Tunc enim Gothi diſtracta ſibi ſtipendia ſua ferentes ægre, de amicis facti ſunt inimici. Nam quamvis remoti ſub regibus viverent ſuis, reipublicæ tamen Romanæ fœderati erant, & annua munera percipiebant,* ceu ait *Jornandes* Geticis cap. 16, ubi etiam docet Oſtro-Gotham, quintus is erat à Gapto (vel Gautho) tunc cum ſuis tranſiiſſe Danubium, Mœſiam Thraciamque vaſtaſſe. Triſte hoc prorſus fuit Romanis. etenim milites, quia tranſitum Gothorum prohibere nequiverant, exauctorabantur, *quod illi indignati,* verba ſunt Jornandis, *ad Oſtro-Gothæ auxilium confugerunt. Qui excipiens eos, eorumque verbis accenſus, mox trecenta millia* (ſic optimi codd. Palatinus & Nazar. non *triginta millia*) *virorum armata produxit ad prœlium, adhibitis ſibi Taiſilis & Aſtringis & Carporum tria millia. --- His*

addens

addens Gothos & Peucinos -- Argaithum & Gunthericum, nobiliſſimos ſuæ gentis, præfecit ductores. Qui mox Danubium vadati, & ſecundo Mœſiam populati, Marcianopolim ejuſdem patriæ urbem famoſam, metropolim aggrediuntur, diuque obſeſſam, accepta pecunia ab his qui inerant, reliquere. Argaithus hic, ipſe eſt Capitolini in Gordianis cap. 31. *Arguntis Scytharum rex*; excerpſit enim hunc locum ex quodam hiſtorico Græco, Græcis vero hujus ætatis, eoſque ſæpe imitantibus Latinis ſolemne, Gothos *Scytharum* nomine appellare. Incidit hæc impreſſio Gothorum in ipſum millenarium Urbis Romæ, i. e. annum 248 æræ Chriſtianæ.

§. 6. Bellicoſus Gothorum animus non patiebatur eos diu quietos eſſe, itaque Mœſiam Thraciamque iterum ingreſſi, poſt ancipites conflictus Decius imperator anno 251 exeunte *veniens Abrutum Mœſiæ civitatem* (neſcio quam. Cod. Ottobon. non alioquin optimus *Abrito*, & ſic codex Freherianus Jornandis de Succ. Imp. monente *Scaligero* animadverſionibus ad Euſebii Chron. p. 236, *Caſſiodorus* Chronico, *Abricio Thraciæ*) *circumſeptus à Gothis & ipſe extinguitur, imperii finem vitæque terminum faciens.* Jornandes Geticis cap. 18.

§. 7. Quod rebus ſuis convenientiſſimum putavit Gallus Imperator, mox fœdus cum gente Gothorum pepigit, *Jornandes* cap. 19. Quam diu duraverit non facile dictu, id certum, ſub Gallieno *homine*, ait *Trebellius* cap. 5. *luxurioſiſſimo, & ſi eſſet ſecurus, ad omne dedecus paratiſſimo*, vicinas Aſiæ regiones eos vaſtaſſe. *Hoc in omni laſcivia reſoluto, Reſpa & Veluco, Thuro* (nomen hodieque nobis Sueo-Gothis uſitatiſſimum) *Varoque duces Gothorum*, (auſpiciis, ceu arbitror, Athalis, Oſtro-Gothæ ex filio Hunil nepotis) *ſumtis navibus Aſiam tranſiere, fretum Helleſponticum tranſvecti, ubi multis ejus provinciæ civitatibus populatis, opinatiſſimum illud Epheſiæ Dianæ templum -- igne ſuccendunt, partibus Bithyniæ delati Chalcedonem ſubvertere*, Jornandes cap. 20. Curate Aſiam appellat *provinciam*, videlicet proprie dictam Aſiam. Non ſatis conſtat utrum ſimul *in Cappadociam*, hinc ad Pontum Euxinum *navibus factis Heracleam* Bithyniæ *pervenerint*, vide *Trebellium* in Gallienis cap. 11 & 12. qui ſi ordinem rerum geſtarum obſervavit, referenda hæc expeditio ad annum Chr. N. 264, Gallieno & Saturnino COSS. vide ibidem cap. 10. tunc enim *Odenatus bello Perſico occupatus fuit*, rurſus ibidem cap. 12 fine. *Poſt Aſiæ tale excidium Thracia eorum experta eſt feritatem, nam ibi ad radices Hæmi montis mari vicinam Anchialos civitatem aggreſſi --- exinde ad proprias ſedes regreſſi ſunt*, ceu ait *Jornandes* memorato loco, confer *Trebellium* cap. 13, nobis enim non licet eſſe longioribus.

§. 8. Felici ſydere Romanorum Imperator factus eſt Flavius Claudius, *ille enim bellum Gothicum brevi tempore implevit*, dicente *Trebellio* ejus vita cap. 3. Claudius ipſe epiſtola ad Junium Broccham, ibidem cap. 8. *delevimus trecenta viginti millia Gothorum*, nimirum prope Naïſſum, celebrem Mœſiæ Superioris urbem,

urbem, hodieque *Niſſa* dictam. *Factus miles barbarus & colonus ex Gotho, nec ulla fuit regio, quæ Gothum ſervum triumphali quodam ſervitio non haberet*, cap. 9. Et *Eumenius* Panegyrico cap. 2. *Claudius immanes Gothorum copias Ponti faucibus & Iſtri ore proruptas, terra marique delevit.* Cladem hanc Gothorum merito retuleris ad annum 269 vergentem. Regnavit enim à nono kal. Aprilis anni 268, annum unum, menſes novem, vel ut alii, decem, & *finito bello Gothico Claudius affectus morbo mortales reliquit*, docente ſæpius laudato *Trebellio Pollione* cap. 12. cujus annotatio de iis, qui effugerant uſui nobis erit infra: *cum ſe in Hæmimontum* ait cap. 11 *multitudo Barbararum gentium, quæ ſuperfuerat, contuliſſet, illic ita fame ac peſtilentia laborarunt, ut jam Claudius dedignaretur & vincere.* Meruit ei hæc victoria cognomen *Gothici*, & pulcerrimus eſt apud *Triſtanum* T. III. p. 193 nummus memoriæ ejus dicatus: IMP. C. M. AVG. CLAVDIVS GOTHICVS. Caput. *aversâ* VICTORIA GOTHICA.

§. 9. Immortali Dei beneficio factum eſt quod Gothi hiſce expeditionibus Chriſtianam religionem ſint lucrati. Id nos docet *Sozomenus* Lib. II. cap. 6. Γότθοι, καὶ ὅσοι τούτοις ὁμορεῖ τὸ πρὶν ἦσαν ἀμφὶ τὰς ὄχθας Ἴστρου ποταμοῦ, πάλαι μεταχόντες τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως, ἐπὶ τὸ ἡμερώτερον καὶ λογικὸν μεθηρμόσαντο. πᾶσι γὰρ βαρβάροις ῥᾳδία φάσις συνέζη πρεσβεύειν, τὸ δόγμα τῶν χριστιανῶν, οἱ γινόμενοι κατὰ καιρὸν πόλεμοι Ῥωμαίοις καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις, ἐπὶ τῆς Γαλλιηνοῦ ἡγεμονίας, καὶ τῶν μετ' αὐτὸν βασιλέων. ἐπεὶ γὰρ τότε πλῆθος ἄφατον μιγάδων ἐθνῶν ἐκ τῆς Θράκης περαιωθὲν τὴν Ἀσίαν κατέδραμεν, ἄλλοι τε ἀλλαχῆ βάρβαροι ταυτὸν ἐργάσαντο τοῖς παρακειμένοις Ῥωμαίοις, πολλοὶ τῶν ἱερέων τοῦ Χριστοῦ αἰχμάλωτοι γινόμενοι, σὺν αὐτοῖς ἦσαν. ὃς δὲ τοὺς αὐτόθι νοσοῦντας ἰῶντο, καὶ τοὺς δαιμονῶντας ἐκάθαιρον Χριστὸν μόνον ὀνομάζοντες, καὶ υἱὸν θεοῦ ἐπικαλούμενοι, ὥσθ' ἡ καὶ πολιτείαν ἄμεμπτον ἐφιλοσόφουν, καὶ ταῖς ἀρεταῖς τὸν μῶμον ἐνίκων, θαυμάσαντες οἱ βάρβαροι τοὺς ἄνδρας, τοῦ βίου καὶ τῶν παραδόξων ἔργων, οὗ φρονεῖν συνεῖδον, καὶ τὸν θεὸν ἵλεων ἔχειν εἰ τοὺς ἀμείνους φαίνοιντο μιμήσαιντο, καὶ ὁμοίως αὐτοῖς τὸ κρεῖττον θεραπεύοιεν. ὥσθαλλόμενοι οὖν αὐτοὺς τοῦ πρακτέου καθηγητὰς, ἐδίδασκοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο, καὶ ἀκριβῶς ἐκκλησίαζον. *Gothi, & gentes illis finitimæ, quæ antea ad ripas Iſtri habitaverunt, jampridem* (confert tempora Conſtantiniana cum antiquioribus) *fide in Chriſtum concepta, ſe ad cultum civiliorem converterunt. Occaſio autem Barbaris amplectendi dogmata Chriſtiana, fuere bella cum Romanis ſub Gallieno Imperatore & ſucceſſoribus. Nam cum infinita ferme & promiſcua multitudo gentium ex Thracia in Aſiam irrupiſſet, & aliunde Barbari Romanos finitimos infeſtaſſent, multi ſacerdotes Chriſtiani pariter captivi abducebantur. Hi cum homines in illis locis morbo laborantes ſanarent, & furioſos liberarent, ſolo nomine Chriſti, Filii Dei, invocato, adhæc vitam agerent inculpatam, & morum præſtantiâ obtrectatorum ora obturarent, Barbari eos eorumque vitam & miraculorum dona admirati, recte ſe facere putabant, & Deum propitium habituros ſi adeo eximios viros imitentur & ſimiliter Deum colant. Poſtulantes itaque doctores, inſtituebantur, baptizabantur, & ritus eccleſiaſticos obſervabant.*

bant. Huc etiam pertinet illud *Paulli Diaconi* Hiſt. Miſcella lib. x. cap. 14 fine, *Tunc multæ gentes ad baptiſmum acceſſerunt miraculis actæ, quæ patrata ſunt à captivis ſacerdotibus, qui fuerant ſub Gallieno captivati.*

CAP. V.

§. 1. CLAUDIO fidelem operam in bello Gothico præſtitit Aurelianus: *Gothi oppugnandi ſunt; Gothi à Thraciis amovendi; eorum enim plerique Hæmimontum Europamque vexant, qui te pugnante fugerunt,* Claudius ipſe Epiſtola ad Aurelianum, apud *Vopiſcum* cap. 17, & hæc eſt Gothorum in Thracias fuga poſt pugnam Naïſſeam, quam memoravimus capite ſuperiori §. 8. Cum biennio ferme imperaverat, i. e. anno 272, contra Zenobiam Palmyrenorum, exercitum ducens, *in Thraciis & in Illyrico occurrentes Barbaros vicit. Gothorum quinetiam ducem Cannabam ſive Cannabaudem cum quinque millibus hominum trans Danubium interemit,* Vopiſcus cap. 22. *Gothici* cognomen ei tributum idem ſcribit cap. 30, & cum confecto bello orientali triumphum Romæ ageret, *Capitolium invectus eſt curru quatuor cervis juncto, qui fuiſſe dicebatur regis Gothorum,* ibidem cap. 33.

§. 2. Diocletiano, Maximianis Herculio (*a*) & Armentario, partim opem tulere Gothi, ceu in expeditione Perſica anno 297, adeo ut Jornandes Geticis cap. 21, non vereatur dicere, *Maximianum* (puta Armentarium, tunc non niſi Cæſarem) *pene cum eorum ſolatio* (i. e. milite mercenario) *fugaſſe Narſem regem Perſarum, Saporis Magni nepotem:* partim Romanos ad annua tributa ſibi pendenda compulerunt, dicente *Euſebio* vitâ Conſtantini lib. IV. cap. 5. Interdum quoque à Romanis victi, quorſum pertinent Acta ſ. Demetrii Martyris, quorum ſpecimen dedit *Montfauconus* Palæogr. Græca lib. IV. cap. 9. Μαξιμιανὸς ὁ καὶ Ἐρκούλιος ὑποπέμψας Γότθους καὶ Σαρμάτας τοῖς Ῥωμαίοις, *Maximianus Herculius cum Gothos & Sarmatas in poteſtatem Romanorum redegerat.*

§. 3. Tandem aſſiduæ ducum Romanorum de ſumma imperii concertationes non potuere non etiam Gothos modo turbare, incertos quos præcipue ſequerentur, modo irritare per ſe admodum cupidos pugnandi, & in vitio ponentes domi inſegnes ſedere. *Sic &*, ut rem in compendium mittamus, *ſub Conſtantino rogati ſunt, & contra cognatum ejus Licinium arma tulere, eumque devictum & in*

(*a*) Dans une inſcription faite l'an 292 ou pluſtard, Hercule prend le titre de Gothique, & celui d'imperator pour la huittieme fois. *Onuph.* p. 260. Un Panegyriſte marque auſſi que les Gots s'eſtoient ſoumis à demander la paix. la victoire remportée ſur eux grande ou petite, appartient apparemment à Diocletien. *Panegyrici* Vet. VIII. p. 107. Tillem. Empereurs T. IV. p. 9.

Theſſa-

Theſſalonica clauſum, privatum ab imperio (ſic conſtanter MSS.) *Conſtantini victoris gladio trucidarunt*, Jornandes Geticis cap. 21. Porro, eodem narrante, *Gothi, fœdere inito cum Imperatore, XL. ſuorum millia in ſolatia contra gentes varias obtulere, quorum & numerus & militia uſque ad præſens in republica nominatur, id eſt Fœderati. Tunc etenim ſub Ariarici & Aorici regum ſuorum florebant imperio.* His Conſtantino fœderatis oriundi videntur illi, quibus præerant Sueridus & Colias, Gothorum optimates, quique Fritigerno ſe junxerunt anno 376, ceu fuſius narrat *Ammianus*, quem confer lib. xxx. cap. 6. Hoc ut credam faciunt verba ejus: *eum populis ſuis longe ante ſuſcepti.* Sed ut ad Jornandem revertar, mirum eſt, eum non meminiſſe victoriæ in eos Conſtantinianæ, quam non tacent veteres: Anonymus Excerptis ab *Henr. Valeſio* editis: *deinde* (condita Conſtantinopoli) *adverſum Gothos bellum ſuſcepit, & implorantibus Sarmatis auxilium tulit. Ita per Conſtantinum Cæſarem centum prope millia fame & frigore exſtincta ſunt. Tunc & obſides accepit, inter quos & Ariarici regis filium.* Paulo infra: *Gothorum fortiſſimas & copioſiſſimas gentes in ipſo Barbarico ſolo, hoc eſt in Sarmatarum regione delevit.* Dicant certiora alii, mihi veriſimile, voluiſſe Jornandem quantum unquam poſſet, victorias laudare gentis Gothicæ, nec libenter memorare clades. Sic nec verbo meminit victoriæ, quam ex illis retulit Claudius, de qua ſupra. Sed ſi vel maxime ſilerent hiſtorici veteres, ſupereſt nummus indubiæ fidei apud *Cangium*, Familiis Byzant. Tab. III. & alius in *Andreæ Morelli* Specimine Tab. VII. IMP. CONSTANTINVS MAX. AVG. Caput laureatum. *aversâ* DEBELLATORI GENTIVM BARBARARVM. *infra* GOTHIA TR. (i. e. Treviri, puta, ſignatus) Miles Romanus captivum Conſtantino adducit, vel ſi mavis Ariaricus ipſe filium obſidem tradit. Sarmatis confines fuiſſe Gothos hoſce bene obſervat *Anonymus*, itaque *Idatii* vulgo dicta Deſcriptio Conſulum: *His COSS.* Pacatiano & Hilariano, *victi Gothi ab exercitu Romano in terris Sarmatarum, die XII kal. Maii*, nimirum æræ Hiſpanicæ CCCCXX, i. e. Chr. N. 332. (*a*) Sic proinde modo fœderati, modo hoſtes Conſtantini, modo iterum amici, & quidem adeo grati, ut eos *aduſque faſces augeret & trabeas Conſulares*, quod in eo reprehendit Julianus Imperator apud *Ammianum Marcellinum* Lib. XXI. cap. 10.

§. 4. Gothorum, qui Chriſtianam religionem amplexi conſtantiam & orthodoxiam vel inde videris, quod eorum epiſcopus Theophilus (*b*) celebri Concilio Oecumenico Niceno intererat, teſte *Socrate* Lib. II. cap. 41. πάντη δὲ οὐλφίλας ὁ τῶν

(*a*) Curatius explicandæ geminæ de Gothis victoriæ Conſtantini, tam anni 323, quam 332.

(*b*) Subſcriptiones in Tomis Conciliorum *Metropolitanum Gothiæ* appellant. Γότθων

Γότθων ἐπίσκοπος τότε πρῶτον συνίθετο. τὸν γὰρ ἔμπροσθεν χρόνον, τῷ ὑπ Νικαίᾳ πίστιν ὑποπίζετο ἑπόμενος Θεοφίλῳ, ὃς τῶ Γότθων ἐπίσκοπος ὢν, τῇ ὑπ Νικαίᾳ συνόδῳ παρὼν καθυπέγραψε. *Huic* (concilio Conſtantinopolitano III anno 360) *Ulphilas Gothorum epiſcopus tum primum aſſentiebatur, nam antea amplexus fuerat Nicenam fidem, ſequutus veſtigia Theophili Gothorum epiſcopi, qui in Niceno Concilio præſens, decretis ejus ſubſcripſerat.* Pro καθυπέγραψε, editio *Roberti Stephani* habet ᾧ ἀχ' ὑπέγραψε, quæ lectio ut ut ita vitioſa, ut etiam ſenſu careat, & verſione *Caſſiodori* in Tripartita lib. v. cap. 38 refutetur, placet tamen *Chriſtoph. Sando* Hiſt. Eccleſ. II. p. 168 dum anquirit conſenſum tam veterum quam recentiorum in dogmate Ariano. Sedem epiſcopalem Theophili non habeo dicere, & vagam fuiſſe puto, tam illius quam ſucceſſorum longo poſt tempore, pro conditione ipſius Gentis. Id ſolum dicitur, *Gothorum in Dacia epiſcopum fuiſſe.*

CAP. VI.

§. 1. SUB filiis Conſtantini nullum adverſus Romanos bellum geſſerunt, reverentia nominis Conſtantiniani, nam illis quoque mortuis, *cum Procopio auxilia miſiſſent civilia bella cœptanti*, ut ait *Ammianus* XXVII. cap. 4, *Victor magiſter equitum ad Gothos eſt miſſus, cogniturus aperte quam ob cauſſam gens amica Romanis, fœderibuſque ingenuæ pacis obſtricta, armorum dederat adminicula bellum principibus legitimis inferenti. Qui ut factum firma defenſione purgarent, litteras ejuſdem obtulere Procopii, ut generis Conſtantiniani propinquo imperium ſibi debitum ſumpſiſſe commemorantis, veniaque dignum aſſerentes errorem*, ibid. cap. 5. Ad hæc latiſſime tum imperanti Hermanricho ſatis negotii erat cum gentibus, quas vel hæreditario jure regebat, Oſtro-Gothæ cujus meminimus cap. 4. §. 5. abnepos, vel perdomuerat, *ſuiſque parêre legibus fecerat*, vide *Jornandem* Geticis cap. 23. qui recenſitis bellicoſiſſimis iiſdem gentibus arctois, addit: *Æſtorum* (ſic lege cum veterrimis codd. non *Æſtrorum*, Eſthones hodieque dicuntur) *quoque ſimiliter nationem, qui longiſſimam ripam oceani Germanici* (puta maris Balthici,) *inſident, idem ipſe prudentia ac virtute ſubegit, omnibuſque Scythiæ & Germaniæ nationibus ac ſi propriis laribus imperavit.* Unde etiam recte *Ammianus* XXXI. cap. 3. *Ermenrichi late patentes & uberes pagos -- bellicoſiſſimi regis, & per multa variaque fortiter facta vicinis nationibus formidati.*

§. 2. Qua fide fœdera tunc pacis Romanæ ſervaverint, vel inde colliges quod Conſtantius anno Chr. 360 adverſus Perſas *auxilia Scytharum* (ſic Gothos heic loci appellat Ammianus XX. cap. 8.) *poſcebat mercede vel gratia*, quam ipſius prudentiam vehementer laudat *Libanius* Panegyrico. Julianus Imperator Gothis quantum tribuerit idem *Ammianus* docet lib. XXIII. cap. 2. *cum legationes gentium plurimarum auxilia pollicentium liberaliter ſuſceptæ remittebantur, ſpecioſa fiducia*

ducia Principe reſpondente, nequaquam decere adventitiis adjumentis rem vindicari Romanam, cujus opibus foveri conveniret amicos & ſocios, ſi auxilium eos adegerit neceſſitas implorare -- attamen iterum contra Perſas moturus anno 363, *cum exercitu, & Scytharum auxiliis Euphratem tranſmiſit.* Nec dubium, *Gothos* intelligi. Zoſimus III. p. 726, φεύγουσιν ἐπεδραμόντες Ρωμαῖοί τε, καὶ σὺν τούτοις οἱ Γότθοι, πολλοὺς μὲν ἀπώλεσαν, χρυσίου δὲ πολλοῦ καὶ ἀργύρου μεγάλου ἐγκρατεῖς, *fugientes* (Perſas) *inſequuti Romani, & cum eis Gothi, multos deleverunt, & auri argentique magna potiti ſunt copid.*

§. 3. Extincta familiâ Conſtantiniana varia cum Valentiniano ac Valente prœlia fuerunt. Leviora primum anno 364, quo *Thracias diripiebant prædatorii globi Gothorum* dicente *Ammiano* XXVI. cap. 4. Hinc anno 367, cum Valens, cui in diviſione provinciarum imperii Thracia ceſſerat, *ut conſulto placuerat fratri Valentiniano, cujus regebatur imperio, arma concuſſit in Gothos*, Ammianus XXVII. cap. 4. quòd auxilia, ceu prædiximus, miſerant Procopio rebelli. Sed hæ etiam inimicitiæ compoſitæ anno 370, fœdere inito cum Athanarico, partis Gothorum, qui Greuthungi dicebantur, judice, ſic enim ſe vocari maluit quam regem, ὡς ἐκεῖνο μὲν σοφίας πρόσρημα, τὸ δὲ δυνάμεως, *illa ſapientiæ, hæc vero potentiæ appellatio eſſet*, ut ait *Themiſtius* Oratione ad Valentem. Et hæ quidem in Gothos expeditiones promeruere Valentiniano ac Valenti titulum GOTHICI MAXIMI.

§. 4. Tandem contentiones inter Oſtro-Gothos & Veſtro-Gothos ortæ, ac ſtatus laudati regis Hermanrichi, jam ſenis capularis (annum enim agebat centeſimum decimum, quo etiam mortuus eſt, anno 375,) alliciebant regem Hunnorum Balamir, ſive ut meliores codd. MSS. *Balamber, ut Alanis adjunctis, ejus quoque late patentes & uberes pagos repentino impetu perrumperent*, vide *Ammianum* XXXI. cap. 3. *Jornandem* cap. 24. *Zoſimum* IV. p. 747. Sylb. *Poſt Hermanrichi obitum rex Vithimiris creatus reſtitit aliquantiſper Alanis, Hunnis aliis fretus, quos mercede ſociaverat partibus ſuis. Verum poſt multas quas pertulit clades, animam effudit in prælio, vi ſuperatus armorum*, Ammianus iterum. Alatheus & Saphrax, qui ſuſceperant curam filioli Vithimiris, nomine Viderich, *abjecerunt fiduciam repugnandi, cautius diſcedentes ad amnem Danaſtrum* (ſic legendum non *Danaſtum*, hodieque enim *Dniſter* dicitur.) ibidem. Hoc autem tranſmiſſo appropinquarunt Danubii marginibus, *& propere miſſis legatis obſecrabant Valentem vellet ſe quoque ſimili humanitate ac ceteros Gothos*, de quibus mox dicemus, *ſuſcipere.* id autem eis denegatum. Sic fugientibus Gothis Viderichi *Athanaricus*, cujus ſupra mentio facta, *ſtare gradu fixo tentabat, ſurrecturus in vires, ſi ipſe quoque laceſſeretur*, verba ſunt *Ammiani* ibidem & cap. 4. Sed poſtquam Hunni Danaſtrum quoque trajecerant, *eum ſtupentem ad impetum primum, amiſſis quibuſdam ſuorum coëgerunt ad effugia properare montium præruptorum. Qua rei novi-*

tate majoreque venturi pavore conſtrictus, à ſuperciliis Geraſi (nunc *Pruth*) *fluminis aduſque Danubium, Taifalorum terras præſtringens, muros altius erigebat. Hac lorica diligentia celeri conſummata, in tuto locandam ſecuritatem ſuam exiſtimans & ſalutem.* Athanaricum ſic latebras quærentem *deſeruit pars magna populi Gothorum, qui ducibus Fritigerno & Alavivo ripas occupavere Danubii, miſſiſque oratoribus ad Valentem, ſuſcipi ſe humili prece poſcebant, & quiete victuros ſe pollicentes, & daturos, ſi res flagitaſſet, auxilia,* Ammianus cap. 4. & *Zoſimus. Jornandes* cap. 25 addit, *ut fides uberior illis haberetur, promiſiſſe, ſe, ſi doctores linguæ ſuæ donaverit, fieri Chriſtianos.* Merito à viris maturioris judicii dubitabatur utrum è publica re eſſet, tantam multitudinem gentis peregrinæ & bello inde à pueritia adſuetæ excipi gremio imperii Romani, ſed vicere *adulatores in majus fortunam principis extollentes, quod ex ultimis terris tot tirocinia trahens, ei nec opinanti offerret, ut collatis in unum ſuis & alienigenis viribus invictum haberet exercitum, & pro militari ſupplemento, quod provinciatim annuum pendebatur, theſauris accederet auri cumulus magnus. --- Proinde permiſſu Imperatoris tranſeundi Danubium copiam, colendique adepti Thraciæ partes, transfretabantur in dies & noctes, navibus ratibuſque & cavatis arborum alveis agminatim impoſiti.* Ammianus. Diximus modo excidiſſe Gothos Viderichi ſpe ſua tranſmittendi Danubium, *Athanaricus paria pertimeſcens, & veterem cum Valente ſimultatem veritus ut adhuc duraturam, ad Caucalandenſem locum, altitudine ſylvarum inacceſſum & montium, cum ſuis omnibus declinavit, Sarmatis inde extruſis,* Ammianus libri ſæpius citati, cap. 4. fine.

§. 5. Annus erat 376, (*a*) cum ita Veſtro-Gothi *Danubium tranſmeantes Daciam Ripenſem, Mœſiam Thraciaſque permiſſu Principis* (Valentis) *inſedere,* Jornandes cap. 25. *quibus & alimenta pro tempore, & ſubigendos agros tribui ſtatuerat Imperator,* Ammianus; verum illos halcyonia ſibi jam promittentes difficilis iterum tempeſtas turbavit culpa & avaritia ducum Romanorum. Eodem hiſtorico Romano fatente *cùm traducti Barbari victus inopia vexarentur, turpe commercium duces inviſiſſimi Lupicinus & Maximus, alter per Thracias comes, dux alter exitioſus cogitarunt, & quantos undique inſatiabilitas colligere potuit canes, pro ſingulis dederunt mancipiis, inter quæ & filii ducti ſunt optimatum.* Adde *Jornandem* cap. 26. Hæc calamitas adeo exaſperabat animos recentium advenarum, ut ad tranſ-Danubiana fuiſſent regreſſi, niſi Lupicinus & Maximus, quos lucroſæ nundinationis ſatietas non dum ceperat, etiam in interiora Thraciæ abegiſſent. Hoc intelligentes Alatheus & Saphrax, quibus antea, ceu diximus, venia tranſ-

(*a*) De anno, quo Gothi Danubium tranſierint vide *Noris* Hiſt. Pelagianam p. 8. ſed ut mihi videtur confuſe.

eundi

eundi negata, ipſi ſibi eandem dabant. *Id*, ait *Ammianus* lib. dicto cap. 5. *tempus opportunum nacti Greuthungi* (hi ſunt Veſtro-Gothi illi Viderici regis juvenis) *cùm alibi militibus occupatis, navigia ultro citroque diſcurrere ſolita tranſgreſſum eorum prohibentia quieſcere proſpexiſſent, ratibus tranſiere male contextis, caſtraque à Fritigerno locavere longiſſime. At ille genuina prævidendi ſollertia venturos muniens caſus, ut & imperiis obediret, & regibus validis jungeretur, incedens ſegnius, Marcianopolim tarde pervenit itineribus lentis.* Heic nova iterum diſcordia inter Romanos Gothoſque, ex eo quod Gothi vetarentur comparare neceſſaria victui. Ventum primo à verbis ad verbera, hinc ad juſtum prœlium, ubi Lupicinus victus, qui Fritigerno & Alavivo ad convivium invitatis inſidias ſtruxerat. Sic *hoſtes armis induti Romanis, nullo vetante per varia graſſabantur*, quibus ſe paullo poſt junxere ſocii, longe antea ſuſcepti, & circa Hadrianopolim locati, quin & dudum à mercatoribus venumdati, vel caſibus aliis per Thraciam Mœſiamque ſparſi. In oriente erat Valens dum hæc agebantur, ἑωτὸν πολεμήσας ὑπὸ μεταγνώσεως τῆς ὑποδιχῆς ceu ait *Eunapius* Excerptis Legationum p. 21, quod optime vertit *Cantoclarus: Gothos* (*Scythas* vocat) *ſuſceperat & ſuſcepiſſe pœnitebat.* Verum, ut modo dicebamus, ipſi Romanorum duces cauſſa malorum erant, & ſi Imperator interrogaſſet cur rebellarent, potuiſſent idem reſpondere quod olim Bato, Dalmata, Tiberio: *vos ipſi in culpa eſtis, qui ad veſtros greges cuſtodiendos non canes paſtoreſve, ſed lupos mittitis.* Dio Caſſius lib. LV. fine.

§. 6. Antiochiâ itaque egreſſus Valens Conſtantinopolim venit Maio menſe exeunte anni 378, ubi paucis diebus moratus interiora Thraciæ petiit, & poſt duos admodum menſes prope Hadrianopolim *procaci quodam calore perculſus* ut ait *Ammianus* lib. cit. cap. 12, *Gothis occurrere feſtinabat*, non expectato Gratiano imperii ſocio, qui id per litteras expetierat, & prudentiores ducum ſuaſerant. Nona erat dies menſis Auguſti, quæ & exercitui Romano & Valenti fatalis, illa enim *inter gregarios Imperator, ut opinari dabatur* (*neque enim vidiſſe ſe quiſquam vel præſto fuiſſe adſeveravit*) *ſagitta pernicioſe ſaucius ruit, ſpirituque mox conſumto deceſſit, nec poſtea repertus eſt uſquam*, Ammianus cap. 13. qui nec tacet aliorum relationem: Valentem in agreſti caſa igne conſumtum eſſe, quod item *Chryſoſtomus* confirmat ad Viduam Juniorem, T. 1. p. 345. & *Jornandes* cap. 26. ſubjungens etiam: *hoc tempore Veſtro-Gothi Thracias Daciamque Ripenſem, poſt tanti gloriam tropæi, tanquam ſolo genitali potiti, cœperunt incolere*, quibus prorſus conſona iterum *Chryſoſtomus* Tractatu citato, p. 344. ὁ μηδέποτε γέγονε συνὲς τῶν κτλ. *Quod antea nunquam, nunc evenit, ut Barbari propriam relinquentes regionem, multa ſtadiorum millia regionis noſtræ percurrerint, & agris incenſis, captiſque urbibus domum redeundi omnem cogitationem abjecerint. Ac perinde quaſi choreas ducerent, non bellum gererent, ita noſtros omnes irrident, & quendam ex*

illorum

illorum regibus dixiſſe ferunt, mirari ſe impudentiam noſtrorum militum, qui cum facilius quam oves ſoleant jugulari, adhuc victoriam ſperent, neque ex ſua regione velint excedere. Nam ipſe quidem, dixit, ſeſe illis cædendis ſatietate ſæpe captum eſſe.

§. 7. Indicavimus cap. IV. §. 9. primordia ſacratiſſimæ religionis apud Gothos ſeculi III. medio. & cap. V. §. 4. valida ſub Conſtantino Magno incrementa, adeo ut Niceno concilio ſubſcripſerit Theophilus epiſcopus. Hoc intervallo tranſlatione ſacri codicis in linguam Gothicam immortaliter de ſuis meruit Ulphilas noſter. Epiſcopus fuit Gothorum in Mœſia: *Erant*, ſcribit *Jornandes* cap. 51. *& alii Gothi* (dixerat cap. ſuperiori de Oſtro-Gothis, qui excuſſo jugo Hunnico Pannoniam Inferiorem, i. e. Hungariæ partem, accepere inhabitandam) *qui dicuntur Minores, populus immenſus, cum ſuo Pontifice, ipſoque Primate Uulfila, qui eis dicitur & litteras inſtituiſſe, hodieque ſunt in Mœſia, regionem incolentes Nicopolitanam, ad pedes Hæmi montis. Gens multa ſed pauper & imbellis* &c. Sic enim legendum pridem conjeci, & ſuſpiciones meas auctoritate codicum Palatini ac Ambroſiani confirmari lætor. Peſſime editio Amſtelod. cum Prolegomenis H. Grotii: *Qui eis dicitur & litteris inſtituiſſe, hodieque ſunt in Mœſia regione incolentes Eucopolitanam. Ad pedes enim montis gens multa ſedit pauper & imbellis.* De verſione illa Gothica & characteribus Ulphilanis dicemus infra, nunc ſolùm meminerimus illorum Socratis (vide ſupra cap. 5. §. 4.) initio orthodoxum fuiſſe, hinc epidemico malo Arianiſmi laboraſſe. *Sozomenus* lib. VI. cap. 36. refert, ab Eudoxio & Acacio circumventum cum nomine Gothorum apud Conſtantium Imperatorem Legati munere fungeretur pro impetranda amicitia & libero tranſitu in Thraciam, eamque obtinuiſſe mutua ſtipulatione de amplectendis dogmatibus quæ Conſtantio placebant Arianis, ſed ſeriem annorum non exacte obſervat Sozomenus, ad poſtrema enim tempora Valentis hæc pertinent, majoremque heic fidem tribuo Ammiano, hiſtorico coævo, dicenti lib. XXXI. cap. 12. *Dum neceſſaria parabantur* (anno Chr. nati 378) *ad decernendum, Chriſtiani ritus preſbyter, ut ipſi appellant, miſſus à Fritigerno legatus cum aliis humilibus venit ad principis caſtra, ſuſceptuſque leniter, ejuſdemque ductoris obtulit ſcripta, petentis propalam ut ſibi ſuiſque, quos extorres patriis laribus rapidi ferarum gentium exegere diſcurſus, habitanda Thracia ſola cum pecore omni concederetur & frugibus: hoc impetrato, ſpondentis perpetuam pacem*, vide cetera. Nec te moveat, quod nulla heic mentio diverſitatis ſectarum, eas enim parum curavit ſcriptor ethnicus, nec utrum presbyter an epiſcopus fuerit legatus, ſufficiebat ei ſacerdotem fuiſſe. Interim credendum Socrati, Ulphilam aliquando Arianis faviſſe.

§. 8. Ejus etiam auctoritate multos civium permotos, Arianos fuiſſe non negaverim, catholicam tamen doctrinam alii conſtanter profitebantur, ceu vel inde mani-

manifeſtum, quod pietatem eorum laudent patres eccleſiæ ὀρθοδόξοτατοι. *Cyrillus Hieroſolymitanus* Catecheſi XI. fine, Πέρσαι καὶ Γότθοι, καὶ πάντες οἱ ἐξ ἐθνῶν μαρτυροῦσιν, ὑπεραποθνήσκοντες τούτῳ, ὃν σαρκὸς ὀφθαλμοῖς οὐκ εἰδεώρησαν, *Perſæ & Gothi, & omnes gentes teſtantur* (Jeſum Chriſtum eſſe Filium Dei) *morientes pro illo, quem corporeis oculis non viderunt.* ſcripſit Cyrillus Catecheſes ſuas anno 352. Audæi à Conſtantio (*a*) ad Gothos relegati ſollicitam de converſione eorum curam laudat *Epiphanius*, Hæreſi LXX, teſtaturque, illum ſolitariam ac monaſticam vitam eis commendaſſe, quin & poſt mortem Audæi, Uranium & Silvanum quoſdam ex Gothia conſtituiſſe epiſcopos. Crimen hæreſeos Audæo objectum, vereor ne adeo grave fuerit, quin potius ab infeſtis fratribus impactum; erant enim in erroribus fidei ſibi invicem objiciendis liberaliores. ſcripſit Epiphanius Panarium ſuum anno 374. Prædicat quoque conſtantiam eorum *Iſidorus Hiſpalenſis* Chronico Gothorum ad æram CCCCXVI. i. e. annum Chriſti N. 377. *Invenerunt autem eo prælio Gothi confeſſores priores Gothos, quos dudum propter fidem à terra ſua expulerant, & voluerunt eos ſibi ad prædæ ſocietatem conjungere. Qui cum non acquieviſſent, aliquanti ſunt interfecti, alii montuoſa loca tenentes, & refugia ſibi qualiacunque conſtruentes, non ſolum perſeveraverunt Chriſtiani catholici, ſed etiam in concordia Romanorum, à quibus dudum excepti fuerant, permanſerunt.* Quod ſcribit de *dudum propter fidem expulſis* intelligendum de perſecutione ab Athanarico mota anno 372, cujus ſic paullo ante meminit: *Athanaricus perſecutione crudeliſſima adverſus fidem commota voluit ſe exercere contra Gothos, qui in gente ſua Chriſtiani habebantur. Ex quibus plurimos, quia idolis immolare non adquieverunt, martyres fecit, reliquos autem multis perſecutionibus adflictos, dum præ multitudine horreret interficere, dedit licentiam, immo magis coëgit de regno ſuo exire, atque in Romanorum migrare provinciam.*

§. 9. Quod de ſucceſſu religionis Chriſtianæ apud Gothos diximus, præcipue ad eos pertinet, qui cis Danubium erant, reſpectu Conſtantinopoleos. Fuiſſe Veſtro-Gothorum qui trans flumen agebant, Athanarici imperio ſubjecti, multos etiam Chriſtianos, exinde evidens quod eos perſequebatur (*b*), Oſtro-Gothi vero, ſub jugo gementes Hunnorum, tenacius adhærebant idololatriæ, interim zelus ac amor in conſanguineos non paſſus eſt quin Weſtro-Gothi eos quoque commoverent. *Jornandes* cap. 25. *De cætero tam Oſtro-Gothis quam Gepidis paren-*

(*a*) Confer. Catecheſ. VI. p. 58. —— *Rudb.* Atl. I, 195. *Torf.* p. 148. *Bzovius* Epit. Baronii, *Collberg* Monarchia Sueo-Goth. p. 60. *Floræi* Antiqq. Scanicæ p. 169.

(*b*) Sti Sabæ Gothi, anno 372 martyrio coronati, memoriam ſervant Martyrologia ad diem 12 Aprilis. —— M. S. Nicetas.

tibus ſuis pro affectionis gratia (ſic lege cum cod. Palat. ſicque cap. 28. *quem princeps affectionis gratia dignæ tradidit ſepulturæ*) *evangelizantes, hujus perfidiæ* (Arianæ) *culturam edocentes, omnem ubique linguæ hujus nationem ad culturam hujus ſectæ invitavere.*

CAP. VII.

§. 1. VALENTE mortuo Gratianus amplitudinem terminorum imperii conſiderans & multitudinem hoſtium, anno proxime ſequenti ineunte in ſocietatem regnandi adſcivit Theodoſium, cum illuſtrem de Gothis victoriam reportaverat. Etenim Fritigernus ſucceſſu armorum utendum ratus *ad Theſſaliam prædandam, Epiros & Achaiam digreſſus eſt, Alatheus vero & Saphrax cum reſiduis copiis Pannoniam petierunt*, Jornandes cap. 27. Et hoc quidem tempore Athanaricus, ſive quod ambierit amicitiam Romanorum, ſive exoratus, opem illis tulit adverſus Fritigernum, trajecitque Danubium anno 379, quo poſt inſignem de ſuis quondam Gothis victoriam, cujus meminit *Idacius* ad conſulatum Auſonii & Olybrii, Gratianus, Theodoſio gravi morbo decumbente, *gratiâ eos muneribuſque victurus, pacemque victualia illis concedens, cum illis inito fœdere, fecit.* verba ſunt *Jornandis* loco citato, qui addit: *ubi vero poſt hæc Theodoſius convaluit Imperator, reperitque Gratianum cum Gothis & Romanis pepegiſſe, quod ipſe optaverat, admodum grato animo ferens, & ipſe hac parte conſenſit.* (ſic lego cum Palat. & Ambroſiano.) Merito ait Theodoſium *conſenſiſſe*, ejus enim imperio regebatur oriens, Mœſia Thraciaque. Hunc etiam Athanaricus poſtmodum Conſtantinopolim ſequutus eſt, ibique anno 381 mortuus. *Gothi autem, proprio rege defuncto, aſpicientes benignitatem Theodoſii Imperatoris, inito fœdere, Romano ſe imperio tradiderunt.* Iſidorus æra CCCCXIX. Et ex iis contra Eugenium, qui occiſo Gratiano anno Chr. N. 383 Gallias occupaverat, *pluſquam viginti millia armatorum ſecum duxiſſe Theodoſium, victoriaque de prædicto tyranno potitum, ultionem exegiſſe* docet *Jornandes* cap. 28.

§. 2. Theodoſio mortuo anno 395. *Gothi verentes ne longa pace eorum reſolveretur fortitudo, ordinant ſuper ſe regem Alaricum, cui erat poſt Amalos ſecunda nobilitas, Balthorum ex genere origo mirifica, qui dudum ob audaciam virtutis Baltha, i. e. audax, nomen inter ſuos acceperat. Mox ut ergo antefatus Alaricus creatus eſt rex, cum ſuis deliberans ſuaſit eos ſuo labore quærere regna, quam alienis per otium ſubjacere: & ſumto exercitu, per Pannonias, Stilicone & Aureliano COSS. & per Sirmium dextro latere quaſi viris vacuam intravit Italiam.* Sic *Jornandes* cap. 29. Stilico autem & Aurelianus COSS. erant anno 400. *Iſidorus* ad annum imperii Theodoſiani quartum, i. e. Chr. N. 382, adeoque à morte Athanarici proximum, refert exordia regni Alarici, & hinc illa diverſitas ſupputationis

tationis annorum, quibus regnabat. Sed & *Zoſimus* heic mire turbat tempora. Culpam expeditionis Italicæ in memoratum Stiliconem conjiciunt, ſocerum Honorii, qui animo videndi regiones Arcadii, per quas ducendus erat exercitus, vaſtatas, tandemque ipſos cum Alarico Gothos deletos, primum Ravennæ ſtipulabatur de tradendis pleno jure Galliis & Hiſpaniis, deinde diſcedentes aggrediebatur prope Pollentiam in Alpibus Cottiis.

§. 3. Meminit hujus victoriæ *Prudentius* II. contra Symmachum v. 695.

Tentavit Geticus nuper delere tyrannus
Italiam, patrio veniens juratus ab Hiſtro,
Has arces æquare ſolo, tecta aurea flammis
Solvere, maſtrucis proceres veſtire togatos.
Famque ruens, Venetos turmis protriverat agros,
Et Ligurum vaſtarat opes, & amœna profundi
Rura Padi, Tuſcumque ſolum victo amne premebat.

Et mox: *Dux agminis imperiique*
Chriſtipotens nobis juvenis fuit, & comes ejus
Atque parens Stilicho. Hinc,
Illic, terdenis gens exitiabilis annis
Pannoniæ, pœnas tandem deleta pependit.
Corpora famoſis olim ditata rapinis
In cumulos congeſta jacent, mirabere ſeris,
Poſteritas, ſeclis inhumata cadavera late
Quæ Pollentinos texerunt oſſibus agros.

Patieris, lector, te moneri, hinc conſtare tempus, quo libros hoſce contra Symmachum ſcripſit princeps poëtarum Chriſtianorum, nimirum poſt annum 402, verum ante 409, quo certe aliter canentem induxiſſet Romam, tunc ab Alarico occupatam, & nummis etiam imperium novi regis agnoſcentem. VRBS ROMA, Caput galeatum: *averſâ* D. N. ALARICVS REX, in area. Immo, ſi exactius tempora ſupputemus, annus erit 405, quo item non ſolius libri καθημερινῶν, ſed omnium poëmatum ſuorum Præfationem ſcripſit Prudentius, Salia & Philippo COSS. natus v. 24. i. e. anno 348, & quinquageſimum ſeptimum tunc (405) annum agens v. 1. Et hæc optime conveniunt cum *terdenis annis*, quibus *gens Gothica* (ſive, ut ait, Getica) *exitiabilis* fuerit *Pannoniæ*, i. e. ab anno 375, quo Gothi ſuis ſedibus furore Hunnorum expulſi, partim in Pannoniam aufugerunt, novas ſibi quærentes terras, ſicut diximus cap. 6. §. 4. Atque, ut id adjiciam, eodem hoc anno, nimirum 405. de Bello Getico ſcripſit *Claudianus*.

v. 632. *Domat aſpera victos*
Pauperies, unoque die Romana rependit
Quidquid ter denis acies amiſimus annis.
O celebranda mihi cunctis Pollentia ſeclis!
O meritum nomen felicibus apta triumphis!
Virtutis fatale ſolum, memorabile buſtum
Barbariæ.

Sed hæc in tranſcurſu.

§. 4. De Athanarici in Chriſtianos odio & perſecutione diximus cap. 6. §. 8. ſed converſum eſſe confirmat *Iſidorus: Athanaricus Fritigernum Valentis Imperatoris ſuffragio ſuperans, hujus rei gratia legatos cum muneribus ad eundem Imperatorem mittit, & doctores propter ſuſcipiendam Chriſtianæ fidei regulam poſcit.* Nec ſi in errore gentili manſiſſet, mortuum magnifico funere extuliſſet Theodoſius Imperator religioſiſſimus, *ipſe quoque in exſequiis feretro ejus præiens*, ut ait *Jornandes* cap. 28. Arianos fuiſſe hoſce doctores non inficiabimur, & Gothos eò ſeductos ut populi appellatio in profeſſionis doctrinæ nomen tranſierit, *Gothicuſque* idem eſſet ac Arianus, quin & Conſtantinopoli ſuæ ſectæ epiſcopum habuerint. Non deerant tamen qui catholicam doctrinam profiterentur, ac mira Dei providentia factum eſt quod Johannes Chryſoſtomus anno 398 archiepiſcopus Conſtantinopolitanus conſtitueretur. Repreſſit anno 400 pio ardens zelo Gainam Gothum, vehementer petentem, ut aliqua eccleſiarum intra mœnia urbis regiæ, ſuæ ſectæ concederetur, nec paſſus eſt Arcadium Imperatorem id indulgere, licet Gainas, jam Præfectus militiæ inſtanter poſtularet, & defectionem minaretur niſi obtineret, vide *Sozomenum* lib. VIII. cap. 4. *Theodoretum* lib. V. cap. 32. Neque hac una ratione orthodoxiæ proſpexit, ſed & cum aliquando in eccleſia S. Pauli conveniſſent Gothi, juſſit, ex verſione Gothica prælegi loca quædam S. Scripturæ, & poſtea Gothum presbyterum Gothice concionari. Hinc ipſe facundiſſima homilia & gentiles & Judæos ad æmulationem gentis Barbaræ provocavit ſubmonens, & Abrahamum Barbarum fuiſſe, in medio Barbarorum verſantem, & Magos, qui ex oriente venerunt primi ortum Chriſti annuntiantes, Barbaros fuiſſe. Μὴ τοίνυν αἰχύνῶ ait Homiliâ Conſtantinopoli habita anno 399, quam primus edidit Tom. XII. p. 371. *Montfauconus* τὶς ἡγείσθω τῆς ἐκκλησίας, ὅτι βαρβάρους εἰς μέσον ἀναστῶσαι καὶ εἰπεῖν παρεσκευάσαμεν· τοῦτο γὰρ τῆς ἐκκλησίας κόσμος, τοῦτο κατόρθωμα, τοῦτο τῆς ἐν τῇ πίστει δυνάμεως ἀπόδειξις, *ne ergo quis putet id pudori eſſe eccleſiæ, quod barbaros in medio ſurgere & loqui præceperimus. Hoc enim eccleſiæ ornatus & decor, hæc demonſtratio eſt virtutis quæ in fide ſita eſt*, vide cetera & *Theodoretum* ſcribentem V. cap. 30, quod ſingularem Conſtantinopoli aſſignaverit eccleſiam, Gothos ordinaverit presbyteros, diaconos & lectores, quin & ſæpius

pius eam visitando, illos in sana doctrina instruxerit, usus interprete utriusque linguæ, Græcæ ac Gothicæ perito. Gothos etiam monasticam vitam professos fovit, & epistolâ quæ CLXIII est *Savillii*, CCVII *Montfauconi*, tenerrimum in eos amorem testatur, à patientia, fortitudine, tolerantia, sincero & ardenti amore, animique firma & invicta constantia laudans. Inscripta est τοῖς μοναζουσι Γότθοις τοῖς ἐν τοῖς Προμώτου. Fuerunt etenim etiam alibi, & dudum illis præiviſſe Audæum diximus cap. 6. §. 8 ex Epiphanio, nunc autem respondet τοῖς ἐν τοῖς (puta οἰκήμασι vel simile) Προμώτου, *illis qui in ædibus Promoti versabantur*. Et quid obstat quin credamus, hunc esse Fl. Promotum, qui strenue sub Theodosio Magno militavit, non una vice Præfectus copiarum, Consul item Romanus anno 389 una cum Flavio Timasio, & forsan idem, ad quem extat epistola Libanii, quæ DCCLXXXVI, edit. *Wolfianæ*. Hujus enim in ædibus vel Constantinopoli, vel agro vicino, viris piis & seculo renuntiantibus asylum patuisse didici ex *Demonstratione Chronographica*, (*a*) quam Diatribæ Leonis Allatii de scriptis Simeonum adjecit Franciscus Combefisius. Ait *auctor Demonstrationis* p. 34. Anastasia Juliani Imperatoris conjunx, quam eò quod Christiana esset, aulâ ejecit, ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Προμώτου (lege Προμώτου) ἀπεκείρατο *in Promoti monasterio cæsariem posuit*.

§. 5. Neque heic subsistit pietas Chrysostomi, sed etiam Gothorum in Thracia degentium egit curam, quæ episcopum decet. Thracia enim quia pars imperii orientalis, ad archiepiscopatum pertinebat Constantinopolitanum. Hunilam, episcopum Gothiæ constituit. Illo autem mortuo, quamvis exsul de alio mittendo sedulo cogitabat, quod item ab illo expetierat rex Gothorum, cujus nomen silet, sed non potest alius esse quam Alaricus; scripta enim est epistola ad Olympiadem cui hanc notitiam debemus Cucuso, anno 404, & extat T. VII. p. 96 *Savill.* T. III. p. 600 *Montf.* Ἐδιηγοῦντό μοι οἱ μοναζοντες οἱ Μαρσεῖς, οἱ Γότθοι, ἔνθα ἀεὶ ἐκρύπτετο Σαραπίων ὁ ἐπίσκοπος, ὅτι Μωδιάριος ἦλθεν ὁ διάκονος ἀπαγγέλων, ὅτι Οὐνίλας (sic lego, non Οὐνιλας, significat enim, *ab Hunnis liberatus*, & Οὖννοι dicebantur non Οὐνοι) ὁ ἐπίσκοπος ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος, ὃν αὐτὸς ἐχειροτόνησα κ) ἔπεμψα εἰς Γοτθίαν, πολλὰ κ) μεγάλα κατορθώσας ἐκοιμήθη· κ) ἦλθε φέρων γράμματα τὰ ῥηθέντα τῶν Γότθων ἀξιοῦντα πεμφθῶναι αὐτοῖς ἐπίσκοπον. *Narraverunt mihi Marsi ac Gothi monachi, apud quos Sarapion episcopus perpetuo deliteſcebat, Moduarium diaconum veniſſe, illud referentem, admirandum illum episcopum Hunilam, quem non ita pridem ordinavi, atque in Gothiam miſi, multis ac magnis rebus gestis, diem ſuum obiiſſe: ac regis Gothorum litteras attulit, quibus petit ut ad eos episcopus mittatur.*

§. 6. Porro scripsit eodem anno Theodulo diacono (CCVI Montfauc. CXIII Savill.) quod etiam à monachis in ædibus Promoti expetierat, ut diligentissime

(*a*) Confer Cangium de Constantinopoli lib. 4. p. 86.

caveret, ne quæ in eccleſia Gothica turbæ ac tumultus excitarentur, quos omni niſu fovebant Ariani, οἱ βαλόμενοι λυμαίνεσθαι ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς εἰς Γοτθίαν, πολλὴν ποιοῦνται σπουδὴν, παντα χῆ περιτρέχοντες, ἀλλ' ὑμεῖς μὴ διαλίπητε τὰ παρ' ἑαυτῶν εὐσφίγητος, *nullum ceſſant movere lapidem, qui eccleſias Gothiæ labefactare conantur, dum undique diſcurrunt: vos tamen quæ veſtrarum ſunt partium præſtare ne deſinatis.* Laudat quoque Chryſoſtomi de Gothis ad Danubium commorantibus ſollicitudinem Theodoretus V. cap. 31, memorans ſe legiſſe ejus ad Leontium Ancyranum epiſtolam, ſed illa non tulit ætatem. Et hæc quidem facies eccleſiæ Gothicæ uſque ad tempora occupatæ ab Alarico Magno Romæ anno 409. (*a*) Neceſſarium vero putavimus hunc diſcurſum, quò conſtaret non precariam eſſe aſſertionem Gothos in Thracia Mœſiaque habuiſſe S. Scripturam Gothice verſam, & iis præfuiſſe epiſcopos ſuæ gentis, & in his Ulphilam, cujus vitam ac labores nunc breviter trademus.

CAP. VIII.

§. 1. PRIMUM inquirendum venit, qua gente fuerit oriundus. Philoſtorgius hiſt. Eccl. Lib. II. cap. 5. Cappadocem facit; ſed eum, utpote ἀνέρα ψευδόλογον τε καὶ οὐδὲ μυθολογίας ἀπεχόμενον, ut audit Photio, & cenſente Mareſchallo Obſervat. de verſione Gothica p. 387. *auctorem qualiſcunque fidei & ſubleſtæ fidei poſtulandum*, confutat nubes probatiſſimorum Auctorum, uno ore confitentium *Ulphilam* tranſlationis hujus nominatiſſimum Auctorem, gente & ſanguine fuiſſe Gothum. Auctores qui hoc conteſtati ſunt, ut & argumenta quæ idem evincant, longum foret coacervare. In confeſſo eſt, fuiſſe Epiſcopum Gothorum, & quis vel ſuſpicetur, Gothos, tot gentium victores, ſibi præfeciſſe vel admiſiſſe Sacrorum antiſtitem ortu, moribus & lingua à ſemetipſis diſcrepantem? Qui potuiſſet, niſi natalibus Gothus, divinas Scripturas convertiſſe εἰς τὴν οἰκεῖαν φωνὴν, ut Sozomen. hiſt. Eccl. l. VI. c. 36. in idioma *domeſticum*, Gothis familiare, immo *ſuum*, uti ſcribit Gotefrid. Viterb. in Pantheo p. 397? Quin & nomen *Ulphilæ* Gothicam ei adſerit vindicatque originem; nam utut ab hiſtoricis diverſimode ſcribatur, (utpote *Gudilla* vel *Gudila* plerumque Hiſpanis, *Galfila*, *Gulfila*, *Vulfila* &c. aliis, quam diverſitatem à tranſlatoribus ipſa Biblica nomina inveniuntur paſſa;) tamen genuinum ejus nomen fuiſſe *Ulphilas* vel *Ulfilas* ὁμολογουμένως teſtantur ſcriptores Græci, Socrates, Theodoritus, Nicephorus Calliſtus, Sozomenus aliique plures. His & ſuccenturiatur R. Abraham Ariæ Mutinenſis in שלטי הגבורים expreſſe nominans eum אולפילאס. Hoc autem nominis non

(*a*) Falſa itaque epigraphe ſtatuæ Alarici, ut putatur, apud Peringsk. ad Cochlæum p. 262. quæ annum 412 venditat.

alia,

alia, quam Gothicæ linguæ incunabula admittere, extra dubium ponunt non modo nomina propria, hodieque apud nos frequentata *Ulf*, *Olav*; ſed & *Olfilr*, quod prorſus idem nomen eſt, in Runico remotiſſimæ antiquitatis ſaxo ad Vallentunam Uplandiæ noſtræ obvium atque incorruptum.

§. 2. Tempus, quo Ulphilas floruerit & apud Gothos, Mœſiam vicinoſque tractus non ſine bellorum motibus incolentes, epiſcopali infula inclaruerit, in ſuperioribus indigitavimus: ſcilicet poſt ſeculum quartum medium eoque ad finem vergente. Philoſtorgius hiſt. Eccl. Lib. II. c. 5. Conſtantino Magno σύγκρουον ſtatuit, ubi de illo Imperatore ſuſtinuit referre: Οὐλφίλαν (ſic nuncupabat) διὰ πλείστης ἦγε τιμῆς, ὡς κ) πολλάκις ὁ ἡμῶν Μωσῆς λίσειν αὐτὸν. *Urphilam magno honore affecit, ut ſæpe ab eo noſter Moſes vocaretur.* Verum manifeſtum eſt iterum periclitari veritatem Philoſtorgii. nam, ſi ſub Conſtantino M. Epiſcopus Gothorum fuit Ulphilas, neceſſe eſt, eum fuiſſe centenarium aut illo majorem, ſi ſub Decio & poſt eum vixerit, quod adeo certum, ut certiſſimum. Præterea extra controverſiam eſt *Ulphilæ* anteceſſorem in epiſcopali apud Gothos dignitate, Theophilum Nicæno Concilio, cui Imperator Conſtantinus M. etiam aderat, interfuiſſe & ſubſcripſiſſe; utique non tunc Ulphilas, qui Theophilo revera ſucceſſit, atque quinto triceſimo poſt anno, nempe æræ Chriſtianæ 360, alii Nicæno intererat Concilio, ſcilicet Conſtantinopolitano tertio, Decretiſque ejus ſubſcribebat, cujus rei teſtem fidei probatæ ſupra c. v. §. 4. Socratem adduximus. Denique Ulphilam in munere conſtitutum epiſcopali, attigiſſe, ſi non ſuperaſſe, ultima Decii tempora, vel inde meridiana luce clarius evadit, quod, referente Ammiano ſcriptore coævo, anno Chriſti 378. inſtar Legati à Gothis ſuis in caſtra Decii miſſus fuerit ſedem in Thracia eis impetratum, cujus Legationis in ſequentibus meminerimus. Ex hiſce omnibus recte perpenſis conficitur, Epiſcopatum Ulphilæ inter annum ſeculi quarti ſexageſimum & octogeſimum incidiſſe. Illum autem has annorum periodos anticipaſſe aut exceſſiſſe, cui, tacentibus Hiſtoricis, pronum eſt dicere?

§. 3. *Virtutes Ulphilæ* auctores Græci pariter ac Latini multas enumerant & collaudant. In primis pertinacem ejus zelum non tantum in Chriſtiana Gothorum Eccleſia, cujus Epiſcopum agebat, in fide atque orthodoxia gnaviter confirmanda; ſed & in plurimis illis Gothis Chriſto lucrandis, qui Chriſtianis mixti vel vicini ſpiſſis paganiſmi tenebris adhuc circumfundebantur. Cui ſtudio indefeſſam impendit operam non ſine ſucceſſu, nec quoque ſine periculo. De his enim Gothis Sozomenus hiſt. Eccl. Lib. VI. c. 16. ita ſcribit: ὑπὸ διδασκάλῳ αὐτῷ παιδευθέντες οἱ Γότθοι τὰ περὶ εὐσέβειαν, καὶ δι' αὐτὸν μεταχόντες πολιτείας ἡμεροτέρας πάντα ῥᾳδίως αὐτῷ ἐπείθοντο, πεπεισμένοι μηδὲν εἶναι φαῦλον ὃ περὶ αὐτὸν λεγόμενον ἢ πραττόμενον. ἅπαντα γὰρ συντελεῖν εἰς χρήσιμον τοῖς ζηλοῦσιν. ὁ μὲν ἀλλὰ καὶ πλείω δίδαξε πεῖραν τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς, μυρίας μὲν ὑπομείνας κινδύνους ὑπὲρ τοῦ δόγματος, ἔτι δὲ εἱρκτήν τε βασιλέως ἐλληνικῶς θρησκευόντων.

Gothi

Gothi ab eo Doctore (Ulphila) *ad verum Dei cultum inſtituti, & per eum ad manſuetiores mores perducti, in omnibus ei facile obediebant, perſuaſi nihil ab eo turpe dici vel fieri; ſed omnia dirigi ad utilitatem eorum, qui zelo pietatis fervebant. Quinetiam maximum virtutis ſuæ dedit ſpecimen, innumera pro Chriſtiana religione tunc ſubeundo pericula, cum adhuc barbari, quos diximus, Gothi profanam Græcorum more coluerunt religionem.* En Epiſcopum pro Chriſtianiſmo apud ſuos confirmando atque ad alios dilatando inſignem zelotem!

§. 4. Eruditionem plane eximiam *Ulphilæ* prædicant Scriptores & res ipſa loquitur. Nam literis in pueritia probe fuiſſe inſtitutum, linguam ſuæ gentis ita didiciſſe, ut defectus nævoſque ejus deprehenderit & ſupplere atque emendare potuerit, Græcique idiomatis, præſertim quo novi Teſtamenti libri ſunt ſcripti, fuiſſe gnariſſimum, procurata ab eo Sacri Codicis in tunc familiarem genti ſuæ, hoc eſt, Gothicæ linguam tranſlatio ἀκριβέστατος evincit. Græcum enim textum tranſferenti ad manus fuiſſe ex Adnotationibus, quas huic editioni adſperſimus, liquido conſtat, ſtrictimque ὡς ἐν συνόψει oſtendimus ſupra c.II. §.2. ſeqq. Quin & Latinam etiam calluiſſe linguam, ſunt qui ex eadem verſione probatum volunt. An didicerit inter transferendum Hebræa conſulere oracula, non auſimus adſerere, licet & ſint, qui hanc illi tribuant prærogativam. Tamen ex dictis claret *Ulphilam* πολύγλωττον fuiſſe, indeque diffuſæ eruditionis nomen laudemque ſibi peperiſſe.

§. 5. MERITA in gentem eccleſiamque ſuam ſpeciatim collata *Ulphilæ* plura fuere & ſingula exſtantiſſima. Nam præterquam quod pio zelo, cujus modo meminimus, laborarit in vera doctrina apud ſuos ſtabilienda & ad alios nondum converſos propaganda, adeoque boni Epiſcopi ſategerit officiis ſatisfacere, conſonis Hiſtoricorum teſtimoniis perhibetur *proprias Gothis dediſſe literas, à ſe inventas.* At heic caute obſervandum, ne ſtatuatur *Ulphilas* primus inveniſſe Runas, antiquiſſimos Gothorum characteres, queis è patria Scandinavia ſecum traductis, procul omni dubio hucuſque inter ſe fuerant uſi; ſed *Ulphilas* moliens, in perneceſſariam Eccleſiæ ſuæ inſtitutionem, ſacræ Scripturæ verſionem, & deprehendens Runas gentis ſuæ non ſufficere per paucitatem ſuam adornandæ tranſlationi, novum perfectumque ex Runis atque tunc temporis in Græcia uſitatis literarum characteribus excogitavit Alphabetum 25 literis conſtans. Has literas Ulphilas ipſe invenit, Gothiſque tradidit, docendo eos, vel ſaltem juventutem apud eos, illas legere, intelligere, ſcribere & uſurpare, præcipue ad ſuam Sacrarum literarum verſionem utiliter legendam atque intelligendam, immo & deinceps ad alios quoſlibet uſus. Quia hac ratione Gothicam gentem reddidit *literatam*, utique tali literarum inventione & traditione, ceu luculentiſſimo beneficio, illam ſibi effecit devinctiſſimam.

§. 6. At

§. 6. At huic addidit aliud beneficium multo præſtantius excellentiuſque *Sacram Scripturam in linguam Gothorum convertendo.* Ut Gothi ſui Chriſtum ac myſteria ſalutis, quæ eouſque per eloquium Epiſcopi ſui auribus perceperant cordibuſque impreſſa tenebant, propriis ipſimet oculis contuerentur, magnæ molis vaſtique laboris opus Ulphilas aggreditur, egregiis, ceu diximus, eruditionis & πολυγλωσσίας ſubſidiis munitus, ſcilicet univerſæ utriuſque Teſtamenti Scripturæ Canonicæ in linguam tunc Gothis uſitatam tranſlationem. Quantumvis enim non niſi exigua verſionis iſtius pars hodie ſuperſit, eaque lacunis non unis laborans; integram tamen olim exſtitiſſe ἀξιόπιστοι ſcriptores multo conſenſu affirmant. Socrates hiſt. Eccl. lib. IV. c. 33. ita καὶ τὰς γραφὰς εἰς τὴν Γότθων μεταβάλων, τὰς βαρβάρους μαθήσεις τῇ θείᾳ λογίᾳ περιεκείρασε. Sozomenus hiſt. Eccl. lib. VI. c. 37. ſimiliter: καὶ εἰς τὴν οἰκείαν φωνὴν μετέφρασε τὰς ἱερὰς βίβλους. Nicephorus hiſt. Eccl. lib. XI. c. 4. dicit: καὶ τὰς θείας γραφὰς μεταφράσας αὐτοῖς παρεδίδωκεν, & Caſſiodorus hiſt. Trip. lib. VIII. c. 13. *& ſcripturas divinas in eam* (Gothicam) *convertit linguam.* aliique longo ordine plurimi. Tot autem teſtibus in eadem re conſentientibus quis fidem derogare ſuſtinebit? Circa Ulphilanam hanc S. Codicis verſionem multa apud auctores occurrunt vehementer diſputata, quæ tamen vel facile conciliantur vel cito evaneſcunt, ſi duo ſaltem certo ſtatuantur. Prius, verſionem factam fuiſſe non aliunde quam ex authentica Græca, Latino tamen interprete, qui ille cunque fuerit, non inconſulto. Vide ſupra c. II. §. 2. ſeqq. Poſterius, verſionem hanc factam non in aliam linguam, quam qua, *Ulphila* vivente atque eos docente, utebantur Gothi, quorum epiſcopus erat; nam præcipuus, ſi non unicus verſionis hujus finis ac ſcopus erat, Eccleſiæ ſuæ plenior informatio & in doctrina ſalutis confirmatio, quem finem profecto non intendiſſet nec obtinuiſſet, ſi Sacrum Codicem in aliam, quam quæ Eccleſiæ tum erat domeſtica & familiaris, vertendo transfudiſſet linguam. Hæc Gothorum iſtorum lingua, in quam dicimus Ulphilanam verſionem fuiſſe factam, ab ejuſdem temporis Theotiſca, ſeu Germaniæ incolis tunc uſitata, non niſi dialecto diſtabat; unde non mirum, in Ulphilana Germaniſmos eſſe frequentes. At inde velle concludere Ulphilanam non eſſe Gothicam, ſed Theotiſcam Interpretationem confutare, adniſi fuimus ſup. c. III. §. 3. ſeqq. Denique addi mereatur, neſciri nunc, qualis fuiſſet ſeculo quarto & ſub Ulphila, Gothorum extra patriam viventium lingua, niſi, quæ habemus, fragmenta Ulphilanæ verſionis nos id docuiſſent; nam non indubia prorſus ſunt quæ referuntur de reliquiis Gothorum, qui ſub Tartarorum Precopentium jugo hodie gemunt, nimirum eis adeo familiarem eſſe priſcam Gothorum, de quibus nunc agimus, linguam, ut Ulphilana verſio ab eis legatur & intelligatur. Sed è diverticulo in viam & à verſione ejuſque lingua ad ipſum tranſlatorem *Ulphilam*, qui quo majus eccleſiæ Gothicæ emolumentum hac verſione

attulerit, magiſque ſaluti animarum credentium ea conſuluerit, eo communiori univerſæ Eccleſiæ gaudio excepta fuit, auctorque ejus *Ulphilas* ob meritum in gentem & eccleſiam, quo majus dari nequivit, maximis ubique & undique elogiis cumulatus.

§. 7. Hinc quoque AUCTORITAS Ulphilæ tanta, quanta uſpiam Epiſcopi ullius. Quantæ apud ſuos auctoritatis fuerit, docuit nos Sozomenus cap. hujus §. 4. πίνπ ῥαδίως αὐτῷ ἐπείθοντο, πεπεισμένοι κτλ. Suffragatur Theodoritus hiſt. Eccl. lib. IV. c. 3. his verbis. ᾧ μάλα ἐπείθοντο, καὶ τὰς ἐκείνης λόγους ἀκινήτους ὑπελάμβανον νόμους. *Quem valde ſequebantur, ejuſque verba quaſi leges immobiles æſtimabant.* Idem de eo Caſſiodorus hiſt. Trip. lib. VIII. c. 16. *Cujus magna erat apud eos auctoritas & irrefragabilis.* Quin, ſi Philoſtorgio credendum, id apud Gothos erat, quod Moſes apud Iſraelitas. En! ut de ſumma Ulphilæ apud ſuos auctoritate teſtimonia adſunt; ſed rerum momenta nec deſunt. Nam duplice apud Imperatorem Decium functus traditur legatione. Priori, cum nomine Regis ſui Fritigerni auxilia contra Oſtro-Gothos petiit & obtinuit. Altera, cum nomine gentis ſuæ humili prece peteret (quam & impetrabat, ſed imperio Romano exitialem) licentiam Gothis in Thraciam transfretandi Danubium. Si, quod credibile eſt, principem egit utriuſque legationis Ulphilas, inde eluceſcit, quanti eloquii, quam probatæ prudentiæ quantæque auctoritatis non modo apud ſuos; ſed & apud Imperatorem atque ejus duces purpuratoſque fuerit.

§. 8. Verum, ut ex re optima ſæpe citoque mali quid cuditur, ita auctoritas ſua *Ulphilæ* anſam præbuit adfricandi nomini ſuo turpem maculam defectionis ab orthodoxia ad diram Arianorum impietatem. Sub priori enim legatione blanditiis Eudoxii Epiſcopi Conſtantinopolitani, pollicitationibus Ducum additiſque minis eo fuit perductus, ut, quo expetitæ ſuppetiæ obtinerentur, ſuum ſuæque gentis tranſitum in Arianiſmum promitteret. Turpe dictu, Epiſcopum conſenſiſſe, Duces autem Gothorum de eodem ſolicitatos, reſpondiſſe, teſte Theodorito hiſt. Eccl. lib. IV. c. 37. ὡς ἀνέξεσθαι τὴν πατρῴαν καταλείψειν διδασκαλίαν. *ſe nullo modo velle avitam doctrinam deſerere.* Dicit quidem de Gothis Theodoritus eodem loco: ὡς παντάπασι τὴν πατρῴαν διδασκαλίαν κατέλιπον. *ab avita doctrina non penitus deſtiterunt.* Verum aliter eveniſſe ex hiſtoria colligitur, nempe virus Arianiſmi ſemel inſtillatum Gothos ea pertinacia retinuiſſe, ut tandem poſt ducentos annos in Synodo Toletana tertia anno Chriſti 589. tunc Hiſpaniarum Domini, illud ejurarint.

§. 9. Quid poſt poſteriorem legationem tranſitumque Gothorum trans Danubium in Thraciam Mœſiamque effecerit Ulphilas, tacent Hiſtorici; ideo tamen dubitet nemo, quin dum vita vireſque ſuppeterent, partibus ampliſſimi ſui muneris ſedulo invigilaverit. Tandem, quia, ut Poeta canit, *omnibus, quicunque*

munere

munere terræ veſcimur, unda mortis eſt enaviganda, vivere deſiit. Obiit autem meritis in gentem eccleſiamque ſuam inſignis, continuis laboribus defeſſus, annorum plenus, &, ſi labem imputatæ defectionis demſeris vel texeris, in tantum laudandus, quantum eruditio, virtus & bene merendi ſtudium debent & poſſunt laudari.

EDITORIS PRÆFATIO.

QUANQUAM contra eos, qui ab Ulphila hanc Interpretationem abjudicant, ſatis ſuperque dictum ſit, tamen à me impetrare non potui, quin ex Donii Inſcriptionibus antiquis à cl. Antonio Franciſco Gorio anno CIↃIↃCCXXXI Florentiæ editis locum quendam huc transferrem, qui apud me pondus habet, &, niſi fallor, æquos Lectores haud obſcure docebit, quis tandem revera fuerit quem quærimus, Interpres.

Locus eſt pagina 496 iſtius Operis, ubi habes Chirographi antiquiſſimi exemplar, ſed, quod dolendum, valde mutili, in papyro ſeu cortice arboris exarati, quod prædictus Donius ex Chartophylacio eccleſiæ Arretinæ depromſit. Hoc, ut in ipſa Chartula dicitur, "continet venditionem quatuor unciarum fundi Ca-"ballariæ, cum portione ædificii, cujus fuit venditor, Gudilebus, emptor vero "Lamudd, viri venerabiles diaconi." Ad calcem Inſtrumenti hæc legas ſubſcripta Gothice Gothiciſque literis, ſed miſere corruptis, ïK ГПΔIΛПБ^{S} ΔKN^{S} ψX ЕKΛБΛПhTΛ БXK . . [lege БXKΛ vel БXKXS] ЕKΛ . . . . ГΛΨΛПKhTΛ ψПЄ ΔKN^{S} ΛΛΛMXΛΛ ЕIΔΨXK ПNKϚΛ N. hПГ . . . . KΛБΛΛΛΛKϚΛ ϚΛh KIΛΛI . . . . ΛNЄ^{S} KΛГ^{S} ΛNΔNϒ$\breve{o}$П [niſi me fallit conjectura, legendum ΛNΔ-UXψП] ϚΛh ПЕMЄΛIΔΛ. quæ ſic verto, "Ego Gudilubus diaconus "hæc vendidi, libellum fecit Fra . . . . Thue diaconus . . . . . quatuor "uncias N. hug . . . . Caballariæ & Killi . . . . aneus . . . . renunciavit "& ſubſcripſit." Si quis autem hoc fragmentum cum ſermone Ulphilano conferre operæ pretium duxerit, neceſſe habebit confiteri id ſcriptum eſſe ipſiſſima lingua, qua uſus eſt Epiſcopus ille celeberrimus. Et unde hæc, niſi à Gotho quodam in Italia degente?

In

In argumentum etiam duci poteſt ipſum Ulphilæ nomen, quod eſt manifeſte diminutivum à ᚢᚾᛚᚠᛋ. Lupus; haud aliter ac ᛗᚨᚷᚾᚨᛚ. Puellus, eſt à ᛗᚨᚷᚾᛋ. Puer, ᛗᚨᚢᛁᛚᛟ. Puella, à ᛗᚨᚢᛁ. & ᛒᚨᚴᚾᛁᛚᛟ. Filiolus, à ᛒᚨᚴᚾ. Filius.

Linguam, qua conſcripta ſunt Evangelia, Theotiſcam eſſe, non Gothicam arguitur, quod Theotiſmis ſive Teutoniſmis abundat. Sed argumentum hoc vitioſo nixum eſt tibicine. Nam ſi quid probat, nimium probat. Pari enim ratione evinci poteſt, eam neque Teutonicam, neque Gothicam, ſed Græcam eſſe, à Græciſmis, quibus multo magis abundat, quoſque unaquæque pagina legenti ſuppeditabit. Hæc nihil prohibent quo minus credam hanc eſſe Gothorum linguam, nec aliter ut ſentiam, faciunt voces illæ Græcæ & Latinæ, quas hic illic verſioni admixtas reperies. Nam ſi conſideremus quamdiu ſub Romanis Imperatoribus Gothi meruerint, & quod per Græciam & Italiam indigenis permixti fuerint, minime mirum erit, ſi & ipſi plurimas voces Græcis & Romanis darent, ac viciſſim ab eis acciperent.

Hanc verſionem ex Græco fonte derivatam fuiſſe multis & validis rationibus ſuperiori Præfatione adſtruitur, quibus addi poteſt religioſa illa particulæ potentialis ἀν tranſlatio. Nam nuſquam non redditur per particulas Gothicas ᚹᚨᚾ aut ᚨᛁᚹᚹᚨᚾ. Quomodo autem hæ illi ubique reſponderent, niſi interpres Græcum codicem præ manibus perpetuo habuiſſet? Adhæc, numerandi ratio, ut ſupra obſervatum, eſt omnino Græca, &, quod præcipue eſt notandum, figura, qua deſignatur numerus nonageſimus, eſt eadem atque eorum Κόππα.

Pro hujus linguæ vetuſtate argumentum illud non eſt contemnendum, quod Katenus affert, hoc eſt, Gothos nullis uti verbis auxiliaribus, ſed per terminationes, Græcorum & Latinorum more, diſtinguere tempora, modos & perſonas. Verba clariſſimi Viri hæc ſunt. "De *verba* zyn door de Terminatien onder-"ſcheyden in de *modi*, *tempora* en *perſonæ* zonder hulpwoorden — De Gotten "ten tyde van *Ulphilas* het *verbum* ᚺᚨᛒᚨᚾ. *hebben*, niet gelyk wy te hulpe "namen om de *præterita* uyt te drukken. Hier uyt blykt de oudheyd van dit "*Gothicum Evangelium*, dewyl de Gotten, toen ze mééſter wierden van Italien "en Spangien al moeten overgegaen geweeſt zyn tot het hulpwoord ᚺᚨᛒᚨᚾ "by het *Præteritum Perf. & Pluſq. Perf.* vermits Italien en Spangien dat ge-"bruyk van hen ontléént hebben, gelyk die van Gallien het van de Franken "hebben geléért: zoo dat dit gebruyk, naer alle ſchyn, al méér dan 1200 "jaeren oud is; en gevolgelyk het *Gothicum Evangelium* nog ouder (*a*)".

(*a*) Vide Gemeenſchap tuſſen de Gottiſche ſpraeke en de Nederduytſche p. 10.

Utrum

Utrum è re ſint, necne ea quæ Tibi proponuntur argumenta, penes Te, Lector benevole, ſit judicium. Hoc loco non debet præteriri quod ex opere Hieronymi Roman, cui titulus Medinæ, mihi ſuggeſſit amicissimus doctiſſimuſque Andreas Norrelius Regiæ Bibliothecæ Upſalenſis Præfectus. Is Auctor cap. III. ubi de republica Septentrionali agit, ſuum de Ulphila ſermonem his verbis concludit, "vi yo en la ciudad de Turin en las aldas de los Alpes une breviario deſte "meſmo Obiſpo con las meſmas leteras o caracteres de aquella gente, y aun "otros libros particulares." Utinam Bibliothecæ pulcherrimæ iſtius civitatis diligenter excuterentur horum librorum cauſa, quorum hic mentio fit. Nam hi inventi non minimum fortaſſe conducerent ad dirimendam eam, quæ de hac re inter doctos tamdiu extitit, controverſiam.

Eximiam Viri incomparabilis præfationem mihi tranſmiſit tanto Patre digniſſimus Filius Carolus Jeſperus Benzelius Regi Sueciæ à Sacris domeſticis, cujus poſtremum caput in Autographo deſideratum Amico illo eruditiſſimo acceptum referas. Sed de his hactenus.

Reliquum eſt, ut quid in his Evangeliis edendis à me præſtitum fuerit, breviter exponam. Gothica fideliter expreſſi, quibus nunc primum adſcribuntur Sectiones Canonibus, quos appellant Euſebianos, haud multum abſimiles. Verſionem in locis pauculis mutavi, non quod illa falſa fuit, ſed quod mihi longius à textu recedere videbatur; notas unam vel alteram omiſi, ut & addidi ſex ſeptem verba ſeu clauſulas, quæ in exemplari tranſcribendo ſine dubio prætermittebantur. Si à Benzelio in re aliqua diſſentio, quod raro admodum accidit, rationes diſſentionis in notis ad imum paginæ ſubjeci, quas ut à Benzelianis diſtinguerentur, uncis ſemper curavi includendas.

Fortaſſe dicet aliquis, idque jure optimo, quomodo auſim ego ſciolus vel mutare, vel omittere, vel aliter interpretari quod Vir ſummus Ericus Benzelius elaboraverat. Abſit, ut cum tanto Viro me comparem, Viro omni Literaturæ genere inſtructiſſimo, & cui in Republica literaria non immerito primæ concedi debent. Arrogantiæ igitur foret, latum quidem unguem ab exemplo diſceſſiſſe, niſi liberam hanc mihi poteſtatem ipſe detuliſſet, qui in literis ad me datis Stockholmiæ hæc ſcribit, "De beneficio, ſic enim recte vocaverim, quod mihi præſti-"tiſti in conferenda verſione mea Latina cum contextu Græco, Tibi, vir eruditiſſime, valde obſtrictus ſum & obligatus. His animadverſionibus & quibuſcun-"que aliis à Tua manu, lubentiſſime adquieſco, & plenum jus in verſionem & "notata mea tribuo." Hæc, inquam, ſcripſit Præſul ὁ μακαρίτης, quæ quidem ea de cauſa proferre eſt viſum, ne arrogantiæ notam ſuſtinerem; quod crimen, Lector candide, à me quam longiſſime abeſſe volo.

In ſubſidium vocavi linguam Anglo-Saxonicam, cujus amico auxilio ſæpenumero vera vocum quarundam raro occurrentium ſignificatio erui poteſt, quam in ceteris linguis cognatis fruſtra quæſiveris. Exempla plurima habes tam in noſtris his notis, quam in Gloſſario Gothico à Franciſco Junio linguarum Septentrionalium inſtauratore principe & indefeſſo ἐργοδιώκτῃ edito.

Anglica, quæ cum Suecicis atque Gothicis conveniunt, appoſui, ut tum noſtrates tum Sueci videant quam manifeſta veſtigia, imo vero quam magna pars, majorum noſtrorum linguæ ad hunc uſque diem ſuperſit. Si Suecica non adeo recte interdum ſint impreſſi, id mihi facile condonabitur, cum, propter defectum literarum quarundam illi Genti pereruditæ peculiarium, fieri non potuit, ut ea aliter exhiberem.

Dedi Grammaticam, quam confeci ad eundem plane modum cum illa Anglo-Saxonica, quam Franciſci Junii Etymologico Anglicano præmiſi. Mihi quidem, etiamſi Hickeſii noſtri obſervationibus adjuto, laborioſa hujus libelli confectio fuit. Laborem certe nonnihil minuiſſet Lamberti Kateni Gemeenſchap tuſſen de Gottiſche ſpraeke en de Nederduytſche, ſi in tempore ad manus perveniſſet. Brevis eſt Grammatica, ſed, uti ſpero, non obſcura, nec inutilis, cujus ope Lectori curioſo linguæ Gothicæ penetralia facili negotio licebit aperire.

GRAMMA-

GRAMMATICA GOTHICA.

Literæ Gothorum ſunt viginti quinque, quarum Figura & Poteſtas in alphabetis ſubjectis exprimuntur.

𐌰 *a* α.
𐌱 *b* β.
𐌲 *g* γ.
𐌳 *d* δ.
𐌴 *e* ε η.
𐌵 *f ph* φ.
𐌶 *j* ὑ ι
𐌷 *h*
𐌹 *i* ι.
𐌺 *k c* κ χ.
𐌻 *l* λ.
𐌼 *m* μ.
𐌽 *n* ν.
𐌾 *o* ο ω.
𐌿 *p* π.
𐍀 *q* cp hp.
𐍁 *r* ρ.
𐍂 *ſ* σ ς.
𐍃 *t* τ.
𐍄 *th* θ ϑ þ.
𐍅 *u* υ.
𐍆 cp *qu* κϐ.
𐍇 *w* u υ ὑ.
𐍈 *ch* χ.
𐍉 *z* ζ.

𐌲 effertur ut *Græcum* γ. & 𐌲𐌲, ut γγ· ut 𐌲𐌰𐌲𐌲𐌰𐌽, gangan, *ire.* 𐌲 locum tenet *Latini* c, ob affinitatem τῶν c & g: ut, in *Caius*, *Gaius*, Κάϊος. 𐌶 ſonat ι *Græcum:* ut, 𐌹𐍃𐌺𐌰𐌺𐌶𐍃𐍄𐌴𐍃, Ισκαριώτης. 𐌷 præmittitur vocalibus; & conſonantibus 𐌰, 𐌽, 𐌺. ut, 𐌷𐌰𐌰𐌹𐌱𐍃, 𐌷𐌰𐌰𐌹𐍆𐍃, *panis*, [𐌱 & 𐍆 invicem mutatis;] 𐌷𐌽𐌴𐌹𐌿𐌰𐌽, hnigan, *inclinare*, νεύειν. 𐌷𐌺𐍇𐍄, *tectum.* 𐌹 initialis eſt vocis aut ſyllabæ: at 𐌹 adhæret præcedenti literæ. 𐌹 σίζεται antiquo *Græcorum* more. vide *Junii* alphabetum *Gothicum.* ſic in *Alexandrino* N. T. codice MS, memini olim me legiſſe, 𐌹𐌰𐍄𐍁𐌿. 𐌹𐌿𐌳𐌰𐌰𐌲. 𐌹𐌰𐌿𐌽𐍄𐌴𐌲. 𐌴𐍎𐌹𐌲𐍄𐌰𐌽𐍄𐌿. 𐍀𐍂𐍅𐌹. cum multis aliis. quod & factitatum ferunt in exemplari N. T. eximio *Cantabrigienſi*, olim *Bezæ*; ut & in cod. *Colbertino* Evangeliorum, n. 5149. quem *Cyprium* vocavit *Millius*; nec non in *Laudino* cod. Act. Apoſt. literis uncialibus, *Gr. Lat.* exarato. 𐌿 viciſſim denotans ο & ω, omnino trahitur ab Ω. Originem τῷ ⊙ quærenti mihi hæret aqua. valorem putatur habere *Scotici* 𐍀𐍅𐌷. 𐍂 in argenteo codice ſemel exaratur 𐍉, *Joh.* XI. 11. 𐍈 fit à 𐍃 & 𐌷 complicatis 𐌷𐌷. inde natæ faciliores figuræ Ψ, ψ: non dubium tamen, quin 𐍈 cudi poſſit à duobus 𐌳𐌳 διπλώσις, ◹. certe in flexione, 𐍈 ſe ſolvit in 𐌳. ut, 𐌹𐍃𐍄𐌿𐌺𐍈 *Lex*, 𐌹𐍃𐍄𐌿𐌺𐌳𐌰𐌹𐍃 *Legis.* 𐌻𐌹𐌽𐌷𐌻𐍈 *lux*, 𐌻𐌹𐌽𐌷𐌻𐌳𐌰𐌹𐍃 *lucis.* 𐌽 eſt elementum *Runicum* ᚿ, ἀπεραπάκτως. 𐍅 vim pene habens *Latini* Q, *Gothis* vocatur *chon.* iſtius rei ignarum ſe profitente *Junio.* natum eſt à runa ᛩ ſ ᛦ. vide alphabetum in libro *Rabani Mauri*, de *inventione ſcientiarum*, per *Goldaſtum* edito. *J. C. Scaliger*, de cauſis LL. I, 40. caudam ait τῷ Q ſubditam, quod

comes

comes ei ſemper deferendus eſſet qu. lepide, minus vere. Poteſtas τῦ ϒ his exemplis indicatur: ϒЄIN, *vinum.* ᛞΛϒЄIᛞ, *David.* SΠϒKЄIᛞΛNS, σπυεἰδας. figura accedit prope ad *Saxonicum* þ, propius ad *Pythagoræ* literam. X reſpondet *Græco* χ, & cum K miſcetur: ut, ZΛXΛKIÏNS, Ζαχαρίας. ZΛKΛKIΛS, Ζαχαρίας. *Latinum* X & *Græcum* Ξ exprimuntur per KS, ut, ΛKÞΛKSᛞ Αφαξάδ. Codex de literis & lingua *Gothorum* ἀδέσποτος huic alphabeto addidit H, hoc eſt ἦτα. quod tamen in argenteo codice nuſquam invenitur. ΛI diphthongus reſpondet *Græcis* & *Latinis* αι, æ, η, ι, e. Є valet ει, ι, i. ΛN, & *Runicum* ᚫ, ο μικρόν· aliâs ΛN reddit *Græcum* ν. quod & per N exprimitur. Paſſim in argenteo cod. Þ̄N pro ÞΛN *Dominus.* Γ̄Ψ pro ΓϏΨ *Deus.* Ī̄S pro ÏΛISNS *Jeſus.* X̄S pro XKISTNS *Chriſtus.* more *Græcorum.* Hæc doctiſſimus Thwaiteſius.

Semivocales nonnunquam abſorbent vocalem præviam, utpote in ſe incluſam: ut, ΛIBK. *munus.* TΛRΛ. *capillus.* BΛRMS. *arbor.*

Senſum imperfectum, denotant Gothi unico puncto: perfectum vero duplici.

Literæ invicem mutatæ.

Λ, I: ut ΓNᛞGΛ, ΓNᛞGI. *Sacerdos.* Luc. 1, 5. Mar. 14, 61. ÞΛNIN pro ÞΛNΛN. Mar. 12, 37. Joh. 11, 2. Λ, Ϗ: ut MЄNΛΨS, MЄNϏΨS. *Menſes.* Luc. 1, 24, 56. Mat. 11, 9. MΛNΛRIZΛ poſitum videtur pro MΛNΛRIZϏ. vide Joh. 10, 10. Λ, N: ut, hΛNᛞΛNS, hΛNᛞNS. *Manus.* Mar, 5, 23. 14, 46. B, Þ: ut, hΛΛIBS, hΛΛIÞS, *Panis.* Luc. 4, 3. Joh. 6, 33. Є, I: ut, SϒЄRNIΨΛ, SϒIRNIΨΛ, *Gaudium, exultatio.* Luc. 1, 14, 44. ЄI, I: ut, SI, SЄI *Illa, quæ.* G, I: ut, ïNᛞΛS, GNᛞΛS. Mar. 14, 43. Joh. 12, 4. ï rariſſime in N: ut, UIMΛNᛞS, UNMΛNᛞS. *Veniens.* Mat. 8, 7. Mar. 9, 33. M, N; ut, ïN, ïM. *Eis.* Mar. 12, 28. Ϗ, N: ut, ÞΛIhϏ, ÞΛIhN, *Pecunias.* Mar. 22, 23. SNNᛞΛ, ΓΛSNNϏᛞΛ. *Condietur.* Mar. 9, 50. Luc. 14, 34. S, Z: ut, ΨIS, ΨIZ. Mar. 4, 38. S finalis, ſyllaba producta, ſæpius mutatur in Z: ut ⊙ΛZNh, *Omnis.* Ψ, ᛞ: ut, ÞΛΓINϏΨ, ÞΛΓINϏᛞ. *Gaudete.* Luc. 10, 20. ÞΛhЄΨS, ÞΛhЄᛞS. *Gaudium.* Joh. 15, 11.

In motione Nominum & Verborum I facile tranſit in G; ac Ϗ in N; ut, MΛϒI, *Puella,* MΛNGϏS, *puellæ:* & vice verſa; ut, TΛNGΛN, *facere,* TΛϒIᛞΛ, *fecit.* NΛNS, *mortuus,* NΛϒЄIS, *mortui.*

N & Nh omnibus orationis partibus adjiciuntur, euphoniæ gratia. Quod ſi vocalem ſequantur, nunc hæc, nunc illa vocalis exterminatur; ut, SNMΛIh, Mar. 8, 28. pro SNMΛINh. UIΨNh, *dico,* pro UIΨΛNh. Mat. 6, 29. ΨΛNNh pro ΨΛNΛNh. SΛh pro SΛNh. Luc. 3, 16. ΛNΨΛKΛNN. Luc. 7, 19, 20.

Idem,

Idem, niſi me fallit conjectura, ſtatuendum de Particulis ЄI & I; ut, ГΛ-ΔKΛNSGΛZΛI. *demitteris.* Luc. 10, 15. ΥKΛKGΛI. *perſecutio* Mar. 4, 17. & fortaſſe SΛI pro SΛ. Mar. 1, 12. ГΛSTΛГUGΛISЄI. *offendas.* Luc. 4, 11. SЄI pro SЯЄI. Joh. 6, 22. Hinc Joh. 13, 29 legendum cenſeo MNNΔЄ-ΔNNЄI, *putarunt.*

Simplex N plerumque interrogat; ut NIN, *nonne?* ΥIΛЄIZN. *viſne?* Interdum dubitationem innuere videtur; e. g. ΛЄTЄI. SΛIOΛM UIMΛIN hЄΛIΛ NΛSGΛN ÏNΛ. *ſine, videamus an veniat Elias ſervaturus eum.* Mat. 27, 49. Si plura deſideres, conſulas Mar. 15, 36. 10, 2. Luc. 14, 28, 31. Joh. 7, 17.

Hæ particulæ nonnunquam in unum coaleſcere videntur; ut OΛMMЄh, *cuique.* Luc. 6, 30. OΛRGΛMMЄh. *unicuique.* 19, 26. ΛINOΛRGΛM-MЄh. 4, 40.

Articulus.

Sing. N. SΛ, *ὁ.* SЯ, *ἡ.* ΨΛTΛ, *τό.* G. ΨIS. ΨIZЯS. ΨIS. D. ΨΛM-MΛ. ΨIZΛI. ΨΛMMΛ. Ac. ΨΛNΛ. ΨЯ. ΨΛTΛ. Abl. ΨΛMMΛ. ΨIZΛI. ΨΛMMΛ. Plur. N. ΨΛI, *οἱ.* ΨЯS, *αἱ.* ΨΛTΛ. ΨЯ, *τά.* G. ΨIZЄ. ΨIZЯ. ΨIZЄ. D. ΨΛIM. Ac. ΨΛNS. ΨЯS. ΨΛTΛ. ΨЯ. Abl. ΨΛIM.

Pro SЯ legitur SI Mar. 6, 24. Luc. 7, 12, 44, 45. ΨIZЄI pro ΨIZЄ occurrit Mar. 14, 69, 70.

Nomina Subſtantiva.

Sing. N. SΛ hIMINS, *Cœlum.* G. hIMINIS. D. hIMINΛ. Ac. hI-MIN. V. hIMIN. Abl. hIMINΛ. Plur. N. hIMINЯS. G. hIMINЄ. D. hIMINΛM. Ac. hIMINΛNS. V. hIMINЯS. Abl. hIMINΛM.

Sing. N. ΛΛISΛRЄIS.... IS, *Magiſter.* G. ΛΛISΛRЄIS.... IS. D. ΛΛISΛRGΛ. Ac. ΛΛISΛRI. V. ΛΛISΛRI. Abl. ΛΛISΛR-GΛ. Plur. N. ΛΛISΛRGЯS. G. ΛΛISΛRGЄ. D. ΛΛISΛR-GΛM. Ac. ΛΛISΛRGΛNS. V. ΛΛISΛRGЯS. Abl. ΛΛISΛR-GΛM.

Sing. N. SЯ ÞRΛYΛNRhTS, *peccatum.* G. ÞRΛYΛNRhTΛIS. D. ÞRΛYΛNRhTΛI. Ac. ÞRΛYΛNRhT. Abl. ÞRΛYΛNRhTΛI. Plur. N. ÞRΛYΛNRhTЄIS. G. ÞRΛYΛNRhTЄ. D. ÞRΛ-YΛNRhTIM. Ac. ÞRΛYΛNRhTINS. Abl. ÞRΛYΛNRhTIM.

Hæc tria exempla pro una eademque declinatione ſunt habenda, cujus genium, nomina, ſi recte conjicio, omnia ſequuntur, præter ÞΛN, hΛIM, ÞЯN, & ea, quæ in NS, vel vocalem deſinunt, demptis ÏΛISNS, NΛNS,

ac paucis quibuſdam in I & EI terminatis; ut, ΓΛΥΙ, *regio*, ΛΝΘΕΙ, *finis*, ΓΛΥΛΙΚΨΙ, *pax*, ΚΠΝΙ, *generatio*, ΚΠΝϚΙS. &c.

Nomina primæ formæ in S deſinentia, maſculina ſunt omnia, ſi modo excludas ΚΛΠS, ΥΕΙhS, ΛhS, ΚΛS & ΓΚΛS, quæ cum cæteris omnibus præter ΓΧΨ, ΥΛΙΚ & ΪΛ, neutrius ſunt generis --- ſecundæ maſculino, & tertiæ fœminino, excepto ϚΠΓΓΛΛΠΨS, *adoleſcens*, veſtiuntur genere.

Neutris Nominativus, Accuſativus & Vocativus ſunt ſimiles; ac pluraliter exeunt in Λ; ut, ΥΛΠΚΘΛ, *verba*. Tertiæ autem inflexionis in Χ finita variantur per ΧΝΛ: ut, hΛΙΚΤΧ. . . . TINS, *cor*, hΛΙΚΤΧΝΛ.

2. SING. N. SΛ SΠΝΠS, *filius*. G. SΠΝΛΠS. D. SΠΝΛΠ. Ac. SΠΝΠ. V. SΠΝΛΠ. SΠΝΠ. Abl. SΠΝΛΠ. PLUR. N. SΠΝϚΠS. G. SΠΝΙΥΕ. D. SΠΝΠΜ. Ac. SΠΝΠΝS. Abl. SΠΝΠΜ.

Terminationes ΠS & ΛΠS; ΛΠ & Π aliquando confunduntur; ut, ΘΙΛΒΠΛΛΠS. . . . ΛΠS. Luc. 4, 3, 6. SΠΝΠ. SΠΝΛΠ. Luc. 18, 38, 39. hΛΝΘΛΠ. Mar. 7, 32. Luc. 5, 10.

hΛΝΘΠS, *manus*, & KINNΠS, *maxilla*, ſunt fœminina. ÞΛIhΠS eſt Neutrum: nam Mar. 10, 22, legitur ÞΛIhΠ ΜΛΝΛΓ. Cætera maſculina.

3. SING. N. SΛ ΛhΜΛ, *ſpiritus*. G. ΛhΜINS. D. ΛhΜIN. Ac. ΛhΜΛΝ. V. ΛhΜΛ. Abl. ΛhΜIN. PLUR. N. ΛhΜΛΝS. G. ΛhΜΛΝΕ. D. ΛhΜΛΜ. Ac. ΛhΜΛΝS. V. ΛhΜΛΝS. Abl. ΛhΜΛΝ.

Huc refer ÞΛN, *dominus*, & ÞΧN, ÞΠNINS, *ignis*; hoc neutrius, illud maſculini generis. ÞΛN in accuſativo facit ÞΛN Luc. 4, 8. & alibi; ſed, niſi me fallunt omnia, vitioſe ponitur pro ÞΛNΛN.

ΥΛTNΛM per Epentheſin occurrit pro ΥΛTΛM. Mat. 8, 32. & per Syncopen NΛMNΛ, *nomina*, pro NΛMΧNΛ. Luc. 10, 20. Rariſſime deſinit in I: ut ΓΠΘϚI, *Sacerdos*. Luc. 1, 5. vide p. 40.

Quæ terminantur in Χ, neutra ſunt, reliqua in eodem cum exemplo genere efferuntur.

4. SING. N. SΧ ΜΛΝΛΓΕI, *turba*. G. ΜΛΝΛΓΕINS. D. Ac. Abl. ΜΛΝΛΓΕIN. PLUR. N. ΜΛΝΛΓΕINS. G. ΜΛΝΛΓΕINΧ. D. ΜΛΝΛΓΕIM. Ac. ΜΛΝΛΓΕINS. Abl. ΜΛΝΛΓΕIM.

SING. N. SΧ ΩINΧ, *mulier*. G. ΩINΧNS. D. Ac. Abl. ΩINΧN. PLUR. N. ΩINΧNS. G. ΩINΧNΧ. D. ΩINΧM. Ac. ΩINΧNS. Abl. ΩINΧM.

Nomina hujus inflexionis fœminina ſunt omnia præter ΜΛΚΕI, *mare*. Luc. 8, 22. quod eſt maſculini generis.

6. SING.

5. Sing. N. SX VASTGA, *veſtis*. G. VASTGAS. D. VASTGAI. Ac. VASTGA. Abl. VASTGAI. Plur. N. VASTGAS. G. VASTGA. D. VASTGAM. Ac. VASTGAS. Abl. VASTGAM.

hAIM ſemper ſcribitur pro hAIMA, *ager, vicus*.

Quædam in I finita hujus ſunt declinationis; ut, ΨINDAGAIDI, *regnum*, ΨIVI, *ancilla*, FRAISTNUNI, *tentatio*, &c.

Omnia in fœminino genere uſurpantur.

Heteroclita.

Sing. N. MANNA, *homo*. G. MANS. D. MANN. Mat. 7. 26. MAN. 8, 4. Ac. MANNAN. V. A MANNA. Abl. MANN. Plur. N. MANNANS. MANS. Luc. 6, 31. G. MANNE. D. MANNAM. Ac. MANS. Abl. MANNAM.

Sing. N. SX BAUGS, *civitas*. G. BAUGS. D. Ac. Abl. BAUG. Plur. N..... G. BAUGE. D. Abl. BAUGIM. Ac. BAUGS. Sic declinari videtur SX ALHS, *templum*. Ac. Pl. BRUSTS, *pectora*. Luc. 18, 13. Sing. Abl. MENAΨ, *menſe*. Pl. D. Ac. MENAΨS. GAΨ, (*a*) *Deus*. Gen. GAΨS, facit in plur. GUDA. Joh. 10, 34. BRAΨAR, *frater*, SVISTAR, *ſoror*, & DAUHTAR. DAUHTR, *filia*, in ſingulari non moventur, niſi quod in Genitivo ſumant ſibi S; ut BRAΨRS. Mar. 6, 17, 18. In plurali ſe ſubmittunt exemplari ſecundo. BRAΨRALHANS, *fratres*, ſemel reperitur Mar. 12, 20. à BRAΨRALHA tertiæ flectionis. FADREIN, *parens*, nomen eſt indeclinabile.

Sing. N. G. IAhANNES. IAhANNIS. D. Ac. Abl. IAhANNE. IAhANNEN. In Dativo legitur Luc. 9, 9. IAhANNAN. quod ad ſecundum exemplum referendum eſt. Notabis, quod Peregrinæ voces non raro enormiter declinantur.

Nomina quædam dupliciter flectuntur; ut, AIKANFETNS ... TANS. AIKANFETES ... TIS, *Propheta*. Mat. 10, 41. ALISEINS. ALISEINA, *doctrina*. DAUR. DAURA, *oſtium*. MITADS. MITADA, *men-*

(*a*) Quoniam Dei nomen nunquam ſcribitur integre in Argenteo Codice, ambigitur inter eruditos, utrum ſit GAΨ an GUΨ ſcribendum. Si liceat calculum adjicere, ſtarem à poſteriori lectione, utpote quæ ingenio linguæ optime convenit. Nam GUDA in plurali occurrit, ut & in compoſito GUDA-FAUHTS. ac nuſquam non legitur GUDA. Hæc omnia à GUΨ proficiſcuntur, probantque meo judicio illam eſſe veram & genuinam lectionem. Ut enim à KAS KASA. à VAURSTV VAURSTVA. &c. ſic à GUΨ GUDA. Iſlandi & Sueci habent Gud.

ſura.

ſura. Luc. 6, 38. ΛΓΓΙΛϚΠS. Mar. 12, 25. ΛΓΓΙΛЄIS. 1, 13. *Angeli.* prior eſt ab ΛΓΓΙΛΠS. poſterior ab ΛΓΓΙΛS. — Pauca quædam in Genitivo ſingulari ſincopen patiuntur: ut, ΝΛhTS, *noctis*, pro ΝΛhTIS. ψΙΠ-ΔΛΝS, *Regis*, pro ψΙΠΔΛΝIS. &c. — ЄIKS occurrit pro ЄIKϚS, *principes*, Joh. 7, 26.

Diminutiva exeunt in ΛΛ & ΛϚ: ut, ΜΛΓΠΛΛ, *puerulus*, ΜΛΨΙΛϚ, *puella.*

Sexus diſtinguitur, ut apud Græcos & Latinos; e. g. Luc. 15, 6. ϷRIϚΝΔS ϚΛh ΓΛRΛZΝΛΝS. τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας. *amicos & vicinos.* verſ. 9. ϷRIϚΝΔϚS ϚΛh ΓΛRΛZΝϚNS. τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας. *amicas & vicinas.* SΨΛIhRΛ, *Socer.* Joh. 18, 13. SΨΛIhRϚ, *Socrus.* Mar. 1, 30. Hæc diſtinctio non obſervata cl. Hickeſio attulit cauſam confundendi ΓΛRΛZ-ΝϚNS & ΓΛRΛZΝΛΝS locis modo citatis.

Nomina Adjectiva.

Sing. N. ΓΛΝKS, *triſtis.* ΓΛΝKΛ. ΓΛΝK. ΓΛΝKΛTΛ. G. ΓΛΝKIS. ΓΛΝKΛIZϚS. ΓΛΝKIS. D. ΓΛΝKΛΜΜΛ. ΓΛΝKΛI. ΓΛΝKΛΜΜΛ. Ac. ΓΛΝKΛΝΛ. ΓΛΝKΛ. ΓΛΝK. ΓΛΝKΛTΛ. V. ΓΛΝKS. ΓΛΝKΛ. ΓΛΝK. Abl. ΓΛΝKΛΜΜΛ. ΓΛΝKΛI. ΓΛΝKΛΜΜΛ. Plur. N. ΓΛΝKΛI. ΓΛΝKϚS. ΓΛΝKΛ. G. ΓΛΝKΛIZЄ. ΓΛΝKΛIZϚ. ΓΛΝKΛIZЄ. D. ΓΛΝKΛIM. Ac. ΓΛΝKΛΝS. ΓΛΝKϚS. ΓΛΝKΛ. V. ΓΛΝKΛI. ΓΛΝKϚS. ΓΛΝ-KΛ. Abl. ΓΛΝKΛIM.

hKΛINS, *mundus.* hKΛINϚΛ. hKΛIN. G. hKΛINGIS. hKΛIN-ϚΛIZϚS. hKΛINϚIS. NIψI, *novus*, NINϚΛ. NIψI. G. NINϚIS. NINϚΛIZϚS. NINϚIS.

Adjectiva, Participia, & Pronomina, ni fallor, omnia ad hunc modum inflectuntur.

Quando emphatice & demonſtrative ponuntur, Λ vel Ϛ proſtheticum ſibi adſciſcunt; hoc fœminino vel neutri generi, illud maſculino inſervit: ut, ψΙΠ-ψΙΔS. ψΙΠψΙΔΛ, *benedictus*, ψΙΠψΙΔϚ, *benedicta*, *benedictum.* Luc. 1. 42. 19, 38. Tum vero Maſculina & neutra tertium exemplum ſequuntur, Fœmina quartum.

Per neutra in ΛTΛ producta redduntur ſæpe Græca Pluralia: ut, ψΛTΛ ΛΛΛTΛ ΓΛЄSTΛIΔΛ. ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην.

Comparativa terminantur, Maſculina in IZΛ; Fœminina in IZЄI; & Neutra in IZϚ; & Superlativa in ISTS; ut, ΜΛΝΛΓS, *multus*, ΜΛΝΛΓI-ZΛ. ΜΛΝΛΓIZЄI. ΜΛΝΛΓIZϚ. ΜΛΝΛΓISTS. Pauca deſinunt in ϚZΛ; ut, SΨINψS, *potens*, SΨINψϚZΛ. &c.

Λ fina-

ᚨ finale non tantum ab Accuſativis Adjectivorum, ſed etiam à Subſtantivis & Articulis aufertur: ut, ᚠᚨᚾ pro ᚠᚨᚾᚨ Marc. 15, 44. ᚠᚨᛏ ïST. 7, 2. ᚴᚨᚱ. Joh. 10, 13. ᛗᚨᚾᚨᛚ. 6, 20. ᛊᛉᚨᚨᛖᛁᚴ. Luc. 9, 9. ᛊᛖᛁᚾᚨᚾ. Matth. 6, 27. Eandem apocopen patitur Dativus vel Ablativus quorundum nominum: ut, ïᚨᛁᛊᚢ. Luc. 3, 21. ᚠᚱᚨᛁᛉ. 1, 55. ᛗᛁᛏᚨᚠ. ᚾᚨᚺᛏ. ᚺᚨᚢᛒᛁᚠ. Marc. 4, 24, 27. 12, 4.

Pronomina.

Sing. Nom. ïᚴ. *ego.* Gen. ᛗᛖᛁᚾᚨ. Dat. ᛗᛁᛊ. Acc. ᛗᛁᚴ. Abl. ᛗᛁᛊ. Dual. Nom. ᛉᛁᛏ. *nos duo,* νῶι, νώ. G. D. Abl. ᚢᚱᚴᛁᛊ. ᚢᚱᚱᚴᛁᛊ. Acc. ᛉᛁᛏ. Plur. Nom. ᛉᛖᛁᛊ. *nos.* Gen. ᚢᚾᛊᚨᚱᚴᚨ. Dat. ᚢᚾᛊᛁᛊ. Acc. ᚢᚾᛊ. Abl. ᚢᚾᛊᛁᛊ.

ᛗᛖᛁᚾᛊ. *meus.* ᚢᚾᛊᚨᚱ. *noſter, noſtrum.* ᚢᚾᛊᚨᚱᚴᚨ. *noſtra.*

Sing. Nom. ᚠᚢ. *tu.* Gen. ᚠᛖᛁᚾᚨ. Dat. ᚠᚢᛊ. Acc. ᚠᚢᚴ. Voc. ᚠᚢ. Abl. ᚠᚢᛊ. Dual. Nom. Voc. ᚱᛁᛏ. *vos duo,* σφώι, σφώ. G. D. Abl. ïᚱᚢᛁᛊ. ïᚱᚱᚢᛁᛊ. Acc. ᚱᛁᛏ. Plur. Nom. ᚷᚢᛊ. Gen. ïᛉᛉᚨᚱᚴᚨ. D. Acc. Voc. Abl. ïᛉᛉᛁᛊ.

ᚷᚢᛊ, præcedente ïᛉᛉᛁᛊ, vel ſequente ᛖᛁ, vertitur per *vos, qui*; ut, ïᛉᛉᛁᛊ ᚷᚢᛊ. Luc. 6, 25. ᚷᚢᛉᛖᛁ. 16, 5. Eadem particula poſtpoſita ᚠᚢᛊ ſignificat etiam *qui:* ut, ᚠᚢᛉᛖᛁ. Marc. 1, 11. Luc. 3, 22.

ᚠᛖᛁᚾᛊ. *tuus.* ïᛉᛉᚨᚱᚴ. *veſter.* ïᚱᚱᛉᚨᚱᚴ. σφωίτερος.

Sing. Nom. ïᛊ. *is, ille.* ᛊᛁ. *ea.* ïᛏᚨ. *id.* Gen. ïᛊ. ïᛉᚷᛊ. ïᛊ. Dat. ïᛗᛗᚨ. ïᛉᚨᛁ. ïᛗᛗᚨ. Acc. ïᚾᚨ. ïᚷᚨ. Luc. 4, 39. ïᛏᚨ. Abl. ïᛗᛗᚨ. ïᛉᚨᛁ. ïᛗᛗᚨ. Plur. Nom. ᛖᛁᛊ. ïᚷᚷᛊ. ïᚷᚨ. Luc. 2, 50. Gen. ïᛉᛖ. ïᛉᚷ. ïᛉᛖ. Dat. ïᛗ, ᚺᛁᛗ. Joh. 10, 32. Acc. ïᚾᛊ. ïᚷᚷᛊ. ïᚷᚨ. Abl. ïᛗ.

Pro Dativo ïᛉᚨᛁ occurrit ïᛉᚨᛁᛉᛖ. Luc. 1, 35. & pro Acc. plur. ïᛁᚷᛊ ïᚷᚷᛊ. Marc. 16, 8. vide pag. 40.

ᚷᚨᛁᚾᛊ. *ille.* ᚺᛁᚾᛊ. (*a*) *hic, iſte,* in uſu fuiſſe docent caſus obliqui ᚺᛁᛗᛗᚨ. ᚺᛁᚾᚨ. ïᛏᚨ.

ᛊᛁᛊ. *ſui,* Nominativo caret, Dat. Abl. ᛊᛁᛊ. Acc. ᛊᛁᚴ.

Articulus vice Relativi fungitur, præſertim ſyllabica particula ᛖᛁ productus: e. g. ᛊᚨᛖᛁ. *qui,* ᛊᚷᛖᛁ. *quæ,* ᚠᚨᛏᛖᛁ. *quod*; & ſic per cæteros caſus. Pro ᚠᚷᛖᛁ occurrit ᚠᚷᛖᛖᛁ Luc. 2, 20, & pro eodem iterum & ſæpius ᚠᚨᛏᛖᛁ.

ïᛉᛖ & ïᛉᛖᛁ *qui* ſignificant tam in ſingulari quam in plurali numero, & articulo ſæpe poſtponuntur: ut, ᛊᚨ ïᛉᛖ. Matth. 5. 32. ᛊᚨ ïᛉᛖᛁ. Joh. 15, 22. Vide quoque Luc. 8, 13, 15. &c.

(*a*) Run. ᚼᛁᚴ. Iſl. ᚼinn, *iſte.* ᚼin, *iſta.* ᚼit, *iſtud.*

SIAbA & SIAbX. *ipſe, ipſa, ipſum,* cum aliis Pronominibus componuntur: SI SIAbX. *ipſamet,* Luc. 7, 12. ΨnKSIAbAN. *teipſum.* Joh. 7, 4. MISSX idem valet, ac pronominibus ſemper poſtponitur: ut, MIΨ ÏZVIS MISSX. *vobiſcum invicem.* Marc. 9, 33. SEINAMISSX. ἀλλήλους, Luc. 7, 32.

ΨATA SAMX. *idem,* τὸ αὐτό. SVAAEIKS. *talis.* ΘEAEIKS. *qualis.* SnMS. *quidam, unus.* AINS. *unus, ſolus.* AINAhA. *unicus.* AINShnN. *ullus.* AINXhnN. *ullum.* AINnMMEhnN. *ulli,* Joh. 18. 9. NIAINShnN. NIMANNAhnN. *nemo.* MANhnN. MANNhnN. *quiſquam, ullus.* AAAS. *omnis, totus.* ANΨAK. *alius, ſecundus.* VAihT. *res quævis, aliquid,* & NIVAihT. *nihil,* declinantur, ut exemplum primum.

SING. Nom. ΘAS. *quis, aliquis,* ΘX. ΘA. Gen. ΘIS. . . Dat. ΘAMMA. . . . Acc. ΘANA. ΘX. ΘA. Abl. ΘAMMA. . . . Nom. Pl. . . . . Gen. ΘXNX. Quære tamen. Acc. ΘANS. . . .

Θ€. *quid,* omnibus caſibus videtur inſervire. Θ€ Nn rAAEIKX ΨANS MANS ΨIS KnnGIS. *cui ergo aſſimilabo homines hujus generationis.* Luc. 7, 31. Θ€ rASnnXdA. *quo condietur?* 14, 34. Θ€ MANArIZX TAnGIΨ. *quid majus facitis?* Matth. 5, 47. ΘAKGIS. *quis, unuſquiſque.* ΘAShnN. *quiſquam.* NIΘAShnN. *nemo, nullus.* ΘAZnh. *omnis.* ΘAZnh SAEI. SA ΘAZnh SAEI. ΨISΘAZnh ΨEI. ΨISΘAZnh EI. *quiſquis, quicunque.* ΨISΘAh ΨEI. *quidquid.* ΨISΘAMMEh SAEI. *quicunque.* ΘAΨAK. *uter?* interrogative de duobus. Compoſita variantur ut ſimplicia.

Numeri Cardinales.

AINS. 1. TVAI. 2. Gen. ΨKIGE. Luc. 3, 23. Acc. ΨKINS. Nom. ΨKIGA. Marc. 14, 5. Dat. Abl. ΨKIM. 3. FIdVXK. 4. in compoſitione FIdnK. Joh. 11, 39. Abl. emphatice FIdVXKIN. Marc. 2, 3. FIMF. 5. SAihS. 6. SIBnN. 7. AhTAn. 8. NInN. 9. Gen. Pl. NInNE. Luc. 17, 7. TAIhnN. 10. TVAAIF. TVAAIB. 12. Gen. TVAAIBE. Dat. TVAAIBIM. FIMFTAIhnNIM. Abl. 15. TVAIMTIrnM. Abl. 20. Luc. 14, 31. ΨKINSTIrnNS. Acc. 30. Gen. ΨKIGETIrIVE (*a*). Luc. 3. 23. FIdVXKTIrnNS. 40. FIMFTIrnNS. Acc. 50. Acc. SIBnNTIrnNS. SIBnNTEhnNS. Luc. 10, 1, 17. 70. AhTAnTEhnNd. 80. NInNTEhnNd. 90. Gen. NInNTEhnNdIS. Luc. 15, 7. TAIhnNTEhnNd. 100. Abl. TVAIM hnNdAM. 200. Joh. 6, 7.

(*a*) TIrGnS in numeris compoſitis, ut manifeſte patet, denotat *decem*; unde ſunt petenda Iſl. tiga, tyu, Succ. *tijo,* & terminationes *tig* & *ty* in Anglo-Sax. Belg. & Angl. tpentig, twintig, *twenty,* &c.

ΨKI-

ψκιGλhnnλ. 300. Abl. ψnsnnλGχM. 1000. Notabis numeros cardinales declinari.

Plur. Nom. TVλI *duo*, TVχS. TVλ. Gen. TVλλλGЄ. Joh. 8, 17. Dat. TVλIM. Acc. TVλNS. TVχS, TVЄihNχS. TVλ. Abl. TVλIM. TVЄihNλIM.

Numeri Ordinales.

ƀKnMISTS ius. λNψλK. 2. ψKIλGλ. 3. SλihSTχ. 6. λhTnλ. 8. NInnλ. 9. ƀIMƀTλihnnλ. 15. His adde ƀλI. *ambo*, ƀλGχψS. Luc. 5, 38. ƀλ. Dat. ƀλIM. ƀλGχψnM. Acc. ƀλ. λINƀλλψS. *ſimplex*. ƀIλnKƀλλψS. *quadruplex*. ⊙λN ƀIλn. *quantum*. SVλ ƀIλn SVЄ. *tantum*. ⊙λN MλNλrλI. *quot*. SVλ MλNλrλI. *tot*.

Numeri Græco more literis exprimuntur. λ. 1. ƀ. 2. Γ. 3. λ. 4. Є. 5. ϑ. 6. Z. 7. h. 8. ψ. 9. I. 10. Iλ. 11. Iƀ. 12. IΓ. 13. Iλ. 14. IЄ. 15. Iϑ. 16. IZ. 17. Ih. 18. Iψ. 19. K. 20. λ. 30. M. 40. N. 50. Ç. 60. n. 70. Π. 80. ϙ. 90. ƙ. 100. S. 200. T. 300.

Verba Subſtantiva.

Sing. ïM. *ſum*. ïS. ïST. Plur. SIÇnM. SIÇnψ, SIÇnλ. SInλ, SInλχN, VЄISInλ. Luc. 9, 61.

NIST ponitur pro NI ïST.

Sing. VλS. *eram, fui, fueram*. VλST, VλKST. Joh. 9, 34. VλS, Plur. VЄSnM. VЄSnψ. VЄSnN, VЄKnN. Marc. 16, 10. unde noſtrum *were*.

Sing. SIÇλn. *ero*. SIÇλIS. SIÇλI. Plur. SIÇλIMλ. SIÇλIψ. SIÇλINλ.

Præſens Opt. Potent. & Subjunct. Mod. idem eſt atque Futurum Indicativi.

Ç nonnunquam abjicitur: ut, SIλI pro SIÇλI. Luc. 8, 25. SInM. Luc. 9, 12. Inλ. 5, 10. SIλn pro SIÇλIn. Luc. 14, 31. vide p. 41.

Sing. VЄSÇλn. *eſſem, fuerim, fuiſſem*. VЄSЄIS, VЄISЄIS. Joh. 11, 32. VЄSI. Plur. VЄSЄIMλ. VЄSЄIψ. VЄSЄINλ.

VISλN. *eſſe*. λn VISλN. *ad exiſtendum*. VISλNλS. *exiſtens, cum ſim*, &c. ὤν, οὖσα, ὄν.

Sing. VλIKψλ. *ſum, fio*. VλIKψIS. VλIKψЄIψ, VλIKψIψ. Dual. VλIKψχS, VλIKψλTS. Plur. VλIKψλM. VλIKψЄIψ, VλIKψIψ. VλIKψλNλ.

Sing. VλIKψλn. *ero, ſim, fiam*. VλIKψλIS. VλIKψλI. Plur. VλIKψλIMλ. VλIKψλIψ. VλIKψλINλ.

Sing.

SING. ᛉᚣᚴᚠ. *eram, fiebam.* &c. . . . . ᛉᚣᚴᚠ. PLUR. ᛉᚣᚿᚴ-ᚠᚿᛗ. ᛉᚣᚿᚴᚠᚿᚠ. ᛉᚣᚿᚴᚠᚿᚿ.

Imper. ᛉᚣᛁᚴᚠ. *eſto.* Matth. 8, 3. ᛉᚣᛁᚴᚠᚣᛁᛞ. *eſtote.* Luc. 6, 36.

SING. . . . . *eſſem,* &c. ᛉᚣᚿᚴᚠᛖᛁᛋ. ᛉᚣᚿᚴᚠᛖᛁ, ᛉᚣᚿᚴᚠᛁ. PLUR. ᛉᚣᚿᚴᚠᛖᛁᛗᚣ. ᛉᚣᚿᚴᚠᛖᛁᚠ. ᛉᚣᚿᚴᚠᛖᛁᚿᚣ.

Infin. ᛉᚣᛁᚴᚠᚣᚿ. *fieri, eſſe.* ᚪᚿ ᛉᚣᛁᚴᚠᚣᚿ. *ad exiſtendum.* ᛉᚣᚿᚴ-ᚠᚣᚿᛋ. *γινόμενος, factus.*

Verba.

SING. ᛋᚷᚴᚵᚣ. *quæro.* ᛋᚷᚴᚵᛖᛁᛋ, ᛋᚷᚴᚵᛁᛋ. ᛋᚷᚴᛖᛁᚠ, ᛋᚷᚴᛁᚠ, ᛋᚷᚴᚣᛁᚠ. DUAL. ᛋᚷᚴᚵᚷᛋ. *quærimus nos duo.* ᛋᚷᚴᚵᚣᛏᛋ. PLUR. ᛋᚷᚴᚵᚣᛗ. ᛋᚷᚴᛖᛁᚠ, ᛋᚷᚴᛁᚠ, ᛋᚷᚴᚣᛁᚠ. ᛋᚷᚴᚵᚣᚿᛞ.

SING. ᛋᚷᚴᛁᛞᚣ. *quærebam, quæſivi, quæſiveram.* ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᛋ, ᛋᚷᚴᛁ-ᛞᛖᛁᛋ. ᛋᚷᚴᛁᛞᚣ. DUAL. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᚿᛏᛋ. *quærebatis vos duo.* PLUR. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᚿᛗ. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᚿᚠ. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᚿᚿ.

SING. ᛋᚷᚴᚵᚣᚿ. *quæram, quæſivero.* ᛋᚷᚴᚵᚣᛁᛋ. ᛋᚷᚴᚵᚣᛁ. DUAL. ᛋᚷᚴᚵᚣᛁᛏᛋ. PLUR. ᛋᚷᚴᚵᚣᛁᛗᚣ. ᛋᚷᚴᚵᚣᛁᚠ. ᛋᚷᚴᚵᚣᛁᚿᚣ.

Præſens & Futurum tum in hac tum in cognatis Linguis promiſcue uſurpantur.

SING. ᛋᚷᚴᛖᛁ, ᛋᚷᚴᚵᚣᛁ. *quære.* ᛋᚷᚴᚵᚣᛁ ᛁᛋ. DUAL. ᛋᚷᚴᚵᚣᛏᛋ, ᛋᚷᚴᛁᛏᛋ. *quærite vos duo.* PLUR. ᛋᚷᚴᚵᚣᛗ. ᛋᚷᚴᛖᛁᚠ, ᛋᚷᚴᛁᚠ, ᛋᚷᚴ-ᚵᛁᚠ. ᛋᚷᚴᚵᚣᛁᚿᚣ.

Multa anomalās formata terminantur in conſonantem: ut, ᚣᚹᚣᛖᛏ. *remitte.* ᛉᚣᛁᚴᚿ. *abjice.* ᛋᚴᚣᚿ. *timere,* facit ᛋᚴᛋ.

Præſens Optativi, Potentialis & Subjunctivi modorum formatur ut Futurum Indicativi Modus imperandi per hoc tempus frequentius exprimitur.

SING. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᚵᚣᚿ. *quærerem* &c. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᛋ, ᛋᚷᚴᛁᛞᛖ-ᛞᛖᛁᛋ. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᛁ. PLUR. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᛁᛗᚣ. ᛋᚷᚴᛁᛞᛖᚣᛁᚠ. ᛋᚷ-ᚴᛁᛞᛖᚣᛁᚿᚣ.

Penultima ſyllaba interdum pro ᛖ habet ᛁ: ut, ᚴᚣᚣᚴᛁᛞᛁᛞᛖᛁᚿᚣ. Luc. 5. 18. ᛏᚣᚹᛁᛞᛁᛞᛖᛁᚿᚣ. 6, 11.

Extra normam ſunt ᚪᛁᛋᛏᚣᚺᛁᚪᚿᛞᛁ. *diſſiparet.* Luc. 16, 1. ᚴᚣᚣᛁᚹᛁᛋ-ᚴᚷᚿᛞᚿᛗ. Marc. 12, 4. & ᚣᚿᛞᚣᛏᛖᛁᛞᛖᚣᚿᚿ. Luc. 8, 3.

ᛋᚷᚴᚵᚣᚿ. *quærere.* ᚪᚿ ᛋᚷᚴᚵᚣᚿ. *ad quærendum.*

ᛋᚷᚴᚵᚣᚿᛞᛋ. *hic quærens.* ᛋᚷᚴᚵᚣᚿᛞᛖᛁ. *hæc quærens.* ᛋᚷᚴᚵᚣᚿ-ᛞᚷ. *hoc quærens.* ᛋᚷᚴᚵᚣᚿᛞᚷ declinatur, ut ᚣᚺᛗᚣ. ᛋᚷᚴᚵᚣᚿᛞᛖᛁ, ut ᛗᚣᚿᚣᚴᛖᛁ.

Si prima perſona Præteriti Indicativi in ᛏ vel ᛏᚠ deſinat, ſecunda formatur, præmittendo ᛋ, & mutando ᛏᚠ in ᛏ. ut, ᚢᚣᛏᚠ ᚢᚣᛋᛏ. ᛒᛁᚴᚣᛏ ᛒᛁ-ᚴᚣᛋᛏ.

ΓΛST. ſin autem in aliam quamvis conſonantem, additur T. ut, UΛM UΛMT. SΛO SΛOT. Joh. 8, 57. Præteritum Optativi formatur à prima perſona Plur. Indicativi, vertendo NM in GΛN: ut, UEMNM UEMGΛN.

Tertia perſona ſingularis nonnunquam exit in E; ut, FRIGRΔE. *amavit*, Joh. 15, 9. v. pag. 40. Formatur etiam hoc Tempus more Græcorum, per augmentum Syllabicum: ut, ab ΛNKΛN. *augere*, AIΛNK. à FΛhΛN. *capere*, FAIFΛh. à TEKΛN. *tangere*, TΛITRK.

Cum Infinitivus deſinit in ΛN impurum, Præteritum formatur in AIDΛ: ut, ΓΛΛEIKΛN. *placere*, ΓΛΛEIKAIDΛ. *placuit*. Imperfectum, ut & Præſens, exprimitur per verbum Subſtantivum, & Participium Præſentis; ut, IK IM ΛΛISGΛNDS. IK WAS ΛΛISGΛNDS. *doceo, docebam.*

Infinitiva exeuntia in RN per omnia tempora & modos ſuum R ſervant: ut, SΛΛBRN. *ungere*, SΛΛBR. SΛΛBRS. SΛΛBRDΛ. Imper. SΛΛBR.

Participia ſyncopen paſſa fiunt nomina, & hoc modo flectuntur. Nom. FRIGRNDS. *amicus*. Gen. FRIGRNDIS. Dat. Acc. Voc. Abl. FRIGRND. Plur. Nom. FRIGRNDS. Gen. FRIGRNDE. Dat. Abl. FRIGRNDΛM. Acc. FRIGRNDS.

Participium Præteriti temporis terminatur in IWS. IDS. AIWS. ANS & RDS. Exempla ſunt SRKGIDS, SRKGIWS. FΛSTAIWS. *cuſtoditus*, BNNDANS. *vinctus*, & WAIKWRDS. *appretiatus*.

Syllabicum augmentum ΓΛ. quod Subſtantivis, Adjectivis, Participiis & Adverbiis præfigitur, nunquam geminatur. Nam ⁊c ΓΛΓΛMΛINGΛND Marc. 7, 23. quod in exemplum geminationis ſubjicitur, nihil ad rem facit. Siquidem poſterior ΓΛ pars eſt eſſentialis verbi.

Vox paſſiva tripliciter formatur: primo per verbum Subſtantivum, & Participium Præteriti temporis; ut, IK IM ΓΛSΛTIDS. *ſum conſtitutus:* ſecundo, mutando terminationes Infinitivi GΛN & ΛN in NΛN: ut, à ΔRRBGΛN. *turbare*, fit ΔRRBNΛN. (*a*) *turbari*; ab NSΛNKΛN. *aperire*, NSΛNKNΛN. *aperiri:* horum præterita ſequuntur formam Infinitivo-

(*a*) Sic etiam Verba activa apud Iſlandos Paſſiva fiunt, vertendo a in na: ut, ab at doda, *ſtupefacere*, at dodna, *ſtupefieri*; ab at Þverra, *aridum facere*, at Þverna, (in præt. Þornade) *aridus fieri*. Sic legitur at Þykna, *incraſſari*, *craſſus fieri*. Ita apud Anglo-Saxones ȝeþȝecnan. *exaſperari*. onþæcnian. *expergefieri*, *ſuſcitari*. & adhuc apud Anglos *to thicken*, denſari, incraſſari, *to lengthen*, longus fieri. &c.

rum in ᛦᚾ desinentium: ut, ᚴᚨᛞᛦᛒᚾᛦᛞᚨᛚ. Tertio, adjiciendo ᚨᛚ & ᚨᚾ, quæ verbi Substantivi vicem supplere videntur, personis verbi Activi in utroque numero, hoc modo.

Ind. Præs. Sing. hᚨITᚨᛞᚨᛚ. *vocor.* hᚨITᚨᛊᚨᛚ. hᚨITᚨᛞᚨᛚ. Plur. 1. 2. 3. hᚨITᚨᚾᛞᚨᛚ.

Potent. Præs. Sing. hᚨITᚨᛚᛞᚨᚾ. hᚨITᚨᛚᛊᚨᚾ. hᚨITᚨᛚᛞᚨᚾ. Plur. 1. 2. 3. hᚨITᚨᛚᚾᛞᚨᚾ.

ᚨTSTᛖIᚴᚨᚾ & ᚨᚾSᛊᚨᛞᚨᚾ, Matth. 27, 42, 43. Marc. 15, 32. passivæ sunt formæ, sed activæ significationis. Græca ejusdem sunt formæ, ideoque passive reddidit Interpres, ut opinatur celeberrimus noster Hickesius. Eadem de causa occurrunt Marc. 5, 11. Matth. 8, 30. hᚨᛚᛞᚨᚾᚨ pro hᚨᚨᛞᚨᚾᛞᚨᛚ. Luc. 8, 32. hᚨᚨᛞᚨᚾᚨIᛊᛖ pro hᚨᚨᛞᚨᚾᛞᚨᚾᛖ. & Joh. 13, 35. nᚦkᚢᚾᚾᚨᚾᛞᚨᛚ pro nᚦkᚢᚾᚾᚨᚾᛞ.

Deponentia sæpe vertuntur per Passiva desinentia in ᚾᚨᚾ: ut, ïᚾᚦᛖIᚾᚨᚾ. *misereri.* ᚢSᚴᛖISᚾᚨᚾ. *mirari.* ᚢSkᛖIᚾᚨᚾ. *exoriri.*

Verba activa non raro passive usurpantur: ut, ᚨᚾᚨMᛖᛚᛊᚨᚾ. *describi,* Luc. 2, 5. ᚢSᚢIMᚨᚾ. *occidi.* 9, 22. ᛞᚨᚾᚷᛊᚨᚾ. *baptizari,* 3, 7, 12.

Notetur, quod à quibusdam verbis formentur alia, quæ vim obtinent verborum Hebræorum in Hiphil. Sic à ᚴᚨkᚢᚾᚾᚨᚾ. *cognoscere,* formatur ᚴᚨ-kᚨᚾᚾᛊᚨᚾ. *notum facere.* à ᛞᚱIᚴᚴᚨᚾ. *bibere.* ᛞᚱᚨᚴᚴᛊᚨᚾ. *potum dare.* & ab ᚢᚱᚱIᚾᚾᚨᚾ. ᚢᚱᚱIᚾᚾᛊᚨᚾ. *oriri facere.*

Verbum Impersonale.

ᚦᚢᚴᛖIᚦ ïM. *videtur illis.* Matth. 6, 7.

ᚦᚨᚢhTᚨ ïM. *videbatur illis.* Luc. 19, 11.

Verba quædam irregularia.

Sing. Mᚨᚴ. *possum.* MᚨᚴT. Mᚨᚴ. Dual. MᚨᚴᚢTS. Plur. MᚨᚴᚢM. Mᚨᚴᚢᚦ. Mᚨᚴᚢᚾ.

Sing. MᚨhTᚨ. *potui.* MᚨhTᛖᛞᚢᚾ. *potuerunt.*

Sing. Mᚨᚴᛊᚨᚾ. *possim,* MᚨᚴᛖIS. MᚨᚴI. Plur. . . . . .

MᚨhTIᛞᛖ. *potuerit.* Luc. 14, 29. Mᚨᚴᚨᚾ. *posse.* MᚨᚴᚨᚾᛞS. MᚨhTS.

ᚠIᛚᛞᚨ. *volui.* ᚠIᛚᛞᛖᛞᚢᚾ. *voluerunt.*

ᚠIᛚᛊᚨᚾ. *velim.* ᚠIᛚᛖIS. ᚠIᛚI. Dual. ᚠIᛚᛖITS. Plur. ᚠIᛚᛖIMᚨ. ᚠIᛚᛖIᚦ. . . . . ᚠIᛚᛞᛖᛞᛖIᚦ. *volueritis.* ᚠIᛚᛊᚨᚾ. *velle,* ᚠIᛚᛊᚨᚾᛞS. *volens.*

Skᚨᚨ. δεῖ, ὀφείλει, μέλλει. SkᚨᚨT. Skᚨᚨ. Plur. SkhᚨᚾM. Skhᚨᚾᚦ. . . . . Præt. Skhᛞᚨᚨ. 1, 3. Plur. SkhᛞᛖᛞᚢM. . . . . Skhᛞᛖᛞᚢᚾ. Præs. Subj. SkhᚨI 3 pers. sing. Partic. SkhᛞS. Vide Gothicum Glossarium Junii.

Sing.

SING. ᚴᚨᚾᚾ. *novi.* ᚴᚨᚾᛏ. ᚴᚨᚾᚾ. PLUR. ᚴᚾᚾᚾᚢᛗ. ᚴᚾᚾ-ᚾᚢᚠ. ᚴᚾᚾᚾᚾᚾ. Præter. ᚴᚾᚾᚠᚨ. . . . . ᚴᚾᚾᚠᛖᛞᚨᚾᚾ. Imp. ᚴᚾᚾᚾᛖᛁᚠ. *γνώσκω.* Subj. ᚴᚾᚾᚷᚨᚾ. ᚴᚾᚾᚾᛖᛁ. Joh. 17, 23. PLUR. . . . . ᚴᚾᚾᚾᛖᛁᚠ. ᚴᚾᚾᚾᛖᛁᚾᚨ. Præt. ᚴᚾᚾᚠᛖᛞᛖᛁᚠ. *ἔγνων.* Joh. 8, 19. Inf. ᚴᚾᚾᚾᚨᚾ. Part. ᚴᚾᚾᚠᛊ. *notus.*

ᚠᚨᛁᛏ. *ſcio.* ᚠᚨᛁᛊᛏ. ᚠᚨᛁᛏ. PLUR. ᚠᛁᛏᚾᚢᛗ. ᚠᛁᛏᚾᚠ. . . . ᚠᛁᛊ-ᛊᚨ. *ἴσμασι.* Marc. 15, 10. Subj. . . . . ᚠᛁᛏᛖᛁᛊ. ᚠᛁᛏᛁ. PLUR. . . . . ᚠᛁᛏᛖᛁᚠ. . . . Præt. . . . . ᚠᛁᛊᛊᛖᛞᛖᛁᛊ. ᚠᛁᛊᛊᛖᛞᛁ. PLUR. ᚠᛁᛊ-ᛊᛖᛞᛖᛁᚾᚨ. *ſcirent.*

Notandum hic quod tempora præſentia variantur, ut Præterita aliorum verborum.

Verba anomala.

* ᚨᚠᚨᛁᚴᚨᚾ. *negare.* ᚨᚠᚨᛁᚨᛁᚴ. *negavit.* * ᚨᛁᚷᚨᚾ. *habere.* ᚨᛁᚺ. *habeo.* ᚨᛁᚷᚢᛗ. ᚨᛁᚺᚾᚢᛗ. *habemus.* ᚨᛁᚷᚢᚾ. *habent.* ᚨᛁᚺᛏᚨ. *habuit.* ᚨᛁᚺᛏᛖᛞᚾᚾ. *habuerunt.* ᚨᛁᚷᛁ. *habeat.* ᚨᛁᚺᛏᛖᛞᛖᛁᛊ. *haberes.* ᚨᛁᚺᛏᛖ-ᛞᛁ. *haberet.* * ᚨᚾᚨᚠᛁᚨᚺᚨᚾ. *cuſtodiæ tradere.* ᚨᚾᚨᚠᚨᚨᚺ. *tradidit.* ᚨᚾᚨᚠᚾᚨᚺᚾᚾ. *tradiderunt.* * ᚨᚾᛞᚨᛒᛖᛁᛏᚨᚾ. *increpare.* ᚨᚾᛞᚨᛒᚨᛁᛏ. *increpuit.* ᚨᚾᛞᚨᛒᛁᛏᚾᚾ. *increpuerunt.* * ᛒᚨᛁᚴᚨᚾ. *ferre.* ᛒᚨᚴ. *tulit.* ᛒᛖᚴᚾᚾ. *tulerunt.* * ᛒᛁᛞᚷᚨᚾ. *orare.* ᛒᚨᛞ, ᛒᚨᚠ. *oravit.* ᛒᛖᛞᚾᚾ. *oraverunt.* * ᛒᛁᚾᛞᚨᚾ. *vincire.* ᛒᚨᚾᛞ. *vinxit.* ᛒᚾᚾᛞᚢᛗ. *vinximus.* ᛒᚾᚾᛞᚨᚾᛊ. *vinctus.* * ᛒᛁᚷᛁᛏᚨᚾ. *invenire.* ᛒᛁᚷᚨᛏ. *invenit.* ᛒᛁᚷᛖ-ᛏᚾᚾ. *invenerunt.* * ᛒᛁᛊᚴᛖᛁᚾᚨᚾ. *circumfulgere.* ᛒᛁᛊᚴᚨᛁᚾ. *circumfulſit.* * ᛒᛁᛊᛏᛁᚱᚢᚨᚾ. *irruere.* ᛒᛁᛊᛏᚨᚱᚢ. *irruebat.* ᛒᛁᛊᛏᚾᚱᚢᚾᚾ. *irruebant.* * ᛒᛁᚾᛞᚨᚾ. *jubere.* ᛒᚨᚾᛞ, ᛒᚨᚾᚠ. *juſſit.* * ᛒᛁᚠᛁᚾᛞᚨᚾ. *involvere.* ᛒᛁᚠᚨᚾᛞ. *involvit.* * ᛒᚴᛁᚱᚷᚨᚾ. *ferre, adducere.* ᛒᚴᚨᚺᛏᚨ. *tulit.* * ᛒᚾᚷᚷᚨᚾ. *emere.* ᛒᚨᚾᚺᛏᚨ. *emebat.* * ᚷᚨᛒᚴᛁᚴᚨᚾ. *rumpere.* ᚷᚨ-ᛒᚴᚨᚴ. *rupit.* ᚷᚨᛒᚴᛖᚴᚾᚢ. *ruperunt.* * ᚷᚨᚱᚷᚨᚾ. *ire.* ᚷᚨᚱᚷᛁᛞᚨ & ᛁᛞᛞᚷᚨ. *ivit.* * ᚷᚨᚨᛖᛁᚠᚨᚾ. *ire.* ᚷᚨᚨᚨᛁᚠ. *ivit.* ᚷᚨᚨᛁᛊᚨᚾ. *colligere.* ᚷᚨᚨᚨᛊ. *collegit.* ᚷᚨᚨᛖᛊᚾᚢ. *collegimus.* * ᚷᚨᚨᚾᚴᚨᚾ. *claudere.* ᚷᚨᚨᚨᚾᚴ. *clauſit.* ᚷᚨᚨᚾᚴᚾᚢ. *clauſimus.* * ᚷᚨᚾᛁᛊᚨᚾ. *convaleſcere, ſanari.* ᚷᚨᚾᚨᛊ. *convaluit.* ᚷᚨᚾᛖᛊᚾᚢ. *convaluerunt.* * ᚷᚨ-ᛊᚴᚨᚠᚨᚾ. *facere.* ᚷᚨᛊᚴᚱᚧ. *fecit.* * ᚷᚨᛊᚠᛁᚨᛏᚨᚾ. *mori.* ᚷᚨ-ᛊᚠᚨᚨᛏ. *mortuus eſt.* ᚷᚨᛊᚠᚾᚨᛏᚾᚾ. *mortui ſunt.* * ᚷᚨᛏᛖᛁᚺᚨᚾ. *nuntiare.* ᚷᚨᛏᚨᛁᚺ. *nuntiavit.* * ᚷᚨᚠᚨᛁᚠᚾᚺᚨᚾ. *fugere.* ᚷᚨᚠᚨᚨᚾᚺ. *fugit.* * ᚷᚨᚠᛁᚠᚨᚾ. *conjungere.* ᚷᚨᚠᚨᚠ. *conjunxit.* * ᚷᛁᛒᚨᚾ. *dare.* ᚷᚨᚠ. *dedit.* ᚷᛖᚠᚾᚢ. *dedimus.* * ᚷᚴᚨᛒᚨᚾ. *fodere.* ᚷᚴᚱᛒ, ᚷᚴᚱᚠ. *fodit.* * ᚷᚴᚨᛁᚠᚨᚾ. *prehendere.* ᚷᚴᚨᛁᚠ. *prehendebat.* ᚷᚴᛁᚠᚠᚾ. *prehendebant.* * ᚷᚱᛖᛁᛏᚨᚾ. *flere.* ᚷᚨᛁᚷᚴᚱᛏ. *flevit.* * ᛟᚴᛁᚷᚷᚴᚨᚾ. *bibere.* ᛟᚴᚨᚷᚷᚴ.

ⱥⱪⱡⲁⲅⲅⲕ. *bibit.* ⱥⱪⲏⲅⲅⲕⲏⲙ. *bibimus.* * ⱥⱪⲓⲛⲥⲁⲛ. *cadere.* ⱥⱪⱡⲁⲛⲥ. *cecidit.* ⱥⱪⲏⲥⲏⲙ. *cecidimus.* * ⱥⲛⲅⲓⲛⲛⲁⲛ. *incipere.* ⱥⲛⲅⲁⲛⲛ. *incepit.* ⱥⲛⲅⲏⲛⲛⲏⲛ. *inceperunt.* * ⲫⲁⲏⲁⲛ. *capere,* ⲫⲁⲓⲫⲁⲏ. *cepit.* ⲫⲓⲛⲯⲁⲛ *ſcire.* ⲫⲁⲛⲯ. *ſcivit.* ⲫⲏⲛⲯⲏⲙ. *ſcivimus.* * ⲫⲕⲁⲓⲏⲛⲁⲛ. *interrogare.* ⲫⲕⲁⲏ, ⲫⲕⲱⲏ. *interrogavit.* * ⲫⲕⲁⲗⲁⲓⲛⲥⲁⲛ. *perdere.* ⲫⲕⲁⲗⲁⲛⲥⲁⲗ. *perdidit.* ⲫⲕⲁⲗⲁⲛⲥⲁⲛⲥ. part. * ⲫⲕⲁⲯⲅⲁⲛ. *ſcire, intelligere.* ⲫⲕⲱⲁⲛⲛ, ⲫⲕⲱⲯⲏⲛ. *intellexerunt.* * ⲫⲕⲁⲩⲓⲗⲩⲁⲛ. *diripere.* ⲫⲕⲁⲩⲗⲁⲩ. *diripuit.* * ⲫⲕⲉⲧⲁⲛ. *comedere.* ⲫⲕⲁⲧ. *comedit.* ⲫⲕⲉⲧⲏⲙ. *comedimus.* * ⲏⲁⲫⲅⲁⲛ. *tollere.* ⲏⲱⲫ. *ſuſtulit.* ⲏⲁⲓⲫⲅⲁⲛ. *lamentari.* ⲏⲏⲫⲏⲙ. *lamentati ſumus.* * ⲏⲁⲁⲏⲅⲁⲛ. *ridere.* ⲏⲁⲱⲏ. *riſit.* * ⲓⲛⲩⲉⲓⲧⲁⲛ. *adorare.* ⲓⲛⲩⲁⲓⲧ. *adoravit.* * ⲗⲁⲓⲕⲁⲛ. *exultare.* ⲗⲁⲓⲗⲁⲓⲕ. *exultavit.* * ⲗⲉⲧⲁⲛ. *ſinere.* ⲗⲁⲓⲗⲱⲧ. *ſivit.* * ⲗⲓⲅⲁⲛ. *jacere.* ⲗⲁⲅ. *jacuit.* * ⲙⲁⲛ. *puto.* ⲙⲛⲛⲁⲉⲁⲛⲛ. *putabant.* ⲙⲛⲛⲁⲥ ⲩⲁⲥ. *putabatur.* * ⲛⲓⲙⲁⲛ. *capere.* ⲛⲁⲙ. *cepit.* ⲛⲉⲙⲛⲛ. *ceperunt.* ⲱⲅⲁⲛ. *timere.* ⲱⲏⲧⲁ. *timuit.* ⲛⲏⲧⲉⲁⲛⲛ. *timuerunt.* ⲛⲓ ⲱⲅⲥ. *ne time.* Luc. 1, 13. * ⲕⲓⲛⲛⲁⲛ. *currere.* ⲕⲁⲛⲛ. *cucurrit.* ⲕⲛⲛⲛⲛⲛ. *cucurrerunt.* * ⲥⲁⲓⲁⲛ. *ſeminare.* ⲥⲁⲓⲥⲱ. *ſeminavit.* * ⲥⲁⲓⲟⲁⲛ. *videre.* ⲥⲁⲟ. *vidit.* ⲥⲉⲟⲛⲙ. *vidimus.* * ⲥⲁⲕⲁⲛ. *arguere.* ⲥⲱⲕ. *arguit.* * ⲥⲓⲣⲩⲁⲛ. *mergere, mergi.* ⲥⲁⲣⲩ. *merſit.* ⲥⲛⲣⲩⲛⲛ. *merſerunt.* * ⲥⲓⲧⲁⲛ. *ſedere.* ⲥⲁⲧ. *ſedit.* ⲥⲉⲧⲛⲙ. *ſedimus.* * ⲥⲁⲗⲏⲁⲛ. *percutere.* ⲥⲁⲱⲏ. *percuſſit.* * ⲥⲡⲉⲓⲩⲁⲛ. *ſpuere.* ⲥⲡⲁⲓⲩ. *ſpuit.* * ⲥⲧⲁⲛⲇⲁⲛ. *ſtare.* ⲥⲧⲱⲯ. *ſtetit.* * ⲥⲧⲉⲓⲣⲁⲛ. *ire, vadere, ſcandere.* ⲥⲧⲁⲓⲣ. *ivit.* ⲥⲧⲓⲣⲛⲙ. *ivimus.* * ⲥⲩⲁⲕⲁⲛ. *jurare.* ⲥⲩⲱⲕ. *juravit.* * ⲯⲁⲣⲕⲅⲁⲛ. *cogitare.* ⲯⲁⲏⲧⲁ. *cogitavit.* * ⲯⲕⲉⲓⲏⲁⲛ. *comprimere.* ⲯⲕⲁⲓⲏⲛⲛ. *compreſſerunt.* * ⲯⲩⲁⲏⲁⲛ. *lavare.* ⲯⲩⲱⲏ. *lavit.* * ⲧⲓⲛⲏⲁⲛ. *ducere.* ⲧⲁⲛⲏ. *duxit.* ⲧⲁⲛⲏⲁⲛⲥ. *ductus.* * ⲛⲫⲥⲛⲉⲓⲯⲁⲛ. *occidere.* ⲛⲫⲥⲛⲁⲓⲯ. *occidit.* * ⲛⲕⲕⲉⲓⲥⲁⲛ. *reſurgere.* ⲛⲕⲕⲁⲓⲥ. *reſurrexit.* ⲛⲕⲕⲉⲥⲛⲛ. *reſurrexerunt.* * ⲛⲥⲃⲁⲓⲣⲣⲩⲁⲛ. *flagellare.* ⲛⲥⲃⲁⲁⲣⲣⲩ. *flagellavit.* ⲛⲥⲃⲁⲛⲣⲣⲩⲛⲛ. *flagellarunt.* * ⲛⲥⲏⲁⲏⲁⲛ. *ſuſpendere.* ⲛⲥⲏⲁⲓⲏⲁⲏ. *ſuſpendit.* * ⲛⲥⲕⲓⲛⲥⲁⲛ. *ejicere.* ⲛⲥⲕⲁⲛⲥ. *ejecit.* ⲛⲥⲕⲛⲥⲏⲙ. *ejecimus.* * ⲛⲥⲥⲓⲣⲣⲩⲁⲛ. *legere.* ⲛⲥⲥⲛⲣⲣⲩⲛⲙ. *legimus.* * ⲩⲓⲙⲁⲛ. *venire.* ⲩⲁⲙ. *venit.* ⲩⲉⲙⲛⲛ. *venerunt.* * ⲩⲓⲯⲁⲛ. *dicere.* ⲩⲁⲫ. *dixit.* ⲩⲉⲫⲛⲙ. *diximus.* * ⲩⲁⲏⲥⲅⲁⲛ. *creſcere.* ⲩⲱⲏⲥ. *crevit.* * ⲩⲁⲓⲁⲛ. *flare.* ⲩⲁⲓⲩⲱⲛⲛ. *flaverunt.* * ⲩⲁⲛⲕⲕⲅⲁⲛ. *operari.* ⲩⲁⲛⲕⲏⲧⲁ. *operatus eſt.*

Nihil neceſſe eſt, ut hic ſigillatim enumerentur Adverbia, Conjunctiones & Interjectiones. Quot & qualia ſint, ex Gloſſario Juniano cito edifci poſſunt.

ⲩⲁⲓ. *væ*, dativum regit: ut, ⲩⲁⲓ ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲯⲗⲓⲙ ⲅⲁⲃⲉⲓⲣⲗⲓⲙ. *væ vobis divitibus*, Luc. 6, 24. ⲗⲗⲅⲁ reperitur adjunctum Ablativo Marc. 12, 32. ⲗⲗⲅⲁ ⲓⲙⲙⲁ. ἀλλὰ ὠτῦ, *præter eum.* Adje-

Adjectiva in Genitivo posita sæpe adverbiascunt. e. g. ΚΑΙhTIS. *enim, quidem.* ΑΛΛIS. *omnino, enim.* hΑnhIS. *superius.* Luc. 14. 10. ΑIΚIS. πάλαι. 10, 13. nSTΑnGΑNE. *perfecte* &c.

Præpositiones Genitivum regentes.

ΑIΚ. ÞIΛn ΑIΚ ψIS ΑΛΓIS. *valde mane diei.* Marc. 16, 2.

ΒI. ἀμφὶ, *de,* ΒI ΥΛSTGΧS ΘΛ SΛnΚGΛIψ. Matth. 6, 28.

Αn. εἰς, παρὰ, *in, ad,* Αn SIIΠΧNGE SEINΛIZE. Luc. 6, 20. Αn ÞΚΛΥΛnΚhTIS MΛNS. 19, 7.

ÞΚΛM, παρὰ, *à, ab,* ÞΚΛM ψIS ÞΛnΚΛMΛψΛEIS. Luc. 8, 49.

ÏN. ÏNnh. περὶ, διὰ, ἕνεκεν, *de, per, propter, ergo.* ÏN ÏZE. Matth. 9, 36. ÏN ψIZΧS MΛNΛΓEINS. Marc. 3, 9. ÏN MEINΛ. 8, 35. ÏN ΛTTINS. Joh. 6, 57. ÏNnh ψIS. Marc. 10, 37.

ÏNN. ἔσω, *intra,* ÏNN ΛNΛΓΛΚΔIS. Marc. 15, 16.

nÞΛΚΧ. ἐπάνω, *super,* nÞΛΚΧ ΥΛnΚME. Luc. 10, 19.

nTΛNΛ. ἔξω, *extra,* nTΛNΛ ΥEISIS. Marc. 8, 23.

nZΛψΚΧ. ἔξωθεν, *extra,* nZΛψΚΧ MΛNS. Marc. 7, 15.

Præpositiones Dativum regentes.

ΛT. ἐπὶ, *ad,* ΛT MΧTΛI. Matth. 9, 9. παρὰ, *à, ab,* EI ΛT ψΛIM ΥΛnΚSTVGΛM NEMI ΑΚΚΛNIS. Marc. 12, 2. ἀπὸ, *à, ex,* ÞINψΛNΔS ΛT ψΛMMΛ hnnΔΛÞΛΔ. 15, 45. πρὸς, *ad,* ΛT ΔΛnΚΛ. 1, 33. παρὰ, *secus, prope,* ΓΑSΛΘ TVΛ SKIΠΛ STΛNΔΛNΔΧNΛ ΛT ψΛMMΛ SΛIΘΛ. Luc. 5, 2. παρὰ, *apud,* ΛT ÏZΥIS ΥISΛNΔS. Joh. 14, 25.

Αn. πρὸς, ἐπὶ, εἰς, nNTE ÏK Αn ΛTTIN ΓΛΓΓΛ. Joh. 14, 12. ÏNSΛIΘIψ Αn ÞnΓΛΛM hIMINIS. Matth. 6, 26. ἐπὶ, *in,* GΛh SVEΓNEIΔ ΛhMΛ MEINS Αn ΓΧψΛ. Luc. 1, 17. *de,* ψΛTΛ ΥΑS Αn ψΛMMΛ ΓΛMELIψ. Joh. 12, 16. παρὰ, *à, ab,* SΧΚGΛNΔΛNS Αn ÏMMΛ TΛIKN. Marc. 8, 11.

NEΘΛ. παρὰ, ἐγγὺς, *juxta, prope,* NEΘΛ SΛIΘΛ. Luc. 5, 1. NEΘΛ ψΛMMΛ STΛΔΛ. Joh. 6, 23. NEΘΛ ΚΛZN. Luc. 15, 25. vide p. 45.

Præpositiones Accusativum regentes.

ΑÞΑΚ. μετὰ, *post,* ΑÞΑΚ nΚKIST ÏS. Matth. 27, 53.

ΑNΛ. ἐπὶ, *ad,* ΑNΛ ΓΛnΑΓΛnψΛ STΑψ. Marc. 15, 22. *super,* ΑNΛ ψΧS. 15, 24. *adversus,* ΑNΛ SIK SIΛΒΑN. 3, 26. ἀμφὶ, *circum,* ΑNΛ ΒΛΛSΑΓΓΑN ÏS. 9, 42. εἰς, *in,* ΑNΛ ΑnψIΔΛ. Matth. 11, 7.

ΑNΔ. εἰς, *in,* ΑNΔ ΑΛΛΛ GΛINΛ ΑIΚψΛ. Matth. 9, 26. ἐπὶ, *in,* Luc. 4, 25. κατὰ, διὰ, *per,* ΑNΔ SΚΛΛGΧS. ΑNΔ hΛIMΧS. Luc. 15, 19. 9, 6.

ΛT ΔΠΛΨ ΠΛSXΛ. Luc. 2, 41.

ΒΙ. περὶ, *circum*, ΒΙ SIK. Matth. 8, 28. περὶ, *de*, ΒΙ ΨΛΝΘΙ ΓΛΜΘΛΙΨ ΪST. 11, 10. κατὰ, *adverſum*, *contra*, ΨΛTΘΙ ΒΚΧΨΛΚ ΨΘINS ΗΛΒΛΙΨ ΟΛ ΒΙ ΨΠΚ ... ΒΙ ΪΛISΗ. 5, 23. 7, 1. ἐπὶ, *in*, ΥITΛΝΔΘΙ ΨΛTΘΙ ΥΛΚΨ ΒΙ ΪϾΛ. Marc. 5, 23. διὰ, *poſt*, ΒΙ ΨΚINS ΔΛΓΛNS. 14, 58. ὑπὲρ, *pro*, ϾΛh ΒΙΔϾΛΙΨ ΒΙ ΨΛNS ΠSΨΚINΤΛΝΔΛNS ΪZΥIS. Matth. 5, 44.

ΕΛΠΚ. πρὸ, *ante*, ΕΛΠΚ ΜΘΛ. Matth. 8, 29. ὑπὲρ, *pro*, ΕΛΠΚ ΛΛΜΒΛ. Joh. 10, 11, 15. παρὰ, *juxta*, ΕΛΠΚ ΥΙΓ. Marc. 4, 4.

ΗΙΝΔΛΚ. ἀπὸ, *à*, *ab*, *ex*, ΘΙ ΠSΛΙΨΙ ΗΙΝΔΛΚ ΜΛΚΚΧS ΪZΘ. Matth. 8, 34. ἐπίσω, *pone*, ΓΛΓΓ ΗΙΝΔΛΚ ΜΙΚ SΛTΛΝΛ. Marc. 8, 38. *penes*, *apud*, NIST ΗΙΝΔΛΚ ΠNS ΜΛΙZΧ ΕΙΜΕ ΗΛΛΙΒΛΜ. Luc. 9, 13.

ΪN. ἐν, *in*, ΪN ΥΙΓ. Marc. 6, 8. εἰς, *in*, ΪN ΗΘΨϾΧN ΨΘINΛ. Matth. 6, 6. *inter*, ΪN ΨΛΠΚNΠNS. Marc. 4, 7.

ΪNΠΗ. χωρὶς, ἄνευ, *ſine*, ΪNΠΗ ΜΙΚ. Joh. 15, 5. ΪNΠΗ ΛTTINS ΪZΥΛΚIS ΥΙΛϾΛN. Matth. 10, 29. παρεκτὸς, *extra*, ΪNΠΗ ΕΛΙΚINΛ ΚΛΛΚINΛSSΛNS. Matth. 5, 32.

ΨΛΙΚΗ. διὰ, *per*, ΨΛΙΚΗ ΛΓΓΥΠ ΔΛΠΚ. Matth. 7, 13. Poſtponitur Luc. 5, 5.

ΠΕ. ὑπὸ, *ſub*, ΠΕ ΗΚΧΤ ΜΘIN. Matth. 8, 8.

ΠΕΛΚ. ἐπὶ, ὑπὲρ, *ſupra*, *ſuper*, ΠΕΛΚ ΛΛISΛΚΙ. Luc. 6, 40. ΠΕΛΚ MIK. Matth. 10, 37.

ΠΝΔ. ἕως, ἄχρι, *uſque*, *uſque ad*, ΠΝΔ ΟΘΙΛΛ NIΠΝΔΧN. Matth. 27, 45. ΠΝΔ ΜΘΛ. Luc. 4, 13.

ΠΝΔΛΚ. ὑπὸ, *ſub*, ΘΙ ΠΕ ΜΘΛΛN SΛTϾΛΙΔΛΠ ΛΙΨΨΛΠ ΠΝΔΛΚ ΛΙΓΚ. Marc. 4, 21.

ΠTΠN. ἔξω, *extra*, ΠTΠN ΒΛΠΚΓ. Luc. 4, 29.

ΥΙΨΚΛ. κατὰ, *adverſus*, ΥΙΨΚΛ ΛTTΛN ΪS. Matth. 10, 35. πρὸς, *ad*, ΥΙΨΚΛ ΗΛΚΔΠΗΛΙΚΤΘIN ΪZΥΛΚΛ. Marc. 10, 5. παρὰ, *juxta*, ΥΙΨΚΛ ΥΙΓ. Luc. 8, 12. ὑπάντησιν etiam occurſum ſignificat, ΛΛΛΛ SΧ ΒΛΠΚΓS ΠSSΪΔΔϾΛ ΥΙΨΚΛ ΪΛISΗ. Matth. 8, 34.

Præpoſitiones Ablativum regentes.

ΛΒΠ. ΛΕ. ἀπὸ, *à*, *ab*, *abs*, ΛΒΠ ΨΗS SIΛΒIN. Joh. 18, 34. ΛΕ ΨΛΜΜΛ ΠΒΙΛIN. Matth. 6, 13. ἐκ, *ex*, *ad*, ΛΕ TΛIΗSΥΧN ΨΘINΛI. Marc. 10, 37.

ΛΕΛΚ. ὀπίσω, *poſt*, *retro*, ΗIΚϾΛTS ΛΕΛΚ MIS. Marc. 1, 17. ΪΔΔϾΛ ΛΕΛΚ ΪΜΜΛ. Matth. 9, 9. ἐπὶ, *ex*, *juxta*, ΗΛIΗΛITΠN ΪNΛ

ΛΕΛΚ

ΑΓΑΚ ΝΑΜΙΝ ΑΤΤΙΝS ΪS. Luc. 1, 59. ΑΓΑΚ ΥΑΝΚΔΑ ΨΕΙΝΑΜΜΑ. 5, 5.

ΑΝΑ. ἐπὶ, *in, ſuper,* ΑΝΑ ΑΙΚΨΑΙ. Matth. 6, 19. ΑΝΑ STΑΙΝΑ. 7, 24. ἀπὸ, *de, contra,* ΓΚΑΥΕΙΤ ΜΙΚ ΑΝΑ ΑΝΔΑSTΑΨGΑ ΜΕΙΝΑΜΜΑ. Luc. 18, 3. SΥΑ SΥΕ ΑΝΑ SΠΑΝΚΔΙΜ ΓΙΜΓΤΑΙhΠΝΙΜ. ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε, *circiter ſtadiis quindecim.* Joh. 11, 18.

ΒΙ. ἀπὸ, *à,* ΒΙ ΑΚΚΑΝΑΜ ΪΖΕ. Matth. 7, 16. κατὰ, *ſecundum,* ΒΙ ΓΑΛΑΠΒΕΙΝΑΙ ΪΓΓUΑΚΑΙ. 9, 29. ἐπὶ, ΒΙ ΪΝΝSΑΓΑhΤΑΙ ΪS. Luc. 1, 29. μετὰ, *erga, cum,* ΒΙ ΪΖΑΙ. ΒΙ ΑΤΤΑΜ. 1, 58, 72. πρὸς, *ad, apud,* ΒΙ ΑΤΤΙΝ. Joh. 5, 45. παρὰ, *à,* ΨΧ ΑΝΑΒΠSΝ ΝΑΜ ΒΙ ΑΤΤΙΝ ΜΕΙΝΑΜΜΑ. 10, 18. ἐν, *per,* ΒΙ hΙΜΙΝΑ SΥΑΚΑΝ. Matth. 5, 34.

ΓΑΙΚΚΑ. μακρὰν ἀπὸ, *longe, procul à,* ΝΙ ΓΑΙΚΚΑ ΪS ΨΙΝΔΑΝΓΑΚΔGΑΙ ΓΧΨS. Marc. 12, 34. ἀπὸ, *ab,* ΓΑΛΑΙΨ ΓΑΙΚΚΑ ΪΖΑΙ SΑ ΑΓΓΙΑΝS. Luc. 1, 38.

ΓΑΝΚΑ. ἔμπροσθεν, *coram, ante,* ΓΑΝΚΑ ΨΝS. Matth. 6, 2. ΓΑΝΚΑ ΚΙΝΔΑΙΝΑ. 27, 11. διὰ, *præ, propter,* ΓΑΝΚΑ ΜΑΝΑΓΕΙΜ. Marc. 2, 4. ἐνώπιον, *coram, in conſpectu,* ΓΑΝΚΑ ΨΑΙΜ ΜΙΨΑΝΑΚΝΜGΑΝΔΑΜ ΨΝS. Luc. 14, 10. ἀπὸ, *à,* ΓΑΝΚΑ ΪΜ. Marc. 14, 52. *de,* ΑΤSΑΙΘΙΨ ΓΑΝΚΑ ΑΙΝΓΝΑΠΚΑΝΓΕΤΝΜ. Matth. 7, 15. ΓΑΝΚΑ ΪΜ. Marc. 14, 52.

ΓΚΑΜ. παρὰ, *à,* ΓΚΑΜ ΑΤΤΙΝ ΪΖΥΑΚΑΜΜΑ. Matth. 6, 1. ὑπὸ, *à,* ΓΚΑΜ ΜΑΝΝΑΜ. 6, 2. 8, 24. ἀπὸ, *ab,* ΓΚΑΜ ΨΙΖΑΙ ΘΕΙΑΙ GΑΙΝΑΙ. 9, 22. περὶ, *pro,* ΑΤΒΑΙΚ ΓΚΑΜ ΓΑhΚΑΙΝΕΙΝΑΙ ΨΕΙΝΑΙ. Marc. 1, 44. vide Joh. 17, 19. Luc. 2, 24. *de,* ΓΚΑΜ ΪΜΜΑ. Luc. 4, 37. ὑπὲρ, *pro,* ΒΙΔGΑΙΔ ΓΚΑΜ ΨΑΙΜ ΑΝΑΜΑΤGΑΝΔΑΜ. Luc. 6, 28.

ΪΝ. ἐν, *in,* ΪΝ hΙΜΙΝΑΜ. Matth. 6, 1. *inter,* ΪΝ ΜΑΝΝΑΜ. Luc. 1, 25. εἰς, *in,* ΪΝ ΓΚΑΙSTΠΒΝGΑΙ. 6, 13. 8, 14.

ΪΝΝh. ἐν, *in,* ΪΝΝh ΨΑΝ ΨΑΜΜΑ ΓΑΚΔΑ ΥΙSΑΙΨ. Luc. 10, 7. χωρὶς, *ſine,* ΪΝΝh ΓΑGΠΚΧΜ ΝΙ ΚΧΔΙΔΑ ΪΜ. Marc. 4, 34.

ΜΙΨ. μετὰ, *cum,* ΜΙΨ ΑΒΚΑhΑΜΑ. Matth. 8, 11. ἐν, πρὸς, *inter, apud,* ΓΑΥΑΙΚΨΕΙΓΑΙ SIGΑΙΨ ΜΙΨ ΪΖΥΙS MISSΧ. Marc. 9, 50. ΨΑhΤΕΔΠΝ ΜΙΨ SIS MISSΧ. Luc. 20, 5, 14.

ΠΕ. ὑπὸ, *ſub,* ΠΕ SΚΑΔΑΝ ΪS. Marc. 4, 32.

ΠΕΑΚ. ὑπὲρ, *ſupra,* NIST SIΠΧΝΕIS ΠΕΑΚ ΑΑISΑΚGΑ. NIh SΚΑΑΚS ΠΕΑΚ ΓΑΝΙΝ SEINΑΜΜΑ. Matth. 10, 24.

ΠΝΔ. ἀντὶ, *pro,* ΑΝΤΧ ΠΝΔ ΑΝΤΙΝ. Matth. 5, 38. ΠΝΔ ΑΚΚΑ ΚΑSGINS. 27, 10. ΠΝΔ Α-

ᚿᚾᚪᛚᚴᛉ. *ὑπὸ, ὑποκάτω, ſub,* ᛗᚿᛚᚪᛅ ᚠᛉ ᚿᚾᚪᛚᚴᛉ ᚦᛉᛏᚿᛗ ᛁᛉᛦᛚᚴᛚᛁᛗ. Marc. 6, 11. ᚼᚿᚾᚪᛉᛋ ᚿᚾᚪᛚᚴᛉ ᛒᛁᚿᚪᛅ ᛗᚪᛏ-ᚷᛚᚿᚪ ᚪᚦ ᚪᚴᚪᚿᚼᛋᚿᛉᛗ ᛒᚪᚴᚿ᛫. 7, 28.

ᚿᛋ. *ἐκ, ἐξ, ex, de,* ᚿᛋ ᚼᚪᛚᛁᚠᚪᛋᚿᛉᛗ ᚴᛁᚿᚿᚪᚿᚪᚿᛋ. Matth. 8, 28. ᚿᛋ ᚼᛁᛗᛁᚿᚪᛗ. Marc. 1, 11. ᚿᛋᛒᚪᚿᚼᛏᛅᚪᚿᚿ ᚿᛋ ᚠᚪᛁᛗ. Matth. 27, 7. *ἔξω, extra,* ᚿᛋ ᚪᚿᚿᚪᛚ. Marc. 5, 10. ᚿᛉᚿᚼ. *ἐκ, ex,* ᚿᛉᚿᚼ ᚪᚪᚪᛁᛋ ᚿᚦᚪᚱᚦᚿᚪᚪᛁᛅᛁᚿ ᚼᚪᛁᚴᛏᛁᚿᛋ. Luc. 6, 45. Hiſce addas ᛗᛁᚠ ᛏᚠᛅᛁᚼᚿᚷᛗ. *ἀνὰ μέσον.* Marc. 7, 31. ᚪᚿᛞᚠᚪᛁᚱᚠᛁᛋ. *ἀπέναντι, exadverſus.* Matth. 27, 61.

ᚪᚿᛞ. ᚪᚿᛞᚪ. & ᚦᚪᚿᚴ. ᚦᚪᚿᚴᚪ in compoſitione promiſcue uſurpari videntur.

ᚿᛋ cum verbis incipientibus ab ᚴ euphoniæ gratia vertitur in ᚴ: ut, ᚿᚴ-ᚴᛅᛁᛋᚪᚿ. *ſurgere.* ᚿᚴᚴᛁᚿᚿᚪᚿ. *exire.*

Particula ᚼᚼ inter Præpoſitionem & Verbum ſæpe interponitur: ut, ᚿᛒᚿh-ᚠᚷᛗᛁᛞᚪ. *exclamavit.* Luc. 18, 38. ᚿᛉᚿᚼᚼᚷᚦ. *ſurſum tollit.* Joh. 11, 41. ᚿᛉᚿᚼᛁᛞᛞᚷᚪ. *exivi.* Joh. 16, 28.

Syntaxis.

Nominativus primæ, ſecundæ, & tertiæ perſonæ, præſertim in Verbis, quorum ſignificatio ad homines tantum pertinet, rariſſime exprimitur: ut, ᚠᛁᚪ-ᚷᚪᚿ. ᚠᚪᛁᚴᚠ ᚼᚴᚪᛁᚿᛋ. *volo, eſto mundus.* Matth. 8, 3. ᛟᚪᚿ ᚼᛅᚴ ᚢᚪᛗᛏ. *quando huc veniſti?* Joh. 6, 25. ᚪᛏᛒᛅᚴᚿᚿ ᚪᚿ ᛁᛗᛗᚪ ᛒᚪᚴ-ᚿᚪ. ᛅᛁ ᚪᛏᛏᚪᛁᛏᚷᚿ ᛁᛗ. *obtulerunt ei infantes, ut tangeret eos.* Marc. 10, 13.

Nomen multitudinis ſingulare ſæpe cum Verbo vel Adjectivo plurali jungitur: exempla ſunt ᛋᚷ ᛗᚪᚿᚪᚴᛅᛁ ᚼᚪᚿᛋᛁᚪᛅᚪᚿᚿ. *turba audiverunt.* Marc. 12, 37. ᛗᚪᚿᚪᚴᛅᛁ ᚼᚪᚴᚷᛁᛋ ᚼᛁᛗᛁᚿᚪᚴᚿᚿᚪᛁᛋ. ᚼᚪᛉᚷᚪᚿᛞᚪᚿᛅ ᚴᚷᚠ ᚷᚪᚼ ᚢᛁᚠᚪᚿᛞᚪᚿᛅ. *multitudo militiæ cœleſtis, laudantium Deum & dicentium.* Luc. 2, 13.

Dativus pro Genitivo ponitur. ᚠᚿ ᛁᛋ ᛋᛁᚿᚷᚿᛅᛁᛋ ᚠᚪᛗᛗᚪ. *tu es ejus diſcipulus.* Joh. 9, 28. ᚴᚪᛋᚪᚪᛒᚷᛞᚪ ᚦᚷᛏᚿᚿᛋ ᛁᚪᛁᛋᚿᚪ. *unxit pedes Jeſu.* 12, 3. ᚿᚿ ᛋᛏᚪᚿᚪ ᛁᛋᛏ ᚠᛁᛉᚪᛁ ᛗᚪᚿᚪᛋᛅᛞᚪᛁ. *nunc judicium eſt huic mundo.* v. 31.

Cum Adjectivum vel Pronomen refertur ad duas perſonas, quarum altera eſt maſculini, altera feminini generis, Adjectivum iſtud vel Pronomen ponitur in neutro genere & plurali numero: ut, ᚴᚪᚼ ᚠᚪᛋ ᛁᚷᛋᛅᚦ ᚴᚪᚼ ᚪᛁᚠᛅᛁ ᛁᛋ ᛋᛁᚪᛞᚪᚪᛚᛅᛁᚴᚴᚪᚿᛞᚷᚿᚪ. ad verbum, *& erat Joſeph & mater ejus admirantia.* Luc. 2, 33. Vide quoque Marc. 3, 31.

Cum

Cum Pronomen antecedens reticetur, expreſſum frequentius conſentit cum, vel regitur ab aliqua dictione præcedente, rarius ſequente. e. g. ЄI ΤΛΝGΛN ψΛMMЄI UIψIψ ψINΔΛN ΪNΔΛIЄ. *ut faciam ei, quem dicitis regem Judæorum.* Marc. 15, 12. GΛBΛI ΛЄIVIΔ ÞRΛM ψΛMMЄI VЄNЄIΔ ΛNΔNIMΛN. *ſi mutuum dederitis ei, à quo ſperatis recipere.* Luc. 6, 34. BNΓЄI ψIZЄI ψΛNKBЄIMΛ. *eme quo indigemus.* Joh. 13, 29.

Articulus interdum Genitivum regit; ut, ψΛI ψINΔX. *gentes.* Matth. 5, 46. 6, 7. ÏN ψXЄI BΛNKΓЄ. *in quamcunque urbium.* Luc. 10, 18.

KΛKΛ, *cura*, deſiderat Accuſativum perſonæ & Genitivum rei. NI KΛK ÏST ÏNΛ ψIZЄ ΛΛMBЄ. *non eſt ei cura ovium.* Joh. 10, 13. Marc. 4, 38.

Adjectivum neutrum abſolute poſitum Genitivum exigit. SVΛΛΛNΔ MЄ-ΛIS. *tantum temporis.* Joh. 14, 9. Huc ſpectant illa ΛΛΛΛTΛ ΛÞΛЄ-TΛΔΛ ψΛTΛ ÞRΛVΛNKhTЄ. *omnia remittentur peccata.* Marc. 3, 28. NNΔ ψΛTΛ ⊙ЄIΛXS. *in quantum temporis.* Matth. 9, 15. & NI-BΛI MΛNΛΓIZX VΛIKψIψ ÏZVΛRΛIZXS ΓΛKΛIhTЄINS. *niſi abundantior fuerit veſtra juſtitia.* Matth. 5, 20. Non raro Subſtantive ſumitur; ut, ЄI ψΛTΛ ΛNΛÞNΛhΛNX ÏZVΛR ÞΛSTΛIψ. *ut traditionem veſtram ſervetis.* Marc. 7, 9.

Comparativa expoſita per *quam* Ablativum adſciſcunt: ut, MΛNΛΓΛIM SПΛKVΛM BΛTIZΛNS SIGNψ GNS. *multis paſſeribus meliores eſtis vos.* Matth. 10, 31. MΛNΛΓIZX ÏST ΛΛΛΛIM ψΛIM ΛΛΛ-BKNNSTIM GΛh SΛNΔIM. *majus eſt omnibus holocautomatibus & ſacrificiis.* Marc. 12, 33. v. Matth. 27, 64.

Superlativa interpretata per *e*, *ex*, *inter*, Genitivo gaudent: ut, ΛΛΛΛIZЄ ΓRΛSЄ MΛIST. *omnium herbarum maxima.* Marc. 4, 32.

Nomina partitiva, aut partitive poſita, numeralia, & Interrogativum ⊙ΛS Genitivum poſtulant. SNMΛI ÞΛKЄISΛIG. *quidam Phariſæorum.* Luc. 19, 39. ⊙ΛKGΛMMЄh hΛBΛNΔΛNЄ ΓIBΛΔΛ. *unicuique habentium dabitur.* verſ. 26. ΔΛΓЄ ÞIΔVXKTIГNS. *dies quadraginta.* Marc. 1, 13. ⊙Λ NBIΛIS. ⊙Λ ⊙ΛNKΔЄ ψΛTΛ. *quid hoc verbum?* Luc. 4, 36.

ÞNΛΛS. *plenus.* VΛIKψS. *dignus*, & ⊙ΛNS Genitivum exigunt: ut, BΛNGX ÞNΛΛS. *ulcerum plenus.* Luc. 16, 20. NIST MЄINΛ VΛIKψS. *non eſt mei dignus.* Matth. 10, 37. ΛINIS ψNS ⊙ΛN ÏST. *unum tibi deeſt.* Marc. 10, 21.

ÞIΛN Genitivo gaudet: ut, SVΛ ÞIΛN ÏMMΛ TΛIKNЄ ΓΛ-TΛNGΛNΔIN. *tot ſignis ab eo factis.* Joh. 12, 37. ÞIΛN MΛNΛΓЄINS. *magna multitudo.* Marc. 3, 7, 8.

Verbum Subſtantivum interdum ſubintelligitur. ⊙ΛN ΛΓΓϒN ψΛTΛ ΔΛNK. *quam anguſta porta!* Matth. 7. 14. ƐΛNKBIГΛГГΛNΔS ÏNS ÏΛISNS. *erat præteriens eos Jeſus,* ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. Marc. 10, 32.

Verbum Subſtantivum adſciſcit ſibi Genitivum: ut, ψN ψIZE SIΠXN-GE ÏS. *tu* unus *es diſcipulorum ejus.* ⊙ΛZNh SΛEI ÏST SNNGXS. *quicunque eſt ex veritate.* Joh. 18, 17, 25, 37. NNTE NI SIGNψ ΛΛM-BE MEINΛIZE. *quia non eſtis mearum ovium.* 10, 26.

Verba dandi, imperandi, obſequendi, miniſtrandi, reddendi, ſerviendi, objurgandi, favendi, nuntiandi, reſpondendi, juvandi, credendi, gratias agendi, nocendi, dominandi, placendi & vetandi Dativum exigunt: ut, ГIƐ hΛNhEIN ГXψΛ. *da Deo gloriam.* Joh. 9, 24. ΛhMΛM ψΛIM NNhKΛINGΛM ΛNΛBINΔIψ. GΛh NƐhΛNSGΛNΔ ÏMMΛ. *ſpiritibus immundis imperat, & obediunt ei.* Marc. 1, 27. GΛh ΛNΔBΛhTIΔΛ ÏMMΛ. *& miniſtravit ei.* Matth. 8, 15. ГΛϒΛNΔIΔΛ ψΛNS ψKINSTIГNNS SI-ΛNBKINΛIZE ГNΔGΛM. *retulit triginta illos argenteos ſacerdotibus.* 27, 3. NIΛINShNN ψIϒE MΛГ TϒΛIM ƐKΛNGΛM SKΛΛKINXN. *nemo ſervus poteſt duobus dominis ſervire.* Luc. 16, 13. ГΛ⊙XTIΔΛ ÏMMΛ ÏΛISNS. *comminabatur ei Jeſus.* Luc. 4, 35. ΠILΛTNS ϒIΛGΛNΔS ψIZΛI MΛNΛГEIN ƐNΛΛΛƐΛhGΛN. *Pilatus volens turbæ ſatisfacere.* Marc. 15, 15. ГΛTEIh ÏM. *nuntia eis.* 5, 19. SϒΛ ΛNΔhΛƐGIS ψΛMMΛ KEIKISTIN ГNΔGIN. *ſic reſpondebis ſummo ſacerdoti?* Joh. 18, 22. NIϒΛIhTΛI BXTIΔΛ. *nihil profecerat.* Marc. 5, 26. ΔN ψEEI NI ГΛΛΛNBIΔES ϒΛNKΔΛM MEINΛIM. *quoniam non credidiſti verbis meis.* Luc. 1, 20. ΛϒIΛINΔX ψNS. *gratias ago tibi.* 18, 11. NI-ϒΛIhTΛI ГΛSKΛψGΛNΔS ÏMMΛ. *nihil ei nocens.* 4, 35. SΛEI ψIZΛI MΛNΛSEΔΛI KEIKINXψ. *qui regit hunc mundum.* Joh. 14, 30. ψΛTEI ΛEIKΛIψ ÏMMΛ. *quæ placent ei.* 8, 29. NI ⊙ΛRGIψ ÏM-MΛ. *ne prohibete eum.* Marc. 9, 38, 39.

ϒΛKGΛN. ΛNΔBEITΛN & ГΛSΛKΛN quandoque recipiunt accuſativum: ut, NI ϒΛKGIψ ψX. *non prohibete eos.* Marc. 10, 14. ΛNΔ-BΛIT ÏNΛ ÏΛISNS. *increpavit eum Jeſus.* 1, 25. ГΛSΛKIψ ψX MΛ-NΛSEψ. *arguet mundum.* Joh. 16, 8.

Multa Verba per ellipſin Genitivo gaudent. Hujuſmodi ſunt BIΔGΛN. *petere.* Matth. 27, 58. BEIΔΛN. *exſpectare.* 11, 3. ГΛƐΛhΛN. *capere.* Luc. 20, 26. ГΛIKNGΛN. *deſiderare.* Marc. 11, 3. ГΛMNNΛN. *meminiſſe.* Luc. 1, 72. ГΛϒEISXN. *viſitare.* 1, 78. ГIBΛN. *dare,* 20, 10. ГKEI-ΠΛN. *prehendere.* Marc. 14, 51. ƐKΛIhNΛN. *interrogare.* Gen. rei quæſitæ. Marc. 4, 10. hΛIΛGΛN. *ſanare.* Luc. 6, 18. reperitur etiam cum præpoſitione,

ſitione, idque eodem commate. Luc. 7, 21. hΛnSGΛN. *audire.* Joh. 18, 37. hIΛPΛN. *juvare.* Marc. 9, 22, 24. KΛnSGΛN. *guſtare.* 9, 1. conſtruitur etiam cum Dativo. Luc. 9, 27. Joh. 8, 52. ΛnSTRN. *concupiſcere.* Matth. 5. 28. MΛTGΛN. *comedere.* Joh. 6, 26, 50, 51. NIMΛN. *capere, accipere.* Marc. 12, 2. NIPTΛN. *conſequi.* Luc. 20, 35. SIΛdΛΛEIKGΛN. *mirari.* 20, 26. SΛΨNΛN. *ſaturari.* 16, 21. ΨΛnKBΛN. *egere.* 5, 31.

Sequentia regunt Dativum vel Ablativum: ΛFUIΨΛN. *renuntiare.* Luc. 14. 33. ΛFΨΛIKPΛN. *abjicere.* Marc. 10, 50. ΛNdhΛITΛN. *confiteri,* Matth. 10, 32. ΛTTEKΛN. *tangere.* Marc. 5, 27. BΛIKPΛN. *ſervare. cuſtodire.* Joh. 12, 25. BILEIΨΛN. *relinquere.* Marc. 10, 7. BINIMΛN. *auferre.* Matth. 27, 64. PΛhRKINRN. *mœchari.* 5, 28. PΛΛnKΛN. *claudere.* 6, 6. PΛSΛIΘΛN. *videre.* Luc. 17, 22. PΛΨΛΛIhΛN. *amplecti.* Marc. 10, 16. PΛnMGΛN. *videre.* Joh. 9, 1. FKΛBnPGΛN. *vendere.* Marc. 11, 15. FKΛKnNNΛN *contemnere.* Matth. 6, 24. FKΛΛETΛN. *remittere.* Luc. 17, 3. FKΛΛInSΛN. *perdere.* Luc. 15, 4. FKΛΨGΛN. *ſcire, ſapere.* Marc. 8, 33. FKΛUIMΛN. *conſumere, impendere.* Luc. 8, 43. FKΛUISTGΛN. *amittere.* Matth. 10, 39. hΛnSGΛN. *audire.* Marc. 6, 20. 7, 14. KnKGΛN. *oſculari.* 14, 44, 45. ΛEIKINRN. *curari.* Luc. 5, 15. KIPNGΛN. *pluere.* 17, 29. SΛIΛN. *ſeminare.* Marc. 4, 3. SKΛIdΛN. *ſeparare.* 10, 9. STRΛVΛN. *ſternere.* 11, 8. TEKΛN. *tangere.* Luc. 8, 45. nBILVΛnKdGΛN. *male loqui.* Marc. 9, 39. nBIΛUIΨΛN. *maledicere.* 7, 10. nFBRIKΛN. *rejicere.* 6, 26. nSdREIBΛN. *ejicere.* 5, 10. nSKInSΛN. *rejicere, reprobare.* Luc. 4, 29. nSΛΛnBGΛN. *permittere.* Marc. 5, 13. nSVΛIKPΛN. *ejicere.* 12, 8. nSΨKInTΛN. *moleſtum eſſe.* 14, 6. nSUIMΛN. *occidere.* 6, 19. nSUISTGΛN. *perdere.* 11, 18. VΛIΛΛTΛnGΛN. *benefacere.* 14, 7. UISTGΛN. *perdere.* Luc. 9, 59. VITΛN. *obſervare, cuſtodire.* Marc. 3, 2. Matth. 27, 64.

Nota quædam ex his Verbis interdum Accuſativo jungi. Exempla ſi cupias, conſule Luc. 15, 4. 17, 27. Matth. 10, 35. Marc. 1, 34. 12, 9. 9, 28. Joh. 8, 40. 16, 32.

ΛNdVΛSGΛN. & PΛdRΛIKGΛN Accuſativum perſonæ cum Dativo rei requirunt: ut, ΛNdVΛSIdEdnn ïNΛ ΨIZΛI nΛnKnnKΛI. *exuerunt eum purpura.* Marc. 15, 20. SΛEI PΛdRΛIKEIΨ ΛINΛNΛ ΨIZE MINNISTΛNE STIKΛΛ KΛΛdIS VΛTINS. *qui potum dat uni horum minimorum poculum frigidæ aquæ.* Matth. 10, 42.

Verba compoſita cum Præpoſitionibus ſæpe poſtulant caſus, quos ipſæ Præpoſitiones regunt: e. g. ΛFΛKïddGEdnn ïMMΛ SInRnGRS ïS. *ſequebantur illum diſcipuli ejus.* Matth. 8, 23. dnΛTïddGΛ ïMMΛ hInndΛFΛΨS.

ΔΛƑΛΨS. *adiit eum centurio.* Matth. 8, 6. ΔN ƑΛNKΛΛΓGΛN ΨIZΛI MΛNΛΓЄIN. *ut apponerent turbæ.* Luc. 9, 16. Compoſita cum MIΨ Ablativo gaudent. MIΨMΛTGIΨ ÏM. *veſcitur cum eis.* Luc. 15, 2. Nonnunquam præpoſitio ipſa exprimitur; MIΨÏNNΓΛΛΛIΨ MIΨ ÏΛISNΛ. Joh. 18, 15.

Præpoſitio ſubinde à verbo divellitur, ut & à caſu, quem regit. NS NN ΓIBIΨ. *reddite igitur.* Luc. 20, 25. ΨΛTЄI MIΨ NI UΛM SIΠXNGΛM SЄINΛIM ÏΛISNS. *quod non intraverat cum diſcipulis ſuis Jeſus.* Joh. 6, 22. NI ƑΛIKKΛ VISΛNΔIN ÏMMΛ ΨΛMMΛ ΓΛKΔΛ. *quum non longe abeſſet à domo.* Luc. 7, 6. ΨΛN NЄVΛ VΛS ΔΛNKΛ. *quum appropinquaret portæ* vel *prope eſſet portam.* com. 12. ЄI ΛTΛΛΓIΔЄΔЄINΛ ƑΛNK. *ut apponerent.* Marc. 8, 6.

Accuſativus & Ablativus abſolutè ponuntur. ΨNK TΛNGΛNΔΛN ΛKMΛIXN. *te faciente eleemoſynam.* Matth. 6, 3. ΨΛTΛ ÏMMΛ KXΔGΛNΔIN. *hæc eo loquente.* Ablativus hic, ut mihi videtur, dependet à Præpoſitione ΛT. quæ crebro exprimitur. ΛT SNNIN ΨΛN NKKINNΛNΔIN NƐBKΛNN. *ſole autem oriente inardeſcebat.* Marc. 4, 6. ΛT ÏMMΛ KXΔGΛNΔIN. *eo loquente.* 14, 43. ΛT ÏΛISN NƐΔΛNNIΔΛMMΛ GΛh BIΔGΛNΔIN. *Jeſu baptizato ac precante.* Luc. 3, 21. ΛT NSTΛNhΛNΛIM ΨΛIM ΔΛΓΛM. *exactis illis diebus.* 4, 2. ΛT ΛΛISGΛNΔIN ÏMMΛ ΨX MΛNΛΓЄIN. *docente illo populum.* Luc. 20, 1. Nonnunquam Genitivus abſolute ſumitur; ut, ÏNVISΛNΔINS SΛBBΛTΛΔΛΓIS. *inſtante die ſabbati.* Marc. 16, 1. ΔNΛTΓΛΓΓΛNΔIS ÏS. *illo accedente.* Luc. 9, 42. Marci 9, 20. Nominativus eodem modo uſurpari videtur. VΛNKΨΛNS ΔΛΓS ΓΛTIΛS. *quum adeſſet dies opportunus.* Marc. 6, 21.

Paucula verba, quæ diverſæ ſunt ſtructuræ, perraro licet, nonnunquam tamen, variam iſtam conſtructionem nexam habent per conjunctionem copulativam GΛh; ut, ΓΛhΛIΛIΔΛ MΛNΛΓΛNS ΛƑ SΛNhTIM GΛh SΛΛhIM GΛh ΛhMΛNЄ NBIΛΛIZЄ. *ſanabat multos à morbis & plagis, & affectos ſpiritibus multis.* Luc. 7, 21.

Eſt, ubi Verba quaſi per appoſitionem, in eodem tempore, numero & perſona efferuntur: ut, KXΔIΔΛ. UΛΨNh. *allocutus dixit,* ἐλάλησε, λέγων. Joh. 8, 12.

Quodvis verbum admittit Ablativum ſignificantem cauſam, aut inſtrumentum aut modum actionis: ut, ÏK hNhKΛN ƑKΛUISTNΛ. *fame pereo.* Luc. 15, 17. NƐVXNIΔΛ STIBNΛI MIKIΛΛI. *exclamavit voce magna.* Luc 2, 42. BNNΔΛNS VΛS ЄISΛKNΛ-BΛNΔGXM. *vinctus fuerat vinculis ferreis.* 8, 28, 29. NSΓЄISNXΔЄΔNN ƑΛNKTEIN MIKIΛΛI. *obſtupuerunt*

puerunt metu magno. Marc. 5, 42. ᚴᚨᛁᚱᛁᚨᚱᛗ ᛗᛁᚴ ᛊᚴᛖᚱᚨᛁᚠ. *labiis me honorat.* 7, 6. ᚾᛊᚴᚨᚱᚾ ᚠᚨᚾᛊ ᚨᚺᛗᚨᚾᛊ ᚴᚨᚾᚴᛞᚨᛚ. *ejecit ſpiritus verbo.* Matth. 8, 16.

Paſſivis additur Ablativus agentis, antecedente Præpoſitione, & interdum Dativus; ut, ᛖᛁ ᚺᚨᚿᚷᚨᛁᚾᛞᚨᚾ ᚦᚱᚨᛗ ᛗᚨᚾᚾᚨᛗ. *ut honorentur ab hominibus.* Matth. 6, 2. ᚴᚨᛉᚾ ᛗᛖᛁᚾ ᚴᚨᛉᚾ ᛒᛖᛁᛞᚷ ᚺᚨᛁᛏᚨᛞᚨ ᚨᚨᚨᛁᛗ ᚠᛁᚾᛞᚨᚷᛗ. *domus mea domus precum vocabitur omnibus gentibus.* Marc. 11, 17.

Paſſiva nonnunquam fiunt Impersonalia, & ſimiles cum Perſonalibus caſibus obtinent: ut, ᚠᛖᛁ ᚴᚨᛁᚺᛏᚨᛁ ᚾᛁ ᚦᚱᚨᚢᛁᛊᛏᚾᚨᛁ. *ne quidquam pereat.* Joh. 6, 12. ᛒᚨᚷᚷᚱᚠᚢᛗ ᚴᚨᛒᚨᛁᚴᚴᚨᛞᚨ. *ambo conſervantur.* Matth. 9, 17.

Nomen pretii effertur in Ablativo caſu; ut, ᛏᚴᚨᛁᛗ ᚺᚢᚾᛞᚨᛗ ᛊᚴᚨᛏᛏᛖ ᚺᚨᚨᛁᛒᚷᛊ ᚾᛁ ᚴᚨᚾᚷᚺᚨᛁ ᛊᛁᚾᛞ ᚠᚨᛁᛗ. *ducentorum nummorum panes non ſufficiunt eis.* Joh. 6, 7. ᚾᛁᚢ ᛏᚴᚨᛁ ᛊᚢᚨᚱᚴᚴᚨᚾᛊ ᚨᛊᛊᚨᚱᚴᚨᚾ ᛒᚢᚴᚷᚨᚾᛞᚨ. *nonne duo paſſeres aſſario emuntur.* Matth. 10, 29.

Quæ ſignificant partem temporis in Genitivo vel Ablativo uſurpantur: ut, ᛖᛁ ᚾᛁ ᚴᚨᛁᚱᚠᚨᛁ ᛊᚨ ᚠᚨᚨᚾᚺᛊ ᛁᛉᚴᚨᚱ ᚴᛁᚾᛏᚱᚨᚾ. *ne fiat fuga veſtra hyeme.* Marc. 13, 18. Quæ autem durationem denotant, in Accuſativo vel Ablativo efferuntur; ut, ᛊᛁᚾᛏᛖᛁᚾᚷ ᚾᚨᚺᛏᚨᛗ ᚷᚨᚺ ᛞᚨᚴᚨᛗ. *ſemper noctibus & diebus.* Marc. 5, 5. ᛞᚨᚴᛖ ᚦᛁᛞᚴᚷᚱᛏᛁᚴᚢᚾᛊ ᚦᚱᚨᛁᛊᚨᚾᛊ ᚦᚱᚨᛗ ᛞᛁᚨᚠᚢᚾᚨᚾ. *diebus quadraginta tentatus à diabolo.* Luc. 4, 2. ᚷᚢ ᛞᚨᚴᚨᚾᛊ ᚠᚱᛁᚾᛊ ᛗᛁᛞ ᛗᛁᛊ ᛉᛖᛊᚢᚾ. *nunc tres dies mecum fuerunt.* Marc. 8, 2.

Cum motus ad locum deſignandus Genitivo opus eſt. vide not. (*b*) ad Lucæ 19, 12.

Infinitivus Accuſativum ante ſe ſtatuit: ut, ᛏᚨᚾᚷᛁᚠ ᚠᚷ ᚺᚷᚱᛁᚾᚷᚾ. *facit eam mœchari.* Matth. 5, 32.

ᚾᛁ ellipticâs poſitum recipit poſt ſe Genitivum: ᚾᛁ ᚴᚨᛊ ᛁᛗ ᛒᚨᚱᚾᛖ. *nihil iis erat liberorum.* Luc. 1, 7. ᛁᚴ ᚦᚨᛁᚱᛁᚾᚷ ᛁᚾ ᛁᛗᛗᚨ ᚾᛁ ᛒᛁᚴᛁᛏᚨ. *ego culpam in eo non invenio.* Joh. 19, 6. integre verſ. 4, ᚠᚨᛏᚨ ᛁᚾ ᛁᛗᛗᚨ ᚾᛁᚨᛁᚾᚷᚺᚢᚾ ᚦᚨᛁᚱᛁᚾᚷ ᛒᛁᚴᚨᛏ. verſ. 11, ᚾᛁ ᚨᛁᚺᛏᛖᛞᛖᛁᛊ ᚴᚨᚨᛞᚢᚦᚾᚷᛖ ᚨᛁᚾᚺᚢᚾ ᚨᚾᚨ ᛗᛁᚴ. *non haberes ullam poteſtatem adverſum me.* ᛁᚾ ᚠᛁᛉᛖᛁ ᚾᛁ ᚺᚨᛒᚨᛁᛞᚨ ᛞᛁᚾᚠᚨᛁᛉᚷᛊ ᚨᛁᚴᚠᚷᛊ. *quod non haberet profundam terram.* ᚢᚾᛏᛖ ᚾᛁ ᚺᚨᛒᚨᛁᛞᚨ ᚴᚨᚾᚴᛏᛁᚾᛊ. *quia non habebat radicem.* Marc. 4, 6, 7. Plura exempla occurrunt Joh. 9, 41. 15, 22. Luc. 2, 7. 8, 13. Marc. 12, 19.

Figura tmeſi gaudet Gothus noſter; ut, ΠS ΝΠ ΓΙΒΙΨ. *reddite igitur*, pro ΠSΓΙΒΙΨ ΝΠ. Luc. 20, 10. Vide Evang. Goth. pp. 145. 218.

Reciprocis utuntur locutionibus; quales ſunt ΨΚΛFSTEI ΨΠΚ ΒΛΚΝΙΛΧ. *confide, filiole.* Matth. 9, 2. ΓΛUЄΜΠΝ SIK. συνάγωνται. Marc. 7, 1.

Interpres ſexcentis in locis græciſſat. En exempla pauca promiſcue prolata! Luc. 2, 49. ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου, ÏN ΨΛIM ΛTTINS ΜЄINIS. Joh. 11, 44. δεδεμένος τὰς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, ΓΛΒΠΝΔΛNS hΛNΔΠNS ϤΛh FΧTΠNS. Matth. 5, 18. ἕως ἂν πάντα γένηται, ΠNTЄ ΛΛΛΛ ΓΛΥΛIΚΨIΨ. neutrum plurale cum verbo ſingulari. SΥΛ SΥЄ cum Infinitivo junctum. Matth. 8, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι, SΥΛ SΥЄ ΨΛTΛ SKIП ΓΛhnΛIΨ ΥΛIΚΨΛN. Matth. 11, 1. ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, ΒIΨЄ ΠSFΠΛΛIΔΛ ÏΛISΠS ΛNΛΒIΠΔΛNΔS ΨΛIM TΥΛΛIF SIΠΧNϤΛM SЄINΛIM. Marc. 4, 41. ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, ϤhTЄΔΠN SIS ΛTIS MIKIΛ. Joh. 16, 17. εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ΨΛKΠh UЄΨΠN ΠS ΨΛIM SIΠΧNϤΛM. Marc. 1, 19. Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, ÏΛKΧΒΠ ΨΛNΛ ZΛIΒΛIΔΛIΛNS. Matth. 5, 15. καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ϤΛh ΛIΠΓЄIΨ ΛΛΛΛIM ΨΛIM ÏN ΨΛMMΛ ΚΛZNΛ. Marc. 8, 33. ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων, ΠNTЄ NI FΚΛΨϤIS ΨΛIM ΓΧΨS. ΛK ΨΛIM MΛNNЄ. Luc. 9, 3. μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν, NIh ΨΛN TΥЄIhNΧS ΠΛIΔΧS hΛΒΛN. vers. 52. ὡς ἑτοιμάσαι αὐτῷ, SΥЄ MΛNΥϤΛN ÏMMΛ.

Obſerva-

Obſervationes quædam EDITORIS ſuis locis inſerendæ.

MATTH. 5, 18. *Lineola* STKIKS. Vox eadem occurrit in Anglo-Saxonica verſione ejuſdem commatis ad calcem cap. 15. libr. Judicum, quæ ſic ſe habet, an ꝑtæꝑ ne bi͛ð ne an ꝑtꝑica apæʒeð oꝑ ðæne ealðan Ðeꝑetniꝑꝑe. ðæt hi ne beon ʒeꝑỳlleðe:. Vide Etymologicum Anglicanum in voce *Stroke*.

— 20. *Abundantior fuerit veſtra juſtitia* MΛNΛΓIZX VΛIKΨIΨ ÏZ-VΛKΛIZXS ΓΛKΛIhTEINS. Hujus conſtructionis A.Saxones non ignaros fuiſſe conſtat ex exemplis quæ ſequuntur; Ðæꝑ ꝑolceꝑ mỳcel oꝑꝑloh. *magnam populi partem occidit*. mỳcel hiꝑ ꝑolceꝑ aðꝑance on Temeꝑe. *multi ſuorum demerſi ſunt in Tameſi*; Chron. Sax. ann. MXIII. heoꝑa heꝑiʒeꝑ ðæꝑ pæꝑ mỳcel oꝑꝑlaʒen ꝑnam hæþenum. Bed. E. H. III, 18.

6, 15. *Peccata* MISSΛÐEÐINS. Angl. *miſdeeds*. B. miſdaad. Succ. *miſſdåd*.

8, 20. *Nidos* SITΛΛNS. Vide quæ diximus ad Lucæ 9, 58.

— 32. ΚΠN. Angli accommodate, ut à cl. Mareſchallo obſervatum, *they made or took a run*.

9, 3. *Quidam vero, Ecce quidam*. nam ψΛΚΠh reſpondet ἰδού, ut apparet ex commate hujuſce capitis 18, Lucæ 7, 12, & alibi.

9, 17. *Ambo conſervantur* ΒΛϠXΨΠM ΓΛΒΛIKΓΛÐΛ. Sic A.Saxones. hỳm pæꝑ ʒeboꝑʒen. Josh. 9, 27.

10, 29. ΒΠΓϠΛNÐΛ i. e. *Emuntur*; ſed eodem recidit.

11, 2. De priore Annotationis parte dubito. Mihi videtur legiſſe noſtrum cum cod. Cantabrig. & verſionibus quibuſdam δύο. Vide Mareſchallum.

26, 4. *Innoxium* SVIKN. Hinc non incommode deducas Iſl. ſỳkn. & A.S. ʒeꝑpỳcnan. *purgare, expurgare*, quod in LL. 14, 15, 52. Inæ Regis occurrit.

26, 75. *Dicentis*. UIΨΛNIS eſt *dicti*. Legit itaque εἰρημένης· niſi per oſcitantiam librarius pro UIΨΛNÐIS ſcripſerit UIΨΛNIS.

27, 3. *Argenteos* SIΛNΒREINΛIZE. Gen. 45, 22. he ꝑealde Beniamine ꝑiꝑ ꝑcꝑuðe ⁊ þꝑeo hunðꝑeð ꝑỳlꝑpinʒa. *Benjamin dedit trecentos argenteos cum quinque ſtolis*.

Marc. 1, 36. ΓΛΛΛISTΛNS. Hanc verbi ſignificationem A.Saxonibus non ignotam fuiſſe diſcimus ex gl. Cot. 36. ubi *Comitavere* exponitur to ʒelæꝑtenne.

lærtenne. Bedæ I, 15. ꝑona ðam beote bædum ȝelærton. *neque aliquanto ſegnius minas effectibus proſequuntur.* Wulfſtani Paræn. c. 7. ꝑeo uꝑ ȝelærtað æꝑre to populðe. Quare hæc verba Chronici Saxonici ad ann. DCCCCXX. ꝥe him ȝelærtan polðon verti debuiſſent, *qui eum comitari voluerunt.* Hac data occaſione non ingratum Lectori me facturum ſpero, ſi lacunas quaſdam in verſione ejuſdem Chronici ſuppleam, & veras Sloaniano annulo, & clypeo argenteo, ut ego opinor, lectiones reſtituam, quorum illum reperies pp. 8, 13. Hickeſii Præfationis generalis Linguarum vett. Septentrionalium Theſauro præmiſſæ, hunc ad calcem ejuſdem Operis incomparabilis expreſſum —— Pag. 2. lin. ult. Præfationis ad Chron. Saxon. lege Ꝺeꝑinȝ Ꝺuꝑꝑan ꝑunu læðde ꝑone heꝑe ꝑiðeꝑ. *Hering Huſſæ filius illuc duxit exercitum.* Quinam iſti fuerint, tam ſum ignarus quam qui maxime. Pag. 115. lin. 19. Pro cꝑiꝑan, quæ eſt vox nihili, lege eðniꝑan. *Denuo, retro.* Pag. 133. ꝑeꝑðe ꝥæꝑ he ꝑiꝑte hiꝑ ẏðhenȝeꝑtaꝑ. *Ivit, ubi ſciebat naves ſuas eſſe.* Yðhenȝeꝑtaꝑ. *Equi marini,* i. e. *Naves.* Hujuſmodi ανζυγίαι ſunt pene innumeræ apud Poetas Anglo-& Dano-Saxones.

Pag. 194. Ðe ꝥaꝑ cẏnȝ oꝑ apocan. *à quo hic Rex genus deduxit.* Vide pag. 13. Pag. 216. Pro on cpeop legendum puto oncneop. *agnovit.* Pag. 219. Ȝac ꝥiꝑ ȝeaꝑ ꝥæꝑ ꝑꝑa ȝærne on mærtene. ad verbum, *Fuit etiam hic annus ita rarus in glandibus.* Vide Etymol. Anglicanum in *Geazon.* Pag. 231. Ȝiꝑ he mihte ben ꝑotꝑaꝑt on Enȝlelanð. *ſi quietus eſſet,* ſeu *vitam quietam* ſive *hilarem agere poſſet in Anglia.* Vide Hug. Candidum p. 73. Pag. 239. tenꝑepie eſt *cenſus.* Pag. 240. ⁊ an oðeꝑ oꝑ ꝥe landeꝑ ꝥe lien to ꝥe cipce-pican. ⁊ ȝiꝑ he lenȝ moꝑte liuen. alꝑe he mint to ðon oꝑ ꝥe hoꝑðeꝑꝑican. *& alterum pro terris, quæ ad ſacriſtam pertinent, atque, ſi diutius viveret, ſimiliter facere pro cellerario cogitaverat.* Vide H. Candidi hiſt. pag. 82. 87. Hinc p. 222. oꝑ mẏꝑtlicean pican verti debuerunt, *ex variis miniſteriis.*

Annuli Sloaniani inſcriptionem hoc modo legendam cenſeo. Æðꝑeð mec ahe. Anꝑeð mec aȝꝑoꝑt. *Æthred me tenet, Anred me cælavit.* Fuit fortaſſe Ætheredi, qui regnum Weſt-Saxonum capeſſit anno DCCCLXVI. Cælator autem Eanred eodem tempore monetarius, ut ex nummo Burgredi Merciorum regis patet. Inſcriptionem clypei ita legas, Æðupen mec aȝ. aȝe hẏo Dꝑihten. Dꝑihten hine apeꝑie. ðe me hiꝑe ætꝑeꝑie. buton hẏo me ꝑelle hiꝑe aȝeneꝑ ꝑilleꝑ. quæ expreſſa ad verbum ita ſonant Anglice, *Æduwen owns me, the Lord own her. The Lord curſe him, that takes me from her, unleſs he gives me to her of his own will.*

Marc. 4, 6, 17. Malim *Radicem.* Vide Gramm. p. 61.

7, 11. MS. ΓΛЬΛTNIS. Foret ΓΛЬΛTNΛIS.

10, 29. ΛTTIN pro ΛTTΛN. Vide p. 40. Verſ. 45. MS. habet ΛTΛNϽЬΛTϾΛM. ſed perperam pro ΛTΛNϽЬΛTϾΛN.

Marc.

Marc. 12, 1. *Effodit* ᚾᛊᚴᛉᚠ. *Fodit* ᚴᛉᛉᛒ. Luc. 6, 48. Boet. p. 159. ðe þaꝛ ponȝꝛtebaꝛ.

Ꞅnoꝼ æꝼtep ȝolde &c. vide locum --- ᚪᚪᚷᚪᚿ eſt *Alio, aliorſum.*

14, 68. ᚴᚪᚪᚪᚿ ᚮᚪᚿᚴ ᚴᚪᚴᛞ. Gothice eſt, *Ivit ante domum.* Non legit ἔξω.

15, 36. *Currens* ᚿᚴᚪᚴᚷᚪᚿᛞᛊ. Hinc fortaſſe lucem accipient hæc verba Boethii p. 192. ȝeꝼepaþ ðа hiꝑe miðoꝑe ỏmbe þeaꝑle þꝑæȝeþ. ðaꝑa iꝛ ȝehaten Saturnuꝛ.

16, 4. Dele *eum.* Videſis Lucæ 17, 15. Joh. 6, 5.

Luc. 1, 15. *Liquorem* ᚪᛖᛁᚿᚻ. Greg. Paſtor. 40, 4. Ꞅeꝛcıepaþ hım pæꝛ ᚿ liðˇ. *Digeſſerat vinum.* Notkeri pſalm. 10, 6. ſone uuarme lide, *à calido liquore. Sicera* Otfr. I, 4, 70.

Ni fullet er ſih uuines
Ouh lides niheines,
Non implebit ſe vino,
Nec ſicera quavis.

Vide quoque II, 8, 21. *Potus*, verſ. 50. & IV, 33, 39.

1, 27. ᚮᚴᚪᚴᛁᛒᛐᛁᛗ. Cum hoc conveniunt A.S. ȝẏꝼta. ȝẏꝼtu. *Nuptiæ*; Marc. 22, 2, 8. ȝẏꝼtlic. ȝẏꝼtelica. *Nuptialis*; Matth. 22, 25. gl. Cot. 139. A quibus proficiſcuntur Suec. *gift, conjugatus, gifta, giftas*, &c.

1, 75. *In ſanctitate.* ᚿᚿᚷᚪ eſt *Veritas.* Videtur igitur legiſſe ἐν ἀληθείᾳ.

2, 7. *Loci* ᚴᚿᛗᛁᛊ. A.Sax. verſio habet þe hiȝ næꝼðon þum. Angl. *there was no room for them.* Suec. *them war icke rum.*

2, 42. Rectius ᛘᛁᚿᛐᚴᚿᚿᛊ. Lineola ſuperinducta, quæ literæ omiſſæ index, vetuſtate ſine dubio evanuit.

3, 23. Pro ᚿᚮᚪᚴᚿᚿᚹᚪᛁ quid ſi legeris ᚿᛊ ᚪᛒᚪᚿᚴᚹᚪᛁ. non multum diſtat, & apprime quadrat in locum.

4, 7. Not. (*b*). Adde ex Bedæ V, 5. Ða ꝼanȝ he oꝑatıonem oꝼeꝛ hıne. *dixitque orationem.*

4, 23. *Semper* ᚪᚿᚮᛐᚷ. *Utique* mallem.

5, 24. ᚢᚪᚹ eſt *aiebat.*

5, 36. ᚪᚮᛐᚪᚿᚴᚿᛁᛞ eſt Paſſivæ formæ. Legit ergo κέζεται, nullo conſentiente MS.

5, 39. Pro ᚮᚪᛁᚴᚿᚷᛁ legendum puto ᚮᚪᛁᚴᚿᛁ.

6, 9. Diſtinctionem pone poſt ⊙ᚪ. non poſt ᛁᛉᛦᛁᛊ. & verte, *interrogabo vos quiddam, fas* &c.

6, 44. ᛐᚴᚿᛞᚪᚿᛞᚪᚪ, niſi me fallunt omnia, ponitur pro ᛐᚴᚿᛚᚪᚿ-ᛞᚪᚪ. à τρυγᾶν, *vindemiare.* Nam prius verbum locum heic habere non poteſt.

Luc. 7, 2. ϚϒΠΛΤϪ. Bed. V, 6. ic pæꝛ ȝeꝛpolten. *moribundus eram.*

8, 17. ϚϒЄSΠΠΨΛΜΜϪ. Forſan ϚϒЄΚΠΠΨΛΜΜϪ pro ϚϒΙΚΠΠ-ΨΛΜΜϪ à ϚϒΙΚΠΠΨS. φανερός.

8, 23. *Navigarent.* Rectius fortaſſe *remigrarent.* vide Joh. 6, 19.

8, 42. Legerim ϒΙΝΤΚΙϒЄ.

8, 56. *Interdixit* ƀΛΠΚϐΛΠϪ. Ego maluiſſem dicere, *Præcepit*, quemadmodum verſ. 25 hujus capitis, & infra 9, 21 vox ea transfertur. Similitudine vocum in eo ſenſu hodieque uſurpatarum decipi videtur reverendiſſimus Benzelius. Alibi etiam pro *Interdixit* ſubſtitui *Præcepit*, quod mihi videtur eſſe vera & genuina vocis ſignificatio.

9, 3. *Baculos* ϒΛΛΠΝS. Huc fortaſſe ſpectant Cambro-Brit. guialen, & Armor. gualen, guialen, quibus virga denominatur.

9, 13. *Penes* ΗΙΝϪΛΚ. Hickeſius p. 191. ex Harmonia Cotton. ȝaf it unᵬer them if iunȝron. *Diſtribuit inter diſcipulos ſuos:* hinc Belg. **onder.**

10, 10. *Plateas* ƀΛΠΚΛϪΛΠΚϢΛ. *Foredoor*, niſi me fallit memoria, eodem ſenſu adhuc apud Damnonios.

16, 8. *Prudentiores* ƀΚϪϪΖΛΝS. Gloſſarium habet ƀΚϪϪΛΖΛΝS. ſed perinde eſt.

17, 7. Adſcribe SΛ —— CCI.

18, 6. *Extremum.* ΠΝϪ ΛΝϪΙ εἰς τέλος. Nota quam preſſe ſequitur Græcum codicem.

18, 9. Τὰς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ΨΛΙЄΙ SΙΛϐΛΝS ΤΚΛΠΛΙϪЄϪΠΝ SIS. ЄΙ. quæ ſic vertas, *qui ſibi ipſis perſuadebant, ut* &c. Omiſit Præp. ἐφ'. vide Matth. 27, 43. Hinc liquido patet variaſſe noſtrum lectionem Marci 10, 24. quam omnes codices tam impreſſi quam MS. habent.

19, 11. Lege disjunctim ΛΤ ΓΛhΛΠSϢΝϪΛΜ.

20, 32. *Noviſſime.* SΠЄϪΙSΤΛ eſt *Noviſſima.* Legit itaque ἐσχάτη.

20, 25. *Alterum ævum*, rectius *illud ævum.*

Joh. 6. 6. SΙΛϐΛ ϒΙSSΛ ΨΛΤΛ hΛΙϐΛΙϪΛ ΤΛΠϢΛΝ. *He himſelf knew* (vett. *wiſt*) *that which he had to do.* Suec. *han wiſte wel, hwad han wille göra.* verſ. 9. ΪST ΛΙΝS hЄΚ. SΛЄΙ hΛϐΛΙΨ (Є) ƀΙΜƀ hΛΛΙϐΛΝS ϐΛΚЄΙZΛΝS ϢΛh (ϐ) ΤϒΛΝS ƀΙSΚΛΝS. ΛΚЄΙ ΨΛΤΛ ΟΛ ΪST ϪΝ SϒΛ ΜΛΝΛΓΛΙΜ. *There is one here, who hath five barley loaves and two fishes, but that what is it for ſo many?* Suec. *Här är en. ſom haſwer fem biuggbrod, och twå fiskar, men hwad förſlår thet ibland ſå monga?* Sic cap. 11, 10. ΛƀΛΚ ΨΛΤΛ ЦΙΨΙΨ ϪΝ ΪΜ. ΛΛZΛ-ΚΠS ƀΚΙϢΧΝϪS ΠΝSΛΚ ΓΛSΛΙZΛЄΠ. ΛΚЄΙ ΓΛΓΓΛΜ ЄΙ ΠSϒΛΚϢΛΝ ΪΝΛ. *After that, he ſaith to them, Lazarus our friend ſleepeth;*

eth; *but let us go*, (vett. *gang*) *that I may awake him*. Suec. *ſedan ſade han til them: Lazarus wår wen ſofwer: men jag går at upweckia honom af ſömnen.* verſ. 2. ΨIZXZEI ΒRXΨAR ΛΛZΛRNS SINKS ΥΛS. ÏNSΛNΔIΔEΔNN ΨΛN ΨXS SΥISTERGNS ÏS ΔN ÏMMΛ—SX SINKEI NIST ΔN ΔΛNΨΛN. *whoſe brother Lazarus was ſick, then ſent his ſiſters to him — This ſickneſs is not unto death.* Suec. *hwilkens broder Lazarus låg ſiuk. Tå ſende hans ſyſtrar til honom — Thenne ſiukdomen är icke til dodz.* Joh. 6, 29. ΨΛT ÏST ΥΛNKSTΥ ΓXΨS. *That is the work of God*, or *God's work.* Suec. *Thet är Gudz werk.*

Joh. 6, 71. SΛ hΛΒΛIΔΛ ÏNΛ ΓΛΛEΥGΛN. Similis loquendi formula frequens apud Anglo-Saxones. Ðe ic ꝺo ꝺþincenne hæbbe. Matth. 20, 22. Ic hæbbe on ƿulluhꝺe beon ȝeƿulloꝺ. Luc. 12, 50. ƿ ȝe ꝺo ȝeaþþenne hæbbon. Exod. 16, 23.

7, 6. *Audenter* ΒΛΛΨΛΒΛ. Adjectivum eſt ΒΛΛΨΛ, nomen Alarico ob audaciam virtutis, ut Jornandes habet, inditum. Vide pag. 26.

8, 54. *Nihil.* NIΥΛIhTS eſt *nulla.* Legit igitur οὐδμία, quam lectionem nulli agnoſcunt codd. MS.

10, 41, *Vera ſunt.* SNNGΛ ΥΛS. *veritas erat.* Abſtractum pro Concreto, quod alibi obſervatum.

11, 4. Pro ÏS lege ÏΛISNS.

11, 21. NIΨΛN legerem diviſe, ut & com. 32. ΨΛN enim exprimit Græcam particulam ἄν.

11, 38. STΛINΛ NEΛRΛΛΓIΔΛ ΥΛS. *Lapidi ſuperimpoſita erat*, ſed eodem recidit.

11, 40. MΛNΛΓΛI UEMNN ΛT ÏMMΛ. *Many came at him*, ut Damnonii mei dixerint, quibus ſolenne eſt *at* pro *to* uſurpare, & vice verſa. vide Marci 9, 14, 20. 11, 7, 13. 15, 1. Joh. 12, 12.

14, 2. Not. (*c*). Recte ſe habent Gothica. Ellipſin ſupplevit Interpres. ΛIΨΨΛN autem potentiali ἂν reſpondet.

14, 17. *Spiritum veritatis.* ΛhMΛ SNNGXS. Gothus noſter τὸ πνεῦμα pro Nominativo caſu accipit. Mallem legere ΛhMΛN. Linea, ut mihi videtur, ſuperinducta evanuit.

18, 3. *Evenerant* UEMNN. Mallem *ventura erant.*

ERRA-

ERRATA.

Pag. 4. n. l. 1. aſpicit. p. 25. l. ult. ϹΛh ΛIBΛIΨ. p. 31. l. 10. dele punctum poſt ϒΛTINS. p. 34. l. 5. KNNI. p. 35. l. 4. ϒΛNKΨΛNXS. p. 50. n. l. 1. ΓΛSΛΓΓU. p. 85. n. l. 6. hΛIΨNΛNS. p. 97. n. l. 8. ἐάσει. p. 101. l. 8. quia. p. 104. marg. pro ϗ ſcr. ϗ. p. 106. n. l. 8. πποθόπας. p. 112. n. 10. ἱερυσαλήμ. p. 118. l. 2. reſpondete. p. 119. n. l. 16. mediæ Lat. p. 134. l. 13. ϒΛIT ïS. p. 137. l. 3. ⊙ΛKϹX. p. 141. n. l. pen. 27, 49. p. 142. l. 6. miniſtraverant. p. 148. n. l. 3. πὸς. p. 150. l. 5. Domino. p. 158. n. l. 14. ΛΓIS. p. 160. n. 6. mideſerd. p. 161. l. 2. ïNKIΛΨXN. l. 15. hIMMΛ ΔΛΓΛ. p. 174. n. l. pen. ſequantur. p. 196. n. l. 12. ſchemate. p. 207. verſ. 11. appone ϹZ — LXVII. n. l. 11. ⊙IΛFTKϹXM. p. 208. n. l. ult. ἔπεμψεν. p. 212. 6. ἀμφετωλῶν. 7. FKΛϒΛNKhTΛIZX. 252. l. 12. NSΛΛΓϹIΨ. n. l. 1. πελῶναι. p. 255. n. l. pen. vox. p. 260. l. 11. ΛIΨΨΛN. l. 13. FΛIhNΨKΛIhNΛ. p. 279. 7. ΛTϒΛNΔIΔΛ SIK. 280. l. 8. ΓΛϒΛNKhTΛ. 292. l. 4. ΓΛ ΨΛN ΛΛNBIΔϵΔϵIΨ. n. l. 2. ϒKXhϹΛN. p. 296. l. 4. dele ἶδει vel. p. 300. l. 2. dico vobis. p. 305. l. 5. אי׳ש. l. 11. tranſtuleris. p. 306. n. 6. quod inter. p. 316. l. 6. Abrahamus eſt. p. 327. n. l. 2. hΛNSϹΛN. p. 329. n. l. pen. ἀπ' ἐμαυτὲ. p. 343. l. 2. hoc. p. 351. n. l. pen. ἐδέξασεν. p. 355. n. l. 6. modo. p. 358. n. l. 4. ἀχ. p. 360. n. l. 1. γένηθε.

PRÆF. &c.

Pag. 6. l. 35. jacentium. p. 8. l. 4. epiſcopo ver. p. 9. l. pen. ſua. p. 15. l. 9. poſt Severo adde mortuo. l. 15. κώμης. p. 22. l. 9. uberior. p. 26. l. 17. pepigiſſe. p. 31. l. 9. σύγχεσιον. l. 35. c. 37. p. 32. l. ult. longe dev. p. 33. 10, 11. μεταβαλὼν — λόγια. p. 34 9. c. 37. — ἐκείνα. l. 29. οὐκ. p. 35. l. 3. ſuam maxime. p. 38. l. 10. impreſſa. p. 44. l. 4. ſyncopen. l. 32. Fœminina. p. 45. l. 5. quorundam.

EVANGELIUM
SECUNDUM
MATTHÆUM.

* * * * Superiora deſunt. ΑΚ ΑΝΑ ΑΠΚΑΓΝΑ-STΑΨΑΝ. 15.
ϚΑΗ ΑΙΠΓΕΙΨ ΑΑΑΑΙΜ ΨΑΙΜ ΪΝ ΨΑΜΜΑ ΚΑΖΝΑ: SΥΑ 16.
ΑΙΠΗΤϚΑΙ ΑΙΠΗΑΨ ΪΖΥΑΚ ΪΝ ΑΝΑΥΑΙΚΨϚΑ ΜΑΝΝΕ. ΕΙ
ΓΑSΑΙΘΑΙΝΑ ΪΖΥΑΚΑ ΓΧΑΑ ΥΑΠΚSΤΥΑ. ϚΑΗ ΗΑΠΗ-
ϚΑΙΝΑ ΑΤΤΑΝ ΪΖΥΑΚΑΝΑ ΨΑΝΑ ΪΝ ΗΙΜΙΝΑΜ: ΝΙ ΗΠΓ- 17. ΑΓ.
ϚΑΙΨ ΕΙ ΝΙ ΨΕΜϚΑΠ ΓΑΤΑΙΚΑΝ ΥΙΤΧΨ ΑΙΨΨΑΠ ΠΚΑΠ-

Sed ſuper candelabrum (*a*) & lucet omnibus, qui in illa do- Cap. 5. v. 15.
mo. Sic luceat lux veſtra in conſpectu hominum, ut videant ve- 16.
ſtra bona opera & glorificent patrem veſtrum, illum in cœlis.
Ne putate quod venerim (*b*) diſſolvere legem aut prophetas, non 17. XXXIII.

(*a*) *Sed ſuper candelabrum* ΑΚ ΑΝΑ ΑΠΚΑΓΝΑSTΑΨΑΝ. Sic MS. utrumque tamen recte ſe habet; nam ΑΝΑ, & tertium & quartum caſum regit, ſicut ἐπὶ eadem ſignificatione apud Græcos.

(*b*) *Diſſolvere legem* ΓΑΤΑΙΚΑΝ ΥΙΤΧΨ. Proprie foret *diſrumpere, diſcindere, deſtruere legem*, nam de templi deſtructione utitur quoque Gothus noſter hoc vocabulo *Marci* 14, 58. 15, 29. Prudentius, *reſolvere*, ſed metro id requirente καθῆκε. IX. 103. *Poſt, ut occaſum reſolvit.* i. e. mortem deſtruxit. Latinius diceres *abrogare* legem, vel *antiquare*, vel etiam *obrogare* legi, i. e. legis infirmandæ cauſſâ aliam ferre. Τῷ καταλῦσαι opponitur hoc loco τοῦ πληρῶσαι i. e. βεβαιῶσαι. *Philo de* LL. Spec. p. 805. e. ὑπομένει γὰρ ἀνὸ ἑτέραν ἑτέρα μηδεμίαν ἔχοντα κοινωνίαν, ἀλλὰ τοῖς ἴδιοις ἀπρεπήμενα, καταλυόντων νόμων ἐστὶν, ὁ βεβαιούντων, *nam id agere, ut qui puniuntur, luant pœnas à delicto diverſas, atque nullatenus convenientes, non eſt ſtabilientis leges ſed diſſolventis.*

ƛƌ. 18. ƀЄTNNS· NI UƛM ГƛTƛIRƛN ƛK NSƀNƛƛGƛN: ƛMЄN
ƛNK UIΨƛ ÏZVIS· NNƌ ΨƛTЄI NSƛЄIΨIΨ hIMINS GƛH
ƛIRΨƛ· GRTƛ ƛINS ƛIΨΨƛN ƛINS STKIKS NI NSƛЄIΨIΨ
ƛЄ. 19. ƛƀ VITRƌƛ· NNTЄ ƛƛƛƛ ГƛVƛIRΨIΨ: ÏΨ SƛЄI NN Гƛ-
TƛIRIΨ ƛINƛ ƛNƛƀNSNЄ ΨIZR MINNISTRNR· GƛH ƛƛIS-
GƛI SVƛ MƛNS· SƛH MINNISTƛ hƛITƛƌƛ ÏN ΨINƌƛN-
ГƛRƌGƛI hIMINЄ· ÏΨ SƛЄI TƛNGIΨ GƛH ƛƛISGƛI SVƛ·
20. SƛH MIKIƛS hƛITƛƌƛ ÏN ΨINƌƛNГƛRƌGƛI hIMINЄ: UI-
Ψƛ ƛNK ÏZVIS· ΨƛTЄI NIƀƛI MƛNƛГIZR VƛIRΨIΨ ÏZ-
VƛRƛIZRS ГƛRƛIhTЄINS· ΨƛN ΨIZЄ ƀRKƛRGЄ GƛH
ƀƛRЄISƛIЄ· NIΨƛN UIMIΨ ÏN ΨINƌƛNГƛRƌGƛI hIMINЄ:
21. hƛNSIƌЄƌNΨ ΨƛTЄI UIΨƛN ÏST ΨƛIM ƛIKIZƛM· NI
MƛNKΨRGƛIS· ÏΨ SƛЄI MƛNKΨRЄIΨ· SKNƛƛ VƛIRΨIΨ
22. STƛNƛI· ƛΨΨƛN ÏK UIΨƛ ÏZVIS· ΨƛTЄI ΘƛZNh MR-
ƌƛГS ƀRRΨR SЄINƛMMƛ SVƛRЄ· SKNƛƛ VƛIRΨIΨ
STƛNƛI· ÏΨ SƛЄI UIΨIΨ ƀRRΨR SЄINƛMMƛ· RƛKƛ·

XXXIV. 18. veni diſſolvere ſed adimplere. Amen quippe dico vobis, quoad
tranſibit cœlum & terra, jota unum aut una lineola non tranſibit
XXXV. 19. è lege donec omnia fiant. Quiſquis itaque diſſolvit unum man-
datorum horuncce minimorum, & docuerit ſic homines, hic mini-
mus vocabitur in regno cœlorum, ſed quiſquis facit & docuerit ſic,
20. hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Dico etiam vobis, quod
niſi abundantior fuerit (*a*) veſtra juſtitia quam Scribarum & Phari-
21. ſæorum, nequaquam venietis in regnum cœlorum. Audiviſtis quod
dictum eſt antiquis: ne occidas, quiſquis vero occidit, reus erit
22. judicio. Sed ego dico vobis, quod quicunque iraſcitur fratri ſuo
temere (*b*), reus erit judicio: qui vero dicit fratri ſuo, raka, reus

---

(*a*) *Veſtra juſtitia.* Secundum verba: *niſi abundantius fuerit veſtræ juſtitiæ.* eſt enim ÏZVƛRƛIZRS ГƛRƛIhTЄINS, caſus ſecundus, ſingul.

(*b*) *Temere.* Legit ergo cum quibuſdam vetuſtiſſimis patrum, & *Syriaca* verſione,

ſkn∧∧ γ∧ikφiφ r∧unmφ∧i. ∧φφ∧n s∧ei uiφiφ. ∂γ∧-
∧∧. skn∧∧ γ∧ikφiφ ïn r∧i∧innn∧n þnnins: g∧b∧i 23.
nn b∧ik∧is ∧ib ψein ∂n hnnsl∧stl∂∧. g∧h g∧i-
n∧k r∧mnneis ψ∧tei brψ∧k ψeins h∧b∧iφ ⊙∧ bi
ψnk. ∧þ∧et g∧in∧k ψ ribl ψeinl ïn ∧n∂γ∧ikφ- 24.
g∧ hnnsl∧stl∂is. g∧h r∧rr þ∧nkφis r∧sibgn
brψk ψeinl∧mm∧. g∧h bi ψe ∧trr∧rr∧n∂s ∧t-
b∧ik ψ ribl ψeinl: sig∧is γ∧il∧hnrg∧n∂s ∧n- 25. ∧u.
∂∧stl∧nïn ψeinl∧mm∧ snr∧ntχ. nn∂ ψ∧tei ïs ïn
γirl miφ ïmm∧. ïb∧i ⊙∧n ∧trib∧i ψnk s∧ ∧n∂∧-
stl∧n∧ stl∧nïn. g∧h s∧ stl∧n∧ ψnk ∧trib∧i ∧n∂-
b∧htl. g∧h ïn k∧kk∧k∧ r∧∧∧rg∧z∧: ∧men uiψ∧ 26.
ψns. ni nsr∧rtis g∧inψkχ. nnte nsribis ψ∧n∧ min-

erit (*a*) ſynagogæ: ſed quicunque dicit, fatue, reus erit gehennæ ignis. Si ergo tuleris munus tuum ad altare (*b*), & illic memineris 23. quod frater tuus habet aliquid contra te, relinque illic munus tuum 24. in conſpectu altaris, & vade prius reconciliatum fratri tuo, & tunc accedens offer munus tuum. Eſto benevolus adverſario tuo cito, 25.XXXVI. dum es in via cum eo, ne quando tradat te adverſarius judici, & judex te tradat miniſtro, & in carcerem conjiciaris. Amen 26. dico tibi: non exibis illinc uſque dum reddis minimum quadran-

---

ſione, ut ceteras taceam, εἰκῆ. Et ſi quomodolibet conſiderata ira in crimine, cur Deo ſanctiſſimo tribueretur? cur manſuetiſſimo Salvatori *Marci* 3, 5? ΣΥΛΕ non aliter quam *temere* ſive *in vanum* verti poſſe diſcimus ex *Marci* 7, 7.

(*a*) *Synagogæ.* Sic, quoties Græcam non retinet, id eſt voce ΓΛUNMΦS, transfert vocabulum συναγωγῆς, non itaque potui heic aliter vertere, præſertim quia συνέδρια à noſtro redditur ΓΛÞ∧NKΔS *Marci* 14, 55. 15, 1. In Synagogis autem jura etiam exercita fuiſſe, & pœnas, ſaltem minores, inflictas aliunde notum, vide quæ viri docti ad *Matth.* 10, 17 copioſe annotârunt.

(*b*) *Ad altare* ∂n hnnsl∧stl∂∧. Reſtituimus ex MS. non enim hnnsl∧stl∧ψS Fœminini eſt generis.

(*a*) *Qui.*

ΛΖ. 27. ΝΙSΤΛΝ ΚΙΝΤΗ: hΛΝSΙΔЄΔΝΨ ΨΛΤЄΙ ΔΙΨΛΝ ΪST. ΝΙ
28. hΧΚΙΝΧS. ΛΦΨΛΝ ΪΚ ΔΙΨΛ ΪΖΥΙS. ΨΛΤЄΙ ΘΛΖΝh SΛЄΙ
SΛΙΘΙΨ ΔΙΝΧΝ ΔΝ ΛΝSΤΧΝ ΪΖΧS. GΝ ΓΛhΧΚΙΝΧΔΛ ΪΖΛΙ
29. ΪΝ hΛΙΚΤΙΝ SЄΙΝΛΜΜΛ: ΪΨ GΛΒΛΙ ΛΝΓΧ ΨЄΙΝ ΨΛΤΛ
ΤΛΙhSΥΧ ΜΛΚΖGΛΙ ΨΝΚ. ΝSSΤΛΓΓ ΪΤΛ. GΛh ΥΛΙΚΠ
ΛΕ ΨΝS. ΒΛΤΙΖΧ ΪST ΛΝΚ ΨΝS ЄΙ ΕΚΛΩΙSΤΝΛΙ ΛΙΝS
ΛΙΨΙΥЄ ΨЄΙΝΛΙΖЄ. GΛh ΝΙ ΛΛΛΤΛ ΛЄΙΚ ΨЄΙΝ ΓΛ-
30. ΔΚΙΝSΛΙ ΪΝ ΓΛΙΛΙΝΝΛΝ: GΛh GΛΒΛΙ ΤΛΙhSΥΧ ΨЄΙΝΛ
hΛΝΔΝS ΜΛΚΖGΛΙ ΨΝΚ. ΛΕΜΛΙΤ ΨΧ GΛh ΥΛΙΚΠ ΛΕ
ΨΝS. ΒΛΤΙΖΧ ΪST ΛΝΚ ΨΝS ЄΙ ΕΚΛΩΙSΤΝΛΙ ΛΙΝS ΛΙ-
ΨΙΥЄ ΨЄΙΝΛΙΖЄ. GΛh ΝΙ ΛΛΛΤΛ ΛЄΙΚ ΨЄΙΝ ΓΛΔΚΙΝ-
31. SΛΙ ΪΝ ΓΛΙΛΙΝΝΛΝ: ΔΙΨΛΝΝh ΨΛΝ ΪST ΨΛΤЄΙ ΘΛ-
ΖΝh SΛЄΙ ΛΕΛЄΤΛΙ ΔЄΝ. ΓΙΒΛΙ ΪΖΛΙ ΛΕSΤΛSSΛΙS ΒΧ-

XXXVII. tem. Audiviſtis quod dictum eſt: non mœchaberis. Sed ego dico
27. vobis, quod (*a*) quicunque aſpicit mulierem ad concupiſcendum eam,
28. jam mœchatus eſt eam in corde ſuo. Si vero oculus tuus dexter (*b*)
29. ſcandalizet te, erue eum, & abjice abs te, (*c*) melius eſt enim tibi ut
pereat unum membrorum tuorum, & non totum corpus tuum proci-
30. dat in gehennam. Et ſi dextra tua manus ſcandalizet te, abſcinde
eam, & abjice abs te, melius eſt enim tibi ut pereat unum membro-
31. rum tuorum, & non totum corpus tuum procidat in gehennam. Di-
ctum autem eſt quod quicunque dimittat (*d*) uxorem, det ei repudii

---

(*a*) *Quicunque aſpice.* Cogitationes tranſgreſſionis graviores ſunt tranſgreſſione ipſa. *Maimonides* More III. cap. 8. p. 348. Buxt. confer *Macarium* Homil. XXVI. p. 346.

(*b*) *Oculus tuus dexter.* ΛΝΓΧ ΨЄΙΝ ΨΛΤΛ ΤΛΙhSΥΧ. Sic re. & e MS.

(*c*) *Melius eſt.* *Seneca* Ep. 51. fine *Projice quæcunque cor tuum laniant, quæ ſi aliter extrahi nequirent, cor ipſum cum illis revellendum erat. Voluptates præcipue exturba, & inviſiſſimas habe, latronum more, quos Philetas Ægyptii vocant.*

(*d*) Non legit ἀϖτᾶ.

(*a*) *Pror-*

ʀχs. ïψ ïk uiψλ ïzyis. ψλtei ⊙λznh sλei λɛλetiψ 32.
uen seinλ. ïnnh ɛλikinλ kλλkinλssλns. tλngiψ
ψχ hχkinχn. gλh sλ ïzɛ λɛsλtiλλ λinrλiψ. hχki-
nχψ: λɛtkλ hλnsiλɛλnψ ψλtei uiψλn ïst ψλim 33.
λikizλm. nin ɛλksyλkλis. ïψ nsribλis ɛλnin λi-
ψλns ψeinλns. λψψλn ïk uiψλ ïzyis. ni syλkλn 34.
λλλis. ni bi himinλ. nnte stχλs ïst rχψs. nih bi 35.
λikψλi. nnte ɛχtnbλnkλ ïst ɛχtiyɛ ïs. nih bi ïλi-
knsλnλymλi. nnte bλnkrs ïst ψis mikiλins ψinλλ-
nis: nih bi hλnbiλλ ψeinλmmλ syλkλis. nnte ni 36.
mλrt λin tλrλ ⊙eit λiψψλn syλkt rλtλngλn.
sigλi ψλn yλnkλ ïzyλk. gλ. gλ. ne. ne. ïψ ψλtλ 37.
mλnλrizχ ψλim. ns ψλmmλ nbiλin ïst: hλnsiλɛ- 38.
λnψ ψλtei uiψλn ïst. λnrχ nnλ λnrin. gλh tnn-

librum; ſed ego dico vobis, quod quicunque dimittit uxorem ſuam, 32.
ſine culpa fornicationis, facit eam mœchari, & qui dimiſſam du-
xerit, mœchatur. Iterum audiviſtis quod dictum eſt antiquis, ne 33.
pejeres, ſed reddas Domino juramenta tua; ſed ego dico vobis, 34.
(*a*) prorſus non jurare, nec per cœlum, quia ſolium eſt Dei, neque 35.
per terram, quia ſcabellum eſt pedum ejus, neque per Hieroſoly-
mam, quia urbs eſt magni regis: neque per caput tuum jures, quia 36.
non potes unum capillum album vel nigrum facere. Sit autem ſer- 37.
mo veſter, Sic, Sic, Non, Non; nam abundantius his, à (*b*) malo
eſt. Audiviſtis quod dictum eſt: oculum pro oculo, & dentem 38.

(*a*) *Prorſus non jurare.* Quintilianus Inſtit. IX. cap. 2. p. 531. Obr. *In totum jurare, niſi ubi neceſſe eſt, gravi viro parum convenit.*

(*b*) *Malo.* ns ψλmmλ nbiλin. Auctorem mali intelligit non ipſum malum, alioquin dixiſſet ns ψλmmλ nbiλλmmλ, hæc enim generis Neutr. terminatio.

39. ψn nnλ tnnψλn. ïψ ïk uiψλ ïzyis. ni λnλstλndλn
λh. λλλis ψλmmλ nnsɛλgin: λk gλbλi ⊙λs ψnk stλn-
tλi bi tλihsyxn ψɛinλ kinnn. yλndɛi ïmmλ gλh
40. ψx λnψλkλ gλh ψλmmλ yilgλndin miψ ψns stλnλ
gλh nλidλ ψɛinλ nimλn. λɛlɛt ïmmλ gλh yλst-
λψ. 41. gλ: gλh gλbλi ⊙λs ψnk λnλnλnψgλi kλstλ λi-
42. nλ. rλrrλis miψ ïmmλ tyxs: ψλmmλ bidgλndin
ψnk ribλis. gλh ψλmmλ yilgλndin λɛ ψns λɛi⊙λn
43. sis ni nsyλndgλis: hλnsidɛdnψ ψλtɛi uiψλn ïst.
ɛkigxs nɛ⊙nndgλn ψɛinλnλ. gλh ɛiλis ɛiλnd ψɛi-
M. 44. nλnλ. λψψλn ïk uiψλ ïzyis. ɛkigxψ ɛigλnds ïzyλ-
kλns. ψinψgλiψ ψλns ykikλndλns ïzyis. yλilλ-
tλngλiψ ψλim hλtgλndλm ïzyis. gλh bidgλiψ bi
45. ψλns nsψkintλndλns ïzyis. ɛi yλikψλiψ snngns
λttins ïzyλkis ψis ïn himinλm. nntɛ snnnxn sɛi-

39. pro dente; ſed ego dico vobis, prorſus non reſiſtendum *homini im-*
XXXVIII. probo; verum ſi quis te percuſſerit in dextram tuam maxillam, obver-
40. te ei & alteram, & volenti tecum lite contendere, & tunicam tuam
XXXIX. 41. capere, dimitte ei etiam pallium. Et ſi quis te angariaverit milliare
42. unum (*a*), vadas cum illo duo. Roganti te des, & volenti à te mu-
43. tuare, ne avertas *faciem*. Audiviſtis quod dictum eſt: diliges pro-
XL. 44. ximum tuum, & odio habebis inimicum tuum; ſed ego dico vo-
bis, diligite inimicos veſtros, benedicite perſequentibus vos, be-
45. nefacite iis qui oderunt vos, & orate pro iis, qui vobis moleſti
ſunt, ut ſitis filii patris veſtri, illius in cœlis, quia ſolem ſuum oriri

---

(*a*) *Milliare unum* KASTA AINA, preſſe juxta *Græcum* μίλιον ἕν. Latinus, *mille paßus*. Eſt vero KASTA (Fœm.) proprie *Quies*, & hinc tropice *Locus quo curſor quieſcat*.

(*a*) Le-

ΝΛ ΠΚΚΛΝΝΘΙΨ ΛΝΛ ΠΒΙΛΛΝS ϬΛh ΓΧΔΛΝS. ϬΛh ΚΙΓ-
ΝΘΙΨ ΛΝΛ ΓΛΚΛΙhΤΛΝS ϬΛh ΛΝΛ ΪΝΨΙΝΔΛΝS: ϬΛΒΛΙ 46. ΜΛ.
ΛΠΚ ΕΚΙϬΧΨ ΨΛΝS ΕΚΙϬΧΝΔΛΝS ΪΖΥΙS ΛΙΝΛΝS. ΟΧ
ΜΙΖΔΧΝΧ hΛΒΛΙΨ. ΝΙΠ ϬΛh ΨΛΙ ΨΙΠΔΧ ΨΛΤΛ SΛΜΧ
ΤΛΠϬΛΝΔ. ϬΛh ϬΛΒΛΙ ΓΧΛΘΙΨ ΨΛΝS ΕΚΙϬΧΝΔS ΪΖ- 47.
ΥΛΚΛΝS ΨΛΤΛΙΝΘΙ. ΟΕ ΜΛΝΛΓΙΖΧ ΤΛΠϬΙΨ. ΝΙΠ ϬΛh
ΜΧΤΛΚϬΧS ΨΛΤΛ SΛΜΧ ΤΛΠϬΛΝΔ. SΙϬΛΙΨ ΝΠ ϬΠS 48.
ΕΠΛΛΛΤΧϬΛΙ. SΥΛ SΥΕ ΛΤΤΛ ΪΖΥΛΚ SΛ ΪΝ hΙΜΙΝΛΜ
ΕΠΛΛΛΤΧϬΙS ΪST: ΛΤSΛΙΟΙΨ ΛΚΜΛΙΧΝ ΪΖΥΛΚΛ ΝΙ 1. ΜΒ.
ΤΛΠϬΛΝ ΪΝ ΛΝΔΥΛΙΚΨϬΛ ΜΛΝΝΕ ΔΝ SΛΙΟΛΝ ΪΜ.
ΛΙΨΨΛΝ ΛΛΠΝ ΝΙ hΛΒΛΙΨ ΕΚΛΜ ΛΤΤΙΝ ΪΖΥΛΚΛΜΜΛ
ΨΛΜΜΛ ΪΝ hΙΜΙΝΛΜ: ΨΛΝ ΝΠ ΤΛΠϬΛΙS ΛΚΜΛΙΧΝ. ΝΙ 2.

facit ſuper malos & bonos, & pluit ſuper juſtos & (*a*) ſuper iniquos. Si enim diligitis amicos vobis (*b*) ſolos, quid mercedis habebitis? nonne & (*c*) gentes idem hoc faciunt. Et ſi ſalutatis (*d*) amicos veſtros ſolum, quid majus facitis? nonne etiam publicani idem hoc faciunt? Sitis ergo vos perfecti ſicut pater veſter, qui in cœlis, perfectus eſt. Attendite ne (*e*) eleemoſynam veſtram faciatis in conſpectu hominum, viſum eis, alioquin mercedem non habebitis à patre veſtro, qui in cœlis. Quum ergo feceris eleemoſynam, ne

46. XLI.

47.

48.

Cap. 6. 1. XLII.

2.

(*a*) Legit καὶ ἐπὶ ἀδίκους.

(*b*) *Solos.* Legit τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς μόνους, ubi quoque obſerves μόνως pro μόνον, quod optimis ſcriptoribus frequens.

(*c*) *Gentes* ΨΛΙ ΨΙΠΔΧ. Legit οἱ ἐθνικοί.

(*d*) *Amicos veſtros* ΨΛΝS ΕΚΙϬΧΝΔS. Legit τοὺς φίλους cum pleriſque & veterrimis codd. Eſt autem, ut hoc o.iter dicamus, ΕΚΙϬΧΝΔS pro ΕΚΙϬΧΝΔΛΝS.

(*e*) *Eleemoſynam* legit ergo ἐλεημοσύνην, licet cod. *Cantabr.* & *Latinus* δικαιοσύνην, *juſtitiam*, atque juſta eſt ſuſpicio nihil tamen aliud hac voce illum intellexiſſe quam *eleemoſynam* familiari Ebraiſmo. Certe, *Proverb.* 10, 2. δικαιοσύνη δὲ ῥύεται ἐκ θανάτου, ſed *Tobiæ* 12, 9. ἐλεημοσύνη γὰρ ἐκ θανάτου ῥύεται.

(*a*) *Pre-*

hANKNGAIS FANKA ΨNS. SΨA SΨE ΨAI AINTANS TAN-
GANA ÏN rAunMΨIM GAh ÏN rAKNNSIM. EI hAnh-
GAINAAN FKAM MANNAM: AMEN UIΨA ÏZΨIS. ANA-
3. NEMNN MIZAXN SEINA: ÏΨ ΨNK TANGANAAN AK-
MAIXN. NI ΥITI hAEIANMEI ΨEINA ⊙A TANGIΨ TAIh-
4. SΨX ΨEINA. EI SIGAI SX AKMAhAIKTIΨA ΨEINA ÏN
FNAhSNGA. GAh ATTA ΨEINS SAEI SAI⊙IΨ ÏN FNAhSN-
5. GA NSIBIΨ ΨNS ÏN BAIKhTEIN: GAh ΨAN BIAGAIΨ.
NI SIGAIΨ SΨA SΨE ΨAI AINTANS. NNTE FKIGXNA ÏN
rAunMΨIM GAh ΥAIhSTAM ΠAAΠGX STANAANAANS
BIAGAN. EI rANMGAINAAN MANNAM. AMEN UIΨA ÏZ-
6. ΥIS. ΨATEI hABANA MIZAXN SEINA: ÏΨ Ψn ΨAN BIA-
GAIS rATT ÏN hEΨGXN ΨEINA. GAh rAANKANAS
hANKAAI ΨEINAI. BIAEI AN ATTIN ΨEINAMMA ΨAM-
MA ÏN FNAhSNGA. GAh ATTA ΨEINS SAEI SAI⊙IΨ ÏN
MT. 7. FNAhSNGA NSIBIΨ ΨNS ÏN BAIKhTEIN: BIAGANAANS

tuba canas ante te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynagogis & in vicis, ut honorentur ab hominibus. Amen dico vobis, acceperunt mer-
3. cedem ſuam. Te vero faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra tua
4. quid facit dextra tua, ut ſit eleemoſyna tua in abſcondito, & pater
5. tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi in manifeſto. Et quum (*a*) precamini, ne ſitis ſicut hypocritæ, quia amant in ſynagogis & angulis platearum ſtantes precari ut appareant hominibus. Amen
6. dico vobis, habent mercedem ſuam. Tu itaque quum precaris ito in tugurium tuum, & claudens oſtium tuum precare ad patrem tuum, qui in abſcondito, & pater tuus, qui videt in abſ-
XLIII. 7. condito, reddet tibi (*b*) in manifeſto. Precantes autem ne ſitis

---

(*a*) *Precamini.* Legit ergo, ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε & ſic *Latinus.*

(*b*) *In manifeſto.* Abſunt à *Vulgata* & Patribus Latinis atque, ut ait Franciſcus Lucas, *in ſolis leguntur libris Græcis.*

(*a*) *Ut*

ΠΨΨΛΝ ΝΙ ƀΙΛΠΥΛΠΚΑGΛΙΨ. SΥΛ SΥΕ ΨΛΙ ΨΙΠΔΧ. ΨΠΓ-
ΚΕΙΨ ΪΜ ΛΠΚ ΕΙ ΪΝ ƀΙΛΠΥΛΠΚΑΕΙΝ SΕΙΝΛΙ ΛΝΔΗΛΝS-
GΛΙΝΔΛΝ. ΝΙ ΓΛΛΕΙΚΧΨ ΝΝ ΨΛΙΜ. ΥΛΙΤ ΛΠΚ ΛΤΤΛ 8.
ΪΖΥΛΚ ΨΙΖΕΙ GΝS ΨΛΝΚƀΝΨ ƀΛΝΚΨΙΖΕΙ GΝS ƀΙΔGΛΙΨ
ΪΝΛ: SΥΛ ΝΝ ƀΙΔGΛΙΨ GΝS: ΛΤΤΛ ΠΝSΛΚ ΨΝ ΪΝ ΗΙ- 9. Mδ.
ΜΙΝΛΜ: ΥΕΙΗΝΛΙ ΝΛΜΧ ΨΕΙΝ: ΩΙΜΛΙ ΨΙΝΔΙΝΛSSΝS 10.
ΨΕΙΝS: ΥΛΙΚΨΛΙ ΥΙΛGΛ ΨΕΙΝS. SΥΕ ΪΝ ΗΙΜΙΝΛ GΛΗ
ΛΝΛ ΛΙΚΨΛΙ: ΗΛΛΙƀ ΠΝSΛΚΛΝΛ ΨΛΝΛ SΙΝΤΕΙΝΛΝ ΓΙƀ 11.
ΠΝS ΗΙΜΜΛΔΛΓΛ: GΛΗ ΛƀΛΕΤ ΠΝS ΨΛΤΕΙ SΚΠΛΛΝS 12.
SΙGΛΙΜΛ. SΥΛ SΥΕ GΛΗ ΥΕΙS ΛƀΛΕΤΛΜ ΨΛΙΜ SΚΠΛΛΜ
ΠΝSΛΚΛΙΜ: GΛΗ ΝΙ ƀΚΙΓΓΛΙS ΠΝS ΪΝ ƀΚΛΙSΤΠƀΝGΛΙ: 13.
ΛΚ ΛΛΝSΕΙ ΠΝS Λƀ ΨΛΜΜΛ ΠƀΙΛΙΝ: ΠΝΤΕ ΨΕΙΝΛ ΪST

multiloqui ſicut gentes, videtur enim illis quod in multiloquio ſuo exaudiantur. ne itaque illis aſſimilemini, novit enim pater veſter 8.
qua *re* vos indigetis antequam precamini eum. Sic itaque precamini vos: Pater noſter tu in cœlis ſanctificetur nomen tuum, veniat 9.
regnum tuum, fiat voluntas tua (*a*) ut in cœlo etiam ſuper terra, panem noſtrum (*b*) perpetuum da nobis hodie, & remitte nobis quòd debitores ſumus, ſicut etiam nos remittimus debitoribus noſtris, & ne ducas nos in tentationem, ſed libera nos (*c*) à malo, (*d*) quia tuum eſt XLIV. 10. 11. 12. 13.

(*a*) *Ut in cœlo* &c. vide *Macarium* Homil. III. initio.

(*b*) *Perpetuum*, vide *Fr. Junium* Gloſſario, & *Mareſchallum* Obſervationibus, plures non memorabo, nec numerum caperet modus, quem in hiſce notulis mihi præſcripſi, unum tamen nominabo illuſtrem, & multæ tam doctrinæ quam prudentiæ civilis gloria celebrem virum *Johannem Olivekranzium* noſtratem in *Explicatione Compendiaria Precationis Dominicæ* Amſtelodami ἀνωνύμως edita, anno 1691.

(*c*) *A malo.* i. e. à diabolo, vide ſupra ad cap. 5, 37.

(*d*) *Quia tuum eſt.* vide quæ diligentiſſime congeſſit *Johannes Alb. Bengelius* vir clariſ. in Variis Lectionibus, ad hunc locum. A Latinis codd. abeſt; non itaque eos ſequutus eſt noſter.

ψinδΛnrΛkδi· gΛh mΛhts· gΛh γnΛψns· ïn ΛiγIns·
14. ΛmEn: nntE gΛbΛi ΛþΛEtiψ mΛnnΛm missΛdEdIns
ïzE· ΛþΛEtiψ gΛh ïzγis ΛttΛ ïzγΛr sΛ nþΛr himi-
15. nΛm· ïψ gΛbΛi ni ΛþΛEtiψ mΛnnΛm missΛdEdIns
ïzE· niψΛn ΛttΛ ïzγΛr ΛþΛEtiψ missΛdEdIns ïz-
mE. 16. γΛrRs: ΛψψΛn bi ψE þΛstΛiψ· ni γΛikψΛiψ sγΛ sγE
ψΛi ΛintΛns rΛnkΛi· þkΛγΛkδgΛnδ Λnk Λnδ-
γΛikψgΛ seinΛ· Ei rΛsΛiΘΛinδΛn mΛnnΛm þΛstΛn-
δΛns: Λmen uiψΛ ïzγis· ψΛtEi ΛnδnEmnn mizδRn
17. seinΛ: ïψ ψn þΛstΛnδs sΛΛbR hΛnbiψ ψEin· gΛh
18. ΛnδgΛ ψEinΛ ψγΛh· Ei ni rΛsΛiΘΛizΛn mΛnnΛm
þΛstΛnδs· Λk ΛttIn ψEinΛmmΛ ψΛmmΛ ïn þnΛh-
snGΛ· gΛh ΛttΛ ψEins sΛEi sΛiΘiψ ïn þnΛhsnGΛ
19. nsribiψ ψns: ni hnzδgΛiψ ïzγis hnzδΛ ΛnΛ ΛikR-

14. regnum, & poteſtas, & gloria, in ſecula, Amen. Nam ſi remittitis hominibus peccata eorum, remittet etiam vobis pater veſter, qui
15. ſupra cœlos; ſed ſi non remittitis hominibus peccata eorum, neque
XLV. 16. pater veſter remittet peccata veſtra. Sed cum jejunatis, ne ſitis, ſicut hypocritæ, triſtes. (*a*) corrumpunt enim facies ſuas, ut videantur (*b*) hominibus jejunantes, amen dico vobis, acceperunt mercedem
17. ſuam; tu vero jejunans unge caput tuum, & faciem tuam lava, ut non
18. videaris hominibus jejunans, ſed patri tuo qui in abſcondito, & pater
19. tuus, qui videt in abſcondito reddet tibi. Non congerite vobis the-

---

(*a*) *Corrumpunt* þkΛγΛkδgΛnδ, ſic enim cum cod. MS. legendum, ex particula negativa þk & γΛkδΛn *cuſtodire*, nobis *Wärda*, adeo ut þkΛγΛkδΛn ſit *non cuſtodire*, i. e. corrumpere, perdere. Sic mox verſu 19. mΛΛR gΛh nidγΛ þkΛγΛkδEiψ, *ærugo & tinea corrumpit*, & v. 20. nih mΛΛR nih nidγΛ þkΛγΛkδEiψ, *nec ærugo neque tinea corrumpit.*

(*b*) *Ut videantur.* Recte MS. Ei rΛsΛiΘΛinδΛn.

(*a*) *Uni*

ψΛΙ. ψΛΚΕΙ ΜΛΛΧ ϚΛh ΝΙΔΥΛ ΕΚΛΥΛΚΔΕΙΨ. ϚΛh ψΛ-
ΚΕΙ ψΙΝΒΧS ΠΕΓΚΛΒΛΝΔ ϚΛh hΛΙΕΛΝΔ. ΪΨ hΝΖΔϚΛΙΨ 20. Mu.
ΪΖΥΙS hΝΖΔΛ ΪΝ hΙΜΙΝΛ. ψΛΚΕΙ ΝΙh ΜΛΛΧ ΝΙh ΝΙΔΥΛ
ΕΚΛΥΛΚΔΕΙΨ. ϚΛh ψΛΚΕΙ ψΙΝΒΧS ΝΙ ΠΕΓΚΛΒΛΝΔ ΝΙh 21.
STΙΛΛΝΔ: ψΛΚΕΙ ΛΝΚ ΪST hΝΖΔ ΪΖΥΛΚ. ψΛΚΠh ΪST
ϚΛh hΛΙΚΤΧ ΪΖΥΛΚ: ΛΝΚΛΚΝ ΛΕΙΚΙS ΪST ΛΝΓΧ. ϚΛ- 22. MZ.
ΒΛΙ ΝΠ ΛΝΓΧ ψΕΙΝ ΛΙΝΕΛΛΨ ΪST. ΛΛΛΛΤΛ ΛΕΙΚ ψΕΙΝ
ΛΙΠhΛΔΕΙΝ ΥΛΙΚΨΙΨ. ΪΨ ϚΛΒΛΙ ΛΝΓΧ ψΕΙΝ ΠΝSΕΛ ΪST. 23.
ΛΛΛΛΤΛ ΛΕΙΚ ψΕΙΝ ΚΙUΙΖΕΙΝ ΥΛΙΚΨΙΨ. ϚΛΒΛΙ ΝΠ ΛΙΠ-
hΛΨ ψΛΤΛ ΪΝ ψΠS ΚΙUΙΖ ΪST. ψΛΤΛ ΚΙUΙΖ ⊙ΛΝ ΕΙΛΠ:
ΝΙΜΛΝΝΛ ΜΛΓ ΤΥΛΙΜ ΕΚΛΠϚΛΜ SΚΛΛΚΙΝΧΝ. ΠΝΤΕ 24. Mh.
ϚΛΒΛΙ ΕΙϚΛΙΨ ΛΙΝΛΝΛ. ϚΛh ΛΝΨΛΚΛΝΛ ΕΚΙϚΧΨ. ΛΙΨ-
ΨΛΠ ΛΙΝΛΜΜΛ ΠΕhΛΠSΕΙΨ. ΪΨ ΛΝΨΛΚΛΜΜΛ ΕΚΛ-
ΚΛΝΝ. ΝΙ ΜΛΓΠΨ ΓΧΨΛ SΚΛΛΚΙΝΧΝ ϚΛh ΜΛΜΜΧΝΙΝ:
ΑΠΨΨΕ ΔΙΨΛ ΪΖΥΙS. ΝΙ ΜΛΠΚΝΛΙΨ SΛΙΥΛΛΛΙ ΪΖΥΛΚΛΙ 25. MΨ.

fauros in terra, ubi ærugo & tinea corrumpit, & ubi fures effo-
diunt & furantur; ſed congerite vobis theſauros in cœlo, ubi nec 20. XLVI.
ærugo neque tinea corrumpit, & ubi fures non effodiunt, neque fu-
rantur. ubi enim eſt theſaurus veſter, ibi eſt quoque cor veſtrum. 21.
Lucerna corporis eſt oculus, ſi ergo oculus tuus ſimplex eſt, to- 22. XLVII.
tum corpus tuum lucidum erit, ſed ſi oculus tuus nequam eſt, to- 23.
tum corpus tuum tenebroſum erit. Si ergo lux quæ in te, caligo
eſt, ipſa caligo quam magna? Nemo poteſt duobus dominis ſer- 24. XLVIII.
vire, quia ſi odit unum, etiam alterum diliget: aut uni (*a*) obe-
dit, ſed alterum contemnet. Non poteſtis Deo ſervire & mam-
monæ. Propterea dico vobis, ne anxii eſtote de anima veſtra, quid 25. XLIX.

(*a*) *Uni obedit.* Sic verto, quia ſicut *obedire* ex *ob* & *audire*, ſic ΠΕhΛΠS-ϚΛΝ ex ΠΕ & hΛΠSϚΛΝ, i. e. *audire.* Vulgus apud noſtrates linguæ veteris tenacior, hodie *Huſga* pro *Hora.*

(*a*) *Et*

ΘΛ ΜΛΤGΛΙΨ GΛh ΘΛ ΔΚΙΓΚΛΙΨ. ΝΙh ΛGΙΚΛ ΪΖΥΛ-
ΚΛΜΜΛ ΘG ΥΛSGΛΙΨ. ΝΙΠ SΛΙΥΛΛΛ ΜΛΙS ΪST ΕΧΔGΙ-
26. ΝΛΙ. GΛh ΛGΙΚ ΥΛSTGΧΜ: ΪΝSΛΙΘΙΨ ΔΠ ΕΠΓΛΛΜ hΙ-
ΜΙΝΙS. ΨGΙ ΝΙ SΛΙΛΝΔ. ΝΙh SΝGΙΛΝΔ. ΝΙh ΛΙSΛΝΔ ΪΝ
ΒΛΝSTΙΝS. GΛh ΛTTΛ ΪΖΥΛΚ SΛ ΠΕΛΚ hΙΜΙΝΛΜ ΕΧ-
ΔGΙΨ ΪΝS: ΝΙΠ GΠS ΜΛΙSΥG ΛΨΚΙΖΛΝS SΙGΠΨ ΨΛΙΜ:
27. ΪΨ ΘΛS ΪΖΥΛΚΛ ΜΛΠΚΝΛΝΔS ΜΛΓ ΛΝΛΛΠΚΛΝ ΛΝΛ
28. ΥΛhSTΠ SGΙΝΛΝ ΛΛΛGΙΝΛ ΛΙΝΛ: GΛh ΒΙ ΥΛSTGΧS
ΘΛ SΛΠΚGΛΙΨ. ΓΛΚΠΝΝΛΙΨ ΒΛΧΜΛΝS hΛΙΨGΧS ΘΛΙ-
29. ΥΛ ΥΛhSGΛΝΔ. ΝΙh ΛΚΒΛΙΔGΛΝΔ. ΝΙh SΠΙΝΝΛΝΔ. ΩΙ-
ΨΠh ΨΛΝ ΪΖΥΙS. ΨΛTGΙ ΝΙh SΛΠΛΛΠΜΧΝ ΪΝ ΛΛΛΛΜ-
ΜΛ ΥΠΛΨΛΠ SGΙΝΛΜΜΛ ΓΛΥΛSΙΔΛ SΙΚ SΥG ΛΙΝS ΨΙ-
30. ΖG: GΛh ΨΛΝΔG ΨΛΤΛ hΛΥΙ hΛΙΨGΧS hΙΜΜΛΔΛΓΛ
ΥΙSΛΝΔΧ. GΛh ΓΙSΤΚΛΔΛΓΙS ΪΝ ΛΠhΝ ΓΛΛΛΓΙΨ. ΓΧΨ

edatis, (*a*) & quid bibatis, neque *de* corpore veſtro, quo vos in-
26. duetis. nonne anima præſtat cibo, & corpus veſtibus? Inſpicite a-
ves cœli, quod non ſerunt, nec metunt, neque colligunt in horrea,
& pater veſter, qui ſupra cœlos, alit eas, nonne vos multo præ-
27. ſtantiores eſtis illis (*b*). Quis vero veſtrûm anxie ſolicitus poteſt ad-
28. jicere ad ſtaturam ſuam ulnam unam? Et de veſtibus cur lugeatis?
conſiderate flores agri: quomodo creſcunt? nec laborant neque
29. nent. Dico autem vobis, quod nec Salomon in omni gloria ſua
30. veſtiebatur ſicut unus horum. (*c*) Et quia fœnum agri, quod ho-
die eſt, & cras in clibanum miſſum Deus ita veſtit, quanto ma-

---

(*a*) *Et quid bibatis.* Non habet interpres Latinus.

(*b*) *Illis.* ΨΛΙΜ bene MS. nam ΨΛΙΜΛ vox eſt nihili. mox etiam pro corrupta ΥΛhSTM, codicis ope reſtituimus ΥΛhSTΠ, quod à recto ΥΛhSTΠS, Maſc. Suec. *Wæxſt.* quin & v. 29. ΥΠΛΨΛΠ pro ΥΠΛΨΠ, quod Accuſativi caſus & cum SGΙΝΛΜΜΛ ſtare nequit.

(*c*) Legit ὡ ἐπὶ, in MS. enim non GΛΒΛΙ ΨΛΝΔG ſed GΛh ΨΛΝΔG.

(*a*) Quo

SVA VASGIΨ. ΘΛIVA MΛIS ÏZVIS ΛEITIΛΓΛΛΛNBGΛN-
ΔΛNS: NI MΛNKNΛIΨ NN UIΨΛNΔΛNS. ΘΛ MΛTGΛM. 31.
ΛIΨΨΛN ΘΛ ΔKIΓKΛM. ΛIΨΨΛN ΘE VASGΛIMΛ. ΛΛΛ 32.
ΛNK ΨΛTΛ ΨINΔXS SXKGΛNΔ. VΛITNh ΨΛN ΛTTΛ ÏZ-
VΛK SΛ NEΛK hIMINΛM ΨΛTEI ΨΛNKBNΨ * * * * * * *
GΛINΛ ÏZVIS MΛNS. SVA GΛh GNS TΛNGΛIΨ ÏM. ΨΛ- 12.
TΛ ΛNK ÏST VITXΨ GΛh NKΛNEETEIS: ÏNNΓΛΓΓΛIΨ 13.
ΨΛIKh ΛΓΓVN ΔΛNK. NNTE BKΛIΔ ΔΛNK GΛh KNMS
VIΓS SΛ BKIΓΓΛNΔΛ ÏN EKΛΛNSTΛI. GΛh MΛNΛΓΛI
SINΔ ΨΛI ÏNΓΛΛEIΨΛNΔΛNS ΨΛIKh ΨΛTΛ. ΘΛN ΛΓ- 14.
ΓVN ΨΛTΛ ΔΛNK GΛh ΨKΛIhΛNS VIΓS SΛ BKIΓΓΛN-
ΔΛ ÏN ΛIBΛINΛI. GΛh EΛVΛI SINΔ ΨΛI BIΓITΛNΔΛNS
ΨΛNΛ: ΛTSΛIΘIΨ SVEΨΛNh EΛNKΛ ΛINΓNΛNKΛN- 15. NE.
EETNM. ΨΛIM ÏZEI UIMΛNΔ ΛT ÏZVIS ÏN VΛSTGXM
ΛΛMBE. ÏΨ ÏNNΛΨKX SINΔ VNΛEXS VIΛVΛNΔΛNS: BI 16. NZ.

gis vos parum credentes? Ne itaque anxii eſtote dicentes: Quid 31.
edemus? aut quid bibemus? aut quo nos induemus?(a) Omne enim 32.
hoc gentes quærunt, novit autem pater veſter, qui ſupra cœlos,
quod indigetis * * * * * * * faciant vobis homines, ita etiam Cap. 7. 12.
vos facite illis; hoc enim eſt, lex & prophetæ. Introite per an- 13.
guſtam portam, quia lata porta & ſpatioſa via, ducens in per-
ditionem, & multi ſunt introeuntes per eam. (b) Quam! angu- 14.
ſta porta & arcta via ducens ad vitam, & pauci ſunt invenientes
eam. Cavete vero (c) à falſis prophetis, qui veniunt ad vos in 15. LV.
veſtimentis ovium, ſed intrinſecus ſunt lupi rapaces. A fructi- 16. LVII.

(a) *Quo nos induemus.* MS. ΘE VASGΛIMΛ, & ſic paullo ante, v. 25.
(b) *Quam! anguſta.* Legit ὡς στεν; & ſic præſtantiſſimi quique codd. Græc.
(c) *Vero* SVEΨΛNh ſic MS.

ΛKKΛNΛM ÏZE ПƐKПNNΛIΨ ÏNS: ÏBΛI ΛISΛNΔΛ ΛƐ
ΨΛПKNПM ϒƐINΛBΛSϑΛ. ΛIΨΨΛП ΛƐ ϒIГΛΔƐINXM
17. SMΛKKΛNS: SϒΛ ΛΛΛ BΛГMƐ ГXΔΛIZƐ ΛKKΛNΛ ГX-
ΔΛ ГΛTΛПϑIΨ. ÏΨ SΛ ПBIΛΛ BΛГMS ΛKKΛNΛ ПBIΛΛ
18. ГΛTΛПϑIΨ: NI MΛГ BΛГMS ΨIПΨƐIГS ΛKKΛNΛ ПBIΛΛ
ГΛTΛПϑΛN. NIh BΛГMS ПBIΛS ΛKKΛNΛ ΨIПΨƐIГΛ
NΨ. 19. ГΛTΛПϑΛN: ΛΛΛ BΛГMƐ NI TΛПϑΛNΔΛNƐ ΛKKΛN
20. ГXΔ. ПSMΛITΛΔΛ ϑΛh ÏN ƑXN ΛTΛΛГϑΛΔΛ: ΨΛNNП
21. BI ΛKKΛNΛM ÏZƐ ПƐKПNNΛIΨ ÏNS: NI ⊙ΛZПh SΛƐI
UIΨIΨ MIS. ƑΛN. ƑΛN. ÏNNГΛΛƐIΨIΨ ÏN ΨIПΔΛNГΛKΔ-
ϑΛ himinƐ. ΛK SΛ TΛПϑΛNΔS ϒIΛϑΛN ΛTTINS MƐI-
ϑ. 22. NIS ΨIS ÏN himinΛM: MΛNΛГΛI UIΨΛNΔ MIS ÏN ϑΛI-
NΛMMΛ ΔΛГΛ. ƑΛN. ƑΛN. NIП ΨƐINΛMMΛ NΛMIN
ПKΛNƐƐTIΔƐΔПM. ϑΛh ΨƐINΛMMΛ NΛMIN ПNhПΛ-

bus eorum agnoſcetis eos, num (*a*) colliguntur ex ſpinis uvæ, aut ex
17. tribulis ficus? Sic (*b*) omnis arbor bona fructus bonos fert, ſed ma-
18. la arbor fructus malos fert. Non poteſt arbor bona fructus malos
LIX. 19. ferre, nec arbor mala fructus bonos ferre. Omnis arbor non fe-
20. rens fructum bonum exciditur & in ignem mittitur, itaque ex fru-
21. ctibus eorum agnoſcetis eos. Non quiſquis dicit mihi; Domine,
Domine, introibit in regnum cœlorum, ſed faciens voluntatem
LX. 22. patris mei in cœlis. Multi dicent mihi in illo die: Domine, Do-
mine, nonne tuo nomine prophetavimus, & tuo nomine (*c*) dæmo-

---

(*a*) *Colliguntur.* Legit μήτι συλλέγονται ἀπὸ ἀκανθῶν σαφυλαὶ, ῆ. Senſus idem.

(*b*) *Omnis arbor.* Juxta conſtructionem Gothicæ linguæ foret *univerſitas arborum bonarum*, idque ad imitationem linguæ Græcæ, ceu bene monuit *Mareſchallus* ad Marci 15, 21.

(*c*) *Dæmonia.* Retinuimus vocem Græcam, etſi propius vim vocis Gothicæ exprimeret *inimicos*, ut enim **hnΛΨS** *benevolus*, ſic **nNhnΛΨS** *infenſi animi homo.* unde ſubſtantivum Fœm. **nNhnΛΨX** *dæmonium*, & nonnunquam, ſed rarius Maſcul. **nNhnΛΨΛ**, idem. vide Lucæ 4, 35. 8, 29 & 33.

(*a*) *Aſ-*

ψχns nsγʌnκnnm. gʌh ψeinʌmmʌ nʌmin mʌhtins
mikiʌχs rʌtʌγidednm. gʌh ψʌn ʌndhʌitʌ ïm. 23.
ψʌtei ni⊙ʌnhnn knnψʌ ïzγis. ʌƀʌeiψiψ ƀʌikkʌ
mis gns γʌnkkgʌndʌns nnsibgʌnʌ: ⊙ʌzn h nn 24. gʌ.
sʌei hʌnseiψ γʌnkdʌ meinʌ gʌh tʌngiψ ψχ. rʌ-
ʌeikχ ïnʌ γʌikʌ ƀkχdʌmmʌ sʌei rʌtimkidʌ kʌzn
sein ʌnʌ stʌinʌ. gʌh ʌtïddgʌ dʌʌʌψ kirn. gʌh 25.
uemnn ʌ⊙χs. gʌh γʌiγχnn γindχs. gʌh bistnrunn
bi ψʌmmʌ kʌznʌ gʌinʌmmʌ. gʌh ni rʌdkʌns. nn-
te rʌsnʌiψ γʌs ʌnʌ stʌinʌ: gʌh ⊙ʌzn h sʌei 26.
hʌnseiψ γʌnkdʌ meinʌ gʌh ni tʌngiψ ψχ. rʌ-
ʌeikχdʌ mʌnn dγʌʌʌmmʌ. sʌei rʌtimkidʌ kʌzn
sein ʌnʌ mʌʌmin. gʌh ʌtïddgʌ dʌʌʌψ kirn. gʌh 27.
uemnn ʌ⊙χs. gʌh γʌiγχnn γindχs. gʌh bistn-
runn bi gʌinʌmmʌ kʌznʌ. gʌh rʌdkʌns. gʌh γʌs
dkns ïs mikiʌs: gʌh γʌkψ ψʌn nstʌnh ïʌisns ψχ 28. gƀ.

nia ejecimus, & tuo nomine miracula multa fecimus? Et tunc pro- 23.
fitebor eis, nunquam novi vos, diſcedite à me vos operantes iniqui-
tatem. Omnis ergo qui audit verba mea & facit ea, aſſimilabo 24. LXI.
eum (*a*) viro ſapienti, qui ædificavit domum ſuam ſuper petra, & 25.
decidit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt
in domum eam, & non cecidit, quia fundata erat ſuper petra. Et 26.
omnis qui audit verba mea, & non facit illa, ſimilis eſt viro ſtulto,
qui ædificavit domum ſuam ſuper arena, & decidit pluvia, & vene- 27.
runt flumina, & flaverunt venti, & irruerunt in eam domum, & ce-
cidit, & erat caſus ejus (*b*) magnus. Et factum eſt cum conſumma- 28. LXII.

(*a*) *Aſſimilabo eum* rʌʌeikχ ïnʌ. Si cum *Latino* legiſſet *aſſimilabitur*, haberemus rʌʌeikχψ vel rʌʌeikχdʌ.

(*b*) *Caſus ejus* dkns ïs. Sic MS. non dkʌns. Gothi noſtrates, præ-
ſertim

ƿankaa. biaþridaeann manareins ana aiseinai
29. is. ƿas ank aisgandas ins sve ƿaladnini habandas.
gr. 1. gah ni sva sve þarkargrs: alaaþ þan atraur-
randain imma af faikrinnga. aistidaeann afar
2. imma innguns manargs. gah sai. manna þrits-
fiaa habandas ankinnandas inƿait ina. ufandas.
3. fan. gaþai ƿiaeis. mart mik rahraingan. gah
nefarakgandas handan attaitark imma. ufandas.
ƿiagan. ƿairþ hrains. gah sinns hrain ƿarþ þa-
4. ta þrits fiaa is. gah uaþ imma iaisns. saiþ ei
man ni ufais. ak raur þuk siaþan atanrei rna-
gin. gah atþair riþa þreis anaþanþ mrses an
ga. 5. ƿeitƿradiþai im: afar nhþan þata innatraurran-
dain imma in kafarnaum. anatïadga imma hnn-

verat Jeſus hæc verba magnopere mirabatur turba doctrinam ejus,
29. erat enim docens eos ut auctoritatem habens, & non ſicut ſcri-
Cap. 8. 1. LXIII. 2. 3. 4. bæ. Deſcendente autem illo de monte ſequuti ſunt eum multi viri-juvenes. Et ecce leproſus accurrens adoravit eum dicens: Domine, ſi vis potes me mundare. Et extendens manum tetigit eum dicens: volo, eſto mundus, & mox mundata eſt lepra ejus. Et dixit ei Jeſus: vide ut nulli dicas, ſed vade, te ipſum oſtende ſacerdoti, & offer donum, quod præcepit Moſes, in teſtimonium il-
LXIV. 5. lis (*a*). Poſt hæc autem cum introiſſet in Capernaum, adiit eum (*b*)

ſertim Smolandi, hodieque *at dråſſa*, procidere, & communi dialecto *en dråſſa*, frumentum, quod, paleis per ventum diſperſis, in aream cadens colligitur.

(*a*) *In teſtimonium illis* an ƿeitƿradiþai im Græcis εἰς μαρτύριον αὐτοῖς religioſe inhæret; alioquin foret εἰς μαρτύριον ἐπὶ αὐτούς *in teſtimonium contra eos.* ſed evangeliſta ſuis conſuetam Græce loquendi rationem ſequitur. *Joſuæ* 24, 27. λίθος ὅτος ἔσαι ὑμῖν εἰς μαρτύριον. *Michææ* 1, 2. καὶ ἔσαι κύριος ὑμῖν εἰς μαρτύριον. *Jacobi* 5, 3. ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσαι. &c. *Marci* 6, 11. *Lucæ* 5, 14. 9, 5.

(*b*) *Adiit eum*, nimirum, per legatos. vide *Lucæ* 7, 3.

(*a*) *Dic*

ΑΛΕΛΨΣ ΒΙΑΘΛΝΑΣ ΪΝΑ. ΘΛΗ ΑΙΨΛΝΑΣ. ΕΛΝ. ΨΙΠΜΑ- 6.
ΓΠΣ ΜΕΙΝΣ ΛΙΓΙΨ ΪΝ ΓΛΚΑΛ ΠΣΛΙΨΛ. ΗΛΚΑΠΒΛ ΒΛΑ-
ΥΙΨΣ. ΘΛΗ ΑΛΨ ΑΠ ΪΜΜΛ ΪΛΙΣΠΣ. ΪΚ ΑΙΜΛΝΑΣ ΓΑ- 7.
ΗΛΙΑΘΛ ΪΝΑ. ΘΛΗ ΛΝΑΗΛΕΘΛΝΑΣ ΣΛ ΗΠΝΑΛΕΛΨΣ 8.
ΑΛΨ. ΕΛΝ. ΝΙ ΪΜ ΥΛΙΚΨΣ ΕΙ ΠΕ ΗΚΧΤ ΜΕΙΝ ΪΝΝΓΑΓ-
ΓΛΙΣ. ΑΚ ΨΑΤΛΙΝΕΙ ΑΙΨ ΥΛΠΚΑΛ. ΘΛΗ ΓΛΗΛΙΛΝΙΨ ΣΛ
ΨΙΠΜΛΓΠΣ ΜΕΙΝΣ. ΘΛΗ ΛΠΚ ΪΚ ΜΛΝΝΛ ΪΜ ΗΛΒΛΝΑΣ 9.
ΠΕ ΥΛΛΑΠΕΝΘΛ ΜΕΙΝΛΜΜΛ ΓΛΑΚΛΠΗΤΙΝΣ. ΘΛΗ ΑΙ-
ΨΛ ΑΠ ΨΛΜΜΛ. ΓΛΓΓ. ΘΛΗ ΓΛΓΓΙΨ. ΘΛΗ ΛΝΨΑΚΛΜ-
ΜΛ. ΑΙΜ. ΘΛΗ ΑΙΜΙΨ. ΘΛΗ ΑΠ ΣΚΛΛΚΛ ΜΕΙΝΛΜΜΛ.
ΤΛΥΕΙ ΨΑΤΛ. ΘΛΗ ΤΛΠΘΙΨ. ΓΛΗΛΠΣΘΛΝΑΣ ΨΛΝ ΪΛΙ- 10.
ΣΠΣ ΣΙΑΔΛΛΕΘΙΚΙΔΛ. ΘΛΗ ΑΛΨ ΑΠ ΨΛΙΜ ΛΕΛΚΛΛΙΣΤ-

centurio, orans eum, & dicens: Domine, puer meus jacet domi 6.
paralyticus, graviter tortus. Et dixit ei Jeſus: ego veniens ſanabo 7.
eum. Et reſpondens centurio dixit: Domine, non ſum dignus ut 8.
ſub tectum meum intres; ſed tantum dic verbo (*a*), & ſanabitur puer
meus. Nam etiam ego homo ſum, (*b*) habens ſub poteſtate mea 9.
milites, & dico huic: vade, & vadit, & alii: veni, & venit, & ſervo
meo: fac hoc & facit. Audiens vero Jeſus miratus eſt, & dixit ſe- 10.

(*a*) *Dic verbo* ΑΙΨ ΥΛΠΚΑΛ. Legit ergo cum præcipuis codd. MSS. & verſionibus veterrimis, εἰπὲ λόγῳ (non λόγου) nec eſt cur metuamus ex *Luca* tranſlatum eſſe. Porro multo expeditior ſenſus, ſi λόγῳ, non pro ſexto, ſed tertio caſu habeatur, ita ut centurio verecunde rogaverit, vellet Jeſus ſolùm πιὸς τ ωὐτοῦ δυνάμεως miniſterio uti in ſanando puero. Id ſequentia ſuadent, ubi ſuum in milites imperium, militumque obſequium allegat, quæ quorſum aliàs pertinerent, ægre dixeris. Nec quidquam hac aſſertione decedit orthodoxiæ, nam non ſacer evangeliſta miniſtrum hunc appellat λόγου ſed centurio Platonizans. Sic ſuppar ei ætate & Platonis amantiſſimus *Philo* Allegor. II. p. 93. Τροφέα τ θεὸν, ἀχὶ λόγου ἐπιτεταγ· τ γ ἄξιλλον, ὡς ἐστι λόγος, ὥσπερ ἰατρὸν κακῶν. *Non* λόγου, *ſed Deum nutritorem vocat.* (Jacobus, *Geneſ.* 48. 15, 16.) *angelum vero ſive* λόγου *quaſi medicum morborum.*

(*b*) *Habens ſub poteſtate mea.* Legit, ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν μου ἔχων στρατώτας.

ϛΛΝΔΛΜ. ΛΜΕΝ ΩΙΦΛ ΪΖΥΙS. ΝΙ ΪΝ ΪSΚΛΕΛΛ SΥΛΛΛΝ-
ϛΕ. 11. ΔΛ ΓΛΛΛΝΒΕΙΝ ΒΙΓΛΤ: ΛΦΦΛΝ ΩΙΦΛ ΪΖΥΙS. ΦΛΤΕΙ
ΜΛΝΛΓΛΙ ÞΚΛΜ ΝΚΚΝΝSΛ ϛΛh SΛΓΓΩΛ ΩΙΜΛΝΔ ϛΛh
ΛΝΛΚΝΜΒϛΛΝΔ ΜΙΦ ΛΒΚΛhΛΜΛ ϛΛh ΪSΛΚΛ ϛΛh ΪΛ-
12. ΚΧΒΛ ΪΝ ΦΙΝΔΛΝΓΛΚΔϛΛΙ hIMINΕ. ΪΦ ΦΛΙ SΝΝϛΝS
ΦΙΝΔΛΝΓΛΚΔϛΧS ΝSΥΛΙΚΠΛΝΔΛ ΪΝ ΚΙΩIS ΦΛΤΛ hIN-
ΔΝΜISΤΧ. ϛΛΙΝΛΚ ΥΛΙΚΦΙΦ ΓΚΕΤS ϛΛh ΚΚΝSTS ΤΝΝ-
ϛΩ. 13. ΦΙΥΕ: ϛΛh ΩΛΦ ΪΛISΝS ΦΛΜΜΛ hΝΝΔΛÞΛΔΛ. ΓΛΓΓ.
ϛΛh SΥΛ SΥΕ ΓΛΛΛΝΒΙΔΕS ΥΛΙΚΦΛΙ ΦΝS. ϛΛh ΓΛ-
ϛΖ. 14. hΛΙΛΝΧΔΛ SΛ ΦΙΝΜΛΓΝS ΪS ΪΝ ϛΛΙΝΛΙ ΘΕΙΛΛΙ: ϛΛh
ΩΙΜΛΝΔS ΪΛISΝS ΪΝ ΓΛΚΔΛ ΠΛΙΤΚΛΝS. ϛΛh ΓΛSΛΘ
15. SΥΛΙhΚΧΝ ΪS ΛΙΓΛΝΔΕΙΝ ΪΝ hΕΙΤΧΜ. ϛΛh ΛΤΤΛΙΤΧΚ
hΛΝΔΛΝ ΪΖΧS. ϛΛh ΛÞΛΛΙΛΧΤ ΪϛΛ SΧ hΕΙΤΧ. ϛΛh
16. ΝΚΚΛΙS ϛΛh ΛΝΔΒΛhΤΙΔΛ ΪΜΜΛ: ΛΤ ΛΝΔΛΝΛhΤϛΛ
ΦΛΝ ΥΛΝΚΦΛΝΛΜΜΛ. ΛΤΒΕΚΝΝ ΔΝ ΪΜΜΛ ΔΛΙΜΧ-

quentibus: amen dico vobis, non in Iſraële tantam fidem inveni.
LXV. 11. Verum (*a*) dico vobis quod multi ex oriente & occidente (*b*) venient
& accumbent cum Abrahamo, & Iſaaco, & Jacobo in regno cœ-
12. lorum; ſed filii regni ejicientur in tenebras illas exteriores, ibi erit
LXVI. 13. fletus & ſtridor dentium. Et dixit Jeſus centurioni, vade, & ſic-
LXVII. 14. ut credidiſti fiat tibi, & ſanabatur puer in eodem tempore. Et ve-
niens Jeſus in domum Petri, & vidit ſocrum ejus (*c*) jacentem, fe-
15. bri correptam, & tetigit manum ejus, & dimiſit eam febris, & ſur-
16. rexit, & miniſtravit (*d*) ei. Veſpere autem facto, obtulerunt ei dæ-

---

(*a*) *Verum.* ΛΦΦΛΝ. Sic recte MS. non ΛΦΦΛΝ.

(*b*) *Occidente* SΛΓΓΩΛ. Sic recte MS. à SIΓΩΛΝ, *mergi, occidere* dicemus ad *Lucæ* cap. 4. 40.

(*c*) *Jacentem, febri.* Verbum verbo redditum, foret *jacentem in febri.*

(*d*) *Ei.* Legit αὐτῷ, multorum codicum conſpiratione.

ΝΑΚϚΑΝS ΜΑΝΑΓΑΝS. ϚΑh ΠSΨΑΚΠ ΨΑΝS ΑhΜΑΝS
ΨΑΠΚΔΑ. ϚΑh ΑΑΑΑΝS ΨΑΝS ΠΒΙΑhΑΒΑΝΔΑΝS ΓΑ-
hΑΙΑΙΔΑ. ЄΙ ΠSΕΠΑΑΠΧΔЄΔΙ ΨΑΤΑ ΓΑΜЄΑΙΔΧ ΨΑΙΚh 17.
ЄSΑΪΑΠ ΠΚΑΠΕЄΤΠ ΔΙΨΑΠΔΑΠ. SΑ ΠΠΜΑhΤΙΠS ΠΠ-
SΑΚΧS ΠSΠΑΜ ϚΑh SΑΠΤΙΠS ΠSΒΑΚ: ΓΑSΑΙΟΑΠΔS 18.
ΨΑΠ ΪΑΙSΠS ΜΑΝΑΓΑΝS hΙΠhΜΑΝS ΒΙ SIK. hΑΙhΑΙΤ
ΓΑΑЄΙΨΑΠ SΙΠΧΠϚΑΝS hΙΠΔΑΚ ΜΑΚЄΙΠ: ϚΑh ΔΠΑΤ- 19. Ch.
ΓΑΓΓΑΠΔS ΑΙΠS ΒΧΚΑΚЄΙS. ΔΑΨ ΔΠ ΪΜΜΑ. ΑΑΙSΑΚΙ.
ΑΑΙSΤϚΑ ΨΠK ΨΙSΟΑΔΠh ΨΑΔЄΙ ΓΑΓΓΙS. ϚΑh ΔΑΨ 20.
ΔΠ ΪΜΜΑ ΪΑΙSΠS. ΕΑΠhΧΠS ΓΚΧΒΧS ΑΙΓΠΠ. ϚΑh ΕΠΓ-
ΑΧS hΙΜΙΠΙS SΙΤΑΑΠS. ΪΨ SΠΠΠS ΜΑΠS ΝΙ hΑΒΑΙΨ
ΟΑΚ hΑΠΒΙΨ SЄΙΠ ΑΠΑhΠΑΙΨϚΑΙ: ΑΠΨΑΚ ΠhΨΑΠ SI- 21.
ΠΧΠϚЄ ΪS ΔΑΨ ΔΠ ΪΜΜΑ. ΕΑΠ. ΠSΑΑΠΒЄΙ ΜΙS ΕΚΠ-
ΜΙST ΓΑΑЄΙΨΑΠ ϚΑh ΓΑΕΙΑhΑΠ ΑΤΤΑΠ ΜЄΙΠΑΠΑ. ΪΨ 22. Cψ.
ΪΑΙSΠS ΔΑΨ ΔΠ ΪΜΜΑ. ΑΑΙSΤЄΙ ΑΕΑΚ ΜΙS. ϚΑh ΑЄΤ

moniacos multos, & ejecit ſpiritus verbo, & omnes male habentes
curavit, ut impletum ſit, quod dictum per Eſaiam prophetam dicen- 17.
tem: ille infirmitates noſtras (*a*) abſtulit, & morbos exportavit. Vi- 18.
dens autem Jeſus multam turbam circum ſe, juſſit abire (*b*) diſcipulos
trans mare. Et accedens unus ſcriba dixit ei: Magiſter, ſequar te 19. LXVIII.
quocunque ibis. Et inquit ei Jeſus: Vulpes foveas habent, & aves cœ- 20.
li nidos, ſed filius hominis non habet ubi caput ſuum reclinet (*c*). Alius 21.
autem diſcipulorum ejus dixit ei: Domine, permitte mihi primum
ire & ſepelire patrem meum; ſed Jeſus inquit ei: Sequere me & ſine 22.

(*a*) *Abſtulit.* Forſan legit ἦρε. Certe *Tertullianus* contra Marcionem III. cap. 17. *ipſe enim imbecillitates noſtras abſtulit.*

(*b*) *Diſcipulos.* Legit ergo τὰς μαθητάς.

(*c*) *Reclinet* ΑΠΑhΠΑΙΨϚΑΙ. Sic emendavimus, nec enim hΑΠΒΙΨ Neutr. fert Accuſ. Maſculinum SЄΙΠΑΠΑ.

(*a*) SKIП,

23. ᚠᚨᚾᛋ ᛅᚨᚿᚠᚨᚾᛋ ᚦᛁᛚᚼᚨᚾ ᛋᛖᛁᚿᚨᚾᛋ ᛅᚨᚿᚠᚨᚾᛋ: ᚷᚨᚼ ᛁᚿᚿ-
ᚨᛏᚴᚨᚴᚴᚨᚿᛅᛁᚿ ᛁᛘᛘᚨ ᛁᚿ ᛋᚴᛁᚿ. ᚨᚦᚨᚴᛁᛅᛅᚷᛖᛅᚿᚿ ᛁᛘ-
24. ᛘᚨ ᛋᛁᚿᚷᚿᚷᚱᛋ ᛁᛋ. ᚷᚨᚼ ᛋᚨᛁ. ᚴᛖᚴᛋ ᛘᛁᚴᛁᚨᛋ ᚴᚨᚱᚠ ᛁᚿ ᛘᚨ-
ᚴᛖᛁᚿ. ᛋᚴᚨ ᛋᚴᛖ ᚠᚨᛏᚨ ᛋᚴᛁᚿ ᚴᚨᚼᚿᚨᛁᚠ ᚴᚨᛁᚴᚠᚨᚿ ᚦᚴᚨᛘ
25. ᚴᛖᚴᛁᛘ. ᛁᚠ ᛁᛋ ᛋᚨᛁᛋᚨᛖᚿ. ᚷᚨᚼ ᛅᚿᚨᛏᚴᚨᚴᚴᚨᚿᛅᚨᚿᛋ ᛋᛁ-
ᚿᚷᚿᚷᚱᛋ ᛁᛋ ᚿᚴᚴᚨᛁᛋᛁᛅᛖᚨᚿᚿ ᛁᚿᚨ. ᚢᛁᚠᚨᚿᛅᚨᚿᛋ. ᚦᚨᚿ. ᚿᚨ-
26. ᛋᛖᛁ ᚿᚿᛋᛁᛋ. ᚦᚴᚨᚢᛁᛋᛏᚿᚨᛘ: ᚷᚨᚼ ᚢᚨᚠ ᛅᚿ ᛁᛘ ᛁᚨᛁᛋᚿᛋ. ᛟᚨ
ᚦᚨᚿᚴᚼᛏᛖᛁᚠ ᚨᛖᛁᛏᛁᚨᚴᚨᚨᚿᛒᚷᚨᚿᛅᚨᚿᛋ. ᚠᚨᚿᚿᚼ ᚿᚴᚴᛖᛁ-
ᛋᚨᚿᛅᛋ ᚴᚨᛋᚷᚴ ᚴᛁᚿᛅᚨᛘ ᚷᚨᚼ ᛘᚨᚴᛖᛁᚿ. ᚷᚨᚼ ᚴᚨᚱᚠ ᚴᛁᛋ
27. ᛘᛁᚴᛁᚨ: ᛁᚠ ᚠᚨᛁ ᛘᚨᚿᛋ ᛋᛁᛚᛅᚨᚨᛖᛁᚴᛁᛅᛖᚨᚿᚿ. ᚢᛁᚠᚨᚿᛅᚨᚿᛋ.
ᛟᛁᚨᛖᛁᚴᛋ ᛁᛋᛏ ᛋᚨᛖᛁ. ᚷᚨᚼ ᚴᛁᚿᛅᚷᛋ ᚷᚨᚼ ᛘᚨᚴᛖᛁ ᚿᚧᚼᚨᚿᛋ-
ᚷᚨᚿᛅ ᛁᛘᛘᚨ: ᚷᚨᚼ ᚢᛁᛘᚨᚿᛅᛁᚿ ᛁᛘᛘᚨ ᚼᛁᚿᛅᚨᚱ ᛘᚨᚴᛖᛁᚿ
ᛁᚿ ᚴᚨᚿᚷᚨ ᚴᚨᛁᚴᚴᚨᛁᛋᚨᛁᚿᛖ. ᚴᚨᛘᚷᛏᛁᛅᛖᚨᚿᚿ ᛁᛘᛘᚨ ᛏᚴᚨᛁ

LXIX. 23. mortuos ſepelire ſuos mortuos. Et introeunte illo in (*a*) naviculam, ſequebantur illum diſcipuli ejus. Et ecce, motus magnus
24. factus eſt in mari, adeo ut navicula operiretur fluctibus, is vero dormiebat. Et accedentes diſcipuli ejus ſuſcitaverunt eum dicen-
25. tes: Domine, ſalva nos perimus. Et dixit illis Jeſus, cur timetis parum credentes? Tunc ſurgens increpavit ventos & ma-
26. re, & facta eſt tranquillitas magna. Et homines mirati ſunt dicentes: Qualis eſt hic? (*b*) & venti & mare obediunt ei. Et venien-
27. te illo trans mare in terram Gergeſenorum (*c*), occurrebant ei duo

---

(*a*) SKIП, vertimus *naviculam*, neque majoris molis naves caperet lacus Geneſareth. Vulgus in provincia Gothiæ noſtratis Smolandia, naviculas hodieque *Skip* vocat.

(*b*) *Et venti.* Non legit ὅτι.

(*c*) *Gergeſenorum.* Legit ergo Γεργεσηνῶν, quod quorundam ſedulitas mutavit, etiam vetuſtiſſima ætate in Γαδαρηνῶν, ut cum *Marco* & *Luca* conciliarent. Aſt nihil hac varietate detractum auctoritati S.S. Evangeliſtarum, nam ſi quis voluiſſet imponere ſimplicitati Chriſtianorum, adeo non locorum deſignatione peccaſſet, ſibique fuiſſet contrarius; proinde hæc diverſitas non minuit, ſed confir-

mat

ᛆᚨᛁᛗᛟᚾᚨᚴᚷᛋ ᚾᛋ ᚺᚨᚨᛁᛘᚨᛋᚾᛟᛗ ᚴᛁᚾᚾᚨᚿᛞᚨᚾᛋ. ᛋᚨᛖᛁᛞ-
ᚷᚨᛁ ᚦᛁᚨᚿ. ᛋᛘᚨ ᛋᛘᛖ ᚾᛁ ᛗᚨᚺᛏᚨ ᛗᚨᚾᚾᚨ ᚾᛋᚨᛖᛁᛘᚨᚿ
ᛘᚨᛁᚴh ᛘᚨᚾᚨ ᛘᛁᚴ ᚷᚨᛁᚾᚨᚾᚨ. ᚷᚨh ᛋᚨᛁ ᚺᚴᛟᚷᛁᛞᛖᛞᚿᚿ ᚢᛁ- 29.
ᛘᚨᚿᛞᚨᚾᛋ. ⊙ᚨ ᚾᚾᛋ ᚷᚨh ᛘᚾᛋ ᛁᚨᛁᛋᚿ ᛋᚿᚾᚨᚿ ᚴᛟᛘᛋ.
ᚢᚨᛗᛏ ᚺᛖᚴ ᚦᚨᚿᚴ ᛗᛖᚨ ᛒᚨᚨᛘᚷᚨᚿ ᚾᚾᛋᛁᛋ: ᛘᚨᛋ ᚿhᛘᚨᚿ 30.
ᚦᚨᛁᚴᚴᚨ ᛁᛗ ᚺᚨᛁᚴᛞᚨ ᛋᛘᛖᛁᚿᛖ ᛗᚨᚿᚨᚴᚨᛁᛉᛖ ᚺᚨᚨᛞᚨᚾᚨ:
ᛁᛘ ᛘᛟ ᛋᚴᚷhᛋᚨᚨ ᛒᛖᛞᚿᚿ ᛁᚿᚨ. ᚢᛁᛘᚨᚿᛞᚨᚾᛋ. ᚷᚨᛒᚨᛁ ᚾᛋ- 31.
ᛘᚨᛁᚴᚿᛁᛋ ᚾᚾᛋ. ᚾᛋᚨᚿᚢᛖᛁ ᚾᚾᛋ ᚴᚨᚨᛖᛁᛘᚨᚿ ᛁᚿ ᛘᚷ ᚺᚨᛁᚴ-
ᛞᚨ ᛋᛘᛖᛁᚿᛖ: ᚷᚨh ᚢᚨᛘ ᛞᚿ ᛁᛗ. ᚴᚨᚴᚴᛁᛘ. ᛁᛘ ᛖᛁᛋ ᚾᛋᚴᚨᚴ- 32.
ᚴᚨᚿᛞᚨᚾᛋ ᚴᚨᚨᛁᛘᚿᚿ ᛁᚿ ᚺᚨᛁᚴᛞᚨ ᛋᛘᛖᛁᚿᛖ. ᚷᚨh ᛋᚨᛁ. ᚴᚿᚿ
ᚴᚨᘯᚨᚿᚴhᛏᛖᛞᚿᚿ ᛋᛁᛋ ᚨᚨᚨᚨ ᛋᚷ ᚺᚨᛁᚴᛞᚨ ᚨᚿᛞ ᛞᚴᛁᚿ-

dæmoniaci (*a*) ex monumentis currentes, fævi vehementer, ſic ut poſſet nemo præterire per hanc ipſam viam. Et ecce, clamaverunt di- 29.
centes: Quid nobis & tibi Jeſu fili Dei, veniſti huc ante tempus tor-
quere nos? Erat autem longe ab eis grex porcorum multorum pa- 30.
ſcens; ſed dæmones orabant eum dicentes: Si ejicis nos, permitte 31.
nobis ire in gregem porcorum. Et dixit illis: ite. illi vero exeuntes 32.
ibant in gregem porcorum. Et ecce, celeri curſu projecit ſe totus

---

mat veritatem hiſtoriæ Evangelicæ. Nec quidquam prohibet, alio loco commune nomen regionis nominari, alio ſignari eam nomine oppidi, cujus cives domini erant gregis porcini in mare irruentis.

(*a*) *Ex monumentis* ᚾᛋ ᚺᚨᚨᛁᛘᚨᛋᚾᛟᛗ. Marci 5,2. ᚾᛋ ᚨᚿᚴᚨᚺᚷᛟᛗ, idem ergo ᚺᚨᚨᛁᛘᚨᛋᚾᚨ & ᚨᚿᚴᚨᚺᚷᚨ ſive ᚨᚿᚴᚨᚺᚷᛟ, *monumentum, ſepulchrum.* & poſterior hæc mere Suecica vox eſt, plebi adhuc in uſu, *Harii, congeries lapidum,* nam ſepulchra veterum infinita lapidum copia operiebantur, qui poſtea terra tecti in tumulos excrevere. Porro, in ſepulchris habitare dæmonas antiquis creditum, & dabo hac occaſione lucem *Macario,* piiſſimo patrum, homilia XII. p. 161. Mor. loco, quo dicti hujus meminit. ἔτι ἐν τοῖς μαρτυρείοις λέγουσι, καίεις με, καίεις με, *adhuc in martyriis* (id eſt *ſepulchris martyrum*) *dicunt, uris me, uris me.* Male interpretes, *in tormentis dicunt.* doctiſſimus etiam *Heywoodus, under the torture they ſay.*

ꞩꞫN ïN MꞡKEIN. Gꞡh rꞡdꞡnΦNꞫdeꞡnn ïN YꞡTNꞡM.
33. ïΦ ΦꞡI hꞡꞡdꞡNꞡdꞡNS rꞡΦꞡꞡnhnn. Gꞡh rꞡꞡEIΦꞡN-
dꞡNS rꞡTꞡIhnn ïN BꞡnKr ꞡꞡꞡ BI ΦꞡNS dꞡIMꞫNꞡK-
34. GꞡNS. Gꞡh SꞡI. ꞡꞡꞡꞡ SꞫ BꞡnKrS nSïdꞡGꞡ YIΨKꞡ
ïꞡISn. Gꞡh rꞡSꞡIΘꞡNdꞡNS ïNꞡ. BEdnn EI nSꞡIΦI
n. 1. hINdꞡK MꞡKKꞫS ïZE: Gꞡh ꞡTSTEIrꞡNdS ïN SKIП.
2. nFꞡKꞡIΦ. Gꞡh UꞡM ïN SEINꞡI BꞡnKr. ΦꞡN nSꞡT-
BEKnn dn ïMMꞡ nSꞡIΦꞡN ꞡNꞡ ꞡIrKꞡ ꞡIrꞡNdꞡN.
Gꞡh rꞡSꞡIΘꞡNdS ïꞡISnS rꞡꞡꞡnBEIN ïZE. UꞡΨ dn
ΦꞡMMꞡ nSꞡIΦIN. ΨKꞡFSTEI ΦnK BꞡKNIꞡK. ꞡFꞡETꞡN-
3. dꞡ ΦnS FKꞡYꞡnKhTEIS ΨEINꞫS. ΦꞡKnh SnMꞡI ΨIZE
BꞫKꞡKGE UEΦnN ïN SIS SIꞡBꞡM. Sꞡ YꞡGꞡMEKEIΦ.
4. Gꞡh YITꞡNdS ïꞡISnS ΨꞫS MITꞫNINS ïZE. UꞡΨ. dn
5. ΘE GnS MITꞫΦ nBIꞡꞡ ïN hꞡIKTꞡM ïZYꞡKꞡIM. Θꞡ-
ΦꞡK ïST KꞡIhTIS ꞡZETIZꞫ UIΦꞡN. ꞡFꞡETꞡNdꞡ ΦnS
6. FKꞡYꞡnKhTEIS. Φꞡn UIΦꞡN. nKKEIS Gꞡh rꞡꞡꞡ. ꞡΨ-

33. grex ex præcipitio in mare, & mortui ſunt in aquis. Paſtores autem fugerunt, & euntes nuntiaverunt in urbe omnia de dæmoniacis.
34. Et ecce, tota urbs exiit obviam Jeſu, & videntes eum rogarunt
Cap. 9. 1. LXX. ut exiret ex finibus eorum. Et aſcendens in naviculam trajecit & venit in ſuam urbem. (*a*) Tunc obtulerunt ei paralyticum
2. ſuper lecto jacentem, & videns Jeſus fidem eorum, inquit paralytico: confide filiole, remiſſa ſunt tibi peccata tua. Quidam vero ſcribarum dixerunt apud ſe ipſos: iſte blaſphemat.
4. (*b*) Et ſciens Jeſus cogitationes eorum dixit: cur vos cogitatis
5. mala in cordibus veſtris? Quodnam eſt enim facilius dicere: re-
6. miſſa ſunt tibi peccata, an, dicere: ſurge & ambula? Ut autem

(*a*) *Tunc.* Non videtur legiſſe ϗ ἰδοὺ, ſed πάπ.

(*b*) *Et ſciens.* Legit itaque conſenſu multorum codicum ϗ εἰδώς.

(*a*) *Ti-*

ΦΛΝ ΕΙ ΥΙΤΕΙΨ ΨΛΤΕΙ ΥΛΛΔΠΕΝΙ ΗΛΒΛΙΨ SΛ SΠΝΠS
ΜΛΝS ΛΝΛ ΛΙΚΨΛΙ ΛΕΛΕΙΤΛΝ ΕΚΛΥΛΠΚΗΤΙΝS. ΨΛΝΠΗ
ΩΛΨ ΔΠ ΨΛΜΜΛ ΠSΛΙΨΙΝ. ΠΚΚΕΙSΛΝΔS ΝΙΜ ΨΛΝΛ
ΛΙΓΚ ΨΕΙΝΛΝΛ GΛΗ ΓΛΓΓ ΪΝ ΓΛΚΔ ΨΕΙΝΛΝΛ. GΛΗ 7.
ΠΚΚΕΙSΛΝΔS ΓΛΛΛΙΨ ΪΝ ΓΛΚΔ SΕΙΝΛΝΛ: ΓΛSΛΙΘΛΝ- 8.
ΔΕΙΝS ΨΛΝ ΜΛΝΛΓΕΙΝS. ΧΗΤΕΔΠΝ SΙΛΔΛΛΕΙΚGΛΝ-
ΔΛΝS. GΛΗ ΜΙΚΙΛΙΔΕΔΠΝ ΓΧΨ ΨΛΝΛ ΓΙΒΛΝΔΛΝ ΥΛΛ-
ΔΠΕΝΙ SΥΛΛΕΙΚΛΤΛ ΜΛΝΝΛΜ: GΛΗ ΨΛΙΚΗΛΕΙΨΛΝΔS 9. ΠΛ.
ΪΛΙSΠS GΛΙΝΨΚΧ. ΓΛSΛΘ ΜΛΝΝΛΝ SΙΤΛΝΔΛΝ ΛΤ ΜΧ-
ΤΛΙ. ΜΛΨΨΛΙΝ ΗΛΙΤΛΝΛΝΛ. GΛΗ ΩΛΨ ΔΝ ΪΜΜΛ.
ΛΛΙSΤΕΙ ΛΕΛΚ ΜΙS. GΛΗ ΠSSΤΛΝΔΛΝΔS ΪΔΔGΛ ΛΕΛΚ
ΪΜΜΛ: GΛΗ ΥΛΚΨ ΒΙ ΨΕ ΪS ΛΝΛΚΠΜΒΙΔΛ ΪΝ ΓΛΚΔΛ. 10. ΠΒ.
GΛΗ SΛΙ ΜΛΝΛΓΛΙ ΜΧΤΛΚGΧS GΛΗ ΕΚΛΥΛΠΚΗΤΛΙ
ΩΙΜΛΝΔΛΝS ΜΙΨΛΝΛΚΠΜΒΙΔΕΔΠΝ ΪΛΙSΠΛ GΛΗ SΙΠΧΙΝ-
GΛΜ ΪS. GΛΗ ΓΛΠΜGΛΝΔΛΝS ΕΛΚΕΙSΛΙΕΙS. ΩΕΨΠΝ ΔΝ 11.

sciatis quod potestatem habet filius hominis super terra remittendi peccata, tunc dixit paralytico, surgens tolle lectum tuum & vade in domum tuam. Et surgens ivit in domum suam. Videns autem turba (*a*) timuit mirata & magnificavit Deum dantem talem potestatem hominibus. Et transiens Jesus inde vidit hominem sedentem ad telonium dictum Matthæum, & dixit ei: Sequere me, & surgens sequutus est eum. Et factum est quum ille accumberet in domo, & ecce multi publicani & peccatores venientes accubuerunt cum Jesu & discipulis ejus. Et videntes Pharisæi dixerunt 7. 8. 9. LXXI. 10. LXXII. 11.

(*a*) *Timuit mirata.* Vertit ac si legisset ἐφοβήθησαν θαυμάζοντες varietate exemplarium inductus, ceu suspicatur *Mareschallus*, vel, quod malim, librarius lectionem repetitæ editionis in contextum intrusit. Hoc ne sit tibi mirum quod participium SΙΛΔΛΛΕΙΚGΛΝΔΛΝS substantivo fœminei generis ΜΛΝΛΓΕΙΝS jungat; nam & Græcis & Latinis usitata hæc generum ἀναλλαγὴ, ita ut non ad τὸ ἔντον, sed ad τὸ σημαινόμενον respiciatur.

(*a*) *Sed*

ψΛIM SIПXNGΛM ïS. Λn ΘЄ MIψ MXTΛKGΛM GΛh
пг. 12. ЄKΛψΛnKhTΛIM MΛTGIψ SΛ ΛΛISΛKЄIS ïZψΛK: ïψ
ïΛISnS rΛhΛnSGΛNΔS uΛψ Λn ïM. NI ψΛnKЄnN hΛI-
13. ΛΛI ΛЄKЄIS. ΛK ψΛI nNhΛIΛI hΛЬΛNΔΛNS: ΛψψΛN
rΛrrΛIψ. rΛNIMIψ ΘΛ SIGΛI. ΛKMΛhΛIKTIψΛ γIΛ-
GΛN. GΛh NI hnnSΛ. NIψψΛN uΛM ΛΛψXII nSψΛnKh-
14. TΛNS. ΛK ЄKΛψΛnKhTΛNS: ψΛNnh ΛTïΔΔGЄΔnN
SIПXNGXS ïXhΛNNЄS. uIψΛNΔΛNS. Λn ΘЄ γЄIS GΛh
ЄΛKЄISΛIЄIS ЄΛSTΛM ЄIΛn. ïψ ψΛI SIПXNGXS ψЄINΛI
15. NI ЄΛSTΛNΔ: GΛh uΛψ Λn ïM ïΛISnS. ïЬΛI MΛrnN
SnNGnS ЬKnψЄΛΔIS uΛINXN nNΔ ψΛTΛ ΘЄIΛXS ψЄI
MIψ ïM ïST ЬKnψЄΛψS. ïψ ΛTrΛrrΛNΔ ΔΛrXS ψΛN
ΛЄNIMΛΔΛ ΛЄ ïM SΛ ЬKnψЄΛψS. GΛh ψΛN ЄΛS-

discipulis ejus: cur cum publicanis & peccatoribus edit magister ve-
LXXIII. 12. ster? Jesus autem audiens dixit eis: non egent sani medico, sed ma-
13. le habentes. Ite vero, discite quid sit, misericordiam volo & non sa-
14. crificium, non enim veni vocare justos, sed peccatores(*a*). Tunc adi-
verunt discipuli Johannis dicentes: cur nos & Pharisæi jejunamus*
15. multum, sed discipuli tui non jejunant? Et dixit illis Jesus: Num
possunt filii sponsi(*b*) lugere (*c*) in quantum temporis cum eis est spon-
sus? sed advenient dies, quando auferetur ab eis sponsus, & tunc je-

---

(*a*) *Sed peccatores.* Non ergo legit εἰς μετάνοιαν, quæ quoque à plurimis codd. Græcis absunt.

* *Jejunamus.* ЄΛSTΛM. Sic recte MS. non ЄΛSTΛIM, unde cl. *Katenio* ЄΛSTΛIMΛ.

(*b*) *Filii sponsi.* dicemus ad *Lucæ* 5, 34.

(*c*) *In quantum temporis.* Incertum utrum legerit ἐφ' ὅσον χρόνον, an ellipsin noster interpretatione sua supplere voluerit. Mox pro ψΛM ΛЄNIMΛΔΛ restituimus ope MS. ψΛN ΛЄNIMΛΔΛ.

(*a*) *Pla-*

ΤΛΝΔ: ΛΨΨΛΝ ΝΙΘΛSΗΠΝ ΛΛΓΘΙΨ ΔΠΠΛΤΛ ΕΛΝΛΝ 16.
ΨΛΚΗΪS ΛΝΛ SΝΛΓΛΝ ΕΛΙΚΝΘΛΝΛ. ΠΝΤΕ ΛΕΝΙΜΙΨ
ΕΠΛΛΧΝ ΛΕ ΨΛΜΜΛ SΝΛΓΙΝ. ΘΛΗ ΥΛΙΚSΙΖΛ ΓΛΤΛΠ-
ΚΛ ΥΛΙΚΨΙΨ: ΝΙΨΨΛΝ ΓΙΠΤΛΝΔ ΥΕΙΝ ΝΙΠΘΛΤΛ ΪΝ 17.
ΒΛΛΓΙΝS ΕΛΙΚΝΘΛΝS. ΛΙΨΨΛΠ ΔΙSΤΛΠΚΝΛΝΔ ΒΛΛ-
ΓΕΙS. ΒΙΨΕΗ ΨΛΝ ΘΛΗ ΥΕΙΝ ΠSΓΠΤΝΙΨ. ΘΛΗ ΒΛΛΓΕΙS
ΕΚΛΩΙSΤΝΛΝΔ. ΛΚ ΓΙΠΤΛΝΔ ΥΕΙΝ ΘΠΓΓΛΤΛ ΪΝ ΒΛΛ-
ΓΙΝS ΝΙΠΘΛΝS. ΘΛΗ ΒΛΘΧΨΠΜ ΓΛΒΛΙΚΓΛΔΛ: ΜΙΨΨΛ- 18. ΠΔ.
ΝΕΙ ΪS ΚΧΔΙΔΛ ΨΛΤΛ ΔΠ ΪΜ. ΨΛΚΠΗ ΚΕΙΚS ΛΙΝS ΩΙ-
ΜΛΝΔS ΪΝΥΛΙΤ ΪΝΛ, ΩΙΨΛΝΔS. ΨΛΤΕΙ ΔΛΠΗΤΛΚ ΜΕΙ-
ΝΛ ΝΠ ΓΛSΥΛΛΤ. ΛΚΕΙ ΩΙΜΛΝΔS ΛΤΛΛΓΕΙ ΗΛΝΔΠ
ΨΕΙΝΛ ΛΝΛ ΪΘΛ. ΘΛΠ ΛΙΒΛΙΨ: ΘΛΗ ΠΚΚΕΙSΛΝΔS ΪΛΙ- 19.

junabunt. Nemo autem imponit plagulam, pannum (*a*) . . . . . in ve- 16.
ſtimentum vetus, aufert enim (*b*) ſupplementum ex illo veſtimento,
& pejor fiſſura erit. Neque fundunt vinum novum in utres veteres, 17.
alioquin diſrumpuntur utres, (*c*) tunc etiam vinum effunditur, & u-
tres pereunt; ſed fundunt vinum novum in utres novos & ambo
conſervantur. Hæc cum loqueretur eis, ecce princeps quidam ve- 18.LXXIV.
niens adoravit eum dicens: filia mea modo defuncta eſt, ſed ve-
niens impone manum tuam ſuper eam & vivet. Et ſurgens Je- 19.

(*a*) *Plagulam, pannum* . . . . . Genuina eſt lectio cod. Argentei, ΔΠΠΛΤΛ ΕΛΝΛΝ ΨΛΚΗΪS; ſed adhuc quæro quid ſit ΨΛΚΗΪS, & malui omittere, quam incertam interpretationem aſſuere purpureo antiſtitis noſtri panno. Ceteroquin ſenſus perſpicuus ex collatione locorum Marci 2, 21 & Lucæ 5, 36, ubi quoque pro ΝΛΤ, ex MS. reſtituimus ΠΛΤ.

(*b*) *Supplementum.* ΕΠΛΛΧΝ, qui caſus quartus eſt à ΕΠΛΛΧ, (Fœm.) *ſupplementum, plenitudo.* Et ſic Latinus: *tollit plenitudinem ejus*, non tamen diffitendum, longe commodiorem eſſe ſenſum, ſi τὸ πλήρωμα pro caſu recto habeatur, quod *Beza* pridem docte monuit.

(*c*) *Tunc.* ΒΙΨΕ ΨΛΝ. Alterutrum ex margine, nam & ΒΙΨΕ & ΨΛΝ exprimunt τότε, adeo ut legerit τότε καί.

20. SNS ïΔΔGA ΛÞΛK ïMMA GΛh SIΠXNGXS ïS: GΛh SΛI
UINX BΛXΨΛKINNΛNΔEI. IB. ΥINTKNNS ΔNΛTΓΛΓΓΛN-
21. ΔEI ΛÞTΛKX ΛTTΛITXK SKΛNTA ΥΛSTGXS ïS. UΛ-
ΨNh ΛNK ïN SIK. GΛBΛI ΨΛTΛINEI ΛTTEKA ΥΛSTGΛI
22. ïS ΓΛNISA: ïΨ ïΛISNS ΓΛΥΛNΔGΛNΔS SIK GΛh ΓΛSΛI-
ΘΛNΔS ΨX. UΛΨ. ΨKΛÞSTEI ΨNK ΔΛNhTΛK. ΓΛΛΛN-
BEINS ΨEINA ΓΛNΛSIΔA ΨNK. GΛh ΓΛNΛS SX UINX
23. ÞKΛM ΨIZΛI ΘEIΛΛI GΛINΛI: GΛh UIMΛNΔS ïΛISNS
ïN ΓΛKΔA ΨIS KEIKIS. GΛh ΓΛSΛIΘΛNΔS SΥIΓΛGΛNS
GΛh hΛNKNGΛNS hΛNKNGΛNΔΛNS. GΛh MΛNΛΓEIN
24. ΛNhGXNΔEIN. UΛΨ ΔN ïM. ΛÞΛEIΨIΨ. NNTE NI ΓΛS-
25. ΥΛΛT SX MΛΥI. ΛK SΛEΠIΨ. GΛh BIhΛXhNN ïNA: ΨΛ-
NNh ΨΛN NSΔKIBΛNA ΥΛKΨ SX MΛNΛΓEI. ΛTΓΛΓ-

20. ſus ſequebatur eum & diſcipuli ejus. Et ecce mulier ſanguinis
profluvio laborans duodecim annos, accedens à tergo tetigit fim-
21. briam pallii ejus, dicebat enim ſecum: ſi ſolùm tetigero pallium
22. ejus (*a*), convaleſcam. Sed Jeſus converſus & videns illam in-
quit: Confide filia, fides tua ſanavit te, & convaluit mulier ab
23. eodem momento. Et veniens Jeſus in domum principis & vi-
dens tibicines (& (*b*) buccinatores buccinantes,) & turbam tumul-
24. tuantem, dixit eis: Recedite, quia non mortua eſt puella, ſed dor-
25. mit. & deridebant eum. Quum autem ejecta erat turba, ingreſ-

---

(*a*) *Tetigero pallium ejus* ΛTTEKA ΥΛSTGΛI ïS. Sic recte MS. & ex regulis Grammatices, nam TEKΛN & ΛTTEKΛN regunt caſum tertium.

(*b*) *Buccinatores.* confer doctiſſimum *Mareſchallum* Obſervationibus. Valde fallor, an hΛNKNGΛNS hΛNKNGΛNΔΛNS eſt interpretatio vocis SΥIΓΛGΛNS, & ex margine irrepſit. Graphice *Juvencus* II. v. 400.

Poſtquam perventum eſt ubi funera virginis, ingens
Plangentis populi fremitus, clangorque tubarum
Ultima ſupremæ celebrabant munera pompæ.

(*a*) *Sur-*

ΓΛΝΔS ΪNN hΛЬΛIdΛ hΛNdN ÏZRS. ϚΛh ПRRΛIS SR
MΛVI: ϚΛh ПSÏdΔϚΛ MЄRIΨΛ SR ΛNd ΛΛΛΛ ϚΛINΛ 26.
ΛIRΨΛ: ϚΛh ⊙ΛRЬRNdIN ÏΛISПΛ ϚΛINΨKR. ΛΛISTI- 27. ПЄ.
ΔЄdПN ΛƎΛR ÏMMΛ TVΛI ЬΛINdΛNS. hRRПϚΛNdΛNS
ϚΛh UIΨΛNdΛNS. ΛRMΛI ПΓΓKIS SПNΛN dΛVЄIdIS.
UIMΛNdIN ΨΛN ÏN ΓΛKdΛ. dПΛTÏdΔϚЄdПN ÏMMΛ 28.
ΨΛI ЬΛINdΛNS. ϚΛh UΛΨ ÏM ÏΛISПS. ΓΛΛΛПЬϚΛTS
ΨΛTЄI MΛΓϚΛN ΨΛTΛ TΛNϚΛN. UЄΨПN dN ÏMMΛ.
ϚΛI ƎΛN. ΨΛNNh ΛTTΛITRK ΛNΓΛM ÏZЄ. UIΨΛNdS. 29.
ЬI ΓΛΛΛПЬЄINΛI ÏΓΓUΛKΛI VΛIKΨΛI ÏΓΓUIS. ϚΛh ПS- 30.
ΛПKNRdЄdПN ÏM ΛПΓRNΛ. ϚΛh ÏNΛΓIdΛ ÏNS ÏΛISПS
UIΨΛNdS. SΛIΘΛTS Є1 MΛNNΛ NI VITI. ÏΨ ЄIS ПSΓΛΓ- 31.
ΓΛNdΛNS ПSMЄKIdЄdПN ÏNΛ ÏN ΛΛΛΛI ΛIKΨΛI ϚΛI-
NΛI: ΨΛNNh ЬIΨЄ ПTПSÏdΔϚЄdПN ЄIS. SΛI. ΛTЬЄ- 32.
KПN ÏMMΛ MΛNNΛN ЬΛNdΛNΛ dΛIMRNΛKI. ϚΛh ЬI 33.
ΨЄ ПSΔKIЬΛNS VΛKΨ ПNhПΛΨR. KRdIdΛ SΛ dПMЬΛ.
ϚΛh SIΛdΛΛЄIKIdЄdПN MΛNΛΓЄINS. UIΨΛNdΛNS. NI

fus tenuit manum ejus, & ſurrexit puella, & exiit fama hæc in to- 26.
tam illam terram. Et abeunte Jeſu illinc ſequebantur eum duo 27. LXXV.
cœci clamantes & dicentes: Miſerere noſtri fili Davidis. Venien- 28.
tem autem in domum adierunt cœci illi, & dixit eis Jeſus: cre-
ditis quod poſſim hoc facere? Dixerunt ei: utique Domine. Tunc 29.
tetigit oculos eorum dicens: ſecundum fidem veſtram fiat vo-
bis. Et aperiebantur eis oculi, & graviter monuit eos Jeſus di- 30.
cens: videte, ne quis ſciat. Sed illi exeuntes notum faciebant 31.
illum in omni illa terra. Quum illi exiiſſent, ecce, obtulerunt ei 32.
hominem (*a*) ſurdum dæmoniacum, & quum ejectum eſſet dæ- 33.
monium, clamabat mutus, & mirabatur turba dicens: nunquam

(*a*) *Surdum.* iterum vide laudatum *Mareſchallum.*

(*a*) *Num-*

34. ΛΙΥ SΥΛ ΠSKΠΝΨ ΥΛS ΪΝ ΪSKΛΘΛΛΝ. ΪΨ ÞΛKΘISΛΙΘIS
ΩΘΨΠΝ. ΪΝ ÞΛΠKΛΒΛΨΛGΛ ΠΝhΠΛΨΧΝΧ ΠSΛKΘIΒΙΨ
ΠΩ. 35. ΠΝhΠΛΨΧΝS. GΛh ΒΙΤΛΠh ΪΛΙSΠS ΒΛΠKΓS ΛΛΛΧS
GΛh hΛΙΜΧS ΛΛΙSGΛΝΔS ΪΝ ΓΛΩΠΜΦΙΜ ΪΖΘ. GΛh
ΜΘKGΛΝΔS ΛΙΥΛΓΓΘΛGΧΝ ΨΙΠΔΛΝΓΛKΔGΧS. GΛh
hΛΙΛGΛΝΔS ΛΛΛΧS SΛΠhΤΙΝS GΛh ΛΛΛΛ ΠΝhΛΙΛGΛ:
ΠZ. 36. ΓΛSΛΙΟΛΝΔS ΨΛΝ ΨΧS ΜΛΝΛΓΘΙΝS. ΪΝÞΘΙΝΧΔΛ ΪΝ
ΪΖΘ. ΠΝΤΘ ΥΘSΠΝ ΛÞΔΛΠϊΔΛΙ GΛh ÞΚΛΥΛΠΚΠΛΝΛΙ
Πh. 37. SΥΘ ΛΛΜΒΛ ΝΙ hΛΒΛΝΔΧΝΛ hΛΙΚΔΘΙS: ΨΛΝΠh ΩΛΨ
ΔΠ SΙΠΧΝGΛΜ SΘΙΝΛΙΜ. ΛSΛΝS ΚΛΙhΤΙS ΜΛΝΛΓΛ. ΪΨ
38. ΥΛΠKSΤΥGΛΝS ÞΛΥΛΙ. ΒΙΔGΙΨ ΝΠ ÞΛΝ ΛSΛΝΛΙS. ΘΙ
ΠΨ. 1. ΠSSΛΝΔGΛΙ ΥΛΠKSΤΥGΛΝS ΪΝ ΛSΛΝ SΘΙΝΛ: GΛh ΛΤ-
23. hΛΙΤΛΝΔS ΨΛΝS ΤΥΛΛΙÞ SΙ * * * * * * * ΨΙΖΛΙ ΒΛΠKΓ.
ΨΛΙΠhΛΙΨ ΪΝ ΛΝΨΛKΛ. ΛΜΘΝ ΛΠK ΩΙΨΛ ΪΖΥΙS ΘΙ ΝΙ
ΠSΤΙΠhΙΨ ΒΛΠKΓS ΪSKΛΘΛΙS. ΠΝΤΘ ΩΙΜΙΨ SΛ SΠΝΠS

34. tale (*a*) apparuit in Iſraële. Sed Phariſæi dixerunt: in principe dæ-
LXXVI. 35. moniorum ejicit dæmonia. Et circumibat Jeſus urbes omnes & vi-
cos, docens in ſynagogis eorum (*b*), & prædicans evangelium regni,
LXXVII. & ſanans omnes morbos & omnem infirmitatem. Videns autem
36. turbam, commiſeratione intima in eos motus eſt, quia erant viribus
LXXVIII. deficientes & projecti ſicut oves non habentes paſtorem. Tunc dixit
37. diſcipulis ſuis: meſſis quidem multa, ſed operarii pauci, rogate itaque
Cap. 10. 1. dominum meſſis ut emittat operarios in meſſem ſuam. Et advocans
LXXIX. duodecim diſcipulos * * * * * * * illa urbe, fugite in aliam. Amen
23. enim dico vobis quod non peragetis urbes Iſraëlis uſquedum venit fi-

---

(*a*) *Nunquam tale* NI ΛΙΥ SΥΛ ſic MS. probe. Vide *Marci* 2, 12.

(*b*) *In ſynagogis eorum* ΪΝ ΓΛΩΠΜΦΙΜ ΪΖΘ. Sic MS. & ex regulis Grammatices. nam Fœmin. in S deſinentia, in Dat. & Abl. plur. terminantur in ΪM, nunquam in ΪN.

(*a*) *Beel-*

ᛗᚫᚾᛊ: ᚾᛁᛊᛏ ᛊᛁᚠᚷᚾᛖᛁᛊ ᚢᚦᚫᚱ ᚫᛚᛁᛊᚫᚱᚷᚫ. ᚾᛁh ᛊᚴᚫᚫᚴᛊ 24. ᛩ.
ᚢᚦᚫᚱ ᚦᚫᚾᛁᚾ ᛊᛖᛁᚾᚫᛗᛗᚫ: ᚱᚫᚾᚫh ᛊᛁᚠᚷᚾᛁ ᛖᛁ ᛃᚫᛁᚱᚹᚫᛁ 25.
ᛊᚹᛖ ᚫᚫᛁᛊᚫᚱᛖᛁᛊ ᛁᛊ. ᚷᚫh ᛊᚴᚫᚫᚴᛊ ᛊᚹᛖ ᚦᚫᚾ ᛁᛊ: ᚷᚫᛒᚫᛁ ᛩᚫ.
ᚱᚫᚴᚭᚫᚹᚫᚫᚭᚫᚾᚭ ᛒᚫᛁᚫᛁᚫᛉᚫᛁᛒᚾᚫ hᚫᛁhᚫᛁᛏᚢᚾ. ᚢᚾᚭ
ⵔᚫᚾ ᚦᛁᚫᚢ ᛗᚫᛁᛊ ᚹᚫᚾᛊ ᛁᚾᚾᚫᚴᚢᚾᚭᚫᚾᛊ ᛁᛊ: ᚾᛁᚾᚢ ᚾᚢ 26. ᛩᛒ.
ᚷᚱᛖᛁᚹ ᛁᛉᚷᛁᛊ ᛁᚾᛊ. ᚾᛁᚷᚫᛁhᛏ ᚫᚾᚴ ᛁᛊᛏ ᚱᚫhᚢᚫᛁᚹ ᚹᚫᛏᛖᛁ
ᚾᛁ ᚫᚭᚫhᚢᚫᚷᚫᛁᚭᚫᚢ. ᚷᚫh ᚦᚢᚫᚱᛁᚾ ᚹᚫᛏᛖᛁ ᚾᛁ ᚢᚦᚴᚢᚾ-
ᚾᚫᛁᚭᚫᚢ: ᚹᚫᛏᛖᛁ ᚢᛁᚹᚫ ᛁᛉᚷᛁᛊ ᛁᚾ ᚴᛁᚢᛁᛉᚫ. ᚢᛁᚹᚫᛁᚹ ᛁᚾ 27. ᛩᚱ.
ᚫᛁᚢhᚫᚭᚫ. ᚷᚫh ᚹᚫᛏᛖᛁ ᛁᚾ ᚫᚢᛊᚷ ᚱᚫhᚫᚢᛊᛖᛁᚹ. ᛗᛖᚴᚷᚫᛁᚹ
ᚫᚾᚫ hᚴᚷᛏᚫᛗ: ᚷᚫh ᚾᛁ ᚷᚱᛖᛁᚹ ᛁᛉᚷᛁᛊ ᚹᚫᚾᛊ ᚢᛊᚢᛁᛗᚫᚾ- 28.
ᚭᚫᚾᛊ ᚫᛖᛁᚴᚫ ᚹᚫᛏᚫᛁᚾᛖᛁ. ᛁᚹ ᛊᚫᛁᚷᚫᚫᚫᛁ ᚾᛁ ᛗᚫᚱᚭᚾᚭᚫᚾᛊ
ᚢᛊᚢᛁᛗᚫᚾ. ᛁᚹ ᚷᚱᛖᛁᚹ ᛗᚫᛁᛊ ᚹᚫᚾᚫ ᛗᚫᚱᚭᚾᚭᚫᚾ ᚷᚫh ᛊᚫᛁ-
ᚷᚫᚫᛁ ᚷᚫh ᚫᛖᛁᚴᚫ ᚦᚴᚫᚢᛁᛊᛏᚷᚫᚾ ᛁᚾ ᚱᚫᛁᚫᛁᚾᚾᚫᚾ: ᚾᛁᚢ 29.
ᛏᚷᚫᛁ ᛊᚢᚫᚴᚷᚫᚾᛊ ᚫᛊᛊᚫᚴᚷᚫᚾ ᛒᚢᚱᚷᚫᚾᚭᚫ. ᚷᚫh ᚫᛁᚾᛊ
ᛁᛉᛖ ᚾᛁ ᚱᚫᚭᚴᛁᚢᛊᛁᚹ ᚫᚾᚫ ᚫᛁᚴᚹᚫ. ᛁᚾᚢh ᚫᛏᛏᛁᚾᛊ ᛁᛉᚷᚫ-

lius hominis. Non eſt diſcipulus ſupra magiſtrum, nec ſervus ſupra 24. XC.
dominum ſuum. Sufficit diſcipulo, ut ſit ut magiſter ejus, & ſervus 25.
ut dominus ejus. Si patrem familias Beelzebul (*a*) vocaverunt, quan- XCI.
to magis domeſticos ejus. Ne itaque timete eos, nihil enim opertum, 26. XCII.
quod non revelabitur, & occultum, quod non detegetur. Quod di- 27. XCIII.
co vobis in tenebris, dicatis in luce, & quod in aurem auditis, nun-
cietis ſuper tectis. Et non timete occidentes corpus (*b*) tantùm, ſed 28.
animam non valentes occidere. verum timete potius valentem &
animam & corpus perdere in gehenna. Nonne duo paſſeres aſſario 29.
venduntur, & unus eorum non cadet ſuper terram (*c*) ſine patris ve-

---

(*a*) *Beelzebul.* Recte MS. ᛒᚫᛁᚫᛁᛉᚫᛁᛒᚾᚫ, Græce enim Βεελζεβὺλ, & perpetua conſuetudine, Græcorum ε per ᚫᛁ proferunt Gothi.

(*b*) *Tantùm.* Legit ergo: τὸ σῶμα μόνον.

(*c*) Legit ceu item Latinus, & verſiones Orientales, ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν θελήματος.

30. ЯIS ϒIΛϚΛN. ΛΦΨΛN ïZϒΛRΛ ϚΛh TΛΓΛΛ hΛПBIΔIS
31. ΛΛΛΛ ΓΛRΛΨΛNΛ SINΔ: NINП ПП ЯΓЄIΨ. MΛNΛΓΛIM
32. SПΛRϒΛM BΛTIZΛNS SIϚПΨ ϚПS: SΛΘΛZПh ПП SΛЄI ΛПΔhΛITIΨ MIS ïN ΛNΔϒΛIRΨϚΛ MΛNNЄ. ΛNΔhΛITΛ ϚΛh ïK ïMMΛ ïN ΛNΔϒΛIRΨϚΛ ΛTTINS MЄINIS SΛЄI
ϚΔ. 33. ïN hIMINΛM ïST. ïΨ ΨISΘΛNЯh SΛЄI ΛƎΛIKIΨ MIK ïN ΛNΔϒΛIRΨϚΛ MΛNNЄ. ΛƎΛIKΛ ϚΛh ïK ïNΛ ïN ΛNΔϒΛIRΨϚΛ ΛTTINS MЄINIS ΨIS SΛЄI ïN hIMINΛM ïST:
ϚЄ. 34. NIh ΛhϚΛIΨ ΨΛTЄI ЦЄMϚΛN ΛΛΓϚΛN ΓΛϒΛIRΨI ΛNΛ
35. ΛIRΨΛ. NI ЦΛM ΛΛΓϚΛN ΓΛϒΛIRΨI. ΛK hΛIKП: ЦΛM ΛПK SKΛIΔΛN MΛNNΛN ϒIΨKΛ ΛTTΛN ïS. ϚΛh ΔΛПhTΛK ϒIΨKΛ ΛIΨЄIN ïZЯS. ϚΛh BRПΨ ϒIΨKΛ SϒΛIhЯN
36. ïZЯS. ϚΛh ƎIϚΛNΔS MΛNS ïNNΛKПNΔΛI ïS: SΛЄI ƎRI-
ϚU. 37. ϚЯΨ ΛTTΛN ΛIΨΨΛП ΛIΨЄIN ПƎΛR MIK. NIST MЄINΛ ϒΛIRΨS. ϚΛh SΛЄI ƎRIϚЯΨ SПNП ΛIΨΨΛП ΔΛПhTΛR
38. ПƎΛR MIK. NIST MЄINΛ ϒΛIRΨS. ϚΛh SΛЄI NI NIMIΨ ΓΛΛΓΛN SЄINΛNΛ ϚΛh ΛΛISTϚΛI ΛƎΛR MIS. NIST
ϚZ. 39. MЄINΛ ϒΛIRΨS: SΛЄI BIΓITIΨ SΛIϒΛΛΛ SЄINΛ. ƎRΛ-

30. ſtri voluntate? Verum veſtri etiam capilli capitis omnes numerati
31. 32. ſunt. Ne itaque timete, multis paſſeribus meliores eſtis vos. Quicunque igitur confitetur me in conſpectu hominum, confitebor etiam
XCIV. 33. ego eum in conſpectu patris mei, qui in cœlis eſt. Sed quicunque negat me in conſpectu hominum, negabo etiam ego illum in con-
XCV. 34. ſpectu patris mei, illius qui in cœlis eſt. Ne exiſtimetis quod venerim mittere pacem in terram. non veni mittere pacem, ſed gladium.
35. Veni enim ſeparare hominem à patre ejus, & filiam à matre ejus, &
36. ſponſam à ſocru ejus. & hoſtes hominis domeſtici ejus. Qui amat
XCVI. 37. patrem aut matrem ſupra me, non eſt me dignus, & qui amat filium
38. aut filiam ſupra me, non eſt me dignus. Et qui non tollit crucem
XCVII. 39. ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus. Qui invenit animam ſuam,

(a) Po-

ᚢᛁᛋᛏᛖᛁᚠ ᛁᛉᚳᛁ. ᚷᚳh ᛋᚳᛖᛁ ᚦᚱᚳᚢᛁᛋᛏᛖᛁᚠ ᛋᚳᛁᚠᚳᚳᚳᛁ ᛋᛖᛁᚾᚳᛁ ᛁᚾ ᛗᛖᛁᚾᚳ. ᛒᛁᚱᛁᛏᛁᚠ ᚠᚷ: ᛋᚳ ᚳᚾᚷᚾᛁᛗᚳᚾᚷᛋ ᛁᛉᚷᛁᛋ. ᛗᛁᚴ 40. ᚷh.
ᚳᚾᚷᚾᛁᛗᛁᚠ. ᚷᚳh ᛋᚳ ᛗᛁᚴ ᚳᚾᚷᚾᛁᛗᚳᚾᚷᛋ. ᚳᚾᚷᚾᛁᛗᛁᚠ ᚠᚳᚾᚳ ᛋᚳᚾᚷᚷᚳᚾᚷᚳᚾ ᛗᛁᚴ: ᛋᚳ ᚳᚾᚷᚾᛁᛗᚳᚾᚷᛋ ᚸᚱᚳᚾᚦᛖᛏᚢ 41. ᚷᚠ.
ᛁᚾ ᚾᚳᛗᛁᚾ ᚸᚱᚳᚾᚦᛖᛏᚳᚾᛋ. ᛗᛁᛉᚷᚳᚱᚾ ᚸᚱᚳᚾᚦᛖᛏᛁᛋ ᚾᛁᛗᛁᚠ. ᚷᚳh ᛋᚳ ᚳᚾᚷᚾᛁᛗᚳᚾᚷᛋ ᚱᚳᚱᚳᛁhᛏᚳᚾᚳ ᛁᚾ ᚾᚳᛗᛁᚾ ᚱᚳ-
ᚱᚳᛁhᛏᛁᛋ. ᛗᛁᛉᚷᚳᚱᚾ ᚱᚳᚱᚳᛁhᛏᛁᛋ ᚾᛁᛗᛁᚠ. ᚷᚳh ᛋᚳᛖᛁ ᚱᚳ- 42. ᚴ.
ᚳᚱᚳᚱᚴᛖᛁᚠ ᚳᛁᚾᚳᚾᚳ ᚠᛁᛉᚷᛖ ᛗᛁᚾᚾᛁᛋᛏᚳᚾᛖ ᛋᛏᛁᚴᚳᚳ ᚴᚳᚳ-
ᚳᛁᛋ ᚠᚳᛏᛁᚾᛋ. ᚠᚳᛏᚳᛁᚾᛖᛁ ᛁᚾ ᚾᚳᛗᛁᚾ ᛋᛁᚸᚷᚾᛖᛁᛋ. ᚳᛗᛖᚾ ᚢᛁ- ᚠᚳ ᛁᛉᚷᛁᛋ ᛖᛁ ᚾᛁ ᚦᚱᚳᚢᛁᛋᛏᛖᛁᚠ ᛗᛁᛉᚷᚳᚱᚾ ᛋᛖᛁᚾᚳᛁ: ᚷᚳh 1. ᚴᚳ.
ᚠᚳᚱᚠ ᛒᛁᚠᛖ ᚾᛋᚦᚾᚳᚳᛁᚷᚳ ᛁᚳᛁᛋᚾᛋ ᚳᚾᚳᛒᛁᚾᚷᚳᚾᚷᛋ ᚠᚳᛁᛗ ᛏᚠᚳᚳᛁᚦ ᛋᛁᚸᚷᚾᚷᚳᛗ ᛋᛖᛁᚾᚳᛁᛗ. ᚾᛋhᚷᚦ ᛋᛁᚴ ᚷᚳᛁᚾᚠᚴᚷ ᚳᚾ
ᚳᚳᛁᛋᚷᚳᚾ ᚷᚳh ᛗᛖᚴᚷᚳᚾ ᚳᚾᚷ ᛒᚳᚾᚴᚱᛋ ᛁᛉᛖ: ᛁᚠ ᛁᚷhᚳᚾ- 2.

amittit illam, & qui amittit animam ſuam propter me, invenit eam. Recipiens vos, me recipit, & me recipiens recipit mit- 40. XCVIII.
tentem me. Recipiens prophetam in nomine prophetæ mercedem prophetæ capiet: & recipiens juſtum in nomine juſti, mercedem juſti capiet. Et qui potum dat uni horum minimorum poculum (*a*) frigidæ aquæ tantum, in nomine diſcipuli. Amen dico vobis quod non amittet mercedem ſuam. Et factum eſt cum abſolviſſet Jeſus præcipiens duodecim diſcipulis ſuis, tranſiit inde ad docendum & prædicandum in urbibus eorum. Sed Johan- 41. XCIX. 42. C. Cap. 11. 1. CI. 2. CII.

(*a*) *Poculum frigidæ aquæ.* STIKAA KALDIS VATINS. Succ. *Begare kalt wattn*, ſupplet vero ellipticam locutionem ποτήριον ψυχροῦ. En! benignitatem Numinis, quæ vel exiguum in pios officium remuneratur. exiguum enim munus eſt *potus frigidæ*; quid ſi calida illis daretur aqua? *Philo* de Therapeutarum ſuorum epulis, (Libro de vita Contempl. p. 900.) οἶνος ἐπέπαυτο πᾶσι τοῖς ἡμέραις οὐκ εἰσκομίζεται, ἀλλὰ διαυγέστατον ὕδωρ, ψυχρὸν μὲν τοῖς πολλοῖς, θερμὸν δὲ τῶν πρεσβυτάτων τοῖς ἁβρυδιαίτοις. *vinum illis diebus non præbetur, ſed aqua limpidiſſima, ceteris frigida, ſed calida illis ex ſenioribus, qui tractantur delicatius.*

NES ƦAhANSGANAS ïN KAKKARAI ƴANKSTƴA XRISTANS. ïNSANAGANAS BI SINXNGAM SEINAIM. UAƕ AN
3. ïMMA. ƕN ïS SA UIMANAA. ƕAN ANƕAKIZNh BEIAI-
4. MA: GAh ANAhAÞGANAS ïAISNS UAƕ AN ïM. ƦAƦ-ƦANAANS ƦATEIhIƕ ïXhANNE ƕATEI ƦAhANSEIƕ GAh
5. ƦASAIOIƕ. BAINAAI NSSAIOANA. GAh hAATAI ƦAƦ-ƦANA. ƕKNTSÞIAAAI hKAINGAI ƴAIKƕANA. GAh BAN-AAI ƦAhANSGANA. GAh AANƕAI NKKEISANA. GAh
6. NNAEAAI ƴAIAAMEKGANAA. GAh ANAAƦS ïST OA-
7. ZNh SAEI NI ƦAMAKZGAAA ïN MIS: AT ƕAIM ƕAN AÞƦAƦƦANAAM. ANƦANN ïAISNS UIƕAN ƕAIM MA-NAƦEIM BI ïXhANNEN. OA NSïAAGEANƕ ANA ANƕI-
8. AA SAIOAN. KANS ÞKAM ƴINAA ƴAƦIATA. AKEI OA NSïAAGEANƕ SAIOAN. MANNAN hNASUGAIM ƴAST-

nes audiens in carcere opera Chriſti, mittens II. (*a*) diſcipulos
3. 4. ſuos dixit ei? Tu es ille venturus, an alium exſpectabimus? Et reſpondens Jeſus dixit eis: euntes nuntiate Johanni quod au-
5. ditis & videtis, cœci vident, & claudi ambulant, leproſi mundantur, & ſurdi audiunt, & mortui reſurgunt, & pauperes evan-
6. 7. gelizantur, & beatus eſt quicunque non offenditur in me. Illis autem (*b*) abeuntibus, cœpit Jeſus dicere turbæ de Johanne: quid exiiſtis in deſertum, videre? arundinem à vento agita-
8. tam? Sin, quid exiiſtis videre? hominem mollibus veſtimentis

---

(*a*) *II.* BI. Obſervanda pronuntiatio Gothica elementi B. ut &, quod ïNSANAGAN regat Dativum, quod rarius; Accuſ. enim frequentiſſime.

(*b*) *Abeuntibus.* AÞƦAƦƦANAAM. Librarius feſtinanter ſcripſerat AÞAKƦAƦƦANAAM, ſed errorem ſentiens induxit ſyllabam AK, & hinc ſuſpicio cl. *Junio* eandem veluti vetuſtate exeſam reſtituendam eſſe, quod perperam; nam AÞAKƦAƦƦANAAM eſt σπανηλθόντων, à ſenſu evangeliſtæ alienum.

(*a*) Qui

ϛϰϻ ϝϪϒϧSIϪϧϟϪ. SϪI ψϧIϵI hϟϧSUϛϧIM ϒϧSIϪϧI
SIϟϪ. ïN ϝϧϰϪIM ψIϟϪϧϟϵ SIϟϪ. ϧϰϵI ⊙Ϫ ϟSïϪϪϛϵ- 9.
Ϫϟψ SϧI⊙ϧN. ΠϰϧϷϵTϟ. ϛϧI UIψϪ ïZϒIS. ϛϧh MϧNϧIZϪ
ΠϰϧϷϵTϧN: SϪ ïST ϧϟK BI ψϧNϵI ϝϧMϵ- 10. Κϝ.
ϧIψ ïST. SϧI ïK ïNSϧNϪϛϪ ϧϝϝIϧN MϵINϧNϪ ϷϧϟϰϪ
ψϟS. SϧϵI ϝϧMϧNϒϵIψ ϒIϝ ψϵINϧNϪ ϷϰϟϰϪ ψϟS: ϧ- 11. ΚϪ.
MϵN UIψϪ ïZϒIS. NI ΠϰϰϧIS ïN ϐϧNϰIM UINXNX MϧI-
ZϪ ïXhϧNNϵ ψϧMMϪ ϪϧNΠϛϧNϪIN. ïψ SϪ MINNIZϪ
ïN ψIϟϪϧNϝϧϰϪϛϧI hIMINϵ MϧIZϪ ïMMϪ ïST: ϷϰϧM 12. Κϵ.
ϟhψϧN ψϧIM ϪϧϝϧM ïXhϧNNIS ψIS ϪϧNΠϛϧNϪINS
ϟNϪ hITϪ. ψIϟϪϧNϝϧϰϪI hIMINϵ ϧNϧMϧhTϛϧϪϪ.
ϛϧh ϧNϧMϧhTϛϧNϪϧNS ϷϰϒIϧϒϧNϪ ψX: ϧϧϧI 13.

amictum? Ecce, qui (*a*) mollibus veſtiti ſunt, in domibus regum ſunt. Sin, quid exiiſtis videre? Prophetam? immo dico vobis, 9.
& plus quam prophetam. Hic eſt enim de quo ſcriptum eſt: 10. CIII.
ecce, ego mitto angelum meum (*b*) ante te, qui præparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis, non ſurrexit inter natos mulie- 11. CIV.
rum major Johanne Baptiſta, ſed minor in regno cœlorum major illo eſt. A diebus autem Johannis Baptiſtæ uſque nunc re- 12. CV.
gnum cœlorum vi rapitur, (*c*) & violenti rapiunt illud; omnes 13.

(*a*) *Qui* ψϧIϵI. Sic recte MS.

(*b*) *Ante te*, Legit σοῦ σου.

(*c*) *Violenti rapiunt. Clemens Alex.* opuſculo *Quis dives ſalvetur*, ὧτιν μόνον βίᾳ κρατεῖ, θεὸν βιάσασθαι, καὶ παρὰ θεοῦ ζωὴν ἁρπάσαι, *hæc unice laudabilis violentia Deo vim inferre, & à Deo vitam rapere.* Piiſſimus poeta ἀεὶ στεφάνων, Hymno IV, 109.

Hic &, Encrati, recubant tuarum
Oſſa virtutum, quibus efferati
Spiritum mundi violenta virgo
Dedecoraſti.

Pro ϷϰϧIϟϒN ψX Grammatices ratio poſtulat ut legatur, ϷϰϧIϟϒNϪ ψX. Latet autem Ϫ in ſequenti ψ.

ΛΝΚ ΠΚΛΝΕΕΤΕΙS GΛh VITXΨ ΠΝΔ ΪXhΛΝΝΕ ΕΛΝΚΛ-
14. UΕΨΠΝ. GΛh GΛΒΛΙ VIΛΔΕΔΕΙΨ ΜΙΨΝΙΜΛΝ. SΛ ΪST
15. hΕΛΙΛS SΛΕΙ SΚΝΛΔΛ UIMΛN: SΛΕΙ hΛΒΛΙ ΛΝS . . . .
Ku. 16. hΛNSGΛI: . . . . . ΨΛTΛ ΚΝΝΝΙ. . . . SITΛNΔΛM . . . .
17. ΛNΨΛΚΛNS . . . . . ΔΛM. SVIΓΛXΔΕΔΝΜ . . NI ΠΛINSI-
Kz. 18. ΔΕΔΝΨ: hΝΕ . . . NI UΛINXΔΕΔΝΨ: UΛM ΚΛIhTIS ΪX-
hΛN . . . GΛNΔS NIh ΔΚΙΓΚ . . . ΨΛNΔ. ΠNhΝΛΨ . . .
19. SΛ SΝΝΝS MΛNS . . ΔΚΙΓΚΛNΔS. . . . . NΛ ΛΕΕTGΛ
GΛh . . . . . TΛΚGΕ ΕΚΙGXNΔS GΛh ΕΚΛVΛNΚhTΛI-
ZΕ. GΛh NSVΛNΚhTΛ ΓΛΔXMIΔΛ VΛΚΨ hΛNΔNΓΕΙ
Kh. 20. ΕΚΛM ΒΛΚNΛM SΕINΛIM: ΨΛNNh ΔNΓΛNN ΪΔVΕIT-
GΛN ΒΛNΚΓIM ΪN ΨΛIMΕI VΛNΚΨΠN ΨXS MΛNΛΓIS-

14. enim prophetæ & lex ad Johannem prædixerunt. Et ſi velletis
15. concipere, hic eſt Elias, qui erat venturus. Qui habet aures . . . .
CVI. audiat . . . . . hoc genus . . . ſedentibus . . . . (*a*) alios . . .
16. 17.
CVII. 18. . . . Cecinimus tibiis . . non ſaltaſtis . . non planxiſtis . . . Ve-
nit enim Johannes . . . edens nec bibens . . . dicunt: dæmonium
19. . . . filius hominis . . bibens . . . . homo edax & . . . . . pub-
licanorum amicus & peccatorum, & juſta judicata (*b*) eſt ſapientia à
CVIII. 20. liberis ſuis. Tunc cœpit exprobrare urbibus, in quibus facta ſunt plu-

---

(*a*) *Alios.* ΛNΨΛΚΛNS. Corrupit ætas ferme integrum hoc folium, nec auſi ſumus reddere noſtra hac editione, quæ prior ſuppoſuit, ubi quoque nonnulla genio linguæ Gothicæ contraria, penſavimus autem jacturam reſtitutione commatis 21., quo incipit facies ſecunda. Quod ad ipſum hoc ΛNΨΛΚΛNS, in Græco quidem contextu, καὶ ἀποφωνῶσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, ſed manifeſtum eſt, noſtrum incidiſſe in codicem, qui legerit καὶ ἀποφωνῶσι ἑτέροις. Caſus vero quarti eſt τὸν ΛNΨΛΚΛNS, quia illum regit præcedens ΥΧΠGΛNΔΛM, cujus veſtigia ſuperſunt.

(*b*) *Juſta judicata eſt* NSVΛNΚhTΛ ΓΛΔXMIΔΛ VΛΚΨ, ἐδικαιώθη, quod *Lucæ* 7, 35 vertit, ΓΛSNNGXΔΛ VΛΚΨ *vera agnita eſt.*

(*a*) *Et*

ΤΧΝΣ ΜΛΗΤΕΙΣ ΪΣ. . . . ΥΛΙ ΨΗΣ ΚΛΗΚΛΖΕΙΝ. ΥΛΙ ΨΗΣ ΒΕΨΣΛΙΔΛΝ. ΗΝΤΕ ΪΨ ΪΝ ΤΥΚΛΙ ϬΛΗ ΣΕΙΔΧΝΛΙ ΥΛΗΚΨΕΙΝΛ. . . ΛΛΗΔΛΙ ΜΛΗΤΕΙΣ ΨΧΣ ΥΛΗΚΨΛΗΧΝΣ ΪΝ ΪΖΥΙΣ. ΛΙΚΙΣ ΨΛΗ ΪΝ ΣΛΚΚΛΗ ϬΛΗ ΛΖΤΧΜ ΪΔΚΕΙΤΧΔΕΔΕΙΝΛ: ΣΥΕΨΛΗΗ ΑΙ . . ΤΥΚΙΜ ϬΛΗ ΣΕΙΔΧΝΙΜ . . ΙΚΨΙΨ ΪΝ ΔΛΤΛ ΣΤΛΗ . . . ϬΛΗ ΨΗ ΚΛΒΛΚΝΛ . . . ΗΙΜΙΝ ΝΣ. ΗΛΗΗΙΔΛ . . . ΤΛΛΕΙΨΙΣ. . . ΣΛΗΔΛΗΜϬΛΜ . . ΜΛΗΤΕΙΣ ΨΧΣ ΥΛΗΚΨΛΗΧΝΣ ΪΝ ΪΖΥΙΣ. ΛΙΨΨΛΗ ΕΙΣ ΥΕΣΕΙΝΛ ΝΝΔ ΗΙΝΛ ΔΛΤ: ΣΥΕΨΛΗΗ ΑΙΨΛ ΪΖΥΙΣ. ΨΛΤΕΙ ΛΙΚΨΛΙ ΣΛΗ-ΔΛΗΜϬΕ ΣΝΤΙΖΧ ΥΛΙΚΨΙΨ ΪΝ ΔΛΤΛ ΣΤΛΗΧΣ ΨΛΗ ΨΗΣ: ΪΝΝΗ ϬΛΙΝΛΜΜΛ ΜΕΛΛ ΛΝΔΗΛΒ * * * * * * * ⊙Λ ΑΙΨΙΣ: ΝΣΤΛΤΤΛΝΔΛΗ ΨΛΗ ΪΝΛ ΪΝ ΔΛΗΚ. ΤΛ-ΣΛ⊙ ΪΝΛ ΛΝΨΛΚΛ. ϬΛΗ ΑΛΨ ΔΗ ΨΛΙΜ ϬΛΙΝΛΚ. ϬΛΗ ΣΛ ΥΛΣ ΜΙΨ ΪΛΙΣΝΛ ΨΛΜΜΛ ΝΛΖΧΚΛΙΛΗ. ϬΛΗ ΛΒ-

21. 22. 23. 24. 25. KI. 70. 71. TIE. 72.

rima miracula ejus, . . . Væ tibi Korazin, væ tibi Bethſaida, quia ſi in Tyro & Sidone facta fuiſſent . . . miracula, quæ facta ſunt in vobis, olim in ſacco & (*a*) cineribus reſipuiſſent. Tamen dico . . . Tyro & Sidoni . . erit in die judicii . . . Et tu Capernaum . . . (*b*) ad cœlum elata . . . : deſcendes . . . Sodomis . . . miracula, quæ facta ſunt in (*c*) vobis, vel illæ manſiſſent ad hunc diem. Ceterum dico vobis, quod terræ Sodomorum remiſſius erit in die judicii quam tibi. In illo tempore reſpondens * * * * * * * quid dicis. Exeuntem autem eum in portam vidit alia, & dixit iis, qui illic: etiam hic erat cum Jeſu Nazoræo. Et iterum

21. 22. 23. 24. 25. CX. Cap. 26. 70. 71. CCCXV. 72.

(*a*) *Et cineribus.* Legit ergo καὶ σποδῖς. Reſtituimus autem hunc verſiculum ex folio ferme evaneſcente.

(*b*) *Ad cœlum elata.* Cicero Famil. IX. Ep. 14. *te ſummis laudibus ad cœlum extulerunt.*

(*c*) *In vobis.* Legit αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν.

(*a*) *Ju-*

ΤΚΑ ΑΕΑΙΑΙΚ ΜΙΨ ΑΙΨΑ SΥΑΚΑΝΔS. ΨΑΤΕΙ ΝΙ ΚΑΝΝ
73. ΨΑΝΑ ΜΑΝΝΑΝ. ΑΕΑΚ ΑΕΙΤΙΑ ΨΑΝ ΑΤΓΑΓΓΑΝΔΑΝS
ΨΑΙ STΑΝΔΑΝΔΑΝS ΘΕΨΝΝ ΠΑΙΤΚΑΝ. ΒΙSΝΝGΑΙ GΑh
Ψn ΨΙΖΕ ΪS. GΑh ΑΝΚ ΚΑΖΔΑ ΨΕΙΝΑ ΒΑΝΔΥΕΙΨ ΨΝΚ.
74. ΨΑΝΝh ΔΝΓΑΝΝ ΑΕΔΧΜGΑΝ GΑh SΥΑΚΑΝ. ΨΑΤΕΙ ΝΙ
ΚΑΝΝ ΨΑΝΑ ΜΑΝΝΑΝ. GΑh SΝΝS hΑΝΑ hΚΝΚΙΔΑ.
ΤΙU. 75. GΑh ΓΑΜΝΝΔΑ ΠΑΙΤΚΝS ΥΑΝΚΔΙS ΪΑΙSΝΪS ΘΙΨΑΝΙS
ΔΝ SIS. ΨΑΤΕΙ ΕΑΝΚ hΑΝΙΝS hΚΝΚ ΨΚΙΜ SΙΝΨΑΜ ΑΕ-
ΑΙΚΙS ΜΙΚ: GΑh ΝSΓΑΓΓΑΝΔS ΝΤ. ΓΑΙΓΚΧΤ ΒΑΙΤΚΑ-
ΤΙΖ. 1. ΒΑ: ΑΤ ΜΑΝΚΓΑΝ ΨΑΝ ΥΑΝΚΨΑΝΑΝΑ ΚΝΝΑ ΝΕΜΝΝ
ΑΑΑΑΙ ΓΝΔGΑΝS GΑh ΨΑΙ SΙΝΙSΤΑΝS ΜΑΝΑΓΕΙΝS ΒΙ
ΤΙh. 2. ΪΑΙSΝ. ΕΙ ΑΕΔΑΝΨΙΔΕΔΕΙΝΑ ΪΝΑ. GΑh ΓΑΒΙΝΔΑΝ-
ΔΑΝS ΪΝΑ ΓΑΤΑΝhΝΝ. GΑh ΑΝΑΕΝΑhΝΝ ΪΝΑ ΠΑΝΝ-
ΤΙΨ. 3. ΤΙΑΝ ΠΕΙΑΑΤΑΝ ΚΙΝΔΙΝΑ: ΨΑΝΝh ΓΑSΑΙΘΑΝΔS ΪΝ-
ΔΑS SΑ ΓΑΑΕΥGΑΝΔS ΪΝΑ. ΨΑΤΕΙ ΔΝ STΑΝΑΙ ΓΑ-

73. negavit cum jurejurando (*a*) jurans; non novi hunc hominem. Paullo
poſt autem adeuntes, adſtantes dixerunt Petro: vere etiam tu *unus*
74. eorum es, & quoque ſermo tuus te prodit. Tunc cœpit deteſtari &
CCCXVI. jurare: non novi hunc hominem, & mox gallus crocitavit. Et me-
75. minit Petrus verbi Jeſu dicentis ad ſe: ante galli cantum tribus vici-
CCCXVII. bus negabis me. Et egreſſus foras flevit amare. Mane autem facto (*b*)
Cap. 27. 1. conſilium ceperunt omnes (*c*) ſacerdotes & ſeniores populi de Jeſu, ut
CCCXVIII. interficerent eum. Et vincientes eum abduxerunt, & tradiderunt eum
CCCXIX. $\frac{2.}{3.}$ Pontio Pilato præſidi. Tunc videns Judas prodens eum, quod in judi-

---

(*a*) *Jurans.* vel gloſſema eſt, vel varia lectio, nam ΜΙΨ ΑΙΨΑ ΑΕΑΙΚΑΝ, *jurejurando negare* & SΥΑΚΑΝ, *jurare*, idem eſt. Suec. *at Swerja.*

(*b*) *Mane autem facto.* ΑΤ ΜΑΝΚΓΑΝ ΨΑΝ ΥΑΝΚΨΑΝΑΝΑ. Sic legendum; dicemus ad Marci 5. 18.

(*c*) *Sacerdotes.* Legit πάντες οἱ ἱερεῖς

(*a*) *Ho-*

ΤΛΠhΛΝS ΥΛΚΨ. ΪΔΚΕΙΓΧΝΔS ΓΛΥΛΝΔΙΔΛ ΨΛΝS ΨΚΙΝ-
STIΓΠNS SIΛNΒΚINΛIZΕ ΓΠΔGΛM GΛh SINISTΛM. ΔI- 4.
ΨΛNΔS. ΕΚΛΥΛΠΚhTΛ MIS ΓΛΛΕΥGΛNΔS ΒΛΧΨ SΥIKN.
ΪΨ ΕIS ΔΕΨΠN. ΘΛ ΚΛΚΛ ΠNSIS. ΨΠ ΥITEIS: GΛh ΛT- 5.
ΥΛIΚΠΛNΔS ΨΛIM SIΛNΒΚΛM ΪN ΛΛh. ΛΕΛΙΨ. GΛh
ΓΛΛΕIΨΛNΔS ΠShΛIhΛh SIK: ΪΨ ΨΛI ΓΠΔGΛNS NIMΛN- 6.
ΔΛNS ΨΛNS SΚΛTTΛNS. ΔΕΨΠN. NI SΚΠΛΔ ΪST ΛΛΓ-
GΛN ΨΛNS ΪN ΚΛΠΚΒΛΠΛΠN. ΠNTΕ ΛΠΔΛΥΛIΚΨI ΒΛΧ-
ΨIS ΪST. ΓΛΚΠNI ΨΛN NIMΛΠΔΛNS. ΠSΒΛΠhTΕΔΠN ΠS 7.
ΨΛIM ΨΛΠΛ ΛΚΚ ΚΛSGINS. ΔΠ ΠSΕIΛhΛN ΨΛIM ΓΛS-
TIM. ΔΠΨΨΕ hΛITΛNS ΥΛΚΨ ΛΚΚS GΛINS ΛΚΚS ΒΛΧ- 8.
ΨIS ΠΠΔ hINΛ ΔΛΓ. ΨΛNNh ΠSΕΠΛΛΠΧΔΛ ΨΛTΛ ΔI- 9.
ΨΛΠΧ ΨΛIKh ΪΛIΚΛIMIΛN ΠΚΛΠΕΕTΠ ΔIΨΛΠΔΛN. GΛh
ΓΛΠΕΜΠN ΨΚINSTIΓΠNS SIΛNΒΚΕINΛIZΕ. ΛΠΔΛΥΛIΚΨI
ΨIS ΥΛIΚΨΧΔINS ΨΛTΕI ΓΛΚΛhNIΔΕΔΠN ΕΚΛM SΠNΠM

cium tractus erat, pœnitens retulit triginta illos argenteos ſacerdotibus & ſenioribus, dicens: peccavi prodens ſanguinem innoxium, 4.
ſed illi dixerunt: quæ nobis *hujus rei* cura? Tu ſcias. Et abjiciens 5.
argenteos in templum diſceſſit, & abiens ſuſpendit ſe. Sacerdotes 6.
autem accipientes pecunias dixerunt: non licet eas mittere in corbanan, quia pretium ſanguinis eſt. Conſilium autem capientes eme- 7.
runt ex iis agrum figuli ad ſepulturam hoſpitum (*a*). Propterea voca- 8.
tus eſt ager ille Ager ſanguinis ad hunc diem. Tunc impletum eſt 9.
quod dictum per Jeremiam prophetam dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium æſtimati, (*b*) quod numeraverunt à filiis

---

(*a*) *Hoſpitum* .. Λ .. ΓΛSTIM, non difficile eſt videre legendum eſſe ΨΛIM ΓΛSTIM.

(*b*) *Quod numeraverunt.* ΨΛTΕI ΓΛΚΛhNIΔΕΔΠN. ubi ΨΛTΕI pronomen generis Neutr. ad ΛΠΔΛΥΛIΚΨI referendum, adeo ut videri poſſit legiſſe, ἅν, puta τιμὴν, ἐτιμήσαντο.

10. ïSRAEAIS. GAh ATTEBNN ïNS NNA AKKA KASGINS.
TK. 11. SYA SYE ANABANΨ MIS ÞAN: ïΨ ïAISNS STXΨ ÞANKA KINAINA. GAh ÞKAh ïNA SA KINAINS. UIΨANAS. ΨN ïS ΨINAANS ïNAAIE. ïΨ ïAISNS UAΨ AN IMMA. ΨN
TKA. 12. UIΨIS. GAh MIΨΨANEI YKXhIΨS YAS ÞKAM ΨAIM rNA.
13. GAM GAh SINISTAM. NIYAIhT ANAhXÞ. ΨANNh UAΨ AN ïMMA NEIAATNS. NIN hANSEIS OAN ÞIAN ANA
14. ΨNK YEITYXAGANA. GAh NI ANAhXÞ ïMMA YIΨKA NIAINhNN YANKAE. SYA SYE SIAAAAEIKIAA SA KIN-
TKB. 15. AINS ÞIAN: ANA ANAΨ ΨAN OAKGANXh BINhTS YAS SA KINAINS ÞKAAETAN AINANA ΨIZAI MANATEIN
TKГ. 16. BANAGAN. ΨANEI YIAAEANN: hABAIAEANN NhΨAN
17. BANAGAN rATAKhIANA BAKABBAN: rAUNMANAIM

10. Iſraëlis, & dederunt eos pro agro figuli, ſicut mandavit mihi Domi-
CCCXX. 11. CCCXXI. nus. Sed Jeſus ſtetit coram Præſide (*a*), & interrogavit eum Præſes,
12. dicens: Es tu rex Judæorum? Jeſus autem dixit ei: Tu *hoc* dicis. Et
13. quum accuſabatur à ſacerdotibus & ſenioribus, nihil reſpondit. Tunc
14. dixit ei Pilatus: Nonne audis, quantum adverſus te teſtantur? Et non
CCCXXII. reſpondit ei vel ullum verbum, ita ut miraretur Præſes valde. Quo-
15. libet vero feſto conſueverat Præſes dimittere populo unum vinctum,
CCCXXIII. 16. 17. quem vellent. Habebant autem vinctum inſignem, (*b*) Barabban. Il-

---

(*a*) *Coram Præſide* ÞANKA KINAINA ſic bene MS. KINAINS, *Præſes, Præfectus.* Cl. *Wachterus* Gloſſario huc refert *Ammiani Marcellini* Hendinus. Vetuſtiſſimæ vocis veſtigia adhuc ſuperſunt in plurimis utriuſque Gothiæ noſtratis nominibus Præfecturarum. *Kinn, Kinne-fierding, Kinne-kulla, Banckekinn, Hammar-kinn, Skier-kinn, Oſt-kinn* &c.

(*b*) Non legit λειρόμενον. rATAKhIANA vertimus *inſignem*, eſt enim à rATAhKGAN *excellere*, ceu monuit *Katenus* vir cl. introd. T. 1. p. 580. ingenioſa eſt conjectura *Mareſchalli*, rATAIKNIANA, ſed nullum de vulgata voce dubium.

(*a*) *Ut*

ψΛΝ ïM. ΩΛΨ ïM ΠΕΙΛΛΤΗS. ΘΛΝΛ ΥΙΛΕΙΨ ΕΙ ÞΚΛΛΕΤΛΝ ïZΥΙS. ΒΛΚΛΒΒΛΝ. ψΛΝ ïΛΙSΗ. SΛΕΙ hΛΙΤΛΔΛ ΧΚΙSΤΗS. ΥΙSSΛ ΛΝΚ ψΛΤΕΙ ïN ΝΕΙψIS ΛΤΤΕΒΗΝ ïNΛ: 18.
SITΛNΔIN ψΛΝ ïMMΛ ΛNΛ STΛΠΛSTΧΛΛ. ïNSΛNΔIΔΛ 19. ΤΚΔ.
ΔΗ ïMMΛ ΩΕNS ïS. ΩIψΛNΔΕΙ. NIΥΛIhT ψΗS GΛh ψΛMMΛ ΓΛΚΛIhTIN * * * * * * * ïSΚΛΕΛIS ïST. ΛTSTEIΓΛ- 42.
ΔΛΗ NΗ ΛÞ ψΛMMΛ ΓΛΛΓIN. ΕΙ ΓΛSΛIΘΛIMΛ GΛh ΓΛΛΛΠΒGΛM ïMMΛ: ΤΚΛΠΛIΔΛ ΔΗ ΓΧΨΛ. ΛΛΠSGΛ- 43.
ΔΛΗ ΝΗ ïNΛ GΛΒΛI ΥΙΛI ïNΛ. ΩΛΨ ΛΝΚ ψΛΤΕΙ ΓΧΨS ïM SΗΝΗS: ψΛΤΗh SΛMΧ GΛh ψΛI ΥΛΙΔΕΔGΛNS ψΛI 44. ΤΛΨ.
MIψΗShΚΛMIΔΛNS ïMMΛ ïΔΥΕITIΔΕΔΗΝ ïMMΛ: ÞΚΛM 45. ΤΜ.
SΛIhSΤΧΝ ψΛΝ . . . ΥΛΚΨ ΚIUIS ΠÞΛΚ ΛΛΛΛI ΛIΚψΛI ΠΝΔ ΘΕILΛ NIΗΝΔΧΝ. ïψ ψΛΝ ΒΙ ΘΕILΛ NIΗΝΔΧΝ 46. ΤΜΛ.
ΠÞhΚΧΠIΔΛ ïΛISΗS STIΒNΛI MIKIΛΛI. ΩIψΛNΔS. hΕ-ΛΕΙ hΕΛΕΙ ΛIMΛ SΛΒΛΚψΛNI. ψΛΤΕΙ ïST. ΓΧΨ ΜΕINS.

lis ergo congregatis, inquit eis Pilatus: Quem vultis ut dimittam vobis, Barabban, an Jeſum, qui dicitur Chriſtus? Sciebat enim quod 18.
per invidiam tradiderant eum. Sedente autem illo pro tribunali, miſit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil tibi & juſto illi * * * * * * * If- 19. CCCXXIV.
raëlis eſt, deſcendat nunc de cruce (*a*) ut videamus, & *ſic* crèdemus ei. 42.
Confidit in Deum, liberet nunc eum, ſi vult eum; dixit enim: Dei 43.
ſum Filius. Hoc ipſum (*b*) etiam latrones crucifixi cum eo exprobra- 44. CCC-
bant ei. A ſexta autem . . . factæ ſunt tenebræ ſuper univerſa terra XXXIX.
ad horam nonam. Sed circa horam nonam exclamavit Jeſus voce 45.
magna dicens: Helei, Helei, Lima Sabacthani (*c*), id eſt: Deus meus, CCCXL. 46. CCCXLI.

(*a*) *Ut videamus.* Legit ἵνα ἴδωμεν & ſic Marci 15, 32, quin & Syrus ac Arabs in ipſo hoc Matthæi loco.

(*b*) Legit, τὸ αὐτὸ καί.

(*c*) *Helei* &c. Legit ἡλὶ, ἡλὶ, λιμὰ σαβαχθανί;

47. ΓΧΨ ΜΕΙΝS. ΑΝ ΘΕ ΜΙS ΒΙΛΛΙST: ΪΨ SΠΜΛΙ ΨΙΖΕ ϤΛΙ-
ΝΛΚ STΛΝΔΛΝΔΛΝΕ ΓΛΗΛΠSϤΛΝΔΛΝS ΔΕΨΠΝ. ΨΛ-
ΤΜΒ 48. ΤΕΙ ΗΕΛΙΛΝ ΥΧΠΕΙΨ SΛ: ϤΛΗ SΠΝS ΨΚΛΓΙΔΛ ΛΙΝS ΝS
ΪΜ ϤΛΗ ΝΛΜ SΥΛΜΜ ΡΠΛΛϤΛΝΔS ΛΚΕΙΤΙS. ϤΛΗ ΛΛΓ-
49. ϤΛΝΔS ΛΝΛ ΚΛΝS ΑΚΛΓΓΚΙΔΛ ΪΝΛ: ΪΨ ΨΛΙ ΛΝΨΛ-
ΚΛΙ ΔΕΨΠΝ. ΛΕΤΕΙ. SΛΙΘΛΜ ΔΙΜΛΙΝ ΗΕΛΙΛ ΝΛSϤΛΝ
ΤΜΓ. 50. ΪΝΛ: ΪΨ ΪΛΙSΝS ΛΡΤΚΛ ΗΚΧΠϤΛΝΔS STΙΒΝΛΙ ΜΙΚΙΛΛΙ.
51. ΛΡΛΛΙΛΧΤ ΛΗΜΛΝ: ϤΛΗ ΨΛΝ ΡΛΝΚΗΛΗ ΛΛΗS ΔΙS-
SΚΚΙΤΝΧΔΛ ΪΝ ΤΥΛ. ΪΠΠΛΨΚΧ ΠΝΔ ΔΛΛΛΨ. ϤΛΗ
ΤΜΕ. ΛΙΚΨΛ ΚΕΙΚΛΙΔΛ. ϤΛΗ STΛΙΝΧS ΔΙSSΚΚΙΤΝΧΔΕΔΠΝ.
52. ϤΛΗ ΗΛΛΙΥΛSΝΧS ΝSΛΠΚΝΧΔΕΔΠΝ. ϤΛΗ ΜΛΝΛΓΛ
53. ΛΕΙΚΛ ΨΙΖΕ ΛΙΓΛΝΔΛΝΕ ϒΕΙΗΛΙΖΕ ΝΚΚΙSΠΝ. ϤΛΗ ΝS-

47. Deus meus, cur me deſeruiſti? Quidam autem illorum illic ſtantium
CCCXLII. audientes dixerunt: Heliam vocat ille. Et mox cucurrit unus ex illis,
48. & ſumſit ſpongiam implens aceto, & ponens ſuper arundine dedit
49. ei potum. Ceteri vero dixerunt: ſine! videamus (*a*) an veniat Helias
CCCXLIII. liberaturus eum. Jeſus autem rurſus clamans voce magna emiſit ſpi-
50. ritum. Et (*b*) tunc velum templi diſſciſſum eſt in duas *partes* (*c*) à ſum-
51. CCCXLV. mo ad imum, & terra mota eſt, & lapides diſſciſſi ſunt, & monumenta
52. aperta ſunt, & multa corpora (*d*) jacentium ſanctorum ſurrexerunt, &
53.

(*a*) *Sine! videamus an veniat* ΛΕΤ. ΕΙ SΛΙΘΛΜ ΔΙΜΛΙΝ. Sic recte locum affectum ſanaſſe nobis videmur. Fuit antea, ΛΕΤΕΙ SΛΙΘΛΜ ΔΙΜΛΙΝ. Eſt autem juſtus ordo verborum ΛΕΤ. SΛΙΘΛΜ ΕΙ ΔΙΜΛΙΝ. *ſine!* (ſive *ecce!*) *videamus, an veniat.* vide Marci 15, 36.

(*b*) *Et tunc.* Legit καὶ τότε.

(*c*) *In duas* partes. Non tamen legit εἰς δύο μέρη, ceu *Latinus*, & *Cantab. Bezæ*, illo ipſo monente in Annotat.

(*d*) *Jacentium.* Ne dubites quod Græcum ſequutus ſit codicem, obſerva legiſſe κειμένων pro κεκοιμημένων, hoc ſi inveniſſet, utique non jam haberemus ΛΙΓΛΝΔΛΝΕ, ſed SΛΕΠΛΝΔΛΝΕ.

(*a*) *In-*

ГАГГАНДАНС НС hААІҮАСНХМ АЄАК НККІСТ ЇС. ЇННАТГАГГАНДАНС ЇН ѱХ ҮЄІhХН ВАНКГ. ҀАh АТАНГІДЄАНН СІК ..... Їѱ hННДАЄАѱС ҀАh ѱАІ МІѱ ЇММА ҮІТАНДАНС ЇАІСНА. ГАСАІΘАНДАНС ѱХ КЄІКХН ҀАh ѱХ ҮАНКѱАНХНА. ХhТЄАНН АВКАВА. ЦІѱАНДАНС. ВІСНННҀАІ ГХѱС СНННС ЇСТ СА: ҮЄСНН Нh- ѱАН ҀАІНАК ЦІНХНС МАНАГХС ЄАІККАѱКХ САІΘАНДЄІНС. ѱХСЄІ ААІСТІДЄАНН АЄАК ЇАІСНА ЄКАМ ГАЛЄІАЛІА. АНДАВАhТҀАНДЄІНС ЇММА: ЇН ѱАІМЄІ ҮАС МАКҀА СХ МАГДАЛЄНЄ. ҀАh МАКҀА СХ ЇАКХВІС ҀАh ЇХСЄZ АІѱЄІ. ҀАh АІѱЄІ СННІѴЄ ZАІВАІДАІАНС: Їѱ ѱАН СЄІѱН ҮАКѱ. ЦАМ МАННА ГАВІГС АЄ АКЄІ- МАѱАІАС. ѱІZNh НАМХ ЇХСЄЄ. СА6І ҀАh СІАВА СІПХ-

exeuntes ex monumentis poſt reſurrectionem ejus, introeuntes (*a*) in ſanctam urbem, & apparuerunt .... Centurio autem & qui cum eo, obſervantes Jeſum, videntes motum & facta (*b*), timuerunt valde, dicentes: vere Dei filius (*c*) eſt ille. Erant autem illic mulieres multæ procul ſpectantes (*d*) quæ ſequutæ fuerant Jeſum à Galilæa miniſtrantes ei. In quibus erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi & Joſez mater, & mater filiorum Zebedæi. Quum autem veſper erat, venit homo dives ab Arimathia, cujus nomen Joſeph, qui etiam ipſe ſe-

54. TMU.

55. TMZ.

56.

57. TMH.

54. CCCXLVI.

55. CCCXLVII.

56.

57. CCCXLVIII.

(*a*) *Introeuntes.* ЇННАТГАГГАНДАНС. Hæc MS. eſt lectio, & ſic *Marci* 5, 39. *Lucæ* 14, 23. Gaudent vero Gothi imitatione Græcorum hujuſcemodi decompoſitis.

(*b*) *Et facta* ѱХ ҮАНКѱАНХНА. Sic MS. & hæc forma Participiorum Paſſivorum generis Neutrius, cum præſtant vicem nominum Subſtantivorum.

(*c*) *Eſt.* forſan legit ἐστιν θεοῦ υἱος. pro СННІ reſtituimus ex MS. СННС.

(*d*) *Procul ſpectantes* ЄАІККАѱКХ САІΘАНДЄІНС (Suec. *Fierran ifrån ſeende*) Sic MS. САІΘАН enim *videre, ſpectare*, non САІΘАІН.

58. ΝΙΔΛ ΪΛΙSΠΛ. SΛh ΛΤΓΛΓΓΛΝΔS ΔΠ ΠΕΙΛΤΛΠ· ΒΛΦ
ΨΙS ΛΕΙΚΙS ΪΛΙSΠΪS. ΨΛΝΠh ΠΕΙΛΤΠS ΠSΛΛΠΒΙΔΛ ΓΙ-
ΤΜΦ.59. ΒΛΝ ΨΛΤΛ ΛΕΙΚ: GΛh ΝΙΜΛΝΔS ΨΛΤΛ ΛΕΙΚ ΪΧSΕΡ.
60. ΒΙΨΛΝΔ ΪΤΛ SΛΒΛΝΛ hΚΛΙΝGΛΜΜΛ. GΛh ΓΛΛΛΓΙΔΛ
ΪΤΛ ΪΝ ΝΙΠGΛΜΜΛ SΕΙΝΛΜΜΛ hΛΛΙΨΛ. ΨΛΤΕΙ ΠShΠ-
ΛΧΔΛ ΛΝΛ STΛΙΝΛ. GΛh ΡΛΠΚΨΛΛΨGΛΝΔS STΛΙΝΛ
ΤΝ. 61. ΜΙΚΙΛΜΜΛ ΔΛΠΚΧΠS ΨΙS hΛΛΙΨΙS ΓΛΛΛΙΨ: ΥΛS Πh-
ΨΛΝ GΛΙΝΛΚ ΜΛΚGΛ ΜΛΓΔΛΛΕΝΕ GΛh SΧ ΛΝΨΛΚΛ
ΜΛΚGΛ SITΛΝΔΕΙΝS ΛΝΔΨΛΙΚΨΙS ΨΛΜΜΛ hΛΛΙΨΛ:
62. ΪΡΤΠΜΙΝ ΨΛΝ ΔΛΓΛ. SΛΕΙ ΪST ΛΡΛΚ ΠΛΚΛSΚΛΙΨΕΙΝ.
ΓΛUΕΜΠΝ ΛΠhΠΜΙSTΛΝS ΓΠΔGΛΝS GΛh ΡΛΚΕΙSΛΙΕΙS
63. ΔΠ ΠΕΙΛΤΛΠ. UΙΨΛΝΔΛΝS. ΡΚΛΝGΛ. ΓΛΜΠΝΔΕΔΠΜ
ΨΛΤΕΙ GΛΙΝS ΛΙΚΖGΛΝΔS UΛΦ ΝΛΠh ΛΙΒΛΝΔS. ΛΡΛΚ
64. ΨΚΙΝS ΔΛΓΛΝS ΠΚΚΕΙSΛ. hΛΙΤ ΝΠ ΥΙΤΛΝ ΨΛΜΜΛ
hΛΛΙΨΛ ΠΝΔ ΨΛΝΛ ΨΚΙΔGΙΝ ΔΛΓ. ΪΒΛΙ ΠΡΤΧ UΙΜΛΝ-
ΔΛΝS ΨΛΙ SΙΠΧΝGΧS ΪS ΒΙΝΙΜΛΙΝΛ ΪΜΜΛ. GΛh UΙΨΛΙ-

58. ctabatur Jeſum. Is accedens Pilatum, petiit corpus Jeſu. Tunc
CCCXLIX. Pilatus permiſit dare corpus. Et Joſeph accipiens corpus involvit
59. illud linteo mundo. Et poſuit illud in novo ſuo monumento, quod
60. excavaverat in petra, & claudens lapide magno oſtium monumen-
CCCL. 61. ti, abiit. Erat autem ibi Maria Magdalene & altera Maria ſeden-
62. tes exadverſus monumentum. Poſtero autem die, qui eſt poſt Pa-
63. raſceven, venerunt ſummi ſacerdotes & Phariſæi ad Pilatum, dicen-
tes: domine, meminimus, quod ille ſeductor dixit adhuc vivens, poſt
64. tres dies reſurgam. Jube ergo (*a*) cuſtodire monumentum uſque ad
tertium diem, ne forte venientes diſcipuli ejus auferant illum, & di-

(*a*) *Cuſtodire.* Legit κέλευσον ἓν ἀσφαλίσῃ τ τάφον.

cant

ΝΛ ΔΠ ΜΛΝΛΓΕΙΝ. ΠΚΚΛΙS ΠS ΔΛΠΨΛΙΜ. ϬΛh ΪST SΧ
SΠΕΙΔΙΖΕΙ ΛΙΚΖΙΨΛ ΥΛΙΚSΙΖΕΙ ΨΙΖΛΙ ΕΚΠΜΕΙΝ: ΟΛΨ 65.
ΪΜ ΠΕΙΛΛΤΠS. hΛΒΛΙΨ ΥΛΚΔϬΛΝS. ΓΛΓΓΙΨ ΥΙΤΛΙΔΠh
SΥΛ SΥΕ ΚΠΝΝΠΨ: ΪΨ ΕΙS ΓΛΓΓΛΝΔΛΝS ΓΛΛΠΚΠΝ 66.
ΨΛΤΛ hΛΛΙΥ. ΕΛΠΚSΙΓΛϬΛΝΔΛΝS ΨΛΝΛ * * * * * * *

cant populo: ſurrexit à mortuis, & erit poſterior error pejor priore. Dixit eis Pilatus: Habete cuſtodes, ite, cuſtodite ſicut 65. ſcitis. Illi vero euntes clauſerunt monumentum, obſignantes * * 66. * * * * *

ΛΙΥΛΓΓΕΛΘΧ ΨΛΙΚΗ ΜΛΚΚΗ

ΛΝΛSΤΧΔΕΙΨ.

Λ. 1. ΝΛSΤΧΔΕΙΝS ΛΙΥΛΓΓΕΛΘΧΝS ΪΛΙSΗΪS ΧΚΙSΤΛΗS
2. Λ SΗΝΛΗS ΓΧΨS. SΥΕ ΓΛΜΕΛΙΨ ΪST ΪΝ ΕSΛΪΪΝ
ΠΚΛΗΕΕΤΛΗ· SΛΙ ΪΚ ΪΝSΛΝΔΘΛ ΛΓΓΙΛΗ ΜΕΙ-
ΝΛΝΛ ΕΛΗΚΛ ΨΗS. SΛΕΙ ΓΛΜΛΝΥΕΙΨ ΥΙΓ ΨΕΙΝΛΝΛ
3. ΕΛΗΚΛ ΨΗS. STΙΒΝΛ ΥΧΗΘΛΝΔΙΝS ΪΝ ΛΗΨΙΔΛΙ. ΜΛΝ-
ΥΕΙΨ ΥΙΓ ΕΛΝΙΝS. ΚΛΙΗΤΧS ΥΛΗΚΚΕΙΨ STΛΙΓΧS ΓΧΨS
Β. 4. ΗΝSΛΚΙS: ΥΛS ΪΧΗΛΝΝΕS ΔΛΗΠΘΛΝΔS ΪΝ ΛΗΨΙΔΛΙ.
ΘΛΗ ΜΕΚΘΛΝΔS ΔΛΗΠΕΙΝ ΪΔΚΕΙΓΧS. ΔΗ ΛΕΛΤΕΙΝΛΙ
5. ΕΚΛΥΛΗΚΗΤΕ: ΘΛΗ ΝSΪΔΔΘΕΔΗΝ ΔΗ ΪΜΜΛ ΛΛΛ ΪΝ-
ΔΛΙΛ ΛΛΝΔ ΘΛΗ ΪΛΙΚΝSΛΗΛΥΜΕΙS. ΘΛΗ ΔΛΗΠΙΔΛΙ
ΥΕSΗΝ ΛΛΛΛΙ ΪΝ ΪΛΗΚΔΛΝΕ ΛΘΛΙ ΕΚΛΜ ΪΜΜΛ. ΛΝΔ-

EVANGELIUM PER MARCUM INCIPIT.

I. PRINCIPIUM evangelii Jeſu Chriſti filii Dei, ut ſcriptum eſt
Cap. 1. 1,2. in (*a*) Eſaia propheta: ecce ego mitto angelum meum ante te,
3. qui præparabit viam tuam ante te: vox clamantis in deſerto,
II. 4. parate viam Domini, rectas facite ſemitas (*b*) Dei noſtri. Erat Johannes
baptizans in deſerto, & prædicans baptiſmum pœnitentiæ, ad remiſ-
5. ſionem peccatorum, & egrediebantur ad illum omnis Judæa terra &
Jeroſolymitani, & baptizabantur omnes in Jordane flumine ab illo,

---

(*a*) *Eſaia propheta.* Legit conſenſu multorum codd. ὲν Ησαΐᾳ τῷ προφήτῃ.

(*b*) *Dei noſtri.* Legit τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

(*a*) Ex-

ƕAITANdANS ƀRAVANKhTIM SEINAIM: VAS NƱƱAN ïƧ- 6. Γ.
hANNES ΓAVASIƱS TAΓAAM NAƀANdANS. GAh ΓAIK-
dA ƀIAAEINA BI hNΠ SEINANA. GAh MATIdA ƱKAM-
STEINS GAh MIAIƱ hAIƱIVISK: GAh MEKIdA UIƱANdS. 7. d.
UIMIƱ SVINƱRZA MIS SA AƀAR MIS. ƱIZEI ïK NI ïM
VAIKƱS ANAhNEIVANdS ANdƀINdAN SKANdARAIN
SKƧhE ïS. AƱƱAN ïK dANNGA ïZVIS ïN VATIN. ïƱ ïS 8.

confitentes peccata ſua. Fuit autem Johannes veſtitus crinibus ca- 6. III.
meli, & zona coriacea circa lumbos ſuos, & edebat (*a*) extremitates
fruticum & mel ſylveſtre, & prædicabat dicens: venit (*b*) fortior me, 7. IV.
ille poſt me, cujus ego non ſum dignus in genua procumbens ſolvere
corrigiam calceorum ejus. Ego quidem (*c*) baptizo vos in aqua, ſed is 8.

(*a*) *Extremitates fruticum.* Sic fere *Johannes Schilterus* Gloſſario p. 158 qui vidit ƱKAMSTEINS vocem eſſe compoſitam ex ƱKAMS & TEïNS. Et ἀκρίδας beati Præcurſoris non infecta fuiſſe, ſed teneros frutices plurimis eccleſiæ Græcæ patribus perſuaſum, ceu ex *Iſidoro* Peluſiota notiſſimum. Utrum in eadem opinione fuerit *Johannes Chryſoſtomus* diſputavimus notatis ad Supplementa Homiliarum ejus, p. 82. Herbas & cacumina arborum in parciori ciborum genere etiam *Seneca* numerat Epiſt. 110. *Tunc te admirabor, ſi non contemſeris etiam ſordidum panem: ſi tibi perſuaſeris, herbas, ubi neceſſe eſt, non pecori tantum, ſed homini naſci: ſi ſcieris cacumina arborum explementum eſſe ventris.* [Falluntur, ut mihi quidem videtur, Viri doctiſſimi. Nam ƱKAMSTEINS eſt acc. plur. τὰ ƱKAMSTEI. unde liquet vocem eſſe ſimplicem, non compoſitam. Si quod velint, intellexiſſet Gothus, certe ſcripſiſſet ƱKAMSATAINAS, ut analogiæ ratio exigit. Sic enim Joh. 15, 5. VEINATAINS *palmites.* à VEIN & TAINS. Vox eſt ἅπαξ λεγόμενον, & quid proprie ſignificet, incertum.]

(*b*) *Fortior me, ille.* Legit ὁ ἰσχυρότερός μου, omiſſo articulo ante ἰσχυρότερος. Mox, pro ƱIZE ïK ex MS. reſtituimus ƱIZEI ïK. Senſu id pariter requirente, ƱIZE enim *illorum*, ƱIZEI *cujus.*

(*c*) *Baptizo.* Recte accipit ἐβάπτισα in ſignificatione temporis Præſentis convenienter Matthæo & Lucæ, ſi pro Præterito habuiſſet, foret dANNIdA.

ϵ. 9. ΑΛΠΠΕΙΨ ΪΖΥΙS ΪΝ ΛhMIN ΥΕIhΛMMΛ: ϚΛh ΥΛΚΨ ΪΝ
ϚΛINΛIM ΑΛΓΛM ΩΛM ΪΛISNS ÞΚΛM NΛZΛΚΛIΨ ΓΛ-
ΛΕIΛΛIΛS. ϚΛh ΑΛΠΠΙΨS ΥΛS ÞΚΛM ΪϗhΛNNΕ ΪΝ
10. ΪΛΠΚΑΛΝΕ. ϚΛh SNNS NSΓΛΓΓΛΝΑS NS ΨΛMMΛ ΥΛ-
ΤΙΝ. ΓΛSΛΘ NSΛΠΚΝΛNS hIMINΛNS. ϚΛh ΛhMΛN SΥΕ
11. ΛhΛΚ ΛΤΓΛΓΓΛΝΑΛN ΛNΛ ΪNΛ. ϚΛh STIBNΛ ΩΛM
NS hIMINΛM. ΨΠ ΪS SNNNS MΕINS SΛ ΛINBΛ. ΪN ΨΠ-
ϚΕI ΥΛIΛΛΓΛΛΕIΚΛIΑΛ: ϚΛh SNNS SΛI ΛhMΛ ΪNΛ NS-
13. ΤΛΠh ΪN ΛΠΨIΑΛ. ϚΛh ΥΛS ΪN ΨIZΛI ΛΠΨIΑΛI ΑΛΓΕ
Ζ. ÞIΑΥϗΚΤIΓNNS ÞΚΛISΛNS ÞΚΛM SΛTΛNIN. ϚΛh ΥΛS
ΜIΨ ΑIhZΛM. ϚΛh ΛΓΓIΛΕIS ΛNΑΒΛhTIΑΕΑNN ΪΜΜΛ:
h. 14. ΪΨ ΛÞΛΚ ΨΛTΕI ΛΤΓIΒΛNS ΥΛΚΨ ΪϗhΛNNES. ΩΛM
ψ.

V. 9. baptizabit vos in Spiritu Sancto. Et factum eſt in illis diebus, venit Jeſus à Nazareth Galilææ, & baptizatus eſt à Johanne in Jor-
10. dane, & ſtatim aſcendens ex aqua vidit (*a*) apertos cœlos, & ſpi-
11. ritum ut columbam deſcendentem ſuper eum. Et vox venit è cœ-
VI. 12. lis: tu es filius meus dilectus, (*b*) in te beneplacuit *mihi*. Et ſta-
13. tim ſpiritus eum (*c*) eduxit in deſertum, & erat (*d*) in deſerto dies
VII. quadraginta tentatus à Satana, & erat cum feris, & angeli mi-
VIII. 14. niſtrabant ei. Sed poſtquam traditus erat (*e*) Johannes, venit Je-
IX.

(*a*) *Apertos.* Legit ergo ἀνοιγμένους, quod etiam cod. Bezæ & Latinus agnoſcunt.

(*b*) Loco ΪN ΨΠZEI ΥΛIΛΛΓΛΛΕIΚΛΑΛ in margine cod. Arg. eadem vetuſta manu, pro varia lectione ſcriptum eſt ΨΠΚΕI ΥIΛΑΛ, [*quem volui.* Gothice eſt, *In quo bene placui.* Vide Lucæ 3, 23.]

(*c*) *Eduxit eum* ΪNΛ NSTΛNh. Affectu amico: ſic de fido ac ſolicito paſtore ovium *Joh.* 10, 3. ΨϗSΥΕSϗNΛ ΛΛMBΛ NSTINhIΨ, τὰ ἴδια ἀφέσατα ἐξάγει.

(*d*) *In deſerto.* Abfuit à cod. quo noſter uſus eſt, ſed nullo ſenſus detrimento, à multis hodieque abeſt, ἐκεῖ.

(*e*) *Traditus erat.* ΛΤΓIΒΛNS ΥΛΚΨ. Sic recte MS. ΛTIhΑΛNS

vox

ïΛISNS ïN rΛΛGIΛΛIΛ. MGKGΛNΔS ΛIΨΛrrGΛGXN ψIN-
ΔΛNrΛKΔGXS rXψS. ΔIψΛNΔS. ψΛTGI NSFNΛΛNXΔΛ 15.
ψΛTΛ MGΛ. GΛh ΛTNGΘIΔΛ SIK ψINΔΛNrΛKΔI rXψS.
ïΔKGIrXψ GΛh rΛΛΛNBGIψ ïN ΛIψΛrrGΛGXN: GΛh 16.
ΘΛKBXNΔS FΛNK MΛKGIN rΛΛGIΛΛIΛS. rΛSΛΘ SEI-
MXNN GΛh ΛNΔKΛIΛN BKXψΛK ïS. ψIS SEIMXNIS.
ΥΛIKNΛNΔΛNS NΛTI ïN MΛKGIN. ΥESNN ΛNK FISK-
GΛNS: GΛh ΔΛψ ïM ïΛISNS. hIKGΛTS ΛFΛK MIS. GΛh 17. I.
rΛTΛNGΛ ïrΔIS ΥΛIKψΛN NNTΛNS MΛNNE. GΛh SNNS 18.
ΛFΛETΛNΔΛNS ψX NΛTGΛ SEINΛ. ΛΛISTIΔEΔNN Λ-
FΛK ïMMΛ: GΛh GΛINψKX ïNNrΛrrΛNΔS FKΛMISΛEI- 19. IΛ.
TΛ. rΛSΛΘ ïΛKXBN ψΛNΛ ZΛIBΛIΔΛIΛNS GΛh ïX-
hΛNNE BKXψΛK ïS. GΛh ψΛNS ïN SKIPΛ MΛNΥGΛN-

sus in Galilæam, prædicans evangelium regni Chriſti, dicens: im- 15.
pletum eſt tempus, & appropinquavit regnum Dei, reſipiſcite & credite evangelio. Et circumiens juxta mare Galilææ, vidit Simonem 16.
& Andream fratrem ejus, *nimirum* (*a*) Simonis, jacientes rete in mare, erant enim piſcatores. & dixit eis Jeſus: venite poſt me, & 17. X.
faciam vos piſcatores hominum. & ſtatim relinquentes retia ſua, 18.
ſequebantur eum. Et inde progreſſus paululum, vidit Jacobum Zebedæi & Johannem fratrem ejus, eoſque in navicula (*b*) diſponen- 19. XI.

---

vox nihili, etiam ab ea parte monſtroſa, quod terminationem habeat Participii Activi, contra ſenſum Scriptoris Sacri.

(*a*) *Simonis*, ſic noſter & codices præſtantiſſimi, nec ſcholion eſſe crediderim, ſed ipſius ſacri evangeliſtæ, ne Andream Jeſu fratrem ſcripſiſſe videretur. Et in codice notis diacriticis deſtituto prorſus hæreret lector αὐτοῦ ne, an ἀὐτοῦ, *fratrem ſuum* legendum foret.

(*b*) *Diſponentes retia.* MΛNΥGΛNΔΛNS NΛTGΛ. MΛNΥGΛN, *parare, diſponere.* Lucæ 17, 8. MΛNΥEI ΘΛ ΔN NΛhTMΛTGΛN. ἑτοίμασον τί δειπήσω. *Juvencus* 1, 424. *Andreamque ſimul ſinuoſa volumina lini Piſcibus inſidias diſponere marmoris undis.*

(*a*) *Die*

20. ᛞᚫᚾᛊ ᚾᚫᛏᚷᚫ. ᚷᚫh ᛊᚢᚾᛊ hᚫihᚫᛁᛏ ᛁᚾᛊ. ᚷᚫh ᚫᚦᚫᛖ-
ᛏᚫᚾᛞᚫᚾᛊ ᚫᛏᛏᚫᚾ ᛊᛖᛁᚾᚫᚾᚫ ᛉᚫᛁᛒᚫᛁᛞᚫᛁᚢ ᛁᚾ ᚠᚫᛗᛗᚫ
IB. 21. ᛊᚴᛁᚠᚫ ᛗᛁᚠ ᚫᛊᚾᚷᚫᛗ. ᚱᚫᚫᛁᚠᚢᚾ ᚫᚦᚫᚴ ᛁᛗᛗᚫ: ᚷᚫh ᚱᚫ-
ᚫᛁᚠᚢᚾ ᛁᚾ ᚴᚫᚦᚫᚴᚾᚫᚢᛗ. ᚷᚫh ᛊᚢᚾᛊ ᛊᚫᛒᛒᚫᛏᚷᛞᚫᛚᚱᚫ
IG. 22. ᚱᚫᚫᛖᛁᚠᚫᚾᛞᚫᛊ ᛁᚾ ᛊᚠᚾᚫᚱᚷᚱᛖᚾ. ᚫᚫᛁᛊᛁᛞᚫ ᛁᚾᛊ. ᚷᚫh ᚢᛊ-
ᚦᛁᚫᛗᚫᚾᛊ ᚠᚫᚢᚴᚠᚢᚾ ᚫᚢᚫ ᚠᛁᛉᚫᛁ ᚫᚫᛁᛊᛖᛁᚾᚫᛁ ᛁᛊ. ᚢᚾᛏᛖ
ᚠᚫᛊ ᚫᚫᛁᛊᚷᚫᚾᛞᚫᛊ ᛁᚾᛊ ᛊᚠᛖ ᚠᚫᚫᛞᚢᚦᛖᚾᛁ hᚫᛒᚫᚾᛞᚫᛊ. ᚷᚫh
Iᛞ. 23. ᚾᛁ ᛊᚠᚫ ᛊᚠᛖ ᚠᚫᛁ ᛒᚱᚴᚫᚴᚷᚱᛊ. ᚷᚫh ᚠᚫᛊ ᛁᚾ ᚠᛁᛉᚫᛁ ᛊᚠᚾᚫ-
ᚱᚷᚱᛖᚾ ᛁᛉᛖ ᛗᚫᚾᚾᚫ ᛁᚾ ᚢᚾhᚴᚫᛁᚾᚷᚫᛗᛗᚫ ᚫhᛗᛁᚾ. ᚷᚫh
24. ᚢᚦhᚴᚷᚢᛁᛞᚫᚫ. ᚢᛁᚠᚫᚾᛞᚫᛊ. ᚦᚴᚫᚫᛖᛏ. ᛟᚫ ᚢᚾᛊ ᚷᚫh ᚠᚢᛊ
ᛁᚫᛁᛊᚢ ᚾᚫᛉᚷᚴᛖᚾᚫᛁ. ᚢᚫᛗᛏ ᚦᚴᚫᚢᛁᛊᛏᚷᚫᚾ ᚢᚾᛊ. ᚴᚫᚾᚾ
25. ᚠᚢᚴ ᛟᚫᛊ ᚠᚢ ᛁᛊ. ᛊᚫ ᛘᛖihᚫ ᚱᚷᚠᛊ. ᚷᚫh ᚫᚾᛞᚫᛒᚫᛁᛏ ᛁᚾᚫ
ᛁᚫᛁᛊᚢᛊ. ᚢᛁᚠᚫᚾᛞᚫᛊ. ᚠᚫhᚫᛁ ᚷᚫh ᚢᛊᚱᚫᚱᛏ ᚢᛏ ᚢᛊ ᚠᚫᗰ-

20. tes retia, & ſtatim vocavit eos; & relinquentes patrem ſuum Zebe-
XII. 21. dæum in navicula cum mercenariis, ſequebantur eum. Et ingredie-
bantur Capharnaum, & ſtatim (*a*) die ſabbati ingreſſus in ſynagogam
XIII. 22. docuit eos. Et obſtupuerunt ſuper hac doctrina ejus, quia erat docens
XIV. 23. eos ut auctoritatem habens, & non ſicut ſcribæ. Et erat in ſynagoga
24. eorum homo in ſpiritu immundo, & exclamabat dicens: (*b*) Sine! quid
nobis & tibi Jeſu (*c*) Nazorene? veniſti perdere nos? Novi te quis tu
25. ſis, ſanctus ille Dei. Et increpavit eum Jeſus dicens: Tace, & exi ex

---

(*a*) *Die ſabbati.* ᛊᚫᛒᛒᚫᛏᚷᛞᚫᛚᚱᚫ. Sic optime noſter. Evangeliſta τῇς σαββάσιν enallage numeri. idem infra 2, 23. 3, 2.

(*b*) *Sine!* Quia nobis propoſitum non Græca ſed Gothica vertere, non potuimus aliter reddere ᚦᚴᚫᚫᛖᛏ, quod Imperativus vocis ᚦᚴᚫᚫᛖᛏᚫᚾ, *ſinere, permittere,* quamvis ἔα hoc loco potius ſit exclamatio, quam vox obſecrantis, atque docte obſervat *Beza* ex ipſo verbo ἐᾷ particulam hanc profluxiſſe. infra 15, 36. & Lucæ 4, 34. *Juvencus* 1, 353. *Nunc ſine.*

(*c*) *Nazorene.* Legit hoc loco & alibi conſtanter ω ſyllaba ſecunda.

(*a*) *Spi-*

ΜΛ. ΛhΜΛ ΠΝhΚΛΙΝϾΛ. ϾΛh ΤΛhIΔΛ ΪΝΛ ΛhΜΛ SΛ 26.
ΠΝhΚΛΙΝϾΛ. ϾΛh hΚΧΠϾΛΝΔS STIBNΛI ΜIΚIΛΛI ΠS-
ΪΔΔϾΛ ΠS ΪΜΜΛ: ϾΛh ΛΡSΛΛΠΨΝΧΔΘΛΠΝ ΛΛΛΛI 27.
SIΛΔΛΛΘIΚϾΛΝΔΛΝS. SΥΛΘI SΧΚIΔΘΔΠΝ ΜIΨ SIS ΜIS-
SΧ. UIΨΛΝΔΛΝS. ΘΛ SIϾΛI ΨΛTΛ. ΘΧ SΧ ΛΛISΘINΧ
SΧ NINϾΧ. Θ Ι ΜIΨ ΥΛΛΔΠΡΝϾΛ ϾΛh ΛhΜΛΜ ΨΛIΜ
ΠΝhΚΛΙΝϾΛΜ ΛΝΛΒIΠΔIΨ. ϾΛh ΠΡhΛΝSϾΛΝΔ ΪΜ-
ΜΛ: ΠSΪΔΔϾΛ ΨΛΝ ΜΘΚIΨΛ ΪS SΠΝS ΛΝΔ ΛΛΛΛΝS 28.
ΒISITΛΝΔS ΓΛΛΘIΛΛIΛS: ϾΛh SΠΝS ΠS ΨIZΛI SΥΝΛ- 29. IΘ
ΓΧΓΘΝ ΠSΓΛΓΓΛΝΔΛΝS. UΘΜΠΝ ΪΝ ΓΛΚΔΛ SΘIΜΧΝIS
ϾΛh ΛΝΔΚΛIΪΝS. ΜIΨ ΪΛΚΧΒΛΝ ϾΛh ΪΧhΛΝΝΘΝ. ΪΨ 30.
SΥΛIhΚΧ SΘIΜΧΝIS ΛΛΓ ΪΝ ΒΚINΝΧΝ. ϾΛh SΠΝS UΘ-
ΨΠΝ ΪΜΜΛ ΒI ΪϾΛ. ϾΛh ΔΠΛΤΓΛΓΓΛΝΔS ΠΚΚΛISIΔΛ 31.
ΨΧ. ΠΝΔΓΚΘIΠΛΝΔS hΛΝΔΝ ΪΖΧS. ϾΛh ΛΡΛΛIΛΧΤ
ΨΧ SΧ ΕΚINΝΧ SΠΝS. ϾΛh ΛΝΔΒΛhTIΔΛ ΪΜ: ΛΝΔΛ- 32.

illo, (*a*) ſpiritus immunde. Et (*b*) laceravit eum ſpiritus ille im- 26.
mundus, & clamans voce magna exiit ex eo. Et obſtupeſcebant 27.
omnes (*c*) (mirati) ita ut quærerent inter ſe invicem dicentes: Quid
eſt hoc? quæ hæc doctrina nova, quòd cum auctoritate etiam ſpi-
ritibus immundis imperat, & obediunt ei. Exiit autem fama ejus 28.
ſtatim ad omnes circumjacentes Galilæam. Et ſtatim ex ſyna- 29. XV.
goga exeuntes venerunt in domum Simonis & Andreæ, cum Ja-
cobo & Johanne. Socrus autem Simonis jacebat febricitans, & ſta- 30.
tim dixerunt ei de illa, & accedens erexit eam, apprehendens ma- 31.
num ejus, & ſtatim dimiſit illam febris, & miniſtrabat ei. Veſpe- 32.

(*a*) *Spiritus immunde.* Legit ergo πνεῦμα ἀκάθαρτον.

(*b*) *Et laceravit.* ϾΛh ΤΛhIΔΛ. legit ϰ) ἐσπάραξεν.

(*c*) *Mirati.* Pro paraphraſi habet *Mareſchallus*, malim ſcholium eſſe τὸ ΛΡSΛΛΠΨΝΧΔΘΔΠΝ, ex margine tranſlatum, hinc uncis illud incluſimus.

32. ⲛⲁⲓⲧⲥⲁ ⲫⲁⲛ ⲩⲁⲛⲕⲫⲁⲛⲁⲙⲙⲁ· ⲫⲁⲛ ⲣⲁⲥⲁⲣⲣⲱ ⲥⲁⲛ
ⲓⲗ. ⲃⲉⲕⲛⲛ ⲁⲛ ⲓⲙⲙⲁ ⲗⲗⲗⲁⲛⲥ ⲫⲁⲛⲥ ⲛⲃⲓⲗⲏⲁⲃⲁⲛⲇⲁⲛⲥ
33. ⲥⲁⲏ ⲛⲛⲏⲛⲗⲫϫⲛⲥ ⲏⲁⲃⲁⲛⲇⲁⲛⲥ. ⲥⲁⲏ ⲥϫ ⲃⲁⲛⲕⲣⲥ ⲗⲗ-
34. ⲗⲁ ⲣⲁⲕⲛⲛⲛⲁⲛⲁ ⲩⲁⲥ ⲁⲧ ⲇⲁⲛⲕⲁ: ⲥⲁⲏ ⲣⲁⲏⲗⲓⲗⲓⲇⲁ
ⲙⲁⲛⲁⲣⲁⲛⲥ ⲛⲃⲓⲗⲏⲁⲃⲁⲛⲇⲁⲛⲥ ⲙⲓⲥⲥⲗⲗⲉⲓⲕⲁⲓⲙ ⲥⲁⲛⲏ-
ιϛ. ⲧⲓⲙ. ⲥⲁⲏ ⲛⲛⲏⲛⲗⲫϫⲛⲥ ⲙⲁⲛⲁⲣϫⲥ ⲛⲥⲩⲁⲕⲡ. ⲥⲁⲏ ⲛⲓ
ⲑⲣⲗⲗⲁⲓⲗϫⲧ ⲕϫⲇⲁⲥⲁⲛ ⲫϫⲥ ⲛⲛⲏⲛⲗⲫϫⲛⲥ. ⲛⲛⲧⲉ ⲕⲛⲛ-
ιϛ. 35. ⲫⲉⲇⲛⲛ ⲓⲛⲁ: ⲥⲁⲏ ⲗⲓⲕ ⲛⲏⲧⲩϫⲛ ⲛⲥⲥⲧⲁⲛⲇⲁⲛⲇⲁⲥ ⲛⲥⲓⲇⲇ-
ⲥⲁ. ⲥⲁⲏ ⲣⲗⲗⲗⲓⲫ ⲁⲛⲁ ⲁⲛⲫⲥⲁⲛⲁ ⲥⲧⲁⲫ. ⲥⲁⲏ ⲥⲁⲓ-
36. ⲛⲁⲕ ⲃⲁⲫ: ⲥⲁⲏ ⲣⲗⲗⲁⲓⲥⲧⲁⲛⲥ ⲩⲁⲛⲕⲫⲛⲛ ⲓⲙⲙⲁ ⲥⲉⲓ-
37. ⲙϫⲛ ⲥⲁⲏ ⲫⲁⲓ ⲙⲓⲫ ⲓⲙⲙⲁ. ⲥⲁⲏ ⲃⲓⲣⲓⲧⲁⲛⲇⲁⲛⲥ ⲓⲛⲁ. ⲟⲉ-
38. ⲫⲛⲛ ⲁⲛ ⲓⲙⲙⲁ. ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲗⲗⲗⲁⲓ ⲫⲛⲕ ⲥϫⲕⲥⲁⲛⲇ: ⲥⲁⲏ
ⲟⲗⲫ ⲁⲛ ⲓⲙ. ⲣⲁⲣⲣⲁⲙ ⲁⲛ ⲫⲁⲓⲙ ⲃⲓⲥⲛⲛⲥⲁⲛⲉ ⲏⲁⲓⲙϫⲛ
ⲥⲁⲏ ⲃⲁⲛⲕⲣⲓⲙ. ⲉⲓ ⲥⲁⲏ ⲥⲁⲓⲛⲁⲕ ⲙⲉⲕⲥⲁⲛ. ⲛⲛⲧⲉ ⲁⲛ
39. ⲫⲉ ⲟⲁⲙ. ⲥⲁⲏ ⲩⲁⲥ ⲙⲉⲕⲥⲁⲛⲇⲁⲥ ⲓⲛ ⲥⲩⲛⲁⲅϫⲣⲓⲙ ⲓⲍⲉ ⲁⲛⲇ
ⲗⲗⲗⲁ ⲣⲗⲗⲉⲓⲗⲁⲓⲁⲛ. ⲥⲁⲏ ⲛⲛⲏⲛⲗⲫϫⲛⲥ ⲛⲥⲩⲁⲓⲕⲡⲁⲛⲇⲥ:

re autem facto, quando occiderat (*a*) ſol, adducebant ad eum om-
33. nes male habentes, & habentes dæmonia, & urbs tota concurrerat
34. ad januam, & ſanavit multos male habentes variis morbis, & dæ-
XVI. monia multa ejecit (*b*), & non permiſit dæmonia loqui, quia noſce-
XVII. 35. bant eum. Et primo diluculo ſurgens exiit, & abiit in deſertum
36. locum, & illic precabatur. Et ſequebantur eum Simon & qui
37. cum illo, & invenientes eum dixerunt ei: omnes Te quærunt.
38. Et dixit eis: eamus in eos *qui* in circuitu vicos & urbes, ut
39. etiam ibi prædicem, quia ad hoc (*c*) veni. Et erat prædicans
in ſynagogis eorum per totam Galilæam, & dæmonia ejiciens.

(*a*) *Occiderat* ⲣⲁⲥⲁⲣⲱ, ſic enim cum cod. MS. legendum, pro ⲣⲁⲥⲁⲣ
ⲥⲛ. Dicemus ad *Lucæ* 4, 40.

(*b*) *Ejecit* ⲛⲥⲩⲁⲕⲡ. Sic recte MS. non ⲛⲥⲩⲁⲓⲕⲡ.

(*c*) *Veni*. Legit cum plurimis codd. MSS. ἐλήλυθα.

(*a*) Je-

ϛΛh uΛM ΛT ïMMΛ ψRNTSÞIΛΛ hΛÞΛNΔS ÞIΔϛΛNΔS ïNΛ ϛΛh KNIVΛM KNNSSϛΛNΔS. ϛΛh uIψΛNΔS Δn ïMMΛ. ψΛTEI ϛΛÞΛI VIΛEIS MΛIT MIK rΛhKΛINϛΛN. ïψ ïΛISNS ïNÞEINΛNΔS. nÞRΛKϛΛNΔS hΛNΔn SEINΛ ΛTTΛITRK ïMMΛ. ϛΛh uΛψ ïMMΛ. VIΛϛΛn. VΛIKψ hRΛINS. ϛΛh BI ψE uΛψ ψΛTΛ ïΛISNS. SNNS ψΛTΛ ψRNTSÞIΛΛ ΛÞΛΛIψ ΛÞ ïMMΛ. ϛΛh hRΛINS VΛKψ. ϛΛh rΛOXTϛΛNΔS ïMMΛ. SNNS NSSΛNΔIΔΛ ïNΛ. ϛΛh uΛψ Δn ïMMΛ. SΛIO EI MΛNNhNN NI uIψΛIS VΛIhT. ΛK rΛrr ψNK SIΛÞΛN ΛTΛNrϛΛN rNΔϛIN. ϛΛh ΛTÞΛIK ÞRΛM rΛhKΛINEINΛI ψEINΛI ψΛTEI Λ-NΛÞΛNψ MXSES Δn VEITVXΔIψΛI ïM: ïψ ïS NSrΛr-rΛNΔS ΔNrΛNN MEKϛΛN ÞIΛN ϛΛh NSUIψΛN ψΛTΛ VΛNKΔ. SVΛ SVE ïS ϛNψΛN NI MΛhTΛ ΛNΔΛNrϛX ïN ÞΛNKr rΛΛEIψΛN. ΛK NTΛ ΛNΛ ΛNψϛΛIM STΛΔIM VΛS. ϛΛh ïΔΔϛEΔNN Δn ïMMΛ ΛΛΛΛψKX: ϛΛh rΛ-

40. Ih. 41. 42. 43. 44. 45. Iψ. 1. K.

Et venit ad illum leproſus, obſecrans eum, & genua flectens, eique dicens: quod ſi velis, potes me mundare. Sed Jeſus miſertus extendens manum ſuam tetigit eum, & dixit ei: Volo, eſto mundus. Et quum hoc dixerat (*a*) Jeſus, ſtatim lepra abiit ab eo, & mundus factus eſt. Et comminatus ei, ſtatim emiſit eum, & dixit ei: vide ne ulli vel tantillum dicas, ſed vade, oſtende te ipſum ſacerdoti, & offer pro munditie tua, quod præcepit Moſes, in teſtimonium illis; (*b*) ſed is egreſſus cœpit prædicare multa & divulgare ſermonem hunc, ita ut jam non poſſet manifeſte in urbem introire, ſed foris in deſertis locis erat, & ibant ad eum undique. Et in-

40. XVIII. 41. 42. 43. 44. 45. XIX. XX. Cap. 2, 1.

(*a*) *Jeſus.* ac ſi legerit: ὁ εἰπόντος τοῦτο Ἰησοῦ.

(*b*) *Sed is.* Lineola tranſverſa, vitio librarii mutavit ïS in $\overline{\text{ïS}}$, notam τοῦ ïΛISNS; nec enim legit noſter ὁ δὲ Ἰησοῦς, nec legere potuit, niſi mens læva fuit. Porro vide quæ diximus *Matth.* 8, 4.

(*a*) *Au-*

ΑΛΙΨ ΑΕΤΚΑ ΪΝ ΚΑΕΑΚΝΑΠΜ ΑΕΑΚ ΘΑΓΑΝS. ϹΑh
2. ΓΑΕΚΘhΠΝ ΨΑΤΘΙ ΪΝ ΓΑΚΘΑ ΪST. ϹΑh SΠΝS ΓΑΩΘ-
ΜΠΝ ΜΑΝΑΓΑΙ. SΥΑ SΥΘ ϹΠΨΑΝ ΝΙ ΓΑΜΧSΤΘΘΠΝ ΝΙh
3. ΑΤ ΘΑΠΚΑ. ϹΑh ΚΧΘΙΘΑ ΪΜ ΥΑΠΚΘ: ϹΑh ΩΘΜΠΝ
ΑΤ ΪΜΜΑ ΠSΑΙΨΑΝ ΒΑΙΚΑΝΘΑΝS. hΑΕΑΝΑΝΑ ΕΚΑΜ
4. ΕΙΘΥΧΚΙΝ. ϹΑh ΝΙ ΜΑΓΑΝΘΑΝS ΝΕΘΟΑ ΩΙΜΑΝ ΪΜΜΑ
ΕΑΠΚΑ ΜΑΝΑΓΕΙΜ. ΑΝΘhΠΛΙΑΕΘΑΠΝ hΚΧΤ ΨΑΚΕΙ ΥΑS
ΪΛΙSΠS. ϹΑh ΠSΓΚΑΒΑΝΘΑΝS ΪΝSΑΙΛΙΘΕΘΑΠΝ ΨΑΤΑ
ΒΑΘΙ ϹΑh ΕΚΑΑΑΙΛΧΤΠΝ. ΑΝΑ ΨΑΜΜΕΙ ΑΑΓ SΑ ΠS-
5. ΛΙΨΑ. ΓΑSΑΙΟΑΝΘS ΨΑΝ ΪΛΙSΠS ΓΑΑΑΠΒΕΙΝ ΪΖΕ. ΩΑΨ
ΘΠ ΨΑΜΜΑ ΠSΑΙΨΙΝ. ΒΑΚΝΙΑΧ. ΑΕΑΕΤΑΝΘΑ ΨΠS
6. ΕΚΑΥΑΠΚhΤΕΙS ΨΕΙΝΧS. ΥΕSΠΝ ΠhΨΑΝ SΠΜΑΙ ΨΙΖΕ
ΒΧΚΑΚϹΕ ϹΑΙΝΑΚ SΙΤΑΝΘΑΝS. ϹΑh ΨΑΓΚϹΑΝΘΑΝS
7. SIS ΪΝ hΑΙΚΤΑΜ SΕΙΝΑΙΜ. ΟΑ SΑ SΥΑ ΚΧΘΕΙΨ ΝΑΙ-
ΤΕΙΝΙΝS. ΟΑS ΜΑΓ ΑΕΑΕΤΑΝ ΕΚΑΥΑΠΚhΤΙΝS ΝΙΒΑ
8. ΑΙΝS ΓΧΨ: ϹΑh SΠΝS ΠΕΚΠΝΝΑΝΘS ΪΛΙSΠS ΑhΜΙΝ
SΕΙΝΑΜΜΑ ΨΑΤΕΙ SΥΑ ΨΑΙ ΜΙΤΧΘΕΘΑΠΝ SIS. ΩΑΨ ΘΠ

greſſus iterum Capharnaum poſt dies *aliquot*, & (*a*) audiverunt quod
2. domi eſſet, & ſtatim convenerunt multi, ita ut jam non capacia eſ-
3. ſent, ne quidem *loca* ad januam, & loquebatur eis verbum. Et ve-
4. nerunt ad eum paralyticum ferentes, portatum à quatuor, & cum
non poſſent ei prope accedere propter turbam, aperiebant tectum
ubi erat (*b*) Jeſus, & perfodientes funibus demiſerunt lectum ſuper
5. quo jacebat paralyticus. Videns autem Jeſus fidem eorum dixit pa-
6 ralytico: filiole, remittuntur tibi peccata tua. Erant vero quidam
7. ſcribarum illic ſedentes, & cogitantes in cordibus ſuis: quid hic ſic
loquitur blaſphemias? quis poteſt remittere peccata, niſi ſolus Deus?
8. Et ſtatim ſentiens Jeſus ſpiritu ſuo, quod ſic (*c*) illi cogitarent, dixit

(*a*) *Audiverunt.* Legit ἤκουσαν.
(*b*) *Jeſus.* vel legit vel de ſuo addit ὁ Ἰησοῦς.
(*c*) *Illi,* noſter itaque iis adjiciendus, qui legunt αὐτοῖς. (*a*) *Pec-*

ïm. an Oe mitxψ ψata ïn hλikταm ïzγλkλim.
Oλψλk ïst λzetizx an uiψan ψλmmλ nsλiψin. 9
λbλetλndλ ψns bkλγλnkhteis ψeinxs. ψλn ui-
ψλn. nkkeis gλh nim ψλtλ bλdi ψeinλtλ gλh
rλrr: λψψλn ei γiteiψ ψλtei γλλdnbni hλbλiψ 10.
snnns mλns λnλ λikψλi λbλetλn bkλγλnkhtins.
uλψ an ψλmmλ nsλiψin. ψns uiψλ. nkkeis. nimnh 11.
ψλtλ bλdi ψein. gλh rλrr an rλkdλ ψeinλmmλ:
gλh nkkλis snns. gλh nshλbgλndλs bλdi nsïdλ- 12.
gλ bλnkλ λndγλikψgλ λλλλizε. sγλ sγε nsreis-
nxdεdnn λλλλi gλh hλnhidεdnn mikiλgλndλns
rxψ. uiψλndλns. ψλtei λiγ sγλ ni rλsεOnm: gλh 13. kλ.
rλλλiψ λbtkλ bλnk mλkein. gλh λλλλ mλnλ-

illis: cur cogitatis hæc in cordibus veſtris? Utrum eſt facilius, dice- 9.
re paralytico, remittuntur tibi peccata (*a*) tua, an dicere: ſurge (*b*) &
tolle lectum tuum, & ambula. Ut autem ſciatis, quod poteſtatem 10.
habeat filius hominis ſuper terra, remittere peccata, dixit paralytico:
tibi dico, (*c*) ſurge, tolle lectum tuum, & ito in domum tuam. Et ſur- 11. 12.
rexit ſtatim, & ſuſtollens lectum exiit in præſentia omnium, ita ut ob-
ſtupeſcerent omnes, & (*d*) extollerent laudibus (magnificantes) Deum,
dicentes: nunquam ſic vidimus. & ambulabat iterum juxta mare, & 13. XXI.

(*a*) *Peccata ſua.* multorum codd. conſenſu legit αἱ ἁμαρτίαι σου. ſenſus attamen idem.

(*b*) *Et tolle.* legit καὶ cum multis.

(*c*) *Surge.* omittit καὶ.

(*d*) *Extollerent laudibus.* hλnhidεdnn mikiλgλndλns. Græcus conſtanter καὶ δοξάζειν τὸν θεόν. Dubito periphraſis ſit, ut vult *Mareſchallus*, an varia lectio ex margine, iteratæ editionis indicium, quarum una habuerit gλh hλnhidεdnn, altera mikiλgλndλns. Mox cum MS. legimus rλsεOnm pro rλsεOnn.

14. ΓΕΙ ΝΣΪΔΔΓΕΔΝΝ ΔΝ ΪΜΜΛ. ΓΛΗ ΛΛΙΣΙΔΛ ΪΝΣ. ΓΛΗ
ΘΛΚΒΧΝΔΣ ΓΛΣΛΘ ΛΛΙΨΥΙ ΨΛΝΛ ΛΛΕΛΙΛΝΣ ΣΙΤΛΝ-
ΔΛΝ ΛΤ ΜΧΤΛΙ. ΓΛΗ ΩΛΨ ΔΝ ΪΜΜΛ. ΓΛΓΓ ΛΕΛΚ
ΚΒ. 15. ΜΙΣ. ΓΛΗ ΝΣΣΤΛΝΔΛΝΔΣ ΪΔΔΓΛ ΛΕΛΚ ΪΜΜΛ: ΓΛΗ
ΥΛΚΨ ΒΙ ΨΕ ΪΛΙΣΝΣ ΛΝΛΚΝΜΒΙΔΛ ΪΝ ΓΛΚΔΛ ΪΣ. ΓΛΗ
ΜΛΝΛΓΛΙ ΜΧΤΛΚΓΧΣ ΓΛΗ ΕΚΛΥΛΝΚΗΤΛΙ ΜΙΨΛΝΛ-
ΚΝΜΒΙΔΕΔΝΝ ΪΛΙΣΝΛ ΓΛΗ ΣΙΠΧΝΓΛΜ ΪΣ. ΥΕΣΝΝ ΛΝΚ
16. ΜΛΝΛΓΛΙ. ΓΛΗ ΪΔΔΓΕΔΝΝ ΛΕΛΚ ΪΜΜΛ: ΓΛΗ ΨΛΙ
ΒΧΚΛΚΓΧΣ ΓΛΗ ΕΛΚΕΙΣΛΙΕΙΣ ΓΛΣΛΙΘΛΝΔΛΝΣ ΪΝΛ
ΜΛΤΓΛΝΔΛΝ ΜΙΨ ΨΛΙΜ ΜΧΤΛΚΓΛΜ ΓΛΗ ΕΚΛΥΛΝΚΗ-
ΤΛΙΜ. ΔΕΨΝΝ ΔΝ ΨΛΙΜ ΣΙΠΧΝΓΛΜ ΙΣ. ΘΛ ΪΣΤ ΨΛΤΕΙ
ΜΙΨ ΜΧΤΛΚΓΛΜ ΓΛΗ ΕΚΛΥΛΝΚΗΤΛΙΜ ΜΛΤΓΙΨ ΓΛΗ
ΚΓ. 17. ΔΚΙΓΓΚΙΨ: ΓΛΗ ΓΛΗΛΝΣΓΛΝΔΣ ΪΛΙΣΝΣ. ΩΛΨ ΔΝ ΪΜ-
ΝΙ ΨΛΝΚΒΝΝ ΣΥΙΝΨΛΙ ΛΕΚΕΙΣ. ΛΚ ΨΛΙ ΝΒΙΛΛΒΛ ΗΛ-
ΒΛΝΔΛΝΣ. ΝΙ ΩΛΜ ΛΛΨΧΝ ΝΣΥΛΝΚΗΤΛΝΣ. ΛΚ ΕΚΛ-
18. ΥΛΝΚΗΤΛΝΣ: ΓΛΗ ΥΕΣΝΝ ΣΙΠΧΝΓΧΣ ΪΧΗΛΝΝΙΣ ΓΛΗ

14. omnis turba exibat ad illum, & docebat eos. Et præteriens vidit
(*a*) Levi *filium* Alphæi ſedentem ad telonium, & dixit ei: ſequere me,
XXII. 15. & ſurgens ſequutus eſt eum. Et factum eſt quum is accumberet in
domo ejus, etiam multi publicani & peccatores accumbebant cum
Jeſu & diſcipulis ejus, erant enim multi, & ſequuti fuerant eum.
16. Et ſcribæ ac Phariſæi videntes eum edentem cum publicanis & pec-
catoribus, dixerunt diſcipulis ejus: quid eſt, quod cum publica-
XXIII. 17. nis & peccatoribus edit ac bibit? Et audiens Jeſus dixit eis, non
opus habent ſani medico, ſed male habentes: non veni invitare
18. juſtos ſed peccatores (*b*). Et erant diſcipuli Johannis (*c*) & Pha-

(*a*) *Levi.* Legit λευὶ non λευΐ. ΛΛΙΥΥΙ. nam ι noſtro eſt ΛΙ, ει vero Ϊ. quæ ſequuntur καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον ſuſpecta habet *Origenes* contra Celſum I. p. 48.

(*b*) Multorum codd. conſenſu omittit εἰς μετάνοιαν.

(*c*) *Et Phariſæi.* & ſic plurimi codd. MSS.

(*a*) *Fi-*

ᵽᚨᚴᛖᛁᛋᚨᛁᛖᛁᛋ ᵽᚨᛋᛏᚨᚾᛞᚨᚾᛋ. ᚷᚨh ᚨᛏïᛞᚨᚷᛖᛞᚢᚾ ᚷᚨh ᚢᛖᚠᚢᚾ ᚫᚾ ïᛗᛗᚨ. ᚫᚾ ⊙ᛖ ᛋᛁᚢᚷᚾᚷᚱᛋ ïᚷhᚨᚾᚾᛖᛋ ᚷᚨh ᵽᚨᚴᛖᛁᛋᚨᛁᛖᛁᛋ ᵽᚨᛋᛏᚨᚾᛞ. ïᚠ ᚠᚨᛁ ᚠᛖᛁᚾᚨᛁ ᛋᛁᚢᚷᚾᚷᚱᛋ ᚾᛁ ᵽᚨᛋᛏᚨᚾᛞ: ᚷᚨh ᚢᚨᚠ ïᛗ ïᚨᛁᛋᚾᛋ. ïᛒᚨᛁ ᛗᚨᚱᚢᚾ ᛋᚢᚾ- 19.
ᚷᚾᛋ ᛒᚴᚢᚠᵽᚨᛞᛁᛋ. ᚢᚾᛞ ᚠᚨᛏᛖᛁ ᛗᛁᚠ ïᛗ ïᛋᛏ ᛒᚴᚢᚠᵽᚨᚠᛋ. ᵽᚨᛋᛏᚨᚾ. ᛋᚴᚨ ᚨᚨᚱᚷᚨ ⊙ᛖᛁᚨᚨ ᛋᚴᛖ ᛗᛁᚠ ᛋᛁᛋ hᚨᛒᚨᚾᛞ ᛒᚴᚢᚠᵽᚨᛞ. ᚾᛁ ᛗᚨᚱᚢᚾ ᵽᚨᛋᛏᚨᚾ. ᚫᚠᚠᚨᚾ ᚨᛏᚱᚨᚱᚷᚨᚾᛞ 20.
ᚫᚨᚱᚷᛋ ᚠᚨᚾ ᚨᵽᛁᚾᛗᚨᛞᚨ ᚨᵽ ïᛗ ᛋᚨ ᛒᚴᚢᚠᵽᚨᚠᛋ. ᚷᚨh ᚠᚨᚾ ᵽᚨᛋᛏᚨᚾᛞ ïᚾ ᚷᚨᛁᚾᚨᛗᛗᚨ ᚫᚨᚱᚨ: ᚾᛁᛗᚨᚾᚾᚨ 21.
ᛈᚨᚨᛏ ᵽᚨᚾᛁᚾᛋ ᚾᛁᚾᚷᛁᛋ ᛋᛁᚾᚷᛁᚠ ᚨᚾᚨ ᛋᚾᚨᚱᚨᚾ ᵽᚨᛁᚴᚾᚷᚨ- ᚾᚨ. ïᛒᚨᛁ ᚨᵽᚾᛁᛗᚨᛁ ᵽᚾᚨᚨᚷᚾ ᚨᵽ ᚠᚨᛗᛗᚨ ᛋᚨ ᚾᛁᚾᚷᚨ ᚠᚨᛗᛗᚨ ᵽᚨᛁᚴᚾᚷᛁᚾ. ᚷᚨh ᛉᚨᛁᚴᛋᛁᛉᚨ ᚱᚨᛏᚨᚾᚴᚨ ᛉᚨᛁᚴ- ᚠᛁᚠ: ᚾᛁᛗᚨᚾᚾᚨ ᚱᛁᚾᛏᛁᚠ ᛉᛖᛁᚾ ᚷᚾᚱᚨᛏᚨ ïᚾ ᛒᚨᚨᚱᛁᚾᛋ 22.

riſæi jejunantes, & veniebant ac dicebant ei: cur diſcipuli Johannis & Phariſæi jejunant, ſed diſcipuli tui non jejunant? Et dixit eis Je- 19.
ſus: num poſſunt filii ſponſi (*a*), quamdiu cum illis eſt ſponſus, jejunare? Quantum temporis ſecum habent (*b*) ſponſum, non poſſunt je-
junare; ſed aderunt dies, quando auferetur ab eis ſponſus, & tunc je- 20.
junabunt (*c*) in illo die. Nemo plagulam panni novi aſſuit veſti vete- 21.
ri, alioquin auferet (*d*) ſupplementum ab eadem, novus *pannus* à *veſte* veteri, & pejor fiſſura erit. Nemo fundit vinum novum in utres 22.

(*a*) *Filii ſponſi.* dicemus ad Luc. 5, 34.

(*b*) *Sponſum.* non legit τὸν, alioquin haberemus ᵽᚨᚾᚨ ᛒᚴᚢᚠᵽᚨᛞ à caſu recto, qui proxime præceſſit.

(*c*) *In illo die.* nihil intereſt, legit tamen ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

(*d*) *Supplementum* ᵽᚢᚨᚨᚷᚾ. Caſus eſt quartus, à recto ᛋᚷ ᵽᚢᚨᚨᚷ, ſed iis lubens aſſentior qui τὸ πλήρωμα pro caſu primo habent, adeoque ponatur diſtinctio poſt ωὐτῆ, & ſenſus ſit: *alioquin auferet ſupplementum illud* aliquid *ab eâdem* (puta *veſte veteri*) *pannus novus à veteri, & pejor fiſſura erit.*

(*a*) *Utres.*

ƀAIKNGANS. ÏBAI ANƀTX AISTAIKAI ƔEIN ΨATA NIN-
GX ΨANS BALLINS. GAh ƔEIN NSINTNIΨ. GAh ΨAI
BALLEIS ƀKAUISTNAND. AK ƔEIN GNITATA ÏN BAL-
κδ. 23. LINS NINGANS LINTAND: GAh ƔAKΨ ΨAIKhIATTAN
ÏMMA SABBATXDATA ΨAIKh ATISK. GAh ANINNNNN
24. SINXNGXS ÏS SKEƔGANDANS KANNGAN AhSA. GAh
ƀAKEISAIGIS UEΨNN AN ÏMMA. SAI ⊙A TANGAND
SINXNGXS ΨEINAI SABBATIM ΨATEI NI SKNLD ÏST:
25. GAh ÏAISNS UAΨ AN ÏM. NIN NSSNITƔNΨ AIƔ ⊙A TA-
TAƔIDA ALƔEID. ΨAN ΨANKƀTA GAh TKEDATS ƔAS.
26. ÏS GAh ΨAI MIΨ ÏMMA. ⊙AIƔA TALLIΨ ÏN TAKD
TXΨS. Nƀ ABIAΨAKA TNDGIN. GAh hAAIBANS ƀANK-
ALTEINAIS MATIDA. ΨANZEI NI SKNLD ÏST MAT-

veteres, alioquin diſrumpet vinum novum utres (*a*), & vinum effundi-
XXIV. 23. tur, & utres pereunt; ſed vinum novum in utres novos fundunt. Et
factum eſt quod tranſiret die ſabbati per ſata, & cœperunt diſcipuli
24. ejus iter facientes vellere ſpicas, & Phariſæi dixerunt ei: Ecce, quid
25. faciunt (*b*) diſcipuli tui ſabbatis, quod non licet? Et (*c*) Jeſus dixit illis:
nonne legiſtis unquam quod fecit David, quando opus habuit & eſu-
26. riens fuit, is & qui cum illo. quomodo ingrediebatur in domum Dei
ſub Abiathare (*d*) ſacerdote, & panes propoſitionis edit, quos non fas

---

(*a*) *Utres.* BALLINS & mox. BALLEIS. ſic bene MS. prius male editum, BALGINS, & BALGEIS. Suec. *Belg*, à rotunditate ſic dictus, unde *Boll*, pila, *Bulla*, panis rotundus, item ſcyphus rotundus, *Bâllja*, follis, folliculus. *Bâlg*, venter &c.

(*b*) *Diſcipuli tui.* Legit οἱ μαθηταί σου.

(*c*) *Et Jeſus dixit.* Gr. καὶ αὐτὸς εἶπεν. vide quæ monuimus ad cap. 1. v. 45. Heic tamen ſenſus idem.

(*d*) *Sacerdote* ac ſi legerit ἱερέως. ſed confer quæ eruditiſſimus *Mareſchallus* ad Matth. cap. 27. Pro ƀANKALLAIEINAIS recte MS. ƀANKALAIEINAIS, & ſic *Lucæ* 6, 4.

(*a*) *Ni-*

ϛΑΝ ΝΙΒΑ ΑΙΝΑΙΜ ΓΠΑϛΑΜ. ϛΑΗ ΓΑΕ ϛΑΗ ψΑΙΜ ΜΙΨ
SIS ΥΙSΑΝΔΑΜ: ϛΑΗ ΑΑΨ ΪΜ. SΑΒΒΑΤΧ ΪΝ ΜΑΝS 27. Κϵ
ΥΑΚΨ ΓΑSΚΑΠΑΝS. ΝΙ ΜΑΝΝΑ ΪΝ SΑΒΒΑΤΧΔΑΓΙS.
SΥΑϵΙ ΕΑΝ ΪST SΑ SΠΝΠS ΜΑΝS ϛΑΗ ψΑΜΜΑ SΑΒΒΑ- 28.
ΤΧ: ϛΑΗ ΓΑΑΑΙΨ ΑΕΤΚΑ ΪΝ SΥΝΑΓΧΓϵΝ. ϛΑΗ ΥΑS 1.
ϛΑΙΝΑΚ ΜΑΝΝΑ ΓΑΨΑΠΚSΑΝΑ ΗΑΒΑΝΔS ΗΑΝΔΠ.
ϛΑΗ ΥΙΤΑΙΔϵΔΠΝ ΪΜΜΑ ΗΑΙΑΙΔϵΔΙ SΑΒΒΑΤΧ ΔΑΓΑ. 2.
ϵΙ ΥΚΧΗΙΔϵΔϵΙΝΑ ΪΝΑ: ϛΑΗ ΑΑΨ ΔΠ ψΑΜΜΑ ΜΑΝΝ 3.
ψΑΜΜΑ ΓΑΨΑΠΚSΑΝΑ ΗΑΒΑΝΔΙΝ ΗΑΝΔΠ. ΠΚΚϵΙS ΪΝ
ΜΙΔΠΜΑΙ: ϛΑΗ ΑΑΨ ΔΠ ΪΜ. SΚΠΛΔΠ ΪST ΪΝ SΑΒΒΑ- 4.
ΤΙΜ ψΙΠΨΤΑΠϛΑΝ ΑΙΨΨΑΠ ΠΝΨΙΠΨΤΑΠϛΑΝ. SΑΙΥΑ-
ΑΑ ΝΑSϛΑΝ ΑΙΨΨΑΠ ΠSΩΙSΤϛΑΝ. ΪΨ ϵΙS ΨΑΗΑΙΔϵ-
ΔΠΝ: ϛΑΗ ΠSSΑΙΘΑΝΔS ΪΝS ΜΙΨ ΜΧΔΑ. ΓΑΠΚS ΪΝ 5.
ΔΑΠΒΙΨΧS ΗΑΙΚΤΙΝS ΪΖϵ. ΑΑΨ ΔΠ ψΑΜΜΑ ΜΑΝΝ.
ΠΕΚΑΚϵΙ ΨΧ ΗΑΝΔΠ ΨϵΙΝΑ: ϛΑΗ ΠΕΚΑΚΙΔΑ. ϛΑΗ

est edere (*a*) nisi solis sacerdotibus, quin & dedit iis, qui secum erant? Et dicebat eis: sabbatum propter hominem constitutum est, 27. XXV.
non homo propter diem sabbati, itaque dominus est filius hominis 28.
etiam sabbati. Et introivit rursus in synagogam, & erat ibi homo Cap. 3, 1.
arefactam habens manum, & observabant eum (*b*) *an* sanaret sabba- 2.
to, ut accusarent eum. Et dixit homini habenti arefactam manum: 3.
surge in medium; illis quoque dixit: an licitum est sabbatis bene- 4.
facere, aut non-benefacere (*c*), animam curare, aut perdere? sed
illi tacebant. Et circumspiciens eos cum ira, anxius de duritate 5.
cordis eorum, dixit homini: extende manum tuam & extendit, &

(*a*) *Nisi solis sacerdotibus.* ΝΙΒΑ ΑΙΝΑΙΜ ΓΠΑϛΑΜ. Legit ergo εἰ μὴ μόνοις ἱερεῦσι.

(*b*) *An* ad sensum necessaria fuit. *Junius* suppositit ϛΑΠ, sed vel non legit *Ulphilas* εἰ, vel librarius omisit particulam ϛΑΒΑΙ.

(*c*) *Non-benefacere* dicemus ad *Lucæ* 6, 9.

ku. 6. ᚴᚨᛋᛏᚱᚹ ᚨᚠᛏᚴᚨ ᛋᚱ ᚺᚨᚾᛞᚾᛋ ïᛋ. ᚷᚨᚺ ᚴᚨᚴᚴᚨᚾᛞᚨᚾᛋ
ᚠᚨᛁ ᚦᚨᚴᛖᛁᛋᚨᛁᛖᛁᛋ ᛋᚺᚾᛋᚨᛁᚠ ᛗᛁᚠ ᚠᚨᛁᛗ ᚺᛖᚴᚱᛞᚨᛁᚨᚾᚺᛗ
ᚴᚨᚴᚺᚾᚾᛁ ᚴᚨᛏᚨᚠᛁᛞᛖᛞᚨᚺᚾ ᛒᛁ ïᚾᚨ. ᛖᛁ ïᛗᛗᚨ ᚾᛋᚢᛖᛗᛖᛁᚾᚨ:
7. ᚷᚨᚺ ïᚨᛁᛋᚾᛋ ᚨᚠᚨᚨᛁᚠ ᛗᛁᚠ ᛋᛁᚠᚱᚾᚷᚨᛗ ᛋᛖᛁᚾᚨᛁᛗ ᚫᚾ ᛗᚨ-
ᚴᛖᛁᚾ. ᚷᚨᚺ ᚦᛁᚨᚾ ᛗᚨᚾᚨᚴᛖᛁᚾᛋ ᚾᛋ ᚴᚨᚨᛖᛁᚨᚨᛁᚨᚾ ᚨᚨᛁᛋᛏᛁ-
8. ᛞᛖᛞᚾᚾ ᚨᚠᚨᚴ ïᛗᛗᚨ. ᚷᚨᚺ ᚾᛋ ïᚾᛞᚨᛁᚨ. ᚷᚨᚺ ᚾᛋ ïᚨᛁᚴᚾ-
ᛋᚨᚾᚨᚹᛗᛁᛗ. ᚷᚨᚺ ᚾᛋ ïᛞᚾᛗᚨᛁᚨ. ᚷᚨᚺ ᚺᛁᚾᛞᚨᚾᚨ ïᚨᚾᚴ-
ᛞᚨᚾᚨᚾᛋ. ᚷᚨᚺ ᚦᚨᛁ ᛒᛁ ᛏᚹᚴᚨ ᚷᚨᚺ ᛒᛁ ᛋᛖᛁᛞᚱᚾᚨ ᛗᚨᚾᚨ-
ᚴᛖᛁᚾᛋ ᚦᛁᚨᚾ ᚴᚨᚺᚨᚾᛋᚷᚨᚾᛞᚨᚾᛋ ⊙ᚫᚾ ᚦᛁᚨᚾ ïᛋ ᛏᚨᚹᛁᛞᚨ.
9. ᚢᛖᛗᚾᚾ ᚨᛏ ïᛗᛗᚨ: ᚷᚨᚺ ᚢᚨᚦ ᚦᚨᛁᛗ ᛋᛁᚠᚱᚾᚷᚨᛗ ᛋᛖᛁ-
ᚾᚨᛁᛗ ᛖᛁ ᛋᚴᛁᚠ ᚺᚨᛒᚨᛁᚦ ᛉᛖᛋᛁ ᚨᛏ ïᛗᛗᚨ. ïᚾ ᚦᛁᛉᚱᛋ ᛗᚨ-
10. ᚾᚨᚴᛖᛁᚾᛋ. ᛖᛁ ᚾᛁ ᚦᚴᚨᛁᚺᛖᛁᚾᚨ ïᚾᚨ. ᛗᚨᚾᚨᚴᚨᚾᛋ ᚨᚾᚴ ᚴᚨ-
ᚺᚨᛁᚨᛁᛞᚨ. ᛋᚹᚨ ᛋᚹᛖ ᚫᚱᚾᛋᚾᚾ ᚨᚾᚨ ïᚾᚨ. ᛖᛁ ïᛗᛗᚨ ᚨᛏ-
ᛏᚨᛁᛏᚱᚴᛖᛁᚾᚨ. ᚷᚨᚺ ᛋᚹᚨ ᛗᚨᚾᚨᚴᚨᛁ ᛋᚹᛖ ᚺᚨᛒᚨᛁᛞᛖᚫᚾᚾ

XXVI. 6. reſtituta eſt manus ejus (*a*). Et euntes Phariſæi ſtatim cum Hero-
7. dianis conſilium iniverunt adverſus eum; ut eum perderent. Et
XXVII. Jeſus diſceſſit cum diſcipulis ſuis ad mare, & magna multitudo à
8. Galilæa ſequebatur eum & à Judæa, & ab Ieroſolymis, & ab Idu-
mæa ac citeriori parte Jordanis, & qui circa Tyrum ac Sidonem,
9. multitudo magna, audientes quanta is fecerat, venerunt ad eum, &
dixit diſcipulis ſuis ut navicula (*b*) ſibi præſens eſſet propter turbam,
10. ne premerent eum (*c*), multos enim ſanavit, adeo ut inciderent in
eum quò illum tangerent. (*d*) Et quotquot habebant ulcera ac ſpi-

---

(*a*) In codice, quo noſter uſus eſt, non fuit ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

(*b*) [Ut navicula &c. ᛖᛁ ᛋᚴᛁᚠ ᚺᚨᛒᚨᛁᚦ ᛉᛖᛋᛁ ᚨᛏ ïᛗᛗᚨ Anglice dixeris *that a ſhip ſhould be bad for him.*

(*c*) *Ne premerent eum* ᛖᛁ ᚾᛁ ᚦᚴᚨᛁᚺᛖᛁᚾᚨ ïᚾᚨ. Sic recte MS. non ᚦᚴᚨᛁᚺᛖᛁᚾᚨᛁ. eſt enim tertia plur. Imperf. Subj. à ᚦᚴᛖᛁᚺᚨᚾ. Suec. *at Trenga.*

(*d*) *Et.* Legit ergo καὶ cum cod. *Alexandrino* aliiſque, atque repetenda à verſu

ΥΠΝΔΠΕΝΘΧΣ ΘΛΗ ΛΗΜΛΝΣ ΠΝΗΚΛΙΝΘΛΝΣ ΨΛΙΗ ΨΛΝ 11.
ΪΝΛ ΓΛΣΕΟΠΝ ΔΚΠΣΠΝ ΔΠ ΪΜΜΛ. ΘΛΗ ΗΚΧΠΙΔΕΔΠΝ Κh.
ΩΙΨΛΝΔΛΝΣ. ΨΛΤΕΙ ΨΠ ΪΣ ΣΠΝΠΣ ΓΧΨΣ. ΘΛΗ ΡΙΛΠ 12.
ΛΝΔΒΛΙΤ ΪΝΣ. ΕΙ ΪΝΛ ΝΙ ΓΛΣΥΙΚΠΝΨΙΔΕΔΕΙΝΛ: ΘΛΗ 13. Κψ.
ΠΣΤΛΙΓ ΪΝ ΡΛΙΚΓΠΝΙ. ΘΛΗ ΛΤΗΛΙΗΛΙΤ ΨΛΝΖΕΙ ΥΙΛ-
ΔΛ ΪΣ. ΘΛΗ ΓΛΛΙΨΠΝ ΔΠ ΪΜΜΛ. ΘΛΗ ΓΛΥΛΠΚΗΤΛ 14.
ΤΥΛΛΙΡ ΔΠ ΥΙΣΛΝ ΜΙΨ ΣΙΣ. ΘΛΗ ΕΙ ΪΝΣΛΝΔΙΔΕΔΙ ΪΝΣ
ΜΕΚΘΛΝ. ΘΛΗ ΗΛΒΛΝ ΥΛΛΔΠΡΝΙ ΔΠ ΗΛΙΛΘΛΝ ΣΛΠΗ- 15.
ΤΙΝΣ. ΘΛΗ ΠΣΥΛΙΚΠΛΝ ΠΝΗΠΛΨΧΝΣ: ΘΛΗ ΓΛΣΛΤΙΔΛ 16. Λ.
ΣΕΙΜΧΝΛ ΝΛΜΧ ΠΛΙΤΚΠΣ. ΘΛΗ ΪΛΚΧΒΛΝ ΨΛΜΜΛ 17.
ΖΛΙΒΛΙΔΛΙΛΠΣ. ΘΛΗ ΪΧΗΛΝΝΕ ΒΚΧΨΚ ΪΛΚΧΒΛΝΣ.
ΘΛΗ ΓΛΣΛΤΙΔΛ ΪΜ ΝΛΜΝΛ ΒΛΠΛΝΛΙΚΓΛΙΣ. ΨΛΤΕΙ
ΪΣΤ. ΣΠΝΘΠΣ ΨΕΙΟΧΝΣ. ΘΛΗ ΛΝΔΚΛΙΛΝ. ΘΛΗ ΡΙΛΙΠ- 18.

ritus immundos, qui quum eum viderent procidebant ei, & clama- 11. XXVIII.
bant dicentes: Tu es filius Dei. Et multum increpavit eos, *jubens* 12.
ne illum manifeſtarent. Et aſcendit (*a*) in montem, & advocavit, 13. XXIX.
quos ipſe voluit, & iverunt ad eum, & conſtituit duodecim eſſe ſe- 14.
cum, & ut emitteret eos prædicare & habere poteſtatem ſanandi 15.
morbos & ejiciendi dæmonia. Et impoſuit Simoni nomen Petrus, & 16. XXX.
Jacobo illi Zebedæi atque Johanni fratri Jacobi, his, *inquam*, etiam 17.
impoſuit nomina, Boanerges, id eſt, filii tonitru. Et Andream, & Phi- 18.

ſu octavo *venerunt ad eum*. ΨΛΙΗ ΨΛΝ vertimus *qui quum*, adeo ut legerit, ὃς ὅστι εἶχον μάστιγας (puta ἦλθον πρὸς αὐτὸν) ὃς πνεύματα ἀκάθαρτα, ἃ ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει κτλ. etenim ΨΛΙΗ pro ΨΛΙΘΙ poſitum eſſe diſco ex *Lucæ* 17, 12. præeunte cod. MS. nec te moveat quod ΨΛΙΗ & ΨΛΙΘΙ, ſint ὁ non ἃ, nam maſculinum genus requirit præcedens ΛΗΜΛΝΣ *ſpiritus*.

(*a*) *Et aſcendit* ΘΛΗ ΠΣΤΛΙΓ. Sic MS. hoc loco aliiſque nonnullis, etſi non infrequentius cum gemino *s* indolem compoſiti monſtrante. Suec. *at Upſtiga*.

(*a*) *In-*

ΠΠ. ϚΛh ΒΛΚΨΛΠΛΛΠΜΛΙΠ. ϚΛh ΜΛΤΨΛΙΠ. ϚΛh ΨΧΜΛΝ. ϚΛh ΪΛΚΧΒΠ ΨΛΝΛ ΛΛΕΛΙΛΠS. ϚΛh ΨΛΔΔΛΙΠ.

19. ϚΛh SEIMXNΛ ΨΛΝΛ ΚΛΝΛΝΕΙΤΕΝ. ϚΛh ΪΠΔΛΝ ΪSΚΛ-

ΛΛ. 20. ΚΙΧΤΕΝ. SΛΕΙ ϚΛh ΓΛΛΕΨΙΔΛ ΪΝΛ: ϚΛh ΛΤΪΔΔϚΕ-ΔΠΝ ΪΝ ΓΛΚΔ. ϚΛh ΓΛΪΔΔϚΛ SIK ΜΛΝΛΓΕΙ. SΨΛ SΨΕ

21. ΝΙ ΜΛhΤΕΔΠΝ ΝΙh hΛΛΙΕ ΜΛΤϚΛΝ. ϚΛh hΛΠSϚΛΝ-ΔΛΝS ΕΚΛΜ ΪΜΜΛ ΒΧΚΛΚϚΧS ϚΛh ΛΝΨΛΚΛΙ. ΠSΪΔΔ-ϚΕΔΠΝ ΓΛhΛΒΛΝ ΪΝΛ. ΔΕΨΠΝ ΛΠΚ. ΨΛΤΕΙ ΠSΓΛΙSΙΨS

ΛΒ. 22. ΪST: ϚΛh ΒΧΚΛΚϚΧS ΨΛΙ ΛΕ ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΛΙ ΔΙΜΛΝ-ΔΛΝS. ΔΕΨΠΝ. ΨΛΤΕΙ ΒΛΙΛΙΖΛΙΒΠΛ hΛΒΛΙΨ. ϚΛh

lippum, & Bartholomæum, & Matthæum, & Thomam, & Jacobum illum Alphæi, & Thaddæum, & Simonem illum Cana-

19. nitem, & Judam Iſcariotem, qui & tradidit illum. Et introi-

XXXI. 20. verunt (*a*) domum, & convenit turba, ita ut non poſſent, ne qui-

21. dem panem edere. Et audientes (*b*) de illo ſcribæ & alii exi-

XXXII. 22. bant prehenſum eum, dicebant enim: obſtupuit. Et ſcribæ qui Ieroſolyma (*c*) venerant, dicebant: habet Beelzebul, & in prin-

---

(*a*) *Introiverunt.* Græcus addit πάλιν, quod à noſtro non lectum.

(*b*) *De illo ſcribæ.* Legit καὶ ἀκούσαντες τοῦ αὐτοῦ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ λοιποί. & ſic cod. *Bezæ*; ſed vereor ne quorundam ſedulitas textui Græco vim inferre voluerit, arbitrantium indignum diſcipulis de optimo magiſtro judicium eſſe, quod veluti *inſanierit*, ſive ut Latinus interpres *in furorem verſus ſit*; ſed ſi ἐκστάσει ſignificatione *deliquium patientis* ſumſerimus, nil erit quod vel diſcipulorum piæ ſolicitudini non conveniat, vel de ſanctiſſimo Salvatore, in humani generis gratiam omnes, non peccaminoſas, infirmitates ſuſcipiente, dici nequeat. Noſter eo vocabulo utitur quo admirabundi ad rei inſolitæ adſpectum vel auditionem dicuntur affici, Suecice dixeris, *han hiſnade*, & cum hac voce affinitatem habet ΓEISNXN, ΠSΓEISNXN, *obſtupeſcere.* [Vide quæ diximus in Addendis ad Junii Etymologicum Anglicanum in *Geazon*, Carus.]

(*c*) *Ieroſolyma* ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΛΙ. Sic MS. & quidem uſu perpetuo, in caſu tertio ac ſexto, Singul. nimirum quoties nomen hoc inflectit; nec enim infrequentius ἄκλιτον, ΪΛΙΚΠSΛΛΕΜ.

(*a*) Quo-

ψΛΤΕΙ ΪΝ ψΛΜΜΛ ΚΕΙΚΙSΤΙΝ ΠΝΗΠΛψΧΝΧ ΠSΥΛΙΚΠΙψ
ψΛΙΜ ΠΝΗΠΛψΧΜ: ϹΛΗ ΛΤΗΛΙΤΛΝΔS ΪΝS. ΪΝ ΓΛϹΠ- 23 ΛΓ.
ΚΧΜ ULψ ΔΠ ΪΜ. ΘΕ ΛΙΥΛ ΜΛΓ SΛΤΛΝΛS SΛΤΛΝΛΝ
ΠSΥΛΙΚΠΛΝ. ϹΛΗ ϹΛΒΛΙ ψΙΠΔΛΝΓΛΚΔΙ ΥΙψΚΛ SΙΚ ΓΛ- 24
ΔΛΙΛϹΛΔΛ. ΝΙ ΜΛΓ STΛΝΔΛΝ SΧ ψΙΠΔΛΝΓΛΚΔΙ ϹΛΙ-
ΝΛ. ϹΛΗ ϹΛΒΛΙ ΓΛΚΔS ΥΙψΚΛ SΙΚ ΓΛΔΛΙΛϹΛΔΛ. ΝΙ 25.
ΜΛΓ STΛΝΔΛΝ SΛ ΓΛΚΔS ϹΛΙΝS. ϹΛΗ ϹΛΒΛΙ SΛΤΛ- 26.
ΝΛΠS STΧψ ΛΝΛ SΙΚ SΙΛΒΛΝ ϹΛΗ ΓΛΔΛΙΛΙψS ΥΛΚψ.
ΝΙ ΜΛΓ STΛΝΔΛΝ. ΛΚ ΛΝΔΙ ΗΛΒΛΙψ: ΝΙΜΛΝΝΛ ΜΛΓ 27.
ΚΛSΛ SΥΙΝψΙS. ΓΛΛΕΙψΛΝΔS ΪΝ ΓΛΚΔ ΪS. ΥΙΛΥΛΝ. ΝΙ-
ΒΛ ΕΛΠΚψΙS ψΛΝΛ SΥΙΝψΛΝ ΓΛΒΙΝΔΙψ. ϹΛΗ ψΛΝΛ
ΓΛΚΔ ΪS ΔΙSΥΙΛΥΛΙ: ΛΜΕΝ UIψΛ ΪΖΥΙS. ψΛΤΕΙ ΛΛΛΛ- 28. ΛΔ.
ΤΛ ΛΕΛΕΤΛΔΛ ψΛΤΛ ΕΚΛΥΛΠΚΗΤΕ SΠΝΠΜ ΜΛΝΝΕ.
ϹΛΗ ΝΛΙΤΕΙΝΧS SΥΛ ΜΛΝΛΓΧS SΥΛ SΥΕ ΥΛϹΛΜΕΚ-
ϹΛΝΔ. ΛψψΛΝ SΛΕΙ ΥΛϹΛΜΕΚΕΙψ ΛΗΜΛΝ ΥΕΙΗΛΝΛ. 29.
ΝΙ ΗΛΒΛΙψ ΕΚΛΛΕΤ ΛΙΥ. ΛΚ SΚΠΛΛ ΪST ΛΙΥΕΙΝΛΙΖΧS

cipe dæmoniorum ejicit dæmonia. Et advocans eos, per parabolas 23.XXXIII.
dixit illis: quomodo (*a*) poteſt Satanas Satanam ejicere? &, ſi reg- 24.
num adverſus ſe dividatur, non poteſt ſtare regnum illud. Et ſi 25.
domus adverſus ſe dividatur, non poteſt ſtare domus illa. Et ſi 26.
Satanas inſurrexit in ſe ipſum & diviſus eſt, non poteſt ſtare ſed
finem habet. Nemo poteſt vaſa validi, ingreſſus in domum ejus, 27.
rapere, niſi prius validum vinciat, & (*b*) domum ejus diripiat. A- 28.XXXIV.
men dico vobis, omnia remittentur peccata filiis hominum, etiam
blaſphemiæ quotquot impie effutiunt, ſed qui blaſphemat Spiritum 29.
Sanctum, non habet remiſſionem in æternum, ſed reus eſt æterni (*c*)

(*a*) *Quomodo.* ΘΕ ΛΙΥΛ. Sic MS.

(*b*) Non legit ππ.

(*c*) *Æterni peccati.* αἰωνίȣ ἁμαρτήας, quam lectionem confirmat *S. Athanaſius*, quod obſervandum, ne credas unius Latinæ eccleſiæ eſſe lectiones, quas habent vel codex *Bezæ*, vel verſio vetus Latina.

30. ƀRAVANKhTAIS: NNTE UEΦNN. AhMAN NNhKAINGA-
AE. 31. NA hABAIΦ: GAh UEMNN ΦAN AIΦEI ïS GAh BKXΦK-
GNS ïS. GAh NTA STANdANdXNA ïNSANdIdEdNN
32. dN ïMMA hAITANdXNA ïNA: GAh SETNN BI ïNA MA-
NAIEI. UEΦNN ΦAN dN ïMMA. SAI AIΦEI ΦEINA. GAh
BKXΦKGNS ΦEINAI. GAh SVISTKGNS ΦEINXS NTA SXK-
33. GANd ΦNK. GAh ANdhXƀ ïM. UIΦANdS. ⊙X ïST SX
34. AIΦEI MEINA. AIΦΦAN ΦAI BKXΦKGNS MEINAI: GAh
BISAI⊙ANdS BISNNGANE ΦANS BI SIK SITANdANS.
UAΦ. SAI AIΦEI MEINA. GAh ΦAI BKXΦKGNS MEINAI.
35. SAEI AAAIS VANKKEIΦ VIAGAN IXΦS. SA GAh BKX-
AU. 1. ΦAK MEINS GAh SVISTAK GAh AIΦEI ïST: GAh AƀTKA
ïAISNS dNIANN AAISGAN AT MAKEIN. GAh IA-
AESNN SIK dN ïMMA MANAIEINS ƀIAN. SVA SVE ïNA
IAAEIΦAN ïN SKIП. IASITAN ïN MAKEIN. GAh AAAA
2. SX MANAIEI VIΦKA MAKEIN ANA STAΦA VAS. GAh

30. peccati; dixerant enim: ſpiritum impurum habet. Veniebant itaque
XXXV. 31. mater ejus & fratres ejus, & foris ſtantes miſerunt ad eum, vocan-
32. tes eum. Et ſedebat juxta eum turba, dixit autem ei: ecce mater
33. tua, & fratres tui, & (*a*) ſorores tuæ foris quærunt te. Et reſpon-
34. dit eis dicens: quæ eſt mater mea, aut fratres mei? Et circumſpi-
ciens in orbem circa ſe ſedentes dixit: ecce, mater mea, & fratres
35. mei. qui enim facit voluntatem Dei, hic & frater meus, & ſoror,
XXXVI. & mater eſt. Et rurſus Jeſus cœpit docere juxta mare, & congrega-
Cap. 4, 1. ta eſt ad eum turba multa, adeo ut cum naviculam aſcenderat, ſede-
2. ret in mari, & univerſa turba prope mare (*b*) in continenti erat. Et

---

(*a*) *Sorores tuæ.* αἱ ἀδελφαί σου. Non agnoſcit Latinus, habent vero plurimi codd. Græci. Porro, recte cod. MS. SVISTKGNS.

(*b*) [*In continenti* ANA STAΦA. Legit ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν *in litore.* nam STAΦS eſt *Litus*, quod Alamannis ſtad. Anglo-Saxonibus ſtaδ. ſtæδ. Germanis geſtad.] (*a*) *Se-*

ΛΛISIΔΛ ïNS ïN ΓΛϚNKϚM MΛNΛΓ. ϚΛh ΩΛΨ ïM ïN
ΛΛISEINΛI SEINΛI: hΛNSEIΨ. SΛI. NKKΛNN SΛ SΛI- 3.
ΛNΔS ΔN SΛIΛN ÞKΛIΨΛ SEINΛMMΛ. ϚΛh ΥΛKΨ MIΨ- 4.
ΨΛNEI SΛISϚ. SNM KΛIhTIS ΓΛΔKΛNS ÞΛNK ΥIΓ. ϚΛh
ΩEMNN ÞNΓΛϚS ϚΛh ÞKETNN ΨΛTΛ: ΛNΨΛK NΨΨΛN 5.
ΓΛΔKΛNS ΛNΛ STΛINΛhΛMMΛ. ΨΛKEI NI hΛBΛIΔΛ
ΛIKΨΛ MΛNΛΓΛ. ϚΛh SNNS NKKΛNN. ïN ΨIZEI NI hΛ-
BΛIΔΛ ΔINNΛIZϚS ΛIKΨϚS. ΛT SNNNIN ΨΛN NKKINN- 6.
ΛNΔIN NÞBKΛNN. ϚΛh NNTE NI hΛBΛIΔΛ ΥΛNKTINS.
ΓΛΨΛNKSNϚΔΛ: ϚΛh SNM ΓΛΔKΛNS ïN ΨΛNKNNNS. 7.
ϚΛh NÞΛKSTIΓNN ΨΛI ΨΛNKNϚNS. ϚΛh ΛÞΘΛNIΔEΔNN
ΨΛTΛ. ϚΛh ΛKKΛN NI ΓΛÞ: ϚΛh SNM ΓΛΔKΛNS 8.
ïN ΛIKΨΛ ΓϚΔΛ. ϚΛh ΓΛÞ ΛKKΛN NKKINNΛN.

docuit eos per parabolas multa, & dixit illis in doctrina ſua: audite, 3.
ecce, exiit ſeminans ſeminatum (*a*) ſemen ſuum, & factum eſt quum 4.
ſeminaret, aliquid quidem cecidit circa viam, & veniebant aves (*b*) 5.
& conſumſerunt illud, aliud vero cecidit ſuper petroſo, ubi non
habuit terram multam, & ſtatim exortum eſt, eo quod non haberet
profundam terram; Sole autem oriente inardeſcebat, & quia non 6.
habebat radices, exaruit. Et aliquid cecidit inter ſpinas, & aſ- 7.
cendebant ſpinæ & ſuffocabant (*c*) illud, & fructum non dedit.
& aliquid cecidit in terram bonam, & dabat fructum aſſurgen- 8.

(*a*) *Semen ſuum.* Legit ergo τῦ σπέρμα ἢ σπόρον αὐτοῦ. Notes pariter, tam hoc loco, quam verſu quinto bene cod. MS. legere NKKΛNN, non NKKΛN.

(*b*) *Aves.* omittit, ſed nullo ſenſus detrimento, τῦ πετεινά, & ſic plurimi codd. Græci.

(*c*) *Suffocabant* ΛÞΘΛNIΔEΔNN. Sic recte cod. MS. itemque paullo poſt, v. 19. ΛÞΘΛNϚΛΔ, & alibi, licet nonnunquam librarius erraverit pro N ſcribendo Π. quod etiam ipſe emendavit infra 5, 12. Eſt autem ipſa vox Suecica *Qwewja, Fôrqwewja* ſuffocare, unde vulgus *kåwan*, aſthma. [Hinc licet cor-

ΔΧ ϚΛh ΥΛhSϚΛNΔΧ. ϚΛh ΒΛΚ ΛIN. Λ. ϚΛh ΛIN. Ϛ.
9. ϚΛh ΛIN. Κ: ϚΛh ULΨ. SΛЄI hΛΒΛI ΛNSΧNΛ hΛNS-
10. ϚΛNΔΧNΛ ΓΛhΛNSϚΛI: ΪΨ ΒI ΨЄ ΥΛΚΨ SNNΔΚΧ. ΕΚЄ-
hNN ΪNΛ ΨΛI ΒI ΪNΛ MIΨ ΨΛIM TΥΛΛIΒIM ΨIZΧS ΓΛ-
ΛZ. 11. ϚNΚΧNS. ϚΛh ULΨ ΪM. ΪZΥIS ΛTΓIΒΛN ΪST ΚNNNΛN
ΚNNΛ ΨINΔΛNΓΛΚΔϚΧS ΓΧΨS. ΪΨ ϚΛINΛIM ΨΛIM N-
12. TΛ ΪN ΓΛϚNΚΧN ΛΛΛΛTΛ ΥΛIΚΨIΨ. ЄI SΛIΘΛNΔΛNS
SΛIΘΛINΛ ϚΛh NI ΓΛNMϚΛINΛ. ϚΛh hΛNSϚΛNΔΛNS
hΛNSϚΛINΛ ϚΛh NI ΕΚΛΨϚΛINΛ. NIΒΛI ΘΛN ΓΛΥΛNΔ-
ϚΛINΛ SIK ϚΛh ΛΕΛЄTΛINΔΛN ΪM ΕΚΛΥΛNΚhTЄIS:
13. ϚΛh ULΨ AN ΪM. NI ΥITNΨ ΨΧ ΓΛϚNΚΧN. ϚΛh ΘΛI-
Λh. 14. ΥΛ ΛΛΛΧS ΨΧS ΓΛϚNΚΧNS ΚNNNЄIΨ: SΛ SΛIϚΛNΔS.
15. ΥΛNΚΔ SΛIϚIΨ. ΛΨΨΛN ΨΛI ΥIΨΚΛ ΥIΓ SINΔ. ΨΛΚЄI
SΛIΛΔΛ ΨΛTΛ ΥΛNΚΔ. ϚΛh ΨΛN ΓΛhΛNSϚΛNΔ NN-
ΚΛΚϚΛNS. SNNS ULMIΨ SΛTΛNΛS ϚΛh NSNIMIΨ ΥΛNΚΔ

tem & creſcentem, & tulit unum XXX, & unum LX, & unum C,
9. 10. & dixit: quiſquis habuerit aures audientes, audiat. Poſtquam autem erat ſeorſim, interrogarunt eum, qui apud eum erant, cum
XXXVII. illis duodecim, de hac parabola. Et dixit illis: vobis datum eſt
11. noſſe myſterium regni Dei, ſed iis, qui foris ſunt, in parabolis
12. omnia fiunt ut videntes videant & non animadvertant, & audientes audiant & non intelligant, ne forte quando convertantur,
13. & remittantur eis peccata. Et dixit illis: an neſcitis hanc parabo-
XXXVIII. lam? & quomodo omnes parabolas cognoſcetis? Seminans, verbum
14. ſeminat. qui autem circa viam ſunt, ubi ſeminatur verbum, &
15. quando audiunt (*a*) ſecuri, ſtatim venit Satanas & aufert verbum

---

corrigere Goth. ΘΛΠϚΛN & ΛΕΘΛΠϚΛN in voce *Quappe*, quam cum permultis aliis inſeruimus Junii Etymol. Anglicano à nobis non ita pridem edito.]

(*a*) *Securi.* Legit ᾧ ὅταν ἀκούσωσιν ἀμελεῖς. ΠNKΛRϚΛNS, nec enim de ſuo adjeciſſe religioſum interpretem exiſtimo.

(*a*) *Et*

ψΛΤΛ ïNSΛIΛNX ïN hΛIKTΛM ïZЄ: GΛh SINΛ SΛ- 16.
MΛΛЄIKX ψΛI ΛNΛ STΛINΛhΛMMΛ SΛIΛNΛNS. ψΛIЄI
ψΛN hΛNSGΛNΛ ψΛTΛ VΛNKΛ. SNNS MIψ ÞΛhЄΛΛI
NIMΛNΛ ïTΛ. GΛh NI hΛBΛNΛ VΛNKTINS ïN SIS. ΛK 17.
ΘЄIΛΛΘΛIKBΛI SINΛ. ψΛψKXh BI ψЄ UIMIψ ΛTΛX ΛIψ-
ψΛN VKΛKGΛI ïN ψIS VΛNKΛIS. SNNS TΛMΛKZGΛN-
ΛΛ: GΛh ψΛI SINΛ ψΛI ïN ψΛNKNNNS SΛIΛNΛNS. 18.
ψΛI VΛNKΛ hΛNSGΛNΛΛNS. GΛh SΛNKGXS ψIZXS ΛI- 19.
BΛINΛIS. GΛh ΛÞMΛKZЄINS TΛBЄINS. GΛh ψΛI BI
ψΛTΛ ΛNψΛK ΛNSTGNS ïNNΛTTΛTTΛNΛΛNS ΛÞΘΛN-
GΛNΛ ψΛTΛ VΛNKΛ. GΛh ΛKKΛNΛΛΛNS VΛIKψIψ:
GΛh ψΛI SINΛ ψΛI ΛNΛ ΛIKψΛI ψIZΛI TXΛXN SΛIΛ- 20.
NΛNS. ψΛIЄI hΛNSGΛNΛ ψΛTΛ VΛNKΛ GΛh ΛNΛNI-
MΛNΛ. GΛh ΛKKΛN BΛIKΛNΛ. ΛIN. Λ. GΛh ΛIN. G.
GΛh ΛIN. K: GΛh UΛψ ΛN ïM. ïBΛI ΛNKΛKN UIMIψ 21. ΛΦ

seminatum in cordibus eorum. Et (*a*) sunt similiter super petroso 16.
seminati, qui, cum audiunt verbum, statim cum gaudio excipiunt
illud, & non habent radices in sese, sed temporarii sunt, deinde 17.
quum veniunt molestia & persecutiones propter verbum, statim
scandalizantur: & hi sunt inter spinas seminati, (*b*) audientes ver- 18.
bum, & solicitudines hujus (*c*) vitæ, ac fallaciæ divitiarum, quin 19.
& aliarum rerum cupiditates introeuntes suffocant verbum, & fit
infructuosum: & hi sunt super terra illa bona seminati, qui au- 20.
diunt verbum, & recipiunt, & fructum ferunt, unum xxx, &
unum lx, & unum c. Et dixit eis: num lucerna venit ideo 21.XXXIX.

(*a*) *Et sunt.* non legit οὗτοι.

(*b*) Recte, non legit posterius οὗτοί εἰσιν, turbat enim sensum.

(*c*) *Vitæ, ac fallaciæ.* ΛIBΛINΛIS. GΛh ΛÞMΛKZЄINS. Legit αἱ μέλημαι τοῦ βίου τούτου, καὶ αἱ ἀπάται, alioquin haberemus GΛh SΛNKGXS ψIS ΛIVIS. GΛh ΛÞMΛKZЄI. Sensus idem.

ⲁⲛ ⲫⲉ ⲉⲓ ⲛⲧ ⲙⲉⲗⲁⲛ ⲥⲁⲧⲥⲗⲓⲇⲁⲛ. ⲁⲓⲫⲫⲁⲛ ⲛⲛⲇⲁⲕ
ⲁⲓⲣⲕ. ⲛⲓⲛ ⲉⲓ ⲁⲛⲁ ⲁⲛⲕⲁⲕⲛⲁⲥⲧⲁⲫⲁⲛ ⲥⲁⲧⲥⲗⲓⲇⲁⲛ.
M. 22. ⲛⲓⲏ ⲁⲗⲗⲓⲥ ⲓⲥⲧ ⲟⲩ ⲫⲛⲁⲣⲓⲛⲓⲥ. ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲛⲓ ⲣⲁⲃⲁⲓⲕⲏⲧⲥⲁⲓ-
ⲇⲁⲛ. ⲛⲓⲏ ⲩⲁⲕⲫ ⲁⲛⲁⲗⲁⲛⲣⲛ. ⲁⲕ ⲉⲓ ⲥⲩⲓⲕⲛⲛⲫ ⲩⲁⲓⲕⲫⲁⲓ:
23. ⲥⲁⲃⲁⲓ ⲟⲩⲥ ⲏⲁⲃⲁⲓ ⲁⲛⲥⲭⲛⲁ ⲏⲁⲛⲥⲥⲁⲛⲇⲭⲛⲁ. ⲣⲁⲏⲁⲛⲥ-
MA. 24. ⲥⲁⲓ: ⲥⲁⲏ ⲟⲁⲫ ⲁⲛ ⲓⲙ. ⲥⲁⲓⲟⲓⲫ ⲟⲩ ⲏⲁⲛⲥⲉⲓⲫ. ⲓⲛ ⲫⲓ-
ⲍⲁⲓⲉⲓ ⲙⲓⲧⲁⲫ ⲙⲓⲧⲓⲫ. ⲙⲓⲧⲁⲇⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲥⲁⲏ ⲃⲓⲁⲛⲕⲁⲇⲁ
MB. 25. ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲫⲁⲓⲙ ⲣⲁⲗⲁⲛⲃⲥⲁⲛⲇⲁⲙ. ⲛⲛⲧⲉ ⲫⲓⲥⲟⲁⲙⲙⲉⲏ ⲥⲁⲉⲓ
ⲏⲁⲃⲁⲓⲫ ⲣⲓⲃⲁⲇⲁ ⲓⲙⲙⲁ. ⲥⲁⲏ ⲥⲁⲉⲓ ⲛⲓ ⲏⲁⲃⲁⲓⲫ ⲥⲁⲏ
MG. 26. ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲏⲁⲃⲁⲓⲫ ⲁⲫⲛⲓⲙⲁⲇⲁ ⲓⲙⲙⲁ: ⲥⲁⲏ ⲟⲁⲫ. ⲥⲩⲁ
ⲓⲥⲧ ⲫⲓⲛⲇⲁⲛⲣⲁⲕⲇⲓ ⲣⲭⲫⲥ. ⲥⲩⲁ ⲥⲩⲉ ⲥⲁⲃⲁⲓ ⲙⲁⲛⲛⲁ
27. ⲩⲁⲓⲕⲡⲓⲫ ⲫⲕⲁⲓⲩⲁ ⲁⲛⲁ ⲁⲓⲕⲫⲁ. ⲥⲁⲏ ⲥⲁⲉⲡⲓⲫ. ⲥⲁⲏ ⲛⲕ-
ⲕⲉⲓⲥⲓⲫ ⲛⲁⲏⲧ ⲥⲁⲏ ⲇⲁⲣⲁ. ⲥⲁⲏ ⲫⲁⲧⲁ ⲫⲕⲁⲓⲩ ⲕⲉⲓⲛⲓⲫ
28. ⲥⲁⲏ ⲁⲓⲛⲇⲁⲓⲫ ⲥⲩⲉ ⲛⲓ ⲩⲁⲓⲧ ⲓⲥ. ⲥⲓⲁⲃⲭ ⲁⲛⲕ ⲁⲓⲕⲫⲁ ⲁⲕ-
ⲕⲁⲛ ⲃⲁⲓⲕⲓⲫ. ⲫⲕⲛⲙⲓⲥⲧ ⲣⲕⲁⲥ. ⲫⲁⲫⲕⲭⲏ ⲁⲏⲥ. ⲫⲁⲫⲕⲭⲏ
29. ⲫⲛⲁⲉⲓⲫ ⲕⲁⲛⲕⲛⲓⲥ ⲓⲛ ⲫⲁⲙⲙⲁ ⲁⲏⲥⲁ. ⲫⲁⲛⲛⲏ ⲃⲓ ⲫⲉ
ⲁⲧⲧⲓⲃⲁⲇⲁ ⲁⲕⲕⲁⲛ. ⲥⲛⲛⲥ ⲓⲛⲥⲁⲛⲇⲉⲓⲫ ⲅⲓⲗⲫⲁ. ⲛⲛⲧⲉ
MD. 30. ⲁⲧ ⲓⲥⲧ ⲁⲥⲁⲛⲥ: ⲥⲁⲏ ⲟⲁⲫ. ⲟⲉ ⲣⲁⲁⲉⲓⲕⲭⲙ ⲫⲓⲛⲇⲁⲛ-

ut ſub modio ponatur, aut ſubter lectum? nonne ut ſuper cande-
XL. 22. labrum ponatur? non enim eſt quidquam occulti quod non manife-
23. ſtabitur, nec reconditum eſt, ſed ut retectum fiat, ſi quis habuerit
XLI. 24. aures audientes, audiat. Et dixit illis: videte quid audiatis, qua
menſura metimini menſurabitur vobis, & adaugebitur vobis cre-
XLII. 25. dentibus. Cuicunque enim, qui habet, ei dabitur, & qui non habet,
XLIII. 26. etiam quod habet, ei auferetur. Et dixit: ſic eſt regnum Dei, ut
27. ſi quis jacit ſemen in terram, & dormit, atque ſurgit nocte & die,
28. & ſemen germinat & pullulat illo neſcio, ipſa enim terra fru-
ctum fert, primum herbam, deinde ſpicam, deinde plenitudinem
29. frumenti in ſpica, quando vero prodiit fructus, ſtatim immittit fal-
XLIV. 30. cem quoniam adeſt meſſis. Etiam dixit: cui aſſimilabimus reg-

(a) Con-

ΓΛΚΔGΛ ΓΧΨS. ΛIΨΨΛN ÏN ΘIΛEIKΛI ΓΛGNKXN ΓΛ-
ΒΛIKΛM ΨX: SVE KΛNKNX SINΛMIS. ΨΛTEI ΨΛN SΛIΛ- 31.
ΔΛ ΛNΛ ΛIKΨΛ. MINNIST ΛΛΛΛIZE ÞKΛIVE ÏST ΨIZE
ΛNΛ ΛIKΨΛI. GΛh ΨΛN SΛIΛΔΛ. NKKINNIΨ GΛh VΛIK- 32.
ΨIΨ ΛΛΛΛIZE ΓKΛSE MΛIST. GΛh ΓΛTΛNGIΨ ΛSTΛNS
MIKIΛΛNS. SVΛ SVE MΛΓNN NÞ SKΛΔΛN ÏS ÞNΓΛXS
hIMINIS ΓΛΒΛNΛN: GΛh SVΛΛEIKΛIM MΛNΛΓΛIM ΓΛ- 33. ME.
GNKXM KXΔIΔΛ ΔN ÏM ΨΛTΛ VΛNKΔ. SVΛ SVE MΛh-
TEΔNN hΛNSGXN. ÏΨ ÏNNh ΓΛGNKXN NI KXΔIΔΛ ÏM. 34.
ÏΨ SNNΔKX SIΠXNGΛM SEINΛIM ΛNΔΒΛNΔ ΛΛΛΛTΛ: MU.
GΛh UΛΨ ΔN ÏM ÏN GΛINΛMMΛ ΔΛΓΛ. ΛT ΛNΔΛ- 35. MZ.
NΛhTGΛ ΨΛN VΛNKΨΛNΛMMΛ. NSΛEIΨΛM GΛINIS

num Dei, aut qua cum ſimilitudine (*a*) contulerimus illud? *Eſt* ſicut 31.
(*b*) granum ſinapis, quod quando ſeminatur ſuper terra, minimum
eſt omnium ſeminum ſuper terra; ſed poſtquam ſeminatur, ſurgit & 32.
fit omnium herbarum maxima, & edit ramos magnos, ita ut poſſint
aves cœli nidificare (*c*) ſub umbra ejus. Et talibus multis parabolis 33. XLV.
loquebatur eis verbum, prout poterant audire; ſed ſine parabola 34. XLVI.
non loquebatur illis, verum ſeorſim diſcipulis ſuis reſolvebat omnia.
Et dixit eis in illo die, (*d*) ſed veſperaſcente, tranſeamus in illum 35. XLVII.

(*a*) *Contulerimus illud.* ΓΛΒΛIKΛM ΨX. ΒΛIKΛN & ΓΛEΛIKΛN proprie eſt *Portare, Parere, Proferre,* Suec. *Bæra.* vereor itaque ne loco παραβάλωμεν in corruptam inciderit lectionem ἀναβάλωμεν, atque frequentiſſimum eſt librariorum, præſertim ſi ignorantiores erant, ad particulas ἀν, ἀνὰ, παρὰ offendiculum, earumque permutatio.

(*b*) *Sicut granum ſinapis. Maimonides* More I. cap. 56. *Ex. gr. ſimilitudo eſt inter granum ſinapis & inter ſphæram ſtellarum fixarum, in tribus ſcilicet dimenſionibus, quamvis illud ſit extreme parvum, hæc vero extremæ magnitudinis.*

(*c*) [*Habitare* ego dixiſſem. Hæc enim eſt verbi ſignificatio in omnibus cognatis linguis.]

(*d*) *Sed.* ΛT ΛNΔΛNΛhTGΛ ΨΛN VΛNKΨΛNΛMMΛ. legit ἐψίας δὲ γινομένης.

(*a*) [Sic

36. ſtadis: gah afetanadans ψχ manargein. ana-
nemnn ina sve vas in skipa. gah ψan anψaka
37. skipa vesnn miψ imma. gah vakψ sknka vindis
mikiaa. gah vertχs vattidedann in skip. sva sve
38. ita gnψan rafnlanχda: gah vas is ana nχtin
ana vartakga salepandas. gah nkkaisidedann ina.
gah uefnn an imma. laisaki. nin kaka ψnk ψiz
39. ei fkauistnam: gah nkkeisandas rasχk vinda.
gah ulψ an makein. rasalvai. afanmbn. gah
40. anasiaaida sa vindas. gah vakψ vis mikia: gah
ulψ an im. an θe fankhtai signψ sva. θaiva
41. ninanh haβaiψ raalanβein: gah χhteann sis aris
mikia. gah uefnn an sis missχ. θas ψan nn sa

36. locum. Et relinquentes turbam, acceperunt eum, ita ut erat, in
37. naviculam, quin & aliæ naviculæ erant cum illo. Et factus eſt
magnus (*a*) turbo venti, & undæ volvebantur in naviculam, ita ut
38. illa jamjam impleretur. Et erat ipſe in puppi ſuper cervicali dor-
miens, & ſuſcitabant eum, eique dixerunt: magiſter, (*b*) num non
39. curas ſi perierimus? Et exſurgens increpavit ventum, & dixit mari:
tace, obmuteſce, & requievit ventus (*c*), & facta eſt tranquillitas mag-
40. na. Et dixit illis: cur ita timidi eſtis, (*d*) quò nondum habetis fidem?
41. Et timuerunt timorem magnum, & dixerunt ſibi invicem, quis ergo hic

---

(*a*) [Sic Anglo-Saxones pealcaþ hit pinðeȝ ſcupa *agitat eam venti turbo.*]

(*b*) [Gothice eſt, ut ad verbum transferam, *nonne tibi hujus curæ, quod perimus.*]

(*c*) *Et requievit ventus.* gah anasiaaida sa vindas. Sic ipſe codex Arg. *Ten katen* T. II. p. 582. ſuſpicatur anastiaaida. [Ego à Lat. Sileo formatum ſuſpicor.]

(*d*) *Quo nondum.* legit ἐστε οὔπω, πῶς οὔπω ἔχετε πίστιν; & ſic vetus Latinus ſuo *necdum.*

(*a*) *Gada-*

ϹΙϬΛΙ. ΠΝΤΕ ϬΛh ϒΙΝΔϹ ϬΛh ΜΛΚΕΙ ΠΕhΛΝϹϬΛΝΔ
ΪΜΜΛ: ϬΛh ΩΕΜΠΝ hΙΝΔΛΚ ΜΛΚΕΙΝ ΪΝ ΛΛΝΔΛ ΓΛΔ- 1.
ΔΛΚΕΝΕ: ϬΛh ΠϹΓΛΓΓΛΝΔΙΝ ΪΜΜΛ ΠϹ ϹΚΙΠΛ. ϹΠΝϹ 2.
ΓΛΜΧΤΙΔΛ ΪΜΜΛ ΜΛΝΝΛ ΠϹ ΛΠΚΛhϬΧΜ ΪΝ ΛhΜΙΝ
ΠΝhΚΛΙΝϬΛΜΜΛ. ϹΛΕΙ ΒΛΠΛΙΝ hΛΒΛΙΔΛ ΪΝ ΛΠΚΛh- 3.
ϬΧΜ. ϬΛh ΝΙ ΝΛΠΔΙΒΛΝΔϬΧΜ ΕΙϹΛΚΝΕΙΝΛΙΜ ΜΛΝΝΛ
ΜΛhΤΛ ΪΝΛ ΓΛΒΙΝΔΛΝ: ΠΝΤΕ ΪϹ ΠΕΤΛ ΕΙϹΛΚΝΛΜ ΒΙ 4.
ΕΧΤΠΝϹ ΓΛΒΠΓΛΝΛΙΜ ϬΛh ΝΛΠΔΙΒΛΝΔϬΧΜ ΕΙϹΛΚ-
ΝΕΙΝΛΙΜ ΓΛΒΠΝΔΛΝϹ ϒΛϹ. ϬΛh ΓΛΛΛΠϹΙΔΛ ΛΕ ϹΙϹ
ψΧϹ ΝΛΠΔΙΒΛΝΔϬΧϹ. ϬΛh ψΧ ΛΝΛ ΕΧΤΠΝ ΕΙϹΛΚΝΛ
ΓΛΒΚΛΚ. ϬΛh ΜΛΝΝΛ ΝΙ ΜΛhΤΛ ΪΝΛ ΓΛΤΛΜϬΛΝ.
ϬΛh ϹΙΝΤΕΙΝΧ ΝΛhΤΛΜ ϬΛh ΔΛΓΛΜ ΪΝ ΛΠΚΛhϬΧΜ 5.
ϬΛh ΪΝ ΕΛΙΚΓΠΝϬΛΜ ϒΛϹ. hΚΧΠϬΛΝΔϹ ϬΛh ΒΛΙΓΓ-

erit, quandoquidem & ventus & mare obediunt ei? Et venerunt Cap. 5, 1.
trans mare in terram Gadarenorum (*a*), & exeunte illo è navicula, ſta- 2.
tim occurrit ei è monumentis homo ſpiritu immundo, qui domicilium 3.
habuit in monumentis, & nequidem catenis ferreis quiſquam potuit
eum vincire. quia is ſæpe ferro (*b*) circum pedes flexo & catenis fer- 4.
reis vinctus fuerat & diſſolverat catenas, & ferrum, quod circum pe-
des fregerat, & nemo potuit eum domare (*vincire*). Et ſemper no- 5.
ctibus ac diebus in monumentis & in montibus erat, clamans & con-

(*a*) *Gadarenorum*, vide quæ diximus ad *Matth.* 8, 28.

(*b*) *Circum pedes* ΒΙ ΕΧΤΠΝϹ mox ΛΝΛ ΕΧΤΠΜ, tertium enim caſum hac ſignificatione regit ΛΝΛ, ſicut ΒΙ, quartum, quod non videntur viri docti obſervaſſe, ſed junctim legiſſe. Utrum codicibus à noſtris diverſis heic uſus ſit Ulphilas, an vero præter morem παραφράζῃ, dubito. certe pro paſſivis διασπάσαι & συντετρίφθαι activa adhibet ΓΛΛΛΠϹΙΔΛ & ΓΛΒΚΛΚ, ac ſi legerit διέσπασε & συνέτριψε, id veriſſimum in margine cod. Argentei pro varia lectione annotatum eſſe ΓΛΒΙΝΔΛΝ, quod δῆσαι. [Legit cum codice Cant. διασπασίαι & συντριφίαι, & pro ὑπ', ἀπ', quod habet codex Magd. Vertendum igitur *diſſolverat à ſe catenas.*]

6. ᚠᚨᚾᛞᛋ ᛋᛁᚴ ᛋᛏᚨᛁᚾᚨᛗ: ᚴᚨᛋᚨᛁᛟᚨᚾᛞᛋ ᚠᚨᚾ ᛁᚨᛁᛋᚢ ᚦᚨᛁᚴ-
7. ᚴᚨᚠᚴᛉ. ᚴᚨᚾᚾ ᚷᚨh ᛁᚾᚠᚨᛁᛏ ᛁᚾᚨ. ᚷᚨh hᚴᛉᚢᚷᚨᚾᛞᛋ
ᛋᛏᛁᛒᚾᚨᛁ ᛗᛁᚴᛁᚨᚨᛁ ᚢᚨᚠ. ᛟᚨ ᛗᛁᛋ ᚷᚨh ᚠᚢᛋ ᛁᚨᛁᛋᚢ ᛋᚢ-
ᚾᚨᚢ ᚴᚷᚠᛋ ᚠᛁᛋ hᚨᚢhᛁᛋᛏᛁᚾᛋ. ᛒᛁᛋᚠᚨᚴᚨ ᚠᚢᚴ ᛒᛁ ᚴᚷᚠᚨ.
8. ᚾᛁ ᛒᚨᚨᚠᚷᚨᛁᛋ ᛗᛁᛋ: ᚢᚾᛏᛖ ᚢᚨᚠ ᛁᛗᛗᚨ. ᚢᛋᚴᚨᚴᛏ ᚨhᛗᚨ
9. ᚢᚾhᚴᚨᛁᚾᚷᚨ ᚢᛋ ᚠᚨᛗᛗᚨ ᛗᚨᚾᚾ: ᚷᚨh ᚦᚴᚨh ᛁᚾᚨ. ᛟᚨ
ᚾᚨᛗᚷ ᚠᛖᛁᚾ. ᚷᚨh ᚢᚨᚠ ᚪᚢ ᛁᛗᛗᚨ. ᚾᚨᛗᚷ ᛗᛖᛁᚾ ᚨᚨᛁ-
10. ᚴᚨᛁᚷᚾ. ᚢᚾᛏᛖ ᛗᚨᚾᚨᚴᚨᛁ ᛋᛁᚷᚢᛗ. ᚷᚨh ᛒᚨᚠ ᛁᚾᚨ ᚦᛁᚨᚢ
11. ᛖᛁ ᚾᛁ ᚢᛋᚪᚴᛖᛒᛁ ᛁᛗ ᚢᛋ ᚨᚨᚾᚪᚨ: ᚠᚨᛋ ᚢhᚠᚨᚾ ᚷᚨᛁᚾᚨᚴ
hᚨᛁᚴᚪᚨ ᛋᚠᛖᛁᚾᛖ hᚨᚨᚪᚨᚾᚨ ᚨᛏ ᚠᚨᛗᛗᚨ ᚦᚨᛁᚴᚴᚢᚾᚷᚨ.
12. ᚷᚨh ᛒᛖᚪᚢᚾ ᛁᚾᚨ ᚨᚨᚨᚷᛋ ᚠᚷᛋ ᚢᚾhᚢᚾᚨᚠᚷᚾᛋ. ᚢᛁᚠᚨᚾ-
ᚪᛖᛁᚾᛋ. ᛁᚾᛋᚨᚾᚪᛖᛁ ᚢᚾᛋᛁᛋ ᛁᚾ ᚠᚷ ᛋᚠᛖᛁᚾᚨ. ᛖᛁ ᛁᚾ ᚠᚷ ᚴᚨ-
13. ᚨᛖᛁᚠᚨᛁᛗᚨ: ᚷᚨh ᚢᛋᚨᚢᚾᛒᛁᚪᚨ ᛁᛗ ᛁᚨᛁᛋᚢᛋ ᛋᚢᚾᛋ. ᚷᚨh

6. cidens ſeipſum lapidibus, videns autem Jeſum procul cucurrit &
7. adoravit eum, clamanſque voce magna dixit: quid mihi & tibi
Jeſu, fili Dei altiſſimi, adjuro te (*a*) per Deum, ne torqueas me!
8. 9. quia dixerat ei: exi ſpiritus immunde ex hoc homine. Et inter-
rogavit eum: quod nomen tuum? & dixit (*b*) illi: nomen meum
10. Legio, quia multi ſumus. & rogavit eum valde, ne expelleret eos
11. extra regionem. Erat autem illic grex porcorum paſcens (*c*) cir-
12. ca montem, & rogabant eum omnia dæmonia dicentia: immitte
13. nos in porcos, ut in eos eamus! & permiſit eis Jeſus ſtatim, &

(*a*) *Per Deum*, ᛒᛁ ᚴᚷᚠᚨ. Ex Gothorum in Galliis regno & hac *per Deum* jurandi formula, Gallicum *Bigot* arceſſit *Cotelerius* ad Monum. Eccl. Gr. Rolloni Norrmannico in uſu fuiſſe haud mirum, ſiquidem eadem olim fuit Gothorum & Norrmannorum Scandinavianorum lingua, quin & nunc non niſi dialecto diverſa.

(*b*) *Illi.* Parum intereſt, adnotandum tamen, noſtrum cum multis codd. MSS. legiſſe αὐτῷ.

(*c*) *Circa montem.* ᚨᛏ ᚠᚨᛗᛗᚨ ᚦᚨᛁᚴᚴᚢᚾᚷᚨ. Multis conſpirantibus legit περὶ τὸ ὄρος. At μεγάλη non habet.

(*a*) *Bis*

ΠSΓΑΓΓΑΝΔΑΝS ΑhMΑNS ΨΑΙ ΠNhΚΑΙNGΑΙ ΠSΓΑΑΙ-
ΨΠN ÏN ΨΧ SΥЄINΑ. GΑh ΚΑNN SΧ hΑIΚΔΑ ΑNΔ
ΑΚINSΧN ÏN MΑΚЄIN. ΥЄSΠN ΠΨΨΑN SΥЄ ΤΥΧS ΨΠ-
SΠNΔGΧS. GΑh ΑΓΘΑΠNΧΔЄΔΠN ÏN MΑΚЄIN: GΑh 14.
ΨΑΙ hΑΑΔΑNΔΑNS ΨΧ SΥЄINΑ ΓΑΨΑΑnhΠN. GΑh ΓΑ-
ΤΑIhΠN ÏN ΒΑNΚΓ GΑh ÏN hΑIMΧM. GΑh ЦЄMΠN SΑI-
ΘΑN ΘΑ ΥЄSI ΨΑΤΑ ΥΑNΚΨΑNΧ: GΑh ΑΤÏΔΔGЄΔΠN 15.
Δn ÏΑISΠΑ. GΑh ΓΑSΑIΘΑNΔ ΨΑNΑ ΥΧΔΑN SITΑN-
ΔΑN GΑh ΓΑΥΑSIΔΑNΑN GΑh ΕΚΑΨGΑNΔΑN. ΨΑNΑ
SΑЄI hΑΒΑIΔΑ ΑΑIΓΑIΧN. GΑh ΧhTЄΔΠN: GΑh SΠIΑ- 16.
ΑΧΔЄΔΠN ÏM ΨΑIЄI ΓΑSЄΘΠN. ΘΑIΥΑ ΥΑΚΨ ΒI ΨΑNΑ
ΥΧΔΑN GΑh ΒI ΨΧ SΥЄINΑ. GΑh ΔΠΓΠNNNN ΒIΔGΑN 17.
ÏNΑ ΓΑΑЄIΨΑN hINΔΑΚ MΑΚΚΧS SЄINΧS: GΑh ÏNN- 18. Mh.
ΓΑΓΓΑΝΔΑN ÏNΑ ÏN SKIΠ. ΒΑΨ ÏNΑ SΑЄI ΥΑS ΥΧΔS.

exeuntes ſpiritus immundi introiverunt in porcos, & ruebat grex ex præcipitio in mare, erant autem circiter bis mille (*a*), & ſuffocati ſunt in mari. Et paſcentes porcos aufugerunt & nuntiarunt in urbe, & in 14.
agris, & venerunt ſpectatum, quid eſſet, quod factum eſt, & adibant 15.
Jeſum videbantque furentem illum ſedentem & veſtitum, & ſanæ mentis, (*b*) eum *nimirum*, qui habuerat Legionem, & metuebant. Et 16.
narraverunt eis, qui viderant, quomodo factum eſſet de furioſo illo, & de porcis. & cœperunt precari eum, *vellet* abire extra terminos illo- 17.
rum. Et illo in naviculam ingreſſo (*c*), rogavit eum qui fuerat furioſus, 18. XLVIII.

(*a*) *Bis mille* ΤΥΧS ΨΠSΠNΔGΧS. Sic recte MS. Suec. *Twå tuſende.* [Angl. *two thouſand.*]

(*b*) *Eum, qui habuerat legionem.* abſunt à veteri codice *Bezæ* ſive *Cantabrig.* neque *Latinus* legit, non tamen pro interpretamento habuerim, ſiquidem illuſtrius reddant miraculum; adhæc quid obſtat, quin dicamus, noſtrum ſic digito demonſtrare unum τὸν δαιμονιζόμενον, duos enim fuiſſe ſcribit *Matthæus* cap. 8, 28.

(*c*) *Illo --- ingreſſo.* ÏNNΓΑΓΓΑΝΔΑN ÏNΑ ÏN SKIΠ. Obſerva Gothicam

19. ЄІ МІѰ ЇММѦ ҮЄSІ. ҀѦh NІ ѦѸІѦѬТ ЇNѦ. ѦК ЦѦѰ ѺN
ЇММѦ. ГѦГГ ѺN ГѦҚѺѦ ѰЄІNѦММѦ ѺN ѰЄІNѦІМ.
ҀѦh ГѦТЄІh ЇМ ⊙ѦN ҌІѦN ѰNS ҌѦN ГѦТѦҮІѺѦ ҀѦh
20. ГѦѦҚМѦІѺѦ ѰNК: ҀѦh ГѦѦѦІѰ. ҀѦh ѺNГѦNN МЄҚ-
ҀѦN ЇN ѺѦІКѦПѦNѦЄІN ⊙ѦN ҌІѦN ГѦТѦҮІѺѦ ЇММѦ
МѰ. 21. ЇѦІSNS. ҀѦh ѦѦѦѦІ SІѦѺѦѦЄІКІѺЄѺNN: ҀѦh NSѦЄІ-
ѰѦNѺІN ЇѦІSNѦ ЇN SКІПѦ ѦҌTҚѦ hІNѺѦҚ МѦҚЄІN.
ГѦЦЄМNN SІК МѦNѦГЄІNS ҌІѦN ѺN ЇММѦ. ҀѦh ҮѦS
22. ҌѦNҚѦ МѦҚЄІN. ҀѦh SѦІ. ЦІМІѰ ѦІNS ѰІZЄ SҮNѦГ-
ГѦҌѦѺЄ NѦМІN ҀѦЄІҚNS. ҀѦh SѦІ⊙ѦNѺS ЇNѦ ГѦ-
23. ѺҚѦNS ѺN ҌҀTNМ ЇѦІSNЇS. ҀѦh ВѦѰ ЇNѦ ҌІѦN. ЦІ-
ѰѦNѺS. ѰѦTЄІ ѺѦNhTѦҚ МЄINѦ ѦҌTNМIST hѦВѦІѰ.
ЄІ ЦІМѦNѺS ѦѦГҀѦІS ѦNѦ ѰҀ hѦNѺNNS. ЄІ ГѦNІ-

19. ut cum illo eſſet, (*a*) & non permiſit ei, ſed dixit: i in domum tuam,
ad tuos, & nuntia eis quam magna tibi Dominus præſtiterit, & miſer-
20. tus ſit tui. Et abiit ac incœpit prædicare in Decapoli quam multa ei
XLIX. 21. fecerat Jeſus, & omnes mirabantur. Et abeunte rurſus Jeſu in navi-
cula trans mare, congregata eſt ad eum turba multa, & erat circa ma-
22. re. Et ecce, venit unus præfectorum ſynagogæ nomine Jairus, & vi-
23. dens eum procidit ad pedes (*b*) Jeſu, & rogavit eum valde dicens: filia
mea extremum ſe habet, utinam veniens imponas ei manus, ut reva-

---

thicam conſtruendi rationem, nimirum, quod duo caſus abſoluti conſequentiam deſignantes, in *Accuſat.* ponuntur, æque ac in *Dativo*, vel ſi mavis *Ablat.* quin & *Genet.* Sic etiam *Matth.* 6, 3. ѰNК ТѦNҀѦNѺѦN ѦҚМѦІѪN. &c. adde 26, 71. 27, 1. Imitatur autem hoc ipſo ſermonem Græcum, non ſolum ſcriptorum N. Teſt. *Marci* 9, 28. καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, & alibi, ſed & puriſſimorum τὸ ἔξω.

(*a*) *Et.* Sic, loco ὁ δὲ Ἰησοῦς, cum præſtantiſſimis quibuſque MSS. etſi nullo ſenſus diſcrimine. ὅτι, quod in quoſdam impreſſos ante ἤλίησεν irrepſit, non legit noſter.

(*b*) *Jeſu.* vide quæ diximus ad 1, 45. 2, 25.

(*a*) *Pre-*

SAI GAh AIBAI: GAh rAAAIψ MIψ ïMMA. GAh ïdd- 24.
GedNN AFAK ïMMA MANArEINS FIAN GAh ψKAIhNN
ïNA: GAh uINXNX SNMA YISANdEI ïN KNNA BAXψIS 25.
GEKA TYAAIF. GAh MANAr rAψNANdEI FKAM MA- 26.
NArAIM AEKGAM. GAh FKAuIMANdEI AAAAMMA SEI-
NAMMA. GAh NIYAIhTAI BXTIdA. AK MAIS YAIKS
hABAIdA. rAhANSGANdEI BI ïAISN. ATrArrANdEI 27.
ïN MANArEIN AFTANA ATTAITXK YASTGAI ïS. NN- 28.
TE uAψ. ψATEI GABAI YASTGXM ïS ATTEKA. rANI-
SA: GAh SNNSAIY rAψANKSNXdA SA BKNNNA BAX- 29.
ψIS ïZXS. GAh NFKNNψA ANA AEIKA. ψATEI rAhAIA-
NXdA AF ψAMMA SAAhA: GAh SNNSAIY ïAISNS NF- 30.
KNNψA ïN SIS SIABIN ɸX NS SIS MAhT NSrArrAN-
dEIN. rAYANdGANdS SIK ïN MANArEIN. uAψ. ⊙AS
MIS TAITXK YASTGXM: GAh uEψNN dN ïMMA SINXN- 31.
GXS ïS. SAI⊙IS ψX MANArEIN ψKEIhANdEIN ψNK. GAh

leſcat & vivat, & ibat cum illo, & ſequebatur illum turba multa, 24.
& premebant eum. Et mulierum quædam, quæ fuerat in fluxione 25.
ſanguinis annos duodecim, & multum perpeſſa à multis medicis, & 26.
perdiderat omne ſuum, nec tantillum adjuta fuerat, ſed mage pejus
habebat, audiens de Jeſu, incedens in turba poſt, attigit veſtimentum 27.
ejus. etenim dixerat: quod ſi veſtimenta ejus attigero, revaleſcam. 28.
Et ſtatim exaruit fons ſanguinis ejus & ſenſit in corpore quod ſanata 29.
eſſet ab hac plaga. Et ſtatim Jeſus cognovit in ſe ipſo virtutem ex ſe 30.
exeuntem, converſus ad turbam dixit: quis tetigit veſtimenta mea?
Et dixerant ei diſcipuli ejus: vides turbam prementem te (*a*), & 31.

(*a*) *Prementem te* ψKEIhANdEIN ψNK. Sic recte MS. non ψNS. nam ψKEIhAN Accuſ. regit non Dat. Suec. *Trengande tig.* [Angl. *thronging thee.*]

32. ΩΙΨΙS. ΘΛS MIS TΛITXK: GΛh YΛΛITXΔΛ SΛIΘΛN ψX
33. ψΛTΛ TΛnGΛNΔEIN: ΪΨ SX ΩINX XΓΛNΔEI GΛh KEI-
KΛNΔEI. YITΛNΔEI ψΛTEI YΛKΨ BI ΪGΛ. ΩΛM GΛh
ΔKΛnS Δn ΪMMΛ. GΛh ΩΛΨ ΪMMΛ ΛΛΛΛ ψX SnnGΛ:
34. ΪΨ ΪS ΩΛΨ Δn ΪZΛI. ΔΛnhTΛK. ΓΛΛΛnBEINS ψEINΛ
ΓΛNΛSIΔΛ ψnK. ΓΛΓΓ ΪN ΓΛYΛIKΨI GΛh SIGΛIS hΛI-
35. ΛΛ ΛF ψΛMMΛ SΛΛhΛ ψEINΛMMΛ: NΛnhψΛNnh
ΪMMΛ KXΔGΛNΔIN. ΩEMnN FKΛM ψΛMMΛ SYNΛΓX-
ΓΛFΛΔΛ. ΩIΨΛNΔΛNS. ψΛTEI ΔΛnhTΛK ψEINΛ ΓΛ-
36. SYΛΛT. ΘΛ ψΛNΛMΛIS ΔKΛIBEIS ψΛNΛ ΛΛISΛKI: ΪΨ
ΪΛISnS SnnSΛIY ΓΛhΛnSGΛNΔS ψΛTΛ YΛnKΔ KXΔIψ.
ΩΛΨ Δn ψΛMMΛ SYNΛΓXΓΛFΛΔΛ. NI FΛnKhTEI. ψΛ-
37. TΛINEI ΓΛΛΛnBEI: GΛh NI FKΛΛΛIΛXT ΛINXhnN ΪZE
MIψ SIS ΛFΛKΓΛΓΓΛN. NIBΛI ΠΛITKn GΛh ΪΛKXBn
38. GΛh ΪXhΛNNEN BKXψΛK ΪΛKXBIS. GΛh ΓΛΛΛIψ ΪN
ΓΛKΔ ψIS SYNΛΓXΓΛFΛΔIS. GΛh ΓΛSΛΘ ΛnhGXΔn.

32. dicis: quis me tetigit? Et circumſpexit viſum eam, *quæ* hoc fece-
33. rat. Verum mulier timens & tremens, ſciens quod à ſe factum eſ-
34. ſet, venit ac procidit ante eum, dixitque ei totam veritatem. Sed
is dixit illi: filia, fides tua ſanavit te, ito in pace & ſis ſana à pla-
35. ga tua. Adhuc eo loquente veniebant ab eodem præfecto ſynago-
36. gæ dicentes: filia tua mortua eſt, quid adhuc vexas magiſtrum? Ve-
rum Jeſus (*a*) ſtatim audiens verbum dictum, ajebat præfecto ſyna-
37. gogæ: ne metue, ſolummodo crede. & non permiſit, (*b*) quenquam
eorum ſemet ſequi, niſi Petrum & Jacobum, & Johannem fratrem
38. Jacobi. Et venit in domum præfecti ſynagogæ, & vidit tumultum,

---

(*a*) *Statim.* SnnSΛIY. Legit ergo εὐθέως, quamvis Lat. & cod. *Bezæ* non agnoſcant, quin & v. 38. ἔρχεται, non ἔρχονται, ſic enim haberemus GΛh ΓΛ-ΛIψnN.

(*b*) *Quenquam* ΛINXhnN ΪZE MIψ SIS ΛFΛKΓΛΓΓΛN. legit itaque: μηδένα αὐτῶν αὐτῷ συνακολουθῆσαι. (*a*) *Quin*

ϛΛh ΓϏΕΤΛΝΔΛΝS ϛΛh ϒΛIΕΛIΚΟϛΛΝΔΛΝS ΕIΛΝ.
ϛΛh ïΝΝΛΤΓΛΓΓΛΝΔS ΔΛΨ ΔΝ ïΜ. ΟΛ ΛΝhϛΧΨ ϛΛh 39.
ΓϏΕΤIΨ. ΨΛΤΛ ΒΛΚΝ ΝI ΓΛΔΛΝΨΝΧΔΛ. ΛΚ SΛΕΠIΨ.
ϛΛh ΒIhΛΧhΠΝ ïΝΛ. ïΨ ïS ΠSϒΛIΚΠΛΝΔS ΛΛΛΛIΜ. 40.
ΓΛΝIΜIΨ ΛΤΤΛΝ ΨIS ΒΛΚΝIS ϛΛh ΛIΨΕIΝ ϛΛh ΨΛΝS
ΜIΨ SIS. ϛΛh ΓΛΛΛIΨ ïΝΝ ΨΛΚΕI ϒΛS ΨΛΤΛ ΒΛΚΝ
ΛIΓΛΝΔΧ. ϛΛh ΕΛIΚΓΚΛIΠ ΒI hΛΝΔΛΠ ΨΛΤΛ ΕΛΚΝ. 41.
ΔΛΨΠh ΔΝ ïZΛI. ΤΛΛΕIΨΛ ΚΠΜΕI. ΨΛΤΕI ïST ΓΛ-
SΚΕIΚIΨ. ΜΛϒIΛΧ. ΔΝ ΨΠS ΔIΨΛ. ΠΚΚΕIS. ϛΛh SΠΝS 42.
ΠΚΚΛIS SΧ ΜΛϒI. ϛΛh ïΔΔϛΛ. ϒΛS ΛΠΚ ϛΕΚΕ ΤϒΛ-
ΛIΒΕ. ϛΛh ΠSΓΕISΝΧΔΕΔΠΝ ΕΛΠΚhΤΕIΝ ΜIΚIΛΛI: ϛΛh 43.
ΛΝΛΒΛΠΨ ïΜ ΕIΛΝ ΕI ΜΛΝΝΛ ΝI ΕΠΝΨI ΨΛΤΛ. ϛΛh

(*a*) quin & multum flentes & perquam lugubriter ejulantes. Et in- 39.
greſſus dixit illis: quid tumultuamini & fletis? puella non eſt mortua,
ſed dormit (*b*). Et irridebant eum, is vero ejiciens omnes, accipit pa- 40.
trem puellæ & matrem, & eos qui ſecum, & introivit *locum*, ubi erat
puella jacens, & apprehendit manum puellæ, dixit ei: Talitha kumi, 41.
id eſt declaratum: puella, tibi dico, ſurge. Et ſtatim ſurrexit puel- 42.
la & ambulabat, erat enim annorum duodecim, & obſtupuerunt
metu magno (*c*), & præcepit eis vehementer, ne quis illud ſciret, & 43.

(*a*) *Quin &c.* ſic vertimus καί.

(*b*) *Sed dormit.* *Xenophon* Pædiæ VIII. ἐγγύτερον μὲν τοῦ ἀνθρωπίνου θανάτου οὐδὲν ἐστὶ ὕπνος, quod *Cicero* vertit libello de Senectute: *nihil morti tam ſimile, quam ſomnus.* Sed plura oratorum poetarumque exoticorum addere non hujus eſt loci. vide ſis Meurſium ad Lycophronem p. 200 & 224. *Prudentius* καθημερινῶν, decimo.

Niſi quòd res creditur illis
Non mortua, ſed data ſomno.

(*c*) *Metu magno.* ΕΛΠΚhΤΕIΝ ΜIΚIΛΛI. Librarius levi lapſu ΕΛΠΚΤΕΝI.

(*a*) *Sur-*

N. 1. hΛihΛIT ÏZΛI rIBΛN MΛTGΛN: GΛh nSSTRΨ GΛIN-
ΨKR. GΛh uΛM ïN ΛΛNdΛ SEINΛMMΛ. GΛh ΛΛISTI-
2. dEdnn ΛFΛK ïMMΛ SInRNGRS ïS: GΛh BI ΨE YΛKΨ
SΛBBΛTR. dnrΛNN ïN SYNΛRRE ΛΛISGΛN. GΛh MΛ-
NΛrΛI hΛnSGΛNdΛNS SIΛdΛΛEIKIdEdnn. uIΨΛN-
dΛNS. ΘΛΨKR ΨΛMMΛ ΨΛTΛ. GΛh ΘRNR hΛNdnrEI-
NR SR rIBΛNR ïMMΛ. EI MΛhTEIS SYΛΛEIKRS ΨΛIKh
3. hΛNdnnS ïS YΛIKΨΛNd. NIn ΨΛTΛ ïST SΛ TIMKGΛ.
SΛ SnNnS MΛKGINS. ïΨ BKRΨΛK ïΛKRBΛ GΛh ïnSE
GΛh ïndΛINS GΛh SEIMRNIS. GΛh NIn SInd SYISTKGnS
ïS hEK ΛT nNSIS. GΛh rΛMΛKZIdΛI YΛnKΨnn ïN
NΛ. 4. ΨΛMMΛ: uΛΨ ΨΛN ïM ïΛISnS. ΨΛTEI NIST nKΛnFE-
TnS nNSYERS. NIBΛ ïN rΛBΛnKΨΛI SEINΛI GΛh ïN
5. rΛNIΨGΛM GΛh ïN rΛKdΛ SEINΛMMΛ: GΛh NI MΛh-
TΛ GΛINΛK ΛINRhnN MΛhTE rΛTΛnGΛN. NIBΛ FΛ-

L. Cap. 6, 1. juſſit ei dare cibum. Et (*a*) ſurrexit inde & venit in terram ſuam,
2. & ſequebantur eum diſcipuli ejus. & quia erat ſabbatum, cœpit in
ſynagoga docere, & multi audientes mirati ſunt, dicentes: unde
huic iſtud, & quæ ſapientia data illi, quod virtutes tales per ma-
3. nus ejus fiant? Nonne hic eſt (*b*) faber ille, filius Mariæ, frater au-
tem Jacobi & (*c*) Juſe, & Judæ, & Simonis, & nonne ſunt ſorores
LI. 4. ejus heic apud nos? & ſcandalizabantur in eo. Dicebat autem eis
Jeſus: non eſt propheta inhonoratus niſi in patria ſua & inter cog-
5. natos, & in domo ſua, & non potuit ibi ullum miraculum edere, niſi

---

(*a*) *Surrexit* **nSSTRΨ**, ac ſi legerit ἀνέστη, antecedens pro conſequenti.

(*b*) *Faber ille.* Poſſes etiam *architectus ille*, nam **TIMKGΛN** & **TIMBKGΛN** eſt *domos ædificare*, nobis hodieque *Timra* & *Timbra*, & quidem proprie *ex ligno*, quæ prima borealibus domos ædificandi materia. *Auguſtinus* Serm. XIV de Nat. Domi. de Maria: *quæ cum deſponſaretur fabro, cœli nupſit architecto.*

(*c*) *Juſe.* Legit Ιωσῆ. nam ὼ per R, ῆ per n exprimit.

(*a*) *In*

ϒΛIM SIПKΛIM hΛПdППS rΛΛΛrϑΛПdS rΛhΛIΛIdΛ. ϑΛh SIΛdΛΛЄIKIdΛ ïП ППrΛΛПвЄIПΛIS ïZЄ. ϑΛh ВI- 6.
TΛПh ϒЄIhSΛ ВISППϑΛПЄ ΛΛISϑΛПdS: ϑΛh ΛThΛI- NЬ.
hΛIT ΦΛПS TϒΛΛIÞ. ϑΛh dПrΛПП ïПS ïПSΛПdϑΛП 7. NГ.
TϒΛПS ⊙ΛПZПh. ϑΛh rΛÞ ïM ϒΛΛdПÞПI ΛhMΛПЄ ППhKΛIПϑΛIZЄ: ϑΛh ÞΛПKВΛПΦ ïM Ei ϒΛIhT NI NЄ- 8.
MЄIПΛ ïП ϒIr. NIВΛ hKПrrΛ ΛIПΛ. NIh MΛTIВΛΛr. NIh hΛΛIÞ. NIh ïП rΛIKdXS ΛIZ. ΛK rΛSKXhΛI SПΛ- 9.
ϑXM. ϑΛh NI ϒΛSϑΛIΦ TϒΛIM ПΛIdXM: ϑΛh uΛΦ dП NdΛ.
ïM. ΦISΘΛdПhΦEI rΛrrΛIΦ ïП rΛKd. ΦΛK SΛΛϑΛIΦ. 10.
ППTЄ ПSrΛrrΛIΦ ϑΛIПΦKX. ϑΛh SϒΛ MΛПΛrΛI SϒЄ 11. NЄ.
NI ΛПdПIMΛIПΛ ïZϒIS. NI hΛПSϑΛIПΛ ïZϒIS. ПSrΛr-
rΛПdΛПS ϑΛIПΦKX ПShKISϑΛIΦ MПΛdΛ ΦX ППdΛKX ÞXTПM ïZϒΛKΛIM dП ϒЄITϒXdIΦΛI ïM. ΛMЄП uIΦΛ ïZϒIS. SПTIZX ïST SΛПdΛПMϑΛM ΛIΦΦΛП rΛПMΛПK- ϑΛM ïП dΛrΛ STΛПXS. ΦΛП ΦIZΛI ВΛПKr ϑΛIПΛI:

quod paucis ægrotis manus imponens eos ſanaret, & mirabatur in- 6.
credulitatem eorum. Et circumibat vicos in circuitu, docens. Et LII.
advocabat duodecim illos, & incipiebat, eos emittere duos quoſ- 7. LIII.
que dabatque illis poteſtatem (*a*) in ſpiritus immundos, & præcipie- 8.
bat eis ne tantillum ſumerent ad iter, niſi baculum ſolùm, nec pe-
ram, nec panem, nec (*b*) in zonis æs; ſed *eſtote* calceati ſandaliis, 9.
& non induite duas tunicas. Et dicebat eis, quocunque iveritis in 10. LIV.
domum ibi manete donec inde exieritis, & quotquot non excepe- 11. LV.
rint vos, nec audiverint vos, egreſſi inde excutite pulverem, qui
ſub pedibus veſtris contra illos in teſtimonium. Amen dico vobis,
remiſſius erit Sodomis aut Gomorris in die judicii quam urbi illi.

(*a*) *In ſpiritus immundos.* verbum verbo, *ſpirituum immundorum.*

(*b*) *In zonis.* ïП rΛIKdXS. legit εἰς τὰς ζώνας & prorſus Græciſſat jungendo caſum quartum cum ïП, nam aliàs foret ïП rΛIKdXM.

NU. 12. ϹΛh ΠSΓΛΓΓΛΝΔΛΝS ΜΕΚΙΔΕΔΠΝ ΕΙ ΪΔΚΕΙΓΧΔΕΔΕΙ-
13. ΝΛ. ϹΛh ΠΝhΠΛΨΧΝS ΜΛΝΛΓΧS ΠSΔΚΙΒΠΝ. ϹΛh ΓΛ-
ΣΛΛΒΧΔΕΔΠΝ ΛΛΕΥΛ ΜΛΝΛΓΛΝS SΙΠΚΛΝS. ϹΛh ΓΛ-
NŻ. 14. hΛΙΛΙΔΕΔΠΝ: ϹΛh ΓΛhΛΝSΙΔΛ ΨΙΠΔΛΝS ΗΕΚΧΔΕS.
SΥΙΚΠΝΨ ΛΛΛΙS ΥΛΚΨ ΝΛΜΧ ΪS. ϹΛh ΩΛΨ. ΨΛΤΕΙ ΪΧ-
hΛΝΝΙS SΛ ΔΛΠΠϹΛΝΔS ΠS ΔΛΠΨΛΙΜ ΠΚΚΛΙS. ΔΠΨ-
Nh. 15. ΨΕ ΥΛΠΚΚϹΛΝΔ ΨΧS ΜΛhΤΕΙS ΪΝ ΪΜΜΛ: ΛΝΨΛΚΛΙ
ΨΛΝ ΩΕΨΠΝ. ΨΛΤΕΙ ΗΕΛΙΛS ΪST. ΛΝΨΛΚΛΙ ΨΛΝ ΩΕ-
ΨΠΝ. ΨΛΤΕΙ ΠΚΛΠΕΕΤΕS ΪST SΥΕ ΛΙΝS ΨΙΖΕ ΠΚΛΠ-
16. ΕΕΤΕ: ΓΛhΛΠSϹΛΝΔS ΨΛΝ ΗΕΚΧΔΕS. ΩΛΨ. ΨΛΤΕΙ
ΨΛΜΜΕΙ ΪΚ hΛΠΒΙΨ ΛΕΜΛΙΜΛΙΤ ΪΧhΛΝΝΕ. SΛ ΪST.
NΨ. 17. SΛh ΠΚΚΛΙS ΠS ΔΛΠΨΛΙΜ: SΛ ΛΠΚ ΚΛΙhΤΙS ΗΕΚΧ-
ΔΕS ΪΝSΛΝΔϹΛΝΔS ΓΛhΛΒΛΙΔΛ ΪΧhΛΝΝΕΝ. ϹΛh ΓΛ-
ΒΛΝΔ ΪΝΛ ΪΝ ΚΛΡΚΛΡΛΙ ΪΝ hΛΙΡΧΔΙΛΔΙΝS ΩΕΝΛΙS
Ϲ. 18. ΕΙΛΙΠΠΛΝS ΒΡΧΨΡS SΕΙΝΙS. ΠΝΤΕ ΨΧ ΓΛΛΙΠΓΛΙΔΛ.
ΩΛΨ ΛΠΚ ΪΧhΛΝΝΕS ΔΠ ΗΕΚΧΔΛ. ΨΛΤΕΙ ΝΙ SΚΠΛΔ

LVI. 12. Et egreſſi prædicabant ut reſipiſcerent, & dæmonia multa ejicie-
13. LVII. 14. bant, & ungebant oleo multos ægrotos & ſanabant. Et audivit
rex Herodes (clarum enim fiebat nomen ejus) & dixit: Johannes
Baptiſta à mortuis ſurrexit, (*a*) propterea agunt hæ virtutes in eo.
LVIII. 15. Alii (*b*) autem dicebant: Elias eſt. Alii autem dicebant: Propheta
16. eſt, quaſi unus prophetarum. Audiens vero Herodes dixit: cui
LIX. 17. ego abſcidi caput, Johannes, ille eſt, ille ſurrexit à mortuis. He-
rodes etenim emittens prehenderat Johannem, & vinxerat eum in
carcere propter Herodiada uxorem Philippi fratris ſui (*c*), quia il-
LX. 18. lam duxerat uxorem. Dicebat enim Johannes Herodi: non fas eſt

---

(*a*) *Propterea.* Nihil intereſt, non tamen legit hoc ipſum καί.

(*b*) *Alii autem.* ΛΝΨΛΚΛΙ ΨΛΝ. Ergo noſter quoque: ἄλλοι δὲ ἔλεγον ſed ἤ ante ὡς non legit, ceu nec præſtantiſſimi codd. MSS.

(*c*) *Fratris ſui* ΒΡΧΨΡS SΕΙΝΙS. Sic recte MS. & ex regulis Grammatices.

(*a*) *In-*

ïST ψnS hΛBΛN ЦEN BRXΨRS ΨEINIS: ïΨ SX hERX- 19.
ΔIΛNΛI SVXR ïMMΛ. GΛh ΥIΛΔΛ ïMMΛ nSuIMΛN.
GΛh III MΛhTΛ. nNTE hERXΔIS XhTΛ SIS ïXhΛNNEN. 20.
KnNNΛNΔS ïNΛ VΛIK rΛKΛIhTΛNΛ GΛh VEIhΛNΛ.
GΛh ΥITΛIΔΛ ïMMΛ. GΛh hΛnSGΛNΔS ïMMΛ MΛNΛr
rΛTΛVIΔΛ. GΛh rΛBΛnKGΛBΛ ïMMΛ ΛNΔhΛnSIΔΛ:
GΛh VΛnKΨΛNS ΔΛrS rΛTIΛS. ΨΛN hERXΔIS MELΛ 21.
rΛBΛnKΨΛIS SEINΛIZXS NΛhTΛMΛT VΛnKhTΛ ΨΛIM
MΛISTΛM SEINΛIZE. GΛh ΨnSnNΔIÞΛΔIM. GΛh ΨΛIM
ÞKnMISTΛM rΛΛEIΛΛIΛS. GΛh ΛTrΛrrΛNΔEIN ïNN 22.
ΔΛnhTΛK hERXΔIΛΔINS. GΛh ΠΛINSGΛNΔEIN GΛh
rΛΛEIKΛNΔEIN hERXΔΛ GΛh ΨΛIM MIΨΛNΛKnMB-

tibi habere uxorem fratris tui. Herodias autem (*a*) inſidiabatur 19.
ei, & voluit eum occidere, & non potuit, quia Herodes metue- 20.
bat Johannem, ſciens eum virum juſtum & ſanctum, & obſerva-
bat eum, & audiens eum multa agebat, & libenter ei auſcul-
tabat. Et quum adeſſet dies opportunus, quando Herodes tem- 21.
pore feſto nativitatis ſuæ cœnam apparavit magnatibus ſuis, &
chiliarchis & primariis Galilææ. Et quum ingreſſa eſſet filia 22.
(*b*) Herodiadis & ſaltaſſet placuiſſetque Herodi & una accumben-

---

(*a*) *Inſidiabatur ei.* SVXR ïMMΛ. Sic enim cod. Arg. non SΛISVXR. Infin. foret SVΛKΛN vel SVΛKGΛN, quod utrum proprie *inſidiari*, an *iraſci* adhuc quæro. arripui interim prius. [hERXΔIΛNΛ SVXR vitioſe eſſe ſcripta nullus dubito, quæ pace viri incomparabilis hoc modo refingerem hERXΔIΛS SΛISVXR. non à SVΛKΛN. ſed à SVEKΛN. ut TΛITXR à TEKΛN. ΛΛIΛXT à ΛETΛN. &c. Huic reſpondet Angloſaxonicum ſýnpan vel ſýnan *inſidiari, ſtruere inſidias.* þe æp him hiſ þeoph ſýnedon. *qui prius in necem ſuam conſpiraverant*; Bedæ H. E. II, 9. Boeth. p. 33. he hine het þecgan hpæt hiſ ȝeþeahte pæpon þe mid him ymbe þæncdon. Angloſaxonica verſio habet ſýnde.]

(*b*) *Filia Herodiadis.* non legit ωὐτῆς.

(*a*) *Des.*

ϛΛΝΔΛΜ. ΔΛΨ ψΙΝΔΛΝS ΔΝ ψΙΖΛΙ ΜΛΝϛΛΙ. ΒΙΔΕΙ
23. ΜΙΚ ψΙSΘΙZΝΗ ψΕΙ ΥΙΛΕΙS. ϛΛΗ ΓΙΒΛ ψΝS. ϛΛΗ SΥ϶Κ
ΪZΛΙ. ψΛΤΕΙ ψΙSΘΛΗ ψΕΙ ΒΙΔϛΛΙS ΜΙΚ. ΓΙΒΛ ψΝS.
24. ΝΝΔ ΗΛΛΒΛ ψΙΝΔΛΝΓΛΚΔϛΛ ΜΕΙΝΛ: ΪΨ SΙ ΝSΓΛΓ-
ΓΛΝΔΕΙ ΔΛΨ ΔΝ ΛΙΨΕΙΝ SΕΙΝΛΙ. ΘΙS ΒΙΔϛΛΝ. ΪΨ SΙ
25. ΔΛΨ. ΗΛΝΒΙΔΙS Ϊ϶ΗΛΝΝΙS ψΙS ΔΛΝΠϛΛΝΔΙΝS: ϛΛΗ
ΛΤΓΛΓΓΛΝΔΕΙ SΝΝSΛΙΥ SΝΙΝΜΝΝΔ϶ ΔΝ ψΛΜΜΛ ψΙΝ-
ΔΛΝΛ. ΕΛΨ. ΔΙΨΛΝΔΕΙ. ΥΙΛϛΛΝ ΕΙ ΜΙS ΓΙΒΛΙS ΛΝΛ
26. ΜΕSΛ ΗΛΝΒΙΨ Ϊ϶ΗΛΝΝΙS ψΙS ΔΛΝΠϛΛΝΔΙΝS: ϛΛΗ
ΓΛΝΚS ΥΛΝΚΨΛΝS SΛ ψΙΝΔΛΝS. ΪΝ ψΙΖΕ ΛΙΨΕ. ϛΛΗ
ΪΝ ψΙΖΕ ΜΙΨΛΝΛΚΝΜΒϛΛΝΔΛΝΕ. ΝΙ ΥΙΛΔΛ ΪΖΛΙ ΝΕ-
27. ΒΚΙΚΛΝ. ϛΛΗ SΝΝS ΪΝSΛΝΔϛΛΝΔS SΛ ψΙΝΔΛΝS SΠΛΙ-
ΚΝΛΤΝ϶. ΛΝΛΒΛΝΨ ΒΚΙΓΓΛΝ ΗΛΝΒΙΨ ΪS: ΪΨ ΪS ΓΛ-
ΛΕΙΨΛΝΔS. ΛΕΜΛΙΜΛΙΤ ΪΜΜΛ ΗΛΝΒΙΨ ΪΝ ΚΛΚΚΛ-
28. ΚΛΙ. ϛΛΗ ΛΤΒΛΚ ΨΛΤΛ ΗΛΝΒΙΨ ΪS ΛΝΛ ΜΕSΛ. ϛΛΗ

23. tibus, dixit rex puellæ: pete *à* me quidquid volueris & dabo tibi. Et
juravit ei, quidquid petieris *à* me dabo tibi uſque ad dimidium reg-
24. num meum. At illa egreſſa dixit matri ſuæ, quid petam! illa vero
25. dixit: caput Johannis Bapiſtæ. Et ingreſſa confeſtim properanter
ad regem petiit dicens: velim ut mihi des (*a*) ſuper diſco caput Jo-
26. hannis Baptiſtæ. Et triſtis factus *eſt* rex, *ſed* propter juramenta (*b*),
27. & propter una accumbentes noluit eam rejicere. Et ſtatim mit-
tens (*c*) rex ſpiculatorem, juſſit afferre caput ejus. Is vero diſcedens
28. abſcidit ei caput in carcere, & attulit caput ejus ſuper diſco, &

(*a*) *Des.* abfuit à cod. quo noſter uſus eſt, τὸ ἐξωτῆς, quin & nonnulli alii non agnoſcunt.

(*b*) *Propter juramenta.* ΪΝ ψΙΖΕ ΛΙΨΕ. Preſſe ſequitur Græcum, διὰ τοὺς ὅρκους.

(*c*) *Mittens.* MS. recte ΪNSΛNΔϛΛNΔS.

(*a*) *Puel.*

ΛΤΓΛF ΪΤΛ ψΙΖΛΙ ΜΛΠϚΛΙ. ϚΛh SR ΜΛΥΙ ΛΤΓΛF
ΪΤΛ ΛΙΦΕΙΝ SΕΙΝΛΙ: ϚΛh ΓΛhΛΠSϚΛΝΔΛΝS SΙΠRΝ- 29.
ϚRS ΪS. ΩΕΜΠΝ ϚΛh ΠSΝΕΜΠΝ ΛΕΙΚ ΪS. ϚΛh ΓΛΛΛΓΙ-
ΔΕΔΠΝ ΪΤΛ ΪΝ hΛΛΙΥΛ: ϚΛh ΓΛΪΔΔϚΕΔΠΝ ΛΠΛΝ- 30. ϚΛ.
ΣΤΛΝΛΕΙS ΔΝ ΪΛΙSΠΛ. ϚΛh ΓΛΤΛΙhΠΝ ΪΜΜΛ ΛΛΛΛ-
ΤΛ. ϚΛh SΥΛ ΡΙΛΝ SΥΕ ΓΛΤΛΥΙΔΕΔΠΝ. * * * * * * *
ϚΛh ΔΠΛΤSΝΙΥΠΝ. ϚΛh ΠSΓΛΓΓΛΝΔΛΜ ΪΜ ΠS SΚΙΠΛ. 53.
SΠΠSΛΙΥ ΠFΚΠΝΝΛΝΔΛΝS ΪΝΛ. ΒΙΚΙΝΝΛΝΔΛΝS ΛΛΛ 54. ϚΨ.
ψΛΤΛ ΓΛΥΙ. ΔΠΓΠΝΝΠΝ ΛΝΛ ΒΛΔϚΛΜ ψΛΝS ΠΒΙΛ- 55.
hΛΒΛΝΔΛΝS ΒΛΙΚΛΝ. ψΛΔΕΙ hΛΠSΙΔΕΔΠΝ ΕΙ ΪS ΥΕ-
SΙ. ϚΛh ψΙS ΟΛΔΠh ψΛΔΕΙ ϊΔΔϚΛ ΪΝ hΛΙΜRS ΛΙΨ- 56.
ψΛΠ ΒΛΠΚΓS ΛΙΦΦΛΠ ΪΝ ΥΕΙhSΛ. ΛΝΛ ΓΛΓΓΛ ΛΛΓΙ-
ΔΕΔΠΝ SΙΠΚΛΝS. ϚΛh ΒΕΔΠΝ ΪΝΛ ΕΙ ψΛΠ SΚΛΠΤΛ
ΥΛSΤϚRS ΪS ΛΤΤΛΙΤRΚΕΙΝΛ. ϚΛh SΥΛ ΜΛΝΛΓΛΙ SΥΕ
ΛΤΤΛΙΤRΚΠΝ ΪΜΜΛ. ΓΛΝΕSΠΝ: ϚΛh ΓΛΩΕΜΠΝ SΙΚ 1. n.

dedit illud puellæ (*a*), & puella dedit illud matri ſuæ. Et audien- 29.
tes diſcipuli ejus venerunt & abſtulerunt corpus ejus & poſuerunt 30. LXI.
illud in ſepulchro. Et venerunt apoſtoli ad Jeſum, & narrarunt ei
omnia & quantum egerant. * * * * * * * & appulerunt. Et 53. 54.
egreſſis illis ex navicula, ſtatim agnoſcentes eum percurrentes om- LXIX.
nem illam regionem cœperunt ſuper lectis male habentes ferre 55.
illuc ubi audiverunt (*b*) quod is eſſet, & quocunque ibat, in vi- 56.
cos, aut urbes, aut villas, in platea ponebant ægrotos & roga-
bant eum, ut vel fimbriam veſtimenti ejus tangerent, & quot-
quot tetigerunt illum convaleſcebant. Et convenerunt eum Pha- Cap. 7, 1.
LXX.

(*a*) *Puellæ* ψΙΖΛΙ ΜΛΠϚΛΙ. Sic recte MS. prius monſtroſe ψΙΖΕ, quod caſus ſecundus numeri multitudinis, ΜΛΠϚΛΙ.

(*b*) *Quod is eſſet* ΕΙ ΪS ΥΕSΙ. legit ergo, minimum voluit legendum ὅπου ἤκουεν ὅτι ἐκεῖνος ἐστι. commodius ſane quam vulgati ὅτι ἐκεῖ ἐστι, licet non diffitear Ebrææ linguæ idiotiſmum hanc lectionem poſſe tueri.

ΔΠ ΪΜΜΛ ΕΛΚΕΙSΛΙΕΙS ϹΛh SΠΜΛΙ ΨΙΖΕ ΒΧΚΛΚϹΕ.
2. ΟΙΜΛΝΔΛΝS ΠS ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΙΜ. ϹΛh ΓΛSΛΙΘΛΝ-
ΔΛΝS SΠΜΛΝS ΨΙΖΕ SΙΠΧΝϹΕ ΪS ΓΛΜΛΙΝϹΛΙΜ hΛΝ-
ΔΠΜ. ΨΛΤ ΪST ΠΝΨΥΛhΛΝΛΙΜ. ΜΛΤϹΛΝΔΛΝS hΛΛΙ-
3. ΒΛΝS. ΪΨ ΕΛΚΕΙSΛΙΕΙS ϹΛh ΛΛΛΛΙ ΪΠΔΛΙΕΙS. ΝΙΒΛ
ΠΕΤΛ ΨΥΛhΛΝΔ hΛΝΔΠΝS. ΝΙ ΜΛΤϹΛΝΔ. hΛΒΛΝ-
4. ΔΛΝS ΛΝΛΕΙΛh ΨΙΖΕ SINISTΛΝΕ. ϹΛh ΛΕ ΜΛΨΛΛ.
ΝΙΒΛ ΔΛΠΠϹΛΝΔ. ΝΙ ΜΛΤϹΛΝΔ. ϹΛh ΛΝΨΛΚ ΪST
ΜΛΝΛΓ ΨΛΤΕΙ ΛΝΔΝΕΜΠΝ ΔΠ hΛΒΛΝ. ΔΛΠΠΕΙΝΙΝS
ΠΛ. 5. STΙΚΛΕ ϹΛh ΛΠΚΚϹΕ ϹΛh ΚΛΤΙΛΕ ϹΛh ΛΙΓΚΕ: ΨΛ-
ΨΚΧh ΨΛΝ ΕΚΕhΠΝ ΪΝΛ ΨΛΙ ΕΛΚΕΙSΛΙΕΙS ϹΛh ΨΛΙ
ΒΧΚΛΚϹΧS. ΔΠ ΘΕ ΨΛΙ SΙΠΧΝϹΧS ΨΕΙΝΛΙ ΝΙ ΓΛΓ-
ΓΛΝΔ ΒΙ ΨΛΜΜΕΙ ΛΝΛΕΠΛhΠΝ ΨΛΙ SINISTΛΝS. ΛΚ

2. risæi & quidam Scribarum venientes ab Jerosolymis, & videntes
quosdam discipulorum ejus communibus manibus, id est illotis, e-
3. dentes panes. (*a*) nam Pharisæi & omnes Judæi, nisi (*b*) crebro lave-
4. rint manus, non comedunt, tenentes traditionem seniorum, etiam
à foro *venientes* nisi se lavent, non comedunt, & alia multa sunt,
quæ susceperunt tenere, lotiones calicum & urceorum, & lebetum,
LXXI. 5. & lectorum. Postea (*c*) autem interrogabant eum Pharisæi & Scribæ:
cur discipuli tui non ambulant, (*d*) secundum quod tradiderunt senio-

---

(*a*) Non legit ἐαν μὴ πυγμῇ νίψωνται, ut nec optimi quique codd. MSS. vide diligentissimum *Bengelium* introd. in crisin N. Test. p. 432. Pro ΠΝΨΥΛΙhΛΝΛΙΜ repositimus ex Ms. ΠΝΨΥΛhΛΝΛΙΜ. Etenim ΨΥΛhΛΝ *lavare* non ΨΥΛΙhΛΝ. Succ. *Twetta*, *Twă*, ΠΝΨΥΛhΛΝS, *illotus*, *otwagen*.

(*b*) *Crebro*. ΠΕΤΛ. (Sue. *Ofta*) Oportet ergo nostrum, ceu quoque Latinum legisse πυκνὰ vel πυκνῇ.

(*c*) *Postea autem*. Legit ἔπειτα δέ. Pro ΨΛΨΚΧ reddidimus ex MS. ΨΛΨΚΧh.

(*d*) *Secundum quod tradiderunt*. ΒΙ ΨΛΜΜΕΙ ΛΝΛΕΠΛhΠΝ. forsan legit κατὰ ὰ παρέδωκαν οἱ πρεσβύτεροι, sensus idem. confer v. 8.

(*a*) *Aliud*

ΠΝΦΥΛΗΛΝΛΙΜ ΗΛΝΔΠΜ ΜΛΤGΛΝΔ ΗΛΛΙΒ: ΪΦ ΪS 6.
ΛΝΔΗΛΒGΛΝΔS ΩΛΦ ΔΠ ΪΜ. ΦΛΤΕΙ ΥΛΙΛΛ ΠΚΛΠΒΕ-
ΤΙΔΛ ΕSΛΪΛS ΒΙ ΪΖΥΙS ΦΛΝS ΛΙΠΤΛΝS. SΥΕ ΓΛΜΕΛΙΦ
ΪST. SΧ ΜΛΠΛΓΕΙ ΥΛΙΚΙΛΧΜ ΜΙΚ SΥΕΚΛΙΦ. ΪΦ ΗΛΙΚΤΧ
ΪΖΕ ΒΛΙΚΚΛ ΗΛΒΛΙΦ SΙΚ ΜΙS. ΪΦ SΥΛΚΕ ΜΙΚ ΒΛΧ- 7.
ΤΛΝΔ. ΛΛΙSGΛΝΔΛΝS ΛΛΙSΕΙΝΙΝS ΛΝΛΒΠSΝΙΝS ΜΛΝ-
ΝΕ. ΛΒΛΕΤΛΝΔΛΝS ΚΛΙΗΤΙS ΛΝΛΒΠSΝ ΓΧΦS. ΗΛΒΛΙΦ 8.
ΦΛΤΕΙ ΛΝΛΒΠΛΗΠΝ ΜΛΝΝΛΝS. ΔΛΠΠΕΙΝΙΝS ΛΠΚΚGΕ
GΛΗ STΙΚΛΕ. GΛΗ ΛΝΦΛΚ ΓΛΛΕΙΚ SΥΛΛΕΙΚΛΤΛ ΜΛ-
ΝΛΓ ΤΛΠGΙΦ: GΛΗ ΩΛΦ ΔΠ ΪΜ. ΥΛΙΛΛ ΪΝΥΙΔΙΦ ΛΝΛ- 9.
ΒΠSΝ ΓΧΦS. ΕΙ ΦΛΤΛ ΛΝΛΒΠΛΗΛΝΧ ΪΖΥΛΚ ΒΛSΤΛΙΦ:
ΜΧSΕS ΛΠΚ ΚΛΙΗΤΙS ΩΛΦ. SΥΕΚΛΙ ΛΤΤΛΝ ΦΕΙΝΛΝΛ 10.
GΛΗ ΛΙΦΕΙΝ ΦΕΙΝΛ. GΛΗ SΛΕΙ ΠΒΙΛΩΙΦΛΙ ΛΤΤΙΝ SΕΙ-
ΝΛΜΜΛ ΛΙΦΦΛΝ ΛΙΦΕΙΝ SΕΙΝΛ. ΔΛΠΦΛΝ ΛΒΔΛΠΦ-
GΛΙΔΛΝ. ΪΦ GΠS ΩΙΦΙΦ. GΛΒΛΙ ΩΙΦΛΙ ΜΛΝΝΛ ΛΤΤΙΝ 11.

res, ſed illotis manibus edunt panem? ſed is reſpondens dixit eis: 6.
bene prophetavit Eſaias de vobis hypocritis, ſicut ſcriptum eſt: hic
populus labiis me honorat, at cor eorum procul abeſt à me: atque 7.
fruſtra me colunt docentes doctrinas, mandata hominum, omit- 8.
tentes enim mandatum Dei tenetis, quod tradiderunt homines, lo-
tiones urceorum & calicum, & (*a*) aliud ſimile hujuſmodi multum
facitis. Et dixit eis: bene irritum facitis mandatum Dei, ut tra- 9.
ditionem veſtram ſervetis: Moſes etenim dixit: honora patrem 10.
tuum & matrem tuam, & qui maledixerit (*b*) patri ſuo aut ma-
tri ſuæ, morte morietur; ſed vos dicitis: ſi dixerit homo patri 11.

(*a*) *Aliud ſimile hujuſmodi* ΛΝΦΛΚ ΓΛΛΕΙΚ SΥΛΛΕΙΚΛΤΛ, ſic enim junctim legendum. Crederes alterutrum ex margine; ſed Græcus ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα, & ſic Evangeliſtæ noſtro in more. [Mallem, *alia ſimilia hujuſmodi multa*, ſicut infra v. 13. nam eadem verba Gothica ſunt utrobique.]

(*b*) Legit πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐτοῦ. Pro SΕΙΝΛ legendum SΕΙΝΛΙ.

(*a*) *Et*

ϹΕΙΝΛΜΜΛ ΛΙΨΨΛΝ ΛΙΨΕΙΝ. ΚΛΠΚΒΛΝ. ΨΛΤΕΙ ΪΣΤ.
12. ΜΛΙΨΜΣ. ΨΙΣΘΛΗ ΨΛΤΕΙ ΠΣ ΜΙΣ ΓΛΒΛΤΝΙΣ. ϹΛΗ ΝΙ
ΡΚΛΛΕΤΙΨ ΪΝΛ ΝΙΨΛΙΗΤ ΤΛΠϹΛΝ ΛΤΤΙΝ ϹΕΙΝΛΜΜΛ
13. ΛΙΨΨΛΝ ΛΙΨΕΙΝ ϹΕΙΝΛΙ. ΒΛΛΠΨϹΛΝΔΛΝΣ ΥΛΠΚΔ ΓΧΨΣ
ΨΙΖΛΙ ΛΝΛΒΠΣΝΛΙ ΪΖΥΛΚΛΙ ΨΧΕΙ ΛΝΛΡΠΛΗΠΨ. ϹΛΗ
14. ΓΛΛΕΙΚ ΣΥΛΛΕΙΚΛΤΛ ΜΛΝΛΓ ΤΛΠϹΙΨ: ϹΛΗ ΛΤΗΛΙ-
ΤΛΝΔΣ ΛΛΛΛ ΨΧ ΜΛΝΛΓΕΙΝ. ΩΛΨ ΪΜ. ΗΛΠΣΕΙΨ ΜΙΣ
15. ΛΛΛΛΙ ϹΛΗ ΡΚΛΨϹΛΙΨ. ΝΙΥΛΙΗΤ ΪΣΤ ΠΖΛΨΚΧ ΜΛΝΣ
ΪΝΝΓΛΓΓΛΝΔΧ ΪΝ ΪΝΛ. ΨΛΤΛ ΜΛΓ ΪΝΛ ΓΛΜΛΙΝϹΛΝ.
ΛΚ ΨΛΤΛ ΠΣΓΛΓΓΛΝΔΧ ΛΡ ΪΜΜΛ. ΨΛΤΛ ΜΛΓ ΪΝΛ
16. ΓΛΜΛΙΝϹΛΝ: ϹΛΒΛΙ ΘΛΣ ΗΛΒΛΙ ΛΠΣΧΝΛ ΗΛΠϹΛΝ-
ΠΒ. 17. ΔΧΝΛ ΓΛΗΛΠΣϹΛΙ: ϹΛΗ ΨΛΝ ΓΛΛΛΙΨ ΪΝ ΓΛΚΔ * * *
20. * * * * ΪΨ ΓΛΗΚΛΙΝΕΙΨ ΛΛΛΛΝΣ ΜΛΤΙΝΣ: ΩΛΨ ΠΨ-

fuo aut matri, Corban *eſt*, id eſt, donum, quocunque à me juvare-
12. ris. Et (*a*) non permittitis ei tantillum præſtare patri ſuo aut matri
13. ſuæ, abrogantes verbum Dei (*b*) mandato veſtro, quod tradidiſtis, &
14. ſimilia hujuſmodi multa facitis. Et advocans omnem turbam, dixit
15. illis: audite me omnes, & intelligite. nihil eſt extra hominem, ingre-
diens in eum, quod poteſt eum polluere, ſed quod egrediens ex eo (*c*)
16. id poteſt eum polluere. Si quis habuerit aures audientes audiat.
LXXII. 17. Et cum introiiſſet in domum * * * * (*d*) purgat omnes cibos. Dixit ve-
20.

(*a*) *Et non.* Legit οὐκ. Editi οὐκέτι, & ſic olim *Latinus*, *& ultra non dimittitis.*

(*b*) *Mandato veſtro.* ΨΙΖΛΙ ΛΝΛΒΠΣΝΛΙ ΪΖΥΛΚΛΙ ΨΧΕΙ. ceu ex MS. ſupplevimus. Legit ergo τῇ ἐντολῇ ὑμῶν ἣ παρεδώκατε. Si legiſſet cum editis: τῇ παραδόσει ὑμῶν haberemus ΨΙΖΛΙ ΛΝΛΡΙΛΗΛΙ ΪΖΥΛΚΛΙ.

(*c*) *Ex eo.* ΛΡ ΪΜΜΛ. Editus ΛΡ ΪΝΛ. Sed ΛΡ nunquam Accuſat. regit, nec regere poteſt.

(*d*) *Purgat* ΓΛΗΚΛΙΝΕΙΨ (Succ. *renſar* ſive *renar*) legit ergo καθαρίζει. editi καθαίζει. Senſus idem.

(*a*) *Pro-*

ψΛΝ. ψΛΤΕΙ ψΛΤΛ ΝS ΜΛΝΝ ΝSΓΛΓΓΛΝΔΧ. ψΛΤΛ
ΓΛΜΛΙΝΕΙψ ΜΛΝΝΛΝ: ΪΝΝΛψΚΧ ΛΝΚ ΝS ΗΛΙΚΤΙΝ 21.
ΜΛΝΝΕ ΜΙΤΧΝΕΙS ΝΒΙΛΧS ΝSΓΛΓΓΛΝΔ. ΚΛΛΚΙΝΛSS-
GNS. ΗΧΚΙΝΛSSGNS. ΜΛΝΚψΚΛ. ψΙΝΒGΛ. ΕΛΙΗΝΕΚΙ- 22.
ΚΕΙΝS. ΝΝSΕΛΕΙΝS. ΛΙΝΤΕΙ. ΛΓΛΛΙΤΕΙ. ΛΝΓΧ ΝΝSΕΛ.
ΥΛGΛΜΕΚΕΙΝS. ΗΛΝΗΗΛΙΚΤΕΙ. ΝΝΥΙΤΙ. ψΧ ΛΛΛΛ ΝΒΙ- 23.
ΛΧΝΛ ΪΝΝΛψΚΧ ΝSΓΛΓΓΛΝΔ. GΛΗ ΓΛΓΛΜΛΙΝGΛΝΔ
ΜΛΝΝΛΝ: GΛΗ GΛΙΝψΚΧ ΝSSΤΛΝΔΛΝΔS ΓΛΛΛΙψ ΪΝ 24.
ΜΛΚΚΧS ΤΥΚΕ GΛΗ SΕΙΔΧΝΕ. GΛΗ ΓΛΛΕΙψΛΝΔS ΪΝ
ΓΛΚΔ. ΝΙ ΥΙΛΔΛ ΥΙΤΛΝ ΜΛΝΝΛΝ. GΛΗ ΝΙ ΜΛΗΤΛ
ΓΛΛΛΝΓΝGΛΝ: ΓΛΗΛΝSGΛΝΔΕΙ ΚΛΙΗΤΙS ΩΙΝΧ ΒΙ ΪΝΛ. 25.
ψΙΖΧΖΕΙ ΗΛΒΛΙΔΛ ΔΛΝΗΤΛΚ ΛΗΜΛΝ ΝΝΗΚΛΙΝGΛΝΛ.
ΩΙΜΛΝΔΕΙ ΔΚΛΝS ΔΝ ΕΧΤΝΝ ΪS. ΥΛS ΝψψΛΝ SΧ ΩΙ- 26.
ΝΧ ΗΛΙψΝΧ. SΛΝΚΛΙΕΥΝΙΚΙSΚΛ ΓΛΒΛΝΚψΛΙ. GΛΗ ΒΛψ ΝΓ.

ro: egreſſum ex homine, id polluit hominem, intus enim ex corde 21.
hominum cogitationes malæ egrediuntur, adulteria, ſcortationes, cæ-
des, furta, pecuniæ cupiditates, nequitiæ, dolus, (*a*) protervia, ocu- 22.
lus nequam, blaſphemiæ, cordis elatio, inſcitia: hæc omnia vitia 23.
intus exeunt, & polluunt hominem. Et inde ſurgens abiit ad ter- 24.
minos Tyriorum & Sidoniorum, & ingreſſus in domum, noluit ali-
quem *hoc* ſcire, ſed non potuit latere, audiens enim de eo mulier, cu- 25.
jus filia habebat ſpiritum immundum, veniens procidit ad pedes ejus.
Erat autem hæc mulier ethnica, (*b*) Syrophœniciſſa nativitate, & ro- 26.
LXXIII.

(*a*) *Protervia.* ΛΓΛΛΙΤΕΙ. Perinde eſt, legit tamen ἀσέλγεια, quamvis his, qui in numero multitudinis legant, annumeret cl. *Bengelius*. mox etiam cum multis codd. Græcorum βλασφημίαι.

(*b*) *Syrophœniciſſa.* Legit συροφοινίκισσα, & ſic MSS. præſtantiores. ἰαπὶς tranſfert ΗΛΙψΝΧ, *ethnica*, adeoque non reſpectu regionis, ſed religionis. Aliàs ubi ἡ ἰαπὶς mentio, qui ad Judæorum ſacra tranſierint, non ΗΛΙψΛΝS appellat, ſed ψΙΝΔΧS, *gentes*. Johan. 12, 20. SΝΜΛΙ ψΙΝΔΧ (Genet. plur.) *quidam gentium*. confer eundem ſacrum Evangeliſtam cap. 7, 35.

ⲓⲛⲁ ⲉⲓ ⲯⲭ ⲛⲛⲏⲛⲗⲯⲭⲛ ⲛⲥⲩⲗⲛⲕⲡⲓ ⲛⲥ ⲁⲗⲛⲏⲧⲕ ⲓⲍⲭⲥ:
27. ⲓⲯ ⲓⲗⲓⲥⲛⲥ ⲟⲗⲯ ⲁⲛ ⲓⲍⲗⲓ. ⲗⲉⲧ ⲫⲗⲛⲕⲯⲓⲥ ⲥⲗⲁⲗ ⲩⲗⲓⲕ-
ⲯⲗⲛ ⲃⲗⲕⲛⲗ. ⲛⲛⲧⲉ ⲛⲓ ⲅⲭⲯ ⲓⲥⲧ ⲛⲓⲙⲗⲛ ⲏⲗⲗⲓⲃ ⲃⲗⲕⲛⲉ.
28. ⲍⲗⲏ ⲩⲗⲓⲕⲡⲗⲛ ⲏⲛⲛⲁⲗⲙ: ⲓⲯ ⲥⲓ ⲗⲛⲁⲏⲭⲫ ⲓⲙⲙⲗ. ⲍⲗⲏ
ⲟⲗⲯ ⲁⲛ ⲓⲙⲙⲗ. ⲍⲗⲓ. ⲫⲗⲛ. ⲍⲗⲏ ⲗⲛⲕ ⲏⲛⲛⲁⲭⲥ ⲛⲛⲁⲗ.
29. ⲕⲭ ⲃⲓⲛⲁⲗ ⲙⲗⲧⲍⲗⲛⲁ ⲗⲫ ⲁⲕⲗⲛⲏⲥⲛⲭⲙ ⲃⲗⲕⲛⲉ. ⲍⲗⲏ
ⲟⲗⲯ ⲁⲛ ⲓⲍⲗⲓ. ⲓⲛ ⲫⲓⲥ ⲩⲗⲛⲕⲁⲓⲥ ⲅⲗⲅⲅ. ⲛⲥⲓⲁⲁⲍⲗ ⲛⲛ-
ⲛⲁ. 30. ⲏⲛⲗⲯⲭ ⲛⲥ ⲁⲗⲛⲏⲧⲕ ⲫⲉⲓⲛⲗⲓ: ⲍⲗⲏ ⲅⲗⲗⲉⲓⲯⲗⲛⲁⲉⲓ ⲁⲛ
ⲅⲗⲕⲁⲗ ⲥⲉⲓⲛⲗⲙⲙⲗ. ⲃⲓⲅⲗⲧ ⲛⲛⲏⲛⲗⲯⲭⲛ ⲛⲥⲅⲗⲅⲅⲗⲛⲗ.
31. ⲍⲗⲏ ⲫⲭ ⲁⲗⲛⲏⲧⲁⲕ ⲗⲓⲅⲗⲛⲁⲉⲓⲛ ⲗⲛⲗ ⲗⲓⲅⲕⲗ: ⲍⲗⲏ ⲗⲫ-
ⲧⲕⲗ ⲅⲗⲗⲉⲓⲯⲗⲛⲁⲥ ⲗⲫ ⲙⲗⲕⲕⲭⲙ ⲧⲩⲕⲉ ⲍⲗⲏ ⲥⲉⲓⲁⲭⲛⲉ.
ⲟⲗⲙ ⲗⲧ ⲙⲗⲕⲉⲓⲛ ⲅⲗⲗⲉⲓⲗⲗⲓⲉ. ⲙⲓⲯ ⲧⲩⲉⲓⲏⲛⲗⲓⲙ ⲙⲗⲕ-
32. ⲕⲭⲙ ⲁⲗⲓⲕⲗⲡⲗⲛⲗⲗⲓⲭⲥ: ⲍⲗⲏ ⲃⲉⲕⲛⲛ ⲁⲛ ⲓⲙⲙⲗ ⲃⲗⲛ-

27. gabat eum ut dæmonium ejiceret ex filia ejus (*a*). At Jeſus dixit
ei: ſine prius ſaturos fieri liberos, quia non bonum eſt accipere
28. panem liberorum, & objicere canibus. Illa autem reſpondit ei,
eique dixit: immo, Domine, etiam canes ſub menſa edunt ex
29. deciduis liberorum. Et dicebat illi: propter hunc ſermonem ito,
LXXIV. 30. exiit dæmonium ex filia tua. Et illa diſcedens in domum ſuam
31. invenit dæmonium egreſſum, & filiam jacentem ſuper lecto. Et
(*b*) iterum egreſſus ex terminis Tyriorum & Sidoniorum venit ad
32. lacum Galilææ in confiniis Decapoleos, & offerebant ei ſurdum

---

(*a*) *Ex filia ejus* ⲛⲥ ⲁⲗⲛⲏⲧⲕ ⲓⲍⲭⲥ. Sic recte MS. nec unquam aliter in caſibus, quos obliquos vocant Grammaticorum filii.

(*b*) *Iterum egreſſus.* Niſi Græce eſſet πάλιν ἐξελθὼν, vellem legere ⲗⲫⲧⲕⲗ-ⲅⲗⲗⲉⲓⲯⲗⲛⲁⲥ, *regreſſus*, ſic enim ⲗⲫⲧⲕⲗⲅⲗⲥⲗⲧⲍⲗⲛ & ⲗⲫⲧⲕⲗ-ⲅⲗⲃⲭⲧⲍⲗⲛ ἀποκαθιστᾷν *reſtituere*, Marci 8, 25 & 9, 12, interim hic ſenſus eſt hujus loci, ceu viri docti pridem monuerunt. Pariter obſerves, recte noſtrum legiſſe ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἦλθε non ut cod. *Cantabrig.* & Latinus, ἦλθε διὰ Σιδῶνος.

(*a*) *Bal-*

ΔΛΝΔ STΛMMΛNΔ. GΛh ΒΕΔnn ïNΔ Ει ΛΛrIΔΕΔI ïMMΔ hΛNΔΛn: GΛh ΛÞNIMΛNΔS ïNΔ ΛÞ MΛNΛrEIN SnNΔKX. ΛΛrIΔΔ ÞIrrKΛNS SEINΛNS ïN ΛNSXNΔ ïMMΔ. GΛh SnEIVΛNΔS ΛTTΛITXK TnrrXN ïS. GΛh nS- 34. SΛIΘΛNΔS Δn hIMINΔ. rΛSVXrIΔΔ. GΛh uΛΦ Δn ïMMΔ. ΛIÞÞΛΦΔ. ΦΛTEI ïST. nSΛnKN. GΛh SnNSΛIV nS- 35. ΛnKNXΔΕΔnn ïMMΔ hΛInMΛNS. GΛh ΛNΔΒnnΔNXΔΔ ΒΛNΔI TnrrXNS ïS. GΛh KXΔIΔΔ KΛIhTΛΒΔ: GΛh ΛNΛΒΛnΦ ïM. Ει MΛNN NI UΕΦΕINΔ: ΘΛN ÞIΛn 36. ïS ïM ΛNΛΒΛnΦ. MΛIS ΦΛMMΔ EIS MEKIΔΕΔnn. GΛh 37. nÞΛKΛSSΛn SIΛΔΛΛΕIKIΔΕΔnn. UIΦΛNΔΛNS. VΛIΛΔ ΛΛΛΛTΔ rΛTΛVIΔΔ. GΛh ΒΛNΔΛNS rΛTΛnGIΦ rΛhΛnSGΛN. GΛh nnKXΔGΛNΔΛNS KXΔGΛN: ïN GΛI- 1.

ne.

nu.

(*a*) balbutientem & rogabant eum, ut imponeret ei manum, & abducens eum è turba ſeorſim, poſuit digitos ſuos ei in aures, & ſpuens tetigit linguam ejus, & ſuſpiciens in cœlum ingemuit, & dixit ei: Ephphatha, id eſt, aperitor. Et confeſtim aperiebatur ei (*b*) auditus difficultas, & reſolvebatur vinculum linguæ ejus, & loquebatur recte. Et præcepit illis, ut nemini dicerent. Quantum is illis præcepit, eo magis illi prædicabant, & ſupra modum mirabantur dicentes: bene omnia fecit, & ſurdos facit audire, & mutos loqui. (*c*) In il-

33.

34.

35.

36.LXXV.

37. LXXVI. Cap. 8, 1.

(*a*) *Balbutientem*, μογιλάλον, STΛMMΛNΔ. Su. *Stammande*. [Angl. *ſtammering*.]

(*b*) *Auditus difficultas*. Sic interpretor hΛInMΛNS, non enim *aures* ſignificat, quæ Gothis ΛNSXNΔ, ſed malum, quo ſurdaſtri laborant. Sic noſtrates hodieque *Liomt* obſcurum auditui, *Liom-hôrd* ſurdaſter. Ex verſiculi 32 interpretatione facile colligitur non credidiſſe Ulphilam, miſerum hunc fuiſſe à nativitate ſurdum.

(*c*) *In illis autem*. Legit ἐν ἐκείναις δὲ πῶς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ quin & omittit cum multis codd. MS. ſed ſine ullo ſenſus damno, ὁ Ἰησοῦς, item αὖτοῦ.

(*a*) *Mo-*

ΝΛΙΜ ΨΛΝ ΔΛΓΛΜ ΛΕΤΚΛ ΑΤ ΕΙΛΝ ΜΛΝΛΓΛΙ ΜΛ-
ΝΛΓΕΙΝ ΥΙSΛΝΔΕΙΝ. ϹΛh ΝΙ hΛΒΛΝΔΛΜ ΟΛ ΜΛΤΙΔΕ-
2. ΔΕΙΝΛ. ΛThΛΙΤΛΝΔS SΙΠΧΝϹΛΝS. ULΨΠh ΔΝ ΪΜ: ΪΝ-
ΕΕΙΝΧΔΛ ΔΝ ΨΙΖΛΙ ΜΛΝΛΓΕΙΝ. ΠΝΤΕ ϹΝ ΔΛΓΛΝS
ΨΚΙΝS ΜΙΨ ΜΙS ΥΕSΠΝ. ϹΛh ΝΙ hΛΒΛΝΔ ΟΛ ΜΛΤ-
3. ϹΛΙΝΛ. ϹΛh ϹΛΒΛΙ ΕΚΛΛΕΤΛ ΪΝS ΛΛΠSUΙΨΚΛΝS ΔΝ
ΓΛΚΔΛ ΪΖΕ. ΠΕΛΙΓΛΝΔ ΛΝΛ ΥΙΓΛ. SΠΜΛΙ ΚΛΙhTIS
4. ΪΖΕ ΕΛΙΚΚΛΨΚΧ UΕΜΠΝ: ϹΛh ΛΝΔhΧΕΠΝ ΪΜΜΛ SI-
ΠΧΝϹΧS ΪS. ΟΛΨΚΧ ΨΛΝS ΜΛΓ ΟΛS ΓΛSΧΨϹΛΝ hΛΛΙ-
5. ΒΛΜ ΛΝΛ ΛΠΨΙΔΛΙ: ϹΛh ΕΚΛh ΪΝS. ΟΛΝ ΜΛΝΛΓΛΝS
6. hΛΒΛΙΨ hΛΛΙΒΛΝS: ΪΨ ΕΙS UΕΨΠΝ. SΙΒΠΝ: ϹΛh ΛΝΛ-
ΒΛΠΨ ΨΙΖΛΙ ΜΛΝΛΓΕΙΝ ΛΝΛΚΠΜΒϹΛΝ ΛΝΛ ΛΙΚΨΛΙ.
ϹΛh ΝΙΜΛΝΔS ΨΛΝS SΙΒΠΝ hΛΛΙΒΛΝS. ϹΛh ΛΥΙΛΙΝ-
ΔΧΝΔS ΓΛΒΚΛΚ. ϹΛh ΛΤΓΛΕ SΙΠΧΝϹΛΜ SΕΙΝΛΙΜ ΕΙ
ΛΤΛΛΓΙΔΕΔΕΙΝΛ ΕΛΠΚ. ϹΛh ΛΤΛΛΓΙΔΕΔΠΝ ΕΛΠΚ

lis autem diebus iterum, quum valde multa turba eſſet, & non ha-
2. berent, quod ederent, advocans diſcipulos, dixit eis. (*a*) Commi-
ſeratione intima motus ſum in hanc turbam, quia nunc tres dies
3. mecum fuerunt, & non habent, quod edant, & ſi dimiſero eos ven-
tre inani domum ſuam, deficient in via; quidam enim eorum pro-
4. cul (*b*) venerunt. Et reſponderunt ei diſcipuli ejus: unde illos poteſt
5. aliquis (*c*) ſatiare panibus in deſerto? Et interrogavit eos: quot pa-
6. nes habetis? At illi reſponderunt: ſeptem. Et præcepit turbæ (*d*)
diſcumbere ſuper terra, & accipiens ſeptem illos panes & gratias
agens fregit, deditque diſcipulis ſuis ut apponerent, & appoſuerunt

---

(*a*) *Motus ſum.* Legit ἐσπλαγχνίσθην. aliàs haberemus, ΪΝΕΕΙΝΧ.

(*b*) *Venerunt.* UΕΜΠΝ. Legit cum cod. Alexandr. aliiſque eximiis ἦκασι.

(*c*) *Satiare.* non legit ἆραι.

(*d*) *Turbæ.* ΨΙΖΛΙ ΜΛΝΛΓΕΙΝ. Non difficile fuit ſic emendare, nam ΨΙΖΕ ΜΛΝΛΓΕΙΝ prorſus contra regulas ſyntacticas. Cod. MS. etiam confirmat.

(*a*) *Illis*

ψχ ΜΛΝΛΓΕΙΝ: ϛΛh hΛΒΛΙΔΕΔΝΝ ϷΙSΚΛΝS ϷΛΥΛΝS. 7.
ϛΛh ψΛΝS ΓΛΦΙΠψϛΛΝΔS. ΟΛΨ ΕΙ ΛΤΛΛΓΙΔΕΔΕΙΝΛ
ϛΛh ψΛΝS. ΓΛΜΛΤΙΔΕΔΝΝ ψΛΝ ϛΛh SΛΔΛΙ ΥΛΝΚ- 8.
ψΠΝ. ϛΛh ΠSΝΕΜΠΝ ΛΛΙΒΧS ΓΛΒΚΠΚΧ SΙΒΠΝ SΠΥΚΕΙ-
ΔΛΝS: ΥΕSΠΝ ΠΨΨΛΝ ψΛΙ ΜΛΤϛΛΝΔΛΝS SΥΕ ϷΙΔ- 9.
ΥΧΚ ψΠSΠΝΔϛΧS. ϛΛh ϷΚΛΛΛΙΛΧΤ ΪΝS: ϛΛh ΓΛ- 10.
ΛΛΙψ SΠΝSΛΙΥ ΪΝ SΚΙΠ ΜΙψ SΙΠΧΝϛΛΜ SΕΙΝΛΙΜ. ϛΛh
ΟΛΜ ΛΝΛ ϷΕΚΛ ΜΛΓΔΛΛΛΝ: ϛΛh ΠΚΚΠΝΝΠΝ ϷΛ- 11. ΠΖ.
ΚΕΙSΛΙΕΙS ϛΛh ΔΠΓΠΝΝΠΙΝ ΜΙψSΧΚϛΛΝ ΪΜΜΛ. SΧΚ-
ϛΛΝΔΛΝS ΔΠ ΪΜΜΛ ΤΛΙΚΝ ΠS hΙΜΙΝΛ. ϷΚΛΙSΛΝ-
ΔΛΝS ΪΝΛ: ϛΛh ΠϷSΥΧΓϛΛΝΔS ΛhΜΙΝ SΕΙΝΛΜΜΛ. 12. Πh.
ΟΛΨ. ΘΛ ψΛΤΛ ΚΠΝΙ ΤΛΙΚΝ SΧΚΕΙψ. ΛΜΕΝ ΟΙψΛ ΪΖ-

turbæ. Et habuerunt piſces paucos, & (*a*) illis benedicens dixit, ut 7.
eos quoque apponerent, comederunt autem & ſatiati ſunt, & ſuſ- 8.
tulerunt reliquias fragmentorum ſeptem ſportas. erant autem come- 9.
dentes circiter quatuor mille, & dimiſit eos. & ingreſſus ſtatim in 10.
naviculam cum diſcipulis ſuis, & venit ad partes (*b*) Magdalan. Et 11.
excurrebant Phariſæi & incipiebant diſquirere cum eo, quærentes ab LXXVII.
eo ſignum è cœlo, tentantes eum. Et alte ingemiſcens ſpiritu ſuo, 12.
dixit: Quid? hoc genus (*c*) *hominum* ſignum quærit! Amen dico vo- LXXVIII.

(*a*) *Illis benedicens.* Legit, ceu etiam aliquot codd. Græci αὐτὰ (ἰχθύδια) εὐλογήσας.

(*b*) *Magdalan. Latinus, Dalmanutha.* Cantab. μαδιμαδὰ, corrupte, puto, ceu fieri aſſolet in nominibus propriis linguæ peregrinæ, pro Μαγδαλὰν, loco natalitio Mariæ illius. Dixeris voluiſſe librarium codicis, qui noſtro intra manus fuit, conciliare evangeliſtas Matthæum & Marcum; ſed ſi confines fuere Magdala & Dalmanutha, nihil intereſt, cujus illarum mentio fiat.

(*c*) *Hoc genus* ψΛΤΛ ΚΠΝΙ. Sic recte MS. nec aliter infra 9, 19. ubi nunc vitioſe ΚΠΝΝΙ.

13. ϒIS ϹΛΒΛΙ ΓΙΒΛΙΔ ΚΠΝϹΛ ψΛΜΜΛ ΤΛΙΚΝΕ: ϹΛh ΛΕ-
ΛΕΤΛΝΔS ΪΝS. ΓΛΛΕΙψΛΝΔS ΛΕΤΚΛ ΪΝ SΚΙΠ. ΠSΛΛΙψ
14. hΙΝΔΛΚ ΜΛΚΕΙΝ: ϹΛh ΠΕΛΚΜΠΝΝϰΔΕΔΠΝ ΝΙΜΛΝ
hΛΛΙΒΛΝS. ϹΛh ΝΙΒΛ ΛΙΝΛΝΛ hΛΛΙΕ ΝΙ hΛΒΛΙΔΕ-
Πψ. 15. ΔΠΝ ΜΙψ SIS ΪΝ SΚΙΠΛ: ϹΛh ΛΝΛΒΛΠψ ΪΜ. ΟΙψΛΝΔS.
SΛΙΘΙψ ΕΙ ΛTSΛΙΘΙψ ΪZϒIS ψIS ΒΕΙSTIS ΕΛΚΕISΛΙΕ ϹΛh
Π. 16. ΒΕΙSTIS hΕΚϰΔIS: ϹΛh ψΛhTΕΔΠΝ ΜΙψ SIS ΜISSϰ. ΟΙ-
17. ψΛΝΔΛΝS. ΠΝΤΕ hΛΛΙΒΛΝS ΝΙ hΛΒΛΜ: ϹΛh ΕΚΛψ-
ϹΛΝΔS ΪΛISΠS ΟΛψ ΔΠ ΪΜ. ΘΛ ψΛΓΓΚΕΙψ ΠΝΤΕ
hΛΛΙΒΛΝS ΝΙ hΛΒΛΙψ. ΝΙ ΝΛΠh ΕΚΛψϹΙψ ΝΙh ϒΙΤΠψ.
18. ΠΝΤΕ ΔΛΠΒΛΤΛ hΛΒΛΙψ hΛΙΚΤϰ ΪZϒΛΚ: ΛΠΓϰΝΛ
hΛΒΛΝΔΛΝS ΝΙ ΓΛSΛΙΘΙψ. ϹΛh ΛΠSϰΝΛ hΛΒΛΝΔΛΝS

13. bis, ſi dabitur (*a*) generi huic *aliquod* ſignorum. Et relinquens eos
ingreſſus iterum in naviculam profectus eſt trans mare, & obliti e-
14. rant ſumere panem, & præter unum panem non habebant ſecum in
LXXIX.15. navicula. Et præcepit eis dicens: videte, (*b*) & cavete vobis *à* fer-
LXXX.16. mento Phariſæorum, & *à* fermento Herodis. Et cogitabant ſe-
17. cum invicem dicentes: quoniam panes non habemus. Et intelli-
gens Jeſus dixit illis: quid cogitatis, quoniam panes non habe-
tis? nondum ſapitis, nec noviſtis, (*c*) quoniam obduratum habe-
18. tis cor veſtrum. oculos habentes non videtis, & aures habentes

---

(*a*) *Si dabitur.* ϹΛΒΛΙ ΓΙΒΛΙΔ ſic MS. *Junius* ΓΙΒΛΙΔΙ, quod quid ſit me latet, nec video qua ratione ΓΙΒΛΙΔ locum tueatur, ſecundum Græcum contextum foret ΓΙΒΛΔΛ.

(*b*) *Et cavete.* ΕΙ ΛTSΛΙΘΙψ, adeo ut legerit, niſi expoſitionis cauſſa addidit, ὁρᾶτε, καὶ βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης. ΕΙ enim noſtro, interdum καί. ΛΕΙTIΛ ΕΙ ΝΙ SΛΙΘΙψ ΜΙΚ, μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, Johan. 16, 17. [Videte, caveatis prius verterat clariſſimus Annotator, quam verſionem veriorem eſſe cenſeo. Namque locum ipſe ſuſpectum habet, quem adducit ad confirmandam particulæ ſignificationem.]

(*c*) *Quoniam.* Vel inadvertentia, vel errore codicis legit ὅτι pro ἔτι.

(*a*) *Pa-*

ni rahansei. gah ni ramnnnþ: þan þans fimf 19.
hlaibans rabrak fimf þnsnnagram. oan manar-
rs taingrns fnllrs rabknkr nsnemnþ. uefnn
an imma. tvallif: affan þan þans sibnn hlai- 20.
bans fidvrk þnsnnagram. oan manarans snvkei-
dans fnllans rabknkr nsnemnþ. if eis uefnn.
sibnn: gah ualþ an im. oaiva ninanh frafgiþ: 21. πλ.
gah uemnn in befaniin. gah berkn an imma 22.
blindan. gah bedann ina ei imma attaitrki:
gah faikrreinands hanan þis blindains. nstanh 23.
ina ntana veihsis. gah sneivands in andrna is.

non auditis, & non memores eſtis. Quando quinque panes fregi 19.
quinque millibus, quot corbes plenos fragmentorum ſuſtuliſtis? dicebant illi, duodecim. Verum, quando ſeptem illos (*a*) panes qua- 20.
tuor millibus, quot ſportas plenas fragmentorum ſuſtuliſtis? illi
vero dixerunt, ſeptem. Et dixit illis: cur (*b*) nondum ſapitis! 21. LXXXI.
Et venerunt (*c*) in Bethaniam, & adduxerunt ad eum cœcum, & 22.
rogarunt illum ut eum tangeret. Et apprehendens manum cœ- 23.
ci, eduxit eum extra vicum, & ſpuens in oculos ejus, imponens

---

(*a*) *Panes* hlaibans. (Suec. *Limpor.*) Perinde eſt, legit tamen πὺς ἰπτὰ ἄρτυς. Mox legendum ex regulis Grammaticis & cod. MS. præeunte etiam hoc loco nsnemnþ, non nsnemiþ.

(*b*) *Nondum.* ninanh. Legit ergo cum veterrimis, iiſdemque optimis codicibus πῶς οὔπω συνίετε.

(*c*) *In Bethaniam.* Pronum foret, in librarium Gothicum conjicere culpam, niſi vetuſtus cod. Cantabrig. Græco Latinus, ceu docet *Mareſchallus* (nam *Beza* ipſe non meminit) haberet εἰς Βηθσαϊδάν. *in Bethaniam.* Quia itaque in Galilæa, ubi Bethſaida, miraculum hoc factum, non in Bethania, prope Hieroſolymas, fatendum ipſos codices Græcos & Ulphilæ, & librario Cantabrigienſis, fraudi fuiſſe. Hoc pariter obſerves, etſi leviculum, noſtrum forſan legiſſe ἦλθον - - ἴφυ-θν - - παρεκάλεν.

(*a*) *Vi-*

ΛΤΛΛΓϾΛΝϽS ΛΝΛ hΛΝϽΠΝS SEINΧS. ƑΚΛh ïNΛ ΓΛΠ
24. ΘΛ SEΘI. ϾΛh ΠSSΛIΘΛNϽS ϋΛΨ. ΓΛSΛIΘΛ MΛNS
25. ΨΛTEI SΥE ΒΛΓMΛNS ΓΛSΛIΘΛ ΓΛΓΓΛNϽΛNS: ΨΛ-
ΨΚΧh ΛƑTΚΛ ΓΛΛΛΓIϽΛ hΛNϽΠNS ΛNΛ ΨΧ ΛΠΓΧNΛ
ïS. ϾΛh ΓΛTΛΨIϽΛ ïNΛ ΠSSΛIΘΛN. ϾΛh ΛƑTΚΛΓΛ-
SΛTIΨS ΥΛΚΨ. ϾΛh ΓΛSΛΘ ΒΛIΚhTΛΒΛ ΛΛΛΛNS:
26. ϾΛh ïNSΛNϽIϽΛ ïNΛ ϽΠ ΓΛΚϽΛ ïS. ϋIΨΛNϽS. NI ïN
ΨΛTΛ ϒEIhS ΓΛΓΓΛIS. NI MΛNNhΠN ϋIΨΛIS ïN ΨΛM-
ΠΒ. 27. MΛ ϒEhSΛ: ϾΛh ΠSïϽϽϾΛ ïΛISΠS ϾΛh SIΠΧNϾΧS ïS
ïN ϒEhSΛ ΚΛISΛKIΛS ΨIZΧS ƑILIΠΠΛNS. ϾΛh ΛNΛ ϒI-
ΓΛ ƑΚΛh SIΠΧNϾΛNS SEINΛNS. ϋIΨΛNϽS ϽΠ ïM. ΘΛ-
28. NΛ MIK ϋIΨΛNϽ MΛNS ϒISΛN: ïΨ EIS ΛNϽhΧƑΠN. ïΧ-
hΛNNEN ΨΛNΛ ϽΛΠΠϾΛNϽ. ϾΛh ΛNΨΛΚΛI hELIΛN.
29. SΠMΛIh ΨΛN ΛINΛNΛ ΠΚΛΠƑETE: ϾΛh ïS ϋΛΨ ϽΠ
ΠΓ. ïM. ΛΨΨΛN ϾΠS ΘΛNΛ MIK ϋIΨIΨ ϒISΛN: ΛNϽhΛƑ-

24. manus ſuas, interrogavit eum, num quid videret? Et ſuſpiciens
dixit: video homines, quod *ſint* ſicut arbores, (*a*) video ambulan-
25. tes. Deinde iterum impoſuit manus ſuper oculis ejus, & fecit ut
revideret, & reſtitutus eſt, & vidit clare omnes. Et miſit eum in
26. domum ſuam, dicens: ne in hunc vicum eas, nemini dicas in hoc
LXXXII. vico (*b*). Et egreſſus eſt Jeſus & diſcipuli ejus in vicos Cæſareæ
27. illius, *quæ* Philippi, & in via interrogavit diſcipulos ſuos, dicens
28. eis: quem me dicunt homines eſſe? at illi reſpondebant, Johan-
nem Baptiſtam, & alii Eliam, quidam vero; unum prophetarum.
29. Et is dixit illis: vos vero, quem me dicitis eſſe? reſpondens
LXXXIII.

(*a*) *Video ambulantes.* Legit: βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα, ὁρῶ περιπατοῦντας, & ſi hac interpunctione juves, nihil in expoſitione difficultatis. Sequitur autem preſſe contextum Græcum.

(*b*) *In hoc vico* ïN ΨΛMMΛ (ſic recte MS. non ΨΛMMΛh) ϒEhSΛ.

(*a*) *Me*

ȝandȝ ƿan nlitrns ulƿ an ïmml. ƿn ïs xristns:
ȝlh þlnkblnƿ ïm. ei mlnnhnn ni uepeinl bi ïnl: 30.
ȝlh anrlnn llisȝln ïns. ƿltei skll snnns 31.
mlns þiln ƿinnln. ȝlh nskinsln sknlȝs ïst
þrlm ƿlim sinistlm ȝlh ƿlim lnhnmistlm rnd-
ȝlm ȝlh brklkȝlm. ȝlh nsuimln. ȝlh lþlr
ƿrins dlrlns nsstlndln. ȝlh sƿiknnƿlbl ƿl- 32.
tl ƿlnkd krdidl: ȝlh lþtinhlndȝs ïnl nli- nd.
trns. anrlnn lndbeitln ïnl. ïƿ ïs rlƿlnd-
ȝlndȝs sik. ȝlh rlslioȝlndȝs ƿlns sinxngȝns sei- 33.
nlns. lndblit nlitrn. uiƿlndȝs. rlrr hindlr
mik sltlnl. nnte ni þrlƿgis ƿlim rxƿs. lk
ƿlim mlnne: ȝlh lthlitlndȝs ƿx mlnlrein miƿ 34. ne.
sinxngȝm seinlim. ulƿ an ïm: slei ƿili lþlr mis
llistȝln. ïnƿidli sik sibln. ȝlh nimli rllrln
seinlnl. ȝlh llistȝli mik: slei llllis ƿili sli- 35.

itaque Petrus dixit ei: Tu es Chriſtus. Et interdixit eis, ne cui- 30.
quam dicerent de ſe. Et cœpit docere eos: oportet filium ho- 31.
minis multa pati, & reprobabitur à ſenioribus, & ſummis ſacerdo-
tibus, & ſcribis, & *oportet eum* occidi, & poſt tres dies reſurgere,
& aperte hunc ſermonem loquebatur. Et abducens eum Petrus cœ- 32.
pit increpare eum. Sed is converſus & intuitus diſcipulos ſuos in- LXXXIV.
crepavit Petrum dicens: diſcede pone me Satana, quia non ſapis 33.
ea, *quæ ſunt* Dei, ſed ea *quæ* hominum. Et advocans turbam cum 34.
diſcipulis ſuis, dixit illis: qui vult (*a*) me ſequi, abneget ſe ip- LXXXV.
ſum & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Qui itaque vult ani- 35.

(*a*) *Me ſequi* lþlr mis llistȝln. legit ergo cum præſtantiſſimis codd. ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν.

ψλλλ seinλ rλnλsgλn. ɘkλuisteiψ ïzλi. ïψ sλei
ɘkλuisteiψ sλiψλλλi seinλi ïn meinλ gλh ïn ψi-
36. zxs λiψλrrelgxns. rλnλsgiψ ψx: ⊙λ λnk bxteiψ
mλnnλn gλbλi rλreirλiψ ψλnλ ɘλikon λλλλnλ.
37. gλh rλsλeiψeiψ sik sλiψλλλi seinλi. λiψψλn ⊙λ
πu. 38. ribiψ mλnnλ ïnmλidein sλiψλλxs seinλizxs: nn-
te sλei skλmλiψ sik meinλ gλh ψλnkde meinλi-
ze ïn rλbλnkψλi ψizλi hxkinxndein gλh ɘkλ-
ψλnkhtxn. gλh snnns mλns skλmλiψ sik ïs. ψλn
uimiψ ïn ψnλψλn λttins seinis miψ λrriλnm ψλim
πz. 1. ψeihλm: gλh uλψ dn ïm. λmen uiψλ ïzyis. ψλtei
sinλ snmλi ψize hek stλndλndλne. ψλiïze ni
kλnsgλnd dλnψλns. nnte rλsλiolλnd ψindinλs-
2. sn rxψs unmλnλnλ ïn mλhtλi: gλh λɘλk dλ-
rλns sλihs rλnλm ïλisns πλitkn gλh ïλkxbn
gλh ïxhλnnen. gλh nstλnh ïns λnλ ɘλikrnni

mam ſuam ſervare, perdet eam, qui autem perdit animam ſuam
36. propter me, & propter hoc evangelium, (*a*) ſervabit eam. Quid
enim proderit homini, ſi lucretur mundum totum (*b*), & mulcte-
37. tur anima ſua? aut quid dabit homo *in* permutationem animæ
LXXXVI. ſuæ? nam quemcunque puduerit mei & verborum meorum in
38. generatione hac adultera & peccatrice, etiam Filium hominis pu-
debit illius, quando venit in gloria patris ſui cum ſanctis ange-
LXXXVII. lis. Et dixit eis: amen dico vobis, quod ſint quidam heic aſ-
Cap. 9, 1. ſiſtentium, qui non guſtabunt mortem, donec videant regnum
2. Dei ventum cum poteſtate. Et poſt ſex dies aſſumſit Jeſus Pe-
trum & Jacobum & Johannem, & eduxit eos in montem editum

(*a*) *Servabit eam.* Res eadem, non tamen legit σῶσει, nec codicum optimi.
(*b*) *Totum.* Lege ψλnλ ɘλikon λλλλnλ.

(*a*) *Splen-*

ΗΑΝΗ ϹΝΝΑΡΧ ΑΙΝΑΝϹ. ϹΑΗ ΪΝΜΑΙΔΙΔΑ ϹΙΚ ΪΝ ΑΝΑ-
ΥΑΙΡΨϹΑ ΪΖΕ. ϹΑΗ ΥΑϹΤϹΡϹ ΪϹ ΥΑΝΡΨΝΝ ΓΑΙΤΜΝΝ- 3.
ϹΑΝΑΕ. ϹΥΑ ΘΕΙΤΡϹ ϹΥΕ ϹΝΑΙΥϹ. ϹΥΑΑΕΙΡϹ ϹΥΕ
ΥΝϹΑΑΡΕΙϹ ΑΝΑ ΑΙΡΨΑΙ ΝΙ ΜΑΓ ΓΑΘΕΙΤϹΑΝ. ϹΑΗ 4.
ΑΤΑΝΓΙΨϹ ΥΑΡΨ ΪΜ ΗΕΑΙΑϹ ΜΙΨ ΜΡϹΕ. ϹΑΗ ΥΕϹΝΝ
ΚΡΑϹΑΝΔΑΝϹ ΜΙΨ ΪΑΙϹΝΑ: ϹΑΗ ΑΝΔΗΑΕϹΑΝΔϹ ΠΑΙ- 5.
ΤΡΝϹ ΑΑΨ ΑΝ ΪΑΙϹΝΑ. ΚΑΒΒΕΙ. ΓΡΨ ΪϹΤ ΝΝϹΙϹ ΗΕΚ
ΥΙϹΑΝ. ϹΑΗ ΓΑΥΑΝΚΚϹΑΜ ΗΑΙϹΑΝϹ ΨΚΙΝϹ. ΨΝϹ ΑΙ-
ΝΑΝΑ. ϹΑΗ ΜΡϹΕ ΑΙΝΑΝΑ. ϹΑΗ ΑΙΝΑΝΑ ΗΕΑΙϹΙΝ. ΝΙ 6.
ΑΝΚ ΥΙϹϹΑ ΘΑ ΚΡΔΙΔΕΔΙ. ΥΕϹΝΝ ΑΝΚ ΝϹΑΓΙΔΑΙ:
ϹΑΗ ΥΑΡΨ ΜΙΑΗΜΑ ΠΕΑΡϹΚΑΔΥϹΑΝΔϹ ΪΜ. ϹΑΗ ΑΑΜ 7.
ϹΤΙΒΝΑ ΝϹ ΨΑΜΜΑ ΜΙΑΗΜΙΝ. ϹΑ ΪϹΤ ϹΝΝΙΝϹ ΜΕΙΝϹ
ϹΑ ΑΙΝΒΑ. ΨΑΜΜΑ ΗΑΝϹϹΑΙΨ: ϹΑΗ ΑΝΑΚϹ ΪΝϹΑΙ- 8.
ΘΑΝΔΑΝϹ ΝΙ ΨΑΝΑϹΕΙΨϹ ΑΙΝΧΗΝΝ ΓΑϹΕΘΝΝ. ΑΑϹΑ

seorsim solos, & commutatus est in conspectu eorum. Et vestimenta ejus facta sunt (*a*) splendentia, alba sicut nix, qualia fullo in terra non potest dealbare. Et visus est illis Elias cum Mose, & erant colloquentes cum Jesu. Et respondens Petrus dixit Jesu: Rabbi, bonum est nobis heic esse, & faciamus tabernacula tria. Tibi unum, & Mosi unum, & unum Eliæ; nesciebat enim, quid loquebatur; erant enim exterriti, & facta est nubes obumbrans eos, & venit vox ex nube: (*b*) hic est filius meus dilectus, ei auscultate. Et repente circumspicientes non ultra aliquem viderunt, (*c*) nisi

(*a*) *Splendentia.* locus vetustate partim exesus, puto tamen scriptum fuisse ΓΑΙΤΜΝΝϹΑΝΔΑΕΙΝϹ. ΘΕΙΤΡϹ ϹΥΕ ϹΝΑΙΥϹ, σίλεοντα, λευκὰ ὡς χιών. *Prudentius* περὶ στεφ. X. v. 49.

Candore nitentia claro
Prætendere lintea mos est.

(*b*) Omittit λέγουσα, ceu quoque alii complures.

(*c*) *Nisi.* Sic alibi ἀλλὰ per ΑΑϹΑ, quoties pro εἰ μή. quæ etiam hoc loco, ceu

9. ϊΛΙSΠ ΛΙΠΛΝΛ ΜΙΨ SIS: ΘΛΛΛΨ ΨΛΝ ΛΤΓΛΓΓΛΝΘΛΜ
ϊΜ ΛΕ ΨΛΜΜΛ ΕΛΙΚΓΠΝGΛ. ΛΝΛΒΛΠΨ ϊΜ ΘΙ ΜΛΝ-
hΠΝ ΝΙ SΠΙΛΛΧΘΘΘΘΙΝΛ ΨΛΤΘΙ ΓΛSΘΘΠΝ. ΝΙΒΛ ΒΙ
Πh. 10. ΨΘ SΠΝΠS ΜΛΝS ΠS ΘΛΠΨΛΙΜ ΠSSΤΧΨΙ: GΛh ΨΛΤΛ
ΥΛΠΚΘ hΛΒΛΙΘΘΠΝ ΘΠ SIS ΜΙSSΧ SΧΚGΛΝΘΛΝS ΟΘ
Πψ. 11. ϊST ΨΛΤΛ ΠS ΘΛΠΨΛΙΜ ΠSSΤΛΝΘΛΝ: GΛh ΕΚΘhΠΝ
ϊΝΛ ΘΙΨΛΝΘΛΝS. ΠΝΤΘ ΘΙΨΛΝΘ ΨΛΙ ΒΧΚΛΚGΧS ΨΛ-
12. ΤΘΙ hΘΛΙΛS SΚΠΛΙ ΘΙΜΛΝ ΕΛΠΚΨΙS: ϊΨ ϊS ΛΝΘ-
hΛΕGΛΝΘS ΘΛΨ ΘΠ ϊΜ. hΘΛΙΛS SΥΘΨΛΠh ΘΙΜΛΝΘS
ΕΛΠΚΨΙS ΛΕΤΚΛΓΛΒΧΤΘΙΨ ΛΛΛΛ. GΛh ΟΛΙΥΛ ΓΛ-
ΜΘΛΙΨ ϊST ΒΙ SΠΝΠ ΜΛΝS. ΘΙ ΜΛΝΛΓ ΥΙΝΝΛΙ GΛh
13. ΕΚΛΚΠΝΨS ΥΛΙΚΨΛΙ: ΛΚΘΙ ΘΙΨΛ ϊΖΥΙS. ΨΛΤΘΙ GΠ
hΘΛΙΛS ΘΛΜ. GΛh ΓΛΤΛΥΙΘΘΛΠΝ ϊΜΜΛ SΥΛ ΕΙΛΠ

9. ſolùm Jeſum, apud ſe. Deſcendentibus itaque illis ex monte, præ-
cepit illis, ne cuiquam narrarent quod viderant, niſi poſtquam fi-
LXXXVIII. lius hominis ex mortuis reſurrexiſſet. Et hunc ſermonem intra ſe
10. detinuerunt, diſquirentes, quid eſſet illud, ex mortuis reſurge-
LXXXIX. re? Et interrogabant eum dicentes: *quid illud*, quod dicunt Scri-
11. bæ, quod Elias veniet prius? Is vero reſpondens dixit eis. Elias
12. quidem veniens prius reſarciet omnia, (& quomodo ſcriptum eſt
13. de Filio hominis) (*a*) ſi multa patiatur & contemnatur; ſed di-
co vobis, quod Elias jam venit, & fecerunt ei quantumcunque

---

ceu gloſſema prius in margine poſita in contextum quorundam codd. MSS. mi-
grarunt. Aliàs ϊΨ. ΛΨΨΛΝ. ΛΚ. ΛΚΘΙ, quando τί? *ſed* Latinorum re-
ſpondet. Vide *Johannis* cap. 7, 49, ubi ΛΛGΛ SΧ ΜΛΝΛΓΘΙ, *præter turbam.*

(*a*) *Si multa patiatur.* ΘΙ ΜΛΝΛΓ ΥΙΝΝΛΙ. Sic enim accepiſſe particulam ἵνα, id eſt pro εἰ (quæ cum noſtri ΘΙ eadem, quamvis alias quoque habeat ſignificationes) evidens ex *Johannis* 15, 8. ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε, ΘΙ ΛΚΡΛΝ ΜΛΝΛΓ ΒΛΙΚΛΙΨ. Et hæc conditio crucis Eliæ Thisbitæ, Eliæque alteri communis fuit, eritque omnibus Chriſtianis ad cœleſtem tranſituris gloriam.

(*a*) *De*

SVE VILAEANN. SVA SVE RAMELIΨ ÏST BI ÏNA: GAh 14. q.
UIMANAS AT SIΠXNGAM. RASAO ÞIAN MANARGEINS
BI ÏNS. GAh BXKAKGANS SXKGANAANS MIΨ ÏM. GAh 15.
SΠNSAIY AAAA MANARGI RASAIOANAANS ÏNA. ΠS-
RGISNXAEANN. GAh ANKINNANAANS ÏNYITΠN ÏNA:
GAh ÞKAh ΨANS BXKAKGANS. OA SXKGIΨ MIΨ ΨAIM: 16.
GAh ANAhAÞGANAS AINS ΠS ΨIZAI MANARGIN. UAΨ. 17. qA.
AAISAKI. BKAhTA SΠNN MGINANA AN ΨΠS. hAbAN-
AAN AhMAN ΠNKXAGANAAN. GAh ΨISOAKΠh ΨGI 18.
ÏNA RAÞAhIΨ. RAYAIKΠIΨ ÏNA GAh OAΨGIΨ GAh
KKINSTIΨ TΠNΨΠNS SEINANS GAh RASTANKKNIΨ.
GAh UAΨ SIΠXNGAM ΨEINAIM EI ΠSAKEIBEINA ÏNA.

voluerunt, ſicut ſcriptum eſt de (*a*) iſto. Et veniens ad diſcipulos vidit 14. XC.
turbam multam circa eos, & Scribas diſquirentes cum illis, & ſtatim 15.
tota turba intuita eum obſtupuit, & accurrens adorabat eum; & in- 16.
terrogavit Scribas, quid diſquiritis (*b*) cum illis? Et reſpondens unus 17. XCI.
ex turba dixit: Magiſter, duxi filium meum ad te, habentem ſpiritum
mutum, & ubicunque eum corripit, (*c*) projicit eum, & ſpumat ac col- 18.
lidit dentes ſuos, & ſuffocatur. atque dixi diſcipulis tuis, ut ejicerent

---

(*a*) *De iſto.* Puta, Elia veteri, qui multa mala perpeſſus eſt.

(*b*) *Cum illis* MIΨ ΨAIM, legit ergo πρὸς αὐτούς, id eſt *diſcipulos.* Si fuiſſet πρὸς ἑαυτοὺς ſive αὐτοὺς, *inter vos*, ceu cod. Cantabrig. & Latinus, haberemus MIΨ ÏZVIS MISSX.

(*c*) *Projicit eum* RAYAIKΠIΨ ÏNA. Legit, etſi nullos, quod novi, codicum, qui ſuperſunt, conſentientes habeat, ξάπτει αὐτόν· ſic Lucæ 4, 35 RAYAIKΠANS ÏNA SA ΠNhΠAΨA, ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον. Si inveniſſet ξάσει, haberemus AISTAIKIΨ ÏNA, ſic Lucæ 9, 42. ceu ex MS. ſupplevimus: AISTAIKIA (idem enim ſive AISTAIKIΨ ſive AISTAIKIA legas) ÏNA. ῥήξει αὐτόν. Porro in eodem hoc verſiculo, pro ξηραίνεται, legit ἀποτήκεται, vel quid ſimile, id enim RASTANKKNIΨ. Suec. *Stärknar.*

19. ϛΛh ΝΙ ΜΛhΤЄΔΠΝ: ΪΨ ΪΛΙSΠS ΛΝΔhΛЬϛΛΝΔS ΪΜ.
ΩΛΨ. Ϫ ΚΠΝΙ ΠΝΓΛΛΛΠЬϛΛΝΔϪ. ΠΝΔ ΘΛ ΛΤ ΪΖΥΙS
SIϛΛΝ. ΠΝΔ ΘΛ ΨΗΛΛΝ ΪΖΥΙS. ЬΛΙΚΙΨ ΪΝΛ ΔΝ ΜΙS:
20. ϛΛh ЬΚΛhΤЄΔΠΝ ΪΝΛ ΛΤ ΪΜΜΛ: ϛΛh ΓΛSΛΙΘΛΝΔS
ΪΝΛ. SΠΝSΛΙΥ SΛ ΛhΜΛ ΤΛhΙΔΛ ΪΝΛ. ϛΛh ΔΚΙΝ-
21. SΛΝΔS ΛΝΛ ΛΙΚΨΛ. ΥΛΛΥΙSϪΔΛ ΘΛΨϛΛΝΔS: ϛΛh
ЬΚΛh ΨΛΝΛ ΛΤΤΛΝ ΪS. ΘΛΝ ΛΛΓΓ ΜЄΛ ΪST ЄΙ ΨΛ-
22. ΤΛ ΥΛΚΨ ΪΜΜΛ: ΪΨ ΪS ΩΛΨ. ΠS ЬΛΚΝΙSΚϛΛ. ϛΛh
ΠЬΤΛ ΪΝΛ ϛΛh ΪΝ ЬϪΝ ΛΤΥΛΚΠ ϛΛh ΪΝ ΥΛΤϪ. ЄΙ
ΠSUISTΙΔЄΔΙ ΪΜΜΛ. ΛΚЄΙ ϛΛЬΛΙ ΜΛΓЄΙS hΙΛΠ ΠΝSΛ-
23. ΚΛ. ΓΛЬΛЄΙΨϛΛΝΔS ΠΝSΙS: ΪΨ ΪΛΙSΠS ΩΛΨ ΔΝ ΪΜ-
ΜΛ. ΨΛΤΛ ϛΛЬΛΙ ΜΛΓЄΙS ΓΛΛΛΠЬϛΛΝ. ΛΛΛΤΛ
24. ΜΛhΤЄΙΓ ΨΛΜΜΛ ΓΛΛΛΠЬϛΛΝΔΙΝ: ϛΛh SΠΝSΛΙΥ
ΠЬhϪΠϛΛΝΔS SΛ ΛΤΤΛ ΨΙS ЬΛΚΝΙS ΜΙΨ ΤΛΓΚΛΜ.
ΩΛΨ. ΓΛΛΛΠЬϛΛ. hΙΛΠ ΜЄΙΝΛΙΖϪS ΠΝΓΛΛΛΠЬЄΙΝΛΙS:

19. eum, & non potuerunt. Jeſus autem reſpondens (*a*) illis dixit: O!
generationem incredulam, uſque quò apud vos ero? uſque quo (*b*) to-
20. lerabo vos? afferte eum ad me. Et duxerunt eum ad illum, & intui-
tus eum, ſtatim ſpiritus laceravit eum, & cadens ſuper terram, volve-
21. batur ſpumans (*c*). Et interrogavit patrem ejus: quam longum tem-
22. pus eſt, quod hoc accidit ei? is vero dixit, ex pueritia, & ſæpe illum
etiam in ignem projecit & in aquam, ut perderet eum; ſed ſi potes
23. juva nos miſertus noſtri. At Jeſus dixit ei: (*d*) Hoc ſi potes tu cre-
24. dere. omnia poſſibilia *ſunt* credenti. Et ſtatim exclamans pater
infantis, cum lachrymis dixit: credo, juva meam incredulitatem!

(*a*) *Illis.* Legit cum plurimis codd. αὐτοῖς. Parum intereſt.

(*b*) *Tolerabo* ΨΗΛΛΝ. Sic MS. Quod ſi ex ΨΗΛΔΛΝ, utique foret ΨΗΛΔΛΝ. Confer Lucæ 8, 15.

(*c*) *Volvebatur ſpumans* ΥΛΛΥΙSϪΔΛ ΘΛΨϛΛΝΔS. Sic recte MS.

(*d*) *Hoc ſi potes.* Senſus eſt: modo tu poſſes hoc credere.

(*a*) *Tu*

ΓΑSΛΙΘΛΝΔS ΨΛN ΪΛISΠS ΨΛTΕΙ SΛMΛΨΚΛNN ΜΛ- 25.
ΝΛΓΕΙ. ΓΛΘΧΤΙΔΛ ΛhMIN ΨΛMMΛ ΠNhΚΛINGIN. ΩΙ-
ΨΛNΔS ΔΠ ΪMMΛ. ΨΠ ΛhMΛ ΨΠ ΠNΚΧΔGΛNΔS GΛh
ΒΛΠΨS. ΪΚ ΨΠS ΛNΛΒΙΠΔΛ. ΠSΓΛΓΓ ΠS ΨΛMMΛ. GΛh
ΨΛΠΛSΕΙΨS ΝΙ ΓΛΛΕΙΨΛIS ΪN ΪNΛ: GΛh hΚΧΠGΛNΔS 26.
GΛh ΡΙΛΠ ΤΛhGΛNΔS ΪNΛ ΠSΪΔΔGΛ. GΛh ΥΛΚΨ SΥΕ
ΔΛΠΨS. SΥΛ SΥΕ ΜΛΝΛΓΛΙ ΩΕΨΠΝ. ΨΛΤΕΙ ΓΛSΥΛΛΤ:
ΪΨ ΪΛISΠS ΠΝΔΓΚΕΙΠΛΝΔS ΪNΛ ΒΙ hΛΝΔΛΠ. ΠΚΚΛISΙ- 27.
ΔΛ ΪNΛ: GΛh ΠSSΤΧΨ: GΛh ΓΛΛΕΙΨΛΝΔΛΝ ΪNΛ ΪΝ 28. ϒΒ.
ΓΛΚΔ. SΙΠΧΝGΧS ΪS ΡΚΕhΠΝ ΪNΛ SΠΝΔΚΧ. ΔΠ ΘΕ
ΥΕΙS ΝΙ ΜΛhΤΕΔΠΝ ΠSΔΚΕΙΒΛΝ ΨΛNΛ: GΛh ΩΛΨ ΔΠ 29.
ΪΜ. ΨΛΤΛ ΚΠΝΙ ΪΝ ΥΛΙhΤΛΙ ΝΙ ΜΛΓ ΠSΓΛΓΓΛΝ. ΝΙΒΛ
ΪΝ ΒΙΔΛΙ GΛh ΡΛSΤΠΒΝGΛ: GΛh GΛΙΝΨΚΧ ΠSΓΛΓ- 30. ϒΓ.

Videns autem Jeſus, quod concurreret populus, minabatur ſpiritui 25.
immundo, dicens ei: (*a*) Tu ſpiritus, tu mute & ſurde, præcipio tibi,
exi ex illo, & ultra ne introeas in eum. Et clamans & multum lace- 26.
rans eum exiit, & factus eſt ſicut mortuus, adeo ut multi dicerent:
mortuus eſt. Sed Jeſus apprehendens ejus manum, erexit eum, & 27.
ſurrexit. Et cum veniſſet in domum, diſcipuli ejus interrogaverunt 28. XCII.
eum ſeorſim: (*b*) cur nos non potuimus ejicere illum? Et dixit illis: 29.
hoc genus prorſus non poteſt exire (*c*) niſi prece & jejunio. Et inde 30. XCIII.

(*a*) *Tu ſpiritus, tu.* ΨΠ ΛhMΛ ΨΠ. Legit σὺ πνεῦμα, σὺ ἄλαλον.

(*b*) *Cur nos?* ΔΠ ΘΕ. Legit cum Alexand. aliiſque διατί; nec enim puto Ulphilam heic agnoviſſe vel Ebraiſmum, vel Atticorum morem, τὸ ὅτι inferentium interrogationi.

(*c*) *Niſi prece & jejunio.* Pater miſeri hominis, non precibus expetierat ſanationem filii, nec fide in Chriſtum, ſed expoſtulando, *dixi diſcipulis tuis* v. 18. *ſi potes juva nos* v. 22. At, devotum ac humile cor, ardentiſſimaſque preces vera fide ſubnixas voluit Salvator, & huic tali ſanationem præſtitit. v. 23, 24.

(*a*) *Ibant*

ΓΛΝΑΛΙΝS ϊΑΑGGΑΝΝ ΨΛΙΚΗ ΓΛΛGΙΛΛΙΛΝ. GΛΗ ΝΙ ΥΙΛ-
31. ΑΛ GΙ ΟΛS ΥΙSSGΑΙ. ΝΝΤG ΛΛΙSΙΑΛ SΙΠΧΝGΛΝS SGΙ-
ΝΛΝS. GΛΗ ΑΛΨ ΑΝ ϊΜ. ΨΛΤGΙ SΝΝΝS ΜΛΝS ΛΤΓΙ-
ΒΑΑΛ ϊΝ ΗΛΝΑΝΝS ΜΛΝΝG. GΛΗ ΝSΑΙΜΛΝΑ ϊΜΜΛ.
32. GΛΗ ΝSΑΙSΤΙΨS ΨΚΙΑGΙΝ ΑΛΓΛ ΝSSΤΛΝΑΙΨ: ϊΨ GΙS
ΝΙ ΕΚΧΨΗΝ ΨΛΜΜΛ ΥΛΝΚΑΛ. GΛΗ ΧΗΤGΑΝΝ ϊΝΛ
33. ΕΚΛΙΗΝΛΝ: GΛΗ ΑΛΜ ϊΝ ΚΛΕΛΚΝΛΝΜ. GΛΗ ϊΝ ΓΛΚ-
GA. ΑΛ ΑΝΜΛΝΑS ΕΚΛΗ ϊΝS. ΟΛ ϊΝ ΥΙΓΛ ΜΙΨ ϊΖΥΙS ΜΙS-
GG. 34. SΧ ΜΙΤΧΑGΑΝΨ: ϊΨ GΙS SΛΛΥΛΙΑGΑΝΝ. ΑΝ SΙS ΜΙS-
35. SΧ ΛΝΑΚΝΝΝΝΝ. ΟΛΚGΙS ΜΛΙSΤS ΥGSΙ: GΛΗ SΙΤΛΝΑS
ΛΤΥΧΠΙΑΛ ΨΛΝS ΤΥΛΛΙΕ. GΛΗ ΑΛΨ ΑΝ ϊΜ. GΛΒΛΙ
ΟΛS ΥΙΛΙ ΕΚΝΜΙSΤS ΥΙSΛΝ. SΙGΛΙ ΛΛΛΛΙΖG ΛΕΤΝ.
36. ΜΙSΤS. GΛΗ ΛΛΛΛΙΜ ΛΝΑΒΛΗΤS: GΛΗ ΝΙΜΛΝΑS
ΒΛΚΝ ΓΛSΛΤΙΑΛ ϊΤΛ ϊΝ ΜΙΑGΛΙΜ ϊΜ. GΛΗ ΛΝΛ ΛΚ-
37. ΜΙΝS ΝΙΜΛΝΑS ϊΤΛ. ΑΛΨ ΑΝ ϊΜ. SΛGΙ ΛΙΝ ΨΙΖG SΥΛ-
ΛGΙΚΛΙΖG ΒΛΚΝG ΛΝΑΝΙΜΙΨ ΛΝΛ ΝΛΜΙΝ ΜGΙΝΛΜΜΛ.

31. egreſſi (*a*) ibant per Galilæam, & noluit ut quis *id* ſciret, doce-
bat enim diſcipulos ſuos, & dicebat illis, quod filius hominis tra-
detur in manus hominum, & occident illum, & occiſus, tertio die
32. reſurget: ſed illi non intellexerunt hunc ſermonem, & metuebant
XCIV. 33. quærere illum. Et venit in Capharnaum, & quum venerat in do-
mum interrogavit eos: quid in via vobiſcum invicem diſputabatis?
XCV. 34. ſed illi tacebant; (*b*) invicem *enim* contenderant, uter foret maxi-
35. mus. Et ſedens accerſivit duodecim illos, & dixit illis: ſi quis ve-
36. lit primus eſſe, ſit omnium ultimus, & omnibus miniſter. Et acci-
piens puerum ſtatuit illum in medio eorum, & ulnis amplexus illum
37. dixit illis: quicunque unum talium puerorum recipit in nomine meo,

(*a*) *Ibant.* ϊΑΑGGΑΝΝ. Editi παρεπορεύοντο. Legit ἐπορεύοντο.
(*b*) *Invicem* enim. vel non legit γὰρ, vel culpâ librarii excidit ΛΝΚ.

(*a*) *Non*

MIK ΛNΔNIMIΨ. ϚΛh SΛΘΛZNh SΛЄI MIK ΛNΔNIMIΨ. qu.
NI MIK ΛNΔNIMIΨ. ΛK ΨΛNΛ SΛNΔϚΛNΔΛN MIK:
ΛNΔhXF ΨΛN ÏMMΛ ÏXhΛNNES. UIΨΛNΔS. ΛΛISΛKI. 38. qz.
SЄΘNM SNMΛNΛ ÏN ΨЄINΛMMΛ NΛMIN NSΔKЄIBΛN-
ΔΛN NNhNΛΨXNS. SΛЄI NI ΛΛISTЄIΨ NNSIS. ϚΛh ΥΛ-
KIΔЄΔNM ÏMMΛ. NNTЄ NI ΛΛISTЄIΨ NNSIS: ÏΨ ÏΛI- 39.
SNS UΛΨ. NI ΥΛKϚIΨ ÏMMΛ. NIMΛNNΛhNN ΛNK ÏST
SΛЄI TΛNϚIΨ MΛhT ÏN NΛMIN MЄINΛMMΛ. ϚΛh MΛ-
ΓI SNKΛNTX NBIΛΥΛNKΔϚΛN MIS: NNTЄ SΛЄI NIST 40.
ΥIΨKΛ ÏZΥIS. FΛNK ÏZΥIS ÏST: SΛЄI ΛNK ΛΛΛIS ΓΛ- 41. qh.
ΔKΛΓKϚΛI ÏZΥIS STIKΛΛ ΥΛTINS ÏN NΛMIN MЄINΛM-
MΛ. NNTЄ XKISTΛNS SIGNΨ. ΛMЄN UIΨΛ ÏZΥIS. ЄI NI
FKΛUISTЄIΨ MIZΔXN SЄINΛI: ϚΛh SΛΘΛZNh SΛЄI 42. qΨ.
ΓΛMΛKZϚΛI ΛINΛNΛ ΨIZЄ ΛЄITIΛΛNЄ ΨIZЄ ΓΛΛΛNB-
ϚΛNΔΛNЄ ΔN MIS. ΓXΨ ÏST ÏMMΛ MΛIS ЄI ΓΛΛΛΓ-

me recipit. & quiſquis me recipit, non me recipit (*a*); ſed mitten- XCVI.
tem me. Reſpondit autem ei Johannes dicens: magiſter, vidimus 38. XCVII.
quendam in nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non ſequitur nos,
& prohibuimus eum, (*b*) quia non ſequitur nos. Sed Jeſus dixit: 39.
ne prohibete eum, nemo enim eſt, qui faciet virtutem in nomi-
ne meo, & poteſt cito maledicere mihi. nam qui non eſt (*c*) con- 40. XCVIII.
tra vos, pro vobis eſt. Quiſquis enim vel poculum aquæ potum 41.
dat vobis in nomine meo, qui Chriſti eſtis, amen dico vobis,
non perdet mercedem ſuam. Et quiſquis ſcandalizaverit unum 42. XCIX.
horum parvulorum, credentium in me, melius eſt ei, ut impona-

---

(*a*) *Non me recipit.* οὐκ ἐμὲ δέχεται pro οὐ μόνον ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ καί. vide *Johannis* 7, 16.

(*b*) *Quia non ſequitur nos.* Non habent *Cantabrig.* & *Latinus.*

(*c*) *Contra vos, pro vobis.* Legit κατ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν. Et ſic non pauci codd. Græci, alii ἡμῶν. Senſus idem.

ϹΛΙΔΛΝ ΛSΙΛΝ--ΩΛΙΚΝΝS ΛΝΛ ΒΛΛSΛΓΓΛΝ ΪS. ϹΛh
K. 43. ΕΚΛΥΛΝΚΠΛΝS ΥΕSΙ ΪΝ ΜΛΚΕΙΝ: ϹΛh ϹΛΒΛΙ ΜΛΚΖ-
ϹΛΙ ΨΠΚ hΛΝΔΝS ΨΕΙΝΛ. ΛΕΜΛΙΤ ΨΧ. ΓΧΨ ΨΠS ΪST
hΛΝΕΛΜΜΛ ΪΝ ΛΙΒΛΙΝ ΓΛΛΕΙΨΛΝ. ΨΛΝ ΤΥΧS hΛΝ-
ΔΝS hΛΒΛΝΔΙΝ ΓΛΛΕΙΨΛΝ ΪΝ ΓΛΙΛΙΝΝΛΝ ΪΝ ΕΧΝ
44. ΨΛΤΛ ΝΝΘΛΝΝΛΝΔΧ. ΨΛΚΕΙ ΜΛΨΛ ΪΖΕ ΝΙ ΓΛSΥΙΛ-
45. ΤΙΨ. ϹΛh ΕΧΝ ΝΙ ΛΕΘΛΝΝΙΨ: ϹΛh ϹΛΒΛΙ ΕΧΤΝS
ΨΕΙΝS ΜΛΚΖϹΛΙ ΨΠΚ. ΛΕΜΛΙΤ ΪΝΛ. ΓΧΨ ΨΠS ΪST
ΓΛΛΕΙΨΛΝ ΪΝ ΛΙΒΛΙΝ hΛΛΤΛΜΜΛ. ΨΛΝ ΤΥΛΝS ΕΧ-
ΤΝΝS hΛΒΛΝΔΙΝ ΓΛΥΛΙΚΠΛΝ ΪΝ ΓΛΙΛΙΝΝΛΝ ΪΝ ΕΧΝ
46. ΨΛΤΛ ΝΝΘΛΝΝΛΝΔΧ. ΨΛΚΕΙ ΜΛΨΛ ΪΖΕ ΝΙ ΓΛSΥΙΛ-
47. ΤΙΨ. ϹΛh ΕΧΝ ΝΙ ΛΕΘΛΝΝΙΨ: ϹΛh ϹΛΒΛΙ ΛΝΓΧ ΨΕΙΝ
ΜΛΚΖϹΛΙ ΨΠΚ. ΝSΥΛΙΚΠ ΪΜΜΛ. ΓΧΨ ΨΠS ΪST hΛΙ-
hΛΜΜΛ ΓΛΛΕΙΨΛΝ ΪΝ ΨΙΝΔΛΝΓΛΚΔϹΛ ΓΧΨS. ΨΛΝ

C. 43. tur (*a*) lapis molaris collo ejus, & mittatur (*b*) in mare. Et ſi ſcandalizaverit te manus tua, abſcinde eam, melius eſt tibi mutilo in vitam ire, quam duas manus habenti ire in gehennam (*c*), in ig-
44. nem illum inextinguibilem, ubi vermis eorum non moritur, & ignis
45. non extinguitur. Et ſi pes tuus ſcandalizaverit te, abſcinde eum, melius eſt tibi claudo ire in vitam, quam duos pedes habenti proji-
46. ci in gehennam, in ignem illum inextinguibilem, ubi vermis eorum
47. non moritur, & ignis non extinguitur. Et ſi oculus tuus ſcandalizaverit te, ejice illum, melius eſt tibi monoculo ire in regnum Dei, quam

---

(*a*) *Lapis molaris.* ΛSΙΛΝ--ΩΛΙΚΝΝS. quod proprie *Aſinus molæ*, prorſus imitatione Græcorum, quibus ὄνος *ſuperior lapis molæ*, ὁ ἀνώτερος λίθος τῦ μύλυ, *Heſychius*. Hic vero lapidum heic memoratur, quia multo gravior inferiore, atque graviſſimum ſupplicium indicandum fuit.

(*b*) *Et mittatur* ϹΛh ΕΚΛΥΛΝΚΠΛΝS ΥΕSΙ. ſic probe MS.

(*c*) *In gehennam* ΪΝ ΓΛΙΛΙΝΝΛΝ. ſic iterum recte MS. vide verſu 43. & 47. quin & alibi.

(*a*) *Duos*

ΤΥΛ ΛΠΓΧΝΛ hΛΒΛΝΔΙΝ ΛΤΥΛΙΚΠΛΝ ΪΝ ΓΛΙΜΝΝΛΝ
ΕΠΝΙΝS. ΨΛΚΕΙ ΜΛΨΛ ΪΖΕ ΝΙ ΓΛΔΛΠΨΝΙΨ. ϚΛh ΕΧΝ 48.
ΝΙ ΛΕΘΛΠΝΙΨ: ΘΛΖΠh ΛΠΚ ΕΠΝΙΝ SΛΛΤΛΔΛ. ϚΛh 49. ΚΛ.
ΘΛΚϚΛΤΧh hΠΝSΛΕ SΛΛΤΛ SΛΛΤΛΔΛ: ΓΧΨ SΛΛΤ. 50. ΚΒ.
ΪΨ ϚΛΒΛΙ SΛΛΤ ΠΝSΛΛΤΛΝ ΥΛΙΚΨΙΨ. ΘΕ SΠΠΠΔΛ:
hΛΒΛΙΨ ΪΝ ΪΖΥΙS SΛΛΤ. ϚΛh ΓΛΥΛΙΚΨΕΙΓΛΙ SIϚΛΙΨ
ΜΙΨ ΪΖΥΙS ΜISSΧ: ϚΛh ϚΛΙΝΨΚΧ ΠSSΤΛΝΔΛΝΔS ΩΛΜ 1. ΚΓ.
ΪΝ ΜΛΚΚΧΜ ΪΝΔΛΙΛS hΙΝΔΛΚ ΪΛΠΚΔΛΝΛΠ. ϚΛh ΓΛ-
ΩΕΜΠΝ SIK ΛΕΤΚΛ ΜΛΝΛΓΕΙΝS ΔΠ ΪΜΜΛ. ϚΛh SΥΕ
ΒΙΠhΤS. ΛΕΤΚΛ ΛΛΙSΙΔΛ ΪΝS: ϚΛh ΔΠΛΤΓΛΓΓΛΝ- 2.
ΔΛΝS ΕΛΚΕISΛΙΕIS ΕΚΕhΠΝ ΪΝΛ. SΚΠΛΔΠ SIϚΛΙ ΜΛΝΝ
ΩΕΝ ΛΕSΛΤϚΛΝ. ΕΚΛISΛΝΔΛΝS ΪΝΛ: ΪΨ ΪS ΛΝΔhΛΕ- 3.
ϚΛΝΔS. ΩΛΨ. ΘΛ ΪΖΥΙS ΛΝΛΒΛΠΨ ΜΧSES: ΪΨ ΕIS ΩΕ- 4.
ΨΠΝ. ΜΧSES ΠSΛΛΠΒΙΔΛ ΠΝSIS ΒΧΚΧS ΛΕSΛΤΕΙΝΛIS
ΜΕΛϚΛΝ. ϚΛh ΛΕΛΕΤΛΝ: ϚΛh ΛΝΔhΛΕϚΛΝΔS ΪΛΙ- 5.

duos oculos (*a*) habenti projici in gehennam ignis, ubi vermis eorum 48.
non moritur, & ignis non extinguitur. quilibet enim igne ſalietur, 49. CI.
& quælibet victimarum ſale ſalietur. Bonum *eſt* ſal, ſed ſi ſal fa- 50. CII.
tuum fuerit, quo condietur? Habete in vobis ſal, & pacifici eſtote
inter vos invicem. Et inde exſurgens venit in fines Judææ trans Jor- Cap. 10, 1.
danem, & congregata eſt rurſus turba apud eum, & ſicut mos *erat*, CIII.
rurſus docebat eos: Et accedentes Phariſæi interrogaverunt eum, an 2.
fas eſſet viro uxorem dimittere? tentantes eum. Verum is reſpon- 3.
dens dixit (*b*): quid vobis præcepit Moſes? illi vero dixerunt: Moſes 4.
permiſit (*c*) nobis libros divortii ſcribere, & dimittere. Et reſpondens 5.

(*a*) *Duos oculos* ΤΥΛ ΛΠΓΧΝΛ. Typographi vel correctoris errore prior editio ΤΥΛ ΛΩΓΧΝΛ. Suec. *Twå ögon.*

(*b*) *Dixit.* Non legit *εἶπεν.*

(*c*) *Nobis.* ΠSΛΛΠΒΙΔΛ ΠΝSIS. Legit *ἐπέτρεψε ἡμῖν.* Perinde eſt.

(*a*) *Fe-*

ſns uλψ an ïm. γιψκλ hλκanhλικτειν ïzγλκλ γλ-
6. μελιδλ ïzγις ψχ λνλβnsn. ïψ λf λνλστχδεινλι
γλskλfτλις γnμειν ϛλh uινειν γλτλγιδλ γχψ.
7. ïννh ψις βιλειψλι mλννλ λττιν seinλμμλ. ϛλh
8. λιψειν seinλι. ϛλh sigλινλ ψχ τγλ an λειkλs λιν.
9. sγλ sγε ψλνλseiψs ni sinδ τγλ. λk λειk λιν. ψλ-
τει nn γχψ γλγλψ. mλννλ ψλμμλ ni skλiδλι:
κδ. 10. ϛλh ïν γλkδλ λfτkλ sinχngχs ïs bi ψλτλ sλmχ
κε. 11. fkehnn ïνλ: ϛλh uλψ an ïm. sλ ⊙λznh sλει λf-
λετιψ uεν seinλ ϛλh λinγλιψ λνψλkλ. hχkinχψ
12. an ψizλι. ϛλh ϛλβλι uinχ λfλετιψ λβλν seinλ-
κn. 13. νλ. ϛλh λinγλδλ λνψλkλmμλ. hχkinχψ: ψλnnh
λτβεknn an ïμμλ βλknλ. ει λττλitχki ïm. ïψ

Jeſus dixit illis: contra veſtram duritiem cordis ſcripſit vobis hoc
6. præceptum; Sed à principio creationis marem & fœminam fecit (*a*)
7. Deus. propterea relinquet vir patrem ſuum, & matrem (*b*) ſuam, &
8. erunt hi duo * in carnem unam, adeo ut ulterius non ſint duo, ſed
9. CIV. 10. caro una. Quod ergo Deus conjunxit, (*c*) homo id ne ſeparet. Et in
CV. 11. domo iterum diſcipuli ejus, de hoc eodem interrogaverunt eum. Et
dixit illis: quicunque dimittit uxorem ſuam & ducit aliam, cum hac
12. mœchatur. Et ſi uxor dimiſerit maritum ſuum, & nupſerit alii,
CVI. 13. mœchatur. Atque obtulerunt ei infantes, ut tangeret eos (*d*), ſed

---

(*a*) *Fecit Deus* γλτλγιδλ γχψ. non ergo legit αὐτούς. Res eadem.

(*b*) *Matrem ſuam.* Legit μητέρα αὐτοῦ, niſi librarius oſcitanter omiſit interpretationem vocum καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα.

* [*In carnem unam* an λειkλs λιν. Gothica mendo laborare manifeſtum eſt, quibus medelam videtur attuliſſe Hickeſius legendo λειkλ λινλμμλ.]

(*c*) *Homo id non ſeparet.* mλννλ ψλμμλ ni skλiδλι. legit ἄνθρωπος τοῦτο μὴ χωριζέτω. ψλμμλ tertii caſus propter verbum skλiδλn.

(*d*) *Ut tangeret eos* ει λττλitχki ïm. Sic recte & ex regulis ſyntaxeos

ψΛΙ SIΠXNGXS ÏS SXKNN ψΛIM BΛIKΛNΔΛM: ΔNΓΛ- 14.
SΛIΘΛNΔS ψΛN ÏΛISNS. NNVEKIΔΛ GΛh UΛψ Δn ÏM.
ΛETIψ ψX BΛKNΛ ΓΛΓΓΛN Δn MIS. GΛh NI VΛKGIψ
ψX. NNTE ψIZE ÏST ψINΔΛNΓΛKΔI ΓXΦS: ΛMEN UI- 15.
ψΛ ÏZVIS. SΛEI NI ΛNΔNIMIψ ψINΔΛNΓΛKΔGΛ ΓXΦS
SVE BΛKN. NIψΛNh UIMIψ ÏN ÏZΛI: GΛh ΓΛψΛΛI- 16.
hΛNΔS ÏM. ΛΛΓGΛNΔS hΛNΔNNS ΛNΛ ψX. ψINψIΔΛ
ÏM: GΛh NSΓΛΓΓΛNΔIN ÏMMΛ ÏN VIΓ. ΔNΛTKIN- 17. KZ.
NΛNΔS ΛINS GΛh KNNSSGΛNΔS. BΛψ ÏNΛ UIψΛNΔS.
ΛΛISΛKI ψINψEIΓΛ. ΘΛ TΛNGΛN. EI ΛIBΛINΛIS ΛI-
VEINXNS ΛKBGΛ VΛIKψΛN: ÏΨ ÏΛISNS UΛψ Δn ÏM- 18.
MΛ. ΘΛ MIK UIψIS ψINψEIΓΛNΛ. NI ΘΛShNN ψINψEIΓS.
ΛΛGΛ ΛINS ΓXΨ: ψXS ΛNΛBNSNINS KΛNT. NI hXKI- 19.
NXS. NI MΛNKψKGΛIS. NI hΛIÞΛIS. NI SIGΛIS ΓΛΛIN-
ΓΛVEITVXΔS. NI ΛNΛMΛhTGΛIS. SVEKΛI ΛTTΛN ψEI-

discipuli ejus objurgabant offerentes. Intuitus autem Jesus ægre tu- 14.
lit & dixit iis: Sinite infantes (*a*) ire ad me, & non prohibete eos;
nam (*b*) illorum est regnum Dei. Amen dico vobis, qui non ex- 15.
cipit regnum Dei sicut infans, neutiquam venit in illud, & ample- 16.
xus eos, imponens eis manus, benedixit eis. Et egrediente illo 17. CVII.
in viam, accurrens quidam & genua flectens rogavit eum dicens:
magister bone, quid faciam, ut vitæ æternæ hæres fiam? Jesus 18.
vero dixit ei: quid me dicis bonum? nemo bonus nisi unus
Deus. præcepta nosti: non mœchaberis: non occides: non fura- 19.
beris: non eris falsus testis: non defraudabis: honora patrem tuum

---

taxeos MS. EI etenim Subjunctivum postulat. ΛTTΛITXK autem modi Indicativi.

(*a*) *Infantes.* ψX BΛKNΛ. sic recte MS. Græce τὰ παιδία.

(*b*) *Nam illorum.* Legit τούτων γάρ. Τῶν γὰρ τοιούτων foret NNTE ψIZE SVΛΛEIKΛIZE.

20. ΝΛΝΛ ϚΛh ΛIΦEIN ΨEINΛ: ΨΛRnh ΛNΔhΛFϚΛNΔS
ULΨ Δn ïMMΛ. ΛΛISΛRI. ΨX ΛΛΛΛ ΓΛFΛSTΛIΔΛ nS
Rh. 21. ϚnNΔΛI MEINΛI: ïΨ ïΛISnS ïNSΛIΘΛNΔS Δn ïMMΛ.
FRIϚXΔΛ ïNΛ. ϚΛh ULΨ Δn ïMMΛ. ΛINIS ΨnS ϒΛN
ïST. ΓΛΓΓ. SϒΛ FIΛn SϒE hΛBΛIS FRΛBnΓEI ϚΛh ΓIF
ΨΛRBΛM. ϚΛh hΛBΛIS hnZΔ ïN hIMINΛM. ϚΛh hi-
Rψ. 22. RI ΛΛISTϚΛN MIK. NIMΛNΔS ΓΛΛΓΛN: ïΨ ïS ΓΛNIIN-
NΛNΔS ïN ΨIS ϒΛnRΔIS. ΓΛΛΛIΨ ΓΛnRS. ϒΛS ΛnK
23. hΛBΛNΔS FΛIhn MΛNΛΓ: ϚΛh BISΛIΘΛNΔS ïΛISnS
ULΨ SIIXNϚΛM SEINΛIM. SΛI ΘΛIϒΛ ΛΓΛnBΛ ΨΛI

20. & matrem (*a*) tuam. Verum reſpondens inquit ei: magiſter, hæc
CVIII. 21. omnia ſervavi à pueritia mea. Sed Jeſus intuitus eum, amavit
eum, & dixit ei: unum tibi deeſt, ito, quantum habes vende &
da pauperibus, & habebis theſaurum (*b*) in cœlis, & accede ſequu-
CIX. 22. tum me, (*c*) ſuſcipiens crucem. Is vero compunctus propter hunc
23. ſermonem abiit triſtis, habuit enim (*d*) pecunias multas. Et circum-
ſpiciens Jeſus dixit diſcipulis ſuis: (*e*) ecce, quam difficulter pecu-

---

(*a*) *Tuam.* Legit etiam hoc loco σᾶ.

(*b*) *In cœlis* IN hIMINΛM. Legit ergo ἐν οὐρανοῖς. Editi ἐν οὐρανῷ. Perinde eſt.

(*c*) *Suſcipiens crucem.* NIMΛNΔS ΓΛΛΓΛN. Non legit *Latinus*, quin & nec *Clementem Alex.* legiſſe, video ex opuſculo, *Quis Dives ſalvetur.*

(*d*) *Pecunias multas* FΛIhn MΛNΛΓ. Legit χρήματα πολλά, & ſic in *Cantabr.* eſſe, annotatum alicubi vidi. Mox v. 24. hnϚΛNΔΛM (vel ut legendum ſuſpicor, nam MS. hoc loco perobſcurum, hnΓΛNΔΛM) ΛFΛR FΛIhΛn, πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν. [Pro πεποιθότας vix mihi perſuadere poſſum quin Gothus noſter ποποθότας legeret, nullo ſuffragante, quod ſciam, MS. codice. hnϚΛN & hnΓΛN eadem ſunt atque Anglo-Saxonica hongian & hogian *anxie aliquam rem appetere, magno alicujus rei deſiderio agi.* Locum igitur ita vertendum puto, *Quam difficile eſt iis, qui inhiant pecuniis*, vel *qui nimium ſoliciti ſunt de pecuniis acquirendis.* Vide Etymologicum Anglican. in *hone after a thing*, ubi eadem fere annotavimus.]

(*e*) *Ecce.* Legit ἰδού.

(*a*) *Ca-*

ƀʌihϧ rʌhʌbʌndʌns ïn ψindʌnrʌkʌgʌ rϧψs rʌ-
ʌeiψʌnd: ïψ ψʌi sinϧngϧs ʌƀsʌʌnψnϧdeann ïn 24.
ynkde ïs. ψʌknh ïʌisns ʌƀtkʌ ʌndhʌƀgʌnds.
uʌψ ïm. bʌrniʌϧnʌ. ⊙ʌiyʌ ʌrʌn ïst ψʌim hnn-
gʌndʌm ʌƀʌk ƀʌihʌn ïn ψindʌnrʌkʌgʌ rϧψs
rʌʌeiψʌn. ʌzitizϧ ïst nʌbʌndʌn ψʌikh ψʌikkϧ 25.
neψʌϧs rʌʌeiψʌn. ψʌn rʌbirʌmmʌ ïn ψindʌn-
rʌkʌgʌ rϧψs rʌʌeiψʌn: ïψ eis mʌis nsreisnϧde- 26.
ann. uiψʌndʌns an sis missϧ. gʌh ⊙ʌs mʌr rʌ-
nisʌn: ïnsʌi⊙ʌndʌs an ïm ïʌisns. uʌψ. ʌkei 27.
ƀkʌm mʌnnʌm nnmʌhteir ïst. ni ƀkʌm rϧψʌ.
ʌʌʌtʌ ʌnk mʌhteir ïst ƀkʌm rϧψʌ: ʌnrʌnn 28.
ψʌn nʌitkns uiψʌn an ïmmʌ. sʌi yeis ʌƀʌʌiʌϧ-

nias habentes in regnum Dei introibunt? Verum diſcipuli obſtupue- 24.
runt propter verba ejus, quapropter Jeſus iterum reſpondens dixit
eis: filioli, quam difficile eſt confidentibus pecuniis in regnum Dei
ingredi? Facilius eſt camelo (*a*) per foramen acus tranſire, quam di- 25.
viti regnum Dei ingredi. Illi vero magis obſtupuerunt dicentes inter 26.
ſe invicem: itaque, quis poteſt ſalvari? Intuitus (*b*) eos Jeſus dixit: 27.
apud homines quidem impoſſibile eſt, non apud Deum; omne enim
poſſibile eſt apud Deum. (*c*) Cœpit autem Petrus dicere ei: ecce, nos 28.

(*a*) *Camelo.* **nʌbʌndʌn**, quod non ſono tantum, ſed & origine convenit cum *Elephante*, ſed non inſuetum eandem vocem tranſire in lingua alia in ſignificationem diverſam. Sic **ynʌƀs** Gothorum non *Vulpis*, ſed Lupus, utrumque tamen à rapacitate, *Glupsk*; Glupa enim *Rapere, Devorare. Alce* Latinorum, animal generis hircini, etſi ſono conveniat, non tamen *Elg* noſtratium, vaſtæ molis, & ut arbitror, *Julii Cæſaris* Biſons.

(*b*) *Intuitus eos* **ïnsʌi⊙ʌndʌs an ïm**, Non legit δὲ, ſed ſine ſenſus detrimento.

(*c*) *Cœpit autem*, plurimos ſequutus legit ἤρξατο δὲ, contra omittit δὲ poſt ἀποκριθεὶς, & ejus loco legit αὐτοῖς.

(*a*) *Reli-*

ΚΙ. 29. ΤΠΜ ΑΛΛΑ ϚΑh ΑΛΙSTΙΔЄΔΠΜ ψΠΚ: ΑΝΔhΑΕϚΑΝΔS
ΪΜ ΪΑΙSΠS ΩΑΨ. ΑΜЄΝ ΩΙΨΑ ΪΖΥΙS. ΝΙ ΘΑShΠΝ ΪST
SΑЄΙ ΑΕΛΛΙΑΧΤΙ ΓΑΚΔ. ΑΙΨΨΑΝ ΒΚΧΨΚΠΝS. ΑΙΨΨΑΝ
ΑΙΨЄΙΝ. ΑΙΨΨΑΝ ΑΤΤΙΝ. ΑΙΨΨΑΝ ΩЄΝ. ΑΙΨΨΑΝ ΒΑΚ-
ΝΑ. ΑΙΨΨΑΝ hΑΙΜΧΨΑϚΑ ΪΝ ΜЄΙΝΑ ϚΑh ΪΝ ΨΙΖΧS
30. ΑΙΥΑΓΓЄΑϚΧΝS. SΑЄΙ ΝΙ ΑΝΔΝΙΜΑΙ. Κ. ΕΑΛΨ ΝΝ ΪΝ
ΨΑΜΜΑ ΜЄΛΑ ΓΑΚΔΑΙΝS. ϚΑh ΒΚΧΨΚΠΝS. ϚΑh SΥΙSΤ-
ΚΠΝS. ϚΑh ΑΤΤΑΝ. ϚΑh ΑΙΨЄΙΝ. ϚΑh ΒΑΚΝΑ. ϚΑh
hΑΙΜΧΨΑϚΑ ΜΙΨ ΥΚΑΚΧΜ. ϚΑh ΪΝ ΑΙΥΑ ΨΑΜΜΑ Α-
ΚΙΛ. 31. ΝΑΥΑΙΚΨΙΝ ΑΙΒΑΙΝ ΑΙΥЄΙΝΧΝ. ΑΨΨΑΝ ΜΑΝΑΓΑΙ ΥΑΙΚ-
ΨΑΝΔ ΕΚΠΜΑΝS ΑΕΤΠΜΑΝS. ϚΑh ΑΕΤΠΜΑΝS ΕΚΠ-
ΚΙΒ. 32. ΜΑΝS: ΥЄSΠΝ ΠΨΨΑΝ ΑΝΑ ΥΙΓΑ ΓΑΓΓΑΝΔΑΝS ΔΠ
ΪΑΙΚΑΠSΑΠΑΥΜΑΙ. ϚΑh ΕΑΠΚΒΙΓΑΓΓΑΝΔS ΪΝS ΪΑΙSΠS.
ϚΑh SΙΑΔΑΛЄΙΚΙΔЄΔΠΝ. ϚΑh ΑΕΑΚΑΑΙSΤϚΑΝΔΑΝS

CX. 29. reliquimus omnia & ſequuti ſumus te? Reſpondens eis Jeſus dixit:
amen dico vobis, nemo eſt, qui reliquerit (*a*) domum, (*b*) aut fra-
tres, aut matrem, aut patrem, aut uxorem, aut liberos, aut præ-
30. dia propter me, & propter evangelium, (*c*) qui non accipiat cen-
tuplum, nunc hoc tempore, domos, & fratres, & ſorores, & pa-
trem, & matrem, & liberos, & prædia (*d*) *quamvis* cum perſecutio-
CXI. 31. nibus, & in ſeculo futuro vitam æternam. verum multi erunt pri-
CXII. 32. mi, ultimi, & ultimi, primi. Erant autem in via euntes Jeroſoly-
mam, & *erat* præteriens (*e*) eos Jeſus, atque mirabantur, & ſequentes

---

(*a*) *Reliquerit* ΑΕΛΛΙΑΧΤΙ ſic recte *Junius*. librarius errore geminavit ſyllabam mediam.

(*b*) *Aut fratres* &c. Idem ſenſus, legit tamen ἢ μητέρα, ἢ πατέρα, ἢ γυναῖκα.

(*c*) *Qui non* SΑЄΙ ΝΙ, ὃς μή.

(*d*) *Quamvis* adjecimus ad ſupplementum ſententiæ. Sic autem cum ſuis ſtipulatur Deus, vide ſupra 9, 12. & alibi frequentiſſime.

(*e*) *Præteriens*. hæc vis vocis ΕΑΠΚΒΙΓΑΓΓΑΝΔS.

(*a*) *Erant*

ƀANKhTAI YANKΦNN. ϚAh ANÐNIMANÐS AƀTKA
ΨANS TYAAIƀ. ÐNTANN ÏM UIΨAN ΨXEI hABAIÐEÐNN
ÏNA TAÐABAN. ΨATEI SAI NSTATTAM ÏN ÏAIKNSANAY- 33.
MA. ϚAh SNNNS MANS ATTIBAÐA ΨAIM NƀAKTNÐ-
ϚAM ϚAh BXKAKϚAM. ϚAh TAYAKTϚANÐ ÏNA ÐAN-
ΨAN. ϚAh BIAAIKANÐ ÏNA. ϚAh BAITTYANÐ ÏNA. 34.
ϚAh SNEIYANÐ ANA ÏNA. ϚAh NSUIMANÐ ÏMMA. ϚAh
ΨKIÐϚIN ÐATA NSSTANÐIΨ: ϚAh ATHABAIÐEÐNN 35. KIT.
SIK ÐN ÏMMA ÏAKXBNS ϚAh ÏXhANNES SNNϚNS ZAI-
BAIÐAIANS. UIΨANÐANS. AAISAKI. YIAEIMA EI ΨA-
TEI ΨNK BIÐϚXS TANϚAIS NTTKIS: ÏΨ ÏS UAΨ ÏM. 36.
ΘA YIAEITS TANϚAN MIK ÏTUIS. ÏΨ EIS UEΨNN ÐN 37.

timidi fiebant. Et aſſumens iterum duodecim illos cœpit illis di-
cere quæ ſibi (*a*) erant eventura, nimirum: ecce aſcendimus Jero- 33.
ſolymam, & filius hominis tradetur Archiſacerdotibus & Scribis, &
damnabunt eum morte (*b*), & irridebunt eum, & percutient eum, 34.
& inſpuent in eum, & interficient eum, & tertio die reſurget. Et 35. CXIII.
acceſſerunt ad eum Jacobus & Johannes filii Zebedæi dicentes: ma-
giſter, volumus, ut quod à te petimus, facias nobis duobus. Is ve- 36.
ro dixit eis: quid vultis *vos*, me vobis facere? Illi vero dixerunt 37.

(*a*) *Erant eventura.* Cogor transferre Græca, τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ne-
ſcius quid ſit ÏNA TAÐABAN, & verecundia illud transformandi in ÏM-
MA TATANϚAN.

(*b*) *Morte*, deeſt interpretatio horum, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, ſive quod
Ulphilas unam ſimiliter incipientium in eodem commate ſententiam tranſiliit, ſi-
ve quod librarius omiſit ϚAh ATTIBAND ÏNA ΨAIM ΨINÐXM,
vel ſi mavis ϚAh TAAEYϚAND &c. id enim infinitis locis vidimus, no-
ſtrum idem vocabulum in eadem periodo diverſimode transferre, forſan ſtudio
oſtendendi copiam linguæ Gothicæ: heic vero præceſſit παραδιδήσουσιν, quod ver-
tit ATTIBAÐA.

ïMMA. ЄKATIЄ NTKIS Ει AINS AЄ TAIhSYXN ψЄINAI.
GAh AINS AЄ hAЄIANMЄIN ψЄINAI SITAIYA ïN YNA-
38. ψAN ψЄINAMMA: ïψ ïAISNS uAψnh an ïM. NI YI-
TNψS ΘIS BIAGATS. MATNTSN AKITTKAN STIKA ψA-
NЄI ïK AKITTKA. GAh AAnnЄINAI ψIZAIЄI ïK AAnn-
39. GAAA. Ει AAnnGAINAAN: ïψ ЄIS uЄψnN an ïMMA.
MATnM: ïψ ïAISNS uAψnh an ïM. SYЄψAnh ψANA
STIKA ψANЄI ïK AKITTKA AKITTKATS. GAh ψIZAI
40. AAnnЄINAI ψIZAIЄI ïK AAnnGAAA. ïψ ψATA an SI-
TAN AЄ TAIhSYXN MЄINAI AIψψAN AЄ hAЄIANMЄIN
NIST MЄIN an TIBAN. AAGA ψAIMЄI MANYIψ YAS:
KIA. 41. GAh TAhANSGANAANS ψAI TAIhNN. ANTNNNNN NN-
42. YЄKGAN BI ïAKXBN GAh ïXhANNЄN: ïψ ïAISNS AT-
hAITANAS ïNS. uAψ an ïM. YITNψ ψATЄI ψNTTK-

ei: concede nobis, ut unus à dextra tua, & unus à ſiniſtra tua ſe-
38. deamus (*a*) in gloria tua. Jeſus autem dixit illis: neſcitis, quid pe-
tatis. Poteſtis bibere (*b*) poculum quod ego bibo, & baptiſmo, quo
39. ego baptizor, num baptizaremini? Illi vero dixerunt ei: poſſumus.
Jeſus autem dixit illis: Poculum quidem quod ego bibo, bibetis, &
40. baptiſmo, quo ego baptizor (*c*) *baptizabimini*; ſed ſedere à dextra
mea, aut à ſiniſtra (*d*), non eſt meum dare, niſi *his*, quibus paratum
CXIV. 41. fuit. Et audientes decem illi cœperunt indignari de Jacobo & Jo-
42. hanne. Jeſus autem advocans eos, dixit illis: noviſtis, quod *qui* ſibi

---

(*a*) *Sedeamus* SITAI A, puto errore pro SITAIMA. *wi mâge ſittia.* [Angl. *we may ſit.*]

(*b*) *Bibere* MS. NAKITTKAN. [Omnino legerim MATNTSN AKITTKAN. nam ſimplex N affixum verbis plerumque interrogat. NI YITNψS errore certe librarii pro YITNTS.]

(*c*) *Baptizabimini.* Librarius omiſiſſe videtur AAnnGANAA (βαπτισθήσεσθε) forſan propter proxime præcedens AAnnGAAA.

(*d*) *Siniſtra.* Non legit poſterius μοῦ, uti nec *Alex. Cantab.* alii. (*a*) *Pri-*

ϛΛNΔ ЌЄIKINϏN ψINΔϏM ГΛ⊧ЌΛNϛINϏNΔ ÏM. ÏΨ ΨΛI
MIKIΛΛNS ÏZЄ ГΛVΛΛΔΛNΔ ÏM. ÏΨ NI SVΛ SIϛΛI ÏN 43.
ÏZVIS. ΛK SΛ ⊙ΛZNh SΛЄI VIΛI VΛIKΨΛN MIKIΛS ÏN
ÏZVIS. SIϛΛI ÏZVΛK ΛNΔ⊧ΛhTS. ϛΛh SΛЄI VIΛI ÏZVΛ- 44.
ЌΛ VΛIKΨΛN ⊧ЌNMISTS. SIϛΛI ΛΛΛΛIM SЌΛΛЌS. ϛΛh 45. ЌIЄ.
ΛNK SNNNS MΛNS NI UΛM ΛTΛNΔ⊧ΛhTϛΛM. ΛK
ΛNΔ⊧ΛhTϛΛN. ϛΛh ГIBΛN SΛIVΛΛΛ SЄINΛ ⊧ΛNK MΛ-
NΛГΛN SΛNN: ϛΛh UЄMNN ÏN ÏΛIKIKϏN. ϛΛh NS- 46. ЌIU.
ГΛГГΛNΔIN ÏMMΛ ϛΛINΨKϏ MIΨ SIПϏNϛΛM SЄINΛIM
ϛΛh MΛNΛГЄIN ГΛNϏhΛI. SNNNS TЄIMΛIΛNS B⊼KTЄI-
MΛIΛNS B⊼INΔΛ SΛT ⊧ΛNK VIГ Δn ΛIhTKϏN: ϛΛh 47.
ГΛhΛNSϛΛNΔS ΨΛTЄI ÏΛISNS SΛ NΛZϏKΛINS ÏST.
ΔnГΛNN hKϏПϛΛN ϛΛh UIΨΛN. SNNΛn ΔΛVЄIΔIS ÏΛI-
SN ΛKMΛI MIK: ϛΛh ⊙ϏTIΔЄΔNN ÏMMΛ MΛNΛГΛI 48.
Є⊼ ГΛΨΛhΛIΔЄΔI. ÏΨ ÏS ⊧IΛN MΛIS hKϏПIΔΛ. SNNΛn

videntur regere gentes, dominantur eis, & magnates eorum poteſta-
tem habent *in* eos. Sed ne ſic ſit inter vos, verum quicunque vult 43.
fieri magnus inter vos, erit veſter miniſter. & qui vult veſtrûm fieri 44.
primus (*a*), erit omnium ſervus; nam etiam filius hominis non venit 45. CXV.
miniſtrari, ſed miniſtrare, & dare animam ſuam pro multis pretium
redemtionis. Et venerunt ad Jericho, & (*b*) cum inde abiiſſet cum 46. CXVI.
diſcipulis ſuis & turba multa, filius Timæi Bartimæus (*c*) cæcus ſedit
juxta viam mendicatum, & audiens quod Jeſus Nazoræus ille eſſet, 47.
cœpit clamare & dicere: Fili Davidis, Jeſu, miſerere mei. Et com- 48.
minabantur ei multi, ut taceret; ſed is multo magis clamavit: Fili

---

(*a*) *Primus.* ⊧ЌNMISTS. S in ſequenti SIϛΛI deliteſcente.

(*b*) *Cum inde* &c. NSГΛГГΛNΔIN ÏMMΛ ϛΛINΨKϏ MIΨ SI-
ПϏNϛΛM, legit ergo ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκεῖθεν μετὰ τῶν μαθητῶν. Senſus idem.

(*c*) *Filius Timæi Bartimæus.* SNNNS TЄIMΛIΛNS B⊼KTЄIMΛI-
ΛNS. ſic MS. pro perpetua conſuetudine mutandi i Græcorum in Є I.

(*a*) *Ex-*

49. ΔΛΥΕΙΔΙS. ΛΚΜΛΙ ΜΙΚ: GΛh ΓΛSTΛNΔΛNΔS ΪΛISNS
hΛIhΛIT ΛTYXΠGΛN ΪNΛ: GΛh YXΠIΔEΔNN ΨΛNΛ
BΛINΔΛN. ΔIΨΛNΔΛNS ΔN ΪMMΛ. ΨKΛÞSTEI ΨNK. NK-
50. KEIS: YXΠEIΨ ΨNK: ΪΨ ΪS ΛÞYΛIKΠΛNΔS YΛSTGΛI SEI·
51. NΛI NShΛΛNΠΛNΔS ΔΛM ΛT ΪΛISN: GΛh ΛNΔhΛÞ-
GΛNΔS ΔΛΨ ΔN ΪMMΛ ΪΛISNS. ΘΛ YIΛEIS EI TΛNGΛN
ΨNS: ΪΨ SΛ BΛINΔΛ ΔΛΨ ΔN ΪMMΛ. KΛBBΛNNEI EI
52. NSSΛIΘΛN: ΪΨ ΪΛISNS ΔΛΨ ΔN ΪMMΛ. ΓΛΓΓ. ΓΛΛΛN-
BEINS ΨEINΛ ΓΛNΛSIΔΛ ΨNK: GΛh SNNSΛIY NSSΛΘ.
KIZ. 1. GΛh ΛΛISTIΔΛ ΪN YIΓΛ ΪΛISN: GΛh BI ΨE NEΘΛ YE-
SNN ΪΛIKNSΛΛEM ΪN BEΨSÞΛΓEIN GΛh BIΨΛNIΪN ΛT

49. Davidis miſerere mei. Et ſtans Jeſus juſſit eum advocari, & voca-
50. bant cœcum illum, dicentes ei: confide, ſurge, vocat te. Is ve-
51. ro abjiciens pallium ſuum, (*a*) exſiliens venit ad Jeſum. Et reſpon-
dens dixit ei Jeſus: quid vis ut faciam tibi? ſed cœcus ille inquit
52. ei, (*b*) Rabboni, ut revideam. Jeſus autem dixit ei, ito, fides tua
CXVII. ſalvavit te, & confeſtim revidit & ſequutus eſt in via Jeſum. Et
Cap. 11, 1. (*c*) cum prope eſſent Jeruſalem in (*d*) Bethſphage & Bethania ad

---

(*a*) *Exſiliens.* **NShΛΛNΠΛNΔS.** (Suec. *Lδpandes*) Legit cum plurimis codd. Græcis & verſionibus antiquis ἀναπηδήσας, ſi legiſſet ἀναστὰς, haberemus **NSSTΛNΔΛNS.**

(*b*) *Rabboni.* Leve eſt, annotandum tamen, noſtrum non legiſſe ῥαββουνὶ, ut ait vir doctus in collectione Variantium Lect. N. Teſt. Græce, ſed ῥαββονὶ; nam **ΛN** noſtri eſt Græcorum ό.

(*c*) *Cum prope eſſent Jeruſalem.* **BI ΨE NEΘΛ YESNN ΪΛIKNSΛ-ΛEM** ſic MS. & **YEMNN** vox nihili, ſi *venerunt* voluit cl. editor, non **YEMNN** ſed **UEMNN** fuiſſet. **ΪΛIKNSΛΛEIM** haud magis dici poteſt, quam ιεϱουσαλήμ.

(*d*) *Bethſphage.* Non legit βηθφαγὴ. Sed ſibilus eſt ex θ Græcorum, Runâque Þ, quem hodieque Anglorum *Th* ſervat.

(*a*) *In*

ÞAIKRNNGA AAEVGIN. ÏNSANDIDA TVANS SINXNGE
SEINAIZE. GAh UAV an ÏM. RARRATS ÏN hAIM VX 2.
VIVKAVAIKVXN ÏRRUIS. GAh SNNSAIV ÏNNRARRAN-
DANS ÏN VX BANKR. BIRITATS ÞNAAN RABNNDANA-
NA. ANA VAMMEI NANh AINShNN MANNE NI SAT.
ANDBINDANDANS ÏNA ATTINhITS: GAh GABAI OAS 3.
ÏRRUIS UIVAI. an OE VATA TANGATS. UIVAITS VA-
TEI ÞAN VIS RAIKNEIV: GAh SNNSAIV ÏNA ÏNSANDEIV Kih.
hIDKE: RAAIVNN VAN GAh BIRETNN ÞNAAN RABNN- 4.
DANANA AT DANKA NTA ANA RARRA. GAh ANDA-
BNNDNN ÏNA: GAh SNMAI VIZE GAINAK STANDAN- 5.
DANE UEVNN an ÏM. OA TANGATS ANDBINDANDANS
VANA ÞNAAN: ïV EIS UEVNN an ÏM SVA SVE ANA- 6.

montem oliviferum, miſit duos diſcipulorum ſuorum, & dixit eis: 2.
ite in vicum, vobis exadverſo, & ſtatim introeuntes in (*a*) urbem,
invenietis pullum vinctum, cui nondum ullus hominum inſedit, ſol-
ventes illum adducite. Et ſi quis vobis dixerit: cur hoc facitis? 3.
dicetis, Dominus illum deſiderat (*b*), & ſtatim illum huc dimittet. CXVIII.
Abibant itaque & inveniebant pullum vinctum ante oſtium foris in 4.
platea, & ſolvebant illum. Et quidam illic ſtantium dicebant illis: 5.
quid facitis ſolventes pullum? Illi vero dicebant iis, ſicut præce- 6.

(*a*) *In urbem* ÏN VX BANKR, ac ſi legiſſet εἰς τὴν πόλιν, quod tamen mihi non perſuaſero, ſed unice factum eſſe ſuſpicor ideo quod κώμην paullo ante reddidit per hAIM, vide ſup. cap. 10. v. 33. Mox, *nondum ullus hominum*, NANh AINShNN MANNE NI. legit ergo οὔπω οὐδείς. & ſic Origenes, & veteres aliquæ verſiones.

(*b*) *Illum deſiderat* VIS RAIKNEIV. ſed hoc non eſt αὐτῷ χρείαν ἔχει quamvis iterum hæc ita transferat *Lucæ* 19. 31. ubi tamen mox verſu 34. ÞANIN VANKÞTS VIS ÏST *dominus illo indiget*. VANKBAN, *opus habere*, unde Suec. *Torftig*, egenus. RAIKNGAN, *deſiderare*, hinc Suecicum *Gæra* in compoſ. *Begæra*, expetere, deſiderare. *Girig*, avarus. *Gerna*, libenter. [Al. geron, *deſiderare*. ger, begierig, *cupidus*. gerno, *cupidè, vehementer*. & A.S. ȝyrnan, ȝyrnian, *deſiderare, geſtire*.]

7. ʙʌnψ ïm ïʌisns. gʌh ʌʌiʌxtnn ïns: gʌh ʙkʌhtɛ-
ʌnn ψʌnʌ ƀnʌʌn ʌt ïʌisnʌ. gʌh rʌʌʌridɛʌnn
8. ʌnʌ vʌstgxs seinxs. gʌh rʌsʌt ʌnʌ ïnʌ: mʌ-
nʌrʌi ψʌn vʌstgxm seinʌim stkʌvidɛʌnn ʌnʌ
virʌ. snmʌi ʌstʌns mʌimʌitnn ns ʙʌrmʌm. gʌh
kiψ. 9. stkʌvidɛʌnn ʌnʌ virʌ: gʌh ψʌi ƀʌnkʌrʌrrʌn-
ʌʌns hkxnidɛʌnn uiψʌnʌʌns. xsʌnnʌ. ψinψidʌ
10. sʌ uimʌnʌʌ ïn nʌmin ƀʌnins. ψinψidx sx uimʌn-
ʌɛi ψinʌʌnrʌkʌi ïn nʌmin ʌttins nnsʌkis ʌʌvɛi-
kk. 11. ʌis. xsʌnnʌ ïn hʌnhistgʌm: gʌh rʌʌʌiψ ïn ïʌikn-
sʌnʌymʌ ïʌisns gʌh ïn ʌʌh. gʌh ʙisʌiθʌnʌs ʌʌ-
ʌʌ. ʌt ʌnʌʌnʌhtgʌ gnψʌn visʌnʌin θɛiʌʌi. ns-
12. ïʌʌgʌ ïn ʙɛψʌniʌn miψ ψʌim tvʌʌiʙim: gʌh ïƀ-

7. perat (*a*) illis Jeſus, & dimiſerunt illos. Et ducebant pullum ad
8. Jeſum, & (*b*) ſuperpoſuerunt veſtes ſuas, & ſedit ſuper illo. Mul-
ti vero veſtes ſuas ſtraverunt ſuper via, quidam ramos cædebant
CXIX. 9. ex arboribus, & ſtraverunt ſuper via, & præeuntes (*c*) clamabant
10. dicentes: Oſanna, benedictus veniens in nomine Domini, bene-
dictum regnum, quod venit in nomine (*d*) patris noſtri Davidis,
CXX. 11. Oſanna in altiſſimis. Et ingreſſus eſt Jeroſolymam Jeſus, & in
templum, & circumſpiciens omnia, veſperaſcente jam tempore
12. *diei*, egreſſus in Bethaniam cum duodecim illis, & ſequenti die

---

(*a*) *Illis.* Legit ἐπιτέλατο αὐτοῖς.

(*b*) *Superpoſuerunt* ΓΛΛΑΓΙΔΕΔΠΝ ΛΝΛ, non legit αὐτοῦ.

(*c*) Uter librariorum in culpa ſit Græcus an Gothicus quis dixerit? quiſquis demum, lapſus eſt occaſione rhythmi οἱ προάγοντες & οἱ ἀκολουθοῦντες, ΨΛΙ ƀΛΠΚ-ΓΛΓΓΛΝΔΛΝS & ΨΛΙ ΛƀΛΚΛΛΙSΤGΛΝΔΛΝS.

(*d*) *In nomine patris noſtri.* Omiſit librarius damno ſententiæ ƀΛΝINS, κυείᾳ, nam non regnum Domini venit in nomine Davidis, ſed benedicitur regno Davidis venienti in nomine Domini.

(*a*) *Cum*

ᴛᴎᴍɪɴ ᴀʟᴦᴀ ᴎSSᴛᴀᴎᴀᴎᴀᴍ ïᴍ ᴎS ʙᴇᴪᴀɴɪïᴀɴ
ᴦᴋᴇᴀʟᴦS ᴙᴀS· ᴳᴀh ᴦᴀSᴀɪΘᴀᴎᴀS Sᴍᴀkkᴀʙᴀᴦᴍ 13.
ᴇᴀɪᴋᴋᴀᴪᴋᴚ· hᴀʙᴀᴎᴀᴀɴ ᴀᴀᴎᴇ· ᴀᴛïᴀᴀᴳᴀ ᴇɪ ᴀᴎᴇᴛᴚ
ʙɪᴦᴇᴛɪ Θᴀ ᴀᴎᴀ ïᴍᴍᴀ· ᴳᴀh ᴜɪᴍᴀᴎᴀS ᴀᴛ ïᴍᴍᴀ· ɴɪ-
ᴙᴀɪhᴛ ʙɪᴦᴀᴛ ᴀᴎᴀ ïᴍᴍᴀ ɴɪʙᴀ ᴀᴀᴎᴇ· ɴɪ ᴀᴎk ᴙᴀS
ᴍᴇᴀ Sᴍᴀkkᴀᴎᴇ· ᴳᴀh ɴSʙᴀɪᴋᴀᴎᴀS ᴜᴀᴪ ᴀn ïᴍᴍᴀ· 14.
ɴɪ ᴪᴀɴᴀSᴇɪᴪS ɴS ᴪɴS ᴀɪᴙ ᴍᴀɴɴᴀ ᴀkkᴀɴ ᴍᴀᴛᴳᴀɪ·
ᴳᴀh ᴦᴀhᴀɴSɪᴀᴇᴀɴɴ ᴪᴀɪ SIᴨᴚNᴳᴚS ïS: ᴳᴀh ïᴀᴀᴳᴇ- 15. ᴋᴋᴀ.
ᴀɴɴ ᴀn ïᴀɪᴋɴSᴀɴᴀᴙᴍᴀɪ· ᴳᴀh ᴀᴛᴦᴀᴦᴦᴀɴᴀS ïᴀɪ-
SɴS ïɴ ᴀᴀh· ᴀnᴦᴀɴɴ ɴS᙭ᴀɪᴋᴨᴀɴ ᴪᴀɴS ᴇᴋᴀʙnᴦ-
ᴳᴀɴᴀᴀɴS ᴳᴀh ʙnᴦᴳᴀɴᴀᴀɴS ïɴ ᴀᴀh· ᴳᴀh ᴍᴇSᴀ
Skᴀᴛᴛᴳᴀɴᴇ· ᴳᴀh SITᴀᴀɴS ᴪIZᴇ ᴇᴋᴀʙnᴦᴳᴀɴᴀᴀɴᴇ

(*a*) cum ſurrexiſſent è Bethania eſurivit, & videns procul ficum ha- 13.
bentem folia, adiit, ſi forte inveniret aliquid in ea, & veniens ad
eam nihil in ea (*b*) invenit niſi folia, non enim fuit tempus ficuum.
Et reſpondens (*c*) dixit illi: non amplius in æternum ex te quiſquam 14.
fructum comedat, & audiverunt diſcipuli ejus. Et abibant Jeroſoly- 15. CXXI.
mam, & ingreſſus Jeſus in templum cœpit ejicere vendentes & emen-
tes in templo, & ſubvertit menſas nummulariorum, & ſedilia ven-

---

(*a*) *Cum ſurrexiſſent* ɴSSᴛᴀɴᴀᴀɴᴀᴍ ïᴍ, ſic enim MS. Legit itaque ἀναϛάντων αὐτῶν. Antecedens pro Conſequente, ſolito Ebraiſmo, quin & aliarum linguarum genio.

(*b*) *Invenit.* Legit οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ.

(*c*) *Reſpondens.* Codices tantum non omnes ἀποκριθεὶς, quod noſter ſemper reddit ᴀɴᴀhᴀᴇᴳᴀɴᴀS, unde ergo hoc loco ɴSʙᴀIᴋᴀɴᴀS. Huic reſponderet βαϛάζω, collato Matth. 8, 17. ubi τὰς νόσους ἐβάσατο, redditur SᴀnhTINS ɴSʙᴀᴋ; ſed quid illud καὶ βαϛάζων ἔπτω αὐτῆ? doctiſſ. *Junius* in Gloſſ. p. 371. excuſat ſimilitudine τῶν ʙᴀIᴋᴀɴ, *portare* (Suec. *Bæra*) & hᴀᴇᴳᴀɴ *tollere* (Suec. *Hæfua*). Porro, quod multorum codd. conſenſu non legerit ὁ Ἰησοῦς, cuivis obvium.

(*a*) *Per-*

16. ΑhΑKIM ΠSΥΑΑTIdΑ. GΑh NI ΑΛIΑXT EI ΘΑS ψΑIKh-
17. BEKI KΑS ψΑIKh ψX ΑΑh: GΑh ΑΛISIdΑ UIψΑNdS
ΔN ÏM. NIN ΓΑMEΑIψ ÏST ψΑTEI KΑZN MEIN KΑZN
BIdX hΑITΑdΑ ΑΑΑΑIM ψINdXM. ÏΨ GNS ΓΑTΑΥIdE-
KKB. 18. ΔNψ ÏTΑ ΔN ÞIΑIΓKGΑ ΥΑIdEdGINE: GΑh ΓΑhΑNSI-
dEdNN ψΑI BXKΑKGXS GΑh ΓNdGΑNE ΑnhnMISTΑNS.
GΑh SXKIdEdNN ΘΑIΥΑ ÏMMΑ NSUISTIdEdEINΑ. XhTEdNN ΑNK ÏNΑ. ΠNTE ΑΑΑΑ MΑNΑΓEI SIΑdΑΑEIKKΓ. 19. KIdEdNN ÏN ΑΛISEINΑIS ÏS: GΑh BI ψE ΑNdΑNΑhTI
20. ΥΑKψ. NSÏdAGΑ NT NS ψIZΑI BΑNKΓ. GΑh ÏN MΑNKΓIN ÞΑNKΓΑΓΓΑNdΑNS ΓΑSEΘNN ψΑNΑ SMΑKKΑ-
21. BΑΓM ψΑNKSGΑNΑ NS ΥΑNKTIM: GΑh ΓΑMNNΑNdS ΠΑITKNS UΑψ ΔN ÏMMΑ. KΑBBEI. SΑI. SMΑKKΑ-
KKd. 22. BΑΓMS ψΑNEI ÞKΑUΑST ΓΑψΑNKSNXdΑ: GΑh ΑNdhΑÞGΑNdS ÏΑISNS UΑψ ΔN ÏM. hΑBΑIψ ΓΑΑΑNBEIN

16. dentium columbas, & non permiſit, ut quis (*a*) perferret vas per tem-
17. plum, & docuit dicens eis: nonne ſcriptum eſt quod domus mea domus precum vocabitur omnibus gentibus? ſed vos feciſtis illam ſpe-
CXXII. 18. luncam latronum (*b*). Et audiverunt ſcribæ ac ſummi ſacerdotes, & quærebant quomodo illum perderent, timebant enim eum, quia tota
CXXIII. 19. turba admirabatur ſuper doctrina ejus. Et quando veſper erat, egreſ-
20. ſus eſt extra urbem, & mane prætereuntes viderunt ficum illam (*c*)
21. arefactam radicitus. Et recordatus Petrus dixit ei: Rabbi, ecce ficus,
CXXIV. 22. cui maledixiſti, exaruit? Et reſpondens Jeſus dixit eis: habete fidem

---

(*a*) *Perferret* ψΑIKhBEKI. correctoris errore facili, prius fuit ψΑIKhBEKI.

(*b*) *Latronum* ΥΑIdEdGINE. Sic recte MS. Nomin. ſingularis numeri ΥΑIdEdGΑ ex ΥΑI *væ* ſive *male* & TΑNGΑN *facere.* Suec. *Miſſdådare.* [Pro ΥΑIdEdGINE reſcribe ΥΑIdEdGΑNE.]

(*c*) *Ficum illam* ψΑNΑ SMΑKKΑBΑΓM. Sic recte MS.

(*a*) *Re-*

ΓΧΨS: ΑΜΕΝ ΑΝΚ ΩΙΨΑ ΪΖΥΙS. ΨΙS ΘΑΖΗΗ ΕΙ ΩΙΨΑΙ 23.
ΑΝ ΨΑΜΜΑ ΕΑΙΚΓΗΝGΑ. ΝSΗΑΕΕΙ ΨΗΚ GΑΗ ΥΑΙΚΠ
ΨΗS ΪΝ ΜΑΚΕΙΝ. GΑΗ ΝΙ ΤΗΖΥΕΚGΑΙ ΪΝ ΗΑΙΚΤΙΝ SΕΙ-
ΝΑΜΜΑ. ΑΚ ΓΑΑΑΗΒGΑΙ ΨΑΤΑΕΙ ΨΑΤΕΙ ΩΙΨΙΨ ΓΑ-
ΓΑΓΓΙΨ. ΥΑΙΚΨΙΨ ΪΜΜΑ ΨΙSΘΑΗΨΕΙ ΩΙΨΙΨ: ΑΝΨΨΕ ΩΙ- 24. ΚΚΕ.
ΨΑ ΪΖΥΙS. ΑΑΑΑΤΑ ΨΙSΘΑΗΨΕΙ ΒΙΔGΑΝΔΑΝS SΧΚΕΙΨ.
ΓΑΑΑΝΒΕΙΨ ΨΑΤΕΙ ΝΙΜΙΨ. GΑΗ ΥΑΙΚΨΙΨ ΪΖΥΙS: GΑΗ 25. ΚΚΩ.
ΨΑΝ STΑΝΔΑΙΨ ΒΙΔGΑΝΔΑΝS. ΑΕΑΕΤΑΙΨ GΑΒΑΙ ΘΑ
ΗΑΒΑΙΨ ΥΙΨΚΑ ΘΑΝΑ. ΕΙ GΑΗ ΑΤΤΑ ΪΖΥΑΚ SΑ ΪΝ
ΗΙΜΙΝΑΜ ΑΕΑΕΤΑΙ ΪΖΥΙS ΜΙSSΑΔΕΔΑΙΝS ΪΖΥΑΚΧS. ΪΨ 26.
GΑΒΑΙ GΗS ΝΙ ΑΕΑΕΤΙΨ. ΝΙΨΑΝ ΑΤΤΑ ΪΖΥΑΚ SΑ ΪΝ
ΗΙΜΙΝΑΜ ΑΕΑΕΤΙΨ ΪΖΥΙS ΜΙSSΑΔΕΔΑΙΝS ΪΖΥΑΚΧS: GΑΗ 27. ΚΚΖ.
ΪΔΔGΕΔΗΝ ΑΕΤΚΑ ΑΝ ΪΑΙΚΝSΑΝΑΥΜΑΙ. GΑΗ ΪΝ ΑΑΗ
ΘΑΚΒΧΝΔΑΙΝ ΪΜΜΑ. ΑΤΪΔΔGΕΔΗΝ ΑΝ ΪΜΜΑ ΨΑΙ ΑΝ-
ΗΝΜΙSΤΑΝS ΓΝΔGΑΝS GΑΗ ΒΧΚΑΚGΧS GΑΗ SΙΝΙS-
ΤΑΝS: GΑΗ ΩΕΨΝΝ ΑΝ ΪΜΜΑ. ΪΝ ΘΑΜΜΑ ΥΑΑΔΝΕΝ- 28.
GΕ ΨΑΤΑ ΤΑΝGΙS. GΑΗ ΘΑS ΨΗS ΨΑΤΑ ΥΑΑΔΝΕΝΙ

Dei. Amen enim dico vobis, quicunque dixerit monti huic, attolle 23.
te & projice te in mare, & non dubitaverit in corde ſuo, ſed crediderit id ipſum, quod loquitur procedere, erit ei quodcunque dicit. Propterea dico vobis: omnia quæcunque precantes quæritis, credite quod accipietis & erit vobis. Et quum ſtetis orantes, remittite, ſi quid habeatis adverſus aliquem, quò etiam pater veſter, qui in cœlis, remittat vobis peccata veſtra; nam ſi vos non remittitis, neque pater veſter, qui in cœlis, remittet (*a*) vobis peccata veſtra. Et ibant iterum Jeroſolymam, & in templo cum circumiret, adibant illum ſummi ſacerdotes, & ſcribæ, ac ſeniores, & dicebant ei: qua auctoritate hæc facis? & quis tibi hanc auctoritatem

24. CXXV. 25. CXXVI. 26. 27. CXXVII. 28.

(*a*) *Remittet vobis.* Legit ἀφήσῃ ὑμῖν. Senſus idem.

29. ΛΤΓΛΕ ΕΙ ΨΛΤΛ ΤΛΝGIS: ΪΨ ΪΛΙSΝS ΛΝΘhΛΕGΛΝΘS
ΘΛΨ ΘΝ ΪΜ. ΕΚΛΙhΝΛ GΛh ΪΚ ΪΖVIS ΛΙΝIS VΛΝΚΘIS.
GΛh ΛΝΘhΛΕGIΨ MIS. GΛh ΘIΨΛ ΪΖVIS ΪΝ ΟΛΜΜΛ
30. VΛΛΘΝΕΝGΕ ΨΛΤΛ ΤΛΝGΛ: ΘΛΝΠΕΙΝS ΪΧhΛΝΝIS
ΝΖΝh hIMINΛ VΛS. ΨΛΝ ΝΖΝh MΛΝΝΛM. ΛΝΘhΛΕΕIΨ
31. MIS: GΛh ΨΛhΤΕΘΝΝ ΘΝ SIS MISSΧ. ΘIΨΛΝΘΛΝS.
GΛΒΛI ΘIΨΛM. ΝS hIMINΛ. ΘIΨIΨ. ΛΨΨΛΝ ΘΝ ΟΕ NI
32. ΓΛΛΛΝΒIΘΕΘΝΨ ΪΜΜΛ: ΛΚ ΘIΨΛM. ΝS MΛΝΝΛM.
ΝhΤΕΘΝΝ ΨΧ MΛΝΛΓΕIN. ΛΛΛΛI ΛΝΚ ΛΛΛΚGΧ hΛ-
ΒΛIΘΕΘΝΝ ΪΧhΛΝΝΕΝ ΨΛΤΕI ΒISΝΝGΛI ΠΚΛΝΕΕΤΕS
33. VΛS: GΛh ΛΝΘhΛΕGΛΝΘΛNS ΘΕΨΝΝ ΘΝ ΪΝΛ. NI VI-
ΤΝΜ: GΛh ΛΝΘhΛΕGΛΝΘS ΪΛISNS ΘΛΨ ΘΝ ΪΜ. NIh
ΪΚ ΪΖVIS ΘIΨΛ ΪΝ ΟΛΜΜΛ VΛΛΘΝΕΝGΕ ΨΛΤΛ ΤΛΝ-
ΚΚh. 1. GΛ: GΛh ΘΝΓΛΝΝ ΪΜ ΪΝ ΓΛGΝΚΧΜ ΘIΨΛΝ. VΕINΛ-
ΓΛΚΘ ΝSSΛTIΘΛ MΛΝΝΛ. GΛh ΒISΛTIΘΛ ΪΝΛ ΕΛ-

29. dedit, quia hæc facis? Jeſus autem reſpondens dixit illis: interro-
gabo etiam ego vos unum verbum, & reſpondetis mihi, & *ſic* di-
30. cam vobis, qua auctoritate hæc facio. Baptiſmus Johannis, ex cœ-
31. lo erat, an ex hominibus? reſpondete mihi. Et cogitabant ſecum
dicentes: ſi dixerimus, ex cœlo, dicit: ergo, cur non credidiſtis ei.
32. Sed (*a*) *ſi* dixerimus: ex hominibus; timebant (*b*) populum; omnes
enim habebant Johannem, quod revera propheta eſſet. Et reſpon-
33. dentes dixerunt ei: Neſcimus. Et reſpondens Jeſus dixit eis: ne-
CXXVIII. que ego vobis dicam, qua auctoritate hæc facio. Et incœpit eis dice-
Cap. 12, 1. re in parabolis: Vineam plantavit homo, & (*c*) circumdedit illam ſe-

(*a*) *Si.* Addidimus, ut perſpicuior ſit oratio, non tamen legit ἐὰν nec optimi quique codicum agnoſcunt.

(*b*) *Timebant* ΝhΤΕΘΝΝ. ſic MS. pro ΧhΤΕΘΝΝ.

(*c*) *Circumdedit illam ſepe.* Scio περιθεῖναι eſſe ΛΤΛΛΓGΛΝ; ſed niſi me fallit oculorum acies, ſcriptum eſt ΒISΛTIΘΛ. Eſt quoque contra conſtruc-

ctionem

ψχM. ϛΛh nsrkχᵹ nᵹMESΛ. ϛΛh rΛTIMKIdΛ kᵹ-
ΛIKN. ϛΛh ΛNΛᵹΛΛh ïNΛ ϒΛnkstyϛΛM. ϛΛh Λᵹ-
ΛΛIψ ΛΛϛΛψ: ϛΛh ïNSΛNdIdΛ dn ψΛIM ϒΛnkstyϛ- 2.
ΛM ΛT MᵹΛ SKΛΛK. ᵹI ΛT ψΛIM ϒΛnkstyϛΛM NᵹMI ΛKKΛNIS ψIS ϒᵹINΛrΛKdIS. ïψ ᵹIS NIMΛNdΛNS 3.
ïNΛ nsbΛnrrynn ϛΛh ïNSΛNdIdᵹdnn ΛΛnshΛNdϛΛN: ϛΛh ΛᵹTKΛ ïNSΛNdIdΛ dn ïNS ΛNψΛKΛNΛ 4.
SKΛΛK. ϛΛh ψΛNΛ STΛINΛM ϒΛIKnΛNdΛNS rΛΛI-

pe, & effodit lacum, & ædificavit turrim, & elocavit eam operariis, & abiit peregre. Et miſit ad operarios *certo* tempore actorem, ut ab operariis acciperet *de* fructu (*a*) vineæ; ſed illi capientes eum flagellarunt & miſerunt manibus vacuum. Et rurſus miſit ad eos actorem alium, etiam illum lapidantes (*b*) irreverenter tra-

---

ctionem Grammat. ΛTΛΛrIdΛ ïNΛ ᵹΛψχM; foret enim ΛTΛΛrIdΛ ïMMΛ ᵹΛψχS, Dativus perſonæ, Accuſ. rei. Quin & à *Millio* annotatum video *Colbergianorum* alterum legere ἀφελίθηκε αὐτῷ φεγγός.

(*a*) *De fructu.* NᵹMI ΛKKΛNIS ψIS ϒᵹINΛrΛKdIS. Obſerva conſtructionem mere Græcam, ſic *Lucæ* 20, 10. ᵹI ΛKKΛNIS ψIS ϒᵹINΛrΛKdIS rᵹbᵹINΛ ïMMΛ.

(*b*) *Irreverenter tractarunt* rΛΛIψISKχdnΛnn. Foret rΛΛIψISKχdᵹΛnn. Ad hanc vocem bene refert *Katenus* Introd. T. 1. p. 583. Anglo-Saxonicum æpiſc. æpiſcnýſſe, dedecus, irreverentia. [Et huc etiam referrem quæ ad illuſtrationem vocis maxime faciunt, hæc verba Chronici Saxonici ad annum DCCCCXXXVIII. Ꝿepitan him þa Norðmen — Diſcelin ſecan ⁊ heoſa land æpiſcmoðe. *Diſceſſerunt Aquilonares viri — ad petendam Dublinium ſuamque terram, dedecore & infamia cooperti.*] Meo judicio, ex margine, ubi vel varia lectio fuerat, vel gloſſema τῶν ïNSΛNdIdᵹΛnn rΛNΛIrIdΛNΛ, *remiſerunt contumelia affectum.* [A rΛNΛIrϛΛN fortaſſe Negare & Necare infimæ Latinitatis verba; ut & It. *annegare.* L. Alamann. Tit. 83; *Si quis aliquam clauſuram in aqua fecerit, quicquid ibi negaverit, ſimile reſtituat.* LL. Burgund. t. 34, 1. *Si qua mulier maritum ſuum, cui legitime juncta eſt, dimiſerit, necetur in luto.* Appoſite Tacitus de Moribus Germanorum c. 12. *Ignavos & imbelles, & corpore infames, cœno ac palude, injecta inſuper crate, mergunt.*]

(*a*) *Ul-*

ϒISKϪANAnn. GAh hAnBIΨ ϒnnAAN BKAhTEAnn.
5. GAh ïNSANAIAEAnn rANAIrIAANA: GAh AFTKA
ïNSANAIAA ANΨAKANA. GAh GAINANA AFSAϪhnn.
GAh MANArANS ANΨAKANS. SnMANS nSBAIrrϒAN-
6. AANS. SnMANZnh ΨAN nSuIMANAANS: ΨANnh NAnh
ΨAnnh AINANA SnNn AIrANAS AInBANA SIS. ïNSAN-
AIAA GAh ΨANA an ïM SnEAISTANA. uIΨANAS.
7. ΨATEI rAAISTANA SnNn MEINANA: ïΨ GAINAI ΨAI
ϒANKSTϒGANS uEΦnn an SIS MISSϪ. ΨATEI SA ïST
SA AKBINnMGA. hIKGIΨ. nSuIMAM ïMMA. GAh nn-
8. SAK ϒAIKΦIΨ ΨATA AKBI. GAh nnArKEInANAANS
ïNA nSuEMnn. GAh nSϒANKnnn ïMMA nT nS ΨAM-
9. MA ϒEINArAKAA: ⊙A Nnh TANGAI FAN ΨIS ϒEINA-
rAKAIS. uIMIΨ GAh nSuISTEIΨ ΨANS ϒANKSTϒGANS.
10. GAh rIBIΨ ΨANA ϒEINArAKA ANΨAKAIM: NIh ΨA-
TA rAMEAIAϪ nSSnrrϒnΨ. STAINS ΨAMMEI nSϒANK-
nnn ΨAI TIMKGANS. SAh ϒAKΨ an hAnBIAA ϒAIh-

ctarunt, & caput vulnerarunt, & remiſerunt contumelia affectum,
5. iterumque miſit alium, & illum occiderunt, quin & multos alios,
6. hos verberantes, illos vero occidentes. Adhuc itaque unicum filium
habens dilectum ſibi miſit etiam illum ad eos (*a*) ultimum, dicens:
7. reverebuntur filium meum. Sed illi operarii dicebant inter ſe invi-
cem: hic eſt hæres, huc venite, occidamus illum, & noſtra erit hæ-
8. reditas. Et comprehendentes eum occiderunt, & ejecerunt eum fo-
9. ras ex vinea. Quid nunc faciet dominus vineæ? veniet & perdet
10. operarios illos, & dabit vineam aliis. Nonne quod ſcriptum eſt, le-
giſtis: lapis quem ejecerunt exſtructores, hic factus eſt in caput an-

(*a*) *Ultimum* SnEAISTANA. Sic MS. interim utrumque in uſu, tam E quam EI ſyllabâ primâ.

(*a*) *Fa-*

ſtins. ƀʀᴀm ƀᴀnin ʏᴀʀᴪ sᴀ. gᴀh ïsᴛ sɪlᴀᴀᴀgeiks 11.
ïn ᴀnrᴀm nnsᴀʀᴀim: gᴀh sᴪʀɪᴅeᴀnn ïnᴀ nnᴀ- 12. ʀʀᴪ.
ʀʀeinᴀn. gᴀh ᴪhteᴀnn ᴪᴪ mᴀnᴀreɪn. ƀʀᴪᴪnn
ᴀnʀ ᴪᴀteɪ ᴀn ïm ᴪᴪ ʀᴀgnʀᴪn uᴀᴪ: gᴀh ᴀƀᴀe- ʀᴀ.
tᴀnᴅᴀᴀns ïnᴀ ʀᴀᴀɪᴪnn: gᴀh ïnsᴀnᴅɪᴅeᴀnn ᴀn ïm- 13.
mᴀ snmᴀɪ ᴪizᴇ ƀᴀʀeɪsᴀɪᴇ gᴀh heʀᴪᴅɪᴀne. ei ïnᴀ
ʀᴀnntᴇɪnᴀ ʏᴀnʀᴅᴀ: ïᴪ eis uimᴀnᴅᴀns ueᴪnn ᴀn 14.
ïmmᴀ. ᴀᴀisᴀʀi. ʏitnm ᴪᴀteɪ snngeins ïs. gᴀh ni
ʀᴀʀᴀ ᴪnʀ mᴀnshnn. ni ᴀnʀ sᴀɪ⊙ᴀis ïn ᴀnᴅʏᴀɪʀᴪ-
gᴀ mᴀnne. ᴀʀ bɪ snngᴀɪ ʏir ʀᴪᴪs ᴀᴀisgeis. sʀnᴀ-

guli, à Domino (*a*) factus eſt hic, & eſt mirabilis in oculis noſtris. 11.
Et quærebant eum comprehendere, ſed timebant populum, intellexe- 12. CXXIX.
rant enim, quod in illos hanc parabolam dixerat. & relinquentes eum CXXX.
abierunt. Et miſerunt ad eum (*b*) quidam Phariſæorum & Herodia- 13.
norum, ut eum (*c*) irretirent ſermone. Illi vero venientes dixerunt 14.
ei: magiſter, novimus quod verax ſis, & non cures quemquam, neque
reſpicias ad perſonam hominum; ſed in veritate viam Dei doces, li-

---

(*a*) *Factus eſt hic.* ʏᴀʀᴪ sᴀ, legit ergo ἐγένετο οὗτος, puta *lapis*, quam lectionem non tuebor, nam αὕτη eſt ipſius ſacri Hymnographi, nil tamen in ea incommodi, nam non ſimpliciter Chriſtum à Domino factum eſſe diceret evangeliſta, ſed factum eſſe *lapidem angularem.*

(*b*) *Quidam* snmᴀɪ πινὲς· πινὰς snmᴀns.

(*c*) *Irretirent.* nntᴀn, *piſcari* & proprie *reti capere piſces.* Luc. 5, 9. ïn ʀᴀƀᴀhis ᴪizᴇ ƀiske ᴪᴀnzei ʀᴀnntnn, *ob capturam piſcium quos ceperant.* Hinc noſtrum *not*, rete. [Belg. nette. Angl. *net.* Al. nezze. A.S. nett. nÿt. & Iſl. nootur.] Atque ut obiter id adjiciam, multum differt nntᴀn. *piſcari*, à ninᴛᴀn. *nanciſci*, (Suec. *niuta*) Luc. 20, 35. quamvis illa conjungat Fr. Junius Gloſſario. [Fallor, aut hinc corrigas benuȝon. quod occurrit in cap. xxv Boethii verſionis Alfredianæ. ȝiƀ hi þæʀ puƀa benuton. *Si hæ (aves) ſylvam occupaverint.*]

ΑΝ ΪΣΤ ΚΛΙΣΑΚΑΓΙΛΑ ΓΙΒΑΝ ΚΛΙΣΑΚΑ. ΨΑΝ ΝΙΝ ΓΙ-
15. ΒΛΙΜΑ: ΪΨ ΪΛΙΣΝΣ ΓΑΣΛΙΘΑΝΔΣ ΪΖΕ ΛΙΝΤΕΙΝ. ΥΛΨ
ΑΝ ΪΜ. . . . ΡΚΛΙΣΙΨ. ΛΤΒΛΙΚΙΨ ΜΙΣ ΣΚΛΤΤ. ΕΙ ΓΑΣΛΙ-
16. ΘΛΝ: ΪΨ ΕΙΣ ΛΤΒΕΚΝΝ: ΓΛΗ ΥΛΨ ΑΝ ΪΜ. ΘΙΣ ΪΣΤ
ΣΛ ΜΛΝΛΕΙΚΑ ΓΛΗ ΣΡ ΝΡΛΚΜΕΛΕΙΝΣ: ΪΨ ΕΙΣ ΥΕΨΝΝ
17. ΑΝ ΪΜΜΑ. ΚΛΙΣΑΚΙΣ: ΓΛΗ ΛΝΔΗΛΡΓΛΝΔΣ ΪΛΙΣΝΣ.
ΥΛΨ ΑΝ ΪΜ. ΝΣΓΙΒΙΨ ΨΡ ΚΛΙΣΑΚΙΣ ΚΛΙΣΑΚΑ. ΓΛΗ ΨΡ
ΓΡΨΣ ΓΡΨΛ: ΓΛΗ ΣΙΛΔΛΛΕΙΚΙΔΕΑΝΝ ΛΝΛ ΨΛΜΜΑ:
18. ΓΛΗ ΛΤΪΔΔΓΕΑΝΝ ΣΛΔΑΝΚΛΙΕΙΣ ΑΝ ΪΜΜΑ. ΨΛΙΕΙ ΥΙ-
ΨΛΝΔ ΝΣΣΤΛΣΣ ΝΙ ΥΙΣΛΝ. ΓΛΗ ΡΚΕΗΝΝ ΪΝΛ. ΥΙΨΛΝ-
19. ΑΛΝΣ. ΛΛΙΣΑΚΙ. ΜΡΣΕΣ ΓΛΜΕΛΙΔΛ ΝΝΣΙΣ. ΨΛΤΕΙ ΓΛ-

15. cet tributum Cæſareum dare Cæſari, (*a*) an non dabimus? (*b*) Je-
ſus autem videns eorum fallaciam, dixit illis, (*c*) . . . tentatis? af-
16. ferte mihi nummum, ut videam. Illi vero attulerunt, & dixit iis:
cujus eſt hæc imago (*d*), & hæc inſcriptio. Illi vero dixerunt ei,
17. Cæſaris. Et reſpondens Jeſus dixit illis: reddite quæ Cæſaris,
18. Cæſari, & quæ Dei, Deo, & mirabantur (*e*) eum. Et venerunt
Sadducæi ad eum, qui dicunt reſurrectionem non eſſe, & inter-
19. rogarunt eum dicentes: Magiſter, Moſes ſcripſit nobis, quod ſi

---

(*a*) Vel non legit ἢ οὐ; δῶμεν, vel librarius omiſit ΨΛΝ (ſic enim legendum cum MS. non ΨΛΝ) ΝΙ. ΓΙΒΛΙΜΑ. Attamen ſenſus idem.

(*b*) *Jeſus autem videns.* Legit ὁ δὲ Ιησοῦς ἰδών. Et ſic quantum ad ὁ Ιησοῦς Wolfianus I. in præſtantiſſimi viri Anecd. T. III. Senſus idem.

(*c*) . . . *tentatis.* Vetuſtas exedit voculas, quæ πῶμε exprimerent, earumque loco ſubſtitutæ ſunt ΘΛ ΜΕ. ſed ΜΕ aliquid nihil eſt. Legendum ΘΛ ΜΙΚ.

(*d*) *Hæc imago.* ΣΛ ΜΛΝΛΕΙΚΑ. Sic recte MS. vide Luc. 20, 24. Suec. diceres *manlikneſſe.* [Hinc Iſl. manlika, Imago, ſtatua. Fr. manlih, manlich, & Anglo-Sax. manlica & monlica.]

(*e*) [Gothice eſt ΛΝΛ ΨΛΜΜΑ. ideoque tranſtuliſſem, ſuper hoc vel iſto ſc. dicto. Vide Luc. 20, 26.]

(*a*) *Libe-*

ᛒᚨᛁ ⊙ᛁᛋ ᛒᚴᛉᚠᚨᚱ ᚴᚪᛞᚨᚾᚠᚾᚨᛁ. ᚷᚨh ᛒᛁᚪᛖᛁᚠᚨᛁ ᚢᛖᚾᚨᛁ. ᚷᚨh ᛒᚨᚱᚾᛖ ᚾᛁ ᛒᛁᚪᛖᛁᚠᚨᛁ. ᛖᛁ ᚾᛁᛗᚨᛁ ᛒᚴᛉᚠᚨᚱ ᛁᛋ ᚠᛉ ᚢᛖᚾ ᛁᛋ. ᚷᚨh ᚾᛋᛋᚨᛏᚷᚨᛁ ᛒᚨᚱᚾᚨ ᛒᚴᛉᚠᚱ ᛋᛖᛁᚾᚨᛗᛗᚨ: ᛋᛁᛒᚾᚾ ᛒᚴᛉᚠᚱᚨhᚨᚾᛋ ᚴᛖᛋᚾᚾ. ᚷᚨh ᛋᚨ ᚦᚴᚾᛗᛁᛋᛏᚨ ᚾᚨᛗ ᚢᛖᚾ. ᚷᚨh ᚴᚨᛋᚴᛁᚨᛏᚨᚾᛞᚨᛋ ᚾᛁ ᛒᛁᚨᚨᛁᚠ ᚦᚴᚨᛁᚴᚨ. ᚷᚨh ᚨᚾᚠᚨᚱ ᚾᚨᛗ ᚠᛉ. ᚷᚨh ᚴᚪᛞᚨᚾᚠᚾᚷᛞᚨ. ᚷᚨh ᚾᛁ ᛋᚨ ᛒᛁᚨᚨᛁᚠ ᚦᚴᚨᛁᚴᚨ. ᚷᚨh ᚠᚴᛁᛞᚷᚨ ᛋᚨᛗᚨᚨᛖᛁᚴᚷ. ᚷᚨh ᚾᛖᛗᚾᚾ ᚠᛉ ᛋᚨᛗᚨᚨᛖᛁᚴᚷ ᚠᚨᛁ ᛋᛁᛒᚾᚾ. ᚷᚨh ᚾᛁ ᛒᛁᚨᛁᚠᚾᚾ ᚦᚴᚨᛁᚴᚨ. ᛋᚷᛖᛞᚾᛗᛁᛋᛏᚨ ᚨᚨᚨᚨᛁᛉᛖ ᚴᚨᛋᚴᚨᚨᛏ ᚷᚨh ᛋᚷ ᚢᛖᚾᛋ. ᛁᚾ ᚠᛁᛉᚨᛁ ᚾᛋᛋᛏᚨᛋᛋᚨᛁ ᚠᚨᚾ ᚾᛋᛋᛏᚨᚾᛞᚨᚾᛞᚨ. ⊙ᚨᚱᚷᚨᛗᛗᚨ ᛁᛉᛖ ᚴᚨᛁᚱᚠᛁᚠ ᚢᛖᚾᛋ. ᚠᚨᛁ ᚨᚾᚴ ᛋᛁᛒᚾᚾ ᚨᛁhᛏᛖᛞᚾᚾ ᚠᚷ ᛞᚾ ᚢᛖᚾᚨᛁ: ᚷᚨh ᚨᚾᛞhᚨᚦᚷᚨᚾᛞᚨᛋ ᛁᚨᛁᛋᚾᛋ ᚢᚨᚠ ᛞᚾ ᛁᛗ. ᚾᛁᚾ ᛞᚾᚠᛖ ᚨᛁᚱᛉᚷᚨᛁ ᛋᛁᚷᚾᚠ. ᚾᛁ ᚴᚾᚾᚾᚨᚾᛞᚨᚾᛋ ᛖᛖᚨᚨ

alicujus frater moriatur, & reliquerit uxorem, & liberos non reliquerit, ut ducat frater ejus uxorem ejus, & excitet (*a*) liberos fratri ſuo. Septem fratres erant, & primus duxit uxorem, atque moriens 20.
non reliquit ſemen. Et ſecundus duxit eam, etiam mortuus eſt, & 21.
nec ille reliquit ſemen, & tertius ſimiliter. Atque duxerunt eam ſi- 22.
militer ſeptem illi, & non reliquerunt ſemen, ultima omnium mortua
etiam mulier. in (*b*) reſurrectione, cum reſurgent, cui illorum erit 23.
mulier, nam illi ſeptem habuerunt eam uxorem? Et reſpondens Jeſus 24.
dixit illis: nonne erratis propterea quod ignoratis ſcripturam (*c*) (li-

---

(*a*) *Liberos* ᛒᚨᚱᚾᚨ. (Sue. *Barn.*) Legit ergo etiam hoc loco πάιδα. Editi σπέρμα.

(*b*) *In reſurrectione, cum.* Multorum conſenſu, ſenſu tamen eodem, non legit οὖν.

(*c*) *Libros* ᛒᚷᚴᚷᛋ. (Su. *Bôcker.*) Poſſes etiam vertere *librum*, nunquam enim niſi in plurali numero, ſi probe memini, occurrit, quum tamen Singul. intelligatur. Eſt autem varia lectio, eâdem vetuſta manu, in margine notata. Pro ᚾᛁᚾ paullo ante, ᚾᛁᚾ legendum eſſe, cuivis obvium.

(*a*) *Ego*

25. NIh MAhT ΓΧΨS: ΑΛΛIS ΨAN NSSTANAANA NS AAN-
ΨAIM. NI AINΓANA. NI AINΓANAA. AK SINA SVE AΓ-
26. ΓIAGNS ΨAI ÏN hIMINAM: AΨΨAN BI AANΨANS ΨA-
ΤΕΙ NΚΚΕΙSANA. NIN ΓAKNNNAIAEANΨ ANA BΧΚΧM
MΧSEZIS ANA AIΘATNNAGAI ΘAIVA ÏMMA UAΨ ΓΧΨ.
UIΨANAS. ÏK ÏM ΓΧΨ ABΚAhAMIS. GAh ΓΧΨ ÏSAKIS.
27. GAh ÏAKΧBIS. NIST ΓΧΨ AANΨAIZE AK UIVAIZE. AΨ-
28. ΨAN GNS ÞIAN AIKZGAI SIGNΨ: GAh ANATΓAΓΓANAS
ΚΑΑ. AINS ΨIZE BΧΚAΚGE. ΓAhANSGANAS ÏNS SAMMASΧK-
GANAANS. ΓASAIΘANAS ΨATEI VAIAA ÏN ANAhΧÞ.
ÞΚAh ÏNA. ΘAKGA ÏST AAAAIZΧ ANABNSNE ÞKNMIS-
29. TA: ÏΨ ÏAISNS ANAhΧÞ ÏMMA. ΨATEI ÞKNMISTA
AAAAIZΧ ANABNSNS. hANSEI ÏSKAEA. ÞAN ΓΧΨ NN-

25. bros) & potentiam Dei? nam quando reſurgent à mortuis, nec uxo-
26. res ducunt, nec nubunt, ſed ſunt ſicut angeli, qui in cœlis. Verum
de mortuis, quod reſurgent, nonne cognoviſtis ex libris Moſis, *perico-*
pa de rubo, quomodo ei dixit Deus dicens: (*a*) Ego ſum Deus Abra-
27. hami, & Deus Iſaaci, & Jacobi. non eſt Deus mortuorum ſed (*b*) vi-
28. vorum, ergo vos valde erratis. Et accedens unus ſcribarum, audiens
CXXXI. eos diſquirentes, (*c*) videns quod bene iis reſponderat, interrogavit
29. eum: quodnam eſt omnium præceptorum primum? Sed Jeſus reſpon-
dit ei: præceptum omnium primum *eſt*, Audi, Iſrael, dominus Deus

---

(*a*) *Ego ſum* ÏK ÏM, legit ergo ἐγώ εἰμι, & ſic Exodi 3, 6. Sed ante Ιακὼβ non legit ὁ Θεός.

(*b*) *Sed vivorum.* Nullo ſenſus damno omiſit poſterius Θεός. ſicut quoque Alexand. aliique.

(*c*) *Videns.* Suppoſuit cl. Editor GAh, καί. Pro εἰδὼς autem legit Ulphilas iterum (vide v. 15.) ἰδὼν, & ſic Latinus. εἰδὼς foret KNNNANAS (Sue. *kennande*) vel VITANAS (Sue. *wetande.*) Res eadem, nam ut origine, ſic pariter ſignificatione, ſæpiſſime eadem ſunt.

(*a*) *Et,*

ſAR ÞAN AINS ïST: GAh ÞRIGRS ÞAN rRᚹ ᚹEINANA ns AAAAMMA hAIRTIN ᚹEINAMMA. GAh ns AAAAI SAIᚹAAAI ᚹEINAI. GAh ns AAAAI rAhnrdAI ᚹEINAI. GAh ns AAAAI MAhtAI ᚹEINAI. SR ÞRnMISTA ANA- 30.
BnSNS. GAh ANᚹARA rAAEIKA ᚹIZAI. ÞRIGRS NE- 31.
ΘnndGAN ᚹEINANA SᚹE ᚹnK SIABAN. MAIZEI ᚹAIM ANᚹARA ANABnSNS NIST: GAh uAᚹ an ïMMA SA 32. KAB.
BRKAREIS. ᚠAIAA AAISARI. BISnnGAI uAST ᚹATEI AINS ïST. GAh NIST ANᚹAR AAGA ïMMA. GAh ᚹA- 33.
TA an ÞRIGRN ïNA ns AAAAMMA hAIRTIN. GAh ns AAAAMMA ÞRAᚹGA. GAh ns AAAAI SAIᚠAAAI. GAh ns AAAAI MAhtAI. GAh ᚹATA an ÞRIGRN NEΘnnd-

noſter, dominus unus eſt: &, Diliges (*a*) dominum Deum tuum ex to- 30.
to corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota vi tua. hoc primum præceptum. Et ſecundum ſimile (*b*) huic, Diliges 31.
proximum tuum ſicut te ipſum, majus his aliud præceptum non eſt. Et dixit ei ſcriba: Bene magiſter, in veritate dixiſti, (*c*) unus eſt, & non 32.
eſt alius præter eum. etiam illud, Amare eum ex toto corde, & ex to- CXXXII.
to intellectu, & ex tota anima, & ex tota vi; quin & illud, Amare pro- 33.

(*a*) *Et, diliges* GAh ÞRIGRS ſic legendum pro ÞRIrRS. nam ÞRIGRN *Amare*, non ÞRIrRN. Suec. *at Frija*, Ambire matrimonium. [Agnoſcunt verbum tam Franci quam Anglo-Saxones. Harm. evangel. Cott. cap. 17. Friehan ıf ƿnıunbo ȝihuena. *amare omnes ſuos amicos.* Cædm. 49, 11. Ne ƿoplæte ıc ðe. ƿenden pıt lıƿıað bú. apnaleare. ac ðın aȝen moꝛt. mennen ateon. ƿpa ðın mob ƿneoð. *non ego te*, inquit Abrahamus ad Saram, *quoad ambo vixerimus, inhonoratam derelinquam, ſed tu tuam ancillam poſſis diſponere, ſicut tuus animus amat* i. e. prout tibi animus eſt.]

(*b*) *Huic* ᚹIZAI. Suec. *theſſo*, [Angl. *this.*] Legit ergo cum multis αὐτῷ. Αὕτη foret SRh. Senſus idem.

(*c*) *Unus eſt.* Nullo ſenſus detrimento cum multis non legit Θεός.

ᏀᎯᏁ ᏚᏙᏋ ᏚᏆᏦ ᏚᏆᎯᏴᎯᏁ. ᎷᎯᏁᎯᏒᏆᏃᏦ ᏆᏚᏖ ᎯᎯᎯᎯᏆᎷ ᏈᎯᏆᎷ
34. ᎯᎯᎯᏴᏦᏂᏂᏚᏖᏆᎷ ᏀᎯᏂ ᏚᎯᏂᎯᏆᎷ: ᏀᎯᏂ ᏆᎯᏆᏚᏂᏚ ᏒᎯᏚᎯᏆ-
ᎾᎯᏁᎯᏚ ᏆᏁᎯ ᏈᎯᏖᏋᏆ ᏆᏦᏃᎯᎯᏴᎯ ᎯᏁᎯᏂᏦᏄ. ᎤᎯᏈ ᎯᏁ ᏆᎷ-
ᏦᎯᏒ. ᎷᎯ. ᏁᏆ ᏆᎯᏆᏦᏦᎯ ᏆᏚ ᏈᏆᏁᎯᎯᏁᏒᎯᏀᎯᏆ ᏒᏄᏈᏚ: ᏀᎯᏂ ᎯᏆᏁᏚ-
ᏂᏂᏁ ᏈᎯᏁᎯᏚᏋᏆᏈᏚ ᏁᏆ ᏒᎯᎯᎯᏂᏦᏚᎿᎯ ᏆᏁᎯ ᏆᏦᎯᏆᏂᏁᎯᏁ:
ᏦᎯᎯ. 35. ᏀᎯᏂ ᎯᏁᎯᏂᎯᏆᏦᏀᎯᏁᎯᏚ ᏆᎯᏆᏚᏂᏚ ᎤᎯᏈ. ᎯᎯᏆᏚᏀᎯᏁᎯᏚ ᏆᏁ ᎯᎯᏂ.
ᎾᎯᏆᏈᎯ ᎤᏆᏈᎯᏁᎯ ᏈᎯᏆ ᏴᏦᏦᎯᏦᏀᏄᏚ ᏈᎯᎿᏋ ᏄᏦᏆᏚᏂᏚ ᏚᏂ-
36. ᏁᏂᏚ ᏆᏚᏖ ᎯᎾᏈᏋᏆᎯᏆᏚ. ᏚᏆᏴᎯ ᎯᏂᏦ ᎯᎾᏈᏋᎯ ᎤᎯᏈ ᎯᏁ ᎯᏂ-
ᎷᏆᏁ ᏈᏋᏂᏂᎯᎷᎷᎯ. ᎤᏆᏈᏆᏈ ᏆᎯᏁ ᎯᏁ ᏆᎯᏁᏆᏁ ᎷᏋᏆᏁᎯᎷᎷᎯ.
ᏚᏆᏖ ᎯᏆ ᏖᎯᏂᏚᏈᏄᏁ ᎷᏋᏆᏁᎯᏆ. ᏂᏁᏖᏋ ᏆᏦ ᏒᎯᎯᏒᏀᎯ ᏆᏀ-
37. ᏀᎯᏁᎯᏚ ᏈᏋᏆᏁᎯᏁᏚ ᏆᎯᏖᏂᏴᎯᏁᏦᎯ ᏆᎯᏖᏆᏈᏋ ᏈᏋᏆᏁᎯᏂᏃᏋ. ᏚᏆᎯ-
ᏴᎯ ᏦᎯᏆᏂᏖᏆᏚ ᎯᎾᏈᏋᎯ ᎤᏆᏈᏆᏈ ᏆᏁᎯ ᏆᎯᏁᏆᏁ. ᏀᎯᏂ ᎾᎯᏈᏦᎯ
ᏆᎷᎷᎯ ᏚᏂᏁᏚ ᏆᏚᏖ: ᏀᎯᏂ ᎯᎯᎯᎯ ᏚᎯ ᎷᎯᏁᎯᏒᏋᏆ ᏂᎯᏁᏚᏆᎯᏋ-

ximum ſicut ſe ipſum, majus eſt omnibus holocautomatibus & ſacrifi-
34. ciis. Et Jeſus videns eum, quod ſapienter reſponderat, dixit ei: non
CXXXIII. procul es *à* regno Dei. & nemo ulterius auſus eſt eum interrogare.
35. Et reſpondens Jeſus dixit docens in templo: Quomodo dicunt ſcri-
CXXXIV. bæ, quod Chriſtus filius eſt Davidis,
36. ipſe enim David dixit (*a*) Spi-
ritui ſancto: dicit Dominus Domino meo, ſede à dextra mea, do-
37. nec ego pono inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Ipſe ergo
David dicit eum Dominum, & (*b*) unde ei filius eſt? Et tota turba au-

---

(*a*) *Spiritui ſancto* ᎯᏁ ᎯᏂᎷᏆᏁ ᎩᏋᏆᎯᎷᎷᎯ. Si quid excuſationis, ſocietate plurium errare, habet *Ulphilas* interpretem Anglo-Saxonicum, ab optimo *Junio* ſibi à latere additum, qui pariter ꝺo. ad. cpæꝺ ꝺo þam halgan Gaſte:. Sed cauſſam παρεφάματος non alii aſſignaverim, quam librario Græco, qui particulam ἐν occaſione proxime præcedentis ἅγιῳ omiſerit. Frequentiſſime autem id genus operarum litteras ſequentes intruſere proxime antecedentibus, ſi eædem eſſent, interdum paullo majores fingendo. Alienum foret ab hoc loco exemplis id illuſtrare. Fuit autem ſæpe noxia poſteritati lapidaris hæc ſcribendi ratio.

(*b*) *Unde ei filius eſt?* Ac ſi legerit; πόθεν αὐτοῦ υἱός ἐστι;

(*a*) [*Uſ-*

ANN ïMMA RABANKGABA: GAh uAψ an ïM ïN AAI- 38. KAE.
SEINAI SEINAI. SAIOIψ ÞANKA * * * * * * * YASTGA
SEINA: AψψAN YAI ψAIM uIψnhAÞTXM GAh aAda- 17. KMa.
GANaEIN ïN GAINAIM aARAM: AψψAN BIaGAIψ EI 18. KME.
NI YAIKψAI SA ψAAnhS ïZYAK YINTKAN: YAIKψAna 19. KMu.
AnK ψAI aARXS GAINAI ARAX SYAAEIKA. SYE NI YAS
SYAAEIKA ÞKAM ANASTXaEINAI RASKAÞTAIS ψXEI
RASKXΠ RXψ. nNa hITA. GAh NI YAIKψIψ: GAh NI 20. KMZ.
ÞAN RAMAnKRIaEaI ψANS aARANS. NIψAnh RANESI
AInhnN AEIKE. AKEI ïN ψIZE RAYAAIaANE ψANSEI
RAYAAIaA. RAMAnKRIaA ψANS aARANS: GAh ψAN 21. KMh.
GABAI OAS ïZYIS uIψAI. SAI hEK XRISTnS. AIψψAn
SAI GAINAK. NI RAAAnBGAIψ: nNTE nKKEISANa 22. KMΦ.
RAAInRAXKISTGAIS GAh RAAInRAnKAnÞETEIS. GAh
RIBANa TAIKNINS GAh ÞAnKATANGA an AÞAIKZ-
GAN. GABAI MAhTEIR SIGAI. GAh ψANS RAYAAI-

divit eum libenter. Et dixit eis in doctrina ſua: Cavete a * * * * * * * pallium ſuum. Sed væ prægnantibus & lactantibus in illis diebus. Verum orate ne fiat fuga veſtra hyeme; erunt enim dies illi moleſtia talis, qualis non fuit à principio creationis, quam creavit Deus, (*a*) uſque nunc, & nec erit. Et niſi Dominus breviaret hos dies, non ſalva foret ulla caro; ſed propter hoſce electos, quos elegit, (*b*) breviavit hos dies. Et tunc ſi quis vobis dicat: ecce, heic Chriſtus, aut ecce illic, ne credatis. quoniam ſurgent falſi Chriſti & falſi prophetæ, & dabunt ſigna & portenta ad ſeducendum, ſi poſſibile eſſet, etiam ele-

38. CXXXV. Cap. 13, 17. CXLIV. 18. CXLV. 19 CXLVI. 20. CXLVII. 21. CXLVIII. 22. CXLIX.

(*a*) [*Uſque nunc* nNa hITA. ſubaudi MEA & verte *uſque ad hoc tempus.* Sic quoque Matth. 11, 12. Joh. 16, 24.]

(*b*) *Breviaret* RAMAnKRIaEaI. Si aures Latinæ ferrent, ſcripſiſſem *matutinaret.* [utpote factum ex MAnKRA. *Tempus matutinum.*]

(*a*) *Sol*

23. ΔΛNS: ΪΨ GNS SΛIΘIΨ. SΛI ÞΛNKΛΓΛTΛIh ΪZVIS ΛΛ-
KN. 24. ΛΛTΛ: ΛKEI ΪN GΛINΛNS ΔΛΓΛNS. ΛÞΛK ΨX ΛΓΛXN
GΛINΛ. SΛN ΪΛ KIUIZEIΨ. GΛh MENΛ NI ΓIBIΨ ΛΛN-
25. hΛΨ SEIN. GΛh STΛIKNXNS hIMINIS VΛIKΨΛNΔ ΔKIN-
SΛNΔEINS. GΛh MΛhTEIS ΨXS ΪN hIMINΛM ΓΛVΛΓ-
KNΛ. 26. GΛNΔΛ: GΛh ΨΛN ΓΛSΛIΘΛNΔ SNNN MΛNS UIMΛN-
ΔΛN ΪN MIΛhMΛM. MIΨ MΛhTΛI MΛNΛΓΛI GΛh VNΛ-
27. ΨΛN. GΛh ΨΛN ΪNSΛNΔEIΨ ΛΓΓIΛNNS SEINΛNS. GΛh
ΓΛΛISIΨ ΨΛNS ΓΛVΛΛIΔΛNS SEINΛNS ΛÞ ÞIΔVXK VIN-
ΔΛM. ÞKΛM ΛNΔGΛM ΛIKΨXS NNΔ ΛNΔI hIMINIS:
28. ΛΨΨΛN ΛÞ SMΛKKΛBΛΓMΛ ΓΛNIMIΨ ΨX ΓΛGNKXN:
ΨΛN ΨIS GNΨΛN ΛSTS ΨΛΛUNS VΛIKΨIΨ. GΛh NSKEI-
NΛNΔ ΛΛNBXS. KNNNNΨ ΨΛTEI NEΘΛ ΪST ΛSΛNS:
29. SVΛh GΛh GNS. ΨΛN ΓΛSΛIΘIΨ ΨΛTΛ VΛIKΨΛN. KNN-

23.CL.24. ctos. Sed vos videte, ecce, prædixi vobis omnia. Ceterum per illos dies, poſt moleſtiam illam, ſol (*a*) obtenebrabitur, & luna non
25. dabit lumen ſuum, & ſtellæ cœli decident, & poteſtates, quæ in
CLI. 26. cœlis, commovebuntur, & tunc videbunt Filium hominis venien-
27. tem in nubibus cum poteſtate multa & gloria, & tunc mittet angelos ſuos & colliget electos ſuos à quatuor ventis, (*b*) à finibus
28. terræ ad finem cœli. Sed à ficu intelligite ſimilitudinem, quando ejus ramus jam fit tener & folia germinant, noviſtis, quod
29. prope eſt (*c*) meſſis. Sic etiam vos, quum videtis hæc fieri, ſcito-

---

(*a*) *Sol* SΛN ΪΛ. Sic legendum, non SΛ NÏΛ, namque SΛN, etſi rarius occurrat, æque ac SΛ & SΛh eſt Articulus quem Præpoſitivum vocant grammatici. vide *Marci* 1 : 32. *Joh.* 9 : 2 & 19. adhæc, puncta duo ſuper I, ſatis monſtrant initialem eſſe litteram. *Wallice*, Hayl. *Armorice*, Heol. [Græce, ἥλιος.] vide *Edwardi Lhuyd* Archæologiam Britannicam 1. p. 297.

(*b*) *A finibus terræ* ÞKΛM ΛNΔGΛM. legit ἀπ' ἄκρων γῆς. Sic *Matth.* 24, 31. ἀπ' ἄκρων οὐρανῶ.

(*c*) *Meſſis* ΛSΛNS. Legit ὁ θερισμός ἐστι.

(*a*) *Hoc*

ΝΕΙΨ ΨΛΤΕΙ ΝΕΟΛ SIGN ΨΛΝ * * * * * * * ΜΕΙΝS ΨIS 4.
ΒΛΛSΛΝIS ΥΛΚΨ: ΜΛΗΤ ΥΕSI ΛΝΚ ΨΛΤΛ ΒΛΛSΛΝ 5.
ΕΚΛΒΝΓΘΛΝ ΪΝ ΜΛΝΛΓΙΖΧ ΨΛΝ ΨΚΙΘΛΗΝΘΛ SΚΛΤ-
ΤΕ ΘΛΗ ΓΙΒΛΝ ΝΝΛΕΘΛΙΜ. ΘΛΗ ΛΝΘSΤΛΝΚΚΛΙΘΕ-
ΑΝΝ ΨΧ: ΪΨ ΪΛΙSΝS ΩΛΨ. ΛΕΤΙΨ ΨΧ. ΑΝΘΕ ΪΖΛΙ ΝS- 6.
ΨΚΙΝΤΙΨ. ΨΛΝΝΝ ΓΧΨ ΥΛΝΚSΤΥ ΥΛΝΚΗΤΛ ΒΙ ΜIS:
SINTEINΧ ΛΝΚ ΨΛΝS ΝΝΛΕΘΛΝS ΗΛΒΛΙΨ ΜΙΨ ΪΖΥIS. 7.
ΘΛΗ ΨΛΝ ΥΙΛΕΙΨ ΜΛΓΝΨ ΪΜ ΥΛΙΛΛΤΛΝΘΛΝ. ΪΨ ΜΙΚ
ΝΙ SINTEINΧ ΗΛΒΛΙΨ: ΨΛΤΕΙ ΗΛΒΛΙΘΛ SΧ. ΓΛΤΛΥΙ- 8. ΚΝΨ.
ΘΛ: ΕΛΝΚSΝΛΝ SΛΛΒΧΝ ΜΕΙΝ ΛΕΙΚ ΑΝ ΝSΕΙΛΗΛ:
ΛΜΕΝ ΩΙΨΛ ΪΖΥIS. ΨISΘΛΚΝΗΨΕΙ ΜΕΚΘΛΘΛ SΧ ΛΙ- 9.
ΥΛΓΓΕΛΘΧ ΛΝΘ ΛΛΛΛ ΜΛΝΛSΕΨ. ΘΛΗ ΨΛΤΕΙ ΓΛΤΛ-
ΥΙΘΛ SΧ ΚΧΘΘΛΘΛ ΑΝ ΓΛΜΝΝΘΛΝ ΪΖΧS: ΘΛΗ ΪΝ- 10. ΚΘ.
ΘΛS ΪSΚΛΚΙΧΤΕIS. ΛΙΝS ΨΙΖΕ ΤΥΛΛΙΒΕ. ΓΛΛΛΙΨ ΑΝ

te quod prope ſit * * * * * * * hujus balſami erat. poterat Cap. 14, 4.
enim (*a*) hoc balſamum (*b*) vendere pluris quam trecentis num- 5.
mis & dare pauperibus, & torve eam intuebantur. Verum Je- 6.
ſus dixit: Sinite eam, cur ei moleſti eſtis? (*c*) utique bonum o-
pus fecit in me. Semper enim pauperes habetis vobiſcum, & 7.
quando vultis, poteſtis eis benefacere, ſed me non ſemper ha-
betis. Quod illa habuit, fecit, antevertit ungere corpus meum 8. CLIX.
ad ſepulturam. Amen dico vobis, ubicunque prædicabitur evan- 9.
gelium in toto mundo, etiam quod fecit illa, nuntiabitur in me-
moriam ejus. Et Judas Iſcariotes, unus duodecim illorum abiit 10. CLX.

(*a*) *Hoc balſamum.* Legit τὸ μῦρον, & ſic plerique codd. MSS. Perinde eſt.

(*b*) *Vendere* ΕΚΛΒΝΓΘΛΝ. Legit πρᾶσαι & mox δῦναι, nimirum mulier poterat.

(*c*) *Utique bonum opus* ΨΛΝΝΝ ΓΧΨ ΥΛΝΚSΤΥ, ac ſi legerit καλὸν ἔργον. Sic interrogativum ἄρα ſupra 4, 41: ΘΛS ΨΛΝΝΝ SΛ SIGΛΙ. τὸ ἄρα βάτος ἐστιν;

11. ψΛIM ΓΠΔGΛM. ЄI ΓΛΛЄVIΔЄΔI ÏNΛ ÏM: ÏΨ ЄIS ΓΛ-
hΛΠSGΛNΔΛNS ÞΛΓINXΔЄΔΠN. GΛh ΓΛhΛIhΛITΠN ÏM-
MΛ ÞΛIhΠ ΓIBΛN. GΛh SXKIΔΛ ΘΛIVΛ ΓΛTILΛBΛ ÏNΛ
12. ΓΛΛЄVIΔЄΔI: GΛh ψΛMMΛ ÞKΠMISTIN ΔΛΓΛ ΛZVMЄ.
ψΛN ΠΛSKΛ SΛΛIΔЄΔΠN. UЄΨΠN ΔN ÏMMΛ ψΛI SI-
ΠXNGXS ÏS. ΘΛK VIΛЄIS ЄI ΓΛΛЄIψΛNΔΛNS MΛNVGΛI-
13. MΛ ЄI MΛTGΛIS ΠΛSKΛ: GΛh ÏNSΛNΔIΔΛ TVΛNS SI-
ΠXNGЄ SЄINΛIZЄ. UΛΨΠh ΔN ÏM. ΓΛΓΓΛTS ÏN ΨX
ÞΛΠKΓ. GΛh ΓΛMXTЄIΨ ÏΓUIS MΛNNΛ KΛS VΛTINS
14. ÞΛIKΛNΔS. ΓΛΓΓΛTS ΛÞΛK ψΛMMΛ. GΛh ψΛΔЄI ÏNN-
ΓΛΛЄIψΛI. UIΨΛITS ψΛMMΛ hЄIVΛÞKΛNGIN. ψΛTЄI
ΛΛISΛKЄIS UIΨIΨ. ΘΛK SINΔ SΛΛIΨVXS ψΛKЄI ΠΛSKΛ
15. MIΨ SIΠXNGΛM MЄINΛIM MΛTGΛN: GΛh SΛ ÏZVIS
TΛIKNЄIΨ KЄΛIKN MIKILΛTΛ ΓΛSTKΛVIΨ. MΛNVGΛTΛ.

11. ad (*a*) ſacerdotes, ut proderet eum illis. Illi vero audientes lætabantur, & promiſerunt dare ei pecuniam, & quærebat, quo-
12. modo commode eum proderet. Et primo die azymorum, quando immolabant paſcha, dixerunt ei diſcipuli ejus: ubi vis ut
13. abeuntes præparemus, ut comedas paſcha? Et miſit duos diſcipulorum ſuorum, dixitque eis: ite in urbem, & occurret vobis
14. homo vas figulinum aquæ portans, ſequimini eum, & ubicunque introiverit, dicite domino domus: magiſter dicit, ubi ſunt habi-
15. tacula, ubi paſcha cum diſcipulis meis comedam? & ille vobis (*b*) monſtrabit editum locum magnum, ſtratum, (*c*) paratum, & illic

---

(*a*) *Sacerdotes.* vide ſupra 2, 26.

(*b*) *Vobis* ÏZVIS. Sic MS. quod & dualis & plur. numeri. Si in duali etiam heic, ceu v. 13. utique non foret ÏΓVIS, ſicut in edit. *Juniana*, ſed ÏΓUIS.

(*c*) *Paratum* MΛNVGΛTΛ. Legit ergo ἑτοιμον, licet multi codd. MSS. non agnoſcant. Sed hic ſtylus eſt S. *Marci*, ut plures voces idem ſignificantes conjungat. Mox *& illic*, GΛh GΛINΛK, quod κἀκεῖ.

(*a*) *Tur-*

ϛΛh ϛΛINΛK MΛNϒϛΛIψ ΠNSIS. ϛΛh ΠSïdΔϛEΔNN 16.
ψΛI SIΠXN- * * * * * * * SΛI ΓΛΛEϒϛΛΔΛ SNNNS MΛNS 41.
ïN hΛNΔNNS ÞKΛϒΛNKhTΛIZE: NKKEISIψ. ΓΛΓΓΛM. 42.
SΛI SΛ ΛEϒϛΛNΔS MIK ΛTNEΘIΔΛ: ϛΛh SNNSΛIϒ 43. ΚΠΛ.
NΛNhψΛNNh ΛT ïMMΛ KXΔϛΛNΔIN. ЦΛM ïNΔΛS.
SNMS ψIZE TϒΛΛIBE. ϛΛh MIψ ïMMΛ MΛNΛΓEI MIψ
hΛIKNM ϛΛh TKIϒΛM ÞKΛM ψΛIM ΛNhNMISTΛM ΓNΔ-
ϛΛM ϛΛh BXKΛKϛΛM ϛΛh SINISTΛM: ΛT NhψΛN 44. ΚΠΒ.
ΓΛÞ SΛ ΛEϒϛΛNΔS ïM BΛNΔϒXN. ЦIψΛNΔS. ψΛMMEI
KNKϛΛN. SΛ ïST. ΓKEIΠIψ ψΛNΛ ϛΛh TINhIψ ΛKNI-
BΛ: ϛΛh ЦIMΛNΔS SNNSΛIϒ ΛTΓΛΓΓΛNΔS ΔN ïMMΛ. 45.
ЦΛψ. KΛBBEI KΛBBEI. ϛΛh KNKIΔΛ ïMMΛ: ïψ EIS 46.
NSΛΓIΔEΔNN hΛNΔΛNS ΛNΛ ïNΛ. ϛΛh NNΔΓKIΠΠN
ïNΛ: ïψ ΛINS SNMS ψIZE ΛTSTΛNΔΛNΔΛNE ïMMΛ. 47. ΚΠΓ.
NSΛNKΛNΔS hΛIKN SΛXh SKΛΛK ΛNhNMISTINS ΓNΔ-

parate nobis. Et abierunt diſcipuli * * * * * * * ecce, tradi- 16. 41.
tur filius hominis in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce, 42.
proditor meus appropinquavit. Et ſtatim, adhuc eo loquente, ve- 43.
nit Judas, quidam duodecim illorum & cum illo (*a*) turba cum gla- CLXXXI.
diis & contis, à ſummis ſacerdotibus & ſcribis ac ſenioribus, dede- 44.
rat enim proditor iis ſignum dicens: quem oſculatus fuero, is eſt, CLXXXII.
prehendite eum & ducite caute. Et veniens, ſtatim accedens ad 45.
eum, dixit: Rabbi, Rabbi, & oſculabatur eum. Illi vero injece- 46.
runt manus in eum, & ceperunt eum. Unus autem quidam aſſi- 47.
ſtentium (*b*) illi ſtringens gladium percuſſit famulum ſummi ſacerdo- CLXXXIII.

(*a*) *Turba.* Non legit πολὺς.
(*b*) *Aſſiſtentium illi.* Legit τῶ παρεστηκότων αὐτῷ.

(*a*) *Ad-*

ΚΠΔ. 48. ϹΙΝS. ϹΛh ΛϷSΛℛh ϊMMΛ ΛNSℛ ψΛTΛ TΛIhSℽℛ: ϹΛh ΛNΔhΛϷϹΛNΔS ϊΛISNS. ΩΛψ ΔN ϊM. Sℽϵ ΔN ℽΛIΔϵΔ-ϹIN NKKNNNNψ MIψ hΛIKNM ϹΛh TKIℽΛM ΓKϵIΠΛN

49. MIK. ΔΛΓΛΘΛMMϵh ℽΛS ΛT ϊZℽIS ϊN ΛΛh ΛΛIS-ϹΛNΔS. ϹΛh NI ΓKIΠΠψ MIK. ΛK ϵI NSϷNΛΛNℛΔϵΔϵI-

ΚΠϵ. 50. NΛ BℛKℛS: ϹΛh ΛϷΛϵTΛNΔΛNS ϊNΛ. ΓΛψΛΛnhNN

ΚΠΩ. 51. ΛΛΛΛI: ϹΛh ΛINS SNMS ϹNΓΓΛΛΛnψS ΛΛISTIΔΛ ΛϷΛK ϊMMΛ. BIℽΛIBIψS ΛϵINΛ ΛNΛ NΛΩΛΔΛNΛ. ϹΛh

52. ΓKIΠNN ϊS ψΛI ϹNΓΓΛΛΛNΔϵIS. ϊψ ϊS BIΛϵIψΛNΔS ψΛMMΛ ΛϵINΛ. NΛΩΛψS ΓΛψΛΛnh ϷΛNKΛ ϊM: ϹΛh

ΚΠℤ. 53. ΓΛTΛnhNN ϊΛISN ΔN ΛnhNMISTIN ΓNΔϹIN. ϹΛh ΓΛ-KNNNNN MIψ ϊMMΛ ΛnhNMISTΛNS ΓNΔϹΛNS ΛΛΛΛI

CLXXXIV. tis, & abſcidit ei (*a*) aurem dextram. Et reſpondens Jeſus dixit eis:
48. Sicut adverſus latronem erupiſtis cum gladiis & contis prehenſum
49. me, quotidie eram apud vos in templo docens & non prehendiſtis
CLXXXV. me, ſed ut impleretur ſcriptura. Et deſerentes eum aufugerunt
50. omnes. Et quidam juvenis ſequebatur eum obvolutus (*b*) linteo ſu-
CLXXXVI. per nudum *corpus*, & prehenderunt eum juvenes, ſed is relinquens
51. linteum nudus aufugit ab illis. Et duxerunt Jeſum ad ſummum
52. CLXXX- ſacerdotem, & pergebant una cum illo omnes ſummi ſacerdotes,
VII. 53.

(*a*) *Aurem dextram* ΛNSℛ ψΛTΛ TΛIhSℽℛ. Legit τὸ οὖς τὸ δεξιὸν, ſicut apud *Lucam*. [Otfrid. 4, 17, 12.

Thoh ſluag er imo in uuara
thana thaz zeſua ora.
Attamen feriit ipſi revera
inde dextram aurem.

Teƿo apud Cædmonem 80, 20 eſt ejuſdem ſignificationis. Formatum volunt à δέχεσθαι, *capere*, quod capit quæ dantur.]

(*b*) [*Obvolutus* BIℽΛIBIψS. Huc pertinent bepæƿeb. quod habet verſio A.Saxonica, Suec. *wefva*, Involvere, implicare. & Iſl. veſia, Circumvolvere.]

(*a*) *Do-*

ϛΛh ψΛI SINISTΛNS ϛΛh ΒϗΚΛϗϗS: ϛΛh ΠΛITϗNS ΕΛIKKΛΨϗϗ ΛΛISTIΔΛ ΛΕΛϗ ϊMMΛ. NNTϹ ΩΛM ϊN ϛΛϗΔΛ ψIS ΛnhnMISTINS ϛnΔϛINS. ϛΛh ϒΛS SITΛNΔS MIΨ ΛNΔΒΛhTΛM ϛΛh ϒΛϗMϛΛNΔS SIK ΛT ΛINhΛΔΛ: ϊΨ ψΛI ΛnhnMISTΛNS ϛnΔϛΛNS ϛΛh ΛΛΛΛ Sϗ ϛΛΕΛNϗΔS SϗϗIΔϹΔNN ΛNΛ ϊΛISN ϒϹITϒϗΔIψΛ Δn ΛΕΔΛNΨϛΛN ϊNΛ. ϛΛh NI ΒIϛϹTNN: MΛNΛϛΛI ΛNK ϛΛΛINϛϒϹITϒϗΔIΔϹΔNN ΛNΛ ϊNΛ. ϛΛh SΛMΛΛϹIKϗS ψϗS ϒϹITϒϗΔIψϗS NI ϒϹSNN: ϛΛh SNMΛI NSSTΛNΔΛNΔΛNS ϛΛΛINϛϒϹITϒϗΔIΔϹΔNN ΛNΛ ϊNΛ. UIψΛNΔΛNS. ψΛTϹI ϒϹIS ϛΛhΛNSIΔϹΔNM UIψΛNΔΛN ϊNΛ. ψΛTϹI ϊK ϛΛTΛIKΛ ΛΛh ψϗ hΛNΔNϒΛNKhTϗN. ϛΛh ΒI ψKINS ΔΛϛΛNS ΛNψΛKΛ NNhΛNΔNϒΛNKhTΛ ϛΛTIMKϛΛ: ϛΛh NI SϒΛ SΛMΛΛϹIKΛ ϒΛS ϒϹITϒϗΔIψΛ ϊZϹ: ϛΛh NSSTΛNΔΛNΔS SΛ ΛnhnMISTΛ ϛnΔϛΛ ϊN MIΔϛΛIM. ΕKΛh ϊΛISN. UIψΛNΔS. NIN ΛNΔhΛΕ-

54. KNh.

55. KIIψ.

56.

Kϥ.

57.

58.

59.

60.

& ſeniores, ac ſcribæ. Et Petrus procul ſequebatur eum, (*a*) donec venit in domum ſummi ſacerdotis, & erat ſedens cum miniſtris, & calefaciens ſe, ad lumen. Summi vero ſacerdotes & totus conventus quærebant adverſus Jeſum teſtimonium, ad illum morti tradendum, & non inveniebant; multi enim falſo teſtabantur adverſus eum, & convenientia teſtimonia illa non erant. At quidam ſurgentes falſum teſtimonium ferebant contra eum, dicentes: audivimus eum dicentem, ego deſtruam templum manu factum (*b*), & per tres dies aliud non manu factum exſtruam. Et ne ſic quidem conveniens erat teſtimonium illorum. Et ſurgens ſummus ſacerdos in medium, interrogavit Jeſum dicens: nihil ne re-

54. CLXXXVIII.

55. CLXXXIX.

56. CXC.

57.

58.

59.

60.

(*a*) *Donec venit* NNTϹ ΩΛM. Legit ergo ἕως ἦλθε. Editi ἕως ἴσου.

(*b*) *Templum manu factum* ΛΛh ψϗ hΛNΔNϒΛNKhTϗN. Legit τὸν ναὸν τὸ χειροποίητον.

61. ϹIS ϒΛIhT. ΘΛ ψΛI ΛNΛ ψNK ϒEITϒXΔϹΛNΔ: ïψ ïS
ψΛhΛIΔΛ. ϹΛh ϒΛIhT NI ΛNΔhXF: ΛFTKΛ SΛ ΛNhN-
MISTΛ ΓNΔϹΛ FKΛh ïNΛ. ϹΛh uΛψ Δn ïMMΛ. ψn ïS
62. XKISTNS SΛ SNNNS ψIS ψINψEIΓINS: ïψ ïΛISNS uΛ-
ΚϹΛ. ψNh. ïK ïM. ϹΛh ΓΛSΛIΘIψ ψΛNΛ SNNN MΛNS ΛF
TΛIhSϒXN SITΛNΔΛN MΛhTΛIS. ϹΛh uIMΛNΔΛN MIψ
ΚϹΒ. 63. MIΛhMΛM hIMINIS: ïψ SΛ ΛNhNMISTΛ ΓNΔϹΛ ΔIS-
ΚϹΓ. SKKEITΛNΔS ϒΛSTϹXS SEINXS. uΛψ. ΘΛ ψΛNΛMΛIS
64. ψΛNKBNM ϒEIS ϒEITϒXΔE. hΛNSIΔEΔNψ ψX ϒΛϹΛ-
MEKEIN ïS. ΘΛ ïZϒIS ψNΓKEIψ: ψΛKNh EIS ΛΛΛΛI
ΚϹΔ. 65. ΓΛΔXMIΔEΔNN ïNΛ SKNΛΛN ϒISΛN ΔΛNψΛN: ϹΛh
ΔNΓNNNNN SNMΛI SNEIϒΛN ΛNΛ ϒΛIT ïS. ϹΛh hNΛ-
ϹΛN ΛNΔϒΛIKψI ïS. ϹΛh KΛNNΛTϹΛN ïNΛ. ϹΛh uE-
ψNN Δn ïMMΛ. NKΛNFETEI. ϹΛh ΛNΔBΛhTXS ΓΛ-
ΚϹE. 66. BΛNKϹΛBΛ ΛXFΛM SΛXhNN ïNΛ: ϹΛh ϒISΛNΔIN NΛI-

61. ſpondes? quid illi contra te teſtantur? Sed is tacebat, & ne quidem minimum reſpondebat. Iterum ſummus ſacerdos interrogavit
62. eum, & dixit ei: Es tu Chriſtus filius Benedicti? Jeſus autem dixit:
CXCI. ſum ego, & videbitis filium hominis (*a*) ſedentem à dextra poteſtatis,
CXCII. 63. & venientem cum nubibus cœli. Summus vero ſacerdos diſrumpens
CXCIII. veſtes ſuas dixit: Quid magis opus habemus teſtibus, audiviſtis blaſphemiam
64. ejus. quid cenſetis? Propterea illi omnes judicabant eum
CXCIV. 65. reum eſſe mortis. Et cœperunt quidam ſpuere in faciem ejus & tegere conſpectum ejus, & colaphizare eum, & dixerunt ei: vaticinare.
CXCV. 66. Et miniſtri (*b*) libenter manibus cædebant eum. Et remanente Pe-

---

(*a*) *Sedentem* SITΛNΔΛN. Sic bene MS. καθήμενον. Suec. *Sittande.* [Angl. *ſitting.*]

(*b*) *Libenter manibus cædebant eum* ΓΛBΛNKϹΛBΛ ΛXFΛM SΛXhNN ïNΛ. Præter omnium codd. conſenſum legit ἑκόντας, id enim ΓΛBΛNKϹΛBΛ bis ſupra, puta cap. 6, 20 & 12, 37. & ζαπίσμασι βαλεῖν vertit ΛXFΛM

ΤΚΛΝ ΪΝ ΚΧhSNΛΙ ΔΛΛΛΨΛ. GΛh ΛΤΪΔΔGΛ ΛΙΝΛ
ΨΙΠGΧ ΨΙS ΛΠhΠΜΙSΤΙΝS ΓΠΔGΙΝS. GΛh ΓΛSΛΙΘΛΝ- 67.
ΔΕΙ ΠΛΙΤΚΠ ΥΛΚΜGΛΝΔΛΝ SIK. ΪΝSΛΙΘΛΝΔΕΙ ΔΠ ΪΜ-
ΜΛ. ΔΛΨ. GΛh ΨΠ ΜΙΨ ΪΛΙSΠΛ ΨΛΜΜΛ ΝΛΖΧΚΕΙΝΛΠ
ΥΛST: ΪΨ ΪS ΛΕΛΙΛΙΚ. ΔΙΨΛΝΔS. ΝΙ ΥΛΙΤ. ΝΙ ΚΛΝΝ ΘΛ 68.
ΨΠ ΔΙΨΙS: GΛh ΓΛΛΛΙΨ ΕΛΠΚ ΓΛΚΔ. GΛh hΛΝΛ ΥΧ- ΚΥΔ.
ΠΙΔΛ: GΛh ΨΙΥΙ ΓΛSΛΙΘΛΝΔΕΙ ΪΝΛ ΛΕΤΚΛ. ΔΠΓΛΝΝ 69.
ΔΙΨΛΝ ΨΛΙΜ ΕΛΠΚΛSΤΛΝΔΛΝΔΛΜ. ΨΛΤΕΙ SΛ ΨΙΖΕΙ
ΪST: ΪΨ ΪS ΛΕΤΚΛ ΛΛΠΓΝΙΔΛ: GΛh ΛΕΛΚ ΛΕΙΤΙΛ ΛΕ- 70.
ΤΚΛ ΨΛΙ ΛΤSΤΛΝΔΛΝΔΛΝS ΔΕΨΠΝ ΔΠ ΠΛΙΤΚΛΠ. ΒΙ
SΠΝGΛΙ ΨΙΖΕΙ ΪS. GΛh ΛΠΚ ΚΛΖΔΛ ΨΕΙΝΛ ΓΛΛΕΙΚΛ
ΪST: ΪΨ ΪS ΔΠΓΛΝΝ ΛΕΛΙΚΛΝ GΛh SΥΛΚΛΝ. ΨΛΤΕΙ ΝΙ 71.
ΚΛΝΝ ΨΛΝΛ ΜΛΝΝΛΝ ΨΛΝΕΙ ΔΙΨΙΨ: GΛh ΛΝΨΛΚΛΜ- 72.

tro in atrio inferius (*a*) etiam venit una ancillarum ſummi ſacerdotis, & videns Petrum ſemet calefacientem intuita eum dixit: etiam tu cum Jeſu Nazoræno eras; ſed ille negavit dicens: non novi, nec ſcio quid tu dicis, & egrediebatur è domo, & gallus cantavit. Et ancilla videns eum iterum, cœpit dicere circumſtantibus: hic *unus* illorum eſt. Is vero iterum inficiabatur, & paullo poſt rurſus adſtantes dicebant Petro: vere *unus* illorum es, (*b*) quin & loquutio tua ſimilis eſt. Ille vero cœpit (*c*) negare & jurare: non novi hominem iſtum, quem dicitis. Et ſecun-

---

ΛΧΕΛΜ SΛΛhΛΝ, *manibus cædere.* ΛΧΕΛ enim *manus*, nobis hodieque *Hand-lofva.* (crederes hinc per metatheſin eſſe Latinorum *Vola.*) Gloſſæ vett. ξαπίζω *Expalmo. Alapo.* ξαπίζμα, *Salapitta. Alapa. Juvencus* IV. 568.

Et palmæ in malis, colaphique in vertice crebri.

(*a*) *Etiam venit* GΛh ΛΤΪΔΔGΛ, ſic enim ex MS. reſtituimus. Legit ergo ἔρχεται.

(*b*) Non legit ἡ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, quæ autem ſequuntur, *quin & loquutio tua ſimilis eſt* non habent *Cantabrig.* & *Latinus.*

(*c*) *Negare* ΛΕΛΙΚΛΝ. Legit ἀρνήσασθαι. Editi ἀναθεματίζειν.

(*a*) *Sicut*

ᚴᛩᛉ. ᛘᚬ ᛋᛁᚿᚠᚬ ᚺᚬᚿᚬ ᛉᛪᚿᛁᛞᚬ. ᚷᚬᚺ ᚴᚬᛘᚿᚿᛞᚬ ᚿᚬᛁᛏᚴᚿᛋ
ᚠᚬᛏᚬ ᛉᚬᚿᚴᛞ ᛋᛉᛖ ᚢᚬᚠ ᛁᛘᛘᚬ ᛁᚬᛁᛋᚿᛋ. ᚠᚬᛏᛖᛁ ᚦᚬᚿᚴ
ᚠᛁᛉᛖ ᚺᚬᚿᚬ ᚺᚴᚿᚴᚷᚬᛁ ᛏᛉᚬᛁᛘ ᛋᛁᚿᚠᚬᛘ. ᛁᚿᛉᛁᛞᛁᛋ ᛘᛁᚴ
ᚴᛩᚺ. 1. ᚠᚴᛁᛘ ᛋᛁᚿᚠᚬᛘ. ᚷᚬᚺ ᚬᚿᚴᚬᚿᚿ ᚴᚴᛖᛁᛏᚬᚿ: ᚷᚬᚺ ᛋᚿᚿᛋᚬᛁᛉ
ᛁᚿ ᛘᚬᚿᚴᚴᛁᚿ ᚴᚬᚴᚿᚿᛁ ᛏᚬᚿᚷᚬᚿᛞᚬᚿᛋ ᚠᚬᛁ ᚬᚿᚺᚿᛘᛁᛋ-
ᛏᚬᚿᛋ ᚴᚿᛞᚷᚬᚿᛋ ᛘᛁᚠ ᚠᚬᛁᛘ ᛋᛁᚿᛁᛋᛏᚬᛘ ᚷᚬᚺ ᚦᚴᚴᚬᚴ-
ᚴᛩᚠ. ᚷᚬᛘ. ᚷᚬᚺ ᚬᚬᚬᚬ ᛋᚴ ᚴᚬᚦᚬᚿᚴᚬᛋ ᚴᚬᚦᛁᚿᛞᚬᚿᛞᚬᚿᛋ ᛁᚬᛁ-
ᛋ. 2. ᛋᚿ. ᚦᚴᚬᚺᛏᛖᛞᚿᚿ ᛁᚿᚬ ᚬᛏ ᛘᛖᛁᚬᚬᛏᚬᚿ: ᚷᚬᚺ ᚦᚴᚬᚺ ᛁᚿᚬ
ᛘᛖᛁᚬᚬᛏᚿᛋ. ᚠᚿ ᛁᛋ ᚠᛁᚿᛞᚬᚿᛋ ᛁᚿᛞᚬᛁᛖ: ᛁᚠ ᛁᛋ ᚬᚿᛞᚺᚬᚦ-
ᛋᚬ. 3. ᚷᚬᚿᛞᛋ ᚢᚬᚠ ᚬᚿ ᛁᛘᛘᚬ. ᚠᚿ ᚢᛁᚠᛁᛋ: ᚷᚬᚺ ᛉᚴᚷᚺᛁᛞᛖᛞᚿᚿ
4. ᛁᚿᚬ ᚠᚬᛁ ᚬᚿᚺᚿᛘᛁᛋᛏᚬᚿᛋ ᚿᚿᛞᚷᚬᚿᛋ ᚦᛁᚬᚿ: ᛁᚠ ᛘᛖᛁᚬᚬ-
ᛏᚿᛋ ᚬᚦᛏᚴᚬ ᚦᚴᚬᚺ ᛁᚿᚬ ᚢᛁᚠᚬᚿᛞᛋ. ᚿᛁᚿ ᚬᚿᛞᚺᚬᚦᚷᛁᛋ ᚿᛁ-
5. ᛉᚬᛁᚺᛏ. ᛋᚬᛁ ⊙ᚬᚿ ᚦᛁᚬᚿ ᚬᚿᚬ ᚠᚿᚴ ᛉᛖᛁᛏᛉᚷᚬᚷᚬᚿᛞᚬ: ᛁᚠ

CXCVII. da vice gallus cantavit. Et recordatus eſt Petrus verbi, (*a*) ſicut di-
xerat ei Jeſus: antequam gallus cantat duabus vicibus, abnegabis
CXCVIII. me tribus vicibus, (*b*) & cœpit flere. Et mox mane concilium fa-
Cap. 15, 1. cientes ſummi ſacerdotes (*c*) una cum ſenioribus & ſcribis, totuſ-
CXCIX. CC. 2. que conventus, vincientes Jeſum (*d*) tradiderunt eum Pilato. Et
interrogavit eum Pilatus: es tu rex Judæorum? Is vero reſpon-
CCI. 3. dens dixit ei: tu dicis. Et accuſabant eum ſummi ſacerdotes
4. multum. Sed Pilatus iterum interrogavit eum dicens: nihil ne
5. reſpondes? ecce, quam multa adverſus te teſtificantur? Jeſus

---

(*a*) *Sicut dixerat* ᛋᛉᛖ ᚢᚬᚠ. Legit ὡς εἶπεν, nec illud male.

(*b*) *Et cœpit flere* ᚷᚬᚺ ᚬᚿᚴᚬᚿᚿ ᚴᚴᛖᛁᛏᚬᚿ. Suec. *och begynte grå-ta.* Legit καὶ ἤρξατο κλαίειν, & ſic præter *Cantabr.* Syrus ac Latinus interpretes. Pro ᚦᚴᛁᛘ ᛋᛁᚿᚠᚬᚿ legendum cum MS. ᚦᚴᛁᛘ ᛋᛁᚿᚠᚬᛘ.

(*c*) *Summi ſacerdotes* ᚬᚿᚺᚿᛘᛁᛋᛏᚬᚿᛋ ᚿᚿᛞᚷᚬᚿᛋ. Sic recte MS.

(*d*) *Tradiderunt eum Pilato* ᚦᚴᚬᚺᛏᛖᛞᚿᚿ ᛁᚿᚬ ᚬᛏ ᛘᛖᛁᚬᚬᛏᚬᚿ, legit ergo ἀπήνεγκαν αὐτὸν πρὸς πιλάτον, omiſſo ἐξ παρέδωκαν, culpâ, ut videtur, librarii propter ὁμοιοτέλευτον.

(*a*) *Et*

ΪΛISΠS ΨΛNΛMΛIS NI ΛNΔhXΕ. SΥΛ SΥΕ SIΔΔΛΕIKI-
ΔΛ ΠΕIΛΛTΠS: ΪΨ ΛNΔ ΔΠΛΨ ΘΛKGΛ ΕKΛΛΛIΛXT 6. SΒ.
ΪM ΛINΛNΛ ΒΛNΔGΛN. ΨΛNΕI ΒΕΔΠΠ: ΥΛS ΠhΨΛN 7. SΓ.
SΛ hΛITΛNΛ ΒΛKΛΒΒΛS MIΨ ΨΛIM MIΨ ΪMMΛ ΔKXΒ-
GΛNΔΛM ΓΛΒΠNΔΛNS. ΨΛIΕI ΪN ΛnhGXΔΛn MΛnKΨK
ΓΛTΛΥIΔΕΔΠN: GΛh ΠSΓΛΓΓΛNΔΕI ΛΛΛΛ MΛNΛΓΕI 8.
ΔnΓΠNNΠN ΒIΔGΛN SΥΛ SΥΕ SINTEINX TΛΥIΔΛ ΪM:
ΪΨ ΠΕIΛΛTΠS ΛNΔhXΕ ΪM. UIΨΛNΔS. ΥIΛΕIΔ ΕKΛΛΕI- 9.
TΛM ΪZΥIS ΨΛNΛ ΨInΔΛN ΪnΔΛIΕ: ΥISSΛ ΛnK ΨΛ- 10. SΔ.
TΕI ΪN NΕIΨIS ΛTTΕΒΠN ΪNΛ ΨΛI ΛnhnMISTΛNS ΓnΔ-
GΛNS: ΪΨ ΨΛI ΛnhnMISTΛNS ΓnΔGΛNS ΪNΥΛΓIΔΕ- 11.
ΔΠN ΨX MΛNΛΓΕIN. ΕI MΛIS ΒΛKΛΒΒΛN ΕKΛΛΛIΛX-
TI ΪM: ΪΨ ΠΕIΛΛTΠS ΛΕTKΛ ΛNΔhΛΕGΛNΔS. UΛΨ 12. SΕ.
ΔΠ ΪM. ΘΛ ΝΠ ΥIΛΕIΨ ΕI TΛΠGΛN ΨΛMMΕI UIΨIΨ

autem hoc magis non reſpondebat, adeo ut miraretur Pilatus. Ve- 6. CCII.
rum feſto quolibet dimiſit eis unum vinctum, quem petierant. Erat 7. CCIII.
autem *quidam* dictus Barabbas, vinctus una cum illis, *qui* ſecum ſe-
ditioſi fuerant, qui in tumultu homicidium fecerant. Et (*a*) aſcen- 8.
dens tota turba, cœpit rogare, *nunc quoque faceret*, ſicut ſemper fe-
cerat illis. Sed Pilatus iis reſpondebat, dicens, (*b*) vultis, dimittamus 9.
vobis regem Judæorum? Sciebat enim quod ex invidia tradiderant 10. CCIV.
eum ſummi ſacerdotes. nam ſummi ſacerdotes commoverant tur- 11.
bam, ut potius Barabbam dimitteret iis (*c*). At Pilatus iterum re- 12. CCV.
ſpondens dixit illis: quid ergo vultis ut faciam ei, quem dicitis

---

(*a*) *Et aſcendens tota* GΛh ΠSΓΛΓΓΛNΔΕI ΛΛΛΛ. Legit ergo καὶ ἀναβὰς ὅλος, & ſic, ex parte, *Cantabr.* ac Latinus. Vitium ex abbreviata ſcriptura ἀναβ$^{\overline{ος}}$.

(*b*) *Vultis, dimittamus.* ΥIΛΕIΔ ΕKΛΛΕITΛM, ſicut ex MS. emendavimus. Legit ergo, Θέλετε ἀπολύσωμεν.

(*c*) *Dimitteret iis* ΕKΛΛΛIΛXTI ΪM. Sic recte & juxta regulas ſyntaxeos, MS.

13. ψINAAN ïNAAIЄ: ïψ ЄIS AᵽTKA hKXΠIAЄANN. NS-
14. hKAMЄI ïNA: ïψ ΠЄIAATNS UAψ AN ïM. ΘA AAAIS
NBIAIS ГATAγIAA: ïψ ЄIS MAIS hKXΠIAЄANN. NS-
Su. 15. hKAMЄI ïNA: ïψ ΠЄIAATNS γIAGANAS ψIZAI MANA-
ГЄIN ᵽNAAAᵽAhGAN. ᵽKAAAIAXT ïM ψANA BAKAB-
BAN. ïψ ïAISN ATГAᵽ NSBAIГГγANAS ЄI NShKAMIψS
SZ. 16. γЄSI: ïψ ГAAKANhTЄIS ГATANhNN ïNA ïNN ANA-
ГAKAIS. ψATЄI ïST ΠKAITXKIANN. GAh ГAhAIhAI-
17. TNN AAAA hANSA. GAh ГAγASIAЄANN ïNA ΠANK-
ΠNKAI. GAh ATAAГIAЄANN ANA ïNA ψANKNЄINA
18. γINGA. NSγINAANAANS. GAh ANГNNNNN ГXAGAN
ïNA. hAIAS ψINAAN ïNAAIЄ. GAh SAXhNN ïS hANBIψ

13. regem Judæorum? Verum illi iterum clamabant, Crucifige eum.
14. Pilatus vero dixit illis: quidnam mali fecit? Sed illi vehementius
CCVI. 15. clamabant, Crucifige eum. Sed Pilatus volens turbæ ſatisfacere, di-
miſit illis Barabbam, ſed flagellans Jeſum tradidit crucifigendum.
CCVII. 16. Cæterum (*a*) ſatellites traxerunt eum (*b*) intra atrium, id eſt præ-
17. torium, & convocarunt totam cohortem, (*c*) & induerunt eum pur-
18. pura, & impoſuerunt ei ſpineam, *quam* plexerant, coronam, & cœ-
perunt ſalutare eum (*d*), Ave rex Judæorum, & cædebant ejus caput

---

(*a*) [*Satellites.* ГAAKANTЄIS *milites*, cujus nominativus ſingularis ГAAKANhTS. unde Iſl. drott. Dan. Sax. ᵽriht & Fr. druht, Familia, plebs, populus.]

(*b*) *Intra atrium, i. e. prætorium.* legit *Latin. intra atrium prætorii.* Noſter ïNN ANAГAKAIS, ἔσω τῆς αὐλῆς. *Philo Judæus* Alleg. II. pro computatione vulgari, p. 68. b. ἡ αὔλειος οἰκὸς μὲν τῆς αὐλῆς, ἔσω δ' τῆ πυλῶνος, *veſtibulum extra aulam, ſed intra portam.*

(*c*) *Induerunt eum purpura.* Sic fatuo Carabæ illuſere Alexandrini, in contumeliam & opprobrium Herodis Agrippæ, vide *Philonem* in Flaccum p. 970.

(*d*) *Salutare eum* ГXAGAN ïNA. Gothi noſtrates, præſertim in Smolandia, *Gåla*, loqui. *Gål*, loquela. *Gålſam*, loquax.

(*a*) [Cæd-

ᚴᚫnsᚫ. ᚷᚫh ᛒisᛖᛁᚠᚾn ïnᚫ. ᚷᚫh ᚫᚫrᚷᚫnᛞᚫns knᛁ-
ᚠᚫ ïnᚠᛁtᚾn ïnᚫ: ᚷᚫh ᛒi ᚠᛖ ᛒiᚫᛘiᚫᛚᚫikᚾn ïnᚫ. ᚫnᛞ- 20. Sh.
ᚠᚫsiᛞᛖᛞᚫnn ïnᚫ ᚠiᛉᚫi nᚫnᴋᚾnᴋᚫi. ᚷᚫh rᚫᚠᚫsiᛞᛖ-
ᛞᚫnn ïnᚫ ᚠᚫstᚷᛦm sᚠᛖsᚫim. ᚷᚫh nstᚫnhnn ïnᚫ ᛖi Sᚠ.
nshᴋᚫmiᛞᛖᛞᛖinᚫ ïnᚫ: ᚷᚫh nnᛞrᴋiᚾnn sᚾmᚫnᚫ 21.
mᚫnnᛖ. sᛖimᛦnᚫ ᴋᚠᴋᛖinᚫin. uimᚫnᛞᚫn ᚫᚹ ᚫᴋᴋᚫ.
ᚫttᚫn ᚫᚫᚳiksᚫnᛞᴋᚫns ᚷᚫh ᴋnᚹᚫns. ᛖi nᛖmi
rᚫᚫrᚫn ïs: ᚷᚫh ᚫttᚫnhnn ïnᚫ ᚫnᚫ rᚫnᚫrᚫn- 22. SI.
ᚠᚫ stᚫᚠ. ᚠᚫtᛖi ïst rᚫskᛖiᴋᚠ. ⊙ᚫiᴋnᛖins stᚫᚠs.
ᚷᚫh rᛖᛒnn ïmmᚫ ᛞᴋirᴋᚫn ᚠᛖin miᚠ smᚠᴋnᚫ. ïᚠ ïs 23. SIᚫ.
ni nᚫm: ᚷᚫh nshᴋᚫmᚷᚫnᛞᚫns ïnᚫ. ᛞisᛞᚫiᚫᚷᚫn- 24. SIᛒ.
ᛞᚫns ᚠᚫstᚷᛦs ïs. ᚠᚫiᴋnᚫnᛞᚫns hᚫᚫntᚫ ᚫnᚫ ᚠᛦs.
⊙ᚫᴋᚷizᚾh ⊙ᚫ nᛖmi: ᚠᚫs nhᚠᚫn ⊙ᛖiᚫᚫ ᚠᴋiᛞᚷᛦ. 25. SIr.
ᚷᚫh nshᴋᚫmiᛞᛖᛞᚾn ïnᚫ: ᚷᚫh ᚠᚫs nᚹᚫᴋmᛖᚫi ᚹᚫi- 26. SIᛞ.

arundine, & conſpuebant eum, & ponentes genua adorabant eum.
Et poſtquam irriſerant eum, exuerunt eum purpurâ, induerunt- 20.CCVIII.
que eum ſuis (*a*) veſtibus, & eduxerunt eum, ut eum crucifige- CCIX.
rent. Et (*b*) comprehenderunt quendam Simonem Cyrenæum (*c*) 21.
venientem ab agro, patrem Alexandri & Rufi, ut tolleret cru- 22. CCX.
cem ejus. Et abduxerunt eum in locum Golgotha, id eſt inter-
pretatum Calvariæ locus, & dabant ei bibere vinum cum myr- 23. CCXI.
rha, ſed is non accepit. Et crucifigentes eum, dividentes ve- 24.CCXII.
ſtes ejus, jacientes ſortem ſuper eas, quid quiſque ſumeret. Erat 25.CCXIII.
autem hora tertia & crucifixerunt eum. Et erat inſcriptio cul- 26.CCXIV.

(*a*) [Cædmon. 71. 11. hiꝛ ꝛpæꝛne ſunu *ſuum proprium filium.*]

(*b*) *Et comprehenderunt* ᚷᚫh nnᛞrᴋiᚾnn. (Suec. *grepo.*) Videtur legiſſe *καὶ ἐκράτησαν* (vel ſi mavis *καὶ κρατῆσαι*, ſæpius enim præſens Tempus, præterito reddit ſenſu id admittente) certe *ἀγγαρεύσει Matthæi* 5, 41. *eſt* ᚫnᚫnᚫnᚹ-ᚷᚫn (Suec. *nödga.*)

(*c*) *Simonem Cyrenæum* sᛖimᛦnᚫ ᴋᚠᴋᛖinᚫin. Sic cod. MS.

(*a*) *Nume-*

SIG. 27. ЌINXS ÏS NÞAЌMELIΨ. SA ΨINDANS ÏNDAIE: GAh MIΨ
ÏMMA NShЌAMIdEdNN TYANS YAIdEdGANS. AINANA
SIU. 28. AÞ TAIhSYXN. GAh AINANA AÞ hAEIdNMEIN ÏS: GAh
NSÞNAANXdA ΨATA rAMELIdX ΨATA UIΨANX. GAh
SIZ. 29. MIΨ NNSIBGAIM KAhNIΨS YAS: GAh ΨAI ÞANKArAr-
rANdANS YAGAMEKIdEdNN ÏNA. YIΨXNdANS hANBI-
dA SEINA GAh UIΨANdANS. X SA rATAIKANdS ΨX
30. AAh. GAh BI ΨKINS dArANS rATIMKGANdS ΨX. NA-
SEI ΨNK SIABAN GAh ATSTEIr AÞ ΨAMMA rAArIN:
SIh. 31. SAMAAEIKX GAh ΨAI AnhnMISTANS rNdGANS BIAAI-
KANdANS ÏNA MIΨ SIS MISSX MIΨ ΨAIM BXKAKGAM.
UEΨNN. ANΨAKANS rANASIdA. ÏΨ SIK SIABAN NI
32. MAr rANASGAN: SA XKISTNS SA ΨINdANS ÏSKAEAIS
ATSTEIrAdAN NN AÞ ΨAMMA rAArIN. EI rASAIΘAI-

CCXV.27. pæ ſuperſcripta: Rex Judæorum. Et cum illo crucifixerunt duos
CCXVI.28. latrones, unum à dextra, & unum à ſiniſtra ejus. Et impletum eſt
CCXVII. ſcripturæ dictum, Et cum ſceleratis numeratus erat (*a*). Et præ-
29. tereuntes blaſphemabant eum, moventes capita ſua & dicentes:
30. O! deſtruens templum, & per tres dies exſtruens (*b*) illud, ſal-
CCXVIII. va te ipſum, & deſcende de cruce. Similiter etiam ſummi ſa-
31. cerdotes una cum ſcribis irridentes (*c*) eum invicem, dixerunt:
32. alios ſalvos fecit, ſed ſe ipſum non poteſt ſalvum facere. Hic
Chriſtus, Hic rex Iſraëlis deſcendat nunc de cruce, ut videa-

---

(*a*) *Numeratus erat* KAhNIΨS YAS. Sic recte MS. Succ. *råknad wart.* [Angl. *was reckoned.*]

(*b*) *Illud.* Legit οἰκοδομῶν αὐτόν.

(*c*) *Eum.* BIAAIKANdANS ÏNA ἐμπαίζοντες αὐτῷ. optime, ſi vel non legiſſet αὐτῷ, ut conſtaret πρὸς ἀλλήλους non cum hoc verbo, ſed cum ἔλεγον conjungendum eſſe. Porro ÏΨ SIK SIABAN (Suec. *men ſig ſielf*) adeo ut legerit ἀλλ' ἑαυτόν.

(*a*) *Eloi*

ΜΛ ϚΛh ΓΛΛΛΠΒϚΛΙΜΛ: ϚΛh ψΛΙ ΜΙψΠSHΚΛΜΙΔΛΝS ΣΙψ.
ΪΜΜΛ ΪΔΥΕΙΤΙΔΕΔΠΝ ΪΜΜΛ: ϚΛh ΒΙ ψΕ ΥΛΚψ ΘΕΙ- 33. SK.
ΛΛ SΛIhSTϗ. ΚΙUIS ΥΛΚψ ΛΝΛ ΛΛΛΛΙ ΛΙΚψΛΙ ΠΝΔ
ΘΕΙΛΛ ΝΙΠΝΔϗΝ. ϚΛh ΝΙΠΝΔϗΝ ΘΕΙΛΛΙ ΥϗΠΙΔΛ ΪΛΙ- 34. SKΛ.
SΠS STΙΒΝΛΙ ΜΙΚΙΛΛΙ. UΙψΛΝΔS. ΛΙΛϗΕ. ΛΙΛϗΕ. ΛΙΜΛ
SΙΒΛΚψΛΝΕΙ. ψΛΤΕΙ ΪST ΓΛSΚΕΙΚΙψ. ΓϗΧψ ΜΕΙΝS. ΓϗΧψ
ΜΕΙΝS. ΔΠ ΘΕ ΜΙS ΒΙΛΛΙST: ϚΛh SΠΜΛΙ ψΙΖΕ ΛΤ- 35.
STΛΝΔΛΝΔΛΝΕ ΓΛhΛΠSϚΛΝΔΛΝS. UΕψΠΝ. SΛΙ hΕ-
ΛΙΛΝ ΥϗΠΕΙψ: ψΚΛΓϚΛΝΔS ψΛΝ ΛΙΝS. ϚΛh ΓΛΕΠΛΛ- 36. SKΒ.
ϚΛΝΔS SΥΛΜ ΛΚΕΙΤΙS. ΓΛΛΛΓϚΛΝΔS ΛΝΛ ΚΛΠS.
ΔΚΛΓΚΙΔΛ ΪΝΛ. UΙψΛΝΔS. ΛΕΤΕΙ. SΛΙΘΛΜ UΙΜΛΙΠ
hΕΛΙΛS ΛThΛΕϚΛΝ ΪΝΛ: ΪΨ ΪΛΙSΠS ΛΕΤΚΛ ΛΕΤΛΝΔS 37. SKΓ.

mus & credamus. Et crucifixi cum eo exprobrabant ei. Et quum CCXIX.
eſſet hora ſexta, tenebræ factæ ſunt ſuper totam terram uſque ad 33. CCXX.
horam nonam. Et nona hora clamavit Jeſus voce magna dicens: 34. CCXXI.
(*a*) Eloi, Eloi, lima ſibachthani, id eſt interpretatum, Deus mi, Deus
mi, cur me deſeruiſti. Et quidam aſſiſtentium audientes (*b*) dixe- 35.
runt: ecce, Eliam clamat. Currens autem unus & implens (*c*) ſpon- 36.
giam aceto, ponens ſuper arundine dedit ei bibere dicens: ſine! vi- CCXXII.
deamus an veniat Elias ablaturus eum. Jeſus autem iterum emittens 37.
CCXXIII.

(*a*) *Eloi* &c. Legit ελωὶ, ελωὶ, λιμὰ σαβαχθανί. nam Ϊ in prima ſyllaba poſtremæ vocis hujus, erronee ſcriptum ſuſpicor pro Λ. & ſic apud *Matthæum.*

(*b*) *Audientes* ΓΛhΛΠSϚΛΝΔΛΝS. Sic reſtituimus ex MS.

(*c*) *Spongiam aceto* SΥΛΜ ΛΚΕΙΤΙS (Suec. *Swamp med ättika*) ſi verbum verbo reddas *ſpongiam aceti*, ſed Ulphilas non obſervaſſe videtur conſtructionem Græcam, qua μιῶσαι conjungitur cum genetivo rei implentis. Porro, ΛΕΤ. ΕΙ SΛΙΘΛΜ (ſic enim legendum, non ΛΕΤΕΙ. SΛΙΘΛΜ) legit itaque ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται. vide *Matthæi* 27, 49. [Lectio non ſolicitanda eſt. dubitatio deſignatur Π particula τῷ UΙΜΛΙ affixa, cujus exempla plura habes Luc. 14, 28, 31. Joh. 7, 17. Marc. 10, 2. De nota (*a*) ad Matthæi 27, 29. idem dicendum.]

SKƆ. 38. STIƃNA MIKILA NZXN: GAh FANKAhAh ALhS ƆIS-
SKE. 39. SKKITNXƆA ÏN TYA. ÏNNAΨKX NNƆ ƆALLAΨ: rASAI-
ΘANƆS ΨAN SA hNNƆAFAΨS SA ATSTANƆANƆS ÏN
ANƆYAIKΨGA ÏS. ΨATEI SYA hKXNGANƆS NZXN. UAΨ.
SKU. 40. ƁI SNNGAI SA MANNA SA SNNNS YAS rXΨS: YESNN
NΨΨAN UINXNS FAIKKAΨKX SAIΘANƆEINS. ÏN ΨAIMEI
YAS MAKGA SX MArƆALAENE. GAh MAKGA ÏAKXƁIS
41. ΨIS MINNIZINS GAh ÏXSEZIS AIΨEI. GAh SAAXME. GAh
ΨAN YAS ÏN rAAEIAAIA. GAh AAISTIƆEƆNN ÏNA.
GAh ANƆƁAhTIƆEƆNN ÏMMA. GAh ANΨAKXS MANA-
rXS ΨXZEI MIΨÏƆƆGEƆNN ÏMMA ÏN ÏAIKNSAAEM:
SKZ. 42. GAh GNΨAN AT ANƆANAhTGA YANKΨANAMMA. NN-
TE YAS NAKASKAIYE. SAEI ÏST FKNMA SAƁƁATX.

CCXXIV. vocem magnam exſpiravit. Et velum templi (*a*) diſſcindebatur in
38. CCXXV. duas *partes*, à ſummo ad imum. Videns autem centurio adſtans in
39. conſpectu ejus quod ita clamans exſpiraret, dixit: vere hic vir filius
CCXXVI. Dei erat. Erant autem mulieres procul ſpectantes, in his erat Ma-
40. ria Magdalena & Maria Jacobi minoris, & Joſes mater, & Salome.
41. (*b*) Et quum erat in Galilæa etiam ſequutæ fuerant eum, & minſtra-
CCXXVII. verant ei, & aliæ multæ, quæ iverant cum eo Jeruſalem. Et jam ve-
42. ſpere facto, quoniam erat paraſceve, quæ eſt (*c*) initium ſabbatorum,

---

(*a*) *Templi* ΑΛhS. Librarius errore omiſit aſpirationem. Caſum primum hujus voculæ non memini obſervaſſe in fragmentis hiſce Gothicis. Eſt vero Fœmin. irregulare, caſu ſecundo habens ΑΛhS, in cæteris obliquis ΑΛh.

(*b*) *Et quum — etiam.* Non legit αὶ, præmittit autem ϰ ante ἠκολούθουν, quod per *etiam* vertendum nobis fuit.

(*c*) *Initium Sabbatorum* FKNMA SABƁATX, & ſic non male ſibi viſus eſt vertiſſe παρασκευή, ſumit autem hoc loco *initium* non pro prima parte, ſed ingreſſu ad rem ipſam, atque id prorſus παρασκευή. Mox UIMANƆS, adeo ut cum Alexandr. aliiſque legerit ἰλθών.

(*a*) *Hone-*

ᚢᛁᛗᚫᚾᛞᚪᛋ ᛁᛦᛋᛖᚦ ᚫᚦ ᚫᚱᛖᛁᛗᚪᚠᚫᛁᚫᛋ. ᚱᚪᚴᚾᛞᚪᛋ ᚴᚪᚱᛁ- 43.
ᚾᛖᛁᛋ. ᛋᚪᛖᛁ ᛉᚪᛋ ᛋᛁᚪᛒᚪ ᛒᛖᛁᛞᚫᚾᛞᚪᛋ ᚠᛁᚾᛞᚫᚾᚱᚫᚴᛞᚷᛦ
ᚱᛦᚠᛋ. ᚫᚾᚫᚾᚫᚾᚠᚷᚫᚾᛞᚪᛋ ᚱᚪᚪᚪᛁᚠ ᛁᚾᚾ ᚪᚾ ᛈᛖᛁᚪᚪᛏᚫᚾ.
ᚷᚪᚻ ᛒᚫᚠ ᚠᛁᛋ ᚪᛖᛁᚴᛁᛋ ᛁᚫᛁᛋᚾᛁᛋ: ᛁᚠ ᛈᛖᛁᚪᚪᛏᚾᛋ ᛋᛁᛞᚪ- 44.
ᚪᛖᛁᚴᛁᛞᚫ ᛖᛁ ᛁᛋ ᚷᚾᚠᚫᚾ ᚱᚪᛋᛉᚫᚪᛏ. ᚷᚪᚻ ᚫᛏᚻᚫᛁᛏᚫᚾᛞᚪᛋ
ᚠᚫᚾ ᚻᚾᚾᛞᚫᚦᚫᚠ. ᚦᚴᚫᚻ ᛁᚾᚫ ᛖᛁ ᚷᚾᚠᚫᚾ ᚱᚪᛞᚫᚾᚠᚾᚷ-
ᛞᛖᛞᛁ. ᚷᚪᚻ ᚦᛁᚾᚠᚫᚾᛞᚪᛋ ᚫᛏ ᚠᚫᛗᛗᚫ ᚻᚾᚾᛞᚫᚦᚫᛞᚫ. ᚦᚴᚫ- 45.
ᚱᚫᚦ ᚠᚫᛏᚫ ᚪᛖᛁᚴ ᛁᛦᛋᛖᚦᚫ: ᚷᚪᚻ ᚾᛋᛒᚾᚱᚷᚫᚾᛞᚪᛋ ᚪᛖᛁᚾ 46. SKh.
ᚷᚪᚻ ᚾᛋᚾᛁᛗᚫᚾᛞᚪᛋ ᛁᛏᚫ. ᛒᛁᛉᚫᚾᛞ ᚠᚫᛗᛗᚫ ᚪᛖᛁᚾᚫ. ᚷᚪᚻ
ᚱᚫᚫᚱᛁᛞᚫ ᛁᛏᚫ ᛁᚾ ᚻᚫᚫᛁᛉᚫ ᚠᚫᛏᛖᛁ ᚴᚪᛋ ᚱᚫᛞᚴᚫᛒᚫᚾ
ᚾᛋ ᛋᛏᚫᛁᚾᚫ. ᚷᚪᚻ ᚫᛏᛉᚫᚫᛉᛁᛞᚫ ᛋᛏᚫᛁᚾ ᚪᚾ ᛞᚫᚾᚴᚫ ᚠᛁᛋ
ᚻᚫᚫᛁᛉᛁᛋ: ᛁᚠ ᛗᚫᚴᚷᚫ ᛋᚷ ᛗᚫᚱᛞᚫᚫᚪᛖᚾᛖ ᚷᚫᚻ ᛗᚫᚴᚷᚫ 47.
SKᚠ.

veniens Joſeph ex Arimathæa, (*a*) honeſtus ſenator, qui erat ip- 43.
ſe exſpectans regnum Dei, confidens (*b*) introivit ad Pilatum, &
petiit corpus Jeſu. Pilatus autem mirabatur ſi jam mortuus eſ- 44.
ſet, & advocans centurionem interrogavit eum, an jam modo mor-
tuus eſſet. Et intelligens à centurione donavit corpus Joſepho. Et 45. 46.
CCXXVIII.
emens linteum, & detrahens (*c*) illud *corpus*, involvit linteo, & po-
ſuit illud in monumento, quod erat exſtructum ex lapide, & ad-
volvit lapidem oſtio monumenti. Maria vero Magdalena, & Maria 47.
CCXXIX.

(*a*) *Honeſtus ſenator* ᚱᚪᚴᚾᛞᚪᛋ ᚴᚪᚱᛁᚾᛖᛁᛋ. Sic MS. licet cl. *Junius* ᚱᚾᛞᚪᛋ ᚴᚪᚱᛁᚾᛖᛁᛋ *ἐυχήμων, βουλευτής*. aſſentior autem viro doctiſſimo in Gloſſario, permutatione vocalium ᛦ & ᚾ, quam etiam ſupra obſervavimus, idem vocis eſſe ac ᚱᛦᛞᚪᛋ *bonus*. *Tatianus* Harm. cap. 212. Guot man inti reht, *vir bonus & juſtus*. *Otfridus* IV. 35. So guat thegan ſcolta, *ut bonus famulus debebat*. Uterque de Joſepho Arimathenſi.

(*b*) *Confidens* ᚫᚾᚫᚾᚫᚾᚠᚷᚫᚾᛞᚪᛋ. Sic MS. ſed magna ſimilitudine veri eruditiſſimus *Edvardus Lyus* ᚫᚾᛞᚫᚾᚫᚾᚠᚷᚫᚾᛞᚪᛋ.

(*c*) *Illud* ᛁᛏᚫ. Legit itaque utroque loco hujus commatis *αὐτὸ*, nimirum *σῶμα*, quanquam non male *αὐτὸν*, ſi Atticorum dialecto uſus fuiſſet ſacer evangeliſta.

(*a*) *In-*

SA. 1. ïXSEZIS SEONN OAK rAAArIPS YESI: GAh ïNYISAN-
AIN SABBATEDArIS. MAKGA SX MArdAAENE. GAh
MAKGA SX ïAKXBIS. GAh SAAXME nSBAnhTEdnn
AKXMATA. EI ATrArrANdEINS rASAABXdEdEINA
SAA. 2. ïNA: GAh BIAn AIK PIS dArIS APAK SABBATE. AT-
ïddGEdnn dn PAMMA hAAIYA AT nKKINNANdIN
3. SnNNIN. GAh uEPnN dn SIS MISSX. OAS APVAAYGAI
nNSIS PANA STAIN AP dAnKXM PIS hAAIYIS: GAh
4. ïNSAIOANdEINS rAnMIdEdnn PAMMEI APYAAYIPS
ïST SA STAINS. YAS ANK MIKIAS ABKABA: GAh AT-
5. rArrANdEINS ïN PATA hAAIY. rASEOnN GnrrA-
AAnP SITANdAN ïN TAIhSYAI BIYAIBIdANA YASTGAI

CCXXX. Joſes videbant, ubi poſitus eſſet. Et (*a*) inſtante die ſabbati Maria
Cap. 16, 1. Magdalena & Maria Jacobi & Salome emerant aromata, ut euntes
CCXXXI. ungerent eum, (*b*) & valde mane diei poſt ſabbatum ibant ad mo-
2. numentum oriente ſole, & dicebant inter ſe: quis devolvet nobis
3. lapidem ab oſtio monumenti? Et intuitæ videbant eum, quod de-
4. volutus eſſet lapis; erat enim valde magnus. Et ingreſſæ in mo-
5. numentum videbant juvenem ſedentem à dextra obvolutum pallio

---

(*a*) *Inſtante die ſabbati* ïNYISANdIN SABBATEdArIS. vel legendum ïNYISANdIN SABBATEdArA vel ïNYISANdINS SABBATEdArIS. S finali in prima ſequentis vocis deliteſcente.

(*b*) *Et valde mane* &c. GAh BIAn AIK PIS dArIS APAK SABBATE (Suec. foret *och wäl arla, dagen efter Sabbaten*) Græci, καὶ λίαν (quamvis hanc particulam non agnoſcat codex *Cantabr. Beza* ipſo referente) ωρὶ τῆς μιᾶς σαββάτων, quam lectionem non ſollicitabo, dignum tamen obſervatione, noſtrum legiſſe, vel voluiſſe legendum καὶ λίαν ωρὶ τῆς μετὰ σάββατον, vel ſi *Joſephi Scalig.* ſuſpicionem ſequamur σαββατὰν; ſed ut prædixi lectionem hanc non tuebor, nam μία eſt πρώτη, & *ſabbatum*, ſtylo Synagogæ, quilibet dies hebdomadis; commoda itaque explicatio eſt.

(*a*) *Vo-*

ΘΕΙΤΛΙ. ϚΛh ΠSΓΕISΠϗΛΕΛΠΠ: ψΛϗΠh ULψ Λ̈Π ΪΜ. 6. SΛЬ.
ΝΙ ϷΛΠϗhΤΕΙψ ΪZΥIS. ΪΛISΠ SϗΚΕΙψ ΝΛZϗΚΛΙΠ ψΛΝΛ
ΠShΚΛΜΙΔΛΝ. ΝΙST hΕϗ. ΠϗΚΛIS. SΛΙ ψΛΝΛ STΛψ
ψΛϗΕΙ ΓΛΛΛΓΙΔΕΛΠΠ ΪΝΛ: ΛϗΕΙ ΓΛΓΓΙψ. UΙψΙΔΠh 7.
Λ̈Π SΙΠϗΝϚΛΜ ΪS ϚΛh Λ̈Π ΠΛΙΤϗΛΠ. ΕΙ ϷΛΠϗΛΤΓΛΓ-
ΓΙψ ΪZΥIS ΪΝ ΓΛΛΕΙΛΛΙΛΝ. ψΛϗΠh ΪΝΛ ΓΛSΛΙΘΙψ.
SΥΛ SΥΕ ULψ Λ̈Π ΪZΥIS: ϚΛh ΠSΓΛΓΓΛΝΔΕΙΠS ΛϷ 8.
ψΛΜΜΛ hΛΛΙΥΛ ΓΛψΛΛΠhΠΠ. ΔIS ΠhψΛΝ SΛΤ ΪΓϗS SΛΓ.
ϗΕΙϗϚ ϚΛh ΠSϷΙΛΜΕΙ. ϚΛh ΝΙΜΛΝΝΛ . . . . . .
ΠSSΤΛΝΔΛΝΔS ψΛΝ ΪΝ ΜΛΠϗΓΙΝ ϷϗΠΜΙΝ SΛЬЬΛΤϚ 9.
ΛΤΛΠΓΙΔΛ ϷϗΠΜΙST ΜΛϗΙΥΕ ψΛΜΕΙ ΜΛΓΔΛΛΕΝΕ. ΛϷ

albo, & obſtupuerunt. Dixit autem illis: ne timete, Jeſum quæ- 6.
ritis Nazoræum, crucifixum illum. non eſt heic, reſurrexit, ecce CCXXXII.
locus ubi poſuerunt eum; ſed ite, dicite diſcipulis ejus, etiam Pe- 7.
tro, quod præit vobis in Galilæam, illic eum videbitis, ſicut dixit
vobis (*a*). Et exeuntes è monumento (*b*) fugiebant, occupaverat e- 8.
nim eas & pavor, & nemini . . . . . Reſurgens vero CCXXXIII.
mane primo ſabbato, apparuit primum (*c*) Mariæ illi Magdalenæ, ex 9.

(*a*) *Vobis* Λ̈Π ΪZΥIS. hæc vera lectio cod. MS. Λ̈Π ΪΝΛ ΪS eſt aliquid nihil.

(*b*) *Fugiebant.* Monſtroſum eſt ΠSΓΛΓΓΛΝΔΕΙΠS — ΓΛψΛΛΠhΠΝΔΕΙ. Si quid, foret ΓΛψΛΛΠhΠΝΔΕΙΠS, φεύγουσαι. ſed codd. Græci conſtanter ἔφυγον. Lege ergo ΓΛψΛΛΠhΠΝ. ΔIS ΠhψΛΝ SΛΤ ΪϚϗS, gaudet enim hujuſmodi τρόποις Gothus noſter. ΠS ΝΠ ΓΙЬΙψ *Luc.* 20, 25. pro ΠSΓΙЬΙψ ΝΠ. ΪΝΝ ΝΙ ΛΤΓΛΓΓΙψ *Johannis* 10, 1. pro ΝΙ ΪΝΝΛΤΓΛΓΓΙψ. Λ̈Τ ΠhψΛΝ ΓΛϷ. *Marci* 14, 44. pro Λ̈ΤΓΛϷ ΠhψΛΝ. & alibi. Id pariter obſerves ΠhψΛΝ, quæ proxime ſequitur, non magis quam δὲ vel γὰρ poni poſſe initio periodi.

(*c*) *Mariæ illi Magdalenæ* ΜΛϗΙΥΕ ψΛΜΕΙ ΜΛΓΔΛΛΕΝΕ. Lege ψΙZΛΙ, ſed folium hoc ferme integrum vetuſtate exeſum, verſu item 11 pro

10. ψIZΛIЄI ПSΥΛЯП SIBПN ПNhПΛΨXNS: SXh ГΛГГΛN-
ΔЄI ГΛTΛIh ΨΛIM MIΨ ÏMMΛ ΥЄЯПN . . . . . ,
11. ÏΨ ЄIS ГΛhΛПSϤΛNΔΛNS ΨΛTЄI ΛIBΛIΨ ϤΛh ГΛSΛI-
12. ΘΛNΔS ΥΛЯΨ ÞЯΛM ÏZΛI. NI ГΛΛΛПBIΔЄΔПN: ΛÞΛЯ
ПΨΨΛN ΨΛTΛ * * * * * * *

10. qua ejecerat ſeptem dæmonia. Illa diſcedens annuntiavit iis, *qui*
11. cum illo fuerant, ... : Illi vero audientes quod vi-
12. veret, & viſus eſſet ab ea, non credebant. Poſt hæc autem * *
* * * * *

ГΛSΛIΘΛNΔS ΥΛЯΨ omnino legendum ГΛSΛIΘΛNS ΥΛЯΨ, hæc enim inflectio vocis paſſivæ.

ΛΙΥΛΓΓΕΛΘΧ ΨΛΙΚΗ ΛΠΚΛΝ ΛΝΛSΤΧΔΘΙΨ.

ΝΤΕ ΚΛΙΗΤΙS ΜΛΝΛΓΛΙ ΔΠΓΠΝΝΠΝ ΜΕΛΘΛΝ 1. Λ.
Π ΪΝSΛΗΤ ΒΙ ΨΧS ΓΛΕΠΛΛΛΥΕΙSΙΔΧΝS ΪΝ ΠΝS
ΥΛΙΗΤΙΝS. SΥΛ SΥΕ ΛΝΛΕΠΛΗΠΝ ΠΝSIS ΨΛΙΕΙ 2.
ΕΚΛΜ ΕΚΠΜΙSΤΙΝ SΙΛΒΛSΙΠΠΘΧS ΘΛΗ ΛΝΔΒΛΗΤΧS ΥΕ-
SΠΝ ΨΙS ΥΛΠΚΔΙS. ΓΛΛΕΙΚΛΙΔΛ ΘΛΗ ΜΙS ΘΛΗ ΛΗΜΙΝ 3.
ΥΕΙΗΛΜΜΛ ΕΚΛΜ ΛΝΛSΤΧΔΕΙΝΛΙ ΛΛΛΛΙΜ ΓΛΛΓΓ-
ΥΠΒΛ ΛΕΛΚΛΛΙSΤΘΛΝΔΙΝ. ΓΛΗΛΗΘΧ ΨΠS ΜΕΛΘΛΝ.

EVANGELIUM PER LUCAM INCIPIT.

QUANDOQUIDEM multi cœperunt ſcribere hiſto- Cap. 1, 1. I.
riam rerum, quæ apud nos plene geſtæ ſunt (*a*), ſic- 2.
ut tradiderunt nobis, qui ab initio ipſi viderunt & mi-
niſtri fuerunt Verbi, placuit & mihi & Spiritui Sancto (*b*), à 3.
principio omnia accurate aſſecuto, ordine (*c*) tibi ſcribere, opti-

---

(*a*) *Plene geſtæ ſunt* ΓΛΕΠΛΛΛΥΕΙSΙΔΧΝS, πεπληροφορημένων. Quod vulgatus *Latinus* legiſſe videtur πληρουμένων, (vertit enim *quæ in nobis completæ ſunt*) foret ΒΙ ΨΧS ΓΛΕΠΛΛΙΔΧΝS ΪΝ ΠΝS ΥΛΙΗΤΙΝS.

(*b*) *Et Spiritui Sancto.* Ægerrime mihi perſuaſerim, de ſuo, occaſione Actor. 15, 28. hæc intruſiſſe noſtrum, ſed interpolato uſum codice, ſicut alibi etiam, præſertim quod ad hunc Evangeliſtam, videbimus. Certe in quibuſdam Latinis hoc additamentum inveniri monet clariſ. *Bengelius* Introd. in criſin N. Teſt. p. 404.

(*c*) *Ordine* ΓΛΗΛΗΘΧ. Si τῷ καθεξῆς temporis rationem ſignari putaſſet, foret ΒΙ ΨΕ ΛΕΛΚ, vide Luc. 8, 1.

(*a*) *Re-*

4. ʙᴀᴛɪsᴛᴀ ᴘʟɪᴀɴᴛᴇɪᴀɴ. ᴇɪ ʀᴀᴋɴɴᴀɪs ᴘɪᴢᴇ. ʙɪ ᴘᴘᴇɪ
5. ʀᴀᴀᴀɪsɪᴘs ïs. ᴠᴀɴᴋᴅᴇ ᴀsᴛᴀᴘ: ᴠᴀs ïɴ ᴅᴀʀᴀᴍ ʜᴇ-
ᴋᴘᴅᴇs ᴘɪɴᴅᴀɴɪs ïɴᴅᴀɪᴀs ʀɴᴅɢɪ. ɴᴀᴍɪɴ ᴢᴀᴋᴀʀɪᴀs.
ɴs ᴀᴛᴀʀ ᴀʙɪɢɪɴs. ɢᴀh ᴜᴇɪɴs ïs ɴs ᴅᴀɴhᴛʀɴᴍ
6. ᴀhᴀʀᴘɴs. ɢᴀh ɴᴀᴍᴘ ïᴢᴘs ᴀɪᴀᴇɪsᴀʙᴀɪᴘ: ᴠᴇsɴɴ ɴh-
ᴘᴀɴ ʀᴀʀᴀɪhᴛᴀ ʙᴀ ïɴ ᴀɴᴅᴠᴀɪʀᴘɢᴀ ʀᴘᴘs. ʀᴀʀʀᴀɴ-
ᴅᴘɴᴀ ïɴ ᴀᴀᴀᴀɪᴍ ᴀɴᴀʙɴsɴɪᴍ ɢᴀh ʀᴀʀᴀɪhᴛᴇɪᴍ ᴛᴀ-
7. ɴɪɴs ɴɴᴠᴀhᴀ: ɢᴀh ɴɪ ᴠᴀs ïᴍ ʙᴀʀɴᴇ. ɴɴᴛᴇ ᴠᴀs ᴀɪ-
ᴀᴇɪsᴀʙᴀɪᴘ sᴛᴀɪʀᴘ. ɢᴀh ʙᴀ ᴛʀᴀᴍᴀᴀᴅʀᴀ ᴅᴀʀᴇ sᴇɪ-
8. ɴᴀɪᴢᴇ ᴠᴇsɴɴ: ᴠᴀʀᴘ ᴘᴀɴ ᴍɪᴘ ᴘᴀɴᴇɪ ʀɴᴅɢɪɴᴘᴅᴀ ïs
9. ïɴ ᴠɪʀᴘɴ ʀɴɴᴄɪs sᴇɪɴɪs ïɴ ᴀɴᴅᴠᴀɪʀᴘɢᴀ ʀᴘᴘs: ʙɪ
ʙɪɴhᴛɢᴀ ʀɴᴅɢɪɴᴀssᴀɴs hᴀᴀɴᴛs ïᴍᴍᴀ ɴʀʀᴀɴɴ ᴅɴ

4. me Theophile, ut agnoſcas eorum, quæ edoctus es, verborum cer-
5. titudinem. Fuit in diebus Herodis regis (*a*) Judææ ſacerdos (*b*),
nomine Zacharias ex poſteritate (*c*) Abiæ, & uxor illius ex filia-
6. bus Aaronis, & nomen ejus Eliſabeth. Erant autem juſti ambo
in conſpectu Dei, incedentes in omnibus mandatis & judiciis Do-
7. mini inculpati. Et nihil iis erat liberorum, quia Eliſabeth erat
8. ſterilis, & ambo erant provecti ætate dierum ſuorum. Factum
autem eſt cum is ſacerdotio fungeretur in ordine cognationis ſuæ,
9. in conſpectu Dei, ſecundum conſuetudinem ſacerdotii ſors ei exiit

---

(*a*) *Regis* ᴘɪɴᴅᴀɴɪs. Sic ex MS. reſtituimus. ᴘɪɴᴅᴀɴs eſt caſus rectus.

(*b*) *Sacerdos.* Non legit ᴛɪs, haberemus enim sɴms.

(*c*) *Ex poſteritate* ɴs ᴀᴛᴀʀ. Sic intellexit noſter ἐξ ἐφημερίας, & hanc inter alias ſignificationem ei tribuit *Suidas.* Εφημερία, ἡ πατρικά. Εφημερία, *familia.* [Huic affinia ſunt Anglo-Saxonica afepa. afopa. & Francica abara, auaro, *Liberi, proles, ſucceſſor,* quæ fortaſſe ſunt verbalia ab afapan. in præterito afop. *Exire, emigrare.*]

(*a*) *Offe-*

ᔕᐱᘜᐱᚿ. ᐱTᚱᐱTᚱᐱᘻᐱᔕ ïᚿ ᐱᐱh ᚹᐱᚿIᚿᔕ. ᘜᐱh ᐱᐱᐱᔕ 10.
hIᚿhMᐱ ᛉᐱᔕ MᐱᚿᐱTᚱᛖᚿᔕ ᛒᛖIᘻᐱᚿᘻᐱᚿᔕ ᚿTᐱ ⊙ᛖIᐱᐱI
ᚿᛉMIᐱMIᚿᔕ: ᛉᐱᚴᚿ ᚿᐱᚿ ïMMᐱ ïᚿ ᔕIᚿᚿᐱI ᐱTTIᐱᚿᔕ 11.
ᚹᐱᚿIᚿᔕ. ᔕTᐱᚿᘻᐱᚿᘻᔕ ᐱᚹ TᐱIhᔕᛉᚯᚿ hᚿᚿᔕᐱᐱᔕTᐱᘻIᔕ
ᚿᛉMIᐱMIᚿᔕ. ᘜᐱh ᚱᐱᘻᚴᛒᚿᚯᘻᐱ ᘔᐱᚴᐱᚴIᐱᔕ ᚱᐱᔕᐱI- 12.
⊙ᐱᚿᘻᔕ. ᘜᐱh ᐱTIᔕ ᘻIᔕᘻᚴᐱᚿᔕ ïᚿᐱ: ᑌᐱᚿ ᚿᐱᚿ ᘻᚿ ïM- 13.
Mᐱ ᔕᐱ ᐱTTIᐱᚿᔕ. ᚿI ᚯTᔕ ᚿᚿᔕ ᘔᐱᚴᐱᚴIᐱ. ᘻᚿ ᚿᛖᛖI
ᐱᚿᘻhᐱᚿᔕIᘻᐱ ïᔕT ᛒIᘻᐱ ᚿᛖIᚿᐱ. ᘜᐱh ᑌᛖᚿᔕ ᚿᛖIᚿᐱ ᐱI-
ᐱᛖIᔕᐱᛒᐱIᚿ ᚱᐱᛒᐱIᚴIᘻ ᔕᚿᚿ ᚿᚿᔕ. ᘜᐱh hᐱITᐱIᔕ ᚿᐱMᚯ
ïᔕ ïᚯhᐱᚿᚿᛖᚿ. ᘜᐱh ᛉᐱIᚴᚿIᚿ ᚿᚿᔕ ᚹᐱhᛖᘻᔕ ᘜᐱh ᔕᛉᛖᚱ- 14.
ᚿIᚿᐱ. ᘜᐱh MᐱᚿᐱTᐱI ïᚿ ᚱᐱᛒᐱᚿᚴᚿᐱI ïᔕ ᚹᐱTIᚿᚯᚿᘻ:
ᛉᐱIᚴᚿIᚿ ᐱᚿᚴ MIKIᐱᔕ ïᚿ ᐱᚿᘻᛉᐱIᚴᚿᘜᐱ ᚹᐱᚿIᚿᔕ. ᘜᐱh 15.

offerendi (*a*), ingreſſus in templum Domini, & omnis turba populi 10.
erat exſpectans (*b*) foras, tempore ſuffitus. Apparuit autem ei (*c*) 11.
angelus Domini ſtans à dextra altaris ſuffitus. & turbatus eſt Za- 12.
charias videns, & timor incidit in eum. Dixit autem ei ange- 13.
lus: ne time Zacharia, quoniam exaudita eſt precatio tua, & uxor
tua Eliſabeth pariet tibi filium, & vocabis nomen ejus Johan-
nem. Et erit tibi gaudium & exſultatio, & multi de nativita- 14.
te ejus gaudebunt, erit enim magnus in conſpectu Domini, & 15.

(*a*) *Offerendi.* θυμιᾶσαι, *ſuffitus facere*; ſed pro ſtrictiori hac voce utitur generali ᘻᚿ ᔕᐱᘜᚿ, quod etiam noſtratibus olim *tradere*, *offerre*, etſi nunc non niſi *venum tradere*, *vendere*, *At ſælja.* [Angl. *to ſell.*]

(*b*) *Exſpectans* ᛒᛖIᘻᐱᚿᘻᐱᚿᔕ, Suec. *Bidande.* itaque pro περιεχόμενοι legit προσδεχόμενοι, præter codd. conſenſum, ſed certiſſimo indicio, uſum eſſe Græco.

(*c*) *Apparuit autem ei* ᛉᐱᚴᚿ ᚿᐱᚿ ïMMᐱ ïᚿ ᔕIᚿᚿᐱI. Sic probe MS. nec aliud ratio Grammatices admittit; ᔕIᚿᚿᔕ enim in caſu ſexto poſcit ᔕIᚿᚿᐱI. Suec. *wart honom i en ſyn.* [Cum ᔕIᚿᚿᔕ concinunt A.S. ꝑien & Iſl. ſion, ſien, *viſus*, *viſio.*]

ϒΕΙΝ ϚΑh ΛΕΙΨΗ ΝΙ ΑΚΙΓΚΙΑ. ϚΑh ΛhΜΙΝS ϒΕIhIS ΓΛ-
ÞΠΛΛϚΛΔΛ. ΝΛΠhΨΛΝ ÏΝ ϒΛΜΒΛΙ ΛΙΨΕINS SΕINΛΙ-
16. ΖΧS. ϚΑh ΜΛΝΛΓΛΝS SΠΝΙVΕ ÏSΚΛΕΛIS ΓΛϒΛΝΔΕΙΨ
17. ΑΝ ÞΛΝIN ΓΧΨΛ ÏΖΕ. ϚΑh SIΛΒΛ ÞΛΝΚΛUIMIΔ ÏΝ
ΛΝΔϒΛIΚΨϚΛ ÏS ÏΝ ΛhΜIN ϚΑh ΜΑhΤΑΙ hΛIΛΕÏÏNS.
ΓΛϒΛΝΔϚΑΝ hΛIΚΤΧΝΛ ΛΤΤΛΝΕ ΑΝ ΒΑΚΝΑΜ. ϚΑh
ΠΝΤΛΛΛΝS ÏΝ ÞΚΧΔΕΙΝ ΓΛΚΛIhΤΑIΖΕ. ΜΑΝϒϚΑΝ ÞΑ-
18. ΝIN ΜΑΝΛΓΕIN ΓΛÞΛhΚΙΔΛ: ϚΑh UΛΨ ΖΑΚΑΚΙΑS
ΑΝ ΨΛΜΜΑ ΛΓΓΙΛΑΝ. ΒΙ ΘΕ ΚΠΝΝΠΜ ΨΑΤΑ. ÏΚ
ΚΛIhTIS ÏΜ SINEIΓS. ϚΑh UΕNS ΜΕINΑ ÞΚΛΜΛΛΔΚΧ-
19. ΖΕΙ ÏΝ ΔΑΓΛΜ SEINΛIM: ϚΑh ΛΝΔhΛÞϚΑΝΔS SΛ ΛΓ-

vinum ac liquorem (*a*) non bibet, & Spiritu Sancto replebitur, adhuc
16. in utero (*b*) matris ſuæ, & multos filiorum Iſraëlis convertet ad do-
17. minum Deum illorum. Et ipſe præveniet in conſpectu ejus in ſpi-
ritu & virtute Eliæ, ut convertat (*c*) corda patrum ad filios, & immo-
rigeros ad (*d*) ſapientiam juſtorum, & paret Dominum populum ido-
18. neum. Et dixit Zacharias angelo: unde noſcemus (*e*) hoc? ego enim
19. ſum ſenex, & uxor mea provecta in diebus ſuis. Et reſpondens an-

---

(*a*) *Liquorem* ΛΕΙΨΗ, cujus caſus primus ΛΕΙΨΗS. *Otfrido* I. IV. *Lid.* Ni fullit er ſih uuines ouh lides niheines, *non implebit ſe vino, nec ullo liquore.* Pridem quoque injunctum ſacerdotio Aaronico (Levit. 10, 9.) πφάλια θύειν, ſicut loqui amat *Philo*, cui ſolemne vocibus ſacrorum τὰ ἱξῆς uti, cum ſuorum ritus legeſque interpretatur; ſed hæc aliàs. σίκερα vero haud dubie, minimum in tabulis ſacris, liquor mellis, quo abundabat olim Palæſtina, cum montana ejus fragrantiſſimis herbis floribuſque obſita eſſent incolarum ſtudio ac diligentia.

(*b*) *In utero.* Legit ergo ἐν κοιλίᾳ μητρὸς αὐτᾶ, & ſic *Syrus*, nec aliquid in hac lectione incommodi, uti erudite obſervat *Mareſchallus.* Vide item, ut commode interpungat poſt ΓΛÞΠΛϚΛΔΛ, & ΝΛΠhΨΛΝ ἵνα ad ſequentia referat.

(*c*) *Convertat* ΓΛϒΛΝΔϚΑΝ. Infinitivus figurâ Græca.

(*d*) *Ad.* reſtituimus ex MS. ÏΝ pro ΑΝ, ἐν φρονήσει, nihil tamen obſtat quin ſignificationem τῷ εἰς ſive ὡσὲι ei tribuamus.

(*e*) *Noſcemus* ΚΠΝΝΠΜ. legit ergo γνωσόμεθα, ego uxorque mea.

(*a*) Non

ΓΙΛΝS ULΨ ΔN ÏMMΛ. ÏK ÏM ΓΛBKIЄΛ SΛ STΛN-
ΔΛNΔS ÏN ΛNΔΥΛIKΨGΛ ΓXΨS. GΛh ÏNSΛNΔIΨS ÏM
KXΔGΛN Δn ΨnS. GΛh ΥΛIΛΛMЄKGΛN ΨnS ΨΛTΛ.
GΛh SIGΛIS ΨΛhΛNΔS GΛh NI MΛΓΛNΔS KXΔGΛN 20.
nNΔ ΨΛNΛ ΔΛΓ Ει ΥΛIKΨΛI ΨΛTΛ. Δn ΨЄЄI NI ΓΛ-
ΛΛnBIΔЄS ΥΛnKΔΛM MЄINΛIM. ΨXЄI nSƐnΛΛGΛNΔΛ
ÏN MЄΛΛ SЄINΛMMΛ: GΛh ΥΛS MΛNΛΓЄI BЄIΔΛN- 21.
ΔΛNS ZΛKΛKIÏNS. GΛh SIΛΔΛΛЄIKIΔЄΔnn ⊙Λ ΛΛTI-
ΔЄΔI ÏNΛ ÏN ΨIZΛI ΛΛh: nSΓΛΓΓΛNΔS ΨΛN NI MΛh- 22.
TΛ Δn ÏM KXΔGΛN. GΛh ƐKXΨnn ΨΛMMЄI SInn
ΓΛSΛ⊙ ÏN ΛΛh. GΛh SIΛBΛ ΥΛS BΛNΔΥGΛNΔS ÏM.
GΛh ΥΛS ΔnMBS: GΛh ΥΛKΨ BI ΨЄ nSƐnΛΛNXΔЄ- 23.
Δnn ΔΛΓXS ΛNΔBΛhTЄINS ÏS. ΓΛΛΛIΨ Δn ΓΛKΔΛ
SЄINΛMMΛ: ΛƐΛK nhΨΛN ΨΛNS ΔΛΓΛNS ÏNKIΛΨX 24.
ΥΛKΨ ΛIΛЄISΛBΛIΨ UЄNS ÏS. GΛh ΓΛΛΛnΓNIΔΛ SIK

gelus dixit ei: ego ſum Gabriel ſtans in conſpectu Dei, & miſſus ſum alloqui te, & fauſta hæc tibi annuntiare. (*a*) Et eris mutus ac im- 20.
potens loqui uſque ad diem, quo fiat hoc, quoniam non credidiſti verbis meis, quæ implebuntur ſuo tempore. Et erat populus exſpe- 21.
ctans Zachariam, & mirabatur quod tardaret in templo. Egreſſus 22.
autem non potuit eis loqui, & intellexerunt, quod viſionem vidiſſet in templo, & ipſe innuebat eis, & erat mutus (*b*). Et factum eſt, 23.
poſtquam impleti eſſent (*c*) dies miniſterii ejus, abiit in domum ſuam. Poſt autem illos dies concepit Eliſabeth uxor ejus & occultavit ſe 24.

(*a*) Non legit, uti nec *Syrus* vel *Perſa* ἰδιό.

(*b*) *Mutus* ΔnMBS. Suec. [& Angl.] *dumb*. Surdus foret ΔΛnBS, Suec. *döf*. [Angl. *deaf*.] etſi non ſit dubium κωφὸν ſubinde pro utroque occurrere.

(*c*) *Dies miniſterii ejus* ΔΛΓXS ΛNΔBΛhTЄINS ÏS. Sic legendum & lineola tranſverſa ſuper Ï evanuit.

(*a*) *Con-*

25. ᛗᛖᚾᚫᛒᛋ ᚦᛁᛗᚦ ᚢᛁᛒᚫᚾᛞᛖᛁ ᛒᚫᛏᛖᛁ ᛋᛘ ᛗᛁᛋ ᚴᚫᛏᚫᛘᛁᛞᚫ
ᚦᚫᚾ ᛁᚾ ᛞᚫᚴᚫᛗ ᛒᚫᛁᛗᛖᛁ ᛁᚾᛋᚫᛟ ᚫᚦᚾᛁᛗᚫᚾ ᛁᛞᚫᛘᛖᛁᛏ ᛗᛖᛁᚾ
26. ᛁᚾ ᛗᚫᚾᚾᚫᛗ: ᛒᚫᚾ ᚺᚻᛒᚫᚾ ᛁᚾ ᛗᛖᚾᚷᛒ ᛋᚫᛁᚺᛋᛏᛁᚾ ᛁᚾ-
ᛋᚫᚾᛞᛁᛒᛋ ᛘᚫᛋ ᚫᚴᚴᛁᚫᚾᛋ ᚴᚫᛒᚴᛁᛖᚫ ᚦᚴᚫᛗ ᚴᚷᛒᚫ ᛁᚾ
27. ᛒᚫᚾᚴᚴ ᚴᚫᚫᛖᛁᚫᛁᚫᛋ. ᛋᛖᛁ ᚺᚫᛁᛏᚫᛞᚫ ᚾᚫᛉᚫᚱᚫᛁᛒ. ᚫᚾ
ᛗᚫᚱᚫᛒᚫᛁ ᛁᚾ ᚦᚴᚫᚴᛁᛒᛏᛁᛗ ᚫᛒᛁᚾ. ᛒᛁᛉᛖᛁ ᚾᚫᛗᚷ ᛁᚷᛋᛖᚦ.
ᚾᛋ ᚴᚫᚱᚫᚫ ᚫᚫᛘᛖᛁᛞᛁᛋ. ᚷᚫᚺ ᚾᚫᛗᚷ ᛒᛁᛉᚷᛋ ᛗᚫᚴᚫᛒᚫᛁᛋ
28. ᛗᚫᚱᛁᚫᛗ: ᚷᚫᚺ ᚴᚫᚫᛖᛁᒃᚫᚾᛞᚫᛋ ᛁᚾᚾ ᛋᚫ ᚫᚴᚴᛁᚫᚾᛋ ᚫᚾ
ᛁᛉᚫᛁ. ᚢᚫᛒ. ᚦᚫᚴᛁᚾᚷ ᚫᚾᛋᛏᚫᛁ ᚫᚾᛞᚫᚺᚫᚦᛏᚫ. ᚦᚫᚾ ᛗᛁᛒ
29. ᛒᚾᛋ. ᛒᛁᚾᛒᛁᛞᚷ ᛒᚾ ᛁᚾ ᚢᛁᚾᚷᛗ: ᛁᛒ ᛋᛁ ᚴᚫᛋᚫᛁᛟᚫᚾᛞᛖᛁ ᚴᚫ-
ᛒᚫᚫᚺᛋᚾᚷᛞᚫ ᛒᛁ ᛁᚾᚾᛋᚫᚴᚫᚺᛏᚫᛁ ᛁᛋ. ᚷᚫᚺ ᛒᚫᚺᛏᚫ ᛋᛁᛋ ᛟᛖ-
ᚫᛖᛁᚴᚫ ᛘᛖᛋᛁ ᛋᚷ ᚴᚷᚫᛖᛁᚾᛋ. ᛒᚫᛏᛖᛁ ᛋᛘ ᛒᛁᚾᛒᛁᛞᚫ ᛁᛉᚫᛁ:
30. ᚷᚫᚺ ᚢᚫᛒ ᚫᚴᚴᛁᚫᚾᛋ ᚫᚾ ᛁᛉᚫᛁ. ᚾᛁ ᚷᚱᛋ ᛒᚾᛋ ᛗᚫᚴᛁᚫᛗ.

25. menſes quinque, dicens: ſic mihi fecit Dominus in diebus, quibus
26. conſtituit (*a*) auferre opprobrium meum inter homines. Verum e-
nimvero in menſe ſexto miſſus eſt angelus Gabriel à Deo in urbem
27. Galilææ, quæ dicta eſt Nazareth, ad virginem deſponſatam viro,
cujus nomen Joſeph, ex domo Davidis, & nomen hujus virginis Ma-
28. ria. Et ingreſſus angelus ad eam dixit: lætare gratiæ valde ple-
29. na (*b*), Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Sed illa videns
turbata eſt ſermone ejus, & cogitabat qualis eſſet hæc ſalutatio,
30. (quod ſic benedixit illi (*c*).) Et dixit angelus ei: ne time Maria,

---

(*a*) *Conſtituit auferre* ᛁᚾᛋᚫᛟ ᚫᚦᚾᛁᛗᚫᚾ, verbum verbo *intuitus eſt auferre*, quod cum non ferant Latinæ aures, ſic vertendum fuit, nec quidquam uſitatius, quam quod verba ſenſuum ad intellectum referantur.

(*b*) *Valde plena* ᚫᚾᛞᚫᚺᚫᚦᛏᚫ, voce compoſita ex ᚫᚾᛞᚫ, (veteri lingua noſtrate *Audur*, opes, divitiæ, nunc ö*de*, unde *Upſala* ö*de*, opes vel poſſeſſio regis Upſalenſis) & ᚺᚫᛒᚫᚾ, habere.

(*c*) *Quod ſic benedixit illi.* foret ὅτι οὕτως εὐλόγησεν αὐτήν. ſed haud dubie ex margine manarunt.

(*a*) *Altiſ-*

ΒΙΓΛΣΤ ΛΠΚ ΛΝΣΤ ΕΚΛΜ ΓΧΨΛ. ϚΛh SΛΙ. ΓΛΝΙΜΙS ΪΝ ΚΙΛΨΕΙΝ. ϚΛh ΓΛΒΛΙΚΙS SΠΝΝ. ϚΛh hΛΙΤΛΙS ΝΛΜΧ ΪS ΪΛΙSΠ. SΛh ϒΛΙΚΨΙΨ ΜΙΚΙΛS. ϚΛh SΠΝΠS hΛΠhISTINS hΛΙΤΛΔΛ. ϚΛh ΓΙΒΙΔ ΪΜΜΛ ΕΛΝ ΓΧΨ STΧΛ ΔΛϒΕΙΔΙS ΛTTINS ΪS. ϚΛh ΨΙΠΔΛΝΧΨ ΠΕΛΚ ΓΛΚΔΛ ΪΛΚΧΒΙS ΪΝ ΛΙϒΙΝS. ΪΨ ΨΙΠΔΙΝΛSSΛΠS ΪS ΝΙ ϒΛΙΚΨΙΨ ΛΝΔΕΙ: ULΨ ΨΛΝ ΜΛΚΙΛΜ ΔΠ ΨΛΜΜΛ ΛΓΓΙΛΛΠ. ΘΛΙϒΛ SIϚΛΙ ΨΛΤΛ. ΨΛΝΔΕΙ ΛΒΛΝ ΝΙ ΚΛΝΝ: ϚΛh ΛΝΔhΛΕϚΛΝΔS SΛ ΛΓΓΙΛΠS ULΨ ΔΠ ΪZΛΙZΕ. ΛhΜΛ ϒΕΙhS ΛΤΓΛΓΓΙΨ ΛΝΛ ΨΠΚ. ϚΛh ΜΛhTS hΛΠhISTINS ΠΕΛΚSΚΛΔϒΕΙΔ ΨΠS. ΔΠΨΕh SΛΕΙ ΓΛΒΛΙΚΛΔΛ ϒΕΙhS. hΛΙΤΛΔΛ SΠΝΠS ΓΧΨS. ϚΛh SΛΙ. ΛΙΛΕISΛΒΛΙΨ ΝΙΨ- ϚΧ ΨΕΙΝΛ. ϚΛh SΧ ΪΝ ΚΙΛΨΧ SΠΝΝ ΓΛΝΛΜ . . . . . ΝΙΝ SΕΙΝΛΜ * * * * * * * * ϚΛh ΓΛΛΛΙΨ ΕΛΙΚΚΛ

inveniſti enim gratiam apud Deum, & ecce concipies in utero, & pa- 31.
ries filium & vocabis nomen ejus Jeſus. & erit magnus, & filius altiſ- 32.
ſimi (*a*) vocabitur, & dabit ei Dominus Deus ſedem Davidis patris e-
jus, & regnabit ſuper domum Jacobi in æternum, & regni ejus non 33.
erit finis. Dixit autem Maria angelo: quomodo fiet illud, quoniam 34.
virum non cognoſco? Et reſpondens angelus dixit ei: Spiritus San- 35. II.
ctus veniet ſuper te, & virtus altiſſimi obumbrabit te, ideoque qui
naſcetur ſanctus (*b*), vocabitur filius Dei. Et ecce, Eliſabetha cognata 36. III.
tua, etiam hæc in utero concepit filium (*c*) * * * * * * & diſceſſit ab 38.

(*a*) *Altiſſimi.* Evanuerunt ferme literæ, legendum autem hΛΠhISTINS, & ſic mox, verſu 35. Corruptiſſime editio prior hΛΠhISTΧNS. id enim *altiſſimæ.*

(*b*) *Ideoque qui naſcetur ſanctus* ΔΠΨΕh SΛΕΙ ΓΛΒΛΙΚΛΔΛ ϒΕΙhS. foret διὸ ὁ γενώμενος ἅγιος, quæ ſane vetuſtiſſima lectio, & cujus veſtigium in *Novatiani* lib. 19. de Trinitate.

(*c*) *Filium* SΠΝΝ. Sic, non SΠΝΛ.

39. ïZAI SA ΛΓΓIΛNS: nSSTΛNdΛNdEI ψΛN MΛKIΛM ïN
ψΛIM dΛΓΛM. ïddGΛ ïN ЬΛIKΓΛhEIN SNInMnndX.
40. ïN ЬΛnKΓ ïndAINS. GΛh ΓΛΛΛIψ ïN ΓΛKd ZΛKΛKI-
41. ïNS. GΛh ΓXΛIdΛ ΛIΛEISΛЬΛIψ: GΛh ϒΛKψ SϒE hΛn-
SIdΛ ΛIΛEISΛЬΛIψ ΓXΛEIN MΛKIïNS. ΛΛIΛΛIK ЬΛKN
ïN uIψΛn ïZXS. GΛh ΓΛ⊧nΛΛNXdΛ ΛhMINS ϒEIhIS ΛI-
42. ΛEISΛЬΛIψ. GΛh n⊧ϒXnIdΛ STIЬNΛI MIKIΛΛI. GΛh
uΛψ. ψInψIdX ψn ïN uINXM. GΛh ψInψIdX ΛKKΛN
43. uIψΛnS ψEINIS. GΛh ⊙ΛψKX MIS ψΛTΛ. EI uEMI ΛI-
44. ψEI ⊧ΛNINS MEINIS ΛT MIS: SΛI ΛΛΛIS SnnSEI ϒΛKψ
STIЬNΛ ΓXΛEINΛIS ψEINΛIZXS ïN ΛnSΛM MEINΛIM.
ΛΛIΛΛIK ψΛTΛ ЬΛKN ïN SϒIΓNIψΛI ïN ϒΛMЬΛI MEI-
45. NΛI. GΛh ΛndΛΓΛ SX ΓΛΛΛnЬGΛNdEI. ψΛTEI ϒΛIK-
ψIψ nSTΛnhTS ψIZE KXdIdΛNE ïZΛI ⊧KΛM ⊧ΛNIN:
46. GΛh uΛψ MΛKIΛM. MIKIΛEId SΛIϒΛΛΛ MEInΛ ⊧ΛN.
47. GΛh SϒEΓNEId ΛhMΛ MEINS dn ΓXψΛ NΛSGΛNd

39. ea angelus. Exſurgens autem Maria in illis diebus abiit in monta-
40. nam *regionem* feſtinanter in urbem Judæ (*a*), & intravit in domum
41. Zachariæ, & ſalutavit Eliſabetham. Et factum eſt, ut audivit Eli-
ſabetha ſalutationem Mariæ, ſubſiliit puer in utero ejus, & reple-
42. ta eſt Spiritu Sancto Eliſabetha, & exclamavit voce magna dixit-
43. que: benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus uteri tui, &
44. unde mihi hoc, quod venerit mater Domini mei ad me. Ecce e-
nim, ut facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, ſubſiliit
45. puer præ gaudio in utero meo, & beata tu credens, quia erit con-
46. ſummatio dictorum ei à Domino. Et dixit Maria: Magnificat
47. anima mea Dominum, & exſultat ſpiritus meus in Deo ſalvatore

(*a*) *Judæ* ïndAINS, legit ergo Ἰούδα, confer cap. 3, 33, non Ἰοῦτα, quæ doctiſſ. viri in Palæſtina Sacra eſt ſuſpicio.

(*a*) *Mag-*

ΜΕΙΝΑΜΜΑ. ΠΝΤΕ ΪΝΣΑΘ ΑΝ ΗΝΑΙΥΕΙΝΑΙ ΨΙΠΩΧS SΕΙ- 48.
ΝΑΙΖΧS. SΑΙ ΑΛΛΙS ΡΚΑΜ ΗΙΜΜΑ ΝΠ ΑΝΔΑΓΩΑΝΔ
ΜΙΚ ΑΛΑΑ ΚΠΝΩΑ. ΠΝΤΕ ΓΑΤΑΥΙΔΑ ΜΙS ΜΙΚΙΑΕΙΝ 49.
SΑ ΜΑΗΤΕΙΓΑ. ΩΑΗ ΥΕΙΗ ΝΑΜΧ ΪS. ΩΑΗ ΑΚΜΑΗΑΙΚ- 50.
ΤΕΙ ΪS ΪΝ ΑΛΔΙΝS ΑΛΔΕ ΨΑΙΜ ΧΓΑΝΔΑΜ ΪΝΑ: ΓΑ- 51.
ΤΑΥΙΔΑ SΥΙΝΨΕΙΝ ΪΝ ΑΚΜΑ SΕΙΝΑΜΜΑ. ΔΙSΤΑΗΙΔΑ
ΜΙΚΙΑΨΠΗΤΑΝS ΓΑΗΠΓΔΑΙ ΗΑΙΚΤΙΝS SΕΙΝΙS. ΓΑΔΚΑΝ- 52.
SΙΔΑ ΜΑΗΤΕΙΓΑΝS ΑΡ STΧΑΑΜ. ΩΑΗ ΠSΗΑΠΗΙΔΑ
ΓΑΗΝΑΙΥΙΔΑΝS. ΓΚΕΔΑΓΑΝS ΓΑSΧΨΙΔΑ ΨΙΠΨΕ. ΩΑΗ 53.
ΓΑΒΙΓΝΑΝΔΑΝS ΪΝSΑΝΔΙΔΑ ΑΑΠSΑΝS. ΗΑΕΙΒΙΔΑ ΪS-
ΚΑΕΑΑ ΨΙΠΜΑΓΠ SΕΙΝΑΜΜΑ. ΓΑΜΠΝΑΝΔS ΑΚΜΑ- 54.
ΗΑΙΚΤΕΙΝS. SΥΑ SΥΕ ΚΧΔΙΔΑ ΑΝ ΑΤΤΑΜ ΠΝSΑΚΑΙΜ. 55.

meo, quoniam reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ; ecce enim jam 48.
nunc beatam me prædicabunt omnes generationes, quoniam fe- 49.
cit mihi magna (*a*) potens, & ſanctum nomen ejus. Et miſeri- 50.
cordia ejus in ætates ætatum timentibus eum. Fecit potentiam 51.
brachio ſuo, diſperſit ſuperbos cogitatione cordis ſui, dejecit po- 52.
tentes de ſedibus, & exaltavit humiles, eſurientes implevit bonis, 53.
& divitiis abundantes (*b*) dimiſit inanes, refocillavit (*c*) Iſraëlem fa- 54.
mulum ſuum memor miſericordiæ, ſicut loquutus eſt patribus noſtris, 55.

(*a*) *Magna*. ΜΙΚΙΑΕΙΝ *magnitudinem*, ſed *facere magnitudinem* ingratum Latinis auribus.

(*b*) *Divitiis abundantes* ΓΑΒΙΓΝΑΝΔΑΝS. Participium. Vulgatus *divites*, id vero ΓΑΒΕΙΓΑΝS.

(*c*) *Refocillavit* ΗΑΕΙΒΙΔΑ. *Otfridus* I. cap. 7.

Thie hungarogon muadon
Gilabot er in euuon.

[Gloſſæ Monſ. gilapot uuirdet, *reparetur*, p. 392. item gilapota, *repauſavit*, p. 400. & gilapotun, *refecerunt*, p. 359.] Pro ΨΙΠΜΑΓΠ SΕΙΝΑΜΜΑ, foret ex regulis Grammatices ΨΙΠΜΑΓΑΝ SΕΙΝΑΜΜΑ, hæc enim terminatio caſus tertii.

(*a*) *Eli-*

56. ABRAhAMA GAh FRAIY IS NNA AIY: RASTRΨ ΨAN
MAKIAM MIΨ IZAI SVE MENRΨS ΨKINS. GAh RAYAN-
57. AIdA SIK an RAKdA SEINAMMA: AIAEISABAIΨ NS-
FNALLNRdA MEA an BAIKAN. GAh RABAK SNNN.
58. GAh hANSIdEdNN BISITANdS GAh RANIΨGRS IZRS
NNTE RAMIKIAIdA FAN AKMAhAIKTEIN SEINA BI
59. IZAI. GAh MIΨFARINRdEdNN IZAI: GAh YAKΨ IN
dARA AhTNdIM. uEMNN BIMAITAN ΨATA BAKN.
GAh hAIhAITNN INA AFAK NAMIN ATTINS IS ZAKA-
60. KIAN: GAh ANdhAFGANdEI SR AIΨEI IS. uAΨ. NE.
61. AK hAITAIdAN IRhANNES: GAh uEΨNN an IZAI.
ΨATEI NIAINShNN IST IN KNNGA ΨEINAMMA SAEI
62. hAITAIdAN ΨAMMA NAMIN: RABANdYIdEdNN ΨAN
63. ATTIN IS. ΨATA ⊙AIYA YIAdEdI hAITAN INA: IΨ
IS SRKGANdS SNIAdA. NAM. GAh MEAIdA. uIΨANdS.

56. Abrahamo & ſemini ejus in æternum. Manſit autem Maria cum
57. illâ quaſi menſes tres, & reverſa eſt in domum ſuam. Eliſabethæ (*a*)
58. impletum eſt tempus pariendi & peperit filium, & audiverunt vicini
& cognatæ ejus, quod magnificavit Dominus miſericordiam ſuam
59. erga eam, & collætabantur ei. Et factum eſt die octavo, venie-
bant circumcidere puerum, & vocabant eum ex nomine patris ejus
60. Zachariam. Et reſpondens mater ejus dixit: neutiquam, ſed vo-
61. cetur Johannes. Et dixerunt ei: nemo eſt in cognatione tua, qui
62. vocatur hoc nomine. Innuebant autem patri ejus, quid vellet
63. vocare eum. Et is poſtulans tabulam, accepit & ſcripſit (*b*):

(*a*) *Eliſabethæ.* non legit ℵ.

(*b*) *Accepit & ſcripſit.* Foret αἰτήσας πινακίδιον, ἔλαβε καὶ ἔγραψε. *Juvencus* I. 112 pulcre.

—— *ſcriptoque rogant edicere nomen.*

(*a*) *Ortus*

ïχhΛNNES ïST NΛMχ ïS. ϛΛh SILΔΛΛEIKIΔEΔNN ΛΛ-
ΛΛI: NSΛNKNχΔΛ ψΛN MNNΨS ïS SNNS ϛΛh TNTTχ 64.
ïS. ϛΛh KχΔIΔΛ ψINΨϛΛNΔS ΓχΨ: ϛΛh ϒΛKΨ ΛNΛ 65.
ΛΛΛΛIM ΛTIS ψΛIM BISITΛNΔΛM ïNΛ. ϛΛh ïN ΛΛ-
ΛΛI BΛIKTΛhEIN ïNΔΛIΛS MEKIΔΛ ϒESNN ΛΛΛΛ ψχ
ϒΛNKΔΛ. ϛΛh ΓΛΛΛTIΔEΔNN ΛΛΛΛI ψΛI hΛNSϛΛN- 66.
ΔΛNS ïN hΛIKTIN SEINΛMMΛ. UIψΛNΔΛNS. ⊙Λ SKIN-
ΛI ψΛTΛ BΛKN ϒΛIKψΛN. ϛΛh ψΛN hΛNΔNS ÞΛNINS
ϒΛS MIψ ïMMΛ: ϛΛh ZΛKΛKIΛS ΛTTΛ ïS ΓΛÞNΛΛ- 67.
NχΔΛ ΛhMINS ϒEIhIS. ϛΛh ΠKΛNÞEΔIΔΛ. ϛΛh UΛψ.
ψINψEITS ÞΛN ΓχΨ ïSKΛEΛIS. NNTE ΓΛϒEISχΔΛ ϛΛh 68.
ΓΛϒΛNKhTΛ NSΛΛNSEIN MΛNΛTEIN SEINΛI. ϛΛh NK- 69.
ΚΛISIΔΛ hΛNKN NΛSEINΛIS NNSIS ïN ΓΛKΔΛ ΔΛ-
ϒEIΔIS ψINMΛTΛNS SEINIS. SϒΛ SϒE KχΔIΔΛ ψΛIKh 70.

Johannes eſt nomen ejus. Et mirati ſunt omnes. Apertum eſt autem 64.
ſtatim os ejus & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deo. Et or- 65.
tus eſt (*a*) timor ſuper omnes vicinos ejus, & in omni montana regio-
ne Judææ divulgata ſunt omnia hæc verba (*b*), & poſuerunt omnes 66.
audientes in corde ſuo, dicentes: quid puer hic erit? etenim manus
Domini erat cum eo. Et Zacharias pater ejus repletus eſt Spiritu 67.
Sancto & prophetavit (*c*) dixitque: Benedictus Dominus Deus Iſraë- 68.
lis, quoniam viſitavit & fecit redemtionem populo ſuo, & ſuſcitavit 69.
cornu ſalutis nobis in domo Davidis famuli ſui, ſicut loquutus eſt ab 70.

(*a*) *Ortus eſt* ϒΛKΨ *factus eſt.* Porro, recte *Junius* BISITΛNΔΛM, ubi librarius errore calami repetit ſyllabam mediam, ſcribendo BISITΛNTΛNΔΛM.

(*b*) *Omnia hæc verba.* i. e. *cuncta hæc*, Ebraiſmo frequentiſſimo.

(*c*) *Prophetavit.* Retinui cum Gotho noſtro vocem Græcam, ΠKΛNÞETIΔΛ. *Juvencus* I. 116.

Completuſque canit venturi conſcia dicta.

ᴍᴎᴎᴪ ᵧᴇihʌiᴢᴇ ᴪiᴢᴇ ᴇᴋʌᴍ ʌᴎʌsᴛᵪdᴇiᴎʌi ʌiᵧis
71. ᴨᴋʌᴎᴇᴇᴛᴇ sᴇiᴎʌiᴢᴇ. ᴦiʙʌᴎ ᴎʌsᴇiᴎ ᴎs ᴇiᵹʌᴎdʌᴍ
ᴎᴎsʌᴋʌiᴍ. ᵹʌh ᴎs hʌᴎdʌᴎ ʌʌʌʌiᴢᴇ ᴪiᴢᴇ hʌᴛʌᴎ-
72. dʌᴎᴇ ᴎᴎsis. ᴛʌᴎᵹʌᴎ ʌᴋᴍʌhʌiᴋᴛiᴪʌ ʙi ʌᴛᴛʌᴍ
ᴎᴎsʌᴋʌiᴍ. ᵹʌh ᴦʌᴍᴎᴎʌᴎ ᴛᴋiᴦᴦᵧᵪs ᵧᴇihʌiᴢᵪs sᴇi-
73. ᴎʌiᴢᵪs. ʌiᴪis ᴪʌᴎᴇi sᵧᵪᴋ ᵧiᴪᴋʌ ʌʙᴋʌhʌᴍʌ ʌᴛ-
74. ᴛʌᴎ ᴎᴎsʌᴋʌᴎʌ. ᴇi ᴦᴇʙi ᴎᴎsis ᴎᴎʌᴦᴇiᴎ ᴎs hʌᴎ-
dʌᴎ ᴇiᵹʌᴎdᴇ ᴎᴎsʌᴋʌiᴢᴇ ᴦʌʌʌᴎsidʌiᴍ. sᴋʌʌki-
75. ᴎᵪᴎ ïᴍᴍʌ ïᴎ sᴎᴎᵹʌi ᵹʌh ᴦʌᴋʌihᴛᴇiᴍ ïᴎ ʌᴎdʌ-
76. ᵧʌiᴋᴪᵹʌ ïs ʌʌʌʌᴎs dʌᴦʌᴎs ᴎᴎsʌᴋʌᴎs: ᵹʌh ᴪᴎ

71. initio (olim) (*a*) per os ſanctorum prophetarum ſuorum, dare libera-
tionem (*b*) ab inimicis noſtris, & ex manu (*c*) omnium, qui oderunt
72. nos: facere miſericordiam erga patres noſtros, & meminiſſe pacti ſui
73. ſancti, jurisjurandi (*d*) quod juravit Abrahamo patri noſtro, ut daret
74. nobis ſecuritatem ex manu hoſtium noſtrorum liberatis ſerviendi ei
75. 76. in ſanctitate & juſtitia in conſpectu ejus, omnes dies noſtros (*e*). Et tu

---

(*a*) *Ab initio (olim)* ᴇᴋʌᴍ ʌᴎʌsᵀᵪdᴇiᴎʌi ʌiᵧis. Legit ἀπ' ἀρχῆς αἰῶνος corruptum ſequutus codicem, cui ἀρχῆς ex margine intruſum. Si enim varia lectio foret, haberemus ʌiᵧʌ caſu tertio, pro conſtructione particulæ ᴇᴋʌᴍ.

(*b*) *Dare liberationem.* Vertimus ſic, etſi non ſatis Latine, ᴦiʙʌᴎ ᴎʌsᴇiᴎ. Noſter vero vel ſupplendum exiſtimavit vel legit δοῦναι σωτηρίαν, non inſolita ſcriptoribus ſacris ἔστι. Καὶ ἔδωκεν κύριος σωτηρίαν τῷ Ισραήλ. 2 *Regum* 13. 5. τῷ διδόντι σωτηρίαν τοῖς βασιλεῦσιν, τῷ λυτρουμένῳ Δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἀπὸ ῥομφαίας πονηρᾶς. *Pſalmo* 143. 10. ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν. *Actor.* 7. 25.

(*c*) *Ex manu* ᴎs hʌᴎdʌᴎ. ſic reſtituimus ex MS. hʌᴎdʌᴍ vox nihili.

(*d*) *Jurisjurandi* ʌiᴪis. Legit ergo ὅρκον, quæ quoque lectio auctoritate *Theophylacti* ſe tuetur. Mox, legiſſe videtur τὸ δοῦναι ἡμῖν ἀφοβίαν ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας. ᴎᴎʌᴦᴇiᴎ eſt Accuſ. ab ᴎᴎʌᴦᴇi, compoſ. à particula negativa ᴎᴎ & ʌᴦᴇis *metus.*

(*e*) *Omnes dies noſtros.* Non legit τῆς ζωῆς ἡμῶν, ſicut nec codd. plurimi, verſiones, *Irenæus*, aliique Patrum.

(*a*) *Ei*

ʙΛΡΝΙΛΧ. ΠΡΛΠΕΕΤΗS ΗΛΠΗΙSTINS ΗΛΙΤΛΖΛ. ΕΛΠΚ-
ΛΓΛΓΓΙS ΛΠΚ ΕΛΠΚΛ ΛΠΔΨΛΙΚΨGΛ ΕΛΝΙΝS. ΜΛΝΨ-
GΛΝ ΥΙΓΛΝS ΪΜΜΛ. ΔΠ ΓΙΒΛΝ ΚΠΝΨΙ ΝΛSΕΙΝΛΙS ΜΛ- 77.
ΝΛΓΕΙΝ ΪS. ΪΝ ΛΕΛΕΤΛ ΕΡΛΨΛΠΚΗΤΕ ΪΖΕ. ΨΛΙΚΗ ΪΝ- 78.
ΕΕΙΝΛΠΔΕΙΝ ΛΡΜΛΗΛΙΡΤΕΙΝ ΓΧΨS ΠΝSΛΡΙS. ΪΝ ΨΛΜ-
ΜΕΙ ΓΛΥΕΙSΧΨ ΠΝSΛΡΛ ΠΡΡΠΝS ΠS ΗΛΠΗΙΨΛΙ. ΓΛ- 79.
ʙΛΙΡΗΤGΛΝ ΨΛΙΜ ΪΝ ΡΙΩΙΖΛ GΛΗ SΚΛΔΛΝ ΔΛΠΨΠS
SΙΤΛΝΔΛΜ. ΔΠ ΓΛΡΛΙΗΤGΛΝ ΕΧΤΠΝS ΠΝSΛΡΛΝS ΪΝ
ΥΙΓ ΓΛΥΛΙΡΨGΙS: ΪΨ ΨΛΤΛ ʙΛΡΝ ΥΧΗS GΛΗ SΥΙΝΨ- 80.
ΝΧΔΛ ΛΗΜΙΝ. GΛΗ ΥΛS ΛΝΛ ΛΠΨΙΔΧΜ ΠΝΔ ΔΛΓ
ΠSΤΛΙΚΝΕΙΝΛΙS SΕΙΝΛΙΖΧS ΔΠ ΪSΡΛΕΛΛ: ΥΛΡΨ ΨΛΝ 1.

puerule propheta altiſſimi vocaberis, præibis enim ante faciem Domini, paratum ei (*a*) vias, dando ſcientiam ſalutis populo ejus in re- 77.
miſſionem peccatorum illorum, per intimam miſericordiam Dei no- 78.
ſtri, in quo (*b*) viſitat nos oriens ex alto, ut luceat ſedentibus in te- 79.
nebris & umbra mortis, ad dirigendum pedes noſtros in viam pacis.
Puer autem creſcebat & confortabatur ſpiritu, & erat in deſertis 80.
uſque ad diem oſtenſionis ſuæ (*c*) apud Iſraëlem. Factum eſt autem Cap. 2, 1.

(*a*) *Ei* ΪΜΜΛ. Legit αὐτῷ. Αὐτῇ foret ΪS.

(*b*) *In quo viſitat nos oriens ex alto* ΪΝ ΨΛΜΜΕΙ ΓΛΥΕΙSΧΨ ΠΝSΛΡΛ ΠΡΡΠΝS ΠS ΗΛΠΗΙΨΛΙ. Primum obſerva legiſſe ἐν ᾧ, non cum editis ἐν οἷς, ſic enim foret ΪΝ ΨΛΙΜΕΙ: deinde ἐπεσκέψατο heic verti per Præſens ΓΛΥΕΙSΧΨ, aliter ac ſupra v. 68. ubi ΓΛΥΕΙSΧΔΛ, in Præterito: denique prorſus heic reſpici Prophetæ ὁμωνύμως cap. 6. verſum 12. ἰδοὺ ἀνὴρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ. *Philo Judæus* de Confuſ. linguarum p. 329. Ηκουσα μέντοι καὶ τοῦ Μωϋσέως ἐπαίρων πρὸς ἀποφθεγξαμένου τοιόνδε λόγου· ἰδοὺ ἄνθρωπος, ᾧ ὄνομα ἀνατολή. Καινοπάθη γὰρ τὰ θεσπίσματα, ἐὰν μέν γε τὸν ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς συνεστῶτα λέγεσθαι νομίσῃς. ἐὰν δὲ τὸν ἀσώματον ἐκεῖνον, θείας ἀδιαφορήσαντα εἰκόνος, ὁμολογήσεις ὅτι εὐθυβολώτατον ὄνομα ἐπιφημίσθη τὸ ἀνατολὴς αὐτοῦ. Τοῦτον μὲν γὰρ πρεσβύτατον υἱὸν ὁ τῶν ὅλων ἀνέτειλε πατὴρ, ὃν ἑτέρωθι πρωτόγονον ὠνόμασε.

(*c*) *Oſtenſionis ſuæ.* Cogimur Græciſſare, ſenſus eſt, *quo officium ſuum ſuſcipiebat.*

(*a*) Quo

ïN ΔΑΓΑNS GΑINΑNS. ΠRΚΑNN ΓΑΓRΚΕϷTS ϷRΑM ΚΑΙ-
SΑRΑ ΑΓΠSTΑΠ. ΓΑMΕΑGΑN ΑΑΑΑNΑ MIΔGΠΠΓΑRΔ:
2. SϷh ψΑN ΓIΑSTRΑMΕΑΕINS ϷRΠMISTΑ VΑRψ. ΑT VI-
SΑNΔIN KINΔINΑ SVRIΑS ΚΑΓINϷNΔIN SΑΠKIM KVΚΕΙ-
3. NΑIΑΠ. GΑh ïΔΔGΕΔNN ΑΑΑΑΙ ΕΙ ΜΕΑIΔΑΙ VESΕΙ-
4. NΑ. ΟΑRGIZNh ïN SΕINΑI ΒΑΠΚΓ: ΠRΚΑNN ψΑNΕΙ
GΑh ïϷSΕϷ ΠS ΒΑΠΚΓ NΑZΑRΑIψ ïN ïnΔΑIΑΠ. ïN
ΒΑΠΚΓ ΔΑVΕIΔIS. SΕΙ hΑITΑΔΑ ΒΕψΑΑIhΑIM. ΔΠ-
5. ψΕΕΙ VΑS ΠS ΓΑΚΔΑ ϷΑΔΚΕINΑIS ΔΑVΕIΔIS. ΑNΑ-

in diebus illis, exiit decretum à Cæſare Auguſto, *quo juſſum eſt* (*a*) de-
2. ſcribere totum orbem (*b*). Hic vero (*c*) cenſus primus erat, exiſtente
3. præfecto Syriæ (procurante Syros) Cyrenio (*d*). Et ibant omnes ut
4. deſcriberentur, quiſque in ſua civitate (*e*). Aſcendit autem etiam Jo-
ſephus ex urbe Nazareth (*f*) in Judæam, in urbem Davidis quæ vo-
5. catur Bethlehem, quoniam erat ex domo familiæ Davidis (*g*), ut pro-

---

(*a*) *Quo juſſum eſt.* Supplevi ut oſtenderem, qua ſignificatione acceperit noſter τὸ ἀπογράφεσθαι, nimirum Activa, ΓΑMΕΑGΑN, alioquin dixiſſet ΓΑMΕΑΠΑΠ vel ΓΑMΕΑIΔΑΠΑ VΑIKψΑΠ.

(*b*) *Orbem* MIΔGΠΠΓΑRΔ. i.e. *orbem medium.* Vetus borealium mythologia dicta *Edda*, orbem terrarum *Midgard* nuncupat. [Veteres Scoti middill-erd. Angl. mide-lerd. Al. mittel-gart. & Anglo-Saxones mıddan-eapd. mıddan-ȝeapd.] Per οἰκουμένην ſacer ſcriptor, non niſi Judæam intelligit, atque ſic *Actor.* 11. 28. λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

(*c*) *Hic vero.* Legit Ν.

(*d*) *Præfecto Syriæ* &c. ΑT VISΑNΔIN KINΔINΑ SVRIΑS. ΚΑ-
ΓINϷNΔIN SΑΠKIM. Non vanam eſſe ſpero ſuſpicionem, alterutrum iteratæ editionis eſſe, & ex margine tranſlatum. De vocabulo KINΔINS diximus ad *Matthæi* 27, 11.

(*e*) *In ſua* ïN SEINΑI ΒΑΠΚΓ. Accipit εἰς τὴν pro ἐν τῇ.

(*f*) *Ex urbe Nazareth.* Reſtituimus ex MS. quin & ΒΑΠΚΓ, ubi prius perperam ΒΑΠΚh.

(*g*) *Ex domo familiæ Davidis.* Non legit καί.

(*a*) *Suum*

ΜΕΛϹΛΝ ΜΙΨ ΜΛΚΙΪΝ. ϹΕΙ ΪΝ ΕΚΛΓΙΕΤΙΜ ϒΛϹ ΪΜΜΛ
ΩΕΙΝϹ. ϒΙϹΛΝΔΕΙΝ ΪΝ ΚΙΛΨΧΝ: ϒΛΚΨ ΨΛΝ ΜΙΨ ΨΛΝΕΙ 6.
ΨΧ ϒΕϹΠΝ ϹΛΙΝΛΚ. ΠϹΕΠΛΛΝΧΔΕΔΠΝ ΔΛΓΧϹ ΔΝ ΒΛΙ-
ΚΛΝ ΪΖΛΙ. ϹΛh ΓΛΒΛΚ ϹΠΝΝ ϹΕΙΝΛΝΛ ΨΛΝΛ ΕΚΝ- 7.
ΜΛΒΛΝΚ. ϹΛh ΒΙϒΛΝΔ ΪΝΛ. ϹΛh ΓΛΛΛΓΙΔΛ ΪΝΛ ΪΝ
ΠΖΕΤΙΝ. ΠΝΤΕ ΝΙ ϒΛϹ ΪΜ ΚΠΜΙϹ ΪΝ ϹΤΛΔΛ ΨΛΜ-
ΜΛ: ϹΛh hΛΙΚΔϹΧϹ ϒΕϹΠΝ ΪΝ ΨΛΜΜΛ ϹΛΜΙΝ ΛΛΝ- 8.
ΔΛ ΨΛΙΚhϒΛΚΛΝΔΛΝϹ. ϹΛh ϒΙΤΛΝΔΛΝϹ ϒΛhΤϒΧΜ
ΝΛhΤϹ ΠΕΛΚΧ hΛΙΚΔΛΙ ϹΕΙΝΛΙ: ΪΨ ΛΓΓΙΛΠϹ ΕΛ- 9.
ΝΙΝϹ ΛΝΛΩΛΜ ΪΝϹ. ϹΛh ϒΠΛΨΠϹ ΕΛΝΙΝϹ ΒΙϹΚΛΙΝ
ΪΝϹ. ϹΛh ΧhΤΕΔΠΝ ΛΓΙϹΛ ΜΙΚΙΛΛΜΜΛ: ϹΛh ΩΛΨ 10.
ΔΝ ΪΜ ϹΛ ΛΓΓΙΛΝϹ. ΝΙ ΧΓΕΙΨ. ΠΝΤΕ ϹΛΙ ϹΠΙΛΛΧ
ΪΖΥΙϹ ΕΛhΕΙΔ ΜΙΚΙΛΛ. ϹΕΙ ϒΛΙΚΨΙΨ ΛΛΛΛΙ ΜΛΝΛ-
ΓΕΙΝ. ΨΛΤΕΙ ΓΛΒΛΝΚΛΝϹ ΪϹΤ ΪΖΥΙϹ hΙΜΜΛΔΛΓΛ ΝΛϹ- 11.

fiteretur cum Maria, quæ ſibi deſponſata uxor erat, nunc prægnante.
Factum autem eſt, quum eſſent illic, impleti ei ſunt dies pariendi, & 6. 7.
peperit filium ſuum (*a*) primogenitum, & involvit eum, & poſuit eum
in præſepi, quia nihil erat ei loci in ipſo loco (*b*) *manſionis.* Et paſto- 8.
res erant in eadem regione pervigilantes (*c*) & excubantes excubias
noctis ſuper gregem ſuum. Angelus autem (*d*) Domini ſupervenit il- 9.
lis, & gloria Domini circumfulſit illos, & timuerunt timore magno,
& dixit illis angelus: ne timete, nam ecce, evangelizo vobis gaudium 10.
magnum, quod erit omni populo, nimirum natus eſt vobis hodie ſal- 11.

(*a*) *Suum* ϹΕΙΝΛΝΛ. Sic recte MS. prius monſtroſe ϹΕΙΝΛΜΛ, quin & mox ΕΚΠΜΛΒΛΝΚΙ pro ΕΚΠΜΛΒΛΝΚ.

(*b*) *In ipſo loco* ΪΝ ϹΤΛΔΛ ΨΛΜΜΛ.

(*c*) *Pervigilantes* ΨΛΙΚhϒΛΚΛΝΔΛΝϹ. ἀγρυλῆπες. *Juvencus* I. 185.

Circa ſollicitæ pecorum cuſtodia noctis
Paſtores tenuit vigiles per paſcua læta.

(*d*) *Angelus autem.* Loco vulgati καὶ ἰδὺ, ἄγγελος legit Αγγελος δὲ.

ᚷᚨᚾᛞᛋ. ᛋᚨᚷᛁ ᛁᛋᛏ ᚷᚱᛁᛋᛏᚢᛋ ᚦᚨᚾ ᛁᚾ ᛒᚨᚾᚴᚱ ᛞᚨᚹᛁᛞᛁᛋ.
12. ᚷᚨh ᚹᚨᛏᚨ ᛁᛉᚹᛁᛋ ᛏᚨᛁᚴᚾᛋ. ᛒᛁᚴᛁᛏᛁᛞ ᛒᚨᚴᚾ ᛒᛁᚹᚢᚾᛞᚨᚾ
13. ᚷᚨh ᚴᚨᚨᚷᛁᛞ ᛁᚾ ᚢᛉᛖᛏᛁᚾ: ᚷᚨh ᚨᚾᚨᚴᛋ ᚹᚨᚴᚹ ᛗᛁᚹ
ᚹᚨᛗᛗᚨ ᚨᚴᚴᛁᚨᚾᚢ ᛗᚨᚾᚨᚴᛖᛁ hᚨᚴᚷᛁᛋ hᛁᛗᛁᚾᚨᚴᚢᚾᛞᛁᛋ.
14. hᚨᛉᚷᚨᚾᛞᚨᚾᛖ ᚴᚱᚹ ᚷᚨh ᚢᛁᚹᚨᚾᛞᚨᚾᛖ. ᚹᚢᚨᚹᚢᛋ ᛁᚾ
hᚨᚢhᛁᛋᛏᚷᚨᛗ ᚴᚱᚹᚨ. ᚷᚨh ᚨᚾᚨ ᚨᛁᚴᚹᚨᛁ ᚴᚨᚹᚨᛁᚴᚹᛁ ᛁᚾ
15. ᛗᚨᚾᚾᚨᛗ ᚴᚱᛞᛁᛋ ᚹᛁᚨᚷᛁᚾᛋ: ᚷᚨh ᚹᚨᚴᚹ ᛒᛁ ᚹᛖ ᚴᚨᚨᛁᚹᚢᚾ
ᚦᚨᛁᚴᚴᚨ ᛁᛗ ᛁᚾ hᛁᛗᛁᚾ ᚹᚨᛁ ᚨᚴᚴᛁᚨᚷᚢᛋ. ᚷᚨh ᚹᚨᛁ ᛗᚨᚾᛋ
ᚹᚨᛁ hᚨᛁᚴᛞᚷᚱᛋ ᚢᛖᚹᚢᚾ ᛞᚢ ᛋᛁᛋ ᛗᛁᛋᛋᚱ. ᚹᚨᛁᚴhᚴᚨᚴᚴᚨᛁᛗᚨ
ᚷᚢ ᚢᚾᛞ ᛒᛖᚹᚨᚨhᚨᛁᛗ ᚷᚨh ᛋᚨᛁᛟᚨᛁᛗᚨ ᚹᚨᚾᚴᛞ ᚹᚨᛏᚨ
16. ᚹᚨᚾᚴᚹᚨᚾᚱ. ᚹᚨᛏᛖᛁ ᚦᚨᚾ ᚴᚨᚴᚨᚾᚾᛁᛞᚨ ᚢᚾᛋᛁᛋ: ᚷᚨh ᚢᛖ-
ᛗᚢᚾ ᛋᚾᛁᚢᚢᛗᚷᚨᚾᛞᚨᚾᛋ. ᚷᚨh ᛒᛁᚴᛖᛏᚢᚾ ᛗᚨᚴᛁᚨᚾ ᚷᚨh ᛁᚱ-

12. vator, qui eſt Chriſtus Dominus, in urbe Davidis. & hoc *erit* vo-
bis ſignum, invenietis infantem involutum, & (*a*) poſitum in præ-
13. ſepi. Et mox fuit cum angelo multitudo militiæ cœleſtis, laudan-
14. tium Deum & dicentium: Gloria in altiſſimis Deo, & ſuper ter-
15. ra pax hominibus bonæ voluntatis (*b*). Et factum eſt poſtquam
diſceſſerant ab eis angeli in cœlum, quod viri paſtores (*c*) loque-
bantur invicem: tranſeamus utique Bethlehemum & videamus
verbum (*d*), quod factum eſt, quod ipſum Dominus notum fe-
16. cit nobis. Et venerunt feſtinantes & invenerunt Mariam & Jo-

---

(*a*) *Et poſitum* ᚷᚨh ᚴᚨᚨᚷᛁᛞ. Succ. *och lagd.* [Angl. *and laid.*] Legit καὶ κείμενον & ſic *Latinus.* Mox pro ᚹᚨᛗᛗᚨ ᚨᚴᚴᛁᚨᚾ recte MS. ᚹᚨᛗᛗᚨ ᚨᚴᚴᛁᚨᚾᚢ.

(*b*) *Bonæ voluntatis* ᚴᚱᛞᛁᛋ ᚹᛁᚨᚷᛁᚾᛋ. Succ. *god willjas.* [Angl. *good will.*] Pridem monuit *Mareſchallus* noſtrum legiſſe εὐδοκίας, & ſic cod. *Alexand.* plurimique patrum Græcorum, quin & *Latinus*, prorſuſque genuina eſt lectio.

(*c*) *Viri paſtores* ᚹᚨᛁ ᛗᚨᚾᛋ ᚹᚨᛁ hᚨᛁᚴᚨᚷᚱᛋ. Succ. *mennerne herdarne.* Preſſe ſequitur contextum Græcum.

(*d*) *Videamus verbum.* Nos Gothicam, Gothica Græcam, Græca Ebraicam promit dicendi rationem.

(*a*) *No-*

SEÞ GAh ψATA BAKN AIrANdX ïN nZETIN: rASAI- 17.
ΘANdANS ψAN. rAKANNIdEdnn BI ψATA VAnKd
ψATEI KXdIψ VAS dn ïM BI ψATA BAKN: GAh AA- 18.
AAI ψAI rAhAnsGANdANS SIAdAAEIKIdEdnn BI ψX
KXdIdXNA ÞKAM ψAIM hAIKdGAN dn ïM. ïψ MA- 19.
KIA AAAA rAÞASTAIdA ψX VAnKdA. ψArKGANdEI
ïN hAIKTIN SEINAMMA: GAh rAVANdIdEdnn SIS 20.
ψAI hAIKdGXNdS. MIKIAGANdANS GAh hAZGANdANS
rXψ ïN AAAAIZE ψXEEI rAhAnsIdEdnn GAh rASE-
ΘnN. SVA SVE KXdIψ VAS dn ïM: GAh BI ψE nS- 21.
ÞnANXdEdnn dArXS AhTAn dn BIMAITAN ïNA.
GAh hAITAN VAS NAMX ïS ïAISnS. ψATA uIψANX
ÞKAM ArrIAAn ÞAnKψIZEI rAnnMANS VESI ïN VAM-
BA: GAh BI ψE nSÞnANXdEdnn dArXS hKAINEI- 22.

sephum, & infantem jacentem in præsepi. Videntes autem notum 17.
fecerunt verbum (*a*), quod dictum erat illis de hoc puero. Et om- 18.
nes audientes mirati sunt de his, quæ eis dicebantur à pastoribus, 19.
Maria vero omnia hæc verba conservabat, cogitans in corde suo. Et 20.
revertebantur pastores (*b*), magnificantes & laudantes Deum super
omnibus quæ audierant & viderant, prout illis dictum fuerat. Et 21.
postea complebantur dies octo ad circumcidendum eum, & voca-
tum est nomen ejus Jesus, dictum (*c*) ab angelo priusquam con-
ceptus esset in utero. Atqui postquam complerentur dies purga- 22.

(*a*) *Notum fecerunt verbum* rAKANNIdEdnn. Sic enim cod. MS. non rAKANNAdEdnn. Infin. rAKANNGAN. *notum facere, manifestare.* Suec. *giöra bekant*, cujus Præteritum regulare rAKANNIdA.

(*b*) *Pastores* ψAI hAIKdGXNdS. Codex heic prorsus obscurus, nec tamen dubito legendum, ceu supra v. 8. hAIKdGXS.

(*c*) *Ab angelo* ÞKAM ArrIAAn. Sic recte MS. nec enim casus quartus heic locum habet.

(*a*) *Pur-*

ΝΛΙS ΪΖΕ ΒΙ ΥΙΤΧΔΛ ΜΧΣΕΖΙS. ΒΚΛΗΤΕΔΠΝ ΪΝΛ ΪΝ
23. ΪΛΙΚΠSΛΛΕΜ. ΛΤSΛΤGΛΝ ΕΛΠΚΛ ΕΛΝΙΝ. SΥΛ SΥΕ
ΓΛΜΕΛΙΔ ΪST ΪΝ ΥΙΤΧΔΛ ΕΛΝΙΝS. ΨΛΤΕΙ ΘΛΖΠΗ ΓΠ-
ΜΛΚΠΝΔΛΙΖΕ ΠSΛΠΚΛΝΔS ΔΙΨΗ. ΥΕΙΗS ΕΛΝΙΝS ΗΛΙ-
24. ΤΛΔΛ: GΛΗ ΕΙ ΓΕΒΕΙΝΛ ΕΚΛΜ ΪΜΜΛ ΗΠΝSΛ. SΥΛ
SΥΕ ΔΙΨΛΝ ΪST ΪΝ ΥΙΤΧΔΛ ΕΛΝΙΝS. ΓΛGΠΚ ΗΚΛΙΥΛ-
25. ΔΠΒΧΝΧ. ΛΙΨΨΛΗ ΤΥΧS GΠΓΓΧΝS ΛΗΛΚΕ: ΨΛΚΠΗ
ΥΛS ΜΛΝΝΛ ΪΝ ΪΛΙΚΠSΛΛΕΜ. ΨΙΖΕΙ ΝΛΜΧ SΥΜΛΙΧΝ.
GΛΗ SΛ ΜΛΝΝΛ ΥΛS ΓΛΚΛΙΗΤS GΛΗ ΓΠΔΛΕΛΠΚΗΤS.
ΒΕΙΔΛΝΔS ΛΛΨΧΝΛΙS ΪSΚΛΕΛΙS. GΛΗ ΛΗΜΛ ΥΕΙΗS

tionis eorum (*a*), ſecundum legem Moſis, duxerunt eum Hieroſoly-
23. mam ut ſiſterent Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Domini, quod
quiſquis maſculorum aperiens vulvam, ſanctus Domini (*b*) vocabi-
24. tur: & ut darent pro illo (*c*) ſacrificium, ſicut dictum eſt in lege Do-
25. mini, par turturum aut duos pullos columbarum. Ecce, erat vir
Hieroſolymis, cujus nomen Simeon & vir iſte erat juſtus ac timens
(*d*) Deum, exſpectans vocationem (*e*) Iſraëlis, & Spiritus Sanctus

---

(*a*) *Purgationis eorum* ΗΚΛΙΝΕΙΝΛΙS (ſic enim emendavimus ex MS. pro ΗΚΛΙΝΕΙΜΛΙS, Succ. *Renings*) ΪΖΕ. Legit ergo αὐτῶν, & ſic præcipuæ verſiones Orientales, confirmatque *Origenes* homilia XVI in Evangeliſtam noſtrum. Si cum veteri Latina legiſſet αὐτῆς, foret ΪΖΧS.

(*b*) *Sanctus Domini* ΥΕΙΗS ΕΛΝΙΝS. videtur legiſſe ἅγιος τῦ κυρίυ.

(*c*) *Pro illo* ΕΚΛΜ ΪΜΜΛ. Legit ergo ὑπὲρ αὐτῦ.

(*d*) [*Timens Deum* ΓΠΔΛΕΛΠΗΚΤS. Angl. Sax. ȝoðfyhtt.]

(*e*) *Vocationem Iſraëlis* ΛΛΨΧΝΛΙS ΪSΚΛΕΛΙS. Caſus ſecundus eſt à recto ΛΛΨΧΝS. Fœm. cujus caſum quartum ΛΛΨΧΝ habebis mox v. 38. Accepit autem vocabulum παρακλήσεως notione *vocationis* & τῆς ἕξω & interpretibus ſacris uſitata. Corinthii apud *Thucydidem* lib. I. p. 43. τὰς ξυμμαχίας τάσδε παρακαλέσαντι, *illos advocaſtis ſocios.* Scholiaſtes: κυρίως παρακαλεῖν ἔστιν ἢ τὸ καλεῖν, ἢ τὸ παρατρέπεσθαι· ἄκυρον δὲ τὸ δίεσθαι. παρακαλεῖν proprie *vocare* vel *exhortari*, male vero ſenſu *obſecrandi.* Interpres *Eſaiæ* 41, 27. ἀρχὴν σὺν δώσω, καὶ Ἱερουσαλὴμ παρακαλοῦντα εἰς ὁδόν.

(*a*) *Eum*

ϒΛS ΛNΛ ïMMΛ. ϽΛh ϒΛS ïMMΛ ΓΛTΛIhΛN ÞRΛM 26.
ΛhMIN ψΛMMΛ ϒEIhIN. NI SΛIΘΛN ΔΛNψN ÞΛNRψIZE
SEΘI XRISTN ÞΛNINS: ϽΛh UΛM ïN ΛhMIN ïN ψIZΛI 27.
ΛΛh. ϽΛh MIψ ψΛNEI ïNNΛTTΛNhNN ΒERNSϽRS ψΛ-
TΛ ΒΛRN ïΛISN. EI TΛϒIΔEΔEINΛ ΒI ΒINhTϽΛ ϒITR-
ΔIS ΒI ïNΛ. ϽΛh ïS ΛNΔNΛM ïNΛ ΛNΛ ΛRMINS SEI- 28.
NΛNS. ϽΛh ψINψIΔΛ ΓRψΛ. ϽΛh UΛψ. NN ÞRΛΛEI- 29.
TΛIS SRΛΛK ψEINΛNΛ ÞRΛNϽINRNΔ ÞΛN. ΒI ϒΛNRΔΛ
ψEINΛMMΛ. ïN ΓΛϒΛIRψϽΛ. ψΛNΔE SEΘNN ΛNΓRNΛ 30.
MEINΛ NΛSEIN ψEINΛ. ψREI MΛNϒIΔES ïN ΛNΔϒΛIRψ- 31.
ϽΛ ΛΛΛΛIZR MΛNΛΓEINR. ΛINhΛψ ΔN ΛNΔhNΛEINΛI 32.
ψINΔRM. ϽΛh ϒNΛψN MΛNΛΓEIN ψEINΛI ïSRΛEΛΛ:
ϽΛh ϒΛS ïRSEÞ ϽΛh ΛIψEI ïS SIΛΔΛΛEIKϽΛNΔRNΛ 33.

erat ſuper eum. Et erat ei nuntiatum à Spiritu Sancto, non viſu- 26.
rum mortem priuſquam vidiſſet Chriſtum Domini. Et venit in ſpi- 27.
ritu in templum, & quum introducerent parentes puerum Jeſum ut
facerent de eo ſecundum conſuetudinem legis, etiam ipſe accepit 28.
eum (*a*) in ulnas ſuas, & benedixit Deo aitque: nunc dimittas (*b*) 29.
famulum tuum dominator Domine (*c*), ſecundum verbum tuum, in
pace, quia viderunt oculi mei ſalutem tuam, quam paraſti in con- 30. 31.
ſpectu omnium populorum, lumen gentibus ad revelationem, & 32.
gloriam populo tuo (*d*) Iſraëli. Et Joſeph ac mater ejus mirabantur 33.

(*a*) *Eum* ïNΛ. recte legit *αὐτόν*.

(*b*) *Dimittas* ÞRΛΛEITΛIS ac ſi legerit *ἀπολύοις*. *Απολύεις* foret ÞRΛ-ΛEITIS.

(*c*) *Dominator Domine.* vide *Mareſchallum*; ſed meo judicio, ÞΛN ſcholion ex margine tranſlatum.

(*d*) *Populo tuo* MΛNΛΓEIN ψEINΛI. Forſan legit *λαῷ σε*. Scriptor lib. 1. *Maccab.* 3, 3. de Juda Maccabæo: *ἐπλάτυνε δόξαν τῷ λαῷ αὐτοῦ. amplificabat gloriam populi ſui.*

34. ΛNΛ ψΛIM ψXEI ΚXΔIΔΛ ϒESNN BI ÏNΛ: GΛh ψINψIΔΛ ÏNΛ SϒMΛIXN. GΛh uΛψ Δn MΛKIÏN ΛIψEIN ÏS.
SΛI. SΛ ΛIГIψ Δn ΔΚNSΛ GΛh NSSTΛSSΛI MΛNΛГΛIZE ÏN ÏSΚΛEΛΛ. GΛh Δn TΛIKNΛI ΛNΔSΛΚΛNΛI.
35. GΛh ψΛN ψEINΛ SIΛBXNS SΛIϒΛΛΛ ψΛIΚhГΛГГIψ hΛIΚNS. EI ΛNΔhNAGΛINΔΛN NS MΛNΛГΛIM hΛIΚTΛM
36. MITXNEIS: GΛh ϒΛS ΛNNΛ ΠΚΛNÞETEIS. ΔΛNhTΛΚ ÞΛNNEΛIS. NS ΚNNGΛ ΛSEΚIS. SXh ÞΚΛMΛΛΔΚΛ ΔΛГE MΛNΛГΛIZE ΛIBΛNΔEI MIψ ΛBIN GEΚΛ SIBNN
37. ÞΚΛM MΛГΛψEIN SEINΛI. SXh ψΛN ϒIΔNϒX GEΚE ΛhTΛNTEhNNΔ GΛh ÞIΔϒXΚ. SXh NI ΛÞÏΔΔGΛ ÞΛIΚΚΛ ΛΛh. ÞΛSTNBNGΛM GΛh BIΔXM BΛXTΛNΔEI ÞΛN
38. NΛhTΛM GΛh ΔΛГΛM: SXh ψIZΛI ⊙EIΛΛI ΛTSTΛN-

34. ſuper iis quæ dicebantur de eo. Et benedixit ei (*a*) Simeon, & dixit Mariæ matri ejus: ecce! hic jacet in caſum & reſurre-
35. ctionem multorum in Iſraële, & in ſignum contradicendum. Et vero tuam ipſius animam tranſibit gladius, ut revelentur ex mul-
36. tis cordibus cogitationes. Et erat Anna prophetiſſa, filia Phanuelis ex tribu Aſſer, hæc provecta diebus multis, vivens cum
37. marito annos ſeptem à virginitate ſua, vidua vero annorum octoginta quatuor, quæ non abivit è templo, jejuniis & orationi-
38. bus (*b*) ſerviens Domino noctes & dies. hæcce hac hora accedens

---

(*a*) *Benedixit ei* ψINψIΔΛ ÏNΛ. Legit ergo εὐλόγησεν αὐτόν. Pro ΔΚNSΛEI & NSSTΛSSΛN reſtituimus ex MS. ΔΚNSΛ & NSSTΛSSΛI. illius caſus primus ΔΚNS (*Maſc.*) hujus NSSTΛSS (*Fœm.*) alium caſum tertium, quem Δn poſtulat, formare nequit.

(*b*) *Serviens* BΛXTΛNΔEI. Sic quidem recte editio *Juniana*, ſed nolo vel errores cod. Argentei celare, & vellem ut quibus canitie venerabiles codices in manibus, etiam qui ſibi librariorum videntur errores, repræſentent criticis. memoratus itaque cod. noſter BΛXTΛNΔE.

(*a*) *Inter*

ΔΛΝΔЄΙ ΛΝΔhΛΙhΛΙΤ ЬΛΝΙΝ. ϚΛh ΚΧΔΙΔΛ ΒΙ ΪΝΛ ΪΝ ΛΛΛΛΙΜ ψΛΙΜ ΠSΒЄΙΔΛΝΔΛΜ ΛΛψΧΝ ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΧS: ϚΛh ΒΙ ψЄ ΠSΤΛΠhΠΝ ΛΛΛΛΤΛ ΒΙ ΥΙΤΧΔΛ ЬΛΝΙΝS. ΓΛΥΛΝΔΙΔЄΔΠΝ SIK ΪΝ ΓΛΛЄΙΛΛΙΛΝ ΪΝ ΒΛΠΚΓ SЄΙΝΛ ΝΛΖΛΚΛΙψ: Ϊψ ψΛΤΛ ΒΛΚΝ ΥΧhS ϚΛh SΥΙΝψΝΧΔΛ. ΛhΜΙΝS ЬΠΛΛΝΛΝΔS ϚΛh hΛΝΔΠΓЄΙΝS. ϚΛh ΛΝSTS ΓΧψS ΥΛS ΛΝΛ ΪΜΜΛ: ϚΛh ΥΚΛΤΧΔЄΔΠΝ ψΛΙ ΒΙΚΠSϚΧS ΪS ϚЄΚΛ ΘΛΜΜЄh ΪΝ ΪΛΙΚΠSΛΛЄΜ ΛΤ ΔΠΛψ ΠΛSΚΛ: ϚΛh ΒΙ ψЄ ΥΛΚψ ΤΥΛΛΙΒ ΥΙΝΤΚΠS. ΠSΓΛΓΓΛΝΔΛΜ ψΛΝ ΪΜ ΪΝ ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΛ ΒΙ ΒΙΠhΤϚΛ ΔΠΛψΛΙS. ϚΛh ΠSΤΙΠhΛΝΔΛΜ ψΛΝS ΔΛΓΛΝS. ΜΙψ ψΛΝЄ ΓΛΥΛΝΔΙΔЄΔΠΝ SIK ΛЬΤΚΛ. ΓΛ-

confitebatur Domino, & loquebatur de eo inter omnes (*a*) exſpectantes vocationem Hieroſolymæ. Et quum perfecerunt omnia ſecundum legem Domini, revertebantur in Galilæam in urbem ſuam Nazareth. Puer autem creſcebat & corroborabatur, ſpiritu impletus & ſapientia (*b*), & gratia Dei erat ſuper eum. Et ibant parentes ejus anno quolibet Hieroſolymam ad feſtum paſchatos. Et quum eſſet annorum duodecim, adſcendentibus vero illis Hieroſolymam, ſecundum morem feſti, & peragentibus dies, quum revertebantur, reman-

39. 40. 41. 42. 43.

(*a*) *Inter omnes* ΪΝ ΛΛΛΛΙΜ. ſic enim MS. Legit ergo ἐν πᾶσι, pro λύτρωσιν autem παράκλησιν, vide quæ diximus ad v. 25. Id heic pariter obſerves ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΧS eſſe caſum ſecundum numeri Sing. à recto ΪΛΙΚΠSΛΠΛΥΜΛ, Fœmin. nec enim ἐν, quod in quoſdam codd. irrepſit, legit noſter.

(*b*) *Spiritu impletus & ſapientia* ΛhΜΙΝS ЬΠΛΛΝΛΝΔS ϚΛh hΛΝΔΠΓЄΙΝS. Manifeſtum eſt noſtrum legiſſe: τὸ δὲ παιδίον ἠύξανε καὶ ἐκραταιοῦτο, πνεύματι πληρούμενον καὶ σοφίας. quod genuinum eſſe non dubito. 2 Reg. 3, 1. καὶ ὁ οἶκος Δαυὶδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο.

(*a*) *Et*

ſtʀᴥ ïʌisns sʌ mʌrns ïn ïʌikns ʌʌem. gʌh ni vis-
44. seann ïʀse: gʌh ʌiᴥei ïs. hnrgʌndʀnʌ ïn rʌsinᴥ-
gʌm ïnʌ visʌn. uemnn dʌris vir. gʌh sʀkidean
45. ïnʌ ïn rʌniᴥgʌm gʌh ïn knnᴥʌm: gʌh ni birí-
tʌndʀnʌ ïnʌ. rʌvʌndidean sik ïn ïʌikns ʌʌem.
46. sʀkgʌndʀnʌ ïnʌ: gʌh vʌkᴥ ʌe:ʌr dʌrʌns ᴥkins
biretnn ïnʌ ïn ʌʌh sitʌndʌn ïn midgʌim ʌʌi-
sʌrgʌm. gʌh hʌnsgʌndʌn ïm. gʌh e:kʌihnʌn-
d. 47. dʌn ïns: nsreisnʀdean ᴥʌn ʌʌʌʌi ᴥʌi hʌns-
gʌndʌns ïs ʌnʌ e:kʀdein gʌh ʌndʌvʌnkdgʌm

sit puer Jeſus in Hieruſalem, & neſciverunt (*a*) Joſephus ac mater
44. ejus, exiſtimantes eum (*b*) eſſe inter comites itineris (*c*), veniebant
45. viam diei, & quærebant eum (*d*) inter cognatos & notos, & non
46. invenientes illum, revertebantur in Hieruſalem quærentes eum. Et
factum eſt poſt tres dies, invenerunt illum in templo (*e*) ſedentem in-
IV. 47. ter medios doctores, & audientem illos, & illos interrogantem. Stu-
pebant autem omnes (*f*) audientes illum ſuper ſapientia & reſponſis

---

(*a*) *Et neſciverunt* gʌh ni visseann. (MS. ſimplici s, errore librarii.) Legit ergo, καὶ οὐκ ἔγνωσαν. *Latinus*, & non cognoverunt parentes ejus.

(*b*) *Exiſtimantes eum.* Non legit ᛦ.

(*c*) *Inter comites itineris* ïn rʌsinᴥgʌm. ἐν τῇ συνοδίᾳ. Nom. ſingul. foret rʌsinᴥeis *comitatus*. (Suec. *Sinn*, via, iter, paſſus, vices. Geneſ. 43, 34. *men Benjamin fem ſinnom mer.* Hymnus Eccleſ. n°. 216. v. 21. *Gud bannade Adam i tredje ſinn.* i. e. gång. *tertia vice.*) poſtea latius ſignificatio vocis patuit, & *ſocietatem amicorum* quin & *famulitium* denotare cœpit. confer notata *Eccardo* ad Legem Salicam p. 193. [Hinc L. B. Gaſindus, Gaſindius, & Gaſindium. Anglo-Saxones more ſuo ejiciunt N. nam iis ᵹᵻᵭ eſt *iter*, ᵹeᵹᵻᵭ. *ſocius, comes*, ᵹeᵹᵻᵭſcip. *ſocietas.*]

(*d*) *Quærebant eum* sʀkidean ïnʌ. Suec. *Sökte honom.* [Angl. *ſought him.*] Legit ergo non ſine conſenſu codicum ἐζήτουν αὐτόν.

(*e*) *In templo.* MS. præter morem geminat literam mediam.

(*f*) *Audientes illum* MS. hʌnsgʌndʌns ïs. *Junius* ïnʌ. ſed etiam Genetivum regit, vide *Johannis* 6, 60. 7, 40. 10, 16. (*a*) *Pro-*

ïS: GAh rASAIΘANdANS ïNA SIAdAAEIKIdEdANN. GAh uAψ dN ïMMA SX AIψEI ïS. MArAN. ΘA rATAγIdES NNS SγA. SAI SA ATTA ψEINS GAh ïK γINNANdXNA SXKIdEdANM ψNK: GAh uAψ dN ïM. ΘA ψATEI SXKI- 49.
dEdNψ MIK. NIN γISSEdNψ ψATEI ïN ψAIM ATTINS MEINIS SKNAdA γISAN: GAh ïGA NI ÞKXψNN ψAMMA 50.
γANKdA ψATEI KXdIdA dN ïM: GAh ïddGA MIψ 51.
ïM. GAh uAM ïN NAZAKAIψ. GAh γAS NÞhANSGANdS
ïM: GAh AIψEI ïS rAÞASTAIdA ψX γANKdA AAAA
ïN hAIKTIN SEINAMMA: GAh ïAISNS ψAIh ÞKXdEIN 52.
GAh γAhSTAN GAh ANSTAI AT rXψA GAh MAN-
NAM: ïN GEKA ψAN ÞIMÞTAIhNNdIN ψINdINASSANS 1. u.
TEIBAIKIANS KAISAKIS. KArINXNdIN ΠNNTIAN ΠEI-
AATAN ïNdAIA. GAh ÞIANKKArINGA ψIS rAAEI-
AAIAS hEKXdES. ÞILIΠΠANZ NhψAN BKXψKS ïS Þi-

ejus. Et videntes eum mirati ſunt. Et dixit illi mater ejus: fili, 48.
quid ita feciſti nobis? ecce, pater tuus & ego lugentes quærebamus te. Et dixit eis: quid *eſt* quod quærebatis me? Nonne 49.
ſciebatis, quod oporteret *me* eſſe in illis, *quæ* patris mei *ſunt*. Et 50.
illi non intellexerunt verbum, quod loquebatur illis. Et ibat cum 51.
illis & venit Nazarethum, & erat obediens illis, & mater ejus conſervabat omnia hæc verba in corde ſuo. Et Jeſus proficiebat ſa- 52.
pientia & ſtatura & gratia apud Deum & homines. Anno autem Cap. 3, 1.
decimoquinto regni Tiberii Cæſaris, procurante (*a*) Pontio Pilato Judæam, & tetrarcha Galilææ Herode, Philippo autem fratre ejus te-

(*a*) *Procurante* KArINXNdIN. Haud recte clariſſ. *Bengelius* ſuſpicatur noſtrum legiſſe ἐπιτροπεύοντ⊙. capite proxime ſuperiori v. 2. ἡγεμονεύοντος τῆς συρίας, KArINXNdIN SANKIM KγKEINAIAN, in eo etiam lapſus quod iis aſſociet qui legunt v. 2. ἐπ' ἀρχιερέως, nam diſerte AT ANhNMISTAM rNdGAM, numero multitudinis. Si illud legiſſet, utique foret AT ANhNMISTIN rNdGIN.

ANKRATINGA PIS ITNKAIAS GAH TRAKANNEITIDANS
ANDAIS. GAH AYSANIANS ABEILENI PIANKRATINGA.
2. AT ANHNMISTAM TNAGAM ANNIN GAH KAGAPIN.
3. YARW YANKA TXWS AT IXHANNEN ZAXARIINS SN-
NAN IN ANWIDAI: GAH UAM AND AAAANS TAN-
GANS IANKAANANS MEKGANAS AANNEIN IAKEITXS
4. AN PRAAETA PRAYANKHTE. SYA SYE TAMEAID IST
IN BXKXM YANKAE ESAEIINS NKANPETANS. UIWAN-
AINS. STIBNA YXNGANAINS IN ANWIDAI. MANYEID
5. YIT PANINS. KAIHTXS YANKKEIW STAITXS IS. AAA
AAAEI NSPNAAGAAA. GAH AAA PAIKTNNGE GAH
HAAINE TAHNAIYGAAA. GAH YAIKWIW WATA YKAIUX
AN KAIHTAMMA. GAH NSWKNSTEIS AN YITAM SAAIH-
6. h. 7. TAIM. GAH TASAIΘIW AAA AEIKE NASEIN TXWS. UAW
WAN AN WAIM ATTATTANAEIM MANATEIM AANP-
GAN PRAM SIS. KNNI NAAKE. ΘAS TATAIKNIAA IZYIS

trarcha Iturææ & Trachonitidis regionis, & Lyſania tetrarcha Abi-
2. lenæ, ſub ſummis ſacerdotibus Anna & Caipha, fuit verbum Dei ad
VII. Johannem Zachariæ filium, in deſerto. Et venit ad omnes pagos
3. Jordanis prædicans baptiſmum pœnitentiæ ad remiſſionem pecca-
4. torum, ſicut ſcriptum eſt in libro ſermonum Eſaiæ prophetæ, dicen-
tis: vox clamantis in deſerto, parate viam Domini, rectas facite ſe-
5. mitas ejus: omnis vallis implebitur & omnis mons ac collis depri-
6. metur, & erit curvum (*a*) in rectum, & aſperum in vias planas, &
VIII. 7. videbit omnis caro ſalutem Dei. Dicebat autem accedenti populo
baptizatum ab illo: generatio viperarum (*b*), quis monſtravit vobis

---

(*a*) *Curvum* ΨATA YKAIUX. Sic omnino MS. nec ſtare poteſt ΨANA.

(*b*) *Generatio viperarum* KNNI NAAKE, ac ſi legerit γενεὰ ἐχιδνῶν. ſed fraudi ei fuit abbreviata ſcriptura γνᾶ pro γεννήματα.

(*a*) *Fru-*

ψΛΙnhΛN ÞΛnKΛ ψΛMMΛ ΛNΛΥΛIKΦIN hΛTIZΛ. 8.
ΥΛnKKGΛIψ NN ΛKKΛN ΥΛIKΨΛTΛ ïΔKEIΓXS. GΛh
NI ΔnΓINNΛIψ UIψΛN ïN ïZΥIS. ΛTTΛN ΛIΓnM ΛBKΛ-
hΛM. UIψΛ ΛnK ïZΥIS ψΛTEI MΛΓ ΓXψ nS STΛINΛM
ψΛIM nKKΛISGΛN BΛKNΛ ΛBKΛhΛMΛ: ΛψψΛN GN 9.
SX ΛUIZI ΛT ΥΛnKTIM BΛΓME ΛIΓIψ. ΛΛΛ NN BΛΓ-
ME nNBΛIKΛNΔΛNE ΛKKΛN ΓXΔ. nSMΛITΛΔΛ GΛh
ïN ÞXN ΓΛΛΛΓGΛΔΛ: GΛh ÞKEhnN ïNΛ MΛNΛΓEINS. 10. ψ.
UIψΛNΔΛNS. ΛN ΘΛ TΛnGΛIMΛ: ΛNΔhΛÞGΛNΔS ψΛN 11.
UΛψ. SΛ hΛBΛNΔS TΥXS ΠΛIΔXS. ΓIBΛI ψΛMMΛ nN-
hΛBΛNΔIN. GΛh SΛEI hΛBΛI MΛTINS. SΛMΛΛEIKX
TΛnGΛI: UEMNN ψΛN MXTΛKGXS ΔΛnnGΛN. GΛh 12.
UEψNN Δn ïMMΛ. ΛΛISΛKI. ΘΛ TΛnGΛIMΛ. ψΛKnh 13.

fugere à futura irâ? Ferte itaque fructum dignum (*a*) pœnitentia, 8.
& ne cœperitis dicere inter vos: patrem habemus Abrahamum; dico enim vobis, quod poteſt Deus ex lapidibus iſtis excitare liberos Abrahamo. Etenim nunc ſecuris ad radices (*b*) arborum jacet, omnis ergo arbor non ferens fructum bonum exciditur & in ignem projicitur. Et interrogavit eum turba dicens: ergo, quid faciamus (*c*)? 9. 10. IX.
Reſpondens autem dixit (*d*): habens duas tunicas det non habenti, &, qui habet eſcas, ſimiliter faciat. Venerunt autem (*e*) publicani ut baptizarentur, & dixerunt ei, Magiſter: quid faciamus? At 11. 12. 13.

(*a*) *Fructum dignum* ΛKKΛN ΥΛIKΨΛTΛ, legit ergo καρπὸν ἄξιον. Weſtro-Gothi noſtrates, Hallandi aliique *Akern*, fructus arborum, *Ekakern*, glandes vocant.

(*b*) *Radices.* Legit πρὸς τὰς ῥίζας.

(*c*) *Faciamus* TΛnGΛIMΛ. Subj. modi. Legit itaque & hoc loco & commatibus 12 ac 14. ποιήσωμεν, conſentientibus plurimis codd. Recte item cod. MS. ΛN ΘΛ TΛnGΛIMΛ non ψΛN. illam enim particulam interrogationibus præmittunt Gothi, hodieque: *An hwad mâge wi giôra?*

(*d*) *Dixit.* non legit ἀποκ.

(*e*) *Autem.* non legit καὶ.

(*a*) *Exi-*

ULΨ AN ÏM. NIΨLIHT NÞLK ΨLTEI RLKLIA SIGLI ÏZ-
14. ΥIS LLNSGLIΨ: ÞKEHNN ΨLN ÏNL GLh ΨLI MILITXN-
ALNS. UIΨLNALNS. GLh ΥEIS OL TLNGLIML: GLh
ULΨ AN ÏM. NIMLNNLNHNN hXLXΨ. NIMLNNLNHNN
LNLMLhTGLIA. GLh ΥLLALIΨ LNNXM ÏZΥLKLIM:
I. 15. LT ΥENGLNAEIN ΨLN LLLLI MLNLrEIN. GLh ΨLrK-

14. dixit eis: nihil ſupra quod conſtitutum eſt vobis, exigite (*a*). Interrogabant autem eum milites (*b*) dicentes: & nos quid faciamus? Et dixit eis: nemini per calumniam quidquam abripite, & . . . . . (*c*)
X. 15. annonis veſtris (*d*). Exiſtimante autem omni populo (*e*), & uni-

---

(*a*) *Exigite* ΛΛΠSGΛIΨ. Sic optime vertit πράσσετε, uſitatiſſima ſignificatione *exigendi*, quam fulcire ſupervacaneum; unum dabimus ex Johannis Chryſoſt. de Sacerdotio, Dial. 1. cap. 2. τῶν τὰ δημόσια πραττόντων τὰς ἐπηρείας, eorum injurias, qui vectigalia exigunt, non ut non nemo, *qui rempublicam gerunt*. Latinus *faciatis*, ſed id foret ΤΛΠGΛIΨ.

(*b*) *Milites* MIΛITXNΔΛNS, quæ ipſa vox Latina *Militantes* ad Gothos ſub Imperatoribus Romanis merentes migravit.

(*c*) Quid ſit ΥΛΛΔΛIΨ. non liquet. Quod ad rem ipſam pulcerrime & ſuo more *Syneſius* de Regno p. 27. Pet. ἀκριβὴς δὲ εἰρήνη, πεπαιδεῦσθαι τὰς στρατιὰς τοῖς ἀόπλοις ὡς ἀδελφοῖς χρῆσθαι, μόνα φερομένας ὅσα ἐτάχθησαν, *quapropter accurata pax eſt, milites ita inſtructos eſſe, ut inermibus tanquam fratribus utantur, & ſolis ſtipendiis, quæ eis aſſignata, ſint contenti.* [Quæ proxime præcedunt, NIMΛNNΛNhNN hXLXΨ &c. vertenda forent, *neminem calumniamini, neminem concutite.* Hol Anglo-Saxonibus eſt *Calumnia.* Uƿ ƿƀalu ⁊ cpalu. hol ⁊ heƀe. ⁊ ƿipeƿa ƿeaƿlac ðeƿað ƿƿiðe ðeaƿle. *Furtum & cædes, calumnia & odium, & prædonum rapina lædunt nos vehementiſſime.* Wulfſtani paræneſ. VIII. Miþ ẏƿelan holan eaƿme men beƿƿicað ⁊ unlaȝa ƿæƿað æȝhƿilc ƿiƿan eaƿmum ƀo hẏnðe. *Mala calumnia pauperes illudunt, & leges contra jus & æquum adminiſtrant in damnum pauperum.* Scint. 7, 55. Legit μηδὲν pro μηδὶ Interpres noſter.

(*d*) *Annonis veſtris* ΛNNXM ÏZΥLKLIM. Iterum voci Latinæ civitatem Gothi dederunt, ceu quoque Græci ſequiores. *Macarius* homil. 26. p. 349. Morel. εἰσὶ πόλεις λαμβάνουσαι δῶρα καὶ ἀνώνας παρὰ τῶν βασιλέως. ſi plura vis confer *Meurſium* alioſque Gloſſographos.

(*e*) *Omni populo* ΛLLLI MLNLrEIN. Legit παντὶ τῷ λαῷ. Porro, facillime videbis, non NIN ſed NIN legendum eſſe. (*a*) *Au-*

ᚷᚨᚾᛞᚨᛗ ᚨᚨᚨᚨᛁᛗ ᛁᚾ ᚺᚨᛁᚱᛏᚨᛗ ᛊᛖᛁᚾᚨᛁᛗ ᛒᛁ ᛁᛉᚺᚨᚾ-
ᚾᛖᛁᚾ ᚾᛁᚾ ᚨᚾᚦᛏᛉ ᛊᚨ ᛘᛖᛊᛁ ᚷᚱᛁᛊᛏᚾᛊ. ᚨᚾᛞᚺᛉᚦ ᚠᚨᚾ ᛁᛉ- 16. IA.
ᚺᚨᾱᾱᛖᛊ ᚨᚨᚨᚨᛁᛗ. ᚢᛁᚠᚨᚾᛞᚨᛊ. ᛁᚴ ᚨᚨᚨᛁᛊ ᛁᛉᚷᛁᛊ ᚷᚨᛏᛁᚾ
ᛞᚨᾱᾱᚷᚨ. ᛁᚠ ᚴᚨᚱᚱᛁᚠ ᛊᚷᛁᚾᚠᚱᛉᚨ ᛘᛁᛊ. ᚠᛁᛉᛖᛁ ᛁᚴ ᚾᛁ ᛁᛗ
ᚷᚨᛁᚴᚠᛊ ᚨᚾᛞᚨᛒᛁᚾᛞᚨᚾ ᛊᚴᚨᾱᛞᚨᚴᚨᛁᚾ ᛊᚴᚺᛁᛊ ᛁᛊ. ᛊᚨᚺ ᛁᛉ- 17.
ᚷᛁᛊ ᛞᚨᾱᾱᚾᛖᛁᚠ ᛁᚾ ᚨᚺᛘᛁᚾ ᚷᛖᛁᚺᚨᛗᛗᚨ ᚷᚨᚺ ᚦᚾᚾᛁᚾ. ᚺᚨ- 18.
ᛒᚨᾱᛞᛊ ᚷᛁᚾᚠᛁᛊᚴᚨᾱᚴᚱᚾ ᛁᚾ ᚺᚨᾱᛞᚨᾱᚾ ᛊᛖᛁᾱᚨᛁ. ᚷᚨᚺ ᚱᚨ- 19.
ᚺᚴᚨᛁᾱᛖᛁᚠ ᚱᚨᚠᚴᚨᛊᚴ ᛊᛖᛁᾱ. ᚷᚨᚺ ᛒᚴᛁᚱᚱᛁᚠ ᚴᚨᾱᚴᚱᚾ ᛁᚾ
ᛒᚨᾱᛊᛏᚨ ᛊᛖᛁᾱᚨᛗᛗᚨ. ᛁᚠ ᚨᚺᚨᾱᚨ ᛁᾱᛏᚨᾱᛞᛖᛁᚠ ᚦᚾᚾᛁᚾ ᚾᾱ-
ᛟᚨᾱᾱᚨᾱᛞᚨᛁᾱ: ᛘᚨᾱᚨᚱ ᚾᚠᚠᚨᾱ ᚷᚨᚺ ᚨᾱᚠᚨᚱ ᚠᚴᚨᚦᛊᛏ- 18.
ᚷᚨᾱᛞᛊ ᚠᛁᾱᚠᛊᚾᛁᚨᾱᚱᛞᚨᨿ ᛘᚨᾱᚨᚱᛖᛁᾱ: ᛁᚠ ᚺᛖᚴᚱᛞᛖᛊ ᛊᚨ 19.
ᛏᚨᛁᛏᚴᚨᚱᚴᛖᛊ ᚱᚨᛊᚨᚴᚨᾱᛊ ᚦᚴᚨᛗ ᛁᛗᛗᚨ ᛒᛁ ᚺᛖᚴᚱᛞᚨᛁᨿ-

versis cogitantibus in cordibus suis de Johanne annon forte is esset
Christus? Respondit autem (*a*) Johannes omnibus dicens: ego qui- 16. XI.
dem aqua vos baptizo, sed venit validior me, cujus ego non sum
dignus solvere corrigiam soleæ ejus (*b*): ipse vos baptizabit Spiritu
Sancto & igne, habens (*c*) ventilabrum in manu sua, & purgabit a- 17.
ream suam, & deferet frumentum in horreum suum (*d*), sed paleas XII.
exuret igne insuffocabili. Multa quin & alia consolatus (*e*) evangeli- 18.
zabat populo. Herodes autem tetrarcha correptus ab eo de Hero- 19.

(*a*) *Autem.* Legit ℵ.

(*b*) [ᛁᚴ ᚾᛁ ᛁᛗ ᚷᚨᛁᚴᚠᛊ ᚨᚾᛞᚨᛒᛁᚾᛞᚨᚾ ᛊᚴᚨᾱᛞᚨᚴᚨᛁᚾ ᛊᚴᚺᛁᛊ ᛁᛊ Anglice sonant, *I am not worthy to unbind the latchet of his shoe.*]

(*c*) *Habens* ᚺᚨᛒᚨᚾᛞᛊ. num corrupto usus codice pro ἔ π legit ἴχων sed hæc & scripturâ & sono remotiora.

(*d*) *In horreum suum* ᛁᚾ ᛒᚨᾱᛊᛏᚨ ᛊᛖᛁᾱᚨᛗᛗᚨ. Sic recte MS. Nomin. ᛒᚨᾱᛊᛏᛊ. Masc.

(*e*) *Consolatus* ᚦᚴᚨᚠᛊᛏᚷᚨᾱᛞᛊ. Suec. *Tröstande.* & sic recte vertit παρακαλῶν. confer *Johannis* 11, 19, 31. Characterem dat evangelista noster fidi doctoris, qui & lege terreat & evangelio consoletur.

ΔΕΙΝ ΩΕΝ ΒΚΧΨΚS ΪS· GΛh ΒΙ ΛΛΛΛ ΨΧΕΙ ΓΛΥΛΠΚh-
20. ΤΛ ΠΒΙΛΛ hΕΚΧΔΕS· ΛΝΛΛΙΛΠΚ GΛh ΨΛΤΛ ΛΝΛ ΛΛ-
IΓ. 21. ΛΛ· GΛh ΓΛΛΛΠΚ ΪΧΛΛΝΝΕΝ ΪΝ ΚΛΚΚΛΚΛΙ: ΥΛΚΨ
ΨΛΝ ΒΙ ΨΕ ΔΛΠΠΙΔΛ ΛΛΛΛ ΜΛΝΛΓΕΙΝ· GΛh ΛΤ ΪΛΙ-
SΠ ΠΕΔΛΠΠΙΔΛΜΜΛ GΛh ΒΙΔGΛΝΔΙΝ. ΠSΛΠΚΝΧΔΛ
22. hIMINS· GΛh ΛΤΪΔΔGΛ ΛhMΛ SΛ ΥΕIhΛ ΛΕIKIS SIN-
NΛI SΥΕ ΛhΛKS ΛΝΛ ΪΝΛ· GΛh STIΒΝΛ ΠS hIMINΛ
ΥΛΚΨ· ΩIΨΛΝΔΕΙ· ΨΠ ΪS SΠΝΠS ΜΕINS SΛ ΛIΠΒΛ· ΪΝ
IΔ. 23. ΨΠΖΕΙ ΥΛIΛΓΛΛΕIKΛIΔΛ: GΛh SIΛΒΛ ΥΛS ΪΛISΠS
SΥΕ GΕΚΕ ΨΚIGΕTIΓIΥΕ ΠΕΓΛΚΠΝΨΛI· SΥΛΕI SΠΝΠS

20. diade uxore fratris ejus (*a*), & de omnibus malis, quæ fecerat Herodes, adjecit etiam hoc ſuper omnia, & incluſit Johannem in carcere.
XIII. 21. Factum eſt cum baptizaretur omnis populus, etiam Jeſu baptizato
22. ac precante (*b*), aperiebatur cœlum, & deſcendebat Spiritus Sanctus ſpecie corporis ſicut columba ſuper eum, & vox è cœlo facta eſt
XIV. 23. dicens: tu es filius meus dilectus, in quo beneplacui. Et ipſe Jeſus erat quaſi triginta annorum ſub manifeſtationem *ſuam* (*c*), filius,

---

(*a*) *Fratris ejus.* ſocietate plurium MSS. non legit Φιλίππου.

(*b*) *Baptizato ac precante* ΠΕΔΛΠΠΙΔΛΜΜΛ GΛh ΒΙΔGΛΝΔΙΝ. Obſcurior quidem heic cod. Arg. ſed ita legendum. ΠΕΔΛΠΠΙΔΛΜΜΛΙ & ΒΙΔGΛΝΔΕΙΝ monſtroſa ſunt.

(*c*) *Sub manifeſtationem* ſuam ΠΕΓΛΚΠΝΨΛI. Locus difficilis, ubi ſi aſſenſum non meruero, ſaltem excuſationem expeto. *Mareſchallus* ſuſpicatur ΠΕΓΛΓΠΝΨΛI, quaſi ab ΠΕΓΙΝΝΛΝ pro ΔΠΓΙΝΝΛΝ, ut aliquam habeat cum ἀεχόμενος affinitatem; ſed quæ ratio conſtructionis. ΪΛISΠS ΠΕΓΛΓΠΝΨΛI? Itaque, quia omnino legit ipſe cod. Argent. ΠΕΓΛΚΠΝΨΛI, puto ſcorſim legenda eſſe ΠΕ & ΓΛΚΠΝΨΛI, hoc vero caſum tertium eſſe à ΓΛΚΠΝΨS (Fœm.) *manifeſtatio* à ΓΛΚΠΝΨGΛN *manifeſtare*, adeo ut ſenſus ſit, *ſub manifeſtationem ſuam*, ſive *circa initia manifeſtationis ſuæ ac publici muneris.* ſicut ſupra cap. I. v. ultimo, ΠΝΔ ΔΛΓ ΠSΤΛIKNEINΛIS SEINΛIZΧS de initio officii Johannis Baptiſtæ. Qualem ſequatur lectionem, dicant me perſpicaciores. [Non legit ἄν.]

(*a*) *Filii*

ΜΗΝΑS ΥΑS ΪΧSΕΡΙS.
ΣΗΝΛΗS ΗΕΛΕΙS.
ΣΗΝΛΗS ΜΑΤΨΑΤΙS. ΣΗΝΛΗS ΛΛΙΥΥΕΙS. 24.
ΣΗΝΛΗS ΜΑΙΛΚΕΙS. ΣΗΝΛΗS ϤΑΝΝΙΝS.
ΣΗΝΛΗS ΪΧSΕΡΙS.
ΣΗΝΛΗS ΜΑΤΤΑΨΙΥΙS. ΣΗΝΛΗS ΑΜΜΧΗS. 25.
ΣΗΝΛΗS ΝΑΗΜΙS. ΣΗΝΛΗS ΛΙΖΑΕΙΜΙS.
ΣΗΝΛΗS ΝΑΓΓΑΙS.
ΣΗΝΛΗS ΜΑΗΑΨΙS. ΣΗΝΛΗS ΜΑΤΤΑΨΙΑΗS. 26.
ΣΗΝΛΗS SΑΙΜΑΙΕΙΝΙS. ΣΗΝΛΗS ΪΧSΕΡΙS.
ΣΗΝΛΗS ΪΧΔΑΙΝS.
ΣΗΝΛΗS ΪΧΗΑΝΝΙΝS. ΣΗΝΛΗS ΚΕSΙΝS. 27.
ΣΗΝΛΗS ΖΑΗΚΑΗΒΑΒΙΛΙS. ΣΗΝΛΗS SΑΛΑΨΙΕΛΙS.
ΣΗΝΛΗS ΝΕΚΙΝS.
ΣΗΝΛΗS ΜΑΙΛΚΕΙΝS. ΣΗΝΛΗS ΑΔΔΕΙΝS. 28.
ΣΗΝΛΗS ΚΧSΑΜΙS. ΣΗΝΛΗS ΛΙΚΜΧΔΑΜΙS.
ΣΗΝΛΗS ΗΕΚΙS.
ΣΗΝΛΗS ΪΧSΕΖΙS. ΣΗΝΛΗS ΛΙΛΕΙΛΙΖΑΙΚΙS. 29.
ΣΗΝΛΗS ΪΧΚΕΙΜΙS. ΣΗΝΛΗS ΜΑΤΤΑΨΑΝΙS.
ΣΗΝΛΗS ΛΛΙΥΥΕΙS.

uti putabatur Joſephi, filii (*a*) Heli, filii Matthati, filii Levi, fi- 24.
lii Melchi, filii Jannæ, filii Joſephi, filii Mattathiæ, filii Ammo- 25.
nis, filii Naumi, filii Eſlimis, filii Nange, filii Mahathis, filii Mat- 26.
tathæi, filii Semenis, filii Joſephi, filii Judæ, filii Johannis, fi- 27.
lii Reſæ, filii Zorababelis, filii Salathielis, filii Neri, filii Mel- 28.
chi, filii Addæ, filii Koſamis, filii Ermodamis (*b*), filii Eri, fi- 29.
lii Joſæ, filii Eliezeris, filii Joremi, filii Mattathanæ, filii Levi,

(*a*) *Filii* ΣΗΝΛΗS. vertit heic & in ſequentibus, ac ſi inveniſſet ὑῦ pro τῦ.
(*b*) *Ermodamis* ΛΙΚΜΧΔΑΜΙS. Legit ergo Ερμωδάμ

(*a*) *Johan-*

30. ϹΠΝΛΠϹ ϹΥΜΛΙΧΝϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΐΠΔΑΙΝϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΐΧϹЄΡΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΐΧΗΛΝΝΙΝϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΛΙΛЄΙΛΚЄΙΜΙϹ.
31. ϹΠΝΛΠϹ ΜΛΙΛΛΙΛΝΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΜΛЄΙΝΛΝΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΜΛΤΤΛΨΛΝΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΝΛΨΛΝΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΔΛΥЄΙΔΙϹ.
32. ϹΠΝΛΠϹ ΐΛΙϹϹΛΙΖΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΧΒЄΙΔΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΒΛΠΛΠΖΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ϹΛΛΜΧΝΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΝΛΗΛϹϹΧΝΙϹ.
33. ϹΠΝΛΠϹ ΛΜЄΙΝΛΔΛΒΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΛΡΛΜΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΛΙΖΧΡΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΕΛΡΛΙΖΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΐΠΔΑΙΝϹ.
34. ϹΠΝΛΠϹ ΐΛΚΧΒΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΐϹΛΚΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΛΒΡΛΗΛΜΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΨΛΚΙΝϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΝΛΚΧΡΙϹ.
35. ϹΠΝΛΠϹ ϹΑΙΡΧΡΚΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΡΑΓΛΥΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ΕΛΛΑΙΓΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΛΙΒΛΙΡΙϹ.
ϹΠΝΛΠϹ ϹΑΛΛΜΙϹ.
36. ϹΠΝΛΠϹ ΚΛЄΙΝΛΝΙϹ. ϹΠΝΛΠϹ ΛΡΕΛΚϹΛΔΙϹ.

30. filii Symeonis, filii Judæ, filii Joſephi, filii Johannis (*a*), filii E-
31. liakimi, filii Meleæ, filii Mainanis, filii Mattathanæ, filii Natha-
32. nis, filii Davidis, filii Jeſſæ, filii Obedis, filii Booſæ, filii Salmo-
33. nis, filii Nahaſſonis, filii Aminadabi, filii Arami, filii Ezoris (*b*),
34. filii Pharezi, filii Judæ, filii Jacobi, filii Iſaci, filii Abrahami, fi-
35. lii Tharæ, filii Nacoris, filii Sarochi, filii Raguæ, filii Phalegi,
36. filii Eberi, filii Salamæ (*c*), filii Cainanis (*d*), filii Arphaxadis,

(*a*) *Johannis* ΐΧΗΛΝΝΙΝϹ. Editi Ιωανάν.
(*b*) *Ezoris* ΛΙΖΧΡΙϹ. Editi Εσρώμ.
(*c*) *Salamæ* ϹΛΛΛΜΙϹ.
(*d*) *Cainanis.* Non agnoſcit cod. *Bezæ.*

(*a*) *Noë*

SNNΛNS SEMIS. SNNΛNS NΛNEΛIS.
SNNΛNS ΛΛMΛIKIS.
SNNΛNS MΛΨNSΛΛIS. SNNΛNS ΛINXKIS. 37.
SNNΛNS ΪΛKEΔIS. SNNΛNS MΛΛEIΛΛIEΛIS.
SNNΛNS KΛEINΛNIS.
SNNΛNS ΛINXSIS. SNNΛNS SEΔIS. 38.
SNNΛNS ΛΔΛMIS. SNNΛNS ΓXΨS.

ΪΨ ΪΛISNS ΛhMINS ΥEIhIS ÞNΛΛS ΓΛΥΛNΔIΔΛ SIK 1. IE.
ÞKΛM ΪΛNKΔΛNΛN. ϚΛh TΛNhΛNS ΥΛS ÏN ΛhMIN ÏN
ΛNΨIΔΛI. ΔΛΓE ÞIΔΥXKTIΓNNS ÞKΛISΛNS ÞKΛM ΔIΛ- 2.
ΒNΛΛN. ϚΛh NI MΛTIΔΛ ΥΛIhT ÏN ΔΛΓΛM ϚΛINΛIM. IU.
ϚΛh ΛT NSTΛNhΛNΛIM ΨΛIM ΔΛΓΛM. ΒI ΨE ΓKE-
ΔΛΓS ΥΛKΨ: ϚΛh UΛΨ ΔN ÏMMΛ ΔIΛΒNΛΛNS. ϚΛ- 3.
ΒΛI SNNΛNS SIϚΛIS ΓXΨS. UIΨ ΨΛMMΛ STΛINΛ EI
ΥΛIKΨΛI hΛΛIΒS: ϚΛh ΛNΔhXÞ ÏΛISNS ΥIΨKΛ ÏNΛ UI- 4.

filii Semi, filii Noë (*a*), filii Lamechi, filii Methuſalæ, filii Enochi, 37.
filii Jaredi, filii Maleleelis (*b*), filii Cainanis, filii Enoſi, filii Sedi, 38.
filii Adami, filii Dei. Jeſus autem Spiritu Sancto plenus reverſus Cap. 4, 1.
tit à Jordane, & ductus eſt à Spiritu in deſerto (*c*), diebus qua- XV.
draginta tentatus à diabolo, & nihil comedit in diebus illis, at ex- 2.
actis illis diebus poſtea eſuriit. Et dixit ei diabolus: ſi filius (*d*) XVI.
es Dei, dic huic lapidi, ut fiat panis. Et reſpondit ei Jeſus di- 3. 4.

(*a*) *Noë* NΛNEΛIS. Unde transformatio hæc nominis Νωὲ in NΛNEΛ quod foret Νωὰλ non habeo dicere; perpetua autem eſt Ulphilæ noſtro.

(*b*) *Maleleelis* MΛΛEIΛΛIEΛIS. ſic cod. MS.

(*c*) *In deſerto* ÏN ΛNΨIΔΛI. Sic vertit Gothus noſter ac ſi εἰς τὴν ἔρημον, ſit ἐν τῇ ἐρήμῳ, frequentiſſima acceptione particulæ εἰς, nec contemnendam puto hanc interpretationem.

(*d*) *Filius* SNNΛNS. ſic MS. non male, utrumque in uſu SNNNS & SNNΛNS, unde Vocat. SNNΛN *Marci* 5, 7. 10, 47. *Lucæ* 8, 28. Sic MΛ-ΓNS & MΛΓΛNS, ΔIΛΒNΛNS & ΔIΛΒNΛΛNS. v. 3.

ψλνδς. γλμελιδ ïST. ψλτει ni bi hλλιb λinλnλ
5. λιbλιδ mλnnλ. λk bi λλλ vλnkδe γχψs: gλh ns-
tinhλndς ïnλ δiλbnλλns λnλ þλikγnni hλnhλ-
tλ. λtλnγidλ ïmmλ λλλλns ψindinλssnns ψis
6. midgnnγλkδis ïn stikλ meλis. gλh uλψ δn ïm-
mλ sλ δiλbnλns. ψns γibλ ψλtλ vλλδnþni ψi-
ze λλλλtλ gλh vnλψn ïze. nnte mis λtγibλn
7. ïst. gλh ψisθλmmeh ψei viλgλn γibλ ψλtλ. ψn
nn gλbλi ïnveitis mik ïn λndvλikψgλ meinλm-
8. mλ. vλikψiψ ψein λλλ: gλh λndhλþgλnδs ïm-
mλ ïλisns uλψ. γλmελιδ ïST. þλn γχψ ψeinλ-
nλ ïnveitλis. gλh ïmmλ λinλmmλ þnλλλþλhgλis:

cens: ſcriptum eſt, quod non pane ſolo vivat homo, ſed omni verbo
5. Dei. Et educens eum diabolus ſupra montem excelſum oſtendit ei
6. omnia regna orbis in puncto temporis. & dixit ei diabolus: tibi da-
bo omnem horum (*a*) poteſtatem, & gloriam illorum, quoniam mihi
7. tradita eſt, & cuicunque voluero, do illam; tu ergo ſi adoraveris me (*b*)
8. in conſpectu meo, omne tuum erit. Et reſpondens ei Jeſus dixit (*c*):
ſcriptum eſt, Dominum Deum tuum adorabis, & ei ſoli ſatisfacies (*d*).

(*a*) *Horum* ψIZE τούτων. Editi τοῦτον.

(*b*) *Adoraveris me* ïnveitis mik. Legit ἐὰν προσκυνήσῃς με (cum caſu quarto enim S. Lucas conjungit, puriori Græciſmo) niſi etiam hoc ex margine & ſcholion τὸ ἐνώπιόν μου.

(*c*) *Dixit.* Cum optimis codicibus omiſit exemplum, quo uſus eſt Ulphilas, ὑπαγε ἀπ' ἐμοῦ σατανᾶ.

(*d*) *Satisfacies* þnλλλþλhgλis. Quia Gothica non vero Græca vertimus, ſic reddendum fuit. þnλλλþλhgλn eſt *ſatisfacere. Marci* 15, 15. ïψ peilλtns viλgλnδs ψizλi mλnλrein þnλλλþλhgλn. Nec tamen dixerim non legiſſe noſtrum αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις, etenim fide & pio cultu, Deo ſolvimus debitum eique ſatisfacimus. Pulcre *Philo* de Migrat. Abrahami p. 408. κύριον φησὶ (Deut. 6. 13.) τὸν θεὸν σου φοβηθήσῃ, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-

ψΛΨΚϠh ΓΛΤΛnh ïNΛ ïN ïΛIKnSΛΛEM. ϹΛh ΓΛSΛTI- 9.
ΔΛ ïNΛ ΛNΛ ΓIBΛIN ΛΛhS. ϹΛh uΛψ Δn ïMMΛ. ϹΛ-
BΛI SnNnS SIϹΛIS ΓϠΨS. ϒΛIKΠ ψnK ψΛΨΚϠ ΔΛΛΛψ.
ΓΛMEΛIΔ ïST ΛnK. ψΛTEI ΛΓΓIΛnM SEINΛIM ΛNΛ- 10.
BInΔIψ BI ψnK. Δn ΓΛFΛSTΛN ψnK. ϹΛh ψΛTEI 11.
ΛNΛ hΛNΔnM ψnK nFhΛBΛNΔ. EI ΘΛN NI ΓΛSTΛΓu-
ϹΛISEI STΛINΛ FϠTn ψEINΛNΛ: ϹΛh ΛNΔhΛFϹΛNΔS 12.
uΛψ ïMMΛ ïΛISnS. ψΛTEI uIψΛN ïST. NI FKΛISΛIS
FΛN ΓϠψ ψEINΛNΛ. ϹΛh nSTInhΛNΔS ΛΛΛ FKΛI- 13.
STϠBNϠ. ΔIΛBnΛnS ΛFSTϠψ FΛIKKΛ ïMMΛ nNΔ
MEΛ: ϹΛh ΓΛϒΛNΔIΔΛ SIK ïΛISnS ïN MΛhTΛI Λh- 14. IZ.

Deinde (*a*) duxit eum in Hieruſalem, & ſtatuit eum ſupra cacumen 9.
templi & dixit ei: ſi filius es Dei, jace te (*b*) hinc deorſum, ſcri- 10.
ptum enim eſt, quod angelis ſuis mandabit de te, ut cuſtodiant
te, & quod in manibus te extollent, nequando *ad* (*c*) lapidem offen- 11.
das pedem tuum. Et reſpondens dixit ei Jeſus: dictum eſt, non 12.
tentabis Dominum Deum tuum. Et finiens omnes tentationes (*d*) 13.
diabolus diſceſſit ab eo ad tempus. & revertit Jeſus in virtute Spi- 14. XVII.

λατρεύσεις, καὶ τῷ ϖῷ ϖῶτὸ ϰϱϖηθήσῃ. Τίς οὖν ἡ κόλλα; τίς; εὐσέβεια μέτου ϰ̀ πίστις. *dominum, ait, Deum tuum timebis, & illi ſoli ſervies, atque adglutinaberis. Quo ergo glutine? Quo? nimirum pietate & fide.*

(*a*) *Deinde* ψΛΨΚϠh. Legit τόπ vel ἔπω.

(*b*) *Jace te* ϒΛIKΠ ψnK. Sic recte MS. non ϒΛIKΠI ψnK.

(*c*) *Ad.* Supplevi ſenſum ratus culpa librarii excidiſſe ΛT vel Δn. ejuſque loco EI ſcriptum eſſe, quod poſtea perperam adjectum voci proxime ſuperiori ΓΛSTΛΓuϹΛIS. ſic enim legendum, & ſic recte MS. non ΓΛSTΛΓnϹΛIS.

(*d*) *Omnes tentationes* ΛΛΛ FKΛISTϠBNϠ. Sic MS. neſcio utrum errore librarii, an ſolita permutatione τῶν Ϡ & n. Mox pro ΔIΛBϠΛnS MS. ΔIΛBnΛnS. infra 17, 13. pro nShϠFnN, nShϠFϠN etiam in MS.

(*a*) *Om-*

MINS ÏN ΓΛΛΘΙΛΛΙΛΝ. ϚΛh ΜΘΚΙΨΛ ΠΚΚΛΝΝ ΛΝΔ
15. ΛΛΛ ΓΛΨΙ ΒΙSITΛΝΔΘ ΒΙ ÏNΛ. ϚΛh ÏS ΛΛISΙΔΛ ÏN
Ih. 16. ΓΛUΠΜΦΙΜ ÏZΘ. ΜΙΚΙΛΙΔS ÞΚΛΜ ΛΛΛΛΙΜ: ϚΛh UΛΜ
ÏN ΝΛZΛΚΛΙΦ. ΦΛΚΘΙ ΥΛS ÞΧΔΙΦS. ϚΛh ΓΛΛΛΙΦ ÏΝΝ
ΒΙ ΒΙΠhΤϚΛ SΘΙΝΛΜΜΛ ÏN ΔΛΓΛ SΛΒΒΛΤΧ ÏN SΥΝΛ-
17. ΓΧΓΘΙΝ. ϚΛh ΠSSΤΧΦ SΙΓΓΥΛΝ ΒΧΚΧS: ϚΛh ΛΤΤΙ-
ΒΛΝΧS ΥΘSΠΝ ÏΜΜΛ ΒΧΚΧS ΘΙSΛΘΙÏΝS ΠΚΛΠÞΘΤΠS.
ϚΛh ΠSΛΠΚΛΝΔS ΦΧS ΒΧΚΧS. ΒΙΓΛΤ SΤΛΔ ΦΛΚΘΙ
18. ΥΛS ΓΛΜΘΛΙΔ. ΛhΜΛ ÞΛΝΙΝS ΛΝΛ MIS. ÏN ΦΙZΘΙ

ritus in Galilæam, & fama de illo exiit in omnem regionem (*a*) cir-
15. cumjacentem, & is docebat in ſynagogis eorum magnificatus ab om-
XVIII. 16. nibus. Et venit Nazarethum, ubi erat nutritus & intravit pro more
ſuo die ſabbati in ſynagogam, & ſurrexit lecturus *ſacrum* codicem (*b*).
17. Et traditus eſt ei liber Eſaiæ prophetæ, atque aperiens (*c*) librum, in-
18. venit locum ubi ſcriptum erat: Spiritus Domini ſuper me, propterea

---

(*a*) *Omnem regionem circumjacentem* ΛΛΛ ΓΛΨΙ ΒΙSITΛΝΔΘ. Sic MS. regulariter autem foret ΛΛΛ ΓΛΨΙ ΒΙSITΛΝΔΧ, vel ΛΛΛ ΓΛΨΙΘ ΒΙSITΛΝΔΘ abbreviate pro ΒΙSITΛΝΔΛΝΘ. Sicut *Marci* 1, 28. *Lucæ* 1, 58. 7, 17. ΒΙSITΛΝΔS pro ΒΙSITΛΝΔΛΝS. [Proba eſt conſtructio. Ad verbum vertas, *omnem regionem circumjacentium.* Pro ΓΛΨΙΘ ſcribe ΓΛΠϚΘ. id enim eſt Genitivus plur. τῆ ΓΛΨΙ.]

(*b*) *Sacrum codicem.* Non legit ἀναγνῶναι τὸ βιβλίον, ſed quoniam SΙΓΓΥΛΝ proprie foret cantaturus, (Succ. *at Siunga*) ne forte quis de cantu muſico acciperet, addit ΒΧΚΧS. Canendi vero vocabulo utens accommodat ſe mori ex Judaiſmo in eccleſiam mananti, quo tali modulamine prælegebantur libri ſacri, quod prope à cantu aberat, ſicut hodieque in noſtris conventibus ſacris, dum pro altari leguntur pericopæ Epiſtolicæ ac Evangelicæ: unde in Rituali eccleſiaſtico, *ſedan ſiunges evangelium, ſom til then dagen lyder.* Porro, hinc patet, noſtro perſuaſum fuiſſe non concionatoris, ſed prælectoris officio heic defunctum eſſe Chriſtum, nec aliud ἀναγνῶναι ſignificare poteſt.

(*c*) [*Aperiens* ΠSΛΠΚΛΝΔS. Legit cum cod. Alex. & aliis ἀνοίξας.]

(*a*) *Paupe-*

ΓΑSΛΛΒΧΔΛ MIK ΔN ΥΛILΛMEKGΛN ΠNΛEΔΛIM. ÏN-
SΛNΔIΔΛ MIK ΔN ΓΛNΛSGΛN ΨΛNS ΓΛMΛΛΥIΔΛNS
hΛIKTIN. MEKGΛN ÞKΛhΠNΨΛNΛIM ÞKΛΛET. GΛh
ΒΛINΔΛIM SIΠN. ÞKΛΛETΛN ΓΛMΛIΔΛNS ÏN ΓΛΨKΛÞ-
STEIN. MEKGΛN GEK ÞΛNINS ΛNΔΛNEM: GΛh ÞΛI- 19. 20.
ÞΛΛΨ ΨXS ΒXKXS. GΛh ΠSΓIΒΛNΔS ΛNΔΒΛhTΛ ΓΛ-
SΛT. GΛh ΛΛΛΛIM ÏN ΨIZΛI SΥNΛΓXΓEIN ΥESΠN Λn-
ΓXNΛ ÞΛIKΥEITGΛNΔXNΛ Δn ÏMMΛ: ΔnΓΛN ΨΛN 21.
KXΔGΛN Δn ÏM. ΨΛTEI hIMMΛ ΔΛΓΛ ΠSÞΠΛΛNXΔE-
ΔnN MELΛ ΨX ÏN ΛNSΛM ÏZΥΛKΛIM: GΛh ΛΛΛΛI 22. Iψ.
ΛΛΛKGX ΥEITΥXΔIΔEΔnN ÏMMΛ. GΛh SIΛΔΛΛEIKI-
ΔEΔnN BI ΨX ΥΛnKΔΛ ΛNSTΛIS ΨX ΠSΓΛΓΓΛNΔX-

unxit me ut evangelizarem pauperibus (*a*). Miſit me ſanare contritos (*b*) corde. prædicare captivis dimiſſionem, & cœcis viſum, dimittere *ac* conſolari debiles (*c*). prædicare annum Domini acceptum. Et 19. 20.
complicavit librum reddenſque (*d*) miniſtro ſedit, & omnium in ſynagoga oculi erant curioſe intenti (*e*) in eum. Cœpit autem eis dicere: 21.
hodie impletæ ſunt hæ ſcripturæ in auribus veſtris. Et omnes illi te- 22. XIX.
ſtimonium dabant, & mirabantur ſuper verbis gratiæ, quæ procede-

---

(*a*) *Pauperibus. Miſit me* &c. Vide ut accurate diſtinguat, referendo ἀπέσταλκέ με ad poſterius membrum commatis.

(*b*) *Contritos* ΨΛNS ΓΛMΛΛΥIΔΛNS. Sic clare cod. Arg. *Wachterus* in Gloſſ. Germ. voce *Malmen* conjicit ΓΛMΛΛMIΔΛNS. Mox pro ÞKΛhΠNΨΛNΛIS reſtituimus ex MS. ÞKΛhΠNΨΛNΛIM.

(*c*) *Dimittere ac conſolari debiles.* Sic vertimus, ut aliquis foret verborum Latinorum ſenſus. Si verbum verbo reddendum, erit, *dimittere debiles cum conſolatione.*

(*d*) *Reddenſque.* Legit καὶ ἀποδούς.

(*e*) *Curioſe intenti* ÞΛIKΥEITGΛNΔXNΛ (Suec. *Förwetne*) à ÞΛIK & ΥEITGΛN non ΥITΛN, ceu vult *Junius.*

ΝΛ ΝS ΜΠΝΨΛ ΪS. GΛh UEΨΠΝ. ΝIΠ SΛ ΪST SΠΝΠS
K. 23. ΪXSEFIS: GΛh UΛΨ ΔN ΪM. ΛΠFTX UIΨIΨ MIS ΨX ΓΛGΠKXN. Ψn ΛEIKI. hΛILEI ΨΠK SIΛBΛN. ⊙ΛN FILΛn hΛNSIΔEΔΠM VΛΠKΨΛN ΪN KΛFΛRNΛΠM. TΛVEI GΛh
24. hEK ΪN ΓΛBΛΠKΨΛI ΨEINΛI: UΛΨ ΨΛN. ΛMEN ΪZVIS UIΨΛ ΨΛTEI NIΛINShΠN ΠKΛΠFETE ΛNΔΛNEMS ΪST
KB. 25. ΪN ΓΛBΛΠKΨΛI SEINΛI: ΛΨΨΛN BI SΠNGΛI UIΨΛ ΪZ-VIS. ΨΛTEI MΛNΛΓXS VIΔΠVXNS VESΠN ΪN ΔΛΓΛM hELEIΪNS ΪN ΪSKΛELΛ. ΨΛN ΓΛΛΠKNXΔΛ hIMINS ΔN GEKΛN ΨKIN GΛh MENXΨS SΛIhS. SVE VΛKΨ hΠhKΠS
26. MIKIΛS ΛNΔ ΛΛΛΛ ΛIKΨΛ. GΛh NI ΔN ΛINΛIhΠN ΨI-ZX ΪNSΛNΔIΨS VΛS hELIΛS. ΛΛGΛ ΪN SΛKΛIΠTΛ SEI-
27. ΔXNΛIS ΔN UINXN VIΔΠVXN: GΛh MΛNΛΓΛI ΨKΠTS-FILΛΛI VESΠN ΠF hΛILEISΛIM ΠKΛΠFETΛN ΪN ΪSKΛE-ΛΛ. GΛh NIΛINShΠN ΪZE ΓΛhKΛINIΔS VΛS. ΛΛGΛ
28. NΛIMΛN SΛ SΛΠK: GΛh FΠΛΛΛI VΛΠKΨΠN ΛΛΛΛI

XX. 23. bant ex ore ejus & dicebant: nonne hic eſt filius Joſephi? Et dixit illis: ſemper dicetis mihi hanc parœmiam: tu medice, cura te ipſum: quot audivimus facta Capernaumi? fac etiam hîc in
24. patria tua. Dixit autem: amen dico vobis, nemo prophetarum
XXII. 25. acceptus eſt in patria ſua; ſed in veritate dico vobis, quod multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Iſraële (*a*), quando clauſum eſt cœlum ad tres annos & ſex menſes, ita ut fuerit magna fames
26. per totam terram, & ne quidem ad unam illarum miſſus eſt E-
27. lias, niſi in Sareptam Sidonis ad mulierem viduam. Et multi leproſi erant ſub Eliſæo (*b*) propheta in Iſraële, & nemo eo-
28. rum mundatus eſt, niſi Naïman Syrus. Et implebantur irâ omnes

---

(*a*) *In Iſraële.* MS. probe ΪN ΪSKΛELΛ.

(*b*) *Eliſæo* hΛILEISΛIM: ſic MS. non hΛILEISΛNΔ.

(*a*) *Ad*

modis ïn þizai synagogein. hausjandans þata:
jah usstandandans uskusun ïmma utun baurg. 29.
jah brahtedun ïna und auhmisto þis fairgun-
jis. ana þammei so baurgs ïze gatimrida was.
du afdrausjan ïna þaþro. ïþ ïs þairhleiþands 30.
þairh midjans ïns ïddja: jah galaiþ ïn kafar- 31. kg.
naum baurg galeilaias. jah was laisjands ïns
ïn sabbatim. jah sildaleikidedun bi þo laisein 32. kd.
ïs. unte ïn waldufnja was waurd ïs: jah ïn þi- 33. ke.
zai synagogein was manna habands ahman un-
hulþons unhrainjana. jah ufhropida. qiþands. 34.

in ſynagoga hæc audientes, & ſurgentes relegarunt eum ex urbe, 29.
& duxerunt eum uſque ad ſummitatem (*a*) montis, ſuper quo urbs
illorum ædificata erat, ut inde (*b*) eum dejicerent; ille vero tranſiens 30.
per illos medios abiit, & diſceſſit in Capernaum urbem Galilææ, & 31. XXIII.
docebat eos (*c*) in ſabbatis. Et mirabantur ſuper doctrina ejus, quo- 32. XXIV.
niam cum auctoritate (*d*) fuit ſermo ejus. Et in hac ſynagoga erat 33. XXV.
vir habens ſpiritum dæmonii immundum (*e*), & exclamavit (*f*), dicens: 34.

(*a*) *Ad ſummitatem* und auhmisto. Sic MS. præter morem, adeoque forſan errore librarii. Suec. *uppå thet högſta.* [Angli dixerint *and they brought him to the higheſt part of the mountain.* ad ſummum ſcil. montis. nam auhumisto eſt adjectivum Superlativi gradus & generis neutrius.]

(*b*) *Inde* þaþro. Legit εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτὸν ἐντεῦθεν.

(*c*) *Eos* ïns. reſtituimus ex MS.

(*d*) *Cum auctoritate fuit* ïn waldufnja was. Ut ſenſus aliquis verborum Latinorum foret, ſic cum *Beza* vertendum fuit. *In poteſtate erat ſermo ipſius,* quis intelligat?

(*e*) *Spiritum dæmonii immundum* ahman unhulþons unhrainjana. Legit πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου.

(*f*) *Exclamavit.* non legit φωνῇ μεγάλῃ, ceu nec codd. MSS. aliquot.

(*a*) *Sina!*

ΛЄT. ΘΛ ΠΝS ϚΛh ψΠS ϊΛISΠ ΝΛZϗЄΝΝ. ЦΛMT
ЬЄΛЦISTϚΛN ΠΝSIS. ЄΛΝΝ ψΠЄ ΘΛS ϊS. SΛ ϒЄIhΛ
35. ΓϗψS: ϚΛh ΓΛΘϗTIΔΛ ϊMMΛ ϊΛISΠS. ЦIψΛNΔS. ΛЬ-
ΔϗBN ϚΛh ΠSΓΛΓΓ ΠS ψΛMMΛ: ϚΛh ΓΛϒΛIЄΠΛNΔS
ϊNΛ SΛ ΠNhΠΛψΛ ϊN MIΔϚΛIM. ΠЄЄΛNN ΛЬ ϊMMΛ.
36. NIϒΛIhTΛI ΓΛSЄΛψϚΛNΔS ϊMMΛ: ϚΛh ϒΛЄψ ΛЬ-
SΛΛΠψNΛN ΛΛΛΛNS. ϚΛh ЄϗΔIΔЄΔNN Δn SIS MISSϗ.
ЦIψΛNΔΛNS. ΘΛ ϒΛΠЄΔЄ ψΛTΛ. ψΛTЄI MIψ ϒΛΛ-
ΔΠЬNϚΛ ϚΛh MΛhTΛI ΛNΛBIΠΔIψ ψΛIM ΠNhЄΛIN-
37. ϚΛM ΛhMΛM. ϚΛh ΠSΓΛΓΓΛNΔ: ϚΛh ΠSϊΔΔϚΛ ME-
ЄIψΛ ЬЄΛM ϊMMΛ ΛNΔ ΛΛΛΛNS STΛΔINS ψIS BISΠN-
ЄU. 38. ϚΛNЄ ΛΛNΔIS: ΠSSTΛNΔΛNΔS ψΛN ΠS ψIZΛI SϒNΛ-
ΓϗΓΛI ΓΛΛΛIψ ϊN ΓΛЄΔ SЄIMϗNIS. SϒΛIhЄϗ ψΛN ψIS
SЄIMϗNIS ϒΛS ΛNΛhΛBΛIΔΛ BЄINNϗN MIЄIΛΛI. ϚΛh
39. BЄΔΠN ϊNΛ BI ψϗ. ϚΛh ΛTSTΛNΔΛNΔS ΠЬΛЄ ϊϚΛ.
ΓΛSϗЄ ψIZΛI BЄINNϗN. ϚΛh ΛЬΛΛIΛϗT ϊϚΛ. SΠNSΛIϒ

sine (*a*)! quid nobis tecum Jesu Nazorene? venisti perdere nos.
35. novi te quis sis, sanctus ille Dei. Et comminabatur ei Jesus dicens: obmutesce & exi ex eo. Et projiciens eum dæmonium in
36. medium, erupit ex eo, nihil ei nocens. Et factum est, ut obstupescerent (*b*) omnes & loquerentur invicem dicentes: quid hoc verborum, quod cum auctoritate & vi imperat immundis spiritibus,
37. & exeunt? Et exiit fama de eo in omnia loca circumcirca regio-
XXVI. 38. nis. Surgens autem è synagoga ivit in domum Simonis, socrus vero Simonis laborabat febri acuta, & rogaverunt eum pro illa,
39. & adstans supra illam increpavit febrim, & dimisit eam, illa vero

---

(*a*) *Sine*! ΛЄT. diximus ad *Marci* 1, 24.

(*b*) *Obstupescerent.* ϚΛh ϒΛЄψ ΛЬSΛΛΠψNΛN ΛΛΛΛNS. Dixeris, legisse nostrum καὶ ἐξίστο θαμβεῖσθαι πάντας.

(*a*) *Occi-*

ψΛN ΠSSTΛNΔΛNΔEI ΛNΔBΛhTIΔΛ ÏM: MIψψΛNEI 40.
ψΛN SΛrU SΠNNX. ΛΛΛΛI SVΛ MΛNΛrΛI SVE hΛBΛIΔEΔΠN SIΠKΛNS SΛΠhTIM MISSΛΛEIKΛIM. BKΛhTEΔΠN ÏNS ΛT ÏMMΛ. Ïψ ÏS ΛINΘΛKGΛMMEh ÏZE hΛNΔΠNS ΛNΛΛΛrGΛNΔS rΛhΛIΛIΔΛ ÏNS: ΠSÏΔΔGEΔΠN 41. KZ.
ψΛN GΛh ΠNhΠΛψXNS ΛF MΛNΛrΛIM. hKXΠGΛNΔEINS GΛh UIψΛNΔEINS. ψΛTEI ψΠ ÏS XKISTΠS SΠNNS rXψS: GΛh rΛSΛKΛNΔS ÏM. NI ΛΛIΛXT ψXS KXΔGΛN. ΠNTE VISSEΔΠN SIΛBΛN XKISTΠ ÏNΛ VISΛN: BI ψEh ψΛN VΛKψ ΔΛrS. ΠSrΛrrΛNΔS rΛΛΛIψ ΛNΛ 42. Kh.
ΛΠψGΛNΛ STΛΔ. GΛh MΛNΛrEINS SXKIΔEΔΠN ÏNΛ. GΛh UEMΠN ΠNΔ ÏNΛ. GΛh rΛhΛBΛIΔEΔΠN ÏNΛ EI NI ΛFΛIψI FΛIKKΛ ÏM: ψΛKΠh ÏS UΛψ ΔN ÏM. ψΛTEI 43.

mox exſurgens miniſtrabat illis. Quum autem occiderat (*a*) ſol, quot- 40.
quot habebant ægros morbis variis ducebat illos ad eum; is vero unicuique (*b*) eorum manus imponens ſanabat eos. Exibant autem 41.XXVII.
etiam dæmonia ex multis clamantia & dicentia: tu es Chriſtus filius Dei, & increpans ea (*c*), non ſinebat ea loqui, quia noverunt eum eſſe ipſum Chriſtum. Die autem orto, egreſſus ibat in de- 42.XXVIII.
ſertum locum, & turba quærebat eum, & venit ad eum, & detinebat eum, ne diſcederet (*d*) ab eis. Ille vero dixit eis: etiam 43.

(*a*) *Occiderat ſol* SΛrU SΠNNX, ſic enim ex MS. reſtituimus pro SΛΠ, nec in ulla voce frequentius erravit cl. *Junius*, vide *Matth.* 8, 11. *Marci* 1, 32. ignorantiâ veri thematis, quod SIrUΛN, *mergi*, Præter. SΛrU, Suec. *at ſigna, ſigna neder, ſiunka*, Præter. *Sônk.* [Angl. *to ſink.* Præt. *ſank, ſunk.*] SΛrrUΛ (Maſc.) *merſio, occaſus.*

(*b*) *Unicuique* ΛINΘΛKGΛMMEh, ſic enim legendum, non ΛINΘΛKGΛNEh. Caſu primo, ΛINΘΛKGIS *unuſquiſque* (Succ. *en hwar, en hwarje.*)

(*c*) *Increpans ea.* Legit ἐπιπμῶν αὐτοῖς.

(*d*) *Ne diſcederet* EI NI ΛFΛIψI, ſic recte MS. & ex regulis ſyntaxeos,

ᚷᚨh ᚠᚨIM ᚨNᚠᚨKᚨIM ᛒᚨNᚴᚱIM ᚴᚨIᚨᚨMᛖᚴᚷᚨN ÏK
SKᚨᚨ ᛒI ᚠINᛞᚨNᚱᚨKᛞᚨᚷᚨ ᚱᛉᚠS. ᚢNTᛖ ᚨn ᚠᛖ MIK
44. ÏNSᚨNᛞIᛞᚨ: ᚷᚨh ᚴᚨS MᛖKᚷᚨNᛞS ÏN SᚴNᚨᚱᛉᚱIM
ᚴᚠ. 1. ᚱᚨᚨᛖIᚨᚨIᚨS: ᚷᚨh ᚴᚨKᚠ MIᚠᚠᚨNᛖI MᚨNᚨᚱᛖI ᚨNᚨ-
TKᚨMᚷ ÏNᚨ ᚨn hᚨnSᚷᚨN ᚴᚨnKᛞ ᚱᛉᚠS. ᚷᚨh ÏS SIᚨ-
ᛒᚨ ᚴᚨS STᚨNᛞᚨNᛞS NᛖOᚨ SᚨIᚴᚨ ᚱᚨINNESᚨKᚨIᚠ.
2. ᚷᚨh ᚱᚨSᚨO Tᚴᚨ SKIMᚨ STᚨNᛞᚨNᛞᛉNᚨ ᚨT ᚠᚨMMᚨ
SᚨIᚴᚨ. Ïᚠ ᚦISKᚷᚨNS ᚨᚦᚱᚨᚱᚱᚨNᛞᚨNS ᚨᚦ ÏM nSᚠᚴᛉ-
3. hIIN NᚨTᚷᚨ: ᚱᚨᚨᚨIᚠ ᚠᚨN ÏN ᚨIN ᚠIZᛖ SKIMᛖ. ᚠᚨ-
TᛖI ᚴᚨS SᛖIMᛉNIS. hᚨIhᚨIT ÏNᚨ ᚨᚦTIMhᚨN ᚦᚨIKKᚨ
STᚨᚠᚨ ᚨᛖITIᚨ. ᚷᚨh ᚱᚨSITᚨNᛞS ᚨᚨISIᛞᚨ nS ᚠᚨM-
ᚨ 4. Mᚨ SKIMᚨ MᚨNᚨᚱᛖINS: ᛒIᚠᛖh ᚠᚨN ᚱᚨNᚨNᚠIᛞᚨ Kᛉᛞᚨ-

aliis urbibus evangelizare me oportet (*a*) de regno Dei, quoniam ad
44. hoc me miſit (*b*), & prædicabat in ſynagogis Galilææ. Et factum
XXIX. eſt quum turba immineret ei (*c*) ad audiendum verbum Dei, & ip-
Cap. 5, 1. ſe ſtaret prope lacum Genneſaraith. Et vidit duas naviculas ſtan-
2. tes prope lacum, piſcatores autem ex iis deſcendentes abluebant re-
3. tia. Ingrediebatur autem in unam harum navicularum, quæ erat
Simonis, & rogabat eum paullulum inde (*d*) deducere *naviculam*, &
XXX. 4. ſedens docebat turbam ex illa navicula. Quando autem ceſſavit lo-

---

ᚨᚦᚨᚨIᚠ enim atque ᚱᚨᚨᚨIᚠ Indic. ᚨᚦᚨIᚠI & ᚱᚨᚨIᚠI Subj. modi, & eum requirit particula ᛖI.

(*a*) *Me oportet de* ÏK SKᚨᚨ ᛒI. ſic legendum cum MS. non ÏK SKnᚨ-ᛞᚨ.

(*b*) *Me miſit.* Legit εἰς τοῦτο ἀπέσταλκέ με. Senſus idem.

(*c*) *Immineret ei* ᚨNᚨTKᚨMᚷ ÏNᚨ. Vi vocis foret, *conculcaret eum*, i. e. ita imminebat ut ferme conculcaret eum deſiderio audiendi verbum Dei, Suec. foret: *hadde ſå når trampat neder honom.*

(*d*) [*Inde.* Gothicè eſt ᚦᚨIKKᚨ STᚨᚠᚨ *à litore.* Legit ergo ἀπὸ αἰγιαλοῦ. Vide quæ diximus ad Marci 4, 2.]

(*a*) *Dimit-*

ϛΛΝΔS. ΔΛΨ ΔN SEIMXNΛN. ΒΚΙΓΓ ΛΝΛ ΔΙΝΠΙΨΛ.
ϛΛh ΛThΛhIΔ ΨX NΛTϛΛ ÏZϒΛKΛ ΔN ΡISKXN: ϛΛh 5.
ΛNΔhΛΡϛΛNΔS SEIMXN ΔΛΨ ΔN ÏMMΛ. TΛΛZϛΛNΔ.
ΛΛΛΛ NΛHT ΨΛIKh ΛKΒΛIΔϛΛNΔΛNS ϒΛIHT NI NE-
MNM. ÏΨ ΛΡΛK ϒΛNKΔΛ ΨEINΛMMΛ ϒΛIKNΛM NΛT-
ϛΛ: ϛΛh ΨΛTΛ TΛNϛΛNΔΛNS. ΓΛΛNKNN MΛNΛΓEIN 6.
ΡISKE ΡIΛN. SϒE NΛTϛΛ ΔISHNΛNNNXΔEΔNN ÏZE:
ϛΛh ΒΛNΔϒIΔEΔNN ΓΛMΛNΛM ΨΛEI ϒESNN ÏN ΛN- 7.
ΨΛKΛMMΛ SKINΛ. EI ΛTÏΔΔϛEΔEINΛ HIΛNΛN ÏZE.
ϛΛh UEMNN ϛΛh ΓΛΡNΛΛIΔEΔNN ΒΛ ΨX SKINΛ. SϒE
SNΓUNN: ΓΛNMϛΛNΔS ΨΛN SEIMXN NΛITKNS. ΔKΛNS 8. ΛΛ.
ΔN KNIϒΛM ÏΛISNÏS. UIΨΛNΔS. ΒIΔϛΛ ΨNK NSΓΛΓΓ

quens, dicebat Simoni: duc in altum, & demittite (*a*) retia veſtra piſcatum. Et reſpondens Simon dixit ei: Magiſter, per totam 5.
noctem laborantes nihil cepimus; ſed juxta verbum tuum demittemus (*b*) retia. Et hoc facientes, concluſerunt copiam piſcium ma- 6.
gnam, ita ut retia (*c*) illorum diſrumperentur. Et innuerunt ſociis, 7.
qui erant in altera navicula, ut accederent adjutum illos, & venerunt
ac repleverunt ambas naviculas ſic, ut mergerentur (*d*). Videns au- 8. XXXI.
tem Simon Petrus procidit ad genua Jeſu dicens; oro te (*e*), diſcede

---

(*a*) *Demittite* ΛThΛhIΔ. (ſic enim legendum ex MS. non ΛThΛIhIΔ) ab Infin. ΛThΛhΛN, *in altum demittere, ſuſpendere.* convenit vero cum hΛNhϛΛN, *extollere, glorificare.*

(*b*) *Demittemus retia* ϒΛIKNΛM NΛTϛΛ. Legit ergo χαλάσομεν δίκτυα. editi χαλάσω τὸ δίκτυον. Senſus idem.

(*c*) [*Ita ut retia diſrumperentur* SϒE NΛTϛΛ ΔISHNΛNNNXΔEΔNN. Hinc patet noſtrum legiſſe ὥστε δίκτυα διερρήγνυντο.]

(*d*) *Mergerentur.* Non legit ϖπά.

(*e*) *Oro te* ΒIΔϛΛ ΨNK. (Suec. *iag beder tig*) Legit παρακαλῶ σε, quod etiam codicem *Bezæ* agnoſcere ferunt.

(*a*) *Zebe-*

ƀAIKKA MIS. NNTE MANNA ƀRAVANKhTS ïM ƀAN:
9. SIAdALEIK ANK dIShABAIdA ïNA. GAh AAAANS
ψANS MIψ ïMMA ïN rAƀAhIS ψIZE ƀISKE ψANZEI rA-
10. NNTNN. SAMALEIKRh ψAN GAh ïAKRBAN GAh ïR-
hANNEN SNNNS ZAIBAIdAIANS. ψATEI YESNN rA-
AB. dAIANS SEIMRNA: GAh uAψ dN SEIMRNA ïAISNS.
NI RTS ψNS. ƀRAM hIMMA NN MANNE SInd NNTANS:
11. GAh rATInhANdANS ψR SKINA ANA AIKψA. AƀAEI-
AT. 12. ψANdANS AAAATA. AAISTIdEdNN AƀAR ïMMA: GAh
YARψ MIψψANEI YAS ïS ïN AINAI BANKrE. GAh SAI
MANNA ƀNAAS ψKNTSƀIAAIS. GAh rASAIΘANdS ïAI-
SN. dKINSANdS ANA ANdYAIKψI. BAd ïNA. uIψANdS.
13. ƀAN. GABAI YIAEIS. MArT MIK rAhKAINGAN: GAh
NƀRAKGANdS hANdN. ATTAITRK ïMMA. uIψANdS.
YIAGAN. YAIKψ hKAINS. GAh SNNS ψATA ψKNTSƀIAA

9. à me, quia homo peccator ſum, Domine; pavor enim occupaverat
eum, & omnes, qui cum eo, ob capturam piſcium quos ceperant:
10. ſimiliter autem etiam Jacobum & Johannem filios Zebedæi (*a*), qui e-
XXXII. rant conſortes Simonis. Et dixit Simoni Jeſus: ne time, jam nunc (*b*)
11. eritis hominum piſcatores (*c*). Et ſubducentes in terram naves, relin-
XXXIII. 12. quentes omnia ſequuti ſunt eum. Et factum eſt cum eſſet in una ur-
bium, & ecce vir plenus leprâ, & videns Jeſum, procidens in faciem
13. oravit eum dicens: Domine, ſi velis, potes me mundare. Et exten-
dens manum tetigit eum dicens: volo, eſto mundus. Et ſtatim lepra

(*a*) *Zebedæi* ZAIBAIdAIANS. Sic recte MS.

(*b*) [*Jam nunc* NS hIMMA NN. *Jam ex hoc die vel tempore.* Vide Marci 13, 19.]

(*c*) *Hominum piſcatores* MANNE NNTANS. Vide quæ diximus ad *Marci* 12, 13.

(*a*) *Offer*

ΑΓΑΛΙΨ ΑΓ ΪΜΜΑ: GΑh ΪS ΓΑΝΚΒΑnd ΪΜΜΑ ΕΙ 14.
ΜΑΝΝ ΝΙ UΕΨΙ. ΑΚ ΓΑΓΓ GΑh ΑΤΑnΓΕΙ ΨΝΚ SΙΑΒΑΝ
ΓnΑGΙΝ. GΑh ΑΤΒΑΙΚ ΪΜΜΑ ΓΚΑΜ ΨΙΖΑΙ ΓΑhΚΑΙΝΕΙ-
ΝΑΙ ΨΕΙΝΑΙ ΨΑΤΕΙ ΑΝΑΒΑnd ΜΧSES dΝ ΥΕΙΤΥΧdΑΙ-
ΨΑΙ ΪΜ: ΝSΜΕΚΝΧdΑ ΨΑΝ ΨΑΤΑ ΥΑΝΚd ΜΑΙS ΒΙ 15. Ad.
ΪΝΑ. GΑh ΓΑΚΝΝΝΝΝ hΙnhΜΑΝS ΜΑΝΑΓΑΙ hΑnSGΑΝ
GΑh ΑΕΙΚΙΝΧΝ ΓΚΑΜ ΪΜΜΑ SΑnhΤΕ SΕΙΝΑΙΖΧ: ΪΨ 16. AE.
ΪS ΥΑS ΑΓΑΕΙΨΑNdS ΑΝΑ ΑnΨΙdΧS GΑh ΒΙdGΑNdS:
GΑh ΥΑΚΨ ΪΝ ΑΙΝΑΜΜΑ dΑΓΕ. GΑh ΪS ΥΑS ΑΑΙS- 17. Au.
GΑNdS. GΑh ΥΕSnΝ SΙΤΑNdΑΝS ΓΑΚΕΙSΑΙΕΙS GΑh ΥΙ-
ΤΧdΑΑΑΙSΑΚGΧS. ΨΑΙΕΙ ΥΕSnΝ ΓΑUnΜΑΝΑΙ nS ΑΑ-
ΑΑΜΜΑ hΑΙΜΧ ΓΑΑΕΙΑΑΙΑS GΑh ΪnάΑΙΑS GΑh ΪΑΙ-
ΚnSΑnΑΥΜΧΝ. GΑh ΜΑhTS ΓΑΝΙNS ΥΑS dΝ hΑΙΑGΑΝ
ΪNS: GΑh SΑΙ ΜΑNS ΒΑΙΚΑNdΑNS ΑΝΑ ΑΙΓΚΑ ΜΑΝ- 18. AZ.
ΝΑΝ SΑΕΙ ΥΑS nSΑΙΨΑ. GΑh SΧΚΙdΕdΑnn ΘΑΙΥΑ ΪΝΑ

abiit ab eo. Ipſe vero præcepit ei, ut nemini diceret; ſed vade, 14.
ait, & oſtende te ipſum ſacerdoti, & offer ei (*a*) pro hac emun-
datione tua, quod præcepit Moſes in teſtimonium illis (*b*). Evul- 15.
gabatur autem magis hic rumor de illo, & concurrebat turba mul- XXXIV.
ta auditum, & ut ſanaretur ab illo à morbis ſuis. Ipſe vero ſece- 16 XXXV.
debat in deſerta & precabatur. Et factum eſt in die quodam, 17.
quod ille doceret, & aſſidebant Phariſæi ac legis doctores, qui (*c*) XXXVI.
venerant ex omnibus vicis Galilææ & Judææ & Hieroſolymorum, &
virtus Domini erat ad ſanandum eos. Et ecce viri portantes in 18.
lecto hominem, qui erat paralyticus. Et quærebant quomodo eum XXXVII.

(*a*) *Offer ei* ΑΤΒΑΙΚ ΪΜΜΑ. Legit προσένεγκε αὐτῷ.
(*b*) *In teſtimonium illis.* Diximus ad *Matthæi* 8, 4.
(*c*) *Qui.* Legimus ΨΑΙΕΙ cum MS.

ïNNATBEKEINA GAh rAAArIdIdEINA ïN ANdYAIKΨ-
19. GA ïS: GAh NI BIrITANdANS ΘAIYA ïNNATBEKEINA
ïNA ïN MANArEINS. NSSTEIrANdANS ANA hKXT. ANd
SKAAGXS. ĶASATIdEdNN ïNA MIΨ ΨAMMA BAdGA ïN
20. MIdGAN ÞANKA ïAISNA: GAh rASAIΘANdAS rAAAN-
BEIN ïZE. uAΨ dN ΨAMMA NSAIΨIN. MANNA. AÞEI-
21. TANdA ΨNS ÞKAYANKhTEIS ΨEINXS: GAh dNrNN-
NNN ΨArKGAN ΨAI BXKAKGXS GAh ÞAKEISAIEIS. uI-
ΨANdANS. ΘAS ïST SA SAEI KXdEIΨ NAITEININS.
ΘAS MAr AÞAETAN ÞKAYANKhTINS. AAGA AINS
22. rXΨ: NÞKNNNANdAS ΨAN ïAISNS MITXNINS ïZE. ANd-

19. inferrent & ponerent (*a*) in conſpectu ejus. Et non invenientes, quomodo inferrent eum propter multitudinem, aſcendentes ſupra tectum (*b*), per tegulas, poſuerunt (*c*) eum cum lecto in medium ante
20. Jeſum. Et videns fidem eorum dixit paralytico (*d*): homo, remittun-
21. tur (*e*) tibi peccata tua. Et cœperunt cogitare Scribæ ac Phariſæi, dicentes: quis eſt hic, qui loquitur blaſphemias? Quis poteſt remittere
22. peccata niſi ſolus Deus? Cognoſcens autem Jeſus cogitationes eorum,

---

(*a*) *Et ponerent* GAh rAAArIdIdEINA. Quia uſitatius penultima ſyllaba dE quam dI in Tempore Præterito, ideo *Junius* heic etiam ſervatam voluit; ſed neque hæc ſpernenda. Sic in MS. TAYIdIdEINA ex TANGAN *facere*, infra 6, 11. NSdAndEdIdEINA ex NSdAndEdGAN *ſollicite certare*, Joh. 18, 36.

(*b*) *Supra tectum.* puta inferioris partis domus. Noſter enim & δῶμα, *ſolarium*, & στέγη, *tectum*, vertit per hKXT, quod cum Græco ἐσφω convenire bene monet *Junius*.

(*c*) *Poſuerunt* rASATIdEdNN. Sic enim MS. adeo ut legerit καπέθηκαν.

(*d*) [Pro αὐτῷ legit τῷ παραλυτικῷ. Quin & pro διὰ πόας initio proxime præcedentis verſiculi legit πᾶς.]

(*e*) *Remittuntur tibi* AÞAEITANdA ΨNS. Sic MS. item verſu proxime ſequenti recte ÞAKEISAIEIS.

(*a*) *In*

ΗΛΕϘΛΝΔS ΩΛΨ ΔΝ ΪΜ. ΘΛ ΒΙΨΛΓΚΕΙΨ ΪΝ ΗΛΙΚΤΑΜ
ΪΖΥΑΚΛΙΜ. ΘΑΨΑΚ ΪST ΛΖΕΙΤΙΖΧ ΩΙΨΑΝ. ΛΕΛΕΤΑΝ- 23.
ΔΛ ΨΝS ΕΚΛΥΑΝΚΗΤΕΙS. ΨΑΝ ΩΙΨΑΝ. ΝΚΚΕΙS ϘΛΗ
ΓΑΓΓ: ΪΨ ΨΑΝΕΙ ΥΙΤΕΙΔ ΨΑΤΕΙ ΥΛΛΔΝΕΝΙ ΗΛΒΛΙΔ 24.
SΛ SΝΝΝS ΜΑΝS ΑΝΑ ΛΙΚΨΑΙ ΑΕΛΕΤΑΝ ΕΚΛΥΑΝΚΗ-
ΤΙΝS. ΩΛΨ ΔΝ ΨΑΜΜΑ ΝSΛΙΨΙΝ. ΔΝ ΨΝS ΩΙΨΑ. ΝΚ-
ΚΕΙS ϘΛΗ ΝSΗΛΕϘΑΝΔS ΨΑΤΑ ΒΑΔΙ ΨΕΙΝΑΤΑ ΓΑΓΓ
ΪΝ ΓΑΚΔ ΨΕΙΝΑΝΑ: ϘΛΗ SΝΝSΛΙΥ ΝSSΤΑΝΔΑΝΔS ΪΝ 25.
ΑΝΔΥΑΙΚΨϘΑ ΪΖΕ. ΝSΗΛΕϘΑΝΔS ΑΝΑ ΨΑΜΜΕΙ ΑΑΓ.
ΓΑΑΑΙΨ ΪΝ ΓΑΚΔ SΕΙΝΑΝΑ ΜΙΚΙΑϘΑΝΔS ΓΧΨ: ϘΛΗ 26.
ΝSΕΙΑΜΕΙ ΔΙSSΑΤ ΑΑΑΑΝS. ϘΛΗ ΜΙΚΙΑΙΔΕΔΝΝ ΓΧΨ.
ϘΛΗ ΕΝΑΑΑΙ ΥΑΝΚΨΝΝ ΑΓΙSIS. ΩΙΨΑΝΔΑΝS. ΨΑΤΕΙ
ΓΑSΑΙΘΑΜ ΥΝΑΨΑΓΑ ΗΙΜΜΑ ΔΑΓΑ: ϘΛΗ ΑΕΑΚ ΨΑ- 27. Αh

respondens dixit eis: quid cogitatis in cordibus veſtris (*a*)? quodnam 23.
eſt facilius dicere, remittuntur tibi peccata (*b*), an dicere: ſurge &
ambula? Ut autem ſciatis (*c*) quod poteſtatem habeat filius hominis 24.
in terra remittere peccata, ait paralytico, Tibi dico, exſurge & tol-
lens lectum tuum, ito in domum tuam. Et ſtatim exſurgens in con- 25.
ſpectu eorum, tollens *lectum*, in quo jacuerat, abiit in domum ſuam
magnificans Deum. Et ſtupor obſedit omnes, & glorificabant Deum, 26.
& implebantur metu, dicentes: vidimus glorioſa (*d*) hodie. Et poſt 27.
XXXVIII.

(*a*) *In cordibus veſtris* ΪΝ ΗΛΙΚΤΑΜ ΪΖΥΑΚΛΙΜ. Sic enim reddidimus ex MS. ΪΝ ΗΛΙΚΤΑΝ ΪΖΥΑΚΑΜΜΑ æque bene ſonaret ac *in cordibus veſtro*.

(*b*) *Peccata.* non legit σου, nullo tamen detrimento ſenſus.

(*c*) *Sciatis* ΥΙΤΕΙΔ & mox ΗΛΒΛΙΔ cod. MS. ubi *Junius* ΥΙΤΕΙΨ & ΗΛΒΛΙΨ, ſed indifferenter ponuntur elementa Δ & Ψ præſertim in fine vocis, articulum SΛ ante SΝΝΝS habet item MS.

(*d*) *Glorioſa* ΥΝΛΨΑΓΑ. ΥΝΛΨΝS enim *gloria*, eâdemque ſignificatione προσδοξα ſæpius occurrit apud interpretes V. Teſt. Sic etiam noſter infra 7,25. ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ ΪΝ ΥΑSΤϘΧΜ ΥΝΛΨΑΝΛΙΜ.

(*a*) *Diſci-*

ΤΛ ΠSϊΔΔGΛ. GΛh ΓΛSΛΘ MXTΛKI NΛMIN ΛΛIΨΨI.
SITΛNΔΛN ΛNΛ MXTΛSTΛΔΛ. GΛh uΛΨ Δn ϊMMΛ.
28. ΛΛISTEI ΛƎΛK MIS. GΛh BIΛEIΨΛNΔS ΛΛΛΛIM. ΠS-
ΛΨ. 29. STΛNΔΛNΔS ϊΔΔGΛ ΛƎΛK ϊMMΛ: GΛh ΓΛΨΛNKhTΛ
ΔΛNhT MIKIΛΛ ΛΛIΨΨEIS ϊMMΛ ϊN ΓΛKΔΛ SEINΛM-
MΛ. GΛh ΨΛS MΛNΛΓEI MXTΛKGE MIKIΛΛ GΛh ΛN-
ΨΛKΛIZE ΨΛTEI ΨESΠN MIΨ ϊM ΛNΛKΠMBGΛNΔΛNS:
30. GΛh BIKXΔIΔEΔΠN BXKΛKGXS ϊZE GΛh ƎΛKEISΛIEIS
Δn SIΠXNGΛM ϊS. uIΨΛNΔΛNS. Δn ΘE MIΨ ΨΛIM MX-
TΛKGΛM GΛh ƎKΛΨΛNKhTΛIM MΛTGIΔ GΛh ΔKIΓ-
M. 31. KIΔ: GΛh ΛNΔhΛƎGΛNΔS ϊΛISΠS uΛΨ Δn ϊM. NI
32. ΨΛNKBΠN hΛIΛΛI ΛEIKEIS. ΛK ΨΛI ΠNhΛIΛΛNS: NI
uΛM ΛΛΨXN ΓΛKΛIhTΛNS. ΛK ƎKΛΨΛNKhTΛNS ϊN
33. ϊΔKEIΓΛ: ϊΨ EIS uEΨΠN Δn ϊMMΛ. Δn ΘE SIΠXN-
GXS ϊXhΛNNES ƎΛSTΛNΔ ΠƎTΛ GΛh BIΔXS TΛN-
GΛNΔ. SΛMΛΛEIKX GΛh ƎΛKEISΛIEIS. ϊΨ ΨΛI ΨEINΛI
34. SIΠXNGXS MΛTGΛNΔ GΛh ΔKIΓKΛNΔ: ΨΛKΠh ϊΛI-

hæc exiit & vidit publicanum nomine Levi ſedentem ad telonium,
28. & dixit ei: ſequere me. Et relinquens omnia, exſurgens ibat pone
XXXIX.29. illum. Et Levi fecit ei convivium magnum in domo ſua, eratque
turba publicanorum magna & aliorum, qui cum illis accumbebant.
30. Et murmurabant Scribæ illorum & Phariſæi adverſus diſcipulos e-
jus, dicentes: cur cum publicanis & peccatoribus editis ac bibitis?
XL. 31. Et reſpondens Jeſus dixit illis: non egent ſani medico, ſed ægroti.
32. 33. non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam. At illi di-
xerunt ei: cur diſcipuli Johannis ſæpe jejunant, & preces faciunt,
34. ſimiliter ac Phariſæi, ſed tui diſcipuli (*a*) edunt & bibunt? Jeſus ve-

---

(*a*) *Diſcipuli.* Legit οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ, nullo ſenſus commodo, nec ſi abeſſet, detrimento. Pro ƎΛKEISΛEI iterum recte MS. ƎΛKEISΛIEIS.

(*a*) *Filii*

ſns ualψ an ïm. ni mʌrna ſnnnns bʀnψþʌdis. nn-
te sʌ bʀnψþʌds miψ ïm ïst. rʌtʌngʌn þʌstʌn.
ʌψψʌn uimʌnd dʌrʀs gʌh ψʌn ʌþnimʌdʌ ʌþ ïm 35.
sʌ bʀnψþʌds. gʌh ψʌn þʌstʌnd ïn gʌinʌim dʌ-
rʌm: uʌψnh ψʌn gʌh rʌgnkʀn an ïm. ψʌtei 36.
ʌinshnn nʌʌt snʌrins ningis ni ʌʌrgid ʌnʌ snʌ-
rʌn þʌikngʌnʌ. ʌiψψʌn gʌh sʌ ningʌ ʌþtʌnk-
nid. gʌh ψʌmmʌ þʌikngin ni rʌtimid ψʌtʌ ʌþ
ψʌmmʌ ningin: gʌh ʌinshnn ni rintid ƴein nin- 37.
gʌtʌ ïn bʌʌrins þʌikngʌns. ʌiψψʌn aistʌikid
ψʌtʌ ningʀ ƴein ψʌns bʌʌrins. gʌh siʌbʀ nsrnt-

ro dixit eis, non poteſtis facere, ut filii ſponſi (*a*) quamdiu ſpon-
ſus eſt cum illis, jejunent; ſed venient dies, & quando auferetur 35.
ab eis ſponſus, tunc utique (*b*) jejunabunt in diebus illis. Quin & 36.
dicebat illis parabolam: nemo plagulam (*c*) veſtis novæ imponit
veſti veteri, alioquin nova illa ſcindit *veterem*, & veteri non con-
venit illud à novo *aſſutum*. Et nemo infundit novum vinum in u- 37.
tres veteres, alioquin diſrumpit novum vinum utres, idque effunde-

---

(*a*) *Filii ſponſi* ſnnnns bʀnψþʌdis. Sic vertit υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, etiam in ceterorum Evangeliſtarum locis parallelis; ſed νυμφὼν eſt *thalamus*, bʀnψþʌψs *ſponſus*. Si ignorantiam linguæ Græcæ objiceres Gotho noſtrati, foret utique craſſa, eâdemque teneretur interpres *vetus Latinus* Matthæi & Lucæ, (nam in Marco eſt *filii nuptiarum*.) Rurſus ſi hunc noſtro præviiſſe diceres, cur non quod ad *Marcum* noſter etiam ſequutus eſt? nam & illic, snngns bʀnψþʌdis. Obiter etiam monebimus pro miψ ïm ïs, quod foret *es cum illis* nos ex MS. reſtituiſſe miψ ïm ïst. Suec. *med them ær.* [A.S. mid hym ỳr. unde majoribus noſtris Anglis mid hem is.]

(*b*) *Tunc utique* gʌh ψʌn. ac ſi legerit ἐν τότε, ubi quia καὶ etiam præmiſſum τῷ ὅτι, recte alioquin conjungendum cum τότε, poſterius hoc καὶ, ſi genuinum, omnino reddendum per *utique*.

(*c*) *Plagulam* nʌʌt. ſic recte MS. non nʌʌt. Suec. *en plåt*, etſi nunc uſitatius, non niſi de laminis, quæ ex metallis conficiuntur.

38. ΝΙΨ. ϹΛh ΨΛΙ ΒΛΛΓϵΙS ƑΚΛUISTNΛNϠ. ΛΚ ϒϵIN ϹΝΓ-
ΓΛΤΛ ÏN ΒΛΛΓINS ΝΙΝϹΛNS ΓΙΝΤΛNϠ. ϹΛh ΒΛϹϗΨS
39. ΓΛƑΛSTΛNϠΛ: ϹΛh ΛINShNN ΔΚΙΓΓΛNϠΛNϵ ƑΛΙΚ-
ΝΙ. ΝΙ SNNS ϒΙΛΙ ϹΝΓΓ. ΔΙΨΙΨ ΛNΚ ΨΛΤΛ ƑΛΙΚΝϹΙ ΒΛ-
ΜΛ. 1. ΤΙΖϗ ÏST: ϹΛh ϒΛΚΨ ÏN SΛΒΒΛΤϗ ΛNΨΛΚΛΜΜΛ
ƑΚΝΜΙΝ ΓΛΓΓΛN ÏΜΜΛ ΨΛΙΚh ΛΤΙSΚ. ϹΛh ΚΛΝΠΙΔϵ-
ΔNN ΛhSΛ SIΠϗNϹϗS ÏS. ϹΛh ΜΛΤΙΔϵΔNN ΒNΛΝΛΝ-
2. ΔΛNS hΛNΔNΜ: ÏΨ SNΜΛΙ ƑΛΚϵISΛIϵ ΔϵΨNN ΔN ÏΜ.
ΘΛ ΤΛNϹΙΔ ΨΛΤϵΙ ΝΙ SΚNΛΔ ÏST ΤΛNϹΛN ÏN SΛΒ-
3. ΒΛΤϗ ΔΛΓΛΜ: ϹΛh ΛNΔhΛƑϹΛNΔS ϒΙΨΚΛ ÏNS ÏΛΙ-
SNS ΔΛΨ. ΝΙ ΨΛΤΛ NSSNΓΓϒNΔ ΨΛΤϵΙ ΓΛΤΛϒΙΔΛ
ΔΛϒϵΙΔ. ΨΛN ΓΚϵΔΛΓS ϒΛS SIΛΒΛ. ϹΛh ΨΛΙϵΙ ΜΙΨ
4. ÏΜΜΛ ϒϵSNN. ΘΛΙϒΛ ÏNNΓΛΛΛΙΨ ÏN ΓΛΚΔ ΓϗΨS.
ϹΛh hΛΛΙΒΛNS ƑΛNΚΛΛΓϵINΛIS NSNΛM ϹΛh ΜΛΤΙ-
ΔΛ. ϹΛh ΓΛƑ ΨΛΙΜ ΜΙΨ SIS ϒISΛNΔΛM. ΨΛNZϵΙ ΝΙ

38. tur, & utres peribunt; ſed vinum novum in utres novos fundunt,
39. & utraque conſervantur. Et nemo bibentium vetus (*a*), ſtatim
XLI. vellet novum, dicet enim: vetus eſt melius. Et factum eſt in
Cap. 6, 1. ſabbato ſecundo-primo (*b*), quod iret per ſata, atque vellebant ſpi-
2. cas diſcipuli ejus edebantque confricantes manibus. Quidam au-
tem Phariſæorum dicebant eis: quid facitis quod non fas eſt facere
3. diebus ſabbati? Et reſpondens eis Jeſus dixit: nonne id legiſtis
quod fecit David quando eſuriebat ipſe, & qui cum illo erant?
4. Quomodo introibat in domum Dei, & panes propoſitionis ſum-
ſit & edit. *quin* & dedit iis, qui ſecum erant, *panes*, quos non

---

(*a*) *Vetus* ƑΛΙΚΝΙ. ſic MS. quin & mox ΔΙΨΙΨ non ΔΙΨ. Recte.

(*b*) *Secundo-primo* ΛNΨΛΚΛΜΜΛ ƑΚΠΜΙΝ. Poſſes quoque, *altero-primo* nam ΛNΨΛΚ (Succ. *then andre*) & *ſecundus* eſt, & *alius*. ſic mox v. 6. ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ, ÏN ΛNΨΛΚΛΜΜΛ ΔΛΓΛ SΛΒΒΛΤϗ.

(*a*) *Sab-*

ſkнλd ïſt mλtgλn. nibλi λinλim rnλgλm: gλh 5.
uλψ λn ïm. ψλtei þλn ïſt ſλ ſnnns mλns gλh
ψλmmλ ſλbbλtχ dλrλ: gλh vλkψ ψλn ïn λnψλ- 6.
kλmmλ dλrλ ſλbbλtχ rλλeiψλn ïmmλ ïn ſvnλ-
rχrein gλh λλisgλn. gλh vλs gλinλk mλnnλ
gλh hλndns ïs ſχ tλihsvχ vλs ψλnksns. vitλidе- 7.
λnn nhψλn ψλi bχkλkgχs gλh þλkeisλieis gλn
ïn ſλbbλtχ dλrλ λeikinχdeλi. ei bireteinλ tiλ
λn vkχhgλn ïnλ: ïψ ïs vissnh mitχnins ïze. gλh 8.
uλψ λn ψλmmλ mλnn ψλmmλ ψλnksgλ hλbλn-
din hλndn. nkkeis gλh stλnd ïn midgλim: ψλ-
knh ïs nkkeisλnds rλstχψ: uλψ ψλn ïλisns λn 9.
ïm. þkλihnλ ïzvis. ⊙λ skнλd ïſt ſλbbλtχ dλ-
rλm ψinψtλngλn. ψλn nnψinψtλngλn. ſλivλλλ

fas eſt edere, niſi ſolis ſacerdotibus. Et dixit eis: Filius homi- 5.
nis etiam dominus eſt diei Sabbati (*a*). Factum eſt vero in alio 6.
die ſabbati, quod intraret in ſynagogam & doceret. & erat ibi
vir, & manus ejus dextra erat arida. Obſervabant autem (*b*) ſcri- 7.
bæ & Phariſæi, an die ſabbati ſanaret, ut invenirent opportuni-
tatem accuſandi eum. At is novit cogitationes eorum, & dixit 8.
viro habenti manum aridam: ſurge & ſta in medio, verum is
ſurgens ſtetit. Dixit ergo Jeſus illis: interrogabo vos num fas 9.
eſt diebus ſabbati benefacere, an non benefacere (*c*)? animam

(*a*) *Sabbati.* Obſerva noſtrum ignorare inſititium illud cod. *Cantab.* ſ. *Bezæ.* τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ κτλ.

(*b*) Cum plurimis codd. MSS. non legit αὐτόν.

(*c*) *Non benefacere* nnψinψtλngλn. Sic optime vertiſſe mihi videtur κακοποιῆσαι, & quî alius erit ſenſus? nam malefacere nunquam licitum nec diebus feſtis nec feriatis; ſed an, dum poſſes homini miſero benefacere, illud intermittere tenearis propter ſanctitatem ſabbati, diſputari poterat. Huic acceptioni

10. ΓΛΝΛSGΛN. ΨΛN NSUISTGΛN: GΛh NSSΛIΘΛNΔS ΛΛ-
ΛΛNS ÏNS. UΛΨ ΔN ÏMMΛ. NƐRΛKEI ΨX hΛNΔN ΨEI-
NΛ. ΨΛRNh ÏS NƐRΛKIΔΛ. GΛh ΓΛSTXΨ SX hΛNΔNS
11. ÏS SΥΛ SΥE SX ΛNΨΛRΛ: ÏΨ EIS ƁNΛΛΛI ΥΛNRΨNN
NNƐRXΔEINS. GΛh RXΔIΔEΔNN ΔN SIS MISSX ΘΛ TΛ-
MΓ. 12. ΥIΔIΔEINΛ ΨΛMMΛ ÏΛISNΛ: GΛh ΥΛRΨ ÏN ΔΛΓΛM
ΨΛIM EI NSÏΔΔGΛ ÏS ÏN ƁΛIRΓNNI BIΔGΛN. GΛh ΥΛS
MΔ. 13. NΛhT ΨΛIRhΥΛRΛNΔS ÏN BIΔΛI ΓXΨS: GΛh BI ΨE
ΥΛRΨ ΔΛΓS. ΛTΥXNIΔΛ SINXNGΛNS SEINΛNS. GΛh
ΓΛΥΛΛGΛNΔS NS ÏM TΥΛΛIB. ΨΛNZEI GΛh ΛNΛN-

10. ſanare, an perdere? & adſpiciens eos omnes dixit ei: extende
manum tuam. itaque is extendit (*a*), & reſtituta eſt manus e-
11. jus (*b*) ſicut altera. Illi vero repleti ſunt amentia, & loquebantur
XLIII. 12. invicem quid facerent (*c*) Jeſu. Et factum eſt in diebus illis, abiit in montem precatum, & fuit pernoctans in precibus
XLIV. 13. ad Deum (*d*). Et, quum factus eſſet dies, advocavit diſcipulos ſuos, & eligens ex illis (*e*) duodecim, quos etiam Apoſto-

---

ptioni conformis eſſe debet ſenſus τῷ ἀπολέσαι ſive ἀποκτεῖναι (utrum enim legerit incertum, quia utraque per NSUISTGΛN transferre aſſolet) adeo ut *perdere* idem ſit ac permittere ut pereat, notiſſimo Ebraiſmo, ſi modo Ebraiſmus dicendus eſt, aliis etiam uſitatus mos loquendi.

(*a*) *Itaque is extendit* ΨΛRNh ÏS NƐRΛKIΔΛ. Suec. *therföre utrekte han.* Legit ὁ δὲ ἐξέτεινε. Senſus idem.

(*b*) *Manus ejus.* Non legit αὐτοῦ, quod etiam à multis codd. MS. abeſt. Nihil tamen intereſt.

(*c*) *Facerent* TΛΥIΔIΔEINΛ. Sic MS. vide quæ diximus capite 5, 18.

(*d*) *In precibus ad Deum* ÏN BIΔΛI ΓXΨS. Græcus ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. Προσευχὴ autem hoc loco neutiquam eſt *Proſeucha, Oratorium* ut nonnemo vult; ſed δέησις precatio, quas ſchemmate ἐκ παρωνύμου noſter conjungit *Actorum* 1, 14. [Initio commatis videtur legiſſe ὅτι ἐξῆλθεν αὐτός. Gothica enim EI NSÏΔΔGΛ ÏS.]

(*e*) *Ex illis* NS ÏM. ſic enim legendum cum MS. non NS ÏN.

(*a*) *Et*

ϛτηλπης ηλμηιδλ. ϛειμχη. ψληει ϛλh ηλμηιδλ 14.
πλιτκη. ϛλh ληδκλιλη βκχψλκ ïϛ. ïλκχβη ϛλh
ïχhληηει. ϝιλιππη ϛλh βλκψηλχμλιη. μλψψλιη 15.
ϛλh ψχμλη. ïλκχβη ψληλ λλϝλιης ϛλh ϛειμχη
ψληλ hλιτληλη ζελχτει. ïηδλη ïλκχβλης ϛλh 16.
ïηδλη ïϛκλκιχτει. ϛλει ϛλh ϝλκψ γλλειϛληδϛ
ïηλ: ϛλh λτγλγγληδϛ δλλλψ μιψ ïμ. γλϛτχψ 17. με.
ληλ ϛτλδλ ïβηλμμλ. ϛλh hιημλ ϛιπχηϛε ïϛ.
ϛλh hληϛλ μικιλλ μληλγειης λϝ λλλλμμλ ïη-
δλιλϛ ϛλh ïλικηϛλλεμ ϛλh ψιζε ϝληκ μλκειη
τγκε ϛλh ϛειδχηε ϛλh ληψλκλιζχ βληκγε. ψλιει 18.
uεμπη hληϛϛλη ïμμλ ϛλh hλιλϛλη ϛικ ϛληhτε
ϛειηλιζχ. ϛλh ψλι ληλhλβλιδληϛ ϝκλμ λhμλμ
ηηhκλιηϛλιμ. ϛλh γλhλιλιδλι ϝληκψηη: ϛλh λλ- 19.
λλ μληλγει ϛχκιδεδηη λττεκλη ïμμλ. ηητε

los appellavit. Simonem, quem etiam appellavit Petrum & An- 14.
dream fratrem ejus, Jacobum & Johannem, Philippum & Bartho-
lomæum, Matthæum & Thomam, Jacobum Alphæi & Simonem 15.
cognominatum Zeloten, Judam Jacobi & Judam Iſcarioten, qui 16.
etiam fuit prodens eum. Et deſcendens cum illis ſtetit in loco 17. XLV.
plano, & turba diſcipulorum ejus, & multitudo ingens plebis ex
tota Judæa & Hieruſalem, & eorum, qui juxta mare, Tyro &
Sidone, & aliis urbibus (*a*), qui venerant auditum eum, & ut ſa- 18.
narentur à morbis ſuis, & qui affecti erant (*b*) ſpiritibus impuris:
& ſanabantur. Et tota turba ſtudebat eum tangere, quoniam 19.

(*a*) *Et aliis urbibus* ϛλh ληψλκλιζχ βληκγε. Legit καὶ ἄλλων πόλεων.

(*b*) *Et qui affecti erant* ϛλh ψλι ληλhλβλιδληϛ. num legit οἱ συνεχόμενοι ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων? certe, ſupra 4,38. ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ ϝλϛ ληλhλβλιδλ βκιννχη μικιλλι.

ᛗᚣhᛏᛊ ᚣᚠ ïᛗᛗᚣ nsïᚪᚪgᚣ gᚣh rᚣnᚣsiᚪᚣ ᚣᚣᚣᚣns:
Mu. 20. gᚣh ïs nshᚣᚠgᚣnᚪs ᚣnrᚷnᚣ seinᚣ ᚪn sinᚷngᛖ seinᚣizᛖ uᚣᚠ. ᚣnᚪᚣrᚣi gns nnᚣᛖᚪᚣns ᚣhᛗin. nntᛖ
Mz. 21. ïzᚣᚣkᚣ ïst ᚠinᚪᚣnrᚣkᚪi himinᛖ: ᚣnᚪᚣrᚣi gns
Mh. rkᛖᚪᚣrᚣns nn. nntᛖ sᚣᚪᚣi ᚣᚣikᚠiᚠ: ᚣnᚪᚣrᚣi
Mᚠ. 22. gns rkᛖtᚣnᚪᚣns nn. nntᛖ nᚠhᚣᚷhgᚣnᚪᚣ. ᚣnᚪᚣrᚣi signᚠ ᚠᚣn ᚠigᚣnᚪ ïzᚣis ᛗᚣns gᚣh ᚣᚠskᚣiᚪᚣnᚪ ïzᚣis gᚣh ïᚪᚠeitgᚣnᚪ gᚣh nsᚣᚣikᚠᚣnᚪ nᚣᛗin ïzᚣᚣkᚣᛗᛗᚣ sᚠᛖ nᛒiᚣᛗᛗᚣ ïn snnᚣns ᛗᚣns.
23. ᚠᚣrinᚷᚪ ïn gᚣinᚣᛗᛗᚣ ᚪᚣrᚣ gᚣh ᚣᚣikᚷᚪ. nntᛖ

XLVI. 20. vis ex illo exibat & ſanabat omnes. Et is attollens oculos ſuos in diſcipulos ſuos (*a*), dixit: Beati vos pauperes ſpiritu (*b*), quia
XLVII. 21. veſtrum eſt regnum cœlorum. Beati vos eſurientes nunc, quia
XLVIII. ſaturabimini. Beati vos flentes nunc, quia ridebitis. Beati eri-
XLIX. 22. tis, quando oderint (*c*) vos homines & quando ejecerint vos, & exprobraverint atque rejecerint nomen veſtrum ceu malum, pro-
23. pter Filium hominis. Gaudete illo die & exultate (*d*), nam ec-

---

(*a*) *In diſcipulos ſuos* ᚪn sinᚷngᛖ seinᚣizᛖ. Sic enim MS. Rarior hæc conſtructio particulæ ᚪn cum Genet. Occurrit tamen iterum infra 19, 7. ᚪn ᚠrᚣᚣnkhtis ᛗᚣns prout ex MS. reſtituimus.

(*b*) *Pauperes ſpiritu* nnᛖᚪᚣns ᚣhᛗin. Legit ergo οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, etſi ᚣhᛗin omiſerit *Junius*, ſubſtituendo nn, νῦν, cujus tamen nullum in cod. Arg. veſtigium, mox etiam pro βασιλεία τοῦ θεοῦ legit βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

(*c*) *Oderint* ᚠigᚣnᚪ. ſic recte MS. ᚠiᚣn enim & ᚠigᚣn *odiſſe*, non ᚠigᚷn.

(*d*) [*Exultate* ᚣᚣikᚷᚪ. Ab hac voce deſcendunt Cimbr. ᚣᚠ niᚠᚣ. Iſl. leyka. Suec. *leka*. ut & Anglo-Saxonicum lacan. quod nobis exhibet Menologium v. 523.

Fuȝel uppe ꝛceal
Lacan on lyfte.
Leax ꝛceal on peale
Mid ꝛceote ꝛcriðan:

quæ

ᏚᎯᎥ ᎷᎥᏃᎯᏒ ᏆᏃᎩᎯᏦᎯ ᎷᎯᏁᎯᏒᎯ ᏆᏁ ᏂᎥᎷᎥᏁᎯᎷ. ᏴᎥ ᎩᎯᎷ-
ᎷᎯ ᎯᏁᏦ ᎢᎯᎩᎥᏃᎬᎯᏁᏁ ᎮᏦᎯᏁᏈᎬᎢᏁᏁ ᎯᎢᎢᎯᏁᏚ ᏆᏃᎬ: ᎯᎩ- 24. N.
ᎩᎯᏁ ᎩᎯᎥ ᏆᏃᎩᎥᏚ ᎩᎯᎥᎷ ᏀᎯᏴᎬᎥᏀᎯᎷ. ᏁᏁᎢᎬ ᎮᏁ ᏂᎯᏴᎯᎥᏃ
ᏀᎯᎩᎯᎯᎥᏂᎢ ᏆᏃᎩᎯᏦᎯ: ᎩᎯᎥ ᏆᏃᎩᎥᏚ ᎮᏁᏚ ᏚᎯᏃᎯᏁᏚ ᏁᏁ. ᏁᏁ-
ᎢᎬ ᏀᏦᎬᏃᏀᎯᎥ ᎩᎯᎥᏦᎩᎥᎩ: ᎩᎯᎥ ᏆᏃᎩᎥᏚ ᎮᏁᏚ ᏂᎯᎯᏂᎮᏁᎯᏁ- 25.
ᏃᎯᏁᏚ ᏁᏁ. ᏁᏁᎢᎬ ᏀᎯᏁᏁᏁᏁ ᎮᎯᏂ ᏀᏦᎬᎢᎯᏁ ᏃᏁᎢᎥᏁᏁᎥᏃ:
ᎩᎯᎥ ᎩᎯᏁ ᎩᎯᎥᎯᎯ ᏆᏃᎩᎥᏚ ᏬᎥᎩᎯᏁᏃ ᎯᎯᎯᎥ ᎷᎯᏁᏚ. ᏚᎯᎷᎯ- 26. ᏁᎯ.
ᎯᎬᎥᏦᏁ ᎯᎯᎯᎥᏚ ᎢᎯᎩᎥᏃᎬᎯᏁᏁ ᏀᎯᎯᎥᏁᏀᎯᎮᏦᎯᏁᎮᎬᎢᏁᎷ ᎯᎢ-
ᎢᎯᏁᏚ ᏆᏃᎬ: ᎯᏦᎬᎥ ᏆᏃᎩᎥᏚ ᏬᎥᎩᎯ ᎩᎯᎥᎷ ᏂᎯᏁᏚᎮᎯᏁᏃᎯᎷ. 27. ᏁᏴ.
ᎮᏦᎥᎮᎮᏃ ᎩᎯᏁᏚ ᏂᎯᎢᎯᏁᏃᎯᏁᏚ ᏆᏃᎩᎥᏚ. ᎩᎥᏂᎯᎢᎯᏁᎮᏃᎥᏃ

ce merces veſtra multa *erit* in cœlis. eodem modo etiam patres
eorum fecerunt prophetis. Sed væ vobis divitibus, quia jam mo- 24. L.
do habetis . . . . . veſt . . (*a*). Væ vobis, vos nunc (*b*) ſaturati, 25.
quia eſurientes eritis. væ vobis, vos nunc ridentes, quia lugere
& flere incipietis (*c*). væ, (*d*) cum bene vobis dicunt omnes ho- 26. LI.
mines, nam ſimiliter faciebant falſis prophetis patres eorum. Sed 27. LII.
vobis dico, qui auditis: diligite odio proſequentes vos, bene facite

---

quæ ad verbum ſonant, *Volucris ſupra in aere ludet, Salmo cum farione vagabitur in gurgite.* Sceoz eſt Fario, tracta, non Raia, ut vult cl. Hickeſius. Vide Etymologicum Anglicanum in *Shot*, Fario.]

(*a*) . . . . . ᏀᏁ ᏂᎯᏴᎯᎥᏃ ᏀᎯᎯᎥᏂᎢ ᏆᏃᎩᎯᏦᎯ. Sic MS. non ut cl. *Junius* ᏁᏁ ᏂᎯᏴᎯᎥᏃ ᏀᎯᎯᏦᎯᏚᎢ ᏆᏃᎩᎯᏦᎯ. ſed ingenue fateor nondum me capere, quid proprie ſit ᏀᎯᎯᎯᎥᏂᎢ, quod tamen caſus quartus à recto ᏀᎯᎯᎯᎥᏂᎢᏚ (Fœmin.) Suſpicor interim ejuſdem eſſe originis ac ᏀᎯᎯᎯᎥᏂᎯᏁᏃᏚ Marci 10, 16. ἐναγκαλισάμενος, adeo ut ſenſus ſit *jam modo habetis, qui vos amore ac officiis complectantur.* Locupletes enim ubique ſtudioſiſſime coluntur. At, quomodo Græce legerit adhuc quæro.

(*b*) *Vos nunc ſaturati* ᏀᏁᏚ ᏚᎯᏃᏁᏚ ᏁᏁ. Legit ergo οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν.

(*c*) *Incipietis.* Legit ὅτι ἄρξεσθε πενθεῖν καὶ κλαύειν, ſolita S. Lucæ circumlocutione.

(*d*) *Væ, quum.* Non legit ὑμῖν, ceu nec plerique codd. MS.

(*a*) *Pro*

28. ψΛIM ÞIGΛNdΛM ïZVIS. ψINψGΛIψ ψΛNS ÞKΛuIψΛN-
dΛNS ïZVIS. BIdGΛId ÞKΛM ψΛIM ΛNΛMΛhTGΛN-
NT. 29. dΛM ïZVIS. ψΛMMΛ STΛNTΛNdIN ψNK BI KINNn.
ΓΛΛEVEI ïMMΛ GΛh ΛNψΛKΛ. GΛh ψΛMMΛ NIMΛN-
30. dIN ΛÞ ψNS VΛSTGΛ. GΛh NΛIdΛ NI VΛKGΛIS. ⊙ΛM-
MEh ψΛN BIdGΛNdΛNE ψNK. ΓIÞ. GΛh ΛÞ ψΛMMΛ
Nd. 31. NIMΛNdIN ψEIN. NI ΛΛNSEI. GΛh SVΛ SVE VIΛEId ꝛ
TΛNGΛINΛ ïZVIS MΛNS. GΛh GNS TΛNGΛId ïM SΛ-
NE. 32. MΛΛEIKX: ΛψψΛN GΛBΛI ÞKIGXd ψΛNS ÞKIGXNdΛNS
ïZVIS. ⊙Λ ïZVIS ΛΛNNE ïST. GΛh ΛNK ψΛI ÞKΛ-
33. VΛNKhTΛNS ψΛNS ÞKIGXNdΛNS SIK ÞKIGXNd: GΛh
GΛBΛI ψINψTΛNGΛId ψΛIM ψINψTΛNGΛNdΛM ïZVIS.
⊙Λ ïZVIS ΛΛNNE ïST. GΛh ΛNK ψΛI ÞKΛVΛNKh-

28. inimicis veſtris, benedicite maledicentibus vobis, orate pro iis, (*a*) qui
LIII. 29. rapiunt vos. Percutienti tibi maxillam, ei (*b*) præbe etiam alteram,
30. & auferenti à te pallium, tunicam quoque ne prohibeas, cuique autem
petentium à te, da, & ab eo, qui aufert, *quod* tuum *eſt*, non exige.
LIV. 31. Et ſicut vultis, ut faciant vobis homines, etiam vos faciatis illis ſimili-
LV. 32. ter. Si vero diligeritis eos, qui vos diligunt, quid mercedis (*c*) vobis
33. erit, nam etiam peccatores diligunt eos qui ſe diligunt. Et ſi benefe-
ceritis iis, qui vobis benefaciunt, quid vobis eſt mercedis? nam etiam

---

(*a*) *Pro iis qui* ÞKΛM ψΛIM. *Junio* in Gloſſ. p. 53. ſuſpecta hæc acceptio particulæ ÞKΛM, & maluit ÞΛNK, ſed non loco movenda. Capite proxime ſuper. v. 14. ÞKΛM ψIZΛI ΓΛhKΛINEINΛI ψEINΛI, *pro hac emundatione tua. Johannis* 17, 19. GΛh ÞKΛM ïM ïK VEIhΛ MIK SIΛBΛN, *& pro illis ego ſanctifico me ipſum.*

(*b*) *Ei præbe.* Legit πάρεχε αὐτῷ. Perinde eſt.

(*c*) *Quid mercedis* ⊙Λ ΛΛNNE. (Suec. *hwad lön.*) Sic optime vertit ποία χάρις, & convenienter S. *Matthæo* 5, 46. ubi quoque noſter ipſam vocem μισθὸν retinet, ⊙X MIZdXNX hΛBΛIψ.

(*a*) *A quo*

ΤΛΝS ΨΛΤΛ SΛMX ΤΛNGΛNd: GΛh GΛBΛI ΛEIΘId 34.
ƎKΛM ΨΛMMEI VENEId ΛNdNIMΛN. ΘΛ ïZVIS ΛΛNNE
ïST. GΛh ΛNK ƎKΛVΛNKhTΛI ƎKΛVΛNKhTΛIM ΛEI-
ΘΛNd. EI ΛNdNIMΛINΛ SΛMΛΛΛNd: SVEΨΛNh ƎKI- 35.
GXd ΨΛNS ƎIGΛNdS ïZVΛKΛNS. ΨINΨTΛNGΛId GΛh
ΛEIΘΛId NIVΛIhTΛIS NSVENΛNS. GΛh VΛIKΨIΨ MIZ-
dX ïZVΛKΛ MΛNΛTΛ. GΛh VΛIKΨIΨ SNNGNS hΛNhI-
STINS. NNTE ïS TXdS ïST ΨΛIM NNƎΛTKΛM GΛh NN-
SEΛGΛM: VΛIKΨΛId BΛEIΨGΛNdΛNS. SVΛ SVE GΛh 36.
ΛTTΛ ïZVΛK BΛEIΨS ïST: GΛh NI STXGId. EI NI 37. NU.
STXGΛINdΛN: NI ΛƎdXMGΛId. GΛh NI ΛƎdXMGΛN-
dΛ: ƎKΛΛETΛId. GΛh ƎKΛΛETΛNdΛ: TIBΛId. GΛh 38.

peccatores idem faciunt. Et ſi mutuum dederitis ei, à quo (*a*) ſpe- 34.
ratis recipere, quid vobis mercedis eſt? nam etiam peccatores pec-
catoribus mutuum dant, ut recipiant paria. Verum diligite inimi- 35.
cos veſtros, benefacite & mutuum date, nihil prorſus *lucri* exſpe-
ctantes (*b*), & erit merces veſtra multa, & eritis filii altiſſimi, quia
is benignus eſt ingratis (*c*) & malis. Eſtote mites ſicut etiam pater 36.
veſter mitis eſt, & non judicate, ne judicemini, non condemnate, 37. LVI.
& non condemnabimini: remittite, & remittetur vobis (*d*): date & 38.

(*a*) *A quo* ƎKΛM ΨΛMMEI. Legit ergo παρ' οὗ.

(*b*) *Nihil prorſus* lucri *exſpectantes* NI VΛIhTΛIS NSVENΛNS. NSVENGΛN eſt *exſpectare*, NI VΛIhTS, *res nihili*, & cum ſecundo caſu conſtruitur VENGΛN, adeo ut ſenſus vocum μηδὲν ἀπελπίζοντες ſit, μηδὲν ἀπ' αὐτοῦ ἐλπίζοντες, & ſic recte noſter acceperit. Utque diſcipulos dehortetur à cupidine lucelli, maximâ ſpe fructus in cœlis erigit.

(*c*) *Ingratis* NNƎΛTKΛM. ſic recte MS. mox item ΛTTΛ ïZVΛK. nam ΛTTΛ ïZVΛKΛ non levius pungeret aures quam ſi Latine diceres *pater veſtra.*

(*d*) *Et remittetur vobis* GΛh ƎKΛΛETΛNdΛ, ſequitur κατὰ πόδας ver-

ΓΙΒΛΔΛ ΪΖΥΙS. ΜΙΤΛΔS ΓΧΔΛ GΛh ΠΕΛΚΕΠΛΛΛ GΛh ΓΛΥΙΓΛΝΛ GΛh ΠΕΛΚΓΠΤΛΝΛ ΓΙΒΛΔΛ ΪΝ ΒΛΚΜ ΪΖΥΛΚΛΝΛ: ΨΙΖΛΙ ΛΠΚ SΛΜΧΝ ΜΙΤΛΔGΧΝ ΨΙΖΛΙGΙ ΜΙ-
NZ. 39. ΤΛΔ. ΜΙΤΛΔΛ ΪΖΥΙS: ΩΛΨ ΠhΨΛΝ ΓΛGΠΚΧΝ ΪΜ. ΪΒΛΙ ΜΛΓ ΒΛΙΝΔS ΒΛΙΝΔΛΝΛ ΤΙΠhΛΝ. ΝΙΠ ΒΛΙ ΪΝ
Nh. 40. ΔΛΛΓΛ ΔΚΙΠSΛΝΔ: ΝΙST SΙΠΧΝGΙS ΠΕΛΚ ΛΛΙSΛΚΙ SGΙΝΛΝΛ. ΪΨ ΓΛ ΠSΤΛΠGΛΝG ΜΛΝΥΙΔS ΘΛΚGΙΖΠh

dabitur vobis. Menſura bona & abundans (*a*), & agitata, & ſuperfluens dabitur in ſinum veſtrum; eadem enim menſura qua metimi-
LVII. 39. ni, metietur vobis (*b*). Dixit autem eis (*c*) parabolam: num poteſt
LVIII. 40. cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadent? Non eſt diſcipulus ſupra magiſtrum ſuum, ſed perfecte inſtructus (*d*), quiſquis

---

ba contextus Græci ἠ ἀπολυθήσεσθε, & optime accepit ἀπολύειν pro ἀφιέναι. huc etiam reſpicit S. *Clemens* Epiſt. ad Corinth. cap. 13. ἀφίετε, ἵνα ἀφεθῇ ὑμῖν.

(*a*) *Et abundans* GΛh ΠΕΛΚΕΠΛΛΛ. (Suec. *öfverfull.*) πεπιεσμένον nunquam poteſt eſſe ΠΕΛΚΕΠΛΛS. legerit ergo πεπιεσόν. Sic mox v. 45. ἐκ τῆ πεπιεσμένης τῆς καρδίας, ΠZΠh ΠΕΛΚΕΠΛΛGΙΝ hΛΙΚΤΙNS. Obſerves quoque, ſi tanti, quod invenerit ἠ ante πεπιεσμένον.

(*b*) *Metietur vobis* ΜΙΤΛΔΛ ΪΖΥΙS. Editi ἀντιμετρηθήσεται, & ſic legit noſter, ſed librarius corrupit, nam ΜΙΤΛΔ aliquid nihil eſt. Scripſit itaque SΛΜΧΝ ΜΙΤΛΔGΧΝ ΨΙΖΛΙGΙ ΜΙΤΙΔ. ΛΝΔΜΙΤΛΔΛ ΪΖΥΙS. interim, ſi obnixe contendas noſtrum legiſſe μετρηθήσεται & auctoritate S. *Clementis* loco paulo ante citato, ubi, ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἐν αὐτῷ μετρηθήσεται, te tuearis, non repugnabo, modo legas ΜΙΤΙΔ.

(*c*) *Eis* ΪΜ. ſic recte MS.

(*d*) *Perfecte inſtructus* ΓΛ ΠSΤΛΠGΛΝG ΜΛΝΥΙΔS. ubi obſerva tmeſin pro ΠSΤΛΠGΛΝG ΓΛΜΛΝΥΙΔS. in margine cod. Arg. eâdem vetuſta manu ΠSΤΛΠhΛΝS, *conſummatus*, ſenſu eodem. hoc enim ab ΠSΤΙΠhΛΝ *perducere*, & hinc *ad finem perducere*, *conſummare*. illud ab ΠSΤΛΠGΛΝ, quod idem. Pro *perfecte inſtructus* poſſes etiam ſimpliciter *inſtructus*. Auctor dialogi de Oratoribus cap. 19. 6. *qui elementis ſtudiorum etſi non inſtructus, at certe imbutus ſit.*

(*a*) *Vi-*

ƿʌiʀψʌi sƿe ʌʌisʌʀis ïs: ʌψψʌn ⊙ʌ rʌnmeis 41. Nψ.
rʀʌmstʌ ïn ʌnrin bʀʀψʀs ψeinis. ïψ ʌnzʌ ïn ψei-
nʌmmʌ ʌnrin ni rʌnmeis. ʌiψψʌn ⊙ʌiƿʌ mʌrt 42.
uiψʌn ʌn bʀʀψʀ ψeinʌmmʌ. bʀʀψʌʀ. ʌet ïk ns-
ƿʌiʀnʌ rʀʌmstʌ ψʌmmʌ ïn ʌnrin ψeinʌmmʌ.
siʌbʌ ïn ʌnrin ψeinʌmmʌ ʌnzʌ ni rʌnmgʌnʌs:
ʌintʌ. nsƿʌiʀn ƀʌnʀψis ψʌmmʌ ʌnzʌ ns ʌnrin
ψeinʌmmʌ. gʌh ψʌn rʌnmgʌis nsƿʌiʀnʌn rʀʌm-
stʌ ψʌmmʌ ïn ʌnrin bʀʀψʀs ψeinis: ni ʌnk 43. G.
ïst bʌrms rʀʌs tʌngʌnʌs ʌʀʀʌn nbiʌ. nihψʌn
bʌrms nbiʌs tʌngʌnʌs ʌʀʀʌn rʀʌ. ⊙ʌʀgizʀh 44.
ʀʌihtis bʌrme ns sƿesʌmmʌ ʌʀʀʌnʌ nskʀnʀψs
ïst: ni ʌnk ns ψʌnʀʀnm ʌisʌnʌʌ smʌʀʀʌns. gʌ.
nihψʌn ns ʌiⴱʌtʀnʌgʌi tʀʀnʌʌnʌʌ ƿeinʌbʌsgʌ:

erit ſicut magiſter ejus. Quid autem vides feſtucam in oculo fra- 41. LIX.
tris tui, ſed trabem in tuo oculo non vides (*a*)? Aut quomodo 42.
potes dicere fratri tuo: frater, ſine ejiciam feſtucam, quæ in o-
culo tuo, ipſe non videns trabem in oculo tuo. Hypocrita, eji-
ce primum trabem ex oculo tuo, & tunc videas *an poſſis* ejice-
re feſtucam, *quæ* in oculo fratris tui. Non eſt enim arbor bo- 43. LX.
na ferens fructum malum, neque arbor mala ferens fructum bo-
num; nam unaquæque arbor ex fructu proprio agnita eſt, non e- 44.
nim è ſpinis colliguntur (*b*) ficus, neque è rubo calcantur uvæ (*c*). LXI.

(*a*) *Vides* rʌnmeis. Sic recte MS. non rʌnmgeis.

(*b*) *Colliguntur* ʌisʌnʌʌ. Si more ſuo heic quoque preſſit veſtigia contextus Græci, legit συλλέγονται συκᾶ & mox τρυγῶνται σταφυλαί.

(*c*) *Uvæ* ƿeinʌbʌsgʌ. Sic recte MS. Nomin. ſing. foret ƿeinʌbʌsi. (Neut.) Batavis Weinbeſye, noſtrum *Winber*, conſueta mutatione *r* & *s*. etſi non niſi *Ribes acidus*, Bauhini, frigoris vi prohibente culturam vitis, uvarumque maturitatem, in terris hiſce borealibus creſcat.

(*a*) *Inum-*

ᚷᛒ. 45. ᚠᛁᚿᚠᛖᛁᚱᛊ ᛗᚫᚾᚾᚫ ᚿᛊ ᚠᛁᚿᚠᛖᛁᚱᚫᛗᛗᚫ ᚻᚿᛉᛞᚫ ᚻᚫᛁᚴ-
ᛏᛁᚿᛊ ᛊᛖᛁᚿᛁᛊ ᚿᛊᛒᚫᛁᚴᛁᛞ ᚠᛁᚿᚠ. ᚷᚫᚻ ᚿᛒᛁᚫᛊ ᛗᚫᚾᚾᚫ ᚿᛊ
ᚿᛒᛁᚫᛗᛗᚫ ᚻᚿᛉᛞᚫ ᚻᚫᛁᚴᛏᛁᚿᛊ ᛊᛖᛁᚿᛁᛊ ᚿᛊᛒᚫᛁᚴᛁᛞ ᚿᛒᛁᚫ.
ᚿᛉᚿᚻ ᚫᚫᚫᛁᛊ ᚿᛈᚫᚱᛈᚿᚫᚫᛖᛁᚿ ᚻᚫᛁᚴᛏᛁᚿᛊ ᚴᛉᛞᛖᛁᛞ ᛗᚿᚿᚠᛊ
ᚷᚱ. 46. ᛁᛊ: ᚫᚠᚠᚫᚿ ⊙ᚫ ᛗᛁᚴ ᚻᚫᛁᛏᛁᛞ ᚦᚫᚿ ᚦᚫᚿ. ᚷᚫᚻ ᚾᛁ ᛏᚫᚿ-
ᚷᛞ. 47. ᚷᛁᛞ ᚠᚫᛏᛖᛁ ᚢᛁᚠᚫ: ⊙ᚫᛉᚿᚻ ᛊᚫ ᚱᚫᚱᚱᚫᚿᛞᛊ ᚫᚿ ᛗᛁᛊ.
ᚷᚫᚻ ᚻᚫᚿᛊᚷᚫᚿᛞᛊ ᚠᫀᚿᚴᛞᚫ ᛗᛖᛁᚿᚫ. ᚷᚫᚻ ᛏᚫᚿᚷᚫᚿᛞᛊ
48. ᚠᚱ. ᚫᛏᚫᚿᚱᚷᚫ ᛁᛉᚠᛁᛊ ⊙ᚫᛗᛗᚫ ᚱᚫᚫᛖᛁᚴᛊ ᛁᛊᛏ. ᚱᚫᫀᛖᛁᚴᛊ
ᛁᛊᛏ ᛗᚫᚾᚾ ᛏᛁᛗᚴᚷᚫᚿᛞᚫᛁᚿ ᚴᚫᛉᚿ. ᛊᚫᛖᛁ ᚱᚴᚱᛒ ᚷᚫᚻ ᚱᚫ-
ᛞᛁᚿᚿᛁᛞᚫ ᚷᚫᚻ ᚱᚫᛊᚫᛏᛁᛞᚫ ᚱᚴᚿᚿᛞᚿᚠᫀᛞᛞᚷᚫᚿ ᚫᚿᚫ
ᛊᛏᚫᛁᚿᚫ. ᚫᛏ ᚱᚫᚴᚿᚿᚷᚫᚿ ᚠᚫᚿ ᚠᫀᚿᚴᚠᫀᚿᚫᛁ. ᛒᛁᛊᛏᚫᚱᚢ
ᚫ⊙ᚫ ᛒᛁ ᚷᚫᛁᚿᚫᛗᛗᚫ ᚴᚫᛉᚿᚫ. ᚷᚫᚻ ᚾᛁ ᛗᚫᚻᛏᚫ ᚱᚫᚠᫀᚫᚱ-
ᚷᚫᚿ ᛁᛏᚫ. ᚱᚫᛊᚿᚫᛁᛞ ᚫᚿᚴ ᚠᫀᛊ ᚫᚿᚫ ᚠᫀᚫᛗᛗᚫ ᛊᛏᚫᛁᚿᚫ:
49. ᛁᚠ ᛊᚫ ᚻᚫᚿᛊᚷᚫᚿᛞᛊ ᚷᚫᚻ ᚾᛁ ᛏᚫᚿᚷᚫᚿᛞᛊ. ᚱᚫᫀᛖᛁᚴᛊ ᛁᛊᛏ

LXII. 45. Bonus vir ex bono theſauro cordis ſui profert bonum, & malus
vir ex malo theſauro cordis ſui profert malum, quippe ex abun-
LXIII. 46. dantia cordis loquitur os ejus. Quid autem me vocatis, Domine,
LXIV. 47. Domine, & non facitis, quæ dico. Quiſque accedens ad me, &
audiens verba mea & faciens ea, oſtendam vobis, cui ſimilis ſit.
48. Similis eſt viro ædificanti domum, qui fodit & profundum fecit,
poſuitque fundamentum ſuper petram, inundatione (*a*) autem facta
irruebat flumen in illam domum, & non potuit eam movere, funda-
49. ta enim erat ſuper (*b*) petram. Sed audiens & non faciens ſimilis eſt

---

(*a*) *Inundatione* ᚫᛏ ᚱᚫᚴᚿᚿᚷᚫᚿ ᚠᚫᚿ ᚠᫀᚿᚴᚠᫀᚿᚫᛁ. ſic enim legendum cum MS. corrupte prius ᚫᛏᚫᚴᚿᚿᚷᚫᚿ ᚠ. ᚠ. quin & mox itemque v. 49. ᛒᛁᛊᛏᚫᚱᚢ, non ᛒᛁᛊᛏᚫᚱᚿᚿ. à ᛒᛁ & ᛊᛏᛁᚷᚢᚫᚿ, *ire.* στίχειν. Suec. *at Stiga, ett Steg.*

(*b*) *Super* ᚫᚿᚫ. Sic MS. non ᚫᚿᛞ, quod nunquam, niſi cum caſu quarto conſtruitur. ᛊᛏᚫᛁᚿᚫ autem caſus eſt tertii.

(*a*) *Au-*

ᛗᚫᚾᚾ ᛏᛁᛗᚴᚷᚫᚾᛞᚨᛁᚾ ᚱᚫᛉᚾ ᚫᚾᚫ ᚫᛁᚴᚠᚫᛁ ᛁᚾᚾᚺ ᚴᚱᚺᚾ-
ᛞᚾᚠᚳᛞᛞᚷᚺ. ᚠᚫᛏᛖᛁ ᛒᛁᛋᛏᚫᚱᚢ ᚫ⊙ᚳᚮᚷᚫᚾᛋ. ᚷᚫᚺ ᛋᚾᚾᛋ
ᚴᚫᛞᚴᚫᚾᛋ. ᚷᚫᚺ ᚠᚫᚱᚴᚠ ᛋᚱ ᚾᛋᚠᚫᚫᛏᛖᛁᚾᛋ ᚠᛁᛋ ᚱᚫᛉᚾᛁᛋ
ᛗᛁᚴᛁᚳᚫ: ᛒᛁ ᚠᛖ ᚠᚫᚾ ᚾᛋᚮᚺᚳᚳᛁᛞᚫ ᚳᚳᚳᚫ ᚠᚱ ᚠᚳᚾᚴᛞᚫ 1. ᚷᛖ.
ᛋᛖᛁᚾᚫ ᛁᚾ ᚺᚳᛁᚾᛗᚫᚾᛋ ᛗᚫᚾᚳᛏᛖᛁᚾᛋ. ᚴᚳᚳᚳᛁᚠ ᛁᚾ ᚴᚳᚮᚳᚱ-
ᚾᚫᚾᛗ: ᚺᚾᚾᛞᚳᚮᚳᛞᛖ ᚠᚫᚾ ᛋᚾᛗᛁᛋ ᛋᚴᚳᚫᚴᛋ ᛋᛁᚾᚴᚳᚾᛞᛋ 2.
ᛋᚠᚾᚫᛏᚫ ᚠᚫᛁᚴᚠᛁᛞ. ᛋᚫᛖᛁ ᚠᚫᛋ ᛁᛗᛗᚫ ᛋᚠᛖᚴᛋ. ᚴᚳᚺᚫᚾᛋ- 3.
ᚷᚫᚾᛞᛋ ᚠᚫᚾ ᛒᛁ ᛁᚳᛁᛋᚾ. ᛁᚾᛋᚫᚾᛞᛁᛞᚳ ᚫᚾ ᛁᛗᛗᚫ ᛋᛁᚾᛁ-
ᛋᛏᚫᚾᛋ ᛁᚾᛞᚳᛁᛖ. ᛒᛁᛞᚷᚫᚾᛞᛋ ᛁᚾᚫ ᛖᛁ ᚢᛁᛗᛁ ᚷᚫᚺ ᚴᚫᚾᚫᛋᛁ-
ᛞᛖᛞᛁ ᚠᚫᚾᚫ ᛋᚴᚳᚫᚴ ᛁᛋ: ᛁᚠ ᛖᛁᛋ ᚢᛁᛗᚫᚾᛞᚳᚾᛋ ᚳᛏ ᛁᚳᛁ- 4.
ᛋᚾᚳ. ᛒᛖᚫᚾᚾ ᛁᚾᚫ ᚾᛋᛞᚳᚾᛞᚳᚷ. ᚢᛁᚠᚫᚾᛞᚫᚾᛋ. ᚠᚫᛏᛖᛁ
ᚠᚳᛁᚴᚠᛋ ᛁᛋᛏ ᚠᚫᛗᛗᛖᛁ ᚮᚴᚳᛗᛒᛁᛋ ᚠᚫᛏᚫ. ᚾᚾᛏᛖ ᚮᚴᛁᚷᚷᚠ 5.
ᚠᛁᚾᛞᚳ ᚾᚾᛋᚳᚴᚳ. ᚷᚫᚺ ᛋᚣᚾᚳᚱᚷᚱᛖᛁᚾ ᛁᛋ ᚱᚫᛏᛁᛗᚴᛁᛞᚳ ᚾᚾ-
ᛋᛁᛋ: ᛁᚠ ᛁᚳᛁᛋᚾᛋ ᛁᛞᚫᚷᚾᚺ ᛗᛁᚠ ᛁᛗ. ᚷᚫᚺ ᚷᚾᚠᚫᚾ ᚾᛁ 6.
ᚮᚳᛁᚴᚴᚳ ᚢᛁᛋᚫᚾᛞᚨᛁᚿ ᛁᛗᛗᚫ ᚠᚫᛗᛗᚫ ᚱᚫᚴᛞᚳ. ᛁᚾᛋᚫᚾᛞᛁᛞᚳ

viro ædificanti domum ſuper terram ſine fundamento, in quam irruebat flumen, & ſtatim cecidit, & fuit everſio domus illius magna. Quum autem abſolverat omnia hæc verba ſua audiente populo (*a*), intravit in Capernaum. Centurionis autem cujuſdam famulus æger, moribundus erat, qui fuit ei acceptus, audiens autem de Jeſu, miſit ad eum ſeniores Judæorum, rogans eum, ut veniat & ſanet famulum ejus. Illi vero venientes ad Jeſum, rogabant eum ſollicite, dicentes: dignus eſt, cui hoc præbeas, quoniam diligit gentem noſtram, & is ſynagogam ædificavit nobis. Jeſus autem ibat cum illis (*b*), & vero quum non longe abeſſet à domo miſit

Cap. 7, 1. LXV.
2.
3.
4.
5.
6.

(*a*) *Audiente populo* ᛁᚾ ᚺᚳᛁᚾᛗᚫᚾᛋ ᛗᚫᚾᚳᛏᛖᛁᚾᛋ, Exprimit Græcum εἰς πὰς ἀκοὰς τᾦ λαᾦ, ſed quia Latinis auribus ingratum foret *in auditus populi*, alterum ſubſtituere neceſſum habuimus.

(*b*) *Cum illis* ᛗᛁᚠ ᛁᛗ. ſic recte MS. non ᛗᛁᚠ ᛁᚾ. Suec. *med them.* [Vet. Angl. ᛗᛖᚦ ᚼᛖᛗ.]

ᚪᚾ ᛁᛗᛗᚫ ᛋᚫ ᚺᚾᚾᚫᛚᚠᚫᛞᛋ ᚦᚴᛁᚷᚱᚾᛞᛋ. ᚢᛁᚹᚫᚾᛞᛋ ᚪᚾ ᛁᛗᛗᚫ. ᚦᚫᚾ. ᚾᛁ ᚪᚱᚴᚫᛁᛒᛖᛁ ᚹᚾᚴ. ᚾᚾᛏᛖ ᚾᛁ ᛁᛗ ᛃᚫᛁᚴᚹᛋ ᛖᛁ
7. ᚾᚠ ᚺᚴᚷᛏ ᛗᛖᛁᚾ ᛁᚾᚾᚱᚫᚱᚱᫀᛁᛋ. ᚪᚾ ᚹᛖᛁ ᚾᛁ ᛗᛁᚴ ᛋᛁᛚᛒᫀᚫᚾ ᛃᫀᚫᛁᚴᚹᫀᚫᚾᚫ ᚴᚫᚺᚾᛁᛞᫀᚫ ᚫᛏ ᚹᚾᛋ ᚢᛁᛗᫀᚫᚾ. ᫀᚫᚴ ᚢᛁᚹ ᛃᫀᚫᚾᚴ-
8. ᫀᚫ. ᚷᫀᚫh ᚱᫀᚺᫀᚫᛁᚫᚾᛁᛞ ᛋᚫ ᚹᛁᚾᛗᫀᚫᚱᚾᛋ ᛗᛖᛁᚾᛋ: ᚷᫀᚫh ᚹᫀᚫᚾ ᫀᚫᚾᚴ ᛁᚴ ᛗᫀᚫᚾᚾᫀᚫ ᛁᛗ ᚾᚠ ᛃᫀᚫᫀᫀᚫᚾᚦᛖᚾᚷᫀᚫ ᚱᫀᚫᛋᫀᚫᛏᛁᛞᛋ. ᚺᫀᚫ-
ᛒᫀᚫᚾᛞᛋ ᚾᚠ ᛗᛁᛋᛋᛁᫀᚫᛒᛁᚾ ᚱᫀᛞᫀᚴᫀᚫᚾᚺᛏᛁᚾᛋ. ᚷᫀᚫh ᚢᛁᚹᫀ ᚪᚾ ᚹᫀᚫᛗᛗᫀ. ᚱᫀᚫᚱᚱ. ᚷᫀᚫh ᚱᫀᚫᚱᚱᛁᛞ. ᚷᫀᚫh ᫀᚾᚹᫀᚫᚴᫀᚫᛗᛗᫀ. ᚢᛁᛗ ᚺᛖᚴ. ᚷᫀᚫh ᚢᛁᛗᛁᛞ. ᚷᫀᚫh ᚪᚾ ᛋᚴᫀᫀᚫᚴᫀ ᛗᛖᛁᚾᫀᚫᛗᛗᫀ. ᛏᫀ-
9. ᛃᛖᛁ ᚹᫀᚫᛏᫀ. ᚷᫀᚫh ᛏᫀᚫᚾᚷᛁᛞ: ᚱᫀᚺᫀᚫᚾᛋᚷᫀᚫᚾᛞᛋ ᚹᫀᚫᚾ ᚹᫀ-ᛏᫀ ᛁᫀᚫᛁᛋᚾᛋ. ᛋᛁᫀᛞᫀᫀᚫᛁᛒᛁᛞᫀ ᛁᚾᫀ. ᚷᫀᚫh ᚹᫀᚫᚾᛞᚷᫀᚫᚾᛞᛋ ᛋᛁᚴ ᚪᚾ ᚹᛁᫀᚷᫀᚫᛁ ᫀᚫᚠᫀᚴᫀᚫᛁᛋᛏᚷᫀᚫᚾᛞᛖᛁᚾ ᛋᛁᛋ ᛗᫀᚫᚾᫀᚫᚱᛖᛁᚾ. ᚢᫀᚫᚹ. ᫀᚫᛗᛖᚾ ᚢᛁᚹᫀ ᛁᫀᛋᚹᛁᛋ. ᚾᛁ ᛁᚾ ᛁᛋᚴᫀᛖᫀᫀ ᛋᚹᫀᫀᚫᚾᛞᫀ
ᚷᚢ. 10. ᚱᫀᫀᚫᚾᛒᛖᛁᚾ ᛒᛁᚱᫀᛏ: ᚷᫀᚫh ᚱᫀᚹᫀᚾᛞᚷᫀᚾᛞᫀᚫᚾᛋ ᛋᚴ ᚹᫀᚫᛁ ᛁᚾᛋᫀᚾᛞᛁᛞᫀᚫᚾᛋ ᚪᚾ ᚱᫀᚴᛞᫀ. ᛒᛁᚱᛖᛏᚾᚾ ᚹᫀᚾᫀ ᛋᛁᚾᚴᫀᚾ

ad eum centurio amicos, dicens ei (*a*): Domine, ne fatigeris, quia
7. non ſum dignus, ut ſub tectum meum intres, propter quod nec me
ipſum dignum æſtimavi venire ad te; ſed dic verbo (*b*), & ſanabitur
8. famulus meus, etenim ego quoque ſum homo ſub poteſtate conſti-
tutus, habens ſub meipſo milites, & dico huic, abi & abit: & al-
9. teri, veni huc (*c*) & venit, & famulo meo, fac hoc & facit. Au-
diens autem hæc Jeſus miratus eſt eum & converſus ad inſequen-
tem ſe populum dixit: amen (*d*) dico vobis, non in Iſraële talem
LXVI. 10. fidem inveni. Et revertentes domum miſſi invenerunt ægrum fa-

---

(*a*) *Ei.* reſtituimus ex MS. ᚪᚾ ᛁᛗᛗᫀ. Suec. *til honom,* vel pronuntiatione populari *te honom.* [Angl. *to him.*]

(*b*) *Dic verbo* ᚢᛁᚹ ᛃᫀᚫᚾᚴᫀᫀ. vide quæ monuimus ad *Matth.* 8, 8.

(*c*) *Veni huc* ᚢᛁᛗ ᚺᛖᚴ. [Angl. *come here.*] legit ergo, ἔρχου ὧδε.

(*d*) *Amen.* Legit ἀμὴν λέγω ὑμῖν.

(*a*) *Se-*

ſkaak haiaana: gah varþ in þamma aþar da- 11.
ga. idags in bairg namnida naen. gah midi-
geadn imma sinþingos is gansahi gah manageins
filu. bi þeh þan neoa vas dauhta þizos bairgs. 12.
þarnh sai untbairgans vas nauts. sunus ainaha
aiþein seinai. gah si sibbja vidauva. gah managei
þizos bairgs gansaiands miþ izai: gah gasaiands 13.
þa fauramma is. inþeinsda an izai. gah ufþ an
izai. ni gret: gah anatgangands attaitok 14.
þiufkisam. iþ þai baikandans gastaþun. gah

mulum, ſanum. Et factum eſt ſequenti die (*a*), ibat in urbem vo- 11.
catam Nain, & ibant cum eo diſcipuli ejus multi (*b*) & turba
multa. Quum autem appropinquaret portæ urbis, ecce (*c*) effe- 12.
rebatur mortuus, filius unicus matri ſuæ, & ipſamet vidua *e-*
rat (*d*). & turba (*e*) urbis multa cum ea. Et videns eam Do- 13.
minus Jeſus, miſertus eſt ejus & dixit ei: ne fleto. Et ac- 14.
cedens tetigit loculum (*f*), portantes autem ſteterunt. Et di-

---

(*a*) *Sequenti die.* Non legit ceu vult vir doctus ἐν τῇ ἑξῆς, ſed ellipticam locutionem, repræſentat integram, nimirum ἐν τῇ καθεξῆς ἡμέρᾳ.

(*b*) *Multi* ganhai. (Suec. *Nog.*) Legit ergo ἱκανοί.

(*c*) *Ecce* þarnh sai. Sed alterutrum ex margine; utrumque enim ἰδού. & poſterius quidem ſua origine, prioris exempla habes *Matth.* 9, 3, 18. *Lucæ* 2. 25. &c.

(*d*) *Ipſamet vidua* erat si sibbja vidauva. [Angl. *she herſelf a widow.*] Legit ergo αὐτη χήρα ſenſu tamen eodem.

(*e*) *Turba* managei. Sic reddidimus ex MS. pro managai, ſed hoc ſtante foret etiam mox gansahi.

(*f*) *Loculum* þiufkisam. Timide vertimus *loculum*, incerti an *arcam funebrem* intelligat, an vero *pheretrum*. Forſan utitur voce ex moribus ſuorum mutuata. id eſt, quod non loculis incluſerint, ſed cadavera faſciis involuta, rudibuſque ſive perticis ſuſpenſa per loca montana efferrent. Certe vulgus noſter Gothi-

15. uλφ. ghrrλλλnd. an φns uiφλ. nkkeis: gλh ns-
sλt sλ nλns. gλh dnrλnn kxdgλn. gλh λtrλþ
16. ïnλ λiφein ïs: dissλt φλn λλλλns λris. gλh
mikeλidednn rxφ. uiφλndλns. φλtei nkλnþetns
mikiλs nkkλis ïn nnsis. gλh φλtei rλveisxdλ
gh. 17. rxφ mλnλreins seinλizxs: gλh nsïddgλ φλtλ
vλnkd λnd λλλλ ïndλiλ bi ïnλ. gλh λnd λλ-
gφ. 18. λλns bisitλndς: gλh rλtλihnn ïxhλnnen sinxn-
19. gxs ïs bi λλλλ φx: gλh λthλitλndς tvλns si-
nxngε seinλizε ïxhλnnes. ïnsλndidλ ïns dn ïλi-
snλ. uiφλndς. φn ïs sλ uimλndλ. φλn λnφλkλ-
20. nn vengλimλ: uimλndλns φλn λt ïmmλ φλi vλi-
kxs. uεφnn. ïxhλnnes sλ dλnngλndς ïnsλndidλ
nrkis dn φns. uiφλndς. φn ïs sλ uimλndλ. φλn

15. xit: adoleſcens, tibi dico, ſurge. Et reſedit mortuus (*a*), & incepit
16. loqui. & dedit eum matri ejus. Obſedit autem omnes metus, &
magnificarunt Deum dicentes: propheta magnus ſurrexit inter nos,
LXVIII. 17. &: viſitavit Deus populum ſuum. Et exiit hic ſermo de eo per to-
LXIX. 18. tam Judæam, & ad omnes circumjacentes. Et nuntiaverunt Johan-
19. ni diſcipuli ejus de his omnibus. Et convocans duos diſcipulorum
ſuorum Johannes, miſit eos (*b*) ad Jeſum dicens: Es tu venturus ille,
20. an alium exſpectemus? Venientes igitur ad eum viri illi dixerunt:
Johannes Baptiſta miſit nos ad te, dicens: es tu venturus ille, an

---

Gothicus hodieque de inhumato, *han ligger på ſtång*, perticæ impoſitus eſt. Porro quia ΛTTEKΛN regit Dativ. talem quoque eſſe oportet ΘIΛÞTKGXM, cujus Nomin. [plur.] erit ΘIΛÞTKGXS vel ΘIΛÞTKGXNS.

(*a*) [*Mortuus* NΛNS. Num huc referre liceat Iſl. nar, naar, *Cadaver*, & Danoſaxonica na, ne, unde compoſitum Dpihc-near. *Populi cadavera*?]

(*b*) *Miſit eos* ïNSΛNDIDΛ ïNS. legit ἔπεμψε αὐτούς, ſed perinde eſt.

(*a*) *Affe-*

ΛNΨΛRΛNN ΥENGΛIMΛ: ïNNh ΨΛN ΨIZΛI ΘEIΛΛI ΓΛ- 21.
hΛIΛIdΛ MΛNΛΓΛNS ΛÞ SΛNhTIM GΛh SΛΛhIM GΛh
ΛhMΛNE NBIΛΛIZE. GΛh BΛINdΛIM MΛNΛΓΛIM ÞRΛ-
ΓΛÞ SINN: GΛh ΛNdhΛÞGΛNdS ïΛISNS uΛΨ dN ïM. 22.
ΓΛΓΓΛNdΛNS ΓΛTEIhΛTS ïXhΛNNEN ΨΛTEI ΓΛSE-
ΘNTS GΛh ΓΛhΛNSIdEdNTS. ΨΛTEI BΛINdΛI NSSΛI-
ΘΛNd. hΛΛTΛI ΓΛΓΓΛNd. ΨRNTSÞIΛΛΛI ΓΛhRΛIN-
GΛNdΛ. BΛNdΛI ΓΛhΛNSGΛNd. NΛYEIS NRREISΛNd.
NNΛEdΛI YΛIΛΛMERGΛNdΛ. GΛh ΛNdΛΓS ïST SΛ- 23.
ΘΛZNh SΛEI NI ΓΛMΛRZGΛdΛ ïN MIS: ΛT ΓΛΛEI- 24.
ΨΛNdΛM ΨΛN ΨΛIM ΛIRNM ïXhΛNNES. ΛNΓΛNN RXdA-

alium exſpectemus? In illa autem hora ſanabat multos à mor- 21.
bis & plagis, & affectos ſpiritibus malis (*a*), quin & multis cæ-
cis reddidit viſum. Et reſpondens Jeſus dixit illis: euntes nun- 22.
tiate Johanni, quæ vidiſtis & audiviſtis. Cœci vident, claudi am-
bulant, leproſi mundantur, ſurdi audiunt, mortui reſurgunt, pau-
peribus prædicatur evangelium: & beatus eſt quiſquis non offen- 23.
ditur in me. Abeuntibus (*b*) autem nuntiis Johannis, cœpit lo- 24.

(*a*) *Affectos ſpiritibus malis.* Circumlocutione juvanda fuit verſio noſtra, verbum enim verbo foret, *ſanabat — ſpiritus malos*, quia ΓΛhΛIΛGΛN regit Genet. nec auſim dicere, propter præcedens ΛÞ, quod cum caſu tertio conſtruendum, & heic in vocibus SΛNhTIM & SΛΛhIM conſtruitur, reponendum merito fore ΛhMΛM NBIΛΛIM, nam eandem hanc ſyntaxin alibi obſervavimus, quin & capite proxime ſeq. v. 2. UINXNS ΨXZEI YESNN ΓΛΛEIKINXdXS ΛhMΛNE NBIΛΛIZE GΛh SΛNhTE (ſic recte MS.)

(*b*) *Abeuntibus* ΛT ΓΛΛEIΨΛNdΛM. Sequimur cod. MS. male editus ΛÞΓΛΛEIΨΛNdΛM. Hæc enim ratio particulæ ΛT præterquam quod ſit Præpoſitio, quod præmittatur caſibus, quos *abſolutos* vocant Grammatici, ſive ſecundi, ſive quarti, ſive etiam ſexti caſus. vide quæ diximus ad *Marci* 5, 18. [Sic Iſlandi & A.Saxones at ſſitnum bondum, *ruptis vinculis.* þe ȝýþneð hurley æt oppænum liþe. *Qui, vita deſperata, petit euchariſtiam.*]

ϛAN ΔN MΛNΛrEIN BI ïXhΛNNEN. ⊙Λ nsïΔΔgeΔnψ
25. ïN ΛnψIΔΛ SΛI⊙ΛN. KΛns ÞKΛM ϒINΔΛ ϒΛrIΔ. ΛKEI
⊙Λ nsïΔΔgeΔnψ SΛI⊙ΛN. MΛNNΛN ïN hNΛSuϛΛIM
ϒΛSTϛXM rΛϒΛSIΔΛNΛ. SΛI ψΛI ïN ϒΛSTϛXM ϒNΛ-
ψΛNΛIM ϛΛh ÞXΔEINΛI ϒISΛNΔΛNS. ïN ψINΔΛNrΛKΔ-
26. ϛAN SINΔ: ΛKEI ⊙Λ nsïΔΔgeΔnψ SΛI⊙ΛN. nKΛnÞE-
n. 27. TN. ϛΛI uIψΛ ïZϒIS ϛΛh MΛIS nKΛnÞETN: SΛ ïST
BI ψΛNEI rΛMELIΔ ïST. SΛI. ïK ïNSΛNΔϛΛ ΛrrILN
MEINΛNΛ ÞΛNKΛ ΛNΔϒΛIKψϛΛ ψEINΛMMΛ. SΛEI rΛ-
nΛ. 28. MΛNϒEIΔ ϒIr ψEINΛNΛ ÞΛNKΛ ψNS: uIψΛ ΛΛΛIS ïZ-
ϒIS. MΛIZΛ ïN BΛNKIM uINXNX nKΛnÞETNS ïXhΛN-
NE ψΛMMΛ ΔΛnnϛΛNΔIN ΛINShNN NI ïST. ïψ SΛ

qui ad turbam de Johanne: quid exiviſtis in deſertum, ſpectatum?
25. arundinem à vento agitatam? Sin, quid exiviſtis ſpectatum? homi-
26. nem mollibus veſtimentis amictum (*a*)? Ecce, qui ſplendido amictu
& victu (*b*) utuntur in regis ædibus (*c*) ſunt. Sin quid exiviſtis ſpecta-
LXX. 27. tum? Prophetam? immo dico vobis plus quam prophetam. Hic
eſt, de quo eſt ſcriptum: ecce, mitto angelum meum ante faciem
LXXI. 28. tuam, qui præparabit viam tuam ante te. Dico enim vobis: inter
natos mulierum (*d*) major propheta Johanne Bapiſta nemo eſt; ſed

---

(*a*) *Mollibus veſtimentis amictum*, ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον. *Homerus* Il. β'. 42. de Agamemnone, μαλακὸν δ' ἐνδὺνε χιτῶνα.

(*b*) *Victu* ÞXΔEINΛI. Accurate obſervat *Mareſchallus* noſtrum legiſſe τρο-φῇ pro τρυφῇ, neſcio utrum ἀβλεψίᾳ, an errore exempli quod ſequutus. interim Græco uſum eſſe non niſi cæcus negabit.

(*c*) *In regiis ædibus* ïN ψINΔΛNrΛKΔϛΛN. Sic MS. recte. ut & verſu ſequenti ϛΛI, id enim ναί.

(*d*) *Inter natos mulierum* ïN BΛNKIM uINXNX. Sic recte MS. confer *Matth.* 11, 11.

(*a*) *Mi-*

MINNIZA ÏMMA ÏN ΨINDANGAKDGAI GXΨS. MAIZA
ÏMMA ÏST: GAh AAAA MANAGEI GAhANSGANDEI. 29. ΠΒ.
GAh MXTAKGXS GAKAIhTANA DXMIDEDANN GXΨ. ΠÞ-
DANNIDAI DANNEINAI ÏXhANNIS: ÏΨ ÞAKEISAIEIS 30.
GAh VITXDAÞASTGXS KNNA GXΨS ÞKAGEΨNN AND
SIK. NI DANNIDAI ÞKAM ÏMMA. ΘE NN GAAEIKX 31. ΠΓ.
ΨANS MANS ΨIS KNNGIS. GAh ΘE SIGAINA GAAEI-
KAI. GAAEIKAI SIND BAKNAM ΨAIM ÏN GAKNNSAI 32.

minor eo (*a*) in regno Dei, major eſt illo: Et omnis populus *hæc* au- 29. LXXII.
diens, & publicani juſtum judicaverunt Deum (*b*), baptizati batiſma-
te Johannis. Phariſæi autem & legiſperiti conſilium (*c*) Dei de ſe, 30.
improbaverunt (*d*), non baptizati ab eo. Cui ergo (*e*) aſſimilabo ho- 31. LXXIII.
mines hujus generis, & cui erunt ſimiles? Similes ſunt pueris in foro 32.

(*a*) *Minor eo* SA MINNIZA ÏMMA. Legit ergo ὁ δὲ μικρότερος αὐτῦ. Copioſam Spiritus Sancti gratiam in Apoſtolos heic promitti, etiam piiſſimi *Macarii* ſententia eſt, Homiliâ XXVIII, fine.

(*b*) *Juſtum judicaverunt Deum* GAKAIhTANA DXMIDEDANN GXΨ. Sic ſupplevimus ex cod. MS. quin & pro AAAA MANAGEI GAhANSGANDANS reſtituimus AAAA MANAGEI GAhANSGANDEI.

(*c*) [*Conſilium* KNNA. Ab iſthac vocabuli KNNA acceptione lucem fortaſſe accipiet illud hepepine, quo appellatur Boethius pagina 152 ipſius de Conſolatione libri. q. d. *Hoſtilis* vel *militaris conſiliarius*.]

(*d*) *De ſe, improbaverunt* ÞKAGEΨNN AND SIK. Sic cod. MS. Simplex, puto, eſt GAΨAN, quod hodieque in uſu apud vulgus noſtrum Gothicum, ſignificatione *approbandi, laudandi*. unde, *en giâten man*, vir laudatus. Compoſitum *Fôrgiâte*, negligere, uſitatiſſimum. [A GAΨA non longe abſcedit Iſl. jata, *Affirmare, polliceri*, quod videtur formatum à particula affirmativa já. AND SIK mallem per *in* vel *adverſus ſe* reddere. ea eſt enim ſignificatio præpoſitionis AND.]

(*e*) *Cui ergo*. His præmiſit *Franc. Junius* UAΨ ΨAN ÞAN, ſed ſine codice, & recte monet cl. *Bengelius* illorum ἄπαξ δὲ ὁ κύριος ex Lectionariis irrepſiſſe.

(*a*) *Lamen-*

SITANDAM GAh VRNGANDAM SEINAMISSR GAh UIψANDAM. SVIRARRAEANM ïZVIS. GAh NI ΠLINSIAE-
33. ANψ. RANNRAEANM ïZVIS. GAh NI RAIRKRTNψ: NKKANN KAIhTIS ïRhANNES SA AANNGANAS NIh hALIÞ MATGANAS NIh VEIN AKIRKANAS. GAh UIψIψ. NN-
34. hNAψRN hABLIψ: NKKANN SNNS MANS MATGANAS GAh AKIRKANAS. GAh UIψIψ. SAI. MANNA ÞETEI GAh VEINAKNIRKGA. ÞRIGRNAS MRTARGE GAh ÞRA-
35. VANKhTAIZE: GAh RASNNGRAA VARψ hANANIEI
nA. 36. ÞRAM BAKNAM SEINAIM AAAAIM: BAψ ψAN ïNA SNMS ÞAKEISAIE EI MATIAEAI MIψ ïMMA. GAh AT-

sedentibus & clamantibus invicem, & dicentibus: canebamus vobis
33. tibiis & non saltastis: lamentabamur (*a*) vobis, & non flevistis. Prodiit enim Johannes Baptista nec panem edens neque vinum bibens,
34. & dicitis: dæmonium habet. Prodiit filius hominis edens & bibens, & dicitis: ecce, homo edax & vini potor, amicus publicanorum &
35. peccatorum (*b*). & vera agnita est sapientia à liberis suis omnibus (*c*).
LXXIV. 36. Rogabat autem eum quidam Pharisæorum, ut cum illo comederet, &

(*a*) *Lamentabamur* RANNRAEANM. Scholiastes in margine addidit & quidem ex *Matthæi* 11, 17. hnÞnM, quod *Katenus* recte refert ad hnÞAN vel hINÞAN, verum *Junius* ad hAIÞGAN. [A RANNRN proficiscuntur A.S. ȝeonȝe & ȝounȝe, *Gemitus*, quæ suppeditant Bedæ E. H. 1, 13 & 27. Cum hINÞAN convenit linguæ ejusdem heoþian.]

(*b*) *Peccatorum* ÞRAVANKhTAIZE, accipit itaque τὸ ἁμαρτολῶν masculino genere; si sequiori, i. e. *pro peccatricibus*, utique vertisset ÞRAVANKhTAIZE.

(*c*) *A liberis suis omnibus* ÞRAM BAKNAM SEINAIM AAAAIM. Reddidimus *Ulphilæ* genuinam lectionem. Legisse πάντων heic observes. Liberi autem sapientiæ sunt illi qui à Divina sapientia edocti. Sic υἱὸς ἀδικίας, υἱὸς ἀνομίας, *iniquus*, 2 *Sam.* 7, 10. *Psal.* 89, 23. τέκνα ἀπωλείας, *sceleſti*, *Esaiæ* 57, 4. confer infra 10, 6. *Johannis* 17, 12. 2 *Thessal.* 2, 3.

(*a*) *Et*

ΓΛΓΓΛΝΔS ΪN ΓΛΚΔ ΨIS ÞΛΚЄISΛIΛNS ΛNΛKNMBIΔΛ: ΨΛKNH SΛI UINX ΪN ΨIZΛI BΛNKΓ SX ΥΛS ÞKΛ- 37.
ΥΛNKHTΛ. ϚΛH NÞKNNNΛNΔЄI ΨΛTЄI ΛNΛKNMBIΔΛ ΪN KΛZNΛ ΨIS ÞΛKЄISΛIΛNS. BKIΓΓΛNΔЄI ΛΛΛBΛΛSTKΛNM BΛΛSΛNIS. ϚΛH STΛNΔΛNΔЄI ÞΛNKΛ ÞXTNM ΪS ΛÞTΛKX ΓKЄITΛNΔЄI. ΔNΓΛNN NΛTϚΛN ÞXTNNS ΪS TΛΓKΛM. ϚΛH SKNÞTΛ HΛNBIΔIS SЄINIS BISΥΛKB. ϚΛH KNKIΔΛ ÞXTNM ΪS. ϚΛH ΓΛSΛΛBXΔΛ ΨΛMMΛ BΛΛSΛNΛ. ΓΛSΛIΘΛNΔS ΨΛN SΛ ÞΛKЄISΛINS 38. 39.
SΛЄI HΛIHΛIT ΪNΛ. KXΔIΔΛ ΪN SIS ΛINS UIΨΛNΔS. SΛ ΪΨ ΥЄSI ΠKΛNÞЄTNS NÞKNNΨЄΔΛ ΨΛN ΘX ϚΛH ΘIΛЄIKΛ SX UINX SЄI SIK ΛTTЄKIΨ. ΨΛTЄI ÞKΛΥΛNKHTΛ ΪST: ϚΛH ΛNΔHΛÞϚΛNΔS ΪΛISNS UΛΨ ΔN ΠΛITKΛN. SЄIMXN SKΛΛ ΨNS ΘΛ UIΨΛN. ΪΨ ΪS UΛΨ. 40.

ingreſſus domum Phariſæi diſcubuit. atque ecce *erat* mulier in *ea-* 37.
dem urbe, quæ fuerat peccatrix, & reſciens (*a*) quod accumberet
in domo Phariſæi, afferens alabaſtrum balſami, & ſtans ad pedes 38.
ejus pone, flens cœpit rigare pedes ejus lachrymis, & capillamento capitis ſui tergebat, & oſculabatur pedes ejus & ungebat balſamo. Videns autem Phariſæus, qui vocaverat eum, ait intra ſe 39.
ſolus (*b*) dicens: hic ſi eſſet propheta, ſciret utique quæ & qualis hæc mulier, quæ ſe tangit, quod ſit peccatrix. Et reſpondens 40.
Jeſus dixit Petro (*c*): Simon, dicam tibi aliquid? Is vero inquit:

(*a*) *Et reſciens* ϚΛH NÞKNNNΛNΔЄI. Legit ergo καὶ ἐπιγινοῦσα: quomodo cetera hujus & ſequentis verſiculi ex cod. MS. reſtituerimus, agnoſces collatione cum editione *Juniana*.

(*b*) [Legit εἶπεν ἐν ἑαυτῷ μόνῳ, nullo aſtipulante MS. cod.]

(*c*) *Dixit Petro* UΛΨ ΔN ΠΛITKΛN. Sic MS. licet *Junius* ſubſtituerit UΛΨ ΔN ΪMMΛ, ſenſu eodem.

41. ᚪᛚᛁᛋᚪᚱᛁ. ᚢᛁᚠ: ᛏᛉᚪᛁ ᚪᚿᚪᚱᛁᛋᛋᚴᚿᚪᚪᚿᛋ ᛉᛖᛋᚿᚿ ᚪᚿᛚᛁᚪ-
hᚪᛁᛏᚷᛁᚿ ᛋᚿᛗᚪᛗᛗᚪ. ᚪᛁᚿᛋ ᛋᚴᚿᛚᚪᚪ ᛋᚴᚪᛏᛏᛖ ᚦᛁᛗᚦ-
42. hᚿᚿᚪᚪ. ᛁᚠᛉ ᚪᚿᚠᚪᚴ ᚦᛁᛗᚦᛏᛁᚱᚿᚿᛋ. ᚿᛁ hᚪᛒᚪᚿᚪᚪᛗ ᚠᚪᚿ
ᚷᚪᚠᚴᚷ ᚿᛋᚱᛖᛒᛖᛁᚿᚪ. ᛒᚪᛁᛗ ᚦᚴᚪᚱᚪᚦ. ᚷᚪᚠᚪᚴ ᚿᚿ ᚠᛁᛉᛖ.
43. ᚢᛁᚠ. ᛗᚪᛁᛋ ᛁᚿᚪ ᚦᚴᛁᚷᚷᚪ: ᚪᚿᚪhᚪᚦᚷᚪᚿᚪᛋ ᚠᚪᚿ ᛋᛖᛁᛗᚷᚿ.
ᚢᚪᚠ. ᚠᚪᚿᚪ ᚱᚪᛉᛖᚿᚷᚪ ᚠᚪᛗᛗᛖᛁ ᛗᚪᚿᚪᚱᛁᛉᚷ ᚦᚴᚪᚱᚪᚦ:
ᚠᚪᚴᚿh ᛁᛋ ᚢᚪᚠ ᚪᚿ ᛁᛗᛗᚪ. ᚴᚪᛁhᛏᚪᛒᚪ ᛋᛏᚪᚿᛁᚪᛖᛋ:
44. ᚷᚪh ᚱᚪᛉᚪᚿᚪᚷᚪᚿᚪᛋ ᛋᛁᚴ ᚪᚿ ᚠᛁᛉᚪᛁ ᚢᛁᚿᚷᚿ. ᚢᚪᚠ ᚪᚿ
ᛋᛖᛁᛗᚷᚿᚪ. ᚱᚪᛋᚪᛁᚷᛁᛋ ᚠᚷ ᚢᛁᚿᚷᚿ. ᚪᛏᚱᚪᚱᚱᚪᚿᚪᛁᚿ ᛁᚿ
ᚱᚪᚴᚪ ᚠᛖᛁᚿᚪᚿᚪ ᛉᚪᛏᚷ ᛗᛁᛋ ᚪᚿᚪ ᚦᚷᛏᚿᚿᛋ ᛗᛖᛁᚿᚪᚿᛋ ᚿᛁ
ᚱᚪᚦᛏ. ᛁᚠᛉ ᛋᛁ ᛏᚪᚱᚴᚪᛗ ᛋᛖᛁᚿᚪᛁᛗ ᚱᚪᚿᚪᛏᛁᚪᚪ ᛗᛖᛁᚿᚪᚿᛋ
45. ᚦᚷᛏᚿᚿᛋ ᚷᚪh ᛋᚴᚿᚦᛏᚪ ᛋᛖᛁᚿᚪᛗᛗᚪ ᛒᛁᛋᛉᚪᚴᛒ: ᚿᛁ ᚴᚿᚴᛁ-

41. dic, Magiſter. Duo debitores (*a*) erant creditori cuidam, unus debe-
42. bat quingentos denariorum, alter vero quinquaginta. Quum autem
non haberent, unde ſolverent, ambobus remiſit. Quis nunc ho-
43. rum (*b*), dic, plus eum diliget? Reſpondens vero Simon dixit: puto
44. eum (*c*), cui plus remiſit. At ille dixit ei: recte judicaſti. Et conver-
ſus ad mulierem, dixit Simoni: vides hanc mulierem. Ingredienti (*d*)
in domum tuam aquam pedibus meis non dediſti; verum illa lachry-
45. mis ſuis rigavit pedes meos, & capillamento ſuo (*e*) exterſit. Non oſ-

---

(*a*) *Duo debitores* ᛏᛉᚪᛁ ᚪᚿᚪᚱᛁᛋᛋᚴᚿᚪᚪᚿᛋ. Sic MS. gemino ᛋ.

(*b*) [*Quis nunc horum* ᚷᚪᚠᚴᚷ ᚿᚿ ᚠᛁᛉᛖ. Angl. *whether of theſe now.* Uter nunc horum. ᚷᚪᚠᚴᚷ eſt nomen interrogativum de duobus tantum dictum. A.Saxonibus hpæðep. Al. uuether, uueder.]

(*c*) *Puto eum,* recte MS. ᚠᚪᚿᚪ ᚱᚪᛉᛖᚿᚷᚪ.

(*d*) *Ingredienti* ᚪᛏᚱᚪᚱᚱᚪᚿᚪᛁᚿ, ac ſi legerit εἰσπλθόντι.

(*e*) *Capillamento ſuo* ᛋᚴᚿᚦᛏᚪ ᛋᛖᛁᚿᚪᛗᛗᚪ. Abfuit etſi nullo ſenſus detrimento, & à plurimis codd. abeſt, τῆς κεφαλῆς. [Sceaft Angloſaxonibus eſt *Faſciculus.* And bippaþ ypopan pceaft on þam bloþe. þe yp on þam þepxolþe. *Et faſciculum hyſſopi tingite in ſanguine, qui eſt in limine*; Exod. 12, 22.]

(*a*) *Pe-*

ΑΕS MIS. ΪΨ SI. ΡΚΛΜ ΨΛΜΜΕΙ ΪΝΝΑΤΪΔΔGΛ. NI SΥΛΙΡ ΒΙΚΠΚGΛΝ ΡΧΤΠΝS ΜΕΙΝΛΝS: ΛΛΕΥΛ hΛΠΒΙΔ ΜΕΙΝΑΤΛ NI SΛΛΒΧΔΕS. ΪΨ SI ΒΛΛSΛΝΛ ΓΛSΛΛΒΧΔΛ ΡΧΤΠΝS ΜΕΙΝΛΝS: ΪΝ ΨΙΖΕΙ UIΨΛ ΨΝS. ΛΡΛΕΤΛΝΔΛ ΡΚΛΥΛΝΚhΤΕΙS ΪΖΧS ΨΧS ΜΛΝΛΓΧΝS. ΠΝΤΕ ΡΚΙGΧΔΛ ΡΙΛΝ. ΪΨ ΨΛΜΜΕΙ ΛΕΙΤΙΛ ΡΚΛΛΕΤΛΔΛ ΛΕΙΤΙΛ ΡΚΙGΧΔ: UΛΨ ΠhΨΛΝ ΔΝ ΪΖΛΙ. ΛΡΛΕΤΛΝΔΛ ΨΝS ΡΚΛΥΛΝΚhΤΕΙS ΨΕΙΝΧS: GΛh ΔΠΓΠΝΝΝΠ ΨΛΙ ΜΙΨΛΝΛΚΠΜΒGΛΝΔΛΝS UIΨΛΝ ΪΝ SISSIΛΒΛΜ. ΘΛS SΛ ΪST SΛΕΙ ΡΚΛΥΛΝΚhΤΙΝS ΛΡΛΕΤΛΙ: ΪΨ ΪS UΛΨ ΨΛΝ ΔΝ ΨΙΖΛΙ UΙΝΧΝ. ΓΛΛΛΝΒΕΙΝS ΨΕΙΝΛ ΓΛΝΛSΙΔΛ ΨΝΚ. ΓΛΓΓ ΪΝ ΓΛΥΛΙΚΨΛ: GΛh ΥΛΚΨ ΒΙ ΨΕ ΛΡΛΚ ΨΛΤΛΕΙ. GΛh ΪS ΥΚΛΤΧΔΛ . . . GΛh hΛΙΜΧS ΜΕΚGΛΝΔS

culatus es me; verum illa, ex quo ingreſſus ſum, non deſiit exoſculari pedes meos. Oleo caput meum non unxiſti; ſed illa balſamo 46.
unxit pedes meos (*a*). Propterea dico tibi: remiſſa ſunt peccata ejus 47.
multa, quia dilexit multum; ſed cui parum remittitur, parum diligit.
Dixit autem ei (*mulieri*): remiſſa ſunt tibi peccata tua. Et cœperunt 48. 49.
juxta-diſcumbentes (*b*) dicere invicem: quis eſt hic, qui peccata remittit. Is vero dixit mulieri: fides tua ſanavit te, abi in pace (*c*). Et 50.
factum eſt deinceps quod tam ipſe iret (*d*) . . . & vicos prædicans Cap. 8, 1. LXXV.

(*a*) *Pedes meos.* Quamvis quidam codices, & in his Cantabrig. Bezæ non agnoſcant, legit tamen μου τὰς πόδας.

(*b*) *Juxta-diſcumbentes* ΜΙΨΛΝΛΚΠΜΒGΛΝΔΛΝS, preſſe exprimit ipſum decompoſitum συναναϰείμενοι.

(*c*) [*Pace* ΓΛΥΛΙΚΨΛ. mendoſe pro ΓΛΥΛΙΚΨGΛ. V. cap. proxime ſequentis v. 48. Utroque legit ὑπ᾽ εἰρήνη.]

(*d*) *Iret* ΥΚΛΤΧΔΛ hanc ex MS. ſupplevimus, ceteras duas vetuſtas exedit, nec tamen poſſunt eſſe aliæ quam ΛΝΔ ΒΛΠΚΓΙΝS. Reſtituimus item hΛΙΜΧS pro hΛΙΜΧ, adeo ut legerit πόλεις καὶ κώμας. [Cum ΥΚΛΤΧΔΛ quammaximam habet affinitatem Iſl. **rata**, *Peregrinari.*]

(*a*) *Spiri-*

ᏀᎯh ᏠIᏁᏠSᏢIᎯᎯᏃᏁᎯS ᏠIᏁᎯᎯᏁᏒᎯᏦᎯᏀᎯ ᏒᏃᏠS. ᏀᎯh
2. ᏠᎯI ᎢᏩᎯᎯIᏰ ᎷIᏠ ÏᎷᎷᎯ. ᏀᎯh ᏬIᏁᏃᏁS ᏠᏃZᎬI ᎩESᏁᏁ
ᏒᎯᎯᎬIᏦIᏁᏃᏃS ᎯhᎷᎯᏁᎬ ᏁᏰIᎯᎯIZᎬ ᏀᎯh SᎯᏁhTᎬ. ᏀᎯh
ᎷᎯᏦᏀᎯ SᎬI hᎯITᎯᏁᎯ ᎩᎯS ᎷᎯᏒᎯᎯᎯᎬᏁᎬ. ᏁS ᏠIZᎯIᎬI
3. ᏁSÏᎯᎯᏀᎬᎯᏁᏁ ᏁᏁhᏁᎯᏠᏃᏁS SIᏰᏁᏁ. ᏀᎯh ÏᏃhᎯᏁᏁᎯ ᏬᎬᏁS
ᏦᏁSIᏁS. ᏨᎯᏁᏦᎯᏒᎯᏒᏀIᏁS hᎬᏦᏃᎯᎬS. ᏀᎯh SᏁSᎯᏁᏁᎯ.
ᏀᎯh ᎯᏁᏠᎯᏦᏃᎯ ᎷᎯᏁᎯᏒᏃᎯ ᏠᏃZᎬI ᎯᏁᎯᏰᎯhTᎬIᎯᎬᎯᏁᏁ
nu. 4. ÏᎷ ᏁS ᎯIᏒIᏁᎯᎷ SᎬIᏁᎯIᎷ: ᏒᎯᏬᏁᎷᎯᏁᎯIᎷ ᏠᎯᏁ hIᏁ-
ᎷᎯᎷ ᎷᎯᏁᎯᏒᎯIᎷ. ᏀᎯh ᏠᎯIᎷ ᏠᎯIᎬI ᏁS ᏰᎯᏁᏦᏒIᎷ ᏒᎯ-
5. ÏᎯᎯᏀᎬᎯᏁᏁ ᎯᏁ ÏᎷᎷᎯ. ᏬᎯᏠ ᏠᎯIᏦh ᏒᎯᏀᏁᏦᏃᏁ: ᏁᏦ-
ᏦᎯᏁᏁ SᎯ SᎯIᎯᏁᎯS ᎯᏁ SᎯIᎯᏁ ᏨᏦᎯIᏩᎯ SᎬIᏁᎯᎷᎷᎯ.
ᏀᎯh ᎷIᏠᏠᎯᏁᎬI SᎯISᏃ. SᏁᎷ ᏒᎯᎯᏦᎯᏁS ᏨᎯᏁᏦ ᏩIᏒ.
ᏀᎯh ᏒᎯTᏦᏁᎯᏃᏁ ᏩᎯᏦᏠ. ᏀᎯh ᏨᏁᏒᎯᏃS hIᎷIᏁIS ᏨᏦᎬ-
6. TᏁᏁ ᏠᎯTᎯ: ᏀᎯh ᎯᏁᏠᎯᏦ ᏒᎯᎯᏦᎯᏁS ᎯᏁᎯ STᎯIᏁᎯ.
ᏀᎯh ᏁSᏦIᏀᎯᏁᎯTᎯ ᏒᎯᏠᎯᏁᏦSᏁᏃᎯᎯ. ÏᏁ ᏠIZᎬI ᏁI hᎯ-

2. & evangelizans regnum Dei, & duodecim illi cum eo, quam mulieres quæ erant ſanatæ *à* ſpiritibus malis atque morbis, & Maria (*a*), quæ vocabatur Magdalena, ex qua exierant dæmonia ſe-
3. ptem, & Johanna uxor Kuſæ, præfecti domus (*b*) Herodis, & Suſanna, & aliæ multæ, quæ miniſtrabant eis (*c*) de facultatibus ſuis.
LXXVI.4. Convenienti autem turbæ multæ, & illis, qui ex urbibus vene-
5. rant ad illum, dixit per ſimilitudinem: exiit ſeminans ſeminatum ſemen ſuum, & cum ſeminaret, aliud cecidit juxta viam,
6. & conculcatum eſt, & volucres cœli devorarunt illud: Et aliud cecidit ſuper petram, & germinans exaruit, quia non ha-

---

(*a*) *Spiritibus malis* &c. ᏒᎯᎬIᏦIᏁᏃᏃS ᎯhᎷᎯᏁᎬ ᏁᏰIᎯᎯIZᎬ ᏀᎯh SᎯᏁhTᎬ. ᏀᎯh. Sic MS. vide quæ diximus ad cap. 7, 21.

(*b*) *Præfecti domus* ᏨᎯᏁᏦᎯᏒᎯᏒᏀIᏁS. Lege ᏨᎯᏁᏦᎯᏒᎯᏒᏒᏀIᏁS. Suec. foret *Föregångare*, nunc dicimus *Föreſtåndare*.

(*c*) *Eis* ÏᎷ. Legit conſenſu præſtantiſſimorum codd. & verſionum, αὐτοῖς.

(*a*) *Humo-*

ƀλιδλ ukλmmiψλ: gλh snm rλdkλns ïn miδnmλi 7.
ψλnknivε. gλh miψnskeinλndλns ψλi ψλnknghs.
λƀolnidεδnn ψλtλ: gλh λnψλk rλdkλns λnλ 8.
λikψλi rxδλi. gλh nskeinxδλ. gλh tλγiδλ λk-
kλn tλihnntλihnnδƀλλψ: ψλtλ ψλn uiψλnδs. nƀ-
γxniδλ. sλεi hλƀλi λnsxnλ δn hλnsgλn rλhλns-
gλi: ƀkehnn ψλn ïnλ sinxngxs ïs. uiψλnδλns. 9.
ol sigλi sx rλgnkx: ïψ ïλisns uλψ. ïzγis λtti- 10.
ƀλn ïst knnnλn knnxs ψindinλssλns rxψs. ïψ nz.
ψλim λnψλkλim ïn rλgnkxm. ei sλiolδλns ni
rλsλiolinλ. gλh rλhλnsgλnδλns ni ƀkλψgλinλ:
λψψλn ψλtλ ïst sx rλgnkx. ψλtλ ƀkλiγ ïst 11. nh.
γλnkδ rxψs: ïψ ψλi γiψkλ γir. sinδ ψλi hλns- 12.
gλnδλns. ψλψkxh uimiψ δiλƀnλns gλh nsnimiψ
ψλtλ γλnkδ λƀ hλiktin ïzε. ei rλλλnƀgλnδλns

bebat humorem (*a*): Et aliud cecidit in medio ſpinarum, & ſimul 7.
germinantes ſpinæ ſuffocaverunt illud: Et aliud cecidit in terram 8.
bonam, & germinavit atque tulit fructum centuplum. Hæc autem
dicens exclamabat: quiſquis habet aures ad audiendum, audiat.
Interrogabant autem eum diſcipuli ejus dicentes, quæ eſſet hæc 9.
parabola? Jeſus autem inquit: vobis datum eſt noſſe myſteria 10.
regni (*b*) Dei; ſed aliis per parabolas, adeo ut videntes non vi- LXXVII.
deant, & audientes non intelligant. Itaque hæc eſt parabola: ſe- 11.
men eſt verbum Dei; ſed illi juxta viam, ſunt audientes. Dein- LXXVIII.
de venit diabolus & aufert verbum ex corde eorum, ut credentes 12.

(*a*) *Humorem* ukλmmiψλ, ſic cod. Arg. non uλkmmiψλ, ἰκμάδα, optime. Gothi noſtrates *Râmma*, Humor. *Jorden hâr ânnu winter-râmman*, terræ adhuc ineſt humor hyemalis.

(*b*) *Regni.* male editio *Juniana* ψindλnλssλns.

13. NI ΓΛNISΛINΛ: ïΨ ΨΛI ΛNΛ ΨΛMMΛ STΛINΛ. ïZЄ
ΨΛN hΛnSGΛNΔ MIΨ ÞΛhЄIΔΛI ΛNΔNIMΛNΔ ΨΛTΛ
ΥΛnKΔ. GΛh ΨΛI ΥΛnKTINS NI hΛBΛNΔ. ΨΛIЄI an
MЄΛΛ ΓΛΛΛnBGΛNΔ. GΛh ïN MЄΛΛ ÞRΛISTnBNGRS
14. ΛÞSTΛNΔΛNΔ: ïΨ ΨΛTΛ ïN ΨΛnKNnnS ΓΛΔKInSΛN-
ΔR. ΨΛI SINΔ ΨΛTЄI ΓΛhΛnSGΛNΔΛNS. GΛh ΛÞ
SΛnKGRM GΛh ΓΛBЄIN GΛh ΓΛBΛnKGRΨnM ΨIZRS
ΛIBΛINΛIS ΓΛΓΓΛNΔΛNS ΛÞΘΛnnΛNΔ GΛh NI ΓΛ-
15. ΥRISUΛNΔ: ïΨ ΨΛTΛ ΛNΛ ΨIZΛI ΓRΔRN ΛIKΨΛI.
ΨΛI SINΔ ΨΛïïZЄ ïN hΛIKTIN ΓRΔΛMMΛ GΛh SЄΛ-
GΛMMΛ ΓΛhΛnSGΛNΔΛNS ΨΛTΛ ΥΛnKΔ. ΓΛhΛBΛNΔ
nΨ. 16. GΛh ΛKKΛN BΛIKΛNΔ ïN ΨnΛΔINΛI: ΛΨΨΛN NIMΛN-

13. non ſalventur. Sed qui (*a*) ſuper petram, quando audiunt, cum gau-
dio excipiunt verbum, & hi radices non habent, qui ad tempus cre-
14. dunt, & tempore tentationis recedunt. Id vero inter ſpinas cadens,
ii ſunt, qui audientes *quidem* at à ſolicitudinibus & opulentia ac vo-
luptatibus hujus vitæ euntes ſuffocantur, & non ferunt fructus matu-
15. ros. Id vero in terram bonam, illi ſunt, qui in corde bono & beato
LXXIX. 16. audientes verbum retinent, & fructum ferunt in patientia (*b*). Nemo

---

(*a*) *Sed qui.* ïΨ ΨΛI ΛNΛ ΨΛMMΛ STΛINΛ ïZЄ pro ïΨ ΨΛIïZЄ ΛNΛ ΨΛMMΛ STΛINΛ, Tmeſis. mox v. 15. ΨΛI SINΔ ΨΛIïZЄ. Pro ξίζαν legit ξίζας ΥΛnKTINS, Suec. *rôtter*, [Angl. *roots.*] ſenſu eodem.

(*b*) *In patientia* ïN ΨnΛΔINΛI. Vetuſtas exedit, adeo ut incertum ſit utrum ſcripſerit ΨnΛΔINΛI an vero ΨnΛΛINΛI, ſed ΨnΛΛN genuinum eſſe puto non ΨnΛΔΛN, & vere cod. Arg. *Marci* 9, 19. nnΔ ΘΛ ΨnΛΛn ïZΥIS, non ΨnΛΔΛn. Suec. *Tåla*, Patienter ferre. [Luc. 17, 25. ΓΛΨnΛΛN. *Pati.* A.Saxonibus þolian. D. *taale.* Iſl. að Þola. Cimb. ÞΛΛ. Alam. tholen & thulten. Belgis autem dulden, unde inducor ut credam tam ΨnΛΔΛN quam ΨnΛΛN ſcripſiſſe Gothos.]

(*a*) *Et-*

ΝΛ ΛΠΚΛΚΝ ΤΛΝΔGΛΝΔS ΔISHΠΛGIΨ ΪΤΛ ΚΛSΛ. ΛIΨ-
ΨΛΠ ΠΕ ΛIΓΚ ΓΛSΛTGIΨ. ΛΚ ΛΝΛ ΛΠΚΛΚΝΛSTΛΨIN
SΛTGIΨ. ΕI ΨΛI ΪΝΝΓΛΓΓΛΝΔΛΝS SΛIΘΛINΛ ΛIΠhΛΔ: 17. Π.
ΝI ΛΠΚ ΪST ΛΝΛΛΛΠΓΝ ΨΛTΕI SVIKΠΝΨ NI VΛIKΨΛI.
NIh ΕΠΛΓIN ΨΛTΕI NI ΓΛKΠΝΝΛIΔΛΠ GΛh ΪN SVESΠΝ-
ΨΛMMΛ UIMΛI: SΛIΘIΨ ΝΠ ΘΛIVΛ hΛΠSEIΨ. ΠΝΤΕ 18. ΠΛ.
SΛEI hΛΒΛIΨ. ΓIΒΛΔΛ ΪMMΛ. GΛh SΛEI NI hΛΒΛIΨ.
GΛh ΨΛTEI ΨΠΓΚEIΨ hΛΒΛΝ. ΛΕNIMΛΔΛ ΛΕ ΪMMΛ:
ΛTΪΔΔGEΔΠΝ ΨΛΝ ΔΠ ΪMMΛ ΛIΨEI GΛh ΒΚΧΨΚGΠS 19. ΠΒ.
ΪS. GΛh NI MΛhTEΔΠΝ ΛΝΔUIΨΛΝ ΪMMΛ ΕΛΠΚΛ MΛ-
ΝΛΓEIN: GΛh ΓΛTΛIhΛΝ VΛKΨ ΪMMΛ ΨΛTEI ΛIΨEI 20.
ΨEINΛ GΛh ΒΚΧΨΚGΠS ΨEINΛI STΛΝΔΛΝΔ ΠTΛ. ΓΛ-
SΛIVΛΝ ΨΠΚ ΓΛIΚΝGΛΝΔΧΝΛ: ΪΨ ΪS ΛΝΔhΛΕGΛΝΔS 21.

autem lucernam accendens eam operit vaſe, aut ſub lecto ponit;
ſed ſuper candelabro ponit, ut ingreſſi videant lumen. Etenim 17. LXXX.
nihil eſt (*a*) occultum, quod non erit manifeſtum, nec abſcon-
ditum, quod non cognoſcatur & in apertum veniat. Videte ergo 18. LXXXI.
quomodo auditis, quoniam quiſquis habet, ei dabitur, & qui
non habet, etiam quod putat ſe habere, auferetur ab eo. Adi- 19.
bant autem eum mater & fratres ejus, & non potuerunt allo- LXXXII.
qui eum (*b*) præ turba. Et nuntiatum eſt ei: mater tua & fra- 20.
tres tui ſtant foras, videre te cupientes (*c*). Ille autem reſpondens 21.

(*a*) *Etenim nihil eſt* NI ΛΠΚ ÏST. ſic MS. non NIΠh ΨΛN ÏST.

(*b*) *Alloqui eum* ΛΝΔUIΨΛΝ ÏMMΛ. Sic reſtituimus ex MS. pro ΔΠΛTΓΛΓΓΛN quod cl. *Junius* ſuppoſuit. Contextus Græcus συντυχεῖν αὐτῷ, & vel legit *Gothus* ἐντυχεῖν, vel ſic legendum voluit. interim, ſenſus idem. confer inf. 9, 61.

(*c*) *Videre te cupientes* ΓΛSΛIΘΛN ΨΠΚ ΓΛIΚΝGΛΝΔΧΝΛ. Sic MS. VIΛGΛΝΔΛNS ΨΠΚ ΓΛSΛIΘΛN ſuppoſita ſunt. Loco λειτόυτων, codex quo noſter uſus eſt habuit ὅπ, orationum directarum indicem otioſum.

(*a*) *Et*

ULΦ AN ÏM. ΛIΦEI MEINA GAh BRXΦKGNS MEINAI
ΦAI SINAXN. ΦAI ΓANKA TXΦS ΓAhANSGANAANS
ΠΓ. 22. GAh TANGANAANS: ΓAKΦ ΦAN ÏN AINAMMA ΦIZE
AAΓE. GAh ÏS ΓAAAIΦ ÏN SKIΠ. GAh SIΠXNGXS ÏS.
GAh ULΦ AN ÏM. ΓAAEIΦAM hINAAK ΦANA MAKEIN.
23. GAh ΓAAIΦNN: ΦAKNh ΦAN SVE ÞAKIAEANN ANA-
SAISAEΠ. GAh ATÏAAGA SKNKA ΓINAIS ÏN ΦANA
MAKISAIΓ. GAh ΓAÞNAANXAEANN GAh BIKEKGAI
24. ΓANKΦNN: ATΓAΓΓANAANS ΦAN NSKAISIAEANN ÏNA.
UIΦANAANS. TAAZGANA. ÞKAUISTNAM: ÏΦ ÏS NKKEI-
SANAS ΓASXK ΓINAA GAh ΦAMMA ΓEΓA ΓATINS.
25. GAh ANASAAΓAIAEANN GAh ΓAKΦ ΓIS: ULΦ ΦAN
AN ÏM. ΘAK ÏST ΓAAANBEINS ÏZΓAKA: XΓANAANS
ΦAN SIAAALEIKIAEANN. UIΦANAANS AN SIS MISSX.

inquit illis: mater mea & fratres mei illi ſunt, qui verbum Dei au-
LXXXIII. dientes & facientes (*a*). Factum autem eſt in quodam illorum die-
22. rum, etiam ingrediebatur in navem & diſcipuli ejus, & dixit illis:
23. eamus trans lacum, & ibant. Cum ergo navigarent (*b*), obdormivit.
Et deſcendit procella venti in lacum, & complebantur ac periclita-
24. bantur. Accedentes autem expergefecerunt illum dicentes: Magi-
ſter (*c*), perimus, ille vero ſurgens increpavit ventum & fluctum a-
25. quæ, & ceſſaverunt, & facta eſt tranquillitas. Dixit autem eis: ubi
eſt fides veſtra? Metuentes itaque mirati ſunt dicentes invicem:

(*a*) *Et facientes.* Non legit ὡτὸν.

(*b*) *Cum ergo navigarent.* Clare cod. MS. ΦAKNh ΦAN SVE ÞAKIAEANN ANASAISAEΠ. Præmiſit ANA, quò preſſius exprimeret ἀφύπνωσε.

(*c*) *Magiſter.* Vocem ἐπιστάτα vel non niſi ſemel legit, vel interpretationem ſuam ſemel ſcriptam, bis legendam voluit.

(*a*) [*Navi-*

ΘΑS SIΛI SΛ. ЄI GΛh ΥINΔΛM ƎΛNKBINΔIΨ GΛh ΥΛTNΛM. GΛh NƎhΛNSGΛNΔ ÏMMΛ: GΛh ΛTƎΛKIΔЄΔNN ÏN ΓΛΥI ΓΛΔΔΛKЄNЄ. ΨΛTЄI ÏST ΥIΨKΛΥΛIKΨ ΓΛΛЄIΛΛIΛ: NSΓΛΓΓΛNΔIN ΨΛN ÏMMΛ ΛNΛ ΛIKΨΛ. ΓΛMXTIΔΛ ÏMMΛ ΥΛIK SNMS NS BΛNKΓ. SΛЄI hΛBΛIΔΛ SKXhSΛΛ NNhNΛΨXNS MЄΛΛ ΛΛΓΓΛ. GΛh ΥΛSTGXM NI ΓΛΥΛSIΨS ΥΛS. GΛh ÏN ΓΛKΔΛ NI ΓΛΥΛS. ΛK ÏN hΛΛIΥΛSNXM: ΓΛSΛIΘΛNΔS ΨΛN ÏΛISN. GΛh NƎhKXΠGΛNΔS. ΔKΛNS ΔN ÏMMΛ. GΛh STIBNΛI MIKIΛΛI UΛΨ. ΘΛ MIS GΛh ΨNS ÏΛISN SNNΛN ΓXΨS hΛNhISTINS. BIΔGΛ ΨNK NI BΛΛΥGΛIS MIS: NNTЄ ΛNΛBΛNΔ ΛhMIN ΨΛMMΛ NNhKΛINGIN NSΓΛΓΓΛN ΛƎ ΨΛMMΛ MΛNN. MΛNΛΓ ΛNK MЄΛ ƎKΛΥΛΛΥ ÏNΛ.

Quis eſt hic, quia & ventis præcipit & aquis, & obediunt ei. Et 26.
navigaverunt (*a*) ad regionem Gadarenorum (*b*), quæ eſt ex adver-
ſo Galilææ. Egrediente autem illo in terram, occurrit ei vir qui- 27.
dam ex urbe, qui habebat dæmonia (*c*) *è* longo tempore, & veſti-
bus (*d*) non induebatur, & in domo non manebat, ſed in monumen-
tis. Videns autem Jeſum & exclamans procidit ante illum & vo- 28.
ce magna dixit: quid mihi & tibi Jeſu fili Dei excelſi. rogo te,
ne torqueas me; præceperat enim ſpiritui immundo, ut exiret 29.
ab illo homine. Multo enim tempore circumvolutaverat eum,

(*a*) [*Navigaverunt* ΛTƎΛKIΔЄΔNN. Malim *adnavigaverunt* vel potius *adremigaverunt*. Vide Joh. 6, 19.]

(*b*) *Gadarenorum*. Diximus ad *Matthæi* 8, 28. Mox pro ΓΛΛIΛΛIΛ MS. recte ΓΛΛЄIΛΛIΛ.

(*c*) *Dæmonia*. MS. SKXhSΛΛ NNhNΛΨXNS. nec dubium eſt, alterutrum gloſſema eſſe, qualia ex margine in contextum tranſlata eſſe, non ſemel monuimus.

(*d*) *Veſtibus* ΥΛSTGXM. Legit ᾧ ἱμάτια οὐκ ἐνεδιδύσκετο.

ᚷᚨh ᛒᚺᚾᛞᚨᚾᛊ ᛉᚨᛊ ᛖᛁᛊᚨᚴᚾᚨ ᛒᚨᚾᛞᚷᛟᛗ. ᚷᚨh ᚦᛟᛏᚺ-
ᛒᚨᚾᛞᚷᛟᛗ ᚦᚨᛊᛏᚨᛁᚹᛊ ᛉᚨᛊ. ᚷᚨh ᛞᛁᛊhᚾᛁᚺᚷᚨᚾᛞᚨᛊ ᚹᛟᛊ
ᛒᚨᚾᛞᚷᛟᛊ ᛞᚴᚨᛁᛒᛁᚹᛊ ᛉᚨᛊ ᚦᚴᚨᛗ ᚹᚨᛗᛗᚨ ᚾᚾhᚾᚨᚹᛁᚾ
30. ᚨᚾᚨ ᚨᚺᚹᛁᛞᚨᛟᛊ: ᚦᚴᚨh ᚹᚨᚾ ᛁᚾᚨ ᛁᚨᛁᛊᚾᛊ ᚢᛁᚹᚨᚾᛞᛊ. ᛟᚨ
ᛁᛊᛏ ᚾᚨᛗᚷ ᚹᛖᛁᚾ: ᚹᚨᚴᚾh ᚢᚨᚹ. hᚨᚴᚷᛁᛊ. ᚾᚾᛏᛖ ᚾᚾ-
31. hᚾᚨᚹᛟᚾᛊ ᛗᚨᚾᚨᛚᛟᛊ ᚴᚨᚨᛁᚹᚾᚾ ᛁᚾ ᛁᚾᚨ: ᚷᚨh ᛒᚨᛞ
ᛁᚾᚨ. ᛖᛁ ᚾᛁ ᚨᚾᚨᛒᚾᛞᛁ ᛁᛗ ᛁᚾ ᚨᚦᚴᚾᚾᛞᛁᚹᚨ ᚴᚨᚨᛖᛁᚹᚨᚾ:
32. ᛉᚨᛊ ᚾᚹᚹᚨᚾ ᚷᚨᛁᚾᚨᚴ hᚨᛁᚴᛞᚨ ᛊᛉᛖᛁᚾᛖ ᛗᚨᚾᚨᚴᚨᛁᛉᛖ
hᚨᚨᛞᚨᚾᚨᛁᛉᛖ ᛁᚾ ᚹᚨᛗᛗᚨ ᚦᚨᛁᚴᚴᚾᚾᚷᚨ. ᚷᚨh ᛒᛖᛞᚾᚾ
ᛁᚾᚨ ᛖᛁ ᚾᛊᚨᚨᚾᛒᛁᛞᛖᛞᚨᛁ ᛁᛗ ᛁᚾ ᚹᚷ ᚴᚨᚨᛖᛁᚹᚨᚾ. ᚷᚨh ᚾᛊ-
33. ᚨᚨᚾᛒᛁᛞᚨ ᛁᛗ. ᚾᛊᚴᚨᚴᚴᚨᚾᛞᚨᚾᛊ ᚹᚨᚾ ᛊᚾᚾᛊ ᚹᚨᛁ ᚾᚾ-
hᚾᚨᚹᚨᚾᛊ ᚨᚦ ᚹᚨᗰᗰᚨ ᗰᚨᚾᚾᚨ. ᚴᚨᚨᛁᚹᚾᚾ ᛁᚾ ᚹᚷ ᛊᛉᛖᛁ-

& vinctus fuerat vinculis ferreis (*a*), ac compedibus cuſtoditus fue-
30. rat; ſed diſrumpens vincula agebatur à dæmonio in deſerta. In-
terrogavit autem Jeſus eum dicens (*b*): quod eſt nomen tuum?
31. inquit vero, Legio, quia dæmonia multa intraverant in eum. Et
32. rogabat eum, ne præciperet illis abire in abyſſum. Erat autem
ibi grex porcorum multorum paſcentium in monte, & rogabant
33. eum, ut permitteret eis in illos abire, & permiſit illis (*c*). Exeun-
tes autem confeſtim (*d*) dæmones ex illo viro intraverunt in por-

---

(*a*) [*Vinculis ferreis* ᛖᛁᛊᚨᚴᚾᚨ ᛒᚨᚾᛞᚷᛟᛗ. Lege ᛁᚠ᛫ ᛁ᛫. Huic examuſ. ſim reſpondet A.S. ɪɾeɲn-banð.]

(*b*) *Dicens* ᚢᛁᚹᚨᚾᛞᛊ. Sic MS.

(*c*) *Illis.* ᚷᚨh ᚾᛊᚨᚨᚾᛒᛁᛞᚨ ᛁᛗ. Sic MS. non ᛁᚾ.

(*d*) *Confeſtim* ᛊᚾᚾᛊ. [Angl. *ſoon.*] Legit ergo παραχρῆμα. Quod ad ᚹᚨᛁ ᚾᚾhᚾᚨᚹᚨᚾᛊ quod proxime ſequitur, obſerva Gothos dixiſſe & ᛊᚨ ᚾᚾ-hᚾᚨᚹᚨ, Maſc. ſupra 4, 35. unde caſu tertio ᚹᚨᗰᗰᚨ ᚾᚾhᚾᚨᚹᛁᚾ hoc ipſo cap. v. 29. & ᛊᚷ ᚾᚾhᚾᚨᚹᚷ, Fœm. *Marci* 3, 15. 7, 29. & v. 29. paullo ante, prout illic monuimus. Porro, quomodo verſiculum hunc ex MS. reſtituerimus malim diſcas ex collatione prioris cum noſtra hac ⁂. Lacunam ſic facile ſuppleas, ᛊᚷ hᚨᛁᚴᛞᚨ.

(*a*) *Nuntia-*

ΝΛ. ϚΛh ΚΛΝΝ .... ΛΝΔ ΔΚΙΝSΧΝ ΪΝ ΨΛΝΛ ΜΛΚΙ-
SΛΙϒ. ϚΛh ΛΓΘΛΝΝΧΔΕΔΝΝ: ΓΛSΛΙΘΛΝΔΛΝS ΨΛΝ 34.
ΨΛΙ hΛΛΔΛΝΔΛΝS ΨΛΤΛ ϒΛΝΚΨΛΝΧ. ΓΛΨΛΛΝhΝΝ
ϚΛh ΓΛΤΛΙhΝΝ ΪΝ ΒΛΝΚΓ ϚΛh ΪΝ ϒΕΙhSΛ: ΝSϊΔΔ- 35.
ϚΕΔΝΝ ΨΛΝ SΛΙΘΛΝ ΨΛΤΛ ϒΛΝΚΨΛΝΧ. ϚΛh ΔΕΜΝΝ
ΛΤ ϊΛΙSΝΛ. ϚΛh ΒΙΓΕΤΝΝ SΙΤΛΝΔΛΝ ΨΛΝΛ ΜΛΝ-
ΝΛΝ. ΛΓ ΨΛΜΜΕΙ ΝΝhΝΛΨΧΝS ΝSϊΔΔϚΕΔΝΝ. ΓΛϒΛ-
SΙΔΛΝΛ ϚΛh ΓΚΛΨϚΛΝΔΛΝ ΓΛΝΚΛ ΓΧΤΝΜ ϊΛΙSΝΛ.
ϚΛh ΧhΤΕΔΝΝ: ΓΛΤΛΙhΝΝ ΨΛΝ ϊΜ ϚΛh ΨΛΙ ΓΛSΛΙ- 36.
ΘΛΝΔΛΝS ΘΛΙϒΛ ΓΛΝΛS SΛ ΔΛΙΜΧΝΛΚΕΙS. ϚΛh ΒΕ- 37.
ΔΝΝ ϊΝΛ ΛΛΛΛΙ ΓΛΝϚΛΝS ΨΙΖΕ ΓΛΔΔΛΚΕΝΕ. ΓΛ-
ΛΕΙΨΛΝ ΓΛΙΚΚΛ SIS. ΝΝΤΕ ΛΓΙSΛ ΜΙΚΙΛΜΜΛ ΔΙShΛ-

cos, & ruebat .... ex præcipitio in lacum, & ſuffocabantur. Vi- 34.
dentes autem paſtores *id*, quod factum eſt, fugerunt & nuntiave-
runt (*a*) per urbem & vicos. Exiverunt autem viſum, quod factum 35.
eſt, & venerunt ad Jeſum, & invenerunt hominem illum ſedentem,
ex quo dæmonia exierant, veſtitum (*b*) ac ſanæ mentis, ad pedes Je-
ſu, & metuerunt. Nuntiaverunt autem illis etiam videntes, quo- 36.
modo convaluit (*c*) dæmoniacus. Et rogaverunt illum omnes inco- 37.
læ regionis Gadarenorum, ut diſcederet ab illis, quia metu magno

---

(*a*) *Nuntiaverunt* non legit ἀπηλθόντες, ceu nec plurimi codd. MSS. pro ΓΛΨΛΛΝϚΝΝ, reddidimus Gotho, ex MS. veram lectionem ΓΛΨΛΛΝhΝΝ, itemque ΒΛΝΚΓ, & ϒΕΙhSΛ pro hΛΙΨϚΧS.

(*b*) *Veſtitum* ΓΛϒΛSΙΔΛΝΛ. Sic recte MS.

(*c*) *Quomodo convaluit* ΘΛΙϒΛ ΓΛΝΛS. Sic MS. non ΘΛΙ ϒΛS hΛΙΛΕΔΛ. corruptiſſime item prius, initio verſiculi proxime inſequentis, ΒΛΔΝΝ ΪΝ. ΒΛΨ enim ſive ΒΛΔ in plurali habet ΒΕΔΝΝ, nec unquam regit Dativum, neque locum heic habere poteſt numerus multitudinis ΪΜ, nam Jeſum ſolum rogaverunt Gadareni &c. ΓΛΛΕΙΨΛΝ ΓΛΙΚΚΛ SIS & quæ ſequuntur codici MS. debemus.

(*a*) *Et*

πδ. ʙλιδλι γesnn. ïψ ïs rλλeιψλnδs ïn skiп rλγλndι-
38. δλ sik. ʙλψ ψλn ïnλ sλ γλik λf ψλmmei ψxs nn-
hnλψxns nsïδδgeδnn. ei γesi miψ ïmmλ. fkλλλι-
39. λxt ψλn ïnλ ïλisns. uiψλnδs. rλγλndei ψnk δn
rλkδλ ψeinλmmλ. gλh nssпiλλx ⊙λn fiλn rλ-
tλγiδλ ψns rxψ: gλh rλλλiψ. λnδ ʙλnkr λλ-
λλ mekgλnδs ⊙λn fiλn rλtλγiδλ ïmmλ ïλisns:
пe. 40. γλkψ ψλn miψ ψλnei rλγλndiδλ sik ïλisns. λnδ-
nλm ïnλ mλnλrei. γesnn λnk λλλλι ʙeiδλnδλns
41. ïs: gλh sλi. uλm γλik ψizei nλmx ïλeiкns. sλh
fλnkλmλψλeis sγnλrxrλis γλs. gλh δкinsλnδs
fλnkλ fxtnm ïλisnïs. ʙλδ ïnλ rλrrλn ïn rλkδ
42. seinλnλ. nnte δλnhtλk λinxhx γλs ïmmλ sγe
γintкλiγe tγλλiʙe. gλh sx sγλλt: miψψλnei ψλn
43. ïδδgλ ïs. mλnλreins ψкλihnn ïnλ: gλh uinx

LXXXIV. percellebantur. At is ingreſſus in navem rediit. Rogavit autem
38. illum vir, ex quo dæmonia exiverant, ut eſſet cum eo; dimiſit au-
39. tem eum Jeſus dicens: revertere in domum tuam, & narra quan-
ta tibi fecit Deus. Et abiit, per (*a*) totam urbem prædicans,
LXXXV. quanta ei præſtiterit Jeſus. Factum eſt autem, quum revertiſſet
40. Jeſus, excepit eum turba, omnes enim exſpectabant eum. Et
41. ecce, venit vir, cujus (*b*) nomen Jairus, hic præfectus ſynagogæ
erat, & procidens ad pedes Jeſu rogavit eum introire in domum
42. ſuam, quippe filia unica ei erat, quaſi annorum duodecim, & ea
43. moriebatur. Cum vero is iret (*c*) arctabat eum turba. Et mulier

---

(*a*) *Et abiit, per* gλh rλλλiψ. λnδ. Sic recte MS. non rλλλiψλnδs. καὶ ἀπῆλθε, κατ' ὅλην.

(*b*) *Cujus* ψizei. Sic MS. recte. ψizε eſt ὤν.

(*c*) *Cum vero is iret.* monſtroſe prius rλλeiψλnti ψλnei ψλn ïnλ.

(*a*) *In*

ΥΙSΛNΔЄΙ ÏN ΚΠNΛ ΒΛΧΨIS ϾЄΚΛ ΤΥΛΛIᚠ. SΧЄΙ ÏN
ΛЄΚϾΛNS ᚠΚΛUΛM ΛΛΛΛMMΛ ΛIhNΛ SЄINΛMMΛ.
ϾΛh NI MΛhTΛ ΥΛS ᚠΚΛM ΛINΧMЄhΠN ΓΛΛЄIKINΧN.
ΛTΓΛΓΓΛNΔЄΙ ΔN ΛᚠTΛΚΧ. ΛTTΛITΧK SKΛNTΛ 44.
ΥΛSTϾΧS ÏS. ϾΛh SΠNS ΓΛSTΧΨ SΛ ΚΠNS ΒΛΧΨIS
ÏZΧS: ϾΛh UΛΨ ÏΛISΠS. ⊙ΛS SΛ TЄΚΛNΔS MIS: 45.
ΛΛΠΓΝϾΛNΔΛM ΨΛN ΛΛΛΛIM. UΛΨ ΠΛITΚΠS ϾΛh
ΨΛI MIΨ ÏMMΛ. TΛΛZϾΛNΔ. MΛNΛΓЄINS ΒIΘΛIΚ-
ΒΛNΔ ΨΠK ϾΛh ΨΚЄIhΛNΔ. ϾΛh UIΨIS. ⊙ΛS SΛ TЄ-
ΚΛNΔS MIS: ΨΛΚΠh ÏΛISΠS UΛΨ. TΛITΧK MIS SΠMS. 46.
ÏK ΛNK ΠᚠΚΠNΨΛ MΛhT ΠSΓΛΓΓΛNΔЄIN ΛᚠMIS:
ΓΛSΛIΘΛNΔЄΙ ΨΛN SΧ UINΧ ΨΛTЄI NI ΓΛΛΛΠΓNIΔΛ. 47.
ΚЄIΚΛNΔЄΙ ϾΛh ΛTΔΚINSΛNΔЄΙ ΔN ÏMMΛ. ÏN ΨI-
ZЄI ΛTTΛITΧK ÏMMΛ ΓΛTΛIh ÏMMΛ ÏN ΛNΔΥΛIΚΨ-

exiſtens in fluxu ſanguinis annis duodecim, quæ in medicos (*a*) impenderat omnem facultatem ſuam, & non potuerat ab ullo curari. Accedens autem à tergo tetigit fimbriam veſtimenti ejus, & ſtatim 44. ſubſtitit fluxus ſanguinis ejus. Et dixit Jeſus: quis *eſt* tangens me? 45. Negantibus autem omnibus, dixit Petrus, & qui cum eo: Magiſter, turba circumdat te & arctat, atque dicis: quis *eſt* tangens me? Jeſus autem inquit: tetigit me aliquis; ego enim ſenſi virtutem ex- 46. euntem de me. Videns autem mulier illa, quod non latuerat, tre- 47. mens (*b*) & procidens ei, cur eum tetigerat ei narravit in præſen-

(*a*) *In medicos* ÏN ΛЄΚϾΛNS. Sic MS. Utrumque tamen probum, ΛЄΚΛN & ΛЄIKΛN *mederi.* ΛЄΚЄIS & ΛЄIKЄIS *medicus.* Suec. *at læka. En Lækare.* [Angl. vett. Lech. *Sanare, curare.* Leche. *Medicus.* Lechecraft. *Ars medicinalis.*]

(*b*) *Tremens.* τρέμουσα ἦλθε. hinc librarius *Junii* UΛM ΚЄIΚΛNΔЄΙ ſed vel ſine ἦλθε ſenſus integer.

ϛA ΛΛΛΛIZϚS MΛNΛΓϵINS. ϛΛh ΘΛIϒΛ ΓΛhΛIΛNϗ-
48. ΔΛ SNNS: ïψ ïΛISNS UΛψ Δn ïZΛI. ψKΛÞSTϵI ψNK
ΔΛNhTΛK. ΓΛΛΛNBϵINS ψϵINΛ ΓΛNΛSIΔΛ ψNK. ΓΛΓΓ
49. ïN ΓΛϒΛIKψϛΛ: NΛNh ψΛN ïMMΛ KϚΔϛΛNΔIN. ΓΛΓ-
ΓIψ SNMS MΛNNϵ ÞKΛM ψIS ÞΛNKΛMΛψΛϵIS SϒNΛ-
ΓϚΓϵIS. UIψΛNΔS Δn ïMMΛ. ψΛTϵI ΓΛΔΛNψNϗΔΛ
50. ΔΛNhTΛK ψϵINΛ. NI ΔKΛIBϵI ψΛNΛ ΛΛISΛKI: ïψ
ïΛISNS ΓΛhΛNSϛΛNΔS. ΛNΔhϗÞ ïMMΛ UIψΛNΔS. NI
ÞΛNKhTϵI. ψΛTΛINϵI ΓΛΛΛNBϵI. ϛΛh ΓΛNΛSϛΛΔΛ:
51. UIMΛNΔS ψΛN ïN ΓΛKΔΛ. NI ÞKΛΛΛIΛϗT ΛINϗhNN
ïNNΓΛΓΓΛN. ΛΛϛΛ ΠΛITKN ϛΛh ïΛKϗBN ϛΛh ïϗ-
hΛNNϵN. ϛΛh ψΛNΛ ΛTTΛN ψIZϚS MΛNϛϚS ϛΛh ΛI-
52. ψϵIN: ΓΛIΓKϗTNN ψΛN ΛΛΛΛI ϛΛh ÞΛIÞΛϗKNN ψϗ.
ψΛKNh UΛψ. NI ΓKϵTIψ. NNTϵ NI ΓΛSϒΛΛT ΛK SΛϵ-
53. ΠIψ. ϛΛh BIhΛϗhNN ïNΛ. ΓΛSΛIΘΛNΔΛNS ψΛTϵI ΓΛ-

48. tia totius populi, & quomodo ſtatim ſanabatur. Jeſus (*a*) autem
49. dixit ei: confide filia, fides tua ſanavit te, vade in pace. Ad-
huc eo loquente, venit quidam à præfecto ſynagogæ dicens ei:
50. mortua eſt filia tua (*b*); non vexa magiſtrum. Jeſus autem au-
diens reſpondit illi dicens: ne metue. tantum crede & revaleſcet.
51. Veniens autem in domum, non permiſit ullum introire, niſi Petrum
52. & Jacobum & Johannem, & patrem puellæ matremque. Flebant
autem omnes & plangebant eam. Dixit vero: ne flete, quia (*c*) non
53. mortua eſt, ſed dormit. Et deridebant eum videntes (*d*), quod mor-

(*a*) *Jeſus autem.* Legit cum plurimis verſionibus vetuſtis. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν.

(*b*) *Filia tua* ΔΛNhTΛK ψϵIN æque gratum Gothicis auribus ac *Filia tuum* Latinis.

(*c*) *Quia non mortua eſt* NNTϵ NI ΓΛSϒΛΛT. Legit ergo ὅτι οὐκ ἀπέθανε.

(*d*) *Videntes* ΓΛSΛIΘΛNΔΛNS, εἰδότες, manifeſto indicio uſus codicis Græci.

(*a*) *Con-*

ϹΥΛΛΤ. ΨΛΝΝΗ ΪS ΠϽΑΚΕΙΒΛΝΑS ΛΛΛΛΝS ΠΤ. ϹΛΗ ΕΛΙΚΓΚΕΙΠΛΝΑS ΗΛΝΑΠ ΪΖΧS. ϒΧΠΙΑΛ ΩΙΨΛΝΑS. ΜΛ- ϒΙ ΠΚΚΕΙS: ϹΛΗ ΓΛϒΛΝΑΙΑΛ ΛΗΜΛΝ ΪΖΧS. ϹΛΗ ΠS- ΤΧΨ SΠΝS. ϹΛΗ ΛΝΛΒΛΝΑ ΪΖΛΙ ΓΙΒΛΝ ΜΛΤ: ϹΛΗ ΠSΓΕΙSΝΧΑΕΑΠΝ ΕΛΑΚΕΙΝ ΪΖΧS. ΪΨ ΪS ΕΛΠΚΒΛΝΑ ΪΜ ΕΙ ΜΛΝΝ ΝΙ ΩΙΨΕΙΝΛ ΨΛΤΛ ϒΛΠΚΨΛΝΧ: ΓΛΗΛΙ- ΤΛΝΑS ΨΛΝ ΨΛΝS ΤϒΛΛΙΕ ΛΠΛΝSΤΛΝΛΠΝS. ΛΤΓΛΕ ΪΜ ΜΛΗΤ ϹΛΗ ϒΛΛΑΠΕΝΙ ΠΕΛΚ ΛΛΛΛΙΜ ΠΝΗΠΛΨΧΜ. ϹΛΗ SΛΠΗΤΙΝS ΓΛΗΛΙΛϹΛΝ. ϹΛΗ ΪΝSΛΝΑΙΑΛ ΪΝS ΜΕΚϹΛΝ ΨΙΠΑΛΝΓΛΚΑϹΛ ΓΧΨS. ϹΛΗ ΓΛΗΛΙΛϹΛΝ ΛΛΛΛΝS ΨΛΝS ΠΝΗΛΙΛΛΝS. ϹΛΗ ΩΛΨ ΑΠ ΪΜ ΝΙ- ϒΛΙΗΤ ΝΙΜΛΙΨ ΪΝ ΥΙΓ. ΝΙΗ ϒΛΛΠΝS. ΝΙΗ ΜΛΤΙΒΛΛΓ.

54. 55. 56. 1. Πω. 2. 3. ΠΖ.

tua eſſet. Itaque is expellens omnes foras & apprehendens manum ejus clamavit dicens: puella ſurge. Et convertit ſpiritum ejus (*a*) & ſtatim ſurrexit. & præcepit *illis* dare (*b*) ei cibum. Et obſtupuerunt parentes ejus, ſed interdixit eis, ne ulli dicerent id, quod factum eſt. Convocans autem duodecim apoſtolos dedit eis vim & poteſtatem in omnia dæmonia (*c*), & ſanare morbos, & miſit eos prædicare regnum Dei & ſanare omnes ægrotos (*d*). Et dixit eis: nihil ſumite ad iter, nec baculos, neque peram,

54. 55. 56. Cap. 9, 1. LXXXVI. 2. 3. LXXXVII.

(*a*) *Convertit ſpiritum ejus* ΓΛϒΛΝΑΙΑΛ ΛΗΜΛΝ ΪΖΧS. Tribuit ἐπέστρεψε ſignificationem activam. Pro ΠSSΤΧΨ MS. quidem ΠSΤΧΨ, ſed ſic in more librariis gemellas litteras una, interdum paullo majori pingere.

(*b*) *Dare* ΓΙΒΛΝ. legit δοῦναι.

(*c*) *Omnia dæmonia.* Quorum *diverſos* eſſe *ordines* adeoque etiam operationes, ac potentiam variam, etiam oracula ſacra confirmant, unde quoque ἀρχαὶ καὶ ἐξουσίαι appellantur *Epheſ. 6*, 12. *Coloſſ.* 2, 15. etſi decenarium præciſe numerum, cum Pneumaticis Rabbinorum, ordinibus hiſce aſſignare temerarium ſit. In *omnia* autem dæmonia vim ac poteſtatem apoſtolis ſuis tribuit Chriſtus.

(*d*) *Omnes ægrotos* ΛΛΛΛΝS ΨΛΝS ΠΝΗΛΙΛΛΝS. Legit ergo πάντας τοὺς ἀσθενοῦντας, quamvis ſine conſenſu, quod novi, codd. Græcorum.

(*a*) *Neque*

NIh hΛΛIB. NIh SKΛTTΛNS. NIh ψΛN TϒEIhNϗS ΠΛI-
4. ΔϗS hΛBΛN. ϹΛh ïN ψΛNEI ΓΛKΔ ΓΛΓΓΛIψ. ψΛK
Πh. 5. SΛΛϹIψ ϹΛh ψΛψKϗh NSΓΛΓΓΛIψ. ϹΛh SϒΛ MΛNΛ-
ΓΛI SϒE NI ΛNΔNIMΛINΛ ïZϒIS. NSΓΛΓΓΛNΔΛNS NS
ψIZΛI BΛNKΓ ϹΛINΛI. ϹΛh MNΛΔΛ ΛF FϗTNM ïZϒΛ-
Πψ. 6. KΛIM ΛFhKISϹΛIψ Δn ϒEITϒϗΔIψΛI ΛNΛ ïNS: NSΓΛΓ-
ΓΛNΔΛNS ψΛN ψΛIKhïΔΔϹEΔNN ΛNΔ hΛIMϗS ϒΛI-
ϥ. 7. ΛΛMEKϹΛNΔΛNS. ϹΛh ΛEIKINϗNΔΛNS ΛNΔΛΛΛ: ΓΛ-
hΛNSIΔΛ ψΛN hEKϗΔIS SΛ TΛITKΛKKES ψϗ ϒΛNK-
ψΛNϗNΛ FKΛM ïMMΛ ΛΛΛΛ. ϹΛh ψΛhTΛ. NNTE ΩE-
ψNN SNMΛI ψΛTEI ïϗhΛNNES NKKΛIS NS ΔΛNψΛIM.
8. SNMΛI ψΛN ΩEψNN hELIΛS ΛTΛNΓIΔΛ SIK. SNMΛI
NψψΛN ψΛTEI ΠKΛNFETNS SNMS ψIZE ΛIKIZΛNE NS-
9. STϗψ. ϹΛh ΩΛψ hEKϗΔES. ïϗhΛNNΛN ïK hΛNBIψ ΛF-
MΛIMΛIT. ïψ ⊙ΛS ïST SΛ BI ψΛNEI ïK hΛNSϹΛ SϒΛ-
ϥΛ. 10. ΛEIK. ϹΛh SϗKIΔΛ ïNΛ ΓΛSΛI⊙ΛN: ϹΛh ΓΛϒΛNΔ-

neque panem (*a*), neque pecuniam, neque *licet* duas tunicas habe-
4. re. Et in quamcunque domum intraveritis, ibi permanete, & il-
LXXXVIII. linc exite. Et quicunque non receperint vos, exeuntes ex urbe
5. illa etiam pulverem ex pedibus veſtris excutite in teſtimonium
LXXXIX. adverſus eos. Exeuntes igitur tranſibant per vicos evangelizan-
6.
XC. 7. tes & ſanantes ubique. Audivit autem Herodes tetrarcha omnia
ab eo facta, & cogitabat, *quid faceret*, ideo quod dicerent non-
8. nulli: Johannes ſurrexit à mortuis. nonnulli vero dicerent: E-
lias apparuit. nonnulli autem: propheta quidam veterum ſurre-
9. xit. Et dixit Herodes, Johanni ego caput abſcidi; ſed quis eſt
XCI. 10. hic, de quo ego talia audio? & quærebat videre eum. Et re-

---

(*a*) *Neque panem* NIh hΛΛIB. Reſtituimus ex MS.

(*a*) *Nomi-*

ϛΛNdΛNS SIK ΛΠΛNSTΛNΛϵIS. NSSΠILΛϗdϵdNN ÏM-
MΛ SϒΛ ƑILN Sϒϵ ΓΛTΛϒIdϵdNN. ϛΛh ΛNdNIMΛNdS
ÏNS ΛƑÏdΛϛΛ SNNdKϗ ΛNΛ STΛΨ ΛNΨϛΛNΛ BΛNKΓS
NΛMNIdΛIZϗS BΛIdSΛÏÏdΛN. ÏΨ ΨϗS MΛNΛΓϵINS ƑIN- 11.
ΨΛNdϵINS ΛΛISTIdϵdNN ΛƑΛK ÏMMΛ. ϛΛh ΛNdNI- ϛB.
MΛNdS ÏNS KϗdIdΛ dN ÏM Ψϗ BI ΨINdΛNΓΛKdϛΛ
ΓϗΨS. ϛΛh ΨΛNS ΨΛKBΛNS ΛϵIKINΛSSΛNS ΓΛhΛIΛI-
dΛ: ΨΛNNh dΛΓS ϛNΨΛN dNΓΛNN hNϵIϒΛN. ΛT- 12. ϛΓ.
ΓΛΓΓΛNdΛNS ΨΛN dN ÏMMΛ ΨΛI TϒΛΛIƑ uϵΨNN dN
ÏMMΛ. ƑKΛΛϵT Ψϗ MΛNΛΓϵIN. ϵI ΓΛΛϵIΨΛNdΛNS ÏN
ΨϗS BISNNϛΛNϵ hΛIMϗS ϛΛh ϒϵIhSΛ SΛΛϛΛINΛ ϛΛh
BNΓϛΛINΛ SIS MΛTINS. NNTϵ hϵK ÏN ΛNΨϛΛMMΛ
STΛdΛ SINM: ΨΛNNh uΛΨ dN ÏM. ΓIBIΨ ÏM ϛNS 13.
MΛTϛΛN: ÏΨ ϵIS uϵΨNN dN ÏMMΛ. NIST hINdΛK
NNS MΛIZϗ ƑIMƑ hΛΛIBΛM ϛΛh ƑISKϗS TϒΛI. NIBΛ

versi apostoli enarrabant ei quæcunque fecerant, & assumens eos abiit seorsim in locum desertum urbis nominatæ (*a*) Bethsaida. Turba autem *hoc* sciens sequebatur eum. Et excipiens eos loque- 11.
batur eis ea (*b*), *quæ* de regno Dei, & indigentes sanationis sa- XCII.
nabat. Dies autem jam modo (*c*) cœperat inclinare, accedentes 12. XCIII.
itaque ad eum duodecim illi, dixerunt ei: dimitte turbam, ut abeuntes in agros & vicos in circuitu, diversentur & emant sibi escas (*d*), quia hic in loco deserto sumus. Itaque dixit illis: da- 13.
te vos illis cibum; ii vero dixerunt ei (*e*): non est penes nos plus quinque panibus, & *tantum sunt nobis* duo pisces, nisi si

(*a*) *Nominatæ* NΛMNIdΛIZϗS. Sic recte MS.
(*b*) *Ea* Ψϗ. Legit τὰ περὶ τῆς βασιλείας.
(*c*) *Jam modo* ϛNΨΛN. Legit ἡ δὲ ἡμέρα ἤδη ἤρξατο.
(*d*) *Emant sibi escas.* Legit ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς [βρώματα.]
(*e*) *Dixerunt ei.* οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ.

ψAN ψATEI VEIS rATTANdANS BNTGAIMA AAAAI ψI-
14. ZAI MANASEIdAI MATINS. VESNN ANK SVE FIMF ψN-
SNNdGRS VAIKE: uAψ ψAN dN SINRNGAM SEINAIM.
rAVANKKEIψ ÏM ANAKNMBGAN KNMBITNNS. ANA
15. ΘAKGAMRh FIMFTIrNNS. GAh rATAVIdEdNN SVA.
16. GAh rATAVIdEdNN ANAKNMBGAN AAAANS: NI-
MANdS ψAN ψANS FIMF hAAIBANS GAh TVANS FIS-
KANS. ÏNSAIΘANdS dN hIMINA. rAψINψIdA ÏNS. GAh
rABKAK. GAh rAF SINRNGAM dN FANKAArGAN ψI-
17. ZAI MANArEIN: GAh MATIdEdNN GAh SAdAI VANK-
ψNN AAAAI. GAh NShAFAN VAKψ ψATEI AFAIFNRdA
GA. 18. ÏM rABKNKR TAINGRNS TVAAIF: GAh VAKψ MIψ ψA-
NEI VAS ÏS BIdGANdS SNNdKR. rAMRTIdEdNN ÏM-

14. nos euntes emerimus toti huic populo, (turbæ) (*a*) eſcas; erant
enim quaſi quinque millia virorum. Dixit autem diſcipulis ſuis:
facite eis (*b*) *ut* diſcumbant, *per* quemlibet diſcubitum quinqua-
15. ginta. Et ita fecerunt, nimirum fecerunt, ut omnes diſcumbe-
16. rent. Accipiens autem quinque illos panes & piſces duos, ſuſ-
piciens in cœlum benedixit eis, & fregit deditque diſcipulis, ut
17. apponerent turbæ. Et comederunt atque ſaturati ſunt omnes,
& ſublatum eſt quod eis ſupererat fragmentorum, cophini duo-
XCIV. 18. decim. Et factum eſt quum is precaretur ſeorſim, obviam ei

---

(*a*) *Turbæ.* Cl. *Junius* lectionem marginis in contextum adoptavit. illic enim in cod. Argenteo MANArEIN. in ſerie vero contextus, id quod reſtituimus MANASEIdAI τοῖ λαῷ, ſed illud τοῖ ὄχλῳ reſpondet.

(*b*) *Facite eis* &c. Sic pridem tranſtulimus, ſed lubens palmam porrigo *Edwardo Lye*, Gothicæ linguæ callentiſſimo viro, vertenti *Facite illis cubitus, ſuper quibus diſcumbant, ſcilicet ſuper ſingulis quinquaginta.*

(*a*) *Ob-*

MA SINXNGXS ïS. GAh ÞKXh ïNS uiψANdS. ΘANA MIK
uiψAnd γISAN ψXS MANArEINS: ïψ EIS AndhAÞGAN- 19.
dANS uEψNN. ïXhANNEN ψANA dAnnGAnd. ANψA-
KAI ψAN hEAEIAN. SNMAI ψAN ψATEI NKAnÞETNS
SNMS ψIZE AIKIZANE NSSTXψ: uAψ ψAN dN ïM. 20.
AψψAN GNS ΘANA MIK uiψIψ γISAN: AndhAÞGANdS
ψAN NAITKNS uAψ. ψN ïS XKISTNS SNNNS TXψS: ïψ 21. qE.
ïS ψAN TAΘXTGAndS ïM ÞAnKBAnψ EI MANN NI ui-
ψEINA ψATA. uiψAndS ψATEI SKAA SNNNS MANS 22.
MANAT γINNAN. GAh NSKESANS ÞKAM SINISTAM
γAIKψAN GAh TNdGAM GAh BXKAKGAM. GAh NS-
uIMAN. GAh ψKIdGIN dATA NKKEISAN: uAψ ψAN 23. qu.

venerunt (*a*) diſcipuli ejus, & interrogavit eos inquiens: quem dicit turba me eſſe? Illi autem reſpondentes dixerunt: Johannem 19.
Baptiſtam, alii autem Eliam (*b*), alii vero, quod propheta aliquis antiquorum ſurrexit. Dixit autem eis: verum vos, quem me dicitis 20.
eſſe? Reſpondens ergo Petrus dixit: Tu es Chriſtus filius Dei (*c*).
Ceterum is comminatus eis præcepit, ut nemini hoc dicerent, aiens: 21. XCV.
oportet filium hominis multa pati, & reprobari à ſenioribus & ſacer- 22.
dotibus (*d*) & ſcribis, & occidi, & tertio die reſurgere. Dicebat au- 23. XCVI.

(*a*) *Obviam ei venerunt* TAMXTIdEdNN ïMMA. Succ. *môtte homom.* [Angl. *met him.*] Id vero συνήντησαν, puta à precibus redeunti, & ſic vel legit, quamvis nunc magna conſpiratione συνῆσαν, vel lectum voluit, ſuæque ſuſpicioni aptavit verſionem.

(*b*) *Eliam* hEAEIAN. Sic MS.

(*c*) *Filius Dei* ψN ïS XKISTNS SNNNS TXψS. Succ. *Tu æſt Chriſtus Guds ſon.* [Angl. *Thou art Chriſt the ſon of God.*] ac ſi legerit σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

(*d*) *Sacerdotibus* TNdGAM ἱερέων. Editi ἀρχιερέων.

(*a*) *Ser-*

ΔN ΛΛΛΛIM. GΛBΛI ΘΛS ΥIΛI ΛÞΛK MIS ΓΛΓΓΛN.
ΛÞΛIKΛI SIK SIΛBΛN GΛh NIMΛI ΓΛΛΓΛN SEINΛNΛ
24. ΔΛΓΘΛNXh GΛh ΛΛISTGΛI MIK: SΛEI ΛΛΛIS ΥIΛI
SΛIΨΛΛΛ SEINΛ NΛSGΛN. ÞKΛUISTEIΨ ÏZΛI. ΛΨΨΛN
SΛEI ÞKΛUISTEIΨ SΛIΨΛΛΛI SEINΛI ÏN MEINΛ. ΓΛNΛS-
25. GIΨ ΨX: ΘX ΛΛΛIS ΨΛNKÞTE ΓΛTΛNGIΨ SIS MΛNNΛ
ΓΛΓEIΓΛNΔS ΨX MΛNΛSEΔ ΛΛΛΛ. ÏΨ SISSIΛBIN ÞKΛ-
ϥZ. 26. UISTGΛNΔS ΛIΨΨΛN ΓΛSΛEIΨGΛNΔS: SΛEI ΛΛΛIS SKΛ-
MΛIΨ SIK MEINΛ ΛIΨΨΛN MEINΛIZE ΥΛNKΔE. ΨIZnh
SnnnS MΛNS SKΛMΛIΔ SIK BIΨE UIMIΨ ÏN ΥnΛΨΛN
SEINΛMMΛ GΛh ΛTTINS GΛh ΨIZE ΥEIhΛNE ΛΓΓIΛE:

tem omnibus: ſi quis velit poſt me ire, abneget ſe ipſum, & tollat
24. crucem ſuam quotidie, & ſequatur me. Qui enim velit animam
ſuam ſervare perdet eam; ſed qui perdit animam ſuam propter me,
25. ſervabit eam (*a*). Quid enim (*b*) proficit homo lucratus totum mun-
XCVII.26. dum, ſed ſeipſum perdens aut (*c*) mulctans? Quemcunque enim
puduerit mei aut verborum meorum, illius pudebit filium hominis,
quando venit (*d*) in gloria ſua & Patris & ſanctorum angelorum (*e*).

(*a*) *Servabit eum* ΓΛNΛSGIΨ ΨX. Sic bene MS. non ΓΛNISGIΨ. [Omittit οὗτος.]

(*b*) [*Quid enim* &c. ΘX ΛΛΛIS ΨΛNKÞTE ΓΛTΛNGIΨ SIS MΛNNΛ. Hanc loquendi formulam imitantur Angloſaxones, quibus nihil frequentius quam uƿ to ðeaƿƿe. *In noſtrum commodum, in noſtram utilitatem.* Bed. 4, 24. hƿylc ðeaƿƿ iƿ ðe huƿleƿ. *Quid opus eſt tibi Euchariſtia?* &c.]

(*c*) [*Aut* ΛIΨΨΛN. Legit ἢ pro καὶ.]

(*d*) *Quando venit.* Juniana editio peſſime NKKIΨE UIMIΨ. Nobis MS. auxilio fuit, in hoc tamen laborans quod mox legat contra regulas grammatices ÏN ΥnΛΨn pro ÏN ΥnΛΨΛN.

(*e*) *Sanctorum angelorum.* Repoſuimus cum MS. ΥEIhΛNE ΛΓΓIΛE.

(*a*) [*Vere*

ƕiφnh φλn ïzγis snngλ. sinλ snmλi φizε hεk 27. gh.
stλnλλnλne. φλiei ni kλnsgλnλ λλnφλn. nn-
te rλsλiθλnλ φinλinλssλn rχφs: γλnkφnn φλn 28.
λελk φχ γλnkλλ sγe λλrχs λhtλn. rλnimλnλs
nλitkn gλh ïλkχbn gλh ïχhλnnen nsïλλgλ ïn
ελikrnni biλgλn: gλh γλkφ. miφ φλnei bλφ ïs. 29.
sinns λnλγλikφgis ïs λnφλkλ. gλh rλγλseins ïs
θeitλ skeinλnλei: gλh sλi. γλikχs tγλi miφkχ- 30.
λiλeλnn ïmmλ. φλiei γesnn mχses gλh helias.
φλi rλsλiθλnλns ïn γnλφλn. ƕεφnn nkknne ïs 31.
φχei sknλλλ nsεnλλgλn ïn ïλiknsλλem: ïφ nλi- 32.

Dico autem vobis vere (*a*), ſunt quidam hîc aſſiſtentium, qui non 27. XCVIII.
guſtabunt mortem, donec videant regnum Dei. Fuerunt au- 28.
tem (*b*) poſt hæc verba quaſi octo dies, & aſſumens Petrum &
Jacobum & Johannem aſcendit in montem precatum. Et fa- 29.
ctum eſt cum is precabatur, ſpecies (*c*) vultus ejus alia *erat*, &
veſtitus ejus albus refulgens. Et ecce, viri duo colloquebantur 30.
cum eo, qui erant Moſes & Elias. Hi viſi in gloria dicebant 31.
exceſſum ejus (*d*), quem compleret in Hieruſalem. Petrus ve- 32.

(*a*) [*Vere.* snngλ eſt *Veritas*. Legit igitur ἀληθεια. Vide Marci 5, 33. Johannis 16, 7.]

(*b*) *Fuerunt autem, poſt* γλnkφλn φλn λελk (Suec. *wordo tå, efter*) ἐγένετο δὲ μετὰ τ. λ. τ. ὰ. ἡμέραι ὀκτώ. nec tamen putandum, noſtrum legiſſe ἐγένοντο, agnovit enim ἐθνησμὸν, ellipſi verbi ſubſtantivi ἦσαν.

(*c*) *Cum is precabatur, ſpecies.* Obſerva quam accurate ponat ὑπογμὸν inter bλλ ïs & sinns.

(*d*) *Exceſſum ejus.* Servavi quoad potui ſignificationem vocis nkknne, quæ omnino ab nkkinnλn, *currere, excurrere*; ſed cur in Genet. plur. (ſing. nkknns. Fœm. ceu ex Relativo pronom. patet,) mihi non ſatisfacio.

ΤΚΠS ϹΛh ψΛΙ ΜΙψ ΪΜΜΛ ϒΕSΠΝ ΚΛΠΚΙΔΛΙ SΛΕ-
ΠΛ. ΓΛϒΛΚΝΛΝΔΛΝS ψΛΝ ΓΛSΕΟΠΝ ϒΠΛψΠ ΪS. ϹΛh
ψΛΝS ΤϒΛΝS ϒΛΙΚΛΝS ψΛΝS ΜΙψSΤΛΝΔΛΝΔΛΝS ΪΜ-
33. ΜΛ: ϹΛh ϒΛΚψ ΜΙψψΛΝΕΙ ΛΕSΚΛΙSΚΛΙΔΠΝ SΙΚ ΛΕ
ΪΜΜΛ. ULΛψ ΠΛΙΤΚΠS ΔΠ ΪΛΙSΠΛ. ΤΛΛΖϹΛΝΔ. ΓΧΔ
ΪST ΠΝSIS hΕΚ ϒΙSΛΝ. ϹΛh ΓΛϒΛΠΚΚϹΛΙΜΛ hΛΕΙ-
ψΚΧS ψΚΙΝS. ΛΙΝΛ ψΠS. ϹΛh ΛΙΝΛ ΜΧSΕ. ϹΛh ΛΙΝΛ
34. hΕΛΙϹΙΝ. ΝΙ ϒΙΤΛΝΔS ΟΛ ULψΙψ: ψΛΤΛ ψΛΝ ΪΜΜΛ
ULψΛΝΔΙΝ. ϒΛΚψ ΜΙΛhΜΛ ϹΛh ΠΕΛΚSΚΛΔϒΙΔΛ ΪΝS.
ΕΛΠΚhΤΙΔΕΔΠΝ ψΛΝ ΪΝ ψΛΜΜΕΙ ϹΛΙΝΛΙ UΕΜΠΝ.
ϹΛh ΛΤ ΪΜ ΪΝ ψΛΜΜΛ ΜΙΛhΜΙΝ ΛΤΓΛΓΓΛΝΔΛΜ:
35. ϹΛh STIBNΛ ϒΛΚψ ΠS ψΛΜΜΛ ΜΙΛhΜΙΝ. ULψΛΝ-

ro & qui cum illo, erant gravati (*a*) ſomno, evigilantes autem vi-
33. derunt gloriam ejus, & duos eos viros illi adſtantes. Et factum eſt quum ab eo diſceſſerant (*b*), dixit Petrus Jeſu: magiſter, bonum eſt nobis heic eſſe, & faciamus tabernacula tria, unum tibi, & unum
34. Moſi, & unum Eliæ, neſcius quid diceret. Hæc autem illo dicente extitit nubes & obumbravit eos, atque timuerunt cum venere in il-
35. lam (illis ingredientibus in nubem) (*c*). Et vox facta eſt è nube di-

---

(*a*) [*Gravati* ΚΛΠΚΙΔΛΙ. Quære annon huc pertineat illud kauros, *congelavit*, quod debemus gl. Monſ. pag. 404.]

(*b*) *Ab eo diſceſſerant* ΛΕSΚΛΙSΚΛΙΔΠΝ SΙΚ. Ita, probe MS. Græco more augendi verba. Sic à ΜΛΙΤΛΝ, ΜΛΙΜΛΙΤΠΝ *Marci* 11, 8. à ΛΛΙΚΛΝ, ΛΛΙΛΛΙΚ. ſupra 1, 41, 44. Porro, ipſo hoc verſiculo, pro ΓΛ-ϒΛΠΚΚϹΛΙΜ reſtituimus ΓΛϒΛΠΚϹΛΙΜΛ.

(*c*) *Illis ingredientibus in nubem.* Iterum bonus *Junius* lectionem marginis, ſive illa ex repetita editione Ulphilæ, ſive varietate codd. Græcorum, ΛΤ ΪΜ ΪΝ ΜΙΛhΜΙΝ ΛΤΓΛΓΓΛΝΔΛΜ, in contextum admiſit, excluſa hujus lectione ΪΝ ψΛΜΜΛ ΜΙΛhΜΙΝ.

(*a*) *In*

ⲁⲉⲓ. ⲥⲁ ⲓⲥⲧ ⲥⲛⲛⲛⲥ ⲙⲉⲓⲛⲥ ⲥⲁ ⲗⲓⲛⲃⲁ. ⲫⲗⲙⲙⲁ ⲏⲗⲛⲥ-
ⲍⲗⲓⲫ: ⲍⲗⲏ ⲩⲗⲕⲫ ⲙⲓⲫ ⲫⲗⲛⲉⲓ ⲥⲭ ⲥⲧⲓⲃⲛⲁ. ⲃⲓⲅⲓⲧⲗⲛⲥ 36.
ⲩⲗⲕⲫ ⲓⲗⲓⲥⲛⲥ ⲗⲓⲛⲥ. ⲍⲗⲏ ⲉⲓⲥ ⲫⲗⲏⲗⲓⲇⲉⲁⲛⲛ. ⲍⲗⲏ
ⲙⲗⲛⲛ ⲛⲓ ⲅⲗⲧⲗⲓⲏⲛⲛ ⲓⲛ ⲍⲗⲓⲛⲗⲓⲙ ⲁⲗⲅⲗⲙ ⲛⲓⲩⲗⲓⲏⲧ
ⲫⲓⲍⲉⲓ ⲅⲗⲥⲉⲟⲛⲛ: ⲩⲗⲕⲫ ⲫⲗⲛ ⲓⲛ ⲫⲗⲙⲙⲁ ⲁⲗⲅⲗ. ⲁⲗ- 37.
ⲗⲗⲫ ⲗⲧⲅⲗⲅⲅⲗⲛⲁⲗⲙ ⲓⲙ ⲗⲉ ⲑⲗⲓⲕⲅⲛⲛⲍⲗ. ⲅⲗⲙⲭⲧⲓⲁⲗ
ⲓⲙⲙⲁ ⲙⲗⲛⲗⲅⲉⲓⲛⲥ ⲑⲓⲗⲛ: ⲍⲗⲏ ⲥⲗⲓ. ⲙⲗⲛⲛⲁ ⲛⲥ ⲫⲓⲍⲗⲓ 38.
ⲙⲗⲛⲗⲅⲉⲓⲛ ⲛⲉⲩⲭⲡⲓⲁⲗ ⲩⲓⲫⲗⲛⲁⲥ. ⲗⲗⲓⲥⲗⲕⲓ. ⲃⲓⲁⲍⲗ ⲫⲛⲕ
ⲓⲛⲥⲗⲓⲩⲗⲛ ⲁⲛ ⲥⲛⲛⲗⲛ ⲙⲓⲛⲗⲙⲙⲁ. ⲛⲛⲧⲉ ⲗⲓⲛⲗⲏⲗ ⲙⲓⲥ
ⲓⲥⲧ. ⲍⲗⲏ ⲥⲗⲓ. ⲗⲏⲙⲁ ⲛⲓⲙⲓⲫ ⲓⲛⲗ ⲛⲛⲏⲕⲗⲓⲛⲥ. ⲍⲗⲏ 39.
ⲗⲛⲗⲕⲥ ⲏⲕⲭⲡⲍⲓⲫ. ⲍⲗⲏ ⲧⲗⲏⲍⲓⲫ ⲓⲛⲗ ⲙⲓⲫ ⊙ⲗⲫ . . .

cens: hic eſt filius meus dilectus, illum audite. Et quum vox facta 36.
erat, inventus eſt Jeſus ſolus, & illi tacuerunt, & nemini narrave-
runt in illis diebus quidquam eorum quæ viderant. Porro factum eſt 37.
illo die (*a*), deſcendentibus illis de monte, occurrit ei turba multa. Et 38.
ecce, quidam ex turba exclamavit dicens: magiſter, rogo te *velis* re-
ſpicere ad filium (*b*) meum, quia unicus mihi eſt. & ecce, ſpiritus im- 39.
mundus (*c*) corripit eum, & mox clamat, quin & lacerat eum cum ſpu-

---

(*a*) *In illo die* ⲓⲛ ⲫⲗⲙⲙⲁ ⲁⲗⲅⲗ. ne omiſſa videretur interpretatio particulæ ἐξῆς. cl. *Junius* ſuppoſuit ⲗⲉⲗⲕ. mox item pro ⲗⲧⲅⲗⲅⲅⲗⲛ-ⲁⲗⲙ Msti, nobis dedit ⲗⲉⲅⲗⲅⲅⲗⲛⲁⲗⲙ. ſed ⲗⲉⲅⲗⲅⲅⲗⲛ eſt ἀπεξῆναι, ἀπελθεῖν, ⲗⲧⲅⲗⲅⲅⲗⲛ ⲁⲗⲗⲗⲫ καπεξῆναι, καπελθεῖν. vide *Matthæi* 7, 25. 8, 1. &c.

(*b*) *Reſpicere ad filium meum. Florus* III. cap. 22. *Ad Mithridatem quoque Ponticoſque reſpexit, regemque claſſe juvit.* Porro, quomodo ex MS. hunc & ſequentes aliquot verſus reſtituerimus diſces ex collatione cum ἐκδόσει Juniana, poſtrema verba verſus 41. prorſus fugiebant aciem oculorum, facile tamen ſic reſtitueris ⲁⲧⲃⲕⲓⲅⲅ ⲏⲓⲁⲕⲉ.

(*c*) *Spiritus immundus* ⲗⲏⲙⲁ ⲛⲓⲙⲓⲫ ⲓⲛⲗ ⲛⲛⲏⲕⲗⲓⲛⲥ. Legit ergo πνεῦμα ἀκάθαρτον λαμβάνει αὐτόν.

(*a*) *Di-*

ϛλh hλλISλIϒ λᵽλϵIψIψ λᵽ ïMMλ ϚλBKIKλNϑS ïNλ.
40. ϛλh Bλψ SIΠXNϛλNS ψϵINλNS ϵI NSϑKϵIBϵINλ ïM-
41. Mλ. ϛλh NI MλhTϵϑNN: λNϑhλᵽϛλNϑS ψλN ïλISNS
Uλψ. X KNNI NNϚλλλNBϛλNϑX ϛλh ïNϒINϑX. NNϑ
ΘΛ SIλN ΛT ïZϒIS ϛλh ψNλλN ïZϒIS. ΛT . . . . ψλ-
42. NΛ SNNN ψϵINλNΛ: NλNh ψλNNh ΛT ϑNΛTϚΛΤϚλN-
ϑIS ïS ϑISTλIKIϑ ïNλ SΛ NNhNλψλ ϛλh TλhIϑλ.
ΤλΘXTIϑλ ψλN ïλISNS λhMIN ψλMMλ NNhKλINϛIN.
ϛλh ϚλhλIλIϑλ ψλNλ MλΤN. ϛλh ΛTΤλᵽ ïNλ ΛT-
43. TIN ïS: NSᵽIλMλNS ψλN ϒλNKψNN ΛλλλI ΛNΛ ψI-
K. ZλI MIKILϵIN ΤXψS: ΛT ΛλλλIM ψλN SIλϑλλϵIK-
ϛλNϑλM BI Λλλλ ψXϵI ΤΛTλϒIϑλ ïλISNS. Uλψ ΠλI-
TKNS. ᵽλN. ϑN ΘϵS ϒϵIS NI MλhTϵϑNM NSϑKϵIBλN

40. ma, & ægre diſcedit ab eo dilanians eum. Et rogavi diſcipulos
41. tuos ut expellerent eum, & non potuerunt. Reſpondens autem
Jeſus dixit (*a*): o! generatio incredula & perverſa, quouſque ero
42. vobiſcum & tolerabo vos? . . . . . filium tuum. Adhuc il-
lo accedente alliſit eum dæmonium & laceravit. Comminabatur
autem Jeſus ſpiritui immundo & ſanavit puerum, & reddidit eum
43. patri ejus. Stupebant autem omnes propter hoc magnale Dei.
C. Omnibus autem mirantibus ſuper omnibus, quæ faciebat Jeſus,
dixit Petrus (*b*): Domine, cur nos non poteramus expellere il-

---

(*a*) *Dixit.* De ſuo addidit *Junius* ϑN ïM.

(*b*) *Dixit Petrus.* Foret εἶπεν ὁ Πέτρος· κύριε, διατὶ ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, τοῦτο τὸ γένος οὐκ ἐξέρχεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ ἐν νηστείᾳ, εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Nihil hic quod non cum *Matthæo* cap. 17. & *Marco* cap. 9. conveniat, vel itaque inde tranſlata ſunt, vel heic culpâ librarii omiſſa, & hoc quidem audacior quis ſuſpicaretur factum ſaltu ab εἶπεν ὁ Πέτρος ad εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς. Sed neſcio quî acciderit quod majus ſit diſcrimen codd. qui ſuperſunt, Græcorum & illius, quo Gothus noſter uſus eſt, quod ad Evangelium ſecundum Lucam,

ψΛΜΜΛ: ïψ ïΛISNS uΛψ. ψΛTΛ KNNI NI NSrΛrrIψ
NIBΛI ïN BIΔXM GΛh ïN ÞΛSTNBNGΛ: uΛψ ψΛN Δn KΛ.
SIΠXNGΛM SEINΛIM. ΛΛrGIψ GNS ïN ΛNSXNΛ ïZYΛ- 44.
KΛ ψX YΛNKΔΛ. NNTE SNNNS MΛNS SKNΛΔS ïST
ΛTTIBΛN ïN hΛNΔNNS MΛNNE: ïψ EIS NI ÞKXψNN 45.
ψΛMMΛ YΛNKΔΛ. GΛh YΛS rΛhNΛIψ ÞΛNKΛ ïM. EI
NI ÞKXψEINΛ ïMMΛ. GΛh XhTEΔNN ÞKΛIhNΛN ïNΛ
BI ψΛTΛ YΛNKΔ: rΛΛΛIψ ψΛN MITXNS ïN ïNS. ψΛ- 46. KB.
TΛ ΘΛKGIS ψΛN ïZE MΛISTS YESI: ïψ ïΛISNS rΛ- 47.
SΛIΘΛNΔS ψX MITXN hΛIKTINS ïZE. ÞΛIKrKEIΠΛNΔS
BΛKN. rΛSΛTIΔΛ ÞΛNKΛ SIS. GΛh uΛψ Δn ïM. SΛ- 48.
ΘΛZNh SΛEI ΛNΔNIMIψ ψΛTΛ BΛKN ΛNΛ NΛMIN
MEINΛMMΛ. MIK ΛNΔNIMIψ. GΛh SΛΘΛZNh SΛEI MIK

lum? Jeſus autem dixit: Hoc genus non exit niſi precibus & je-
junio. Dixit autem diſcipulis ſuis: ponite vos in aures veſtras hæc CI.
verba, quia filius hominis tradetur in manus hominum. Verum il- 44.
li non intellexerunt hoc verbum, & erat eis occultum adeo ut 45.
non intelligerent illud. & metuebant interrogare eum de hoc ver-
bo. Inceſſit autem illos cogitatio, quis illorum maximus (*a*) eſ- 46. CII.
ſet? Sed Jeſus videns cogitationem cordis eorum, apprehen- 47.
dens puerum ſtatuit apud ſe (*b*), & dixit eis: quicunque excipit 48.
puerum hunc in nomine meo, me excipit: & quicunque me

---

cam, quam ceterorum evangeliſtarum. *Mareſchallus* vir doctiſſimus ex *Tatiani* Harmonia confuſionem hanc ortam conjicit.

(*a*) *Maximus* μείζων. ſed optime noſter agnoſcit genium linguæ Græcæ, Comparativum pro Superlativo, ΜΛIZΛ enim μείζων, ΜΛISTS μέγιστος, Suec. *then mæſte.*

(*b*) *Statuit apud ſe.* Non legit ωὐτό.

ⲁⲛⲇⲁⲛⲓⲙⲓⲫ. ⲁⲛⲇⲁⲛⲓⲙⲓⲫ ⲫⲁⲛⲁ ⲥⲁⲛⲇⲅⲁⲛⲇⲁⲛ ⲙⲓⲕ. ⲛⲛ-
ⲧⲉ ⲥⲁ ⲙⲓⲛⲛⲓⲥⲧⲁ ⲩⲓⲥⲁⲛⲇⲁⲥ ⲓⲛ ⲁⲗⲗⲁⲓⲙ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲥⲁ ⲩⲁⲓⲕ-
ⲕⲅ. 49. ⲫⲓⲫ ⲙⲓⲕⲓⲁⲥ: ⲁⲛⲇⲁⲏⲁⲑⲅⲁⲛⲇⲁⲥ ⲫⲁⲛ ⲓⲝⲏⲁⲛⲛⲉⲥ. ⲟⲗⲫ.
ⲧⲗⲗⲍⲅⲁⲛⲇ. ⲅⲁⲥⲉⲟⲛⲙ ⲥⲛⲙⲁⲛⲁ ⲁⲛⲁ ⲫⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ ⲛⲁ-
ⲙⲓⲛ ⲛⲥⲇⲕⲉⲓⲃⲁⲛⲇⲁⲛ ⲛⲛⲏⲛⲗⲫⲝⲛⲥ. ⲅⲁⲏ ⲩⲁⲕⲓⲇⲉⲇⲛⲙ
50. ⲓⲙⲙⲁ. ⲛⲛⲧⲉ ⲛⲓ ⲁⲗⲓⲥⲧⲉⲓⲫ ⲙⲓⲫ ⲛⲛⲥⲓⲥ: ⲅⲁⲏ ⲟⲗⲫ ⲁⲛ
ⲓⲙ ⲓⲗⲓⲥⲛⲥ. ⲛⲓ ⲩⲁⲕⲅⲓⲫ. ⲛⲛⲧⲉ ⲥⲁⲉⲓ ⲛⲓⲥⲧ ⲩⲓⲫⲕⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ.
ⲑⲁⲛⲕ ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲓⲥⲧ: ⲛⲓ ⲁⲓⲛⲥⲏⲛⲛ ⲁⲛⲕ ⲓⲥⲧ ⲙⲁⲛⲛⲉ. ⲥⲁⲉⲓ
ⲕⲇ. 51. ⲛⲓ ⲣⲁⲩⲁⲛⲕⲕⲅⲁⲓ ⲙⲁⲏⲧ ⲓⲛ ⲛⲁⲙⲓⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ. ⲩⲁⲕⲫ
ⲫⲁⲛ ⲓⲛ ⲫⲁⲙⲙⲉⲓ ⲛⲥⲑⲛⲁⲛⲝⲇⲉⲁⲛⲛ ⲇⲁⲣⲝⲥ ⲁⲛⲇⲁⲛⲛⲙ-

excipit, excipit mittentem me (*a*), quoniam minimus inter vos
CIII. 49. omnes exiſtens, hic erit magnus. Reſpondens itaque Johannes
dixit: Magiſter, vidimus quendam per nomen tuum expellentem
50. dæmonia, & prohibuimus eum, quia non ſequitur nobiſcum. Et
dixit illis (*b*) Jeſus: ne prohibete, quia qui non eſt contra vos (*c*),
pro vobis eſt, nec ullus eſt hominum (*d*), qui non faciat miracu-
CIV. 51. la in nomine meo. Factum vero quum implerentur dies elevatio-

---

(*a*) *Mittentem me.* Prius contra regulas Grammatices fuit ⲫⲁⲛⲁ ⲥⲁⲛⲇⲅⲁⲛⲇⲁⲓⲛ ⲙⲓⲕ, ac ſi Latine diceres *excipit mittenti me*, iterumque ex MS. reſtituimus ⲓⲛ ⲁⲗⲗⲁⲓⲙ ⲓⲍⲩⲓⲥ, quin & verſu proxime ſequenti ⲁⲛⲁ ⲫⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ ⲛⲁⲙⲓⲛ ubi prius ⲓⲛ, illud enim ἐπὶ, hoc ἐν.

(*b*) *Illis* ⲁⲛ ⲓⲙ. Legit ergo πρὸς αὐτούς.

(*c*) *Contra vos* ⲩⲓⲫⲕⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ. Legit utroque loco, cum optimis codd. ὑμῶν, manifeſto indicio uſus codicis Græci, & ſolitæ confuſionis in pronuntiatione τῶν ὑ καὶ ὑ.

(*d*) *Nec ullus eſt hominum* &c. Evidens, legiſſe noſtrum οὐδεὶς γάρ ἐστι ἀνθρώπων ὃς μὴ ποιῇ δύναμιν ἐν τῷ ὀνόματί μου. at mirum eſt nullius nec codicis neque verſionis conſenſum reperiri, quod haud dubie movit *Junium*, ut verba lectu clariſſima, ex editione ſua expungeret; olent autem ſcholion illius ætatis, i. e. vetuſtiſſimæ, quâ Chriſtianis in univerſum omnibus communia eſſe dona miraculorum credebatur, quod ex *Irenæo* & *Origene* copioſe docere poſſemus.

(*a*) *Ele-*

ΤΛΙS ΪS. ϚΛh ΪS ΛNΔΨΛIKΦI SϚINΛTΛ ΓΛTNΛΓIΔΛ
ΔN ΓΛΓΓΛN ΪN ΪΛIKNSΛΛϚM. ϚΛh ΪNSΛNΔIΔΛ ΛI- 52.
ΚNNS ƑΛNΚΛ SIS. ϚΛh ΓΛΓΓΛNΔΛNS ΓΛΛIΨNN ΪN
hΛIM SΛMΛΚϚITϚ SΥϚ MΛNΥϚΛN ΪMMΛ. ϚΛh NI ΛNΔ- 53.
NϚMNN ΪNΛ. NNTϚ ΛNΔΨΛIKΦI ΪS ΥΛS ΓΛΓΓΛNΔΧ ΔN
ΪΛIKNSΛΛϚM: ΓΛSΛIΘΛNΔΛNS ΨΛN SIΠΧNϚΧS ΪS ΪΛ- 54.
KNBΧS ϚΛh ΪΧhΛNNϚS. UϚΨNN. ƑΛN. ΥIΛϚIZN ϚI UI-
ΨΛIMΛ ƑΧN ΛTΓΛΓΓΛI NS hIMINΛ ϚΛh ƑΚΛUIMΛI ΪM.
SΥϚ ϚΛh hϚΛϚIΛS ΓΛTΛΥIΔΛ: ΓΛΥΛNΔϚΛNΔS ΨΛN 55.

nis ejus (*a*), & is obfirmavit (*b*) faciem ſuam eundo ad Jeruſalem. Et miſit nuntios ante ſe, & euntes profecti ſunt in vicum Samaritarum, paratum ei. Et non receperunt eum, quoniam facies ejus erat vadens Jeruſalem (*c*). Videntes autem diſcipuli ejus Jacobus & Johannes dixerunt: Domine, vis dicamus, ut ignis deſcendat de cœlo & perdat eos, ſicut etiam Elias fecit? Sed converſus

---

(*a*) *Elevationis ejus* ΛNΔΛNNMTΛIS, ſic enim ex MS. reſtituimus, male ante ΛNΔΛNNMƑTΛIS. Eſt autem ΛNΔΛNNMTS ab ΛNΔΛNIMΛN, *aſſumere, complecti, elevare.* Scio plurimos patrum eccleſiæ Græcæ, de glorioſa ac majeſtatica aſcenſione Chriſti in cœlos hæc interpretari; ſed nondum mihi perſuadere potui aliud indigitari voce ἀναλήψεως, quam ὕψωσιν εἰς σταυρὸν, & ſenſu, quo ſæpius in hiſtoria Evangelica dicitur ὑψωθῆναι, cui ἀναλαμβάνεσθαι etiam apud LXX, licet ſignificatione diverſa, conjungitur, *Eſaiæ* 63, 9. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὰς ϗ ὕψωσεν αὐτὰς πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνος.

(*b*) [*Obfirmavit* ΓΛTNΛΓIΔΛ. Eſt verbum ſemel tantum occurrens, ad quod referrem A.S. tulȝe haud ſæpius fortaſſe inveniendum. Lumen ſibi mutuo fœnerabunt, quare totum locum, ut adductum à Somnero ex L. M. p. 1. c. 42. heic apponam. Þim beoþ unbeƿ tunȝan tulȝe ƿpeapte æbƿa ϳ ẏƿele. ϳ him biþ micȝe ȝeolu. i. e. ut ego cenſeo, *Sub ipſius* [icterici] *lingua ſunt fixæ nigræ venæ & malæ; & urina ei eſt flava.*]

(*c*) *Vadens Jeruſalem* ΓΛΓΓΛNΔΧ ΔN ΪΛIKNSΛΛϚM, appendit Græca ἦν πορευόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ, quod ne Latinas aures offenderet Vulgatus tranſtulit *erat euntis.*

(*a*) *Et*

ΓΛSϏK ïM. ϽΛh ΩΛΨ ΘN ïM. NIN ϒITNΨ ΘIS ΛhMΛNЄ
56. SIϽNΨ. NNTЄ SNNNS MΛNS NI ΩΛM SΛIϒΛΛϏM ΩIST-
ϽΛN. ΛK NΛSϽΛN. ϽΛh ïΘΘϽЄΘNN ïN ΛNΨΛKΛ hΛIM:
KЄ. 57. ϒΛKΨ ΨΛN ΓΛΓΓΛNΘΛM ïM ïN ϒIΓΛ. ΩΛΨ SNMS ΘN
ïMMΛ. ΛΛISTϽΛ ΨNK ΨISΘΛΘNh ΨΛΘЄI ΓΛΓΓIS ÞΛN:
58. ϽΛh ΩΛΨ ΘN ïMMΛ ïΛISNS. ÞΛNhϏNS ΓKϏЬϏS ΛIΓNN.
ϽΛh ÞNΓΛϏS hIMINIS SITΛΛNS. ïΨ SNNNS MΛNS NI
59. hΛЬΛIΨ ΘΛK hΛNBIΨ ΓΛΛΛΓϽΛI: ΩΛΨ ΨΛN ΘN ΛN-
ΨΛKΛMMΛ. ΛΛISTЄI MIK: ïΨ ïS ΩΛΨ. ÞΛN. NSΛΛN-
BЄI MIS ΓΛΛЄIΨΛN ÞΛNKΨIS ϽΛh NSÞIΛhΛN ΛTTΛN
60. MЄINΛNΛ: ΩΛΨ ΨΛN ΘN ïMMΛ ïΛISNS. ΛЄT ΨΛNS
ΘΛNΨΛNS NSÞIΛhΛN SЄINΛNS NΛϒINS. ïΨ Ψn ΓΛΓΓ
KΩ. 61. ϽΛh ΓΛSNIΛΛϏ ΨINΘΛNΓΛKΘϽΛ ΓϏΨS: ΩΛΨ ΨΛN
ϽΛh ΛNΨΛK. ΛΛISTϽΛ ΨNK ÞΛN. ïΨ ÞΛNKΨIS NS-

56. increpavit eos, & dixit illis (*a*): neſcitis, cujus ſpiritus ſitis, quo-
niam filius hominis non venit perdere animas (*b*), ſed ſanare. Et
CV. 57. abierunt in alium vicum. Factum vero eſt euntibus illis in via,
58. dixit ei quidam: ſequar te quocunque vadis, Domine. Et di-
xit ei Jeſus: vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos (*c*);
59. ſed filius hominis non habet, ubi caput reclinet. Dixit autem
alii: ſequere me, is vero dixit: Domine, permitte mihi pri-
60. mum abire & ſepelire patrem meum. Sed Jeſus dixit ei: ſine
mortuos ſepelire mortuos ſuos, tu autem ito & annuntia regnum
CVI. 61. Dei. Dixit vero etiam alius: ſequar te, Domine; ſed primum per-

---

(*a*) *Et dixit illis* ϽΛh ΩΛΨ ΘN ïM. Legit καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Sed hoc leve. item, quod typographi errorem NIN ſuſtulerimus, reddendo NIN.

(*b*) *Perdere animas.* Non legit ἀνθρώπων, ceu nec *Syrus*, *Latinuſve*.

(*c*) [*Nidos* SITΛΛNS. Non *nidos*, ſed *ſedilia* avium denotat vox Gothica.]

(*a*) *Per-*

ΛΛΠΒΕΙ ΜΙS ΛΝΔUΙΨΛΝ ΨΛΙΜΕΙ ΥΕΙSΙΝΔ ΪΝ ΓΛΚΔΛ
ΜΕΙΝΛΜΜΛ: UΛΨ ΨΛΝ ΔΠ ΪΜΜΛ ΪΛΙSΠS. ΝΙΜΛΝΝΛ 62.
ΠSΛΛΓGΛΝΔS ΗΛΝΔΠ SΕΙΝΛ ΛΝΛ ΗΧΗΛΝ. GΛΗ SΛΙ-
ΥΛΝΔS ΛΕΤΚΛ . . . . . ΪST ΪΝ ΨΙΠΔΛΝΓΛΚΔGΛ ΓΨS.
ΛΕΛΚ ΠΨΨΛΝ ΨΛΤΛ ΠSΜΛΚΚΧΔΛ ΕΛΝ GΛΗ ΛΝΨΛ- 1.
ΚΛΝS SΙΒΠΝΤΙΓΠΝS. GΛΗ ΪΝSΛΝΔΙΔΛ . . . . . UΛΨ 2.
ΠΗΨΛΝ ΔΠ ΪΜ ΛSΛΝS ΜΛΝΛΓΛ. ΪΨ ΥΛΠΚSΤΥGΛΝS
ΕΛΥΛΙ. ΒΙΔGΙΨ ΝΠ ΕΛΝ ΛSΛΝΛΙS ΕΙ ΠSSΛΝΔGΛΙ
ΥΛΠΚSΤΥGΛΝS ΪΝ ΛSΛΝ SΕΙΝΛ: ΓΛΓΓΙΨ. SΛΙ ΪΚ ΪΝ- 3.
SΛΝΔGΛ ΪΖΥΙS SΥΕ ΛΛΜΒΛ ΪΝ ΜΙΔΠΜΛΙ ΥΠΛΕΕ:
ΝΙ ΒΛΙΚΛΙΨ ΓΛΙΚΔΛ. ΝΙh ΜΛΤΙΒΛΛΓ. ΝΙh SΚΧhΕ 4.

mitte mihi alloqui *eos*, qui ſunt (*a*) in domo mea. Dixit vero ei Je- 62.
ſus: nemo imponens manum ſuam aratro, & videns retro . . . . .
eſt ad regnum Dei (*b*). Poſthæc autem deſignavit Dominus etiam a- Cap. 10, 1.
lios (*c*) ſeptuaginta, & miſit . . . . . Dixit autem illis (*d*): meſſis 2.
multa, ſed operarii pauci, rogate ergo Dominum meſſis, ut emittat
operarios in meſſem ſuam. Ite, ecce mitto vos, ſicut agnos in me- 3.
dium luporum. Non portate zonam, nec peram, neque calceorum 4.

(*a*) *Permitte mihi alloqui eos, qui ſunt* ΠSΛΛΠΒΕΙ ΜΙS ΛΝΔUΙΨΛΝ ΨΛΙΜΕΙ ΥΕΙSΙΝΔ. Sic probe MS. Bene quoque tranſtulit ἀποπέξασθαι ΛΝΔUΙΨΛΝ, quod item reſtituimus ſupra cap. 8, 19. *Theophylactus* p. 261. Rom. τὸ ἀπιλθεῖν εἰς τ̀ οἶκον αὐτ῀ ϗ ἀποπέξασθαι, τύπον ἵνα ἰδιωτικώτερον εἴπω· ἀποχαιρετίσαι, *abire in domum ſuam &* ἀποπέξασθαι, *eſt ut uſitatiori voce utar* ἀποχαιρετίσαι *valedicere.*

(*b*) *Aratro* &c. reddidimus *Ulphilæ* ex MS. Lacuna autem ſic facile ſupplenda ΝΙ ΕΛΓΚS, vide infra cap. 14, 35.

(*c*) *Alios* ΛΝΨΛΚΛΝS. ſic legendum, Suec. *andra.* [Angl. *other.*] ΛΝΨΛΚΛΝΛ eſt Accuſ. ſingul.

(*d*) *Illis.* Reſtituimus. Antea male: ΔΠ ΪΜΜΛ. SΛ ΛSΛ. mox item monſtroſe ΪΝ ΛSΛΝ SΕΙΝΛΜΜΛ, quod Latine, *in meſſem ſuo.*

5. 6. .... ΪN ΨΛNЄ ΓΛЌΔ ЄI ΪNΓΛΓΓΙΨ .... ΓΛ-
ΘЄΙΛΛΙΨ SIK ΛNΛ ΪMMΛ ΓΛΥΛΙЌΨΙ ΪZΥΛЌ. ΪΨ ϚΛЬΛΙ
ЌΙЬ. 7. NI. ΔN ΪZΥIS ΓΛΥΛNΔϚΛΙ: ΪN NhΨΛN ΨΛMMΛ ΓΛЌ-
ΔΛ ΥISΛΙΨ MΛTϚΛNΔΛNS ϚΛh ΔЌΙΓΓЌΛNΔΛNS ΨX
ΛT ΪM. ΥΛΙЌΨS ΛNK ΪST ΥΛNЌSTΥϚΛ MIZΔXNS SЄI-
ЌΙΓ. 8. NΛIZXS. NI ЬΛЌΛΙΨ NS ΓΛЌΔΛ ΪN ΓΛЌΔ: ϚΛh ΪN
ΨXЄI ЬΛNЌΓЄ ΓΛΓΓΛΙΨ. ϚΛh ΛNΔNIMΛINΛ ΪZΥIS.
9. MΛTϚΛΙΨ ΨΛTΛ ЬΛNЌΛΛΓΙΔX ΪZΥIS. ϚΛh ΛЄKINXΨ
ΨΛNS ΪN ΪZΛI SINKΛNS. ϚΛh ЦΙΨΙΨ ΔN ΪM. ΛTNЄΘΙ-
ЌΙΔ. 10. ΔΛ ΛNΛ ΪZΥIS ΨINΔΛNΓΛЌΔI ΓXΨS: ΪΨ ΪN ΨXЄI
ЬΛNЌΓЄ ΪNNΓΛΓΓΛΙΨ. ϚΛh NI ΛNΔNIMΛINΛ ΪZΥIS.
NSΓΛΓΓΛNΔΛNS ΛNΛ ЬΛNЌΛΔΛNЌϚΛ ΪZXS. ЦΙΨΛΙΨ:
11. ϚΛh STNЬϚN ΨΛNΛ ΓΛhΛЬTNΛNΔΛN NNSIS NS ΨIZΛI
ЬΛNΚΓ ΪZΥΛЌΛI ΛNΛ ЬXTNNS NNSΛЌΛNS. ΛЬhЌIS-

5. 6. .... In quamcunque domum (*a*) intratis .... re-
CXII. 7. quieſcet ſuper illum pax veſtra; ſed ſi non, revertetur ad vos. In
ea autem domo manete edentes & bibentes quæ apud illos, dignus
enim eſt operarius mercede ſua. Non migrate de domo in domum.
CXIII. 8. Et in quamcunque urbium ingreſſi fueritis & receperint vos, edite
9. appoſitum (*b*) vobis, & ſanate ægrotos in illa, & dicite eis, appropin-
CXIV. 10. quavit ad vos regnum Dei. Sed in quamcunque urbium ingreſſi fue-
11. ritis, & non receperint vos, exeuntes in plateas ejus dicite: etiam
abſtergimus vobis pulverem ex urbe veſtra adhærentem nobis, ſuper

---

(*a*) *In quamcunque* ΪN ΨΛNЄ ΓΛЌΔ ЄI. Tmeſis, pro ΪN ΨΛNЄI ΓΛЌΔ.

(*b*) *Appoſitum* ΨΛTΛ ЬΛNЌΛΛΓΙΔX. Sic emendavimus ex MS. ſicut quoque *Marci* 2, 26. ЬΛNЌΛΛΓЄINΛIS. Legiſſe etiam videtur ὁ πεφαπθίμενον. in numero multitudinis foret ΨX ЬΛNЌΛΛΓΙΔXNΛ.

(*a*) *Super*

ϛΛΜ ΪΖΥΙS· SΥЄΨΛΠh ΨΛΤΛ ΥΙΤЄΙΨ· ΨΛΤЄΙ ΛΤΝЄΘΙ-
ΘΛ SIK ΛΝΛ ΪΖΥΙS ΨΙΠΘΛΝΓΛΚΘΙ ΓΧΨS: ΘΙΨΛ ΪΖΥΙS 12.
ΨΛΤЄΙ SΛΠΘΛΠΜϛΛΜ ΪΝ ϛΛΙΝΛΜΜΛ ΘΛΓΛ SΠΤΙΖΧ
ΥΛΙΚΨΙΨ· ΨΛΠ ΨΙΖΛΙ ΒΛΠΚΓ ϛΛΙΝΛΙ: ΥΛΙ ΨΠS ΚΛΠ- 13. ΚΙЄ.
ΚΛΖЄΙΝ· ΥΛΙ ΨΠS ΒΛΙΨSΛΪΘΛΝ· ΠΝΤЄ ΪΨ ΪΝ ΤΥΚΛΙ
ϛΛh SЄΙΘΧΝΛΙ ΥΛΠΚΨЄΙΝΛ ΜΛhΤЄΙS ΨΧΖЄΙ ΥΛΠΚ-
ΨΠΝ ΪΝ ΪΖΥΙS· ΛΙΚΙS ΨΛΠ ΪΝ SΛΚΚΠΜ ϛΛh ΛΖΓΧΝ
SΙΤΛΝΘЄΙΝS ΓΛΪΘΚЄΙΓΧΘЄΘЄΙΝΛ· SΥЄΨΛΠh ΤΥΚΛΙ 14.
ϛΛh SЄΙΘΧΝΛΙ SΠΤΙΖΧ ΥΛΙΚΨΙΨ ΪΝ ΘΛΓΛ STΛΠΧS·
ΨΛΠ ΪΖΥΙS: ϛΛh ΨΠ ΚΛΒΛΚΝΛΠΜ· ΨΠ ΠΝΘ hIMIN ΠS- 15.
hΛΠhIΘΧ· ΠΝΘ hΛΛϛΛ ΓΛΘΚΛΠSϛΛΖΛΙ: SΛЄΙ hΛΠ- 16. ΚΙΥ.
SЄΙΨ ΪΖΥΙS· MIS hΛΠSЄΙΨ· ϛΛh SΛЄΙ ΠΒΒΚΙΚΙΨ ΪΖΥΙS·
MIS ΠΒΒΚΙΚΙΨ· ΪΨ SΛЄΙ ΠΒΒΚΙΚΙΨ MIS· ΠΒΒΚΙΚΙΨ ΨΛΜ-

pedibus noſtris (*a*). Ceterum hoc ſcitote quod appropinquavit ad
vos (*b*) regnum Dei. Dico vobis quod Sodomis in illo die remiſ- 12.
ſius erit, quam illi urbi. Væ tibi Corazin, væ tibi Bethſaida, 13. CXV.
quia ſi in Tyro & Sidone facta fuiſſent miracula quæ (*c*) facta fue-
runt in vobis, *vel* dudum in ſaccis & cineribus (*d*) ſedentes pœni-
tentiam egiſſent. Verum Tyro & Sidoni remiſſius erit in die ju- 14.
dicii, quam vobis. Et tu Capernaum, tu uſque ad cœlum exal- 15.
tata (*e*), uſque ad infernum demitteris. Qui audit vos, me au- 16. CXVI.
dit, & qui rejicit vos, me rejicit; ſed qui rejicit me, rejicit

---

(*a*) *Super pedibus noſtris*, etſi nulla ſenſus diverſitate, magno tamen codd. MSS. conſenſu legit εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν.

(*b*) *Ad vos* ΛΝΘ ΪΖΥΙS. Omnino legit itaque ἐφ' ὑμᾶς. ſed adverſativam δὲ quæ proxime ſequitur, non agnoſcit.

(*c*) *Miracula quæ* ΜΛhΤЄΙS ΨΧΖЄΙ. Sic recte MS. ΨΧSЄΙ nihili.

(*d*) *In ſaccis & cineribus.* Legit ἐν σάκκοις καὶ σποδῷ, ſed hoc leve. parum quoque intereſt, utrum ἐν τῇ κεφαλῇ, an ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως.

(*e*) *Exaltata* ΠShΛΠhIΘΧ. Sic MS.

(*a*) *Se-*

ƘIZ. 17. MA SANDGANDAIN MIK. RAYANDIDEDNN ΨAN SIK ΨAI
SIBNNTEHNNS MIΨ ÞAHEDAI. UIΨANDANS. ÞAN. GAh
NNHNAΨXNS NÞHANSGAND NNSIS ÏN NAMIN ΨEINAM-
18. MA: UAΨ ΨAN AN ÏM. RASAO SATANAN SYE ANH-
19. MNNGA AKINSANDAN NS HIMINA: SAI. ATRAÞ ÏZYIS
YALANÞNI TKNDAN NÞAKX YANKME GAh SKANKΠ-
GXNX. GAh ANA ALLAI MAHTAI ÞIGANDIS. GAh
20. YAIHTE AINXHNN ÏZYIS NI RASKAΨGIΨ. SYEΨANh
ΨAMMA NI ÞARINXΨ EI ΨAI AhMANS ÏZYIS NÞHANS-
GAND. ÏΨ ÞARINXA ÏN ΨAMMEI NAMNA ÏZYAKA RA-
ƘIh. 21. MEAIDA SINA ÏN HIMINAM: ÏNNh ΨIZAI ΘEIAAI SYER-
NIDA AhMIN ÏAISNS. GAh UAΨ. ANDhAITA ΨNS AT-

CXVII.17. mittentem me. Reverſi vero ſunt ſeptuaginta (*a*) cum gaudio, di-
centes: Domine, etiam dæmonia obediunt nobis in nomine tuo.
18. Dixit vero illis: vidi Satanam è cœlo cadentem inſtar fulguris (*b*).
19. Ecce, dedi (*c*) vobis poteſtatem calcandi ſuper ſerpentes & ſcor-
piones, & ſuper omnem vim inimici, & nihil quidquam vos læ-
20. det. Cæterum eo non gaudete quod ſpiritus vobis obediunt,
ſed ideo gaudete (*d*) quod nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis.
CXVIII.21. Hac hora exſultavit ſpiritu Jeſus, & dixit: Confiteor tibi Pa-

---

(*a*) *Septuaginta* MS. ΨAI SIBNNTEhNNS, nam SIBNNTIRNNS eſt caſus quartus multitudinis. Et notes, etiam Numeros cardinales ab Ulphila declinari.

(*b*) *Cadentem inſtar fulguris* SYE AANhMNNGA AKINSANDAN. Sic MS. nam AKINSANDAM aliquid nihil. Referendum autem ad SATANAN. Si cum AANhMNNGA (quod caſus quartus, gen. Fœm. in Nomin. AANhMNNI) conſtruendum, foret AKINSANDEIN.

(*c*) *Ecce, dedi vobis* SAI. ATRAÞ ÏZYIS. Legit ergo δέδωκα ὑμῖν, & ſic *Origenes* contra Celſum lib. VII. fine. *Macarius* Homil. XXV. p. 325. Mor.

(*d*) *Ideo gaudete quod.* Non legit μᾶλλον, ceu nec præſtantiſſimi codd. MSS.

(*a*) *Con-*

ΤΛ ϷΛΝ hIMINIS ϬΛh ΛIKΨΧS. ΠΝΤϵ ΛϷϷΛΛhT ΨΧ ϷΛΠΚΛ SΝΠΤΚΛIM ϬΛh ϷΚΧΔΛIM. ϬΛh ΛΝΔhΠΛIΔϵS ΨΛΝIΠ ΚΛΛhΛIM. ϬΛI ΛTTΛ. ΠΝΤϵ SΥΛ ΥΛΚΨ ΓΛ-ΛϵIΚΛIΨ ÏΝ ΛΝΔΥΛIΚΨϬΛ ΨϵINΛMMΛ: ϬΛh ΓΛΥΛΝ-ΔIΨS ΔΠ SIΠΧΝϬΛM SϵINΛIM. ΩΛΨ. ΛΛΛ MIS ΛTΓI- 22. ΚIΨ.
ΒΛΝ ÏST ϷΚΛM ΛTTIN MϵINΛMMΛ. ϬΛh NI ΘΛShΠΝ ΚΛΝΝ ΘΛS ÏST SΠΝΠS ΛΛϬΛ ΛTTΛ. ϬΛh ΘΛS ÏST ΛTTΛ ΛΛϬΛ SΠΝΠS. ϬΛh ΨΛMMϵI ΥIΛI SΠΝΠS ΛΝΔ-hΠΛϬΛΝ: ϬΛh ΓΛΥΛΝΔIΨS ΔΠ SIΠΧΝϬΛM SϵINΛIM 23. ΚΚ.
SΠΝΔΚΧ. ΩΛΨ. ΛΝΔΛΓΛ ΛΠΓΧΝΛ ΨΧϵI SΛIΘΛΝΔ ΨΧϵI ϬΠS SΛIΘIΨ. ΩIΨΛ ΛΠΚ ÏZΥIS ΨΛTϵI MΛΝΛΓΛI 24.
ΠΚΛΠϷϵTϵIS ϬΛh ΨIΠΔΛΝΧS ΥIΛΔϵΔΠΝ SΛIΘΛΝ ΨΛ-TϵI ϬΠS SΛIΘIΨ. ϬΛh NI ΓΛSϵΘΠΝ. ϬΛh hΛΝSϬΛΝ

ter (*a*), Domine cœli & terræ, quod abſcondidiſti hæc (*b*) à ſapientibus & prudentibus, & revelaſti ea parvulis. certe Pater quoniam ſic placitum fuit in conſpectu tuo, & converſus (*c*) ad diſcipulos ſuos ait: omnia (*d*) mihi tradita ſunt à Patre meo, & nemo ſcit, quis ſit Filius, niſi Pater, & quis ſit Pater, niſi Filius, & cui vult Filius revelare. Et converſus ad diſcipulos ſuos (*e*) ſeorſim, dixit: Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis; dico enim vobis, multi prophetæ & reges voluerunt videre, quod vos videtis, & non viderunt. & audire 22. CXIX. 23. CXX. 24.

(*a*) *Confiteor tibi Pater* ΛΝΔhΛITΛ ΨΠS ΛTTΛ. Retineo verſionem Vulgatam, quæ litteræ inhæret non ſenſui, requirenti ſignificationem *celebrandi*, ceu quoque curate monet *Junius* Gloſſario.

(*b*) [*Hæc* ΨΛNIΠ. Legendum fortaſſe ΨΧ vel ΨΛTΛ. per quæ ταῦτα paſſim redditur.]

(*c*) *Et converſus* &c. Legit καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν.

(*d*) [*Omnia* &c. ΛΛΛ. Ne peccaret in Syntaxeos regulas omnia in ſingulari effert numero. ſc. *omne mihi traditum eſt.*]

(*e*) *Ad diſcipulos ſuos.* Legit πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Perinde.

ΚΚΛ. 25. ψΛΤΕΙ ϚΝS ΓΛhΛΝSΕΙΔ. ϚΛh NI hΛNSIΔΕΔNN: ϚΛh SΛI. ΥΙΤΧΔΛΕΛSTΕIS SNMS NSSTΧΨ ΕΚΛISΛNΔS ÏNΛ ϚΛh UIΨΛNΔS. ΛΛISΛKI. ΘΛ TΛNϚΛNΔS ΛIΒΛINΛIS
26. ΛIΥΕINΧNS ΛΚΒϚΛ ΥΛIΚΨΛN: ψΛΚnh UΛΨ ΔN ÏMMΛ.
27. ÏN ΥΙΤΧΔΛ ΘΛ ΓΛΜΕΛIΨ ÏST. ΘΛIΥΛ NSSIΓΓΥIS: ÏΨ ÏS ΛNΔhΛΕϚΛNΔS UΛΨ. ΕΚIϚΧS ΕΛN ΓΧΨ ΨΕINΛNΛ NS ΛΛΛΛMMΛ hΛIΚTIN ΨΕINΛMMΛ. ϚΛh NS ΛΛΛΛI SΛIΥΛΛΛI ΨΕINΛI. ϚΛh NS ΛΛΛΛI MΛhTΛI ΨΕINΛI. ϚΛh NS ΛΛΛΛI ΓΛhnΓΔΛI ΨΕINΛI. ϚΛh NΕΘNNΔϚΛN
28. ΨΕINΛNΛ SΥΕ ΨNK SIΛΒΛN: ΨΛNnh UΛΨ ΔN ÏMMΛ.
29. ΚΛIhTΛΒΛ ΛNΔhΧΕT. ΨΛTΛ TΛΥΕI ϚΛh ΛIΒΛIS: ÏΨ ÏS ΥIΛϚΛNΔS NSΥΛNΚhTΛNΛ SIK ΔΧMϚΛN. UΛΨ ΔN
30. ÏΛISNΛ. ϚΛh ΘΛS ÏST MIS NΕΘNNΔϚΛ: ΛNΔhΛΕ-

CXXI. 25. quod vos auditis (*a*) & non audiverunt. Et ecce legiſperitus (*b*) quidam ſurrexit tentans eum & dicens: Præceptor, quid faciens vitæ
26. æternæ hæres fiam? At dixit ei: in lege quid ſcriptum eſt? quo-
27. modo legis? ille vero reſpondens dixit: diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota vi tua, &
28. ex toto affectu tuo, & proximum tuum ſicut te ipſum (*c*). Dixit au-
29. tem ei: recte reſpondiſti, hoc fac & vives. Is vero volens juſtum
30. ſe judicare, dixit Jeſu: aſt quis eſt proximus meus? Reſpon-

---

(*a*) *Auditis* ΓΛhΛNSΕIΔ. Sic MS. recte, nam Δ & ψ apud Gothos ſæpiſſime permutantur propter ſoni vicinitatem, ſibilo non ſemper obſervato. ceu etiam ſupra monuimus cap. 5, 24. Antea fuit ΓΛhΛNSΛIψ quod *audiatis*.

(*b*) *Legiſperitus* ΥΙΤΧΔΛΕΛSTΕIS. Sic recte MS. non ΥΙΤΧΔΛ-ΕΛSTϚEIS.

(*c*) *Te ipſum* ψNK SIΛΒΛN. Sic emendavimus ex MS. Prius peſſime ψNS MISSΛN. Mox recte ψΛNnh, non ψΛNNnh.

(*a*) *Qui*

ϛΛNΔS ψΛN ïΛISNS ΔΛψ. MΛNNΛ ΓΛΛΛIψ ΛF ïΛIKNSΛΛϵM ïN ïΛIKϵIKXM. ϛΛh ïN ϒΛIΔϵΔϛΛNS FKΛKΛNN. ψΛIϵI ϛΛh ΒIKΛNΒXΔϵΔNN ïNΛ. ϛΛh ΒΛNϛXS ΛNΛΛΛΓ * * * * * * * NΛ ΛFTNMISTΛN hΛΒΛN STΛψ: 9.

ΛK ψΛN hΛITΛIZΛN. ΛTΓΛΓΓΛNΔS ΛNΛKNMΒϵI ΛNΛ 10.
ψΛMMΛ ΛFTNMISTIN STΛΔΛ. ϵI ΒI ψϵ ΔIMΛI SΛϵI hΛIhΛIT ψNK. ΔIψΛI ΔN ψNS. FKIϛXNΔ. NSΓΛΓΓ hΛNhIS. ψΛNNh ïST ψNS hΛNhIψΛ FΛNKΛ ψΛIM MIψ-ΛNΛKNMΒϛΛNΔΛM ψNS: NNTϵ ⊙ΛZNh SΛϵI hΛN- 11. ϗNψ.
hϵIψ SIK SIΛΒΛN. ΓΛhNΛIϒϛΛΔΛ. ϛΛh SΛϵI hNΛI-ϒϵIψ SIK SIΛΒΛN. NShΛNhϛΛΔΛ: ΔΛψ NψψΛN ϛΛh 12. ϗΠ.
ψΛMMΛ hΛITΛNΔIN SIK. ψΛN ϒΛNϗϗϛΛIS NNΔΛNϗ-NIMΛT ΛIψψΛN NΛhTΛMΛT. NI hΛITΛIS FKIϛXNΔS ψϵINΛNS. NIh ΒϗXψϗNNS ψϵINΛNS. NIh NIψϛΛNS ψϵI-NΛNS. NIh ΓΛϗΛZNΛNS ΓΛΒϵIΓΛNS. ïΒΛI ΛNFTX ϛΛh ϵIS ΛFTϗΛhΛITΛINΛ ψNK. ϛΛh ϒΛIϗψIψ ψNS NS-

dens itaque Jeſus dixit: vir quidam abiit ab Jeruſalem ad Jericho, & in latrones incidit, qui (*a*) & ſpoliaverunt & plagas imponentes * * * * * * * ultimum tenere locum; ſed quum vocatus fueris, vadens diſcumbe in ultimo loco *quo fiet*, ut cum venerit qui vocavit te dicat tibi: amice, aſcende ſuperius, tunc erit tibi honor coram unadiſcumbentibus tibi. Nam quiſquis extollit ſe ipſum humiliabitur, & qui humiliat ſe ipſum (*b*) extolletur. Dixit autem, etiam vocanti ſe: cum feceris prandium vel cœnam, ne voces amicos tuos, nec fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos divites (*c*), ne forte etiam illi reinvitent te, & tibi re- Cap. 14, 9, 10. 11. CLXXIX. 12. CLXXX.

(*a*) *Qui* ψΛIϵI. Sic recte MS. non ψΛϵI.

(*b*) *Se ipſum* SIK SIΛΒΛN. Sic probe MS.

(*c*) *Divites* MS. recte ΓΛΒϵIΓΛNS quod etiam *Junius* voluit, ceu ex Gloſſario evidens.

(*a*) *Illi*

13. ⲣⲛⲗⲇⲁⲛ: ⲁⲕ ⲫⲁⲛ ⲩⲁⲛⲕⲕⲥⲁⲓⲥ ⲇⲁⲛⲏⲧ. ⲏⲁⲓⲧ ⲛⲛⲁⲉ·
14. ⲇⲁⲛⲥ. ⲣⲁⲙⲗⲓⲇⲁⲛⲥ. ⲏⲗⲗⲧⲁⲛⲥ. ⲃⲁⲓⲛⲇⲁⲛⲥ. ⲥⲁⲏ ⲁⲛ-
ⲇⲁⲣⲥ ⲩⲁⲓⲕⲫⲓⲥ. ⲛⲛⲧⲉ ⲉⲓⲥ ⲛⲓ ⲏⲁⲃⲁⲛⲇ ⲛⲥⲣⲓⲗⲇⲁⲛ ⲫⲛⲥ.
ⲛⲥⲣⲓⲗⲇⲗⲇⲗ ⲁⲛⲕ ⲫⲛⲥ ⲓⲛ ⲛⲥⲧⲁⲥⲥⲁⲓ ⲫⲓⲍⲉ ⲛⲥⲩⲁⲛⲕⲏ-
15. ⲧⲁⲛⲉ: ⲣⲁⲏⲁⲛⲥⲥⲁⲛⲇⲥ ⲫⲁⲛ ⲥⲛⲙⲥ ⲫⲓⲍⲉⲓ ⲁⲛⲁⲕⲛⲙⲃ-
ⲥⲁⲛⲇⲁⲛⲉ ⲫⲁⲧⲁ. ⲩⲁⲫ ⲁⲛ ⲓⲙⲙⲁ. ⲁⲛⲇⲁⲣⲥ ⲥⲁⲉⲓ
ⲕⲡⲗ. 16. ⲙⲁⲧⲥⲓⲫ ⲏⲗⲁⲓⲃ ⲓⲛ ⲫⲓⲛⲇⲁⲛⲣⲁⲕⲇⲁⲥⲁⲓ ⲣⲭⲫⲥ: ⲫⲁⲕⲛⲏ
ⲩⲁⲫ ⲓⲙⲙⲁ ⲃⲁⲛ. ⲙⲁⲛⲛⲁ ⲥⲛⲙⲥ ⲣⲁⲩⲁⲛⲕⲏⲧⲁ ⲛⲁⲏⲧⲁ-
17. ⲙⲁⲧ ⲙⲓⲕⲓⲗⲁⲛⲁ. ⲥⲁⲏ ⲏⲁⲓⲏⲁⲓⲧ ⲙⲁⲛⲁⲣⲁⲛⲥ. ⲥⲁⲏ ⲓⲛ-
ⲥⲁⲛⲇⲓⲇⲁ ⲥⲕⲗⲁⲕ ⲥⲉⲓⲛⲁⲛⲁ ⲑⲉⲓⲗⲁⲓ ⲛⲁⲏⲧⲁⲙⲁⲧⲓⲥ ⲩⲓ-
ⲫⲁⲛ ⲫⲁⲓⲙ ⲏⲁⲓⲧⲁⲛⲁⲙ. ⲣⲁⲣⲧⲓⲫ. ⲛⲛⲧⲉ ⲥⲛ ⲙⲁⲛⲩⲛ ⲓⲥⲧ
18. ⲁⲗⲗⲁⲧⲁ: ⲥⲁⲏ ⲁⲛⲣⲛⲛⲛⲛⲛ ⲥⲛⲛⲥ ⲃⲁⲛⲕⲩⲓⲫⲁⲛ ⲁⲗⲗⲁⲓ:

13. tribuatur; ſed quando feceris convivium, voca pauperes, debiles,
14. claudos, cœcos, & beatus eris, quoniam illi non habent (*a*) retri-
15. buere tibi. retribuetur autem tibi in reſurrectione juſtorum. Hæc
autem audiens quidam diſcumbentium (*b*) dixit illi: beatus qui
CLXXXI. edit panem in regno Dei. Dixit vero illi Dominus (*c*): vir qui-
16. dam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. & miſit famu-
17. lum ſuum hora cœnæ dictum vocatis: ite, quoniam nunc pa-
18. rata ſunt omnia. Et cœperunt confeſtim omnes *ſe* excuſare.

(*a*) *Illi non habent* ⲉⲓⲥ ⲛⲓ ⲏⲁⲃⲁⲛⲇ. Legit, αὐτοὶ οὐκ ἔχουσιν. Porro, non ingratiis aurium Latinarum retinuiſſe ſpero cum Gotho noſtrate Græciſmum *non habent retribuere* pro *non poſſunt*; ſed hæc notiora. Mox pro ⲛⲥⲥⲧⲁⲥⲥⲁⲓ MS. ⲛⲥⲧⲁⲥⲥⲁⲓ; ſed confer quæ diximus ſupra 8, 55.

(*b*) *Diſcumbentium* ⲫⲓⲍⲉⲓ ⲁⲛⲁⲕⲛⲙⲃⲥⲁⲛⲇⲁⲛⲉ. Perinde eſt ſive legerit τῶν ἀνακειμένων an vero τῶν συνανακειμένων. poſterius hoc foret ⲫⲓⲍⲉ ⲙⲓⲫ-ⲁⲛⲁⲕⲛⲙⲃⲥⲁⲛⲇⲁⲛⲉ.

(*c*) *Dixit vero illi Dominus* ⲫⲁⲕⲛⲏ (ſic MS.) ⲩⲁⲫ ⲓⲙⲙⲁ ⲃⲁⲛ. Non puto primum ſcriptum fuiſſe εἶπε δ' αὐτῷ ὁ κύριος. ſed ὁ κύριος additum eſſe quia nova eſſet Sectio.

(*a*) *Di-*

SA ÞKNMISTA UAΦ. ANA BANHTA. GAh ΦAKÞ RA-
AEIΦAN GAh SAIOAN ΦATA. BIAGA ΦNK hABAI MIK
ÞANKUIΦANANA: GAh ANΦAK UAΦ. GNKA ANhSNE 19.
NSBANHTA ÞIMÞ. GAh RARRA KANSGAN ΦANS. BIA-
GA ΦNK hABAI MIK ÞANKUIΦANANA: GAh SNMS 20.
UAΦ. UEN AINRAIDA. GAh AN ΦE NI MAR UIMAN:
GAh UIMANAS SA SKAAKS. RATAIh ÞANIN SEINAMMA 21.
ΦATA: ΦANNh ΦYAIKhS SA RAKAAYAAAANAS. UAΦ
AN SKAAKA SEINAMMA. NSRARR SNKANTX ïN RAT-
YXNS GAh STAIRXS BANKRS. GAh NNAEAANS GAh
RAMAIAANS GAh BAINAANS GAh hAATANS ATTINh
hIAKE: GAh UAΦ SA SKAAKS. ÞAN YAKΦ SYE ANA- 22.
BANST. GAh NANh STAAS ïST: GAh UAΦ SA ÞAN 23.
AN ΦAMMA SKAAKA. NSRARR ANA YIRANS GAh

Primus dixit (*a*): agrum emi (*b*), & opus habeo exire & eum videre. rogo te habe me excuſatum (*c*). Et alter dixit: juga quin- 19.
que boum emi, & vado probatum eos. rogo te habe me excuſatum. Et quidam dixit: uxorem duxi, & ideo non poſſum ve- 20.
nire. Et veniens famulus (*d*) nuntiavit hæc domino ſuo. Tunc 21.
iratus pater familias dixit famulo ſuo: exi cito in plateas & ſemitas urbis, atque pauperes, & debiles, & cœcos, & claudos adduc huc. Et dixit famulus: domine, factum eſt ſicut impera- 22.
ſti, & adhuc locus eſt. Et dixit dominus famulo: exi in vias & 23.

(*a*) *Dixit.* Non legit ϫⲱⲥϥ, licet nullo damno ſenſus.

(*b*) [*Agrum emi* **ΛΛNΔ ΒΛΠhΤΛ.** Simillimo plane loquendi modo dicimus *I have bought land.*]

(*c*) *Excuſatum.* Pro **ÞΛNKUIΦΛNΛ**, reſtituimus ex MS. **ÞΛNKUIΦΛNΛNΛ**, eidemque voci opem tulimus verſu proxime ſequenti, ubi prius **ÞΛKUIΦΛNΛNΛ.**

(*d*) *Famulus.* Non legit ϩⲙⲛⲟⲩ, ceu nec plurimi codd. & verſiones veteres.

ƀλψRS· GλH NλnψEI ïNNλTΓλΓΓλN· EI nSƀnλNλI
24. ΓλKλS MEINS· uIψλ λλλIS ïZYIS· ψλTEI NIλINShnN
MλNNE GλINλIZE ψIZE ƀλnKλhλITλNλNE KλnSEIψ
KnB. 25. ψIS NλhTλMλTIS MEINIS: MIψïλλGEλnN ψλN ïMMλ
hInhMλNS MλNΛΓλI· GλH ΓλYλNλGλNλS SIK uλψ
26. λn ïM· GλBλI ⊙λS ΓλΓΓIψ λn MIS· GλH NI ƀIGλIψ
ΛTTλN SEINλNλ GλH λIψEIN GλH uEN GλH BλKNλ
GλH BKRψKnNS GλH SYISTKnNS· NλnH nψψλN SEI-
NΛ SIλBINS SλIYλλλ· NI MΛΓ MEINS SInRNEIS YISλN·
27. GλH SλEI NI BλIKIψ ΓλΛΓλN SEINλNλ· GλH ΓλΓΓλI
KnΓ. 28. λƀλK MIS· NI MΛΓ YISλN MEINS SInRNEIS: ïZYλKλ
⊙λS KλIhTIS YIλGλNλS KEλIKN TIMBKGλN· NIn ƀKn-
MIST ΓλSITλNλS KλhNEIψ MλNYI ψR hλBλIn λn
29. nSTInhλN· ïBλI ΛnƀTR BI ψE ΓλSλTIλEλI ΓKnN-

24. ſepta (*a*), & coge introire, ut impleatur (*b*) domus mea. dico enim
vobis, quod nullus virorum illorum antea vocatorum guſtabit cœ-
CLXXXII. nam meam. Ibat autem cum illo turba multa, & converſus dixit il-
25. 26. lis: ſi quis vadit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, &
uxorem, & liberos, & fratres, & ſorores, quin & ſui ipſius animam,
27. non poteſt meus eſſe diſcipulus. & qui non fert crucem ſuam & ve-
CLXXXIII. nit poſt me, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Veſtrûm enim quis
28. volens turrim ædificare, nonne primum ſedens computat apparatum
29. quem habet (*c*) ad perficiendum, ne forte poſtquam poſuerit fun-

---

(*a*) *Et ſepta* GλH ƀλψRS. ϗ φραγμός. Gloſſæ vett. φραγμοί. *Septa.*

(*b*) *Ut impleatur* EI nSƀnλλNλI. Sic recte *Junius.* in MS. tamen ſimplex λ. Rationem modo dedimus.

(*c*) *Habet* hλBλIn. Errore pro hλBλIλ ſive, quod idem hλBλIψ. Poſſes quoque hλBλInh. [Recte ſe habet hλBλIn. vide Marci 15, 36. ut & v. 31. hujuſce capitis. Tranſtulerim, *apparatum, an habeat qui ad perficiendum* ſuppetat.]

(*a*) *Ædi-*

ανγλαδαgn. gah ni mahtiae nstinhan. allai
ψai rasaiοandans. anrinnaina bilaikan ïna. ui- 30.
ψandans ψatei sa manna anstradala timbrgan.
gah ni mahta nstinhan: aiψψan οas ψindans 31.
rarrandas stirusan yiψka anψakana ψindan an
yirannа. nin rasitandas ƀankψis ψankeiψ sih
mahteirs miψ tuihnn ψnsnnagrm ramrtgan
ψamma miψ tuaimtirnm ψnsnnagrm rarrandin
ana sik. eiψan gabai nist mahteirs. nanh ψa- 32.
nnh ƀaikka ïmma yisandin. ïnsandagands aikn
biagiψ ravaikψgis: syh nn οakgiznh ïzyaka 33. knd.
saei ni aƀuiψiψ allamma airina seinamma. ni
mar yisan meins sinrneis: rrd salt. ïψ gabai 34. kne.
salt bana yaikψiψ. οe rasnnrdа. nih an aik-
ψai ni an maihstan ƀark ïst. nt nsyaiknand 35.
ïmma: saei habai ansrna rahansgandarna. ra-

damentum, & non potuerit perficere, omnes videntes incipiant ei illudere, dicentes: hic vir incœpit ædificare (*a*), & non potuit perficere. 30. Aut quis rex iturus, ut ruat in bellum contra alium regem, nonne prius ſedens cogitat an poſſit cum decem millibus occurrere venienti cum viginti millibus contra ſe? Si vero non poſſit, adhuc illo procul abſente, mittens legatum petit pacem. Sic ita- 31. 32. CLXXXIV. que quiſquis veſtrûm, qui non valedicit (*b*) omni facultati ſuæ, non poteſt eſſe meus diſcipulus. Bonum *eſt* ſal, ſed ſi ſal fatuum CLXXXV. erit, quo condietur? Nec ad terram, neque ad ſterquilinium aptum eſt, foras ejiciunt illud. Qui habet aures audientes, au- 33. 34. 35.

(*a*) *Ædificare* TIMBRGAN, ſic recte MS. (Suec. *Timbra*) prius fuit TIMRGAN.

(*b*) *Valedicit.* ἀποτάσσεται. AƀUIΨIΨ. vide quæ diximus ſupra ad cap. 9, 61. de ANDUIΨAN.

(*a*) Om-

ΚΠΘ. 1. hΛNSGΛI: ϒESNN NΦΨΛN ÏMMΛ NEΘGΛNΔΛNS SIK
ΛΛΛΛI MXTΛRGXS GΛh ÞKΛϒΛNKhTΛI hΛNSGΛN ÏM-
2. MΛ: GΛh BIKXΔIΔEΔNN ÞΛKEISΛIEIS GΛh BXKΛR-
GXS. ΘIΨΛNΔΛNS. ΨΛTEI SΛ ÞKΛϒΛNKhTΛNS ΛNΔ-
ΚΠΖ. 3. NIMIΨ GΛh MIΨMΛTGIΨ ÏM: ΘΛΨ ΨΛN Δn ÏM ΨX
4. ΓΛGNKXN. ΘIΨΛNΔS. ΘΛS MΛNNΛ ÏZϒΛRΛ ΛIΓΛNΔS
TΛIhNNTEhNNΔ ΛΛMBE. GΛh ÞKΛΛINSΛNΔS ΛINΛM-
MΛ ΨIZE. NIN BIΛEIΨIΨ ΨX NINNTEhNNΔ GΛh NINN
ΛNΛ ΛNΨIΔΛI. GΛh ΓΛΓΓIΨ ΛÞΛR ΨΛMMΛ ÞKΛΛN-
5. SΛNIN NNTE BIΓITIΨ ΨΛTΛ. GΛh BIΓITΛNΔS NS-
6. ΛΛNGIΨ ΛNΛ ΛMSΛNS SEINΛNS ÞΛΓINXNΔS. GΛh ΘI-
MΛNΔS ÏN ΓΛRΔΛ. ΓΛΛΛΨXΨ ÞKIGXNΔS GΛh ΓΛ-
RΛZNΛNS. ΘIΨΛNΔS Δn ÏM. ÞΛΓINXΨ MIΨ MIS. ΨΛM-
7. MEI BIΓΛT ΛΛMB MEIN ΨΛTΛ ÞKΛΛNSΛNX: ΘIΨΛ ÏZ-
ϒIS ΨΛTEI SϒΛ ÞΛhEΔS ϒΛIRΨIΨ ÏN hIMINΛ ÏN ΛINIS

CLXXXVI. Cap. 15, 1. 2. CLXXXVII. 3. 4. 5. 6. 7.

diat. Erant autem ei appropinquantes omnes (*a*) publicani & peccatores, auditum illum, & murmurabant Phariſæi & ſcribæ dicentes: iſte recipit peccatores & veſcitur cum eis. Loquebatur ergo eis hanc parabolam dicens: quis veſtrûm poſſidens centum oves, & perdens unam earum, nonne relinquit nonaginta novem in deſerto, & inveſtigat deperditam (*b*) donec invenit eam: & inveniens imponit in humeros ſuos (*c*) gaudens. & veniens domum, invitat amicos & vicinos dicens illis: gaudete mecum eò quod inveni ovem meam perditam. Dico vobis quod ita gaudium erit in cœlo ſuper uno

(*a*) *Omnes.* πάντες οἱ τελῶναι, & ſic communi codd. conſenſu noſter, etſi verſiones nonnullæ veteres, & in his Latina, non agnoſcant. *omnes* autem pro *multi*.

(*b*) *Deperditam* ΨΛMMΛ ÞKΛΛNSΛNIN. Sic probe MS.

(*c*) *Humeros ſuos* ΛMSΛNS SEINΛNS. Recte ergo legit ἐωυτῦ vel αὐτῦ, pro quo in nonnullos codd. tam hoc loco quam cap. 16, 5. librariorum negligentia irrepſit αὐτῦ, quod ÏS.

(*a*) *Quam*

ƀRAϒΛnKhTIS ïΔRGIRϧNΔINS. ψΛn ïN NINNTGhNNΔIS GΛh NINNG rΛKΛIhTΛIZG. ψΛIGI NI ψΛnKBNN ïΔRGI-
rϧS: ΛIψψΛn SNMΛ UINϧ ΔRΛKMΛNS hΛBΛNΔGI 8. Kπh.
TΛIhNN GΛBΛI ƀRΛΛINSIψ ΔRΛKMIN ΛINΛMMΛ. NIN
TΛNΔGIψ ΛNKΛRN. GΛh NSBΛnGGIψ KΛZN. GΛh SϧKGIψ rΛΛrrϒΛBΛ NNTG BIrITIψ. GΛh BIrITΛNΔGI 9.
rΛhΛITIψ ƀRIGϧNΔGϧS GΛh rΛKΛZNϧNS. UIψΛNΔGI.
ƀΛrINϧψ MIψ MIS. NNTG BIrΛT ΔRΛKMIN ψΛMMGI
ƀRΛΛΛnSΔΛ: SϒΛ UIψΛ ïZϒIS ƀΛhGΔS ϒΛIKψIψ ïN 10. Kπψ.
ΛNΔϒΛIKψGΛ ΛrrIΛNM rϧψS ïN ΛINIS ïΔRGIRϧNΔINS
ƀRAϒΛnKhTIS: UΛψ NψψΛN. MΛNNG SNMS ΛIhTΛ 11. Kϥ.
TϒΛNS SNNNNS. GΛh UΛψ SΛ GNhIZΛ ïZG Δn ΛT- 12.
TIN. ΛTTΛ rIƀ MIS Sϧ NNΔKINNΛNGIN ΔΛIΛ ΛIrI-
NIS. GΛh ΔISΔΛIΛIΔΛ ïM SϒGS SGIN: GΛh ΛƀΛK 13.

peccatore pœnitente *plus* quam ſuper nonaginta novem (*a*) juſtis, qui non indigent pœnitentia. Aut quædam mulier (*b*) habens decem 8.
drachmas. ſi perdit unam drachmam, nonne accendit lucernam & CLXXX-
emundat domum, & quærit diligenter, donec invenit? & inveniens VIII.
convocat amicas & vicinas dicens: gaudete mecum quia inveni drach- 9.
mam, quam perdidi. Dico vobis, ſic gaudium erit coram angelis Dei 10.
ſuper uno pœnitente peccatore. Dixit autem: vir quidam habuit CLXXXIX.
duos filios, & dixit junior eorum patri: pater da mihi competen- 11. CXC.
tem (*c*) partem poſſeſſionis, & diviſit illis proprietatem ſuam. Et poſt 12.
13.

(*a*) *Quam ſuper nonaginta novem* ψΛn ïN NINNTGhNNΔIS GΛh NINNG. Sic recte MS.

(*b*) *Aut quædam mulier* ΛIψψΛn SNMΛ UINϧ. Legit ἢ τις γυνή. interrogative foret ΛIψψΛn ⊙ϧ UINϧ.

(*c*) [*Competentem* Sϧ NNΔKINNΛNGIN. Manifeſto Librarii errore pro ψϧ NNΔKINNΛNΔGIN *contingentem.*]

NI MANARANS ARANS BRAHTA SAMANA ALALATA SA GNHIZA SNNNS. GAH AFALAIW IN LANA FAIRRA
YISANAR. GAH GAINAR AISTAHIDA WATA SYES SEI-
14. NATA AIBANAS NSSTINRIBA: BI WE WAN FRAYAS
ALALAMMA. YARW HNHRNS ABRS ANA RAYI GAINA-
15. TA. GAH IS ANRANN ALALAWARBA YAIRWAN. GAH
RARRANAS RAHAFTIDA SIK SNMAMMA BANRRGANE
GAINIS RANGIS. GAH INSANDIDA INA HAIWGRS SEI-
16. NAIZRS HALDAN SYEINA. GAH RAIRNIDA SAD ITAN
HANRNE WREI MATITEDNN SYEINA. GAH MANNA IM-
17. MA NI RAF: UIMANAS WAN IN SIS. UALW. ⊙AN FILN
ASNGE ATTINS MEINIS NFARASSAN HABAND HALIBE.

non multos dies collegit omnia junior filius, & abiit in regionem procul diſſitam, & ibi diſſipavit proprietatem ſuam vivens
14. inordinate. Quando vero ab omnibus vacuus erat, orta eſt fa-
15. mes vehemens in regione illa, & is cœpit egentiſſimus fieri. & abiens adhæſit cuidam civi illius regionis, & miſit eum in a-
16. grum ſuum (*a*) paſtum porcos. & cupiebat ſaturare ſe (*b*) ſiliquis (*c*),
17. quas porci edebant, & nemo ei dabat. In ſe itaque rediens dixit: quot mercenarii patris mei abundanter habent panem (*d*),

---

(*a*) *In agrum ſuum* HAIWGRS SEINAIZRS. ac ſi legerit εἰς τ̃ ἀγρὸν αὐτ̃. Certe HAIWGRS Genetivus eſt, (ceu item manifeſtum ex addito SEINAIZRS,) à recto HAIWGA (non HAIWGR) *campus, ager.*

(*b*) [*Saturare ſe* SAD ITAN. Videtur legiſſe χορτασθῆναι.]

(*c*) *Siliquis.* Vel non intellexit vocem κεράτων, vel legit κεράτων. HANRNE enim Genet. plur. ab HANRN. Suec. [& Angl.] *Horn.*

(*d*) *Abundanter habent panem* NFARASSAN HABAND HALIBE. Aliquando ſuſpicabar legendum NFARASSN, & Accuſ. eſſe vertendumque *abundantiam habent panum*; ſed video HABAN heic regere Genet. uti quoque *Joban.* 9, 41. NI WAN HABAIDEDEIW FRAYANRHTAIS. & alibi.

(*a*) *Cer-*

ΪΨ ΪΚ ΗΠΗΚΑΠ ΕΚΑΩΙSΤΝΑ: ΠSSΤΑΠΔΑΠΔS ΓΑΓΓΑ 18.
ΔΠ ΑΤΤΙΠ ΜΕΙΠΑΜΜΑ. ϚΑΗ ΩΙΨΑ ΔΠ ΪΜΜΑ. ΑΤ-
ΤΑ. ΕΚΑΥΠΚΗΤΑ ΜΙS ΪΠ ΗΙΜΙΠ ϚΑΗ ΪΠ ΑΠΔΥΑΙΚΨ-
ϚΑ ΨΕΙΠΑΜΜΑ. ϚΠ ΨΑΠΑSΕΙΨS ΝΙ ΪΜ ΥΑΙΚΨS ΕΙ ΗΑΙ- 19.
ΤΑΙΔΑΠ SΠΠΠS ΨΕΙΠS. ΓΑΤΑΥΕΙ ΜΙΚ SΥΕ ΑΙΠΑΠΑ
ΑSΠϚΕ ΨΕΙΠΑΙΖΕ: ϚΑΗ ΠSSΤΑΠΔΑΠΔS ΩΑΜ ΑΤ ΑΤ- 20.
ΤΙΠ SΕΙΠΑΜΜΑ: ΝΑΠΗ ΨΑΠΠΗ ΨΑΠ ΕΑΙΚΚΑ ΥΙSΑΠ-
ΔΑΠ. ΓΑSΑΘ ΪΠΑ ΑΤΤΑ ΪS. ϚΑΗ ΪΠΕΕΙΠΧΔΑ. ϚΑΗ
ΨΚΑΓϚΑΠΔS ΔΚΑΠS ΑΠΑ ΗΑΑS ΪS. ϚΑΗ ΚΠΚΙΔΑ ΪΜ-
ΜΑ: ϚΑΗ ΩΑΨ ΪΜΜΑ SΑ SΠΠΠS. ΑΤΤΑ. ΕΚΑΥΑΠΚΗ- 21.
ΤΑ ΪΠ ΗΙΜΙΠ ϚΑΗ ΪΠ ΑΠΔΥΑΙΚΨϚΑ ΨΕΙΠΑΜΜΑ. ϚΠ
ΨΑΠΑSΕΙΨS ΝΙ ΪΜ ΥΑΙΚΨS ΕΙ ΗΑΙΤΑΙΔΑΠ SΠΠS ΨΕΙΠS.
ΩΑΨ ΨΑΠ SΑ ΑΤΤΑ ΔΠ SΚΑΑΚΑΜ SΕΙΠΑΙΜ. SΠΠS ΤΧ- 22.

verum ego fame pereo. Surgens ibo ad patrem meum & dicam il- 18.
li: pater peccavi in cœlum & coram te, certe (*a*) ullatenus non ſum 19.
dignus, ut vocer filius tuus, fac me ſicut unum mercenariorum tuo-
rum. Et ſurgens venit ad patrem ſuum. Adhuc (*b*) itaque procul 20.
abſentem vidit eum pater ejus, & intime lætabatur, & currens inci-
dit in collum ejus & oſculabatur eum. Et dicebat ei filius: pater, 21.
peccavi in cœlum & coram te, certe nullatenus ſum dignus, ut no-
miner (*c*) filius tuus. Dixit autem pater famulis ſuis: ſtatim (*d*) af- 22.

(*a*) *Certe.* Perinde eſt, non tamen legit καὶ, ceu nec plur. codd. Græci. Neque ante ἀκίπ, verſu 21.

(*b*) [*Adhuc* &c. Transferrem, *cum adhuc autem procul abeſſet*, vel *adhuc autem procul abſente.* Nam Accuſativus caſus eſt abſolute poſitus.]

(*c*) *Ut nominer* ΕΙ ΗΑΙΤΑΠΔΑΠ, ſic editio *Juniana*, ipſe cod. hoc loco obſcurus & macie exeſus, legendum tamen, ceu paullo ante v. 19. ΕΙ ΗΑΙΤΑΙΔΑΠ.

(*d*) *Statim affer.* legit εὐθέως ἐξένεγκον. proxime ſuperiora codicis vetuſtas exedit, unde corrupta lectio SΕΙΠΑΜΕ, ſed illa vix nauci, & legendum uti quoque optimus *Hickeſius* monuit SΕΙΠΑΙΜ.

(*a*) *Annu-*

ʙʀɪɪᴦ ʏʌsᴛgʌ ψʀ ᵽʀnmɪsᴛʀn. gʌh ᴦʌʏʌsgɪψ ïnʌ.
gʌh ᴦɪʙɪψ ᵽɪᴦᴦʀʌᴦnʌψ ïn hʌndn ïs. gʌh ᴦʌskʀh
23. ʌnʌ ᵽʀᴛnns ïs. gʌh ʙʀɪᴦᴦʌndʌns stɪnʀ ψʌnʌ
ʌʌɪdʌn nᵽsneɪψɪψ. gʌh mʌtgʌndʌns ʏɪsʌm ʏʌɪ-
24. ʌʌ. nntɛ sʌ snnns mɛins dʌnᴪs ʏʌs gʌh ᴦʌuɪn-
nʀdʌ. gʌh ᵽʀʌʌnsʌns ʏʌs gʌh ʙɪᴦɪtʌns ʏʌʀᴪ:
25. gʌh dnᴦnnnn ʏʌɪʌʌʏɪsʌn: ʏʌs nᴪᴪʌn snnns ïs
sʌ . . . ψɪzʌ ʌnʌ ʌʌndʌ. gʌh mɪᴪᴪʌneɪ ᴦʌʏʌndɪ-
dʌ sɪʀ gʌh ʌtïddgʌ neʘʌ ʀʌzn. gʌh ᴦʌhʌnsɪ-
27. dʌ * * * * ʌttʌ ψɛins stɪnʀ ψʌnʌ ʌʌɪdʌn. nn-
28. tɛ hʌɪʌʌnʌ ïnʌ ʌndnʌm: ψʌnnh mʀdʌᴦs ʏʌʀᴪ.

fer pallium præcipuum, & induite illum, & date annulum aureum (*a*)
23. in manum ejus, & calceos pedibus ejus: & adducentes vitulum ſagi-
24. natum mactate (*b*), & edentes hilariter agamus, quia hic filius meus
mortuus erat ac revixit: & perditus erat & inventus eſt: & cœperunt
25. hilariter agere. Erat autem filius ejus ſenior ruri, & ſimulac rever-
27. ſus (*c*), & appropinquavit domui, & audivit * * * * Pater tuus vitu-
28. lum illum ſaginatum, quia ſalvum recepit illum. Itaque indignabatur

---

(*a*) *Annulum aureum* ᵽɪᴦᴦʀʌᴦnʌᴪ. ſic optime vertit δακτύλιον, Suec. diceres *Fingergull.* [Iſlandis eſt fingurgull.]

(*b*) *Mactate* nᵽsneɪψɪψ. & ſic recte θύσατε interpretatur Gothus, cui ſi *ſacrificandi* ſignificationem ineſſe exiſtimaſſet, haberemus ʙʌʀᴛʌɪᴪ, ſed illa nullatenus heic locum habet, nam ſacrificia non domi ſed in templo offerebantur. [Gen. 37, 31. þa namon an ticcen anb oꝼꝼnibon hit ⁊ bebýpton hiꝛ tunecan on þam blobe. *Tulerunt autem hœdum & occiderunt eum & in ſanguine tinxerunt tunicam ejus.*]

(*c*) *Reverſus* gʌh mɪᴪᴪʌneɪ ᴦʌʏʌndɪdʌ sɪʀ. Ac ſi legerit ὡς ἐπιστρέφει ἤγγισε τ. οἰ. Pro ʌnʌ ʌʌndɛ quod proxime præcedit, reſtituimus ex MS. ʌnʌ ʌʌndʌ, Suec. *På landet.* [A.S. on lanbe. gr. Ælfr. 38.]

(*a*) *Ser-*

ϛΛh NI ϒIΛdΛ ïNNrΛrrΛN. ïψ ΛTTΛ ïS nSrΛrrΛNdS
nT ЬΛd ïNΛ: ψΛKnh ïS ΛNdhΛÞϛΛNdS uΛψ dn 29.
ΛTTIN. SΛI. SϒΛ ÞIΛn ϛeKe SKΛΛKINXdΛ ψnS. ϛΛh
NIΘΛNhnN ΛNΛЬnSN ψeINΛ nÞΛKïddϛΛ. ϛΛh MIS
NIΛIϒ ΛTTΛÞT rΛITeIN. eI MIψ ÞKIϛXNdΛM MeINΛIM
ЬIϒeSϛΛN. ïψ ψΛN SΛ SnNnS ψeINS. SΛeI ÞKeT ψeIN 30.
SϒeS MIψ KΛΛKϛXM. uΛM. nÞSNΛIST ïMMΛ STInK
ψΛNΛ ΛΛIdΛN: ψΛKnh uΛψ dn ïMMΛ. ЬΛKNIΛX. 31.
ψn SINTeINX MIψ MIS ϒΛST ϛΛh ïS. ϛΛh ΛΛΛ ψΛTΛ
MeIN ψeIN ïST. ϒΛIΛΛϒISΛN ϛΛh ÞΛrINXN SKnΛd 32.

& nolebat introire. at pater ejus egreſſus rogabat eum. Proinde is 29.
reſpondens dixit patri: ecce, tot annos ſervivi (*a*) tibi, & nullum
mandatum tuum tranſgreſſus ſum, & mihi nunquam dediſti hœdum,
ut cum amicis meis lætarer (*b*). Sed quando filius tuus, qui devo- 30.
ravit proprietatem tuam cum meretricibus, venit, mactaſti ei vi-
tulum ſaginatum. Dixit vero illi: filiole, tu ſemper mecum fuiſti, 31.
& is (*c*), & omne hoc (*d*) meum tuum eſt. Hilariter agere & lætari 32.

(*a*) *Servivi.* Si more ſuo inhæſit litteræ, legit utique ἐδούλευον, id enim SKΛΛKINXdΛ. δουλεύω autem SKΛΛKINX.

(*b*) [*Lætarer* ЬIϒeSϛΛn &c. Totidem fere verbis Angloſaxonica interpretatio. ic mid minum ƿneondum ȝepiɼtƿullude. Gepiɼta. *Epulare.* Luc.12,19. piɼt. *Victus.* Moral. præcept. 8. *Prandium*, Luc.14, 12. *Deliciæ*, *dapes*; pſ.138, 10. gl. Cot. 17. Su. *wiſt.* Iſlandis viſt eſt *Commeatus.* uuiſt autem Alamannis *Subſtantia.* bipiɼte, *commeatus*, legitur in Canon. 3. edit. ſub Edgaro Rege.]

(*c*) *Et is* ϛΛh ïS. adeo ut legerit καὶ αὐτός, quod, modo extra ſcopum parabolæ non trahatur, valde placet; etſi, quantum memini, deſtituatur conſenſu codicum. [Legiſſe mihi videtur καὶ ἦ, *& es.* ïS enim eſt 2. ſing. præſ. indic. ϒISΛN. *eſſe.*]

(*d*) *Omne hoc.* Pro ΛΛΛΛ ψΛTΛ, quod Latine foret *omnia hoc*, reddidimus ope codicis ΛΛΛ ψΛTΛ. quin & mox ÞΛrINXN pro ÞΛϛINXN, Suec. *Fægna ſig.*

ΥΛS. ΠΝΤЄ ΒΚΧΨΛΚ ΨЄINS ΑΛΠΨS ΥΛS. ϬΛh ΓΛЦIN-
1. ΝΧΔΛ. ϬΛh ΕΚΛΛΠSΛΝS. ϬΛh ΒIΓITΛΝS ΥΛΚΨ: ЦΛΨ
ΠΨΨΛΝ ΔΠ SIΠΧΝϬΛM SЄINΛIM. MΛΝΝЄ SΠMS ΥΛS
ΓΛΒЄIΓS. SΛЄI ΛIhTΛ ΕΛΠΚΛΓΛΓΓϬΛΝ. ϬΛh SΛ ΕΚΛ-
ΥΚΧhIΨS ΥΛΚΨ ΔΠ ÏMMΛ ЄI ΔISTΛhIΔΠΔI ΛIΓΛΝ ÏS:
2. ϬΛh ΛTΥΧΠϬΛΝΔS ÏNΛ ЦΛΨ ΔΠ ÏMMΛ. ΔΠ ΘЄ ΨΛ-
TΛ hΛΠSϬΛ ΕΚΛM ΨΠS. ΠSΓIΕ ΚΛΨϬΧΝ ΕΛΠΚΛΓΛΓΓ-
ϬIS ΨЄINIS. NI MΛΓT ΛΠΚ ϬΠ ΨΛΝΛMΛIS ΕΛΠΚΛ-
3. ΓΛΓΓϬΛ ΥISΛΝ: ЦΛΨ ΨΛΝ ÏN SIS SΛ ΕΛΠΚΛΓΛΓΓϬΛ.
ΘΛ TΛΠϬΛΠ ΨΛΠΔЄI ΕΛΝ MЄINS ΛЄNIMIΨ ΕΛΠΚΛ-
ΓΛΓΓI ΛЄ MIS. ΓΚΛΒΛΝ NI MΛΓ. ΒIΔϬΛΝ SΚΛMΛ MIΚ.
4. ΛΝΔΨΛhTΛ MIΚ ΘΛ TΛΠϬΛΠ. ЄI ΨΛΝ ΒI ΨЄ ΛЄ-
SΛTϬΛIΔΛΠ ΠS ΕΛΠΚΛΓΛΓΓϬΛ. ΛΝΔNIMΛINΛ MIΚ ÏN
5. ΓΛΚΔINS SЄINΛNS: ϬΛh ΛThΛITΛΝΔS ΛINΘΛΚϬΛ-

oportebat, quia frater tuus mortuus erat ac revixit: & perditus,
Cap. 16, 1. ac inventus eſt. Dixit autem (*a*) diſcipulis ſuis: erat vir quidam
dives, qui habebat (*b*) præfectum domus, & is accuſabatur apud il-
2. lum quod diſſiparet bona ejus. Et vocans eum dixit ei: cur hoc
audio de te? redde rationem præfecturæ tuæ, non potes enim jam
3. amplius præfectus eſſe. Dixit ergo ſecum præfectus: quid faciam,
quoniam dominus meus aufert à me præfecturam. Fodere non valeo,
4. mendicare pudet me. Novi (*c*) quid faciam, ut quum (*d*) remotus
5. ero à præfectura, recipiant me in domos ſuas. Et advocans unum-

---

(*a*) *Dixit autem diſcip. ſu.* Non legit καὶ, ceu nec codd. plurimi.

(*b*) *Qui habebat* SΛЄI ΛIhTΛ. Sic recte cod. Arg. (Suec. *ette*) *Juniana* editio ΛIhIΔΛ. Recte etiam ΕΛΠΚΛΓΛΓΓϬΛΝ, & v. 3. ΕΛΠΚΛ-ΓΛΓΓI (Neutr.) *præfectura, villicatio.*

(*c*) [*Novi* ΛΝΔΨΛhTΛ &c. Angli dicerent, *I have thought with myſelf what I'll do.* Mecum reputavi quid facturus ſim.]

(*d*) *Ut quum* ЄI ΨΛΝ. Sic MS. recte, non ЄIΨΛΝ.

(*a*) *De-*

ΝΧΗ ƑΛΙΗΝSΚΝΛΛΝϵ ƑΛΝΙΝS SϵΙΝΙS. ΩΛΨ ΨΛΜΜΛ ƑΚΝΜΙSΤΙΝ. ΘΛΝ ƑΙΛΝ SΚΛΛΤ ƑΛΝΙΝ ΜϵΙΝΛΜΜΛ: ΨΛΚΝΗ ΩΛΨ. ΤΛΙΗΝΝΤϵΗΝΝΔ ΚΛSϵ ΛΛϵΥΙS: ϹΛΗ ΩΛΨ ΔΝ ΪΜΜΛ. ΝΙΜ ΨΝS ΒΧΚΧS ϹΛΗ ΓΛSΙΤΛΝΔS SΠΚΛΝΤΧ ΓΛΜϵΛϵΙ ƑΙΜƑΤΙΓΝΝS: ΨΛΨΚΧΗ ΨΛΝ ΔΝ ΛΝΨΛΚΛΜΜΛ ΩΛΨ. ΛΨΨΛΝ ΨΝ. ΘΛΝ ƑΙΛΝ SΚΛΛΤ. ΪΨ ΪS ΩΛΨ. ΤΛΙΗΝΝΤϵΗΝΝΔ ΜΙΤΛΔϵ ΚΛΝΚΝΙS: ϹΛΗ ΩΛΨ ΔΝ ΪΜΜΛ. ΝΙΜ ΨΝS ΒΧΚΧS ϹΛΗ ΜϵΛϵΙ ΛΗΤΛΝ- ΤϵΗΝΝΔ: ϹΛΗ ΗΛΖΙΔΛ SΛ ƑΛΝ ΨΛΝΛ ƑΛΝΚΛΓΛΓΓ- ϹΛΝ ΪΝΥΙΝΔΙΨΧS. ΝΝΤϵ ƑΚΧΔΛΒΛ ΓΛΤΛΥΙΔΛ. ΝΝΤϵ ΨΛΙ SΝΝϹΧS ΨΙS ΛΙΥΙS ƑΚΧΔΧΖΛΝS SΝΝΝΜ ΛΙΝΗΛΔΙS ΪΝ ΚΝΝϹΛ SϵΙΝΛΜΜΛ SΙΝΔ: ϹΛΗ ΪΚ ΪΖΥΙS ΩΙΨΛ. ΤΛΝϹΛΙΨ ΪΖΥΙS ƑΚΙϹΧΝΔS ΝS ƑΛΙΗΝΨΚΛΙΗΝΛ ΪΝΥΙΝ- ΔΙΨΧS. ϵΙ. ΨΛΝ ΝƑΛΙΓΛΙΨ. ΛΝΔΝΙΜΛΙΝΛ ΪΖΥΙS ΪΝ ΛΙ-

quemque debitorum domini ſui dixit primo: quantum debes domino meo? Dixit autem centum vaſa olei. & dixit ei: accipe tibi librum, & ſedens mox ſcribe quinquaginta. Deinde vero (*a*) alii dixit: verum tu, quantum debes? is vero inquit: centum modios frumenti (*b*). Et dixit ei: accipe tibi librum, & ſcribe octoginta. Et laudavit dominus præfectum iniquitatis, quod prudenter fecerat, quoniam filii hujus ſeculi prudentiores filiis lucis, in ſuo ſunt genere. Et ego dico vobis: facite vobis amicos ex pecunia iniquitatis, ut quando defeceritis, recipiant vos in æ-

6. 7. 8. 9.

(*a*) *Deinde vero.* Legit ἔπειτα δέ.

(*b*) *Modios frumenti* ΜΙΤΛΔϵ ΚΛΝΚΝΙS. Transfert ex Ebræa lingua mutuatos βάτους v. 6. & hoc loco κόρους in voces ſibi ſuiſque cognitas & uſitatas ΚΛSϵ (Genet. plur. à ſingulari Nom. ΚΛS, Suec. *kar*) & ΜΙΤΛΔϵ (Nom. ſing. ΜΙΤΛΔS.) Reddidi autem *modios*, ratus ex hac voce Gothicam profluxiſſe; nec illud mirum, ſiquidem Romanorum donativis ac congiariis adſueverant Gothi.

(*a*) Quæ

10. ϒEINXS hΛEIΨRXS: SΛEI TRIITϒS ÏST ÏN ΛEITIΛΛMMΛ GΛh ÏN MΛNΛIΛMMΛ TRIITϒS ÏST. GΛh SΛEI ÏN ΛEITIΛΛMMΛ ÏST ΠNTRIITϒS. GΛh ÏN MΛNΛIΛMMΛ
11. ΠNTRIITϒS ÏST. GΛBΛI NN ÏN ÏNϒINΔΛMMΛ ƑRIhnΨRΛIhNΛ TRIITϒΛI NI ϒΛNRΨnΨ. ΨΛTΛ SNNGEINX
12. ⊙ΛS ÏZϒIS IΛΛΛnBEIΨ. GΛh GΛBΛI ÏN ΨΛMMΛ ƑRΛMΛΨGIN TRIITϒΛI NI ϒΛNRΨnΨ. ΨΛTΛ ÏZϒΛR ⊙ΛS
CXCII. 13. ÏZϒIS TIBIΨ: NIΛINShNN ΨIϒE MΛI TϒΛIM ƑRΛnGΛM SRΛΛKINXN ΛIΨΨΛn ΛINΛNΛ ƑIGΛIΨ. GΛh ΛNΨΛRΛNΛ ƑRIGXΨ. ΛIΨΛn ΛINΛMMΛ ΛNΔ . . . . GΛh ΛNΨΛRΛMMΛ ƑRΛRΛNN. NI MΛInΨ IXΨΛ SRΛΛKINXN GΛh
14. ƑRIhnΨRΛIhNΛ. IΛhΛnSIΔEΔnN ΨΛN ΨX ΛΛΛΛ GΛh ΨΛI ƑΛREISΛIES. ƑΛIhnƑRIRΛI ϒISΛNΔΛNS. GΛh BI-
15. MΛMINΔEΔnN ÏNΛ: GΛh UΛΨ Δn ÏM. GnS SIGnΨ Gn-

10. terna tabernacula. Qui fidelis eſt (*a*) in minimo (*b*) etiam in magno fidelis eſt: & qui in minimo eſt infidus, etiam in magno infidus
11. eſt. Si itaque in iniqua pecunia fideles non fuiſtis, veram quis
12. vobis credet? Et ſi in alieno fideles non fuiſtis, quod veſtrum
CXCII. 13. *eſt*, quis vobis dabit? Nemo ſervus poteſt duobus dominis ſervire, aut unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum . . . . . & alterum contemnet. non poteſtis Deo ſervire & pecu-
14. niæ. Audiebant vero hæc omnia etiam Phariſæi, exiſtentes a-
15. vari & ſuaviter irridebant eum (*c*). Et dixit eis: vos eſtis qui

---

(*a*) *Qui fidelis eſt* &c. Reſtituimus ex MS. itemque v. 13. ubi lacunam, cui acies oculorum non ſuffecit, ſupplendam puto ΛNΔNIMIΨ. In loco parallelo, Matth. 6, 24, eſt nƑhΛnSEIΨ.

(*b*) [*Minimo.* ΛEITIΛΛMMΛ eſt *pauco, modico, parvo.* Legit ergo ὀλίγῳ.]

(*c*) *Suaviter irridebant eum.* Sic vertimus BIMΛMINΔEΔnN ÏNΛ, compoſitum ex BI & MΛMINGΛN, quod an conveniat cum Teutonum *Mammen*, Placere, in deliciis eſſe, dicant alii.

(*a*) *Cogi-*

ƶei ɼaƙaihtans afmeiƿ ïzƿis sibbans ïn anda-
ƿairƿƍa manne. ïƿ ɼaƿ kann hairtana ïzƿaka.
nnte ƿata hanhƍ ïn mannam. andaset ïn anda-
ƿairƿƍa ɼaƿs: ƿitƍƿ ƍah nkanþeteis nna ïƍ- 16. Kqɼ.
hannen. ƿaƿkƍh ƿinaangakai ɼaƿs ƿailamek-
ƍada. ƍah ⊙azuh ïn ïzai naƿƍada: ïƿ azeti- 17. Kqd.
zƍ ïst himin ƍah airƿa hinakaleiƿan. ƿan ƿi-
tƍais ainana ƿrnta akinsan: ⊙azuh sagi aþ- 18. Kqe.
aetanas uen seina ƍah ainƍanas anƿaka. hƍ-
kinƍƿ. ƍah ⊙azuh sagi aþaeitana ainƍaiƿ hƍki-
nƍƿ: aƿƿan manne snms ƿas ɼabirs. ƍah ɼaƿa- 19. Kqu.

juſtos judicatis vos ipſos coram hominibus, ſed Deus novit corda veſtra, quia quod excelſum inter homines, abominabile coram Deo.
Lex & prophetæ uſque ad Johannem, poſthæc regnum Dei evan- 16.CXCIII.
gelizatur, & quivis in illud cogitur (*a*). Verum facilius eſt cœlum 17.CXCIV.
& terram præterire, quam legis unam literam (*b*) cadere. Quiſquis 18. CXCV.
eſt dimittens uxorem ſuam & ducens aliam, mœchatur, & quiſquis
dimiſſam (*c*) ducit, mœchatur. Porro, quidam dives erat & indue- 19.CXCVI.

(*a*) *Cogitur* **nanƿgada**. Iterum aſſignat τῷ βιάζεσθαι ſignificationem paſſivam. vide *Matthæi* cap. 11. v. 12. nam alioquin foret **nanƿgiƿ**. Hoc ne culpes quod **ïn ƿizai** reddiderim *in illud*; ſiquidem **ïn** pro εἰς poſitum, & particula motus ad locum, cum caſu tertio Gothis conſtruatur. *Marci* 10, 15. ὃς μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν, **niƿanh uimiƿ ïn ïzai**. 14, 54. εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, **ïn ɼaƙda ƿis anhnmistins rnagins**. Ipſo hoc capite *Lucæ* v. 22. εἰς ἢ κόλπον, **ïn bakma**.

(*b*) [*Literam* **ƿrnta**. Diſpice an illuſtrando huic vocabulo inſerviant hæc verba Bedæ E. H. 4, 23. he ȝeopnlice hiƿ leopnunȝe ætƿealh ⁊ ȝehælƀe haliȝƿa ȝeƿƿeoƀa. *Lectioni & obſervationi ſcripturarum operam dedit.*]

(*c*) *Dimiſſam.* ἀπ' ἀνδρὸς, quæ plurimi codd. MS. non agnoſcunt, neque noſter legit.

SIAS ΥΑS ΠΑΝΚΠΑΝΚΑΙ ϚΑh ΒΥSSΑΝΝ. ϚΑh ΥΑΙΛΑ-
20. ΥISΑΝΔS ΔΑΓΑΘΑΜΜΕh ΒΑΙΚhΤΑΒΑ: ΪΨ ΠΝΑΕΔS
SΠΜS ΥΑS ΝΑΜΙΝ hΑΙΤΑΝS ΑΛΖΑΚΠS. SΑh ΑΤΥΑΠΚ-
21. ΠΑΝS ΥΑS ΔΝ ΔΑΠΚΑ ΪS. ΒΑΝϚΧ ΡΠΛΑS. ϚΑh ΓΑΙΚ-
ΝΙΔΑ SΑΨΝΑΝ ΔΚΑΠhSΝΧ ΨΙΖΧ ΔΚΙΠSΑΝΔΕΙΝΧ ΑΡ
ΒΙΠΔΑ ΨΙS ΓΑΒΕΙΓΙΠS. ΑΚΕΙ ϚΑh ΗΠΝΔΧS ΑΤΚΙΠΝΑΝ-
22. ΔΑΝS ΒΙΛΑΙΓΧΔΕΔΠΝ ΒΑΝϚΧS ΪS: ΥΑΚΨ ΨΑΝ ΓΑS-
ΥΙΑΤΑΝ ΨΑΜΜΑ ΠΝΑΕΔΙΝ. ϚΑh ΒΚΙΓΓΑΝ ΡΚΑΜ ΑΓ-
ΓΙΑΠΜ ΪΝ ΒΑΚΜΑ ΑΒΚΑhΑΜΙS: ΓΑSΥΑΑΤ ΨΑΝ ϚΑh
23. SΑ ΓΑΒΕΙΓΑ. ϚΑh ΓΑΡΠΛhΑΝS ΥΑΚΨ. ϚΑh ΪΝ hΑΑ-
ϚΑΙ ΠShΑΡϚΑΝΔS ΑΠΓΧΝΑ SΕΙΝΑ. ΥISΑΝΔS ΪΝ ΒΑΑ-

batur purpura & byſſo, & hilariter *ac* ſplendide agebat quotidie.
20. Sed pauper quidam erat, nomine vocatus Lazarus, hic projectus
21. erat ad januam ejus plenus ulcerum, & cupiebat (*a*) ſaturari deci-
duis cadentibus de menſa divitis, ſed etiam canes accurrentes lin-
22. gebant ulcera ejus. Factum eſt autem mori pauperem & portari
ab angelis in ſinum Abrahami, mortuus vero etiam dives & ſepul-
23. tus eſt (*b*). Et in inferno extollens oculos ſuos, exiſtens in tor-

---

(*a*) *Et cupiebat.* Legit ϰ ἐπεθύμει.

(*b*) *Et ſepultus eſt* ϚΑh ΓΑΡΠΛhΑΝS ΥΑΚΨ. Recte *Junius* Gloſſ. 421. refert ad ΡΙΛhΑΝ, ΓΑΡΙΛhΑΝ, quod prima ſui ſignificatione *Mandare, Commendare* (Su. *Befalla*): hinc *Sepelire*, quia terræ mandatur corpus cuſtodiendum; unde etiam ſequioribus Latinis *Commendare* pro *Sepelire*. *Adamus Bremenſis* I. cap. 31. de S. Anſchario, cujus operâ doctrinæ Chriſtianæ ſacra primum innotuere nobis Suecis: *eadem vero die, qua ipſe commendatus eſt*, & fruſtra *Lambecius* corrigit, *qua ipſe humo mandatus eſt*. *Adamus* iterum Lib. eodem cap. 46. *Qui*, Reginwardus archiepiſc. Bremenſis, *depoſitus* III. *kalend. Octob. una cum prædeceſſoribus ſuis, in baſilica S. Michaëlis commendatus eſt.* [Huc pertinet Al. bifelahan. Cod. Cott. cap. 67. Ende an ȝraf leȝȝian foldu bifelahan. *Et in ſepultura ponere terræ ſonditum.*]

(*a*) *In*

ϒEINIM. ΓΛSΛΘ ψΛNΛ ΛBKΛhΛM ÞΛIKKΛΨKϗ. ϛΛh
ΛΛZΛKN ÏN BΛKMIM ÏS: ϛΛh ÏS NÞhKϗΠϛΛNΘS * * 24.
* * * * * * ϛΛBΛI ÞKΛϒΛNKKϛΛI BKϗΨΛK ΨEINS. ΓΛ- 3.
SΛK ÏMMΛ. ϛΛh ψΛN ϛΛBΛI ÏΘKEIΓϗ SIK. ÞKΛΛE- Kϛψ.
TΛIS ÏMMΛ: ϛΛh ϛΛBΛI SIBNNSINΨΛM ΛNΛ ΘΛΓ 4.
ÞKΛϒΛNKKϛΛI ΘN ψNS. ϛΛh SIBNNSINΨΛM ΛNΛ ΘΛΓ
ΓΛϒΛNΘϛΛI SIK. UIΨΛNΘS. ÏΘKEIΓϗ MIK. ÞKΛΛETΛIS
ÏMMΛ: ϛΛh UEΨNN ΛNΛNSTΛNΛEIS ΘN ÞΛNIN. BIΛNK 5. S.
NNS ΓΛΛΛNBEIN: UΛΨ ψΛN ÞΛN. ϛΛBΛI hΛBΛIΘE- 6.
ΘEIψ ΓΛΛΛNBEIN SϒE KΛNKNϗ SINΛNIS. ΛIΨΨΛN ϛNS

mentis, vidit Abrahamum procul & Lazarum in ſinubus ejus (*a*). & is exclamans * * * * * * * Si peccaverit (*b*) frater tuus, 24. increpa eum. Et vero ſi pœnituerit eum (*c*), remitte ei. Et ſi ſeptem vicibus in die peccaverit in te, etiam ſeptem vicibus in die revertatur (*d*) dicens, pœnitet me, remitte ei (*e*). Et dixerunt apoſtoli Domino: adauge nobis fidem. Dixit autem Dominus: Si haberetis fidem ſicut granum ſinapis, aut ſi vos

Cap. 17, 3. CXCIX. 4. 5. CC. 6.

(*a*) *In ſinubus ejus* ÏN BΛKMIM ÏS. Religioſe ſervat etiam Græcam ἀναπαγὴν numeri, ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. *Prudentius* Hymno X. περὶ στεφ.

Gremio ſenis addita ſancti
Recubabit, ut illa Lazari:
Quem floribus undique ſeptum
Dives procul adſpicit ardens.

(*b*) *Si peccaverit frater tuus.* Uti ab aliis pluribus MSS. ſic ab exemplo quo noſter uſus eſt, abfuit εἰς σέ.

(*c*) *Pœnituerit eum* ÏΘKEIΓϗ SIK. Suſtulimus leve mendum typographi, ÏΘKEIϛϗ. Nota vero terminationem verbi, quod *impersonale* vocant grammatici.

(*d*) *Revertatur.* Non legit, quod etiam plurimi codd. omittunt, ἐπί σε.

(*e*) *Remitte ei* ÞKΛΛETΛIS ÏMMΛ. Sic MS. non ΛÞΛETΛIS ÏMMΛ.

(*a*) *Aut*

ȝaba uiþeiþ an balnabagma þamma. nsaþnsei
þuk us þankTim ȝah nssatei þuk in makein.
7. ȝah anahansidedai þan izvis: oas þan izvarka
skalk aiganas akȝandan aiþþan halandan.
saei atgaggandin af haiþȝai uiþai snns. hin-
8. dakleiþa nuh. kunbei. ak nin uiþiþ an immа.
manvei oa an nahtmatgan. ȝah bigankans
andbahtei mis untе matga ȝah dakika. ȝah bi

dixeritis (*a*) moro huic: reſolve te è radicibus & pone te in ma-
7. ri, & obediret vobis. Quis autem veſtrûm ſervum habens aran-
tem aut paſcentem (*b*), qui accedenti ab agro dicat ſtatim: præ-
8. terito, diſcumbe (*c*). Immo, nonne dicet ei: diſpone quod (*d*)
cœnem, & præcinctus miniſtra mihi dum edo & bibo, & poſt

(*a*) *Aut ſi vos dixeritis* **aiþþan ȝus ȝabai uiþeiþ**. Suſpicatur itaque noſter ἂν pro ἐὰν poſitum eſſe, & huic acceptioni verſionem ſuam conformat. mox, τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ transfert: **an balnabagma þamma**. nec dubito quin **balnabagms** originem debeat Græcorum ἔλενος, quæ φύλλον ὅμοιον ἔχει τῇ συκαμίνῳ, *folium moro ſimile habet*, vel *Theophraſto* dicente Hiſt. Plant. IV. cap. 5.

(*b*) *Arantem aut paſcentem.* Reſtituimus ex MS. prius fuit corruptiſſime **akianda aiþþan halandam**, mox item expunximus **uimandim**, reddito **atgaggandin**.

(*c*) *Dicat ſtatim: præterito, diſcumbe.* Vide ut commode diſtinguat poſt **snns**, εὐθέως. Pro **hinda akleiþa nuh. kunbei**, vel legendum eſt **hinda akleiþ andkunbei** vel **hinda akleiþ þannh. kunbei**. [vel potius **hinda akleiþ annhkunbei**. nam particula **nh** non raro inter præpoſitionem & verbum interponitur; ut videre eſt infra 18, 38. Joh. 7, 32. 11, 41.]

(*d*) *Quod cœnam* **oa an nahtmatgan**. Lego **oaanh nahtmatgan**. [Ego autem legerim **oa an nahtmatgan** verterimque, *Præpara quid ad cœnandum*, vel *quid ut cœnem.* Eſt formula loquendi Gothis perfamiliaris, de qua videſis 4, 10. 5, 1, 4. 9, 16. 18, 35 hujuſce Evangeliſtæ, ut & Joh. 6, 31. 13, 24.]

(*a*) *Num*

ψϵ ΓΛΜΛΤϹIS ϹΛh ΓΛΛΚIΓΚΛIS ψn: ïBΛ ψΛNKψ nS- 9.
ÞΛIKhΛITIψ SKΛΛKΛ ϹΛINΛMMΛ. nNTϵ ΓΛTΛϒIΛΛ
ψΛTϵI ΛNΛBnΛΛN ϒAS. NI MΛN: SϒΛ ϹΛh ϹnS ψΛN 10.
TΛnϹΛIψ ΛΛΛΛ ψX ΛNΛBnΛΛNXNΛ ïZϒIS. UIψΛIψ
ψΛTϵI SKΛΛKXS nNBKnKϹΛI SIϹnM. nNTϵ ψΛTϵI
SKnΛΛϵΛnM TΛnϹΛN ΓΛTΛϒIΛϵΛnM: ϹΛh ϒΛKψ 11.
MIψ ψΛNϵI ïΛΛϹΛ ïS ïN ïΛIKnSΛΛϵM. ϹΛh ïS ψΛIKh-
ïΛΛϹΛ ψΛIKh MIΛϹΛ SΛMΛKIΛN ϹΛh ΓΛΛϵIΛΛIΛN.
ϹΛh ïNNΓΛΓΓΛNΛIN ïMMΛ ïN SnMΛ hΛIMX. ΓΛMX- 12.
TIΛϵΛnN ïMMΛ TΛIhnN ψKnTSÞIΛΛΛI MΛNS. ψΛIh
ΓΛSTXψnN ÞΛIKKΛψKX. ϹΛh SIΛBΛNS nShXÞXN STIB- 13.
NΛ. UIψΛNΛΛNS. ïΛISn TΛΛZϹΛNΛ. ΛKMΛI nNSIS:
ϹΛh ΓΛnMϹΛNΛS UΛψ Λn ïM. ΓΛΓΓΛNΛΛNS ΛTΛn- 14.
ΓϵIψ ïZϒIS ΓnΛϹΛN: ϹΛh ϒΛKψ MIψ ψΛNϵI ΓΛΛI-
ψnN ΓΛhKΛINIΛΛI ϒΛnKψnN: ïψ ΛINS ψΛN ïZϵ 15.

hæc edas & bibas tu. Num gratias reddit (*a*) ſervo illi, quia fecit 9.
quod mandatum erat (*b*)? non puto. Sic etiam vos, quum faciatis 10.
omnia quæ mandata vobis, dicite: ſervi inutiles ſumus, quia quod
debebamus facere, fecimus. Et factum eſt cum is iret Hieroſolymam, 11.
& tranſiret per mediam Samariam & Galilæam, atque ingrediente 12.
illo in vicum quendam, occurrebant ei decem leproſi viri, qui (*c*) ſta-
bant procul, & ipſi extulerunt vocem dicentes: Jeſu magiſter miſe- 13.
rere noſtri. & reſpiciens dicebat illis: euntes oſtendite vos ſacer- 14.
dotibus. Et factum eſt, dum ibant mundabantur. Et unus illorum 15.

(*a*) *Num gratias reddit* ïBΛ ψΛNKψ nSÞΛIKhΛITIψ. ſic legimus cum MS. ψΛNKψ caſus quartus à recto ψΛNKψS. Fœm. Suec. *Tack.* [Angl. *thanks.*]

(*b*) [*Mandatum erat.* Non legit *ωὐτὸ.*]

(*c*) *Qui* ψΛIh. ſic MS. uſitatius tamen ψΛIϵI. vide *Marci* 3, 11.

ΓΛΠΜϹΛΝΔS ΨΛΜΜΕΙ ΗΚΛΙΝS ΥΛΚΨ. ΓΛΥΛΝΔΙΔΛ
16. SIK. ΜΙΨ STIΒΝΛΙ ΜΙΚΙΛΛΙ ΗΛΠΗϹΛΝΔS ΓΧΨ. ϹΛΗ
ΔΚΛΠS ΛΝΛ ΛΝΔΛΥΛΕΙΖΝ ΕΛΠΚΛ ΕΧΤΠΜ ΪS. ΛΥΙ-
17. ΛΙΠΔΧΝΔS ΪΜΜΛ. SΛΗ ΥΛS SΛΜΛΚΕΙΤΕS: ΛΝΔΗΛΕ-
ϹΛΝΔS ΨΛΝ ΪΛΙSΠS ΩΛΨ. ΝΙΠ ΤΛΙΗΠΝ ΨΛΙ ΓΛΗΚΛΙ-
18. ΝΙΔΛΙ ΥΛΠΚΨΠΝ. ΪΨ ΨΛΙ ΝΙΠΝ ⊙ΛΚ. ΝΙ ΒΙΓΙΤΛΝΛΙ
ΥΛΠΚΨΠΝ ΓΛΥΛΝΔϹΛΝΔΛΝS ΓΙΒΛΝ ΥΠΛΨΠ ΓΧΨΛ. ΝΙ-
19. ΒΛ SΛ ΛΛϹΛΚΠΝϹΛ: ϹΛΗ ΩΛΨ ΔΠ ΪΜΜΛ. ΠSSΤΛΝ-
ΔΛΝΔS ΓΛΓΓ. ΓΛΛΛΠΒΕΙΝS ΨΕΙΝΛ ΓΛΝΛSΙΔΛ ΨΠΚ:
SΒ. 20. ΕΚΛΙΗΛΝS ΨΛΝ ΕΚΛΜ ΕΛΚΕISΛΙΠΜ. ⊙ΛΝ ΩΙΜΙΨ ΨΙΠ-
ΔΛΝΓΛΚΔΙ ΓΧΨS. ΛΝΔΗΛΕ ΪΜ ϹΛΗ ΩΛΨ. ΝΙ ΩΙΜΙΨ
21. ΨΙΠΔΛΝΓΛΚΔΙ ΓΧΨS ΜΙΨ ΛΤΥΙΤΛΙΝΛΙ. ΝΙΗ ΩΙΨΛΝΔ
SΛΙ ΗΕΚ. ΛΙΨΨΛΠ SΛΙ ϹΛΙΝΛΚ. SΛΙ ΛΠΚ ΨΙΠΔΛΝ-

videns quod mundus eſſet (*a*), revertit, voce magna laudibus extol-
16. lens Deum, & cecidit in faciem ante pedes ejus gratias ei agens. is
17. erat Samarita (*b*). Reſpondens itaque Jeſus dixit: nonne decem
18. mundati ſunt; ſed novem illi, ubi? non inventi ſunt revertentes da-
19. tum gloriam Deo, niſi hic alienigena. Et dixit ei: ſurgens (*c*) ito,
CCII. 20. fides tua ſanavit te. Interrogatus vero à Phariſæis: quando venit
regnum Dei? Reſpondebat eis & ajebat: non veniet regnum Dei
21. cum oſtentatione, neque dicent, ecce hîc, aut ecce illic. ecce enim

---

(*a*) *Quod mundus eſſet* ΨΛΜΜΕΙ ΗΚΛΙΝS ΥΛΚΨ. Suec. *at han wart ren.* Legit ergo ὅτι καθαρὸς ἦν, & ſic verſiones antiquiſſimæ.

(*b*) *Is erat Samarita.* Non legit ᾖ ante ὡτὸς, ſed illud leve.

(*c*) *Surgens* ΠSSΤΛΝΔΛΝΔS. Sic recte MS. ΠSSΤΛΝΔΛΝS eſt Paſſivum. contra, in verſu proxime ſequenti editio Juniana ΕΚΛΙΗΛΝΔS, quod ἐπερωτήσας, ſenſu nullo. reddidimus itaque ope codicis ΕΚΛΙΗΛΝS, id vero ἐπερωτηθείς.

(*a*) *In*

ΓΛΚΔΙ ΓΧΦS ÏN ÏZVIS ÏST: ΩΛΦ ΦΛN ΔN SIΠXNGΛM. 22.
ΛΦΦΛN ΩIMΛNΔ ΔΛΓXS ΦΛN ΓΛIKNЄIΦ ΛINΛMMΛ ΦI- SΓ.
ZЄ ΔΛΓЄ SΠNΠIS MΛNS ΓΛSΛIΘΛN. GΛh NI ΓΛSΛI-
ΘIΦ. GΛh ΩIΦΛNΔ ÏZVIS. SΛI hЄK. ΛIΦΦΛN SΛI GΛI- 23. SΔ.
NΛK. NI ΓΛΛЄIΦΛIΦ. NIh ΛΛISTGΛIΦ: SVΛ SVЄ KΛIh- 24. SЄ.
TIS ΛΛnhMXNI ΛΛnhΛTGΛNΔЄI ΠS ΦΛMMΛ ΠЄ hIMI-
NΛ ÏN ΦΛTΛ ΠЄ hIMINΛ SKЄINIΦ. SVΛ VΛIKΦIΦ SΠ- SU.
ΠΠS MΛNS ÏN ΔΛΓΛ SЄINΛMMΛ: ΛΦΦΛN ЄΛΠKΦIS 25.
SKΛΛ MΛNΛΓ ΓΛΦΠΛΛN. GΛh ΠSKIΠSΛΔΛ ЄKΛM
ΦΛMMΛ KΠΠGΛ: GΛh SVΛ SVЄ VΛKΦ ÏN ΔΛΓΛM 26. SZ.
NΛΠЄΛIS. SVΛh VΛIKΦIΦ GΛh ÏN ΔΛΓΛM SΠNΛΠS

regnum Dei in vobis eſt (*a*). Dixit autem diſcipulis: Certe venient 22.
dies quando cupietis videre unum horum dierum filii (*b*) hominis, & CCIII.
non videbitis. Et dicent vobis: ecce hîc, aut ecce illic. Non ite, 23. CCIV.
nec ſequimini. Sicut enim fulgur coruſcans ſplendet ex hoc *loco* ſub 24. CCV.
cœlo in illum ſub cœlo, ſic erit (*c*) filius hominis in die ſuo, ſed prius CCVI.
oportet eum multa pati (*d*), & reprobabitur ab hac generatione. Et 25.
ſicut factum eſt in diebus Noachi, ſic erit etiam in diebus Filii 26.CCVII.

(*a*) *In vobis eſt* ÏN ÏZVIS ÏST. Accipit itaque ἐντὸς pro ἐν, *inter*, *apud*; Phariſæos enim alloquitur. Sic nos olim; ſed quia novæ ſectionis initium facit in ἐλεύσονται ἡμέραι, illique adjicit ΛΦΦΛN quod Græcorum δὲ ſive δὴν, probabilius exiſtimo ita intellexiſſe noſtrum verba Evangeliſtæ ac ſi voces ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστὶν, non ad Phariſæos ſed ad diſcipulos, converſa oratione, dicta fuerint. Vertendum ergo foret: *ecce enim regnum Dei in vobis eſt.* hæc *autem dixit diſcipulis. Venient autem dies*, &c.

(*b*) *Filii hominis* SΠNΠS MΛNS, ſic MS. errore librarii pro SΠNΛΠS, [ut patet ex verſu 26 hujuſce capitis.]

(*c*) *Sic erit filius hominis.* Non legit καὶ. nec plurimi codd. MSS. ac verſionum orientalium agnoſcunt.

(*d*) *Multa pati* MΛNΛΓ ΓΛΦΠΛΛN. ſic MS. non, MΛNΛΓΛI ΦΠΛΛN. Suec. *mychit* (ſive dialecto communi *mångt*) *tåla.*

(*a*) *Ede-*

27. ΜΛΝS. ЄΤΠΝ ϚΛh ΔΚΠΓΚΠΝ. ΛΙΠΓΛΙΔЄΔΠΝ ϚΛh ΛΙΠ-
ΓΛΙΔΧS ϒЄSΠΝ. ΠΝΔ ψΛΝЄΙ ΔΛΓ ΓΛΛΛΙψ ΝΛΠЄΛ ΐΝ
ΛΚΚΛ. ϚΛh ΩΛΜ ΜΙΔϚΛSϒЄΙΠΛΙΝS. ϚΛh ƑΚΛΩΙSΤΙΔΛ
Sh. 28. ΛΛΛΛΝS: SΛΜΛΛЄΙΚΧ ϚΛh SϒЄ ϒΛΚψ ΐΝ ΔΛΓΛΜ ΛΧ-
ΔΙS. ЄΤΠΝ ϚΛh ΔΚΠΓΚΠΝ. ΒΛΠhΤЄΔΠΝ ϚΛh ƑΚΛ-
29. ΒΛΠhΤЄΔΠΝ. SΛΤΙΔЄΔΠΝ. ΤΙΜΚΙΔЄΔΠΝ. ΐψ ψΛΜΜЄΙ
ΔΛΓΛ ΠSΐΔΔϚΛ ΛΧΔ ΠS SΛΠΔΛΠΜΙΜ. ΚΙΓΝΙΔΛ SϒΙΒ-
ΛΛ ϚΛh ƑΠΝΙΝ ΠS hΙΜΙΝΛ. ϚΛh ƑΚΛΩΙSΤΙΔΛ ΛΛ-
30. ΛΛΙΜ: ΒΙ ψΛΜΜΛ ϒΛΙΚψΙψ ψΛΜΜΛ ΔΛΓΛ ЄΙ SΠΝS
Sψ. 31. ΜΛΝS ΛΝΔhΠΛϚΛΔΛ: ΐΝ ϚΛΙΝΛΜΜΛ ΔΛΓΛ SΛЄΙ SΙ-
ϚΛΙ ΛΝΛ hΚΧΤΛ. ϚΛh ΚΛSΛ ΐS ΐΝ ΚΛΖΝΛ. ΝΙ ΛΤ-
SΤЄΙΓΛΙ ΔΛΛΛψ ΝΙΜΛΝ ψΧ. ϚΛh SΛЄΙ ΛΝΛ hΛΙψϚΛΙ.
32. SΛΜΛΛЄΙΚΧ ΝΙ ΓΛϒΛΝΔϚΛΙ SΙΚ ΐΒΠΚΛΝΛ: ΓΛΜΠΝЄΙψ
Sl. 33. ΩЄΝΛΙS ΛΧΔΙS: SΛЄΙ SΧΚЄΙψ SΛΙϒΛΛΛ SЄΙΝΛ ΓΛΝΛS-

27. hominis. Edebant & bibebant (*a*), uxores ducebant & ducebantur
uſque ad eum diem, quo ibat Noachus in arcam, & venit orbis ob-
CCVIII. 28. volutio, & perdidit omnes. Similiter etiam ſicut factum eſt in
diebus Lothi, edebant & bibebant, emebant & vendebant, planta-
29. bant, ædificabant; ſed quo die exiit Loth è Sodomis pluit ſulphure
30. & igni de cœlo, & perdidit omnes. Pariter erit die, quo (*b*) Filius
CCIX. 31. hominis revelabitur. In illo die qui erit ſuper tecto (*c*), & vaſa ejus
in domo, ne deſcendat (*d*) ſumere illa, & qui in agro, ſimiliter ne re-
32. deat retro. Mementote uxoris Lothi. Qui quæret ſervare animam
CCX. 33.

(*a*) *Edebant & bibebant.* Legit ἤσθιον καὶ ἔπινον. nec aliter v. 28. Perinde vero eſt.

(*b*) *Die quo.* Obſerva tmeſin. ψΛΜΜΛ ΔΛΓΛ ЄΙ pro ψΛΜΜЄΙ ΔΛΓΛ. ſic ſupra 1, 20. ψΛΝΛ ΔΛΓ ЄΙ pro ψΛΝЄΙ ΔΛΓ.

(*c*) *Super tecto.* Diximus ſupra ad cap. 5, 19.

(*d*) *Ne deſcendat* ΝΙ ΛΤSΤЄΙΓΛΙ ΔΛΛΛψ. Sic enim MS. quod cur in ΝΙ ΩЄΜΛΙ ΔΛΛΛψ mutaverit *Junius* non habeo dicere.

(*a*) *Serva-*

ȝan. þrauisteiþ izai. ȝah saei þrauisteiþ izai sia.
in meina. ranasgiþ ᚹᛉ: uiþa izvis. þatei þizai 34. sib.
naht tvai vaikþanda ana airka samin. ains ns-
nimada. ȝah anþar bilaeiþada. tvᛉs vaikþanda 35.
maanaeins samana. aina nsnimada ȝah anþa-
ra bilaeiþada. ȝah anahafȝandans aeþnn an 37. sir.
imma. ⊙ar þan: iþ is ala im. þarei aeik. ȝai-
nar . . . . . ala nþþan ȝah ragnkᛉn im. an þam- 1. sid.
mei sinteinᛉ sknann bidȝan ȝah ni vaikþan ns-
trndgans. uiþands. stana vas snms in snmai 2.
bankr. rᛉþ ni ᛉrands ȝah mannan ni aistands:
vas nþþan ȝah viandᛉ in þizai bankr gainai. 3.
ȝah atïddga an imma. uiþandei. þravgeit mik

suam, perdet eam. & qui perdit eam mei cauſſa, ſervabit eam (*a*). CCXI.
Dico vobis, quod illa nocte duo erunt in lecto eodem, unus au- 34. CCXII.
feretur & alter relinquetur: duæ erunt molentes ſimul, una au- 35.
feretur & altera relinquetur (*b*). Et reſpondentes dicebant ei: 37. CCXIII.
ubi Domine? Sed is dixit eis: ubi corpus, illic . . . . . .
Quin & dixit illis parabolam, quod ſemper debeant (*c*) precari Cap. 18, 1. CCXIV.
& non fieri ſegnes, dicens: Judex aliquis erat in quadam ur- 2.
be, Deum non timens nec hominem reveritus. quin & erat vi- 3.
dua in illa urbe, & venit ad eum, dicens: vindica me con-

(*a*) *Servabit eam.* Provoco ad ipſum cod. Argent. illic omnino ranasgiþ ᚹᛉ. Tranſtulit vero cl. *Junius* aiþantangiþ ex *Johannis* 6, 63. ubi in Græcis τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν.

(*b*) *Altera relinquetur.* Quomodo duos hoſce verſiculos, ætate quâ acies oculorum nobis acrior erat, ex cod. Arg. reſtituerimus diſces ex collatione editionis Dordracenæ. Treceſimum ſextum, δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ κτλ. non agnovit codex quo uſus eſt *Ulphilas*, ejuſque initium tvai vaikþanda prorſus ſuppoſititium eſt.

(*c*) *Debeant* sknann. ſic MS. non sknanm.

4. ΛΝΛ ΛΝΔΛSTΛΨGΛ MEINΛMMΛ: GΛh NI ΥIΛΔΛ ΛΛΓ-
ΓΛI ΘEIΛΛI. ΛFΛK NΨΨΛN ΨΛTΛ UΛΨ ÏN SIS SIΛBIN.
5. GΛBΛI GΛh ΓRΨ NI RΓΛ. GΛh MΛNNΛN NI ΛISTΛ. ÏΨ
ÏN ΨIZEI NSΨKINTIΨ MIS SR ΥIΔNΥR. FRΛΥEITΛ ΨR.
6. ÏBΛI NNΔ ΛNΔI UIMΛNΔEI NSΛΓΛGΛI MIS: UΛΨ ΨΛN
7. FΛN. hΛNSEIΨ ΘΛ STΛNΛ ÏNΥINΔIΨRS UIΨIΨ. ÏΨ ΓRΨ
NIN ΓΛΥKIKΛI ΨΛNS ΓΛΥΛΛIΔΛNS SEINΛNS ΨΛNS
ΥRNGΛNΔΛNS ΔN SIS ΔΛΓΛM GΛh NΛhTΛM. GΛh NS-
8. BEIΔΛNΔS ÏST ΛNΛ ÏM. ΛΨΨΛN UIΨΛ ÏZΥIS. ΨΛTEI
ΓΛΥKIKIΨ ÏNS SNKΛNTR: ÏΨ SΥEΨΛNh SNNNS MΛNS
9. UIMΛNΔS. BIΓINTΛI ΓΛΛΛNBEIN ΛNΛ ΛIKΨΛI: UΛΨ

4. tra adverſarium meum. Et noluit multo tempore (*a*); ſed poſtea
dixit apud ſe ipſum: etſi Deum non timeo (*b*) & hominem non re-
5. vereor, tamen quia moleſtiam mihi præbet hæc vidua, vindicabo
6. eam, ne extremum veniens obtundat me. Dixit autem Dominus:
7. audite quid judex nequam dicit; ſed Deus nonne vindicet (*c*) ele-
ctos ſuos clamantes ad ſe diebus ac noctibus, etſi differat *auxilium*
8. pro illis (*d*). Dico autem (*e*) vobis, quod vindicabit eos cito. Verun-
9. tamen Filius hominis veniens inveniet (*f*) fidem ſuper terra? Dixit

---

(*a*) *Multo tempore* ΛΛΓΓΛI (ſic enim ex regulis ſyntacticis legendum, & ſic MS.) ΘEIΛΛI. vide, ut ſuppleat ellipſin. contextus Græcus ἐπὶ χρόνον pro ἐπὶ χρόνον πολύν. [Angl. *long while.*]

(*b*) *Non timeo* NI RΓΛ. ſic MS. non RΓ. itemque, commate proxime ſequenti ÏBΛI NNΔ ΛNΔI, non ÏBΛ NI ÏN ΛNΔI. & ſic *Marci* 13, 27. NNΔ ΛNΔI hIMINIS, *ad extremum cæli.*

(*c*) *Vindicet* ΓΛΥKIKΛI. Legit cum optimis codd. MSS. ϗ μὴ ποιήσῃ.

(*d*) *Etſi differat* auxilium *pro illis.* Hunc ſenſum voluit omnino noſter quamvis more ſuo religioſe inſiſtat veſtigiis verborum Græcorum, NSBEIΔΛN enim, *differre, exſpectare*, vide Lucæ 2, 38. Suec. *Bida.*

(*e*) *Dico autem* ΛΨΨΛN UIΨΛ. λέγω ϗ ὑμῖν.

(*f*) *Inveniet.* Obſcura heic lectio cod. MS. ſed non dubito ſcriptum fuiſſe BIΓITΛI. BIΓITΛN Suec. *Påhitta*, invenire.

(*a*) *Se-*

ΨΛΝ ΔΠ SΠMΛIM. ΨΛIEI SIΛBΛNS TRΛΠΛIΔEΔΠΠ SIS
EI VESEINΛ ΓΛRΛIhTΛI. GΛh ÞRΛKΠNNΔNΔΛNS ΨΛIM
ΛNΨΛRΛIM. ΨX ΓΛGΠKXN. MΛNS TVΛI ΠSÏΔΔGEΔΠΠ 10.
ÏN ΛΛh BIΔGΛN. ΛINS ÞΛKEISΛINS. GΛh ΛNΨΛR MX-
TΛKEIS: SΛ ÞΛKEISΛINS STΛNΔΛNΔS SIS ΨX BΛΔ. 11.
ΓXΨ. ΛVILINΔX ΨNS NNTE NI ÏM SVΛ SVE ΨΛI ΛNΨΛ-
KΛI MΛNS. VILVΛNS. ÏNVINΔΛ. hXKXS. ΛIΨΨΛN SVΛ
SVE SΛ MXTΛKEIS. ÞΛSTΛ TVΛIM SINΨΛM SΛBBΛ- 12.
TΛNS. GΛh ΛÞΔΛILGΛ TΛIhNNΔXNΔΛI ΛΛΛIS ΨIZE
ΓΛSTΛΛΔΛ: GΛh SΛ MXTΛKEIS ÞΛIRRΛΨRX STΛN- 13.

autem quibuſdam, qui in ſe ipſos confidebant quod eſſent juſti & contemnentes alios, hanc parabolam: duo viri aſcendebant in 10.templum precatum, unus phariſæus & alter publicanus. Phari- 11.ſæus ſecum ſtans (*a*) hæc precabatur: Deus, gratias ago tibi quod non ſum ſicut ceteri homines, raptores, iniqui, adulteri, aut ſicut iſte publicanus. Jejuno duabus vicibus hebdomadis (*b*), & ſepo- 12.no decimas omnium quæ adquiro (*c*). Et publicanus procul ſtans 13.

(*a*) *Secum ſtans* STΛNΔΛNΔS SIS *ſibi ſtans.* Nota, πρὸς ἑαυτὸν non ad προσεύχετο ſed ad σταθεὶς referri.

(*b*) *Hebdomadis* SΛBBΛTΛNS, more Ebræorum loquendi, qui & ſeptimum diem & totum ſeptiduum *Sabbatum* vocant, ceu notiſſimum. vide Levit. 25, 8. 2 Regum 11. ſæpius.

(*c*) *Quæ adquiro* ΨIZE ΓΛSTΛΛΔΛ. ἀφ' ἁπάσης foret, *quæ in prædiis meis proveniunt.* STΛΛS enim *prædium.* ΓΛSTΛΛΔΛN, *dominum eſſe eorum, quæ in prædiis proveniunt*, ex iis enim dabantur decimæ, non ex omnibus, quæ quiſque poſſidebat. [ÏNVINΔΛ eſt nom. ſingul. ÏNVINΔΛNS autem plur. quod ſubſtituendum eſſe puto. Verſu proxime ſequente ΛΛΛIS mendoſe ſcriptum videtur pro ΛΛΛI. Locum ſic tranſtuliſſem, *Perſolvo decimas omnes eorum quæ poſſideo.* STΛΛS unde hauſerit cel. Antiſtes, quæro. Nullibi occurrit in cod. Argenteo. De ΓΛSTΛΛΔΛ heic tantum inveniendo, haud facile dictu eſt quid proprie ſignificet. Viderint Itali an aliquid habeat affinitatis cum hac voce eorum *gaſtaldo.*]

(*a*) *Quam*

ΔΛΝΔS. NI ϒIΛΔΛ NIh ΛNΓRNΛ SEINΛ NShΛFGΛN Δn
hIMINΛ. ΛK SΛRh ïN BRNSTS SEINRS. UIΨΛNΔS. ΓRΨ.
14. hNΛΨS SIGΛIS MIS FRΛϒΛNKhTΛMMΛ: UIΨΛ ïZϒIS.
ΛTïΔΔGΛ SΛ ΓΛKΛIhTRZΛ ΓΛTΛIhΛNS Δn ΓΛKΔΛ
SIG. SEINΛMMΛ. ΨΛN KΛIhTIS GΛINS. NNTE SΛΘΛZNh
SIU. SΛEI hΛNhEIΨ SIK SIΛBΛN. ΓΛhNΛIϒGΛΔΛ. ïΨ SΛEI
15. hNΛIϒEIΨ SIK SIΛBΛN. NShΛNhGΛΔΛ: BEKNN ΨΛN
Δn ïMMΛ BΛKNΛ EI ïM ΛTTΛITRKI. ΓΛSΛIΘΛNΔΛNS
16. ΨΛN SIPRNGRS. ΛNΔBITNN ïNS: ïΨ ïΛISNS ΛThΛI-
TΛNΔS ïNS. UΛΦ. ΛETIΨ ΨR BΛKNΛ ΓΛΓΓΛN Δn
MIS. GΛh NI ϒΛKGIΨ ΨR. NNTE ΨIZE SϒΛΛEIKΛIZE
SIZ. 17. ïST ΨINΔΛNΓΛKΔI ΓRΨS: ΛMEN UIΨΛ ïZϒIS. SΛEI NI
ΛNΔNIMIΨ ΨINΔΛNΓΛKΔGΛ ΓRΨS SϒE BΛKN. NI UI-
SIh. 18. MIΨ ïN ïZΛI: GΛh FRΛh ïNΛ SNMS KEIKE. UIΨΛNΔS.
ΛΛISΛKI ΨINΨEIΓΛ. ΘΛ TΛNGΛNΔS ΛIBΛINΛIS ΛIϒEI-

noluit ne quidem oculos ſuos attollere ad cœlum, ſed tundebat pe-
14. ctus ſuum dicens: Deus, propitius ſis mihi peccatori. Dico vobis,
CCXV. deſcendit hic juſtior declaratus in domum ſuam, quam ille (*a*); quo-
CCXVI. niam quicunque extollit ſe ipſum, deprimetur; ſed qui deprimit ſe
15. ipſum, extolletur. Obtulerunt autem ei (*b*) infantes, ut eos attinge-
16. ret. Videntes autem diſcipuli increpabant eos, verum Jeſus advocans
illos dixit: ſinite infantes venire ad me, & non prohibete illos; quia
CCXVII. horum talium eſt regnum Dei. Amen dico vobis, qui non excipit (*c*)
17.
CCXVIII. regnum Dei ſicut infans, non venit in illud. Et interrogavit eum
18. quidam primorum dicens: Bone magiſter, quid faciens vitæ æter-

---

(*a*) *Quam ille* ΨΛN KΛIhTIS. ἢ περ vel ἢ γὰρ conſentientibus præſtantiſſimis codicum. Comparatio vero hæc excluſivam habet indolem. confer *Matth.* 10, 6. 2 *Timoth.* 3, 4.

(*b*) *Obtulerunt autem ei.* Non legit καὶ.

(*c*) *Qui non excipit* SΛEI NI ΛNΔNIMIΨ. Legit ergo ὃς μὴ δέχεται.

(*a*) *Et*

ΝΧΝS ΛΚΒϚΛ ΥΛΙΚΨΛΝ: ΩΛΨ ΨΛΝ ΑΝ ΪΜΜΛ ΪΛΙSΝS. 19.
ΘΛ ΜΙΚ ΑΙΦΙS ΨΙΝΨΕΙΡΛΝΛ. ΝΙΛΙΝSΗΝΝ ΨΙΝΨΕΙΡS ΝΙ-
ΒΛ ΛΙΝS ΓΧΨ: ΨΧS ΑΝΛΒΝSΝΙΝS ΚΛΝΤ. ΝΙ ΗΧΚΙΝΧS. 20.
ΝΙ ΜΛΝΚΨΚϚΛΙS. ΝΙ ΗΛΙΡΛΙS. ΝΙ ΓΛΛΙΝΓΛΥΕΙΤΥΧΔS
SΙϚΛΙS. SΥΕΚΛΙ ΛΤΤΛΝ ΨΕΙΝΛΝΛ ϚΛΗ ΛΙΨΕΙΝ: ΪΨ ΪS 21.
ΩΛΨΝΗ. ΨΛΤΛ ΛΛΛΛΤΛ ΓΛΡΛSΤΛΙΔΛ ΝS ϚΝΝΔΛΙ
ΜΕΙΝΛΙ: ΓΛΗΛΝSϚΛΝΔS ΨΛΝ ΨΛΤΛ ΪΛΙSΝS. ΩΛΨ ΑΝ 22. SΙΨ.
ΪΜΜΛ. ΝΛΝΗ ΛΙΝΙS ΨΝS ΥΛΝ ΪST. ΛΛΛ ΨΛΤΕΙ ΗΛΒΛΙS
ΡΚΛΒΝΓΕΙ. ϚΛΗ ΓΛΔΛΙΛΕΙ ΝΝΛΕΔΛΙΜ. ϚΛΗ ΗΛΒΛΙS
ΗΝΖΔ ΪΝ ΗΙΜΙΝΛ. ϚΛΗ ΗΙΚΙ ΛΛΙSΤϚΛΝ ΜΙΚ: ΪΨ ΪS 23. SΚ.
ΓΛΗΛΝSϚΛΝΔS ΨΛΤΛ. ΓΛΝΚS ΥΛΚΨ. ΥΛS ΛΝΚ ΓΛ-
ΒΕΙΓS ΡΙΛΝ: ΓΛSΛΙΘΛΝΔS ΨΛΝ ΪΝΛ ΪΛΙSΝS ΓΛΝΚΛΝΛ 24.
ΥΛΝΚΨΛΝΛΝΛ. ΩΛΨ. ΘΛΙΥΛ ΛΓΛΝΒΛ ΨΛΙ ΡΛΙΗΝ ΗΛ-
ΒΛΝΔΛΝS ΪΝΝΓΛΛΕΙΨΛΝΔ ΪΝ ΨΙΝΔΛΝΓΛΚΔϚΛ ΓΧΨS.
ΚΛΨΙΖΧ ΛΛΛΙS ΪST ΝΛΒΛΝΔΛΝ ΨΛΙΚΗ ΨΛΙΚΚΧ ΝΕ- 25.

næ hæres fiam? Dixit autem ei Jeſus: cur me dicis bonum? nemo 19.
bonus niſi ſolus Deus. Præcepta noſti: non mœchaberis: non oc- 20.
cides: non furtum facies: non eris ferens falſum teſtimonium: ho-
nora patrem tuum & matrem (*a*). Verum is dixit: hæc omnia *curate* 21.
ſervavi à juventute mea. Audiens autem hæc Jeſus dixit ei: adhuc 22.CCXIX.
unum tibi deeſt, omne quod habes vende, & diſtribue pauperibus,
& habebis theſaurum in cœlo, & accede ſequutum me. Is autem 23.CCXX.
audiens hæc, triſtis factus eſt, erat enim valde dives. At videns 24.
illum Jeſus triſtem factum, dixit: quam difficulter habentes pecunias
introibunt in regnum Dei. facilius utique eſt camelo (*b*) per foramen 25.

(*a*) *Et matrem.* Perinde eſt, abfuit tamen etiam ab exemplo quo noſter uſus eſt, poſterius ϖϖ.

(*b*) *Camelo* ΝΛΒΛΝΔΛΝ. Diximus ad *Marci* 10, 25.

ψλΧS ψλIKhλΕIψλN. ψλN ΓλBIΓλMMλ ïN ψINλλN-
26. ΓλKλGλ ΓΧψS ΓλλΕIψλN: uΕψNN ψλN ψλI ΓλhλNS-
SKλ. 27. GλNλλNS. λN ⊙λS MλΓ ΓλNISλN: ïψ ïS uλψ. ψλ-
Tλ NNMλhTEIΓΧ λT MλNNλM. MλhTEIΓ ïST λT
28. ΓΧψλ: uλψ ψλN πλITKNS. SλI. γEIS λ̄ΕλλIλΧTNM
29. λλλλTλ. Gλh λλISTIλEλNM ψNK: ïψ ïS uλψNh
λN ïM. λMEN uIψλ ïZγIS. ψλTEI NIλINShNN ïST ψI-
ZE λ̄ΕλETλNλλNE ΓλKλ λIψψλN ƀλλKEIN λIψψλN
BKΧψKNS λIψψλN uEN λIψψλN BλKNλ. ïN ψINλλN-
30. ΓλKλGΧS ΓΧψS. SλEI NI λNλNIMλI MλNλΓƀλλψ ïN
ψλMMλ MEλλ. Gλh ïN λIγλ ψλMMλ uIMλNλIN λI-
SKB. 31. BλIN λIγEINΧN: ΓλNIMλNλS ψλN ψλNS. I B. uλψ
λN ïM. SλI. NSΓλΓΓλM ïN ïλIKNSλλEM. Gλh NSTIN-
hλλλ λλλ ψλTλ ΓλMEλIλΧ ψλIKh πKλNƀETNNS BI
32. SNNN MλNS: λTΓIBλλλ λNK ψINλΧM. Gλh BIλλI-

26. acus tranſire (*a*), quam diviti in regnum Dei introire. Dicebant
CCXXI. 27. autem audientes: *itaque* (*b*), quis poteſt ſalvari? Verum is dixit:
28. impoſſibile homini poſſibile eſt Deo. Dixit autem Petrus: ecce,
29. nos reliquimus omnia, & ſequuti ſumus te. Ille vero dixit eis:
amen dico vobis, nemo eſt relinquentium domum, aut parentes,
30. aut fratres, aut uxorem aut liberos propter regnum Dei, qui non
recepturus ſit multiplicia in hoc tempore, & in ævo venturo vi-
CCXXII. tam æternam. Aſſumens itaque illos XII. dixit illis: ecce, aſcen-
31. dimus ad Hieruſalem, & perficietur omne quod ſcriptum per pro-
32. phetas de Filio hominis (*c*); tradetur enim gentibus, & irridebi-

---

(*a*) *Tranſire* ψλIKhλΕIψλN. ſic omnino recte doctiſſimus *Junius*, quamvis ipſe cod. MS. errore librarii ψλIKΧλΕIψλN. Porro, manifeſtum eſt noſtrum cum Alexandrino cod. aliiſque legiſſe διελθεῖν, non εἰσελθεῖν.

(*b*) *Itaque, quis* λN ⊙λS. ſic enim diſtincte legendum.

(*c*) *De Filio hominis.* Legit: πᾶν τὸ γεγραμμένον διὰ τῶν προφητῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. & ſic ferme Syrus, Latinus & nonnulli codd. Græci.

(*a*) *Et*

ϰλαλ. gλh ανλμλhτgλαλ. gλh βισπειγλαλ. gλh 33.
ησβλιττγανδανς ησuιμανδ ϊμμλ. gλh ψϰιδgιν
αλγλ ησστανδιψ: gλh εις νιγλιhτλι ψις ϝϰχψην. 34. SKΓ.
gλh γας ψλτλ γληϰδ γλϝηλγιν λϝ ϊμ. gλh νι
γισσεαην ψχ uιψανχνλ: γλϰψ ψλν μιψ ψλνει νε- 35. SKδ.
θλ γας ϊς ϊλικειϰχν. βλινδλ σημς σλτ ϝληϰ γιγ
αη λιhτϰχν: γλhανσgανδς ψλν μανλγειν ϝληϰ- 36.
γλγγανδειν. ϝϰλh θλ γεσι ψλτλ: γλτλιhην ψλν 37.
ϊμμλ. ψλτει ϊλισης ναζχϰλιης ψλικhγλγγιψ: ϊψ 38.
ϊς ηβηhγχπιδλ. uιψανδς. ϊλισης σηην αλγειδις.
λϰμλι μικ: gλh ψλι ϝληϰλγλγγανδανς ανδβι- 39.
τηη ϊμμλ ει ψλhλιδεδαι. ϊψ ϊς ηνδ ϝιλη μλις hϰχ-
πιδλ. σηνλη αλγειδις. λϰμλι μικ: γλστανδανδς 40.

tur, & defraudabitur (*a*), & conſpuetur. atque flagellantes interfi- 33.
cient eum, & tertio die reſurget. Et illi nihil horum intellexerunt, 34.
& erat hic ſermo abſconditus eis, & non perceperunt hæc dicta. CCXXIII.
Factum autem eſt cum eſſet prope Jericho (*b*), cœcus quidam ſe- 35.
debat prope viam mendicatum. Audiens autem turbam præter- CCXXIV.
euntem, quærebat quid hoc eſſet? Nuntiaverunt autem ei quod 36.
Jeſus Nazoræus tranſiret. Verum is exclamavit dicens: Jeſu fili 37.
Davidis miſerere mei. Et præeuntes increpabant eum ut taceret. 38.
Is vero multo magis clamavit: fili Davidis miſerere mei. Stans 39. 40.

(*a*) *Et defraudabitur* gλh ανλμλhτgλαλ. Niſi vana eſt ſuſpicio, pro ὑβριδηϑησεται legit ὑστερήσεται. certe, *Marci* 10, 19. μὴ ἀποστερήσῃς, quod idem eſt, vertit: νι ανλμλhτgλις. Quod ſi vero ſic, non tamen negabo ὑστερήσεται vitioſam eſſe lectionem.

(*b*) *Cum eſſet prope Jericho* μιψ ψλνει νεθλ γλς ϊς ϊλικειϰχν. ſic optime vertit ὡς δὲ ἐγγίζειν αὐτὸν, ſicque commodiſſime conciliabuntur ſacri evangeliſtæ. vide *Matthæi* 20, 29. & *Marci* 10, 46.

(*a*) *Gra-*

ΨΑΝ ΪΑΙSΗS ΗΑΙΗΑΙΤ ΪΝΑ ΤΙΝΗΑΝ ΑΝ SIS. ΒΙ ΨΕ ΝΕ-
41. ΘΑ ΥΑS ΨΑΝ ΪΜΜΑ. ΕΚΑΗ ΪΝΑ. ΑΙΨΑΝΑS. ΘΑ ΨΗS
ΥΙΑΕΙS ΕΙ ΤΑΝϚΑΝ: ΪΨ ΪS ΑΑΨ. ΕΑΝ. ΕΙ ΝSSΑΙΘΑΝ:
42. ϚΑΗ ΪΑΙSΗS ΑΑΨ ΑΝ ΪΜΜΑ. ΝSSΑΙΘ. ΓΑΑΑΝΒΕΙΝS
43. ΨΕΙΝΑ ΓΑΝΑSΙΑΑ ΨΗΚ: ϚΑΗ SΗΝS ΝSSΑΘ. ϚΑΗ ΑΑΙ-
SKϵ. STΙΑΑ ΪΝΑ. ΑΥΙΑΙΝΑϗΝΑS ΓϗΨΑ: ϚΑΗ ΑΑΑΑ ΜΑΝΑ-
1. ΓΕΙ ΓΑSΑΙΘΑΝΑΕΙ ΓΑΕ ΗΑΖΕΙΝ ΓϗΨΑ: ϚΑΗ ΪΝΝΓΑ-
2. ΑΕΙΨΑΝΑS. ΨΑΙΚΗΑΑΙΨ ΪΑΙΚΕΙΚϗΝ. ϚΑΗ SΑΙ ΜΑΝΝΑ
ΖΑΚΚΑΙΝS ΗΑΙΤΑΝS ϚΑΗ SΑ ΥΑS ΕΑΝΚΑΜΑΨΑΕΙS
3. ΜϗΤΑΚϚΕ. ϚΑΗ ΥΑS ΓΑΒΕΙΓS. ϚΑΗ SϗΚΙΑΑ ΓΑSΑΙ-
ΘΑΝ ΪΑΙSΗ ΘΑS ΥΕSΙ. ϚΑΗ ΝΙ ΜΑΗΤΑ ΕΑΝΚΑ ΜΑ-
4. ΝΑΓΕΙΝ. ΝΝΤΕ ΥΑΗSΤΑΙ ΑΕΙΤΙΑ ΥΑS. ϚΑΗ ΒΙΨΚΑΓ-

itaque Jeſus juſſit eum adduci ad ſe. Quum ergo prope eum eſſet,
41. interrogavit eum dicens: quid vis ut tibi faciam? is vero dixit: Do-
42. mine, ut revideam. Et Jeſus dixit ei: revide, fides tua ſalvavit te.
43. Et confeſtim revidit, & ſequebatur eum, gratias agens Deo (*a*). Et
CCXXV. omnis populus *hæc* videns, dedit Deo laudem. Et progreſſus tranſi-
Cap. 19, 1. bat Jericho (*b*), &, ecce, vir, Zacchæus nominatus, iſque præfectus
2. erat publicanorum, eratque dives. Et quærebat videre Jeſum (*c*) quiſ-
3. nam eſſet, & non potuit præ turba, quia ſtatura parvus erat. Et præ-
4.

(*a*) *Gratias agens Deo* ΑΥΙΑΙΝΑϗΝΑS ΓϗΨΑ. Græci δεξάζων τὸν θεόν. num noſter legit εὐχαριστῶν τῷ θεῷ. Certe, ipſo hoc capite, v. 11. εὐχαριστῶ σοι, ΑΥΙΑΙΝΑϗ ΨΗS. cap. 17, 16. εὐχαριστῶν αὐτῷ, ΑΥΙΑΙΝΑϗΝΑS ΪΜΜΑ, & alibi.

(*b*) *Tranſibat Jericho* &c. ΨΑΙΚΗΑΑΙΨ ΪΑΙΚΕΙΚϗΝ. ϚΑΗ SΑΙ ΜΑΝΝΑ ΖΑΚΚΑΙΝS ΗΑΙΤΑΝS ϚΑΗ SΑ ΥΑS ΕΑΝΚΑΜΑΨΑΕΙS ΜϗΤΑΚϚΕ. Sic locum hiulcum ex MS. ſupplevimus.

(*c*) *Videre Jeſum.* Legit ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν. Mox legendum ΝΝΤΕ ΥΑΗSΤΑΝ ΑΕΙΤΙΑS ΥΑS, ipſe codex autem heic marcidus.

(*a*) *In*

ᚷᚨᚾᛞᛋ ᚦᚨᚿᚴᚨ. ᚱᚨᛋᛏᚨᛁᚱ ᚨᚾᚨ ᛋᛗᚨᚴᚴᚨᛒᚨᚱᛗ. ᛖᛁ ᚱᚨ-
ᛋᛖᚩᛁ ᛁᚾᚨ. ᚿᚾᛏᛖ ᛁᛋ ᚨᚾᛞ ᚠᚨᛏᚨ ᛗᚿᚾᚨᛁᛞᚨ ᚠᚨᛁᚴhᚱᚨᚱ-
ᚱᚨᚿ: ᚷᚨh ᛒᛁ ᚠᛖ ᚢᚨᛗ ᚨᚾᚨ ᚠᚨᛗᛗᚨ ᛋᛏᚨᛞᚨ. ᛁᚿᛋᚨᛁ- 5.
ᚩᚨᚾᛞᛋ ᛁᚨᛁᛋᚿᛋ ᚱᚨᛋᚨᚩ ᛁᚾᚨ. ᚷᚨh ᚢᚨᚠ ᚪᚿ ᛁᛗᛗᚨ ᛉᚨᚴ-
ᚴᚨᛁᚿ. ᛋᚿᛁᚿᛗᚷᚨᚾᛞᛋ ᚪᚨᚨᚨᚠ ᚨᛏᛋᛏᛖᛁᚱ. hᛁᛗᛗᚨ ᚪᚨᚱᚨ
ᚨᚿᚴ ᛁᚿ ᚱᚨᚴᚪᚨ ᚠᛖᛁᚾᚨᛗᛗᚨ ᛋᚴᚨᚨ ᛁᚴ ᚠᛁᛋᚨᚿ: ᚷᚨh 6.
ᛋᚿᛁᚿᛗᚷᚨᚾᛞᛋ ᚨᛏᛋᛏᚨᛁᚱ. ᚷᚨh ᚨᚾᛞᚨᚾᚨᗰ ᛁᚾᚨ ᚦᚨᚱᛁ- 7.
ᚾᚷᚾᛞᛋ: ᚷᚨh ᚱᚨᛋᚨᛁᚩᚨᚾᛞᚨᚾᛋ ᚨᚨᚨᚨᛁ ᛒᛁᚴᚷᚨᛁᛞᛖᚪᚿᚿ.
ᚢᛁᚠᚨᚾᛞᚨᚾᛋ. ᚠᚨᛏᛖᛁ ᚪᚿ ᚦᚴᚨᚠᚨᚿᚴhᛏᛁᛋ ᗰᚨᚾᛋ ᚱᚨᚨᚨᛁᚠ
ᛁᚿ ᚱᚨᚴᛞ ᚿᛋᛋᚨᚷᚨᚿ: ᛋᛏᚨᚾᛞᚨᚾᛞᛋ ᚠᚨᚿ ᛉᚨᚴᚴᚨᛁᚿᛋ 8.

currens aſcendit in ficum (*a*) ut videret eum, quia per illud *loci* (*b*) cogitabat tranſire. Et quum venit ad eum locum, intuitus Jeſus 5.
vidit eum, & dixit ei: Zacchæe feſtinans deſcende, hodie enim (*c*) in domo tua ero. Et feſtinans deſcendit & excepit eum gaudens. 6.
Et videntes omnes murmurabant, dicentes: ad hominem peccato- 7.
rem (*d*) ingreſſus eſt in domum, diverſari (*e*). Stans autem Zacchæus 8.

(*a*) *In ficum* ᚨᚾᚨ ᛋᗰᚨᚴᚴᚨᛒᚨᚱᗰ. ἐπὶ συκομορέαν. Sic *Marci* 11, 13. vertit *ſuxlõ*.

(*b*) *Quia per* illud *loci* ᚿᚾᛏᛖ ᛁᛋ ᚨᚾᛞ ᚠᚨᛏᚨ. latus hujus folii difficillimum lectu (adeoque non mirum in multis fugiſſe oculos optimi ſenis *Franciſci Junii*) ut reſtituerimus comparatio noſtræ hujus editionis cum priori docebit. Quod ad hunc locum, ſuſpicor ſcriptum fuiſſe ᚿᚾᛏᛖ ᛁᚨᛁᛋᚿᛋ (vel quod malo ᛁᛖᛋᚿᛋ) ᚨᚾᛞ ᚠᚨᛏᚨ, Gothumque legiſſe ὅτι ἰησοῦς δι' ἐκείνης, puta χώρας, ἥμερας διέρχεσθαι.

(*c*) *Hodie enim* hᛁᛗᛗᚨ ᚪᚨᚱᚨ ᚨᚿᚴ ᛁᚿ ᚱᚨᚴᚪᚨ. Sic MS. legit ergo *γάρ*.

(*d*) *Ad hominem peccatorem* ᚪᚿ ᚦᚴᚨᚠᚨᚿᚴhᛏᛁᛋ ᗰᚨᚾᛋ. Sic recte MS. prius monſtroſe ᚪᚿ ᚦᚴᚨᚠᚨᚿᚴhᛏᚨᚿ ᗰᚨᚾᛋ, & ne dubites ᚪᚿ cum ſecundo caſu conſtrui, vide Lucæ 6, 20. ᚪᚿ ᛋᛁᚿᚷᚿᚷᛖ ᛋᛖᛁᚾᚨᛁᛉᛖ, ceu illic monuimus.

(*e*) [*Diverſari* ᚿᛋᛋᚨᚷᚨᚿ. Hinc illuſtrabitur locus Cædmonis 34, 1. ubi hæc habet de Columba ex arca emiſſa

uλψ an ᚦanin. sᚨi. hᚨᚨbᚨtᚨ ᚨirinis meinis ᚦᚨn
rᚨdᚨiᚨgᚨn mnᚨeᚷᚨim. gᚨh gᚨbᚨi ⊙is ⊙ᚨ ᚨᚦhᚷ-
9. ᚨᚷdᚨ. ᚦiᚷnkᚦᚨᚨψ ᚦkᚨriᚨdᚨ: uᚨψ ψᚨn an ïmmᚨ
ïᚨisns. ψᚨteᚷ himmᚨ dᚨrᚨ nᚨseins ψᚨmmᚨ rᚨkᚷᚨ
SKU. yᚨkψ. mnte gᚨh sᚨ snnns ᚨbkᚨhᚨmis ïst: uᚨm
10. ᚨnk snnns mᚨns sᚷkgᚨn gᚨh nᚨsgᚨn ψᚨns ᚦkᚨ-
SKZ. 11. ᚨnsᚨnᚨns: ᚨtrᚨhᚨnsgᚨndᚨm ψᚨn ïm ψᚨtᚨ. bi-
ᚨnkᚨndᚨs uᚨψ rᚨgnkᚷn. bi ψᚨteᚷ neoᚨ ïᚨikns-
ᚨeᚷm yᚨs. gᚨh ψnhtᚨ ïm ei snns skᚾᚨdᚨ yesi ψin-
SKh. 12. dᚨnrᚨkᚨi rᚷψs rᚨsyiknnψgᚨn: uᚨψ ψᚨn. mᚨnnᚨ
snms rᚷdᚨknndᚨs rᚨrriᚨ ᚨᚾdᚨis. ᚦkᚨnimᚨn sis

dixit Domino: ecce, dimidium poſſeſſionis meæ, Domine, diſtri-
buam (*a*) pauperibus, & ſi alicujus aliquid per calumniam abripui
9. ſolvam quadruplum. Dixit autem ei Jeſus: hodie ſalus huic domui
CCXXVI. facta eſt, quoniam etiam ille filius Abrahami eſt. Venit enim Fi-
10. lius hominis quærere & ſalvare perditos. Illis vero hoc audien-
CCXXVII. 11. tibus adjiciens dixit parabolam, ideo quod prope Hieruſalem erat,
CCXXVIII. & videbatur illis quod ſtatim appariturum erat regnum Dei. Di-
12. xit ergo: vir quidam nobilis peregre profectus (*b*), adquiſitum ſibi

---

Nolde ȝlaꝺu æꝼꝑe
Unꝺeꝛ ſalꝑed boꝛꝺ
Sẏ ððan æᵹẏꝑan.

quæ verto. *Non unquam poſthac libens ſub diverſorio ſeu hoſpitali navis tecto apparere voluit.* Boꝛꝺ proprie ſignificat *Aſſerem, tabulam*, ſed heic ſynecdochicᾶs *Navim*; prout uſurpatur BᴟRᖴ in Epicedio R. Lodbrog, Stropha 24.]

(*a*) *Diſtribuam* rᚨdᚨiᚨgᚨn (Suec. *skal iag dela*) utitur Græca conſuetudine, modo Subjunct. pro Futuro Indicativi. nec enim de prius præſtita liberalitate in pauperes gloriatur, ſed propenſum in illos poſthac animum promittit.

(*b*) *Peregre profectus.* Non videor mihi preſſius reddere poſſe rᚨrriᚨ ᚨᚾdᚨis. Utebantur autem Gothi in hiſce conſtructionibus motus ad locum, caſu

ψINΔΛNГΛKΔGΛ. GΛh ГΛVΛNΔIΔΛ SIK: ΛThΛITΛNΔS ψΛN TΛIhNN SKΛΛKΛNS SEINΛNS. ΛTГΛÞ ÏM TΛIhNN ΔΛIΛRS. GΛh uΛψ an ÏM. KΛNNRψ NNTE ÏK uIMΛN: Ïψ BΛNKrGΛNS ÏS ÞIGΛIΔEΔNN ÏNΛ. GΛh ÏNSΛNΔIΔEΔNN ΛIKN ΛÞΛR ÏMMΛ. uIψΛNΔΛNS. NI VIΛEIMΛ . . . ψINΔΛNRN NÞΛR NNSIS. GΛh VΛRψ BIψE ΛTVΛNΔIΔΛ ΛÞTKΛ ΛNΔNIMΛNΔS ψINΔΛNГΛKΔGΛ. GΛh hΛIhΛIT VRNGΛN an . . ψΛNS SKΛΛKΛNS ψΛIMEI ΛT-

13. SKψ.

14.

15.

regnum. Et reverſus eſt (*a*). Convocans itaque decem famulos ſuos, tradidit illis decem portiones (*b*), & dixit illis: negotiamini donec venero. Verum cives ejus oderunt eum, & miſerunt legationem (*c*) poſt eum dicentes: nolumus . . . regnare (*d*) ſuper nos. Et factum eſt cum rediret, recepto regno, & juſſit vocare ad *ſe* famulos, quibus de-

13. CCXXIX.

14.

15.

---

caſu ſecundo. ſic *Marci* 4, 35. **NSΛEIψΛM GΛINIS STΛΔIS**, *tranſeamus in illum locum.* διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. **ÏNSΛNΔIΔΛ ÏNΛ hΛIψGRS SEINΛIZRS.** *Lucæ* 15, 15. *miſit eum in agrum ſuum.*

(*a*) *Et reverſus eſt* **GΛh ГΛVΛNΔIΔΛ SIK.** Legit ergo, καὶ ὑπέρεψε.

(*b*) *Decem portiones* **TΛIhNN ΔΛIΛRS.** Suec. *tjo delar.* & ſic vertit μνᾶς, ponderis genus ſuis ignotum.

(*c*) *Legationem* **ΛIKN.** Veteri linguâ Succica *Æra*, Nuntius. L. L. Helſingicæ Tit. de Jure Regio, cap. 6. §. 4. *Theſſe nämpdir æghu gôras fôre kununga æra*, cap. 10. §. 1. *Swa ær mælt um kununga æra fridh.* hodieque *ærande*, res ſuæ curæ commiſſa. [Danis eſt ærende. A.S. ærend. Anglis *errand.* Non ignotam fuiſſe vocem Angloſaxonibus ſequenti exemplo docetur, Buton ƿpa ƿeƿ ap ræȝeð. *ſed uti nuntius refert.* Cædm. 17, 10.]

(*d*) *Nolumus . . . regnare.* Potuiſſemus facillime lacunas haſce ſupplere, nimirum **ψΛNΛ**, τοῦτον, *hunc.* Verſu 16. **uΛM** vel **ΛTïΔΔGΛ.** παρεγένετο, *venit, adfuit.* verſu 17. **NNTE**, ὅτι, *quoniam:* ibidem, **SIGΛIS VΛΛΔnÞNI hΛBΛNΔS**, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων, *eſto poteſtatem habens*, ſed quia tempus edax nobis voces illas invidit, ſicut etiam medium ferme faciei averſæ, noluimus ſupponere, contenti hoc ſupplemento Ulphilano ſeptem verſiculorum.

(*a*) [*In*

ΓΑΡ ΨΑΤΑ SIΑΝΒΚΧ ΕΙ ΓΑΚΠΝΝΑΙΔΕΔΙ ΘΑ ΘΑΚGΙ-
16. ΖΠΗ ΓΑΥΑΝΚ . . . . ΓΑΝ ΨΑΝ SΑ ΡΚΠΜΙSΤΑ UΙΨΑΝΔS.
ΡΑΝ. SΚΑΤΤS ΨΕΙΝS ΓΑΥΑΝΚΗΤΑ ΤΑΙΗΠΝ SΚΑΤ-
17. ΤΑΝS. GΑΗ UΑΨ ΑΠ ΪΜΜΑ. ΥΑΙΑΑ ΓΧΔΑ SΚΑΑΚ . . .
ΪΝ ΑΕΙΤΙΑΑΜΜΑ ΥΑST ΤΚΙΓΓΥS . . . . ΥΑΑΔΠΡΝΙ ΗΑ-
18. ΒΑΝΔS ΠΡΑΚ ΤΑΙΗΠΝGΑ ΒΑΠΚΓΙΜ. GΑΗ UΑΜ ΑΝ-
ΨΑΚ UΙΨΑΝΔS. ΡΑΝ. SΚΑΤΤS ΨΕΙΝS ΡΚΑΥΑΠΚΗΤΑ
19. ΡΙΜΡ SΚΑΤΤΑΝS. UΑΨ ΨΑΝ GΑΗ ΑΠ ΨΑΜΜΑ. GΑΗ
20. ΨΠ SIGΑIS ΠΡΑΚ ΡΙΜΡ ΒΑΠΚΓΙΜ. GΑΗ ΑΝΨΑΚ UΑΜ
UΙΨΑΝΔS. ΡΑΝ. SΑΙ SΑ SΚΑΤΤS ΨΕΙΝS ΨΑΝΕΙ ΗΑΒΑΙ-
24. ΔΑ * * * * * * * GΑΗ ΑΠ ΨΑΙΜ ΡΑΠΚΑSΤΑΝΔΑΝΔΑΜ
UΑΨ. ΝΙΜΙΨ ΑΡ ΪΜΜΑ ΨΑΝΑ SΚΑΤΤ. GΑΗ ΓΙΒΙΨ ΨΑΜ-
25. ΜΑ ΨΧS ΤΑΙΗΠΝ ΔΑΙΑΧS ΗΑΒΑΝΔΙΝ: GΑΗ UΕΨΠΝ
SΑ. 26. ΑΠ ΪΜΜΑ. ΡΑΝ. ΗΑΒΑΙΨ ΤΑΙΗΠΝ ΔΑΙΑΧS: UΙΨΑ ΑΑ-
ΑΙS ΪΖΥΙS. ΨΑΤΕΙ ΘΑΚGΑΜΜΕΗ ΗΑΒΑΝΔΑΝΕ ΓΙΒΑΔΑ.
ΪΨ ΑΡ ΨΑΜΜΑ ΠΝΗΑΒΑΝΔΙΝ. GΑΗ ΨΑΤΕΙ ΗΑΒΑΙΨ ΑΡ-

derat argentum, ut cognoſceret quid quiſque lucrifecerat . . . .
16. itaque primus, dicens: domine, pecunia tua *lucri*fecit decem pe-
17. cunias. & dixit ei: bene, *o!* bone famule, . . . in minimo (*a*) fui-
18. ſti fidelis . . . . poteſtatem habens ſuper decem urbes. Et venit
ſecundus, dicens: domine, pecunia tua *lucri*fecit quinque pecu-
19. nias. Dixit itaque etiam illi: tu quoque ſis ſuper quinque ur-
20. bes. Et alius venit dicens: domine, ecce pecunia tua, quam ha-
24. bui * * * * * * * Et adſtantibus dixit: auferte ab illo pe-
25. cuniam, & date habenti decem portiones; (& dicebant ei: do-
CCXXX. mine, habet decem portiones) dico enim vobis, quod unicuique
26. habentium dabitur, & à non habente, etiam quod habet aufe-

(*a*) [*In minimo.* Gothice eſt ΪΝ ΑΕΙΤΙΑΑΜΜΑ *in parvo* ſeu *modico.* Legit ergo ἐν ὀλίγῳ, ut ſupra cap. 16, 10.]

(*a*) *Cete-*

NIMADA AÞ ÏMMA: AΨΨAN SVEΨANh ÞIGANDS MEI- 27. SAA.
NANS GAINANS. ΨAIEI NI VILDEDANN MIK ΨINDANÞN
NÞAK SIS. BKIFFIΨ hEK GAh NSUIMIΨ ÞANKA MIS:
GAh UIΨANDS ΨATA. ÏDDGA ÞKAM NSFAFFANDS ÏN 28. SAb.
ÏAIKANSANAVMA: GAh VAKΨ BI ΨE NEOA VAS BEΨ- 29.
SÞAFEIN GAh BEΨANIGIN. AT ÞAIKFNNGA ΨATEI
hAITADA ALEVGÞ. ÏNSANDIDA TVANS SINÞNGE SEI-
NAIZE. UIΨANDS. FAFFATS ÏN ΨÞ VIΨKAVAIKΨÞN 30.
hAIM. ÏN ΨIZAIEI ÏNNFAFFANDANS BIFITATS ÞN-
AAN ASIAANS FABNNDANANA. ANA ΨAMMEI NIAINS-
hNN AIV MANNE SAT. ANDBINDANDANS ÏNA AT-
TINhiΨ: GAh GAbAI OAS ÏNUIS ÞKAIhNAI an OE 31.
ANDBINDIΨ. SVA UIΨAITS an ÏMMA. ΨATEI ÞAN ΨIS

retur ab eo. Ceterum (*a*) inimicos illos meos, qui noluerunt me re- 27.
gnare ſuper ſe ducite huc, & interficite coram me. Et dicens hoc CCXXXI.
procedebat (*b*) aſcendens Hieroſolymam. Et factum eſt quum eſſet 28.
prope Bethſphage & Bethaniam, ad montem, qui dicebatur Olea- CCXXXII.
rum (*c*), miſit duos diſcipulorum ſuorum dicens: ite in vicum ex 29.
adverſo. in quo invenietis introeuntes pullum aſinæ (*d*) vinctum, cui 30.
nullus unquam hominum inſedit, ſolventes eum adducite: & ſi quis 31.
vos (*e*) interrogaverit: cur ſolvitis? ſic dicatis ei: Dominus eum

---

(*a*) *Ceterum* ΑΨΨΑΝ SVEΨΑΝh. Alterutrum ex margine. mox reſtituimus ΨΑΙΕΙ, *qui* pro ΨΑΤΕΙ, beneficio codicis.

(*b*) [*Procedebat* ÏDDGA ÞKAM. Fran. giang Pilatus zi in tho fram, *Proceſſit tunc Pilatus ad eos*; Otfr. 4, 24, 21. Sue. *gick han fram*; Joh. 18. 4.]

(*c*) [*Olearum*, rectius *oliviferum*, quemadmodum Marci 11, 1. ΑΛΕVGÞ eſt enim nomen adjectivum.]

(*d*) *Pullum aſinæ.* Legit πῶλον ὄνου.

(*e*) *Vos* ÏNUIS. Sic MS. Dualis enim numeri. Errore autem pronuntiationis pro ÏFFUIS, cujus loco interdum ÏFUIS.

32. ᚴᚨᛁᚴᚾᛖᛁᚹ: ᚴᚨᚨᛖᛁᚹᚨᚾᛞᚨᚾᛋ ᚹᚨᚾ ᚹᚨᛁ ᛁᚾᛋᚨᚾᛞᛁᛞᚨᚾᛋ.
33. ᛒᛁᚴᛖᛏᚢᚾ ᛋᛉᚨ ᛋᛉᛖ ᚢᚨᚳᚹ ᚪᚾ ᛁᛗ: ᚨᚾᛞᚨᛒᛁᚾᛞᚨᚾᛞᚨᛗ
ᚹᚨᚾ ᛁᛗ. ᚢᛖᚹᚢᚾ ᚹᚨᛁ ᚦᚴᚨᚾᚷᚨᚾᛋ ᚹᛁᛋ ᚪᚾ ᛁᛗ. ᚪᚾ ᚩᛖ
34. ᚨᚾᛞᚨᛒᛁᚾᛞᚨᛏᛋ ᚹᚨᚾᚨ ᚦᚢᚨᚨᚾ: ᛁᚹ ᛖᛁᛋ ᚢᛖᚹᚢᚾ. ᚦᚨᚾᛁᚾ
ᛋᚨᚴ. 35. ᚹᚨᚢᚴᚦᛏᛋ ᚹᛁᛋ ᛁᛋᛏ: ᚷᚨᚻ ᚨᛏᛏᚨᚢᚻᚢᚾ ᚹᚨᚾᚨ ᚦᚢᚨᚨᚾ
ᛁᚨᛁᛋᚢᚨ. ᚷᚨᚻ ᚢᛋᛉᚨᛁᚴᚷᚨᚾᛞᚨᚾᛋ ᛉᚨᛋᛏᚷᚱᛋ ᛋᛖᛁᚾᚱᛋ ᚨᚾᚨ
36. ᚹᚨᚾᚨ ᚦᚢᚨᚨᚾ. ᚢᛋᛋᚨᛏᛁᛞᛖᚨᚢᚾ ᛁᚨᛁᛋᚢ: ᚴᚨᚴᚴᚨᚾᛞᛁᚾ
ᚹᚨᚾ ᛁᛗᛗᚨ. ᚢᚦᛋᛏᚱᚨᛉᛁᛞᛖᚨᚢᚾ ᛉᚨᛋᛏᚷᚱᛗ ᛋᛖᛁᚾᚨᛁᛗ ᚨᚾᚨ
ᛋᚨᛞ. 37. ᛉᛁᚴᚨ: ᛒᛁ ᚦᛖ ᚹᚨᚾ ᛁᛋ ᚾᛖᚩᚨ ᛉᚨᛋ ᚷᚢᚹᚨᚾ ᚨᛏ ᛁᛞᛞᚨᚨᚴ-
ᚷᛁᚾ ᚹᛁᛋ ᚦᚨᛁᚴᚴᚢᚢᚷᛁᛋ ᚨᚨᛖᛉᚨ-ᛒᚨᚴᛗᛖ. ᚪᚢᚴᚢᚢᚢᚢᚾ ᚨᚨ-
ᚨᚨᛁ ᛋᚱ ᛗᚨᚢᚨᚴᛖᛁ ᛋᛁᚢᚱᚢᚷᛖ ᚦᚨᚴᛁᚾᚱᚢᚾᛞᚨᚾᛋ ᚻᚨᛉᚷᚨᚾ
ᚴᚱᚹ ᛋᛏᛁᛒᚢᚾᚨᛁ ᛗᛁᚴᛁᚨᚨᛁ ᛁᚾ ᚨᚨᚨᚨᛁᛉᚱ ᚹᚱᛉᛖ ᛋᛖᚩᚢᚾ

32. desiderat (*a*). Abeuntes autem missi invenerunt sicut dixerat il-
33. lis. His itaque solventibus (*b*), dixerunt domini ejus illis: cur sol-
34. vitis pullum? verum illi dixerunt: Dominus illo opus habet (*c*).
CCXXXIII. Et adduxerunt pullum ad Jesum, & injicientes vestes suas super
35. pullo imposuerunt Jesum. Eunte itaque illo, substraverunt ve-
36. stes suas super via. Quum itaque is jam prope esset ad de-
CCXXXIV. scensum montis olearum, cœpit omnis multitudo discipulorum
37. læta laudare (*d*) Deum voce magna de omnibus quas viderant (*e*)

(*a*) *Desiderat* ᚴᚨᛁᚴᚾᛖᛁᚹ. diximus ad *Marci* 11, 3.

(*b*) *Solventibus.* Perperam antea ᚨᚾᛞᛒᛁᚾᛞᚨᚾᛞᚨᚾ. Leve est, monendum tamen, non legisse τὸ πῶλον hoc loco, sed reservasse versiculo 35.

(*c*) [*Dominus illo opus habet* ᚦᚨᚾᛁᚾ ᚹᚨᚾᚴᚦᛏᛋ ᚹᛁᛋ ᛁᛋᛏ. Sic A.Saxones nÿr halum nan þearf. Matt. 9, 12. unc ir hÿlbo þearf. *Indigemus ejus favore.* Cædm.]

(*d*) *Læta laudare.* Nota ut græcisset: ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίρειν αἰνεῖν. ᚪᚢᚴᚢᚢᚢᚢᚾ ᚨᚨᚨᚨᛁ ᛋᚱ ᛗᚨᚢᚨᚴᛖᛁ ᛋᛁᚢᚱᚢᚷᛖ ᚦᚨᚴᛁᚾᚱᚢᚾᛞᚨᚾᛋ ᚻᚨᛋᚷᚨᚾ. Si ferrent aures Latinæ foret: *Cœperunt omnis multitudo discipulorum læti laudare.*

(*e*) *Quas viderant* ᚹᚱᛉᛖᛁ ᛋᛖᚩᚢᚾ. sic MS. Prior editio ᚹᚱ ᚴᛖᛋᛖ-
ᚩᚢᚾ

ᴍʌhᴛɛ. ᴜiᴪʌnɑʌns. ᴪinᴪiɑʌ sʌ ᴜimʌnɑʌ ᴪin- 38.
ɑʌns ïn nʌmin ᵽʌnins. ᴦʌʏʌikᴪi ïn himinʌ. ɢʌh
ʏnʌᴪns ïn hʌnhistɢʌm: ɢʌh snmʌi ᵽʌkeisʌiɛ ns 39. sʌɛ.
ᴪizʌi mʌnʌᴦein uɛᴪnn ɑn ïmmʌ. ʌʌisʌki. sʌk
ᴪʌim sinᵪngʌm ᴪeinʌim: ɢʌh ʌnɑhʌᵽgʌnɑs uʌᴪ 40.
ɑn ïm. ᴜiᴪʌ ïzʏis ᴪʌtei ɢʌbʌi ᴪʌi sʌʌʏʌnɑ. sʌu.
stʌinᵪs hkᵪnɢʌnɑ: ɢʌh snnsei neʘʌ ʏʌs. ᴦʌ- 41.
sʌiʘʌnɑs ᴪᵪ bʌnkᴦ. ᴦʌiᴦkᵪt bi ᴪᵪ. ᴜiᴪʌnɑs. 42.
ᴪʌtei ïᴪ ʏisseɑeis ɢʌh ᴪn. ïn ᴪʌmmʌ ɑʌᴦʌ ᴪei-
nʌmmʌ. ᴪᵪ ɑn ᴦʌʏʌikᴪɢʌ ᴪeinʌmmʌ. ïᴪ nn ᴦʌ-
ᵽnʌᴦin ïst ᵽʌnkʌ ʌnᴦᵪm ᴪeinʌim: ᴪʌtei ᴜimʌnɑ 43.
ɑʌᴦᵪs ʌnʌ ᴪnk. ɢʌh bʌkkʌ . . . . . ᴪnk. ɢʌh bi-
siʌnɑʌnɑ ᴪnk. ɢʌh biʏʌibɢʌnɑ ᴪnk ʌʌʌʌᴪkᵪ.

virtutibus, dicentes: Benedictus veniens rex in nomine Domini, pax 38.
in cœlo & gloria in altiſſimis. Et quidam Phariſæorum ex hac tur- 39.
ba dixerunt ei: magiſter, increpa diſcipulos tuos. Et reſpondens CCXXXV.
dixit eis: dico vobis, quod ſi illi tacuerint, lapides clamabunt (*a*). 40.
Et ut prope erat videns urbem flevit ſuper ea, dicens: quod ſi CCXXXVI.
noſſes etiam tu (*b*) in hoc die tuo, quæ ad tuam pacem (*c*); ſed 41. 42.
nunc abſconditum eſt (*d*) ab oculis tuis, quod venient dies ſuper 43.
te, & . . . . . te, & . . . . te (*e*), & circumcingent te undique,

---

ʘnn multiplici errore. Primum ᴦɛ pro ᴦʌ poſitum, deinde ᴪᵪ ᴦʌ-
seʘnn foret *has viderant*, puta virtutes, (miracula) ſed ᴪᵪzei eſt *quas*.

(*a*) *Lapides clamabunt.* *Cicero* Famil. VI. 3. *In ea es urbe* (Athenis) *in qua hæc vel plura, & ornatiora parietes ipſi loqui poſſe videantur.*

(*b*) [*Etiam tu* ɢʌh ᴪn. Non legit καὶ σύ.]

(*c*) *Ad tuam pacem.* Alludit ad etymon vocis ירושלם *Viſio Pacis.*

(*d*) *Abſconditum eſt* ᴦʌᵽnʌᴦin. Sic MS. non ᴦʌᵽiʌʌᴦin.

(*e*) *Et . . . . te.* Malui intactam relinquere quam male transferre vocem bisiʌnɑʌnɑ, (ſic enim MS.) cujus vim ac genuinam ſignificationem non capio.

44. ϛλh ΛIKΨΛI ΨΠK ΓΛÏBNϛΛNΔ. ϛλh BΛKNΛ ΨЄINΛ
SΛZ. ÏN ΨΠS. ϛλh NI ΛЄTΛNΔ ÏN ΨΠS STΛIN ΛNΛ STΛI-
SΛh. NΛ. ÏN ΨIZЄI NI ΠЄKΠNΨЄS ΨΛTΛ MЄΛ NIΠhSЄINΛIS
45. ΨЄINΛIZXS: ϛλh ΓΛΛЄIΨΛNΔS ÏN ΛΛh. ΔΠΓΛNN NS-
ΥΛIKΠΛN ΨΛNS ЄKΛBΠΓϛΛNΔΛNS ÏN ÏZΛI ϛλh BΠΓ-
46. ϛΛNΔΛNS. UIΨΛNΔS ΔN ÏM. ΓΛMЄΛIΨ ÏST ΨΛTЄI
ΓΛKΔS MЄINS ΓΛKΔS BIΔX ÏST. ÏΨ ϛNS ÏNΛ ΓΛTΛΥI-
SΛΨ. 47. ΔЄΔNΨ ΔN ЄILЄΓKϛΛ ΨINBЄ: ϛλh VAS ΛΛISϛΛNΔS
ΔΛΓΛΘΛMMЄh ÏN ΨIZΛI ΛΛh. ÏΨ ΨΛI ΛNhMISTΛNS
ΓNΔϛΛNS ϛλh BXKΛKϛXS SXKIΔЄΔNN ÏNΛ NSUIST-
48. ϛΛN. ϛλh ΨΛI ЄKΠMISTΛNS MΛNΛΓЄINS. ϛλh NI BI-

44. & ſolo te æquabunt, & liberos tuos in te. & non relinquent in
CCXXX-VII. te lapidem ſuper lapide, eò quod non agnoviſti tempus viſita-
CCXXX-VIII. tionis tuæ. Et ingreſſus in templum cœpit ejicere vendentes in
45. illo (*a*) & ementes, dicens illis: ſcriptum eſt, domus mea do-
46. mus precum eſt, ſed vos eam feciſtis ſpeluncam furum. Et e-
CCXXX-IX. 47. rat docens quotidie in templo. Verum ſummi ſacerdotes (*b*) &
48. ſcribæ quærebant eum perdere, & primores populi. & non inve-

---

capio. in Græcis eſt περικυκλώσουσί σε. mox **ΛΛΛΛΨKX** quod à ſuperiori editione exſulavit, ex MS. reſtituimus. Reddam in vicem vocis à me non intellectæ veram lectionem deliciis meis, *Macario* Homilia XXI. p. 306. Mor. ubi de compedibus ac vinculis animæ gratia deſtitutæ Divinâ περιπεπλέγχωται (non περιπεπλέχωται) καὶ περιπέφυκται, ἢ περιπεπήχισαι ἢ δέδεται ἀλύσεσι σώτης. [Pro **BISIΛNΔΛNΔ** lego **BISTΛNΔΛNΔ**. *Circumſtabunt*, quod in locum apprime quadrat. Tranſverſa linea videtur defluxiſſe. Vide Johannis 11, 42.]

(*a*) *In illo* **ÏN ÏZΛI** nempe **ΛΛh**, id enim generis Fœm. Reſtituimus autem ex MS.

(*b*) *Sacerdotes* **ΓNΔϛΛNS**. Sic bene MS. non **ϛNΔϛΛNS**. adhæc, non **ΛNhMISTΛNS** ſed **ΛNhNMISTΛNS** legendum.

(*a*) *Mul-*

ΓΕΤΠΝ ΘΛ ΓΛΤΛΨΙΔΕΔΕΙΝΛ. ΜΛΝΛΓΕΙ ΛΠΚ ΛΛΛΛΙ ΓΛΗΛΗΛΙΔΛ ΔΝ ΗΛΝSGΛΝ ΪΜΜΛ: GΛΗ ΥΛΚΨ ΪΝ SΠ- 1. SM.
ΜΛΜΜΛ ΔΛΓΕ GΛΙΝΛΙΖΕ. ΛΤ ΛΛΙSGΛΝΔΙΝ ΪΜΜΛ ΨΧ ΜΛΝΛΓΕΙΝ ΪΝ ΛΛΗ GΛΗ ΥΛΙΛΛΜΕΚGΛΝΔΙΝ. ΛΤSΤΧ-ΨΠΝ ΨΛΙ ΓΠΔGΛΝS GΛΗ ΒΧΚΛΚGΧS ΜΙΨ ΨΛΙΜ SINISTΛM. GΛΗ ΩΕΨΠΝ ΔΝ ΪΜΜΛ. ΩΙΨΛΝΔΛΝS. ΩΙΨ ΠΝ- 2.
SIS ΪΝ ΘΛΜΜΛ ΥΛΛΔΠΕΝGΕ ΨΛΤΛ ΤΛΝGIS. ΛΙΨΨΛΝ ΘΛS ΪST SΛΕΙ ΓΛΕ ΨΠS ΨΛΤΛ ΥΛΛΔΠΕΝΙ: ΛΝΔΗΛΕ- 3.
GΛΝΔS ΨΛΝ ΩΛΨ ΔΝ ΪΜ. ΕΚΛΙΗΝΛ ΪΖΥΙS GΛΗ ΪΚ ΛΙ-NIS ΥΛΝΚΔIS. GΛΗ ΩΙΨΙΨ MIS. ΔΛΠΠΕΙΝS ΪΧΗΛΝΝIS 4.
ΠΖΠΗ HIMINΛ ΥΛS. ΨΛΝ ΠΖΠΗ ΜΛΝΝΛΜ: ΪΨ ΕIS 5.
ΨΛΗΤΕΔΠΝ ΜΙΨ SIS MISSΧ. ΩΙΨΛΝΔΛΝS. ΨΛΤΕΙ GΛ-ΒΛΙ ΩΙΨΛΜ. ΠS HIMINΛ. ΩΙΨΙΨ. ΛΨΨΛΝ ΔΝ ΘΕ ΝΙ ΓΛΛΛΠΒΙΔΕΔΠΨ ΪΜΜΛ. ΪΨ GΛΒΛΙ ΩΙΨΛΜ. ΠS ΜΛΝ- 6.
ΝΛΜ. ΛΛΛΛ SΧ ΜΛΝΛΓΕΙ STΛINΛM ΛΕΥΛΙΚΠΙΨ ΠΝSIS.

nerunt quid facerent, multitudo enim omnis (*a*) pendebat *ab eo*, ad audiendum eum. Et factum eſt in quodam dierum illorum, docente illo populum in templo & evangelizante, adſtiterunt ſacerdotes (*b*) & ſcribæ cum ſenioribus, & dixerunt ei dicentes: dic nobis in qua auctoritate hoc facis, vel quis eſt qui dedit tibi hanc auctoritatem? Reſpondens autem dixit eis: interrogabo vos ego quoque unum verbum, & dicite mihi: Baptiſmus Johannis ex cœlo erat, an ex hominibus? Illi autem cogitabant intra ſe dicentes: quod ſi dicamus, ex cœlo, dicet: cur ergo non credidiſtis ei? ſed ſi dicamus, ex hominibus, omnis multitudo lapidibus obruet nos. CCXL. Cap. 20, 1. 2. 3. 4. 5. 6.

(*a*) *Multitudo enim omnis* ΜΛΝΛΓΕΙ ΛΠΚ ΛΛΛΛΙ. Sic MS. pro ratione nominis Collectivi. vide paullo ante v. 37. ΜΛΝΛΓΛΙ ΛΛΛΛΙ foret *multi omnes*.

(*b*) *Sacerdotes*. Perinde eſt, legit tamen conſenſu multorum codd. ἱερεῖς.

ᛏᚴᛁᚴᛚᛉᚫᛒᚫ ᚴᚫᚫᚫᚿᛒᚷᚫᚿᛞ ᚫᚿᚴ ᚫᚫᚫᛁ ᛁᛟhᚫᚿᚿᛖᚿ
7. ᛈᚴᚫᚿᚦᛖᛏᚿ ᛉᛁᛊᚫᚿ: ᚷᚫh ᚫᚿᛞhᛟᚦᚿᚿ ᛖᛁ ᚿᛁ ᛉᛁᛊᛊᛖᛞᛖᛁ-
8. ᚿᚫ ᛟᚫᚠᚴᛟ: ᚷᚫh ᛁᚫᛁᛊᚿᛊ ᚢᚫᚠ ᛁᛗ. ᚿᛁ ᛁᚴ ᛁᛉᛉᛁᛊ ᚢᛁᚠᚫ
SMᚫ. 9. ᛁᚿ ᛟᚫᛗᛗᚫ ᛉᚫᚫᛞᚿᚦᚿᚷᛖ ᚠᚫᛏᚫ ᛏᚫᚿᚷᚫ: ᛞᚿᚴᚫᚿᚿ
ᚠᚫᚿ ᛞᚿ ᛗᚫᚿᚫᚴᛖᚿ ᚢᛁᚠᚫᚿ ᚠᛟ ᚴᚫᚷᚿᚴᛟᚿ. ᛗᚫᚿᚿᚫ ᚿᛊ-
ᛊᚫᛏᛁᛞᚫ ᛉᛖᛁᚿᚫᚴᚫᚴᛞ. ᚷᚫh ᚫᚿᚫᚦᚫᚫh ᛁᚿᚫ ᛉᚫᚿᚴᛊᛏᛉ-
10. ᚷᚫᛗ. ᚷᚫh ᚫᚦᚫᚫᛁᚠ ᚷᛖᚴᚫ ᚴᚫᚿᛟhᚫ: ᚷᚫh ᛁᚿ ᛗᛖᚫᚫ
ᛁᚿᛊᚫᚿᛞᛁᛞᚫ ᚫᚿ ᚠᚫᛁᛗ ᚫᚿᚴᛏᚷᚫᛗ ᛊᚴᚫᚫᚴ. ᛖᛁ ᚫᚴᚴᚫᚿᛁᛊ
ᚠᛁᛊ ᛉᛖᛁᚿᚫᚴᚫᚴᛞᛁᛊ ᚴᛖᛒᛖᛁᚿᚫ ᛁᛗᛗᚫ. ᛁᚠ ᚠᚫᛁ ᚫᚿᚴᛏᚷᚫᚿᛊ
ᚿᛊᛒᚫᛁᚴᴛᛉᚫᚿᛞᚫᚿᛊ ᛁᚿᚫ. ᛁᚿᛊᚫᚿᛞᛁᛞᛖ᫫ᚿᚿ ᚫᚫᚿᛊᚫᚿᚫ:
11. ᚷᚫh ᚿᚫᚫᛁᚫᚿᚴ ᛊᚫᚿᛞᚷᚫᚿ ᚫᚿᚠᚫᚴᚫᚿᚫ ᛊᚴᚫᚫᚴ. ᛁᚠ
ᛖᛁᛊ ᚷᚫh ᚷᚫᛁᚿᚫᚿᚫ ᛒᚫᛁᚴᴛᛉᚫᚿᛞᚫᚿᛊ ᚷᚫh ᚿᚿᛊᛉᛖᚴᚫᚿ-
12. ᛞᚫᚿᛊ. ᛁᚿᛊᚫᚿᛞᛁᛞᛖ᫫ᚿᚿ ᚫᚫᚿᛊᚫᚿᚫ: ᚷᚫh ᚿᚫᚫᛁᚫᚿᚴ
ᛊᚫᚿᛞᚷᚫᚿ ᚠᚴᛁᛞᚷᚫᚿ. ᛁᚠ ᛖᛁᛊ ᚷᚫh ᚠᚫᚿᚫ ᚴᚫᛉᚷᚿᛞᚫᚷᚿ-
13. ᛞᚫᚿᛊ ᚿᛊᛉᚫᚿᚴᚿᚿᚿ: ᚢᚫᚠ ᚠᚫᚿ ᛊᚫ ᚦᚫᚿ ᚠᛁᛊ ᛉᛖᛁᚿᚫ-

7. omnes enim firmiter credebant, Johannem eſſe prophetam. Et
8. reſpondebant, quod neſcirent unde. Et Jeſus dixit eis: neque
CCXLI. 9. ego vobis dicam, qua auctoritate hoc facio. Cœpit autem tur-
bæ dicere hanc parabolam: Homo plantavit vineam & eloca-
10. vit eam operariis, & abiit multos annos. Et in tempore mi-
ſit ad vinitores actorem, ut de fructu vineæ darent ei (*a*); ſed
11. vinitores flagellantes eum miſerunt vacuum. Et addidit mitte-
re alterum actorem (*b*), ſed illi etiam eum flagellantes & deho-
12. neſtantes miſerunt vacuum. Et addidit mittere tertium; ſed il-
13. li etiam eum vulnerantes ejecerunt. Dixit itaque dominus vi-

---

(*a*) *Ut de fructu v. d. ei* ᛖᛁ ᚫᚴᚴᚫᚿᛁᛊ ᚠᛁᛊ ᛉᛖᛁᚿᚫᚴᚫᚴᛞᛁᛊ ᚴᛖ-ᛒᛖᛁᚿᚫ. Quod ad conſtructionem diximus ad *Marci* 12, 2.

(*b*) *Alterum actorem* ᚫᚿᚠᚫᚴᚫᚿᚫ ᛊᚴᚫᚫᚴ. Sic recte MS.

(*a*) *Meum*

ΓΛΚΔΙS. ΘΛ ΤΛΝGΛΝ. SΛΝΔGΛ SΠΝΝ ΜΕΙΝΛΝΛ ΨΛ-
ΝΛ ΛΙΠΒΛΝΛ. ΠΕΤΧ ΨΛΝΛ ΓΛSΛΙΘΛΝΔΛΝS ΛΙSΤΛΝΔ:
ΓΛSΛΙΘΛΝΔΛΝS ΨΛΝ ΪΝΛ ΨΛΙ ΛΠΚΤGΛΝS. ΨΛΗΤΕ- 14.
ΔΠΝ ΜΙΨ SIS MISSΧ. UIΨΛΝΔΛΝS. SΛ ΪST SΛ ΛΚΒΙ-
ΝΠΜGΛ. ΛΕSΛΛΗΛΜ ΪΝΛ. ΕΙ ΠΝS ΥΛΙΚΨΛΙ ΨΛΤΛ ΛΚ-
ΒΙ: GΛΗ ΠSΥΛΙΚΠΛΝΔΛΝS ΪΝΛ ΠΤ ΠS ΨΛΜΜΛ ΥΕΙ- 15.
ΝΛΓΛΚΔΛ. ΠSUΕΜΠΝ: ΘΛ ΝΠ ΤΛΝGΛΙ ΪΜ ΕΛΝ ΨΙS
ΥΕΙΝΛΓΛΚΔΙS: UIMIΨ GΛΗ ΠSUISΤΕΙΨ ΛΠΚΤGΛΜ 16.
ΨΛΙΜ. GΛΗ ΓΙΒΙΨ ΨΛΝΛ ΥΕΙΝΛΓΛΚΔ ΛΝΨΛΚΛΙΜ: ΓΛ-
ΗΛΠSGΛΝΔΛΝS UΕΨΠΝ ΨΛΝ. ΝΙ SIGΛΙ: ϊΨ ϊS ϊΝSΛΙ- 17.
ΘΛΝΔS ΔΠ ΪΜ UΛΨ. ΛΨΨΛΝ ΘΛ ΪST ΨΛΤΛ ΓΛΜΕΛΙ-
ΔΧ. STΛΙΝS ΨΛΜΜΕΙ ΠSΚΠSΠΝ TIMΚGΛΝS. SΛΗ ΥΛΚΨ
ΔΠ ΗΛΝΒΙΔΛ ΥΛΙΗSTINS: ΘΛΖΠΗ SΛΕΙ ΔΚΙΠSΙΨ ΛΝΛ 18.
ΨΛΝΛ STΛΙΝ. ΓΛΚΚΧΤΠΔΛ. ϊΨ ΛΝΛ ΨΛΝΕΙ ΔΚΙΠSΙΨ.
ΔΙSΥΙΝΨΕΙΨ ΪΝΛ: GΛΗ SΧΚΙΔΕΔΠΝ ΨΛΙ ΒΧΚΛΚGΧS 19. SMB.

neæ: quid faciam? Mittam dilectum filium meum (*a*), forſan illum videntes reverebuntur. Videntes autem illum vinitores, co- 14.
gitabant intra ſe dicentes: hic eſt hæres (*b*), occidamus eum, ut 15.
noſtra fiat hæreditas. Et ejicientes eum ex vinea interfecerunt.
Quid ergo faciet illis dominus vineæ? Veniet & perdet hos vi- 16.
nitores, & dabit vineam aliis. Audientes autem dixerunt: abſit. Is vero intuitus eos dixit: quid eſt itaque id quod ſcri- 17.
ptum: Lapis, quem reprobarunt exſtructores, hic factus eſt in
caput anguli, quiſquis cadit ſuper hunc lapidem conquaſſabitur, 18.
ſed ſuper quem cadit eum diſſipabit (*c*). Et quærebant ſcribæ 19. CCXLII.

(*a*) *Meum* ΜΕΙΝΛΝΛ. ſic MS. ΜΕΙΝΛΜΛ vox nauci.

(*b*) *Hæres.* Non legit ἵνα. & plurimi codd. Græci non agnoſcunt.

(*c*) *Diſſipavit* ΔΙSΥΙΝΨΕΙΨ. proprie, *ventilabit. Lucæ* 3, 17. ΥΙΝΨΙ-SΚΛΝΚΧ, *ventilabrum.*

(*a*) *Diſce-*

ϛλh ληhnmiστλns rnλϛλns nsλλrϛλn λnλ ïnλ hλndnns ïn ψizλi θeiλλi. ϛλh χhteλnn ψχ mλnλrein. ƀkχψnn λnk ψλtei λn ïm ψχ rλϛnkχn
SMr. 20. uλψ: ϛλh λƀλeiψλndλns ïnsλndideλnn ƀekϛλns. ψλns ns λnirein tλikngλndλns sik rλkλihtλns yisλn. ei rλƀλiƀλheinλ ïs yλnkde. ϛλh λttebei-
21. nλ ïnλ keikϛλ ϛλh yλλdnƀngλ kindinis: ϛλh ƀkehnn ïnλ. uiψλndλns. λλisλki. yitnm ψλtei kλihtλbλ kχdeis ϛλh λλiseis. ϛλh ni λndsλiθis

& ſupremi ſacerdotes injicere in eum manus ea hora, at timebant populum; intellexerant enim quod in eos hanc parabolam
CCXLIII. dixit. Et diſcedentes (*a*) miſerunt inſidiatores (*b*) ſubdole oſtenſu-
20. ros (*c*) ſe juſtos eſſe, ut captarent verba ejus (*d*), & traderent illum
21. imperio & poteſtati Præſidis. Et interrogabant eum dicentes: magiſter, novimus quod recte loquaris & doceas, & non reſpicias

---

(*a*) *Diſcedentes* λƀλeiψλndλns. Videtur legiſſe ἀποχωρήσαντες vel ſimile. ἀποχωρῆσαι enim λƀλeiψλn. *Matth.* 7, 23. ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ, λƀλeiψiψ ƀλikkλ mis. ſupra 9, 39. μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, hλlisλiγ λƀλeiψiψ λƀ ïmmλ, quin & ipſo hoc capite v. 9. ἀποδῶμαι χρόνος ἱκανός, λƀλλiψ ϛekλ rλnχhλ. παρατηρήσαντες foret yitλndλns.

(*b*) *Inſidiatores* ƀekϛλns. de etymo vocis vide *Dietericum Stadenium* Specimine *Ottefridi* p. 5.

(*c*) *Subdole oſtenſuros* ns λnirein tλikngλndλns. ns ad tλikngλndλns pertinere colligo ex Lucæ 1, 80. ubi legendum monuimus nndλ dλr nstλiknеinλis seinλizχs. nec tmeſis particulæ hujus inſolita, ns nn ribiψ mox hoc capite, v. 25. pro nsribiψ nn. Quid vero ſit λnirein, ab aliis lubens diſcam. Senſum expreſſi. [Pro ns λnirein Mareſchallus legendum conjicit ns λintein q. d. ἐξ ὑποκρίσεως. transfertque, *ex hypocriſi oſtendentes*, vel *hypocritice oſtentantes* ſive *ſimulantes* &c. Eſt conjectura ſane ingenioſa, & cui, ſi literarum ductus attentius paullo conſideres, ſubſcribere vix recuſabis.]

(*d*) *Verba ejus*, legit αὐτοῦ λόγου.

(*a*) Je-

ΛNΔΥΛIKΦI. ΛK ΒI SNNGΛI ΥIT ΓΧΦS ΛΛISEIS. SKNΛ- 22.
ΔN ÏST NNSIS KΛISΛKΛΓIΛΔ ΓIBΛN. ΦΛN NIN: BISΛI- 23.
ΘΛNΔS ΦΛN ÏZE NNSEΛEIN ÏΛISNS. ΔΛΨ ΔN ÏM. ΘΛ
MIK ÞKΛISIΨ. ΛTΛNΓEIΨ MIS SKΛTT. ΘIS HΛBΛIΨ 24.
MΛNΛEIKΛN GΛH NÞΛKMEΛI: ΛNΔHΛÞGΛNΔΛNS ΦΛN
ΔEΦNN. KΛISΛKIS: ÏΨ ÏS ΔΛΦNH ΔN ÏM. NS NN ΓIBIΨ 25.
ΦX KΛISΛKIS KΛISΛKΛ. GΛH ΦX ΓΧΦS ΓΧΦΛ: GΛH 26.
NI MΛHTEΔNN ΓΛÞΛHΛN ÏS ΥΛNKΔE ÏN ΛNΔΥΛIKΦ-
GΛ MΛNΛΓEINS. GΛH SIΛΔΛΛEIKGΛNΔΛNS ΛNΔΛ- 27.
ΥΛNKΔE ÏS. ΓΛΦΛHΛIΔEΔNN: ΔNΛTΓΛΓΓΛNΔΛNS
ΦΛN SNMΛI SΛΔΔNKΛIE. ΦΛIEI ΔIΦΛNΔ NSSTΛSS NI
ΥISΛN. ÞKEHNN ÏNΛ. ΔIΦΛNΔΛNS. ΛΛISΛKI. MΧSES 28.
ΓΛMELIΔΛ NNS. GΛBΛI ΘIS BKΧΦΛK ΓΛΔΛNΦNΛI.
ΛIΓΛNΔS ΔEN. GΛH SΛ NNBΛKNΛHS ΓΛΔΛNΦNΛI. EI

perſonam, ſed in veritate viam Dei doceas: oportet nos tributum 22.
Cæſari dare, vel non? Videns itaque illorum nequitiam Jeſus (*a*), 23.
dixit eis: cur me tentatis? oſtendite mihi (*b*) nummum. cujus ha- 24.
bet imaginem & inſcriptionem? Reſpondentes autem dixerunt,
Cæſaris. Sed is dixit illis: reddite igitur quæ Cæſaris *ſunt*, Cæſa- 25.
ri, & quæ Dei, Deo. Et non potuerunt captare verba ejus in con- 26.
ſpectu populi, & mirati reſponſum ejus (*c*), tacuerunt. Accedentes 27.
itaque quidam Sadducæorum, qui dicunt (*d*), reſurrectionem non
eſſe, interrogabant eum dicentes: magiſter, Moſes ſcripſit nobis, 28.
ſi cujus frater moriatur habens uxorem, & is improles moriatur, ut

(*a*) *Jeſus.* Legit καταιδέσας αὐτῶν τὴν πανουργίαν Ἰησοῦς.

(*b*) *Mihi* MIS. ſic recte MS. MIK eſt Accuſat.

(*c*) *Reſponſum ejus* ΛNΔΛΥΛNKΔE ÏS. ſic MS. Recte quod ad ſyllabam ſecundam, ſed oportet poſtremam eſſe ΔI non ΔE.

(*d*) *Qui dicunt* ΦΛIEI ΔIΦΛNΔ. Legit cum quamplurimis codd. οἱ λέγοντες.

ΝΙΜΑΙ ΒΚΧΨΑΚ ΨΧ ΘΕΝ. ϹΑh ΠΚΚΑΙSϹΑΙ ΕΚΑΙΥ
29. ΒΚΧΨΚ SΕΙΝΑΜΜΑ: SΙΒΠΝ ΝΠ ΒΚΧΨΚϹΠS ΥΕSΠΝ.
ϹΑh SΑ ΕΚΠΜΙSΤΑ ΝΙΜΑΝΔS ΘΕΝ ΓΑΔΑΠΨΝΧΔΑ ΠΝ-
30. ΒΑΚΝΑhS. ϹΑh ΝΑΜ ΑΝΨΑΚ ΨΧ ΘΕΝ. ϹΑh SΑ ΓΑ-
31. SΥΑΑΤ ΠΝΒΑΚΝΑhS. ϹΑh ΨΚΙΔϹΑ ΝΑΜ ΨΧ SΑΜΑΑΕΙ-
ΚΧ. SΑΜΑΑΕΙΚΧ ΨΑΝ ϹΑh ΨΑΙ SΙΒΠΝ. ϹΑh ΝΙ ΒΙΑΙ-
32. ΨΠΝ ΒΑΚΝΕ. ϹΑh ΓΑSΥΠΑΤΠΝ. SΠΕΔΙSΤΑ ΑΑΑΙΖΕ
33. ΓΑΔΑΠΨΝΧΔΑ ϹΑh SΧ ΘΕΝS: ΪΝ ΨΙΖΑΙ ΠSSΤΑSSΑΙ
ΝΠ. ΟΑΚϹΙS ΨΙΖΕ ΥΑΙΚΨΙΨ ΘΕΝS. ΨΑΙ ΑΝΚ SΙΒΠΝ ΑΙh-
34. ΤΕΔΠΝ ΨΧ ΔΠ ΘΕΝΑΙ: ϹΑh ΑΝΔhΑΕϹΑΝΔS ΘΑΨ ΔΠ
ΪΜ ΪΑΙSΠS. ΨΑΙ SΠΝϹΠS ΨΙS ΑΙΥΙS ΑΙΠΓΑΝΔ ϹΑh ΑΙΠ-
35. ΓΑΝΔΑ. ΪΨ ΨΑΙΕΙ ΥΑΙΚΨΑΙ SΙΝΔ ϹΑΙΝΙS ΑΙΥΙS ΝΙΠΤΑΝ
ϹΑh ΠSSΤΑSSΑΙS ΠS ΔΑΠΨΑΙΜ. ΝΙ ΑΙΠΓΑΝΔ ΝΙ ΑΙΠ-
36. ΓΑΝΔΑ. ΝΙh ΑΑΑΙS ΓΑSΥΙΑΤΑΝ ΨΑΝΑSΕΙΨS ΜΑΓΠΝ.

29. ducat frater (*a*) uxorem illam, & excitet ſemen fratri ſuo. Sep-
tem ergo fratres fuerunt, & primus ducens uxorem mortuus eſt
30. improles. Et duxit ſecundus uxorem illam, etiam is mortuus eſt
31. improles. Quin & tertius duxit eam ſimiliter (*b*). Similiter au-
tem, etiam ſeptem illi, & non reliquerunt liberos, & mortui
32. 33. ſunt. Noviſſime omnium mortua quoque mulier illa. In reſur-
rectione itaque, cujus illorum erit uxor? ſeptem enim illi ha-
34. buerunt eam uxorem? Et reſpondens dixit eis Jeſus: filii hu-
35. jus ævi uxores ducunt, & ducuntur; ſed qui (*c*) digni erunt al-
terum ævum conſequi, & reſurrectionem ex mortuis, nec uxo-
36. res ducunt, nec ducuntur, neque enim amplius mori poſſunt,

---

(*a*) *Frater.* Non legit ὁ ἀδελφὸς.

(*b*) *Similiter.* Quamvis ſenſum non juvet, legit tamen multorum codd. conſpiratione, bis ὡσαύτως. mox etiam καὶ ὁ τρίτος.

(*c*) *Qui* ΨΑΙΕΙ. Sic MS. non ΨΑΤΕΙ.

(*a*) *Reſur-*

ïBNAS ATTIAHM ANK SINA. GAh SHNGHS SINA TRΨS
HSSTASSAIS SHNGHS VISANAAS: AΨΨAN ΨATEI HK- 37.
KEISANA AANΨAS. GAh MRSES BANVIAA ANA AI-
ΘATHNAGAI. SVE UIΨIΨ SAEI * * * * * * *

pares quippe angelis ſunt, & filii ſunt Dei, reſurrectionis filii (*a*) exiſtentes. Quod autem mortui reſurgent, etiam Moſes indicavit 37. *pericopâ* de Rubo, cum dicit * * * * * * *

(*a*) *Reſurrectionis filii.* i. e. hæredes, ſive hæreditario jure poſſidentes, ſolito Ebraiſmo. vide 1 *Chronic.* 3, 16. *Matth.* 8, 12. *Actor.* 3, 25.

ΛΙΨΛΓΓΕΛϬΧ ΨΛΙΚh ΪΧhΛΝΝΕΝ.

45. * * * * ΨΛΤΕΙ ΪΚ ϒΚΧhΙΔΕΔϬΛΝ ΪΖϒΙS ΒΙ ΛΤΤΙΝ. ΪST
SΛΕΙ ϒΚΧhΙΔΛ ΪΖϒΙS. ΜΧSES ΔΝ ΨΛΜΜΕΙ ϬΝS ϒΕΝΕΙΨ:
46. ϬΛΒΛΙ ΛΛΛΙS ΜΧSΕ ΓΛΛΛΝΒΙΔΕΔΕΙΨ. ΓΛ ΨΛΝ ΓΛ-
ΛΛΝΒΙΔΕΔΕΙΨ ΜΙS. ΒΙ ΜΙΚ ΛΝΚ ϬΛΙΝS ΓΛΜΕΛΙΔΛ.
47. ΨΛΝΔΕ ΝΝ ϬΛΙΝΙS ΜΕΛΛΜ ΝΙ ΓΛΛΛΝΒΕΙΨ. ΘΛΙϒΛ
ΜΩ. 1. ΜΕΙΝΛΙΜ ϒΛΝΚΔΛΜ ΓΛΛΛΝΒϬΛΙΨ: ΛΕΛΚ ΨΛΤΛ ΓΛ-
ΛΛΙΨ ΪΛΙSΝS ΝΕΛΚ ΜΛΚΕΙΝ ΨΧ ΓΛΛΕΙΛΛΙΕ ϬΛh ΤΙ-
2. ΒΛΙΚΙΛΔΕ. ϬΛh ΛΛΙSΤΙΔΛ ΪΝΛ ΜΛΝΛΓΕΙΝS ΕΙΛΝ.

EVANGELIUM PER JOHANNEM.

Cap. 5, 45. * * * * quod ego accuſaverim (*a*) vos apud Patrem. eſt qui accuſa-
46. vit vos Moſes, in quo vos ſperatis. Si enim Moſi credidiſſetis, cre-
47. didiſſetis (*b*) mihi, de me enim ille ſcripſit. Si vero illius ſcriptis non
XLVI. creditis, quomodo meis verbis crederitis (*c*)? Poſt hæc abiit Jeſus trans
Cap. 6, 1. mare Galilææ aliàs Tiberiadis (*d*), & ſequebatur eum turba multa,
2.

(*a*) *Accuſaverim* ϒΚΧhΙΔΕΔϬΛΝ. Accipit κατηγορήσω pro Aoriſto Subjunctivi, in Fut. Indic. foret ϒΚΧhϬΝΛ.

(*b*) *Credidiſſetis*. Fuit antea ϬΛΨΛΝ ΓΛΛΛΝΒΙΔΕΔΕΙΨ. Nos codicis Argentei lectionem repræſentamus, ΓΛ ΨΛΝ ΛΛΝΒΙΔΕΔΕΙΨ. Amat noſter τιμήσεις, ceu ſupra plus ſimplici vice monuimus.

(*c*) *Crederitis* ΓΛΛΛΝΒϬΛΙΨ. Legit conſenſu quorundam codd. πιστεύσητε.

(*d*) *Aliàs Tiberiadis* ϬΛh ΤΙΒΛΙΚΙΛΔΕ. MS. recte, non ΤΙΒΕΚΙΛΔΕ; nam ſyllaba ſecunda, non η ſed ε, verum hoc leve. Non contemnendam autem puto lectionem, quam noſter ſequutus: τῆς Θαλάσσης τῆς γαλιλαίας καὶ

ΠΝΤЄ ΓΛSЄΘΠΝ ΤΛIKNINS ψΧΖЄI ΓΛΤΛΥIΔΛ ΒI SIN-
ΚΛIM: ΠSϊΔΔGΛ ψΛN ΛNΛ ÞΛIKΓΠNI ϊΛISΠS. GΛh 3. ΜΖ.
GΛINΛK ΓΛSΛT MIψ SIΠΧNGΛM SЄINΛIM. ΥΛS ΠhψΛN 4. Μh.
NЄΘΛ ΠΛSΧΛ SΧ ΔΠΛψS ϊΠΔΛIЄ: ψΛKΠh ΠShΧÞ ΛΠ- 5. Μψ.
ΓΧNΛ ϊΛISΠS. GΛh ΓΛΠMIΔΛ ψΛMMЄI MΛNΛΓЄINS ÞI-
ΛΠ ϊΔΔGΛ ΔΠ ϊMMΛ. ΟΛψΠh ΔΠ ÞILIΠΠΛΠ. ΘΛψΚΧ
ΒΠΓGΛM hΛΛIΒΛNS ЄI MΛTGΛINΛ ψΛI: ψΛTΠh ψΛN 6.
ΟΛψ ÞΚΛISΛNΔS ϊNΛ. ϊψ SIΛΒΛ ΥISSΛ ψΛTЄI hΛΒΛI-
ΔΛ TΛNGΛN: ΛNΔhΧÞ ϊMMΛ ÞILIΠΠΠS. TΥΛIM hΠΠ- 7.
ΔΛM SΚΛTTЄ hΛΛIΒΧS NI ΓΛNΧhΛI SINΔ ψΛIM. ψЄI
NIMΛI ΘΛKGIZΠh ΛЄITIΛ: ΟΛψ ΛINS ψIZЄ SINΧNGЄ 8.
ϊS. ΛNΔKΛIΛS ΒΚΧψΛK ΠΛITΚΛΠS SЄIMΧNΛΠS. ϊST 9.
ΜΛΓΠΛΛ ΛINS hЄK. SΛЄI hΛΒΛIψ. Є. hΛΛIΒΛNS ΒΛ-

quia videbant ſigna (*a*), quæ faciebat circa ægrotos. Aſcendit er- 3. XLVII.
go in montem Jeſus, & ibi ſedit cum diſcipulis ſuis, atque pro- 4. XLVIII.
pe erat Paſcha, feſtum Judæorum. Itaque ſuſtulit oculos Jeſus, & 5. XLIX.
ut conſpexerat quod turba multa veniebat ad eum, dixit Philip-
po: unde ememus panes ut iſti manducent? Hoc vero dixit ten- 6.
tans eum, quia ipſe ſciebat quid eſſet facturus. Reſpondit ei Phi- 7.
lippus: ducentorum nummorum panes non ſufficiunt eis, ut acci-
piat quiſque paullum. Dixit unus diſcipulorum ejus, Andreas fra- 8.
ter Petri Simonis: eſt hîc puerulus unus, qui habet v panes (*b*) hor- 9.

ϰ τιβεριάδος, quam etiam cod. *Moſcuenſis* confirmat. Et ϰ pro ἄνωθεν poſitum eſſe, non infrequenti Ebraiſmo, prorſus mihi perſuadeo. Appellatur vero à *Matthæo* & *Marco* Galilææ, à *Luca* Genneſaretæ, à noſtro heic & cap. 21, 1. Tiberiadis, propter vicinam urbem.

(*a*) *Signa.* Parum intereſt, non tamen legit ὧν τοῦ, ceu nec plurimi codd. MSS.

(*b*) *V panes -- II piſces.* Vel ex hoc loco diſce imitationem rationis numerandi Græcis conſuetæ, Є, *quinque*, Β, *duo*. confer v. 19. hujus cap.

ⱪIZEINʌNS GʌH. Ƀ. ƀISKʌNS. ʌKEI ψʌTʌ ⊙ʌ ïST ʌN
10. SVʌ MʌNʌTʌIM: ïψ ïʌISNS uʌψ. VʌNⱪKEIψ ψʌNS
MʌNS ʌNʌKNMƁGʌN: VʌS NhψʌN hʌVI MʌNʌT ʌNʌ
ψʌMMʌ STʌdʌ. ψʌⱪNh ʌNʌKNMƁIdEʌNN VʌIⱪXS
11. ⱪʌψGXN SVʌ SVE ƀIMƀ ψNSNNʌGXS: NʌM NhψʌN
ψʌNS hʌʌIƁʌNS ïʌISNS. GʌH ʌVIʌINʌXNʌS TʌdʌIIʌI-
ʌʌ ψʌIM ʌNʌKNMƁGʌNʌʌM. SʌMʌʌEIKX GʌH ψIZE
12. ƀISKE SVʌ ƀIʌN SVE VIʌdEʌNN: ψʌNNh BI ψE ϬʌʌI
VʌNⱪψNN. uʌψ ʌN SINXNGʌM SEINʌIM. TʌʌISIψ
ψXS ʌƀʌIƀNʌNʌEINS ʌKʌNhSNXS. ψEI VʌIhTʌI
13. NI ƀKʌUISTNʌI: ψʌNNh TʌʌESNN GʌH TʌƀNʌʌIʌE-

10. deaceos & 11 piſces; ſed hæc quid ſunt inter tam multos? Jeſus autem dixit: facite homines diſcumbere, erat autem gramen multum in illo loco. itaque diſcubuerunt viri, numero quaſi quinque
11. millia. Accepit ergo Jeſus panes, & gratias agens diſtribuit diſcumbentibus (*a*): ſimiliter etiam piſcium quantum volebant (*b*).
12. Ut autem ſatiati ſunt dixit diſcipulis ſuis: colligite quæ ſuper-
13. ſunt decidua, ne quidquam pereat. Itaque collegerunt & impleve-

---

(*a*) *Diſtribuit diſcumbentibus.* Sicut à cod. *Alexandr.* aliiſque abſunt, ſic etiam ab illo quo *Ulphilas* uſus eſt abfuerunt quæ nunc inter διέδωκε & τοῖς ἀνακειμένοις, nulla tamen ſenſus ſive legantur, ſive non, notabili differentia.

(*b*) *Quantum volebant* SVʌ ƀIʌN SVE VIʌdEʌNN. Legit ergo ὅσα ἤθελον. Quia pagina vacat adjiciam ex *Johannis Tritemii* Quæſtionibus in Evangeliſtam noſtrum, MSS. Quæſtionem Sextam. *Poſt principium ſexti capitis ſic legimus:* accepit ergo Jeſus —— quantum volebant. *Hic dicis quoſdam codices etiam vetuſtiſſimos non* volebant *ſed* volebat *habere, ut quantitas non ad turbæ, ſed ad Chriſti arbitrium referatur. Græcus ſic habet:* ἔλαβεν δὲ τοὺς ἄρτους. κτλ. *Notandum vero quod Jeſus non per ſe, ut noſtri codices habent, ſed per diſcipulos panes ac piſces diſtribuit recumbentibus, quod myſterio non caruit intelligentiæ ſacratioris, quoniam gentiles non Chriſti prædicatione, ſed apoſtolorum ejus ad fidem ſalutis fuerant convertendi.* Volebant *itaque legendum eſt, quia ad ſatietatem refecti diſcumbentes manducaverant quantum ipſi volebant.*

(*a*) *Lacus*

ANN. IB. TAINQRNS RABKNKR NS FIMF hAAIBAM
ΨAIM BAKIZEINAM. ΨATEI AFAIFNANdA ΨAIM MAT-
QANdAM: ΨAKNh ΨAI MANS RASAIOANdANS ΨREI 14. N.
RATAΨIdA TAIKN ÏAISNS. UEΨNN. ΨATEI SA ÏST BI-
SNNQAI NKANFETNS SA UIMANdA ÏN ΨR MANASEΨ:
ÏΨ ÏAISNS KNNNANdS ΨATEI MNNAIdEdANN NSRAR- 15.
RAN QAh ΥIAΥAN. EI TAΥIdEdEINA ÏNA an ΨINdA-
NA. AFÏddQA AFTKA ÏN FAIKRNNI ÏS AINS: ÏΨ SΥE 16. NA.
SEIΨN ΥAKΨ. ATÏddQEdNN SINRNQRS ÏS ANA MA-
KEIN. QAh NSSTIRNN ÏN SKIN. ÏddQEdNNNh NFAK 17.
MAKEIN ÏN KAFAKNANM. QAh KIUIS QNΨAN ΥAKΨ.
QAh NI ATÏddQA NANhΨAN an ÏM ÏAISNS. ÏΨ MA- 18.
KEI. ΥINdA MIKIAAMMA ΥAIANdAIN. NKKAISIdA ΥAS:
ΨAKNh FAKQANdANS SΥE SNANKdE. K. QAh. E. AIΨ- 19.
ΨAN. A. RASAIOANd ÏAISN RATTANdAN ANA MA-
KEIN. QAh NEOA SKINA UIMANdAN. QAh RhTEdNN

runt XII corbes fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quæ relicta erant *à* comedentibus. Verum homines videntes ſignum 14. L.
quod Jeſus fecerat, dixerunt: hic eſt vere propheta venturus ille in mundum. Sed Jeſus ſciens quod cogitarent exire & *ſe* rape- 15.
re, ut eum facerent regem, abiit iterum in montem, is ſolus. Ut 16. LI.
autem veſper erat deſcenderunt diſcipuli ejus ad mare, & *quum* 17.
aſcenderant naviculam ibant trans lacum in Capernaum, & tenebræ jam modo erant, & non adhuc venerat ad eos Jeſus; lacus autem (*a*), vento magno flante, concitatus erat. Itaque 18. 19.
remigantes circiter ſtadia XX & V, vel XXX vident Jeſum ambulantem ſupra lacu & venientem prope navim, & timuerunt.

(*a*) *Lacus autem* ÏΨ MAKEI. Sic recte MS. MAKEIN eſt caſus obliquus.

(*a*) *Dixit*

20. 21. SIS: ΨΛRnh uΛΨ. ïK ïM. NI ЯrЄIΨ ïZVIS: ΨΛRnh
ΥILdЄdnn ïNΛ NIMΛN ïN SKIП. ϽΛh SnnSΛIϒ ΨΛTΛ
SKIП ϒΛRΨ ΛNΛ ΛIRΨΛI ΛNΛ ΨЯЄI ЄIS ïdΛϽЄdnn:
NB. 22. ïFTnMIN ΛΛrΛ MΛNΛrЄI. SЄI STЯΨ hINdΛK MΛKЄIN.
SЄ⊙nn ΨΛTЄI SKIП ΛNΨΛK NI ϒΛS ϽΛINΛK ΛΛϽΛ
ΛIN. ϽΛh ΨΛTЄI MIΨ NI uΛM SIПЯNϽΛM SЄINΛIM ïΛI-
SnS ïN ΨΛTΛ SKIП. ΛK ΛINΛI SIПЯNϽЯS ïS rΛΛIΨnN.
23. ΛNΨΛKΛ ΨΛN SKIПΛ uЄMnN nS TIBΛIKIΛdΛn NЄ⊙Λ
ΨΛMMΛ STΛdΛ ΨΛKЄI MΛTIdЄdnn hΛΛIF. ΛNΛ
24. ΨΛMMЄI ΛϒILIndЯdΛ FΛN: ΨΛRnh ΨΛN rΛS⊙
MΛNΛrЄI ΨΛTЄI ïΛISnS NIST ϽΛINΛK NIh SIПЯNϽЯS
ïS. rΛSTIrnN ïN SKIПΛ. ϽΛh uЄMnN ïN KΛFΛKNΛnM
25. SЯKϽΛNdΛNS ïΛISn. ϽΛh BIrЄTnN ïNΛ hINdΛK MΛ-
KЄIN. uЄΨnNnh dn ïMMΛ. RΛBBЄI. ⊙ΛN hЄK uΛMT:

20. 21. Dixit vero (*a*): Ego ſum, ne timete. Voluerunt ergo recipere eum
in naviculam, & ſtatim navicula erat ad terram in quam illi ibant.
LII. 22. Poſtero die turba quæ ſtabat trans lacum, vidit quod navicula alia
non erat illic niſi (*b*) una, & quod non intraverat cum diſcipulis
23. ſuis Jeſus in naviculam, ſed ſoli diſcipuli ejus abierant. Aliæ ve-
ro naviculæ venerunt Tiberiade prope locum ubi panem comede-
24. rant, de quo gratias egerat Dominus. Quum ergo viderat turba
quod Jeſus non erat illic nec diſcipuli ejus, conſcendebat naviculas
25. las & veniebat Capernaum quærens Jeſum. Et invenerunt eum
trans mare *atque* dixerunt ei: Rabbi, quando huc veniſti (*c*)?

(*a*) [*Dixit vero.* Non legit ὡποῖς.]

(*b*) *Niſi una* ΛΛϽΛ ΛIN. Jubente cod. MS. expulimus nsϽΛ particulam Gothis barbaram. Porro, non legit noſter ἐκεῖνο (πλοιάριον) εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, *Alexandrino* etiam aliiſque ignotum. [Legit autem ὁ ἐστήκει--ἴδεν vel εἶδεν.]

(*c*) [*Veniſti* uΛMT. Legit cum quibuſdam codd. MS. & verſionibus antiquis ἐλήλυθας. Iiſdem fere verbis dicimus Anglice, *when cam'ſt thou here* or *hither?*]

(*a*) [*Signa*

ANdhRÞ ïM ïAISnS GAh uAψ. AMEN AMEN uIψA ïZ- 26.
YIS. SRKEIψ MIK. NI ψATEI SEOnψ TAIKNINS GAh
ÞANKATANGA. AK ψATEI MATIdEAnψ ψIZE hAAIBE
GAh SAdAI YANKψnψ: YANKKGAIψ NI ψANA MAT 27.
ψANA ÞKAAnSANAN. AK MAT ψANA YISANdAN an
AIBAINAI AIYEINRN. ψANEI SnnnS MANS rIBIψ ïZYIS.
ψAnnh Ank ATTA rASIrAIdA rRψ: ψARnh uEψnn 28.
an ïMMA. OA TANGAIMA EI YANKKGAIMA YANKSTYA
rRψS: ANdhRÞ ïAISnS GAh uAψ an ïM. ψAT ïST 29.
YANKSTY rRψS. EI rAAAnBGAIψ ψAMMEI ïNSANdI-
dA GAINS: uEψnn an ïMMA. AψψAN OA TANGIS 30. NΓ.
ψn TAIKNE. EI SAIOAIMA GAh rAAAnBGAIMA ψnS.
OA YANKKEIS. ATTANS nNSARAI MANNA MATIdE- 31. Nd.
dnn ANA AnψIdAI. SYA SYE ïST rAMEAIψ. hAAIÞ

Reſpondit eis Jeſus & dixit: Amen, amen dico vobis, quæritis me, 26.
non quia vidiſtis ſigna & portenta (*a*); ſed quia manducaſtis panes &
ſaturati eſtis. Operemini non cibum pereuntem, ſed cibum manen- 27.
tem in vitam æternam (*b*), quem Filius hominis dabit vobis, hunc
enim Pater ſignavit, Deus. Itaque dixerunt ei: quid faciamus ut 28.
operemur opera Dei? Reſpondit Jeſus & dixit illis: hoc eſt opus 29.
Dei ut credatis *in eum* quem ille miſit. Dixerunt ei: ergo, quod ſig- 30. LIII.
num facis tu, quò videamus & credamus tibi? quid operaris? Pa- 31. LIV.
tres noſtri manna comederunt in deſerto, ſicut ſcriptum eſt: panem

(*a*) [*Signa & portenta* TAIKNINS GAh ÞANKATANGA. Legit σημεῖα καὶ τέρατα, vide Marci 13, 22. ÞANKATANGA, unde Dano-Saxonicum ꝑoꝑtina, factum videtur ex Lat. Portentum.]

(*b*) *In vitam æternam* an AIBAINAI AIYEINRN. Sic MS. nec magis feret Grammatice Gothica AIBAINAI AIYEINAN, quam Latina *vitam æternum*.

32. ns himinλ rλf ïm an mλtgλn: ψλrnh uλψ ïm
ïλisns. λmen λmen uiψλ ïzyis. ni mxses rλf ïzyis
hλλif ns himinλ. λk λttλ meins rλf ïzyis hλλif
33. ns himinλ ψλnλ snngeinλn. sλ λnk hλλifs rxψs
ïst sλgi λtstλir ns himinλ. gλh rλf λibλin ψi-
34. zλi mλnλsedλi: ψλnnh uefnn an ïmmλ. fλn.
ne. 35. frλmyiris rif nnsis ψλnλ hλλif: gλh uλψ an ïm
nu. ïλisns. ïk ïm sλ hλλifs λibλinλis. ψλnλ rλtrλn-
dλn an mis ni hnrrkeiψ. gλh ψλnλ rλλλnbgλn-
36. dλn an mis ni ψλnksеiψ ⊙λnhnn. λkei uλψ ïzyis
37. ψλtei rλseonψ mik gλh ni rλλλnbeiψ: λλλ ψλ-
tei rλf mis λttλ. an mis uimiψ. gλh ψλnλ rλr-
nz. 38. rλndλn an mis ni nsyλikπλ nt. nnte λtstλir
ns himinλ. nih ψeei tλngλn yiλgλn meinλnλ. λk

32. è cœlo dedit eis ad comedendum. Itaque dixit eis Jeſus: amen,
amen dico vobis, non Moſes dedit vobis panem è cœlo; ſed Pater
33. meus dedit vobis (*a*) panem è cœlo verum; panis enim Dei eſt qui
34. deſcendit è cœlo, & dedit mundo vitam. Itaque dicebant ei: Do-
LV. 35. mine, ſemper da nobis hunc panem. Et dixit eis Jeſus, ego ſum pa-
LVI. nis ille vitæ. veniens ad me non eſuriet, & credens in me non ſitiet
36. 37. unquam; ſed dixi vobis quod vidiſtis me (*b*) & non creditis. Omne
quod dedit mihi (*c*) pater ad me veniet, & euntem ad me non ejiciam
LVII. 38. foras. Quia deſcendi de cœlo non ut faciam voluntatem meam, ſed

---

(*a*) *Dedit vobis* rλf ïzyis. [Angl. *gave you.*] Legit ergo, etiam loco hoc poſteriori, Δέδωκεν ὑμῖν.

(*b*) *Quod vidiſtis me* ψλtei rλseonψ mik. non legit καὶ ante ἑωράκατε.

(*c*) [*Dedit mihi* rλf mis. Angl. *gave me.* Legit, ut ſupra v. 32. δέδωκε.]

(*a*) Vel

ƴIΛGΛN ψIS SΛNΔGΛNΔINS MIK. ψΛTnh ψΛN ïST ƴIΛ- 40. Nh.
GΛN ψIS SΛNΔGΛNΔINS MIK. EI ⊙ΛZnh SΛEI SΛI⊙Iψ
ψΛNΛ SNNN GΛh rΛΛΛnBEIψ Δn ïMMΛ. ΛIrI ΛIBΛIN
ΛIƴEINXN. GΛh nKKΛISGΛ ïNΛ ïK ïN SnEΔISTIN ΔΛ-
rΛ: BIKXΔIΔEΔnN ψΛN ïnΔΛIEIS BI ïNΛ. nNTE uΛψ. 41. Nψ.
ïK ïM hΛΛIÞS SΛ ΛTSTEIrΛNΔS nS hIMINΛ. GΛh uE- 42.
ψnN. NIn SΛ ïST ïΛISnS SΛ SNNnS ïXSEÞIS. ψIZEI
ƴEIS KNNψEΔnM ΛTTΛN GΛh ΛIψEIN. ⊙ΛIƴΛ NN uI-
ψIψ SΛ. ψΛTEI nS hIMINΛ ΛTSTΛIr: ΛNΔhXÞ ψΛN 43. G.
ïΛISnS GΛh uΛψ Δn ïM. NI BIKXΔEIψ MIψ ïZƴIS MIS-
SX. NIMΛNNΛ MΛr uIMΛN ΛT MIS. NIBΛI ΛTTΛ. SΛEI 44.
SΛNΔIΔΛ MIK. ΛTψINSIψ ïNΛ. GΛh ïK nKKΛISGΛ ïNΛ
ïN ψΛMMΛ SnEΔISTIN ΔΛrΛ: ïST rΛMEΛIψ ΛNΛ 45.
nKΛNÞETnM. GΛh ƴΛIKψΛNΔ ΛΛΛΛI ΛΛISIΔΛI rXψS.
⊙ΛZnh NN SΛ rΛhΛnSGΛNΔS ΛT ΛTTIN GΛh rΛ-

voluntatem mittentis me (*a*). Hæc autem eſt voluntas (*b*) mittentis 40. LVIII.
me, ut quicunque videt Filium & credit in eum, habeat vitam æternam, & ego ſuſcitabo eum in noviſſimo die. Murmurabant ergo Ju- 41. LIX.
dæi de illo, quoniam dixit: ego ſum panis deſcendens de cœlo, & 42.
dixerunt: nonne hic eſt Jeſus filius Joſephi, cujus nos novimus patrem & matrem? Quomodo ergo dicit ille: de cœlo deſcendi?
Reſpondit ergo Jeſus & dixit illis: ne murmurate inter vos, ne- 43. LX.
mo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me attraxerit eum, 44.
& ego ſuſcitabo eum in noviſſimo die. Eſt ſcriptum in prophetis: 45.
& erunt omnes docti Dei. Quicunque ergo audiens à Patre & di-

---

(*a*) Vel codicis, quo uſus eſt Gothus, vel ſua, ſi non librarii culpâ, ex ſimiliter incipientibus atque deſinentibus verſibus 39 & 40, omiſit trecesimum nonum, quod quoque *Junius* monuit.

(*b*) [*Voluntas* ƴIΛGΛN. Vitioſe ſcriptum pro ƴIΛGΛ.]

(*a*) *Niſi*

ϹΛ. 46. ΠΛΜ ΓΛΓΓΙΨ ΔΠ ΜΙS: ΝΙ ΨΛΤΕΙ ΛΤΤΛΝ SΕΟΙ ΟΛS.
ϹΒ. 47. ΠΙΒΛΙ SΛΕΙ ΪST ΕΚΛΜ ΛΤΤΙΝ. SΛ SΛΟ ΛΤΤΛΝ: ΛΜΕΝ ΛΜΕΝ ΔΙΨΛ ΪΖΥΙS. SΛΕΙ ΓΛΛΛΠΒΕΙΨ ΔΠ ΜΙS. ΛΙh ΛΙ-
ϹΓ. 48. ΒΛΙΝ ΛΙΥΕΙΝΧΝ: ΪΚ ΪΜ SΛ hΛΛΙΕS ΛΙΒΛΙΝΛΙS. ΛΤ-
ϹΔ. 49. ΤΛΝS ΪΖΥΛΚΛΙ ΜΛΤΙΔΕΔΠΝ ΜΛΝΝΛ ΪΝ ΛΠΨΙΔΛΙ.
50. ϹΛh ΓΛSΥΠΛΤΠΝ. SΛ ΪST hΛΛΙΕS SΛΕΙ ΠS hΙΜΙΝΛ
ϹΕ 51. ΛΤSΤΛΙΓ. ΕΙ SΛΕΙ ΨΙS ΜΛΤϹΛΙ. ΝΙ ΓΛΔΛΠΨΝΛΙ: ΪΚ ΪΜ hΛΛΙΕS SΛ ΛΙΒΛΝΔΛΝS ΠS hΙΜΙΝΛ ΔΠΜΛΝΛ. ϹΛ-
ΒΛΙ ΟΛS ΜΛΤϹΙΨ ΨΙS hΛΛΙΒΙS. ΛΙΒΛΙΨ ΪΝ ΛϹΠΚΔΠΨ. ϹΛh ΨΛΝ SΛ hΛΛΙΕS ΨΛΝΕΙ ΪΚ ΓΙΒΛ ΛΕΙΚ ΜΕΙΝ ΪST. ΨΛΤΕΙ ΪΚ ΓΙΒΛ ΪΝ ΨΙΖΧS ΜΛΝΛSΕΔΛΙS ΛΙΒΛΙΝΛΙS:
ϹΔ. 52 ΨΛΝΠh SΧΚΠΝ ΜΙΨ SIS ΜΙSSΧ ΪΠΔΛΙΕΙS. ΔΙΨΛΝΔΛΝS. ΟΛΙΥΛ ΜΛΓ SΛ ΠΝSIS ΛΕΙΚ ΓΙΒΛΝ ΔΠ ΜΛΤϹΛΝ:
43. ΨΛΚΠh ΔΛΨ ΔΠ ΪΜ ΪΛΙSΠS. ΛΜΕΝ ΛΜΕΝ ΔΙΨΛ ΪΖΥΙS. ΝΙΒΛΙ ΜΛΤϹΙΨ ΛΕΙΚ ΨΙS SΠΝΛΠS ΜΛΝS ϹΛh ΑΚΙΓΓ-
ΚΛΙΨ ΪS ΒΛΧΨ. ΝΙ hΛΒΛΙΨ ΛΙΒΛΙΝ ΪΝ ΪΖΥΙS SΙΛΒΛΜ.

LXI. 46. dicit, vadit ad me. Non quod Patrem viderit aliquis niſi qui eſt
LXII. 47. à Patre (*a*), hic vidit Patrem. Amen, amen dico, qui credit in me
LXIII. 48. habet vitam æternam. Ego ſum panis vitæ. Patres veſtri comede-
LXIV. 49. runt manna in deſerto, & mortui ſunt. Hic eſt panis qui è cœlo
50.
LXV. 51. deſcendit, ut qui eum manducat non moriatur. Ego ſum panis vivens de cœlo ventus, ſi quis edit hunc panem, vivet in æternum. Et quidem panis, quem ego dabo, caro mea eſt, quam ego dabo
LXVI. 52. pro mundi vita. Propterea diſputabant inter ſe Judæi dicentes:
53. quomodo poteſt hic nobis carnem dare ad manducandum? Ideo inquit eis Jeſus: Amen, amen dico vobis, niſi editis carnem Filii hominis & bibitis (*b*) ejus ſanguinem, non habetis vitam in vobis ipſis.

(*a*) *Niſi qui eſt à Patre.* Legit, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ πατρός.

(*b*) *Et bibitis* ϹΛh ΑΚΙΓΓΚΛΙΨ. Sic recte MS. non ΑΚΙΓΚΛΙΨ.

(*a*) *Sed*

ſAEI MATGIΨ MEIN AEIK GAh AKITTKIΨ MEIN BAXΨ. 54.
AIh AIBAIN AIΨEINXN. GAh ÏK NKKAISGA ÏNA ÏN
ΨAMMA SNEAISTIN AATA. ΨATA ANK AEIK MEINA- 55. GZ.
TA BISNNGAI ÏST MATS. GAh ΨATA BAXΨ MEIN BI-
SNNGAI ÏST AKATTK: SAEI MATGIΨ MEIN AEIK GAh 56. Gh.
AKITTKIΨ MEIN BAXΨ. ÏN MIS ΥISIΨ GAh ÏK ÏN ÏMMA.
SΥA SΥE ÏNSANAIAA MIK AIBANAS ATTA. GAh ÏK AI- 57.
BA ÏN ATTINS. GAh SAEI MATGIΨ MIK. GAh SA AI-
BAIΨ ÏN MEINA: SA ÏST hAAIÞS SAEI NS hIMINA AT- 58.
STAIT. NI SΥA SΥE MATIAEANN ATTANS ÏZΥAKAI
MANNA GAh TAAANΨNXAEANN. ÏΨ SAEI MATGIΨ
ΨANA hAAIÞ. AIBAIΨ ÏN AGNKANΨ: ΨATA UAΨ ÏN 59.
SΥNATXTE. AAISGANAS ÏN KAÞAKNANM. ΨANNh MA- 60.
NATAI TAhANSGANAANS ΨIZE SIΠXNGE ÏS. UEΨNN.
hAKAN ÏST ΨATA ΥANKA. ⊙AS MAT ΨIS hANSGXN:
ÏΨ ΥITANAS ÏAISNS ÏN SIS SIABIN ΨATEI BIKXAIAE- 61.

Qui manducat meam carnem & bibit meum ſanguinem habet vi- 54.
tam æternam, & ego ſuſcitabo eum in noviſſimo die. Caro enim 55.LXVII.
mea vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus. Qui mandu- 56.LXVIII.
cat meam carnem & bibit meum ſanguinem in me manet & ego in
eo. Sicut miſit me vivens Pater, etiam ego vivo propter Patrem, 57.
& qui manducat me, etiam ille vivet propter me. Hic eſt panis 58.
qui è cœlo deſcendit, non ſicut manducarunt patres veſtri manna
& mortui ſunt; ſed qui manducat (*a*) hunc panem vivet in æter-
num. Hoc dixit in ſynagoga, docens in Capernaum, itaque multi 59. 60.
diſcipulorum ejus audientes dixerunt: durum eſt hoc verbum, quis
poteſt illud audire? Verum ſciens in ſe ipſo Jeſus quod murmura- 61.

(*a*) *Sed qui manducat* ÏΨ SAEI MATGIΨ. Legit ergo, ὁ δὲ τρώγων.

ⲁⲛⲛ ⲫⲁⲧⲁ ⲫⲁⲓ ⲥⲓⲡⲭⲛⲅⲭⲥ ⲓⲥ. ⲟⲁⲫ ⲁⲛ ⲓⲙ. ⲫⲁⲧⲁ
ⲅⲫ. 62. ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲣⲁⲙⲁⲕⲍⲉⲓⲫ. ⲅⲁⲃⲁⲓ ⲛⲛ ⲣⲁⲥⲁⲓⲟⲓⲫ ⲥⲛⲛⲛ ⲙⲁⲛⲥ
ⲛ. 63. ⲛⲥⲥⲧⲉⲓⲣⲁⲛ ⲫⲗⲁⲉⲓ ⲩⲁⲥ ⲑⲁⲛⲕⲫⲓⲥ: ⲁⲏⲙⲁ ⲓⲥⲧ ⲥⲁⲉⲓ ⲗⲓ-
ⲛⲗ. ⲃⲁⲛⲧⲁⲛⲅⲓⲫ. ⲫⲁⲧⲁ ⲗⲉⲓⲕ ⲛⲓ ⲃⲭⲧⲉⲓⲫ ⲩⲗⲓⲏⲧ. ⲫⲭ ⲩⲁⲛⲕ-
ⲁⲁ ⲫⲭⲉⲓ ⲓⲕ ⲕⲭⲁⲓⲇⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲁⲏⲙⲁ ⲓⲥⲧ ⲅⲁⲏ ⲗⲓⲃⲁⲓⲛⲥ
64. ⲓⲥⲧ. ⲁⲕⲉⲓ ⲥⲓⲛⲇ ⲓⲍⲩⲁⲕⲁ ⲥⲛⲙⲁⲓ ⲫⲗⲓⲉⲓ ⲛⲓ ⲣⲗⲗⲁⲛⲃ-
ⲛⲃ. ⲅⲁⲛⲇ. ⲩⲓⲥⲥⲛⲏ ⲫⲁⲛ ⲛⲥ ⲑⲕⲛⲙⲓⲥⲧⲅⲁ ⲓⲁⲓⲥⲛⲥ ⊙ⲁⲕⲅⲁⲓ
ⲥⲓⲛⲇ ⲫⲁⲓ ⲛⲓ ⲣⲗⲗⲁⲛⲃⲅⲁⲛⲇⲁⲛⲥ. ⲅⲁⲏ ⊙ⲁⲥ ⲓⲥⲧ ⲥⲁⲉⲓ
ⲛⲣ. 65. ⲣⲗⲗⲉⲓⲩⲉⲓⲫ ⲓⲛⲁ. ⲅⲁⲏ ⲟⲁⲫ. ⲁⲛ ⲫⲉ ⲟⲁⲫ ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲫⲁⲧⲉⲓ
ⲛⲓⲁⲓⲛⲥⲏⲛⲛ ⲙⲁⲣ ⲟⲓⲙⲁⲛ ⲁⲧ ⲙⲓⲥ. ⲛⲓⲃⲁⲓ ⲓⲥⲧ ⲁⲧⲧⲓⲃⲁⲛ
66. ⲓⲙⲙⲁ ⲑⲕⲁⲙ ⲁⲧⲧⲓⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ: ⲛⲍⲛⲏ ⲫⲁⲙⲙⲁ ⲙⲉ-
ⲗⲁ ⲙⲁⲛⲁⲣⲁⲓ ⲣⲗⲗⲓⲫⲛⲛ ⲥⲓⲡⲭⲛⲅⲉ ⲓⲥ ⲓⲃⲛⲕⲁⲓ. ⲅⲁⲏ ⲫⲁ-
67. ⲛⲁⲥⲉⲓⲫⲥ ⲙⲓⲫ ⲓⲙⲙⲁ ⲛⲓ ⲓⲇⲁⲅⲉⲁⲛⲛ: ⲫⲁⲣⲛⲏ ⲟⲁⲫ ⲓⲗⲓ-
ⲥⲛⲥ ⲁⲛ ⲫⲁⲓⲙ ⲧⲩⲗⲗⲓⲃⲓⲙ. ⲓⲃⲁⲓ ⲅⲁⲏ ⲅⲛⲥ ⲩⲓⲗⲉⲓⲫ ⲣⲁ-
ⲛⲇ. 68. ⲗⲉⲓⲫⲁⲛ: ⲫⲁⲛⲛⲏ ⲁⲛⲇⲏⲭⲑ ⲓⲙⲙⲁ ⲥⲉⲓⲙⲭⲛ ⲡⲗⲓⲧⲕⲛⲥ.

LXIX. 62. rent *propter* hoc diſcipuli ejus, dixit eis: hoc vos ſcandalizat? Si
LXX. 63. ergo videritis Filium hominis *eò* aſcendere ubi erat prius? Spiri-
LXXI. tus eſt qui vivificat, caro non prodeſt quidquam: verba quæ ego
64. loquutus ſum vobis (*a*), ſunt Spiritus, & ſunt vita. Sed ſunt veſtrûm
LXXII. aliqui qui non credunt; novit enim ab initio Jeſus quinam eſſent
LXXIII. 65. increduli, & quis ſit qui prodet eum (*b*). Et dixit: propterea dixi
vobis, quod nemo poteſt venire ad me, niſi ſit ei datum à Pa-
66. tre meo. Ex hoc tempore multi diſcipulorum ejus abierunt retro,
67. & ulterius cum eo non ambulabant. Itaque dixit Jeſus duodecim:
LXXIV. 68. num etiam vos vultis abire? Reſpondit autem ei Simon Petrus:

(*a*) *Loquutus ſum vobis* ⲕⲭⲁⲓⲇⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ. λελάληκα cum plurimis optimiſque codicibus.

(*b*) *Qui prodet eum* ⲥⲁⲉⲓ ⲣⲗⲗⲉⲩⲉⲓⲫ ⲓⲛⲁ. Sic recte *Junius*, licet MS. ⲣⲗⲗⲉⲓⲩⲉⲓⲫ, quod culpâ librarii. ⲗⲉⲩⲅⲁⲛ enim & ⲣⲗⲗⲉⲩⲅⲁⲛ *tradere, prodere*, nunquam ⲗⲉⲓⲩⲅⲁⲛ. Succ. *Lefua. Lemma.*

(*a*) *Diſci-*

ƀAN. an ΘAMMA rAAEIψAIMA. ψANKAA AIBAINAIS
AIψEINXNS hABAIS. GAh ψEIS rAAANBIAEANM GAh 69.
nƀKNNψEANM ψATEI ψn ïS XKISTNS SNNNS rXψS AI-
BANAINS: ANAhXƀ ïM ïAISNS. NIN ïK ïZψIS. I B. rA- 70. NE.
ψAAIAA. GAh ïZψAKA AINS AIABANANS ïST. UAψnh 71.
ψAN ψANA ïnAAN SEIMXNIS ïSKAKIXTN. SA ANK
hABAIAA ïNA rAAEψGAN. AINS ψISANAS ψIZE TψA-
AIBE: GAh ΘAKBXAA ïAISNS AƀAK ψATA ïN rAAEI- 1.
AAIA. NI ANK ψIAAA ïN ïnAAIA rArrAN. NNTE SX-
KIAEANN ïNA ψAI ïnAAIEIS NSUIMAN. ψASnh ψAN 2.
NEΘA ANAψS ïnAAIE. SX hAEψKASTAKEINS: ψANnh 3.
UEψnN AN ïMMA BKXψKGNS ïS. NSAEIψ ψAψKX GAh
rArr ïN ïnAAIAN. EI GAh ψAI SIIIXNGXS SAIΘAINA
ψANKSTψA ψEINA ψXEI ψn TANGIS. NIMANNA ANK ïN 4.
ANAAANrNEIN ΘA TANGIψ. GAh SXKEIψ SIK NSKNN-
ψANA ψISAN. GABAI ψATA TANGIS. BAIKhTEI ψNK

Domine, ad quem abibimus, verba vitæ æternæ habes, & nos cre- 69.
didimus & novimus quod tu es Chriſtus, filius Dei viventis. Re- 70. LXXV.
ſpondit eis Jeſus: nonne ego vos XII elegi, & veſtrûm unus eſt
diabolus; loquebatur autem de Juda Simonis Iſcariote, is enim 71.
erat prodituruſ eum, unus exiſtens duodecim. Et circumibat Cap. 7, 1.
Jeſus poſtea in Galilæa, non enim volebat ambulare in Judæa,
quia Judæi quærebant eum occidere. Prope autem erat feſtum 2.
Judæorum, Tabernaculorum compactio. Itaque dixerunt ei fra- 3.
tres ejus, abi hinc & ito in Judæam, ut etiam diſcipuli (*a*) vi-
deant opera tua, quæ tu facis; nemo enim in occulto aliquid 4.
facit & quærit cognitus eſſe, ſi hæc agis (*b*), manifeſta teipſum

(*a*) *Diſcipuli.* σοῦ quod à plurimis codd. Græcis abeſt, neque noſter legit.

(*b*) *Si hæc agis* GABAI ψATA TANGIS. εἰ ταῦτα ποιεῖς. Eſt vero εἰ, GABAI,

5. ⲥⲓⲗⲃⲁⲛ ⲫⲓⲍⲁⲓ ⲙⲁⲛⲁⲥⲉⲗⲗⲓ: ⲛⲓ ⲁⲛⲕ ⲫⲁⲓ ⲃⲕⲭⲫⲕⲟⲛⲥ
6. ⲓⲥ ⲣⲗⲗⲁⲛⲃⲓⲇⲉⲁⲛⲛ ⲓⲙⲙⲁ: ⲫⲁⲕⲛⲏ ⲟⲗⲫ ⲓⲙ ⲓⲗⲁⲓⲥⲛⲥ
ⲙⲉⲗ ⲙⲉⲓⲛ ⲛⲓⲛⲁⲛⲏ ⲓⲥⲧ. ⲓⲫ ⲙⲉⲗ ⲓⲍⲩⲁⲕ ⲥⲓⲛⲧⲉⲓⲛⲭ ⲓⲥⲧ
7. ⲙⲁⲛⲩⲛ. ⲛⲓ ⲙⲁⲣ ⲥⲭ ⲙⲁⲛⲁⲥⲉⲫⲥ ⲑⲓⲇⲁⲛ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲓⲫ ⲙⲓⲕ
ⲑⲓⲇⲁⲓⲫ. ⲛⲛⲧⲉ ⲓⲕ ⲩⲉⲓⲧⲩⲭⲁⲇⲇⲁ ⲃⲓ ⲓⲛⲥ ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲩⲁⲛⲕ-
8. ⲥⲧⲩⲁ ⲓⲍⲉ ⲛⲃⲓⲗⲁ ⲥⲓⲛⲁ: ⲇⲛⲥ ⲣⲗⲗⲉⲓⲫⲓⲫ ⲓⲛ ⲁⲛⲗⲫ ⲫⲭ.
ⲓⲫ ⲓⲕ ⲛⲓⲛⲁⲛⲏ ⲣⲗⲗⲉⲓⲫⲁ ⲓⲛ ⲫⲭ ⲁⲛⲗⲫ. ⲛⲛⲧⲉ ⲙⲉⲓⲛⲁ-
9. ⲧⲁ ⲙⲉⲁ ⲛⲓⲛⲁⲛⲏ ⲛⲥⲑⲛⲗⲗⲓⲫ ⲓⲥⲧ: ⲫⲁⲧⲛⲏ ⲫⲁⲛ ⲟⲗⲫ
10. ⲁⲛ ⲓⲙ ⲩⲓⲥⲁⲛⲁⲥ ⲓⲛ ⲣⲗⲗⲉⲓⲗⲗⲓⲁ. ⲓⲫ ⲃⲓ ⲫⲉ ⲣⲗⲗⲓⲫⲛⲛ
ⲫⲁⲓ ⲃⲕⲭⲫⲕⲟⲛⲥ ⲓⲥ. ⲫⲁⲛⲛⲏ ⲟⲗⲏ ⲓⲥ ⲣⲗⲗⲁⲓⲫ ⲓⲛ ⲫⲭ
11. ⲁⲛⲗⲫ. ⲛⲓ ⲁⲛⲁⲗⲛⲣⲟⲭ ⲁⲕ ⲥⲩⲉ ⲁⲛⲗⲗⲁⲛⲣⲛⲓⲃⲁ: ⲫⲁⲛⲛⲏ

5. 6. mundo; (nam neque fratres ejus credebant in eum.) Dixit itaque
eis Jeſus: nondum eſt tempus meum, ſed tempus veſtrum ſemper
7. eſt paratum. non poteſt mundus odiſſe vos, ſed me odit quoniam
8. ego de illis (*a*) teſtor, quod opera eorum mala ſint. Vos aſcendi-
tis ad feſtum hoc, ſed ego nondum aſcendo (*b*) ad feſtum, quia
9. tempus meum nondum impletum eſt. Hæc autem dixit illis (*c*) ma-
10. nens in Galilæa; ſed poſtquam aſcenderant fratres ejus, tunc etiam
11. is aſcendit ad feſtum, non manifeſte, ſed quaſi occulte. Proinde

---

ⲟⲗⲃⲁⲓ, heic particula *ἀπολογική. quia hæc facis.* Et ſic infra cap. 18, 8. *εἰ ἐμὲ ζητεῖτε,* ⲟⲗⲃⲁⲓ ⲛⲛ ⲙⲓⲕ ⲥⲭⲕⲉⲓⲫ. 1 Epiſt. 4, 11. *εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, quia Deus ſic dilexit nos.*

(*a*) *De illis* ⲃⲓ ⲓⲛⲥ & mox ⲩⲁⲛⲕⲥⲧⲩⲁ ⲓⲍⲉ. Forſan legit *περὶ αὐτῶν* & *ἔργα αὐτῶν*, alioquin lectio indifferens propter collectivum *κόσμος*.

(*b*) *Nondum adſcendo* ⲛⲓⲛⲁⲛⲏ ⲣⲗⲗⲉⲓⲫⲁ. Legit ergo *οὔπω ἀναβαίνω*, & ſic communi conſenſu codd. MS. præter unum *Cantabrigienſem.* Atque niſi calumniari voluiſſet *Porphyrius*, alium ex his verbis ſenſum non eruiſſet, ſi vel maxime legiſſet *οὐκ* non *οὔπω*.

(*c*) *Dixit illis manens.* Legit *ταῦτα δὲ εἶπεν αὐτοῖς μένων ἐν τῇ γαλιλαίᾳ.*

(*a*) *Mul-*

ïnaλιeis sχkiaeann ïnλ ïn ψizλi anλψλi. gλh
ueψnn. ⊙λk ïst gλins: gλh bikχaeins mikiλλ 12.
yλs ïn mλnλrein. snmλih ueψnn ψλtei snngeins
ïst. λnψλkλi ueψnn. ne. λk λikzeiψ ψχ mλnλ-
rein: nih ψλn λinshnn syeψλnh bλλψλbλ kχai- 13.
aλ bi ïnλ. ïn λrisis ïnaλie: ïψ gnψλn λnλ mia- 14.
gλ anλψ nsstλir ïλisns ïn λλh. gλh λλisiaλ.
gλh siλaλλeikiaeann mλnλreins. uiψλnaλns. 15.
⊙λiyλ sλ bχkχs kλnn nnnsλλisiψs: λnahχ ψλn 16.
ïλisns gλh uλψ. sχ meinλ λλiseins nist meinλ.

Judæi quærebant eum in feſto & dicebant: ubi eſt is ipſe? Et 12.
murmur multum erat (*a*) in turba. nonnulli dixerunt: verus eſt (*b*).
Alii dixerunt: non, ſed ſeducit turbam. Attamen ne unus qui- 13.
dem (*c*) audenter loquebatur de eo propter metum Judæorum. Ve- 14.
rum medio feſto aſcendit (*d*) Jeſus in templum & docebat. Atque 15.
mirabatur turba (*e*) dicens: quomodo hic indoctus libros legere didi-
cit (*f*)? Reſpondit ergo Jeſus (*g*) dixitque: mea doctrina non eſt mea, 16.

(*a*) *Multum erat.* Non legit περὶ αὐτοῦ.

(*b*) *Verus eſt* SNNGEINS ÏST. Vel legit ἀληθινὸς, vel ſic vertendum putavit ἀγαθός. nec male; nam ſtylo ſynagogæ eadem ſæpe utriuſque vocis ſignificatio, & אמת modo ἀληθεια modo ἀγαθότης redditur ab interpretibus Græcis, יש אמת, ἀληθινὸς, ἀγαθός.

(*c*) *Ne unus quidem* NIh ψλN λINShnN. Quo iterum agnoſcas, Græcum ei præ oculis fuiſſe, obſerva disjuncte legiſſe οὐ δ' εἷς.

(*d*) *Medio feſto aſcendit* λNλ MIdGλ dnλψ nSSTλIr. Male prius λNλ MIdGλI dnλψns STλIr.

(*e*) *Turba* MλNλrGINS. id vero οἱ ὄχλοι. Impreſſi οἱ Ιυδαῖοι.

(*f*) [*Libros legere didicit* bχkχs kλnn, Recte ad ſenſum, ſed ſi ad verbum tranſtuleres, foret *Libros novit.*]

(*g*) *Reſpondit ergo Jeſus.* ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ιησοῦς. Quod ad ipſam rem, ſubintelligendum eſt μόνον, ita ut *non eſt mea*, ſit, *non eſt ſolùm mea, ſed etiam*, & ſic *Marci* 9, 37. quin & in terſiſſimis auctoribus Græcis.

17. ΑΚ ΨΙS SΑΝΔGΑΝΔΑINS ΜΙΚ. GΑΒΑΙ ΟΑS ΥΙΛΙ ΥΙΛGΑΝ
ΪS ΤΑΝGΑΝ. ΠΕΚΠΝΝΑΙΨ ΒΙ ΨΧ ΑΑΙSΕΙΝ ΕΚΑΜΠΗ ΓΧ-
18. ΨΑ SIGΑΙ. ΨΑΝ ΪΚ ΕΚΑΜ ΜΙS SΙΑΒΙΝ ΚΧΔGΑ: SΑΕΙ
ΕΚΑΜ SIS SΙΑΒΙΝ ΚΧΔΕΙΨ. ΗΑΝΗΙΨΑ SΕΙΝΑ SΧΚΕΙΨ.
ΪΨ SΑΕΙ SΧΚΕΙΨ ΗΑΝΗΙΨΑ ΨΙS SΑΝΔGΑΝΔΑINS SIΚ. SΑΗ
19. SΠΝGΕINS ΪST. GΑΗ ΪΝΥΙΝΔΙΨΑ ΪΝ ΪΜΜΑ NIST: ΝΙΠ
ΜΧSΕS ΓΑΕ ΪΖΥΙS ΥΙΤΧΨ. GΑΗ ΝΙΑΙΝSΗΠΝ ΪΖΥΑΚΑ
ΤΑΝGΙΨ ΨΑΤΑ ΥΙΤΧΨ. ΟΑ ΜΙΚ SΧΚΕΙΨ ΝSUIMΑΝ:
20. ΑΝΔΗΧΕ SΧ ΜΑΝΑΓΕΙ GΑΗ UΕΦΠΝ. ΠΝΗΠΑΨΧΝ ΗΑ-
21. ΒΑIS. ΟΑS ΨΠΚ SΧΚΕΙΨ ΝSUIMΑΝ: ΑΝΔΗΧΕ ΪΑISΝS
GΑΗ UΑΨ ΔΠ ΪΜ. ΑΙΝ ΥΑΠΚSΤΥ ΓΑΤΑΥΙΔΑ. GΑΗ ΑΑ-
22. ΑΙ SΙΑΔΑΑΕΙΚΕΙΨ: ΔΠΨΨΕ ΜΧSΕS ΑΤΤΑΕ ΪΖΥΙS ΒΙ-
ΜΑΙΤ. ΝΙ ΨΑΤΕΙ ΕΚΑΜ ΜΧSΕ SIGΑΙ. ΑΚ ΝS ΑΤΤΑΜ.

17. sed mittentis me. Si quis voluerit facere voluntatem ejus, intelli-
18. get de doctrina, utrum à Deo sit, an ego à me ipso loquar. Qui à
se ipso loquitur quærit suam gloriam; sed qui quærit gloriam se-
19. met mittentis (*a*), hic verax est, & in eo non est iniquitas. Non-
ne Moses dedit vobis legem, attamen nemo vestrûm facit *hanc* le-
20. gem. cur me quæritis occidere? Respondit turba & dixit: ha-
21. bes dæmonium. quis quærit occidere te? Jesus respondit dixit-
22. que eis: unum opus feci & omnes miramini (*b*): adhæc Moses de-
dit vobis circumcisionem, non quod ex Mose sit, sed ex patribus,

---

(*a*) *Semet mittentis* ΨΙS SΑΝΔGΑΝΔΑINS SIΚ. Inter ΨΑΝΑ SΑΝΔGΑΝΔΑΝ SIS quod habet prior editio, & ΨΑΝΑ SΑΝΔGΑΝΔΑΝ SIΚ id interest quod *mittentem sibi*, & *mittentem se*. Suec. *Sendande sig*, vel ut vulgus Marchiæ Wester-Gothicæ *Sendande sik*.

(*b*) *Miramini*. Nimirum cum indignatione. Perspicuam autem interpunctionem cod. Argentei sequor dum ΔΠΨΨΕ proximo commati reservo, quod, *Theophylacto* præeunte, cum superioribus conjungunt non pauci.

(*a*) [*Me*

ϛλh ïN SλBBλTϗ BIMλITIψ MλNNλN. ϛλBλI BIMλIT 23.
NIMIψ MλNNλ ïN SλBBλTϗ. ЄI NI ΓλTλIKλIdλN ψI-
Tϗψ ψλTλ MϗSЄZIS. ïψ MIS hλTIZϗψ ПNTЄ ΛΛΛλ-
Nλ MλNNλN hλIλλNλ ΓλTλψIdλ ïN SλBBλTϗ: NI 24.
STϗϛλIψ BI SIПNλI. ΛK ψϗ ΓλKλIhTϗN STλПλ STϗ-
ϛλIψ: UЄψПNNh ψλN SПMλI ψIZЄ ïλIKПSλПλψMЄI- 25.
TЄ. NIП SA ïST ψλMMЄI SϗKϛλNd ПSUIMλN. ϛλh 26.
SλI. λNdλПΓIBλ KϗdЄIψ. ϛλh ψλIhT dП ïMMλ NI
UIψλNd. ïBλI λПFTϗ BISПNϛλI ПFKПNψЄdПN ψλI
KЄIKS ψλTЄI SA ïST BISПNϛλI XKISTПS. ΛKЄI ψλNλ 27.
KПNNNM ⊙λψKϗ ïST. ïψ XKISTПS BI ψЄ UIMIψ. NI- nu.
MλNNλ ψλIT ⊙λψKϗ ïST: hKϗПIdλ ψλN ïN Λλh 28.
ΛλISϛλNdS ïλISПS ϛλh UIψλNdS. ϛλh MIK KПNNNψ.

& in ſabbato circumciditis hominem. Si circumciſionem accipit 23.
homo in ſabbato, ne diſſolvatur lex Moſis, me vero (*a*) odiſtis
quia totum hominem (*b*) ſanum feci in ſabbato? Ne judicate ſe- 24.
cundum faciem, ſed juſtum judicium (*c*) judicate. Dicebant er- 25.
go quidam Hieroſolymitanorum: nonne hic eſt quem quærunt
occidere. & ecce aperte loquitur & nihil ei dicunt. num forte 26.
vere cognoverunt primores, quod hic vere eſt Chriſtus? ſed hunc 27.
novimus unde ſit; Chriſtus autem cum venerit, nemo novit unde LXXVI.
ſit. Clamabat ergo docens in templo Jeſus & dicens: & me noſtis 28.

(*a*) [*Me vero* ïψ MIS. Legit cum Arab. & Æthiop. ἐμὲ δέ. Pro *odiſtis* mallem *iraſcimini* vel *indignamini*.]

(*b*) *Totum hominem* ΛΛΛλNλ MλNNλN. Sic MS. & recte, ΛΛ-ΛλMλ eſt aliquid nihil.

(*c*) *Juſtum judicium* ΓλKλIhTϗN STλПλ. ſic bene MS. non STλ-ψλ, eſt enim à STϗϛλN, quod etiam STλПϛλN, *Judicare*. SA STλПλ, *Judex*: Sϗ STλПλ, *Judicium*.

(*a*) *Ne-*

ϛΛh ϒITПΨ ΘΛΨRϚ ïM. ϛΛh ΛÞ MIS SIΛBIN NI ЧΛM.
ΛK ïST SПNϚEINS SΛEI SΛNΔIΔΛ MIK. ΨΛNEI ϛNS NI
29. KПNNПΨ. ïΨ ïK KΛNN ïПΛ. ПNTE ÞRΛM ïMMΛ ïM.
nz. 30. ϛΛh ïS MIK ïNSΛNΔIΔΛ: SϚKIΔEΔПN ΨΛN ïNΛ ГΛ-
ÞΛhΛN. ϛΛh NIΛINShПN ПSΛΛГIΔΛ ΛNΛ ïNΛ hΛN-
nh. 31. ΔN. ПNTE NΛПhΨΛNПh NI ΛTïΔΔϚΛ ΘEIΛΛ ïS. ïΨ
MΛNΛГΛI ΨIZϚS MΛNΛГEINS ГΛΛΛПBIΔEΔПN ïMMΛ.
ϛΛh ЧEΨПN. XRISTПS ΨΛN ЧIMIΨ ïBΛIEI MΛNΛГI-
32. ZEINS TΛIKNINS TΛПϚΛI ΨΛIMEI SΛ TΛϒIΔΛ: hΛПSI-
ΔEΔПN ΨΛN ÞΛKEISΛIEIS ΨϚ MΛNΛГEIN BIKϚΔϚΛN-
nΨ. ΔEIN BI ïNΛ ΨΛTΛ. ïNПhSΛNΔIΔEΔПN ΛNΔBΛh-
TΛNS ΨΛI ÞΛKEISΛIEIS ϛΛh ΨΛI ΛПhПMISTΛNS ГПΔ-
П. 33. ϛΛNS. EI ГΛÞΛIÞΛhEINΛ ïNΛ: ΨΛNПh ЧΛΨ ïΛISПS.
NΛПh ΛEITIΛΛ ΘEIΛΛ MIΨ ïZϒIS ïM. ϛΛh ΨΛN ГΛГГΛ

& ſcitis unde ſim; & *tamen* à me ipſo non veni, ſed verax eſt qui
29. miſit me, quem vos non noſtis, ceterum ego novi eum, qui ab ip-
LXXVII. ſo ſum, & is miſit me. Quærebant ergo eum capere; ſed nemo
30. injecit (*a*) manum in eum, quia nondum venerat hora ejus. Multi
LXXVIII. autem ex turba crediderunt in eum & dixerunt: Chriſtus quum
31. venerit, num plura ſigna faciet iis, quæ hic fecit? Audiverunt
32. autem (*b*) Phariſæi turbam murmurantem hæc de illo. miſerunt
LXXIX. miniſtros Phariſæi & ſummi ſacerdotes ut caperent eum, dixit ve-
LXXX. 33. ro Jeſus: adhuc paullum tempus (*c*) ſum vobiſcum, deinde (*d*) abibo

---

(*a*) *Nemo injecit* NI ΛINShПN ПSΛΛГIΔΛ. MS. & ſic mox v. 44.

(*b*) *Audiverunt autem.* Legit ergo. ἤκουσαν δέ vel Ν.

(*c*) *Paullum tempus* ΛEITIΛΛ ΘEIΛΛ. Sic MS. nec ratio grammatices Gothicæ aliud fert.

(*d*) *Deinde abibo* ϛΛh ΨΛN ГΛГГΛ. καὶ ὑπάγω. Non dixerim legiſſe ἐγὼ πάπ, ſed pervidiſſe genuinam particulæ καὶ ſignificationem hoc loco, idemque ejus uſus interpretibus Vet. Teſt. frequentiſſimus.

(*a*) *Ego*

ΔN ΨΛMMΛ SΛNΔGΛNΔIN MIK. SXKEIΨ MIK GΛh NI 34. ΠΛ.
BIΓITIΨ. GΛh ΨΛXEI ÏM ÏK GNS NI MΛΓNΨ UIMΛN:
ΨΛXNh UEΦNN ΨΛI ÏNΔΛIEIS ΔN SIS MISSX. ΘΛΔXE 35.
SΛ SKNΛI ΓΛΓΓΛN ΨEI ΥEIS NI BIΓITΛIMΛ ÏNΛ. NIBΛI
ÏN ΔISTΛhEIN ΨINΔX SKNΛI ΓΛΓΓΛN. GΛh ΛΛISGΛN
ΨINΔXS. ΘΛ SIGΛI ΨΛTΛ ΥΛNKΔ ΨΛTEI UΛΨ. SXKEIΨ 36.
MIK GΛh NI BIΓITIΨ. GΛh ΨΛXEI ÏM ÏK GNS NI MΛ-
ΓNΨ UIMΛN: ÏΨ ÏN SNEΔISTIN ΔΛΓΛ ΨΛMMΛ MIKI- 37.
ΛIN ΔNΛΨΛIS STXΨ ÏΛISNS GΛh hKXNIΔΛ UIΨΛNΔS.
GΛBΛI ΘΛNΛ ΨΛNKSGΛI. ΓΛΓΓΛI ΔN MIS GΛh ΔKIΓΓ-
KΛI. SΛEI ΓΛΛΛNBEIΨ ΔN MIS. SΥΛ SΥE UΛΨ ΓΛME- 38.
ΛEINS. ΛΘXS NS ΥΛMBΛI ÏS KINNΛNΔ ΥΛTINS ΛIBΛN-
ΔINS: ΨΛTNh ΨΛN UΛΨ BI ΛhMΛN ΨΛNEI SKNΛΔE- 39.
ΔNN NIMΛN ΨΛI ΓΛΛΛNBGΛNΔΛNS ΔN ÏMMΛ. NNTE

ad mittentem me. Quæritis me & non invenietis, & ubi ego ſum (*a*), 34.LXXXI.
vos non poteſtis (*b*) venire. Dicebant ergo Judæi invicem: quò hic 35.
iturus eſt, ut nos non inveniemus eum? num in diſperſionem gentium
iturus eſt & docturus gentes? Quid eſt hoc verbum quod dixit: quæ- 36.
ritis me & non invenietis, & ubi ego ſum vos non poteſtis venire.
Poſtremo autem, magno illo die feſti ſtabat Jeſus & clamabat di- 37.
cens: Si quis ſitit adeat me ac bibat: quiſquis credit in me, ſicut ſcri- 38.
ptura (*c*) dixit; flumina aquæ vivæ ex ventre ejus fluent. Hoc au- 39.
tem dixit de ſpiritu, quem accepturi erant credentes in eum, quia

---

(*a*) *Ego ſum* ÏM ÏK. nec aliter v. 36. Et ſi diacriticis notis caruiſſet codex, qui noſtro intra manus fuit, non potuiſſet non habere εἰμι pro verbo *Subſtantivo*, *neutrum* enim ἐἰμι eſt ποιητικόπερον.

(*b*) *Poteſtis* MΛΓNΨ. ſic omnino MS.

(*c*) *Scriptura.* Alludit ad *Eſaiæ* v. 1. capitis 55. quod ſolemniori hoc die, id eſt, noviſſimo, feſti Tabernaculorum prælegebatur.

NINΛnh ψΛNnh ϒΛS ΛhMΛ SΛ ϒeihΛ ΛNΛ ïM. nNTe
πв. 40. ïΛISnS NΛnh ψΛNnh NI hΛnhiψS ϒΛS: MΛNΛrΛI
ψΛN ψIZRS MΛNΛreINS hΛnSϑΛNdΛNS ψIZe ϒΛnK-
41. Ae. ueψnN. SΛ ïST BISnNϑΛI SΛ πKΛnÞeTeS: Sn-
πr. MΛih ueψnN. SΛ ïST XKISTnS: SnMΛih ueψnN. ïBΛI
42. ψn nS rΛΛeIΛΛIΛ XKISTnS uIMIψ. NIn rΛMeΛeINS
uΛψ. ψΛTeI nS ÞKΛIϒΛ dΛϒeIdIS ϑΛh nS BeψΛI-
hΛIM. ϒeIhSΛ ψΛKeI ϒΛS dΛϒeId. XKISTnS uIMIψ:
πd. 43. ψΛNnh MISSΛuISS ïN ψIZΛI MΛNΛreIN ϒΛKψ BI ïNΛ.
πe. 44. SnMΛih ψΛN ïZe ϒIΛdeΔnN ÞΛhΛN ïNΛ. ΛKeI NI-
πu. 45. ΛINShnN nSΛΛrIdΛ ΛNΛ ïNΛ hΛNΔnnS: rΛΛIψnN
ψΛN ψΛI ΛNdBΛhTRS Δn ψΛIM ΛnhnMISTΛM rnΔ-
ϑΛM ϑΛh ÞΛKeISΛInM. ψΛKnh ueψnN Δn ïM ϑΛI-
46. NΛI. Δn ΘE NI ΛTTΛnhnψ ïNΛ: ΛNΔhRÞnN ψΛI
ΛNdBΛhTRS. NI ΘΛNhnN ΛIϒ KRΔIdΛ MΛNNΛ SϒΛ

nondum erat Spiritus ille ſanctus ſuper eos (*a*), quia Jeſus nondum
LXXXII. exaltatus erat. Multi ergo è turba audientes hæc verba (*b*) dixe-
40. runt: hic eſt vere Propheta ille: alii dixerunt: hic eſt Chriſtus.
41. LXXXIII. alii dixerunt: num (*c*) ex Galilæa Chriſtus veniet? Nonne ſcriptu-
42. ra dixit, quod ex ſemine Davidis, & ex Bethlehem, vico ubi David
LXXXIV. erat, Chriſtus veniet? Itaque diſſenſus erat in turba propter eum;
43. LXXXV. quidam vero eorum volebant eum prehendere, ſed nemo manus
44. in eum injecit. Venerunt ergo miniſtri ad ſummos ſacerdotes &
LXXXVI. Phariſæos, & dixerunt eis illi: cur non adduxiſtis eum? Reſpon-
45. 46. debant miniſtri: nullo unquam tempore loquutus eſt homo ſicut

(*a*) *Super eos* ΛNΛ ïM. Vetus additamentum, quod etiam in cod. *Cantabrig.*

(*b*) *Hæc verba* ψIZe ϒΛnKΔe. [*theſe words.*] Senſus idem, legit vero cum plurimis codd. Græcis ἀκούσαντες τ῀ν λόγων.

(*c*) *Num* ïBΛI ψe. Sic quidem MS. ſed pro ïBΛI ψΛn.

(*a*) *En!*

SVE SA MANNA: ANDAHXÞNN ÞAN ÏM ÞAI ÞAREI- 47.
SAIEIS. ÏBAI GAH GNS AÞAIKZIDAI SIGNÞ. SAI GAN 48.
AINSHNN ÞIZE ÞEIKE RAAANBIDEDAI ÏMMA AIÞÞAN
ÞAREISAIE. AAGA SX MANARÞI. ÞAIEI NI KNNNNN YI- 49.
TXÞ. ÞKAUIÞANAI SINA: UAÞ NIKANDEMNS AN ÏM. 50.
SAEI ATÏADAGA AN ÏMMA ÏN NAHT. SNMS YISANDS
ÏZEI. ÏBAI YITXÞ NNSAK STXGIÞ MANNAN. NIBAI 51.
ÞANKÞIS HANSEIÞ ÞKAM ÏMMA GAH NÞKNNNAIÞ ⊙A
TANGAI: ANDAHXÞNN GAH UEÞNN AN ÏMMA. ÏBAI 52.
GAH Þn NS RAAEIAAIA ÏS. NSSXKEI GAH SAI⊙ ÞATEI

hic homo. Eis vero reſponderunt Phariſæi: num etiam vos ſe- 47.
ducti eſtis? en (*a*)! num aliquis primorum credidit in eum vel Pha- 48.
riſæorum, præter turbam (*b*)? Qui non norunt legem maledicti 49.
ſunt. Dixit eis Nicodemus, is qui venerat ad eum noctu, qui u- 50.
nus illorum erat: num noſtra lex judicat hominem niſi prius au- 51.
dierit ab ipſo, & cognoverit quid faciat. Reſponderunt dixerunt- 52.
que ei: num tu quoque ex Galilæa es? ſcrutare & vide quod

(*a*) *En!* SAI. Legit ἰδού· μή τις;

(*b*) *Præter turbam* AAGA SX MANARÞI. Spero pluribus placituram hanc Gothi noſtratis diſtinctionem, nimirum quod ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος interrogationi inſerantur; præſtat autem illa vicem orationis negativæ. Conferunt Phariſæi primateis cum populo, & ab illorum judicio populum pendere volunt, quia vero non niſi piſcatores, aliique pauci ex populo, quos ſanaverit, ei crederent, ideo veram ac divinam doctrinam ejus inficiantur. Et hæc acceptio particulæ ἀλλὰ pro εἰ μή, nec purioris Græcitatis auctoribus inſueta neque N. Teſt. ſcriptoribus. *Marci* 9, 8. ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, AAGA ÏAISN AINANA. 10, 40. ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται, AAGA ÞAIMEI MANÞIÞ YAS. immo AAGA pro ipſo εἰ μή. *Marci* 10, 18. εἰ μὴ εἷς ὁ θεὸς, AAGA AINS GXÞ. *Lucæ* 4, 27. εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος, AAGA NAIMAN SA SANK.

(*a*) *Ori-*

12. ΠΚΛΠΕΕΤΠS ΠS ΓΛΛΕΙΛΛΙΛ ΝΙ ΠΚΚΕΙSΙΨ: ΛΕΤΚΛ ΔΠ ΪΜ ΪΛΙSΠS ΚΧΔΙΔΛ. ΩΛΨΠΗ. ΪΚ ΪΜ ΛΙΠΗΛΨ ΜΛΝΛSΕΔΛΙS. SΛΕΙ ΛΛΙSΤΕΙΨ ΜΙΚ. ΝΙ ΓΛΓΓΙΨ ΪΝ ΚΙΩΙΖΛ. ΛΚ
13. ΗΛΒΛΙΨ ΛΙΠΗΛΨ ΛΙΒΛΙΝΛΙS: ΨΛΝΠΗ ΩΕΨΠΝ ΔΠ ΪΜΜΛ ΨΛΙ ΕΛΚΕΙSΛΙΕΙS. ΨΠ ΒΙ ΨΠΚ SΙΛΒΛΝ ΥΕΙΤΥΧΔΕΙS.
14. SΧ ΥΕΙΤΥΧΔΙΨΛ ΨΕΙΝΛ ΝΙST SΠΝΥΕΙΝΛ: ΛΝΔΗΧΕ ΪΛΙSΠS ΥΛΗ ΩΛΨ ΔΠ ΪΜ. ΥΛΗ ΥΛΒΛΙ ΪΚ ΥΕΙΤΥΧΔΥΛ ΒΙ ΜΙΚ SΙΛΒΛΝ. SΠΝΥΛ ΪST SΧ ΥΕΙΤΥΧΔΙΨΛ ΜΕΙΝΛ. ΠΝΤΕ ΥΛΙΤ ΟΛΨΚΧ ΩΛΜ ΥΛΗ ΟΛΨ ΓΛΛΕΙΨΛ. ΪΨ ΥΠS ΝΙ
15. ΥΙΤΠΨ ΟΛΨΚΧ ΩΙΜΛ ΛΙΨΨΛΝ ΟΛΨ ΓΛΛΕΙΨΛ: ΥΠS ΒΙ
16. ΛΕΙΚΛ SΤΧΥΙΨ. ΪΨ ΪΚ ΝΙ SΤΧΥΛ ΛΙΝΝΧΗΠΝ. ΛΨΨΛΝ ΥΛΒΛΙ SΤΧΥΛ ΪΚ. SΤΛΠΛ ΜΕΙΝΛ SΠΝΥΕΙΝΛ ΪST. ΠΝΤΕ ΛΙΝS ΝΙ ΪΜ. ΛΚ ΪΚ ΥΛΗ SΛΕΙ SΛΝΔΙΔΛ ΜΙΚ ΛΤ-

Cap. 8, 12. propheta ex Galilæa non oritur (*a*). Rurſus eos Jeſus alloquutus
dixit: Ego ſum lumen mundi, qui ſequitur me non ambulabit in
13. tenebris, ſed habebit lumen vitæ. Itaque dixerunt ei Phariſæi. tu
14. de te ipſo teſtaris, teſtimonium tuum non eſt verum. Reſpondit
Jeſus & dixit eis: etſi ego teſtor de me ipſo, veritas eſt teſtimo-
nium meum, quia ſcio unde veni, & quò vado; ſed vos neſcitis
15. unde venio, aut (*b*) quò vado. Vos ſecundum carnem judicatis,
16. ſed (*c*) ego non judico quemquam. At ſi ego judico, judicium
meum verum eſt, quia non ſolus ſum; ſed ego & qui miſit me, Pa-

---

(*a*) *Oritur* ΠΚΚΕΙSΙΨ. Legit quod multi codices hodieque agnoſcunt ἐγείρεται, quod vero quoſdam obſedit, καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ noſter non invenit, (& ΥΛΗ, ejus quaſi initium, prorſus ſuppoſititium eſt) nec pericopam de muliere adultera, quæ undecim commatibus proxime ſequentibus continetur, ceu aliàs monuimus.

(*b*) *Aut quò vado* ΛΙΨΨΛΝ ΟΛΨ ΓΛΛΕΙΨΛ, legit magno codd. MSS. conſenſu ἢ ποῦ ὑπάγω.

(*c*) *Sed* ΪΨ. Non habent Græci.

(*a*) *Veri-*

ⲧⲁ: ⲅⲁh ⲫⲁⲛ ⲓⲛ ⲩⲓⲧⲭⲁⲁ ⲓⲍⲩⲁⲕⲁⲙⲙⲁ ⲣⲁⲙⲉⲗⲓⲫ 17.
ⲓⲥⲧ. ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲧⲩⲗⲁⲁⲅⲉ ⲙⲁⲛⲛⲉ ⲩⲉⲓⲧⲩⲭⲁⲓⲫⲁ ⲥⲛⲛⲅⲁ
ⲓⲥⲧ. ⲓⲕ ⲓⲙ ⲥⲁⲉⲓ ⲩⲉⲓⲧⲩⲭⲁⲅⲁ ⲃⲓ ⲙⲓⲕ ⲥⲓⲗⲃⲁⲛ. ⲅⲁh 18.
ⲩⲉⲓⲧⲩⲭⲁⲉⲓⲫ ⲃⲓ ⲙⲓⲕ ⲥⲁⲉⲓ ⲥⲁⲛⲁⲓⲁⲁ ⲙⲓⲕ ⲁⲧⲧⲁ: ⲟⲉ- 19.
ⲫⲛⲛ ⲫⲁⲛ ⲁⲛ ⲓⲙⲙⲁ. ⊙ⲁⲕ ⲓⲥⲧ ⲥⲁ ⲁⲧⲧⲁ ⲫⲉⲓⲛⲥ: ⲁⲛⲁ- ⲡⲍ.
hⲭⲝ ⲓⲗⲓⲥⲛⲥ. ⲛⲓ ⲙⲓⲕ ⲕⲛⲛⲛⲛⲫ ⲛⲓh ⲁⲧⲧⲁⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲛⲁ.
ⲓⲫ ⲙⲓⲕ ⲕⲛⲛⲫⲉⲁⲉⲓⲫ. ⲅⲁh ⲫⲁⲛ ⲁⲧⲧⲁⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲛⲁ ⲕⲛⲛ-
ⲫⲉⲁⲉⲓⲫ: ⲫⲭ ⲩⲁⲛⲕⲁⲁ ⲕⲭⲁⲓⲁⲁ ⲓⲛ ⲣⲁⲍⲁⲛⲝⲩⲗⲁⲕⲓⲭ. 20. ⲡh.
ⲁⲗⲓⲥⲅⲁⲛⲁⲥ ⲓⲛ ⲗⲁh. ⲅⲁh ⲗⲓⲛⲥhⲛⲛ ⲛⲓ ⲝⲗⲓⲝⲁh ⲓⲛⲁ.
ⲛⲛⲧⲉ ⲛⲁⲛhⲫⲁⲛⲛh ⲛⲓ ⲟⲁⲙ ⊙ⲉⲓⲗⲁ ⲓⲥ: ⲫⲁⲛⲛh ⲟⲗⲫ 21. ⲡⲫ.
ⲁⲝⲧⲕⲁ ⲁⲛ ⲓⲙ ⲓⲗⲓⲥⲛⲥ. ⲓⲕ ⲣⲗⲗⲉⲓⲫⲁ. ⲅⲁh ⲥⲭⲕⲉⲓⲫ ⲙⲓⲕ.
ⲅⲁh ⲓⲛ ⲝⲕⲁⲩⲁⲛⲕhⲧⲁⲓ ⲓⲍⲩⲁⲕⲁⲓ ⲣⲗⲁⲁⲛⲫⲛⲓⲫ. ⲫⲁⲁⲉⲓ
ⲓⲕ ⲣⲁⲣⲣⲁ ⲅⲛⲥ ⲛⲓ ⲙⲁⲣⲛⲫ ⲟⲓⲙⲁⲛ: ⲟⲉⲫⲛⲛ ⲫⲁⲛ ⲓⲛ- 22.
ⲁⲗⲓⲉⲓⲥ. ⲛⲓⲃⲁⲓ ⲛⲥⲟⲓⲙⲁⲓ ⲥⲓⲥⲥⲓⲁⲃⲓⲛ. ⲉⲓ ⲟⲓⲫⲓⲫ. ⲫⲁⲁⲉⲓ ⲓⲕ
ⲣⲁⲣⲣⲁ. ⲅⲛⲥ ⲛⲓ ⲙⲁⲣⲛⲫ ⲟⲓⲙⲁⲛ: ⲅⲁh ⲟⲗⲫ ⲁⲛ ⲓⲙ ⲓⲗⲓ- 23.

ter. quin & in lege veſtra ſcriptum eſt: duorum hominum te- 17.
ſtimonium veritas eſt (*a*). Ego ſum qui teſtor de me ipſo, etiam 18.
teſtatur de me qui miſit me Pater. Dicebant ergo ei: ubi eſt 19.
Pater tuus? reſpondit Jeſus: nec me noſtis neque Patrem meum. LXXXVII.
ſi me noſſetis, etiam Patrem meum noſſetis. Hæc verba loquu- 20. LXXX-
tus eſt in gazophylacio (*b*), docens in templo, & nemo prehen- VIII.
dit eum, quia nondum venerat hora ejus. Itaque dixit iterum 21. LXXX-
eis Jeſus: Ego vado & quæritis me, & in peccato veſtro mo- IX.
riemini: quorſum ego abeo, vos non poteſtis venire. Dice- 22.
bant ergo Judæi: forſan interficiet ſe ipſum, ſiquidem dicit:
quorſum ego abeo vos non poteſtis venire. Et dicebat eis Je- 23.

(*a*) *Veritas eſt* ⲥⲛⲛⲅⲁ ⲓⲥⲧ. Sic MS. quin & ſupra v. 14. Abſtractum pro Concreto.

(*b*) *In gazophylacio.* Quod à multis codd. abeſt ὁ Ἰησοῦς, abfuit quoque ab exemplo quo noſter uſus eſt.

SNS. GNS NS ΨΛIM ΑΛΛΛΨΚΧ SIGNΨ. ΪΨ ΪΚ NS ΨΛIM
ΪΠΠΛΨΚΧ ΪM. GNS NS ΨΛMMΛ ΕΛIΚΘΛN SIGNΨ. ΪΨ ΪΚ
24. NI ΪM NS ΨΛMMΛ ΕΛIΚΘΛN. ΥΛΨ NN ΪΖΥIS ΨΛΤΕI ΓΛ-
ΑΛNΦNIΨ ΪN ΕΚΛΥΛNΚhTIM ΪΖΥΛΚΛIM. GΛΒΛI ΛNΚ
NI ΓΛΛΛNΒΕIΨ ΨΛΤΕI ΪΚ ΪM. ΓΛΑΛNΦNIΨ ΪN ΕΚΛ-
25. ΥΛNΚhTIM ΪΖΥΛΚΛIM: ΨΛΚnh ΥΕΨNN ΑN ΪMMΛ. ΨN
ΘΛS ΪS: GΛh ΥΛΨ ΑN ΪM ΪΛISNS. ΛNΛSTΧΑΕINS ΨΛ-
26. ΤΕI GΛh ΚΧΑGΛ ΑN ΪΖΥIS. MΛNΛΓ SΚΛΛ ΒI ΪΖΥIS
ΚΧΑGΛN GΛh STΧGΛN. ΛΚΕI SΛΕI SΛNΑIΑΛ MIK SNN-
GEINS ΪST. GΛh ΪΚ ΨΛΤΕI hΛNSIΑΛ ΛΤ ΪMMΛ. ΨΛΤΛ
27. ΚΧΑGΛ ΪN ΨΛMMΛ ΕΛIΚΘΛN: NI ΕΚΧΨNN ΨΛΤΕI ΛΤ-

ſus (*a*): vos eſtis ex illis qui infra, ſed ego ſum ex illis qui ſu-
pra. Vos ex hoc mundo eſtis, ſed ego non ſum ex hoc mun-
24. do. Dixi ergo vobis quod moriemini in peccatis veſtris, ſi e-
nim non credideritis quod ego ſum, moriemini in peccatis ve-
25. ſtris. Ideo dixerunt ei: Tu quis es? Et dixit eis Jeſus: Prin-
26. cipium (*b*), ceu quoque dico vobis. Multa de vobis loquar & ju-
dicabo, ſed qui miſit me verax eſt, & ego quod audivi apud
27. eum hoc loquor in mundo. Non perceperunt quod de Patre

(*a*) *Jeſus.* Legit ἔτι αὐτοῖς ὁ Ιησοῦς, ὑμεῖς ἐκ τ. κ. ἰ. ἐγὼ δὲ ἐκ, iterumque adverſativam in poſteriori membro commatis.

(*b*) *Principium* ΛNΛSTΧΑΕINS. Legit ergo quamvis nullo, qui nunc ſupereſt, codice MS. conſentiente ἡ ἀρχὴ, ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. nam religioſus interpres ſi caſum quartum inveniſſet, utique ſcripſiſſet ΛNΛSTΧΑΕIN. Nec quidquam probabilius, mihi minimum, quam quod Filius ſuæ cum æterno Patre eſſentiæ identitatem etiam hoc loco teſtetur, uti paullo ante, verſu 16. & evangeliſta mox v. 27. innuit. Ἀρχὴν autem ſe appellat, quem *Salomon* Proverb. 8, 22. ἀρχὴν ὁδῶν κυρίου, ſacer Scriptor *Apocalypſeos* 3, 14. ἀρχὴν τῆς κτίσεως. *Paullus* ad Coloſſ. 1, 18. ἀρχήν. Sed hæc copioſius proſequi, non hujus eſt loci. Si foret, huc quoque advocarem *Philonem Judæum* Tractatu de Temulentia p. 224. ubi Salomoneum illud pulcerrime illuſtrat.

(*a*) *Ser-*

ΤΑΝ ΪΜ ΩΛΨ: ΩΛΨΠΗ ΨΑΝ ΑΠ ΪΜ ΪΛΙSΠS. ΨΑΝ ΠS- 28.
ΗΑΠΗΕΙΨ ΨΑΝΑ SΠΝΠ ΜΑΝS. ΨΑΝΠΗ ΠΕΚΠΝΝΑΙΨ ΨΑ-
ΤΕΙ ΪΚ ΪΜ. GΑΗ ΑΕ ΜΙSSΙΑΒΙΝ ΤΑΠGΑ ΝΙΥΑΙΗΤ. ΑΚ
SΥΑ SΥΕ ΑΑΙSΙΔΑ ΜΙΚ ΑΤΤΑ ΜΕΙΝS. ΨΑΤΑ ΚΧΔGΑ.
GΑΗ SΑΕΙ SΑΝΔΙΔΑ ΜΙΚ ΜΙΨ ΜΙS ΪST. ΝΙ ΒΙΑΑΙΨ ΜΙS 29.
ΑΙΝΑΜΜΑ ΑΤΤΑ. ΠΝΤΕ ΪΚ ΨΑΤΕΙ ΑΕΙΚΑΙΨ ΪΜΜΑ
ΤΑΠGΑ SΙΝΤΕΙΝΧ: ΨΑΤΑ ΪΜΜΑ ΚΧΔGΑΝΔΙΝ. ΜΑΝΑ- 30.
ΓΑΙ ΓΑΑΑΠΒΙΔΕΔΠΝ ΪΜΜΑ. ΨΑΝΠΗ ΩΛΨ ΪΛΙSΠS ΑΠ 31.
ΨΑΙΜ ΓΑΑΑΠΒGΑΝΔΑΜ SIS ΪΠΔΑΙΠΜ. GΑΒΑΙ GΠS ΓΑ-
STΑΝΔΙΨ ΪΝ ΥΑΠΚΔΑ ΜΕΙΝΑΜΜΑ. ΒΙSΠΝGΑΙ SΙΠΧΝ-
GΧS ΜΕΙΝΑΙ SIGΠΨ. GΑΗ ΠΕΚΠΝΝΑΙΨ SΠΝGΑ. GΑΗ SΧ 32.
SΠΝGΑ ΕΚΙGΑΝS ΪΖΥΙS ΒΚΙΓΓΙΨ: ΑΝΔΗΧΕΠΝ ΪΜΜΑ. 33.
ΕΚΑΙΥ ΑΒΚΑΗΑΜΙS SIGΠΜ. GΑΗ ΝΙΜΑΝΝΗΠΝ SΚΑΑΚΙ-
ΝΧΔΕΔΠΜ ΑΙΥ ⊙ΑΝΗΠΝ. ⊙ΑΙΥΑ ΨΠ ΩΙΨΙS ΨΑΤΕΙ ΕΚΙ-
GΑΙ ΥΑΙΚΨΙΨ: ΑΝΔΗΧΕ ΪΜ ΪΛΙSΠS. ΑΜΕΝ ΑΜΕΝ ΩΙ- 34.
ΨΑ ΪΖΥΙS. ΨΑΤΕΙ ⊙ΑΖΠΗ SΑΕΙ ΤΑΠGΙΨ ΕΚΑΥΑΠΚΗΤ.
SΚΑΑΚS ΪST ΕΚΑΥΑΠΚΗΤΑΙS. SΑΗ ΨΑΝ SΚΑΑΚS ΝΙ ΥΙ- 35.

eis diceret. Dixit ergo eis Jeſus: cum exaltabitis Filium homi- 28.
nis tunc cognoſcetis quod ego ſum, & ex me ipſo facio nihil, ſed
ſicut docuit me Pater meus, hæc loquor. Et qui miſit me me- 29.
cum eſt, non reliquit me Pater ſolum, quia ego quæ placent
ei facio ſemper. Hæc illo loquente multi crediderunt ei. Ita- 30. 31.
que dicebat Jeſus Judæis ſibi credentibus: ſi vos manſeritis in
ſermone meo, vere diſcipuli mei eritis, & cognoſcetis veritatem, 32.
& veritas reddet vos liberos. Reſponderunt ei: ſemen Abraha- 33.
mi ſumus, & nemini ſervivimus unquam, quomodo tu dicis: libe-
ri eritis. Reſpondit eis Jeſus: Amen, Amen dico vobis, quicun- 34.
que facit peccatum ſervus eſt peccati (*a*), ſervus autem non ma- 35.

(*a*) *Servus eſt peccati* SΚΑΑΚS ΪST ΕΚΑΥΑΠΚΗΤΑΙS. MS. ΕΚΑ-
ΥΑΠΚΗΤΑΙ

36. SIΦ ÏN ΓΛKΔΛ ΔN ΛIΨΛ. SNNNS ΥISIΦ ΔN ΛIΨΛ. ΘΛ-
ΒΛI NN SNNNS ÏZΥIS ÞKIΘΛNS ΒKIΓΓIΦ. ΒISNNΘΛI ÞKI-
37. ΘΛI SIΘNΦ: ΥΛIT ΨΛTEI ÞKΛIΥ ΛΒKΛhΛMIS SIΘNΦ.
ΛKEI SXKEIΦ MIS NSUIMΛN. NNTE ΥΛNKΔ MEIN NI
38. ΓΛMXT ÏN ÏZΥIS. ÏK ΨΛTEI ΓΛSΛ⊙ ΛT ΛTTIN MEI-
NΛMMΛ KXΔΘΛ. ΘΛh ΘNS ΨΛTEI hΛNSIΔEΔNΨ ÞKΛM
39. ΛTTIN ÏZΥΛKΛMMΛ TΛNΘIΦ: ΛNΔhXÞNN ΘΛh ΔE-
ΨNN ΔN ÏMMΛ. ΛTTΛ NNSΛK ΛΒKΛhΛM ÏST: ΔΛΨ
ÏM ÏΛISNS. ÏΨ ΒΛKNΛ ΛΒKΛhΛMIS ΥESEIΦ. ΥΛNKSTΥΛ
40. ΛΒKΛhΛMIS TΛΥIΔEΔEIΦ. ÏΨ NN SXKEIΦ MIK NSUI-
MΛN. MΛNNΛN ÏZEI SNNΘΛ ÏZΥIS KXΔIΔΛ ΨXEI hΛN-
SIΔΛ ÞKΛM ΓXΨΛ. ΨΛTNh ΛΒKΛhΛM NI TΛΥIΔΛ.
41. ΘNS TΛNΘIΦ TXΘΛ ΛTTINS ÏZΥΛKIS: ΨΛNNh ΔEΨNN
ÏMMΛ. ΥEIS NS hXKINΛSSΛN NI SIΘNM ΓΛΒΛNKΛNΛI.

36. net in domo in perpetuum, filius manet in perpetuum. Si itaque
37. Filius vos liberos reddiderit, vere liberi eritis. Scio quod ſemen
Abrahami eſtis, ſed quæritis me occidere, quia ſermo meus non
38. locum habet in vobis. Ego quod vidi apud Patrem meum loquor,
39. & vos quod audiviſtis (*a*) apud patrem veſtrum, facitis. Reſponde-
runt dixeruntque ei: pater noſter Abrahami eſt. dixit eis Jeſus: ſi
40. filii Abrahami eſſetis opera Abrahami faceretis; ſed nunc quæritis
me occidere, hominem, qui veritatem vobis loquutus ſum, quam
41. audivi à Deo: hoc Abrahamus non fecit. Vos facitis opera patris
veſtri. Itaque dixerunt ei, nos ex fornicatione non ſumus geniti,

---

ΥΛNKhTΛI ſed S latet in SΛh proxime ſequenti, ſolito more librariorum. confer *Lucæ* 8, 54.

(*a*) *Et vos quod audiviſtis* ΨΛTEI hΛNSIΔEΔNΨ. Legit ἠκούσατε, ὃ, vero multis item codd. MSS. ignotum vel non legit, vel ejus interpretationem ceu particulæ heic ornatus cauſſa ſolum additæ omiſit, uti quoque verſu 42 ineunte. cap. 11, 6. 12, 21 & alibi.

(*a*) *Ver-*

ΛINΛNΛ ΛTTΛN ΛIΓNM ΓXΨ: UΛΨ ΔN ÏM ÏΛISNS. 42.
GΛBΛI ΓXΨ ΛTTΛ ÏZYΛK YESI. ÞKIXΔEΔEIΨ ΨΛN
MIK. NNTE ÏK ÞKΛM ΓXΨΛ NKKΛNN GΛh UΛM. NIh
ΨΛN ΛNK ÞKΛM MIS SIΛBIN NI UΛM. ΛK ÏS MIK ÏN-
SΛNΔIΔΛ: ΔNΘE MΛΨΛEIN MEINΛ NI KNNNNΨ. NN- 43.
TE NI MΛΓNΨ hΛNSGΛN YΛNKΔ MEIN: GNS NS ΛT- 44.
TIN ΔIΛBΛNΛΛN SIGNΨ. GΛh ΛNSTNNS ΨIS ΛTTINS
ÏZYΛKIS YIΛEIΨ TΛNGΛN. GΛINS MΛNNΛMΛNKΨKGΛ
YΛS ÞKΛM ÞKNMISTGΛ. GΛh ÏN SNNGΛI NI ΓΛSTXΨ.
NNTE NIST SNNGΛ ÏN ÏMMΛ. ΨΛN KXΔEIΨ ΛINΓN. NS
SEINΛIM KXΔEIΨ. NNTE ΛINΓNGΛ ÏST. GΛh ΛTTΛ
ÏS. ÏΨ ÏK ΨΛTEI SNNGΛ KXΔIΔΛ NI ΓΛΛΛNBEIΨ MIS: 45.
ΘΛS ÏZYΛKΛ ΓΛSΛKIΨ MIK BI ÞKΛYΛNKhT. ΨΛNΔE 46.

unum patrem habemus Deum. Dixit eis Jeſus: ſi Deus pater ve- 42.
ſter eſſet diligeretis me, quia ex Deo proceſſi ac veni. neque enim
à me ipſo veni, ſed ille miſit me. Cur locutionem meam non intel- 43.
ligitis? *ſcilicet* quoniam non poteſtis audire verbum meum (*a*). Vos 44.
ex patre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri vultis facere. ille
homicida erat ab initio & in veritate non perſtitit, quia non eſt ve-
ritas in eo. Quum loquitur mendacium ex propriis loquitur, quia
mendax eſt, & ejus pater (*b*). Sed quia ego veritatem loquutus ſum (*c*), 45.
non creditis mihi. Quis veſtrûm arguit me de peccato (*d*)? ſi vero 46.

(*a*) *Verbum meum* YΛNKΔ MEINS. Vitioſe, pro YΛNKΔ MEIN. [Angl. *my word.*]

(*b*) *Et ejus pater.* Puta mendacii. & ſive ſtoliditatis ſive puerilis ſimplicitatis eſt hinc concludere diabolo patrem fuiſſe, quod Caianitis perſuaſum fuiſſe refert *Epiphanius.*

(*c*) *Loquutus ſum* KXΔIΔΛ. Perſpexit enallagen temporis, & Præſens λέγω per Præteritum transfert.

(*d*) *De peccato,* nimirum *mendacii.*

47. SNNGA UIΨA. AN ΘE NI rAAANBEIΨ MIS. SA YISANAS
NS rXΨA. YANKAA rXΨS hANSEIΨ. AN ΨE GNS NI
48. hANSEIΨ. NNTE NS rXΨA NI SIGNΨ: ANAhXFNN ΨAN
ΨAI ïNAAIEIS GAh UEΨNN AN ïMMA. NIN YAIAA UI-
ΨAM YEIS ΨATEI SAMAKEITES ïS Ψn. GAh NNhNA-
49. ΨXN hABAIS: ANAhXF ïAISNS. ïK NNhNAΨXN NI hA-
BA. AK SYEKA ATTAN MEINANA. GAh GNS NNSYE-
50. KAIΨ MIK. ïK NI SXKGA hANhEIN MEINA. ïST SAEI
51. SXKEIΨ GAh STXGIΨ. AMEN AMEN UIΨA ïZYIS. GA-
BAI ΘAS YANKA MEIN FASTAIΨ. AANΨn NI rASAI-
52. ΘIΨ AIYA AArE: ΨANNh UEΨNN AN ïMMA ΨAI ïN-
AAIEIS. NN nFKNNΨEANM ΨATEI NNhNAΨXN hABAIS.
ABKAhAM rAAANΨNXAA GAh nKANFETEIS. GAh Ψn
UIΨIS. GABAI ΘAS MEIN YANKA FASTAI. NI KANSGAI
53. AANΨAN AIYA AArE. ïBAI Ψn MAIZA ïS ATTIN
NNSAKAMMA ABKAhAMA. SAEI rAAANΨNXAA. GAh

47. veritatem dico, quare non creditis mihi. Qui eſt ex Deo verba Dei
48. audit (*a*). ideo vos non auditis quia ex Deo non eſtis. Reſponderunt
ergo Judæi & dixerunt illi: nonne nos bene dicimus quod tu ſis Sa-
49. marita & dæmonium habeas? Reſpondit Jeſus: Ego dæmonium non
50. habeo ſed honoro patrem meum, & vos inhonoratis me. Ego non
51. quæro gloriam meam, eſt qui quærit & judicat. Amen, amen dico
vobis ſi quis verbum meum ſervat, mortem non videbit in æternita-
52. tem dierum. Itaque dixerunt ei Judæi: nunc cognovimus quod dæ-
monium habeas. Abrahamus mortuus eſt & prophetæ, & tu dicis: ſi
quis verbum meum ſervaverit, non guſtabit mortem in æternitatem
53. dierum. Num tu major es patre noſtro Abrahamo, qui mortuus eſt.

(*a*) *Verba Dei audit.* Ebraiſmus, pro *fidem habet verbo Dei.* vide Jeremiæ 27, 14. & 29, 8. quin & evangeliſtam noſtrum cap. ſequenti v. 27.

(*a*) *Deus*

ΠΚΛΠΕΕΤΕΙS ΓΛΔΛΠΨΝΧΔΕΔΠΝ. ΘΛΝΛ ΨΠΚ SIΛΒΛΝ
ΤΛΠGIS ΨΠ: ΛΝΔhΧΕ ΪΛISΠS. GΛΒΛI ΪΚ hΛΠhGΛ ΜΙΚ 54.
SIΛΒΛΝ. SΧ hΛΠhEINS ΜΕΙΝΛ ΝΙΨΛIhTS ΪST. ΪST ΛΤ-
ΤΛ ΜΕINS SΛΕI hΛΠhEIΨ ΜΙΚ. ΨΛΝΕI GΠS UIΨIΨ ΨΛ-
ΤΕI ΓΧΨ ΠΝSΛΚ ΪST. GΛh ΝΙ ΚΠΝΝΠΨ ΪΝΛ. ΪΨ ΪΚ 55.
ΚΛΝΝ ΪΝΛ. GΛh GΛΒΛI UΕΨGΛΠ ΨΛΤΕI ΝΙ ΚΠΝGΛΠ
ΪΝΛ. SIGΛΠ ΓΛΛΕIKS ΪZΥIS ΛIΠΓΝGΛ. ΛΚ ΚΛΝΝ ΪΝΛ.
GΛh ΥΛΠΚΔ ΪS ΕΛSTΛ: ΛΒΚΛhΛΜ ΛΤΤΛ ΪZΥΛΚ SI- 56.
ΕΛIΔΛ ΕI ΓΛSΕΘI ΔΛΓ ΜΕINΛΝΛ. GΛh ΓΛSΛΘ. GΛh
ΕΛΓINΧΔΛ: ΨΛΝΠh UΕΨΠΝ ΨΛI ΪΠΔΛIΕIS ΔΠ ΪΜΜΛ. 57.
ΕIMΕTIΓΠΝS GΕΚΕ ΝΛΠh ΝΙ hΛΒΛIS. GΛh ΛΒΚΛhΛΜ
SΛΘΤ: UΛΨ ΪΜ ΪΛISΠS. ΛΜΕΝ ΛΜΕΝ UIΨΛ ΪZΥIS. 58.
ΕΛΠΚ ΨIZΕI ΛΒΚΛhΛΜ ΥΛΠΚΨI. ΪΜ ΪΚ: ΨΛΝΠh ΝΕ- 59.
ΜΠΝ STΛINΛNS ΕI ΥΛΠΚΠΕINΛ ΛΝΛ ΪΝΛ. ΪΨ ΪΛISΠS
ΨΛΝ ΓΛΕΛΛh SIK GΛh ΠSΪΔΔGΛ ΠS ΛΛh ΠSΛΕI-

etiam prophetæ mortui ſunt. quemnam te ipſum facis tu? Reſpon- 54.
dit Jeſus: ſi ego glorifico me ipſum gloria mea nihil eſt. Eſt Pater
meus qui glorificat me, quem vos dicitis: Deus noſter eſt (*a*). Sed 55.
non cognoſcitis eum, verum ego cognoſco eum, & ſi dicerem quod
non cognoſcerem eum, forem ſimilis vobis mendax; ſed cognoſco
eum & ſermonem ejus ſervo. Abrahamus pater veſter gemitu de- 56.
ſideravit videre diem meum, & vidit & gaviſus eſt. Itaque dixe- 57.
runt ei Judæi, quinquaginta annos nondum habes & Abrahamum
vidiſti? Dixit eis Jeſus: Amen, amen dico vobis, antequam Ab- 58.
rahamus *natus* erat, ego ſum. Itaque ſuſtulerunt lapides ut jace- 59.
rent in eum; Jeſus autem abſcondidit ſe & exivit è templo tranſ-

(*a*) *Deus noſter eſt* ΓΧΨ ΠΝSΛΚ ΪST. & in hac lectione plurimi codd. Græci conſentiunt. Ratio diverſitatis ἡμῶν & ὑμῶν obvia.

ψΛNΔS ψΛIKh MIΔGΛNS ïNS GΛh ΘΛKBXΔΛ SVΛ:
1. GΛh ψΛIKhrΛrrΛNΔS rΛnMIΔΛ MΛNN BΛINΔΛMMΛ
2. nS rΛBΛnKψΛI. ψΛKnh ÞKEhnn ïNΛ SInXNGXS ïS.
UIψΛNΔΛNS. KΛBBEI. ΘΛS ÞKΛVΛnKhTΛ. SΛn ψΛn
3. ÞΛΔKEIN ïS. EI BΛINΔS rΛBΛnKΛNS VΛKψ: ΛNΔhXÞ
ïΛISnS. NIh SΛ ÞKΛVΛnKhTΛ. NIh ÞΛΔKEIN ïS. ΛK
EI BΛIKhTΛ VΛnKψEINΛ VΛnKSTVΛ rXψS ΛNΛ ïM-
4 MΛ: ïK SKΛΛ VΛnKKGΛN VΛnKSTVΛ ψIS SΛNΔGΛN-
ΔINS MIK nNTE ΔΛrS ïST. UIMIψ NΛhTS ψΛTEI NI-
5. MΛNNΛ MΛr VΛnKKGΛN. ψΛN ïN ψΛMMΛ ÞΛIKΘΛn
6. ïM. ΛInhΛψ ïM ψIS ÞΛIKΘΛnS: ψΛTΛ UIψΛNΔS rΛ-
SnΛIV ΔΛΛΛψ. GΛh rΛVΛnKhTΛ ÞΛNI nS ψΛMMΛ
SnΛISKnΛΔKΛ. GΛh rΛSMΛIT ïMMΛ ΛNΛ ΛnrXNΛ

Cap. 9, 1. iens per illos medios, & ſic præteriit. Ceterum tranſgreſſus vidit vi-
2. rum cæcum à nativitate. tunc interrogaverunt eum diſcipuli ejus di-
centes: Rabbi, quis peccavit, hic, an (*a*) parentes ejus (*b*), ut cæcus
3. naſceretur? Reſpondit Jeſus: nec hic peccavit neque parentes ejus,
4. ſed ut manifeſta forent opera Dei in eo (*c*). Oportet me operari
opera mittentis me donec dies eſt. venit nox quando nemo poteſt
5. 6. operari. Quamdiu in mundo fuero ſum lux mundi. Hæc dicens
ſpuebat deorſum & fecit lutum ex fece ſputi, & illevit illud lutum

---

(*a*) *Hic, an* SΛn ψΛn. Sic MS. nψψΛn vox ignota Gothis. vide quæ diximus ad *Marci* 13, 24.

(*b*) *Parentes ejus* ÞΛΔKEIN ïS. Notent Gothicæ linguæ ſtudioſi ÞΛΔKEIN nomen eſſe indeclinabile, unde mox v. 18. ψΛNS ÞΛΔKEIN. v. 20 & 22. ψΛI ÞΛΔKEIN. nec cuiquam dubium erit fluxiſſe ex *παπέρες parentes*. qua voce utitur *S. Paulus* ad Ebræos 11, 23. SX ÞΛΔKEINS eſt *ἡ πατριὰ, familia.*

(*c*) *In eo* ΛNΛ ïMMΛ. Sic ἐν per ΛNΛ redditur *Marci* 10, 32. 11, 13. & alibi.

(*a*) *Cæci.*

ΨΛΤΛ ƑΛΝΙ ΨΛΜΜΛ ΒΛΙΝΔΙΝ. ϚΛh ULΨ ΔN ΪΜΜΛ. 7.
ΓΛΓΓ ΨΥΛhΛN ΪN SΥΠMSA SIΛΧΛMIS. ΨΛTEI ΓΛSKEIK-
ϚΛΔΛ ΪNSΛNΔIΨS. ΓΛΛΛIΨ ϚΛh ΛƑΨΥΧh ϚΛh UΛM
SΛIΘΛNΔS: ΨΛNNh ΓΛKΛZNΛNS ϚΛh ΨΛI SΛIΘΛN- 8.
ΔΛNS ΪNΛ ƑΛNKΨIS ΨΛTEI ΪS ΒIΔΛΓΥΛ ΥΛS. UEΨNN.
NIN SΛ ΪST SΛEI SΛT ΛIhTKΧNΔS: SNMΛIh UEΨNN 9.
ΨΛTEI SΛ ΪST. SNMΛIh ΨΛTEI ΓΛΛEIKS ΨΛMMΛ ΪST.
ΪΨ ΪS ULΨ. ΨΛTEI ΪK ΪM: ΨΛNNh UEΨNN ΔN ΪM- 10.
MΛ. ΘΛIΥΛ NSΛNKNΧΔEΔNN ΨNS ΛNΓΧNΛ: ΛNΔhΧƑ 11.
ϚΛINS ϚΛh ULΨ. MΛNNΛ hΛITΛNS ΪΛISNS ƑΛNI ΓΛ-
ΥΛNKhTΛ. ϚΛh BISMΛIT MIS ΛNΓΧNΛ. ϚΛh ULΨ MIS.
ΓΛΓΓ ΛƑΨΥΛhΛN ΪN ΨΛTΛ SΥΠMƑSΛ SIΛΧΛMIS. ΪΨ ΪK
ΓΛΛΛIΨ ϚΛh BIΨΥΛhΛNΔS NSSΛΘ: UEΨNN ΨΛN ΔN 12.
ΪMMΛ. ΘΛK ΪST SΛ: ΪΨ ΪS ULΨ. NI ΥΛIT: ΓΛTIN- 13.

oculis cæci (*a*), & dixit ei: ito lavatum in natatoria Siloam, quod 7.
declaratur Miſſus. Abiit & abluit ac venit videns. Itaque vicini & 8.
prius videntes eum quod mendicus (*b*) ille erat, dixerunt: nonne hic
eſt qui ſedebat mendicans? Quidam dixerunt: ille eſt. quidam (*c*): 9.
ſimilis ei eſt; ſed is dixit: ego *ille ipſe* ſum. Quapropter dixerunt 10.
ei: quomodo operiebantur tibi oculi? Reſpondit ille & dixit: qui- 11.
dam vocatus Jeſus lutum fecit & illevit mihi oculos, & dixit mihi,
ito ablutum in natatoria Siloam. ego vero abii & quum ablueram
vidi. Dixerunt ergo ei: ubi eſt ille? ſed is inquit (*d*): neſcio. Du- 12. 13.

(*a*) *Cæci.* Errore librarii ΒΛINΔIS pro ΒΛINΔIN.

(*b*) *Mendicus ille* ΒIΔΛΓΥΛ. (Suec. *Bedare, Hoſpitals bedare*, ſtipem colligens in ſubſidium pauperum Hoſpitalis.) Senſus idem, legit tamen cum cod. Alexand. aliiſque, quin & verſionibus veterrimis προσαίτης.

(*c*) *Quidam.* Non legit ℵ.

(*d*) *Sed is inquit* ΪΨ ΪS ULΨ. Fuit ergo in codd. quibus noſter uſus eſt ὁ δὲ λέγει. [vel potius ὁ δὲ ἔφη, vel ἔλεγεν. nam ULΨ eſt Præter. τοῦ UIΨAN. vide verſ. 9 & 15 hujuſce capitis.]

ƕANA ïNA AN FAKEISAINM ΨANA SAEI ΥAS BAINAS.
14. ΥASNh ΨAN SABBATX ΨAN ΨATA FANI ΓAΥANKhTA
15. ïAISNS GAh NSAANK ïMMA ANΓXNA: AFTKA ΨAN FKEhNN ïNA GAh ΨAI FAKEISAIEIS ⊙AIΥA NSSA⊙. ïΨ ïS UAΨ GAh ΨAIM. FANI ΓAAAΓIdA MIS ANA ANΓX-
16. NA. GAh AFΨΥXh. GAh SAI⊙A: UEΨNN ΨAN SNMAI ΨIZE FAKEISAIE. SA MANNA NIST FKAM ΓXΨA. ΨANdE SABBATE dAΓA NI ΥITAIΨ. SNMAih UEΨNN. ⊙AIΥA MAΓ MANNA FKAΥANKhTS SΥAAEIKXS TAIKNINS
17. TANGAN. GAh MISSAUISS ΥAKΨ MIΨ ïM: UEΨNNNh AN ΨAMMA FANKΨIS BAINdAIN AFTKA. ΨN ⊙A UIΨIS BI ΨANA. EI NSAANK ΨNS ANΓXNA: ïΨ ïS UAΨNh.
18. ΨATEI NKANFETNS ïST: NI ΓAAANBIdEdANN ΨAN ïNdAIEIS BI ïNA ΨATEI ïS BAINdS ΥESI GAh NSSE⊙I. NNTE ATΥXNIdEdANN ΨANS FAdKEIN ïS. ΨIS NSSAI-

14. cunt eum ad Phariſæos, eum qui cæcus fuerat. Erat autem ſab-
15. batum quando lutum hoc fecit Jeſus, & aperuit ei oculos. Iterum ergo interrogabant eum etiam Phariſæi, quomodo viſum acceperat? ſed is etiam dixit eis (*a*): lutum mihi poſuit ſuper ocu-
16. los & ablui, atque video. Dicebant ergo quidam Phariſæorum: iſte vir non eſt à Deo, quia diem ſabbati non ſervat. quidam dicebant: quomodo poteſt homo peccator talia ſigna facere? & diſ-
17. putatio orta eſt inter eos. Iterum dicebant antea cæco (*b*): Tu quid dicis de eo, quod tibi aperuit oculos? ſed ille dixit: quod
18. Propheta ſit. Non ergo crediderunt Judæi de eo, quod cæcus fuerit & viſum acceperit uſque dum advocaverant parentes hujuſce vi-

(*a*) *Sed is etiam dixit eis* ïΨ ïS UAΨ GAh ΨAIM. Legit ὁ δὲ εἶπεν καὶ αὐτοῖς.

(*b*) *Antea cæco* ΨAMMA FANKΨIS BAINdAIN. Sive legit τῷ πρόσθεν τυφλῷ, ſive, quod tamen rarius noſtro in conſuetudine, παραφέρεται.

(*a*) Quo-

ΘΛNΔINS. GΛh ƀKEhNN ïNS. UIΨΛNΔΛNS. SΛN ïST 19.
SΛ SNNṄS ïZVΛR. ΨΛNEI GNS UIΨIΨ ΨΛTEI BΛINΔS
ΓΛBΛNKΛNS VΛNKΨI. ΘΛIVΛ NN SΛIΘIΨ: ΛNΔhXƀNN 20.
ΨΛN ïM ΨΛI ƀΛΔKEIN ïS GΛh UEΨNN. VITNM ΨΛTEI
SΛ ïST SNNNS NNSΛR. GΛh ΨΛTEI BΛINΔS ΓΛBΛN-
KΛNS VΛKΨ. ïΨ ΘΛIVΛ NN SΛIΘIΨ NI VITNM. ΛIΨΨΛN 21.
ΘΛS NSΛΛNK ïMMΛ ΨX ΛNΓXNΛ VEIS NI VITNM. SIΛ-
BΛ NSVΛhSΛNS ïST. ïNΛ ƀKΛIhNIΨ. SIΛBΛ BI SIK KXΔ-
GΛI: ΨΛTΛ UEΨNN ΨΛI ƀΛΔKEIN ïS. NNTE XhTEΔNN 22.
SIS ïNΔΛINNS. GNΨΛN ΛNK ΓΛUEΨNN SIS ïNΔΛIEIS. EI
GΛBΛI ΘΛS ïNΛ ΛNΔhΛIhΛITI XKISTN. NTΛNΛ SVNΛ-
ΓXΓΛIS VΛKΨΛI. ΔNh ΨE ΨΛI BEKNSGXS ïS UEΨNN. 23.
ΨΛTEI NSVΛhSΛNS ïST. SIΛBΛN ƀKΛIhNIΨ: ΛTVXNI- 24.
ΔEΔNN ΨΛN ΛNΨΛKΛMMΛ SINΨΛ ΨΛNΛ MΛNNΛN
SΛEI VΛS BΛINΔS. GΛh UEΨNN Δn ïMMΛ. ΓIƀ hΛN-
hEIN ΓXΨΛ. VEIS VITNM ΨΛTEI SΛ MΛNNΛ ƀKΛ-

dentis & interrogaverant eos, dicentes: hiccine eſt filius veſter, 19.
quem vos dicitis quod cæcus natus ſit. quomodo nunc videt (*a*)?
Reſponderunt autem illis parentes ejus & dixerunt: quod filius no- 20.
ſter hic ſit ſcimus & quod cæcus natus ſit, quomodo vero nunc vi- 21.
deat neſcimus, aut quis aperuerit ei oculos, nos neſcimus. ipſe æ-
tate maturus eſt, ipſum interrogate, ipſe de ſe loquatur. Hæc di- 22.
xerunt parentes ejus quia timebant Judæos, jam enim conſtituerant
Judæi quod ſi quis eum confiteretur Chriſtum extra ſynagogam fo-
ret. Ideo parentes ejus dixerunt, ætate maturus eſt, ipſum inter- 23.
rogate. Advocarunt itaque ſecunda vice virum qui fuerat cæcus 24.
& dixerunt ei: da Deo gloriam, nos novimus quod hic vir ſit pec-

(*a*) *Quomodo nunc videt.* Etiam alii codd. omittunt ἄ.

(*a*) *Reſpon-*

25. ϒΛΠϗhTS ÏST: ψΛNNh ΛNΘhϫᖷ ϬΛINS. ϬΛϐΛI ᖷϗΛ-
ϒΛΠϗhTS ÏST ÏK NI ϒΛIT. ψΛT ΛIN ϒΛIT. ЄÌ ϐΛINΘS
26. ϒΛS. Ïψ NN SΛIΘΛ: ψΛNNh ΘЄψNN ΛᖷTϗΛ. ΘΛ ΓΛ-
27. TΛϒIΘΛ ψNS. ΘΛIϒΛ NSΛΛNK ψNS ΛNΓϫNΛ: ΛNΘ-
hϫᖷ ÏM. ΘΛψ ÏZϒIS ϬN. ϬΛh NI hΛNSIΘЄΘNψ. ΘΛ Λᖷ-
TϗΛ ϒIΛЄIψ hΛNSϬΛN. ÏϐΛI ϬΛh ϬNS ϒIΛЄIψ ψΛM-
28. MΛ SIΠϫNϬϫS ϒΛIϗψΛN: ψΛNNh ΛΛIΛϫNN ÏMMΛ ϬΛh
ΘЄψNN. ψN ÏS SIΠϫNЄIS ψΛMMΛ. Ïψ ϒЄIS MϫSЄS SI-

25. cator. Reſpondit ergo ille (*a*): an peccator ſit, ego neſcio, hoc
26. unum novi, cæcus fui ſed nunc video. Dixerunt itaque iterum (*b*):
27. quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? Reſpondit eis:
utique dixi vobis & non audiviſtis, quid rurſus vultis audire?
28. num etiam vos vultis ejus fieri diſcipuli? Itaque deridebant
eum (*c*) dicebantque: tu es ejus diſcipulus; ſed nos ſumus diſci-

---

(*a*) *Reſpondit ergo ille.* Vereor ne μικρολόγος videar, ſed quia cœpimus, annotandum, neque noſtrum legiſſe καὶ εἶπεν, & ab *Alexandrino* quoque abeſſe. idemque obſerva infra 10, 33. [Legiſſe inſuper videtur ὅτι πῶλος ἦμεν, ἄρτι δὲ vel τῶν δὲ βλέπω, vide v. 41.]

(*b*) *Dixerunt itaque iterum.* Non legit αὐτοῦ.

(*c*) *Deridebant eum* ΛΛIΛϫNN ÏMMΛ. Sic noſter ἐλοιδόρησαν interpretatur. Eſt autem Præter. Perf. more Græcorum auctum, à ΛЄIΛN vel ΛЄΛN, *deridere*; ſicut hΛΛhϬΛN, quod aliàs apud noſtrum, *ridere*. Suec. *at Le.* [Si proprietatem & veram vocis ΛЄΛN ſignificationem velis perſpicere, recurrendum erit ad linguam Angloſaxonicam, in qua lean ſæpe occurrit notione *vituperandi, culpandi, reprehendendi, increpandi.* Exempla quæ ſequuntur, fidem facient. Leah, *Culpaveris, reprehenderis.* Moral. præc. Bed. præf. ad H. E. hit ıf ꝺoꝺ ꝺoꝺne to hepıanne ⁊ ẏþelne to leanne. *Bonum eſt bonum laudare & malum vituperare.* Ne ꝺo ꝺu ꝺe naꝺep. ne ꝺe ẏlþne ne hepa. ne ꝺe ẏlþne ne leah. æꝺꝺep ꝺapa ẏf ꝺẏrıꝺpa manna. *Neutrum facito, neu teipſum lauda, neu teipſum vitupera, horum utrumque ſtultorum hominum eſt.* In Menologio à cl. Hickeſio edito Herodes Johannem plecti capite juſſiſſe dicitur, ꝑopþon þe he him loh. *Quod eum increpaverit* ✝ *culpaverit.* Loh autem eſt ipſiſſimum verbum ſine augmento, à quo abhorrent Angloſaxones.]

(*a*) *Inte-*

ΠΧΝϬΧS SIϬNM. ϒEIS ϒITNM ΨΛTEI ΔN MΧSE ΚΧΔIΔΛ 29.
ΓΧΨ. ΪΨ ΨΛNΛ NI ΚNNNNM ΘΛΨΚΧ ΪST: ΛNΔhΧF SΛ 30.
MΛNNΛ ϬΛh UΛΨ Δn ΪM. ΛNK ΪN ΨΛMMΛ SIΛΔΛΛEIK
ΪST ΨΛTEI ϬNS NI ϒITNΨ ΘΛΨΚΧ ΪST. ϬΛh NSΛΛNK
MIS ΛNΓΧNΛ. ϒITNMNh ΨΛN ΨΛTEI ΓΧΨ ΕΚΛϒΛNKh- 31.
TΛIM NI ΛNΔhΛNSEIΨ. ΛK ϬΛBΛI ΘΛS ΓΧΨBΛΧ-
STKEIS ΪST ϬΛh ϒIΛϬΛN ΪS TΛNϬIΨ. ΨΛMMΛ hΛN-
SEIΨ: ΕΚΛM ΛIϒΛ NI ΓΛhΛNSIΨ ϒΛS. ΨΛTEI NSΛN- 32.
KIΨ ΘΛS ΛNΓΧNΛ BΛINΔΛMMΛ ΓΛBΛNKΛNΛMMΛ.
NIh ϒESI SΛ ΕΚΛM ΓΧΨΛ. NI MΛhTEΔI TΛNϬΛN NI- 33.
ϒΛIhT: ΛNΔhΧΕNN ϬΛh UEΨNN Δn ΪMMΛ. ΪN ΕΚΛ- 34.
ϒΛNKhTIM Ψn ΓΛBΛNKΛNS ϒΛKST ΛΛΛS. ϬΛh Ψn
ΛΛISEIS NNSIS. ϬΛh NSϒΛNKNNN ΪMMΛ NT: hΛNSI- 35.
ΔΛ ΪΛISNS ΨΛTEI NSϒΛNKNNN ΪMMΛ NT. ϬΛh BIΓΛT
ΪNΛ. UΛΨNh Δn ΪMMΛ. Ψn ΓΛΛΛNBEIS Δn SNNΛN

puli Moſis. Nos novimus quod Moſi loquutus ſit Deus, ſed hunc 29.
neſcimus, unde ſit. Reſpondit vir & dixit eis: etiam in hoc mi- 30.
rum *quid* eſt, quod vos neſciatis unde ſit. interim (*a*), aperuit mihi
oculos. Scimus autem quod Deus non exaudiat peccatores, ſed ſi 31.
quis Dei cultor eſt & ejus voluntatem facit, eum audit. ab ævo 32.
non auditum eſt quod aperuerit aliquis oculos cæco nato. niſi eſ- 33.
ſet hic à Deo non poſſet quidquam facere. Reſponderunt dixe- 34.
runtque ei: tu in peccatis totus natus es, & tu doces nos. at-
que ejecerunt eum foras. Audivit Jeſus quod ejecerant eum 35.
foras, & *cum* invenerat eum (*b*) dixit ei: credis tu in Filium

(*a*) *Interim* ϬΛh. Hæc autem ſignificatio copulæ καὶ, interpretibus ſacris & ſcriptoribus N. Teſt. frequentiſſima.

(*b*) *Et cum invenerat eum* ϬΛh BIΓΛT ΪNΛ. Ac ſi legerit εὑρὼν αὐτόν.

36. ΓΧΨS: ΛNΔhΧΕ GΛINS GΛh uΛΨ. ΛN ⊙ΛS ïST ÞΛN.
37. ЄI ΓΛΛΛNЬGΛN Δn ïMMΛ: uΛΨ ΨΛN ïMMΛ ïΛISNS.
GΛh ΓΛSΛ⊙T ïNΛ. GΛh SΛЄI ΚΧΔЄIΨ MIΨ ΨNS. SΛ
38. ïST: ïΨ ïS uΛΨNh. ΓΛΛΛNЬGΛ ÞΛN. GΛh ïNΥΛIT
39. ïNΛ: GΛh uΛΨ ïΛISNS. Δn STΛNΛI ïK ïN ΨΛMMΛ
ÞΛIK⊙Λn uΛM. ЄI ΨΛI NNSΛI⊙ΛNΔΛNS SΛI⊙ΛINΛ.
40. GΛh ΨΛI SΛI⊙ΛNΔΛNS ЬΛINΔΛI ΥΛIKΨΛINΛ: GΛh
hΛNSIΔЄΔNN ΨIZЄ ÞΛKЄISΛIЄ SNMΛI ΨΛTΛ. ΨΛI ΥI-
SΛNΔΛNS MIΨ ïMMΛ. GΛh uЄΦNN Δn ïMMΛ. ïЬΛI
41. GΛh ΥЄIS ЬΛINΔΛI SIGNM: uΛΨ ïM ïΛISNS. ïΨ ЬΛIN-
ΔΛI ΥЄSЄIΨ. NI ΨΛN hΛЬΛIΔЄΔЄIΨ ÞΚΛΥΛNΚhTΛIS.
ïΨ NN uIΨIΨ. ΨΛTЄI ΓΛSΛI⊙ΛM. ЄIΨΛN ÞΚΛΥΛNΚhTS
1. ïZΥΛΚΛ ΨΛIΚhΥISIΨ: ΛMЄN ΛMЄN uIΨΛ ïZΥIS. SΛЄI
ïNN NI ΛTΓΛΓΓIΨ ΨΛIΚh ΔΛNK ïN ΓΛΚΔΛN ΛΛMЬЄ.
ΛK STЄIΓIΨ ΛΛGΛΨΚΧ. SΛh hΛIÞTNS ïST GΛh ΥΛI-

36. Dei? Reſpondit ille & dixit: quis eſt, Domine, ut credam in il-
37. lum? Dixit ergo ei Jeſus: & vidiſti eum, & qui loquitur tecum,
38. 39. is eſt. Verum ille ait: credo Domine, & adoravit eum. Et di-
xit Jeſus: ad judicium ego in hunc mundum veni, ut non viden-
40. tes videant, & videntes fiant cæci. Et audiverunt hæc Phariſæo-
rum quidam qui cum ipſo erant, & dixerunt ei: num nos quo-
41. que cæci ſumus? Dixit eis Jeſus: ſi cæci eſſetis, non habere-
tis peccatum (*a*); ſed nunc dicitis, videmus; itaque peccatum ve-
Cap. 10, 1. ſtrum permanet. Amen, amen dico vobis, qui non intrat per o-
ſtium in caulam ovium, ſed ſcandit (*b*) aliunde, ille fur eſt & la-

(*a*) *Non quidem haberetis peccatum.* Peccatum quidem, ſed levius quod κατὰ ἄγνοιαν, ἐχ ἑκουσίᾳ γνώμῃ. & eatenus Phariſæos excuſat Petrus apoſtolus *Actor.* 3, 17. cùm claudum, etiam ceu heic prope templum mendicantem ſanaverat vi nominis Jeſu, & propterea graviſſimi accuſaretur criminis. Negativas particulas, non ſemper abſolute ſed comparate negare notiſſimum eſt.

(*b*) *Scandit* STЄIΓIΨ. Suec. *Stiger.* (*a*) *Vo-*

ΔЄΔGΛ: ΪΨ SΛ ΪNNГΛГГΛNΔS ΨΛIRh ΔΛNK. hΛIK- 2.
ΔЄIS ΪST ΛΛMBЄ. ΨΛMMNh ΔΛNKΛΥΛKΔS NSΛNKIΨ. 3.
GΛh ΨR ΛΛMBΛ STIBNΛI ΪS hΛNSGΛNΔ. GΛh ΨR SΥЄ-
SRNΛ ΛΛMBΛ hΛITIΨ BI NΛMIN. GΛh NSTINhIΨ ΨR-
GΛh ΨΛN ΨR SΥЄSRNΛ NSTINhIΨ. ÞΛNKΛ ΪM ГΛГГIΨ. 4.
GΛh ΨR ΛΛMBΛ ΪNΛ ΛΛISTGΛNΔ. NNTЄ KNNNNN
STIBNΛ ΪS. ΪΨ ÞKΛMΛΨGΛNΛ NI ΛΛISTGΛNΔ. ΛK 5.
ΨΛINhΛNΔ ÞΛNKΛ ΪMMΛ. NNTЄ NI KNNNNN ΨIZЄ
ÞKΛMΛΨGΛNЄ STIBNΛ: ΨR ГΛGNKRN UΛΨ ΪM ΪΛI- 6.
SNS. ΪΨ GΛINΛI NI ÞKRΨNN ΘΛ VΛS ΨΛTЄI KRΔIΔΛ
ΔN ΪM: ΨΛNNh UΛΨ ΛÞTKΛ ΔN ΪM ΪΛISNS. ΛMЄN 7.
ΛMЄN UIΨΛ ΪZVIS. ΨΛTЄI ΪK ΪM ΔΛNK ΨIZЄ ΛΛM-
BЄ. ΛΛΛΛI SVΛ MΛNΛГΛI SVЄ UЄMNN. ΨINBRS SINΔ 8.

tro; ſed intrans per oſtium, paſtor eſt ovium. Huic oſtiarius aperit 2. 3.
& oves vocem ejus audiunt (*a*), & proprias (*b*) oves vocat nomine &
educit illas. Et quando proprias educit, iis præit, & oves eum ſe- 4.
quuntur quia agnoſcunt vocem ejus; ſed alienum non ſequuntur ve- 5.
rum fugiunt ab eo, quia non agnoſcunt alienorum vocem. Hanc pa- 6.
rabolam dixit eis Jeſus; ſed illi non intellexerunt quid eſſet quod lo-
quebatur eis. Itaque rurſus dixit eis Jeſus: Amen, amen dico vobis, 7.
ego ſum (*c*) oſtium ovium, omnes quotquot venerunt (*d*), fures ſunt 8.

(*a*) *Vocem ejus audiunt* STIBNΛI ΪS hΛNSGΛNΔ. Sic MS. recte, nam hNSGΛN (Suec. dialecto Weſmannica *Huſga*, Audire) communiſſime regit caſum tertium, nonnunquam imitatione Græcorum caſum ſecundum.

(*b*) [*Proprias* SVЄSRNΛ. Non legit πρόβατα.]

(*c*) *Ego ſum* ΪK ΪM. [Angl. *I am.*] Sic recte MS. antea fuit ΪK ΛM.

(*d*) *Venerunt.* Si numerum ineamus codd. MSS. quin & verſionum veterum plures erunt qui cum noſtro omittant πρὸ ἐμοῦ, & jure quidem, nam quotquot unquam ſubreptitie in ovile Chriſti, ſpecie paſcendarum ovium intrare ſtuduerunt, fures utique ac latrones, non paſtores. *Venire* autem hoc loco eſt, velle venire, velle intrare. nec ἦλθον hanc dixeris ἐξεκέντησαν etſi LXX & N. Teſt. ſcriptoribus

ϛλh ϒλIΔЄΔϛλNS. ΛKЄI NI hλNSIΔЄΔNN ÏM ΦϏ ΛλM-
9. ΒΔ: ÏK ÏM ΦΛTΛ ΔλNϏ. ΦλIϏh MIK ϛΛΒΔI ΘΛS ÏNN-
ΓΛΓΓIΦ. ΓΛNISIΦ. ϛλh ÏNNΓΛΓΓIΦ ϛλh NTΓΛΓΓIΦ
10. ϛλh ϒINϛΛ ΒIΓITIΦ. ΦINΒS NI UIMIΦ NIΒΔI ЄI STIΛΔI
ϛλh NЬSNЄIΦΔI ϛλh ЬKΛUISTϛΔI. ÏΦ ÏK UΔM ЄI ΛI-
11. ΒΔIN ΛIΓЄINΛ. ϛλh MΛNΛΓIZϏ ΛIΓЄINΛ: ÏK ÏM hλIK-
ΔЄIS ΓϏΔS: hλIKΔЄIS SΛ ΓϏΔΛ SΛIϒΛΛΛ SЄINΛ ΛΛΓ-
12. ϛIΦ ЬΛNK ΛλMΒΛ. ÏΦ ΛSNЄIS ϛλh SΛЄI NIST hλIK-
ΔЄIS. ΦIZЄI NI SINΔ ΛλMΒΛ SϒЄSΛ. ΓΛSΛIΘIΦ ϒNΛЬ
UIMΛNΔΛN. ϛλh ΒILЄIΦIΦ ΦΛIM ΛλMΒΛM. ϛλh ΦΛIN-
hIΦ. ϛλh SΛ ϒNΛЬS ЬKΛϒIΛϒIΦ ΦϏ ϛλh ΔISTΛhϛIΦ
13. ΦϏ ΛλMΒΛ. ÏΦ SΛ ΛSNЄIS ΛЬΦΛINhIΦ. NNTЄ ΛSNЄIS
14. ÏST. ϛλh NI KΛK ÏST ÏNΛ ΦIZЄ ΛλMΒЄ: ÏK ÏM hλIK-
ΔЄIS SΛ ΓϏΔΛ. ϛλh KΛNN MЄINΛ. ϛλh KNNNN MIK

9 & latrones, ſed non audiverunt eos oves. Ego ſum oſtium, per me
ſi quis intrat ſalvabitur, & ingredietur & egredietur, & paſcua inve-
10. niet. Fur non venit niſi ut furetur & mactet & perdat; ſed ego (*a*)
11. veni ut vitam habeant, & abundantius habeant. Ego ſum paſtor bo-
12. nus, paſtor bonus animam ſuam ponit pro ovibus; ſed mercenarius,
& qui non eſt paſtor, cujus non ſunt oves propriæ, videt lupum ve-
nientem & relinquit oves & fugit. & lupus rapit eas, & diſpergit o-
13. ves. Sed mercenarius aufugit quoniam mercenarius eſt, & non eſt ei
14. cura ovium. Ego ſum paſtor ille bonus & novi meas, & meæ no-

---

ribus uſitata, nam & ipſis qui de puritate linguæ Græcæ ſibi gloriabantur familiaris, ſicut φονᾶν, *occidere velle*. *Philo Jud.* vita Joſephi, 533. b. ἐφ' ᾧ τὶς ἀνδρὰ-ποδα φονᾷ; *quod quis non cæde vindicare vellet?* *Æſchines Socraticus* Axioco cap. 7. ἐξ ἐκείνης θανατᾷ μου ἡ ψυχὴ, *ab illo tempore mori deſiderabam*, adde *Philoſtratum* vita Apollonii p. 403. b. Mor.

(*a*) *Sed ego* ÏΦ ÏK. legit κἀγὼ vel ἐγὼ δ'. [Legit quoque ϖϑιασότερον.]

(*a*) *Et*

ψχ ΜΕΙΝΛ: ϚΥΛ ϚΥΕ ΚΛΝΝ ΜΙΚ ΛΤΤΛ: ϚΛh ΪΚ ΚΛΝΝ ΛΤΤΛΝ. ϚΛh ϚΛΙΥΛΛΛ ΜΕΙΝΛ ΛΛΓϚΛ ÞΛΠΚ ψχ ΛΛΜΒΛ. ϚΛh ΛΝΨΛΚΛ ΛΛΜΒΛ ΛΙh ψχΕΙ ΝΙ ϚΙΝΔ ψΙϚ ΛΥΙΣΤΚΙϚ. ϚΛh ψχ ϚΚΛΛ ΒΚΙΓΓΛΝ. ϚΛh ϚΤΙΒΝΧϚ ΜΕΙΝΛΙΖΧϚ hΛΠϚϚΛΝΔ. ϚΛh ΥΛΙΚΨΛΝΔ ΛΙΝΛ ΥΕΨΙ. ΛΙΝϚ hΛΙΚΔΕΙϚ: ΔΠhψΕ ΛΤΤΛ ΜΙΚ ÞΚΙϚχψ. ΠΝΤΕ ΪΚ ΛΛΓϚΛ ϚΛΙΥΛΛΛ ΜΕΙΝΛ. ΕΙ ΛÞΤΚΛ ΝΙΜΛΠ ψχ. ΝΙ ΘΛϚhΠΝ ΝΙΜΙΨ ψχ ΛÞ ΜΙϚ ϚΙΛΒΙΝ. ΥΛΛΔΠÞΝΙ hΛΒΛ ΛÞΛΛΓϚΛΝ ψχ. ϚΛh ΥΛΛΔΠÞΝΙ hΛΒΛ ΛÞΤΚΛ ΝΙΜΛΝ

15. Q.
ΔΛ.
16. ΔΒ.
15. XC.
XCI.
16. XCII.
17.
18.

runt me (*a*). ſicut novit me Pater *ſic* etiam ego novi Patrem. etiam animam meam pono pro (*b*) ovibus. Quin & alias oves habeo, quæ non ſunt hujus ovilis (*c*), etiam illas adducam, & vocem meam audient, & erunt unum ovile, unus paſtor. Propterea Pater me diligit quia ego pono animam meam, quò reaſſumam illam. nemo aufert eam *à me* (*d*), *ſed ego pono eam* à me ipſo. poteſtatem habeo deponendi eam, & poteſtatem habeo reaſſumendi

(*a*) *Et meæ norunt me* ϚΛh ΚΠΝΝΠΝ (& ſic recte MS.) ΜΙΚ ψχ ΜΕΙΝΛ, quod γινώσκουσί με τὰ ἐμά. & ſic haud pauci MSS. & verſiones Orient. Editi γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν, ſenſu eodem.

(*b*) *Pro* ÞΛΠΚ. Sic bene MS. tam hoc loco, quàm paullo ante v. 11. ÞΛΠΚΛ nunquam eſt ὑπὲρ, ſed ἀπὸ, ἀντὶ, ἔμπροσθεν, ἀνάπαυσις. nec unquam regit Accuſ. ſed Dativum caſum.

(*c*) *Hujus ovilis* ψΙΖ ΛΥΙSTΚΙS. ψΙΖΛ prorſus nihil eſt. ΛΥΙSTΚΙS caſu primo haberet ΛΥΙSTΚ, Neutr. nec hæſitanter dixerim formatum eſſe ab αὐλή, ſicut *ovile* ab *ovis*. [Omnino recte. Emendationem firmat A.S. epeɼtp. *Caula*, quod exhibet gl. Cot. 7. Ejuſdem originis ſunt Alam. euuiſt. & aeuuiſt. *Mandra, caula, ovile.*]

(*d*) *A me* &c. Si hæc, ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὰ à quibuſdam codicibus abſunt, certe librariorum eſt culpa, & ſic mutilo etiam Gothus eſt uſus; nam ἄρειν αὐτὰ recte junguntur cum ἀπ' ἐμοῦ, non vero cum ἐπ' ἐμαυτῷ. Bene dixeris *pono eam à me ipſo*, non vero, *nemo aufert eam à me ipſo.*

19. ψχ. ψχ ΛNΛBNSN NΛM BI ΛTTIN MEINΛMMΛ: ψΛ-
NNh MISSΛUISS ΛFTRΛ VΛRψ MIψ ïNΘΛINM ïN ψIZE
20. VΛNRΘE. UEψNNNh MΛNΛrΛI ïZE. NNhNΛψχN hΛ-
21. BΛIψ GΛh ΘVΛΛMχψ. ⊙Λ ψΛMMΛ hΛNSEIψ. SNMΛIh
UEψNN. ψχ VΛNRΘΛ NI SINΘ NNhNΛψχN hΛBΛNΘINS.
ïBΛI MΛr NNhNΛψχ BΛINΘΛIM ΛNrχNΛ NSΛNKΛN:
22. VΛRψ ψΛN ïNNINGIψΛ ïN ïΛIKNSΛNΛVMΛI. GΛh VIN-
23. TRNS VΛS. GΛh ⊙ΛRBχΘΛ ïΛISNS ïN ΛΛh ïN NBIZ-
24. VΛI SΛNΛΛNMχNIS. ψΛNNh BIKNNNNN ïNΛ ïNΘΛIEIS
GΛh UEψNN Θn ïMMΛ. NNΘ ⊙Λ SΛIVΛΛΛ NNSΛRΛ
hΛhIS. GΛBΛI ψN SIGΛIS XRISTNS. UIψ NNSIS ΛNΘΛN-
25. TIBΛ: ΛNΘhχF ïΛISNS. UΛψ ïZVIS. GΛh NI rΛΛΛN-
BEIψ. VΛNRSTVΛ ψχEI ïK TΛNGΛ ïN NΛMIN ΛTTINS
26. MEINIS. ψχ VEITVχΘGΛNΘ BI MIK. ΛKEI GNS NI rΛ-
ΛΛNBEIψ. NNTE NI SIGNψ ΛΛMBE MEINΛIZE. SVΛ SVE

19. eam. Hoc mandatum accepi à Patre meo. Itaque diſputatio de-
20. nuo orta eſt inter Judæos propter hæc verba. multi eorum dice-
21. bant, dæmonium habet & inſanit (*a*), cur eum auditis? alii dice-
bant: hæc verba non ſunt habentis dæmonium. num dæmonium
22. poteſt cæcis oculos aperire. Facta autem ſunt encænia Hieroſo-
23. lymis & hyems erat. Et ambulabat Jeſus in templo in porticu
24. Salomonis. atque circumdabant eum Judæi & dicebant ei: quo-
uſque animam noſtram ſuſpendis? ſi tu es Chriſtus, dic nobis
25. aperte. Reſpondit Jeſus (*b*): dixi vobis & non creditis. opera
26. quæ ego facio in nomine Patris mei, illa teſtantur de me; ſed
vos non creditis, quia non (*c*) eſtis mearum ovium, ſicut di-

---

(*a*) [*Inſanit* ΘVΛΛMχψ. De hac voce vide Etymologicum Anglicanum, eique addenda in *Duaule* & *Dwalming*. Non legit *N.*]

(*b*) *Reſpondit Jeſus*. Sive non legit αὐτοῖς, ſive omiſit ceu ſuperfluum.

(*c*) [*Quia non* NNTE NI. Legit ὅτι οὐκ.]

(*a*) *Ma-*

ULΨ ÏZVIS. ΛΛMBΛ MEINΛ STIBNΛI MEINΛ hΛNS- 27.
GΛNΔ. GΛh ÏK KΛNN ΨR. GΛh ΛΛISTGΛNΔ MIK. GΛh 28.
ÏK ΛIBΛIN ΛIVEINRN RIBΛ ÏM. GΛh NI ÞKΛUISTNΛNΔ
ΛIV. GΛh NI ÞKΛVIΛVIΨ ⊙ΛShNN ΨR NS hΛNΔΛN MEI-
NΛI. ΛTTΛ MEINS. ΨΛTEI ÞKΛRΛÞ MIS. MΛIZR ΛΛ- 29.
ΛΛIM ÏST. GΛh NIΛIV ΛINShNN MΛR ÞKΛVIΛVΛN ΨR
NS hΛNΔΛN ΛTTINS MEINIS. ÏK GΛh ΛTTΛ MEINS 30.
ΛIN SIGNM: NEMNN ΛÞTKΛ STΛINΛNS ΨΛI ÏNΔΛIEIS. 31.
EI VΛNKNEINΛ ΛNΛ ÏNΛ: ΛNΔhRÞ hIM ÏΛISNS. MΛ- 32.
NΛRΛ RΔΔ VΛNKSTVΛ ΛTΛNRIΔΛ ÏZVIS NS ΛTTIN
MEINΛMMΛ. ÏN ⊙ΛKGIS ΨIZE VΛNKSTVE STΛINEIΨ
MIK: ΛNΔhRÞNN ÏMMΛ ΨΛI ÏNΔΛIEIS. ÏN RΔIS 33.
VΛNKSTVIS NI STΛINGΛM ΨNK. ΛK ÏN VΛGΛMEKEINS.

xi vobis. Oves meæ audiunt vocem meam, & ego novi eas, & se- 27.
quuntur me. & ego vitam æternam do illis, & non peribunt in 28.
æternum, & non rapiet eas quiſquam è manu mea. Quod Pater 29.
meus dedit mihi majus (*a*) omnibus eſt, & nemo unquam poteſt il-
las rapere è manu patris mei. Ego & pater meus (*b*) unum ſumus. 30.
Sumſerunt iterum lapides Judæi ut jacerent in eum (*c*). Reſpon- 31. 32.
dit eis Jeſus: multa bona opera oſtendi vobis ex Patre meo, pro-
pter quod illorum operum (*d*) lapidatis me? Reſponderunt ei Ju- 33.
dæi: propter bonum opus non lapidamus te; ſed ob blaſphemiam,

---

(*a*) *Majus* &c. Lectionis hujuſce, ὁ πατήρ μου, ὃ δέδωκέ μοι, μεῖζον πάντων ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς ποτε δύναται ἁρπάζειν αὐτὰ ἐκ, veſtigia in vetuſtis verſionibus & Patribus, at ſine conſenſu codicum contextus ſacri, qui ſuperſunt. αὐτὰ illic, ceu verſu proxime ſuperiori, ad τὰ πρόβατα refer.

(*b*) *Ego & pater meus.* Legit ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου. mox, non legit δὲ ante πάλιν.

(*c*) [*Ut jacerent in eum* EI VΛNKNEINΛ ΛNΛ ÏNΛ. Legit ἵνα βαλώσιν ἐπ' αὐτόν. Vide ſupra cap. 8, 59.]

(*d*) [*Operum* VΛNKSTVE, i. e. ἔργων, quod plurimi codd. habent.]

(*a*) *Non*

ϛλh ψλτει ψn mλnnλ γισλndς τλnϛις ψnκ sιλβλn
34. λn rχψλ: λndhχᵽ ïm ïλισns. nιn ïst rλmελιψ ïn
35. γιτχλλ ïzγλκλmmλ. ïκ uλψ rndλ signψ: ϛλβλι
ϛλινλns uλψ rndλ λn ψλιmει γλnκλ rχψς γλκψ.
36. ϛλh nι mλht ïst rλtλικλn ψλτλ rλmελιdχ. ψλ-
νει λττλ rλγειhλιdλ ϛλh ïnsλndιdλ ïn ψλnλ
ᵽλικon. ϛns uιψιψ ψλτει γλϛλmεκϛλn. nntε uλψ.
37. snnns rχψς ïm: nιβλ τλnϛλn γλnκstγλ λττins
38. mεinis. nι rλλλnβειψ mis. ïψ ϛλβλι τλnϛλn. nιβλ
mis rλλλnβϛλιψ. ψλim γλnκstγλm rλλλnβϛλιψ.
ει nᵽknnnλιψ ϛλh rλλλnβϛλιψ ψλτει ïn mis λτ-
ϙr. 39. τλ. ϛλh ïκ ïn ïmmλ: sχκιdεdnn ïnλ λᵽτκλ rλ-
40. ᵽλhλn. ϛλh nsïdλϛλ ns hλndnm ïzε: ϛλh rλ-
λλιψ λᵽτκλ nᵽλκ ïλnκdλnn ïn ψλnλ stλd ψλ-

34. & ideo quod tu, cum ſis homo, facis teipſum Deum. Reſpondit eis
35. Jeſus: nonne ſcriptum eſt in lege veſtra, Ego dixi, Dii eſtis. Si illos dixit deos ad quos ſermo Dei factus eſt, & non fas eſt (*a*) diſſol-
36. vere ſcripturam, *qua ratione* vos dicitis quod *ego*, quem Pater ſanctificavit & miſit in mundum, blaſphemem (*b*) quia dixi: Filius Dei
37. 38. ſum? Niſi fecero opera Patris mei non credite mihi; ſed ſi fecero, niſi mihi credatis, operibus credite ut cognoſcatis & credatis quod
XCIII. 39. Pater in me & ego in illo. Iterum quærebant eum prehendere, ſed
40. exivit è manibus illorum, & iterum abiit trans Jordanem in locum

---

(*a*) *Non fas eſt diſſolvere Scripturam* NI MλHT ïST rλTλIKλN ψλTλ rλMELIdχ, ac ſi legerit ϰ᾽ ὐ δύναται λῦσαι τὴν γραφήν, quæ lectio ſi vera, δύναται imperſonaliter ponitur. dicunt etiam Græci εἰ δύναιτό πως, *ſi fas eſt*, *ſi conveniat*. Paullo ante, eodem hoc commate reſtituimus λn ψλIMMEI pro λn ψλMMEI præeunte MS.

(*b*) *Blaſphemem* γλϛλMEKϛλN. Legit ergo βλασφημῶ. Editi βλασφημῇς. Senſus idem.

(*a*) *Soro-*

ᚴᛁ ᛘᚨᛋ ᛁᛝhᚨᚾᚾᛖᛋ ᚦᚴᚿᛘᛁᛋᛏ ᛅᚨᚿᚿᚵᚨᚿᛅᛋ. ᚵᚨh ᛋᚨᚨᛁ- 41. ᚵᛅ.
ᛅᚨ ᚵᚨᛁᚿᚨᚱ. ᚵᚨh ᛘᚨᚿᚨᚴᚨᛁ ᚢᛖᛘᚿᚿ ᚨᛏ ᛁᛘᛘᚨ. ᚵᚨh
ᚢᛖᚠᚿᚿ. ᚠᚨᛏᛖᛁ ᛁᛝhᚨᚾᚾᛖᛋ ᚴᚨᛏᚨᛘᛁᛅᚨ ᛏᚨᛁᚴᚾᛖ ᚾᛁᚨᛁᚿᛝ-
hᚿᚿ. ᛁᚠ ᚨᚨᚨᛏᚨ ᚠᚨᛏᛖᛁ ᚢᚨᚠ ᛁᛝhᚨᚾᚾᛖᛋ ᛒᛁ ᚠᚨᚿᚨ.
ᛋᚿᚿᚵᚨ ᛘᚨᛋ: ᚵᚨh ᚴᚨᚨᚿᚿᛒᛁᛅᛖᚨᚿᚿ ᛘᚨᚿᚨᚴᚨᛁ ᚨᚿ ᛁᛘ- 42.
ᛘᚨ ᚵᚨᛁᚿᚨᚱ: ᛘᚨᛋᚿh ᚠᚨᚿ ᛋᚿᛘᛋ ᛋᛁᚿᚴᛋ ᚨᚨᛉᚨᚱᚴᚿᛋ 1.
ᚨᚠ ᛒᛖᚠᚨᚿᛁᚨᛋ. ᚿᛋ hᚨᛁᛘᚨᛁ ᛘᚨᚱᚵᛁᚿᛋ ᚵᚨh ᛘᚨᚱᚠᛁᚿᛋ
ᛋᛘᛁᛋᛏᚱᛋ ᛁᛉᚱᛋ. ᛘᚨᛋᚿh ᚠᚨᚿ ᛘᚨᚱᚵᚨ ᛋᚱᛖᛁ ᛋᚨᚨᛒᚱᛅᚨ 2.
ᚦᚨᚿᛁᚿ ᛒᚨᚨᛋᚨᚿᚨ. ᚵᚨh ᛒᛁᛋᛘᚨᚱᛒ ᚦᚱᛏᚿᚿᛋ ᛁᛋ ᛋᚴᚿᚦᛏᚨ
ᛋᛖᛁᚿᚨᛘᛘᚨ. ᚠᛁᛉᚱᛉᛖᛁ ᛒᚴᚱᚠᚨᚱᚴ ᚨᚨᛉᚨᚱᚴᚿᛋ ᛁᚿᚴᛋ ᛘᚨᛋ.
ᛁᚿᛋᚨᚿᛅᛁᛅᛖᚨᚿᚿ ᚠᚨᚿ ᚠᚱᛋ ᛋᛘᛁᛋᛏᚴᚵᚿᛋ ᛁᛋ ᚨᚿ ᛁᛘᛘᚨ. 3.
ᚢᛁᚠᚨᚿᚨᚵᛁᚿᛋ. ᚦᚨᚿ. ᛋᚨᛁ ᚠᚨᚿᛖᛁ ᚦᚴᛁᚵᚱᛋ ᛁᚿᚴᛋ ᛁᛋᛏ: ᛁᚠ 4.
ᛁᛋ ᚴᚨhᚨᚿᛋᚵᚨᚿᚨᛋ. ᚢᚨᚠ. ᛋᚱ ᛁᚿᚴᛖᛁ ᚾᛁᛋᛏ ᚨᚿ ᚨᚨᚿ-
ᚠᚨᚿ. ᚨᚴ ᛁᚿ hᚨᚿhᛖᛁᚿᚨᛁᛋ ᚴᚱᚠᚱᛋ. ᛖᛁ hᚨᚿhᚵᛁᚨᚨᚿ ᛋᚿ-
ᚾᚿᛋ ᚴᚱᚠᚱᛋ ᚠᚨᛁᚴh ᚠᚨᛏᚨ: ᚦᚴᛁᚵᚱᚨ ᚿhᚠᚨᚿ ᛁᚨᛁᛋᚿᛋ 5.

ubi Johannes fuerat primum baptizans, & manſit illic. Et multi 41. XCIV.
veniebant ad eum dicebantque: Johannes nihil ſignorum fecit, ſed
omnia quæ de illo dixit Johannes, vera ſunt; & multi illic credide- 42.
runt in eum. Erat autem quidam ægrotus, Lazarus, à Bethania, Cap. 11, 1.
ex vico Mariæ & Marthæ ſororis ejus. erat autem Maria quæ un- 2.
xerat Dominum balſamo & abſterſerat pedes ejus capillamento ſuo,
cujus frater Lazarus ægrotus erat. Miſerunt ergo ſorores ejus (*a*) 3.
ad eum dicentes: Domine, ecce ægrotat quem amas. At Jeſus au- 4.
diens dicebat: hic morbus non eſt ad mortem, ſed ob gloriam Dei,
ut per hoc ipſum (*b*) glorificetur Filius Dei. Diligebat autem Jeſus 5.

(*a*) *Sorores ejus* ᛋᛘᛁᛋᛏᚴᚵᚿᛋ ᛁᛋ. Succ. *hans ſyſtar.* [Angl. *his ſiſters.*] Legit, αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ, & ſic nonnulli codd.

(*b*) *Per hoc ipſum* ᚦᚨᛁᚴh ᚠᚨᛏᚨ. Legit διὰ τοῦτο. Editi δ' αὐτῆς, puta ἀσθενείας, ſed ſic foret ᚦᚨᛁᚴh ᚠᚱ, puta ᛋᛁᚿᚴᛖᛁᚿ. Succ. *Siuka.* [Angl. *ſickneſs.*]

6. ΜΛΚΨΛΝ. ϚΛh SϒISTΛK ΪZϏS. ϚΛh ΛΛZΛKΠN: SϒЄ
hΛNSIdΛ ΨΛTЄI SINKS ϒΛS. ΨΛNNh ΨΛN SΛΛIdΛ ΪN
7. ΨΛMMЄI ϒΛS STΛdΛ TϒΛNS dΛΓΛNS. ΨΛΨKϏh ΨΛN
ΛƑΛK ΨΛTΛ uΛΨ dN SIΠϏNϚΛM. ΓΛΓΓΛM ΪN ΪN-
8. dΛIΛN ΛƑTKΛ: uЄΨNN dN ΪMMΛ ΨΛI SIΠϏNϚϏS.
KΛBBЄI. NN SϏKIdЄdNN ΨNK ΛƑϒΛIKΠΛN STΛINΛM
9. ΪNdΛIЄIS. ϚΛh ΛƑTKΛ ΓΛΓΓIS ϚΛINd: ΛNdhϏƑ ΪΛI-
SNS. NIN TϒΛΛIƑ SINd ΘЄIΛϏS dΛΓIS. ϚΛBΛI ΘΛS
ΓΛΓΓIΨ ΪN dΛΓ. NI ΓΛSTIΓΓuIΨ. NNTЄ ΛINhΛΨ ΨIS
10. ƑΛIKΘΛNS ΓΛSΛIΘIΨ. ΛΨΨΛN ϚΛBΛI ΘΛS ΓΛΓΓIΨ ΪN
NΛhT. ΓΛSTIΓΓuIΨ. NNTЄ ΛINhΛd NIST ΪN ΪMMΛ:
11. ΨϏ uΛΨ. ϚΛh ΛƑΛK ΨΛTΛ uIΨIΨ dN ΪM. ΛΛZΛKNS
ƑKIϚϏNdS NNSΛK ΓΛSΛIZΛЄΠ. ΛKЄI ΓΛΓΓΛM Ɛ NS-
12. ϒΛKϚΛN ΪNΛ: ΨΛNNh uЄΨNN ΨΛI SIΠϏNϚϏS ΪS. ƑΛN.

6. Martham & ſororem ejus, & Lazarum. Ut audiverat (*a*) quod æ-
7. grotaret tunc quidem manſit in loco quo erat duos dies; deinde ve-
8. ro (*b*) poſt hæc dixit diſcipulis: eamus iterum in Judæam. Dixerunt
ei diſcipuli: Rabbi, modo quærebant Judæi te lapidibus obruere,
9. & iterum illuc abis? Reſpondit Jeſus: nonne duodecim ſunt horæ
diei? ſi quis ambulat interdiu non impingit, quia lucem hujus mun-
10. di videt; ſed ſi quis ambulat noctu, impingit, quia lux in eo non eſt.
11. Hæc dixit, & poſtea ait illis: Lazarus amicus noſter obdormivit (*c*),
12. ſed abeamus (*d*) ut excitem eum. Dixerunt itaque diſcipuli ejus: Do-

---

(*a*) [*Ut audiverat* &c. SϒЄ hΛNSIdΛ ΨΛTЄI SINKS ϒΛS. Angl. *when he heard, that he was ſick.* Non legit οὖν.]

(*b*) *Deinde vero* ΨΛΨKϏh ΨΛN. Legit ἔπειτα δέ.

(*c*) *Obdormivit* ΓΛSΛIZΛЄΠ. inhæret Græco κεκοίμηται. nec aliter Latinus, licet habeat *dormit*, ratus ἀναπαγὴν eſſe temporum.

(*d*) [*Abeamus* ΓΛΓΓΛM. Legit ergo ἄγωμεν vel πορεύωμεν.]

(*a*) *De*

ȝAbAI SAEПIΨ. hAIAS ȳAIKΨIΨ: uAΨ ПhΨAN ÏAISПS 13.
BI dAПΦП ÏS. ÏΨ ȝAINAI hПГIdEdПN ΨATEI ÏS BI
SAEП uEΦI: ΨAППh ΨAN uAΨ dП ÏM ÏAISПS SȳIKПП- 14.
ΨABA. AAZAKПS ГASȳAAT. ȝAh ÞAГIПX ÏN ÏZȳAKA. 15.
EI ГAAAПBȝAIΨ. ПNTE NI ȳAS ȝAINAK. AKEI ГAГ-
ГAM dП ÏMMA: ΨAППh uAΨ ΨXMAS. SAEI hAITA- 16.
dA dIdIMПS. ΨAIM ГAhAAIBAM SEINAIM. ГAГГAM
ȝAh ȳEIS. EI ГASȳIATAIMA MIΨ ÏMMA: UIMANdS 17.
ΨAN ÏAISПS BIГAT ÏNA ȝПΨAN ÞIdȳXK dAГANS hA-
BANdAN ÏN hAAIȳA. ȳAS ПhΨAN BEΨANIA NEΘA 18.
ÏAIKПSAПAȳMIAM SȳA SȳE ANA SПAПKdIM ÞIMÞTAI-
hПNIM. ȝAh MANAГAI ÏПdAIE ГAuEMПN BI MAKΨAN 19.
ȝAh MAKȝAN EI ГAΨKAÞSTIdEdEINA ÏȝXS BI ΨANA

mine, ſi dormit ſalvus erit. Loquebatur vero Jeſus de morte ejus, 13.
ſed illi arbitrabantur quod ei de ſomno (*a*) ſermo eſſet. Tunc er- 14.
go dixit eis Jeſus aperte: Lazarus mortuus eſt, & lætor veſtri cauſ- 15.
ſa, quò credatis, quod non eram illic. Sed adeamus illum. Itaque 16.
dixit Thomas, dictus Didymus, condiſcipulis ſuis (*b*): eamus quo-
que nos ut moriamur cum eo. Veniens ergo Jeſus invenit eum 17.
jam quatuor dies habentem in monumento. Erat autem Bethania 18.
prope Hieroſolymam circiter ſtadiis quindecim. Et multi Judæo- 19.
rum venerant ad Martham & Mariam (*c*) ut conſolarentur eas de

---

(*a*) *De ſomno* BI SAEП. Non legit τῆς κοιμήσεως. [Gothice eſt, *quod de ſomno loqueretur.*]

(*b*) *Condiſcipulis ſuis.* Legit συμμαθηταῖς αὐτοῦ. ГAhAAIBAM SEINAIM. Proprie *commenſalibus ſuis*, ſive *quibus panis communis.* Gloſſæ Florentinæ: *Conſervus, Geleibo.*

(*c*) [*Ad Martham & Mariam.* Legit tantum πρὸς Μάρθαν καὶ Μαρίαν. Anglus diceret *many came about Martha and Mary.*]

(*a*) *In*

20. ΒΚΧΨΛΚ ΪΖΧ: ΪΨ ΜΛΚΨΛ ΣΠΝΣ ΕΙ hΛΠΣΙΔΛ ΨΛΤΕΙ
ΪΛΙΣΠΣ ΩΙΜΙΨ. ΥΙΨΚΛΪΔΔΘΛ ΪΝΛ. ΪΨ ΜΛΚΘΛ ΪΝ ΓΛΚ-
21. ΔΛ ΣΛΤ: ΨΛΝΠh ΩΛΨ ΜΛΚΨΛ ΔΠ ΪΛΙΣΠΛ. ΕΛΝ. ΪΨ
ΥΕΣΕΙΣ hΕΚ. ΝΙΨΛΠ ΓΛΔΛΠΨΝΧΔΕΔΙ ΒΚΧΨΛΚ ΜΕΙΝΣ.
22. ΛΚΕΙ ΘΛh ΝΠ ΥΛΙΤ. ΕΙ ΨΙSΟΛhΨΕΙ ΒΙΔΘΙS ΓΧΨ. ΓΙΒΙΨ
23. ΨΠS ΓΧΨ: ΩΛΨ ΪΖΛΙ ΪΛΙΣΠΣ. ΠSSΤΛΝΔΙΨ ΒΚΧΨΛΚ
24. ΨΕΙΝS: ΩΛΨ ΔΠ ΪΜΜΛ ΜΛΚΨΛ. ΥΛΙΤ ΨΛΤΕΙ ΠSSΤΛΝ-
ΔΙΨ ΪΝ ΠSSΤΛSSΛΙ ΪΝ ΨΛΜΜΛ ΣΠΕΔΙΣΤΛΝ ΔΛΓΛ:
25. ΩΛΨ ΨΛΝ ΪΛΙΣΠΣ. ΪΚ ΪΜ SΧ ΠSSΤΛSS ΘΛh ΛΙΒΛΙΝS.
ΣΛΕΙ ΓΛΛΛΠΒΕΙΨ ΔΠ ΜΙS. ΨΛΠhΘΛΒΛ ΔΛΠΨΝΙΨ. ΛΙ-
26. ΒΛΙΔ. ΘΛh ΟΛΖΠh ΣΛΕΙ ΛΙΒΛΙΨ ΘΛh ΓΛΛΛΠΒΕΙΨ ΔΠ
27. ΜΙS. ΝΙ ΓΛΔΛΠΨΝΙΨ ΛΙΥ. ΓΛΛΛΠΒΕΙS ΨΛΤΛ: ΩΛΨ
ΪΜΜΛ. ΘΛΙ ΕΛΝ. ΪΚ ΓΛΛΛΠΒΙΔΛ ΨΛΤΕΙ ΨΠ ΪS ΧΡΙ-
ΣΤΠS ΣΠΝΠS ΓΧΨS SΛ ΪΝ ΨΛΝΛ ΕΛΙΚΟΠ ΩΙΜΛΝΔΛ:
28. ΘΛh ΨΛΤΛ ΩΙΨΛΝΔΕΙ. ΓΛΛΛΙΨ ΘΛh ΥΧΠΙΔΛ ΜΛΚ-

20. fratre illarum. Verum Martha ut audivit Jeſum venire occurrebat
21. illi, ſed Maria ſedebat domi. Itaque dixit Martha Jeſu: Domine, ſi
22. fuiſſes heic, non mortuus fuiſſet frater meus; ſed etiam nunc ſcio,
23. quæcunque rogaveris Deum, dabit tibi Deus. Dixit illi Jeſus; re-
24. ſurget frater tuus. Dixit ei Martha: novi quod reſurget in reſur-
25. rectione, in noviſſimo die (*a*). Dixit ergo (*b*) Jeſus: ego ſum reſur-
26. rectio & vita, qui credit in me, etiamſi moriatur, vivet. & quiſquis
27. vivit & credit in me, non morietur unquam. Credis hoc? Dixit il-
li: utique Domine: Ego credidi (*c*) quod tu ſis Chriſtus Filius Dei,
28. qui in mundum venturus. Et hæc dicens illa abiit vocavitque ſo-

---

(*a*) *In noviſſimo die* ΨΛΜΜΛ ΣΠΕΔΙΣΤΛΝ (lege ΣΠΕΔΙΣΤΙΝ) ΔΛΓΛ.

(*b*) *Dixit ergo* ΩΛΨ ΨΛΝ. Ergo legit ἔπτι ὦν. Editi ἔπτι αὐτῇ.

(*c*) *Ego credidi* ΪΚ ΓΛΛΛΠΒΙΔΛ. Etſi *Præſentis* ſignificationem habeat πεπίστευκα, malui ſervare *Præteritum*, quod noſter, Græcum ſequutus, exhibet.

(*a*) *Ve-*

ϛΛN SVISTΛK SEINΛ ψINBϛX. UIψΛNΔEI. ΛΛISΛKEIS
UΛM ϛΛh hΛITIψ ψNK: ïψ ϛΛINΛ SNNS EI hΛNSIΔΛ. 29.
NKKΛIS SNKΛNTX ϛΛh ïΔΔϛΛ Δn ïMMΛ. NIψψΛN 30.
NΛNh ψΛNNh UΛM ïΛISNS ïN ϒEIhSΛ. ΛK ϒΛS NΛNh
ψΛNNh ïN ψΛMMΛ STΛΔΛ ψΛKEI ΓΛMXTIΔΛ ïMMΛ
MΛKψΛ: ïNΔΛIEIS ψΛN ψΛI ϒISΛNΔΛNS MIψ ïZΛI 31.
ïN ΓΛKΔΛ. ψKΛBSTϛΛNΔΛNS ïϛΛ. ΓΛSΛIΘΛNΔΛNS
MΛKϛΛN ψΛTEI SNKΛNTX NSSTXψ ϛΛh NSïΔΔϛΛ.
ïΔΔϛEΔNNNh ΛBΛK ïZΛI. UIψΛNΔΛNS. ψΛTEI ΓΛΓ-
ΓIψ Δn hΛΛIϒΛ EI ΓKEITΛI ϛΛINΛK: ïψ MΛKϛΛ 32.
SNNS EI UΛM ψΛKEI ϒΛS ïΛISNS. ΓΛSΛIΘΛNΔEI ïNΛ.
ΔKΛNS ïMMΛ Δn BXTNM. UIψΛNΔEI Δn ïMMΛ. BΛN.
ïψ ϒEISEIS hEK. NIψΛNh ΓΛSϒNΛTI MEINS BKXψΛK:
ψΛNNh ïΛISNS SNNS EI ΓΛSΛΘ ïϛΛ ΓKEITΛNΔEIN. 33.

rorem ſuam clanculum, dicens: Magiſter venit & vocat te. Verum 29.
illa (*a*), ſtatim atque audivit, ſurgebat (*b*) cito & adibat eum. nondum 30.
autem venerat Jeſus in pagum, ſed erat adhuc (*c*) in loco ubi oc-
currerat ei Martha. Judæi ergo qui erant cum ea in domo conſo- 31.
laturi eam (*d*), videntes Mariam quod cito ſurrexerat & exierat, ſe-
quebantur eam dicentes: abit ad ſepulchrum ut illic fleat (*e*). Ce- 32.
terum Maria ſtatim ac venerat, ubi Jeſus erat, videns eum pro-
cidit ei ad pedes, dicens illi: Domine, ſi fuiſſes heic, non mor-
tuus fuiſſet frater meus. Itaque Jeſus ſtatim ac vidit illam flentem, 33.

(*a*) *Verum illa* ïψ ϛΛINΛ. Legit αὐτὴν δέ.

(*b*) [*Surgebat* NKKΛIS. Legit ἠγέρθη.]

(*c*) *Sed erat adhuc* ΛK ϒΛS NΛNhψΛNNh. Legit, ἀλλ' ἦν ἔτι.

(*d*) *Conſolaturi eam.* non legit ϗ ante παρακυθούμενοι.

(*e*) *Ut illic fleat.* Pro more tam Ebræorum quam Græcorum lachrymandi ſuper ipſis cadaveribus cognatorum amicorumque, de quo fuſius egit in ſingulari diſſertatione filius meus *Carolus Jeſperus Benzelius.*

ϛΛh ïnΔΛINNS ψΛIϵI uϵMNN MIψ ïZΛI rKϵITΛN-
ΔΛNS. ïNKΛNhTIΔΛ ΛhMIN ϛΛh ïNΨΛrIΔΛ SIK SIΛ-
34. ΒΛN. ϛΛh uΛψ. ⊙ΛK ΛΛrIΔϵΔNN ïNΛ: uϵψNN Δn
35. ïMMΛ. ÞΛN. hIKI ϛΛh SΛI⊙: ϛΛh TΛrKIΔΛ ïΛISNS.
36. ψΛKNh uϵψNN ψΛI ïnΔΛIϵIS. SΛI ⊙ΛIΨΛ ÞKIXΔΛ
37. ïNΛ: SNMΛI ψΛN ïZϵ uϵψNN. NIN MΛhTΛ SΛ ïZϵI
NSΛΛNK ΛNrXNΛ ψΛMMΛ ΒΛINΔIN. rΛTΛNϛΛN ϵI
38. ϛΛh SΛ NI rΛΔΛNψNXΔϵΔI: ψΛNNh ïΛISNS ΛÞTKΛ
ïNKΛNhTIψS ïN SIS SIΛΒIN. rΛrTIψ Δn ψΛMMΛ hΛΛI-
ΨΛ. ΨΛSNh ψΛN hNΛNNΔI. ϛΛh STΛINΛ NÞΛKΛΛrI-
39. ΔΛ ΨΛS NÞΛKX. uΛψ ïΛISNS. ΛÞNIMIψ ψΛNΛ STΛIN:
uΛψ Δn ïMMΛ SΨISTΛK ψIS ΔΛNψINS MΛKψΛ. ÞΛN.
40. ϛn ÞNΛS ïST. ÞIΔNKΔXrS ΛNK ïST: uΛψ ïZΛI ïΛI-
SNS. NIN uΛψ ψNS. ψΛTϵI ϛΛΒΛI rΛΛΛNΒϵIS. rΛ-
41. SΛI⊙IS ΨNΛψN rXψS: NShXÞNN ψΛN ψΛNΛ STΛIN

& Judæos qui venerant cum illâ, flentes, infremuit ſpiritu & com-
34. movit ſe ipſum dixitque: ubi poſuerunt eum (*a*)? Dicebant ei: Do-
35. 36. mine, accede & vide, & lachrymabatur Jeſus. Itaque dixerunt Judæi:
37. ecce, quomodo diligebat eum. Quidam autem illorum dixerunt:
nonne potuerat hic qui aperuit oculos cæci, facere ut etiam hic non
38. moreretur. Itaque Jeſus rurſus fremens in ſe ipſo, abit ad ſepul-
39. chrum; erat autem cavum & lapis ſuperimpoſitus erat. Dixit Jeſus:
tollite lapidem. Dixit ei ſoror mortui, Martha: Domine, jam olet.
40. nam quatriduus eſt. Dixit ei Jeſus: nonne dixi tibi, quod ſi cre-
41. dideris videbis gloriam Dei (*b*)? Suſtulerunt ergo lapidem *ex loco*

(*a*) *Ubi poſuerunt eum* ⊙ΛK ΛΛrIΔϵΔNN ïNΛ. Suec. *hwar lade the honom?* [Angl. *where have they laid him?*] Legit, ποῦ τεθήκατε αὐτόν; τεθήκατε foret ΛΛrIΔϵΔNψ, ſed perinde eſt.

(*b*) *Gloriam Dei.* i. e. glorioſam potentiam. Ebraiſmus. Sic *Eſaiæ* cap. 8, 7. ארני מעלה עליהם את מלך אשור ואת כל כבודו ἀνάγει κύριος ἐφ' ὑμᾶς τὸν βα-

σιλέα

ΨΛΚΕΙ ΥΛS: ΪΨ ΪΛΙSΠS ΠZΠhhXF ΛΠΓXΝΛ ΪΠΠ ϬΛh
ULΨ. ΛTTΛ. ΛΥΙLΙΠΔX ΨΠS ΠΝΤΕ ΛΝΔhΛΠSΙΔΕS ΜΙS.
ϬΛh ΨΛΝ ΪΚ ΥΙSSΛ ΨΛΤΕΙ SΙΝΤΕΙΝX ΜΙS ΛΝΔhΛΠSΕΙS. 42.
ΛΚΕΙ ΪΝ ΜΛΝΛΓΕΙΝS ΨΙZXS ΒΙSΤΛΝΔΛΝΔΕΙΝS ULΨ. ΕΙ
ΓΛΛΛΠΒϬΛΙΝΛ ΨΛΤΕΙ ΨΠ ΜΙΚ ΪΝSΛΝΔΙΔΕS: ϬΛh ΨΛ- 43.
ΤΛ UΙΨΛΝΔS. STΙΒΝΛΙ ΜΙΚΙΛΛΙ hKXΠΙΔΛ. ΛΛZΛΚΠ
hΙΚΙ ΠΤ: ϬΛh ΠKKΛΝΝ SΛ ΔΛΠΨΛ. ΓΛΒΠΝΔΛΝS hΛΝ- 44.
ΔΠΝS ϬΛh ΕXTΠΝS ΕΛSKϬΛΜ. ϬΛh ΥΛΙTS ΪS ΛΠKΛΛ-
ϬΛ ΒΙΒΠΝΔΛΝS: ULΨ ΔΠ ΪΜ ΪΛΙSΠS. ΛΝΔΒΙΝΔΙΨ ΪΝΛ
ϬΛh ΛΕΤΙΨ ΓΛΓΓΛΝ: ΨΛΝΠh ΜΛΝΛΓΛΙ ΨΙZΕ ϬΠΔΛΙΕ 45.
ΨΛΙ UΙΜΛΝΔΛΝS ΛΤ ΜΛKϬΙΝ ϬΛh SΛΙΘΛΝΔΛΝS ΨΛ-
ΤΕΙ ΓΛΤΛΥΙΔΛ. ΓΛΛΛΠΒΙΔΕΔΠΝ ΪΜΜΛ. SΠΜΛΙΨ ΨΛΝ 46.
ΪZΕ ΓΛΛΙΨΠΝ ΔΠ ΕΛΚΕΙSΛΙΠΜ. ϬΛh UΕΨΠΝ ΔΠ ΪΜ

ubi erat (*a*). Verum Jeſus ſurſum tulit oculos & dixit: Pater, gratias tibi ago quod exaudiviſti me, & vero ſciebam quod ſemper 42.
me exaudis, ſed propter populum hunc circumſtantem *hoc* dixi, ut credat quod tu miſiſti me. Et hæc dicens magna voce clamavit: Lazare, accede foras. Et prodiit *qui fuerat* mortuus, vinctus manus pedeſque faſciis, & frons ejus ſudario obligata. Dixit eis Jeſus: Solvite eum & ſinite abire. Proinde multi Judæorum (*b*) venientes ad Mariam & videntes quæ fecerat (*c*) crediderunt in eum; quidam autem eorum abibant ad Phariſæos & dicebant eis 46.

σπλία τῶι ἀσυνεσίαι, καὶ πᾶσαν τὴν δίξαν αὐτοῦ. & ſic *Roman.* 6, 4. & 2 *Petri* 1, 13. ac alibi.

(*a*) Ex loco *ubi erat* ΨΛΚΕΙ ΥΛS. Suec. *ther han war.* [Angl. *there he was.*] Legit ergo: ἦεραι οὖν τ λίθον, ἧ ἦν· ὁ ὃ Ιησοῦς.

(*b*) *Judæorum* ϬΠΔΛΙΕ. Sic cod. Arg. pro ΪΠΔΛΙΕ, quin & cap. 12, 4. ϬΠΔΛS pro ΪΠΔΛS, ex molliori pronuntiatione elementi Ϭ. Iſlandi quoque *Gydingar*, Judæi.

(*c*) *Quæ fecerat.* A codice, quo noſter uſus eſt abfuit, quin & à quibuſdam vetuſtis verſionibus abeſt, ſed ſine ullo ſenſus damno, ὁ Ιησοῦς.

(*a*) *Je-*

47. ψΛTEI rΛTΛγIdΛ ïΛISnS: rΛΛESnn ψΛN ψΛI ΛnhnI.
1. MISTΛNS rnΔgΛNS gΛh ψΛI ÞΛKEI * * * * * * * ïN
BEψΛNIGIN. ψΛKEI γΛS ΛΛZΛKnS SΛ ΔΛnψΛ. ψΛNEI
gh. 2. nKKΛISIΔΛ nS ΔΛnψΛIM ïΛISnS: ψΛKnh rΛγΛnKhI-
TEΔnn ïMMΛ NΛhTΛMΛT gΛINΛK. gΛh MΛKψΛ
ΛNΔBΛhTIΔΛ. ïψ ΛΛZΛKnS γΛS SnMS ψIZE ΛNΛ-
3. KnMBgΛNΔΛNE MIψ ïMMΛ: ïψ MΛKgΛ NΛM nnNΔ
BΛΛSΛNIS NΛKΔΛnS nISTIKEInIS ÞIΛnrΛΛΛnBIS. gΛh
rΛSΛΛBχΔΛ ÞχTnnS ïΛISnΛ. gΛh BISγΛKB ÞχTnnS
ïS SKnÞTΛ SEInΛMMΛ. ïψ SΛ rΛKΔS ÞnΛΛS γΛKψ
4. ΔΛnnΛIS ψIZχS SΛΛBχNΛIS: uΛψ ψΛN ΛINS ψIZE
SInχNgE ïS. gnΔΛS SEIMχNIS SΛ ïSKΛKIχTES. ïZEI
5. SKΛÞTIΔΛ SIK ΔN rΛΛEγgΛN ïNΛ. ΔnΘE ψΛTΛ BΛΛ-

47. quæ fecerat Jeſus. Collegerunt ergo ſummi Sacerdotes & Pha-
Cap. 12, 1. riſæi * * * * * * * Bethaniam, ubi erat ille Lazarus mortuus,
XCVIII. 2. quem Jeſus (*a*) ſuſcitaverat à mortuis. Itaque fecerunt ei cœ-
nam illic, & Martha miniſtrabat, Lazarus vero erat unus diſ-
3. cumbentium cum eo; ſed Maria ſumſit libram balſami nardi pi-
ſticæ (*b*) pretioſæ (*c*) & unxit pedes Jeſu, & exterſit pedes ejus
capillamento ſuo, domus autem impleta eſt odore hujus unguen-
4. ti. Dixit ergo unus diſcipulorum ejus, Judas Simonis Iſcario-
5. tes, qui parabat ſe (*d*) ad eum prodendum: quare hoc balſa-

---

(*a*) *Jeſus.* Sic etiam plurimi codd.

(*b*) *Nardi piſticæ* NΛKΔΛnS nISTIKEInIS. Sic MS. non NΛKΔΛnS.

(*c*) [*Pretioſæ* ÞIΛnrΛΛΛnBIS. Si compoſitionem reſpicis, vertendum foret *multum pretioſæ.* Videtur legiſſe ἀλαβε & ἀλαψι.]

(*d*) [*Parabat ſe* &c. SKΛÞTIΔΛ SIK ΔN rΛΛEγgΛN ïNΛ. Confer cum hoc loquendi modo ſequentes Ennii noſtri locutiones: ſe mutuo illuſtrabunt. Every lorel ſhapeth him to find new frauds. Perditiſſimus quiſ-

SAN NI FRABANHT VAS IN. T. SKATTE. GAH FRADAI-
LIP VESI FARBAM: FAT NFFAN UALF. NI FEGI INA 6.
FIZE FARBANE KAKA VESI. AK NNTE FINBS VAS.
GAH ARKA HABAIDA. GAH FATA INNVANKPANX
BAK: UALF FAN IAISNS. AET IGA. IN DAG GABILHIS 7.
MEINIS FASTAIDA FATA. IF FANS NNAEDANS SIN- 8.
TEINX HABAIF MIF IZVIS. IF MIK NI SINTEINX HA-
BAIF: FANF FAN MANAGEINS FIAN INDAIE FATEI 9. qf.
IAISNS GAINAK IST. GAH UEMNN. NI IN IAISNIS AI-

mum non venditum eſt ccc. nummis, & diſtributum fuiſſet egenis? Hoc vero dixit, non quia ei cura eſſet egenorum, ſed quia fur erat & arculam habebat, & injectum portabat. Dixit ergo Jeſus: ſine illam, in diem ſepulturæ meæ ſervavit illud (*a*), nam (*b*) pauperes ſemper habetis vobiſcum, ſed me non ſemper habetis. Cognovit ergo turba multa Judæorum Jeſum (*c*) illic eſſe, & venerunt non propter Jeſum 6. 7. 8. 9. XCIX.

---

quiſque novis fraudibus imminet. Boethii verſionis p. 363. **They ſhape hem to come to us.** Parant ad nos accedere. Chauceri fabulæ v. 158. **Ye ſhapen you to talen.** Comparatis vos ipſos ad confabulandum. Indulgentiarum venditoris Prolog. **And ſhope him to be wroken.** Et paravit ſe ut vindicetur. Troili lib. 1. v. 207.]

(*a*) *Servavit illud. Johannes Tritemius* Quæſtionibus MSS. in S. Johannem, n°. 20. *Mox in eodem capite ſubditur:* dixit ergo Jeſus, ſinite illam ut in diem ſepulturæ meæ ſervet illud. *Græcus vero Chriſti verba ad ſolum Judam Scariotis prolata oſtendit, & non ad collegium apoſtolorum. ſic enim habet,* ἄφπν οὖν ὁ Ιησοῦς, ἄφες αὐτὸν· εἰς τὸ ἐμὲ ἐνταφιασμὸν μου τετήρηκεν αὐτό. ſine illam, in diem ſepulturæ meæ ſervavit illud. *Non eſt mediocris illa ſententiarum diſſonantia, quia noſtri codices habent* ſinite, *plurali numero, Græci vero* ſine *in ſingulari. Et nos legimus,* ut in diem ſepulturæ meæ ſervet illud, *at Græci præterito utentes tempore,* in diem *proferunt* ſepulturæ meæ ſervavit illud. *Videtur textus Græcorum in hoc loco magis integritatem ſonare evangelicam, quam Latinus, propterea quod jam jam dies & hora Dominicæ paſſionis inſtabant.*

(*b*) *Nam pauperes.* MS. IF FANS NNAEDANS.

(*c*) *Jeſum illic eſſe.* Legit ὅτι ὁ Ιησοῦς ἐκεῖ ἐστι.

NIS. ΑΚ ΕΙ ϹΑΗ ΑΑΖΑΚΝ ΣΕΘΕΙΝΑ. ΨΑΝΕΙ ΝΚΚΑΙΣΙ-
10. ΔΑ ΝΣ ΔΑΝΨΑΙΜ: ΜΝΝΑΙΔΕΔΝΝ ΝΨΨΑΝ ΑΝΚ ΨΑΙ
ΑΝΗΝΜΙΣΤΑΝΣ ΓΝΔϹΑΝΣ ΕΙ ϹΑΗ ΑΑΖΑΚΑΝ ΝΣΥΕΜΕΙ-
11. ΝΑ. ΝΝΤΕ ΜΑΝΑΓΑΙ ΪΝ ΨΙΣ ΓΑΚΝΝΝΝ ΪΝΔΑΙΕ.
K. 12. ϹΑΗ ΓΑΑΑΝΒΙΔΕΔΝΝ ΪΑΙΣΝΑ: ΪΡΤΝΜΙΝ ΔΑΓΑ ΜΑ-
ΝΑΓΕΙΝΣ ΡΙΑΝ. ΣΕΙ ΥΑΜ ΑΤ ΔΝΑΨΑΙ. ΓΑΗΑΝΣϹΑΝ-
13. ΔΑΝΣ ΨΑΤΕΙ ΥΙΜΙΨ ΪΑΙΣΝΣ ΪΝ ΪΑΙΚΑΝΣΑΝΑΥΜΑΙ. ΝΕ-
ΜΝΝ ΑΣΤΑΝΣ ΠΕΙΚΑΒΑΓΜΕ. ϹΑΗ ΝΚΚΝΝΝΝ ΥΙΨΚΑ-
ΓΑΜΧΤϹΑΝ ΪΜΜΑ. ϹΑΗ ΗΚΧΠΙΔΕΔΝΝ. ΧΣΑΝΝΑ. ΨΙΝ-
ΨΙΔΑ ΣΑ ΥΙΜΑΝΔΑ ΪΝ ΝΑΜΙΝ ΡΑΝΙΝΣ. ΨΙΝΔΑΝΣ ΪΣ-
ΚΑ. 14. ΚΑΕΑΙΣ: ΒΙΓΑΤ ΨΑΝ ΪΑΙΣΝΣ ΑΣΙΑΝ. ΓΑΣΑΤ ΑΝΑ ΪΝΑ.
15. ΣΥΑ ΣΥΕ ΪΣΤ ΓΑΜΕΑΙΨ. ΝΙ ΧΡΣ ΨΝΣ ΔΑΝΗΤΑΚ ΣΙΧΝ.
ΣΑΙ. ΨΙΝΔΑΝΣ ΨΕΙΝΣ ΥΙΜΙΨ ΣΙΤΑΝΔΣ ΑΝΑ ΡΝΑΙΝ ΑΣΙ-

tantum, ſed etiam ut Lazarum viderent, quem ſuſcitaverat (*a*) à
10. mortuis, animo etenim præceperant ſummi ſacerdotes ut etiam
11. Lazarum occiderent, quia multi Judæorum (*b*) propter eum abibant
C. 12. & credebant in Jeſum. Poſtero die turba multa, quæ venit ad
13. feſtum, audiens quod venerat (*c*) Jeſus Hieroſolymam, accepit ra-
mos palmarum & excurrebat ei obviam & clamabat: Oſanna, be-
CI. 14. nedictus veniens (*d*) in nomine Domini, rex Iſraelis. Invenit (*e*)
15. autem Jeſus aſinum & ſedit ſuper eum, ſicut ſcriptum eſt: ne
metue filia Zion. ecce, rex tuus venit ſedens ſuper pullum aſi-

---

(*a*) *Suſcitaverat* ΝΚΚΑΙΣΙΔΑ. Reſtituimus ex MS. antea fuit ΝΚΚΕΙ-ΣΙΔΑ.

(*b*) *Judæorum* ΪΝΔΑΙΕΙ. Lege ΪΝΔΑΙΕΙΣ.

(*c*) [*Venerat* ΥΙΜΙΨ. Si veſtigiis Gothi velis inſiſtere, verte, *quæ venerat ad feſtum, audiens quod venit ſeu veniebat ad* &c.]

(*d*) *Veniens* ΣΑ ΥΙΜΑΝΔΑ. Sic MS. *Junius* ΣΑ ΥΙΜΑΝΔΑΣ, nec male. nam utraque terminatio Gothis in uſu fuit.

(*e*) *Invenit autem* ΒΙΓΑΤ ΨΑΝ. Non puto legiſſe εὗρεν δὲ, ſed inadvertentia ſic legiſſe, certe abeſt copula ϹΑΗ ante ΓΑΣΑΤ, *Sedit.*

(*a*) *Quan-*

ΛΛΠS: ΨΛT ΠΨΨΛN NI KΠΠΨЄΔΠΠ SIΠXΠGXS ÏS ÞKΠ-
MIST. ΛK BI Ψ€ ГΛSϒ€KΛIΨS ϒΛS ÏΛISΠS. ΨΛΠΠh ГΛ- 16. KB.
MΠΠΔ€ΔΠΠ ΨΛT€I ΨΛTΛ ϒΛS ΔN ΨΛMMΛ ГΛM€ΛIΨ.
GΛh ΨΛTΛ ГΛTΛϒIΔ€ΔΠΠ ÏMMΛ: ϒ€ITϒXΔIΔΛ ΨΛN 17.
SX MΛNΛГ€I. S€I ϒΛS MIΨ ÏMMΛ ΨΛN ΛΛZΛKΠ ϒXΠI-
ΔΛ ΠS hΛΛIϒΛ. GΛh ΠKKΛISIΔΛ ÏNΛ ΠS ΔΛΠΨΛIM:
ΔΠΨΨ€ ÏΔΔG€ΔΠΠ ГΛMXTGΛN ÏMMΛ MΛNΛГ€I. ΠΠ. 18.
T€ hΛΠSIΔ€ΔΠΠ €I ГΛTΛϒIΔ€ΔI ΨX TΛIKΠ: ΨΛΠΠh 19.
ΨΛI ÞΛK€ISΛI€IS U€ΨΠΠ ΔN SIS MISSX. SΛIΘIΨ ΨΛT€I
NI BXT€IΨ ϒΛIhT. SΛI. SX MΛNΛS€ΔS ΛÞΛK ÏMMΛ ГΛ-
ΛΛIΨ: ϒ€SΠΠ ΠΨΨΛN SΠMΛI ΨIΠΔX ΨIZ€ ΠKKINNΛΠ- 20.
ΔΛN€ €I ÏNϒIT€INΛ ÏN ΨIZΛI ΔΠΛΨΛI. ΨΛI ΛTÏΔΔG€- 21.
ΔΠΠ ΔN ÞILIΠΠΛΠ ΨΛMMΛ ÞKΛM B€ΨSΛ€IΔΛ ГΛΛ€I-
ΛΛI€. GΛh B€ΔΠΠ ÏNΛ. UIΨΛNΔΛNS. ÞΛN. ϒILGIMΛ
ÏΛISΠ ГΛSΛIΘΛN: ГΛГГIΨ ÞILIΠΠΠS GΛh UIΨIΨ ΔN 22.

næ. Hæc autem non intellexerunt diſcipuli ejus initio; ſed poſt- 16. CII.
quam glorificatus erat Jeſus, tunc meminerunt quod hac fuerat ſcri-
ptum de eo, & hæc fecerant ei. Teſtabatur autem turba, quæ fue- 17.
rat cum eo quando (*a*) vocavit Lazarum è ſepulchro & ſuſcitavit eum
à mortuis; ideo ibat turba obviam ei, quia audiverat eum feciſſe 18.
hoc ſignum, atque Phariſæi dicebant invicem: videtis quod nihil 19.
proficitis. ecce! mundus eum ſequitur. Erant autem quidam gen- 20.
tiles (*b*) ex his qui aſcenderant ut orarent in feſto. Hi convene- 21.
runt Philippum, illum ex Bethſaida Galilææ, & rogarunt eum di-
centes: domine, vellemus videre Jeſum. Abit Philippus dicitque 22.

(*a*) *Quando* ΨΛN. Legit recte, cum pleriſque codd. MSS. ὅτε. ὅτι foret ΨΛT€I. mox non legit καὶ ante ὑπέστρεψεν.

(*b*) *Quidam gentiles* SΠMΛI ΨIΠΔX. Et hac ſignificatione religionis vertit ἐθνῶν nomen bis commate 35, ſupra cap. 7. ſic etiam vertit τῆς ἐθνικῆς *Matth.* 6, 7. ſed *Marci* 7, 26. γυνὴ ἑλληνὶς UINX hΛIΨNX, Suec. *Hedniſk qwinna.*

(*a*) *Gra-*

ΑΝΔΚΑΙΪΝ. ϚΑh ΑΕΤΚΑ ΑΝΔΚΑΙΑS ϚΑh ΕΙΛΙΠΠΗS
ΚΓ. 23. ΘΕΦΗΝ ΑΝ ΪΛΙSΗΑ: ΪΨ ΪΛΙSΗS ΑΝΔhΧΕ ΪΜ. ΘΙΨΑΝΔS.
ΚΔ. 24. ΘΑΜ ΘΕΙΛΑ ΕΙ SΥΕΚΑΙΔΑΝ SΗΝΗS ΜΑΝS: ΑΜΕΝ Α-
ΜΕΝ ΘΙΨΑ ΪΖΥΙS. ΝΙΒΑΙ ΚΑΝΚΝΧ ΟΛΙΤΕΙS ΓΑΔΚΙΝ-
SΑΝΔΧ ΪΝ ΑΙΚΨΑ ΓΑSΥΙΑΤΙΨ. SΙΑΒΧ ΑΙΝΑΤΑ ΑΕΛΙΕ-
ΝΙΨ. ΪΨ ϚΑΒΑΙ ΓΑSΥΙΑΤΙΨ. ΜΑΝΑΓ ΑΚΚΑΝ ΒΑΙΚΙΨ:
ΚΕ. 25. SΑΕΙ ΕΚΙϚΧΨ SΑΙΥΑΑΑ SΕΙΝΑ. ΕΚΑΘISΤΕΙΨ ΪΖΑΙ. ϚΑh
SΑΕΙ ΕΙΛΙΨ SΑΙΥΑΑΑ SΕΙΝΑ ΪΝ ΨΑΜΜΑ ΕΑΙΚΟΛΗ. ΪΝ
ΚΘ. 26. ΑΙΒΑΙΝΑΙ ΑΙΥΕΙΝΧΝ ΒΑΙΚΓΙΨ ΪΖΑΙ: ϚΑΒΑΙ ΜΙS ΟΛS
ΑΝΔΒΑhΤϚΑΙ. ΜΙΚ ΑΑΙSΤϚΑΙ. ϚΑh ΨΑΚΕΙ ΪΜ ΪΚ. ΨΑ-
ΚΝh SΑ ΑΝΔΒΑhΤS ΜΕΙΝS ΥΙSΑΝ hΑΒΑΙΨ. ϚΑh ϚΑ-
ΚΖ. 27. ΒΑΙ ΟΛS ΜΙS ΑΝΔΒΑhΤΙΨ. SΥΕΚΑΙΨ ΪΝΑ ΑΤΤΑ: ΝΗ
SΑΙΥΑΑΑ ΜΕΙΝΑ ΓΑΔΚΧΒΝΧΔΑ. ϚΑh ΟΛ ΘΙΨΑΝ. ΑΤ-
Κh. ΤΑ. ΝΑSΕΙ ΜΙΚ ΗS ΨΙΖΑΙ ΘΕΙΛΑΙ. ΑΚΕΙ ΔΗΨΨΕ ΘΑΜ

CIII. 23. Andreæ, & rurſus Andreas & Philippus dicebant Jeſu. Verum Jeſus
reſpondit eis dicens: venit tempus ut glorificetur Filius hominis.
CIV. 24. Amen, amen dico vobis, niſi granum tritici (*a*) cadens in terram mo-
ritur, ipſum ſolum permanet, ſed ſi moriatur multum fert fructum.
CV. 25. Qui diligit animam ſuam, perdet eam. & qui odit animam ſuam in
CVI. 26. hoc mundo, in vitam æternam cuſtodiet eam. Si quis mihi miniſtret
me ſequatur, & ubi ego ſum ibi miniſter meus erit (*b*). & ſi quis mi-
CVII. 27. hi miniſtrat (*c*), honorabit eum Pater. Nunc anima mea commota
CVIII. eſt, & quid dicam? Pater, ſerva me ex hac hora. ſed propterea veni

---

(*a*) *Granum tritici* ΚΑΝΚΝΧ ΟΛΙΤΕΙS. (Suec. *Hwete-kornet*) Vel librarius omiſit apicem tranſverſum ſuper ΕΙ, vel vetuſtas exedit. nam Quarta declinatio, Fœmininarum, in Genet. terminatur in ΕΙΝS nunquam in ΕΙS.

(*b*) *Erit.* Non legit καί.

(*c*) *Mihi miniſtrat* ΜΙS ΑΝΔΒΑhΤΙΨ. Sic repoſuimus ex MS. nec aliter paullo ante hoc verſu; immo non niſi caſum tertium regit ΑΝΔΒΑhΤϚΑΝ.

(*a*) *In*

ïN ψIZAI ΘEIAAI. ATTA. hAnhEI NAMX ψEINATA: 28.
uAM ψAN STIBNA NS hIMINA. GAh hAnhIdA. GAh
AFTKA hAnhGA: MANATEI ψAN SEI STXψ rAhANS- 29.
GANdEI. uEψNN ψEIΘXN YAIKψAN. SNMAIh uEψNN.
ATTIANS dN ïMMA KXdIdA: ANdhXF ïAISNS GAh 30.
uAψ. NI ïN MEINA SX STIBNA YAKψ. AK ïN ïZYAKA.
NN STANA ïST ψIZAI MANASEdAI. NN SA KEIKS ψIS 31.
FAIKΘANS NSYAIKΠAdA NT. GAh ïK GABAI NShAnh- 32.
GAdA AF AIKψAI. AAAA ATψINSA dN MIS: ψAT 33.
NψψAN uAψ BANdYGANdS ΘIAEIKAMMA dAnψAN
SKNAdA rAdAnψNAN: ANdhXF ïMMA SX MANA- 34.
TEI. YEIS hANSIdEdNM ANA YITXdA ψATEI XKI-
STNS SIGAI dN AIYA. GAh ΘAIYA ψN uIψIS. ψATEI
SKNAdS ïST NShAnhGAN SA SNNNS MANS. ΘAS ïST

in hac hora (*a*). Pater, glorifica nomen tuum. venit ergo vox è cœ- 28.
lo: & glorificavi, & rurſus glorificabo. Turba ergo quæ ſtabat au- 29.
diens, dicebat fuiſſe tonitru: alii dicebant, angelus ei loquutus eſt.
Reſpondit Jeſus & dixit: non propter me hæc vox facta eſt, ſed pro- 30.
pter vos. nunc judicium eſt huic mundo. nunc princeps mundi ejicie- 31.
tur foras, & ego ſi ſublatus fuero è terra, omnia (*b*) traham ad me. 32.
Hoc autem dicebat, ſignificans quali morte moriturus erat. Reſpon- 33. 34.
dit ei turba: nos audivimus ex lege, quod Chriſtus ſit in æternum,
& quomodo tu dicis, quod debeat Filius hominis ſuſtolli? Quis eſt (*c*)

(*a*) *In hac hora* ïN ψIZAI ΘEIAAI. εἰς τὴν ὥραν ταύτην. εἰς ſignificationem τοῦ ὦ habere arbitratur.

(*b*) *Omnia* AAAA. πάντα ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Πάντας foret AAAANS. Preſſe autem ſequitur Græcum reddendo ἐὰν ſi per GABAI, licet ſignificet ὅταν, *quando*, Ebraiſmo noto.

(*c*) *Quis eſt* ΘAS ïST. Sic recte MS. ΘA eſt *Quid*.

35. SA SNNNS MANS: ULΨ ΨAN AN ÏM ÏLISNS. NAnh
ΛEITIA MEA AInhAΨ ÏN ÏZVIS ÏST. rArrIΨ ΨANdE
AInhAΨ hABAIΨ. EI KIUIZ ÏZVIS NI rAFAhAI. GAh
36. SAEI rArrIΨ ÏN KIUIZA. NI VAIT ⊙AΨ rArrIΨ. ΨAN-
dE AInhAΨ hABAIΨ. rAAAnBEIΨ AN AInhAdA. EI
SNNGNS AInhAdIS VAIKΨAIΨ: ΨATA KRdIdA ÏLISNS:
37. GAh rAAIΨ. GAh rAFAAh SIK FANKA ÏM: SVA FIAN
ÏMMA TAIKNE rATAnGAndIN ÏN ANdVAIKΨGA ÏZE.
38. NI rAAAnBIdEdnn ÏMMA. EI ΨATA VAnKd ESAEIÏNS
nKAnFETANS nsFnAAnRdEdI. ΨATEI ULΨ. FAN. ⊙AS
rAAAnBIdA hAnSEInAI nnSAKAI. GAh AKMS FAnINS

35. ille Filius hominis? Dixit itaque iis Jeſus: adhuc paullum tempus lux in vobis eſt (*a*). ambulate dum lucem habetis, ne tenebræ vos capiant, & qui ambulat (*b*) in tenebris neſcit quò ambulat.
36. Dum lucem habetis credite in lucem, ut filii lucis fiatis. Hæc lo-
37. quutus eſt Jeſus & abiit (*c*), & abſcondidit ſe ab eis. Tot ſignis (*d*) ab eo factis in conſpectu eorum, non credebant in eum,
38. ut ſermo Eſajæ prophetæ impleretur, quem dixit: Domine, quis credidit iis quæ à nobis audierant (*e*), & brachium Domini cui

---

(*a*) *In vobis eſt* ÏN ÏZVIS ÏST. ἐν ὑμῖν ἐστι. Quod etiam plurimi codd. tuentur, nec dubito genuinum eſſe, atque μεθ' ὑμῶν illius gloſſema.

(*b*) *Et qui ambulat.* καὶ ὁ περιπατῶν. καὶ pro γάρ. ceu fæpiſſime.

(*c*) *Et abiit, & abſcondidit ſe* GAh rAAAIΨ. GAh rAFAAh SIK. ac ſi legerit καὶ ἀπῆλθε. καὶ ἐκρύβη. Senſus idem. καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν foret GAh rAAEIΨAndS rAFAAh SIK FANKA ÏM.

(*d*) *Tot ſignis ab eo factis.* Non legit Ν.

(*e*) *Iis quæ à nobis audierant* hAnSEInAI nnSAKAI. Gothus noſter, more ſuo inhæret Græcis τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, *auditioni noſtræ* pro *ſermoni noſtro quem audiverunt*, itaque paraphraſi utendum nobis fuit. Rurſus, evangeliſta ſequitur interpretem prophetæ Ebraiſſantem.

(*a*) *Eo-*

ΘΑΜΜΑ ΑΝΑhΝΛΙΨS ΥΑΚΨ: ΑΝΨΨЄ ΝΙ ΜΑhΤЄΑΝΝ 39. ΚΨ.
ΓΑΑΑΝΒGΑΝ. ΝΝΤЄ ΑΕΤΚΑ UΑΨ ЄSΑЄΙΑS. ΓΑΒΑΙΝ- 40.
ΑΙΔΑ ΪΖЄ ΑΝΓΧΝΑ. GΑh ΓΑΔΑΝΒΙΔΑ ΪΖЄ hΑΙΚΤΧ-
ΝΑ. ЄΙ ΝΙ ΓΑΝΜΙΔЄΔЄΙΝΑ ΑΝΓΑΜ. GΑh ΕΚΧΨЄΙΝΑ
hΑΙΚΤΙΝ. GΑh ΓΑΥΑΝΔΙΔЄΔЄΙΝΑ. GΑh ΓΑΝΑSΙΔЄΔ-
GΑΝ ΪΝS: ΨΑΤΑ UΑΨ ЄSΑЄΙΑS. ΨΑΝ SΑΘ ΥΝΑΨΝ ΪS. 41. ΚΙ.
GΑh ΚΧΔΙΔΑ ΒΙ ΪΝΑ: ΨΑΝΝh ΨΑΝ SVЄΨΑΝh GΑh ΝS 42.
ΨΑΙΜ ΚЄΙΚΑΜ ΜΑΝΑΓΑΙ ΓΑΑΑΝΒΙΔЄΔΝΝ ΑΝ ΪΜΜΑ.
ΑΚЄΙ ΕΑΝΚΑ ΕΑΚЄΙSΑΙΝΜ ΝΙ ΑΝΔhΑΙhΑΙΤΝΝ. ЄΙ ΝS
SΥΝΑΓΧΓЄΙ ΝΙ ΝSΥΑΝΚΠΑΝΑΙ ΥΑΝΚΨЄΙΝΑ. ΕΚΙGΧΔЄ- 43.
ΔΝΝ ΑΝΚ ΜΑΙS hΑΝhЄΙΝ ΜΑΝΝΙSΚΑ. ΨΑΝ hΑΝhЄΙΝ
ΓΧΨS: ΪΨ ΪΑΙSΝS hΚΧΠΙΔΑ GΑh UΑΨ. SΑЄΙ ΓΑΑΑΝ- 44. ΚΙΑ.
ΒЄΙΨ ΑΝ ΜΙS. ΝΙ ΓΑΑΑΝΒЄΙΨ ΑΝ ΜΙS. ΑΚ ΑΝ ΨΑΜ-
ΜΑ SΑΝΔGΑΝΔΙΝ ΜΙΚ. GΑh SΑЄΙ SΑΙΘΙΨ ΜΙΚ. SΑΙ- 45.

retectum fuit? Propterea non potuerunt credere, quia *ſicut* ite- 39. CIX.
rum dixit Eſajas: excæcavit eorum oculos, & obduravit eorum cor- 40.
da (*a*), ut non viderint oculis, & intellexerint corde, & converſi
fuerint, ac ſanaſſem eos. Hæc dixit Eſajas quando vidit gloriam 41. CX.
ejus & loquutus eſt de eo. Veruntamen etiam ex primoribus mul- 42.
ti crediderunt in eum, ſed propter Phariſæos non profitebantur,
ne è ſynagoga ejicerentur; dilexerunt enim magis gloriam humana- 43.
nam quam gloriam Dei. Sed Jeſus clamavit & dixit: qui credit in 44. CXI.
me, non credit in me, ſed in mittentem me, & qui videt me, vi- 45.

(*a*) *Eorum corda* ΪΖЄ hΑΙΚΤΧΝΑ. legit αὐτῶν τὰς καρδίας. mox optime vertit ἵνα μὴ ἴδωσι κτλ. ЄΙ ΝΙ ΓΑΝΜΙΔЄΔЄΙΝΑ ΑΝΓΑΜ. GΑh ΕΚΧΨЄΙΝΑ hΑΙΚΤΙΝ. GΑh ΓΑΥΑΝΔΙΔЄΔЄΙΝΑ, *ut non viderint o. & intellexerint corde, & converſi fuerint*, ſive *ſe converterint*. adeo ut ἵνα, non pro *cauſſali*, ſed *modi* ſive *qualitatis* adverbio acceperit.

(*a*) *Mit-*

ΚΙΒ. 46. ΘΙΨ ΨΛΝΑ SΛΝΔGΛΝΔΛΝ ΜΙΚ: ΪΚ ΛΙΝΗΛΔ ΪΝ ΨΛΜ-
ΜΛ ΕΛΙΚΘΛΝ ΩΛΜ. ΕΙ ΘΛΖΝΗ SΛΕΙ ΓΛΛΛΝΒGΛΙ ΔΝ
47. ΜΙS. ΪΝ ΚΙΩΙΖΛ ΝΙ ΥΙSΛΙ. GΛΗ GΛΒΛΙ ΘΛS ΜΕΙΝΛΙΜ
ΗΛΝSGΛΙ ΥΛΝΚΔΛΜ. GΛΗ ΝΙ ΓΛΛΛΝΒGΛΙ. ΪΚ ΝΙ SΤΧ-
GΛ ΪΝΛ. ΝΙΗ ΨΛΝ ΩΛΜ ΕΙ SΤΧGΛΝ ΜΛΝΛSΕΔ. ΛΚ
48. ΕΙ ΓΛΝΛSGΛΝ ΜΛΝΛSΕΔ: SΛΕΙ ΕΚΛΚΛΝΝ ΜΙS. GΛΗ
ΝΙ ΛΝΔΝΙΜΙΨ ΥΛΝΚΔΛ ΜΕΙΝΛ. ΗΛΒΛΙΔ ΨΛΝΛ SΤΧ-
GΛΝΔΛΝ SΙΚ. ΥΛΝΚΔ ΨΛΤΕΙ ΚΧΔΙΔΛ. ΨΛΤΛ SΤΧGΙΨ
49. ΪΝΛ ΪΝ SΠΕΔΙSΤΙΝ ΔΛΓΛ. ΠΝΤΕ ΪΚ ΝS ΜΙS SΙΛΒΙΝ ΝΙ
ΚΧΔΙΔΛ. ΛΚ SΛΕΙ SΛΝΔΙΔΛ ΜΙΚ ΛΤΤΛ. SΛΗ ΜΙS ΛΝΛ-
11. ΒΝSΝ ΛΤ * * * * * * * ΩΛΨ. ΝΙ ΛΛΛΛΙ ΗΚΛΙΝGΛΙ SΙGΝΨ:
12. ΒΙΨΕΗ ΨΛΝ ΝSΨΥΧΗ ΕΧΤΝΝS ΪΖΕ GΛΗ ΝΛΜ ΥΛSΤGΧS
SΕΙΝΧS. ΛΝΛΚΝΜΒGΛΝΔS ΛΕΤΚΛ. ΩΛΨ ΔΝ ΪΜ. ΥΙΤΛΔΝ

CXII. 46. det mittentem me (*a*). Ego lux in mundum veni, ut quiſquis cre-
47. dit in me, non maneat in tenebris. Et ſi quis audiat verba mea &
non credat, ego non judico eum ; non enim veni ut judicem mun-
48. dum (*b*), ſed ut ſanem mundum. Qui contemnit me & non recipit
verba mea habet judicantem ſe. Verbum quod locutus ſum, id ju-
49. dicabit eum in noviſſimo die, quia ego ex me ipſo non locutus ſum,
ſed qui miſit me Pater, is mihi mandatum dedit * * * * * * *
Cap. 13, 11, dixit: non omnes mundi eſtis. Poſtquam ergo laverat pedes eo-
12. rum & ſumſerat veſtes ſuas, iterum diſcumbens dixit illis: ſcitis (*c*)

(*a*) *Mittentem me* ΨΛΝΛ SΛΝΔGΛΝΔΛΝ ΜΙΚ. Sic MS. recte & ex regulis grammaticis.

(*b*) *Mundum.* Recte editio *Juniana* ΜΛΝΛSΕΔ, quamvis librarius cod. argentei errore geminaverit ſyllabam mediam.

(*c*) *Scitis.* Niſi ΥΙΤΝΨ ſive ΥΙΤΕΙΨ legamus, oportet ΥΙΤΛΝ prorſus anomale conjugari, quod in 2. plur. Indi. Præſ. habeat ΥΙΤΛΔΝ. [ΥΙ-ΤΛΝ verbis anomalis annumerandum eſt. ΥΙΤΛΔΝ incuria librarii videtur ſcriptum pro ΥΙΤΝΔΝ. De Ν affixo vide quæ diximus ad Marci 10, 38.]

(*a*) *Voca-*

ΘΛ ΓΛΤΛΥΙΔΛ ΪΖΥΙS· ϬΠS ΥΧΠΕΙΔ ΜΙΚ ΛΛΙSΛΚΕIS ϬΛh ÞΛΝ· ΥΛΙΛΛ ΩΙΦΙΦ· ΪΜ ΛΠΚ· ϬΛƀΛΙ ΝΠ ΠSΦΥΧh ΪΖΥΙS ÞΧΤΠΝS· ÞΛΝ ϬΛh ΛΛΙSΛΚΕIS· ϬΛh ϬΠS SΚΠ-ΛΠΦ ΪΖΥΙS ΜΙSSΧ ΦΥΛhΛΝ ÞΧΤΠΝS· ΔΠ ÞΚΙSΛhΤΛΙ ΛΠΚ ΛΤΓΛÞ ΪΖΥΙS· ΕΙ SΥΛ SΥΕ ΪΚ ΓΛΤΛΥΙΔΛ ΪΖΥΙS· SΥΛ ϬΠS ΤΛΠϬΛΙΦ: ΛΜΕΝ ΛΜΕΝ ΩΙΦΛ ΪΖΥΙS· ΝΙST SΚΛΛΚS ΜΛΙΖΛ ÞΚΛΠϬΙΝ SΕΙΝΛΜΜΛ· ΝΙh ΛΠΛΠSΤΛΠ-ΛΠS ΜΛΙΖΛ ΦΛΜΜΛ SΛΝΔϬΛΝΔΙΝ SΙΚ: ΦΛΝΔΕ ΦΛ-ΤΛ ΥΙΤΠΦ· ΛΠΔΛΓΛΙ SΙϬΠΦ ϬΛƀΛΙ ΤΛΠϬΙΦ ΦΛΤΛ· ΝΙ ƁΙ ΛΛΛΛΝS ΪΖΥΙS ΩΙΦΛ· ΪΚ ΥΛΙΤ ΘΛΚϬΛΝS ΓΛΥΛ-ΛΙΔΛ· ΛΚ ΕΙ ΠSÞΠΛΛΙΦ ΥΛΠΚΦΙ ΦΛΤΛ ΓΛΜΕΛΙΔΧ· SΛΕΙ ΜΛΤΙΔΛ ΜΙΦ ΜΙS hΛΛΙƁ· ΠShΧÞ ΛΝΛ ΜΙΚ ÞΛΙΚΖΝΛ SΕΙΝΛ: ÞΚΛΜ hΙΜΜΛ ΩΙΦΛ ΪΖΥΙS ÞΛΠΚΦΙ-

13. ΚΙΩ. ΚΙΖ. 14 15. 16. ΚΙh. 17. 18. ΚΙΦ. 19.

quid fecerim vobis? Vos me vocatis (*a*); Magiſter, & Domine: recte dicitis (*b*), ſum enim. Si ergo lavi vobis pedes Dominus & magiſter, etiam vos debetis vobis invicem lavare pedes; ad imitationem enim dedi vobis, ut ſicut ego feci vobis, ſic vos faciatis. Amen, amen dico vobis, non eſt famulus major domino ſuo, nec apoſtolus major mittente illum. Si hoc ſcitis, beati eritis ſi illud facitis. Non de vobis omnibus loquor. ego ſcio quoſnam elegerim, ſed ut impleatur quod ſcriptum eſt: qui edit mecum panem ſuſtulit contra me calcaneum ſuum. Nunc (*c*) dico vobis priuſ-

13. CXVI. CXVII. 14. 15. 16. CXVIII. 17. 18. CXIX. 19.

(*a*) *Vocatis* ΥΧΠΕΙΔ, *clamatis*, & ſic *Virgilus* Æneidos IV. *morientem nomine clamat*, ſed quia durius eſt, nec proſæ dictionis, maluimus *vocatis*, & ſic hodieque lingua noſtrate, *at kalla en til ſig* & *at ropa en til ſig*, advocare aliquem.

(*b*) *Recte dicitis.* Non legit *καί.*

(*c*) [*Nunc* ÞΚΛΜ hΙΜΜΛ *ab hoc die* vel *tempore.* Subintelligitur enim ΘΛΓΛ vel ΜΕΛΛ.]

ZEI ΥΛΠΚΨΙ. EI BI ΨE ΥΛIKΨΛI. ΓΛΛΛΠBGΛIΨ ΨΛTEI
ΚΚ. 20. ΪK ΪM: ΛMEN ΛMEN UIΨΛ ΪZΥIS. SΛEI ΛNΔNIMIΨ ΨΛ-
NΛ ΨΛNEI ΪK ΪNSΛNΔGΛ. MIK ΛNΔNIMIΨ. ΪΨ SΛEI MIK
ΚΚΛ. 21. ΛNΔNIMIΨ. ΛNΔNIMIΨ ΨΛNΛ SΛNΔGΛNΔΛN MIK: ΨΛ-
TΛ UIΨΛNΔS ΪΛISΠS ΪNΔKXBNXΔΛ ΛhMIN. GΛh ΥEIT-
ΥXΔIΔΛ GΛh UΛΨ. ΛMEN ΛMEN UIΨΛ ΪZΥIS. ΨΛTEI
ΚΚΒ. 22. ΛINS ΪZΥΛKΛ ΓΛΛEΥEIΨ MIK: ΨΛNNh SEΘNN ΔN SIS
MISSX ΨΛI SIΠXNGXS. ΨΛΓKGΛNΔΛNS BI ΘΛKGΛNΛ
ΚΚΓ. 23. UEΨI: ΥΛSNh ΨΛN ΛNΛKNMBGΛNΔS ΛINS ΨIZE SI-
ΠXNGE ΪS ΪN BΛKMΛ ΪΛISNΪS. ΨΛNEI ÞKIGXΔΛ ΪΛI-
24. SNS. BΛNΔΥIΔ NhΨΛN ΨΛMMΛ SEIMXN ΠΛITKNS. ΔN
25. ÞKΛIhNΛN. ΘΛS ΥESI BI ΨΛNEI UΛΨ. ΛNΛKNMBIΔΛ
ΨΛN GΛINS SΥΛ ΛNΛ BΛKMΛ ΪΛISNΪS. UΛΨNh ΪMMΛ.
26. ÞΛN. ΘΛS ΪST: ΛNΔhXÞ ΪΛISNS. SΛ ΪST ΨΛMMEI ΪK
ΚΚΔ. NÞΔΛNNGΛNΔS ΨΛNΛ hΛΛIÞ ΓIBΛ: GΛh NÞΔΛNN-
GΛNΔS ΨΛNΛ hΛΛIÞ. ΓΛÞ ΪNΔIN SEIMXNIS ΪSKΛKIX-

CXX. 20. quam fiat, ut quum fuerit, credatis quod ego ſum. Amen, amen
dico vobis, qui recipit illum, quem ego mittam, me recipit. qui
CXXI. 21. vero me recipit, recipit mittentem me. Hæc dicens Jeſus com-
motus eſt ſpiritu, & teſtatus eſt dixitque: Amen, amen dico vo-
CXXII. 22. bis, unus veſtrûm prodet me. Itaque adſpiciebant ſe invicem
CXXIII. 23. diſcipuli cogitantes de quo diceret. Erat autem unus diſcipu-
24. lorum ejus recumbens in ſinu Jeſu, quem diligebat Jeſus. Huic
vero innuebat Simon Petrus ut quæreret, quis eſſet de quo di-
25. xerat? Ille vero *qui* ſic recubuit (*a*) in gremio Jeſu dixit ei:
26. quiſnam eſt? Reſpondit Jeſus: ille eſt, cui ego immergens pa-
CXXIV. nem dabo. Et immergens panem, dedit Judæ Simonis (*b*) Iſcario-

(*a*) Qui *ſic recubuit*. Legit cum multis optimæque notæ codd. ἐπιπεσὼν ὁ ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ κτλ.

(*b*) *Judæ Simonis* ΪNΔIN SEIMXNIS. Sic recte MS.

(*a*) Quo

ταν. gλh λεαr ψλmmλ hλλιbλ ψλn rλλλιψ ïn gλinλnλ sλtλnλ: uλψ ψλn dn ïmmλ ïλisns. ψλ- 27. KKe.
tei tλngis tλvei sπkλntx: ψλtnh ψλn λinshnn 28.
ni vissλ ψizε λnλknmbgλndλnε dn ⊙ε uλψ ïm-
mλ. snmλi mnndεdnn ει. nntε λkkλ hλbλidλ 29.
ïndλs. ψλtei uεψi ïmmλ ïλisns. bntei ψizei ψλnk-
bειmλ dn dnλψλi. λiψψλn ψλim nnλεdλm ει ⊙λ
ribλn: bi ψε λndnλm ψλnλ hλλιb gλins. snns 30.
rλλλιψ nt. vλsnh ψλn nλhts. ψλn rλλλιψ nt. 31.
uλψ ψλn ïλisns. nn rλsvεkλids vλkψ snnns
mλns. gλh rxψ hλnhiψs ïst ïn ïmmλ. gλbλi nn 32.
rxψ hλnhiψs ïst ïn ïmmλ. gλh rxψ hλnhειψ ïnλ
ïn sis. gλh snns hλnhidλ ïnλ: bλknιλxnλ. nλnh 33.

tæ. Et poſt hunc panem, tum introibat in illum Satanas. Dixit 27.
ergo ei Jeſus: quod facis, fac cito. Hoc autem nemo accumben- CXXV.
tium intelligebat, quorſum ei dixerat. quidam enim putabant quod 28.
quoniam arculam habebat Judas, Jeſus illi diceret: eme quo indige- 29.
mus (*a*) ad feſtum, ſive ut daret aliquid pauperibus. Quum ergo ille 30.
receperat panem, ſtatim exivit, erat autem nox. Poſtquam exierat 31.
dixit itaque Jeſus: nunc honoratus eſt Filius hominis, & Deus glori-
ficatus eſt in illo (*b*). Si ergo Deus glorificatus eſt in illo, etiam Deus 32.
glorificabit eum in ſe, & jam modo glorificavit eum (*c*). Filioli, ad- 33.

(*a*) *Quo indigemus* ψizei ψλnkbειmλ. Sic ex regulis grammatices MS. non ψλnkbειmλi.

(*b*) *Glorificatus eſt in illo* hλnhiψs ïst ïn ïmmλ, ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ & ſic δοξάζειν ſæpiſſime per hλnhgλn redditur. ſi plura quæris adi *Mareſchallum*. Mox gλbλi nn, adeo ut legerit, εἰ ἄρα.

(*c*) *Glorificavit eum* hλnhidλ ïnλ. Editi communi conſenſu, quin & MSS. δοξάσει αὐτόν. noſter tamen legit ἐδόξασε αὐτὸν, unde εὐθὺς per *jam modo* vertendum nobis fuit, neque invito helleniſmo.

(*a*) *Tunc*

ΛЄΠΤΙΛ ΜЄΛ ΜΙΨ ΪΖΥΙS ΪΜ. SΧΚЄΙΨ ΜΙΚ. GΛh SΥΛ SΥЄ
ΩΛΨ ΔΠ ΪΠΔΛΙΠΜ. ЄΙ ΨΛΔЄΙ ΪΚ ΓΛΓΓΛ GΠS ΝΙ ΜΛ-
34. ΓΠΨ ΩΙΜΛΝ. GΛh ΪΖΥΙS ΩΙΨΛ ΝΠ: ΛΝΛЬΠSΝ ΝΙΠGΛ
ΓΙЬΛ ΪΖΥΙS. ЄΙ ЬΚΙGΧΨ ΪΖΥΙS ΜΙSSΧ. SΥЄ ΪΚ ЬΚΙGΧΔΛ
35. ΪΖΥΙS. ΨЄΙ GΛh GΠS ЬΚΙGΧΨ ΜΙSSΧ ΪΖΥΙS. ЬΙ ΨΛΜΜΛ
ΠЬΚΠΝΝΛΝΔΛ ΛΛΛΛΙ ΨЄΙ ΜЄΙΝΛΙ SΙΠΧΝGΧS SΙGΠΨ.
ΚΚΩ. 36. GΛЬΛΙ ЬΚΙΛΨΥΛ hΛЬΛΙΔ ΜΙΨ ΪΖΥΙS ΜΙSSΧ: ΨΛΝΠh
ΩΛΨ ΔΠ ΪΜΜΛ SЄΙΜΧΝ ΠΛΙΤΚΠS. ЬΛΝ. ⊙ΛΔ ΓΛΓΓΙS:
ΛΝΔhΛЬGΛΝΔS ΪΛΙSΠS ΩΛΨ. ΨΛΔЄΙ ΪΚ ΓΛΓΓΛ ΝΙ
37. ΜΛΓΤ ΜΙΚ ΝΠ ΛΛΙSTGΛΝ. ΪΨ ΒΙ ΨЄ ΛΛΙSTЄΙS: ΨΛ-
ΚΠh ΠΛΙΤΚΠS ΩΛΨ ΔΠ ΪΜΜΛ. ЬΛΝ. ΔΠ ⊙Є ΝΙ ΜΛΓ
ΨΠΚ ΛΛΙSTGΛΝ ΝΠ. SΛΙΥΛΛΛ ΜЄΙΝΛ ЬΛΠΚ ΨΠΚ ΛΛΓ-
38. GΛ: ΛΝΔhΧЬ ΪΛΙSΠS. SΛΙΥΛΛΛ ΨЄΙΝΛ ЬΛΠΚ ΜΙΚ
ΛΛΓGΙS. ΛΜЄΝ ΛΜЄΝ ΩΙΨΛ ΨΠS. ΨЄΙ hΛΝΛ ΝΙ hΚΠ-

huc paullo tempore ſum vobiſcum. quæretis me, & ſicut dicebam
Judæis, quod quò ego vado, vos non poteſtis venire, etiam vo-
34. bis nunc dico. Mandatum novum do vobis ut diligatis vos in-
vicem; ſicut ego dilexi vos, ut etiam vos diligatis vos invi-
35. cem. Ex hoc cognoſcent omnes quod mei diſcipuli ſitis, ſi a-
CXXVI.36. morem habueritis mutuum. Tunc (*a*) dixit ei Simon Petrus:
Domine, quorſum vadis? reſpondens Jeſus dixit: quorſum ego
37. vado, non potes me nunc ſequi, ſed poſthac ſequeris. Dixit
ergo ei Petrus: Domine, cur non poſſum nunc Te ſequi? Ani-
38. mam meam pro Te ponam. Reſpondit Jeſus (*b*): animam tuam
pro me pones. Amen, amen dico tibi, quod gallus non crocita-

(*a*) *Tunc* ΨΛΝΠh. id foret τότε λέγει αὐτῷ. [Non legit μοὶ poſt ἀκολουθήσεις. at ὅτι poſt λέγει in ſequenti commate.]

(*b*) *Reſpondit Jeſus.* Non legit αὐτῷ, & perinde eſt, tædiumque jam diu nos cepit hujuſcemodi minutiarum.

(*a*) *Donec*

ⲕⲉⲓⲯ ⲛⲛⲧⲉ ⲫⲛ ⲙⲓⲕ ⲁⲣⲁⲓⲕⲓⲥ ⲕⲛⲛⲛⲁⲛ ⲫⲕⲓⲙ ⲥⲓⲛⲫⲁⲙ:
ⲛⲓ ⲓⲛⲁⲕⲭⲃⲛⲁⲓ ⲓⲍⲩⲁⲕ ⲏⲁⲓⲕⲧⲭ. ⲅⲁⲗⲁⲛⲃⲉⲓⲯ ⲁⲛ ⲅⲭ- 1. ⲔⲔⲍ.
ⲫⲁ. ⲍⲁⲏ ⲁⲛ ⲙⲓⲥ ⲅⲁⲗⲁⲛⲃⲉⲓⲯ: ⲓⲛ ⲅⲁⲕⲁⲁ ⲁⲧⲧⲓⲛⲥ 2.
ⲙⲉⲓⲛⲓⲥ ⲥⲗⲗⲓⲫⲩⲭⲥ ⲙⲁⲛⲁⲓⲅⲭⲥ ⲥⲓⲛⲁ. ⲁⲫⲫⲁⲛ ⲛⲓⲃⲁ ⲩⲉ-
ⲥⲉⲓⲛⲁ. ⲁⲓⲫⲫⲁⲛ ⲟⲉⲫⲍⲁⲛ ⲁⲛ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲅⲁⲓⲅⲁ ⲙⲁⲛⲩⲍⲁⲛ
ⲥⲧⲁⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲍⲁⲏ ⲫⲁⲛ ⲍⲁⲃⲁⲓ ⲅⲁⲓⲅⲁ ⲙⲁⲛⲩⲍⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ 3.
ⲥⲧⲁⲁ. ⲁⲣⲧⲕⲁ ⲟⲓⲙⲁ ⲍⲁⲏ ⲣⲕⲁⲛⲓⲙⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲁⲛ ⲙⲓⲥ
ⲥⲓⲁⲃⲓⲛ. ⲉⲓ ⲫⲁⲕⲉⲓ ⲓⲙ ⲓⲕ ⲫⲁⲕⲏⲏ ⲥⲓⲍⲏⲫ ⲍⲁⲏ ⲍⲏⲥ.

bit donec tu me noſſe negabis (*a*) tribus vicibus. Ne turbetur cor veſtrum; creditis in Deum, etiam in me credite (*b*). In domo Patris mei manſiones multæ ſunt, atque niſi eſſent (*c*), dicerem vobis, abeo paraturus vobis locum. Et cùm abeo (*d*), parabo vobis locum. Iterum veniam & aſſumam vos ad me ipſum, ut ubi ego ſum, illic ſitis etiam vos. Cap. 14, 1, CXXVII. 2. 3.

(*a*) *Donec tu me noſſe negabis* ⲛⲛⲧⲉ ⲫⲛ ⲙⲓⲕ ⲁⲣⲁⲓⲕⲓⲥ ⲕⲛⲛⲛⲁⲛ. Legit ἕως σὺ ἀπαρνήσῃ εἰδέναι με. Vulgati ἕως ἄν. ſed lectionem quam noſter ſequutus eſt, non puto carere emphaſi; Petrum alloquitur ſuæ heic confidentem conſtantiæ, aliàs etiam laudatiſſime confitentem. Si is adeo laberetur, quid de cæteris foret ſperandum. Porro, εἰδέναι με ſive ex *Luca* huc tranſlatum, ſive à librariis evangeliſtæ noſtri omiſſum.

(*b*) *Credite.* Dubitabam poſſe verti per Imperativum, ſic enim foret ⲅⲁⲗⲁⲛⲃⲍⲁⲓⲫ vel ⲅⲁⲗⲁⲛⲃⲍⲓⲫ, ſed diligentius obſervando vidi hanc quoque terminationem eſſe, ſecundæ Plur. Imperativi. vide *Marci* 1, 15. & 11, 24. quin & mox, hujus capitis v. 11. & alibi. nec aliter ⲏⲁⲛⲥⲉⲓⲫ *Marci* 7, 14. ἀκούετέ μου πάντες.

(*c*) *Atque niſi eſſent* ⲁⲫⲫⲁⲛ ⲛⲓⲃⲁ ⲩⲉⲥⲉⲓⲛⲁ. ac ſi legerit εἰ δὲ μὴ ἦσαν. Et ſuſpicor, vel hoc ipſum, vel quod proxime ſequitur ⲁⲓⲫⲫⲁⲛ (quod item εἰ ᾔ μὴ, vide *Matth.* 6, 1.) ex margine intruſum eſſe.

(*d*) *Et cùm abeo* ⲍⲁⲏ ⲫⲁⲛ ⲅⲁⲓⲅⲁ. Sic optime vertit καὶ ἐὰν πορευθῶ accipiendo ἐὰν pro ὅτι ſive ὅταν, ſicuti ſupra 12, 32. ⲍⲁⲃⲁⲓ ex margine iterum manavit in contextum, & quandoquidem conditionalis eſt particula, illam expellere voluiſſe videtur *Ulphilas*, ſubſtituto adverbio Temporis. Porro plurimorum codd. conſpiratione omittit ⲭ ante ⲉⲧⲟⲓⲙⲁⲥⲱ, ſicque omnia plana.

4. ϛλh ψλδει ϊκ ρλττλ κηηηηψ. ϛλh ψληλ γιτ κηη-
5. ηηψ: ψλκηh υλψ ϊμμλ ψχμλς. ϸλη. νι γιτημ
ολψ ρλττις. ϛλh ολιγλ μλτημ ψληλ γιτ κηη-
6. ηλη: υλψ ϊμμλ ϊλισης. ϊκ ϊμ σλ γιτς. ϛλh σηη-
ϛλ. ϛλh λιϐλινς. λινshηη νι υιμιψ λτ λττιν νιϐλ
7. ψλικh μικ. ϊψ κηηφεδειψ μικ. λιψψλη κηηφεδειψ
ϛλh λττλη μειηληλ. ϛλh ψλη ϸκλμ himμλ κηη-
8. ηηψ ϊνλ ϛλh ρλσλιολψ ϊνλ: ϊψ ϸιλιππης υλφηh
δη ϊμμλ. ϸλη. ληρει ηνσις ψληλ λττλη. ψλτηh
9. ρληλh ηνσις: ψλκηh υλψ ϊμμλ ϊλισης. σγλλληδ
μελις μιψ ϊζγις γλς. ϛλh νι ηϸκηηφες μικ ϸιλιπ-
πη. σλει ρλσλο μικ. ρλσλο λττλη. ϛλh ολιγλ
10. φη υιφις. ληρει ηνσις ψληλ λττλη. νιη ρλλλη-
ϐεις ψλτει ϊκ ϊν λττιν ϛλh λττλ ϊν μις ϊστ. ψχ
γληκδλ ψχει ϊκ κχδϛλ ϊζγις. λϸ μις σιλϐιν νι

4. 5. Et quò ego abeo noſtis, & viam noſtis. Dixit ergo ei Thomas:
Domine, neſcimus quorſum abeas, & quomodo poſſumus noſſe viam?
6. Dixit ei Jeſus: Ego ſum via, & veritas, & vita. nemo venit ad Pa-
7. trem niſi per me. Si noſſetis me, utique noſſetis etiam Patrem
8. meum, & vero nunc noſtis eum & videtis eum (*a*). Dixit au-
tem (*b*) ei Philippus: Domine, oſtende nobis Patrem, hoc ſufficit
9. nobis. Tunc dixit ei Jeſus: tantum temporis vobiſcum fui, & non
cognoviſti me Philippe. qui vidit me, vidit Patrem. Et quomodo
10. tu dicis: oſtende nobis Patrem? Nonne credis quod ego in Patre,
& Pater in me ſit? Verba quæ ego loquor vobis, à me ipſo non

(*a*) *Videtis eum* ΡΛΣΛΙΟΙΨ ΪΝΛ, cave tamen hinc augeas numerum variantum lectionum codicis Græci, & ſuſpiceris noſtrum legiſſe ἰωρᾶτε. nam ſenſu probe perſpecto, *Præter. Perf.* ἑωράκατε per *Præſens* reddit.

(*b*) *Dixit autem* ΪΨ ϸΙΛΙΠΠΗΣ ΥΛΨΗh. ac ſi invenerit λέγει δέ.

(*a*) *At*

ƘƦᘜGᏗ. ᏗK ᏗTTᏗ SᏗEI ÏN MIS ÏST. SᏗ TᏗNGIΨ ΨƦ
ƴᏗNKSTƴᏗ: ГᏗᏗNBEIΨ MIS ΨᏗTEI ÏK ÏN ᏗTTIN 11.
GᏗh ᏗTTᏗ ÏN MIS. ÏΨ GᏗBᏗI ÏN ΨIZE ƴᏗNKSTƴE NI
ГᏗᏗNBEIΨ MIS. ᏗMEN ᏗMEN UIΨᏗ ÏZƴIS. SᏗEI ГᏗ- 12.
ᏗNBEIᘜ MIS. ΨƦ ƴᏗNKSTƴᏗ ΨƦEI ÏK TᏗNGᏗ GᏗh
ÏS TᏗNGIΨ. GᏗh MᏗIZƦNᏗ ΨᏗIM TᏗNGIΨ. NNTE ÏK
ᘜN ᏗTTIN ГᏗГГᏗ. GᏗh ΨᏗTEI ⊙Ꮧ BIᘜGIΨ ÏN NᏗMIN 13. ƘKh.
MEINᏗMMᏗ. ΨᏗTᏗ TᏗNGᏗ. EI hᏗnhGᏗIᘜᏗN ᏗTTᏗ
ÏN SNNᏗN. GᏗBᏗI ⊙IS BIᘜGIΨ MIK ÏN NᏗMIN MEINᏗM- 14.
MᏗ. ÏK TᏗNGᏗ: GᏗBᏗI MIK ƀKIGƦΨ. ᏗNᏗBNSNINS 15.
MEINƦS ƀᏗSTᏗIᘜ. GᏗh ÏK BIᘜGᏗ ᏗTTᏗN. GᏗh ᏗN- 16.
ΨᏗKᏗNᏗ ПᏗKᏗKᏗETN ГIBIΨ ÏZƴIS. EI SIGᏗI MIΨ ÏZƴIS
ᘜN ᏗIƴᏗ. ᏗhMᏗ SNNGƦS. ΨᏗNEI SƦ MᏗNᏗSEIΨS NI 17.

loquor, ſed Pater qui in me eſt, ipſe facit opera. Credite mihi, 11.
quod ego in Patre, & Pater in me. at vero (*a*), propter opera non-
ne creditis mihi? Amen, amen dico vobis, qui credit mihi ope- 12.
ra quæ ego facio, etiam ille faciet, & majora illis faciet, quia ego
ad Patrem abeo (*b*), & quidquid petieritis in nomine meo, hoc fa- 13.
ciam, ut glorificetur Pater in Filio. Si quid *à* me petieritis in CXXVIII.
nomine meo, ego faciam. Si me diligitis, mandata mea ſerva- 14.
te, & ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut 15.
ſit vobiſcum in æternum, ſpiritum veritatis, quem mundus non 16.
17.

(*a*) *At vero, propter* &c. ÏΨ GᏗBᏗI. ÏN ΨIZE ƴᏗNKSTƴE NI ГᏗᏗNBEIΨ MIS. Sic omnino MS. ſenſu non quidem diverſo, ſed aliquantum immutato ab iis, quæ Græci editi nunc habent, & ad quos ſuam editionem conformavit *Junius*, adeo ut legerit Gothus: εἰ δὲ, διὰ τὰ ἔργα μὴ πιστεύετέ μοι; Poſſes etiam ГᏗᏗNBEIΨ *creditis*, vertere *credetis*; eodem enim momo utrumque horum Temporum in Gothica lingua inflectitur.

(*b*) *Ad Patrem abeo.* Non legit μᾶ, verſu autem 14. ἐάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου. Utrumque plurium codd. conſenſu.

(*a*) *Vide-*

ΜΛΓ ΝΙΜΛΝ. ΠΝΤΕ ΝΙ SΛΙΘΙΨ ΪΝΛ ΝΙh ΚΛΝΝ ΪΝΛ. ΪΨ
ϚΠS ΚΠΝΝΠΨ ΪΝΛ. ΠΝΤΕ ΪS ΜΙΨ ΪΖΥΙS ΥΙSΙΨ ϚΛh ΪΝ
18. ΪΖΥΙS ΪST: ΝΙ ΛΕΤΛ ΪΖΥΙS ΥΙΔΠΥΛΙΚΝΛΝS. ΩΙΜΛ ΛΤ
19. ΪΖΥΙS. ΝΛΠh ΛΕΙΤΙΛ. ϚΛh SΧ ΜΛΝΛSΕΙΨS ΜΙΚ ΝΙ ΨΛ-
ΝΛSΕΙΨS SΛΙΘΙΨ. ΪΨ ϚΠS SΛΙΘΙΨ ΜΙΚ. ΨΛΤΕΙ ΪΚ ΛΙ-
20. ΒΛ. ϚΛh ϚΠS ΛΙΒΛΙΨ: ΪΝ ϚΛΙΝΛΜΜΛ ΔΛΓΛ ΠΕΚΠΝ-
ΝΛΙΨ ϚΠS ΨΛΤΕΙ ΪΚ ΪΝ ΛΤΤΙΝ ΜΕΙΝΛΜΜΛ. ϚΛh ϚΠS
21. ΪΝ ΜΙS. ϚΛh ΪΚ ΪΝ ΪΖΥΙS: SΛΕΙ hΛΒΛΙΔ ΛΝΛΒΠSΝΙΝS
ΜΕΙΝΧS ϚΛh ΕΛSΤΛΙΨ ΨΧS. SΛ ΪST SΛΕΙ ΕΚΙϚΧΨ ΜΙΚ.
ΚΚΨ. ϚΛh ΨΛΝ SΛΕΙ ΕΚΙϚΧΨ ΜΙΚ. ΕΚΙϚΧΔΛ ΕΚΛΜ ΛΤΤΙΝ
ΜΕΙΝΛΜΜΛ. ϚΛh ΪΚ ΕΚΙϚΧ ΪΝΛ ϚΛh ΓΛΒΛΙΚhΤΛ ΪΜ-
ΚΛ. 22. ΜΛ ΜΙΚ SΙΛΒΛΝ: ΨΛΚΠh ΩΛΨ ΪΜΜΛ ΪΠΔΛS. ΝΙ SΛ
ΪSΚΛΚϚΧΤΕS. ΕΛΝ. ΘΛ ΥΛΚΨ ΕΙ ΠΝSΙS ΜΠΝΛΙS ΓΛ-
ΒΛΙΚhΤϚΛΝ ΨΠΚ SΙΛΒΛΝ. ΪΨ ΨΙΖΛΙ ΜΛΝΛSΕΔΛΙ ΝΙ:

poteſt accipere, quia non videt eum, nec novit eum; ſed vos no-
18. ſtis eum, quoniam is apud vos manet, immo in vobis eſt. Non re-
19. linquam vos orbos, veniam ad vos. Adhuc paullum, & mundus
me non ultra videbit, ſed vos videbitis me (*a*), quia ego vivo &
20. vos vivetis. In illo die cognoſcetis vos quod ego in Patre meo,
21. & vos in me, & ego in vobis. Qui tenet mandata mea & ſer-
CXXIX. vat ea, ille eſt qui diligit me. Et vero qui diligit me, dilige-
tur à Patre meo, & ego diligam eum, & me ipſum ei manife-
CXXX.22. ſtabo. Dixit autem ei Judas, non Iſcariotes ille: Domine, quid
erat quod nobis te ipſum manifeſtabis (*b*), non autem mundo?

(*a*) *Videbitis me* SΛΙΘΙΨ ΜΙΚ. Hæc vera & cod. MS. lectio. SΛΙϚΙΨ non poteſt non typographi vel correctoris errore irrepſiſſe.

(*b*) *Nobis te ipſum manifeſtabis* ΠNSIS ΜΠΝΛIS ΓΛΒΛΙΚhΤϚΛΝ ΨΠΚ SΙΛΒΛΝ. Conſuetudine Græca ΜΠΝΛ ΓΛΒΛΙΚhΤϚΛΝ pro ΓΛΒΛΙΚhΤϚΛ, μέλλω ἐμφανίζειν pro ἐμφανίσω. Aliàs loco ΜΠΝΛΝ utuntur hΛΒΛΝ.

(*a*) *Etiam*

ANdahXÞ ïAISNS GAh uAƿ an ïMMA. GABAI ⊙AS MIK 23.
ÞKIGXƿ GAh YANKA MEIN ÞASTAIƿ. GAh ATTA MEINS
ÞKIGXƿ ïNA. GAh an ïMMA rAAEIƿXS. GAh SAAIƿ-
YXS AT ïMMA rATANGXS. ïƿ SAEI NI ÞKIXƿ MIK. 24.
ƿX YANKAA MEINA NI ÞASTAIƿ. GAh ƿATA YANKA KAA.
ƿATEI hANSEIƿ NIST MEIN. AK ƿIS SANdGANdINS
MIK ATTINS: ƿATA KXdIdA ïZYIS AT ïZYIS YI- 25. KAB.
SANdS. AƿƿAN SA nAKAKAETNS. AhMA SA YEIhA. 26.
ƿANEI SANdEIƿ ATTA ïN NAMIN MEINAMMA. SA ïZ-
YIS AAISEIƿ AAATA. GAh rAMANdEIƿ ïZYIS AAAIS
ƿATEI uAƿ an ïZYIS: rAYAIKƿI BIAEIƿA ïZYIS. rA- 27.
YAIKƿI MEIN rIBA ïZYIS. NI SYA SYE SX MANASEƿS
rIBIƿ ïK rIBA ïZYIS. NI ïNdKXBNAINA ïZYAKA hAIK-

Reſpondit Jeſus & dixit ei: ſi quis me diligit, etiam ſermonem 23.
meum (*a*) ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum ibimus (*b*),
& manſiones apud eum faciemus. qui vero (*c*) non diligit (*d*) me, 24.
ſermones meos non ſervabit. & ſermo quem auditis non eſt meus, CXXXI.
ſed Patris mittentis me. Hæc loquutus ſum vobis, apud vos ma- 25.
nens; ſed Paracletus, Spiritus Sanctus, quem Pater mittet in meo CXXXII.
nomine, ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omne quod 26.
dixi vobis. Pacem relinquo vobis, meam pacem do vobis, non 27.
ſicut mundus dat, ego do vobis. Non commoveantur corda ve-

(*a*) *Etiam ſermonem meum* GAh YANKA MEIN. Legit καὶ τὸν λόγον μου.

(*b*) *Ibimus* rAAEIƿXS. obſerva Numerum Dualem, ſicut etiam mox rATANGXS, *ibimus nos duo, faciemus nos duo.* In Plur. rAAEIƿAM & rATANGAM.

(*c*) *Qui vero* ïƿ SAEI. Legit ὁ δὲ μή.

(*d*) *Diligit* ÞKIXƿ. Sic MS. utrumque tamen in uſu Gothis, ÞKIXN & ÞKIGXN, *amare*, ſicut quoque verbum contrariæ ſignificationis ÞIAN & ÞIGAN, *odiſſe*.

28. ΤΧΝΛ. ΝΙh ƀΛΝΚhΤGΛΙΝΛ: hΛΝSIΔЄΔΝΨ ЄΙ ΪΚ UΛΨ
ΪΖVIS. ΓΛΛЄΙΨΛ GΛh UIMΛ ΛΤ ΪΖVIS. GΛЬΛΙ ƀΚIGΧΔЄΔЄΙΨ ΜΙΚ. ΛΙΨΨΛΝ GΝS ƀΛΓΙΝΧΔЄΔЄΙΨ ЄΙ ΪΚ ΓΛΓΓΛ ΔΝ ΛΤΤΙΝ. ΝΝΤЄ ΛΤΤΛ ΜЄΙΝS ΜΛΙΖΛ ΜΙS ΪST:
29. GΛh ΝΝ UΛΨ ΪΖVIS. ƀΛΝΚΨΙΖЄΙ VΛΝΚΨΙ. ЄΙ ЬΙ ΨЄ
30. VΛΙΚΨΛΙ ΓΛΛΛΝЬGΛΙΨ: ΨΛΝΛSЄΙΨS ƀΙΛΝ ΝΙ ΜΛΨΛ-GΛ ΜΙΨ ΪΖVIS. UIMΙΨ SΛЄΙ ΨΙΖΛΙ ΜΛΝΛSЄΔΛΙ ΚЄΙΚΙ-
31. ΝΧΨ. GΛh ΪΝ MIS NI ЬΙΓΙΤΙΨ VΛΙhΤ. ΛΚ ЄΙ ΠƀΚΠΝΝΛΙ SΧ ΜΛΝΛSЄΨS ΨΛΤЄΙ ΪΚ ƀΚIGΧΔΛ ΛΤΤΛΝ ΜЄΙΝΛΝΛ. GΛh SVΛ SVЄ ΛΝΛЬΛΠΔ MIS ΛΤΤΛ SVΛ ΤΛΝGΛ: ΠΚ-
I. ΚЄΙSΙΨ. ΓΛΓΓΛΜ ΨΛΨΚΧ: ΪΚ ΪΜ VЄΙΝΛΤΚΙΝ ΨΛΤΛ
2. SΠΝGЄΙΝΧ. GΛh ΛΤΤΛ ΜЄΙΝS VΛΝΚSTVGΛ ΪST. ΛΛΛ ΤΛΙΝЄ ΪΝ MIS ΠΝЬΛΙΚΛΝΔΛΝЄ ΛΚΚΛΝ ΓΧΨ. ΠSΝΙΜΙΨ ΪΤΛ. GΛh ΛΛΛ ΛΚΚΛΝ ЬΛΙΚΛΝΔΛΝЄ. ΓΛhΚΛΙΝЄΙΨ

28. ſtra, nec formident. Audiviſtis quod ego dixi vobis: abeo & venio ad vos. Si diligeretis me, utique vos lætaremini ideo quod
29. ego abeam (*a*) ad Patrem, quia Pater meus eſt major me. Et nunc dixi vobis priuſquam fiat, ut quum factum fuerit, credatis.
30. Ulterius non multa loquar vobiſcum, venit qui *in* hoc mundo
31. regnat, & in me nihil quidquam inveniet (*b*); ſed ut cognoſcat mundus quod ego dilexi Patrem meum, & ſicut præcepit mihi
Cap. 15, 1. Pater, ſic faciam, ſurgite, eamus hinc. Ego ſum vitis illa vera, &
2. Pater meus operarius eſt. omnem palmitem in me, non ferentem fructum bonum (*c*), eum tollit, & omnem ferentium fructum, eum

---

(*a*) *Ideo quod ego abeam* ЄΙ ΪΚ ΓΛΓΓΛ. Non legit ὅτι, quod item à multis codd. MSS. & verſionibus antiquis exſulat.

(*b*) *Nihil quidquam inveniet* ΝΙ ЬΙΓΙΤΙΨ VΛΙhΤ. Legit ergo cum multis οὐκ εὑρήσῃ οὐδέν. ΒΙΓΙΤΛΝ Suec. *Hitta*, invenire. Mox quoque legit ὅτι ἠγάπησε τὸν πατέρα μου.

(*c*) *Fructum bonum.* Ac ſi legerit καρπὸν ἀγαθόν.

(*a*) *Nec*

ΪΤΑ. ЄΙ ΜΑΝΑΓΙΖΩ ΑΚΚΑΝ ΒΑΙΚΑΙΝΑ. ϬΝ ϬΝΣ ΗΚΑΙΝ- 3.
ϬΑΙ SIϬΝΨ ΪΝ ΨΙS ΥΑΝΚΑIS ΨΑΤΕΙ ΚΩΑΙΔΑ ΔΝ ΪΖΥΙS:
ΥΙSΑΙΨ ΪΝ ΜIS. ϬΑΗ ΪΚ ΪΝ ΪΖΥΙS. SΥЄ SΑ ΥЄΙΝΑΤΑΙΝS 4.
ΝΙ ΜΑΓ ΑΚΚΑΝ ΒΑΙΚΑΝ ΑΓ SIS SIΑΒΙΝ. ΝΙΒΑ ΪST ΑΝΑ
ΥЄΙΝΑΤΚΙΨΑ. SΥΑΗ ΝΙΗ ϬΝS. ΝΙΒΑ ΪΝ ΜIS SIϬΝΨ. ΪΚ
ΪΜ ΨΑΤΑ ΥЄΙΝΑΤΚΙΝ. ΪΨ ϬΝS ΥЄΙΝΑΤΑΙΝΩS. SΑЄΙ ΥΙ- 5.
SIΨ ΪΝ ΜIS ϬΑΗ ΪΚ ΪΝ ΪΜΜΑ. SΑ ΒΑΙΚΙΨ ΑΚΚΑΝ ΜΑ-
ΝΑΓ. ΨΑΤЄΙ ΪΝΝΗ ΜΙΚ ΝΙ ΜΑΓΠΨ ΤΑΝϬΑΝ ΝΙΥΛΙΗΤ:
ΝΙΒΑ SΑЄΙ ΥΙSΙΨ ΪΝ ΜIS. ΠSΥΑΙΚΠΛΔΑ ΠΤ SΥЄ ΥЄΙΝΑ- 6.
ΤΑΙΝS. ϬΑΗ ΓΑΨΑΠΚSΝΙΨ. ϬΑΗ ΓΑΛΙSΑΔΑ. ϬΑΗ ΪΝ
ΕΩΝ ΓΑΛΑΓϬΑΝΔ. ϬΑΗ ΪΝΒΚΑΝϬΑΔΑ: ΑΨΨΑΝ ϬΑ- 7. ΚΑΓ.
ΒΑΙ SIϬΝΨ ΪΝ MIS. ϬΑΗ ΥΑΝΚΔΑ ΜЄΙΝΑ ΪΝ ΪΖΥΙS
SΙΝΔ. ΨΑΤΑΘΑΗΨЄΙ ΥΙΑЄΙΨ ΒΙΔϬΙΨ. ϬΑΗ ΥΑΙΚΨΙΨ ΪΖ-

purgat, ut plus fructus ferat. Nunc vos puri eſtis propter ſermo- 3.
nem, quem loquutus ſum vobis. Manete in me, & ego in vobis, 4.
ſicut palmes non poteſt ferre fructum à ſemetipſo, niſi ſit in vi-
te, ita nec (*a*) vos niſi in me ſitis. Ego ſum vitis, vos autem (*b*) 5.
palmites, qui manet in me, & ego in illo, hic fert fructum mul-
tum, quia ſine me non poteſtis aliquid facere. Niſi quis manſe- 6.
rit in me, ejicietur foras ut palmes, & ſiccabitur, atque colliget-
tur (*c*), & in ignem mittent, & comburetur. Si vero (*d*) ſitis in 7.
me, & verba mea in vobis ſint, quidquid velitis, petite, & fiet vo- CXXXIII.

(*a*) *Nec* NIh. ſic MS. nam NI eſt *non*, NIh, *nec, neque.*

(*b*) *Vos autem* ΪΨ ϬΝS. Sive legit, ſive de ſuo adjecit *N.*

(*c*) *Atque colligetur* ΓΑΛΙSΑΔΑ. Hoc, συναχθήσεται. Et quia cum editis hanc tertiam numeri multitudinis, συνάγουσιν αὐτὰ, imperſonaliter vertit, nec male, mirum cur non etiam proximum βάλλουσιν, illic enim ϬΑΗ ΪΝ ΕΩΝ ΓΑΛΑΓϬΑΝΔ. itaque crederes, noſtrum legiſſe καὶ συναχθήσεται καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. Interim ſenſus idem.

(*d*) *Si vero* ΑΨΨΑΝ ϬΑΒΑΙ. Iterum ſive legit, ſive addendum exiſtimavit *N.*

(*a*) *Et*

ϗλϑ. 8. ϒIS: ÏN ψΛMMΛ hΛnhIψS ÏST ΛTTΛ MEINS. EI ΛK-
ϗΛN MΛNΛГ BΛIϗΛIψ. ϛΛh ϒΛIϗψΛIψ MEINΛI SIПXN-
9. ϛXS: SϒΛ SϒE ÞϗIϛXϑE MIK ΛTTΛ. SϒΛh ÏK ÞϗIϛX-
10. ϑΛ ÏZϒIS. ϒISΛIψ ÏN ÞϗIΛψΛI MEINΛI. ϛΛBΛI ΛNΛ-
BПSNINS MEINXS ÞΛSTΛIϑ. SIϛПψ ÏN ÞϗIΛψΛI MEI-
NΛI. SϒΛ SϒE ÏK ΛNΛBПSNINS ΛTTINS MEINIS ÞΛSTΛI-
11. ϑΛ. ϛΛh ϒISΛ ÏN ÞϗIΛψΛI ÏS: ψΛTΛ ϗXϑIϑΛ ÏZϒIS.
EI ÞΛhEψS MEINΛ ÏN ÏZϒIS SIϛΛI. ϛΛh ÞΛhEϑS ÏZϒΛ-
12. ϗΛ ПSÞПΛΛϛΛIϑΛП: ψΛTΛ ÏST ΛNΛBПSNS MEINΛ.
EI ÞϗIϛXψ ÏZϒIS MISSX. SϒΛ SϒE ÏK ÞϗIϛXΛ ÏZϒIS.
ϗΛE. 13. MΛIZEIN ψIZΛI ÞϗIΛψΛI MΛNNΛ NI hΛBΛIψ. EI ⊙ΛS
SΛIϒΛΛΛ SEINΛ ΛΛГϛIψ ÞΛПϗ ÞϗIϛXПΛS SEINΛNS.
ϗΛϑ. 14. ϛПS ÞϗIϛXПΛS MEINΛI SIϛПψ. ϛΛBΛI TΛПϛIψ ψΛTEI

CXXXIV. bis. In hoc glorificatus eſt Pater meus, ſi fructum multum fera-
8. tis & ſitis (*a*) mei diſcipuli. Sicut dilexit me Pater, ſic (*b*) ego di-
9. lexi vos, manete in amore meo. Si mandata mea ſervaveritis,
10. manebitis in amore meo, ſicut ego ſervavi mandata patris mei
11. & maneo in ejus amore. Hæc loquutus ſum vobis, ut gaudium
12. meum in vobis ſit, & gaudium veſtrum impleatur. Hoc eſt
CXXXV. mandatum meum, ut diligatis vos invicem, ſicut ego dilexi vos.
13. Majorem hoc amore (*c*) nemo habet, *quam* ut quis animam ſuam
CXXXIV. ponat pro (*d*) amicis ſuis. Vos amici mei eſtis ſi feceritis quæ
14.

(*a*) *Et ſitis* ϛΛh ϒΛIϗψΛIψ. Manifeſtum eſt, noſtrum legiſſe καὶ γένεσθε, id enim ϒΛIϗψΛIψ, vide Matth. 5, 45 & noſtrum 12, 36. γένεσθε foret ϒΛIϗψIψ. iterum Evangeliſta noſter cap. 8, 33. ἐλεύθεροι γενήσεσθε, ÞϗIϛΛI ϒΛIϗψIψ, Suec. *i skolen frie warda.* [Angl. *ye ſhall be free.*]

(*b*) *Sic.* MS. SϒΛh.

(*c*) [*Majorem hoc amore* MΛIZEIN ψIZΛI ÞϗIΛψΛI. Legit μείζονα ταύτης ἀγάπης.]

(*d*) *Pro amicis ſuis* ÞΛПϗ ÞϗIϛXПΛS SEINΛNS. Sic iterum reſtituimus ex MS. vide ſupra cap. 10, 15.

(*a*) *Elegi*

ïk ΛnΛBInΔΛ ïZVIS. ψΛnΛSEIψS ïZVIS NI UIψΛ SKΛΛ- 15.
KΛNS. nNTE SKΛΛKS NI VΛIT ΘΛ TΛnCIψ ïS ÞKΛn-
CΛ. ïψ ïk ïZVIS UΛψ ÞKICXnΔS. nNTE ΛΛΛ ψΛTEI
hΛnSIΔΛ ΛT ΛTTIN MEInΛMMΛ. rΛKΛnnIΔΛ ïZVIS:
NI CnS MIK rΛVΛΛIΔEΔnψ. ΛK ïk rΛVΛΛIΔΛ ïZVIS. 16.
EI CnS SNIVΛIψ CΛh ΛKΚΛN BΛIKΛIψ. CΛh ΛKΚΛN
ïZVΛK Δn ΛIVΛ SIGΛI. EI ψΛTΛΘΛhψEI BIΔCΛIψ ΛT- ΚΛZ.
TΛN ïN NΛMIN MEInΛMMΛ. rIBIψ ïZVIS: ψΛTΛ ΛnΛ- 17. ΚΛh.
BInΔΛ ïZVIS. EI ÞKICXψ ïZVIS MISSX: CΛBΛI SX MΛ- 18.
NΛSEΔS ïZVIS ÞIGΛI. KnNNEIψ EI MIK ÞKnMΛN ïZVIS

ego præcipio vobis. Amplius non vos vocabo famulos, quia famulus 15.
neſcit quid faciat dominus ejus; ſed ego vocavi vos amicos, quia omne quod audivi apud Patrem meum, notum feci vobis. Non vos me 16.
elegiſtis, ſed ego elegi vos (*a*), ut vos progrediamini (*b*) & fructum feratis, & fructus veſter ſit perpetuus (*c*); ut quodcunque rogaveritis CXXXVII.
Patrem in nomine meo, det vobis. Hæc præcipio vobis ut diligatis 17. CXXX-
vos invicem. Si mundus vos odit, ſcitote quod me priorem vobis (*d*) VIII. 18.

(*a*) *Elegi vos.* Si non Interpres vitio codicis, quem ſequutus eſt, certe ſua inadvertentia librarius Gothicus tranſiliit voces quæ reſpondeant Græcis οὐχ ὑμεῖς ἐξελεξάμην ὑμᾶς, propter ὑμᾶς proxime præcedens. Forſan illæ fuerunt CΛh rΛSΛTIΔΛ ïZVIS.

(*b*) *Ut vos progrediamini.* Sic tranſtuli EI CnS SNIVΛIψ. Hoc enim à SNIVΛN, *ire, progredi, abire.* & bene Joſephus Scaliger, *ut creſcatis.* Ab hoc SNIVΛN eſt *Snuoh thes giuualdi*, Ambitio, apud *Iſidorum* cap. 8. quod præfero *Palthenianæ* emendationi, *Suuoh*, quaſi à *Suohan*, Quærere.

(*c*) *Sit perpetuus.* Sic commodiſſime verti putavimus Δn ΛIVΛ SIGΛI. Fructum hunc apoſtolorum de eccleſiæ perpetuitate explicat *Apollinarius*, Catena in hunc locum. τίς ὁ τῶν ἀποστόλων καρπὸς ἄφθαρτος ἔτι καὶ αἰώνιος μένων; ἡ ἐκκλησία. *Quis immarceſcibilis ille & perpetuus apoſtolorum fructus? Eccleſia.*

(*d*) *Priorem vobis* ÞKnMAN ïZVIS. Timide ſic vertimus, & inhæremus verbis *Ulphilæ.* Græcus πρῶτον ὑμῶν, ubi πρῶτον neutiquam adverbialiter acceptum

19. ƑIGΛIDΛ. GΛBΛI ψIS ƑΛIKOΛNS ƳESEIψ. ΛIψψΛN SX MΛNΛSEΔS SƳESΛNS ƑRIGXΔEΔI. ΛψψΛN NNTE NS ψΛMMΛ ƑΛIKOΛN NI SIGNψ. ΛK ÏK ΓΛƳΛΛIDΛ ÏZƳIS NS ψΛMMΛ ƑΛIKOΛN. ΔNψψE ƑIGΛID ÏZƳIS SX MΛ-
ΚΛψ. 20. NΛSEψS: ΓΛMNNEIψ ψIS ƳΛNΚΔIS ψΛTEI ÏK UΛψ ΔN ÏZƳIS. NIST SKΛΛKS MΛIZΛ ƑRΛNGIN SEINΛMMΛ. GΛ-
ΚM. BΛI MIK ƳΚEKNN. GΛh ÏZƳIS ƳΚIKΛNΔ. GΛBΛI MEIN
ΚMΛ. 21. ƳΛNΚΔ ƑΛSTΛIΔEΔEINΛ. GΛh ÏZƳΛR ƑΛSTΛINΛ: ΛK ψΛTΛ ΛΛΛΛTΛ TΛNGΛNΔ ÏZƳIS ÏN NΛMINS MEINIS.

19. odio habuit. Si hujus mundi eſſetis, utique mundus proprios (*a*) amaret; verum quia ex mundo non eſtis, ſed ego elegi vos ex mun-
CXXXIX. do, ideo odit vos mundus. Mementote ſermonis quem ego dixi vo-
20. bis, non eſt famulus major domino ſuo. Si me rejecerunt (*b*), etiam
CXL. vos rejicient. Si ſermonem meum ſervaviſſent (*c*), etiam veſtrum
CXLI. 21. ſervarent. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum,

---

noſtro, ſic enim foret ƑRNMIST. *Priorem vobis odio habuit* Latinus, ſed ſi ƑRNMΛ Comparativus, utique foret ƑRNMΛN ÏZƳΛRΛ, in Genit. [Recte ſe habet ƑRNMΛN ÏZƳIS. Nam comparativa ablativum adſciſcunt.]

(*a*) [*Proprios* SƳESΛNS, hoc eſt, ἰδίους.]

(*b*) [*Rejecerunt* &c. Cur non *Perſequuti ſunt* — & *perſequentur?*]

(*c*) *Si ſermonem meum ſervaviſſent* GΛBΛI MEIN ƳΛNΚΔ ƑΛSTΛIΔEΔEINΛ εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν. Scio magni nominis viros velle τηρεῖν heic ſignificationem habere *inſidioſæ obſervationis*, nec negabo ita ſubinde accipi ab Interpretibus V. Teſt. v. *Jeremiæ* 20, 10. quin & pridem monuit *Philo* p. 96. a. τὸ τηρεῖσθαι (Geneſ. 3, 15.) δύο δηλοῖ, ἓν μὲν οἷον διαφυλάξει καὶ διαδώσει· ἕτερον δὲ τὸ ἴσον τοῦ ἐπιτηρεῖσθαι πρὸς ἀναίρεσιν. Τηρεῖσθαι *bifariam explicari poteſt, primum* cuſtodiet *ſive* diſtribuet, *deinde* obſervabit animo perdendi; ſed certe Gothus noſter ſic vertiſſet ƳITΛΔEΔEINΛ & ƳITΛINΛ. ƳITΛN enim ei παρατηρεῖσθαι, *callide obſervare*, vide Marci 3, 2. Lucæ 6, 7. Adhæc non vertit GΛBΛI ƑΛSTΛIΔEΔNN *ſi ſervaverunt* & mox ƑΛSTΛNΔ *ſervabunt*; ſic enim altera illa interpretatio ferri poſſet; ſed in Subjunct. GΛBΛI ƑΛSTΛIΔEΔEINΛ *ſi ſervaſſent*, & ƑΛSTΛINΛ *ſervarent*. Utrum aliter ac qui ſuperſunt codd. Græci legerit, hæreo.

(*a*) *Mitten-*

ⲛⲛⲧⲉ ⲛⲓ ⲕⲛⲛⲛⲛⲛ ⲫⲁⲛⲁ ⲥⲁⲛⲇⲍⲁⲛⲇⲁⲛ ⲙⲓⲕ: ⲛⲓⲏ ⲩⲉⲙⲍⲁⲛ ⲍⲁⲏ ⲕⲭⲁⲓⲇⲉⲁⲍⲁⲛ ⲁⲛ ⲓⲙ. ⲑⲕⲁⲩⲁⲛⲕⲏⲧ ⲛⲓ ⲏⲁⲃⲁⲓⲇⲉⲁⲉⲓⲛⲁ. ⲓⲫ ⲛⲛ ⲓⲛⲓⲁⲭⲛⲥ ⲛⲓ ⲏⲁⲃⲁⲛⲇ ⲃⲓ ⲑⲕⲁⲩⲁⲛⲕⲏⲧ ⲥⲉⲓⲛⲁ: ⲥⲁⲉⲓ ⲙⲓⲕ ⲑⲓⲍⲁⲓⲫ. ⲍⲁⲏ ⲁⲧⲧⲁⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲛⲁ ⲑⲓⲍⲁⲓⲫ: ⲓⲫ ⲫⲭ ⲩⲁⲛⲕⲥⲧⲩⲁ ⲛⲓ ⲅⲁⲧⲁⲩⲓⲇⲉⲁⲍⲁⲛ ⲓⲛ ⲓⲙ. ⲫⲭⲉⲓ ⲁⲛⲫⲁⲕ ⲁⲓⲛⲥⲏⲛⲛ ⲛⲓ ⲅⲁⲧⲁⲩⲓⲇⲁ. ⲑⲕⲁⲩⲁⲛⲕⲏⲧ ⲛⲓ ⲏⲁⲃⲁⲓⲇⲉⲁⲉⲓⲛⲁ. ⲓⲫ ⲛⲛ ⲍⲁⲏ ⲅⲁⲥⲉⲟⲛⲛ ⲙⲓⲕ. ⲍⲁⲏ ⲑⲓⲍⲁⲓⲇⲉⲁⲛⲛ ⲍⲁⲏ ⲙⲓⲕ ⲍⲁⲏ ⲁⲧⲧⲁⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲛⲁ. ⲁⲕ ⲉⲓ ⲛⲥⲑⲛⲗⲁⲛⲭⲁⲉⲇⲓ ⲩⲁⲛⲕⲁ ⲫⲁⲧⲁ ⲅⲁⲙⲉⲗⲓⲇⲭ ⲓⲛ ⲩⲓⲧⲭⲁⲗ ⲓⲍⲉ. ⲉⲓ ⲑⲓⲍⲁⲓⲇⲉⲁⲛⲛ ⲙⲓⲕ ⲁⲕⲛⲍⲭ: ⲁⲫ-ⲫⲁⲛ ⲫⲁⲛ ⲩⲓⲙⲓⲫ ⲡⲁⲕⲁⲕⲗⲉⲧⲛⲥ. ⲫⲁⲛⲉⲓ ⲓⲕ ⲓⲛⲥⲁⲛⲇⲍⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ ⲑⲕⲁⲙ ⲁⲧⲧⲓⲛ. ⲁⲏⲙⲁⲛ ⲥⲛⲛⲍⲭⲥ. ⲓⲍⲉⲓ ⲑⲕⲁⲙ ⲁⲧ-ⲧⲓⲛ ⲛⲕⲕⲓⲛⲛⲓⲫ. ⲥⲁ ⲩⲉⲓⲧⲩⲭⲁⲉⲓⲫ ⲃⲓ ⲙⲓⲕ. ⲍⲁⲏⲫⲁⲛ ⲍⲛⲥ ⲩⲉⲓⲧⲩⲭⲁⲉⲓⲫ. ⲛⲛⲧⲉ ⲑⲕⲁⲙ ⲑⲕⲛⲙⲁ ⲙⲓⲫ ⲙⲓⲥ ⲥⲓⲍⲛⲫ: ⲫⲁⲧⲁ ⲕⲭⲁⲓⲇⲁ ⲓⲍⲩⲓⲥ. ⲉⲓ ⲛⲓ ⲁⲑⲙⲁⲕⲍⲍⲍⲁⲓⲛⲇⲁⲛ. ⲛⲥ

quia ignorant mittentem me (*a*). Niſi veniſſem & loquutus eis fuiſſem, peccatum non haberent, ſed nunc non habent prætextum peccato ſuo. Qui me odit, etiam Patrem meum odit. Si opera non feciſſem inter eos, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent; ſed nunc & viderunt me (*b*), & oderunt tam me quam Patrem meum. Verum ut impleretur verbum quod ſcriptum eſt (*c*) in lege eorum: oderunt me temere. Cùm autem venit Paracletus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille teſtabitur de me. quin & vos teſtabimini, quia ab initio mecum eſtis. Hæc loquutus ſum vobis ne ſcandalizemini. Ex

22. ⲕⲙⲃ. 22 CXLII.
23. ⲕⲙⲇ. 23. CXLIV.
24. ⲕⲙⲉ. 24. CXLV.
25.
26.
27.
1. 2. Cap. 16, 1, 2.

(*a*) *Mittentem me* ⲫⲁⲛⲁ ⲥⲁⲛⲇⲍⲁⲛⲇⲁⲛ ⲙⲓⲕ. Sic MS. & ex regulis grammatices. Prius fuit ⲫⲁⲛⲁ ⲥⲁⲛⲇⲍⲁⲛⲇⲓⲛ. Et hunc errorem etiam ſupra 12, 45. ſuſtulimus.

(*b*) *Viderunt me.* Legit ἑωράκασί με.

(*c*) *Quod ſcriptum eſt* ⲫⲁⲧⲁ ⲅⲁⲙⲉⲗⲓⲇⲭ. Sic MS.

(*a*) *Sacri-*

ᚴᛘᚢ. ᚴᚫᚢᚿᛘᚠᛁᛘ ᚫᚴᛖᛁᛒᚫᚿᛞ ᛁᛉᚴᛁᛋ. ᚫᚴᛖᛁ ᚢᛁᛘᛁᚠ ᚩᛖᛁᚳᚫ ᛖᛁ
ᛋᚫ ᚩᚳᚫᛉᚿh ᛁᛉᚷᛖᛁ ᚿᛋᚢᛁᛘᛁᚠ ᛁᛉᚴᛁᛋ. ᚠᚿᛚᚴᛖᛁᚠ hᚿᚿᛋᚫᚳ
3. ᛋᚫᚳᚷᚫᚿ ᚴᛉᚠᚫ. ᚷᚫh ᚠᚫᛏᚫ ᛏᚫᚿᚷᚫᚿᛞ. ᚿᚿᛏᛖ ᚿᛁ ᚿᚴ-
4. ᚴᚿᚿᚠᛖᛞᚿᚿ ᚫᛏᛏᚫᚿ ᚿᛁh ᛘᛁᚴ. ᚫᚴᛖᛁ ᚠᚫᛏᚫ ᚴᛉᛞᛁᛞᚫ ᛁᛉ-
ᛉᛁᛋ. ᛖᛁ ᛒᛁ ᚠᛖ ᢏᛁᛘᚫᛁ ᛋᛉ ᚩᛖᛁᚳᚫ ᛁᛉᛖ. ᚴᚫᛘᚿᚿᛖᛁᚠ ᚠᛁᛉᛖ
ᚴᛘᛉ. ᚠᚫᛏᛖᛁ ᛁᚴ ᚢᚳᚠ ᛁᛉᛉᛁᛋ. ᛁᚠ ᚠᚫᛏᚫ ᛁᛉᛉᛁᛋ ᚦᚴᚫᛘ ᚦᚴᚿᛘᚫ
5. ᚿᛁ ᚢᚳᚠ. ᚿᚿᛏᛖ ᛘᛁᚠ ᛁᛉᛉᛁᛋ ᛉᚫᛋ: ᛁᚠ ᚿᚿ ᚴᚫᚴᚴᚫ ᚫᚿ
ᚠᚫᛘᛘᚫ ᛋᚫᚿᛞᚷᚫᚿᛞᛁᚿ ᛘᛁᚴ. ᚷᚫh ᚫᛁᚿᛋhᚿᚿ ᚿᛋ ᛁᛉᛉᛁᛋ ᚿᛁ
6. ᚦᚴᚫᛁhᚿᛁᚠ ᛘᛁᚴ. ᚩᚳᚠ ᚴᚫᚴᚴᛁᛋ. ᚫᚴᛖᛁ ᚿᚿᛏᛖ ᚠᚫᛏᚫ ᚴᛉ-
ᛞᛁᛞᚫ ᛁᛉᛉᛁᛋ. ᚴᚫᚿᚴᛁᚠᚫ ᚴᚳᛞᚫᚿᛒᛁᛞᚫ ᛁᛉᚠᚫᚴ hᚫᛁᚴᛏᛉ:

CXLVI. ſynagogis expellent vos. Immo veniet tempus, ut quiſquis interfece-
3. rit vos, putabit ſe ſacrificium offerre (*a*) Deo, & hæc facient (*b*) quia
4. non noverunt Patrem, nec me. Ceterum hæc loquutus ſum vobis, ut
cum venerit tempus eorum (*c*), memineritis horum quæ ego dixi vobis.
CXLVII. Hæc quidem ab initio non dixi vobis, quia vobiſcum eram, nunc vero
5. abeo ad mittentem me, & nemo ex vobis interrogat me, quò vadis?
6. Sed quia hæc loquutus ſum vobis, triſtitia obduravit (*d*) cor veſtrum.

(*a*) *Sacrificium offerre* **hᚿᚿᛋᚫᚳ ᛋᚫᚳᚷᚫᚿ**. Non potuimus aliter vertere, nam **hᚿᚿᛋᚫ** (nobis olim *Huſel*, voce ex Anglo-Saxonica lingua una cum ſacris Chriſtianæ religionis in Suecicam manante) *victima, ſacrificium*; licet origine ſua quodvis *donum*, ſicut evicit *Georgius Stiernhielmius* Gloſſario L. L. W. Gothicarum. Et ſic recte tranſtulit *Ulphilas* λατρείαν προσφέρειν, ratus ſynecdochen eſſe generis pro ſpecie, adeo ut perſecutione piorum non ſimpliciter gratiam mereri ſibi videantur improbi; ſed prorſus ac ſi *offerrent ſacrificium*, in quo potiſſimam partem cultus Divini conſtituunt.

(*b*) *Facient*. Etiam à pleriſque codd. MSS. abeſt ὑμῖν. Senſus idem.

(*c*) *Tempus eorum*. Legit ergo ὡτῶν, puta *inſequutorum* ut loqui amat *Prudentius*, & quo ſenſu auctor Dialogi de Oratoribus, *non deſinis inſequi & agitare poëtas*. Confirmant lectionem cod. *Alexandrinus*, aliique.

(*d*) *Obduravit* **ᚴᚫᚴᚴᛁᛋ**, adeo ut, ceu *Junius* quoque monuit Gloſſ. p. 138. pro πεπλήρωκεν legerit πεπώρωκεν, etſi nullo, qui ſuperſunt, codd. conſenſu.

(*a*) *Si*

ΑΚΕΙ ΪΚ ΣΠΝΓΑ ΪΖΥΙΣ ΩΙΨΑ. ΒΑΤΙΖΧ ΪΣΤ ΪΖΥΙΣ ΕΙ ΪΚ 7.
ΓΑΛΕΙΨΑΝ. ΠΝΤΕ ΓΑΒΑΙ ΪΚ ΝΙ ΓΑΛΕΙΨΑ. ΠΑΚΑΚΛΕ-
ΤΗΣ ΝΙ ΩΙΜΙΨ ΑΤ ΪΖΥΙΣ. ΑΨΨΑΝ ΓΑΒΑΙ ΓΑΓΓΑ. ΣΑΝΔ-
ΓΑ ΪΝΑ ΔΝ ΪΖΥΙΣ. ΓΑΗ ΩΙΜΑΝΔΣ ΪΣ. ΓΑΣΑΚΙΨ ΨΧ 8.
ΜΑΝΑΣΕΨ ΒΙ ΕΚΑΥΑΝΚΗΤ. ΓΑΗ ΒΙ ΓΑΚΑΙΗΤΙΨΑ. ΓΑΗ
ΒΙ ΣΤΑΝΑ. ΒΙ ΕΚΑΥΑΝΚΗΤ ΚΑΙΗΤΙΣ ΨΑΤΑ. ΨΑΤΕΙ ΝΙ 9.
ΓΑΛΑΝΒΓΑΝΔ ΔΝ ΜΙΣ. ΪΨ ΒΙ ΓΑΚΑΙΗΤΙΨΑ. ΨΑΤΕΙ 10.
ΔΝ ΑΤΤΙΝ ΜΕΙΝΑΜΜΑ ΓΑΓΓΑ. ΓΑΗ ΝΙ ΨΑΝΑΣΕΙΨΣ
ΣΑΙΘΙΨ ΜΙΚ. ΪΨ ΒΙ ΣΤΑΝΑ. ΨΑΤΕΙ ΣΑ ΚΕΙΚΣ ΨΙΣ ΕΑΙΚ- 11.
ΘΑΝΣ ΑΕΔΧΜΙΨΣ ΥΑΚΨ: ΝΑΝΗ ΓΑΝΧΗ ΣΚΑΑ ΩΙΨΑΝ 12.
ΪΖΥΙΣ. ΑΚΕΙ ΝΙ ΜΑΓΠΨ ΕΚΑΒΑΙΚΑΝ ΝΝ. ΪΨ ΨΑΝ ΩΙ- 13.
ΜΙΨ ΓΑΙΝΣ. ΑΗΜΑ ΣΠΝΓΧΣ. ΒΚΙΓΓΙΨ ΪΖΥΙΣ ΪΝ ΑΑΑΙ
ΣΠΝΓΑΙ. ΝΙΗ ΨΑΝ ΚΧΔΕΙΨ ΑΕ ΣΙΣ ΣΙΑΒΙΝ. ΑΚ ΣΥΑ ΕΙ-
ΑΝ ΣΥΕ ΗΑΝΣΕΙΨ ΚΧΔΕΙΨ. ΓΑΗ ΨΑΤΑ ΑΝΑΥΑΙΚΨΧ
ΓΑΤΕΙΗΙΨ ΪΖΥΙΣ. ΓΑΙΝΣ ΜΙΚ ΗΑΝΗΕΙΨ. ΠΝΤΕ ΝΣ ΜΕΙ- 14.
ΝΑΜΜΑ ΝΙΜΙΨ. ΓΑΗ ΓΑΤΕΙΗΙΨ ΪΖΥΙΣ. ΑΑΑ ΨΑΤΕΙ ΑΙΗ 15. ΚΜΗ.

Ego vero dico vobis veritatem, melius eſt vobis ut ego abeam, ni- 7.
ſi enim ego abeo, Paracletus non veniet ad vos; ſed ſi abiero (*a*),
mittam eum ad vos. Et ille veniens arguet mundum de peccato, 8.
& de juſtitia, & de judicio. De peccato quidem hoc ipſum, quod 9.
non credunt in me: de juſtitia autem, quod ad Patrem meum vado, 10.
& non amplius me videbitis: ſed de judicio, quod princeps hujus 11.
mundi condemnatus erat. Adhuc multa dicerem vobis, ſed nunc 12.
non poteſtis portare; ſed quum ille venit, Spiritus veritatis, ducet vos 13.
in omnem veritatem. non enim loquetur à ſemetipſo, ſed quantum
audit loquetur, & id quod futurum annuntiabit vobis. Ille me glori- 14.
ficabit, quia de meo accipiet & annuntiabit vobis. Omne quod habet 15.

CXLVIII.

(*a*) *Si abiero* ΓΑΒΑΙ ΓΑΓΓΑ. Sic recte MS. non ΓΑΒΑΙ.

ʞmψ. ʌttʌ. mein ïst. ɑnhψe uʌψ ψʌtei ns meinʌmmʌ
16. nimiψ. gʌh rʌteihiψ ïzvis: ʌeitiʌ nʌnh. gʌh ni
sʌiʘiψ mik. gʌh ʌƥtkʌ ʌeitiʌ. gʌh rʌsʌiʘiψ mik.
17. nnte ïk rʌrrʌ ɑn ʌttin: ψʌʞnh ueψnn ns ψʌim
siпxngʌm ɑn sis missx. ʘʌ ïst ψʌtʌ ψʌtei uiψiψ
nnsis. ʌeitiʌ ei ni sʌiʘiψ mik. gʌh ʌƥtkʌ ʌeitiʌ
gʌh rʌsʌiʘiψ mik. gʌh ψʌtei ïk rʌrrʌ ɑn ʌt-
18. tin. ueψnnnh ψʌtʌ ʘʌ sigʌi ψʌtei uiψiψ. ʌeitiʌ.
19. ni yitnm ʘʌ uiψiψ: ïψ ïʌisns yissnh ψʌtei yiʌdɛ-
ɑnn ïnʌ ƥkʌihnʌn. gʌh uʌψ ïm. bi ψʌtʌ sxkeiψ
miψ ïzvis missx ψʌtei uʌψ. ʌeitiʌ. gʌh ni sʌiʘiψ
20. mik. gʌh ʌƥtkʌ ʌeitiʌ. gʌh rʌsʌiʘiψ mik: ʌmen
ʌmen uiψʌ ïzvis. ψei rkeitiψ gʌh rʌnnxψ gns.
ïψ mʌnʌseψs ƥʌrinxψ. gns sʌnkrʌndʌns vʌik-
ψiψ. ʌkei sx sʌnkrʌ ïzvʌkʌ ɑn ƥʌheɑʌi vʌik-

CXLIX. Pater meum eſt. Propterea dixi, de meo accipiet & annuntiabit vo-
16. bis. Paululum adhuc (*a*), & non videbitis me, & iterum paululum &
17. videbitis me, quia ego vado ad Patrem. Dixerunt ergo *quidam* ex
diſcipulis (*b*) invicem: quid eſt hoc quod dicit nobis: paululum &
non videbitis me, & iterum paululum & videbitis me, & quod Ego
18. vado ad Patrem? Dixerunt (*c*), quid eſt hoc quod dicit, paululum?
19. neſcimus quid dicat. Cognovit autem Jeſus quod vellent interroga-
re eum, & dixit illis: de hoc quæritis vobiſcum invicem quod dixi:
Paululum, & non videbitis me, & iterum paululum & videbitis me.
20. Amen, amen dico vobis, quod flebitis & lamentabimini vos, mundus
autem lætabitur. vos triſtes eritis, ſed triſtitia veſtra in gaudium e-

---

(*a*) *Paululum adhuc.* Legit μικρὸν ἔτι.

(*b*) *Ex diſcipulis.* Non legit αὐτῶν.

(*c*) *Dixerunt ergo.* Omittit interpretationem particulæ illativæ οὖν.

(*a*) *Poſt-*

ψιψ. ⲩⲓⲛϫ ψⲁⲛ ⲃⲁⲓⲕⲓψ. ⲥⲁⲛⲕⲣⲁ ⲏⲁⲃⲁⲓⲇ. ⲛⲛⲧⲉ ⲩⲁⲙ ⲑⲉⲓⲗⲁ ⲓⲧϫⲥ. ⲓψ ⲃⲓ ψⲉ ⲣⲁⲃⲁⲛⲕⲁⲛ ⲓⲥⲧ ⲃⲁⲕⲛ. ⲛⲓ ψⲁⲛⲁⲥⲉⲓψⲥ ⲛⲓ ⲣⲁⲙⲁⲛ ψⲓⲧϫⲥ ⲁⲣⲁϫⲛⲥ. ⲫⲁⲛⲕⲁ ⲫⲁⲏⲉⲇⲁⲓ. ⲛⲛⲧⲉ ⲣⲁⲃⲁⲛⲕⲁⲛⲥ ⲩⲁⲕψ ⲙⲁⲛⲛⲁ ⲓⲛ ⲫⲁⲓⲕⲟⲁⲛ. ⲅⲁⲏ ψⲁⲛ ⲅⲛⲥ ⲁⲛⲕ ⲛⲛ ⲥⲁⲛⲕⲣⲁ ⲏⲁⲃⲁⲓψ. ⲓψ ⲁⲫⲧⲕⲁ ⲥⲁⲓ-ⲑⲁ ⲓⲧⲩⲓⲥ. ⲅⲁⲏ ⲫⲁⲣⲓⲛϫψ ⲓⲧⲩⲁⲕ ⲏⲁⲓⲕⲧϫ. ⲅⲁⲏ ψϫ ⲫⲁ-ⲏⲉⲇ ⲓⲧⲩⲁⲕⲁ ⲛⲓⲁⲓⲛⲥⲏⲛⲛ ⲛⲓⲙⲓψ ⲁⲫ ⲓⲧⲩⲓⲥ: ⲅⲁⲏ ⲓⲛ ⲅⲁⲓⲛⲁⲙⲙⲁ ⲇⲁⲣⲁ ⲙⲓⲕ ⲛⲓ ⲫⲕⲁⲓⲏⲛⲓψ ⲩⲁⲓⲏⲧⲁⲓⲥ. ⲁⲙⲉⲛ ⲁⲙⲉⲛ ⲩⲓψⲁ ⲓⲧⲩⲓⲥ. ψⲁⲧⲉⲓ ψⲓⲥⲑⲁⲏψⲉⲓ ⲃⲓⲇⲅⲓψ ⲁⲧⲧⲁⲛ ⲓⲛ ⲛⲁⲙⲓⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ. ⲣⲓⲃⲓψ ⲓⲧⲩⲓⲥ: ⲛⲛⲇ ⲏⲓⲧⲁ ⲛⲓ ⲃⲉ-ⲁⲛψ ⲛⲓⲩⲁⲓⲏⲧⲁⲓⲥ ⲓⲛ ⲛⲁⲙⲓⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ. ⲃⲓⲇⲅⲁⲓψ ⲅⲁⲏ ⲛⲓⲙⲓψ. ⲉⲓ ⲫⲁⲏⲉⲫⲥ ⲓⲧⲩⲁⲕⲁ ⲥⲓⲅⲁⲓ ⲛⲥⲫⲛⲁⲗⲗⲓⲇⲁ: ψⲁⲧⲁ ⲓⲛ ⲣⲁⲅⲛⲕϫⲙ ⲕϫⲁⲓⲇⲁ ⲓⲧⲩⲓⲥ. ⲁⲕⲉⲓ ⲩⲓⲙⲓψ ⲑⲉⲓⲗⲁ ψⲁ-ⲛⲛⲏ ⲓⲧⲩⲓⲥ ⲛⲓ ψⲁⲛⲁⲥⲉⲓψⲥ ⲓⲛ ⲣⲁⲅⲛⲕϫⲙ ⲕϫⲁⲅⲁ. ⲁⲕ ⲁⲛⲇⲁⲛⲣⲓⲃⲁ ⲃⲓ ⲁⲧⲧⲁⲛ ⲣⲁⲧⲉⲓⲏⲁ ⲓⲧⲩⲓⲥ: ⲓⲛ ⲅⲁⲓⲛⲁⲙ-ⲙⲁ ⲇⲁⲣⲁ ⲓⲛ ⲛⲁⲙⲓⲛ ⲙⲉⲓⲛⲁⲙⲙⲁ ⲃⲓⲇⲅⲓψ. ⲅⲁⲏ ⲛⲓ ⲩⲓ-

rit. Quum mulier parit, dolorem habet, quia venit hora ejus, ſed poſtquam natus eſt (*a*) infans, prorſus non meminit amplius moleſtiæ præ gaudio, quia natus eſt homo in mundo. Itaque etiam vos nunc triſtitiam habetis, verum rurſus videbo vos, & lætabitur cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo tollit à vobis, & in illo die, nihil quidquam me interrogabitis. Amen, amen dico vobis, quidquid rogatis Patrem in meo nomine dabit vobis. Huc uſque nihil quidquam petiiſtis in nomine meo. Petite & accipietis, ut gaudium veſtrum ſit completum. Hæc in parabolis loquutus ſum vobis; ſed veniet hora, quando vobis non amplius in parabolis loquar, ſed aperte de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo rogabitis. & non di-

21. 22. 23. CL. 24. 25. CLI. 26.

(*a*) *Poſtquam natus eſt* ⲃⲓ ψⲉ ⲣⲁⲃⲁⲛⲕⲁⲛ ⲓⲥⲧ. Legit etſi nullo ſenſus diſcrimine ὅταν γεννηθῇ. Editi ὅταν γεννήσῃ.

(*a*) *Ac*

27. ϕA ïZVIS ϕEI ïK BIdGAN ATTAN BI ïZVIS. AK SIAbA
ATTA ÞRIGRϕ ïZVIS. NNTE GNS MIK ÞRIGRdEAnϕ.
GAh rAAAnBIdEAnϕ ϕATEI ïK ÞRAM rRϕA nR-
28. KANN: nZnhïddGA ÞRAM ATTIN. GAh ATïddGA ïN
ϕANA ÞAIKON. AÞTRA BIAEIϕA ϕAMMA ÞAIKOAn.
29. GAh rArrA an ATTIN: ϕARnh uEϕnN ϕAI SInRN-
GRS ïS. SAI. NN ANdAnrIbA KRdEIS. GAh rAGnKR-
30. NR NIAINRhnN uIϕIS. NN ϒITnM EI ϕn KANT AAAA.
GAh NI ϕAKÞT EI ϕnK OAS ÞRAihnAI. BI ϕAMMA
KNb. 31. rAAAnBGAM ϕATEI ϕn ÞRAM rRϕA nKKANT: ANd-
32. hRÞ hIM ïAISnS. NN rAAAnBEIϕ SAI. uIMIϕ OEIAA.
GAh NN uAM. EI dISTAhGAdA OAKGIZnh an SEINA.

27. co vobis ac ſi ego rogavero (*a*) Patrem pro vobis; nam Pater ipſe
vos diligit, quia vos me dilexiſtis & credidiſtis, quod ego à Deo
28. exiverim. Egreſſus ſum à Patre, & ingreſſus ſum in mundum. ite-
29. rum relinquo mundum & vado ad Patrem. Itaque dixerunt (*b*)
diſcipuli ejus: ecce, nunc aperte loqueris, & nullam parabo-
30. lam (*c*) dicis. nunc novimus quod tu ſcias omnia, & non opus
habeas (*d*) ut quis te interroget. Per hoc credimus quod Tu à
CLII. 31. Deo exiiſti. Reſpondit eis Jeſus: nunc creditis. Ecce, venit
32. hora & nunc venit, ut diſpergatur unuſquiſque (*e*) ad propria,

---

(*a*) *Ac ſi ego rogavero* ϕEI ïK BIdGAn. Obſerva modum Subjunct.

(*b*) *Itaque dixerunt.* Legit ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

(*c*) *Parabolam* rAGnKRnR. Sic recte MS.

(*d*) [*Non opus habeas* NI ϕAKÞT. Similiter dicunt A.Saxones. Rex Alfredus Interpretationis Boethianæ 34, 10. Ne ðearfþ þu no þe þæm ȝeſceaft-um þreoȝan. *Non eſt quod de creaturis ambigas.* Cædm. 25, 7. Ne ðearfþ ðu ðe onðræban. Deaðeſ bnoȝan. Feoſhcpealm nu ȝiet. Ðeah ðu fnom ſcỳle. Fneomaȝum feoſ. Fah ȝepitan. *Non neceſſe habes mortis terrores, interfectionem, adhuc pertimere, etſi à cognatis, exoſus procul diſceſſeris.*]

(*e*) *Ut diſpergatur unuſquiſque* EI dISTAhGAdA OAKGIZnh. Legit ἵνα σκορπισθῇ ἕκαστος. (*a*) *Mun-*

ϬΛh ΜΙΚ ΛΙΝΛΝΛ ΒΙΛΕΙΦΙΨ. ϬΛh ΝΙ ΪΜ ΛΙΝS. ΠΝΤΕ
ΛΤΤΛ ΜΙΨ ΜΙS ΪST: ΨΛΤΛ ΚϪΔΙΔΛ ΪΖΥΙS. ΨΕΙ ΪΝ 33. ΚΝΓ.
ΜΙS ΓΛΥΛΙΚΨΙ ΛΙΓΕΙΨ. ΪΝ ΨΛΜΜΛ ÞΛΙΚΟΛΝ ΛΓΛϪΝS
hΛΒΛΙΔ. ΛΚΕΙ ΨΚΛÞSΤΕΙΨ ΪΖΥΙS. ΪΚ ΓΛϬΙΠΚΛΙΔΛ ΨΛ-
ΝΛ ÞΛΙΚΟΝ: ΨΛΤΛ ΚϪΔΙΔΛ ΪΛΙSΠS. ΠΖΠhhϪÞ ΛΠ- 1.
ΓϪΝΛ SΕΙΝΛ ΔΠ hΙΜΙΝΛ ϬΛh ΩΛΨ. ΛΤΤΛ. ΩΛΜ ΘΕΙ-
ΛΛ. hΛΠhΕΙ ΨΕΙΝΛΝΛ SΠΝΠ. ΕΙ SΠΝΠS ΨΕΙΝS hΛΠh-
ϬΛΙ ΨΠΚ. SΥΛ SΥΕ ΛΤΓΛÞΤ ΪΜΜΛ ΥΛΛΔΠÞΝΙ ΛΛ- 2.
ΛΛΙΖΕ ΛΕΙΚΕ. ΕΙ ΛΛΛ ΨΛΤΕΙ ΛΤΓΛÞΤ ΪΜΜΛ. ΓΙΒΛΙ
ΪΜ ΛΙΒΛΙΝ ΛΙΥΕΙΝϪΝ: SϪh ΨΛΝ ΪST SϪ ΛΙΥΕΙΝϪ ΛΙ- 3.
ΒΛΙΝS. ΕΙ ΚΠΝΝΕΙΝΛ ΨΠΚ ΛΙΝΛΝΛ SΠΝϬΛ ΓϪΨ. ϬΛh
ΨΛΝΕΙ ΪΝSΛΝΔΙΔΕS ΪΛΙSΠ ΧΡΙSΤΠ: ΪΚ ΨΠΚ hΛΠhΙ- 4.

& me ſolum relinquetis. At non ſum ſolus, quia Pater mecum eſt.
Hæc loquutus ſum vobis, ut in me pacem habeatis. in mundo triſti- 33. CLIII.
tias habetis; ſed confidite, ego ſubjugavi mundum (*a*). Hæc loquu- Cap. 17, 1.
tus eſt Jeſus, & ſuſtulit (*b*) oculos ſuos in cœlum dixitque: Pater, ve-
nit hora, glorifica Filium tuum, ut Filius tuus glorificet Te, ſicut de- 2.
diſti ei poteſtatem omnis carnis, ut illis omnibus (*c*), quos ei dediſti,
det vitam æternam. Hæc autem eſt vita æterna ut cognoſcant Te 3.
ſolum verum Deum, & quem miſiſti Jeſum Chriſtum. Ego Te glo- 4.

(*a*) *Mundum* ΨΛΝΛ ÞΛΙΚΟΝ. Sic recte & ex regulis grammatices, ΨΛΝΛ eſt articulus caſus quarti, ÞΛΙΚΟΛΝ autem tertii.

(*b*) *Et ſuſtulit.* Copula ϬΛh culpâ librarii excidit. poſterius autem in hoc verſiculo καὶ, quod per *etiam* reddendum foret, multorum codd. conſenſu abeſt.

(*c*) *Ut illis omnibus.* Servat Græci contextus trajectionem verborum ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, reddendo *ut omne quod dediſti ei, det illis vitam æternam*, itaque ut perſpicuior foret ſenſus illa ſuo ordini reſtituimus. Neque admodum repugnabo ſi quis contendat cum doctiſſimo viro *A. Blackwallo*, Defenſione Sacrorum Claſſicorum T. 1. p. 119. ellipticam eſſe locutionem, πᾶν pro κατὰ πᾶν.

ⲁⲗ ⲁⲛⲁ ⲁⲓⲕⲫⲁⲓ. ⲩⲁⲛⲕⲥⲧⲩ ⲛⲥⲧⲁⲛⲏ ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲁⲧⲣⲁⲣⲧ
5. ⲙⲓⲥ ⲁⲛ ⲩⲁⲛⲕⲕⲅⲁⲛ. ⲅⲁⲏ ⲛⲛ ⲏⲁⲛⲏⲉⲓ ⲙⲓⲕ. ⲫⲛ ⲁⲧⲧⲁ.
ⲁⲧ ⲫⲛⲥ ⲥⲓⲁⲃⲓⲛ ⲫⲁⲙⲙⲁ ⲩⲛⲁⲫⲁⲛ ⲫⲁⲛⲉⲓ ⲏⲁⲃⲁⲓⲇⲁ
6. ⲁⲧ ⲫⲛⲥ ⲑⲁⲛⲕⲫⲓⲍⲉⲓ ⲥⲁ ⲑⲁⲓⲕⲟⲛⲥ ⲩⲉⲥⲓ: ⲅⲁⲃⲁⲓⲕⲏⲧⲓ-
ⲇⲁ ⲫⲉⲓⲛⲁⲧⲁ ⲛⲁⲙⲝ ⲙⲁⲛⲛⲁⲙ ⲫⲁⲛⲍⲉⲓ ⲁⲧⲣⲁⲣⲧ ⲙⲓⲥ
ⲛⲥ ⲫⲁⲙⲙⲁ ⲑⲁⲓⲕⲟⲁⲛ. ⲫⲉⲓⲛⲁⲓ ⲩⲉⲥⲛⲛ. ⲅⲁⲏ ⲙⲓⲥ ⲁⲧ-
ⲅⲁⲣⲧ ⲓⲛⲥ. ⲅⲁⲏ ⲫⲁⲧⲁ ⲩⲁⲛⲕⲁ ⲫⲉⲓⲛⲁⲧⲁ ⲅⲁⲑⲁⲥⲧⲁⲓ-
7. ⲇⲉⲁⲛⲛ: ⲛⲛ ⲛⲑⲕⲛⲛⲫⲁ ⲉⲓ ⲁⲗⲗⲁ ⲫⲝⲉⲓ ⲁⲧⲣⲁⲣⲧ ⲙⲓⲥ
8. ⲁⲧ ⲫⲛⲥ ⲥⲓⲛⲁ. ⲛⲛⲧⲉ ⲫⲝ ⲩⲁⲛⲕⲁⲁ ⲫⲝⲉⲓ ⲁⲧⲣⲁⲣⲧ ⲙⲓⲥ
ⲁⲧⲣⲁⲑ ⲓⲙ. ⲅⲁⲏ ⲉⲓⲥ ⲛⲉⲙⲛⲛ ⲃⲓⲥⲛⲛⲅⲁⲓ ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲑⲕⲁⲙ
ⲫⲛⲥ ⲛⲕⲕⲁⲛⲛ. ⲅⲁⲏ ⲅⲁⲗⲗⲁⲛⲃⲓⲇⲉⲁⲛⲛ ⲫⲁⲧⲉⲓ ⲫⲛ ⲙⲓⲕ

5. rificavi in terra, opus perfeci quod dediſti mihi faciendum, & nunc
glorifica me tu Pater apud Te ipſum ea gloriâ, quam habui apud
6. Te(*a*) priuſquam hic mundus exiſteret. Manifeſtum feci nomen tuum
hominibus, quos dediſti mihi ex mundo. tui erant, & mihi illos de-
7. diſti, & verbum tuum ſervarunt. Nunc novi(*b*) quod omnia quæ de-
8. diſti mihi apud Te ſint, quia verba quæ dediſti mihi, dedi illis. &
illi acceperunt(*c*) vere quod à Te exivi, & crediderunt quod Tu me

---

(*a*) *Quam habui apud Te.* Præter morem ſolitum juvat trajectionem, ponendo ⲁⲧ ⲫⲛⲥ, παρὰ σοὶ, proxime poſt ⲏⲁⲃⲁⲓⲇⲁ, εἶχον.

(*b*) *Nunc novi* ⲛⲛ ⲛⲑⲕⲛⲛⲫⲁ. Suſpicareris Arianam heic hæreſin ſapere verſionem Ulphilæ, ſed vetus eſt lectio νῦν ἔγνωκα pro νῦν ἔγνωκαν, quam etiam *Syrus* interpres ſequitur, quamque ceu haud convenientem Chriſto olim notavit *S. Johannes Chryſoſtomus* Homilia LXXXI. in hunc Evangeliſt. T. II. p. 893. Sav. Perquam probabilis eſt *Joh. Alb. Bengelii* v. clariſ. conjectura, in quibuſdam codd. ſcriptum fuiſſe νῦν ἔγνω, quod & *nunc cognovi* & *nunc cognoverunt*, hinc ambiguitatem impoſuiſſe, atque ſucceſſu temporis ab aliis νῦν ἔγνωκα, ab aliis νῦν ἔγνωκαν fuiſſe ſcriptum. Hoc pariter obſervatione dignum, noſtrum non legiſſe παρὰ σοῦ, ſic enim foret ⲑⲕⲗⲙ ⲫⲛⲥ *à Te*, ſed παρὰ σοὶ, *apud Te*, hoc etenim ⲁⲧ ⲫⲛⲥ.

(*c*) *Acceperunt vere.* Sive non legit ἀληθῶς ἔγνωσαν, vel librarius oſcitanter tranſiliit voces ⲅⲁⲏ ⲛⲑⲕⲛⲛⲫⲉⲁⲛⲛ propter proxime præcedens ⲛⲉⲙⲛⲛ.

(*a*) *Sed*

ΪNSΛNΔIΔES: ΪK BI ΪNS BIΔGΛ. NI BI ΨX MΛNΛSEΨ 9.
BIΔGΛ. ΛK BI ΨΛNS ΨΛNZEI ΛTΓΛ⊧T MIS. ΠNTE ΨEI-
NΛI SINΔ. GΛh MEINΛ ΛΛΛΛ ΨEINΛ SINΔ. GΛh ΨEI- 10.
NΛ MEINΛ. GΛh hΛnhIΨS ΪM ΪN ΨΛIM: NI ΨΛNΛ- 11.
SEIΨS ΪM ΪN ΨΛMMΛ ⊧ΛIKOΛn. ΪΨ ΨΛI ΪN ΨΛMMΛ
⊧ΛIKOΛn SINΔ. GΛh ΪK Δn ΨnS ΓΛΓΓΛ: ΛTTΛ ΥEI-
hΛ. ⊧ΛSTΛI ΪNS ΪN NΛMIN ΨEINΛMMΛ ΨΛNZEI ΛT-
ΓΛ⊧T MIS. EI SIGΛINΛ ΛIN SΥΛ SΥE ΥIT: ΨΛN ΥΛS 12.
MIΨ ΪM ΪN ΨΛMMΛ ⊧ΛIKOΛn. ΪK ⊧ΛSTΛIΔΛ ΪNS ΪN
NΛMIN ΨEINΛMMΛ. ΨΛNZEI ΛTΓΛ⊧T MIS Γ⊧ΛSTΛI-
ΔΛ. GΛh ΛINShnN nS ΪM NI ⊧RΛUISTNXΔΛ NIBΛ SΛ
SnnnS ⊧RΛΛnSTΛIS. EI ΨΛTΛ ΓΛMELIΔX nS⊧nΛΛIΨ
ΥΛnKΨI: ΪΨ NN Δn ΨnS ΓΛΓΓΛ. GΛh ΨΛTΛ KXΔGΛ 13.
ΪN MΛNΛSEΔΛI. EI hΛBΛINΛ ⊧ΛhEΔ MEINΛ n⊧nΛΛI-
ΔΛ ΪN SIS. ΪK ΛTΓΛ⊧ ΪM ΥΛnKΔ ΨEINΛTΛ. GΛh SX 14.
MΛNΛSEΨS ⊧IGΛIΔΛ ΪNS. ΠNTE NI SINΔ nS ΨΛMMΛ

miſiſti. Ego rogo pro illis, non rogo pro mundo, ſed pro illis, 9.
quos dediſti mihi, quia Tui ſunt. Et mea omnia tua ſunt, & 10.
tua, mea. & glorificatus ſum in illis. Non amplius ſum in mun- 11.
do, ſed (*a*) hi in mundo ſunt, & ego ad Te vado. Pater ſan-
ćte, ſerva eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ut ſint unum,
ſicut nos ambo (*b*). Quando eram cum eis in mundo, ego ſer- 12.
vavi eos in nomine tuo. Quos dederas mihi cuſtodiebam, & ne-
mo ex iis periit præterquam filius perditionis, ut quod ſcriptum
eſt impleretur. Sed nunc ad Te vado, & hæc loquor in mun- 13.
do, ut habeant gaudium meum completum, in ſe. Ego tradidi 14.
eis verbum tuum, & mundus odio habebat eos, quia non ſunt de

(*a*) *Sed* ΪΨ. Vide quam appoſite vertat ϰ per adverſativam.

(*b*) *Sicut nos ambo* SΥΛ SΥE ΥIT. Nota, ΥIT *Nos* in numero Duali, ΥEIS in Plurali.

(*a*) *De*

ƀΛIKΘΛN. SΥΛ SΥЄ ÏK NS ΨΛMMΛ ƀΛIKΘΛN NI ÏM:
15. NI ΒIΔGΛ ЄI NSNIMΛIS ÏNS NS ΨΛMMΛ ƀΛIKΘΛN. ΛK
16. ЄI ΒΛIKΓΛIS ÏM ƀΛNKΛ ΨΛMMΛ NNSЄΛÇIN: NS ΨΛM-
MΛ ƀΛIKΘΛN NI SINΔ. SΥΛ SΥЄ ÏK NS ΨΛMMΛ ƀΛIK-
17. ΘΛN NI ÏM: ΥЄIhΛI ÏNS ÏN SNNGΛI. ΥΛNKΔ ΨЄINΛTΛ
18. SNNGΛ ÏST: SΥΛ SΥЄ MIK ÏNSΛNΔIΔЄS ÏN MΛNΛSЄΨ.
19. SΥΛh ÏK ÏNSΛNΔIΔΛ ÏNS ÏN ΨR MΛNΛSЄΔ. GΛh ƀRΛM
ÏM ÏK ΥЄIhΛ MIK SIΛΒΛN. ЄI SIGΛINΛ GΛh ЄIS ΥЄIhΛI
20. ÏN SNNGΛI: ΛΨΨΛN NI ΒI ΨΛNS ΒIΔGΛ ΛINΛNS. ΛK
ΒI ΨΛNS ΓΛΛΛNΒGΛNΔΛNS ΨΛIKh ΥΛNKΔΛ ÏZЄ ΔN
21. MIS. ЄI ΛΛΛI ΛIN SIGΛINΛ. SΥΛ SΥЄ ΨN ΛTTΛ ÏN
MIS. GΛh ÏK ÏN ΨNS. ЄI GΛh ΨΛI ÏN NΓΓKIS ΛIN SI-
GΛINΛ. ЄI SR MΛNΛSЄΨS ΓΛΛΛNΒGΛI ΨΛTЄI ΨN MIK
22. ÏNSΛNΔIΔЄS. GΛh ÏK ΥNΛΨN ΨΛNЄI ΓΛƀT MIS ΓΛƀ
23. ÏM. ЄI SIGΛINΛ ΛIN SΥΛ SΥЄ ΥIT ΛIN SIGNM. ÏK ÏN

15. mundo (*a*), ſicut nec ego ſum de mundo. Non rogo ut tollas eos
16. è mundo, ſed ut cuſtodias eos à malo. De mundo non ſunt, ſic-
17. ut nec ego ſum de mundo. Sanctifica eos in veritate (*b*), verbum
18. tuum veritas eſt. Sicut miſiſti me in mundum, ſic ego miſi eos in
19. hunc mundum, & pro illis ego ſanctifico me ipſum, ut ſint quoque
20. illi ſanctificati in veritate. Attamen non pro illis ſolùm rogo, ſed
21. pro credituris in me per eorum ſermones, ut omnes unum ſint, ſic-
ut Tu Pater in me & ego in Te, ut etiam ii in nobis unum ſint, quò
22. credat mundus quod Tu me miſeris. Et ego gloriam, quam dedi-
23. ſti mihi, eis dedi, ut unum ſint ſicut nos duo unum ſumus. Ego in

---

(*a*) *De mundo* NS ΨΛMMΛ ƀΛIKΘΛN. Poſſes quoque *de hoc mundo.* accipiendo τῆ pro τῆτῳ. Et ſic *Macarius* Homilia XVI.

(*b*) *In veritate.* σοῦ nec multi iique antiquiſſimi codd. agnoſcunt. Senſum profundæ precationis bene aſſequutus eſt *Joſ. Medus*, nimirum *ſanctifica eos ad miniſterium veritatis tuæ, id eſt Evangelii.*

(*a*) *Et*

ïM. GAh ψn ïN MIS. EI SIGAINA nSTAnhANAI an AI-
NAMMA. GAh KnNNEI SX MANASEψS ψATEI ψn MIK
ïNSANdIdES. GAh ƎKIGXdES ïNS SYA SYE MIK ƎKIGX-
dES: ATTA. ψATEI ATTAƎT MIS YIAGAn. EI ψAKEI 24.
ïM ïK GAh ψAI SIGAINA MIψ MIS. EI SAIΘAINA YnA-
ψn MEINANA ψANEI TAƎT MIS. nNTE ƎKIGXdES MIK
ƎAnK TASKAƎT ƎAIKΘAnS: ATTA TAKAIhTA. GAh 25. KNd.
SX MANASEψS ψnK NI nƎKnNψA. ïψ ïK ψnK KnNψA.
GAh ψAI nƎKnNψEdnN ψATEI ψn MIK ïNSANdIdES. KNE.
GAh TAKANNIdA ïM NAMX ψEINATA GAh KANNGA. 26.
EI ƎKIAψYA ψXEI ƎKIGXdES MIK ïN ïM SIGAI. GAh ïK
ïN ïM: ψATA UIψANdS ïAISnS. nSïddGA MIψ SInXN- 1. KNu.
GAM SEINAIM nƎAK KINNXN ψX KAIdKXN. ψAKEI YAS

illis & Tu in me, ut ſint perfecti in unum, & ſciat (*a*) mundus
quod Tu me miſeris, & eos dilexeris, ſicut me dilexiſti. Pater, 24.
quod dediſti mihi volo (*b*), ut ubi ego ſum etiam iſti ſint me-
cum, ut videant gloriam meam, quam dediſti mihi, quia dilexi-
ſti me ante creationem mundi. Pater juſte, etſi mundus Te non 25. CLIV.
novit, tamen ego Te novi. Et iſti noverunt quod Tu me miſe- CLV.
ris, & eis notum feci nomen Tuum & notum faciam, ut amor, 26.
quo dilexiſti me, in eis ſit, & ego in illis. Hæc dicens Jeſus Cap. 18, 1.
tranſivit cum diſcipulis ſuis trans torrentem kedron (*c*), ubi erat CLVI.

(*a*) *Et ſciat* GAh KnNNEI. Sic quidem MS. ſed ex regulis grammatices foret GAh KnNNAI. Obſerves pariter non legiſſe noſtrum poſterius ἵνα.

(*b*) *Quod dediſti mihi volo* ψATEI ATTAƎT MIS YIAGAn. Legit ergo, ὃ δέδωκάς μοι θέλω, ſi enim legiſſet cum vulgatis ἃ δέδωκάς μοι, haberemus ψANZEI ATTAƎT MIS, & commodiſſima interpunctione juvat, huc referendo θέλω, adeo ut ſenſus ſit, *quod dediſti mihi tenerrimo affectu amoris complector*, id enim heic *volo*, ceu ſupra 12, 21. & alibi.

(*c*) *Trans torrentem kedron* nƎAK KINNXN ψX KAIdKXN. Diſputant docti legendum ſit πέραν τῦ χειμάῤῥω τ̃ κέδρων, an π. τ. χειμ. τῦ κέδρων, mihi po-

 ſterius

ΛΠΚΤΙΓΛΚΩΣ ΪΝ ΨΛΝΕΙ ΓΛΛΛΙΨ ΪΛΙSΠS ϬΛh SΙΠΧΝ-
ΚΝΖ. 2. ϬΧS ΪS· ΥΙSSΠh ΨΛΝ ϬΛh ΪΠΩΛS· SΛ ΛΕΥϬΛΝΩS ΪΝΛ.
ΨΛΝΛ STΛΩ· ΨΛTΕΙ ΠΕΤΛ ΓΛΪΩΩϬΛ ΪΛΙSΠS ϬΛΙΝΛΚ
ΚΝh. 3. ΜΙΨ SΙΠΧΝϬΛΜ SΕΙΝΛΙΜ: ΪΨ ΪΠΩΛS ΝΛΜ hΛΝSΛ ϬΛh
ΨΙΖΕ ΓΠΩϬΛΝΕ ϬΛh ΕΛΚΕΙSΛΙΕ ΛΝΩΒΛhTΛΝS. ΪΩΩ-
ϬΠh ϬΛΙΝΩΥΛΙΚΨS ΜΙΨ SΚΕΙΜΛΜ ϬΛh hΛΙΖΛΜ ϬΛh
ΚΝΨ. 4. ΥΕΠΝΛΜ: ΪΨ ΪΛΙSΠS ΥΙΤΛΝΩS ΛΛΛΛ ΨΧΕΙ ΩΕΜΠΝ
ΛΝΛ ΪΝΛ. ΠSΓΛΓΓΛΝΩS ΠΤ ΩΛΨ ΪΜ. ΘΛΝΛ SΧΚΕΙΨ:
5. ΛΝΩhΛΕϬΛΝΩΛΝS ΪΜΜΛ ΩΕΨΠΝ. ΪΛΙSΠ ΨΛΝΛ ΝΛΖΧ-
ΚΛΙΠ: ΨΛΚΠh ΩΛΨ ΪΜ ΪΛΙSΠS. ΪΚ ΪΜ: SΤΧΨΠh ΨΛΝ
6. ϬΛh ΪΠΩΛS. SΛ ΛΕΥϬΛΝΩS ΪΝΛ. ΜΙΨ ΪΜ: ΨΛΚΠh
SΥΕ ΩΛΨ ΪΜ. ΨΛΤΕΙ ΪΚ ΪΜ. ΓΛΛΙΨΠΝ ΪΒΠΚΛΙ. ϬΛh
7. ΓΛΩΚΠSΠΝ ΩΛΛΛΨ: ΨΛΨΚΧh ΨΛΝ ΪΝS ΛΕΤΚΛ ΕΚΛh.
ΘΛΝΛ SΧΚΕΙΨ: ΪΨ ΕΙS ΩΕΨΠΝ. ΪΛΙSΠ ΨΛΝΛ ΝΛΖΧ-

CLVII. 2. hortus, in quem introivit Jeſus & diſcipuli ejus. Sciebat autem Ju-
das quoque, qui prodidit eum, locum, quia ſæpe illuc convenerat
CLVIII. 3. Jeſus cum diſcipulis ſuis. Judas vero *quum* acceperat cohortem, &
miniſtros ſacerdotum ac Phariſæorum, ibat eò cum laternis & faci-
CLIX. 4. bus, & armis. At Jeſus ſciens omnia quæ ſibi evenerant exiens
5. foras dixit eis: Quem quæritis? Reſpondentes ei dixerunt: Je-
ſum Nazoræum. Dixit ergo illis Jeſus: Ego ſum. Stabat autem,
6. etiam Judas, qui prodidit eum cum illis. Ut vero dixit illis, Ego
7. ſum, retroceſſerunt & ceciderunt deorſum. Poſtea vero iterum (*a*)
eos interrogavit: Quem quæritis? illi autem dixerunt, Jeſum Na-

---

ſterius placet, & ſic legiſſe noſtrum omni vacat dubio, id articulus ΨΧ evincit, qui Accuſat. generis Fœm. qualis quoque ΚΙΝΝΧΝ, à caſu recto ΚΙΝΝΧ. Si fuiſſet ἡ κίδρων, haberemus ΨΙΖΕ vel ΨΙΖΧ.

(*a*) *Poſtea vero iterum* ΨΛΨΚΧh ΨΛΝ ΛΕΤΚΛ. Ac ſi legerit: ἔπα δὲ πάλιν.

(*a*) *Si*

ϗΛΙΝ: ΛΝΘΗΧΡ ΪΛΙSΝS. ΘΛΨ ΪΖΥΙS ΨΛΤΘΙ ΪΚ ΪΜ. ϬΛ- 8.
ΒΛΙ ΝΝ ΜΙΚ SΧΚΘΙΨ. ΛΘΤΙΨ ΨΛΝS ΓΛΓΓΛΝ. ΘΙ ΝS- 9.
ΡΝΛΛΝΧΘΘΛΙ ΨΛΤΛ ΥΛΝϗΘ ΨΛΤΘΙ ΘΛΨ. ΘΙ ΨΛΝΖΘΙ
ΛΤΓΛΡΤ ΜΙS ΝΙ ΡϗΛΘΙSΤΙΘΛ ΪΖΘ ΛΙΝΝΜΜΘΗΝΝ: ΪΨ 10. ϗϬ.
SΘΙΜΧΝ ΠΛΙΤϗΝS ΗΛΒΛΝΘS ΗΛΙϗΝ. ΝSΛΛΝΚ ΪΝΛ.
ϬΛΗ SΛΧΗ ΨΙS ΛΝΗΝΜΙSΤΙΝS ΓΝΘϬΙΝS SϗΛΛΚ. ϬΛΗ
ΛΡΜΛΙΜΛΙΤ ΪΜΜΛ ΛΝSΧ ΤΛΙΗSΥΧ. SΛΗ ΨΛΝ ΗΛΙΤΛΝS
ΥΛS ΝΛΜΙΝ ΜΛΛϗΝS: ΨΛϗΝΗ ΘΛΨ ΪΛΙSΝS ΘΝ ΠΛΙ- 11.
ΤϗΛΝ. ΛΛΓΘΙ ΨΛΝΛ ΗΛΙϗΝ ΪΝ ΡΧΘΚ. STΙΚΛ ΨΛΝΘΙ ϗϬΛ.
ΓΛΡ ΜΙS ΛΤΤΛ. ΝΙΝ ΘϗΙΓϗΛΝ ΨΛΝΛ: ΨΛϗΝΗ ΗΛΝ- 12. ϗϬΒ.
SΛ ϬΛΗ SΛ ΨΝSΝΝΘΙΡΛΨS ϬΛΗ ΛΝΘΒΛΗΤΧS ΪΝΘΛΙΘ
ΝΝΘΓϗΙΠΝΝ ΪΛΙSΝ ϬΛΗ ΓΛΒΝΝΘΝΝ ΪΝΛ. ϬΛΗ ΓΛΤΛΝ- 13. ϗϬΓ.
ΗΝΝ ΪΝΛ ΘΝ ΛΝΝΙΝ ΡϗΝΜΙST. SΛ ΥΛS ΛΝΚ SΥΛΙΗϗΛ
ϗΛϬΛΡΙΝ. SΛΘΙ ΥΛS ΛΝΗΝΜΙSΤS ΥΘΙΗΛ ΨΙS ΛΤΛΨΝ-
ϬΙS. ΥΛS ΝΗΨΛΝ ϗΛϬΛΡΛ SΛΘΙ ΓΛϗΛΓΙΝΧΘΛ ΪΝ- 14.

zoræum. Reſpondit Jeſus: dicebam vobis quod Ego ſum. ſi ita- 8.
que (*a*) me quæritis, ſinite eos abire. ut impleretur ſermo quem 9.
dixerat: neminem eorum perdidi quos dediſti mihi. Simon au- 10. CLX.
tem Petrus habens gladium eduxit eum, & percuſſit famulum ſum-
mi Sacerdotis, & abſcidit ei aurem dextram, vocabatur autem
nomine Malchus. Dixit vero Jeſus Petro: pone gladium in va- 11.
ginam. Poculum quod Pater mihi dedit, nonne illud bibam? CLXI.
Cohors igitur & chiliarcha & miniſtri Judæorum comprehende- 12. CLXII.
runt Jeſum & vinxerunt eum. Et duxerunt eum primum ad 13. CLXIII.
Annam, hic enim erat ſocer Caiphæ, qui erat ſummus ſacer-
dos illius anni (*b*). Erat autem Caiphas, qui conſuluerat Ju- 14.

(*a*) *Si itaque* ϬΛΒΛΙ ΝΝ. Diximus ſupra cap. 7, 4.

(*b*) *Illius anni* ΨΙS ΛΤΛΨΝϬΙS, ceu erudite reſtituit *Mareſchallus* Obſerv. p. 408. In Nomin. itaque erit ΛΤΛΨΝΙ. Neutr. Videant Etymologi annon conveniat cum ἔτος.

(*a*) *Mori*

ΔΛIIIM ΨΛTEI ΒΛTIZR ÏST ΛINΛNΛ MΛNNΛN ÞRΛ-
ΚGΔ 15. UISTGΛN ÞΛNK MΛNΛГEIN: ΨΛKIh ΛΛISTIΔΛ ÏΛISI
ΚGE. SEIMRN ΠΛITKIS GΛh ΛNΨΛK SIIRNEIS. SΛh ΨΛN SI-
ΠRNEIS ΥΛS KIINΨS ΨΛMMΛ ГIΔGIN. GΛh MIΨÏNNГΛ-
ΚGU. 16. ΛΛIΨ MIΨ ÏΛISIΛ ÏN KRhSN ΨIS ГIΔGINS: ÏΨ ΠΛI-
ΚGZ. TKIS STRΨ ΛT ΔΛNKRM NTΛ. ΨΛKIh NSÏΔΔGΛ NT
SΛ SIIRNEIS ΛNΨΛK. SΛEI ΥΛS KIINΨS ΨΛMMΛ ГIΔ-
GIN. GΛh UΛΨ ΔΛNKΛΥΛKΔΛI. GΛh ΛTTΛNh ÏNN
ΚGh. 17. ΠΛITKN: ΨΛKIh UΛΨ GΛINΛ ΨIΥI SR ΔΛNKΛΥΛKΔR
ΔN ΠΛITKΛN. ÏBΛI GΛh ΨN ΨIZE SIIRNGE ÏS ΨIS
18. MΛNS: ÏΨ ÏS UΛΨ. NI ÏM: ΨΛKIh STRΨIIN SKΛΛKRS
GΛh ΛNΔBΛhTRS hΛNKGΛ ΥΛNKKGΛNΔΛNS. IINTE
KΛΛΔ ΥΛS. GΛh ΥΛKMIΔEΔNN SIK. GΛh ΨΛN ΥΛS
MIΨ ÏM ΠΛITKIS STΛNΔΛNΔS GΛh ΥΛKMGΛNΔS SIK:
ΚGΨ. 19. ÏΨ SΛ ΛNhNMISTΛ ГIΔGΛ ÞRΛh ÏΛISN BI SIIRNGΛNS

CLXIV. 15. dæis quod melius eſſet unum hominem mori (*a*) pro populo. Se-
CLXV. quebatur autem Jeſum Simon Petrus & alius diſcipulus. Ille ve-
ro diſcipulus notus erat *ſummo* Sacerdoti, & ſimul introiverat cum
CLXVI. 16. Jeſu in aulam Sacerdotis. Sed Petrus ſtabat extra prope januam.
CLXVII. Itaque egrediebatur diſcipulus ille alter, qui notus erat *ſummo* Sa-
CLXVIII. cerdoti, & loquebatur janitrici & introduxit Petrum (*b*). Dixit
17. ergo ancilla hæc janitrix Petro: numne etiam tu es *unus* diſci-
18. pulorum hujus viri? Is vero dixit: non ſum. Stabant autem famuli & miniſtri prunas congerentes, quia frigus erat (*c*), & ſe calefaciebant, atque erat cum eis Petrus ſtans, & ſe cale-
CLXIX. 19. faciens. Summus ergo Sacerdos interrogavit Jeſum de diſcipulis

---

(*a*) *Mori* ÞRΛUISTGΛN. Proprie *perire* & exprimit Græcum ἀπολέσθαι.

(*b*) *Petrum* ΠΛITKN, ſic recte caſu quarto MS.

(*c*) [*Quia frigus erat* IINTE KΛΛΔ ΥΛS. A.S. ꝓoꝓþam ðe hit ꝑæꝛ cealð. Angl. *becauſe it was cold.* Suec. *ty thet war kalt.*]

(*a*) *Sem-*

ïS. ϛΛh ʁI ΛΛISEIN ïS: ΛNΔhϫF ïMMΛ ïΛISNS. ïK 20. ϗΠ.
ΛNΔΛΠΓϫ ϗϫΔIΔΛ MΛNΛSEΔΛI. ïK SINTEINϫ ΛΛISI-
ΔΛ ïN ΓΛUnMψΛI ϛΛh ïN ΓnΔhnSΛ. ψΛϗEI SINTEI-
Nϫ ïnΔΛIEIS ΓΛUIMΛNΔ. ϛΛh ψInʁϫ NI ϗϫΔIΔΛ
ϒΛIhT. ⊙IS MIK ϜϗΛIhNIS. ϜϗΛIhN ψΛNS hΛNSϛΛN- 21. ϗnΛ.
ΔΛNS ⊙Λ ϗϫΔIΔEΔϛΛN Δn ïM. SΛI. ψΛI ϒITnN ψΛ-
TEI UΛψ ïK: ïψ ψΛTΛ UIψΛNΔIN ïMMΛ. SnMS ΛNΔ- 22. ϗnʁ.
ʁΛhTE STΛNΔΛNΔS ΓΛϜ SΛΛh ΛϫϜIN ïΛISnΛ. UΛ-
ψnh. SϒΛh ΛNΔhΛϜϛIS ψΛMMΛ ϗEIKISTIN ΓnΔϛIN:
ΛNΔhϫF ïΛISNS. ϛΛʁΛI nʁIΛΛʁΛ ϗϫΔIΔΛ. ϒEITϒϫ- 23. ϗnΓ.
ΔEI ʁI ψΛTΛ nʁIΛ. ΛIψψΛn ϛΛʁΛI ϒΛIΛΛ. Δn ⊙E
MIK SΛΛhIS: ψΛNnh ïNSΛNΔIΔΛ ïNΛ ΛNNΛS ΓΛʁnn- 24. ϗnΔ.
ΔΛNΛNΛ Δn ϗΛϛΛϜIN ψΛMMΛ MΛISTIN ΓnΔϛIN:

ejus, & de doctrina ejus. Reſpondit ei Jeſus: Ego aperte loquutus 20. CLXX.
ſum mundo. Ego ſemper docui in ſynagoga & in templo, ubi ſemper (*a*) Judæi conveniunt, & occulte non quidquam loquutus ſum.
Quid me interrogas? interroga eos qui audiverunt quid loquutus 21. CLXXI.
ſim iis. En! illi ſciunt quæ dixerim ego. Hæc autem (*b*) illo dicente 22.
nonnemo miniſtrorum ſtans dedit Jeſu alapam manu & dixit: ſic re- CLXXII.
ſpondebis ſummo Sacerdoti? Reſpondit Jeſus (*c*): ſi male loquutus 23.
ſum, teſtare de hoc malo; ſed ſi bene, cur me percutis? Itaque mi- CLXXIII.
ſerat eum (*d*) Annas vinctum (*e*) ad Caipham Sacerdotem maximum, 24. CLXXIV.

(*a*) *Semper* SINTEINϫ. Legit ergo etiam hoc loco πάντοτε. Quod ſi legiſſet πάντοθεν, quæ *Bezæ* eſt conjectura, haberemus ΛΛΛΛψϫ.

(*b*) *Hæc autem* ïψ ψΛTΛ. Sic MS. ψΛNΛ heic locum habere nequit.

(*c*) *Reſpondit Jeſus.* Non legit ὁ Ἰησοῦς.

(*d*) *Itaque miſerat eum* ψΛNnh ïNSΛNΔIΔΛ ïNΛ. Confirmat quorundam codd. lectionem, ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν, & bene monuit *Beza* eſſe epanalepſin, atque *miſerat* vertendum, non *miſit.*

(*e*) *Vinctum* ΓΛʁnnΔΛNΛNΛ. Sic MS. Recte.

ΚΝΕ. 25. ΪΨ SEIMΧN ΠΛITΚΛNS ϒΛS STΛNΔΛNΔS ϾΛh ϒΛΚMϾΛNΔS SIK. ΨΛΚNh UEΨNN ΔN ΪMMΛ. NIN ϾΛh Ψn ΨIZE SIΠΧNϾE ΨIS ΪS: ΪΨ ΪS ΛΕΛIΛIK ϾΛh UΛΨ. NE.
26. NI ΪM: UΛΨ SNMS ΨIZE SKΛΛKE ΨIS MΛISTINS ΓNΔϾINS. SΛh NIΨϾIS ϒΛS ΨΛMMEI ΛΕMΛIMΛIT ΠΛITΚNS ΛNSΧ. NIN ΨNK SΛ⊙ ΪK ΪN ΛNΚTIΓΛΚΔΛ MIΨ ΪMMΛ:
27. ΨΛΚNh ΛΕTΚΛ ΛΕΛIΛIK ΠΛITΚNS. ϾΛh SNNS hΛNΛ
ΚNU. 28. hΚNKIΔΛ: ΪΨ EIS TΛNhNN ΪΛISN ΕΚΛM ΚΛϾΛΕIN ΪN
ΚNZ. ΠΚΛITΧΚIΛNN. ΨΛNNh ϒΛS MΛNΚΓINS. ΪΨ EIS NI ΪΔΔϾEΔNN ΪN ΠΚΛITΧΚIΛ. EI NI BISΛNΛNΧΔEΔEINΛ. ΛK
29. MΛTIΔEΔEINΛ ΠΛSXΛ: ΨΛΚNh ΛTΪΔΔϾΛ NT ΠEIΛΛTNS ΔN ΪM. ϾΛh UΛΨ. ⊙Χ ϒΚΧhE BΛIKIΨ ΛNΛ
30. ΨΛNΛ MΛNNΛN: ΛNΔhΧΕNN ϾΛh UEΨNN ΔN ΪMMΛ. NIh ϒESI SΛ NBIΛTΧϾIS. NI ΨΛN ϒEIS ΛTTEBEIMΛ
31. ΨNS ΪNΛ: ΨΛΚNh UΛΨ ΪM ΠEIΛΛTNS. NIMIΨ ΪNΛ ϾNS ϾΛh BI ϒITΧΔΛ ΪZϒΛΚΛMMΛ STΧϾIΨ ΪNΛ: ΪΨ EIS UEΨNNNh ΔN ΪMMΛ ΪNΔΛIEIS. NNSIS NI SKNΛΔ

CLXXV. Simon Petrus autem erat ſtans & ſemet calefaciens. Dixerunt vero
25. ei: nonne etiam tu *unus* es diſcipulorum ejus? Verum is negavit &
26. dixit: Neutiquam, non ſum. Dixit quidam famulorum ſacerdotis maximi, is cognatus *ei* erat cui abſciderat Petrus aurem, nonne ego
27. te vidi in horto cum eo? Verum iterum negavit Petrus, & ſtatim
CLXXVI. gallus crocitavit. Ceterum illi duxerunt Jeſum à Caipha in præto-
28. rium, erat autem mane; ſed ipſi non introiverunt in prætoria, ne
CLXXVII. polluerentur, ſed ederent Paſcha. Exivit ergo ad eos Pilatus & di-
29. xit: quam accuſationem profertis contra hunc virum? Reſponde-
30. runt dixeruntque ei: niſi eſſet maleficus, nos non tradidiſſemus tibi
31. illum. Dixit ergo eis Pilatus: accipite illum vos, & ſecundum legem veſtram judicate eum. illi vero dixerunt ei, Judæi: nobis non licitum

(a) *Ut*

ïST nSuIMAN MANNE AINNMMEhnN. EI YANKA ÞA- 32.
NINS nSÞnLANXAEAI ψATEI uAψ BANAYGANAS ⊙I-
AEIKAMMA ANψAN SKnLAA rASYIATAN: rALAIψ 33. Knh.
ïN ΠKAITANKIA AÞTKA ΠEILATnS. GAh YXΠIAA ïAI-
Sn. uAψnh ïMMA. ψn ïS ψInAANS ïnAAIE: ANAhXÞ 34.
ïAISnS. ABn ψnS SIABIN ψn ψATA uIψIS. ψAn ANψA-
KAI ψnS uEψnN BI MIK: ANAhXÞ ΠEILATnS. YAITEI 35. Knψ.
ïK ïnAAINS ïM. SX ψInAA ψEINA GAh rnAGANS
ANAÞnLAhnN ψnK MIS. ⊙A rATAYIAES: ANAhXÞ ïAI- 36.
Sns. ψInAANrAKAI MEINA NIST nS ψAMMA ÞAIK-
⊙An. ïψ nS ψAMMA ÞAI⊙An YESI MEINA ψInAAN-
rAKAI. AIψψAN ANABAhTXS MEINAI nSAAnAEAIAEI-
NA EI NI rALEYIψS YESGAN ïnAAInM. ïψ NN ψIn-
AANrAKAI MEINA NIST ψAψKX: ψAKnh uAψ ïMMA 37. KΠ.
ΠEILATnS. AN NNh ψInAANS ïS ψn: ANAhAÞGANAS
ïAISnS. ψn uIψIS EI ψInAANS ïM ïK: ïK An ψAMMA KΠA.

eſt ullum hominem occidere, ut verbum Domini (*a*) impleretur 32.
quod dixit, ſignificans quali morte foret moriturus. Introivit ite- 33. CLXX-
rum in prætorium Pilatus & vocavit Jeſum, dixit*que* ei: Tu es VIII.
Rex Judæorum? Reſpondit Jeſus: à te ipſo tu hoc dicis, an 34.
alii tibi dixerunt de me? Reſpondit Pilatus: Num ego (*b*) Ju- 35. CLXX-
dæus ſum? Gens tua & ſacerdotes tradiderunt te mihi. Quid fe- IX.
ciſti? Reſpondit Jeſus: regnum meum non eſt ex hoc mundo. 36.
Si ex hoc mundo eſſet regnum meum, utique miniſtri mei ſolli-
cite certaſſent ne traditus fuiſſem Judæis, nunc autem regnum
meum non eſt hinc. Itaque dixit ei Pilatus: anne es tu rex? 37.
Reſpondens Jeſus *ait*: Tu dicis quod ego ſim rex. Ego ad hoc CLXXX. CLXXXI.

(*a*) *Ut verbum Domini* EI YANKA ÞANINS. Legit ἵνα λόγος τοῦ κυρίου πληρωθῇ.

(*b*) *Num ego* YAITEI ïK. Μήτι ἐγώ; Sicut ïBAIEI ſupra cap. 7, 31.

(*a*) *Di-*

ΓΛΒΛΠΚΛΝS ΪΜ. ϚΛh ΔΠ ψΛΜΜΛ ΩΛΜ ΪΝ ψΛΜΜΛ
ΕΛΙΚΟΛΠ. ΕΙ ϒΕΙΤϒΧΔϚΛΠ SΠΠϚΛΙ. ΟΛΖΠh SΛΕΙ ΪST
38. SΠΠϚΧS. hΛΠSΕΙψ STΙΒΝΧS ΜΕΙΝΛΙΖΧS: ψΛΝΠh ΩΛψ
ΪΜΜΛ ΠΕΙΛΛΤΠS. ΟΛ ΪST SΧ SΠΠϚΛ: ϚΛh ψΛΤΛ ΩΙ-
ΚΠΒ. ψΛΝΔS. ΓΛΛΛΙψ ΠΤ ΔΠ ΪΠΔΛΙΠΜ. ϚΛh ΩΛψ ΪΜ. ΪΚ
ΚΠΓ. 39. ΛΙΝΧhΠΝ ΕΛΙΚΙΝΧ ΝΙ ΒΙΓΙΤΛ ΪΝ ψΛΜΜΛ: Ϊψ ΪST
ΒΙΠhΤΙ ΪZϒΙS ΕΙ ΛΙΝΛΝΛ ΪZϒΙS ΕΚΛΛΕΤΔΠ ΪΝ ΠΛSXΛ.
ϒΙΛΕΙΔΠ ΝΠ ΕΙ ΕΚΛΛΕΤΔΠ ΪZϒΙS ψΛΝΛ ψΙΠΔΛΝ ΪΠ-
ΚΠΔ. 40. ΔΛΙΕ: Ϊψ ΕΙS hΚΧΠΙΔΕΔΠΝ ΛΕΤΚΛ ΛΛΛΛΙ. ΩΙψΛΝ-
ΔΛΝS. ΝΕ ψΛΝΛ ΛΚ ΒΛΚΛΒΒΛΝ: SΛh ψΛΝ ϒΛS SΛ
ΚΠΕ. 1. ΒΛΚΛΒΒΛ ϒΛΙΔΕΔϚΛ: ψΛΝΠh ψΛΝ ΝΛΜ ΠΕΙΛΛΤΠS
2. ΪΛΙSΠ ϚΛh ΠSΒΛΛΓΓϒ. ϚΛh ψΛΙ ΓΛΔΚΛΠhΤΕΙS ΠS-
ϒΠΝΔΠΝ ϒΙΠΠϚΛ ΠS ψΛΠΚΝΠΜ. ϚΛh ΓΛΛΛΓΙΔΕΔΠΝ
ΪΜΜΛ ΛΝΛ hΛΠΒΙΔ. ϚΛh ϒΛSΤϚΛΙ ΠΛΠΚΠΠΚΧΔΛΙ
3. ΓΛϒΛSΙΔΕΔΠΝ ΪΝΛ. ϚΛh ΩΕψΠΝ. hΛΙΛS ψΙΠΔΛΝS ΪΠ-
ΚΠΩ. 4. ΔΛΙΕ. ϚΛh ΓΕΒΠΝ ΪΜΜΛ SΛΛhΙΝS ΛΧΕΙΝ: ΛΤΪΔΔϚΛ

natus ſum, & ad hoc veni in mundum, ut teſtimonium perhibeam
38. veritati. Quicunque eſt ex veritate audit vocem meam. Dixit
ergo (*a*) ei Pilatus: Quid eſt veritas? Et hoc dicens egrediebatur
CLXXXII. ad Judæos & dicebat eis: Ego nullam culpam invenio in eo. Eſt
CLXXX- autem vobis conſuetudo, ut in Paſchate unum vobis dimittam.
III. 39. vultis ergo ut dimittam vobis hunc regem Judæorum? Sed illi
CLXXX- iterum omnes clamaverunt dicentes: neutiquam hunc, ſed Barab-
IV. 40. bam; erat autem Barabbas ille, latro. Tunc ergo cepit Pilatus
CLXXXV. Jeſum & flagellavit. Et ſatellites flexerunt coronam è ſpinis & im-
Cap. 19, 1. poſuerunt capiti ejus, & pallio purpureo induerunt eum. Et di-
2. xerunt: ſalve rex Judæorum, & dederunt ei alapas manu. Exivit
3.
CLXXX-
VI. 4.

(*a*) *Dixit ergo* ψΛΝΠh ΩΛψ. Ac ſi legerit: λέγει οὖν, vel τότε οὖν. Sed ſupra monuimus οὖν, ceu ornatus cauſſa poſitum paſſim addi, paſſim omitti.

(*a*) *Inve-*

ΑΡΤΚΑ ΝΤ ΠΕΙΛΑΤΝS GΛh uΛψ ΪΜ. SΛΙ. ΛΤΤΙΝhΛ
ΪZVIS ΪΝΛ ΝΤ. EI VITEIψ ψΛTEI ΪN ΪΜΜΛ NIΛINXhNN
ΡΛIKINX BIΓΛT: ψΛKNh NSϊΔΔGΛ NT ϊΛISNS BΛI- 5. KNZ.
KΛNΔS ψΛNΛ ψΛNKNEINΛN VΛIN GΛh ψX NΛNKNN-
KXΔXN VΛSTGΛ. GΛh uΛψ ΪM. SΛ ϊST SΛ MΛNNΛ:
ψΛKNh BI ψE SEΘNN ϊNΛ ψΛI MΛISTΛNS ΓNΔGΛNS 6. KNh.
GΛh ΛNΔBΛhTXS. hKXNIΔEΔNN UIψΛNΔΛNS. NShKΛ-
MEI NShKΛMEI ϊNΛ. uΛψ ϊM NEIΛΛTNS. NIMIψ ϊNΛ KNψ.
GNS. GΛh hKΛMGIψ. ϊψ ϊK ΡΛIKINX ϊN ϊΜΜΛ NI BIΓI- Kq.
TΛ: ΛNΔhXΡNN ϊΜΜΛ ϊNΔΛIEIS. VEIS VITXψ ΛihNM. 7. KqΛ.
GΛh BI ψΛΜΜΛ VITXΔΛ NNSΛKΛΜΜΛ SKΛΛ ΓΛSVIΛ-
TΛN. NNTE SIK SIΛBΛN ΓXψS SNNN ΓΛTΛVIΔΛ: BI 8. KqB.
ψE ΓΛhΛNSIΔΛ NEIΛΛTNS ψΛTΛ VΛNKΔ. MΛIS Xh-

iterum foras Pilatus & dixit eis: ecce, adduco vobis eum foras, ut ſciatis quod in eo nullam culpam invenerim (*a*). Egrediebatur ergo 5. CLXXX-
Jeſus foras geſtans ſpineam coronam, & pallium purpureum, & di- VII.
xit eis: Hic eſt homo ille (*b*). Quum autem videbant eum ſummi 6. CLXXX-
ſacerdotes & miniſtri clamaverunt dicentes: ſuſpende, ſuſpende VIII.
eum (*c*). Dixit eis Pilatus: capite eum vos & pendite; nam ego CLXXXIX.
culpam in eo non invenio. Reſponderunt ei Judæi: nos legem ha- CXC.
bemus, & ſecundum hanc legem noſtram debet mori; quia ſe ipſum 7. CXCI.
Filium Dei fecit. Quum audiviſſet Pilatus hunc ſermonem, magis 8. CXCII.

(*a*) *Invenerim* **BIΓΛT**, quaſi legerit εὕρω, in Præſenti enim **BIΓITΛ**, & ſic verſiculo ſexto, fine.

(*b*) *Hic eſt homo ille* **SΛ ϊST SΛ MΛNNΛ**. Editi ὅδε ὁ ἄνθρωπος. Noſter legit, neſcio an ullo codd. MSS. vel verſionum vetuſtarum conſenſu ὅδε ὁ ἄνθρωπος.

(*c*) *Suſpende eum* **NShKΛMEI ϊNΛ**. σταύρου non ſimpliciter *ſuſpendere* ſed *crucifigere*, verum pro conſuetudine pœnæ in facinoroſos ſuæ gentis infligendæ utitur vocabulo *ſuſpendendi*, **hKΛMGΛN** ſive **NShKΛMGΛN** quod cum κρέμω ejuſdem eſſe originis bene obſervat *Junius* Gloſſario.

9. ΤΑ SIS. GΑh ΓΑΑΑΙΨ ΪΝ ΠΚΑΙΤΑΝΚΙΑ ΑΕΤΚΑ. GΑh
UΑΨ ΑΝ ΪΑΙSΝΑ. ΘΑΨΚΧ ΪS ΨΝ: ΪΨ ΪΑΙSΝS ΑΝΔΑ-
ΚΥΓ. 10. ΥΑΝΚΔΙ ΝΙ ΓΑΕ ΪΜΜΑ: ΨΑΚΝh UΑΨ ΪΜΜΑ ΠΕΙΑΤΝS. ΑΝ MIS NI ΚΧΔΕΙS. ΝΙΝ ΥΑΙST ΨΑΤΕΙ ΥΑΑΔΝΕΝΙ ΑΙh ΝShΚΑΜGΑΝ ΨΝΚ. GΑh ΥΑΑΔΝΕΝΙ ΑΙh ΕΚΑΑΕ-
11. ΤΑΝ ΨΝΚ: ΑΝΔhΧΕ ΪΑΙSΝS. NI ΑΙhΤΕΔΕΙS ΥΑΑΔΝΕΝ-GE ΑΙΝhΝΝ ΑΝΑ MIK. NIh ΥΕSI ΨΝS ΑΤΓΙΒΑΝ ΪΝΠΑΨ-ΚΧ. ΑΝhΨΕ SΑ ΓΑΑΕΥGΑΝΔS MIK ΨΝS MΑΙZΕΙΝ ΕΚΑ-
12. ΥΑΝΚhΤ hΑΒΑΙΨ: ΕΚΑΜΝh ΨΑΜΜΑ SΧΚΙΔΑ ΠΕΙΑΤΝS ΕΚΑΑΕΤΑΝ ΪΝΑ: ΪΨ ΪΝΔΑΙΕΙS hΚΧΠΙΔΕΔΝΝ. UΙΨΑΝΔΑΝS. GΑΒΑΙ ΨΑΝΑ ΕΚΑΑΕΤΙS. NI ΪS ΕΚΙGΧΝΔS ΚΑΙSΑΚΑ. SΑΘΑΖΝh ΪΖΕΙ ΨΙΝΔΑΝ SIK SIΑΒΑΝ ΤΑΝ-
13. GΙΨ. ΑΝΔΣΤΑΝΔΙΨ ΚΑΙSΑΚΑ: ΨΑΝΝh ΠΕΙΑΤΝS hΑΝSGΑΝΔS ΨΙΖΕ * * * * * * *

9. timuit, & rurſus introivit in prætorium, & dixit ad Jeſum: unde
CXCIII. 10. es tu? Jeſus autem non dedit ei reſponſum. Dixit ergo ei Pilatus: mihi non loqueris. noſti ne quod poteſtatem habeam ſuſpen-
11. dendi te, & poteſtatem habeam, dimittendi te? Reſpondit Jeſus: non haberes ullam poteſtatem adverſum me, niſi eſſet tibi data ſu-
12. perne. propterea tradens me tibi, majus peccatum habet. Exinde ſtudebat Pilatus eum dimittere; ſed Judæi clamabant dicentes: ſi eum dimittis, non es amicus Cæſari. Quiſquis ſe ipſum facit re-
13. gem, reſiſtit Cæſari. Pilatus itaque audiens hæc * * * * * * *

Cætera deſunt.

INDEX SCRIPTORUM, qui in Annotationibus noſtris citantur & paſſim illuſtrantur.

ADamus Bremenſis. 262.
Æſchines Socraticus. 328.
Ammianus Marcellinus. 38.
Anglo-Saxonicus interpres. 126.257.
Apollinarius. 361.
Arabs interpres. 39.
S. Athanaſius. 61.
S. Auguſtinus. 76.
Beda. 79.212.232.261.324.
Bengelius *Joh. Albertus*. 9.82.85.147. 169.211.370.
Benzelius *Carolus Jeſperus*. 337.
Beza. 25.46.48.195.215.
Blackwall *A.* 369.
Boethius. 79.121.211.368.
Cædmon. 125.132.139.278.282.368.
S. Chryſoſtomus. 45.172.370.
Cicero. 35.75.283.
S. Clemens. 202.
Clemens Alexandrinus. 33.106.
Cotelerius *Joh. Baptiſta*. 70.
Dialogus de Oratoribus. 202.364.
Eccardus in Legem Salicam. 168.
Edda. 160.
S. Epiphanius. 317.
Fabius Quintilianus. 5.
Florus. 235.
Gloſſæ veteres. 135.155.250.335.404.
Harmonia Evangelica Cottoniana. 125. 262.
Heſychius Lexicographus. 102.
Heywoodus. 22.
Hickeſius *Georgius*. 196.255.
Homerus. 210.
S. Irenæus. 158.238.
Iſidorus. 45.361.
Julius Cæſar. 107.
Junius *Franciſcus*. Ejus editio cod. Argentei paſſim emendatur & ſupplетur.
Junii Etymologicum Anglicanum. 60. 64.106.199.330.
Juvencus. 26.47.48.135.156.157. 161.
Katenus *Lambertus*. 38.68.119.212.
Lambecius *Petrus*. 262.
Latinus interpres. 6.12.15.25.
Leges Alamann. & Burgund. 119. Helſingicæ. 279.
Lhuyd *Edwardus*. 128.
Lucas Franciſcus. 8.
Lye *Edwardus*. 143.230.
S. Macarius Ægyptius. 4.9.21.172. 211.244.284.372.
Maimonides. 4.67.
Mareſchallus *Thomas*. 14.23.26.27.38. 49. 53. 56. 91. 150. 162. 165. 174. 210.237.288.351.
Medus *Joſ.* 372.
Menologium Anglo-Saxonicum. 198. 324.
Meurſius *Joh.* 119.
Millius *Johannes*. 119.
Novatianus. 153.
Olivekrantzius *Johannes*. 9.
Origenes. 54.113.164.238.244.

Ottfri-

Ottfridus. 132.143.150.155.281.
Persa interpres. 151.
Philo Judæus. 1.17.31.138.150.159. 178.314.328.362.
Philostratus senior. 328.
Porphyrius. 304.
Prudentius. 1.33.75.95.263.
Relandus *Hadrianus*. 154.
Scaliger *Josephus*. 144.361.
Schilterus *Johannes*. 45.
Scintillarius Anglo-Saxonicus. 172.
Seneca. 4.45.
Stadenius *Dietericus*. 288.
Stiernhielm *Georgius*. 364.
Suidas. 148.
Synesius. 172.
Syrus interpres. 2.39.136.150.151. 370.
Tacitus. 119.
Tatianus Harmoniâ. 143.
Tertullianus. 19.
Theophrastus historiâ Plantarum. 264.
Theophylactus. 158.241.306.
Thucidides. 164. Ejus Scholiastes. ibid.
Tritemius *Johannes* MS. 294.341.
Virgilius. 349.
Wachterus Glossario Germanico. 38. 181.
Wolfianus. 122.
Wulfstanus Paræneſ. A. Saxon. MS. 172.
Xenophon. 75.

Evangelistæ Sacri explicantur.

Matthæus. Cap. V, 17, 22, 28, 37. VI, 1. VIII, 4, 5, 8, 28. X, 42. XI, 19.

Marcus. I, 6, 8, 12, II, 21. III, 10, 21. VI, 19, 55. VII, 31. VIII, 10, 24. IX, 12, 29. X, 24. XII, 11, 35. XV, 42.

Lucas. I, 15, 78, 80. II, 1, 14, 40. III, 18, 23. IV, 1, 8, 16, 18. V, 1, 19, 26, 34, 35. VI, 1, 9, 12, 24, 32, 35. VII, 28, 34, 35. IX, 1, 29, 51, 61. XV, 1, 23, 31. XVI, 7, 16. XVII, 6, 7, 20. XVIII, 7, 11, 12, 35. XIX, 8, 42.

Johannes. VI, 1, 57. VII, 12, 16, 21, 33, 38, 49. VIII, 12, 26, 44, 45, 47. IX, 30, 41. X, 8, 29. XI, 27, 40. XII, 20, 35, 40. XIII, 31, 38. XIV, 3. XV, 20. XVI, 2. XVII, 2, 7, 11, 24. XVIII, 1, 24. XIX, 6.

FINIS.